Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Biblia Latina: Veteris Testamenti pars II (Job-Machab.) et Novum Testamentum

https://hdl.handle.net/1874/327057

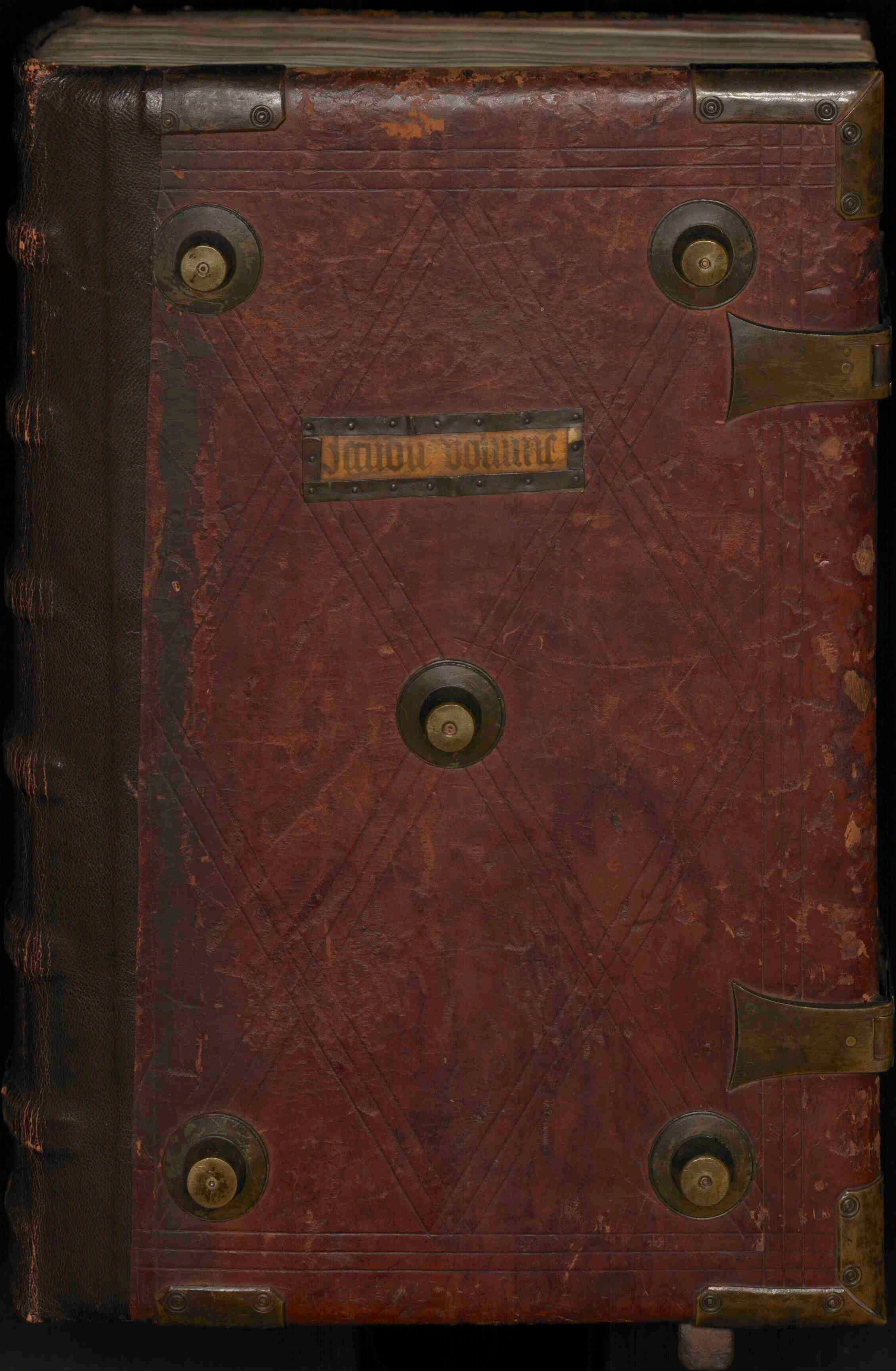

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
No. 8.

Hs.
3 A 9

30 (*Eccl. 8, antea 289a.*) *Membr. fol. 270 ff. 2 col., initial. pict. et deaur. Saec. XV.*

Biblia: Veteris Testam. pars II (Job—Machab.) et **Novum Testam.,** Latine e vers. Hieronymi.

Fol. 1a. Hieronymi in librum Job prefatio. Fol. 270b. Explicit Liber apocalipsis beati iohannis apostoli.

„Est domini Petri vander Meer praepositi Embricensis."

In den oorspr. band met kop. hoeken, knoppen en sloten en titel onder hoorn: „secundum volumen."

nº 258. b.

Nº 209 A

Hieronymi in librū Job prefatio.

Ogor p singulos scripturę diuine libros aduersariorū respōdē maledictis, q̄ interpretationē meā, reprehensionem septuagīta interpretū criminātē. quasi nō et apud grecos aquila symmachus ⁊ theodotio, vel ūbum e verbo, vel sensū e sensu, vel ex utroq; mixtū. ⁊ medie tempatum genus translatiōis expressērit: ⁊ oīa veteris instrumenti volumina, origenes obelis asteriscisq; distinxerit: quos vel additos, vel de theodotione sumptos trāslationi antique iuserunt, probās defuisse qđ additum ē. Discāt igitur obtrectatores mei reprehendere in toto quod in ptibz susceperūt, aut interpretationē meam cū asteriscis suis rapere. Neq; enī fieri potest ut quos plura intermisisse susceperūt, nō eosdem etiam in q̄busdam errasse fateant̄, precipue in iob. Cui si ea que sub asteriscis addita sūt subtraxeris, pars maxima detrūcabit̄: et hoc duntaxat apud grecos. Ceterū apud latinos, ante eam translationē, quā sub asteriscis ⁊ obelis nup edidimus, septuaginta ferme aut octingenti versus desunt, vt decurtat⁹ et lacerat⁹, conuolusq; liber feditatē suu publice legentibz p̄beat. Hec autem translatio nullum de veteribz sequitur interpretem: sed ex ipso hebraico, arabicoq; sermone, et interdum syro, nunc verba, nūc sensus, nūc simul utrūq; resonabit. Obliquus enī etiam apud hebreos totus liber fertur ⁊ lubricus. ⁊ qđ greci rhetores vocant schematismenos, dum qui aliud loquitur, aliud agit: vt si velis anguillam vel murenulam strictis tenere manibus: quanto fortius pressseris, tanto citius elabitur. ⁊

Memini me ob intelligentiam huius voluminis, lydeum quendam preceptorem, qui apud hebreos primꝰ habebatur putabatur. non paruis redemisse nummis: cuiꝰ doctrina an aliquid p̄fecerim, nescio. Hoc vnū scio. nō potuisse me interp̄tari nisi quod ante intellexeram. A principio itaq; volumis vsq; ad verba iob: apud hebreos p̄sa oratio ē. Porro a ūbis iob, in quibz ait, pereat dies in qua natꝰ sum, ⁊ nox in qua dictū est, cōceptus est homo. vsq; ad eū locū vbi ante finē voluminis scriptū est, idcirco me me reprehēdo et ago penitentiam in fauilla ⁊ cinere. hexametri versus sunt, dactylo, spondeoq; currentes: ⁊ propter lingue idioma, crebro recipientes et alios pedes, non eorundē syllabaꝝ. sed eorundē temporū. Interdum quoq; rhythmꝰ ipse dulcis ⁊ tinnulus fertur numeris pedū solutis: qđ metrica magis q̄ simplex lector intelligūt. Supra dicto autē versu vsq; ad finem libri, parūm comma qđ remanet, p̄sa ōne conteritur. Qđ sicut videt̄ incredulū, metra salicet ee apud hebreos, ⁊ in more nr̄i flacci, grecaq; pindari, et alcei, ⁊ sapphus, vel psalteriū, vel lamentatiōes ieremie, vel oīa ferme scripturarū cantica deprehēdi, legat philonem, iosephū, origenē, eusebiū: et eorum testimonio me verū dicere probabit. Audiant quapropter canes mei idcirco me in hoc volumine laborasse, nō vt interpretationem antiquā reprehenderē, sed vt ea que in illa aut obscura sūt, aut omissa, aut certe scriptorū vitio depravata, meliora nostra interpretatiōe fierent, q̄ ⁊ hebreū sermonē ex parte didicim⁹, ⁊ in latinis pene ab ipsis cunabulis inter grāmaticos ⁊ rhetores ⁊ philosophos detriti sum⁹. Nō si apud grecos post septuagīta editionē, iam christi euāgelio coruscante, iudeꝰ aquila ⁊ symmachus ac theodotio iudaizantes heretici sunt recepti, q̄ multa mysteria saluatoris subdo

Vim. 14. 4.

la interp̄tatione celarūt: ⁊ tamē in exa
plois habent̄ apud ecclesias, ⁊ explanant̄
ab ecclesiasticis viris: q̄ntomagis ego cri
stianꝰ, ⁊ de parentibꝫ christianis natus, ⁊
vexillum crucis ī mea fronte portās (cuiꝰ
studiū fuit omissa repetere, deprauata cor
rigere, ⁊ sacramēta ecclesie puro ⁊ fideli a
perire sermone) vel a fastidiosis, vel a
malignis lectoribꝫ nō debeo reprobari?
Habeant qui volunt veteres libros, vel
in membranis purpureis auro argen
toq̄ descriptos, vel vncialibꝫ (vt vulgo
aiunt) literis, onera magis exarata, q̄
codices: dūmodo mihi, meisq̄ permit
tāt paupes habere scedulas: ⁊ non tā
pulchros codices q̄ emendatos. Vtraq̄
autem editio, ⁊ septuaginta iuxta gre
cos, et mea iuxta hebreos, in latinum
meo labore translata est. Eligat vnus
quisque qd̄ vult: ⁊ studiosum me magis,
q̄ maleuolum probet: : : : Explicit
prefatio: Incipit liber IOB: : :

Ir erat in tra
hus, nōie iob.
Et erat vir il
le simplex ⁊ re
ctus ac timēs
deū, ⁊ recedēs a
malo. Natiq̄
st̄ ei septē filij.
⁊ tres filie. Et
fuit possessio eiꝰ septē milia ouiū. ⁊ tria
milia camelorꝫ, q̄ngenta quoq̄ iuga bo
um, ⁊ q̄ngēte asine, ac familia mlt̄a ni
mis. Eratq̄ vir ille magnꝰ int̄ omēs ori
entales. Et ibant filij eius et faciebant
conuiuiū p̄ domos: vnusq̄sq̄ in die suo.
Et mittentes vocabāt tres sorores suas.
vt comederent ⁊ biberent cū eis. Cumq̄
in orbem trāsissent dies ꝯuiuij. mitte
bat ad eos iob, ⁊ sanctificabat illos.
Consurgensq̄ diluculo, offerebat holo
causta per singlos. Dicebat enī, Ne for
te peccauerint filij mei, ⁊ benedixerint
deo in cordibus suis. Sic faciebat iob
cūctis diebꝫ. Quadam autē die cum
venissent filij dei vt assisterēt coram dn̄o:
affuit inter eos etiam satan. Cui dixit do
minus. Vnde venis? Qui respondens ait.
Circuiui terrā, ⁊ perambulaui eam. Dix
itq̄ dominus ad eū. Nunquid cōsyderasti
seruum meū iob, q̄ non sit similis ei in
terra, homo simplex et rectus ac timens
deum, et recedens a malo? Cui respondēs
satan, ait. Nunquid iob frustra timet
deum? Nonne tu vallasti eum, ac domū
eius, vniuersamq̄ substantiam per cir
cuitum, operibus manuū eius benedixi
sti, et possessio eius creuit in terra? Sed
extende paululum manū tuam, et tange
cuncta que possidet. nisi in facie tua be
nedixerit tibi. Dixit ergo dominus ad
satan. Ecce, vniuersa que habet in ma
nu tua sunt: tantum in eum ne exten
das manum tuam. Egressusq̄ est satan
a facie domini. Cum autem quadam
die filij et filie eius comederent et biberēt
vinum in domo fratris sui primogeniti,
nuntius venit ad iob, qui diceret. Bo
ues arabant, et asine pascebantur iuxta
eos: et irruerunt sabei, tuleruntq̄ ō
nia et percusserunt pueros gladio: et
euasi ego solus, vt nuntiarem tibi. Cum
q̄ adhuc ille loqueretur. venit alter, et
dixit. Ignis dei cecidit e celo, et tactas
oues pueros q̄ consumpsit: et effugi
ego solus vt nuntiarem tibi. Sed et
illo adhuc loquente: venit alius et di
xit. Chaldei fecerunt tres turmas, et in
uaserunt camelos, et tulerunt eos, nec
non et pueros percusserunt gladio: et
ego fugi solus, vt nuntiarem tibi. Ad
huc loquebatur ille: et ecce alius in
trauit et dixit. Filijs tuis et filiabus
vescentibus et bibentibus vinum in do
mo fratris sui primogeniti; repente
ventus vehemens irruit a regione de
serti, et concussit quatuor angulos do
mus, Que corruens oppressit liberos
tuos, ⁊ mortui sūt: ⁊ effugi ego solus
vt nuntiarē tibi. Tunc surrexit iob, ⁊ sci
dit vestimēta sua: et tonso capite

corruens in terram adorauit et dixit.
Nudus egressus sum de utero matris
mee: et nudus reuertar illuc. Dominus
dedit dñs abstulit: sicut dño placuit i
ta factum est: sit nomen dñi bñdictũ.
In omnibus hijs non peccauit iob: neq;
stultũ quid contra deum locutus est.

II

Factum est autẽ cum
quadam die uenissent filij dei et
starent coram dño: uenisset q̃
sathan inter eos et staret in conspcũ eius:
ut dicerent dñs ad sathan. Unde ue
nis? Qui rñdens ait. Circuiui terram:
et pambulaui eam. Et dixit dñs ad sa
than. Nũquid considerasti seruũ meũ
iob. qd̃ non sit similis ei in terra: uir si
plex et rectus et timens deum ac recedẽs
a malo. et adhuc retinens innocenciã?
Tu autẽ cõmouisti me aduersus eum:
ut affligerem illũ frustra. Cui rñdens
sathan ait. Pellem pro pelle: et cuncta
que habet homo dabit pro aĩma sua. A
lioq̃n mitte manũ tuam et tange os e
ius et carnem: et tunc uidebis qd̃ in fa
cie benedixerit tibi. Dixit ergo dñs ad sa
than. Ecce in manu tua est: uerũptamẽ
animã illius serua. Egressus igitur sa
than a facie dñi: pcussit iob uulnẽ pes
simo a planta pedis usq; ad uerticẽ eius.
Qui testa saniem deradebat: sedens in
sterquilinio. Dixit autem illi uxor sua.
Adhuc tu pmanes in simplicitate tua?
Bñdic deo et morẽ. Qui ait ad illam. Qua
si una de stultis mulieribz locuta es. Si
bona suscepimus de manu dñi: quare
mala non suscipiamus? In omnibz hijs nõ
peccauit iob labijs suis. Igitur audien
tes tres amici iob omẽ malũ qd̃ accidis
set ei. uenerũt singuli de loco suo: eliphaz
themanites. et baldad suites. et sophar
naamatites. Condixerant eũ: ut piter
uenientes uisitarent eũ. et consolarentur.
Cumq; eleuassent procul oculos suos:
non cognouerunt eum. Et exclamãtes
plorauerũt: scissisq; uestibz sparserũt pul
uerem sup caput suũ in celũ. Et sederunt
cum eo in terra septem diebus et septem
noctibus: et nemo loquebatur ei uerbũ.
Videbant eũ dolorem eẽ uehementem.

III

Post hec aperuit
iob os suũ. et maledixit diei su
o: et locutus est. Pereat dies in
qua natus sum: et nox in qua dictum
est conceptus est homo. Dies ille uertatur
in tenebras. Non requirat eũ deus desup:
et non sit in recordacione: et non illustre
tur lumine. Obscurent eũ tenebre et um
bra mortis. Occupet eum caligo: et inuol
uatur amaritudine. Noctẽ illam tene
brosus turbo possideat. Non computetur
in diebus anni: nec numeretur in mensi
bus. Sit nox illa solitaria: nec laude dig
na. Maledicant ei qui maledicũt diei:
qui pati sunt suscitare leuiathan. Ob
tenebrentur stelle caligine eius. Expec
tet lucẽ et non uideat. nec ortũ surgentis
aurore: quia non conclusit ostia uẽtris
qui portauit me: nec abstulit mala ab
oculis meis. Quare non in uulua mor
tuus sum. egressus ex utero non statim
perij? Quare exceptus genibus? Cur lac
tatus uberibus? Nunc eũ dormiens sile
rem. et sompno meo requiescerẽ cũ regi
bus et consulibus terre. qui edificant si
bi solitudines: aut cum principibus qui
possident aurũ et replent domos suas ar
gento: aut sicut abortiuũ absconditum
non subsisterem: uel qui concepti non
uiderũt lucem. Ibi impij cessauerũt a tu
multu: et ibi requieuerũt fessi robore: et
quondam uincti piter sine molestia. nõ
audierunt uocem exactoris. Puus et
magnus ibi sunt: et seruus liber a dño
suo. Quare data est misero lux. et uita
hijs qui in amaritudine aĩme sũt? Qui
expectant mortem et non uenit. quasi
effodientes thesaurũ: gaudentq; uehe
menter cum inuenerint sepulchrũ. Uiro
cuius abscondita est uia: et circũdedit e
um deus tenebris. Antequã comedam sus
piro: et quasi inundantis aque sic rugi
tus meus: quia timor quẽ timebam e

uenit michi: et qd̄ uerebar accidit. Non
ne dissimulaui? Nōne silui? Nonne qe
ui? Et uenit sup me indignatio. IIII

Respondens autem eliphaz the
manites dixit. Si cepimus lo
qui tibi: forsitan moleste accipi
es. Sed conceptū sermonem tenere quis
possit? Ecce docuisti multos: et manus
lassas roborasti. Vacillantes confirmaue
runt sermones tui: et genua tremencia q
fortasti. Nunc autem uenit sup te plaga.
et defecisti: tetigit te. et conturbatus es. V
bi est timor tuus. fortitudo tua. paciencia
a tua et pfectio uiarū tuarū? Recordare
obsecro te. quis unq̄ innocens periit? aut
qn̄ recti deleti sunt? Quīpocius uidi eos
qui opantur iniquitatem et seminant do
lores et metunt eos. flante deo pisse: et
spiritu ire eius ee consumptos. Rugitus
leonis et uox leene. et dentes catulorū leo
nū contriti sunt. Tigris periit eo qd̄ non
haberet pdam: et catuli leonis dissipati
sunt. Porro ad me dictum est uerbum
absconditū: et quasi furtiue suscepit au
ris mea uenas susurrii eius. In horrore
uisionis nocturne qn̄ solet sopor occupa
re homines. pauor tenuit me et tremor:
et omnia ossa mea pterrita sunt. Et cū spi
ritus me pnte transiret: inhorruerūt pi
li carnis mee. Stetit quidam cui non ag
noscebam uultū. ymago coram oculis
meis: et uocem quasi aure lenis audiui.
Numqd̄ homo dei compacione iustifica
bitur? aut factore suo purior erit uir?
Ecce qui seruiūt ei non sunt stabiles: et
in angelis suis repperit prauitatem. Qn̄
tomagis hij qui habitant domos luteas.
qui terrenū habent fundamentū. consu
mentur uelut a tinea. De mane usq̄ ad ues
peram succidentur: et quia nullus intel
ligit in eternū pibunt. Qui autem reli
qui fuerint. auferentur ex eis: morientur.
et non in sapiencia. V

Voca ergo si est qui tibi rndeat: et
ad aliquē scōrum conuertē. Virū
stultum interficit iracundia: et
puulū occidit inuidia. Ego uidi stultū fir
ma radice: et maledixi pulchritudini eius
statim. Longe fient filij eius a salute. et
conterentur in porta: et non erit qui eru
at. Cuius messem famelicus comedet: et ip
sum rapiet armatus: et bibent sicientes
diuicias eius. Nichil in terra sine causa
fit: et de humo non orietur dolor. Homo
ad laborem nascitur: et auis ad uolatum.
Quamobrem ego deprecabor dnm̄: et ad de
um ponam eloquiū meū. Qui facit mag
na et inscrutabilia: et mirabilia abs
q̄ numero. Qui dat pluuiam sup faciē
terre: et irrigat aquis uniuersa. Qui po
nit humiles in sublimi: et merentes erigit
sospitate. Qui dissipat cogitaciones ma
lignorū: ne possint implere manus eorū
quod cepant. Qui apprehendit sapiētes
in astucia eorū: et conciliū prauorū dissipat.
Pdiem incurrent tenebras: et quasi in
nocte sic palpabunt in meridie. Porro sal
uum faciet egenū a gladio oris eorū: et de
manu uiolenti pauperem. Et erit egeno
spes: iniquitas autē contrahet os suū.
Beatus homo qui corripitur a deo. Incre
pacionē ergo dnī ne reprobes: quia ipe
uulnerat et medetur: pcutit et manus e
ius sanabūt. In sex tribulacionibus libera
bit te: et in septima non tanget te malū.
In fame eruet te de morte: et in bello de
manu gladij. A flagello lingue abscon
deris: et non timebis calamitatē cū ue
nerit. In uastitate et fame ridebis: et bes
tiam terre non formidabis: sed cum la
pidibus regionū pactū tuū: et bestie ter
re pacifice erunt tibi. Et scies qd̄ pacem
habeat tabernaculū tuū: et uisitans spe
ciem tuam non peccabis. Et scies quoz
qm̄ multiplex erit semen tuū: et pgeni
es tua quasi herba terre. Ingredieris in
habundancia sepulchrū: sicut infertur
aceruus in tempe suo. Ecce hoc ut inuesti
gauimus ita est: qd̄ auditum mente p
tracta. VI

Respondens autem iob dixit. Vti
nam appenderentur pcta mea q

bus uram meum. et calamitas quam pa
ror in statera: quasi arena maris hec g̃
uor appauit. Vnde et uerba mea dolore
sunt plena: quia sagitte dñi in me sunt.
quay indignacio ebibit spiritū meū: et
terrores dñi militant contra me. Nūq̃d
rugiet onager cū habuerit herbam: aut
mugiet bos cū ante p̃sepe plenū stet eis:
Aut poterit comedi insulsum: quod nō
est sale conditū: Aut potest aliquis gus
tare: q̃d gustatū afferat mortē: Anime e
rum elurient. eram amara dulca esse
uidentur. Que prius tangere nolebat a
nima mea: nūc pre angustia cibi mei sūt.
Quis det ut ueniat petitio mea: et quod
expecto tribuat michi deus: Et qui cepit
ipse me conterat: soluat manū suam et
succidat me. Et hec michi sit consolacio.
ut affligens me dolore non parcat: nec cō
tradicam sermonibus sc̃i. Que est enim
fortitudo mea ut sustineam: aut quis fi
nis meus ut patienter agam: Nec for
titudo lapidum fortitudo mea: nec caro
mea enea est. Nec non est auxilium michi
i in me: et necessaria quoq; mea recessērūt
a me. Qui tollit ab amico suo misericor
diam: timorem dñi derelinquit. Fratres
mei p̃terierūt me: sicut torrens qui rapi
dus transit in conuallibus. Qui timent
pruinam: nuper super eos nix. Tempe q̃
fuerint dissipati peribunt: et ut nimbus
rarescunt soluentur de loco suo. Inuolute sūt
semite gressuū eor: ambulabunt in va
cuum et peribunt. Considerate semitas
theman. itinera saba: et expectate pau
lisper. Confusi sūt: quia speraui. Venerūt
quoq; usq; ad me: et pudore cooperti sunt.
Nunc uenistis: et modo uidentes plagā
meam timetis. Nūquid dixi afferte michi
i. et de substancia vra donate mihi: uel libe
rate me de manu hostis. et de manu robus
torū eruite me: Docete me et ego tacebo:
et si quid forte ignoraui ostendite mihi. Q̃re
de ueritatis sermonibus uerecundatus: cum e
vobis nullus sit qui possit arguere me:
Ad increpandū tantū eloquia concinna
tis: et in uentū uerba proferris. Super
pupillū irruitis: et subuertere nitimini ami
cum vīm. Verūptamen q̃d cepistis explē
te. Prebete aurem: et uidete an mentiar.
Respondete obsecro absq; contencione. et
loquentes id q̃d iustum est iudicate: et
non inuenietis in lingua mea iniquitatē:
nec in faucibus meis stultitia p̃sonabit.

VII

Militia est uita hois
sup terram: et sicut dies mercenarii
dies eius. Sicut seruus desiderat umbrā.
et sicut mercenarius p̃stolatur finem op̄is sui: sic et ego habui
menses uacuos. et noctes laboriosas enu
meraui michi. Si dormiero dico quando
consurgam: et rursum expectabo uespe
rum: et replebor doloribus usq; ad tenebras. In
duta est caro mea putredine: et sordibus
pulueris. Cutis mea aruit: et contracta è.
Dies mei uelocius transierunt. q̃m a texen
te tela succidatur: et consumpta sunt absq;
ulla spe. Memento quia ventus est uita
mea: et non reuertetur oculus meus ut vi
deat bona: nec aspiciet me uisus hominis.
Oculi tui in me: et non subsistam. Sicut
consumitur nubes et peribit. sic qui de
scenderit ad inferos non ascendet: nec rei
terum ultra in domū suam: nec cognos
cet eum amplius locus eius. Quapter
et ego non parcam ori meo. loquar in tri
bulacione spūs mei: conabulabor cū
amaritudine anime mee. Nūquid ma
re sum ego aut cetus: quia circūdedisti me
carcere: Si dixero consolabitur me lec̃is
mei. et relevabor loquens mecū in stra
tu meo: terribus me p̃ somnia: et per visi
ones horrore concutis. Q̃mobrem ele
git suspendiū anima mea: et mortē oc
ta mea. Desperaui: nequaq̃ ultra iam
viuam. Parce michi: nichil enim sūt dies
mei. Quid est homo quia magnificas e
um: aut quia ponis erga eum cor tuū:
Visitas eum diluculo: et subito probas
illum. Vsq;quo non parcis michi: nec di
mittis me ut glutiam salivam meam:
Peccaui. Quid faciam tibi o custos ho

minū? Quare me posuisti contrariū ti
bi? et factus sum michimetipsi grauis?
Cur non tollis peccatū meū? et quare nō
aufers iniquitatem meam? Ecce nūc in
puluere dormiam: et si mane me quesi
eris non subsistam. VIII

Respondens autem baldad suites
dixit. Vsqz quo loqueris talia?
et spūs multiplex sermonis oris
tui? Nūquid deus supplantat iudicium?
et omp̄s subuertit quod iustū est? Etiā
si filij tui peccauerūt ei. et dimisit eos in
manu iniquitatis sue? tu tamen si dilu
culo consurrexeris ad deum. et omnipoten
tem fueris deprecatus. si mūdus et rectus
incesseris. statim euigilabit ad te. et pa
catum reddet habitaculū iusticie tue: in
tantū ut priora tua fuerint pua. et no
uissima tua multiplicentur nimis. Inter
roga eiū generacionem pristinā: et dili
genter inuestiga patrum memoriam. Hes
terni quippe sumus et ignoramus: qm̄
sicut vmbra dies nr̄i sunt sup terram.
Et ipsi docebunt te: loquentur tibi. et de
corde suo proferent eloquia. Nūquid ui
rescere potest scirpus absqz humore? aut
crescere carectū sine aqua? Cum adhuc
sit in flore nec carpatur manu: ante ō
nes herbas arescit. Sic vie oīm qui ob
liuiscunt deum: et spes ypocrite pibit.
Non ei placebit uecordia sua: et sicut
tela araneax fiducia eius. Innitetur su
per domū suam. et non stabit: fulciet e
am. et non consurget. Humectus uidet
antequā ueniat sol: et in ortu suo germen
eius egredietur. Sup aceruū petrax ra
dices eius densabuntur: et inter lapides
cōmorabitur. Si absorbuerit eum de lo
co suo: negabit eum. et dicet non noui
te. Hec est eiū leticia vie eius: ut rursū
de terra alij germinentur. Deus nō pro
iciet simplicem. nec porriget manū ma
lignis: donec impleatur risu os tuū. et
labia tua iubilo. Qui oderūt te induē
tur confusione: et tabernaculū impio
rum non subsistet. IX

Et rūdens iob ait. Vere scio qd̄ i
ta sit: et qd̄ non iustificetur ho
mo compositus deo. Si uolue
rit contendere cum eo: non poterit ei rū
dere vnū pro mille. Sapiens corde est:
et fortis robore. Quis restitit ei. et pa
cem habuit? Qui transtulit montes:
et nescierunt hij quos subuertit in furo
re suo. Qui cōmouet terram de loco suo:
et columpne eius concucientur. Qui p̄
cipit soli et non oritur: et stellas clau
dit quasi sub signaculo. Qui extendit
celos solus: et graditur sup fluctus ma
ris. Qui facit arcturum et oriona et hy
adas: et interiora austri. Qui facit mag
na et incomp̄hensibilia: et mirabilia q̄
rum non est numerus. Si uenerit ad
me non uidebo: si abierit non intelli
gam eum. Si repente interroget. quis
rūdebit ei? uel quis dicere potest cur fa
cis? Deus cuius resistere ire nemo po
test: et sub quo curuantur qui portant
orbem. Quantus ergo sum ego q̄ res
pondeam ei? et loquar uerbis meis cum
eo? Qui etiā si habuero quippiam ius
tum non rūdebo: sed meū iudicem depre
cabor. Et cum inuocantem exaudierit
me: non credo qd̄ audierit uocem meā.
In turbine eiū conteret me: et multipli
cabit vulnera mea etiā sine causa. Nō
concedit requiescere spiritū meū: et im
plet me amaritudinibz. Si fortitudo q̄
ritur robustissimus est: si equitas iu
dicij. nemo pro me audet testimonium
dicere. Si iustificare me uoluero: os me
um condempnabit me. Si inocentem
ostendero: prauū me comp̄babit. Etiā
si simplex fuero. hoc ipm̄ ignorabit ani
ma mea: et tedebit me uite mee. Vnū
est qd̄ locutus sum: et inocentē et impi
um ipē consumet. Si flagellat occidat
semel: et non de penis inocentū rideat.
Terra data est in manus impij: vultū
iudicū eius opit. Qd̄ si ille non est. quis
ergo est? Dies mei uelociores fuerunt
cursore: fugerūt et non uiderunt bonū.

Ptransierunt quasi naues poma por
tantes: sicut aquila uolans ad escam.
Cum dixero nequaq̄ ita loquar: cōmu
to faciem meam. et dolore torqueor. Ve
rebar omnia opa mea: sciens qd̄ non pce
res deliquenti. Si autem et sic impius
sum. quare frustra laboraui? Si lotus
fuero quasi aquis niuis. et fulserint ue
lut mūdissime manus mee: tamen sor
dibus intinges me: et abhominabunt
me uestimenta mea. Neq; enī uiro qui
similis mei est rn̄debo: nec qui mecum
in iudicio ex equo possit audiri. Non
est qui utrumq; ualeat arguere: et po
nere manū suam in ambobus. Aufe
rat a me uirgam suam: et pauor eius
non me terreat. Loquar et non timebo
eum: neq; enī possum metuēs rn̄dere.

X

Tedet animā meam
uite mee: dimittam aduersum
me eloquiū meū. Loquar in a
maritudine anime mee: dicam deo no
li me condempnare. Iudica mi: cur me
ita iudices. Nūquid bonū tibi uidetur
si calūpnieris et opprimas me opus ma
nuū tuarū: et conciliū impiorū adiuues?
Numq̄d oculi carnei tibi sunt. aut sicut
uidet homo et tu uidebis? Nūquid sicut
dies hominis dies tui. et anni tui sicut hu
mana sunt tempa: ut queras iniquita
tem meam et peccatū meum scruteris.
et scias quia nichil impiū fecerim. cum
sit nemo qui de manu tua possit eruere?
Manus tue plasmauerūt me et fecerūt
me totum in circuitu: et sic repente pre
cipitas me? Memento queso qd̄ sicut
lutū feceris me: et in puluerem reduces
me. Nonne sicut lac mulsisti me. et sicut
caseum me coagulasti? Pelle et carnib;
uestisti me: et ossibus et neruis compe
gisti me. Vitam et misericordiam tribu
isti michi: et uisitacio tua custodiuit spi
ritū meum. Licet hec celes in corde tuo: ta
men scio quia uniuersorū memineris. Si
peccaui et ad horam pepcisti michi: cur
ab iniquitate mea mundū me ēē non
pateris? Et si impius fuero: ue michi
est. Et si iustus: non leuabo caput. satu
ratus afflictione et miseria. Et ꝓpter su
pbiam quasi leena capies me: reuersus
q; mirabilit̄ me crucias. Instauras tes
tes tuos contra me. et multiplicas irā
tuam aduersum me: et pene militant
in me. Quare de vulua eduxisti me? Q
utinam consumptus essem ne oculus
me uideret: fuissem quasi qui non eēm
de utero translatus ad tumulū. Nūq̄d
non paucitas dierū meorū finietur bre
ui? Dimitte ergo me ut plangam pau
lulū dolorem meū. antequam uadam ⁊ nō
reuertar ad terram tenebrosam et optā
mortis caligine: terram miserie et tene
brarū: ubi umbra mortis et nullus ordo.
et sempiternus horror inhabitans.

XI

Respondens autem
sophar naamathites dixit. Nū
quid qui multa loquitur. non
et audiet: aut uir uerbosus iustificabi
tur? Tibi soli tacebunt homines: ⁊ cū
ceteros irriseris a nullo confutaberis?
Dixisti enī. Purus est sermo meus: et
mūdus sum in conspectu tuo. Atq; uti
nam deus loqueretur tecum: et aperiret la
bia sua tibi. ut ostenderet tibi secreta sapi
encie. et qd̄ multiplex esset lex eius: et in
telligeres qd̄ multo minora exigaris ab
eo. quam meret iniquitas tua. Forsitā ues
tigia dei comp̄hendes: et usq; ad pfectū
omnipotentē repies. Excelsior celo est. et
quid facies? Profundior inferno: et un
de cognosces? Longior terra mensura e
ius: et lacior mari. Si subuerterit omnia
uel in unū coartauerit: quis contradi
cet ei? Ipse enī nouit hoīm uanitatem:
et uidens iniquitatem. nōne considerat?
Vir uanus in supbiam erigitur: et tā
q̄ pullū onagri se liberū natū putat.
Tu autē firmasti cor tuū: et expandisti
ad deum manus tuas. Si iniquitatem
que est in manu tua abstuleris a te. et
non manserit in tabernaculo tuo iniu
sticia: tunc leuare poteris faciem tuam

absq; macula: et eris stabilis et non time
bis. Miserie quoq; obliuisceris: et quasi
aquarū que preterierint recordaberis. Et
quasi meridianus fulgor consurget tibi
ad uesperam. Et cum consūptum putaue
ris. orieris ut lucifer: et habebis fiduciā
ꝓposita tibi spe: et defossus securus dormi
es. Requiesces et non erit qui te exterre
at: et deprecabuntur faciē tuam plurimi.
Oculi autem impiorū deficient: et effu
gium ꝑibit ab eis: et spes eorꝫ abhomina
cio anime. XII

Respondens autem iob dixit. Er
go uos estis soli homines: et uo
biscum orietur sapiencia? Et mi est cor
sicut et uobis: nec inferior vr̄i sum. Qs
eni hec que nostis ignorat? Qui deridet
ab amico suo sicut ego: inuocabit eum et
exaudiet eum. Deridetur autē iusti simpli
citas: lampas contempta apud cogitacio
nes diuitum. ꝑata ad tempus statutū. Ha
bundant tabernacula predonū: et audac
ter ꝓuocant deum: cum ipe dederit omnia
in manibus eorꝫ. Nimirū interroga iumē
ta et docebunt te: et uolatilia celi et indica
bunt tibi. Loquere terre et rn̄debit tibi: et nar
rabunt pisces maris. Quis ignorat qd̄ oī
a hec manus dn̄i fecerit? In cuius manu
anima omn̄is viuentis: et spūs vniuerse
carnis hominis. Nonne auris uerba di
iudicat: et fauces comedentis saporem?
In antiquis est sapiencia: et in multo tem
pore prudencia. Apud ipm̄ est sapiencia et
fortitudo: ipe habet conciliū et intelligenciā.
Si destruxerit: nemo est qui edificet. Et si
incluserit hominem: nullus est qui ꝑiat.
Si continuerit aquas omn̄ia siccabuntur:
et si emiserit eas subuertent terram. Apud
ipm̄ est fortitudo et sapiencia: ipe nouit et
decipientē. et eum qui decipitur. Adducat cō
ciliarios in stultū finem: et iudices in stu
porem. Galtheū regū dissoluit: et precin
git fune renes eorꝫ. Ducit sacerdotes īglo
rios: et optimates subplantat. Cōmutās
labiū ueraciū: et doctrinam senū auferēs.
Effundit despectionē sup principes: et eos
qui oppressi fuerant releuans. Qui reue
lat profunda de tenebris: et producit ī lu
cem vmbram mortis. Qui multiplicat
gentes et ꝑdit eas: et subuersas in integrꝫ
restituit. Qui īmutat cor principū popu
li terre: et decipit eos ut frustra incedant
ꝑ īuium. Palpabunt quasi in tenebris
et non in luce: et errare eos faciet qī ebros.

Ecce omn̄ia et uidit XIII
oculus meus. et audiuit auris
mea: et intellexi singula. Secun
dum scienciā uestram et ego noui: nec in
ferior vr̄i sum. Sed tamen ad omn̄ipoten
tem loquar et disputare cum deo cupio: p̄
us uos ostendens fabricatores mendacij.
et cultores ꝑuersorū dogmatū. Atq; utinā
tacētis: ut putaremū esse sapientes. Audi
te ergo correptiones meas: et iudiciū labi
orū meorꝫ attendite. Nūquid deus indiget
vr̄o mendacio: ut pro illo loquamū dolos?
Nūquid faciem eius accipitis: et pro deo
iudicare nitimini? Aut placebit ei. quē
celare nichil potest? Aut decipiet ut homo.
vr̄is fraudulenciis? Ipe uos arguet: qm̄
in abscondito faciem eius accipitis. Sta
tim ut se cōmouerit turbabit uos: et ter
ror eius irruet sup uos. Memoria uestra
comꝑabitur cineri: et redigent in lutum
ceruices vr̄e. Tacete paulisp: ut loquar qd̄
cumq; michi meus suggesserit. Quare
lacero carnes meas dentibꝫ meis: et ani
mam meam porto in manibus meis? E
ciam si occiderit me: in ipo sꝑabo. Verūp
tamen vias meas in conspectu eius argu
am: et ipe erit saluator meus. Non eni
ueniet in conspcū eius omn̄is ypocrita.
Audite sermonem meū: et enigmata ꝑci
pite auribus vr̄is. Si fuero iudicatus: sci
o qd̄ iustus īueniar. Quis est qui iudice
tur mecū? Veniat. Quare tacens consu
mor? Duo tantū ne facias mi: et tūc a fa
cie tua non abscondar. Manū tuam lon
ge fac a me: et formido tua non me terre
at. Voca me et rn̄debo tibi: aut certe loqr̄.
et tu rn̄de michi. Qn̄tas habeo iniquita
tes et pcta: scelera mea et delicta ostende

michi. Cur faciem tuam abscondis: et ar
bitraris me inimicum tuum? Contra folium quod
vento rapitur ostendis potenciam tuam: et sti
pulam siccam persequeris. Scribis enim con
tra me amaritudines: et consumere me
vis peccatis adolescencie mee. Posuisti in ner
uo pedem meum: et obseruasti omnes semitas
meas: et uestigia pedum meorum considerasti.
Qui quasi putredo consumendus sum:
et quasi uestimentum quod comeditur a tinea.
Homo natus de muliere breui viuens tem
pore: repletur multis miseriis. Qui qua
si flos egreditur et conteritur: et fugit uelut
umbra: et numquam in eodem statu permanet.
Et dignum ducis super huiuscemodi aperire
oculos tuos: et adducere eum tecum in iu
dicium? Quis potest facere mundum de immun
do conceptum semine? Nonne tu qui solus es?

XIIII

Breues dies hominis
sunt: numerus mensium eius apud
te est. Constituisti terminos eius: quos
preteriri non poterunt. Recede paululum ab eo:
ut quiescat donec optata ueniat sicut mer
cenarii dies eius. Lignum habet spem. Si
prescisum fuerit rursum uirescat: et rami e
ius pullulant. Si senuerit in terra radix
eius. et in puluere emortuus fuerit trun
cus illius: ad odorem aque germinabit:
et faciet comam quasi cum primum planta
tum est. Homo uero cum mortuus fuerit. et
nudatus atque consumptus: ubi queso est? Quo
modo si recedant aque de mari. et fluuius
uacuefactus arescat: sic homo cum dormie
rit non resurget. Donec atteratur celum
non euigilabit: nec consurget de sompno
suo. Quis michi hoc tribuat ut in infer
no protegas me. et abscondas me donec
pertranseat furor tuus: et constituas mihi tem
pus in quo recorderis mei? Putasne mor
tuus homo rursum viuet? Cunctis diebus
quibus nunc milito: expecto donec ueniat
immutacio mea. Vocabis me: et ego rende
bo tibi. Operi manuum tuarum porriges dexte
ram. Tu quidem gressus meos dinumerasti:
sed parce peccatis meis. Signasti quasi in
sacculo delicta mea: sed curasti iniquita
tem meam. Mons cadens defluit: et sax
um transfertur de loco suo. Lapides exca
uant aque: et alluuione paulatim terra
consumitur. Et homines ergo similiter per
des. Roborasti eum paululum: ut in perpe
tuum pertransiret. Immutabis faciem eius:
et emittes eum. Siue nobiles fuerint fi
lii eius siue ignobiles: non intelliget. At
tamen caro eius dum viuet dolebit: et a
nima illius super semetipso lugebit.

XV

Respondens autem elyphaz thema
nites dixit. Numquid sapiens res
pondebit quasi in ventum loquens:
et implebit ardore stomachum suum? Argu
is uerbis eum qui non est equalis tui: et
loqueris quod tibi non expedit. Quantum in te est
euacuasti timorem: et tulisti preces coram
deo. Docuit enim iniquitas tua os tuum: et i
mitaris linguam blasphemancium. Condem
nabit te os tuum et non ego: et labia tua res
pondebunt tibi. Numquid primus homo tu
natus es. et ante colles formatus? Numquid
concilium dei audisti: et inferior te erit eius sa
piencia? Quid nosti quod ignoremus? Quid in
telligis quod nesciamus? Et senes et antiqui
sunt in nobis: multo uetustiores quam patres
tui. Numquid grande est ut consoletur te de
us? Sed uerba tua praua hoc prohibent.
Quid te eleuat cor tuum: et quasi magna
cogitans attonitos habes oculos? Quid
tumet contra deum spiritus tuus: ut pro
feras de ore tuo huiuscemodi sermones? Quis
est homo ut immaculatus sit. et ut iustus
appareat natus de muliere? Et inter sanc
tos eius nemo immutabilis: et celi non sunt
mundi in conspectu eius. Quanto magis ab
hominabilis et inutilis homo: qui bibit
quasi aquam iniquitatem? Ostendam
tibi audi me: quod uidi narrabo tibi. Sa
pientes confitentur et non abscondunt pa
tres suos. quibus solis data est terra: et
non transibit alienus per eos. Cunctis die
bus suis impius superbit: et numerus an
norum incertus est tyrannidis eius. Soni
tus terroris semper in auribus illius: et cum
pax sit. ille semper insidias suspicatur. Non

credit qd̄ reuerti possit de tenebris ad lucē:
circumspectans vndiq; gladiū. Cum se
mouerit ad querendū panem: nouit qd̄
paratus sit in manu eius tenebrarū dies. Ter
rebit eum tribulacio: et angustia ualla
bit eum. sicut regem qui preparatur ad
preliū. Tetendit enī aduersus deum ma
num suam: et contra omnipotentem robo
ratus est. Cucurrit aduersum eum erecto
collo: et pingui ceruice armatus est. Ope
ruit faciem eius crassitudo: et de lateribus
eius aruina dependet. Habitabit in ciui
tatibus desolatis: et in domibus desertis
que in tumulos sunt redacte. Non ditabi
tur nec pseuerabit substancia eius: nec
mittet in terra radicem suam. Non rece
det de tenebris. Ramos eius arefaciet flā
ma: et auferetur spū oris sui. Non credat
frustra errore deceptus: qd̄ aliquo pcio re
dimendus sit. Antequā dies eius impleau
tur pibit: et manus eius arescent. Ledet
quasi vinea in primo flore botrus eius: et
quasi oliua piciens florem suū. Congre
gacio enī ypocrite sterilis: et ignis deuo
rabit tabernacula eorū. qui munera liben
ter accipiūt. Concepit dolorem et peperit
iniquitatē: et uterus eius pparat dolos.

XVI

Respondens autē iob
dixit. Audiui frequenter talia.
Consolatores onerosi omīs uos
estis. Nūquid habebūt finem uerba uen
tosa: aut aliquid tibi molestū est si loq̄
ris? Poteram et ego similia vrī loqui.
Atq; utinā esset anima vrā pro aīa mea.
Consolarer et ego uos sermonibz: et mo
uerem caput meum sup uos. Roborarē
uos ore meo: et mouerem labia q̄si pcens
uobis. Sed quid agam? Si locutus fue
ro non quiescet dolor meus: et si tacuero
non recedet a me. Nūc autē oppressit me
dolor meus: et in nichilum redacti sunt ō
nes artus mei. Ruge mee testimonium
dicunt contra me: et suscitatur falsiloqu
aduersus faciem meam contradicens mī.
Collegit furorē suū in me: et cōminans
mī infremuit contra me dentibus suis.
Hostis meus terribilibus oculis me intui
tus est. Aperuerūt sup me ora sua: expro
brantes pcusserunt maxillam meam: sa
ciati sunt penis meis. Conclusit me deus
apud iniquū: et manibus impiorū me tra
didit. Ego ille quondā opulentus: repen
te contritus sū. Tenuit ceruicem meam:
confregit me: et posuit me quasi signū.
Circūdedit me lanceis suis: cōuulnerauit
lumbos meos. Non pepercit: et effudit
in terra uiscera mea. Concidit me vulnē
sup vulnus: irruit in me quasi gygas.
Saccū consui sup cutem meā: et operui ci
uere carnem meam. Facies mea ītumuit
fletu: et palpebre mee caligauerūt. Nec
passus sum absq; iniquitate manus me
e: cum haberem mūdas ad deum preces.
Terra ne opias sanguinē meū: neq; īueni
at locū in te latendi clamor meus. Ecce enī
in celo testis meus: et conscius meus in ex
celsis. Verbosi amici mei: ad deum stillat
oculus meus. Atq; utinam sic iudicaret
vir cū deo: quomō iudicatur filius homi
nis cum collega suo. Ecce enī breues anni
transeunt: et semitam p quam non reuer
tar ambulo.

XVII

Spiritus meus attenuabitur: di
es mei breuiabunt: et solū mich
i supest sepulchrū. Non peccaui: et in ania
ritudinibus moratur oculus meus. Libe
ra me dn̄e et pone me iuxta te: et cuius
uis manus pugnet contra me. Cor eorū
longe fecisti a disciplina: et ppterea non ex
altabuntur. Predam pollicetur socijs: et
oculi filiorū eius deficient. Posuit me qua
si in pruerbiū vulgi: et exemplū suū coram
eis. Nunc autem derident me iuniores
tempe: quorū non dignabar ptes ponere
cum canibus gregis mei. Caligauit ab
indignacione oculus meus: et mēbra me
a quasi in nichilū redacta sunt. Stupe
bant iusti sup hoc: et īnocens contra ypo
critam suscitabitur. Et tenebit iustus viā
suam: et mūdus manibus addet fortitu
dinem. Igitur uos omēs cōuertimī et ue
nite: et non īueniam in uobis ullū sapiē

tem. Dies mei transierunt: cogitaciones
mee dissipate sunt. torquentes cor meum.
Noctem uerterunt in diem: et rursum post
tenebras spero lucem. Si sustinuero infer
nus domus mea est: in tenebris straui lec
tulum meum. Putredini dixi pater meus
es: mater mea et soror mea uermibus.
Vbi est ergo nunc prestolacio mea: et paci
enciam meam quis considerat? In pro
fundissimum infernum descendent omnia mea.
Putas ne saltem ibi erit requies michi?

Respondens autem XVIII
baldad suites dixit. Vsque ad quem
finem uerba iactabis? Intellige
prius: et sic loquamur. Quare reputati su
mus ut iumenta: et sordiuimus coram te?
Quid perdis animam tuam in furore tuo? Num
quid propter te derelinquetur terra: et transferen
tur rupes de loco suo? Nonne lux impij ex
tinguetur: nec splendebit flamma ignis eius?
Lux obtenebrescet in tabernaculo illius: et
lucerna que super eum est extinguetur. Arta
buntur gressus virtutis eius: et precipitabit
eum concilium suum. Immisit enim in rethe
pedes suos: et in maculis eius ambulat.
Tenebitur planta illius laqueo: et exar
descet contra eum sitis. Abscondita est in
terra pedica eius: et decipula illius super
semitam. Vndique terrebunt eum formidi
nes: et inuoluent pedes eius. Attenuetur
fame robur eius: et inedia inuadat costas
illius. Deuoret pulchritudinem cutis eius:
consumat brachia illius primogenita
mors. Auellatur de tabernaculo suo fidu
cia eius: et calcet super eum quasi rex inte
ritus. Habitent in tabernaculo illius
socij eius qui non est: aspergatur in tab
naculo eius sulphur. Deorsum radices
eius siccentur: sursum autem atteratur
messis eius. Memoria illius pereat de ter
ra: et non celebretur nomen eius in pla
teis. Expellet eum de luce in tenebras: et
de orbe transferet eum. Non erit semen
eius. neque progenies in populo suo: nec ulle
reliquie in regionibus eius. In die eius
stupebunt nouissimi: et primos inuadat
horror. Hec sunt ergo tabernacula ini
qui: et iste locus eius qui ignorat deum.

Respondens autem XIX
Iob dixit. Vsquequo affligitis ani
mam meam: et atteritis me sermo
nibus? En decies confunditis me: et non
erubescitis opprimentes me. Nempe et
si ignoraui: mecum erit ignorancia mea.
At uos contra me erigimini: et argui
tis me opprobrijs meis. Saltem nunc
intelligite. quia deus non equo iudicio
afflixerit me: et flagellis suis me cinxerit.
Ecce clamabo vim paciens: et nemo au
diet. Vociferabor: et non est qui iudicet.
Semitam meam circumsepsit. et transire
non possum: et in calle meo tenebras po
suit. Spoliauit me gloria mea: et abs
tulit coronam de capite meo. Destruxit
me vndique et pereo: et quasi euulse ar
boris abstulit spem meam. Iratus est
contra me furor eius: et sic me habuit
quasi hostem suum. Simul uenerunt latro
nes eius. et fecerunt sibi viam per me: et
obsederunt in gyro tabernaculum meum.
Fratres meos longe fecit a me: et noti mei
quasi alieni recesserunt a me. Dereliq
runt me propinqui mei: et qui me noue
rant obliti sunt mei. Inquilini domus mee.
et ancille mee sicut alienum habuerunt me:
et quasi peregrinus fui in oculis eorum. Seruum
meum uocaui et non respondit: ore proprio de
precabar illum. Halitum meum exhorruit vx
or mea: et orabam filios uteri mei. Stul
ti quoque despiciebant me: et cum ab eis
recessissem. detrahebant michi. Abhomina
ti me sunt quondam conciliarij mei: et quem
maxime diligebam aduersatus est michi.
Pelli mee consumptis carnibus adhesit os
meum: et derelicta sunt tantummodo labia cir
ca dentes meos. Miserenum miserenum me
i saltem uos amici mei: quia manus
dei tetigit me. Quare persequimini me si
cut deus: et carnibus meis saturamini? Quis
michi tribuat ut scribantur sermones
mei? Quis michi det ut exarentur in li
bro stilo ferreo et plumbi lamina: uel

cere saulpantur in silice? Scio enī qđ ē
demptor meus viuit: et in nouissimo de
terra surrecturus sum. Et rursum circū
dabor pelle mea: et in carne mea uidebo
deū. Quē uisurus sum ego ipse? et oculi
mei conspecturi sunt: et non alius. Re
posita est hec spes mea in sinu meo. Quā
re ergo nūc dicas persequamur eum? et ra
dicem uerbi inueniamus contra eum? Fu
gite ergo a facie gladij? qm ultor iniqui
tatum gladius est: et scitote ē iudicium.

Respondens autē
Sophar naamathites dixit. Ideo
circo cogitationes mee uarie succe
dunt sibi: et meus in diuersa rapitur.
Doctrinā qua me arguis audiam: et
spiritus intelligentie mee respondebit michi.
Hoc scio a principio ex quo positus ē ho
mo sup terram. qđ laus impiorū breuis
sit: et gaudiū ypocrite ad instar puncti.
Si ascenderit usq; in celum superbia eius. et
caput eius nubes tetigerit? quasi sterqui
linium in fine perdet: et qui eum uiderant
dicent. Ubi est? Velut somnium auolabit
non inuenietur: transiet sicut uisio nocturna.
Oculus qui eū uiderat non uidebit:
neq; ultra intuebit eum locus eius. Filij e
ius attenuabunt egestate: et manus illius
reddent ei dolorem suū. Ossa eius imple
buntur uitijs adolescentie eius: et cum eo
in puluere dormient. Cum enī dulce fuit
in ore eius malū: abscondet illud sub lin
gua sua. Parcet illi et non derelinquet il
lud: et celabit in gutture suo. Panis ei⁹
in utero illius uertetur in fel aspidū intrī
secus. Diuitias quas deuorauit euomet:
et de uentre illius extrahet eas deus. Ca
put aspidum suget: occidet eū lingua vi
pere. Non uideat riuulos fluminis: torren
tes mellis et butiri. Iuxta que erat omnia:
nec tamen consumentur. Iuxta multitudi
nem adinuentionū suarū sic et sustinebit:
qm conculcans uastauit pauperes domū.
Rapuit et non edificauit eam: nec est sa
tiatus uenter eius. Et cum habuerit q̄
cupierat possidere non poterit. Non re
manebit de escis eius: et ppterea nichil per
manebit de bonis eius. Cum satiatus fu
erit arrabitur: eluabit. et omnis dolor ir
ruet in eū. Ut uim implentur uenter eius?
ut emittat in eū iram furoris sui: et plu
at sup illum bellū suū. Fugiet arma ferre
a. et irruet in arcū eneum: eductus et egre
diens de uagina sua. et fulgurans in a
maritudinem suam. Uadent et uenient
sup eum horribiles: omnis tenebre absco
dite sunt in occultis eius. Deuorabit eum
ignis qui non succenditur: affligetur rel
ctus in tabernaculo suo. Reuelabunt cel
iniquitatem eius: et terra consurget ad
uersus eum. Aptum erit germen domus
illius: detrahetur in die furoris dei. Hec ē
pars hominis impij a deo: et hereditas ver
borum eius a domino.

Respondens autē iob dixit. Audi
te quelo sermones meos: et agite
penitentiam. Desinere me ut e
go loquar: et post mea si uidebitur ver
ba ridere. Numquid contra hominē disp
tatio mea est. ut merito non debeam con
tristari? Attendite me et obstupescite: et
superponite digitū ori uestro. Et ego cū
do recordatus fuero pauesco: et concutit
carnem tremor. Quare ergo impij uiuūt.
subleuati sunt. confortatiq; diuitijs? De
uicit eos pugnauit coram eis: ppinquorū
turba et nepotū in conspectu eor. Domus
eor secure sunt et pacate: et non est uga
dei sup illos. Bos eor concepit et non ab
hortauit: uacca pepit. et non est priuata fe
tu suo. Egrediuntur quasi greges puru
orū: et infantes eor exultant lusibus. Te
nent tympanū et cytharam: et gaudent
ad sonitū organi. Ducunt in bonis dies
suos: et in puncto ad inferna descendunt.
Qui dixerunt deo recede a nobis: et scien
am uias tuarū nolumus. Quid est omni
potens ut seruiam ei? et quid nobis pro
dest si orauerimus illū? Uerūptamē qui
a non sūt in manu eorū bona sua: consi
lium impiorū longe sit a me. Quotiens luce
rna impiorū extinguetur? et superuenit eis

inundacio: et dolores diuidet furoris sui. Erunt sicut palee ante faciem uenti: et sicut fauilla quam turbo dispergit. Deus seruabit filijs illius dolorem patris: et cum reddiderit tunc sciet. Videbunt oculi eius interfectionem suam: et de furore omnipotentis bibet. Quid enim ad eum pertinet de domo sua post se. et si numerus mensium eius dimidietur? Numquid deum quispiam docebit scienciam. qui excelsos iudicat? Iste moritur robustus et sanus: diues et felix. Viscera eius plena sunt adype: et medullis ossa illius irrigantur. Alius uero moritur in amaritudine anime absque ullis opibus. Et tamen simul in puluere dormient: et vermes operient eos. Certe noui cogitaciones uestras: et sentencias contra me iniquas. Dicitis enim. Vbi est domus principis? et ubi tabernacula impiorum? Interrogate quemlibet de uiatoribus. et hec eadem eum intelligere cognoscetis? quia in diem perdicionis seruabitur malus: et ad diem furoris ducetur. Quis arguet coram eo viam eius? et que fecit quis reddet illi? Ipse ad sepulchra ducetur: et in congerie mortuorum uigilabit. Dulcis fuit glareis cochiti: et post se omnem hominem trahet. et ante se innumerabiles. Quomodo igitur consolamini me frustra? cum responsio vestra repugnare ostensa sit ueritati.

XXII

Respondens autem eliphaz themanites dixit. Numquid deo comparari potest homo? etiam cum perfecte fuerit sciencie? Quid prodest deo si iustus fueris? aut quid ei conferes si immaculata fuerit uita tua? Numquid timens te arguet te. et ueniet tecum in iudicium? et non propter maliciam tuam plurimam. et infinitas iniquitates tuas? Abstulisti enim pignus fratrum tuorum sine causa: et nudos spoliasti uestibus. Aquam lasso non dedisti: et esurienti subtraxisti panem. In fortitudine brachij tui possidebas terram: et potentissimus obtinebas eam. Viduas dimisisti uacuas: et lacertos pupillorum comminuisti. Propterea circumdatus es laqueis: et conturbat te formido subitanea. Et putabas te tenebras non visurum: et impetu aquarum inundancium non oppressum iri. An cogitas quod deus excelsior celo sit. et super stellarum verticem sublimetur? Et dicis. Quid enim nouit deus? Et quasi per caliginem iudicat. Nubes latibulum eius. nec nostra considerat: et circa cardines celi perambulat. Numquid semitam seculorum custodire cupis? quam calcauerunt viri iniqui? Qui sublati sunt ante tempus suum: et fluuius subuertit fundamentum eorum. Qui dicebant deo recede a nobis? et quasi nichil possit facere omnipotens estimabant eum: cum ille implesset domus eorum bonis. Quorum sentencia longe sit a me. Videbunt iusti et letabuntur: et innocens subsannabit eos. Nonne succisa est erectio eorum? et reliquias eorum deuorabit ignis? Acquiesce ergo ei et habeto pacem: et per hec habebis fructus optimos. Suscipe ex ore illius legem: et pone sermones eius in corde tuo. Si reuersus fueris ad omnipotentem edificaberis: et longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo. Dabit pro terra silicem: et pro silice torrentes aureos. Eritque omnipotens contra hostes tuos: et argentum coaceruabitur tibi. Tunc super omnipotentem deliciis afflues: et eleuabis ad deum faciem tuam. Rogabis eum et exaudiet te: et vota tua reddes. Decernes rem et ueniet tibi: et in viis tuis splendebit lumen. Qui enim humiliatus fuerit erit in gloria: et qui inclinauerit oculos ipse saluabitur. Saluabitur innocens: saluabitur autem mundicia manuum suarum.

XXIII

Respondens autem iob ait. Nunc quoque in amaritudine est sermo meus: et manus plage mee aggrauata est super gemitum meum. Quis michi tribuat ut cognoscam et inueniam illum? et ueniam usque ad solium eius? Ponam coram eo iudicium? et os meum replebo increpacionibus: ut sciam uerba que mihi respondeat. et intelligam quid loquatur michi. Nolo multa fortitudine contendat mecum: nec magnitudinis sue mole me premat. Ponat equitatem contra me: et perueniet ad victoriam iudicium meum. Si ad orientem iero non apparet:

si ad occidentem non intelligam eum. Si
ad sinistram quid agam? Non apprehen
dam eum. Si me uertam ad dexteram: non
uidebo illum. Ipse uero scit uiam meam:
et probabit me quasi aurum. quod per ignem
transit. Vestigia eius secutus est pes me
us: uiam eius custodiui. et non declina
ui ex ea. A mandatis labiorum eius non re
cessi: et in sinu meo abscondi uerba oris
eius. Ipse enim solus est. et nemo auertere po
test cogitacionem eius: et anima eius quod
cumque uoluit hoc fecit. Cum expleuerit in me
uoluntatem suam: et alia multa similia
presto sunt ei. Et idcirco a facie eius tur
batus sum: et considerans eum timore sol
licitor. Deus mollivit cor meum: et omni
potens conturbauit me. Non enim perij
propter imminentes tenebras: nec faciem me
am operuit caligo. XXIIII

Ab omnipotente non sunt abscon
dita tempora. Qui autem nouerunt
eum: ignorant dies illius. Alij
terminos transtulerunt: diruperunt gre
ges. et pauerunt eos. Asinum pupillorum
abegerunt: et abstulerunt pro pignore
bouem uidue. Subuerterunt pauperum vi
am: et oppresserunt pariter mansuetos ter
re. Alij quasi onagri in deserto egrediun
tur ad opus suum: uigilantesque ad pre
dam preparant panem liberis. Agrum non
suum demetunt: et vineam eius quem ui op
presserint vindemiant. Nudos dimittunt
homines indumenta tollentes. quibus
non est operimentum in frigore: quos ym
bres montium rigant: et non habentes ue
lamen amplexantur lapides. Vim fecerunt
depredantes pupillos: et vulgus pauperum
spoliauerunt. Nudis et incedentibus abs
que uestitu: et esurientibus tulerunt spicas. In
ter aceruos eorum meridiati sunt: qui calca
tis torcularibus sitiunt. De ciuitatibus fe
cerunt uiros gemere: et anime vulneratorum
clamabunt: et deus inultum abire non pa
titur. Ipsi fuerunt rebelles luminis: nescie
runt uias eius: nec reuersi sunt per semitas
illius. Mane primo consurgit homicida.
interficit egenum et pauperem: per noctem ue
ro erit quasi fur. Oculus adulteri obseruat
caliginem dicens. non me uidebit oculus:
et operiet vultum suum. Perfodiunt in tenebris
domos sicut in die condixerant sibi: et ig
norauerunt lucem. Si subito apparuerit
aurora. arbitrantur umbram mortis: et
sic in tenebris quasi in luce ambulant. Leuis
est super faciem aque. Maledicta sit pars
eius in terra: nec ambulet per uiam vinea
rum. Ad nimium calorem transeat ab aquis
niuium: et usque ad inferos peccatum illius.
Obliuiscatur eius misericordia: dulcedo
illius vermes. Non sit in recordacione: sed
conteratur quasi lignum infructuosum. Pauit
enim sterilem et que non parit: et vidue
bene non fecit. Detraxit fortes in fortitu
dine sua: et cum steterit non credet uite sue.
Dedit ei deus locum penitencie: et ille abuti
tur eo in superbiam. Oculi autem eius sunt
in vijs illius: et leuati sunt ad modicum.
et non subsistent. Et humiliabuntur sicut
omnia et auferentur: et sicut summitates spi
carum conterentur. Quod si non est ita: quis me
potest arguere esse mentitum. et ponere ante de
um uerba mea? XXV

Respondens autem baldad suites
dixit. Potestas et terror apud eum
est: qui facit concordiam in sub
limibus suis. Numquid est numerus mili
tum eius: et super quem non fulget lumen
illius? Numquid iustificari potest homo compa
tus deo: aut apparere mundus natus de
muliere? Ecce etiam luna non splendet:
et stelle non sunt munde in conspectu eius:
quantomagis homo putredo. et filius homi
nis vermis? XXVI

Respondens autem iob dixit. Cuius
adiutor es? Numquid imbecillis: et
sustentas brachium eius qui non
est fortis? Cui dedisti concilium? Forsitan il
li qui non habet sapienciam: et prudenciam
tuam ostendisti plurimam. Aut quem docere
uoluisti? Nonne eum qui fecit spiramentum?
Ecce gygantes gemunt sub aquis: et qui
habitant cum eis. Nudus est inferus co

ram illo: et nullū est opimentū pdicioni.
Qui extendit aquilonem sup uacuū: et
appendit terram sup nichili. Qui ligat
aquas in nubibus suis: ut non erūpant
piter deorsum. Qui tenet vultū solij sui:
et expandit sup illud nebulam suā. Ter
minū circūdedit aquis: usq; dū finiantur
lux et tenebre. Columpne celi cōtremiscūt:
et pauent ad nutū eius. In fortitudine il
lius repente maria congregata sunt: et
prudencia eius pcussit supbum. Spiritus
eius ornauit celos: et obstetricante ma
nu eius eductus est coluber tortuosus.
Ecce hec expte dicta sunt uiar eius. Et cū
vix puam stillam sermonis eius audieri
mus: quis poterit tonitruū magnitudi
nis illius intueri? XXVII

Addidit quoq; iob assumens pa
bolam suam: et dixit. Viuit de
us qui abstulit iudiciū meum.
et omīpotens qui ad amaritudinē addux
it aīam meam: quia donec supest alitus
in me. et spūs dei in naribus meis. non lo
quentur labia mea iniquitatē: nec lingua
mea meditabitur mendaciū. Absit a me:
ut iustos uos ēē iudicem. Donec deficiam.
non recedam ab īnocencia mea. Iustifica
cionem meam quam cepi tenē. non deserā.
Nec eiū reprehendit me cor meū. in omī
vita mea. Sicut impius īimicus meus:
et aduersarius meus quasi iniquus. Q
eiū est spes ypocrite: si auare rapiat. et
non liberet deus animā eius? Nūquid
clamorem eius audiet deus: cum uenerit
sup eum angustia? Aut poterit in omī
potente delectari: aut inuocare deū in oī
tempe? Docebo uos p manū dei que om
nipotens habeat: nec abscondam. Ecce
uos omēs nostis: et quid sine causa va
na loqmī? Hec est pars hominis impij a
pud deum: et hereditas violentorum q̄
ab omīpotente suscipient. Si multiplica
ti fuerint filij eius in gladio erūt: et ne
potes eius non saturabunt pane. Qui
reliqui fuerint ex eo. sepelientur in inte
ritu: et uidue illius non plorabunt. Si
comportauerit quasi terram argentū.
et sicut lutū pparauerit uestimenta: p
parauit quidem. sed iustus uestietur illis:
et argentū innocens diuidet. Edificauit
sicut tinea domū suam: et sicut custos fe
cit umbraculū. Diues cū dormierit nichil
secū afferet: apiet oclos suos. et nichil īueni
et. Apphēdet eū q̄si aq̄ īopia: nocte oppmet
eū tēpesta. Tollet eū uēt urēs et auferet: et
uelut turbo rapiet eum de loco suo. Et mit
tet sup eum et non pcet: de manu eius fu
giens fugiet. Stringet sup eū manus su
as: et sibilabit sup illū intuens locū ei?

Habet argentū XXVIII
venar suar principia: et auro
locus est in quo conflatur. Fer
rum de terra tollitur: et lapis solutus ca
lore. in es uertitur. Tempus posuit tene
bris: et uniuersor finem ipē considerat.
Lapidem quoq; caliginis et umbrā mor
tis: diuidit torrens a populo pegrinan
te. eos quos oblitus est pes egentis hoīs
et īuios. Terra de qua oriebatur panis
in loco suo: igne subūsa est. Locus saphi
ri lapides eius: et glebe illius aurū. Se
mitam ignorauit auis: nec intuitus est
eam oculus vulturis. Non calcauerunt
eam filij institor: nec ptransiuit p eam
leena. Ad silicem extendit manū suam: sb
uertit a radicibus montes. In petris ri
uos scidit: et omē pciosum uidit oculus
eius. Profunda quoq; fluuior scrutatus
est: et abscondita produxit in lucē. Sa
piencia uero ubi īuenitur: et quis est lo
cus intelligencie? Nescit homo pciū eius:
nec inuenitur in terra suauiter viuenciū.
Abyssus dicit. non est in me: et mare lo
quitur non est mecū. Non dabit aurum
obrisum pro ea: nec appendetur argentū
in cōmutacione eius. Non conferetur tīc
tis indie coloribus: nec lapidi sardonico
pciosissimo uel saphiro. Non adequabit
ei aurū uel uitrū: nec cōmutabunt pro
ea vasa auri excelsa et eminencia: nō me
morabunt comparacione eius. Trahitur
autē sapiencia de occultis. Non adequa

bitur ei thopaziū de ethiopia: nec tinctu
re mūdissime componet. Unde ergo sa
piencia ueniet: et quis est locus intelli
gencie: Abscondita est ab oculis oīm vi
uenciū. Volucres quoq; celi latet. Pdicio
o et mors dixerūt. Auribz nr̄is audiuimus
famā eius. Deus intelligit viam eius: et
ipe nouit locum illius. Ipe enī fines mū
di intuetur: et omīa que sub celo sunt res
picit. Qui fecit ventis pondus: et aquas
appendit mensura. Quando ponebat
pluuijs legem. et viam procellis sonanti
bus: tunc uidit illam et enarrauit et pre
parauit et īuestigauit: et dixit homini. Ec
ce timor dn̄i ipsa est sapiencia: et recedere
a malo intelligencia. XXIX

Addidit quoq; iob assumens pa
bolam suam: et dixit. Quis mi
tribuat ut sim iuxta menses pr̄s
tinos: scdm dies quibz deus custodiebat
me: Quando splendebat lucerna eius su
per caput meū: et ad lumen eius ambu
labam in tenebris. Sicut fui in diebus
adolescencie mee. qū secreto deus erat in
tabernaculo meo: quando erat omīps me
cum: et in circuitu meo pueri mei. Quā
do lauabam pedes meos butiro: et petra
fundebat michi riuos olei. Qū pcedebam
ad portam ciuitatis: et in platea pabāt
cathedram mi. Videbant me iuuenes et
abscondebant: et senes assurgentes sta
bant. Principes cessabant loqui: et digi
tum supponebant ori suo. Vocem suam
cohibebant duces: et lingua eorū guttu
ri suo adherebat. Auris audiens beatifi
cabat me: et oculus uidens testimoniū
reddebat michi: qd liberassem pauperem
uociferantem: et pupillum cui non eēt
adiutor. Bn̄dictio perituri sup me ueni
ebat: et cor uidue consolatus sum. Justi
cia indutus sum: et uestiui me sicut ues
timento. et dyademate iudicio meo. Ocu
lus fui ceco: et pes claudo. Pater eram
pauperū: et causam quā nesciebā diligē
tissime īuestigabam. Conterebam mo
las iniqui: et de dentibus illius aufere
bam predam. Dicebamq;. In nidulo me
o moriar: et sicut palma multiplicabo
dies. Radix mea apta est secus aquas:
et ros morabit in messione mea. Glori
a mea semp īnouabit: et arcus meus ī
manu mea instaurabitur. Qui me au
diebant expectabant sentenciā meam:
et intenti tacebant ad conciliū meū. Vbis
meis addere nichil audebant: et sup illos
stillabat eloquiū meū. Expectabant me
sicut pluuiam: et os suū aperiebant q̄si
ad ymbrem serotinū. Si qū ridebam ad
eos non credebant: et lux vultus mei nō
cadebat in terrā. Si uoluissem ire ad eos:
sedebam p̄mus. Cumq; sederem q̄si rex cir
cumstante exercitu: eram tamen merenci
um consolator. XXX

Nunc autē derident me iuniores
tempe: quor non dignabar pa
tres pone cum canibus gregis
mei. Quor uirtus manuū erat michi p
nichilo: et uita ipa putabantur indigni.
Egestate et fame steriles qui rodebant in
solitudine squalentes calamitate et mise
ria: et mandebant herbas et arbor corti
ces: et radix iuniperor erat cibus eorum.
Qui de conuallibus ista rapientes cū sin
gula repperissent: ad ea cū clamore curre
bant. In desertis habitabant torrenciū: et
in cauernis terre. uel sup glaream. Qui
inter huiuscemōi letabantur: et eē sub sen
tibus delicias cōputabant. Filij stultor et
ignobiliū: et in terra penitus non paren
tes. Nunc in eor canticū uersus sum: et
factus sum eis pueribiū. Abhominantur
me et longe fugiunt a me: et faciem meā
conspuere non verentur. Pharetrā enim
suam aperuit et afflixit me: et frenū po
suit in os meū. Ad dexteram orientis cala
mitatis mee ilico surrexerūt. Pedes meos
subuerterūt: et oppresserunt q̄si fluctibz semi
tis suis. Dissipauerūt itinera mea: insidi
ati sunt mi et p̄ualuerūt: et non fuit qui
ferret auxiliū. Quasi rupto muro et ap
ta ianua irruerūt sup me: et ad meas mi
serias deuoluti sunt. Redactus sum ī nich

ili. Abstulisti quasi ventus desideriū meū:
et uelut nubes ꝑtransiit salus mea. Nūc
autem in memetipso marcessit aīma mea:
et possident me dies afflictionis. Nocte
os meū ꝑforatur doloribꝫ: et qui me come
dunt non dormiūt. In multitudine eorū
consumitur uestimentū meū: et quasi capi
cio tunice succinxerūt me. Compatus sū
luto: et assimilatus sum fauille et cineri.
Clamo ad te et non exaudis me: sto et nō
respicis me. Mutatus es mi in crudelem:
et in duricia manus tue aduersaris mi.
Eleuasti me: et q̄si sup ventū ponens eli
sisti me ualide. Scio quia morti tradas
me: ubi constituta domus est omī viuēti.
Verūptamen non ad consumpcionē eoꝝ
emittis manū tuam: et si corruerint ipe
saluabis. Flebam quondam sup eo q̄ af
flictus erat: et compaciebatur anima me
a pauperi. Expectabam bona: et uenerūt
michi mala. Prestolabar lucē: et eruperūt
tenebre. Interiora mea efferbuerūt absq;
ulla requie: ꝑuenerūt me dies afflictionis.
Merens incedebam: sine furore consurgēs
in turba clamabam. Frater fui draconū:
et socius strucionū. Cutis mea denigrata
est sup me: et ossa mea aruerūt pre cauma
te. Versa est in luctū cythara mea: et orga
nū meū in uocē fleuciū.

XXXI

Pepigi fedus cum oculis meis: ut
ne cogitarem quidē de uirgine.
Quam eni ꝑtem haberet deus
in me desup: et hereditatem omīpotens
de excelsis? Nūquid non ꝑdicio est iniquo:
et alienacio opantibꝫ īiusticiā? Nōne ipe
considerat vias meas: et cunctos gressus
meos dinumerat? Si ambulaui in ua
nitate. et festinauit in dolo pes meus: ap
pendat me in statera iusta: et sciat deus sim
plicitatē meam. Si declinauit gressus me
us de uia. et si secutus est oculus meus cor
meū. et in manibꝫ meis adhesit macula:
seram et alius comedat: et ꝓgenies mea era
dicetur. Si deceptū est cor meū sup mulie
rem: et si ad ostiū amici mei insidiatus sū:
scortū sit alterius uxor mea. et sup illam
incurrentur alij. Hoc eni nefas est et ini
quitas maxima. Ignis est usq; ad ꝑdicio
nem deuorans: et omnia eradicans geni
mina. Si contēpsi subire iudiciū cū seruo
meo et ancilla mea: cum disceptarent ad
uersum me. Quid eni faciam cū surrexe
rit ad iudicandū deus: et cū quesierit quid
rūdebo illi? Nūquid non in utero fecit me.
qui et illū opatus est. et formauit in vul
ua vnus? Si negaui qd̄ uolebant paupi
bus: si oculos uidue expectare feci. Si come
di buccellam meam solus. et non comedit
pupillus ex ea: quia ab infancia creuit me
cum miseracio: et de utero matris mee egres
sa est mecū. Si despexi ꝑeuntē eo qd̄ nō ha
buerit indumentum: et absq; opimento
pauperem. Si non benedixerūt mi latera e
ius: et de uelleribus ouiū meaꝝ calefactus ē.
Si leuaui sup pupillū manū meā. eciam
cū uiderem me in porta supiorē: humerꝰ
meus a iunctura sua cadat: et brachiū me
um cum suis ossibus confringatur. Dem
per eni quasi tumentes sup me fluctus ti
mui deum: et pondus eius ferre nō potui.
Si putaui aurū robur meū: et obrizo dixi.
fiducia mea. Si letatus sum sup multis
diuicijs meis: et quia plima reperit ma
nus mea. Si uidi solem cum fulgeret. et
lunā incedentem clare: et letatū est in ab
scondito cor meū. et osculatus sum manū
meam ore meo: que est iniquitas maxīa
et negacio contra deū altissimū. Si gauisꝰ
sum ad ruinā eius qui me oderat: et exul
taui qd̄ īuenisset eum malū. Non eni de
di ad peccandū guttur meū: ut expeterē
maledicens animā eius. Si non dixerunt
viri tabernaculi mei: quis det de carnibus
eius ut saturemur. Foris non mansit ꝑegri
nus: ostiū meū uiatori patuit. Si abscō
di q̄si homo peccatū meum: et celaui in si
nu meo iniquitatē meam. Si expaui ad
multitudinē nimiā. et despectio ꝓpinquoꝝ
terruit me: et non magis tacui. nec egres
sus sum ostiū. Quis mi tribuat auditorē
ut desideriū meū omīps audiat. et libꝝ scri
bat ipe qui iudicat: ut in humero meo por

tem illū et aiāidem illum quasi coronā
michi: ꝓ singulos gradus meos pnūciabo illum: et q̄si principi offeram eū.
Si aduersum me terra mea clamat: et cum ipsa sula eius defleat. Si fructus eius comedi absq; pecunia. et aiam agricolarum eius afflixi: pro frumēto orta sūt mihi tribulus. et pro ordeo spina. Finiūt ꝑba iob. XXXII

Cessauit autē uir ille reddere iob: eo qd̄ iustus sibi uideretur. Et iratus indignatus q; helyu filius barachel buzites de cognatione ram. Iratus est autē aduersum iob: eo qd̄ iustū se diceret coram deo. Porro aduersū amicos eius indignatus est: eo qd̄ non inuenissent responsionē rationabilem. sed tm̄ modo condempnassent iob. Igitur helyu expectauit iob loquentē: eo q; seniores essent qui loquebantur. Cum autē uidisset qd̄ rēdere non potuissent: iratus est uehementer. Rēdens q; helyu filius barachel buzites dixit. Junior sum tempe. uos āt antiquiores: ideo rō dimisso cāpite uestris sum indicare uobis meam sententiam. Sperabam enī qd̄ eras plures loquerent: et annos multos docerent sapiēciam. Sed ut uideo spūs est in hominibus: et inspiratio oñipotentis dat intelligentiam. Non sunt longeui sapientes: nec senes intelligūt iudicium. Ideo dicam. Audite me: ostendam uobis et ego meam sapientiam. Expectaui enī sermones uros: audiui prudentiam uestram. Donec disceptarent sermonibus. et donec putabam uos aliquid dicere: considerabam. Sed ut uideo non est qui arguere possit iob: et rēdere ex uobis sermonib⁹ eius. Ne forte dicatis inuenimus sapientiam: deus pcat eum non homo. Michi il locutus est michi: et ego non secundū uros sermones rēdebo illi. Exhorruerūt et non rēderūt ultra: ablatus est ab eis eloquia. Cū igitur expectaui et nō fuit locutus. steterunt nec rēderunt ultra: rēdebo et ego ptem meam: et ostendam sciam meam. Plenus enī sum sermonibus: et coartat me spūs uteri mei. Ecce uenter meus q̄si mustum absq; spiraculo: qd̄ lagunculas nouas dirumpit. Loq̄r et respirabo paululū: aperiam labia mea et respondebo. Non accipiam psonam uiri: et deum homini non equabo. Nescio enī q̄diu subsistam: et si post modicū tollat me factor meus. XXXIII

Audi igitur iob eloquia mea: et omnes sermones meos ausculta. Ecce aperui os meū: loquatur lingua mea in fauc̄ibus meis. Dicat cor meum sermones mei: et sententiam meam labia mea puram loquentur. Spiritus dei fecit me: et spiraculū oñipotentis uiuificauit me. Si potes rēde michi: et aduersum faciem meam consiste. Ecce et me sicut et te fecit deus: et de eodem luto ego quoq; formatus sum. Verūptamen miraculum meum non te terreat: et eloquia mea non sit tibi grauis. Dixisti ergo in auribus meis: et uocē uerboꝝ tuorū audiui. Mundus sum ego absq; delicto: īmaculatus. et non est iniquitas in me. Quia querelas in me reperit: ideo arbitratus est me īimicū sibi. Posuit in nervo pedes meos: obseruauit omnes semitas meas. Hoc est ergo in quo non es iustificatus? Respondebo tibi quia maior sit deus homine. Aduersum eū contendis: qm̄ non ad omnia uerba rēdert tibi. Semel loquit̄ deus: et secūdo idipsum non repetit. Per somnium in uisione nocturna. qñ ruunt sopor sup homines et dormiunt in lectulo: tūc aperit aures uiroꝝ. et erudiens eos instruit disciplina? ut auertat hominē ab his que facit. et liberet eum de superbia: eruens animā eius a corruptione. et uitā illius ut non transeat in gladiū. Increpat quoq; p dolorem in lectulo: et omnia ossa eius marcescere facit. Abhominabilis ei fit in uita sua panis: et anime illius cibus ante desiderabilis. Tabescet caro eius: et ossa que tecta fuerant nudabunt̄. Appropinquauit corruptioni anima eius: et uita illius mor

tiferis. Si fuit pro eo angelus loquens unū
de similibus. ut annūciet hominis equita
tem: miserebitur eius et dicet. Libera eum:
ut non descendat in corruptionē. Inueni
in quo ei ꝓpicier. Consūpta est caro eius a
suppliciis: reuertatur ad dies adolescencie
sue. Deprecabitur deū et placabilis ei erit:
et uidebit faciem eius in iubilo: et reddet
homī iusticiā suam. Respiciet homines:
et dicet. Peccaui et uere deliqui: et ut eram
dignus non recepi. Liberauit aīam suam
ne ꝑgeret in interitū: sed uiuens lucē uide
ret. Ecce hec omīa oꝑatur deus tribus uici
bus ꝑ singulos: ut reuocet animas eorū
a corruptione: et illumīet in luce uiuēciū.
Attende iob et audi me: et tace dū ego loqr.
Si autē habes qd loquaris: rūde michi. Lo
quere. Volo eū te apparē iustū. Qd si non
habes. audi me: tace. et docebo te sapienciā.

Pronūcians XXXIIII

Itaq; helyu. etiam hec locutus est.
Audite sapientes uerba mea: et e
ruditi auscultate me. Auris eū uerba pro
bat: et guttur escas gustu diiudicat. Iu
diciū eligamus nobis: et inter nos uidea
mus quid sit melius. Quia dixit iob ius
tus sum: et deus subuertit iudiciū meū. In
iudicando eū me mendaciū est: uiolenta
sagitta mea absq; ullo peccato. Quis est
uir ut est iob. qui bibit subsannacionem
qsi aquā: qui graditur cū oꝑantibus ini
quitatē. et ambulat cū uiris impiis: Dix
it eū. Non placebit uir deo: etiam si cu
currerit cum eo. Ideo uiri cordati audite me.
Absit a deo impietas: et ab omīpotente in
iquitas. Opus eū hominis reddet ei: et iux
ta uias singulorū restituet. Vere eū deus
non condempnabit frustra: nec omīps sb
uertet iudiciū. Quem constituit aliū su
ꝑ terram: aut quem posuit sup orbem q̄
fabricatus est: Si direxerit ad eū cor suum:
spiritū illius et flatū ad se trahet. Deficiet
omīs caro simul: et homo in cinerē reuerte
tur. Si ergo habes intellcm audi qd dicit:
et ausculta uocē eloquij mei. Nūquid qui
non amat iudiciū sanari potest: Et quo
modo tu eum qui iustus est in tantū con
dempnas: Qui dicit regi apostata: q̄ uocat
duces impios. Qui nō accipit ꝑsonas prin
cipū: nec cognouit tyrannū cū disceptaret
contra pauperem. Opus eū manuū eius
sunt uniuersi. Subito morient: et in me
dia nocte turbabunt populi et ꝑtransibūt:
et auferent uiolentū absq; manu. Oculi
eū eius sup uias hoīm: et omēs gressus
eorū considerat. Non sunt tenebre et non
est umbra mortis: ut abscondant ibi qui
oꝑantur iniquitatē. Neq; eū ultra in ho
minis potestate est: ut ueniat ad deū in
iudiciū. Conteret multos et īnūrabiles:
et stare faciet alios pro eis. Nouit eū o
ꝑa eorū: et idcirco inducet noctem et conte
rent. Quasi impios ꝑcussit eos in loco
uidenciū: qui quasi de industria recesserūt
ab eo. et omīs uias eius intelligere nolue
runt: ut ꝑuenire facerent ad eum clamo
rem egeni. et audiret uocem pauperū. Ip
so eū concedente pacem: quis est qui con
dempnet: Ex quo absconderit uultū: quis
est qui contempletur eū: Et sup gentē et
sup omēs homines: qui regnare facit om
nem ypocritā ꝓpter pcta populi. Quia
ergo ego locutus sum ad deum: te quoq; nō
ꝓhibeo. Si erraui: tu doce me. Si iniqui
tatem locutus sū: ultra non addam. Nū
quid a te deus expetet eam: quia displicu
it tibi: Tu eū cepisti loqui: et non ego. Qd
si quid nosti melius. loquere. Viri intelligē
tes loquant michi: et uir sapiens audiat
me. Iob autē stulte locutus est: et uerba
illius non sonāt disciplinam. Pater mi:
probetur iob usq; ad finem. Ne desinas
ab homine iniquitatis: quia addit sup
peccata sua blasphemiā. Inter nos interī
constringatur: et tūc ad iudiciū prouocet
sermonibus suis deū. XXXV

Igitur helyu hec rursum locutus est. Nū
quid equa tibi uidetur tua cogitacio: ut di
ceres iustior deo sum: Dixisti eū. Non ti
bi placet qd rectū est. Vel quid tibi prodeit
si ego peccauero: Itaq; ego rūdebo sermo
nibus tuis: et amicis tuis tecū. Suspice

celum et intuere: et contemplare ethera.
qd' altior te sit. Si peccaueris: quid ei no
cebis? Et si multiplicate fuerint iniqui
tates tue: quid facies contra eum? Por
ro si iuste egeris quid donabis ei: aut qd
de manu tua accipiet? Homini qui simi
lis tui est nocebit impietas tua: et filiū
hominis adiuuabit iusticia tua. Pp̄t mul
titudinem calūpniator clamabunt: et e
iulabunt ꝓpter vim brachij tyrannorū.
Et non dixit. ubi est deus qui fecit me. q
dedit carmina in nocte: qui docet nos su
per iumenta terre: et sup uolucres celi e
rudit nos. Ibi clamabunt: et non exau
diet ꝓpter supbiam malor. Non ergo frus
tra audiet deus: et omīps singulor cau
sas intuebitur. Etiam cū dixeris non cō
siderat: iudicare coram eo et expecta eum.
Nūc enī non infert furorē suū: nec ulcisci
tur scelus ualde. Ergo iob frustra aperit
os suū: et absq; sciencia ūba multiplicat.

XXXVI

Addens quoq; helyu hec locutus est. Sustine
me paululū: et indicabo tibi. Ad
huc enī habeo qd' pro deo loquar. Repetā
scienciā meam a principio: et opatorem
meū ꝓbabo iustū. Vere enī absq; menda
cio sermones mei: et ꝑfecta sciencia ꝓbabi
tur tibi. Deus potentes nō abicit: cum et
ipē sit potens. Sed non saluat impios: ⁊
iudicium pauperibus tribuit. Non aufert
a iusto oculos suos: et reges in solio col
locat in ꝑpetuū: et illic erigūtur. Et si fu
erint in cathenis. et vinciantur funibus
pauptatis: indicabit eis opa eor et scele
ra eorū: quia uiolenti fuerunt. Reuela
bit quoq; aurē eor ut corripiat: et loque
tur ut reuertant ab iniquitate. Si audie
rint et obseruauerint: complebunt dies
suos in bono. et ānos suos in gloria. Si
autem non audierint: trāsibunt ꝑ gladi
um. et consumentur in stulticia. Simula
tores et callidi ꝓuocant iram dei: neq; cla
mabūt cū vincti fuerint. Morietur in tē
pestate anima eor: et uita eorū inter ef
feminatos. Eripiet pauperem de angustia
sua: et reuelabit in tribulacione aurem e
ius. Igitur saluabit te de ore angusto la
tissime: et non habentis fundamentum
subter se. Requies autē mense tue erit ple
na pinguedine. Causa tua q̄si impij iudi
cata est: causam iudiciūq; recipies. Non
te ergo supet ira ut aliquē opprimas: nec
multitudo donor inclinet te. Depone mag
nitudinē absq; tribulacione: et omēs ro
bustos fortitudine. Ne ꝓtrahas noctem:
ut ascendant populi pro eis. Caue ne de
clines ad iniquitatem: hanc enī cepisti se
qui post miseriam. Ecce deus excelsus in
fortitudine sua: et nullus ei similis in le
gislatoribus. Quis potit scrutari vias e
ius: aut quis ei potest dicere opatus es ī
iquitatem? Memento qd' ignores opus e
ius: de quo cecinerūt viri. Omēs homines
uident eum: et vnusquisq; intuetur ꝓcul.
Ecce deus magnus vincens sciam nostrā:
nūs annor eius inestimabilis. Qui aufert
stillas pluuie. et effundit ymbres ad īstar
gurgitū qui de nubibus fluūt: que ꝑtexūt
cuncta desup. Si uoluerit extendere nubes
q̄si tentorium suū. et fulgurare lumīe su
o desup: cardines quoq; maris opiet. Per
hec enim iudicat populos: et dat escas mul
tis mortalibus. In manib; abscondit lucē:
et precipit ei ut rursus adueniat. Annūci
at de ea amico suo qd' possessio eius sit: et
ad eam possit ascendē.

XXXVII

Super hoc expauit cor meū: et emo
tum est de loco suo. Audite audi
cionē in terrore uocis eius: et so
nū de ore illius ꝓcedentē. Subter omnes
celos ipē considerat: et lumen illius super
terminos terre. Post eum rugiet sonitus: to
nabit uoce magnitudinis sue: et non in
uestigabit cum audita fuerit vox eius. To
nabit deus in voce sua mirabilit: qui fa
cit magna et inscrutabilia. Qui ꝑcipit
niui ut descendat sup terrā: et hiemis plu
uijs et ymbri fortitudinis sue. Qui ī ma
nu oīm hoīm signat: ut nouerint sin
guli opa sua. Ingredietur bestia latibu
lum: et in antro suo morabit. Ab interi

oribus egredietur tempestas: et ab arctu
ro frigus. Flante deo concrescat gelu: et
rursum latissime fundūtur aque. Frumē
tum desiderat nubes. et nubes spargunt
lumen suū: que lustrant p circuitum. q
cūq; eas uoluntas gubernantis duxerit
ad omē qd̄ p̄ceperit illis sup faciē orbis
terrar: siue in vna tribu siue in terra
sua. siue in quocūq; loco misericordie
sue eas iusserit īueniri. Ausculta hec
iob: sta et considera miracula dei. Nū
quid scis qn̄ p̄ceperit deus pluuijs: ut os
tenderent lucem nubiū eius? Nūquid
nosti semitas nubiū magnas. et pfec
tas sciencias? Nonne uestimenta tu
a calida sunt. cū pflata fuerit tra aus
tro? Tu forsitan cū eo fabricatus es ce
los: qui solidissimi quasi ere fusi sunt.
Ostende nobis quid dicam⁹ illi. Nos
quippe īuoluimur tenebris. Quis nar
rabit ei que loquor? Etiā si locutus fue
rit homo: deuorabitur. At nūc non ui
dent lucem. Subito aer cogetur in nū
bes: et ventus transiens fugabit eas.
Ab aquilone aurū uenit: et a deo formi
dolosa laudacio. Digne eū īuenire non
possum⁹. Magnus fortitudine et iudi
cio et iusticia: enarrari non potest. I
deo timebūt eū uiri: et non audebunt
contemplari om̄s qui sibi uident̄ eē sa
pientes.

XXXVIII

Respondens autē dn̄s iob de tur
bine dixit. Quis est iste inuol
uens sentencias sermonibus
impitis? Accinge sicut uir lumbos tu
os. Interrogabo te: et rn̄de michi. Vbi
eras qn̄ ponebam fundamenta terre?
Indica michi si habes intelligenciā. Q̄s
posuit mensuras eius si nosti: uel quis
tetendit sup eam lineam? Sup quo ba
ses illius solidate sunt? Aut quis dimi
sit lapidem angularē eius: cū me lau
darent simul astra matutina. et iubila
rent om̄es filij dei? Quis conclusit osti
is mare. qn̄ erūpebat q̄i de vulua pro
cedens: cū ponerem nubē uestimentū e
ius. et caligine illud q̄si pannis infancie
obuoluerem? Circūdedi illud t̄ninis me
is: et posui uectē et ostia. Et dixi. Vsq; huc
uenies et non pcedes amplius: et hic con
fringes tumentes fluctus tuos. Nūquid
post ortū tuū p̄cepisti diluculo. et osten
disti aurore locū suū: et tenuisti concuci
ens extrema terre. et excussisti impios ex
ea? Restituetur in lutū signaculum: et sta
bit sicut uestimentū. Auferetur ab impijs
lux sua: et brachiū excelsū confringetur.
Nūquid ingressus es pfunda maris: et
in nouissimis abissi deambulasti? Nūq̄
apte tibi sunt porte mortis: et ostia te
nebrosa uidisti? Nūquid considerasti la
titudinē terre? Indica mi si nosti omnia.
in qua via habitet lux. et tenebrar quis
locus sit: ut ducas vnūqd̄z ad t̄ninos su
os. et intelligas semitas domus eius. Sci
ebas tūc qd̄ nasciturus eēs: et nūm dier
tuor noueras? Nūquid ingressus es the
sauros niuis. aut thesauros grandinis
aspexisti: que p̄paraui in tempus hostis
in diem pugne et belli? P quam viam
spargit̄ lux. diuiditur estus sup terram?
Quis dedit uehementissimo ymbri cur
sum. et viā sonantis tonitrui. ut plueret
sup terrā absq; homine in deserto. ubi nul
lus mortaliū cōmoratur: ut impleret ī
uia et desolata. et pduceret herbas viren
tes? Quis est plume pater: uel quis ge
nuit stillas roris? De cui⁹ utero egressa ē
glacies: et gelu de celo quis genuit? In
similitudinem lapidis aque durant̄: et
supficies abissi constringitur. Nūquid cō
iungere ualebis micantes stellas pliades:
aut gyrū arcturi poteris dissipare? Nū
quid pduces luciferū in tempe suo: et ues
perū sup filios terre consurgere facis? Nū
quid nosti ordinē celi: et pones racionē e
ius in terrā? Nūquid eleuabis in nebu
la uocem tuam: et impetus aquar operi
et te? Nūquid mittes fulgura et ibunt:
et reuertencia dicent tibi assumus? Q̄s
posuit in uisceribz hoīs sapienciā: uel
quis dedit gallo intelligenciā? Quis enar

rabit celoy ratone[m]: et concentū ceu quis
dormire facit: Quando fundebat[ur] pulus
in tiam: et glebe compingebantur: Nūq[d]
capies leene predam. et animā catulorū
eius implebis: qū cubant in antris et i
specubus insidiantur: Quis p̄parat cor
uo escam suā: qū pulli eius ad deū cla
mant. vagantes eo qd̄ nō habeāt cibos:

XXXIX

Nunq[d] nosti
tempus petre ibicē in petris: ut
parientes cernas obseruasti:
Dinumerasti menses conceptus eas: et
nasti tempus partus eas: Incuruant[ur] ad
fetum et pariunt: et rugitus emittunt.
Separantur filij eas et p̄gunt ad pastum:
egrediūtur et non reuertentur ad eas. Qs
dimisit onagrū liberū: et vincula eius
quis soluit: Cui dedi in solitudine domū:
et tabernacula eius in tra salsuginis:
Contēpsit multitudinē ciuitatis: clamo
rem exactoris non audit. Circūspicit mō
tes pascue sue: et virencia quecq̄ p̄quirit.
Nūquid uolet rinoceros seruire tibi: a'
morabitur ad p̄sepe tuū: Nūquid alli
gabis rinocerotem ad arandū loro tuo:
aut confringet glebas vallium post te: Nū
quid fiducias habebis in magna fortitu
dine eius: et derelinques ei labores tuos:
Nūq[d] credes ei qū reddat semente tibi: t
aream tuā congreget: Pennis struthio
nū similis est pennis herodij et accipitris.
Qū derelinquit in tra oua sua: in pulue
re calefacis ea. Obliuiscitur quod
pes conculcet ea: aut bestie agri conte
rant. Durat[us] ad filios suos. quasi nō sint
sui: frustra laborauit. nullo timore cogē
te. Priuauit eū eum deus sapientia: nec
dedit illi intelligentiā. Cum tempus fue
rit in altū alas erigit: deridet equū et al
censorem eius. Nūquid prebebis equo for
titudinem: aut circūdabis collo eius hin
nitum: Nūquid sultabis eū quasi lo
custas: Gloria narium eius terror. Terrā
ungula fodit: exultat audacter: in occur
sum p̄git armatis. Contēpsit pauorē:
nec cedit gladio. Sup ipm sonabit pha
retra: vibrabit hasta et clipeus. Feruens
et fremens sorbet terrā: nec reputat tube
sonare clangorē. Vbi audierit buccinam:
dicet vah. Procul odorat bellū: exhortā
tionē ducū. et ululatū exercitus. Numq̄d
p sapientiā tuā plumescit accipiter: et ex
pandens alas suas ad austrū: Aut ad p̄
ceptū tuū eleuabitur aquila: et in arduis
ponet nidū suū: In petris manet: et
in p̄ruptis silicibus cōmoratur. atq̄ in
arcessis rupibus. Inde contēplat[ur] escam:
et delonge oculi eius p̄spicāt. Pulli eius
lambent sanguinē: et ubicūq̄ cadauer
fuerit. statim adest. Et adiecit dūs: et locu
tus est ad iob. Nūquid qui contendit cū
deo. tam facile conquiescat: Vnq̄ qui
arguit deū: debet tūdē ei. Rūdens autem
iob dño dixit. Qui leuiter locutus sum.
rūdere quid possum: Manū ponā super
os meū. Vnū locutus sum qd̄ utinā non
dixissem: et alterū. quibus ultra nichil addā.

XL

Respondens autē
dūs iob de turbine ait. Accinge
sicut vir lumbos tuos. Interro
gabo te: et indica mihi. Nūquid irritū
facies iudicium meū: et condemnabis me
ut tu iustificeris: Et si habes brachiū sicut
deus. et si voce simili tonas: circūda tibi
decorē. et in sublime erigere: et esto glorio
sus. et speciosis induē uestibus. Disperge
superbos furore tuo: et respiciens omnē ar
rogantē humilia. Respice cunctos superbos
et confunde eos: et contē impios in
loco suo. Absconde eos in pulue simul: et
facies eor demerge in foueam: et ego con
fitebor qd̄ saluare te possit dextera tua.
Ecce behemoth quē fecī tecū: fenū quasi
bos comedet. Fortitudo eius in lumbis e
ius: et virtus illius in umbilico ventris
eius. Constringit caudam suam quasi ce
drū: uerū testiculor eius p̄plexi sunt. Os
sa eius uelut fistule eris: cartilago illius
quasi lamine ferree. Ipē principiū est vi
arū dei. Qui fecit eū: applicabit gladiū
eius. Huic montes herbas ferūt: omnis
bestie agri ludent ibi. Sub umbra dormit

in secreto calami: et in locis humentibus. Protegunt umbre umbram eius: circumdabunt eum salices torrentis. Ecce absorbebit fluuium et non mirabitur: et habet fiduciam quod influat iordanis in os eius. In oculis eius quasi hamo capiet eum: et in sudibus perforabit nares eius. An extrahere poteris leuiathan hamo: et fune ligabis linguam eius? Numquid pones circulum in naribus eius: et armilla perforabis maxillam eius? Numquid multiplicabit ad te preces: aut loquetur tibi mollia? Numquid feriet tecum pactum: et accipies eum seruum sempiternum? Numquid illudes ei quasi auis: aut ligabis illum ancillis tuis? Conscident eum amici: diuident illum negociatores. Numquid implebis sagenas pelle eius: et gurgustium piscium capite illius? Pone super eum manum tuam.

XLI

Memento belli: nec ultra addas loqui. Ecce spes eius frustrabitur eum: et uidentibus cunctis precipitabitur. Non quasi crudelis suscitabo eum. Quis enim resistere potest vultui meo? Quis ante dedit mihi ut reddam ei? Omnia que sub celo sunt mea sunt. Non parcam ei uerbis potentibus: et ad deprecandum compositis. Quis reuelabit faciem indumenti eius: et in medium oris eius quis intrabit? Portas vultus eius quis aperiet? Per gyrum dentium illius formido. Corpus illius quasi scuta fusilia: et compactum squamis se prementibus. Una uni coniungitur: et ne spiraculum quidem incedit per eas. Una alteri adherebunt: et tenentes se nequaquam separabuntur. Sternutacio eius splendor ignis: et oculi eius ut palpebre diluculi. De ore eius lampades procedunt: sicut tede ignis accense. De naribus eius procedit fumus: sicut olle succense atque feruentis. Alitus eius prunas ardere facit: et flamma de ore eius egreditur. In collo eius morabitur fortitudo: et faciem eius precedet egestas. Membra carnium eius coherencia sibi. Mittet contra eum fulmina: et ad locum alium non ferentur. Cor eius indurabitur quasi lapis: et stringetur quasi malleatoris incus. Cum sublatus fuerit timebunt angeli: et territi purgabuntur. Cum apprehenderit eum gladius: subsistere non poterit. neque hasta neque torax. Reputabit enim quasi paleas ferrum: et quasi lignum putridum es. Non fugabit eum vir sagittarius: in stipulam uersi sunt ei lapides funde. Quasi stipulam estimabit malleum: et deridebit vibrantem hastam. Sub ipso erunt radii solis: sternet sibi aurum quasi lutum. Feruescere faciet quasi ollam profundum maris: et ponet quasi cum unguenta bulliunt. Post eum lucebit semita: estimabit abyssum quasi senescentem. Non est super terram potestas que comparetur ei: qui factus est ut nullum timeret. Omne sublime uidet: ipse est rex super omnes filios superbie.

XLII

Respondens autem Iob domino dixit. Scio quia omnia potes: et nulla te latet cogitacio. Quis est iste qui celat concilium absque sciencia? Ideo insipienter locutus sum: et que ultra modum excederent scienciam meam. Audi et ego loquar: interrogabo et ostende michi. Auditu auris audiui te: nunc autem oculus meus uidet te. Idcirco ipse me reprehendo: et ago penitenciam in fauilla et cinere. Postquam autem locutus est dominus uerba hec ad iob: dixit ad eliphaz themaniten. Iratus est furor meus in te. et in duos amicos tuos: quoniam non estis locuti coram me rectum sicut seruus meus iob. Sumite igitur uobis septem tauros et septem arietes: et ite ad seruum meum iob: et offerte holocaustum pro uobis. Iob autem seruus meus orabit pro uobis. Faciem eius suscipiam: ut non uobis imputetur in stulticiam. Neque enim coram me locuti estis ad me recta. sicut seruus meus iob. Abierunt ergo eliphaz themanites et baldad suites et sophar naamatites: et fecerunt sicut locutus fuerat ad eos dominus. Et suscepit dominus faciem iob. Dominus quoque conuersus est ad penitenciam iob: cum oraret ille pro amicis suis. Et addidit dominus omnia quecumque fuerant iob duplicia. Venerunt

autē ad eum oēs fr̄es sui. et vniuerse so
rores sue. et cuncti qui nouerant eū p̄us:
et comederūt cum eo panem in domo e
ius et mouerūt sup eum caput: et consolati sunt eū sup oī malo q̄ intulerat dñs sup eum. Et dederūt ei vnusquisq; o
uem vnā: et inaurem auream vnā. Dominus autē būdixit nouissimis iob: magis q̄m principio eius. Et facta sunt ei q̄ quordecim milia ouiū. et sex milia camelorū: et mille iuga boum. et mille asine. Et fuerūt ei septem filij: et filie tres. Et vocauit nomen vnius diem: et nomen secunde cassiā: et nomē tertie cornustibij. Nō sunt autē inuente mulieres speciose sicut filie iob in vniuersa tra. Deditq; eis pat suus hereditatē inf fr̄es eor. Vixit autē iob post hec centū quadraginta āis: et vidit filios suos et filios filioz suoz. usq; ad quartā g̈nacionē: et mortuus est senex et plenus dierū. Explicit liber Job.

Incipit p̄facio in libro Thobie.

Romanio et helpidoro epis: ieronimus presbiter in dño salutē. Mira mi nō desino eracti ouis vīe iniuncta am. Exigitas eū ut hebrū chaldeo l' mone consarptū. ad latinū stilū trahamus. librū unde thobie quē hebrei de cathalogo diuinar scripturar secernutes: hys q̄ agiographa memorant inseparāt. Feci sanc desiderio vō: non tamen meo studio. Arguit eū nos hebreoz studia: et imputāt nobis cur suū canonē latinis auribus ista transferre. Sed melius ē iudicans pharisseoz displicē iudicio. et epōz iussioibus deseruire: iussum ut potui. Et quia vicina est chaldeoz lingua sermoni hebraico. utriusq; lingue peritissimū loquacem repiens. vnius diei laborem arripui: et q̄c quid ille michi hebraicis uerbis expressit. hec ego arctico notario sermonibz latinis exposui. Oracionibz vīs meaz redemi huius operis cōpensabo: cum gratū uobis didicero me quod iubē ebis dignata compleſſe. Explicit p̄facio. Incipit liber Thobie.

Thobias ex tribu et ciuitate nepthalim que est i superioribz galilee. supra naason. post viam que ducit ad occidentem. in sinistra habens ciuitatem sephet. cū captus esset in diebus salmanassar regis assyriorz: in captiuitate tamē positus viam ueritatis non deseruit: itaut omnia que habē poterat cotidie concaptiuis fr̄ibus qui erant ex genere suo impartiret. Cumq; esset iunior omnibz in tribu nepthalim: nichil tamen puerile gessit in operē. Denicq; cū irent omnes ad uitulos aureos quos ieroboam fecerat rex isrl': hic solus fugiebat consortia oīm. et pgebat ad hierusalem ad templū dñi': et ibi adorabat dñm deū isrl'. omnia p̄mitiua sua et decimas suas fideliter offerens: ita ut in tercio āno proselytis et aduenis ministraret omnē decimacionē. Hec et hys similia cōdin legem dei. puerulus obseruabat. Cū uero factus fuisset vir. accepit uxorem annā de tribu sua: genuitq; ex ea filiū. nomē suū imponens ei. Quem ab infancia timē dei docuit: et abstinere ab omni pcō. Igitur cū per captiuitatem deuenisset cū vxore sua et filio in ciuitatē niniue cū omni tribu sua. et omnes edebant ex cibis gentiliū': ipse custodiuit animā suam: et nimiū contaminatus est in escis eoz. Et qm memor fuit dñi in toto corde suo: dedit illi deus graciā in conspectu salmanassar regis': et dedit illi potestatem quocūq; uellet ire: habens libertatem quecūq; facē uoluisset. Ibat ergo p omnes qui erant in captiuitate: et mo-

ta salutis dabat eis. Cum autē uenisset ī
rages ciuitatē medoꝝ. et ex hijs quibꝫ ho
noratus fuerat a rege habuisset decem ta
lenta argenti: et cū multa turba generis
sui gabelum egentē uideret. qui erat ex tri
bu eius: sub cyrografo dedit illi memora
tū pondus argenti. Post multū uero tem
poris mortuo salmanassar rege. cū regna
ret sennacherib filius eius pro eo. et filios
isrl' exosos haberet in conspcū suo: tobias
ꝑgebat ꝑ omnē cognationē suam. et con
solabatur eos: diuidebatqꝫ unicuiqꝫ prout
poterat de facultatibꝫ suis. Esurientes ale
bat: nudisqꝫ uestimenta prebebat: et mor
tuis atqꝫ occisis. sepulturā sollicitus exhibe
bat. Denique cū reuersus esset rex sennache
rib fugiens a iudea. plagā quā circa eū de⁹
fecerat ꝓpter blasphemiam suā: et iratus
multos occideret ex filijs isrl': tobias sepeli
ebat corpora eoꝝ. At ubi nūciatū est regi.
iussit eum occidi: et tulit omnē substanciā
eius. Tobias uero cū filio suo et cū uxore fu
giens nudus latuit: quia multi diligebāt
eum. Post dies uero quadraginta q̄nqꝫ oc
ciderunt regem filij ipīus: et reuersus est
tobias ad domū suam: omnisqꝫ facultas e
ius restituta est ei.

Post hec uero cū esset dies festus
dñi. et fcm̄ eēt prandiū bonū in
domo tobie: dixit filio suo. Vade
et adduc aliquos de tribu nr̄a timentes de
um: et epulentur nobiscū. Cūqꝫ abisset: re
uersus nūciauit unū ex filijs isrl' iugula
tum iacē in platea. Statimqꝫ exiliens de
accubitu suo relinquens prandiū. ieiun⁹
ꝑuenit ad corpus: tollensqꝫ illud portauit
ad domū suam occulte: ut dū sol occubu
isset caute sepeliret eum. Cūqꝫ occultasset
corpus: manducauit panē cū luctu et tre
more: memorans illum sermonē quē dix
it dñs ꝑ amos ꝓphetam. Dies festi uestri
cōuertentur in lamentationē et luctū. Cū
uero sol occubuisset: abijt et sepeliuit eū.
Arguebant autē illū omīs ꝓximi sui. dicē
tes. Iam hui⁹ rei causa interfici iussus es.
et vix effugisti mortis imperiū: et iterum
sepelis mortuos: Sed tobias plus timens
deū q̄ regem. rapiebat corpora occisorū. et
occultabat in domo sua: et medijs nocti
bus sepeliebat ea. Contigit autē ut qua
dam die fatigatus a sepultura ueniens
domū iactasset se iuxta parietē et obdor
misset: ex nido hirundinū dormienti illi
calida stercora inciderent sup oculos eius:
fieretqꝫ cecus. Hanc autē temptacionē ide
o ꝑmisit dñs euenire illi: ut posteris dare
tur exemplū paciencie eius. sicut et sancti
iob. Nam cū ab infancia sua semꝑ deū ti
muerit: non est contristatus contra deum
qd̄ plaga cecitatis euenerit ei: sed īmobilis
in timore dei ꝑmansit. agens gracias deo
omībus diebus uite sue. Nam sicut bea
to iob insultabant reges. ita isti parentes
et cognati eius: et irridebant vitam eius di
centes. Vbi est spes tua: pro qua elemosi
nas et sepulturas faciebas: Tobias uero in
crepabat eos dicens. Nolite ita loqui: qm̄
filij scōꝝ sum⁹: et vitam illā expectam⁹ quā
deus daturus est hijs qui fidem suā nūqm̄
mutant ab eo. Anna uero uxor eius ibat ad
textrinū opus cotidie: et de labore manuū
suaꝝ victū quē consequi potuisset deferebat.
Vnde fcm̄ est: ut hedum capraꝝ accipiens
detulisset domi. Cui⁹ cū nocem balantis vir
eius audisset: dixit. Videte ne furtiuus sit.
Reddite eū dñis suis: quia non licet nobis
aut edere ex furto aliquid aut contingere.
Adhec uxor eius irata rn̄dit. Manifeste va
na facta est spes tua: et elemosine tue mō
paruerūt. Atqꝫ hijs et alijs hui⁹modi uer
bis exprobrabat ei.

Tunc tobias ingemuit: et cepit ora
re cum lacrimis dicens. Iustus es
dñe: et omīa iudicia tua iusta st̄:
et omēs uie tue mīa et ueritas et iudicium.
Et nūc dñe memor esto mei. ne vindictam
sumas de peccatis meis. neqꝫ renūscaris de
licta mea uel ꝑntū meoꝝ: qm̄ non obedi
uim⁹ p̄ceptis tuis: et traditi sum⁹ in direp
cionem et captiuitatem. et mortē. et in fa
bulam et in īꝓperiū omībꝫ nacionib⁹ in q̄
bus dispsisti nos. Et nūc dñe magna iu

dicia tua: quia non egimus secundum precepta
tua: et non ambulauimus sinceriter coram
te. Et nunc domine secundum uoluntatem tuam fac me
cum: et precipe in pace recipi spiritum meum. Ex
pedit enim michi mori magis quam viuere. Ea
dem itaque die contigit ut sara filia ragu
hel in ciuitate medorum ut et ipsa audiret im
properium ab vna ex ancillis patris sui: quoniam
tradita fuerat septem viris: et demonium no
mine asmodeus occideret eos. mox ut in
gressi fuissent ad eam. Ergo cum pro culpa
sua increparet puellam: respondit ei dicens.
Amplius ex te non videamus filium aut filiam
super terram: interfectrix virorum tuorum. Numquid
et me occidere uis sicut etiam occidisti septem
viros? Ad hanc uocem perrexit in superiori
cubiculo domus sue: et tribus diebus ac
tribus noctibus. non manducauit neque bi
bit: sed in oracione persistens lacrimis depre
cabatur dominum ut ab isto improperio liberaret
eam. Factum est autem tercia die cum compleret
oracionem: benedicens dominum dixit. Benedictum
est nomen tuum deus patrum nostrorum: qui cum
iratus fueris misericordiam facies: et in tempore tri
bulacionis peccata dimittis hijs qui inuo
cant te. Ad te domine faciem meam conuerto: ad
te oculos meos conuerto. Peto domine ut de
vinculo improperij huius absoluas me: aut
certe desuper terram eripias me. Tu scis domine quia
numquam concupiui virum: et mundam seruaui
animam meam ab omni concupiscencia. Nun
quam cum ludentibus miscui me: neque cum hijs qui
in leuitate ambulant. participem me prebui
Virum autem cum timore tuo. non cum libidini
mea consensi suscipere. Et aut ego indigna
fui illis: aut illi forsitan michi digni non
fuerunt: quia forsitan viro alio conseruas
ti me. Non est enim in hominis potestate con
cilium tuum. Hoc autem pro certo habet omnis
qui colit te. quia vita eius si in probacione
fuerit coronabitur: si autem in tribulacione
fuerit liberabitur: et si in correpcione fuerit.
ad misericordiam tuam uenire licebit. Non enim
delectaris in perdicionibus nostris: quia post
tempestatem tranquillum facis: et post lacri
macionem et fletum exultacionem infundis.

Sit nomen tuum deus israel. benedictum in se
cula. In illo tempore exaudite sunt preces am
borum. in conspectu glorie summi dei: et missus
est angelus domini sanctus raphael ut curaret
eos ambos: quorum vno tempore sunt orationes
in conspectu domini recitate. IIII

Igitur cum tobias putaret orationem suam ex
audiri ut mori potuisset: uocauit ad se
tobiam filium suum: dixitque ei. Audi fili mi uer
ba oris mei: et ea in corde tuo quasi funda
menta construe. Cum acceperit deus animam
meam corpus meum sepeli: et honorem habebis
matri tue omnibus diebus uite eius. Memor
enim esse debes: que et quanta pericula passa sit
propter te in vtero suo. Cum autem et ipsa com
pleuerit tempus uite sue: sepelies eam circa
me. Omnibus autem diebus vite tue in men
te habeto dominum: et caue nequam peccato consen
cias: et pretermittas precepta dei nostri. Ex sub
stancia tua fac elemosinam: et noli auertere
faciem tuam ab ullo paupere. Ita enim fiet:
ut nec a te auertatur facies domini. Quomodo
potueris: ita esto misericors. Si multum ti
bi fuerit habundanter tribue: si exiguum fue
rit etiam exiguum libenter impartiri stude. Pre
mium enim bonum tibi thesaurizas in die ne
cessitatis: quoniam elemosina ab omni peccato et a
morte liberat: et non pacietur animam ire in
tenebras. Fiducia magna erit coram summo
deo elemosina: omnibus facientibus eam. At
tende tibi fili ab omni fornicatione: et preter
uxorem tuam numquam paciaris crimen scire. Su
perbiam numquam in tuo sensu aut in tuo uerbo
dominari permittas. In ipsa enim initium sumpsit
omnis perdicio. Quicumque tibi aliquid operatus
fuerit. statim mercedem ei restitue: et mer
ces mercenarij tui apud te omnino non
maneat. Quod ab alio odis fieri tibi: uide ne
alteri tu aliquando facias. Panem tuum cum esuri
entibus et egenis comede: et de uestimentis
tuis nudos tege. Panem tuum et vinum tuum
super sepulturam iusti constitue: et noli
ex eo manducare et bibere cum peccatoribus.
Concilium semper a sapiente perquire. Omni
tempore benedic deum: et pete ab eo ut vias
tuas dirigat: et omnia concilia tua in ip

so pmaneant. Indico etiã tibi fili mi de
disse me decem talenta argenti dũ infan
tulus eẽs. gabelo in rages ciuitate medo
rum: et cyrographũ eius apud me ha
beo. Et ideo pquire quomõ ad eũ pueni
as. et recipias ab eo supra memoratum
pondus argenti: et restituas ei cyrogra
phũ suũ. Noli timere fili mi. Pauperem q
dem vitã gerimus: sed multa bona ha
bebimus si timuerimus deũ. et recesserimus
ab omni pcto. et fecerimus bene.

Tunc tobias rndit patri suo: et
dixit. Omnia quecũq; pcepisti mi
faciam pater: quomõ autẽ hãc
pecuniã inquiram ignoro. Ille me nes
cit: et ego illum ignoro. Qd signũ dabo
ei? Sed neq; viam p quã pgatur illuc cog
noui. Tunc pater suus respondit illi: et
dixit. Cyrographũ quidem illius penes
me habeo: qd dum illi ostenderis. statim
restituet. Sed pge nũc et inquire tibi a
liquẽ fidelem virum qui eat tecũ. salua
mercede sua dũ adhuc viuo: ut recipias
eam. Tunc egressus tobias inuenit iuue
nem splendidũ stantẽ precinctũ. et qsi
patum ad ambulandũ: et ignorans
qd angelus dei eẽt. salutauit eũ et dix
it. Vnde te habemus bone iuuenis? At
ille rndit. Ex filijs israhel. Et tobias dix
it ei. Nosti viam que ducit in regionẽ
medorũ? Cui rndit. Noui: et oĩa itinera
eius frequenter ambulaui: et mansi a
pud gabelũ frẽm nrm qui moratur in ra
ges ciuitate medor. que posita est i mõ
te egbathanis. Cui tobias ait. Susti
ne me obsecro: donec hec ipa enũciem
patri meo. Tunc ingressus tobias: in
dicauit vniuersa hec patri suo. Sup que
admiratus pater: ut introiret ad eũ. In
gressus itaq; salutauit eũ: et dixit. Gau
dium tibi semp sit. Et tobias ait. Qua
le mi gaudiũ erit: qui in tenebris sedeo.
et lumen celi non video? Cui ait iuuenis.
Forti animo esto: in primo est ut a deo
cureris. Dixit itaq; illi tobias. Nũquid
poteris pducere filiũ meũ ad gabelum
in rages ciuitate medor? Et cũ redieris:
restituam tibi mercedem tuam. Et dixit
ei angelus. Ego ducam et reducã eum
ad te. Cui tobias rndit. Rogo te: indica
mi de qua domo aut de qua tribu es tu.
Cui raphael angelus dixit. Genus que
ris mercennarij: an ipm mercennariũ q
cum filio tuo eat? Sed ne forte sollicitũ
te reddam. Ego sum azarias ananie mag
ni filius. Et tobias rndit. Ex magno ge
nere es tu. Sed peto ne irascaris: quod
voluerim cognoscere genus tuũ. Dixit
autẽ illi angelus. Ego sanũ ducã: et sa
nũ tibi reducã filiũ tuũ. Respondens at
tobias dixit. Bene ambuletis: et sit deus
in itinere vro: et angelus eius comitetur
vobiscũ. Tunc patis omnibus que erant
in via portanda. fecit tobias vale patri
suo et matri sue: et ambulauerũt am
bo simul. Cũq; pfecti eẽnt: cepit flere
mater eius et dicere. Baculũ senectutis
nre tulisti: et transmisisti a nobis. Nũqm
esset ipa pecunia. pro qua misisti eum.
Sufficiebat nobis paupertas nra: ut di
uicias computaremus hoc qd uidebamus
filiũ nrm. Dixitq; tobias. Noli flere.
Saluus pueniet filius noster: et salus
reuertetur ad nos: et oculi tui uidebũt
eũ. Credo eũ qd angelus dei bonus co
mitetur ei: et bene disponat omnia que
circa ipm geruntur: ita ut cũ gaudio re
uertatur ad nos. Ad hanc vocem cessa
uit mater eius flere: et tacuit.

Profectus est autẽ tobias. et ca
ius secutus est eum: et mansit
pma mansione iuxta fluuiũ
tigris. Et exiuit ut lauaret pedes suos:
et ecce piscis immanis exiuit ad deuoran
dũ eum. Quẽ expauescens tobis: cla
mauit voce magna dicens. Dñe inua
dit me. Et dixit angelus. Apprehende brã
cam eius: et trahe eum ad te. Qd cũ fe
cisset attraxit eũ in sicco: et palpitare ce
pit ante pedes eius. Tunc dixit ei ange
lus. Exeuscera hunc piscem: et cor et fel
eius et iecur repone tibi. Sũt eũ hec

necessaria ad medicamenta utilit. Qd
cū fecisset: assauit carnes eius et secum
sustulerūt in via. Cetera autē salierūt
que sufficerēt eis: quousq; puenirent ī
rages ciuitate medorū. Tunc interrogauit
tobias angelū: et dixit ei. Obsecro te a
zarias frater: ut dicas michi qd remedi
um habebunt ista que de pisce seruare
iussisti. Respondens q; dixit ei. Cordis e
ius pticulam si sup carbones ponas: fu
mus eius extricat omē genus demonio
rum. siue a uiro siue a muliere: ita ut ul
tra non accedat ad eos. Et dixit ei. Vbi
uis ut maneam? Rūdensq; angelus
ait. Est hic raguel noīe ppinquus vir
de tribu tua. et hic habet filiam nomīe
saram: sed neq; masculū neq; feminam
ullū habet aliū pter eam. Tibi debetur
omīs substancia eius: et oportet eam te
accipe cōiugem. Pete ergo eam a patre
eius: et dabit tibi eam vxorem. Tunc rū
dit tobias: et dixit. Audio quia tradita
est uiris septem et mortui sunt: sed et h
audiui quia demoniū illos occidit. Ti
meo ergo ne forte et m̄ hec eueniant: et
cū sim vnicus parentibz meis. deponā
senectutem illoꝝ cū tristicia ad inferos.
Tunc angelus raphael dixit ei. Audi
me: et ostendam tibi qui sunt quibus
pualere potest demoniū. Hij namq; q
cōiugiū ita suscipiūt ut deum a se sua
mente excludant. et sue libidini ita ua
cent sicut equus et mulus in quibus nō
est intellcūs: habz ptātem demoniū sup e
os. Tu autē cū accepis eam ingressus cu
biculum p tres dies continens esto ab ea:
et nichil aliud nisi oracionib⁹ uacabis cū
ea. Ipa autē nocte incenso iecore piscis:
fugabitur demoniū. Secūda uero nocte:
in copulacione scōꝝ pūarchaꝝ admitteris.
Tercia autē nocte benedcīonem consequeris:
ut filij ex uobis īcolumes procreent.
Transacta autē tercia nocte accipies uir
ginem cū timore dn̄i. amore filioꝝ magis
qm̄ libidinis ductus: ut in semine abra
he benedcīonem in filijs consequaris.

VII

Ingressi sunt autē ad ragu
helem: et suscepit eos raguhel cū gaudio.
Intuensq; tobiam raguhel: dixit anne
vxori sue. Qm̄ similis est iuuenis iste cō
sobrino meo. Et cum hec dixisset. ait. Vn
de estis iuuenes frēs nostri? At illi dixerūt.
Ex tribu neptalim sumus: ex captiuitate
niniue. Dixitq; illis raguhel. Nostis to
biam frēm meum? Qui dixerunt. Noui
mus. Cū multa bona loqueret de eo: dix
it angelus ad raguhel. Tobias de quo in
terrogas pater huius est. Et misit se ra
guhel et cum lacrimis osculatus est eum:
et plorans sup collū eius dixit. Bn̄dictio
sit tibi fili mi: quia boni et optimi viri
filius es. Et anna uxor eius et sara filia
ipoꝝ lacrimate sunt. Postq̄ autē locuti
sunt: pcepit raguhel occidi arietem et pa
rare conuiuiū. Cumq; hortaret eos discū
bere ad prandiū: tobias dixit. Hic ego
hodie non manducabo neq; bibam: nisi
prius peticionem meā confirmes. et pmit
tas m̄ dare saram filiā tuā. Quo audito
uerbo raguhel expauit. sciens quid euene
rit illis septem viris: et timere cepit ne for
te huic similiter accideret. Et cū mutaret ꝛ
non daret ullū petenti rn̄sum: dixit ei an
gelus. Noli timere dare illam isti: quo
niam huic timenti deū debetur cōiunx fi
lia tua: ppterea alius non potuit habere
illam. Tunc dixit raguhel. Non dubito
qd deus pces et lacrimas meas in conspec
tu suo admiserit: et credo qm̄ ideo vos fe
cit ad me venire: ut ista coniūgeret cog
nacioni sue scdm legē moysi. Et nūc no
li dubiū gerere: qd tibi eam tradam. Et ap
prehendens dexterā filie sue: dextere tobie
tradidit dicens. Deus abraham et deus
ysaac et deus iacob sit uobiscū et ipe con
iūgat uos: impleatq; bn̄dcīonem suam
in uobis. Et accepta carta. fecerūt cōscp
cionē cōiugij: et post hec epulati sunt bn̄
dicentes deum. Vocauitq; ad se raguhel ā
nam vxorem suam: et pcepit ei ut ppara
ret altm̄ cubiculū. Et introduxit in eo sa
ram filiā suā. et lacrimata est: dixitq; ei.

forta animo esto filia mi. Dominus celi det tibi gaudiū p tedio qđ perpessa es.

VIII

Obsq; uero cena dormierunt introduxerūt iuuenē ad eam. Recordatus itaq; tobias ꝯmonitū angeli. ptulit de cassidili suo pcordes: posuitq; eam sup carbones viuos. Tunc raphael angelus apprehendit dēonē: et religauit eum in deserto superiorus egypti. Tunc horatus est virginem tobias: dixitq; ei. Soror exurge deprecem deum hodie et cras et sequēs cras: quia istis tribus noctibz deo iūgiū. Cena aut translacta nocte: in nīo erim coniugio. Filij quippe leōz sumus: et non possum⁹ ita coniūgi sicut gentes que ignorant deū. Surgētes aut pter. instanter orabant simul: ut sanitas daretur eis. Dixitq; tobias. Dñe deus pīm nīoz. benedicant te celi et tra et mare et fontes et flumina: et oēs creature tue que in eis sunt. Tu fecisti adam de limo terre: dedisti q; ei adiutoriū euam. Et nūc domine tu scis quia non luxurie causa accipio sororē meam: sed sola posteritatis dilectione. in qua būdicatur nomen tuū in secula seculoz. Dixit itaq; sara. Miserere nobis dñe miserē nobis: et consenescam⁹ ambo pter sani. Et fūm est cura pullorū canū. accersiri iussit raguhel seruos suos: et abierunt cū eo ut foderent sepulchrum. Dicebat enī: ne simili modo eueniret ei qđ et ceteris illis septem qui sunt ingressi ad eam. Cumq; parassent fossam: reuersus raguhel ad uxorē suam dixit ei. Mitte una ex ancillis tuis et uideat si mortuus est: ut sepeliam illū antequā illucescat. Et misit una ex ancillis suis. Que ingressa cubiculū: reperit eos saluos et incolumes. seruī pter dormientes. Et reuersa nūciauit bonū nūciū. Et benedixerūt deū raguhel uxor eius et anna uxor eius: et dixerunt. Būdicimus te dñe deus isrl: quia non contigit nobis quēadmodū putabam⁹. Fecisti enī nobiscū misericordiā tuam: et exclusisti a nobis inimicū plequentē nos. Misertus es autē duobus unicis. fac eos dñe in plenius benedicē te. et sacrificiū tibi laudis tue et hie sanitatis offerre: ut cognoscat universus gentiū quia tu es deus solus in universa terra. Statimq; pcepit seruis suis raguhel: ut repleret fossam quā fecerant priusq; lucesceret. Uxori autē sue dixit ut introiret cōmunī: et ppararet oīa que in usus erant uer agentibus necessaria. Duas quoq; uaccas pingues et ētu ut arietes occidi fecit: et parari epulas oīb⁹ uicinis suis cūctisq; amicis. Et adiuuauit raguhel tobiam: ut duas ebdomadas moraret apud eum. De oīb⁹ autē que possidebat raguhel dimidiā pte dedit tobie: et fecit hanc scripturā ut ps dimidia que superat. post obitū eor tobi domino deueniret.

IX

Vnc uocauit ad se tobias angelum quē quidem hoīem estimabat: dixitq; ei. Azarias frāt: pecto ut ausultes uerba mea. Di meipm tradam tibi seruū: non ero condignus pudencie tue. Tamen obsecro te ut assumas tibi animalia siue seruos. et uadas ad gabelū in rages ciuitatē medoz: reddasq; ei cyrographū suū. et recipias ab eo pecuniā: rogesq; eum uenire ad nuptias meas. Scis enī ipe quīa nūlat dies pater meus: et si tardauero una die plus. cōtristatur aīa eius. Et certe uides quomodo raguhel cōiurauerit me: cui⁹ adiurationem spuere nō possum. Tunc raphael assumens q̄tor ex seruis raguhelis et duos camelos: in rages ciuitatem medoz perrexit. Et inueniens gabelū. dedit ei cyrographū suū: et recepit omnē pecuniam. Indicauitq; ei de tobia filio tobie. oīa que gesta sunt: fecitq; eum secū uenire ad nuptias. Cumq; ingressus esset domū raguelis. inuenit tobiam discumbentē: et exilierunt osculati sunt se inuicem. Et flenit gabelus: benedixitq; deū. et dixit. Benedicat te dñs deus isrl: quia filius es uni optimi et iusti et timentis deū et eleemosinas facientis: et dicatur būdictio sup uxorem tuā et sup parentes uōs. et uideatis filios uōs. et ñ

hos filios uestros usq; in tertiã et quar
tam generacõe: et sit semen vñm bñ
dictum a deo israhel. qui regnat in scla
seculor. Cumq; omnes dixissent amen:
accesserũt ad cõuiuiũ. Sed et cũ timore
dñi nuptiarũ cõuiuiũ exercebant. X
Dum uero moras faceret tobias
causa nuptiarũ: solicitus erat
pater eius tobias. dicens. Pu
tas quare moratur filius meus: aut
quare detentus est ibi: Putas ne gabe
lus mortuus est. et nemo illi reddet pe
cuniã: Cepit autẽ contristari tunc is
te et anna uxor eius cũ eo: et operiũt am
bo simul flere: eo qõd die statuto nõdum re
uerteret filius eor ad eos. flebat igitur
mater eius intermediabilibus lacrimis:
atq; dicebat. Heu me fili mi. ut quid te
misimus peregrinari lumen oculor nostro
rum. baculũ senectutis nr̃e: solaciũ uite
nr̃e. spem posteritatis nr̃e: Omnia simul
unte uno habentes: te non debuimus dimit
tere a nobis. Cui dicebat tobias. Tace. et
noli turbari: saluus est filius nr̃. Datus
fidelis est uir ille cũ quo misimus eum: Il
la autẽ nullomodo consolari poterat: sz
cotidie exibens ambulabat. et circuibat
uias omnes p quas spes reuocandi vide
batur: ut pau uideret eum si fieri posset
uenientẽ. At uero raguhel dicebat ad
generũ suũ. Mane hic: et ego mittam
nuntiũ salutis de te ad tobiam patrẽ tu
um. Cui tobias dixit. Ego noui quia pñ
meus et mater mea quod dies cõputãt:
et cruciatur spũs eor in pñis. Cũq; ver
bis multis rogaret raguhel tobiam. ut
ille eum nulla ratione vellet audire:
tradidit ei saram et dimidiã pte omnis
substantie sue. in pueris in puellis. in pe
cudibus in camelis. et in bobus et pecu
nia multa: et saluũ atq; gaudentẽ dimi
sit eum a se dicens. Angelus dñi sanctus
sit in itinere tuo. pducatq; vos incolu
mes: et inueniatis omnia sana cum
parentes uros: et uideant oculi mei fili
os uestros priusq; moriar. Et applicen
tes patrantes filiam suam osculati
sũt eam. et dimiserũt nr̃i: monentes eã
honorare socrus. diligere maritũ. regere
famulã. gubernare domũ: et sepem inre
prehensibilem exhibere. XI
Quinq; reuertentes: puenerũt ad
charram que est in medio itine
ris contra niniuen. undecimo die.
Dixitq; angelus. Tobias frater. scis q
admodũ reliquisti patrem tuũ. Di placz
itaq; tibi prẽcedamus: et lento gradu se
quatur uxor tua cũ famulo simul cũ con
iuge tua. et cum animalibus. Cumq;
hoc placuisset ut uenit: dixit raphael
ad tobiam. Tolle tecũ ex felle pisces: erit
enim necessariũ. Tulit itaq; tobias ex fel
le illo: et abierunt. Anna uero sedebat
semper uiam cotidie in suspicio montis:
unde respicere poterat de longinquo. Et
dum ex eodem loco specularetur aduen
tum eius: uidit alonge. et illico cogno
uit uenientẽ filiũ suum: annuntiq; ip
sum uiro suo dicens. Ecce uenit filius
tuus. Dixitq; raphael ad tobiam. Ac
ubi introieris domũ tuã. statim adora
dñm deum tuũ: et gratias agens ei. ac
cede ad patrem tuũ et osculare eũ: statiq;
ex hac sup oculos eius ex felle isto pisces
qõd ponas tenuem. Quas cũ quã mox
aperuerint oculi eius: et uidebit pater tu
us lumen celi: et in aspectu tuo gaude
bit. Tunc pauperes canus qui simul fu
erat in via: et quasi nunquam blandime
to sue caude gaudebat. Et exurgens ce
cus pater cepit offendens pedibus cur
rere: et data manu pueri. occurrit obui
am filio suo. Et susapiens osculatus
est eum cũ uxore sua: et ceperunt flere
pre gaudio. Cumq; adorassent deum
et gratias egissent: consederunt. Tunc
sumens tobias de felle pisces: unxit o
culos patris sui. Et sustinuit qsi dimi
diam fere horam: cepit albugo ex ocu
lis eius quasi membranũ ouj egredi. Qñ
apprehendens tobias traxit ab oculis
eius: statimq; visum recepit. Et glo

rificabant deū ipse uidelicet et uxor eius:
et omēs qui sciebant eum. Dicebatq;
tobias. Bn̄dico te dn̄e deus isrl': qm̄ tu
castigasti me. et tu saluasti me. Ecce vi
deo tobiam filiū meū. Ingressa est eciā
post septem dies sara uxor eius et om̄s
familie. et pecora sana et cameli. et pe
cunia multa uxoris: sed et pecunia quā
receperat a gabelo. Et narrauit paren
tibus suis om̄ia beneficia dei: que fecis
set circa eum p hominē qui eum duxe
rat. Venerūtq; achior et nabath conso
brini tobie gaudentes ad tobin: congr̄
tulantes ei de om̄ib; bonis que circa il
lum ostenderat deus. Et p septē dies e
pulantes: cū gaudio magno gauisi sūt.

XII

Tunc uocauit ad
se tobias filiū suū: dixitq; ei.
Quid possum⁹ dare viro isti scō
qui uenit tecū? Rn̄dens tobis: dixit pa
tri suo. Pater quā mercedem dabimus
ei⁹. aut quid dignū poterit esse beneficijs
eius? Me duxit et reduxit sanū. pecuni
am a gabelo ipse suscepit. uxorem ipse
me habere fecit. et demoniū ab ea ipse cō
pescuit⁹. gaudiū p̄ntib; eius fecit. meip
sū a deuoracione piscis eripuit. te quoq;
fecit uidere lumen celi: et bonis om̄ibus
p eū repleti sum⁹. Quid illi ad hec dig
nū poterim⁹ dare? Sed peto te pater ut
roges eum: si forte dignabitur medie
tatem de om̄ib; que allata sūt sibi assu
mere. Et uocantes eū pater et filius tu
lerunt eū in p̄tem: et rogare ceperūt ut
dignaretur dimidiā p̄tem om̄ī q̄ attu
lerant acceptam habere. Tunc dixit e
is occulte. Bn̄dicite deum celi⁹. et coram
om̄ibus viuentib; confitemū ei: qm̄ fe
cit uobiscū misericordiā. Etenī sacramē
tum regis abscondere bonū est: opa au
tem dei reuelare et confiteri honorificum
est. Bona est oracio cum ieiunio. et ele
mosina magis q̄ thesauros auri condē⁹:
qm̄ elemosina a morte liberat: et ipa ē
que purgat peccata. et faciet īuenire vi
tam eternam. Qui autē faciūt pcc̄m et in
iquitatem: hostes sunt anime sue. Ma
nifesto ergo uob̄ ueritatē: et non abscon
dam a uobis sermonē occultū. Qn̄ ora
bas cum lacrimis et sepeliebas mortuos.
et derelinquebas prandiū. et mortuos ab
scondebas p diem in domo tua. et nocte
sepeliebas: ego optuli oracionē tuā dn̄o.
Et quia acceptus eras deo: necesse fuit
ut temptacio probaret te. Et nūc misit
me dn̄s ut curarem te: et saram uxorē
filij tui a demonio liberarem. Ego eni
sum raphael angelus: unus ex septem
qui astamus ante dn̄m. Cūq; hec au
dissent turbati sunt: et ceciderūt tremen
tes sup faciem suā. Dixitq; eis angelus.
Pax uobis. Nolite timere. Etenī cum es
sem vobiscum p uoluntatē dei: ipm̄ bene
dicite et cantate illi⁹: uidebar quidem vo
biscū manducare et bibere: sed ego cibo
īuisibili et potu qui ab hom̄ib; uideri nō
potest utor. Tempus est ergo: ut reuer
tar ad eū qui me misit. Vos autē bene
dicite dn̄m: et enarrate om̄ia mirabilia
eius. Et cum hoc dixisset⁹: ab aspectu eor
ablatus est: et ultra eum uidere nō potu
erunt. Tunc p̄strati p horas tres in faciē:
bn̄dixerunt deū. Et exurgentes: narraue
runt om̄ia mirabilia eius.

XIII

Aperiens autē tobias senior os su
um: benedixit dn̄m et dixit. Mag
nus es dn̄e ineternū. et in om̄ia
secula regnū tuū⁹: qm̄ tu flagellas et sal
uas. deducis ad inferos et reducis: et non
est qui effugiat manū tuam. Confitemū
dn̄o filij israhel. et in conspcū gentiū lau
date eum⁹: qm̄ ideo dispsit uos int̄ gentes
que ignorant eum. ut uos enarretis mi
rabilia eius: et faciatis scire eos quia nō
est alius om̄ps p̄ter eum. Ipe castigauit
nos p̄pter iniquitates nr̄as: et ipe salua
bit nos p̄pter misericordiā suam. Aspici
te ergo que fecit uobiscū⁹: et cū timore et
tremore confitemū illi: regemq; seculor
exaltate in opibus vr̄is. Ego autē in t̄
ra captiuitatis mee confitebor illi: qm̄
ostendit maiestatem suā in gentē pec

catricem. Conuertimini itaq; peccatores. et facite iustitiam coram deo: credentes qd' fa
ciat nobiscu misericordiam suam. Ego aute
et anima mea in eo letabimur. Benedi
te deum omnes electi eius: agite dies letitiae.
et confitemini illi. Hierlm ciuitas dei: cesli
dauit te dns in operibus manuu tuarum. Cõ
fitere dño in bonis et benedic deum seculoru:
ut reedificet in te tabernaculu suu. et re
uocet ad te omnes captiuos: et gaudeas
in omnia secula seculoru. Luce splendida
fulgebis: et omnes fines terre adorabunt
te. Nationes ex longinquo ad te uenient:
et munera deferentes adorabunt deum in
te: et terra tua in sanctificatione habebunt.
Nomen magnu inuocabunt in te. Ma
ledicti erunt qui contempserunt te. et con
dempnati erunt qui blasphemauerunt
te: benedicti erunt qui edificauerint te.
Tu aute letaberis in filiis tuis: qm omnes
benedicentur et congregabuntur ad do
minum. Beati omnes qui diligunt te: et q
gaudent super pacem tuam. Anima mea
benedic deum: qm liberauit hierlm ciui
tatem suam. Dns ero: si fuerit reliquie
seruis mei ad videndam claritatem hierlm.
Porte hierlm ex saphiro et smaragdo edi
ficabuntur: et ex lapide pretioso omnis ar
catus muroru eius. Et lapide candido et
mundo omnes plateae eius sternentur: et per
vicos eius alleluia cantabitur. Benedictus do
minus qui exaltauit eam: ut sit regnu e
ius in secula seculoru super eam amen.

Et consummata sunt sermones tobie. Et postea
qm illuminatus est vivit annis
quadraginta duobus: et vidit filios nepo
tum suoru. Cõplens itaq; annus centum du
odecim: sepultus est honorifice in ninive.
Quinquaginta octo annoru ex annoru oculoru lu
men accepit: sexagenarius uero recepit.
Reliquu uero uite sue in gaudio fuit: et
cu bono profectu timoris dei perrexit in pa
ce. In hora aute mortis uocauit ad se to
biam filiu suu. et septem iuuenes filios eius
nepotes suos: diuitq; eis. Ede erit interi

tus ninive. Non enim erubuit uerbu dei:
et pecunia mea qui dispersi sunt a tribu israel' rei
tentur ad eam. Omnis aute deserta terra
eius replebitur. et domus dei que in ea i
censa est iterum reedificabitur: ibiq; reuer
tentur omnes timentes deum. Et relinquent
gentes ydola sua: et uenient in hierlm. et
inhabitabunt eam: et gaudebunt in ea o
mnes reges terre adorantes regem israel. Au
dite ergo filii mei patre vestrum. Benite do
minum in veritate: et inquirite ut facia
tis que sunt placita illi. Et filiis vestris
mandate ut faciant iustitias et elemosi
nas: ut sint memores dei: et benedicant de
um in omni tempore in veritate et in tota v
tute sua. Nunc ergo filii audite me: et no
lite manere hic. Sed quamcitius die sepeli
te matre vestram cum me in uno sepul
chro: et eo diutius gressus meos ut exea
tis hinc. Video enim quia iniquitas eius si
nem habebit ei. Finem est aute post obitum ma
tris sue. tobias abscessit et ninive cum uxo
re sua et filiis. et filiorum filius: et reuersus e
ad socios suos: iuitq; eos incolumes
in senectute bona: et cura eorum gessit. Et
ipe clausit oculos eorum: et omnem hereditatem
domus raguhel ipe prepit. Videritq; quar
tam generationem filios filiorum suorum. Et comple
tis annis nonaginta et nouem in timore do
mini: cum gaudio sepelierunt eum. Omnis
cognatio eius et omnis generatio eius in bo
na vita et sancta conuersatione permansit:
ita ut acceptus esset cunctis deo et hominibus. et
cunctis habitantibus terre.

Explicit liber Thobie.

Incipit prologus sancti hieronimi presbi
teri in libro Judith.

Iud hebreos liber iudith inc̃ agiog̃
pha legitur: cui⁹
auctoritas ad ro
borauda illa que
in contencõe nẽ ue
nit: unũ ydoneũ
iudicẽ. Chaldeo
rumq; sermone conscriptus: inc̃ historias
computatur. Sed quia hunc habuĩ synodus nycena in numero scr̃z scripturarũ
legitur computasse. acquiescẽs postulacõi
vestre. synodi exactionẽ: et positis occupacionibz uehementẽ arrabar. huic uni
cubiculariũ calamum dedi: magis sensũ e sensu
q; ex uerbo uerbũ transferens. Multorum
codicũ uarietatẽ uitiosissimã amputaui:
sola ea que intelligencias integra in uerbis
chaldeis inueni pocui. latinis expressi. Ac
apud iudith uiduã castitatis exemplũ: et
triũphali laude ꝓpetuis eam ꝓconijs decorare. Hanc eñ non solũ feminis sed et uiris imitabilem dedit: qui castitatis eius re
munerator uirtutẽ talem tribuit: ut inuictum ab oñibus hominibz uincerit: insuperabilem superauit. Explicit ꝓlog⁹. Incipit liber Iudith.

Regnante magno rege
medoꝝ subiugare
rat multas gẽ
tes imperio suo:
et ipe edificauit
ciuitatẽ potentissimã. quã ap
pellauit ecbatanis. Et lapidibus quadratis et sectis
fecit muros eius. in altitudine cubitorum
septuaginta: et in latitudine cubitoꝝ triginta. Turres uero eius posuit in altitudinẽ
cubitoꝝ centũ. Q quadrũ uero eoꝝ latus
uniuscuiusq; uicenoꝝ pedũ spacio tendebatur.
Posuitq; portas eius in altitudine turriũ:
et gloriabatur qñ potens in potencia exercitus sui: et in gloria quadrigaꝝ suaꝝ. Anno igitur duodecimo regni sui. nabuchodonosor rex assyrioꝝ qui regnauit in ninive
ciuitate magna pugnauit contra arfaxat: et obtinuit eam in campo magno q̃
appellatur ragau cum exercitu et tygri
et euphrate. in campo arioch regis elymeoꝝ. Tunc exaltatũ est regnũ nabuchodonosor: et cor eius elevatum est. Et misit ad
oñes qui habitabant in cilicia et damasco et libano. et ad gentes que sunt in carmelo et cedar. et inhabitantes galileam.
in campo magno esdrelon: et ad omnes
qui erant in samaria et trans flumen iordanem usq; ihlim. et omnẽ terrã usque. quousq; pueniatur ad montes ethiopie. Ad hos
omnes misit nũcios nabuchodonosor rex
assyrioꝝ. Qui oñs uno animo contra
dixerũt: et remiserũt eos uacuos. ac sine
honore abiecerũt. Tunc indignatus nabuchodonosor rex ad omnẽ terram illam: iuravit p regnũ et thronũ suũ qđ defenderet se
de omnibus.

Anno terciodecimo nabuchodonosor regis uicesima et secũda die primi mensis: factũ est uerbũ istud in domo
nabuchodonosor regis assyrioꝝ. ut defenderet se. Vocauitq; omnes maiores omnes
q; duces bellatores suos: et habuit cũ eis
consilium secretũ suum. Duritq; cogitacionẽ
suam in eo cẽ: ut omnẽ terram suo subiugaret impio. Qđ dictũ cũ placuisset omnibus: uocauit nabuchodonosor rex holofernem principem militie sue: et dixit
ei. Egredere ad oñe regnũ occidentis: et
contra eos ꝑcipue qui contempserũt imperiũ meũ. Non pcr oculus meus ulli ignosc: omnemq; urbem munitã subiugabis
michi. Tunc holofernes uocauit duces et
magistratus uirtutis assyrioꝝ: et dinumeravit uiros in expedicionẽ sicut ꝑcepit ei rex. centũ uiginti milia pedituꝫ pugnatoꝝ: et equites sagittarios duodecim
milia. Omnemq; expedicionẽ suã fecit pater in multitudine innumerabiliũ camelorũ: cũ bis que erant ab; sufficerẽt copiose. Boum quoq; armenta. greges q;
ouiũ: quoꝝ non erat nũs. Frumentum
ex omni syria. in transitu suo pari consti

cuit. Aurū uero et argentū de domo regis assumpsit nullū minus. Et profectus est ipē et omīs exercitus cū quadrigis et equabus et sagittarijs: qui coopertierūt faciem terre sicut locuste. Cūq; pertransisset fines assyrior: uenit ad montes ange. qui sunt in sinistro aluae. Ascendensq; omīa castella eor: et obtinuit omnē munitionē. Effregit autē ciuitatem opulentissimā melothi: pdauitq; omnes filios thariis et filios israel qui erant cōtra faciem deserti. et ad austrū cir celeon. Et pertransijt cubiaten. et uenit ad melopotamiam: et liberauit omīes ciuitates excelsas que erant ibi. a torrente mambre usq; q puenitur ad mare. Et occupauit fīnios eius: a finibus usq; ad fines iapher qui sūt ad austrū. Abduxitq; omīes filios madian. ac pdauit omnē locupletationē eor: omīesq; relictentes sibi occidit in ore gladij. Et post hec descendit in campos damasci in diebus messis. et succendit omīa sata: omīesq; arbores ac uineas ceperūt uri. Et cecidit timor illius sup omnes inhabitantes terram.

Hunc miserūt legatos suos uniuersarū urbiū et principes reges ac principes syrie salucer melopotamie et syrie sobal et libie atq; aluae: qui uenientes ad holofernem dixerūt. Dirigat indignatio tua cum nos. Melius ē eī ut viuentes seruiamus nabuchodonosor regi magno. et subdita simus tibi: q̄m inquietantes cum interitu nīo ipi seruitutis mē dampna patiamur. Omīs ciuitas nīa omīsq; possessio. omnes colles et montes et campi. armenta boum. greges ouium caprarūq;. equor camelorūq;: et universe facultates nīe atq; familie in conspectu tuo sunt. Omnia omnia sub lege tua. Nos etiam et filij nī serui tui sumus. Veni nobis pacificus dūs: et utē seruiamo nīo sicut placuerit tibi. Tunc descendit de montibus cū equitibus in uirtute magna: et obtinuit omnē ciuitatē et omnē inhabitantē terram. De uniuersis autē urbibus assumpsit sibi auxiliatores: uiros fortes et electos ad bellū. Tantusq; metus pauoris illis incubuit: ut uniuersarū urbiū habitatores. principes et honorati simul cum plebis exirent in obuiū eum: exipientes eum cū coronis et lampadibus ducentes choros in tibijs et tympanis. Nec ista tamē facientes: ferocitatē eius pectoris mitigare potuerūt. Nam et ciuitates eor destruxit: et lucos eor excidit. Cepit eī illi nabuchodonosor rex ut omnes deos terre exterminaret: ut ei soli dicerent ut ipē solus diceret deus ab hijs nationibus que potuissent holofernis potē tie subiugari. Peraruitq; autē syriam sobal et omnē opaniam. omnemq; melopotamiā: uenit ad ydumeos in terra gabaa. Accepitq; ciuitates eor. et sedit ibi per triginta dies: in quibus diebus adunauit omnē exercitū uirtutis sue.

Hunc audientes hebreī filij isrl' qui habitabant terram iude: timuerūt ualde a facie eius. Timor enī et horror inualuit seruis eor: ne hoc facer ihrlim et templo domini qd' fecerat ceteris ciuitatibus et templis eor. Et miserūt in omnē samariā p circuitū usq; iericho. et occupauerūt omnes uertices montiū. et muris circūdederunt uicos suos: et congregauerūt frumenta in p̄paratione pugne. Sacerdos enī helyachim scripsit ad uniuersos qui erant contra esdrelon q̄ est contra faciē campi magni iuxta dothaim. et universis per quos transitus erat: ut obtinerent ascensus montiū per quos uia ē poterat ad ihrlim: ut illic custodirent ubi angustiū iter esse poterat inter montes. Et fecerūt filij israhel: sicut preceperat eis sacerdos dñi heliachim. Et clamauit omīs populus ad dñm instantia magna: et humiliauerūt animas suas in ieiunijs ipsi et uxores illor. Et induerūt se sacerdotes cilicijs: et infantes pstrauerūt contra faciē templi dñi: et altare dñi operuerūt cilicio. Et clamauerūt ad deū israel

vnanimiter. nec dauerũt in pdam mulie
res eor. et uxores eor in diuisionẽ: et ci
uitates eor in exterminiũ: et scã eor i pol
luonẽ. Tunc helyachim sacerdos domi
ni magnus audiuit omnẽ israhel: al
locutusq est eos dicens. Datote qñ ex
audiuit dñs pces vras: si manẽtes per
manseritis in ieiunijs et oracionibz in
conspũ dñi. ℣ Memores estote moysi ser
ui dñi: qui amalech confidentẽ in vir
te sua et in potencia sua et in exercitu
suo. et in clipeis suis et in curribz suis: e
in equitib⁹ suis. non in ferro pugnãdo.
sed precibz sanctis orando deuicit. Sic e
rũt vniuersi hostes isrl': si pseueraueritis
in hoc ope qđ cepistis. Ad hanc igit ex
hortacionem eius deprecantes dominũ
pmanebant in conspũ dñi: ita ut etiã
hy qui holocaustia dño offerebant pauci
et alicuius offerrent sacrificia dño: et erat
animus sup capita eor. Et ex toto corde suo
omnes orabant deum: ut uisitaret popu
lum suum israhel

Vocatusq est holofernus princeps
militie assyrioy. qđ filij israhel
ꝑparassent se ad resistendũ. ac
montiũ itinera occupassent: ac furore
nimio ereptis in iracundia magna. Vo
cauitq omnes principes moab et duces
ammon: et dixit eis. Dicite mi quis sit po
pulus iste qui montana obtinet: aut q
et quales et quante sint ciuitates eor. q
etiam sit uirtus eor: aut que sit multitu
do eor. uel qui rex militie eor. Quare p
omnib⁹ qui habitant in occidente ish cõtẽp
serunt. et non exierũt obuiam nobis: ut
susciperent nos cũ pace. Tunc achior
dux oĩũ filior ammon. tũdens ait. Si dig
neris audire dñe meus dicã ueritatem
in conspũ tuo de pplo isto. qui in mon
tanis habitat: et non egredietur uerbũ
falsum ex ore meo. Populus iste ex pro
genie chaldeor est. Hic ꝑmũ in mesopo
tamia habitauit: qñ noluerũt sequi de
os patrũ suor qui erant in tra chaldeor.
Delerutes uiaꝫ ceremonias patrũ suo
rũ que in multitudine deor erant. vnũ
deũ celi coluerũt: qui et ꝓcepit eis ut exi
rent inde et habitarent in charram. Cũ
q; cooperuisset omnẽ terram fames des
cenderũt in egyptũ: illicq; p quadringẽ
tos annos sic multiplicati sunt: ut dinu
merari eor non posset exercitus. Cumq;
grauaret eos rex egypti. atq; in edificio
nibus urbiũ suar in luto et latere subiugal
set eos: clamauerũt ad deũ suũ: et pauit
totã terrã egypti plagis variis. Cumq; e
icissent eos a se egypti. et cessaret plaga
ab eis et iterũ uellent eos capere. et ad suũ
seruitiũ reuocare. fugientibz hijs deus ce
li uiam aperuit: ita ut hinc inde aq qua
si murus solidaret: et ish pede sicco fundũ
uarijs ambulando tramiterẽ. In quo lo
co dũ innumerabilis exercitus egyptiorũ
eos ꝑsequeret: ita aquis cooptus est ut
non remaneret uel unus qui frũ poste
ris nũciaret. Egressis eã uiam rubrũ de
serta iuxta montis oliueteriũ: in quib;
nullus homo habitare potuit: uel filius
hois requieuit. Illuc fontes amaras obdul
cati sunt eis ad bibendũ: et p annos qua
draginta mannam de celo coluerũt sunt.
Vbicũq; ingressi sũt sine arcu et sagitta. et
absq; scuto et gladio deus eor pro eis pug
nauit et uicit: et non fuit qui insultauerit
pplo ish: nisi qñ recessit a cultura dñi dei
sui. Quocienscũq; autẽ ꝑter ipm deum
suũ alteri coluerũt: data sunt in pdam et
in gladiũ et in obprobriũ. Quocienscũ
q; autẽ penituerũt se recessisse a cultura
dei sui: dedit eis deus celi uirtutẽ resistẽ
di. Denicq; chananeũ regem et iebuseũ
et pherezeũ et hetheũ et eueũ et amorre
um. et omnes potentes in esebon ꝑstra
uerũt: et terras eor et ciuitates eor ipsi
possederũt: et usq; dũ non peccassent in
conspectu dei sui erant cum illis bona.
Deus enim illor odit iniquitatẽ. Nam et
aute hos annos cũ recessissent a via q̃
dederat illis deus ut ambularent in ea.
extincti sunt ꝑ plures multas uicissitud⁹:
et plurimi eor capti adducti sunt in

terrā nou iuuau. Super aute reuersi ad
dnm deū suū ex dispsione qua dispersi
fuerant adunati sunt: et ascenderunt
montana hec omnia. et ūm possiderēt ihe
rusalem ubi sunt sancta eor. Nūc ergo
meus dūe pquire si est aliqua iniq̄tas e
oū in conspū dei eor: ascendam ad il
los. qñ tradens trader illos deus eor tibi:
et subiugata erūt sub iugo potencie tue.
Si autem non est offensio ppli huj cōrā
deo suo. non poterim resistere illis: qñ ds
eor defendet illos: et erimus in obprobriū
uniuerse terre. Et fm est ei cessasset
loqui achior uerba hec. irati sūt omnes
magnates holofernis: et cogitabant in
terficere eum dicentes ad alterutrū. Quis
iste est qui filios isrl' posse dicat resistere
regi nabuchodonosor et exercitib' eius?
homines inermes et sine uirtute. et sine
pica aptis pugne? Ut ergo agnoscat a
chior qñ fallit nos. ascendemus in mon
tana: et cū capti fuerint potentes eor. tūc
cum eisdem gladio uerberabit: ut sciat o
nis gens quoniā nabuchodonosor deus
terre est. et pter ipm alt' nō est.

Actum est autē cū cessasset loq̄:
indignatus holofernis uehemē
ter dixit ad achior. Qñ pphas
ti nobis dicens qđ gens isrl' defendatur
a deo suo: ut ostendam tibi quia nō est
deus nisi nabuchodonosor. cū peribitis
eos omnes sicut hominē unū. tunc et ipe
cum illis assyrior gladio interibis: et
omnis isrl' terē pdicione disperet: et pro
babis qñ nabuchodonosor dūs sit uni
uerse tre. Tunc gladius meus
transiet p latera tua: et confixus cades
inē uulneratos isrl': et non respurabis ul
tra donec crimineris cū illis. Porro au
tem si pphetam tuā uerā existimas. nō
cooperiat uultus tuus: et pallor qui fa
cem tuā obtinuit. abscedat a te: si uerba
mea hec putas impleri non posse. Ut aūt
noueris quia simul cum illis hec experi
eris. exite ex hac hora illor populo soca
beris: ut dum digneris gladij mei penas

exceperint. ipe simul ulcionē subiacebis.
Tunc holofernes pcepit seruis suis ut cō
prehenderent achior et ducerent eū in be
chuliā: et traderent eū in manus filiorū
isrl'. Et accipientes eū serui holofernis: p
ferri iussit p campestria. Sed cū appropin
quassent ad montana: exierūt contra eos
fundibalarij. Illi aute diutentes a late
montis ligauerūt achior ad arborē ma
nibus et pedibus: et sic uinctū de reliq̄
dimiserūt eū: et reuersi sunt ad dūm suū.
Porro filij israhel descendentes de bethulia:
uenerūt ad eum. Quē soluentes duxerūt
ad bethuliam: atq̄ in medio ppli illū sta
tuentes pauctas iussit quid rei esset qđ
illum uinctū assyrij reliquissent. In dieb'
illis erant illic principes ozias filius mi
cha de tribu symeon: et carmi qui et go
thoniel. In medio itaq̄ seniorū et in con
spectu oīm achior dixit omnia que locut'
ipe fuerat ab holoferne interrogatus. et q̄
liter populus holofernis uoluisset ppter
hoc uerbum interficere eū: et quēadmodū
ipe uratus holofernes iussisset eū israhe
lis hac de causa tradi. ut dū uincerent filios
israhel. aīc eciā ipm achior diuersis iube
at supplicijs interire: ppter hoc qđ diuisset
deus eoꝝ defensor eor est. Tunq̄ uniuersa
achior exposuisset: omnis pplus cecidit in
faciem adorantes et cōmuni lamentacio
ne et fletu uniuersi pces suas dño ef
fuderūt dicentes. Dñe deus cli et terre in
tuere superbiam illor. et respice ad nostrā
humilitatē. et facies tuor sanctor attende:
et ostende quia non delinquis plumen
tes de te: et plumentes de se et de sua vir
tute gloriantes hūiliās. Finito itaq̄ fle
tu et p totā diem pliōr oratione comple
ta: consolati sunt achior dicentes. Deus
patrū nōr cui tu uirtute predicasti ipse
tibi hanc dabit ultionē: ut eor ma
gis tu interitū uideas. Cū uero dūs deus
noster dederit hanc libertatem seruis suis.
sit et tecū deus in medio uri sicut placuit
tibi: ita ut cū tuis omnib' conuerseris. Tūc
ozias finito consilio. suscepit eū in domū

suam et fecit cedem magnã : et uocatis
omnibz pncipibz simul explero iciunio re
ferebant. Postea uero cõuocatus omnis
populus. p totam noctẽ intra ecclesiam ora
uerũt: petentes auxiliũ a deo israhel.

HOlofernes autẽ VII
altera die põpit exercitabz suis:
ut ascenderent contra bethuliam.
Erant autẽ pedites bellatoz eozũ uigin
ti milia. et equites uiginta duo milia: p
ter ppatagones uiroz illoz quos ocupa
uerat captiuitas. et adducti fuerant de
puincijs et urbibus uniuse iuuentutis. O
nes pariẽ pauerũt se ad pugnã contra fi
lios israel: et uenerũt p arpidinẽ montis
usq; ad apricum qui respicat dothaim. A lo
co qui dicitur belma usq; ad celmo qui ẽ
contra eliciou. Filij autẽ israel ut uiderunt
multitudinẽ illoz. prostrauerũt se sup ter
ram metuentes timorẽ sup capita sua: v
niuersi orantes ut deus israel misericordiam
suã ostenderet sup plm suũ. Et assumen
tes arma sua bellica sederũt p loca que an
gusta uideris cõtra dunguritẽ montu
osa: et erant custodientes ea tota die et noc
te. Porro holofernes dũ circuit p gyrum.
reperit qd fons qui influebat aqueductũ
illoz a pte australi extra ciuitatem diuidit:
iussit precipit aqueductũ eoz. Erant tamẽ
non longe a muris fontes: ex quibz furti
uidebantur haurire aquã ad refocillandũ
pocus ipi ad potandũ. Dixz filij amon et mo
ab accesserũt ad holofernẽ dicentes. Filij is
rahel non in lancea uel in sagitta confi
dunt: sed montes defendũt illos: et mirifi
unt illos colles in pfundo conclusum. Vt
ergo sine congressione pugne possis supe
rare eos. pone custodes fontiũ ut non hau
riant ex eis: et sine gladio interficies eos:
uel certe fatigata tradent ciuitatẽ suã ipi
putant montibz suppositam supari non
posse. Et placuerũt uerba hec coram ho
lofernẽ et coram omnibus famulis eius:
et constituit p gyrũ centenarios p singu
los fontes. Cumq; ista custodia p dies vi
ginti fuisset expleta: defecerũt cysterne et
collectiones aquaz omnibus habitantibz
in bethulia: ita ut nõ esset unda quinque
unde saciarentur uel una die: quã ad men
surnam dabatur ppulis aqua cotidie. Tũc
ad oziam congregati omnes uiri feminecz
iuuenes et pueri: simul omnes una uo
ce dixerũt. Iudicet deus inter nos et te. q̃
niam fecisti in nos mala. nolens loqui
pacifice cũ assyrijs: et pp̃ hoc uendidit
nos deus in manibus eoz: et ideo nõ est
qui adiuuet cũ prostratum ante oculos e
oz in ira et pdicione magna. Et nũc cõ
gregate uniuersos qui in ciuitate sunt:
ut sponte nos omnis ppls holofernu trada
mus. Melius est enim ut capti a barbaris
diuin uiuentes q̃ mortuũ. et simus ob
probriũ omni carni: cũ uideam⁹ proles
nras et uxores nras mori ante oculos
nostros. Contestabo hodie celũ et terram.
et deũ patrũ nroz qui ulciscitur nos secũ
dũ peccata nra. ut iam tradatis ciuita
tem in manu militie holofernis: ut sit fi
nis nr breuis in ore gladij. qui longior
efficitur in ciuitate sua. Et cũ hec dix
isset. factus est fletus et ululatus magnus
in ecclia magna omnibz: et p multas ho
ras una uoce clamauerũt ad deũ dicen
tes. Peccauim⁹ cũ patribus nris: iniuste e
gimus: iniquitatem fecimus. Tu q̃a pi⁹
es misere nri. aut in uno flagello uindi
ca iniquitates nras: et noli tradere con
fitentes te ppl̃o qui ignorat te: ut nõ di
cant inter gentes ubi est deus eoz. Et cũ
fatigati hys clamoribz et hys fletibz laf
sati siluissent: exurgens ozias inquisi
tionis dixit. Equo animo estote fres:
et hos quidz dies expectemus a dño mi
sericordiam. Forsitan eũ indignationẽ
suam ablaturi: et dabit gloriam nomi
ni suo. Di autẽ transactis quidz diebz non
uenerit adiutoriũ: faciam⁹ hec uerba q̃
locuti estis.

VIII
Et factũ est cũ audisset hec uer
ba iudith uidua. que erat filia
merari. filij idaz. filij ioseph.
filij ozie. filij elay. filij iamnor. filij ge

deon. filij rafaim. filij achitob. filij melchi
e. filij enaim. filij nachanie. filij salachi
el. filij ymeon. filij ruben: et uir eius fu
it manasses qui mortuus est in diebus
messis hordeare. Iustabat enim sup illu
gentes manipulos in campo. et ecce
ecce sup caput eius: et mortuus est in
bethulia ciuitate sua: et sepultus est il
lic cum patribz suis. Erat autē iudith
relicta eius vidua iam annis tribus et
mensibus sex. et in suprioribz domus fe
cerat sibi secretū cubiculum: in quo cū pu
ellis suis clausa morabat. Et habens
sup lumbos suos cilicium. ieiunabat om
nibus diebus vite sue: p̄ter sabbata et
neomenia. et festa domus isrl. Erat aūt
elegans aspectu nimis. Cui vir suus re
liquerat diuicias multas et familiā co
piosam: ac possessiones armentis bou
et gregibus ouiū plenas. Et erat her̄
oziā omnibz famosissima: q̄m timebat de
dn̄o: nec erat qui loquerētur de illa
malū uerbū. Hec itaq; cū audisset q̄m
ozias promisisset q̄d tradito q̄rto die
traderet ciuitatē: misit ad p̄sbiteros
thabu et charmi: et uenerunt ad illam.
Et dixit illis. Q̄d est hoc uerbū in quo
consensit ozias ut tradat ciuitatē assy
rijs: si int̄ quos dies non uenerit uob
adiutoriū: Et qui estis uos qui tenp
tatis dn̄m: Non est iste sermo qui mi
sericordiam p̄uocet: sed potius qui irā
excitet. et furorem accendat. Posuistis
vos tempus miserationis dn̄i: et in ar
bitriū vr̄m diem constituistis ei. Sed q̄
a pagans est dn̄s in hoc ipo penitentiā:
et indulgentiā eius sacramis postulem?
Non enim quasi homo deus sic cōmi
nabitur: nec sicut filius hominis ad i
racundiā instigabitur. Et ideo humi
liem⁹ illi animas nr̄as. et in spū contri
tus humilitatis seruientes illi. dicam⁹ flen
tes dn̄o. vt secundū voluntatē suā sic fa
ciat nobiscū misericordiā suam: ut sicut
contumaciā est cor nr̄m in superbia eorū.
ita etiā de humilitate nr̄a gloriem⁹: q̄m
non secundū suos p̄cōs patrū nr̄oz qui dere
liquerūt deū suum. et adorauerūt deos a
lienos: pro scelere quo dati sūt in gladi
um et in rapinam et in confusionē mi
micis suis. Nos autē alterū deū nescim⁹
p̄ter ipm̄. Expectem⁹ humiles consolacio
nem eius: et exquirt sanguinē nr̄m de
afflictionibz nr̄is cor nr̄oz: et humilia
bit omnes gentes q̄cūq; insurgūt contra
nos: et faciet illas sine honore dn̄s deus
noster. Et nunc fres q̄m uos qui estis p̄si
dium in p̄plo dei ex uobis pendet anima
rum eoz. ad eloquium vr̄m corda eoz erigite:
ut memores sint quia temptati sunt pa
tres nr̄i ut p̄bentur. si uere coluerint de
um suū. Memores ee debent q̄m pater
noster abraham temptatus est: et per
multas tribulationes p̄batus. dei amī
cus effectus est. Sic ysaac sic iacob sic mo
yses: et omnes qui placuerūt deo p multi
tas tribulationes transierūt fideles. Illi
autē qui temptationes nō susceperunt
cū timore dei. et patientiā suam et impe
rium murmurationis sue contra dn̄m p
tulerūt: exterminati sūt ab exterminatore.
et a serpentibz perierūt. Et nos ergo non
ulciscam⁹ nos pro his que patimur: sz
reputantes p̄cōs nr̄is hec ipa tormenta
esse supplicia: flagella dei quasi seru qui
corripit ad emendationē. non ad p̄dicio
nē nr̄am euenisse credamus. Et dixerūt
illi ozias et p̄sbiteri. Omnia que locuta es
vera sunt: et non est in sermonibz tuis ul
la reprehensio. Nunc ergo ora pro nobis:
q̄m mulier sca es et timens dn̄m. Et dix
it illis iudith. Dicam q̄d loqui potui di
ce cogitatus: ita q̄d facere disponiu pro
bate si ex deo est: et orate ut firmū faciat
consiliū meū deus. Stabitis nos ad por
tam nocte ista. et ego exibo cū ancilla me
a: et orate ut sicut dixistis in diebz quib⁹
respiciat dn̄s p̄plm suū isrl. Vos autem
nolo ut scrutemini actū meū: et usq; dum
reuertar uobis. nichil aliud sciat. nisi o
ratio p me ad dn̄m deum nr̄m. Et dixit
ad eam ozias princeps iude. Vade in pa

ce: et dns sic ceu in ulcione inimicor uor.
Et reuertentes abierūt. IX

QVibus ascendentib⁹ iudith igit
sa est oratoriū suū: et induens
se cilicio posuit cinerem sup ca
put suū: et prosternens se deo. clamauit
ad dnm dicens. Deꝰ deus patris mei
symeon. qui dedisti illi gladiū in defensi
onem alienigenar. qui violatores eru
erunt in coniugacione sua. et denuda
uerūt femur uirginis in confusionē. et
dedisti mulieres illor in predam. et filias
eor in captiuitatē. et omnē predam in diui
sione seruis tuis qui zelauerūt zelū tuū:
subueni mihi ꝙso te deꝰ deus meus in uidue.
Tu enī fecisti priora. et illa post illa cogi
tasti: et hoc factū est qđ ipe uoluisti. Om
nes enī uie tue pace sunt: et tua iudicia
in prudencia tua posuisti. Respice assur
assyrioꝝ nūc: sicut tūc castra egyptioꝝ
uidere dignatus es. qū post seruos tuos
armata curribus confidentes in qua
drigis et in equitatu suo. et in multitu
dine bellatoꝝ. Sed aspexisti sup castra
eor: et tenebre fatigauerūt eos. Tenuit
pedes eor abyssus: et aque operuerunt
eos. Sic fiant et ish deꝰ. qui confidunt
in multitudine sua. et in curribꝫ suis. in
equis et in sagittis suis et laudes glori
antur: et nescīt qꝫ tuꝑ es deus noster
qui conteris bella ab initio: et dns nom
est tibi. Erige brachiū tuū sicut ab initio:
et alibi uirtutē eor in uane tua. Cadat
uirtus eor in uaginam tuā: qui putā
runt se violare sancta tua. et polluē ta
bernaculū noīs tui. et dicere gladio suo
cornu altaris tui. Fac deꝰ ut gladio pro
prio eius superbia amputetur. Capias
laqueo oculoꝝ suoꝝ in me: et plagas
eī ex labiis cantantis mee. Da mihi
in animo constantiā ut contemptum
illū: et uirtutē ut euertā illū. Erit enī
memoriale noīs tui: cī manus femīe
deiecerit eum. Non enī in multitudine
est uirtus tua deꝰ. neꝙ in equoꝝ uirib⁹
uoluntas tua: nec superbi ab initio placu
erūt tibi: sed humiliū et mansuetoꝝ
tibi semp placuit deprecatio. Deus celo
rū. creator aquaꝝ et dns omnis creatu
re: exaudi me miserā deprecantē. et de tu
a mīa pīmente. Memento deꝰ testa
menti tui. et da uerbū in ore meo. et cō
de meo consilio corroborā: ut domus tu
a in tua fidelitate permaneat: et omnes
gentes agnoscant qm tu es deus. et non
alius preter te. X

FActū est autē cī cessasset clama
re ad dnm: surrexit de loco quo
iacuerat prostrata dño: uocauit
qꝫ abram suā. Et descendens in domum
suam. abstulit a se cilicium. et exuit se ues
timentū uiduitatis sue: et lauit corpus
suū et unxit se muro optimo. et diui
sit crinē capitis sui. et imposuit
mitrā sup caput suū: et induit se uesti
mentis iocunditatis sue. Induitq; san
dalia pedibus suis: assumpsitq; dextrā
ola et lilia et armilas et anulos: et omni
bus ornamentis suis ornauit se. Cui e
tiam dns contulit speciem: qm omnis
ista compositio nō ex libidine sed ex uir
tute pendebat. Et ideo dns hanc in illam
pulchritudinē amplauit: ut in cōpara
bili decore omni oculi aspicerēt. Imposuit ita
qꝫ abre sue ascopam uini. et uas olei et
polentā. et lapātes et panes et caseū: et
profecta est. Cumq; uenissent ad portā
ciuitatis: inuenerūt expectantē oziam.
et p̄sbiteros ciuitatis. Qui cī uidissent
eam. stupentes mirati sunt nimis pul
chritudinē eius: nichil tamē interrogan
tes eam timuerūt transire dicentes. Os
patrū nr̄oꝝ det tibi gratiam. et omne consi
lium tuū cordis tui uirtute corroboret: et
glorientur sup te ihrlīm: et sit nomē tuū i
nuio sanctoꝝ et iustoꝝ. Et dixerūt hi qui illuc
erant omnes una voce: fiat fiat. Iudith
uero orans dnm: transiuit portas ipsa
et abra eius. Factū est autē cum descenderet
montē extra oppidū diei. occurrerūt ei explo
ratores assyrioꝝ: et tenuerūt eam dicen
tes. Unde uenis. aut quo uadis: Ad filiꝫ

dir. Filia sum hebreor. Ideo ego fugi a fa
cie eor: qñ futurū aguou qđ dicunt vo
bis in depredacionem: pro eo qđ contēp
nentes vos noluerūt ultro tradere sep
sos. ut iuenirent mīam in conspectū uef
tro. Hec de causa cogitaui mecū dicens.
Vadam ad faciem principis holoferni.
ut indicē illi secreta illor: et ostendam il
li quo aditu possit obtinere eos: ita ut
non cadat vir vnus de exercitu eius. Et
cū audissent vim illi uerba eius consi
derabant faciē eius: et erat in oculis eorū
stupor: qñ mirabant pulchritudinem
eius nimis. Et dixerūt ad eam. Confer
uasti animā tuam: eo qđ cale reppereris
conspectū. ut descenderes ad dñm nostrū.
Hoc autē seras qñ cū steteris in conspectū
eius bene tibi fiet: et eris grandissima in
corde eius. Duxerūtq illam ad tabernā
culū holoferni: nūciauerūt eam. Cumq
intrasset ante faciem eius: statim captus
est in suis oculis holofernes. Dixeruntq
ad eū satellites eius. Quis contēpsit po
pulū hebreor. qui tam decoras mulieres
habent: ut non pro his uerum puguāe
contra eos debeam? Videns itaq holofer
nes iudith sedentem in conopeo qđ erat
ex purpura et auro et smaragdo. et lapi
dibus preciosis intertū: et cū in faciem e
ius intendisset: adorauit eū prostratus se
super terrā. Et leuauerūt illam serui holo
fernis: iubente dño suo.

XI

Duc holofernes dixit ei. Eq̄o
animo esto et noli pauē in corde
tuo: qñ ego nūquā nocui viro
qui uoluit seruire nabuchodonosor rgi.
Plus autē tuus si non contēpsisset me:
non alleuassem lanceā meā super illū. Nūc
autem dic in qua ex causa recessisti ab il
lis: et placuit tibi ut uenisses ad nos.
Et dixit iudith. Suscipe uerba ancille tue
qñ si seruus fueris uerba ancille tue:
pficiam rem facet dñs meū. Viuit enim
nabuchodonosor rex terre. et viuit virtus
eius que est in te ad correctionē oīm a
nimaz errantiū: qñ non solū homines
seruiunt illi per: sed et bestie agri obtem
perant illi. Magnificatur enī industria ani
mi tui vniuersis gentibz: et indicatum
est omni seculo quoniā tu solus bonus et
potens es in omni regno eius: et disciplī
na tua omnibz psalmis predicatur. Nec hī
latere qđ locutus est achior: nec illud igno
ratur qđ ei iussisti euenire. Constat enī de
um unū sic pcis offensū: ut mandauit
principes suos ad pdim. qđ tradat eū pro
pectatis suis. Et qñ sciūt se offendisse de
um suū filij isrl: timor tuus sup ipsos
est. Insup eā fames ītrasit eos: et ab a
ndicare aque iam inter mortuos cōpu
tantur. Denigz hoc ordinauit: ut mēsa
aut pecora sua. et sanguinē eor biberent.
Et sancta dñi sui que precepit deus non
contingi. in frumento vino et oleo. hec
cogitauerūt impendere: et uoluīt consu
mere que nec manib' deberent contingē.
Ergo qñ hec facūt: certū est qđ in pdicio
nem dabunt. Qđ ego ancilla tua cognos
cens fugi ab illis: et misit me dñs hec ipa
nūciare tibi. Ego enī ancilla tua deum colo
eam nūc apud te. Et exiet ancilla tua et o
rabo deū. et dicet michi qñ eas reddat per
catū suū. et veniens nūciabo tibi: ut et e
go adducam te p mediā ihrlim: et habeb
omnē pplm israhel sicut oues quibz non
est pastor: et non latrabit vel vnus cani
te: qñ hec michi dicta sunt p prouidenci
am dei. Et qñ natus est illis deus: hoc
ipa missa sum nūciare tibi. Placuerūt
autē oīa uerba hec. coram holoferne et
coram pueris eius: et mirabantur ad sapiē
tiam eius. Et dicebant alter ad alterum.
Non est talis mulier sup terram: in aspē
tu pulchritudine. et in sensu uerboz. Et
dixit ad illam holofernes. Benefecit deus
qui misit te ante plm: ut des illū tu in
manibz nīs. Et quoniā bona est promissio
tua: si fecerit ñ hoc deus tuus erit et mei
deus: et tu in domo nabuchodonosor mgf
ca eris: et nomē tuū notabile in
vniuersa terra.

XII

Duc iussit eam introire ubi re

positi erant thesauri eius: et iussit illic
manere eam: et constituit quod daretur illi de
conuiuio suo. Cui respondit iudith: et dixit.
Nunc non potero manducare ex hijs que
mihi precipis tribui: ne ueniat super me offen
sio. Ex hijs autem que michi detuli. mandu
cabo. Cui holofernes ait. Si defecerint ti
bi ista que tecum detulisti: quid faciemus tibi?
Et dixit iudith. Viuit anima tua domine meus:
quoniam non expendet omnia hec ancilla tua. do
nec faciat deus in manu mea hec que co
gitaui. Et induxerunt illam serui eius in ta
bernaculum quo preceperat. Et petijt dum intro
iret: ut daretur ei copia nocte et ante lucem
egrediendi foras ad orationem. et deprecandi
dominum. Et precepit cubicularijs suis: ut si
cut placeret illi exiret. et introiret ad oran
dum deum suum per triduum. Et exibat noctibus
in vallem bethulie: et baptizabat se in fon
tem aque. Et ut ascendebat orabat dominum
deum israel: ut dirigeret viam eius ad libe
rationem populi sui. Et introiens munda ma
nebat in tabernaculo: usque dum acciperet escam
suam in uesperum. Et factum est quarto die. holo
fernes fecit cenam seruis suis: et dixit ad va
gao eunuchum. Vade et suade hebream illam:
ut sponte consenciat habitare mecum. Fedum
est enim apud assyrios si femina irrideat vi
rum: agendo ut immunis transeat ab eo. Tunc
introiuit vagao ad iudith: et dixit. Non
vereatur bona puella intrare ad dominum
meum: ut honorificetur ante faciem eius: et
manducet cum eo. et bibat vinum in iocundi
tate. Cui respondit iudith. Que ego sum ut con
tradicam domino meo? Omne quod erit ante o
culos eius bonum et optimum. faciam. Quic
quid autem illi placuerit: hoc mihi erit opti
mum omnibus diebus uite mee. Et surrexit
et ornauit se uestimento suo: et ingressa
stetit ante faciem eius. Cor autem holofernis
concussum est. Erat enim ardens in concupis
cencia eius. Et dixit ad eam holofernes.
Bibe nunc et accumbe in iocunditate: quo
niam inuenisti gratiam coram me. Et dixit iu
dith. Bibam domine: quoniam magnificata est ani
ma mea per omnibus diebus meis. Et accepit et
manducauit et bibit coram ipso: ea que
parauerat illi ancilla eius. Et iocundus fac
tus est holofernes ad illam: bibitque vinum
multum nimis quantum nunquam biberat in vita
sua.

XIII

Ut autem sero factum est: festinauerunt
serui illius ad hospicia sua. Et con
clusit vagao ostia cubiculi et abijt. Erant
autem omnes fatigati a vino. Eratque iudith
sola in cubiculo. Porro holofernes iace
bat in lecto: nimia ebrietate sopitus. Dix
itque iudith puelle sue: ut staret foras ante
cubiculum et obseruaret. Stetitque iudith an
te lectum: orans cum lacrimis et labiorum motu
in silencio dicens. Confirma me domine deus
israel. et respice in hac hora ad opera manuum
mearum: ut sicut promisisti ihrlm ciuitatem tuam
erigas: et hoc quod credens per te posse fieri cogi
taui perficiam. Et hec cum dixisset. accessit ad
columpnam que erat ad caput lectuli eius: et
pugionem eius qui in ea ligatus pendebat
exsoluit. Cumque euaginasset illum: apprehen
dit comam capitis eius. et ait. Confirma
me deus israhel in hac hora. Et percussit
bis in ceruicem eius: et abscidit caput eius.
Et abstulit conopeum eius a columpnis: et
euoluit corpus eius truncum. Et post pusil
lum exiuit. et tradidit caput holofernis
ancille sue: et iussit ut mitteret illud in pe
ram suam. Et exierunt due secundum consuetu
dinem suam. quasi ad orationem: et transierunt
castra. Et gyrantes vallem: uenerunt ad
portam ciuitatis. Et dixit iudith alonge
custodibus murorum. Aperite portas: quoniam no
biscum est deus. qui fecit uirtutem in israhel.
Et factum est cum audissent viri uocem e
ius: uocauerunt presbiteros ciuitatis. Et con
currerunt ad eam omnes a minimo usque ad
maximum: quoniam sperauerunt eam iam non
esse venturam. Et accendentes luminari
a: congyrauerunt circa eam uniuersi. Illa
autem ascendens in eminentiorem locum: iussit fi
eri silencium. Cumque omnes tacuissent: dixit
iudith. Laudate dominum deum nostrum qui non de
seruit sperantes in se. et in me ancillam suam
adimpleuit misericordiam suam quam promisit domui

israhel: et interfecit in manu mea hostem
populi sui. in hac nocte. Et proferens de
pera caput holofernis: ostendit illis dicens.
Ecce caput holofernis principis militie
assyrior: et ecce conopeū illius in quo re
cumbebat in ebrietate sua: ubi et p ma
nū feminē percussit illū dūs deus noster.
Viuit autem ipē dūs. qū custodiuit me
angelus eius. et hinc autē et ibi cōmo
rantē et inde huc reuertentē: et non per
misit me ancillam suā dūs cōinquina
ri: sed sine pollutione pcī reuocauit me.
uobis gaudentē in victoria sua. in sanita
te mea. in liberatione vīa. Confitemī
illi omēs qm bonus: qm in sclm misericor
dia eius. Vniuersi autē adorantes do
minū: dixerūt ad eam. Benedixit te dūs in
virtute sua: quia p te ad nichilū redegit i
micos nros. Porro ozias princeps po
puli israēl dixit ad eam. Benedicta es fi
lia a dño deo excelso: pe omnib; mulieri
bus sup terram. Benedictus dūs qui cre
auit celū et terrā: qui te direxit in vul
nera capitis principis inimicor nror: qa
hodie nomē tuū ita magnificauit. ut nō
recedat laus tua de ore hoīm qui memo
res fuerint virtutis dñi mei in̄: pro qui
bus non pepercit aīme tue. ppter angusti
as et tribulatiōnē generis tui: sed subue
nit ruine ante conspectū dei nri. Et dixit
omēs pplus: fiat fiat. Porro achior vi
dens hec: credidit deo. Deus israēl. au tu
es hui⁹ noīs: qd ulciscat se de inimicis
suis: ipse caput oīm incredulor in hac die
in hac nocte in manu mea. Ut probes q
a ita est: ecce caput holofernis qui in co
ntemptu superbie sue dñi israēl contēpsit. et
vbi interitū minabatur dicens. Cui capu
fuerit pplus israēl: gladio ptransire pcipiā
lacera tua. Videns autē achior caput ho
lofernis: angustiatus pauore cecidit in
faciem suā sup terrā: et exhanuit anima
eius. Postea vero q̄ resumpto spū recrea
tus est: pcidit ad pedes eius. et adorauit
eum et dixit. Benedicta tu deo tuo in oīm
tabernaculo iacob: qm in oīm gente que
audierit nomen tuū. magnificabit dñi
israēl super te.

XIIII

Facto autē mane ad omnē pplm.
Iudith me fecēs. suspendite ca
put hoc sup muros nros: et cū
cum exierit sol. accipiat vnusquisq; arma
sua et egrediat cū impetu: non ut descendatis
deorsū. sed q̄ impetū facientes. Tunc ex
ploratores necesse erit ut fugiant ad pū
cipem suū exitandū ad pugnā. Cumq;
duces eor cucurrerint ad tabernaculum
holofernis. et inuenerint eū truncū in san
guine uolutatū: cadet sup eos ti
mor. Cūq; cognouerint eos fugere. ite p
illos secuti: quoniā dūs conterret eos sb
pedibz vīs. Tunc achior videns virtutem
quā fecit deus israēl. relicto gentilitatis ri
tu credidit deo: et circūcidit carnē ppucii
sui. Et applicitus est ad pplm israhel: et
omnis successio gnis eius usq; in hodier
nū diem. Nox autē ut ortus est dies: sus
penderūt sup muros caput holofernis.
Acceptisq; vnusquisq; vir arma sua: et e
gressi sunt cū grandi strepitu et ululatu.
Ad̄ uidentes exploratores: ad tabernacu
lum cucurrerūt. Porro hi qui in taber
naculo erant venientes. et ante ingressū
cubiculi pstrepentes. exitandi grāia in
quietudinē aure mouebantur: ut non
ab exercitanibz sed a somnantibz holofernes
cubicularet. Nullus eū audebat cubicu
lū virtutis assyrior pulsando aut sera
do aperire. Sed cum uenissent duces et
et tribuni et vniuersi maiores exercitus
assyrior: dixerūt cubicularijs. Ingrediat
excitent illū: qm egressi muros de castris
sius. ausi sunt prouocare nos ad pliū. Et
ingressus vagao cubiculū eius. sterit an
te cortinā: et plausū fecit manib; suis.
Suspicabatur enī illū cū illū cū iudith dormi
re. Sed cū nullū motū iacentis sensū au
diū caperet: accessit primus ad cor
tinam. Et elevans eam videns cadauer
absq; capite holofernis in suo sanguine
tabefactū. iacere sup terrā: exclamauit
voce magna cū fletu. et scidit vestimen

ta sua. Et ingressus tabernaculū iudith:
non inuenit eam. Et exiuit foras ad po
pulū et dixit. Vna mulier hebrea fecit
confusionē in domo regis nabuchodono
sor. Ecce enī holofernes iacet in terra: et ca
put ipius non est in illo. Nā cū audisset
principes virtutis assyrioy. scidērūt oēs
uestimenta sua: et intollerabilis timor et
tremor cecidit sup eos: et turbati sūt ani
mi eoy ualde. Et fuit clamor in cōpa
bilis in media castra eoy. XV

Qvumq; oēs exercitus deroll cū
holofernē audisset: fugit mens
et consilii ab eis. Et solo tremo
re et metu agitati. fuge plidiū inuūnt.
ita ut nullus loquerēt cum primo suo:
sed inclinato capite velocis oēbz euadē
hebreos conabant: quos armatos uenire
sup se audierant: fugientes p vias cam
poy. et semitas collium. Videntes itaq;
filij isrl' fugientes illos: descendentes clan
gentes ex tubis. et ululantes post ipos. Et
cū assyrij non adunati in fugā ibant
sagittis: filij autē isrl' uno agmine ple
quentes. debilitabant oēs quos inue
nire potuissent. Misitq; ozias nūcios
p omnes ciuitates et regiones isrl'. Oēs
itaq; regio oēs ex urbs electā iuuentu
tem uiris armatam post eos. Et ple
ta sunt eos in ore gladij: quousq; pueni
rent ad extremitatē finiū suoy. Reliqui
autē qui erant in bethulia ingressi sunt
castra assyrioy: et pdam quā fugientes
assyrij reliquerant abstulerūt: et onusta
ti sūt valde. Hy uero qui victores exite
rant reuersi sūt ad bethuliā. oēa quecq;
erant illoy abstulerūt secū: ita ut nō esset
finis in pecoribz in iumētis et uniuersis
mobilibz eoy: ut a minimo usq; ad mag
nū oēs diuites fierent de pdacionibus
eoy. Joachim autē sūm̄ pontifex de ihe
rusalem uenit in bethuliam cū uniuersis
pbiteris suis: ut uideret iudith. Que cū
egressa esset ad illū: benedixerūt illam omnes u
na uoce dicentes. Tu gloria ihrlm. tu le
ticia isrl'. tu honorificentia pli mei: quia

fecisti uiriliter. et confortatū est cor tuū:
eo qđ castitatem amauisti. et post uirū
tuū alium nescisti. Ideo et manus dñi g
fortauit te: et ideo eris benedicta in eternū.
Et dixit omnis pplus: fiat fiat. Per dies xxxiij
triginta vix collecta sunt spolia assyrioy
a pplo isrl'. Porro aut uniuersa que holo
fernus peculiaria fuisse probata sunt. dede
runt iudith in auro et argento et uestib
et gēmis et omni supellectili: et tradita
sunt illi omnia a pplo. Et omnes populi gau
debant cū mulieribz et uirginibz et iuuē
tibus in organis et cytharis. XVI

Hvic cantauit canticū hoc dño
iudith dicens. Incipite dño in tym
panis: cantate deo in cymbalis.
Modulamini illi psalmū nouū: exaltate
et inuocate nomen eius. Dñs conterens
bella: dñs est nomē illi. Qui posuit cas
tra sua in medio pli sui: ut eriperet nos de
manu oīm inimicoy meoy. Venit assur ex
montibz ab aquilone: in multitudine
fortitudis sue. Cuius multitudo obtura
uit torrentes. et equi eoy cooperuerunt
ualles. Dixit se incendere fines meos.
et iuuenes meos occidere gladio: infan
tes meos dare in pdam. et vgines in cap
tiuitatē. Dñs autē omps uocauit eā: et
tradidit eā in manus femine: et confu
dit eum. Non enī cecidit potens eoy a
iuuenibus. nec filij titan percusserūt eum:
nec excelsi gygantes iposuerūt se illi: sed
iudith filia merari in specie facie sue dis
soluit eum. Exuit enī se uestimenta uidu
itatis: et induit se uestimento letitie in ex
ultatione filioy isrl'. Unxit faciem suam
unguento: colligauit crines suos mi
tra ad decipiendū illū. Sandalia eius ra
puerūt oculos eius: pulchritudo eius
captiuā fecit animam eius. Iugulauit
gladio cervicem eius. Horruerūt pse
constantiā eius: et medi audaciā eius.
Tunc ululauerūt castra assyrioy: quā
do apparuerūt humiles mei exclamantes in
ira. filij puellay cōpunxerūt eos: et si
cut pueros fugientes occiderūt eos: pe

tunt in plio a facie dñi mei. Hymnū cã
temus dño: ꝑnū nouū cantem⁹ deo nr̃o.
Adonay dñe magnus es tu et pclarus in
uirtute: et quẽ superare nemo pt̃. Tibi ser
uiat omñs creatura tua: quia dixisti et
facta sunt. misisti spm tuū et creata sunt:
et non est qui resistat uoci tue. Montes
a fundamentis mouebunt⁹ cũ aquis: pe
tre sicut cera liquescent aute facie tuã.
Qui aut̃ timent te: magni erũt apud
te ꝑ omnia. Ve genti insurgenti sup ge
nus meū. Dñs enī omps vindicabit i
eos: in die iudicij visitabit illos. Dabit e
nī ignẽ et vermes in carnes eor: ut urant
et sentiat usq; in sempiternū. Et factū est
post hec. omis plus post victoriã uenit
ad iplm adorare dñm: et mox ut purifi
cati sunt obtulerũt omnes holocausta et
vota et repromissiones suas. Porro iu
dith vniuersa uasa belli⁹ holofernis q̃
dedit ill̃ pplis. et conopeū qd̃ ipa sibi stu
lerat: in anathema obliuionis tradidit.
Erat aut̃ plus iocundus cõspectis facie cõmi:
et ꝑ mes menses gaudiū huius victorie ce
lebrati est cũ iudith. Post dies aut̃ illos
vnusquisq; redijt in sua. Et iudith magi
na facta est in bethulia: et pclarior erat
vniuse terre ilis'. Erat enī virtus casti
tas adiuncta: ita ut non cognosceret vnū oi
bus diebus vite sue. ex quo defunctus ẽ
maness vir eius. Erat aut̃ diebz festis
pcedens oĩa gloria magna. Mansit
aut̃ in domo viri sui annos centũ qui
q;: et dimisit abram sua liberam. Et de
functa est: ac sepulta cũ viro suo in be
thulia. Fuerũt illam omnis pplis diebz sep
tem. In omi aut̃ spacio vite eius nõ fu
it qui conturbaret ilis': et post mortẽ eius
annis multis. Dies aut̃ victorie huius
festiuitatis ab hebreis in numero dieꝝ
sanctor accipitur: et colitur a iudeis ex
illo tempe usq; in pñtẽ diem.

Explicit liber Judith.

Incipit ꝓlogus in librũ Hes ther..

Librũ hester variis
translatorib⁹ cõsta
tat ee ecclesiã: ego de archiuis he
brey ecclesiãs uer
bum e verbo expli
cius transtuli. Qñ
libr editio vulga
ta lacunio hinc inde uerbor finibus ẽnt:
addens ea que ex tempe dia poterant et
audiri: sicut solutũ est scolaribz discipls
supto thematis exogitare. quibz uerbis v
ti potuit qui sũmam passus est. uel ille
qui sũmam fecit. Vos aut̃ o paula et
eustochiũ qm̃ tantũ et bibliotheras hebre
orum studiosis untrait. et interpretũ cer
tamia comprobastis: tenentes hester he
braicũ libr ꝑ singula uerba nrãm transl
lationẽ aspicere: ut possitis aduerte me
nichil eiam augmentasse addendo: sed
fidei testimonio simpliciter sicut in hebre
o habetur. hystoriã hebraicã latine lingu
e tradidisse. Nec affectam⁹ laudes homi
nũ: nec vituperationes expauescam⁹. De
o enī placere curantes. mimas hoĩm pecu
nias non timem⁹: qm̃ dissipat deus ossa
eor qui hominib⁹ placere desiderant: et sedm
apm qui eusmodi sũt seruꝝ xpi ee non
possũt. Rufinu in libro hester alphabe
tum ex numero usq; ad centesimã trãm centũ
diuersis in locis: uolentes salutẽ septua
ginta interpretũ ordinẽ ꝑ hec insinuare
studioso lectori. Nos enī iuxta morẽ he
braicũ ordinẽ plequi eiã in septuaginta
editione maluimus. Explicit ꝓlogus.

Incipit liber hester.

In diebz assueri qui regnauit ab india usq; ethi
opiam. sup centũ viginti
septẽ puincias qũ sedit
in throno regni sui: fuit a
utem regni eius exordiũ
hoc. Tertio igit̃ anno i
perii sui fecit grande con
uiuiũ cũctis principibus
et pueris suis. fortissimus

plarū et medor nichus et p̄fectus puma
tarū coram se: ut ostenderet diuicias glo
rie regni sui ac magnitudinē atq; iactā
tiam potencie sue multo tempe. centum
octoginta diebz. Cumq; impleti
sent dies cōuiuij fuerunt omnē populū
qui inuentus est in susis. a maximo usq; ad
minimū: et septem diebz iussit cōuiuiū pre
parari. in uestibulo orti et nemoris. qđ
regio cultu et manu consitū erat. Et pen
debant ex omū pre tentoria aerei colores.
et carpasini et iacinctini. sustentata fu
nibus byssinis atq; purpureis: qui ebur
neis circulis inserti erant: et columpnis
marmoreis fulciebant. Lecti quoq; au
rei et argentei sup pauimentū smaragdino et paro stratū lapide dispositi erant:
qđ mira varietate pictum decorabat. Bi
bebant autē qui inuitati erant aureis po
culis: et alijs atq; alijs valde ubi inseri
bantur. Vinū quoq; ut magnificencia
regia dignū erat: habundans et p̄gra
tum ponebatur. Nec erat qui nolentes
cogeret ad bibendū: sed sic rex statuerat.
p̄onens mensis singulos de principibz
suis. ut sumerent unusquisq; qđ vellet.
Vasthi quoq; regina fecit cōuiuiū femi
narū: in palatio ubi rex assuerus manere
consueuerat. Itaq; die septimo cū rex ēet
hylarior. et posset iussa precipere iucalu
isset uero: p̄cepit masuman. et bazatha.
et arbona. et bagatha. et abgatha. et
zatath. et charcas septem eunuchis qui
in conspectu eius ministrabant: ut intro
ducerent reginā vasthi cōrā rege. posito
sup caput eius diademate: et ostenderet
cunctis pplis et principibz illius pulchri
tudinē. Erat enī pulchra ualde. Que rē
nuit: et ad regis imperiū qđ p eunuchos
mandauerat uenire contempsit. Vnde
iratus rex. et nimio furore succensus: in
terrogauit sapientes qui ex more regio
semp et aderant. et illoz faciebat cuncta
consilio. sciencia leges ac iura maiorū.
Erant autē p̄xi ei. primus carsena et se
thar et admatha. et tharsis. et mares.
et marsana. et mamucha. septē duces
plarū atq; medor qui videbant faciem
regis. et primi post eū residere solum erāt.
cui sententiae vasthi reginā subiacere:
que assueti regis imperiū qđ p eunuchos
mandauerat facere noluisset. Iudicq;
mamuchan: audiente rege atq; p̄cipi
bus. Non solū regem leisse reginā vasthi:
sed et omnes principes et pplos qui sunt
in cūctis p̄uincijs regis assueri. Egredietq;
enī sermo regine ad omnes mulieres: ut
contemnant viros suos et dicant. Rex
assuerus iussit ut regina vasthi introiret
ad eū: et illa noluit. Atq; hoc exemplo
omnes principū cōiuges plarū atq; me
dor properent ipsa mariorz. Vnde iræ
multa est indignacio. Si tibi placet egre
diatur edictū a facie tua. et scribatur inter
leges plarū atq; medor. quā p̄terire il
licitū est: ut nequaq̄ ultra vasthi ingre
diatur ad regem. sed regnū illius alteri
que melior illa est accipiat. et hoc cō
ne qđ iactissimū est p̄uulgatū tuaz diuul
gent imperiū: et cūcte uxores tam maior
q̄ minor deferant honorem suis honorem.
Placuit consilium eius regi et principibus.
fecitq; rex iuxta consilium mamuchan. Et
misit epl̄as ad vniuersas p̄uincias regni
sui. ut quecq; gens audire et legere poterat
diuisis linguis et liris. et viros principes
ac maiores in domibz suis: et hoc p̄ cunc
tos pplos diuulgari.

Postq; ira regis posteq; regis assue
ri deferbuerat indignacio. recor
datus est vasthi. et que fecisset
uel que passa ēet. Dixerūntq; pueri regis
ac ministri eius. Querantur regi puel
le virgines ac speciose: et mittant qui
constituti p̄ uniuersas p̄uincias puellas
speciosas et virgines. et adducant eas
ad ciuitatē susan: et tradant in domū fe
minarū sub manu egei eunuchi qui est
p̄positus et custos mulierū regiarū: et ac
piat mundū muliebrem. et cetera ad vi
sus necessaria: et quecūq; inter omnes
oculis regis placuerit. ipsa regnet p̄ vas

Hes

thi. Placuit sermo regi: et ita ut sugges
serant iussit fieri. Erat vir iudeus in su
sis ciuitate uocabulo mardocheus. filius
yair. filij semei. filij cys de stirpe ieminj:
qui translatus fuerat de ihrlm eo tempe
quo iechoniam regem iuda. nabuchodono
sor rex babilonis transtulerat: qui fuit nu
tricius filie fris sui edesse que altero nomine
hester uocabatur. et vtrumque parentem amise
rat: pulchra nimis et decora facie. Mor
tuisque patre eius ac matre: mardoche
us sibi eam adoptauit in filiam. Cumque
percrebuisset regis imperium. et iuxta man
data illius multe virgines pulchre ad
ducerentur susan. et egeo traderentur eu
nucho: hester quoque inter ceteras puellas
ei tradita est. ut seruaretur in numero feminarum.
Que placuit ei. et inuenit gratiam in conspec
tu illius: ut acceleraret mundum mulie
brem. et traderet ei partes suas. et septem pu
ellas speciosissimas de domo regis: et tam
ipsas quam pedissequas eius ornaret. atque
excoleret. Que noluit ei indicare populum
et patriam suam. Mardocheus enim prece
perat: ut de hac re omnino reticeret. Qui de
ambulabat cotidie ante vestibulum domus
in qua electe virgines seruabantur. curam agens
salutis hester: et scire volens quid ei ac
cideret. Cum autem uenisset tempus sin
gularum per ordinem puellarum. ut intrarent
ad regem: expletis omnibus que ad cultum
muliebrem pertinebant. mensis duodeci
mus uertebatur: ita dumtaxat ut sex men
ses oleo vngerentur mirtino: et alijs sex qui
buscam pigmentis et aromatibus vterentur.
Ingredientesque ad regem quicquid
postulassent ad ornatum pertinens accipie
bant: et ut eis placuerat composite de tri
clinio feminarum ad regis cubiculum transi
bant. Et que intrauerat uespere egredie
batur mane: atque inde in secundas edes
deducebantur. que sub manu sasagazi eu
nuchi erant. qui concubinis regis presi
debat: nec habebat potestatem ad regem ul
tra redeundi: nisi uoluisset rex. et eam
uenire iussisset ex nomine. Euoluto autem

tempe per ordinem: instabat dies quod hester
filia abiael fris mardochei. quam sibi adop
tauerat in filiam intrare deberet ad regem.
Que non quesiuit muliebrem cultum: sed
quecumque uoluit egeus eunuchus custos
virginum. hec ei ad ornatum dedit. Erat enim
formosa valde: et incredibili pulchritu
dine omnium oculis graciosa et amabilis
videbatur. Ducta est itaque ad cubiculum
regis asueri. mense decimo qui vocatur
thebeth: septimo anno regni eius. Et a
mauit eam rex plusquam omnes mulieres:
habuitque gratiam et misericordiam coram eo su
per omnes mulieres. Et posuit dyadema regi
ni in capite eius: fecitque eam regnare in
loco uasthi. Et iussit conuiuium preparari
per magnificum cunctis principibus et seruis su
is: pro coniunctione et nupcijs hester. Et
dedit requiem vniuersis prouincijs: ac dona
largitus est iuxta magnificenciam princi
palem. Cumque et secundo querentur virgines
et congregarentur: mardocheus manebat
ad regis ianuam. Necdumque prodiderat hester
patriam et populum suum: iuxta mandatum eius.
Quicquid enim ille precipiebat obseruabat
hester: et ita cuncta faciebat. ut eo tempe
solita erat quo eam puulam nutriebat.
Eo igitur tempe quo mardocheus ad re
gis ianuam morabatur. irati sunt bagha
tan et thares duo eunuchi regis qui iani
tores erant. et in primo palacij limine presi
debant: voluerunt que insurgere in regem et
occidere eum. Quod mardocheum non latuit.
Statimque nunciauit regine hester: et illa re
gi ex nomine mardochei qui ad se rem decu
serat. Quesitum est et inuentum: et appensus
uterque eorum in patibulo: mandatumque hys
torijs. et annalibus traditum coram rege.

Post hec rex asuerus III
exaltauit aman filium amada
thi. qui erat de stirpe agag: et
posuit solium eius super omnes principes
quos habebat. Cunctique serui regis qui
in foribus palacij uersabantur flectebant
genu: et adorabant aman. Sic enim eis
preceperat imperator. Solus mardocheus non

flectebat genu: neq; adorabat eū. Cui dix
erūt regis pueri: qui ad fores palacij p̄
sidebant. Cur p̄ter ceteros non obseruas
mandata regis? Cūq; hoc arbitrus dice
rent. et ille nollet audire: nūciauerunt
amam. scire cupientes verū pseueraret
in sententia. Dixerat enī eis se ē iudeū.
Qđ cū audisset aman. et experimento p
basset qđ mardocheus non sibi flecteret
genu nec se adoraret: iratus est valde. Et
pro nichilo duxit in vnū mardocheum
mittere manus suas. Audierat enī qđ ef
set gentis iudee: magisq; voluit omnē
iudeoꝝ q̄ erat in regno assuerꝝ perdere quā
unū. ſMense p̄mo. qui⁹ uocabulū est ni
san. anno duodecīo regni assuer. missa
est sors in urnam que hebraice dicit phur.
cōtra aman: quo die et quo mense gens
iudeoꝝ deberet interfici. Et exiit mensis
duodecim⁹: qui uocatur adar. Dixitq; a
man regi assuero. Est populus p omnes p̄uin
cias regni tui dispersus. et a se inuicē sepa
ratus. nouis utens legibꝰ et cerimonijs: in
super et regis iussa contemnens. Et optime
nosti qđ non expediat regno tuo: ut inso
lescat p licentiā. Si tibi placet decerne ut
pereat: et decē milia talentoꝝ appendā ar
charijs gazę tuę. Tulit ergo rex anulum
quo utebatur de manu sua: et dedit eum a
mani filio amadathi de pgenie agag hosti
iudeoꝝ. Dixitq; ad eum. Argentū qđ pollic
eris tuū sit: de populo age qđ tibi placet. Vo
catiq; sunt scribe regis mense primo nisan.
in tredecīa die eiusdē mensis: et scriptū est ut
iusserat aman ad omnes satrapas regis
et iudices p̄uinciaꝝ. diuersaq; genciū. ut
quęq; gens legere posset et audire p̄ varie
tate linguaꝝ. et nōie assuer regis. Et hīs
signata ipius anulo misse sunt p cursores
regis ad vniuersas p̄uincias ut occiderent at
q; delerent omnes iudeos a puero usq; ad
senē. paruulos et mulieres uno die. hoc est
tertiodecimo. mensis duodecimi qui voca
tur adar: et bona eoꝝ direperent. Summa
autē epistolaꝝ hec erat: ut omnes p̄uinciæ
parerent et parent se ad p̄dictā diem. Fes

uabant cursores qui missi erant expli
regis imperiū. Dedit quoq; in ciuitate persep
dit edictum: regem et aman celebrante cō
uiuiū: et cūctis iudeis qui in urbe erant
ſexcubus.

Quę cū audisset mardocheus: sci
dit uestimenta sua. et indutus
est sacco. spargens cinerem capiti: et in pla
tea medie ciuitatis uoce magna clama
bat. ostendens amaritudinē animi sui:
et hoc eulatu usq; ad fores palacij gra
diens. Non enī erat licitū induti sacco
aulā regis intrare. In omnibꝰ quoq; pro
cijs oppidis ac locis ad que crudele regis
edictum pueuerat. planctus ingens erat
apud iudeos. ieiunijs ululatus et fletus:
sacco et cinere multos pro strato utentibꝰ.
Ingressę sunt autē puelle hester et eunu
chi: nūciauerūnq; ei. Qđ audiens con
sternata est: et misit vestem ut ablato
sacco. indueret eam. Quā accipere nolu
it. Accersito q; athac eunucho quem rex ini
sistrū a dederat: p̄cepit ut iret ad mar
docheū. et disceret ab eo aut hoc faceret.
Egressus q; athac: iuit ad mardocheū
stantē in platea ciuitatis ante ostium
palacij. Qui indicauit ei omnia que ac
ciderant: quomō aman promisisset ut in
thesauros regis pro iudeoꝝ nece inferret
argentū. Exemplarq; edicti qđ pende
bat in susis dedit ei ut regine ostenderē:
et moneret eam ut intraret ad regē. et dep̄
caretur ei pro p̄plo suo. Regressus athac:
nūciauit hester omnia que mardocheus
dixerat. Que rūdit ei: et iussit ut diceret
mardocheo. Omnes servi regis et cunctę q̄
sub ditione eius sunt nouerunt p̄uinciæ. qđ
siue vir siue mulier nō vocatus intrauerit
atriū regis intrauerit. absq; ulla cunc
tione statim interficiatur: nisi forte rex
aureum ȳgam ad eū extenderit. pro signo
clementiæ: atq; ita possit viuere. Ego igit
quomō ad regem intrare potero? que tri
ginta iam diebꝰ simul nō uocata ad eum.
Qđ cum audisset mardocheus: rursum
mandauit hester dicens. Ne putes qđ a

nimā tuam tantū liberes: quia in domo
regis es pre cunctis iudeis. Si enī nunc
silueris. p aliā occasionē liberabūt iudei:
et tu et domus patris tui pibitis. Et q̄s
nouit vtrū idcirco ad regnū veneris: ut
in tali tempe parareris? Rursūq; hester
hec mardocheo uerba mandauit. Vade
et congrega omnes iudeos quos in susis
reppereris: et orate pro me. Non comeda
tis et non bibatis tribz diebus ac noctib⁹:
et ego cum ancillul' meis similit' ieiuna
bo. Et tunc ingrediar ad regem contra le
gem faciens īuocata: tradensq; me mor
ti et piculo. Iuit itaq; mardocheus: et fe
cit omīa que ei hester p̄ceperat.

Die autē tercio induta est hester
regalibus uestimētis: et stetit ī
atrio domus regie. qd' erat inte
rius contra basilicā regis. At ille sedebat
sup solū suū: in consistorio palacij cont'
ostiū domus. Cumq; uidisset hester reginā
stantē. placuit oculis eius: et extendit cō
tra eam virgā auream quā tenebat ma
nu. Que accedens: osculata est sūmitatē
virge eius. Dixitq; ad eam rex. Qd' vis
hester regina? Que est peticio tua? Etiā
si dimidiā regni ptem petieris: dabit' tibi.
At illa rn̄dit. Si regi placet: obsecro ut
uenias ad me hodie et aman tecū. ad con
uiuiū qd' paui. Statimq; rex. Vocate inq̄t
aman cito: ut hester obediat uolūtati. Ve
nerūt itaq; rex et aman: ad cōuiuiū qd'
eis regina pauerat. Dixitq; ei rex postq̄
vinū biberat habūdant'. Quid petis ut
detur tibi? et pro qua re postulas? Etiam
si dimidiā ptem regni mei petieris: impe
trabis. Cui rn̄dit hester. Peticio mea ⁊ p̄
ces iste sunt. Si īueni graciā in conspcū
regis. et si regi placet ut det michi qd' pos
tulo. et meam īpleat peticionē: ueniat
rex et aman ad cōuiuiū qd' paui eis: et
cras regi apiam voluntatem meā. Egs
sus est itaq; illo die aman letus et ala
cer. Cūq; uidisset mardocheū sedentē an
te fores palacij. et non solū non assurrex
isse sibi. sed nec motū quidem de loco ses
sionis sue: indignatus est valde. Et dis
simulata ira. reuersus in domū suā. con
uocauit ad se amicos. et zares vxorē suā:
et exposuit illis magnitudinē diuiciar
suar. filiorq; turbam: et q̄nta eū gloria
sup omnes principes et seruos suos rex e
leuasset. Et post hec ait. Regina q̄q; hest'
nullū aliū vocauit cū rege ad cōuiuiū
p̄ter me: apud quā etiā cras cū rege prā
surus sum. Et cū hec omīa habeam: ni
chil me habe' puto. q̄diu uidero mardo
cheum iudeū sedentē ante fores regias:
Rn̄derūtq; ei zares vxor eius. et ceti amici.
Iube parari excelsam trabem habentē al
titudinis q̄nquaginta cubitos: et dic ma
ne regi ut appendatur sup eam mardoche
us: et sic ibis cū rege letus ad cōuiuium.
Placuit ei concilium: et iussit excelsam
parari crucē.

Noctē illam rex duxit insōpnem:
iussitq; afferri sibi historias et ā
nales p̄or tempm. Qui cū illo pn̄te lege
rent': ventū est ad eū locū ubi scriptū erat.
quomō nūciasset mardocheus insidias
baghatan et thares eunuchor. regē asue
rum iugulare cupienciū. Qd' cū audisset
rex. ait. Quid p hac fide honoris ac p̄mij
mardocheus consecutus est? Dixerūtq; ei
serui illius. ac mīstri. Nichil oīno merce
dis accepit. Statimq; rex. Quis est inq̄t
in atrio? Aman quippe interius atrium
domus regie intrauerat: ut suggeret re
gi ut iuberet mardocheū affigi patibulo
qd' ei fuerat p̄paratū. Rn̄derunt pueri. A
man stat in atrio. Dixitq; rex. Ingredi
atur. Cumq; eēt ingressus: ait illi. Qd'
debet fieri viro quē rex honorare desiderat?
Cogitans aman in corde suo et reputans
qd' nullū aliū rex nisi se vellet honorare:
rn̄dit. Homo quē rex honorare cupit. de
bet indui uestibus regijs. et īponi sup e
quū qui de cella regis est. et accipe dyade
ma sup caput suū: et p̄mus de regijs pn̄
cipibz ac tyrānis teneat equū eius: et p
plateam ciuitatis incedens clamet et dicat.
Sic honorabit': quēcūq; rex uoluit hono

rare. Dixitq; ei rex. festinus: et ſupra ſtola
et equo. fac ut locutus es mardocheo iude
o. qui ſedet ante fores palacij. Caue ne q̃c
q̃m de hijs que locutus es p̃mittas. Tulit
itaq; aman ſtolam et equū: indutūq;
mardocheū in platea ciuitatis. et ip̃oſi
tū equo p̃cedebat atq; clamabat. Hoc ho
nore condignus eſt: quēcūq; rex uoluit
honorare. Reuerſus eſt mardocheus ad
ianuā palacij: et aman feſtinauit re in
domū ſuam lugens et opto capite. Nar
rauitq; zares uxori ſue et amicis omnia
que euenſſent ſibi. Cui rñderūt ſapien
tes quos habebat in conſilio. et uxor ei?
Si de ſemīe iudeor eſt mardocheus ante
quem cadere cepiſti: non poteris ei reſiſte
re ſed cades in conſpectu eius. Adhuc ill'o loq̃
tibus uenerūt eunuchi regis: et cito eū
ad cōuiuiū q̃ regina parauerat p̃gere cō
pulerunt.

Ingrauit itaq; rex et aman: ut
biberent cū regina. Dixitq; ei
rex eadē in ſecūda die: poſtq̃ uino incalu
erat. Que eſt petitio tua hester ut detur
tibi? et quid uis fieri? etiam ſi dimidiā
regni mei petieris: impetrabis. Ad
quem illa rñdit. Si īuenī gratiā in ocul'
tuis o rex. et ſi tibi placet: dona mi aiam
meam pro qua rogo. et pplm meū p quo
obſecro. Tradita enim ſum ego et popul?
meus: ut conterami? iugulemur. et peami.
Atq; utinā in ſeruos et famulas uenderer
mur: eet tolerabile malū. et gemens ta
cerem. Nūc autē hoſtis nr̄ eſt: cui? crude
litas redūdat in regem. Rñdens q̃ rex a
ſuerus ait. Quis eſt iſte. et cui? potentie?
ut hec audeat facere? Dixit hester. Hoſtis
et īmicus noſter peſſim? iſte eſt aman.
Qđ ille audiens illico obſtupuit: vultū
regis ac regine ferre non ſuſtinens. Ri
ſurrexit iratus: et de loco cōuiuij tri
clinii in ortū arboribz conſitū. Aman quoq;
ſurrexit: ut rogaret hester reginā p aīa
ſua. Intellexit enī a rege ſibi paratū malū.
Qui cū reuerſus eet de orto uenientibz con
ſito. et intraſſet cōuiuij locū: reppit amā
ſup lectū in quo iacebat hester. et
ait. Etiā reginā vult opprimere me p̃ſente in
domo mea. Necdū uerbū de ore regis exie
rat: et ſtatim operuerūt facies eius. Dixitq;
arbona: unus de eunuchis qui ſtabant
in miſterio regis. En lignū qđ paraue
mardocheo qui locutus eſt pro rege. ſtat i
domo amani: hijs alitudinis quinq̃gin
ta cubitos. Cui dixit rex. Appendite eum i
eo. Suſpenſus eſt itaq; aman in patibu
lo qđ paraverat mardocheo: et regis ira req
euit.

In illo die dedit rex aſſuerus hester re
gine domū amani adūſarij iude
orū: et mardocheus ingreſſus eſt ante fa
ciem regis. Confeſſa eſt enī ei hester: qđ eet
patruus eius. Tulitq; rex anulū quē ab
amano retrahi iuſſerat: et tradidit mardo
cheo. Hester autē conſtituit mardocheum
ſup domū ſuā. Nec hijs contenta: pedit
ad pedes regis. flenſq; et locuta ad eū ora
uit. ut malitiā amani agagite. et machi
nationes eius peſſimas quas excogitaue
rat contra iudeos. iubēt irritas fieri. At il
le ex more ſceptrū aureū p̃tendit manu:
quo ſignū clementie monſtrabat. Illaq;
conſurgens ſtetit ante eum: et ait. Si pla
cet regi. et īuenī grām coram oculis eius.
et deprecatio mea uisa ei videat eē concors:
obſecro ut nouis epiſtol' ueteres aufā lē
tes diabolus et hoſtis iudeor quibz eos in
anctis regis p̃uisys penit p̃cepat congrā
gari. Quomodo enī poteo ſuſtinere uidere
et infectionē ppli mei? Rñdit rex aſſuer?
hester regine. et mardocheo iudeo. Domū
amani conceſſi hester. et ip̃m affigi cruci
ſui: qui auſus eſt manū in iudeos mit
tere. Scribite ergo iudeis ſicut vobis pla
cet regis nomīe: ſignantes lras anulo me
o. Hec enī conſuetudo erat: ut epiſtol' que
ex regis nomīe mittebant et illius anulo
ſignate erant. nemo auderet contradicere. Ac
citiq; ſcribis et librarijs regis. erat autem
tempus tertij menſis qui appellatur ſiban.
vicesima et tertia illius die ſcripte ſūt epiſ
tole ut mardocheus voluerat ad iudeos. et

ad principes patratores q̄ et iudices q̄
centū viginti septē puincias ab india usq
ethiopiam p̄sidebant: prouīcie atq; pro
uincie populo et plō. iuxta linguas et
līas suas: et iudeis qui legere poterant
et audire. Ipēq; epistole que ex regis no
mine mictebantur anulo illius signa
te sunt. et misse p̄ veredarios: qui per
omnes p̄uincias discurrentes. uetere lu
teras nouis nūcijs p̄uenirent. Quibz
imperauit rex ut conuenirēt iudeos p sin
gulas ciuitates. et in vnū p̄pararent con
gregari: ut starent pro aīabus suis. et
omnes inimicos suos eī cōiugibz ac libe
ris. et vniuersis domibus interficerent
atq; delerent. Et confecta est p omnes
p̄uincias vna ulcionis dies: id est terra
decima mensis duodecimi adar. Sum
maq; epistole sunt: ut in omnibz terris ac
popul' qui regis assiuen ipso subiacebat
notū fieret. paratos esse iudeos ad capiendā
vindictam de hostibz suis. Egressiq; sunt
veredarij: celeres nūcios p̄ferentes. Et e
dictū regis pependit in susis. Aaridoche
us autē de palacio et de conspectu regis e
grediens. fulgebat uestibz regijs. iacin
thinis videlicz et aereis: coronam auream
portans in capite. et amictus pallio se
rico atq; purpureo. Omnis q; inimicas ex
ultauit: atq; letata est. Iudeis autē no
ua lux omni visa est. gaudiū honor et
tripudiū. apud omnes p̄uincias vrbes at
q; p̄uincias. quocūq; regis iussa uenie
bant: inita epulatio epule atq; cōui
uia et festus dies: in tātū ut plures alie
nus gentis et secte. eoz religioni et cere
monijs iūgerentur. Grandis eī timor
iudaica nouis eos inuaserat.

Igitur duodecimi mensis quē adar no
cant aute iam diem. terna decima die
qui cunctis iudeis infesto pabatur. et
hostes eoz insidiabant sanguini: uer
sa vice iudei superiores esse ceperunt: et se de
aduersarijs vindicare. Congregati q;
sunt p̄ singulas ciuitates oppida et loca:
ut extenderent manū contra inimicos
p̄secutores suos. Nullus q; aūsus est re
sistere: eo q; omnes p̄pos timagnitudis
eoz formido penetrauerat. Nam et p̄nci
pes iudices duces et patratores om̄isq;
dignitas que singulis locis et opibz p̄e
rat. extollebant iudeos timore mardo
chei: quē principem esse palacij et plurimū
posse cognouerūt. Fama quoq; nominis
eius crescebat quotidie: et p victoz ora no
tabat. Itaq; postquā iudei inimicos
suos plaga magna et occiderūt eos. ad
dentes eis qđ sibi placuerat facere: in tā
tum ut centū in susis quingentos viros in
terficerent: extra decē filios aman aga
gite hostis iudeoz. quoz vsia sunt nomi
na. Pharsandatha delphon. et esphata. et
phorata. et adalia et aridatha. et epher
mesta et arisai. et aridai. et vaizatha.
Quos cū occidissent: p̄das de substan
cijs eoz agere noluerūt. Dracamq; nu
merus eoz qui occisi erant in susis ad
regem relatus est. Qui dixit regine. In
vrbe susis interfecerūt iudei quingentos
viros: et alios decem filios aman. Cū
tam pauas eos errare ceden. in vniuer
sis p̄uincijs: Quid ultra postulas: et qđ
vis ut fieri iubeam: Cui illa rndit. Si
regi placet. detur potestas iudeis. ut sicut
hodie fecerūt in susis. sic et cras faciant:
et decē filij aman in patibulis suspendā
tur. Precepit rex ut ita fieret. Dratinq;
in susis pependit edictū: et decē aman fi
lij suspensi sunt. Congregatis iudeis q̄r
tadecima adar mensis die. interfecti sūt
in susis trecenti viri: nec eoz ab ill' direp
ta substancia est. Sed et p omnes p̄uin
cias que diadoni regis subiacebant pro a
nimabus suis stetere iudei. interfectis
hostibus ac p̄secutoribz suis: in tantū
ut septuaginta q̄nq; milia occisoz im
plerent: et nullus de substancijs eoz q̄
q̄m contingeret. Dies autē tercius dece
mus mensis adar vnus apud omnes in
terfectionis fuit: et q̄rtodecimo die cedem
dederūt. Quē constituerūt esse solempnē:
ut in eo omni deinceps tempe vacarent

epulis gaudio atq; cōuiuijs. Ac hȳ qui in vrbe Susis eidem grauiuerant: tuode cimo et quarto decīo eiusdem mensis die in eode uersan sunt. Quīto decīo aut̄ die epausare delieruīt: et idcirco eūdem diem constituīe solempnē epulay atq; letae. Hȳ uero iudei qui in oppidis non mu ratis ac villis morabant̄. sīrūdecimū diem mensis adar cōuiuoy et gaudij dereuerūt: ita ut epulent in eo. et mit tant sibi inuicē pres epulay et aborū. Scripsit itaq; mardocheus oīa hec: et lras comphensa misit ad iudeos qui in omnibz regis.puincijs morabant̄. tam in vicino posias q̄ paul. ut q̄rtū decimū et quintūdecimū diem mensis adar pro festis suscipent. et reuerēter sp anno so lempnu celebrarent hoīes: quia in ipis diebus se ulti sunt iudei de īmicis suis. et luctus atq; tristicia in hilaritatē gau diūq; cōuīse sunt: ēcūq; ille dies epula rū atq; letae. et mitterent sibi īuicem a borū pres. et paupibz munuscula largi rent̄. Suscepeīūq; iudei in solempnem rē cūcta que eo tempe facē cepant: et q̄ mardocheus lis facēda mandauerat. A man eīi filius amadathi scrpis agag. hostis et aduersarius iudeoy. cogitauit contra eos malū ut occideret illos atq; de leret: et misit phur. qd̄ lingua ipa ver tur in sorte. Et postea ingressa est hester ad regē obsecrans ut cōsilius eius his regis irrita fieret: et malū qd̄ contra iu deos cogitauerat. reuerteretur in caput eius. Denicq; et ipm et filios eius affixe runt cruci. Atq; ex illo tempe dies ish ap pellan sunt phurim id est sortiū: eo qd̄ phur id est sors in vrnā missa fuit. Et cuncta que gesta sunt epistole. id ē libu hui⁹ uolumine cōtinent̄. quecq; suscī uerūt. et que deinceps īmutata sunt. suscepē iudei sup se et semē suū. et super omnes qui religioni eoy voluerant co pulari: ut nullū liceat duos dies hos abq; solempnitate celebrē. quos scripturā testatur. et certa expectant tempa: ānus sibi ingruer sucedentibz. Ish siīt dies q̄s nulla vnq̄ delebit obliuio: et p singlas generacones cūcte in toto orbe.pūcae ce lebrabunt. Nec est ulla ciuitas in qua dies phurim id ē sortiū non obseruent̄ a iudeis: et ab eoy.pgenie que hȳs cōmo nijs obligata est. Scripsitq; hester re gina filia abiahel et mardocheus iude us etiam secūdā epistolā: ut oīū studi o dies ista solempnis sanct̄ in posteȳ. Et miserūt ad omnes iudeos qui in cen tum vigīti septem regis aluer.pūcijs versabant̄ ut haberent pacem et sulcipe rent ueritatē: obseruantes dies sortium. et suo tempe cū gaudio celebrarent: sic̄ constituerat mardocheus et hester. Et ut obseruanda suscepant a se et a semine suo ieunia atq; clamores et sortiū dies: et oīa que libi hui⁹ qui vocatur hes ter hystoria cōtinent̄.

Rex uero aluerus omnē tram et cīctas maris insulas fecit tribu tarias. Cui⁹ fortitudo et ipū et dignitas atq; sublimitas qua exaltauit mardocheū. scripta sūt in libris medoꝝ atq; pser: et quomō mardocheus iudeus a gradus sedis a rege aluero fuerit. Et mg nus apud iudeos et acceptabil' plebi fra trū suoy: quietus bona pplō suo. et loqs ea que ad pacem sui seminis pertinent. Que habent̄ in hebreo: plena fide expl si. Hec aut̄ que sequunt̄ scripta reppe ri in edicione vulgata: que grecoy lingua et lris contin̄et̄. Et ut eis posit ri tuem libri hoc ordine ferebat̄: qd̄ turpa consuetudinē nām. obelo id est verū p notauim⁹. Dixitq; mardocheus. A deo facta sunt ista. Recordatus sū somnij qd̄ videra hec eadem significantia: nec eoy quicq̄ irritū fuit. Fons fons qui creuit in lumen et in lucem solemq; con uersus est. et in aquas plimas redūda uit: hester est quā rex accepit vxorem. et uoluit ē regīnā. Duo aut̄ dracones: ego sū et assuer. Gentes que cōuenerāt: hȳ sunt qui delē nomen iudeoy fuit in

deor. Gens auē mea isr̄l est qui clama uit ad deū et saluū fecit dūs ppl̄m suū: liberauitq; nos de oīb; malis: et fecit signa magna atq; portenta in gentibus. Et duas sortes ee ꝓcepit: vnam ppl̄o dei. et alteram cunctar gentiū. Venitq; vēit sors in tpe iudicii: et illo iam tempe cognouit deo vniuersis gentib;. Et recordatus est dominus ppl̄i sui: ac hereditatē suę. Et obseruabūtur dies istī in mense adar. xiiii. die et xv. die eiusdem mensis cū oīi studio et gaudio in vniuersi ppl̄i congregati: in cunctas deinceps generationes populi isr̄l. XI

Anno xxxii. regnantib; ptolomeo et cleopatra. attulerunt dositheus qui se sacerdotem et leuitā generis fuisse dicebat. et ptholomeus filius eius hanc epistolam phurim: quā dixerūt interpretatū ee lysimachū ptholomei filiū in ihrlm. Hoc quoq; primatū erat in editione vulgata: qđ nec in hebreo nec apud ullum ferme interpretē. Anno xxxii. regnante artharxerse maximo. prima die mensis nisan: vidit somnium mardocheus filius iayri filij semei. filij cys de tribu beniamin homo iudeus qui habitabat in vrbe susis. vir magnus et inter primos aule regie. Erat autē de captiuor. quos transtulerat nabuchodonosor rex babilonis de ihrlm cū iechonia rege iude: et hoc eius somnium fuit. Apparuerūt voces et tumultus et tonitrua et terremotus: et conturbatio sup terrā. Et ecce duo dracones magni pārati contra se in prelium: ad quor clamorē facte concussē sunt nationes: ut pugnarēt contra gentē iustor. Fuitq; dies illa tenebrarū et caliginis tribulationis et angustie: et ingens formido sup terrā. Conturbata itaq; est gens iustor timentiū mala sua. et preparata ad mortē. Clamauerūntq; ad deum: et illis vociferantib; fons paruus creuit in fluuiū maximū: et in aquas plurimas redundauit. Lux et sol ortus est: et humiles exaltati sūt. et deuorauerunt inclitos. Qđ cū audisset mardocheus et surrexisset de stratu: cogitabat qđ deus facere uellet. Et fixū habebat in animo: scire cupiens quid significaret somnium.

Morabatur autē xii tempe in aula regis: cū bagatha et thara eunuchis regis qui ianitores erant palatij. Cumq; intellexisset cogitationes eor. et curas diligentius inuestigasset: didicit qđ conarent̄ in regem artaxerse manus mittere: et nūciauit super eo regi. Qui de vtroq; habita q̄stione: confessos duxit ad mortē. Rex autē qđ gestū erat scripsit in cōmentariis. Vr; et mardocheus rei memoriā his tradidit. Precepitq; rex ut cū aula palatij morarent: dans ei pro delatione munera. Aman uero filius amadathi bugeus erat gloriosissim⁹ coram rege: et voluit nocere mardocheo et populo eius. pro duob⁹ regis eunuchis qui fuerant interfecti. Hucusq; phurim. Que sequūtur in eo loco posita erant ubi scriptum est in uoluīe. et dumpuerunt bona uel sub stantias eor: que in sola vulgata editione reperim⁹? Eplē hoc autem exemplar fuit. XIII

Rex magn⁹ artaxerses ab india usq; ethiopiam centū viginti septē prouinciar̄ principib; et duabus qui eius imperio subiecti sunt: salutē dicit. Cū plurimus gentib⁹ imperem. et vniuersū orbē mee ditioni subiugassem: nolui nequaq̄ abuti potentie magnitudine. sed clemēcia et lenitate gubernare subiectos: ut absq; vllo timore vitam silentio transigentes. optata cūctis mortalib; pace fruerētur. Quicunq; autē me a consiliariis meis q⁹ modo hoc posset impleri: vnus qui sapientia et fide ceteros p̄cellebat. et erat p⁹ regem fidus. Aman noīe. indicauit mihi in toto orbe terr̄ plurimū ee dispersum. q⁹ nouis veteri legib;. et cont̄ omnium gentium sacra consuetudinē. regū iussa cōtemnēt: et vniuersar concordiā nationū sua dissensione violaret. Qđ cū didi

assem⁹ uidente vnā gentem rebellē adu
sū dñe hoīm genus puersis va legib⁹.
uīs q̄ iusſionib⁹ contraīr. et turbare
subiectay nobis puīcay pacē atq; con
cordiā: ussim⁹ ut quoscūq; amen qui
dnūbus puīcys ꝓpositus eb et secūdus
a rege. et quē patris loco colimus mōl
rauerit. cū cōiugibus ac liberis deleā
tur ab īmicis suis⁹: nullusq; eor mise
reat⁹. cīrradeamus die duodecimo mensis
adar anni pūs: ut uefany hoīes vno
die ad inferos descendentes. reddant im
pio nīo pacē quā turbauerant. Hec ul
q; exemplar eplē. Que sequūt⁹ post. in
cū locū scripta reperi ubi legit⁹. ꝓgressq;
mardocheus fecit omīa que ei mānda
uerat hester: nec tamen habent⁹ in he
brayco. et apud nullū pēnus feriāt
interpī. Mardocheus aut⁹ deprecat⁹
eb dñm memor oīm opm eius: et dix
it. Dñe dñe rex omīpotens in dicione
tua cūcta sunt posita⁹: et non eb q⁹
possit tue resistē uolūtati: si decreueris
saluare isr̄l. Tu fecisti celū et terram: et
quicq̄d celi ambitu continet⁹. Dñs om
nīū es: nec eb qui resistat maiestati tu
e. Cūcta nosti. et scis quia nō pro sup
bia et contumelia et alīq; glorie cupidi
tate feci hoc: ut non adorarem superbi
ssimū. Iubenter eū pro salute isr̄l.
etiam vestigia pedū eius deosculari pa
ratus ēem⁹: sed timui ne honorē dei mei trā
ferre ad hoīem: et ne quēq̄m adorare ex
cepto deo meo. Et nūc dñe rex deus abra
ham miserē pli tui: quia volūt nos in
uita nīā pdere. et hereditatē tuam delere.
Ne despicias ptem tuā: quā redemisti tu
bi de egipto. Exaudi deprecatiōnē meā:
et ppicius esto sorti et funiculo tuo. Et cō
uerte luctū nīm in gaudiū⁹: ut viuētes
laudem⁹ nomē tuum dñe: et non clau
das ora te canentiū. Omīs q̄q; isr̄l pari
ter deprecatiōne clamauit ad dñm: eo
q̄d eis certa mors impenderet.

Ester quoq; XIIII

pregrina confugit ad dñm: pauēs

picula q̄d imminebat. Cūq; deposuisset uel
tes regias. fletibus et luctu apta indu
menta suscepit: et pro vnguētis uarijs
cinē et stercore ipleuit caput. et corpus
suū humiliauit ieiunijs⁹: omīaq; loca in
quibus letāi ante consueuerat crinium
laceratione cōpleuit: et deprecabat⁹ dñm
deū isr̄l dicēs. Dñe mi qui rex noster es so
lus. adiuua me solitariā: et cui⁹ preter te
nullus auxiliator eb alius. Periculū me
um in manibus meis ē. Audiui a patre
meo q̄d tu dñe tulisses isr̄l de cūctis gē
tibus. et pres nros ex omīb⁹ retro tri
bus⁹ suis. ut possideres hereditatē sem
piternam: fecisq; eis sicut locutus es.
Peccauim⁹ in conspectu tuo: et idcirco tr̄
didisti nos in manus īmicor nrōrū.
Colimus⁹ enī deos eor. Justus es dñe.
Et nūc non eis sufficit q̄d durissima
nos oppressit seruitute: sed robur ma
nuū suaꝝ ydolor potentie deputantes. vo
luūt tua mutare, promissa. et delē hēditā
tem tuā et claudere ora te laudantiū. ac
q; extinguē gloriā templi et altaris tui:
ut aperiant ora gentiū et laudent ydolorū
fortitudinē: et predicent carnalē regem
in sempiternū. Ne tradas dñe sceptrū tuū
hys qui nō sunt. ne rideant ad ruinam
nrām⁹: sed conuerte consiliū eor sup eos: t
eū qui in nos cepit seuire dispde. Memen
to dñe. et ostende te nobis in tempe tri
bulationis mē: et in da fiduciā tui dnōr
et vniūse dñe pōtas. Tribue sermonem
cōpositū in ore meo in conspectu leonis⁹:
et transfer cor illius in odiū hostis nī⁹:
ut et ipē pear et ceteri qui ei consentiūt.
Nos autem libera manu tua. et adiu
va me nullū aliū habentē auxiliū nī
si te dñe⁹: habes oīm scientiā. et nosti q̄
a oderim gloriā iniquor⁹: et detester cu
bile incircumcisor. et oīs alienigene.
Tu scis necessitatē meā q̄d abhominer
signū superbie et glorie mee. q̄d eb super
caput meū in diebus ostentationis mee⁹:
et detester illud ꝙsi pānū menstruate.
et nō portē in diebus silentij mei: et q̄d

non comederim in mensa amam. nec mi placuit quicquid regis. et nō biberim vinū libamin̄ meū: et nūquā leuata sit anialla mea et quo huc translata sim usq; in p̄sēm diem: nisi in te dñe deus abraham. deus fortis sup omnes. Exaudi nocē eor q̄ nullam aliam spem habent: et libera nos de manu iniquor: et erue me a timore meo. Hec quoq; addita reperi in ediōne vulgata. XV

Et mandauit ei haut dubiū qn̄ heſter mardocheus: ut ingrediēt ad regem. et rogaret p pplō suo et pro patria sua. Memor ingt̄ dieī humilitatis tue quomō nutrita sis in manu mea: q̄a amam secūdus a rege locatus ē cōtra nos in morte. Et tu inuoca dñm. et loquere regi pro nob̄: et libera nos de morte. Hec mea et ista que subdita sunt. Die autē tertio deposuit uestimenta ornatus sui: et indūta est gloria sua. Cūq; regio fulgeret habitu. et inuocasset oīm rectorem. et saluatorē deum: assumpsit duas famulas. et sup vnā quidē innitebatur q̄ pre deliciis. et mimia teneritudine corpus suū ferre non sustinēs: altera autē famula sequebatur dñam. deferens in humū mundi menta sustentās. Ipa autē roseo vultū colore pfusa et grātis ac nitentib̄ oculis tristeni celabat aīm. et immio timore cōtractū. Ingressa igitur aīcta p ordinē ostia steterat contra regem. ubi ille residebat sup solū regni sui indutus uestib̄ regys auro q; fulgens et p̄ciosis lapidibus: erat q; terribilis aspectū. Cumq; eleuasset faciem et ardentib̄ oculis furorem pectoris indicasset: regina corruit. et in pallorem colore mutato. lassum sup ancillā reclinauit caput. Conuertit q; dñs spūm regis in mansuetudinē: et pauidus ac metuens exiluit de solio: et sustentās eam vnus suus donec rediret ad se. hys uerbis blandiebatur. Quid habes hest: Ego tu frat̄ tuus. Noli metuere: nō morieris. Non enī pro te: sed pro omnib̄ hec lex constituta ē. Accede igitur: et tange sceptrū. Cumq; illa rediret. tulit auream burgam et posuit sup collū eius: et deosculatus est eam. et ait. Cur mi nō loq̄ris: Que rndit. Vidi te dñe qsi angelū dei: et conturbatū est cor meū p timore glorie tue. Valde enī mirabilis es dñe: et facies tua plena est grā. Cumq; loq̄retur rursus corruit: et pene exanimata est. Rex autē turbabatur: et oēs ministri eius consolabantur eam. Exemplar epl̄e regis artaxersis quā pro iudeis ad totas regni sui puincias misit: qđ et ipm in hebraico uolumē nō habet. XVI

Rex magnus artaxersis ab indi a usq; ethiopiā. centū viginti septem prouinciar ducib; ac pi apib̄ qui mihi obediūt ditionī: salutem dicit. Quia bonitate principū et honoē qui in eos collatus ē abusi sunt in superbiam: et non solū subiectos regib; nitūtur opprimere: sed data sibi gloriā non tenentes. in ipos qui dederūt molimur insidias. Nec contēti sūt grās nō age bene ficys. et humanitatis in se iura violare: sed dei quoq; cuncta cernentis arbitrant̄ se fugere posse sententiā. Et in tantū uesanie properāt: ut eos qui credula sibi officia. a diligenti obseruat̄. et ita electa agūt. ut oīm laude sint digni. mendaciis et amicit̄ conātur subuertere: dū aures principū simplices et ex sua natura alios estimantes calliditā fraude decipiūt. Et res et ex ueteribus probatur historijs. et ex hys que geruntur cotidie: quomō malis quoruīdā suggestionib̄ regū studia deprauent. Vnde puidendū est pa oīm pumar. Nec putāt debens si diuisa iubeamus ex animi nr̄i venie lenitate: sed p qualitate et necessitate temporū. ut rei publice pcar utilitas ferre sententiam. Et ut manifestius qđ dicam̄ intelligatis: aman filius amadathi. et animo et gente macedo. alienus q; a persar sanguine. et pietatē nr̄am sua crudelitate cōmaculās. peregrin̄ a nobis susceptus est: et tantū in se expertus humanitatē

ut pater nr̄ uocarer. et adorarer ab om
nibus post regē gentiū. Qui in tāti
arroganciae tumore sublatus est: ut reg
no nos priuare uitetur et spū. Nam
mardocheū cui⁹ fide et beneficijs uiuim⁹
et consorte regni nri helter cū omi gente
sua nouus quibusdā atq; maudituſ ma
chinis expetitur in morte: hoc cogitans
ut illis interfectis insidiaretur nr̄e solitu
dini: et regnū plax tūsferret in macedo
nas. Nos aut̄ a pessimo mortaliū. in
deos uen delinuatos in nulla penitus cul
pa reperim⁹: sed econtrario iustis utentes
legibus. et filios altissimi et magni sēp
q; uiuētis dei: cui⁹ beneficio et pūbz nris
et nobis regnū est traditū. et usq; hodie
custodit̄. Unde eas trās quas sub nr̄o nu
mine ille durauerat: saltus ē uiritas. Q
quo scelere ante portas hui⁹ urbis id est
iudicis. et ipē qui machinatus ē. et omnis
cognatio eius pendet in patibul': non no
bis sed deo ei reddente qđ meruit. Hoc au
tem edictū qđ nūc uultum⁹ in ciuibus uibi
bus ponat̄: ut liceat iudeis uti legibz suis.
Quibz debens ē ānunciō: ut eos qui se
ad nec̄ cor pauerāt. possint mutuē cōa
dentia die mensis duodecimi qui uocatur
adar. Hanc eū die omips deus mestos et
luctus. eis uertit in gaudiū. Unde et nos
nūc celebros dies. hanc habeamꝰ die. et cele
brate eam cū omi lenitia: ut et in posterū
cognoscat̄. omēs qui fideliter perfis obe
diunt digna p fide reape mercede: q aut
insidiatur regno eor pur p scelē. Omnis
aut̄ pena et cautas q̄ noluit solempni
tatis hui⁹ ē precepꝰ. gladio et igne peat̄.
et sic deleat̄. ut nō solū hominib⁹ sed etiam
bestijs iuua sit in sempiternū: pro exemplo
contēptus et inobedientie.

Explicat liber hester.

Incipit prologus sci hieronimi presbi
teri in libro ysaie prophete.

Cuo cū pphas
uerbis uideat
ē declarpos:
merito eas esse
uer apud he
breos ligari. et
aliq̄d simileha
bere de psalmis
uel opibz salo
monis: sed qđ in demostrene et tullio soler
fieri. ut p cola scribantur et commata: qui
utiq; prosa et non uerbis cōscripserūt.
Nos quoq; ualuim⁹ legem cui⁹ putēris: in
terpretatione nouā nouo scribendi genere
distinxim⁹? Ac primū de ysaia faciendū qđ
in sermone suo disertus sit. quippe ut ur
banus et urbane eleganter: nec habens
quicquā in eloquio rusticitatis admix
tū. Unde accidit: ut pre ceteris flore sino
nis eius tūsfusio non potuerit cōseruāe.
Deinde etiā hoc adiciendū: qđ nō tam p
phetā dicendus sit q̄ euangelista. Tota e
nim uniūsa xpi ecclesie q; misteria ad hu
manū plenius est: ut non eū putes de
futuro uaticinari. sed de p̄teritis hystori
am texere. Unde constat noluisse tūc te
pore septuaginta interpretes fidei suę sa
cramēta pspicue euulgare: ne sanctis
margaritas porcis darent. Q
cū hanc editionē legeritis: ab illis aīad
uertetis absconditā. Nec ignoro quāti
labois sit pphetas intelligere: nec facile
quēpiam posse iudicare de interpretatione.
nisi intellexerit aut que legerit: nos q;
patere morsibz plinior. qui stimulauit
inuidia. qđ consequi non ualent despi
unt. Iacens ergo et prudens. in flāmā
mitto manū. Et michilomin⁹ hoc a fal
tidiosis lectorib⁹ peto: ut quomō greci p⁹
septuagīta translatores. aquilam et sym
machum et theodotionē legūt. uel ob
studiū doctrine siue. uel ut septuaginta
magis ex collatione eor intelligant: sic
et ille saltem unū post priores habē dig
nentur intrepretem. legant pius et postea
despiciant. ne uideantur non ex iudicio.

ysa

sed ex odij p̄sumptione ignorata dampna
re. Prophetauit autē ysaias in ihrlm̄ et in
iudea. necdū decem tribubus in captiui
tatē ductis: ac de utroq; regno nunc cō
mixtim nūc separatim texit oraculū. Et
cum interdū ad p̄ntem respiciat hystori
am. et post babilonie captiuitatem. redi
tū ppli significet in iudeam: tamē omnis
ei cura de uocatione gentiū. et de aduen
tu xp̄i est. Quē q̄nto plus amatis o pau
la et eustochiū. tantomagis ab eo petite.
ut pro obtrectatione p̄nti qua me indesi
nenter emuli laniant. ipse michi merce
dem restituat in futur̄: qui scit me ob h̄
in peregrine lingue erudicione sudasse: ne
iudei de falsitate scripturar̄ ecclesijs eius
diuicius insultarent.

Explicit plog⁹. Incipit ysaias ꝓpheta

Visio ysaie filij
amos quā iu
dit sup iudam
et ihrlm̄: in die
bus ozie. ioa
than. achaz. ꝛ
ezechie regū iu
da. Audite celi
et auribz ꝑcipe
terra: qm̄ dn̄s locutus est. Filios enutri
ui et exaltaui: ipi autē spreuerūt me.
Cognouit bos possessorem suū. et asin⁹
p̄sepe dn̄i sui: isrl̄ non cognouit me: po
pulus meus non intellexit. Ve genti pec
catrici. pplo graui iniquitate: semī neq̄:
filijs sceleratis. Dereliquerūt deū: blas
phemauerūt scm̄ isrl̄: abalienati sunt
retrorsū. Sup quo ꝑcuciā uos ultra ad
dentes p̄uaricatione: Omē caput lang
uidū: et omē cor merens. A planta pedis
usq; ad uerticē: nō est in eo sanitas. Vul
nus et liuor et plaga tumens. nō est cir
cūligata. nec curata medicamine: neq; fo
ta oleo. Terra vr̄a deserta: ciuitates uestre
succense igni. Regionē vr̄am coram uob̄
alieni deuorant: et desolabit̄ sicut in uas
titate hostili. Et derelinquetur filia syon
ut umbraculū in vinea: et sicut tugurium
in cucumerario: et sicut ciuitas que uas
tatur. Nisi dn̄s exercituū reliquisset nob̄
semen: q̄si sodoma fuissem⁹. et q̄si gomor
ra similes essemus. Audite uerbū dn̄i p̄n
cipes sodomor̄: ꝑcipite auribz legē dei nr̄i
pplus gomorre. Quo m̄ multitudinē vic
timar̄ ur̄arū dicit dn̄s: Plen⁹ sum. Ho
locausta arietū et adypem pinguiū. et
sanguinē vitulor̄ et agnorū et hyrcorū
nolui. Cum ueniretis ante conspcm̄ me
um: quis quesiuit hec de manibz uestris.
ut ambularetis in atrijs meis: Ne affe
ratis ultra sacrificiū frustra. Incensū ab
hominatio est m̄. Neomeniam et sabbm̄.
et festiuitates alias non ferā. Iniqui sūt
cetus vr̄i. Kalendas vr̄as et solempnita
tes vr̄as odiuit aīma mea: fc̄a sunt michi
molesta. Laboraui sustinens. Et cū exten
deritis manus vr̄as: auertā oculos meos
a uobis. Et cū multiplicauitis orōnem:
non exaudiam. Manus vr̄e sanguine
plene sunt. Lauamī mūdi estote: aufer
te malū cogitationū vr̄ar̄ ab oculis meis.
Quiescite agere ꝑuerse: discite benefacere.
Querite iudicium: subuenite oppsso. iu
dicate pupillo. defendite viduā: et uenite
et arguite me dicit dn̄s. Si fuerīt peccata
vr̄a ut coccinū: quasi nix dealbabunt̄. Et
si fuerint rubra q̄si vermiculus: uelut lana
alba erūt. Si uolueritis et audieritis me:
bona terre comedetis. Qd̄ si uoluitis. et
me ꝓuocaueritis ad iracūdiā. gladius de
uorabit uos: q̄a os dn̄i locutū est. Quo
mō fc̄a est meretrix ciuitas fidelis: plena
iudicij: Iusticia habitauit in ea: nūc au
tem homicide. Argentū tuū uersū est ī scori
am: vinū tuū mixtū est aqua. Prīcipes
tui infideles: socij furū. Omēs diligūt mu
nera: sequūtur retribuciones. Pupillo
nō iudicant: et causa vidue non ingre
ditur ad eos. Ꝓpter hoc ait dn̄s exerci
tuū fortis israhel. Heu consolabor sup
hostibz meis: et vindicabor de ī̄micis
meis. Et cōuertā manū meā ad te: et ex
coquā ad purū scoriā tuam. et auferam
omē stagnū tuū. Et restituā iudices

ut fuerūt p̄us: et consiliarios tuos sicut
antiquitus. Post hec uocaberis ciuitas
iusti: urbs fidelis. Syon in iudicio r̄dime
tur: et reducent eam in iusticia. Et conte
ret scelestos et pc̄tores simul: et qui dereli
querūt dn̄m consumentur. Confunden
tur enī ab ydolis quibꝫ sacrificauerūt. Et
erubescetis sup̄ ortis quos elegeratis: cū
fueritis uelut quercus defluentibꝫ foliis.
et uelut ortus absq̄ aqua. Et erit fortitu
do vr̄a ut fauilla stuppe: et opus vr̄m q̄i
scintilla. Et succendetur vtrūq̄ simul: et
non erit qui extinguat.

Verbū qd̄ uidit ysaias filius amo.
sup̄ iudā et ihrl̄m. Et erit in no
uissimis diebꝫ p̄paratus mons do
mus dn̄i in vertice monciū: et eleuabitur
sup̄ colles. et fluent ad eum om̄es gentes:
et ibūt ꝓpli multi et dicent. Venite ascen
damus ad montē dn̄i. et ad domū dei ia
cob: et docebit nos vias suas: et ambu
labimꝰ in semitis eius: quia de syon exib̄
lex. et uerbū dn̄i de ihrl̄m. Et iudicabit
gentes: et arguet ꝓpl̄os multos. Et cōfla
bunt gladios suos in vomeres: et lance
as suas in falces. Non leuabit gens con
tra gentē gladiū: nec exercebunt̄ ult̄ ad
preliū. Domus iacob: uenite et ambule
mus in lumine dn̄i. Proiecisti enī ꝓpl̄m
tuū domū iacob. quia repleti sūt ut olim̄:
et augures habuerūt ut phylistiim: ⁊ pu
eris alienis adheserūt. Repleta est t̄ra ar
gento et auro: et non est finis thesauror
eius. Et repleta ē t̄ra eius equis: et īnūma
biles quadrige eius. Et repleta est t̄ra eiꝰ
ydolis: opus manuū suar adorauerunt.
qd̄ fecerunt digiti eor. Et incuruauit se
homo: et hūiliatus est vir. Ne ergo di
mittas eis. Ingredere in petram: abscon
dere in fossa humo a facie timoris dn̄i: et
a gloria maiestatis eius. Oculi sublimis
hom̄is hūiliati sunt: et incuruabit̄ altitu
do viror. Exaltabit̄ autē dn̄s solus in die
illa: quia dies dn̄i exercituū sup̄ omnē sup̄
bum et excelsū. et sup̄ omnē arrogantē. et
hūiliabitur: et sup̄ om̄es cedros lybani sb̄
limes et erectas. et sup̄ omnes quercus ba
san: et sup̄ om̄es montes excelsos. et super
om̄es colles eleuatos: et sup̄ omnē turrē
excelsam. et sup̄ omnē murū munitū: et
sup̄ omnes naues tharsis. et sup̄ omne
qd̄ uisu pulchrū est. Et incuruabit̄ subli
mitas hom̄m: et hūiliabitur altitudo viro
rū. Et eleuabitur dn̄s solus in die illa: ⁊
ydola penitus conterent̄. Et introibunt
in spelūcas petrar et in voragines terre.
a facie formidinis dn̄i. et a gloria maies
tatis eius: cū surrexerit p̄cutere t̄ram. In
die illa p̄iciet homo ydola argenti sui. et
simulachra auri sui: que fecerat sibi. ut
adoraret talpas et uespertiliones. Et ingre
dietur fissuras petrar. et cauernas saxo
rum. a facie formidīs dn̄i et a gloria ma
iestatis eius: cū surrexerit p̄cutē t̄rā. Qui
escite ergo ab homīe cuiꝰ spiritus in nari
bus eius: quia excelsus reputatꝰ est ip̄e.

Ecce enī dn̄ator
dn̄s exercituū auferet ab ihrl̄ꝫ
et ab iuda ualidū et fortē: om̄e
robur panis. et om̄e robur aque: fortē
et virū bellatorē. iudicē et ꝓphetā. et ario
lum. et senem: principē sup̄ q̄nquaginta.
et honorabilē vultu: et consiliariū sapiē
tem de architectis. et prudentē eloquij mis
tici. Et dabo pueros principes eor: et effe
minati dn̄abunt̄ eis. Et corruet populꝰ
vir ad virū: vnusquisq̄ ad p̄ximū suū.
Tumultuabitur puer contra senē: et ig
nobilis cont̄ nobilē. Ap̄phendet enī vir
fr̄em suū: domesticū patris sui. Vestimē
tum tibi est: princeps esto nr̄. Ruina at̄
hec. sub manu tua. Respondebit in die
illa dicens. Non sū medicus: et in domo
mea nō est panis neq̄ uestimentū. No
lite constituere me principē ꝓpli. Ruit enī
ihrl̄m et iudas concidit: quia lingua eo
rū et adīuenciones eor contra dn̄m: ut
p̄uocarent oculos maiestatis eius. Agni
cio vultus eor rūdebit eis: et peccatū suū
q̄si sodoma p̄dicauerūt. nec absconderūt.
Ve aīme eor: qm̄ reddita sūt eis mala.
Dicite iusto. qm̄ bene: qm̄ fructū adinuē

cionū suaꝝ comedet. Ve impio in malū:
retribucio eiꝰ manuū eius fiet ei. Po
pulū meū exactores sui spoliauerunt:
et mulieres dñate sunt eius. Popule me
us qui btm̄ te dicūt. ipi te decipiūt: et vi
am ingressuū tuoꝝ dissipant. Stat ad
iudicandū dñs: et stat ad iudicandos
ppl'os. Dñs ad iudiciū ueniet: cū senibꝫ
ppli sui et principibꝫ eius. Vos eiꝰ depas
ti estis vineam meā: rapina pauꝑis in
domo vr̄a. Quare atteritis ppl'm meum:
et facies pauꝑm cōmolitis. dicit dñs ex
cercituū: Et dixit dñs. Pro eo qd̄ eleua
te sunt filie syon. et ambulauerūt exten
to collo. et nutibus oculoꝝ ibant et plau
debant. ambulabant. et in pedibꝫ suis
cōposito gradu incedebant: decaluabit
dñs uerticē filiaꝝ syon: et dñs crinē eaꝝ
nudabit. In die illa auferet dñs ornatū
calciamentoꝝ. et lunulas. et torques. et
monilia. et armillas. et mitras. et discri
minalia. et periscelidas. et murenulas. et
olfctōriola. et īaures et anulos et gēmas
in fronte pendentes: et mutatoria et pal
lia. et lintheamina et acus. et specula. et
syndones. et uittas. et teristra. Et erit pro
suaui odore fetor. et pro zona funiculus:
et ꝑ crispanti crine caluiciū: et pro fascia
pectorali ciliciū. Pulcherrimi quoqꝫ viri
tui gladio cadent: et fortes tui in prelio.
Et merebūt atqꝫ lugebūt porte eius: et de
solata in terra sedebit.

Et apphendent septē mulieres virū
vnū in die illa. dicētes. Panem
nr̄m comedem⁹. et uestimētis nos
tris opiemur: tantūmō īuocetur nomē
tuū sup nos: aufer obprobriū nostꝝ. In
die illa erit germē dñi in magnificenci
a et in gloria: et fruct⁹ terre sublimis: ⁊
exultacio hijs qui saluati fuerint de isrl'.
Et erit. omīs qui relictus fuit in syon et
residuus in ihrl'm: scūs vocabitur omīs
qui scriptus est in vita in ihrl'm. Si ab
luerit dñs sordem filiaꝝ syon. et sangui
nem ihrl'm lauerit de medio eius: spiritu
iudicij et spū ardoris. Et creauit dñs su
ꝑ omnē locū montis syon. et ubi īuoca
tus est nubē ꝑ diem: et fumū et splendo
rem ignis flammātis in nocte. Sup om
nem eiꝰ gloriā ꝓtectio: et tabernaculū
erit in vmbraculū diei ab estu: et in secu
ritatē et absconsionē a tr̄bine ⁊ a pluuia.

Cantabo dilcō meo.
canticū patrueli mei. vinee sue.
Vinea facta est dilcō meo in cor
nu silio olei: et sepiuit eam. et lapides e
legit ex illa: et plantauit eam electā. Et
edificauit turrem in medio eius: et torcu
lar exstruxit in ea. Et expectauit ut face
ret vuas: et fecit labruscas. Nūc ergo
habitatores ihrl'm et viri iuda: iudicate
inter me et inter vineam meam. Qd̄ ē
qd̄ debui ultra facere vinee mee: et non
feci ei: An qd̄ expectaui ut faceret vuas:
et fecit labruscas: Et nūc ostendam uob:
quid ego faciam vinee mee. Auferam se
pem eius: et erit in direptionē. Diruam
maceriā eius. et erit in conculcacionem:
et ponā eam desertam. Non putabitur
et non fodietur: et ascendent uepres et
spine: et nubib⁹ mandabo ne pluant su
per eam ymbrem. Vinea eiꝰ dñi excerci
tuū domus isrl' est: et vir iuda germen
delcābile eius. Et expectaui ut faceret iudi
ciū. et ecce iniquitas: et iusticiā et ecce cla
mor. Ve qui cōiungitis domū ad domū:
et agrū agro copulatis usqꝫ ad tr̄minū
loci. Nūquid habitabitis soli uos ī me
dio terre: In auribus meis sūt hec dñi
excercituū. Nisi domus multe deserte fu
erint: grandes. et pulchre absqꝫ habita
tore. Decē eiꝰ iugera faciūt laguncula
vnā: et triginta modij sementis facient
modios tres. Ve qui consurgitis mane
ad ebrietatē sectandam. et potandū usqꝫ
ad uesꝑam: ut vino estuetis. Cythara ⁊
lyra et tympanū et tybia. et vinū in con
uiuijs vr̄is: et opus dñi non respicitis:
nec opa manuū eius consideratis. Ꝓtēa
captiuus ductus est ppl'us meus. quia nō
habuit scienciā: et nobiles eius interie
runt fame: et multitudo eius siti exaru

it. Propterea dilatauit infernus animam suam: et aperuit os suum absque ullo termino: et descendent fortes eius et populus eius. et sublimes. gloriosique eius ad eum. Et incurvabitur homo. et humiliabitur vir: et oculi sublimium deprimentur. Et exaltabitur dominus exercituum in iudicio: et deus sanctus sanctificabitur in iusticia. Et pascentur agni iuxta ordinem suum: et deserta in ubertatem versa aduene comedent. Ve qui trahitis iniquitatem in funiculis uanitatis: et quasi vinculum plaustri peccatum. Qui dicitis festinet et cito ueniat opus eius ut uideamus: et appropiet et ueniat concilium sancti israhel: et sciemus illud. Ve qui dicitis malum bonum et bonum malum: ponentes tenebras lucem et lucem tenebras: ponentes amarum in dulce. et dulce in amarum. Ve qui sapientes estis in oculis vestris: et coram uobismetipsis prudentes. Ve qui potentes estis ad bibendum vinum: et viri fortes ad miscendam ebrietatem. Qui iustificatis impium pro muneribus: et iusticiam iusti aufertis ab eo. Propter hoc sicut deuorat stipulam lingua ignis. et calor flamme exurit: sic radix eorum quasi fauilla erit: et germen eorum ut puluis ascendet. Abiecerunt enim legem domini exercituum: et eloquium sancti israel blasphemauerunt. Ideo iratus est furor domini in populo suo: et extendit manum suam super eum et percussit eum: et conturbati sunt montes: et facta sunt morticina eorum quasi stercus in medio platearum. In omnibus hiis non est auersus furor eius: sed adhuc manus eius extenta. Et leuabit signum in naciones procul: et sibillabit ad eum de finibus terre: et ecce festinus uelociter ueniet. Non est deficiens neque laborans in eo. Non dormitabit neque dormiet: neque soluetur cingulum renum eius: nec rumpetur corrigia calciamenti eius. Sagitte eius acute: et omnis arcus eius extenti. Vngule equorum eius ut silex: et rote eius quasi impetus tempestatis. Rugitus eius ut leonis. Rugiet ut catuli leonum: et frendet et tenebit predam. et amplexabitur: et non erit qui eruat. Et sonabit super eum in die illa: sicut sonitus maris. Aspiciemus in terram: et ecce tenebre tribulacionis: et lux obtenebrata est in caligine eius.

VI

In anno quo mortuus est rex ozias. uidi dominum sedentem super solium excelsum et eleuatum: et ea que sub eo erant implebant templum. Seraphim stabant super illud: sex ale vni. et sex ale alteri. Duabus uelabant faciem eius: et duabus uelabant pedes eius: et duabus uolabant. Et clamabant alter ad alterum: et dicebant. Sanctus sanctus. sanctus. dominus deus exercituum: plena est omnis terra gloria eius. Et commota sunt superliminaria cardinum a uoce clamantis: et domus impleta est fumo. Et dixi. Ve mihi quia tacui: quia vir pollutus labiis ego sum. et in medio populi polluta labia habentis ego habito: et regem dominum exercituum vidi oculis meis. Et uolauit ad me vnus de seraphim: et in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari: et tetigit os meum: et dixit. Ecce tetigit hoc labia tua: et auferetur iniquitas tua: et peccatum tuum mundabitur. Et audiui uocem domini dicentis. Quem mittam: et quis ibit nobis: Et dixi. Ecce ego: mitte me. Et dixit. Vade: et dices populo huic. Audite audientes. et nolite intelligere: et uidete uisionem. et nolite cognoscere. Exceca cor populi huius. et aures eius aggraua. et oculos eius claude: ne forte uideat oculis. et auribus suis audiat. et corde suo intelligat: et conuertatur et sanem eum. Et dixi. Vsque quo domine: Et dixit. Donec desolentur ciuitates absque habitatore: et domus sine homine. Et terra relinquetur deserta. Et longe faciet dominus homines: et multiplicabitur que derelicta fuerat in medio terre: et adhuc in ea decimacio. Et conuertetur et erit in ostensionem sicut therebintus: et sicuti quercus que expandit ramos suos. Semen sanctum erit id quod steterit in ea.

VII

Et factum est in diebus achaz filii ioathan. filii ozie regis iuda. ascendit rasin rex syrie. et facee filius

romelie rex ſiriæ in ihrlm ad p̄liandū cō
tra eam: et nō potuerūt debellare eā. Et
nūciauerūt domui dauid dicentes. Requi
euit ſyria sup effraym. Et cōmota ē cor
eius et cor pp̄li eius: ſicut mouent ligna
ſiluæ a facie uenti. Et dixit dñs ad yſa
iam. Egredere in occursum achaz tu et
ſalthub filius tuus ad ex
tremū aqueductus piſcine ſuperioris ī vi
a agri fullonis: et dices ad eum. Vide ut
ſyleas. Noli timere: et cor tuū ne formi
det a duabz caudis tyçionū fumigantiū
um istoy. in ira furoris raſin et ſyrie. et
filij romelie: eo qđ consiliū inierūt con
tra te ſyria malū. effraym et filius ro
melie dicētes. Ascendamus ad iudam
et ſuccendamus eū: et auellam⁹ eū ad
nos: et ponam⁹ regem in medio eius
filiū thabeel. Hec dicit dñs deus. Non
ſtabit et non erit istud: ſed caput ſyrie
damascus: et caput damasci raſin. Et
adhuc ſexaginta et quinq; anni: et deſi
net effraym esse populus. Et caput ef
fraym ſamaria: et caput ſamarie filius
romelie. Si non credideritis nō p̄manē
bitis. Et adiecit dñs loqui ad achaz di
cens. Pete tibi ſignū a dño deo tuo ī pro
fundū inferni: siue in excelſum sup̄. Et
dixit achaz. Non petam: et non tenta
bo dñm. Et dixit. Audite ergo domus
dauid. Numquid parū uobis est molestos
ē hominibz: qđ molesti estis et deo meo:
Propter hoc dabit dñs ipſe uobis ſignū. Ec
ce virgo concipiet. et pariet filiū: et uoca
bis nomē eius emanuel. Butyrū et mel
comedet: ut sciat reprobare malū et ele
gere bonū. Quia antequā ſciat puer re
probare malū et eligere bonū: derelin
quit terrā quā tu detestaris a facie duo
gū tuoy. Adducet dñs sup te et sup p̄lm
tuū. et sup domū patris tui dies. qui non
uenerūt a diebz separationis effraym a iu
da: cū rege assyrioy. Et erit. in die illa ſi
billabit dñs musce. que est in extremo
fluminū egypti. et api que est in terra
assur: et uenient et requieſcent omnes in

torrentibz vallium et cauernis petrarū. et in
omnibz fruticibz. et in vniuersis foraminibz
In die illa radet dñs in nouacula conducti
in hys qui trans fluuiū sunt. in rege assyrior
caput et pilos pedū. et barbā uniuersam.
Et erit. in die illa nutriet homo uaccam
boum. et duas oues: et pre ubertate lac
tis comedet butyrū. Butyrū et mel mādu
cabit omnis qui relictus fuerit in medio ter
re. Et erit. in die illa omnis locus ubi fuerūt
mille vites mille argenteis: erit in ſpinas
et in vepres erūt. Cum ſagittis et arcu in
gredient illuc. Vepres enim et ſpine erūt in
vniuersa terra. Et omnes montes qui in
ſarculo ſarientur. non uenient illuc timor
ſpinarū et uepriū. Et erit in pabulū boum:
et in conculcationē pecoris. VIII

Et dixit dñs ad me. Sume tibi
librū grandē. et scribe in eo ſtilo
hominis: velociter spolia detrahe.
cito predare. Et adhibui mihi testes fide
les: uriam sacerdotē. et zachariā filiū ba
rachie. Et accessi ad prophetissam: et concepit. et peperit filiū. Et dixit dñs ad me. Vo
ca nomen eius accelera spolia detrahe.
festina prędare: quia autem ſciat puer
uocare patrē suū et matrē suā: auferet
fortitudo damasci. et spolia ſamarie coram
rege assyrioy. Et adiecit dñs loqui ad
me adhuc dicens. Pro eo qđ abiecit po
pulus iste aquas ſyloe que uadūt cū
silentio. et assumpſit magis raſin et fi
liū romelie: propter hoc ecce dñs adducet
sup eos aquas fluminis fortes et multas.
regem assyrioy et omnē gloriā eius. Et
ascendet sup omnes riuos eius. et fluet su
per vniuersas ripas eius: et ibit per iudam
inundans. et transiens usq; ad collum
veniet. Et erit extensio alarū eius. im
plens latitudinē terre tue. o emanuel. Co
gregamini pli et vincamini: et audite vni
uerse pauł terre. Confortamini et vinca
mini: accingite uos et vincamini. Iniite con
ſiliū et dissipabitur: loquimini uerbū et nō
fiet: quia nobiscū deus. Hec enim ait do
minus ad me. Sicut in forti manu eru

diuit me: ne irem in via ppli hui⁹ dicens.
Non dicatis cōiuratio. Omnia eū que lo
quitur pplus iste cōiuratio est. Et timo
rem eius ne timeatis. neq; paueatis. Do
minū exercituū ipm sctificate. Ipe pauor
uester et ipe terror vr: et erit uobis in scti
ficatione. In lapidem autē offensionis et
in petram scandali duabz domibz israhel:
in laqueū et in ruinam habitantibz ihrlz.
Et offendent ex eis plurimi. et cadent et
conterentur: et irrecientur et capientur. Li
ga testimoniū: signa legem in discipul'
meis. Et expectabo dnm qui abscondit
faciem suam a domo iacob: et prestola
bor eū. Ecce ego et pueri quos mi dedit do
min⁹ in signum et in portentū israel': a do
mino exercituū. qui hitat in monte syon.
Et cū dixerint ad uos qrite a phitonibus
et a diuinis qui stridunt in incantacoibz
suis: nūquid non pplus a deo suo requirit
pro viuis ac mortuis. ad legem magis et
ad testimoniū: Qd si non dixerit iuxta
uerbū hoc: non erit eis matutina lux. Et
transibit p eam: corruet et esuriet. Et cū
esurierit irascet: et maledicet regi suo et
deo suo. Et suspiciet sursū. et ad terrā intu
ebitur: et ecce tribulacio et tenebre dissolu
cio et angustia. et caligo psequens: et nō
poterit auolare de angustia sua. IX

Primo tempe alleuiata est terra
zabulon et tra neptalim: et no
uissimo aggrauata ē uia maris
trans iordanen galilee genciū. Pplus qui
ambulabat in tenebris: uidit lucē mag
nam. Habitantibz in regione umbre
mortis: lux orta est eis. Multiplicasti gē
tem: non magnificasti leticiam. Letabun
tur corā te sicut letant in messe: sicut exul
tant victores capta pda. qn diuidūt spo
lia. Iugum eū oneris eius. et uirgā hu
meri eius. et sceptrū exactoris eius supe
rasti: sicut in die madian. Quia omis
biolenta predacio cū tumultu: et uestimē
tum mixtū sanguine erit in combustio
nem. et cibus ignis. Puulus eū natus
est nobis: filius datus est nob. Et factus
est principatus sup humerū eius: et uoca
bitur nomē eius āmirabil'. consiliarius.
deus fortis. pater futuri seculi. princeps pa
cis. Multiplicabit eius impiū: et pacis
non erit finis. Sup soliū dauid et sup reg
nū eius sedebit: ut confirmet illud et cor
roboret in iudicio et iusticia. amodo et
usq; in sempitrnū. Zelus dni exercituum
faciet hoc. Verbū misit dns in iacob: et
cecidit in israhel. Et sciet pplus omis effra
ym. et habitantes samariam: in supbi
a et magnitudine cordis. dicentes. Late
res ceciderūt: sed quadris lapidibz edifi
cabim⁹. Sicomoros succiderūt: sed cedros
immutabim⁹. Et eleuabit dns hostes rasin
sup eum: et inimicos eius in tumultū uer
tet: syriam ab oriente. et phylistym ab
occidente: et deuorabūt isrl' toto ore. In
omibz hys non est auersus furor eius:
sed adhuc manus eius extenta. Et ppls
non est reuersus ad pcuciente se: et dnm
exercituū non inquisierūt. Et disperdet
dns ab isrl' caput et caudam: incuruan
tem et refrenantē die una. Longeuus et
honorabil' ipe est caput: et ppheta docēs
mendaciū ipse cauda est. Et erunt q beati
ficant pplm istū seducentes: et qui btificā
tur pcipitati. Pter hoc sup adolescentul'
eius non letabitur dns: et pupillor eius
et uiduar non miserebit: quia omis y
pocrita est et nequā: et uniuersū os locu
tum est stulticiā. In omibus hys nō est
auersus furor eius: sed adhuc manus ei⁹
extenta. Succensa est eū quasi ignis im
pietas: ueprem et spinam uorabit. Et suc
cendetur in densitate saltus: et conuolue
tur supbia fumi. In ira dni exercituū cō
turbata est terra: et erit pplus qsi esca igni.
Vir fratri suo non pcet: et declinabit ad
dexterā et esuriet: et comedet ad sinistram
et non saturabit. Unusquisq; carnē brachij
sui uorabit: manasses ephraym. et ephra
ym manassen: simul ipi contra iudam.

In oibz hys non ē auersus furor e
ius: sed adhuc man⁹ ei⁹ extēta. X

Et qui condūt leges iniquas. et

scribentes iniusticiam scripserunt. ut opprime
rent in iudicio pauperes. et vim facerent
cause humilium populi mei: ut essent uidue p
da eorum. et pupillos diriperent. Quid fa
cietis in die uisitacionis: et calamitatis de
longe uenientis? Ad cuius fugietis auxi
lium. et ubi derelinquetis gloriam uestram:
ne incurueni sub vinculo. et cum interfectis
cadatis? Super omnibus hiis non est auer
sus furor eius: sed adhuc manus eius exten
ta. Ve assur. Virga furoris mei et bacu
lus ipse: in manu eorum indignacio mea.
Ad gentem fallacem mittam eum: et contra
populum furoris mei mandabo illi. ut aufe
rat spolia et diripiat predam: et ponat
illum in conculcacionem quasi lutum platearum.
Ipse autem non sic arbitrabitur. et cor eius
non ita estimabit: sed ad conterendum erit
cor eius: et ad interuencionem gencium non pau
carum. Dicet enim. Numquid non principes
mei simul reges sunt? Numquid non ut
charchamis sic chalanno. et ut arfad sic
emath? Numquid non ut damascus sic sa
maria? Quomodo inuenit manus mea reg
na ydoli: sic et simulachra eorum. de ihrlm.
et de samaria. Numquid non sicut feci sama
rie et ydolis eius: sic faciam ihrlm et simu
lachris eius? Et erit cum impleuerit dominus
cuncta opera sua in monte syon. et in ihe
rusalem: uisitabo super fructum magnifici
cordis regis assur. et super gloriam altitu
dinis oculorum eius. Dixit enim. In fortitu
dine manus mee feci: et in sapiencia
mea intellexi. Et abstuli terminos populorum:
et principes eorum depredatus sum. Et detrahi
quasi potens in sublime residentes: et in
uenit quasi nidum manus mea fortitu
dinem populorum. Et sicut colliguntur oua que
derelicta sunt. sic vniuersam terram ego con
gregaui: et non fuit qui moueret pennam
et aperiret os et gannuret. Numquid gloriabi
tur securis contra eum qui secat in ea: aut
exaltabitur serra contra eum a quo trahitur?
Quomodo si eleuetur uirga contra eleuan
tem se: et exaltetur baculus qui utique lig
num est. Propter hoc mittet dominator dominus ex

cercituum in pinguibus eius tenuitatem:
et subtus gloriam eius succensa ardebit
quasi combustio ignis. Et erit lumen israel
in igne: et sanctus eius in flamma. Et suc
cendetur et deuorabitur spina eius et uepres
in die vna: et gloria saltus eius. et car
meli eius ab anima usque ad carnem consu
metur. Et erit terrore profugus: et reliqui
e ligni saltus eius pre paucitate nume
rabuntur: et puer scribet eos. Et erit in
die illa non adiciet residuum israel. et hii qui
fugerint de domo iacob. inniti super eo qui
percutit eos: sed innitetur super dominum sanctum is
rahel. In ueritate reliquie conuertentur:
reliquie inquam iacob ad deum fortem. Si e
nim fuerit populus tuus israel quasi arena ma
ris: reliquie conuertentur ex eo. Consumma
cio abbreuiata inundabit iusticiam. Consum
macionem enim et abbreuiacionem dominus deus
exercituum faciet in medio omnis terre. Pro
ter hoc hec dicit dominus deus exercituum. No
li timere populus meus. habitator syon ab as
sur. In virga percuciet te: et baculum suum le
uabit super te in via egipti. Adhuc enim pau
lulum modicumque: et consummabitur indig
nacio. et furor meus super scelus eorum. Et sus
citabit super eum dominus exercituum flagellum iux
ta plagam madian in petra horeb. et uir
gam suam super mare: et leuabit eam in via
egypti. Et erit in die illa auferetur onus
eius de humero tuo. et iugum eius de col
lo tuo: et computrescet iugum a facie olei. Ve
niet in aiath. transibit in magron: apud
magmas commendabit uasa sua. Trans
ierunt cursim: gabee sedes nostra. Obstupu
it rama: gabaath saulis fugit. Hinni
uoce tua filia gallim. Attende laisa. pau
percula anatoth. Migrauit medemena:
habitatores gebim confortauim. Adhuc
dies est: ut in nob stetur. Agitabit ma
num suam super montem filie syon: collem
ihrlm. Ecce dominator dominus exercituum confrin
get lagunculam in terrore: et excelsi statu
ra succidentur. et sublimes humiliabuntur:
et subuertentur condensa saltus ferro: et liba
nus cum excelsis cadet. XI

Et egredietur uirga de radice ies-
se: et flos de radice eius ascendet.
Et requiescet sup eum spūs dni:
spūs sapiencie et intellectus. spūs conci-
lij et fortitudinis. spūs sciencie et pietatis:
et replebit eum spiritus timoris dni. Nō
sedm uisionem oculor iudicabit. neq secū
dū auditū auriū arguet. sed iudicabit in
iusticia paupes: et arguet in equitate pro
mansuetis terre. Et pcuciet tram uirga
oris sui: et spū labior suor interficiet im
piū. Et erit iusticia cingulū lumbor eius:
et fides cinctoriū renū eius. Habitabit lu
pus cum agno: et pdus cū hedo accubabit.
Vitulus et leo et ouis simul morabunt:
et puer puulus minabit eos. Vitulus et
ursus pascentur: simul requiescent catu
li eor: et leo quasi bos comedet paleas.
Et delectabitur infans ab ubere sup fora
mine aspidis: et in cauerna reguli. qui
ablactatus fuerit manū suam mittet.
Non nocebunt et nō occident in uniuso
monte scō meo: quia repleta est terra sci
encia dni sicut aque maris opientes. In
die illa radix yesse qui stat in signū po
pulor. ipm gentes deprecabuntur: et erit
sepulchrū eius gloriosū. Et erit in die il
la adiciet dns secundo manū suam ad
possidendū residuū ppli sui: qd relinque
tur ab assyriis. et ab egypto. et a fetros.
et ab ethiopia. et ab elam. et a sennaar.
et ab emath. et ab insulis maris. Et le
uabit signū in naciones: et congregabit
profugos isrl: et dispsos iuda colliget a
quatuor plagis terre. Et auferetur zelus
ephraym: et hostes iuda pibūt. Ephray
non emulabitur iudam: et iudas nō pug
nabit contr ephraym. Et uolabunt ī hu
meros philystym p mare: simul pdabū
tur filios orientis. Ydumea et moab p
ceptū manus eor: et filij āmon obedien
tes erūt. Et desolabit dns linguā maris
egypti: et leuabit manū suam sup flu
men in fortitudine spūs sui: et pcuciet
eū in septē riuis. ita ut ptranseant p eum
calciati. Et erit uia residuo pplo meo q
relinqtur ab assiriis: sicut fuit isrli in
die qua ascendit de tra egypti.

XII

Et dices in die illa. Confitebor tibi
dne qm iratus es mi: cōuersus
est furor tuus et consolatus es
me. Ecce deus saluator meus: fiducialit
agam et nō timebo. Quia fortitudo me
a et laus mea dns deus: et fcus est michi
in salutē. Haurietis aquas in gaudio de
fontib saluatoris: et dicetis in illa die c
fitemi dno et īuocate nomē eius. Notas
facite in pplis adinuenciones eius: me
mentote qm excelsū est nomē eius. Can
tate dno qm magnifice fecit: ānūciate
hoc in uniūsa terra. Exulta et lauda ha
bitacio syon: quia magnus in medio tu
i sanctus israhel.

XIII

Onus babylonis. qd uidit ysai
as filius amos. Sup montem
caliginosū leuate signū: exalta
te uocem. Leuate manū: et ingrediantur
portas duces. Ego mandaui scificatis me
is: et uocaui fortes meos in ira mea. ex
ultantes in gloria mea. Vox multitudis
in montib. quasi pplor frequenciū: uox
sonitus regū. genciū congregatar. Do
minus exercituū pcepit milicie belli: ue
nientib de terra pcul. A sūmitate celi. do
minus et uasa furoris eius: ut disper
dat omnē terrā. Vlulate quia prope est
dies dni: qi uastitas a dno ueniet. Pr
hoc omnes manus dissoluent: et omē
cor homis tabescet et conteretur. Torcio
nes et dolores tenebūt: quasi pturiens
dolebūt. Vnusquisq ad pximū suū stu
pebit: facies combuste vultus eor. Ecce
dies dni ueniet crudelis et indignaciois
plenus. et ire furorisq ad ponendā ter
ram in solitudinē. et peccatores eius cō
terendos de ea: qm stelle celi et splendor e
arū non expandent lumē suū. Obtene
bratus est sol in ortu suo: et luna nō splē
debit in lumīe suo. Et uisitabo sup orbis
mala: et contr impios iniquitatem eorū.
Et quiescere faciā supbiā infideliū: et ar
rogancia forciū humiliabo. Pciosior erit

vir auro: et homo mundo obrizo. Sup hoc
celū turbabo: et mouebit̄ tra de loco su
o: ppt̄ indignacionē dn̄i exercituū. ⁊ pp
ter diem ire furoris eius. Et erit q̄si damu
la fugiens. et quasi ouis: et nō erit qui
congreget. Vnusquisq; ad ppl̄m suū con
uertetur: et singuli ad terrā suam fugi
ent. Omn̄is qui inuentus fuit occidetur:
et omn̄is qui supuenerit cadet in gladio.
Infantes eoꝝ allidentur in oculis eorū:
diripient̄ domus eoꝝ: et uxores eoꝝ uio
labunt̄. Ecce ego suscitabo sup eos medos
qui argentū non querāt. nec aurū uelīt:
sed sagittis puulos interficient. et lactanti
bus uteri non miserebūtur: et sup filios
non pcat oculus eoꝝ. Et erit babylon il
la gloriosa. in regnis inclita in supbia
caldeoꝝ: sicut subuertit deus sodomā et go
morram. Non habitabit̄ usq; in finem:
et non fundabitur usq; ad generacionem
et generacionē: nec ponet ibi tentoria a
rabs. nec pastores requiescent ibi. sed re
quiescent ibi bestie: et replebūtur domus
eoꝝ draconibꝫ. Et hītabūt ibi struciones:
et pylosi saltabūt ibi. Et rn̄debūt ibi ulu
le in edibus eius: et syrene in delubris vo
luptatis. XIIII

Prope est ut ueniat tempus ei⁹:
et dies eius nō elongabūt̄. Mi
serebit̄ eiū dn̄s iacob. et eliget adhuc de
israhel: et requiescē eos faciet sup humū
suā. Adiūgetur aduena ad eos: et adhe
bit domui iacob. Et tenebūt eos ppl̄i: et
adducent eos in locū suū. Et possidebit
eos domus israhel sup terrā dn̄i in ser
uos et ancillas: et erunt capientes eos
qui se ceperant: et subicient exactores su
os. Et erit in die illa cū requiem dederit
tibi deus a labore tuo. et a concussione
tua. et a seruitute dura qua ante seruis
ti: sumes pabolam istam contra regē
babylonis. et dices. Quomō cessauit
exactor: quieuit tributū: Contriuit do
minus baculū impioꝝ: uirgam dn̄an
ciū cedentē ppl̄os in indignacione plaga
insanabili: subicientē in furore gentes.
psequentē crudelit̄. Conquieuit et silu
it omn̄is terra: gauisa est et exultauit. Ab
ietes quoq; letate sunt sup te. et cedri ly
bani. Ex quo dormisti: non ascendit q̄
succidat. Infernus subter cōturbatus ē.
in occursum aduentus tui: suscitabit ti
bi gygantes. Omnes principes tre surrex
erunt de soliis suis: omn̄is principes nacio
nū. Vniuersi rn̄debūt: et dicent tibi. Et tu
vulneratus es sicut nos: nr̄i similis ef
fectus es. Detracta est ad inferos supbi
a tua: concidit cadauer tuū. Subt̄ te ster
netur tynea: et opimentū tuū erūt vermes.
Quomō cecidisti de celo lucifer. qui mane
oriebaris: Corruisti in tram qui vulnera
bas gentes: qui dicebas in corde tuo. In ce
lum conscendam. sup astra celi exaltabo so
liū meū: sedebo in monte testamenti in la
teribus aquilonis: ascendā sup altitudinē
nubiū: similis ero altissimo. Verūptamē
ad infernū detraheris: in pfundū laci. Qui
te uiderint ad te inclinabunt̄: te q; pspici
ent. Nūquid iste est vir qui conturbauit
terrā. qui concussit regna: qui posuit or
bem desertū et urbes eius destruxit: Vinc
tis eius nō apuit carcerē. Omnes reges
genciū vniuersi dormierūt in gloria: vir
in domo sua. Tu autē piectus es de sepul
chro tuo q̄si stirps inutilis: pollutus et
obuolutus cū hijs qui interfecti sunt gla
dio: et descenderūt ad fundamenta laci. Qu
si cadauer putridū non habebis consorci
um: neq; cū eis in sepultura. Tu eiū tra
dispdidisti: tu ppl̄m occidisti. Non uoca
bitur in eternū semē pessimoꝝ. Prepate fi
lios eius occisioni: in iniq̄tate patrū eoꝝ.
Non consurgent nec hereditabūt terrā:
neq; implebunt faciē orbis ciuitatū. Et
consurgam sup eos dicit dn̄s exercituū: et
pdam babylonis nomē. et reliquias ⁊ ger
men et pgeniē ait dn̄s. Et ponā eam in
possessionem hericij. et in paludes aquaꝝ:
et scopabo eam in scopa terens dicit dn̄s
exercituū. Iurauit dn̄s exercituū dicens.
Si non ut putaui ita erit. et quomō mē
te tractaui sic eueniet: ut conterā assyriū

in terra mea: et in montibꝫ meis concul
cem eū. Et auferetur ab eis iugū eius: et
onus illius ab humero eoꝝ tolletur. Hoc
consiliū qd̄ cogitaui sup̄ omnē terrā: et
hec est manus extenta sup̄ vniuersas gētes.
Dn̄s eni̅ exercituū decreuit: et quis poce
rit infirmare? Et manus eius extenta: et
quis auertet eam? In āno quo mortuus
est rex achaz: fcm̄ est onus istud. Ne lete
ris philistea omn̄s tu: qm̄ cōminuta est
virga p̄cussoris tui. De radice eni̅ colubri
egredietur regulus: et semen eius absor
bens uolucrem. Et pascent̄ p̄mogeniti pau
perū: et paupes fiducialit̄ requiescent. Et
interire faciam in fame radicē tuā: et reli
quias tuas interficiā. Vlula porta: clama
ciuitas: prostrata est philistea omn̄s. Ab
aquilone eni̅ fum⁹ ueniet: et nō est qui ef
fugiat agmen eius. Et quid rn̄debitur nū
cijs gentis? Quia dn̄s fundauit syon: et
in ipso sperabūt paupes populi eius.

Onus moab. Quia XV
nocte uastata est ar: moab conti
cuit. Quia nocte uastatus ē mu
rus: moab conticuit. Ascendit domus et dy
bon. ad excelsa in planctū. Sup̄ nabo et su
p̄ medaba. moab ululabit. In cunctis capi
tibus eius caluiciū: omn̄s barba radetur.
In triuijs eius accincti sūt sacco: sup̄ tecta e
ius et in plateis eius omn̄s ululatus descen
det in fletū. Clamabit esebon et eleale: usq̄
iasa audita est uox eoꝝ. Sup̄ hoc expediti
moab ululabūt: aīma eius ululabit sibi.
Cor meū ad moab clamabit: uectes eius
usq̄ ad segor uitulam consternantē. Pas
censū eni̅ luith fleus ascendet: et in via oro
naim clamorem contricionis leuabunt.
Aque eni̅ nemrim deserte erūt: quia aruit
herba. defecit germen: viror omn̄s interijt.
Scd̄m magnitudinē op̄is: et uisitacio eo
rū. Ad torrentē salicū ducent eos: qm̄ cir
cūijt clamor t̄minū moab. Vsq̄ ad gallī
ululatus eius: et usq̄ ad puteū helym cla
mor eius: quia aque dybon replete sunt
sanguine. Ponā eni̅ sup̄ dybon addita
menta: hijs qui fugerint de moab leonē
et reliquijs terre.

Emitte agnū dn̄e dn̄atorē t̄re: de
petra deserti ad montē filie syon.
Et erit sicut auis fugiens et pul
li de nido auolantes: sic erūt filij moab in
transcensu arnon. Ini conciliū. coge con
ciliū: pone quasi noctē vmbrā tuam ī me
ridie. Absconde fugientes: et uagos ne pro
das. Habitabūt apud te profugi mei. Mo
ab esto latibulū eoꝝ a facie uastatoris. Fini
tus est eni̅ pulius: consūmatus est miser:
defecit qui conculcabat terrā. Et p̄parabit̄
in mīa soliū: et sedebit sup̄ eū in ueritate ī
tabernaculo dauid: iudicans et querēs iu
diciū. et uelociter reddens qd̄ iustū ē. Au
diuim⁹ sup̄biam moab: sup̄bus est ual
de. Sup̄bia eius. et arrogancia eius. et in
dignacio eius: plus q̄ fortitudo eius. Id
circo ululabit moab: ad moab vniuersus
ululabit. Hijs qui letantur sup̄ muro coc
ti lateris loq̄nū plagas suas: qm̄ subur
bana esebon deserta sūt: et vinea sabama.
dn̄i genciū exciderūt. Flagella eius usq̄ ad
gazer p̄uenerūt: errauerunt in deserto. P
pagines eius relicte sūt: tr̄sierūt mare. Su
per hoc plorabo in fletu iazer vineā saba
ma. Inebriabo te lacrima mea esebon et
eleale: qm̄ sup̄ vindemiam tuā et sup̄ mes
sem tuam uox calcanciū irruit. Et aufere
tur leticia et exultacio de carmelo: et in vi
neis non exultabit neq̄ iubilabit. Vinū
in torculari non calcabit qui calcare con
sueuerat. Vocem calcanciū abstuli. Sup̄
hoc uenter meus ad moab quasi cythara
sonabit: et uiscera mea ad murū cocti la
teris. Et erit cū apparuerit qd̄ laborauit
moab sup̄ excelsis suis: ingredietur ad scā
sua ut obsecret. et non ualebit. Hoc ūbū
qd̄ locutus est dn̄s ad moab ex tunc: et
nūc locutus est dn̄s dicens. In tribꝫ āni̅s
q̄si āni mercennarij auferetur gloria mo
ab sup̄ omn̄ p̄plo multo: et relinquet̄ ī eo
sicut racemus p̄u⁹ et modic⁹ neq̄q̄ mlt̄us.

Onus damasci. XVII
Ecce damascus desinet ēē ciuitas:
et erit sicut aceruus lapidū in ru

ina. Delicte ciuitates auer gregib; eñ:
et requiescent ibi. et non erit qui exterre
at. Et cessabit adiutoriū ab effraym: et
regnū a damasco. Et reliquie syrie sicut
gloria filior israhel erūt: dicit dñs exer
cituū. Et erit in die illa attenuabit gla
iacob: et pingues carnes eius emarces
cent. Et erit sicut congregans in messe
qđ restituit: et brachiū eius spicas leget.
Et erit sicut querens spicas in valle ra
phaim: et relinquet in eo sicut racemus.
et sicut excussio olee duar aut trū oliua
rū in sūmitate rami. siue q̄tor a quīq;.
In fructu uīb; eius fructus eius: dicit dñs
deus israhel. In die illa inclinabit ho
mo ad factorem suū: et oculi eius ad sanc
tum israhel respicient. Et non inclinabit
ad altaria que fecerūt manus eius: et
que opati sūt digiti eius. Non respici
et lucos et delubra. In die illa erūt ciui
tates fortitudinis eius derelicte: sicut a
rmata et segetes que derelicte sunt a fa
cie filior israhel. Et eris desolata: quia oblita
es dei saluatoris tui: et fortis adiutoris
tui nō es recordata. Propterea plantabis
plantacionē fidelem: et germen alienū se
minabis. In die plantacionis tue labunt
ca: et mane semen tuū florebit. Ablata
est messis in die hereditarie: et dolebit q̄
insanabiliter. Ve. multitudo populor multor ut
multitudo maris sonantis: et tumultus
turbay sicut sonitus aquay multay. So
nabūt ppli: sicut sonitus aquay fluminis
ciuī. Et increpabit eū. et fugiet procul: et
rapietur sicut puluis montiū a facie
uenti: et sicut turbo coram tempestate. In
tempore uespe. et ecce turbatio: in matuti
no. et nō subsistet. Hec est ps eor qui vas
tauerūt nos: et sors diripientiū nos. ..

Ve terre cymbalo XVIII
alarū que est trans fluminia e
thiopie: que mittit in mare le
gatos et in vasis papiri sup aquas. Ite
angeli veloces ad gentē cōuulsam et dila
ceratā: ad ppm terribilē post quē non
est alius: gentem expectantē. expectantē
et conculcatam: cui⁹ diripuerūt flumina
terrā eius. Omnes habitatores orbis qui
moramini in terra cum eleuatū fuit signū
in montib; videbitis: et clangorē tube
audietis: quia hec dicit dñs ad me. Quie
scam et considerabo in loco meo: sicut
meridiana lux clara est. et sicut nubes
roris in die messis. Ante messem enī to
tus effloruit: et sanatura pfecto ḡminas
uit. Et precident ramusculū eius falcib;:
et que dēlecta fuerūt absidentur. Expan
entur et relinquent simul auib; mon
tiū et bestijs terre: et estate ptenus erūt
sup eum volucres: et omnes bestie terre
sup illū hyemabūt. In tempe illo defe
retur munus dño exercituū a populo di
lacerato et dilacerato: a pplo terribili post
quē non fuit alius: a gente expectante.
expectante et conculcata. cui⁹ diripuerūt
flumina terrā eius: ad locū nois dñi ex
ercituū montē syon. XIX
Onus egipti. Ecce dñs ascendet
sup nubem leuē et ingredietur
egiptū: et mouebūtur simula
cra egipti a facie eius: et cor egipti tra
bescet in medio eius. Et concurrere fa
ciam egiptios aduersum egiptios: et pug
nabit vir contra fratrē suū. et vir contra
amicū suū: ciuitas aduersū ciuitatē. et re
gnū aduersū regnū. Et diripietur spūs egip
ti in visceribus eius: et consiliū eius dis
sipabo. Et interrogabūt simulacra sua:
et diuinos suos et phitones et ariolos.
Et tradam egiptū in manu dñoz crude
lū: et rex fortis dominabitur eor. ait dñs
deus exercituū. Et arescet aqua de mari:
et flumen desolabitur atq; siccabit. Et de
ficient flumina: attenuabūtur et sicca
buntur rami aggerū. Calamus et iuncus
marcescet. Nudabitur alueus iuxta os
tia suo: et omnis sementis irrigua sicca
bitur. arescet et non erit. Et merebunt
piscatores: et lugebūt omnes mittentes
in flumen hamum: et expandentes re
the sup faciem aque emarcescent. Con
fundentur qui operabant linū: pectē

tes et rectores subtilia. Et erunt unguenta eius flagrantia: odus qui fragebant lacunas ad capiendos pisces. Confusi principes thanes: sapientes consiliarii pharaonis deterunt consilium insipiens. Quomodo dicetis pharaoni filius sapientium ego: filius regum antiquorum? Ubi sunt nunc sapientes tui? Annuntient tibi et indicent: quid cogitauerit dominus exercituum super egyptum. Facti sunt principes thanes. Decepti sunt principes mephis: deceperunt egyptum anguli plinthi eius. Dominus miscuit in medio eius spiritum vertiginis: et errare fecerunt egyptum in omni opere suo. sicut errat ebrius et vomens. Et non erit egypto opus quod faciat caput et caudam: incurvatum et retrorsum. In die illa erit egyptus qui mulieres: et timebunt et metuent a facie commotionis manus domini exercituum. quam ipse movebit super eam. Et erit terra iuda egypto in festivitatem. Omnis qui fuerit illius recordatus: pavebit a facie consilii domini exercituum quod ipse cogitavit super eam. In die illa erunt quinque civitates in terra egypti loquentes lingua chanaan: et iurantes per dominum exercituum. Civitas solis vocabitur una. In die illa erit altare domino in medio terre egypti: et titulus domini iuxta finem eius: et erit in signum et in testimonium domino exercituum in terra egypti. Clamabunt enim ad dominum a facie tribulantis: et mittet eis salvatorem et propugnatorem qui liberet eos. Et cognoscetur dominus ab egypto: et cognoscent egyptii dominum in die illa: et colent eum in victimis et muneribus: et vota vovebunt domino et solvent. Et percutiet dominus egyptum plagam: et sanabit eam. Et revertentur ad dominum. et placabitur eis: et sanabit eos. In die illa erit via de egypto in assyrios: et introibit assirius egyptum. et egyptius in assyrios: et servient egyptii assiriis. In die illa erit israel tertius egypto et assyrio: benedictio in medio terre. cui benedixit dominus exercituum dicens. Benedictus populus

meus egyptus: et opus manuum mearum assyrio: hereditas autem mea israhel.

In anno quo venit tharthan in azotum. cum misisset eum sargon rex assyriorum. et pugnasset contra azotum et cepisset eam: in tempore illo locutus est dominus in manu isaie filii amos dicens. Vade et solve saccum de lumbis tuis: et calceamentum tuum tolle de pedibus tuis. Et fecit sic: ambulans nudus et discalceatus. Et dixit dominus. Sicut ambulavit servus meus isaias nudus et discalceatus. tribus annis signum et portentum erit super egyptum et super ethiopiam: sic transmigrabit rex assyriorum captivitatem egypti. et transmigrationem ethiopie iuvenem et senem. nudum et discalceatum. discooptis natibus ignominiam egypti. Et timebunt et confundentur ab ethiopia spe sua: et ab egypto gloria sua. Et dicet habitator insule huius in die illa. Ecce hic erat spes nostra. ad quos confugimus in auxilium: ut liberarent nos a facie regis assyriorum. Et quomodo effugere poterimus nos?

Onus deserti maris. Sicut turbines ab austro veniunt. de deserto venit: de terra horribili visio dura nuntiata est michi. Qui incredulus est incredulus agit: et qui depopulator est vastat. Ascende elamite: obside medi. Omne gemitum eius cessare fecit. Propterea repleti sunt lumbi mei dolore: angustia possidet me sicut angustia parturientis. Curvatus sum audiendo: conturbatus sum non videndo. Evanuit cor meum: tenebre stupefecerunt me. Babylon dilecta mea. posita est michi in miraculum. Pone mensam: contemplare in speculo. Comedentes et bibentes surgite: principes arripite clipeum. Hec enim dixit michi dominus. Vade et pone speculatorem: et quod cernit annuntiet. Et vidit currum duorum equitum: ascensorem asini. et ascensorem cameli. Et contemplatus est diligenter multo tempore: et clamavit leo. Super speculam domini ego sum stans assidue per diem: et

sup custodiam meā ego sum stans totis
noctibz. Ecce iste uenit ascensor uir bige
equitū. Et rndit. et dixit. Cecidit cecidit
babylon: et omnia sculptilia deor ei⁹ con
trita sunt in tr̄am. Tritura mea et fili
a aree mee: que audiui a dn̄o deo exer
cituū deo isrl'. annūciaui uobis. Onus
duma. Ad me clamat ex seyr. Custos q̄
de nocte: custos quid de nocte? Dixit cus
tos. Venit mane et nox. Si q̄ritis q̄rite:
cōuertimū et uenite. Onus in arabia.
In saltu ad uesp̄am dormietis: in semi
tis dodanim. Occurrentes sicienti ferte
aquā. Qui habitatis terrā austri: cū
panibus occurrite fugienti. A facie eiū
gladior fugerūt: a facie gladij īminē
tis. a facie arcus extenti: a facie grauis
prelij. Qm̄ hec dicit dn̄s ad me. Adhuc
in uno anno q̄i in āno mercēnarij ⁊ au
feretur omīs gloria cedar: et reliquie
numeri sagittarior forciū de filijs cedar
īminuēt. Dn̄s eiū deus isrl' locutus est.

XXII

Onus uallis
uisionis. Quidnā tibi quoqz ē.
quia ascendisti et tu omīs īrec
ta. clamoris plena: urbs frequens. ciui
tas exultans: Interfecti tui non intrfecti
gladio: nec mortui tui in bello. Cūcti
principes tui fugerūt simul: dureqz liga
ti sunt. Omēs qui īuenti sūt uincti sunt
p̄iter: p̄cul fugerūt. Pterea dixi. Recedi
te a me: amare flebo. Nolite incumbē:
ut consoleuū me sup uastitate filie p̄pli
mei. Dies eiū interfectionis et conculcaci
onis et fletuū a dn̄o deo exercituū in ual
le uisionis: scrutans murū et magnifi
cus sup montē. Et elam sūpsit pharetrā
currū hominis equitis: et p̄ietem nudabit
clypeus. Et erunt electe ualles tue plene
quadrigar: et equites ponent sedes suas
in porta: et reuelabit op̄imentū iude. Et
uidebis in illa die armamentariū dom⁹
saltus: et scissuras ciuitatis dauid uide
bitis. q̄a multiplicate sunt. Et congre
gastis aquas piscine inferioris. et domos
ihrlm numerastis: et destruxistis domos
ad muniendū murū: et lacū fecistis inter
duos muros. et aquā piscine ueteris: et
non suspexistis ad eū qui fecerat eam: et
op̄atorem eius delonge nō uidistis. Et uo
cabit dn̄s deus exercituū in die illa ad
fletū et ad planctū: et ad caluiciū et ad
cingulū sacci. Et ecce gaudiū et leticia
occidere uitulos et iugulare arietes: co
medere carnes et bibere uinū. Comeda
mus et bibamus: cras eiū moriemur.
Et reuelata est in auribz meis dn̄i exer
cituū. Si dimittetur īquitas hec uob
donec morianū: dicit dn̄s ds̄ exercituū.
Hec dicit dn̄s deus exercituū. Uade et in
gredere ad eū qui habitat in tabernaculo
ad sobnam p̄positū templi: et dices ei.
Quid tu hic. aut q̄i quis hic? Quia ex
cidisti tibi hic sepulchrū: excidisti in ex
celsum memoriā diligenter: in petra ta
bernaculū tibi. Ecce dn̄s asportari te fa
ciet sicut asportatur gallus gallinacius:
et q̄i amictū sic subleuabit te. Coronās
coronabit te tribulacione: q̄si pilam mit
tet te in tr̄am latam et spaciosā. Ibi mo
rieris: et ibi erit currus glorie tue. igno
minia domus dn̄i tui. Et expellā te de
stacione tua: et de mīsterio tuo deponam
te. Et erit. in die illa uocabo seruū meū
elyachim filiū helchie. et induā illū tu
nicam tuā: et cingulo tuo confortabo e
um: et potestatē tuam dabo in manu e
ius. Et erit quasi pater habitantibz ihe
rusalem: et domui iuda. Et dabo clauem
domus dauid sup humerū eius: et ap̄iet
et non erit qui claudat: et claudet. et non
erit qui ap̄iat. Et figam illū paxillū in
loco fideli: et erit in soliū glorie domui pa
tris sui. Et suspendam sup eū omēm glo
riam domus patris eius. uasor diuersa
genera: omē uas p̄uulū. a uasis cratera
rū usqz ad omē uas musicor. In die illo
dicit dn̄s exercituū auferet paxillus qui
fixus fuerat in loco fideli: et frangetur et ca
det. et p̄ibit qd̄ pependerat in eo: quia do
min⁹ locutus ē.

XXIII

Onus tyri. Ululate naues maris:

quia uastata est domus. Vnde uenire con
sueuerant. De terra cethim reuelatum est
eis. Tacete qui habitatis in insula: nego
ciacio sydonis. Transfretantes mare reple
uerunt te in aquis multis. Semen nili mes
sis fluminis fruges eius: et facta est negoci
acio gencium. Erubesce sydon: ait enim mare.
fortitudo maris dicens. Non parturiui et
non peperi: et non enutriui iuuenes: nec
ad incrementum perduxi uirgines. Cum audi
tum fuit in egipto dolebunt: cum audierint
de tyro. Transite maria: ululate qui ha
bitatis in insula. Numquid non hec uestra
est que gloriabatur a diebus pristinis in
antiquitate sua? Ducent eam pedes sui
longe ad peregrinandum. Quis cogitauit
hoc super tyrum quondam coronatam: cuius
negociatores principes. institores eius in
cliti terre? Dominus exercituum cogitauit hoc
ut detraheret superbiam omnis glorie: et ad
ignominiam deduceret uniuersos incli
tos terre. Transi terram tuam quasi flumen filia
maris: non est cingulum ultra tibi. Ma
num suam extendet super mare: conturbabit
regna. Dominus mandauit aduersum chanaan.
ut conteret fortes eius: et dixit. Non adi
cies ultra ut glorieris calumpniam susti
nens. uirgo filia sydonis. In cethim con
surgens transfreta: ibi quoque non erit re
quies tibi. Ecce terra chaldeorum: talis populus
non fuit. Assur fundauit eam. In capti
uitatem transduxerunt robustos eius: suffo
derunt domos eius: posuerunt eam in rui
nam. Vlulate naues maris: quia deuas
tata est fortitudo uestra. Et erit. in die illa
in obliuione eris o tyre septuaginta an
nis: sicut dies regis unius. Post septua
ginta autem annos: erit tyro quasi canticum
meretricis. Sume cytharam: circui ciuita
tem meretrix obliuione tradita. Bene cane.
frequenta canticum: ut memoria tui sit. Et
erit post septuaginta annos visitabit
dominus tyrum: et reducet eam ad mercedes su
as. Et rursum fornicabitur cum uniuersis reg
nis terre super faciem terre: et erunt negocia
ciones eius et mercedes eius sanctificate domino.

Non condentur neque reponentur: quia his
qui habitauerint coram domino erit nego
ciacio eius: ut manducent in saturitatem.
et uestiantur usque ad uetustatem. XX

Ecce dominus dissipabit III
terram et nudabit eam: et affliget
faciem eius: et disperget habita
tores eius. Et erit sicut populus sic sacerdos:
et sicut seruus sic dominus eius: sicut ancilla
sic domina eius. Sicut emens sic ille qui ven
dit: sicut fenerator. sic is qui mutuum ac
cipit: sicut qui repetit. sic qui debet. Dis
sipacione dissipabitur terra: et direpcione
predabitur. Dominus enim locutus est uerbum hoc.
Luxit et defluxit terra: et infirmata est. Defluxit
orbis: infirmata est altitudo populi terre. Et terra interfecta
est ab habitatoribus suis: quia transgressi sunt le
ges. mutauerunt ius: dissipauerunt fedus
sempiternum. Propter hoc maledicio uorabit
terram: et peccabunt habitatores eius. Ideo
que insanient cultores eius: et relinquen
tur homines pauci. Luxit uindemia: in
firmata est uitis: ingemuerunt omnes
qui letabantur corde. Cessauit gaudium
tympanorum: quieuit sonitus letancium:
conticuit dulcedo cythare. Cum cantico non
bibent uinum: amara erit pocio bibenti
bus illam. Attrita est ciuitas uanitatis:
clausa est omnis domus nullo introeunte.
Clamor erit super uino in plateis. Deser
ta est omnis leticia: translatum est gaudium
terre. Relicta est in urbe solitudo: et cala
mitas opprimet portas: quia hec erunt
in medio terre. in medio populorum. Quomodo
si pauce oliue que remanserunt excuciantur
ex olea: et racemi cum fuerit finita uindemia.
Hii leuabunt uocem suam atque laudabunt:
cum glorificatus fuerit dominus hinnient de
mari. Propter hoc in doctrinis glorificate do
minum: in insulis maris nomen domini dei is
rahel. A finibus terre laudes audiuimus:
gloriam iusti. Et dixi. Secretum meum mihi: se
cretum meum mihi. Ve michi. Preuaricantes pre
uaricati sunt: et preuaricacione transgresso
rum preuaricati sunt. Formido et fouea et
laqueus super te: qui habitator es terre. Et e

ruit. qui fugerit a uoce formidinis cadet in foueam: et qui se explicuerit de foue a. tenebitur laqueo: quia cataracte de celsis apte sunt: et concutientur fundamenta terre. Confractione confringet terra. contractione contrita est terra. cōmotione cōmouebitur terra: agitatione agitabitur terra sicut ebrius: et auferetur q̄si tabernaculū vnius noctis. Et grauabit eam iniquitas sua et corruet: et non adiiciet ut resurgat. Et erit. ī die illa visitabit dñs sup militiā celi in excelso: et sup reges terre qui sunt sup terram. Et congregabūtur in congregatione vnus carcer in lacū: et claudentur ibi in carcere: et post multos dies visitabūtur. Et erubescet luna et confundetur sol: cū regnauit dñs exercituū ī mōte syon et in ihrlm. et in conspectu seniorū suor glorificatus.

XXV

Domine deus meus es exaltabo te: confitebor nomī tuo q̄m fecisti mirabilia. cogitationes ā aquas fideles amen. Quia posuisti ciuitatē in tumulū: urbem fortem in ruinam: domū alienor ut nō sit ciuitas. et in sempiternū non edificetur. Super hoc laudabit te populus fortis. ciuitas gentiū robustarū timebit te: quia fortis es fortitudo pauperis: fortitudo egeno in tribulatione sua: spes a turbine. umbraculū ab estu. Spūs enī robustor. q̄si turbo impellens parietē. Sicut estū in sicco. tumultū alienor humiliabis: et quasi calore sub umbre tonitrue ppagine filiorū marcescet facies. Et faciet dominus exercituū omnibus ppls in monte hoc cōuiuiū pinguiū. conuiuiū vindemie: pinguiū medullatorū. vindemie defecate. Et papiliabit in monte isto. faciem vinculū colligatū sup omnes ppl̄os: et telam quā ordiebat sup vniuersas nationes: papiliabit mortem in sempiternū. Et auferet dñs deus lacrimā ab omni facie: et obprobriū populi sui auferet de vniuersa terra: quia dominus locutus est. Et dicent in die illa.

Ecce deus nr̄ iste. Expectauimus eum: et saluabit nos. Iste dñs. sustinuimus eum: exultabimus et letabimur in salutari eius: quia requiescet manus dñi in monte isto. Et conculcabitur moab sub eo: sicut conculcatur palea in plaustro. Et extendet manus suas sub eo: sicut extendit natans ad natandū. Et humiliabit gloriā eius. cum allisione manuū eius: et munimenta sublimitatis murorū tuor concidet: et humiliabit et deiciet in terrā usq; ad pulueren.

XXVI

In die illa cantabitur canticū istud in terra iuda. Vrbs fortitudinis nr̄e: saluator ponetur in ea murus et antemurale. Aperite portas: et ingrediatur gens iusta custodiens veritatem. Vetus error abiit: seruabis pacem: pacem q̄a in te sperauimus. Sperastis in dño in secul̄ eternus. in dño deo fortē ī petuū: quia incurua habitantes in excelso: ciuitatem sublimem humiliabit. Humiliabit eam usq; ad terrā: deiciet eam usq; ad pulueren. Conculcabit eam pes: pes pauperis. gressus egenor. Semita iusti recta est: rectus callis iusti ad ambulandū. Et in semita iudicior tuor dñe sustinuimus te: nomen tuū et memoriale tuū in desiderio āīme. Anima mea desiderabit te in nocte: sed et spū meo in p̄cordijs meis. de mane ui gilabo ad te. Cū feceris iudicia tua in terra: iustitiā discent habitatores orbis. Miseream impio: et non discet iustitiā. In terra sanctor iniique gessit: et nō videbit gloriā dñi. Dñe exaltetur manus tua et non uideant: et confundant zelantes ppl̄i: et ignis hostes tuos deuoret. Domine dabis pacem nobis: omnia enī opera nr̄a operatus es nob. Dñe deus nr̄ possederunt nos dñi absq; te: tamen in te recordem nominis tui. Mouentes non viuant: gygantes non resurgant. propterea visitasti et contriuisti eos: et perdidisti omnem memoriā eor. Indulsisti genti dñe: indulsisti genti. Numq; glorificatus es: elongasti omnes finiuos terre. Dñe in

angustia requisierũt te: in tribulacõe murmurans doctrina tua eis. Dicut que operuit. ai appropinquent ad pai dolẽs clamat in doloribz suis: sic facti sumus a facie tua dñe. Concepimus et ẽi pturiuim⁹: et peperim⁹ spũ salutis. Salutes nou fecim⁹ in tra: ideo nõ ceciderũt habitatores terre. Viuent mortui tui: interfecti mei resurgent. Expgiscimini et laudate q̃ habitatis in pulueꝛ: quia ros luas ros tuus: et terram gygantũ detrahes in ruinam. Vade plus meus. intra in cubicula tua: claude ostia tua sup te. Abscondẽ modicũ ad momentũ: donec pteriat indignacio. Ecce enim dñs egredietur de loco suo: ut uisitet iniquitatem habitatoris tre contra eũ⁹: et reuelabit tra sanguinem suũ: et non opiet ulꝝ interfectos suos.

In die illa uisitabit dñs in gladio suo duro. et grandi. et forti. sup leuiathan serpentẽ uectem⁹: et sup leuiathan serpentẽ tortuosum: et occidet draconem qui in mari est. In die illa vinea mera cantabit ei. Ego dñs qui seruo eam⁹: repente ppmabo ei: ne forte uisitet contra eam. nocte et die seruo eam. Indignacio non est mi. Quis dabit mihi spinam et uepres in pho? Gradiar sup eã: simul succendam eã pariter. An pocius tenebit fortitudinẽ meã? faciet pacẽ mihi: pacẽ faciet mi. Qui egrediũtur ad iacob. florebit et germinabit isrl⁹: et implebũt facie orbis semine. Numq̃d iuxta plagam percutientis se percussit eum? Aut sicut occisio interfectos eius sic occisus ẽ? In mẽsura contra mensurã cũ abiecta fuit in discrimine eam. In meditata est in spũ suo duro p diem estus. Ideo sup hoc dimittetur iniquitas domus iacob: et iste omis fructus. ut auferatur pccm eius. Cũ ponet omes lapides altaris. sicut lapides calcis dissipatos: non stabunt lucꝰ et delubra. Ciuitas enim munita desolata erit: speciosa relinquetur. et dimittet⁹ quasi deserta. Ibi pascetur uitulus et ibi accubabit: et consumet frondes eius. In tempore messis illius conterent mulieres uenientes et docentes eam. Non est enim populus sapiens⁹: propter hoc non miserebitur eius qui fecit eum: et qui formauit eum non parcet ei. Et erit. in die illa pertransibit dominus ab alueo fluminis usq; ad torrentem egipti: et uos congregabimini unus et unus filij isrl⁹. Et erit. in die illa clangetur in tuba magna⁹: et uenient qui perierant de tra assyrioꝝ. et qui ejecti erãt de terra egipti: et adorabũt dñm in monte sancto in hierlm.

XXVIII

Ve corone superbie ebriis effraym. et flori decidenti glorie exultacionis eius: qui erant in uertice vallis pinguissime. erratum a uino. Ecce ualidus et fortis dñs. sicut tempestas grandinis. turbo conterens: sicut impetus aquaꝝ multarum inundantium. et inundantium sup terrã spaciosã. Pedibz conculcabit corona superbie ebriorum effraym: et erit flos decidens glorie exultacionis eius qui est sup uertice uallis pinguium. quasi tempore ueris aute maturitatem autumpni. Quã ei aspexit uidens: statim ut manu te tenuerit deuorabit illud. In die illa erit dominus exercituum corona glorie. et serti⁹ exultacionis residuo populi sui⁹: et spũs iudicij sedentis sup throno: et fortitudo reuertentibz de bello ad portam. Veruntamen hi quoq; p uino nescierunt: et p ebrietate erraverũt. Sacerdos et pphera nescierũt pre ebrietate: absorti sunt a uino. Erraverunt in ebrietate⁹: nescierũt uidere: ignorauerũt iudicium. Omnes enim mense replete sunt uomitu sordibusq; ita ut no esset ulla locus. Quem doctrinã docebit scientiã⁹: et intelligere faciet auditũ? Ablactatos a lacte. auulsos ab uberibz? quia manda remanda manda remanda⁹: expecta reexpecta. expecta reexpecta: modicum ibi. modicum ibi. In loquela enim labij et lingua altera loquetur ad populum istum: cui dixit. Hec est requies mea refocillate lassum: et hoc est meum refrigerium. Et noluerunt audire. Et erit eis uerbum dñi. manda remã

da. manda remanda. expecta reexpecta. ex
pecta reexpecta. modicū ibi modicū ibi:
ut uadant et cadant retrorsū. et contere
tur et illaqueent et capiant. Propter hoc
audite uerbū dñi uri illusores: qui do
minamini pplo meo qui est in ihrlm.
Dixistis enim. Pactum fecim mortē:
et cū inferno fedus iniim. flagellū inun
dans cū transierit non ueniet sup nos:
quia posuim mendaciū spem nrām. et
mendacio protecti sumus. Idcirco hec dicit dn̄s
dñs deus. Ecce ego mittā in fundamēto
syon lapidem: lapidem pbatū angulare
pciosū. in fundamento fundatū. Qui cre
diderit non festinet. Et ponā iudicium in
pondere: et iustitiā in mensura. Et subuer
tet grando spem mendacii: et protectionem
aque inundabūt. Et delebitur fedus uest
rum cū morte: et pactum vrm cū inferno nō sta
bit. flagellū inundans cū trānsierit: eritis ei
in conculcationē. Quotiēscūq; pertransierit tol
let vos: quū mane diluculo pertransibit i die
et in nocte. et tantūmodo intellectu dabit auditui. Contribulatū e eū
stratū ita ut alé dormiat: et pallium breue ad
cūq; operire non potest. Quoniam in mon
te diuisionis surget dñs: sicut in valle q̄
est in gabaon irascet. Vt faciat opus suum:
alienum opus eius. Vt operetur opus suum:
peregrinum est opus ab eo. Et nūc nolite il
ludere: ne forte constringantur vincula vra.
Consummationē enim et abbreuiationē au
diui a dño deo exercituum sup vniuersā terā.
Auribus percipite et audite uocē meā: attē
dite et audite eloquium meum. Numquid to
ta die arabit arator ut seret? pscindet et
occabit humum suā? Nonne cū adequauerit
faciē eius. seret gyth et cyminum spargit?
et ponet triticum p ordinem. et ordeum et mi
lium et viciam. in finibus suis? Et erudiet il
lum iudicio: deus suus docebit illū. Non
enim in serris tribulabitur gyth. nec rota
plaustri sup cyminum circumiet? sed in uir
ga excutietur gyth. et cyminum in baculo:
panis autē comminuet. Verūm non in perpe
tuum triturans triturabit illū? nec uex
abit eū rota plaustri: nec in pugnis suis
cōminuet eum. Et hoc a dño deo exercituum exiuit: ut mirabile faceret consiliū.
et magnificaret iustitiam. XXIX

Ve ariel ariel: ciuitas quam ex
pugnauit dauid. Additus est an
nus ad annū: solemnitates euo
lute sunt. Et circumallabo ariel. et erit
quasi tristis et mestus: et erit mi qsi ariel.
Et circūdabo qsi speculum in circuitu tuo: et
ponam contra te aggerē: et munimēta po
nam in obsidionem tuā. Humiliaberis:
de terra loqueris: et de humo audietur e
loquium tuum. Et erit qsi pythonis de terra vox
tua: et de humo eloquium tuum mussitabit.
Et erit sicut pulvis tenuis multitudo ne
mlanciū te: et sicut stipula pertransiēs mul
titudo eor. qui contra te pugnauerūt. Erit ex
peute conflictum a dño exercituum visitabi
tur in tonitruo et cōmotione terre: et uoce
magna turbinis et tempestatis. et flāme
ignis deuorantis. Et erit sicut somnium vi
sionis nocturne. multitudo omnium gentium q̄
dimicauerūt contra ariel: et omnes qui
militauerūt et obsederūt. et pugnauerunt
aduersus eam. Et sicut somniat esuriens
et comedit. cū autē euigilauerit expletus uacua e
anima eius: et sicut somniat sitiens et
bibit. et postquam surrexerit defectus lassus
adhuc sitit. et anima eius uacua e: sic erit
multitudo omnium gentium que dimicauerūt
contra montem syon. Obstupescite et admira
mini fluctuate et vacillate: inebriamini et nō
a vino. mouemini et non in ebrietate: quū
miscuit vobis dñs spūm soporis. Claudet o
culos vros: prophetas et principes vros qui
uident visiones operte. Et erit vobis visio
omnium. sicut verba libri signati: quē cum
dederint scienti litras dicent. Lege istū. Et ni
hil potest. Signatus est enim. Et
dabitur liber nescienti litras: dicetq; ei. Le
ge. Et respondebit. Nescio litras. Et dixit dñs.
Eo qđ appropinquat populus iste ore suo. et
labiis suis glorificat me. cor autē eius lō
ge est a me. et timuerūt me mandato ho
minum et doctus: ideo ecce ego addam ut

ām̄nacoñē facam ꝓ huic. miraculo
grandi et stupendo. Pibit eñ sapiencia a
sapiencib⁹ eius: et intellectus prudencie eo⁹
absconderur. Ve qui ꝓfundi estis corde. ut
a dño abscondatis consiliū: quor sūt in
tenebris opa. et dicūt. Quis uidet nos. et
quis nouit nos? Peruersa est hec vīa cogi
tacio. Quasi si luti⁹ cont̄ figulū cogitet.
et dicat opus factori suo non fecisti me:
et figmentū dicat factori suo. non intelli
gis. Nōne adhuc in modico et in breui
conuertet̄ libanus in carmel. et carmel in
saltū reputabit̄? Et audient in die illa
surdi uerba libri: et de tenebris et caligine
oculi cecor uidebūt. Et addent mites ī dño
letica: et pauperes hoīes in sancto israhel
exultabūt. quoniā defecit qui ꝑualebat:
consūmatus est illusor. Et uigili sunt om
nes qui iniquitatē. qui
peccare faciebant hoīes in uerbo. et ar
guenti in porta supplantabant: et declina
uerūt frustra a iusto. Propter hoc hec dicit do
minus ad domū iacob: qui redemit abrahā.
Non mō confundet̄ iacob nec modo vult⁹
eius erubescet: sed cū uiderit filios suos o
pera manuū mearū in medio sui. sanctifica
bunt nomen meū. Et sanctificabūt nomē sanc
ti iacob: et deū israel ꝑdicabūt. Et scient errā
tes spū intellectus: et murmuratores discent legē.
Et filij delerores
dicit dñs: ut faciens consilū et
non ex me. et ordinem̄ telā. et nō
p spīm meū: ut addatur ꝑccm̄ sup ꝑccm.
Qui ambulabatis ut descenderetis in egip
tum. et os meū nō interrogastis: sperantes
auxiliū in fortitudine pharaonis: et haben
tes fiduciā in umbra egipti. Et erit uob
fortitudo pharaonis in confusionē: et fi
ducia umbre egipti in ignominiā. Erūt
enī in thanis principes eius: et nūcij eius
usq; ad anes puenerūt. Omnes confusi
sunt sup populo qui eis ꝑdesse non potu
it. Non fuerūt in auxiliū. et in aliquā u
tilitatē: sed in confusionē et in obprobriū.
Onus iumentor austri. In tra tribula
onis et angustie leena et leo: ex eis vipa
et regulus volans. portantes sup humeros iumentor diuitias suas: et sup gib
bos camelor thesauros suos. ad ꝑplm q̄
eis prodesse non potent. Egyptus enī frus
tra et vane auxiliabit̄. Ideo clamaui su
per hoc. Superbia tanta est: quiescite. Nūc
ingressus scribe eas sup burrā: et in libro di
ligenter exara illud: et erit in die nouissimo
in testimoniū usq; in etnū. Populus enī ad
uersantium. Quia filij mendaces.
filij nolentes audire legē dñi. Qui dicunt
videntibus nolite uidere: et aspicientibus
nolite aspicere nobis ea que recta sūt. Lo
quimini nobis placentia: uidete nob errores.
Auferte a me uiam: declinate a me semitā:
cesset a facie nra sanctus israel. Propter hoc dicit
dñs sanctus israel. Pro eo q̄d reprobastis u
bum hoc. et sperastis in calumpniam et tumul
tum. et innixi estis sup eo: propterea erit nob
iniquitas hec sicut ruina decidens. et re
fulgens in muro excelso: cui subito dū nō
speratur uenient contritio eius: et comminue
tur sicut conteret̄ lagena figuli contritione
pulchra. Et nō inueniet̄ de fragmentis e
ius testa in qua ponatur igniculus de in
cendio: aut hauriatur paruū aque de fove
a. Quia hec dicit dñs deus sanctus israhel.
In reuersione et quiescentes: salui eritis.
In silentio et in spe erit fortitudo uestra.
Et noluistis: et dixistis. Nequaq̄m: sed
ad equos fugiemus. Ideo fugietis. Et su
per ueloces ascendem⁹. Ideo ueloces erunt
qui ꝑsequent̄ uos. Mille hoīes a facie u
nius. et a facie terroris quīq; fugi
ent: donec relinq̄mini q̄si malus nauis i
uertice montis: et quasi signū sup colle.
Propterea expectat dñs ut misereat̄ uri: et
ideo exaltabitur ꝑcussus uobis: quia deus
iudicij dñs. Beati omnes qui expectant
eum. Populus in syon habitabit in ihrlm.
Plorans nequaq̄ plorabis: miserans
misebitur tui. Ad uocē clamoris tui.
statim ut audierit rūdebit tibi. Et dabit
uobis dñs panē arctū et aquā breuem:
et non fugabit amplius a te ultra doctorē
tuū. Et erūt oculi tui uidentes ꝑceptorē

tuū: et aures tue audientes uerbū p⁹
tergū monentis. Hec est via: ambula
te in ea: neq; ad dexterā neq; ad sinis
tram. Et contaminabis laminas sculp
tiliū argenti tui. et uestimentū confla
tilis auri tui: et dispges ea sicut īmū
diciam menstruate. Egredere: et dices
ei. Et dabitur semī tuo pluuia ubicūq;
seminaueris in tra: et panis frugū terre
erit uberrim⁹ et pinguis. Pascetur in
possessione tua in die illa agnus spacio
se: et tauri tui. et pulli asinoꝝ qui ope
rantur terram ꝯmixtū migma come
dent. sicut in area uentilatū est. Et erūt
sup omnē montē excelsum. et sup omnē
collem eleuatū riui currenciū aquarum:
in die interfectionis multoꝝ. cū ceciderīt
turres. Et erit lux lune sicut lux solis:
et lux solis erit septempliciter sicut lux
septem dierū: in die qua alligauerit do
min⁹ vulnus ꝓpli sui. et ꝑcussurā pla
ge eius sanauerit. Ecce nomē dñi uenit
de longinquo: ardens furor eius et gra
uis ad portandū. Labia eius repleta sūt
indignacione: et lingua eius quasi ig
nis deuorans. Spūs eius uelut torrens
īmundans usq; ad mediū colli: ad ꝑdendas
gentes in nichilū. et frenū erroris qd̄ e
rat in maxillis ꝓplōꝝ. Canticū erit uob
sicut uox sc̄ificate solempnitatis: et leti
cia cordis. sicut qui ꝑgit cū tybia ut in
tret in montē dñi ad fortē isrl'. Et audi
tam faciet dñs gloriā uocis sue: et tro
rem brachij sui ostendet in cōminacio
nem furoris. et flāme ignis deuorātis.
Allidet in turbine: et in lapide grandīs.
A uoce enī dñi pauebit assur uirga per
cussus: et erit transitus uirge fundat⁹.
quā requiescē faciet dñs sup eū. In ty
panis et in cytharis. et in bellis ꝑcipu
is expugnabit eos. Ꝓparata ē enī ab
heri tophet. a rege ꝓparata ꝓfunda et dila
tata. Nutrimenta eius ignis et ligna
multa: flatus dñi sicut torrens
sulphuris succendens eam.
Et qui descen XXXI

dunt in egyptū ad auxiliū in equis spe
rantes. et habentes fiduciā sup q̄drigis
quia multe sunt. et sup equitibꝫ. q̄a pre
ualidi nimis: et non sunt confisi sup sāc
tum isrl': et dñm non requisierūt. Ipse
autē sapiens adduxit malū: et uerba
sua nō abstulit. Et consurget contra do
mū pessimoꝝ: et cont̄ auxiliū opanciū
iniquitatē. Egyptus homo. et nō deus:
et equi eoꝝ caro. et non spūs. Et dñs in
clinauit manū suam. et corruet auxilia
tor: et cadet cui ꝑstatur auxiliū: simulq;
omēs consumētur. Quia hec dicit dñs
ad me. Quomō si rugiat leo et catulus
leonis sup ꝑdam suā: cū occurrerit ei mul
titudo pastoꝝ. a uoce eoꝝ non formidabit.
et a multitudine eoꝝ nō pauebit: sic des
cendet dñs exercituū ut prelietur super
montē syon. et sup collem eius. Sicut
aues uolantes. sic ꝓteget dñs exercituū
ihrlm: ꝓtegens et liberans. transiens et
saluans. Conuertimī sicut in ꝓfundū re
cesseratis filij isrl'. In die enī illa abiciet
vir ydola argenti sui. et ydola auri sui: q̄
fecerūt uobis manus vr̄e in pcm̄. Et ca
det assur in gladio non viri: et gladius
non hominis uorabit eū. Et fugiet non a
facie gladij: et iuuenes eius uectigales e
runt. Et fortitudo eius a tr̄ore tr̄ansibit: et
pauebūt fugientes principes eius. Dixit
dñs cuius ignis est in syon: et caminus
eius in ihrlm. XXXII

Ecce in iusticia regnabit rex: et
principes in iudicio ꝑerūt. Et
erit uir sicut qui absconditur a
uento. et celat se a tempestate: sicut riui
aquaꝝ in siti. et umbra petre ꝓminētis
in terra deserta. Non caligabunt oculi vi
denciū: et aures audienciū diligenter au
scultabūt: et cor stultoꝝ intelliget scienciā:
et lingua balboꝝ uelociter loquet̄ et plane.
Non uocabitur ultra is qui insipiens ē
princeps: neq; fraudulentus appellabit̄
maior. Stultus enī fatua loquet̄. et cor
eius faciet iniquitatē: ut ꝑficiat simu
lacionē. et loquatur ad dñm fraudulen

ter: et uacuā faciat animā esurientis. et
potū sicienti auferat. Fraudulenti. ua
sa pessima sūt. Ipē eni cogitaciones cō
cinnabit ad pdendos mites in sermōe
mendacij: cū loquetur paup iudiciū.
Princeps uero ea que digna sūt princi
pi cogitabit: et ipē sup duces stabit. Mu
lieres opulente surgite et audite uocem
meā: filie confidentes pcipite auribz elo
quiū meū. Post dies eni et ānū. et uos
conturbabimī confidentes. Consūmata
est eni vindemia: collectio ultra non ue
niet. Obstupescite opulente: conturba
nū confidentes. Exuite uos et confundi
mī: accingite lumbos vrōs sup ubera:
plangite sup regione desiderabili. sup vi
nea fertili. Sup humū ppli mei spine et
uepres ascendent: quāto magis sup omēs
domos gaudij ciuitatis exultantis: Do
mus eī dimissa est: multitudo urbis rlic
ta ē. Tenebre et palpacio facte sūt super
speluncas usq; in eternū. Gaudiū onag
rum. pascua gregū: donec effundat super
nos spūs de excelso. Et erit desertū in cher
mel: et chermel in saltū reputabitur. Et
habitabit in solitudine iudiciū: et iustici
a in chermel sedebit. Et erit opus iustitie
pax: et cultus iustitie silenciū. et securitas
usq; in sempiternū. Et sedebit pplus meus
in pulchritudīe pacis: et in tabernaculis
fiducie. et in requie opulenta. Grando ī
descensione saltus: et hūilitate hūiliabit
ciuitas. Beati qui seminatis sup omnes
aquas: īmittentes pedem bouis et asini.

XXXIII

Ve qui
pdaris: nōne et ipē pdaberis: Et
qui spūis: nōne et ipē spueris:
Cū consūmaueris depredacionē depredabe
ris: cū fatigatus desiueris contēpnē. con
tempneris. Dnē miserē nrī: te eni expec
tauimus. Esto brachiū eorū in mane: et sal
nrā in tempe tribulacionis. A uoce ange
li fugerūt ppli: ab exaltacione tua disper
se sunt gentes. Et congregabunt spolia
uestra sicut colligitur brucus: uelut cum
fosse plene fuerint de eo. Magnificatus
est dns qm habitabit in excelso: implebit
syon iudicio et iusticia: et erit fides in tēpo
ribus tuis. Diuicie salutis sapiencia et sci
encia: timor dnī ipē thesaurus eius. Ecce
uidentes clamabunt foris: angeli pacis
amare flebunt. Dissipate sunt uie. cessa
uit transiens p semitā: irritū factū ē pac
tum. proiecit ciuitates: non reputauit ho
mines. Iuxit et elanguit terra: confusus
est libanus et obsorduit. Et fctus ē saron
sicut desertū: et concussa ē basan ⁊ carme
lus. Nūc consurgā dicit dns: nūc exalta
bor et nūc subleuabor. Concipietis ardo
rem: parietis stipulā. Spūs vr ut ignis
deuorabit uos: et erūt ppli quasi de incen
dio ciuis. Spine congregate. igni combu
rentur. Audite qui longe estis q fecerim:
et cognoscite vicini fortitudinē meā. Con
territi sunt in syon pctores: possedit tre
mor ypocritas. Quis poterit habitare
de uobis cū igne deuorante: Quis hīta
bit ex uobis cū ardoribus sempiternis: Qui
ambulat in iusticijs: et loquit ueritatē.
Qui pcit auariciā ex calūpnia: et excu
tit manus suas ab omī munē. Qui ob
turat aures suas ne audiat sanguinē:
et claudit oculos suos ne uideat malū.
Iste in excelsis hītabit. Munimēta sax
orū sublimitas eius. Panis ei datus ē:
aque eius fideles sunt. Regem in decore
suo uidebūt oculi eius: cernent trā delon
ge: cor tuū meditabitur timorē. Vbi est
lrātus: Vbi est legis uerba ponderans:
Vbi doctor puulorū: Pplm īpudentē non
uidebis. populū alti sermonis: ita ut nō
possis intelligere disertitudinē lingue e
ius. in quo nulla est sapiencia. Respice
syon. ciuitatē solempnitatis nostre. Ocu
li tui uidebūt ihlm hītacionē opulentā:
tabnaculū qd nequaq̄ trāsferri poterit.
Nec auferent claui in sempiternū: et omēs
funiculi eius non rūpentur: quia solū
modo ibi magnificus dns nr. Locus flu
uiorū riui latissimi et patentes. Non trās
ibit p eū nauis remigiū: neq; trieris mag
na transgredietur eum. Dns eni iudex nr.

dn̄s legifer noster: dn̄s rex nr̄: ipe salua
bit nos. Laxati sunt funiculi tui: sed nō
p̄ualebūt. Sic erit malus tuus: ut dila
tare signū non queas. Tunc diuidentur
spolia predarū multarū. Claudi diripiēt
rapinam: nec dicet vicinus elangui. Po
pulus qui habitat in ea: auferetur ab eo
iniquitas. XXXIIII

Accedite gentes et audite: et popli
attendite. Audiat terra et pleni
tudo eius. orbis et omē germen
eius: quia indignacio dn̄i sup omīs gen
tes: et furor sup vniūsam miliciā eorū.
Interfecit eos: et dedit eos in occisionē. In
terfcī eorū p̄icient: et de cadaueribꝫ eorū as
cendet fetor. Tabescent montes a sangui
ne eorū: et tabescet omīs milicia celorū. Et
cōplicabuntur sicut liber celi: et omīs mi
licia eorū defluet. sicut defluit foliū de vine
a et de ficu: qm̄ inebriatus est in celo gla
dius meus. Ecce sup ydumeā descendet: et
sup p̄plm̄ interfectionis mee ad iudicium.
Gladius dn̄i repletus est sanguīe: incras
satus ē adype de sanguīe agnorū et hyr
corū: de sanguīe medullatorū arietū. Vic
tima enī dn̄i in bosra: et interfectio mag
na in terra edom. Et descendent vnicornes
cum eis: et tauri cū potentibꝫ. Inebriabi
tur terra eorū sanguine. et humus eorū ady
pe pinguiū: quia dies vlcionis dn̄i. an
nus retribucionū iudicij syon. Et conuer
tent torrentes eius in picem: et humus
eius in sulphur. Et erit terra eius in picē
ardentē nocte et die: non extinguetur in
sempiternū. Ascendet fumus eius a gn̄a
cione in generacionē: desolabitur in se
culū seculorū. Non erit trāsiens p eam. Et
possidebūt illam onocrotalus et hericius:
et ibix et coruus hītabunt in ea. Et extē
detur sup eam mensura. ut redigatur ad
nichilū: et p̄pendiculū in desolacionē. No
biles eius non erūt ibi: regem pocius ī
uocabunt: et omīs principes eius erunt
in nichilū. Et orientur in domibꝫ eius spi
ne et urtice: et paliurus in municionibꝫ
eius. Et erit cubile draconū et pascua stru
cionū: et occurrent demonia. Onocentau
rus et pilosus clamabit alter ad alterū.
Ibi cubabit lamia: et īuenit sibi requiē.
Ibi habuit foueam hericius et enutriuit
catulos: et circūfodit. et fouit in vmbra
eius. Illuc congregati sunt milui: alter
ad altm̄. Requirite diligent in libro dn̄i
et legite: vnū ex eis non defuit. Alt alte
rū non quesiuit: quia qd ex ore meo p̄ce
dit. ille mandauit: et spūs eius ipe con
gregauit ea. Et ipe misit eis sortem: et
manus eius diuisit eam illis in mensu
ram. Vsqꝫ in eternū possidebūt eam: in
generacōe et gn̄acionē hītabūt in ea.

Letabitur XXXV
deserta et īuia: et exultabit soli
tudo: et florebit quasi liliū. Ger
minans gn̄minabit: et exultabit letabū
da et laudans. Gloria libani data est ei:
decor carmeli et saron. Ipi uidebunt glo
riam dn̄i: et decorē dei nr̄i. Confortate
manus dissolutas: et genua debilia robo
rate. Dicite. Pusillanimes confortamī:
nolite timē. Ecce deus uester vlcionē addu
cet retribucionis: deus ipe ueniet et salua
bit uos. Tunc apient oculi cecorū: et aures
surdorū patebunt. Tunc saliet sicut ceruus
claudus. et apta erit lingua mutorū: qui
a scisse sunt in deserto aque. et torrentes ī
solitudine: et que erat arida in stagnum.
et siciens in fontes aquarū. In cubilibus
in quibus p̄us dracones hītabant: orietur
viror calami et iunci. Et erit ibi semita et
via: et uia sancta uocabit. Non transibit
p eam pollutus. Et hec erit nobis dirc̄ta
uia: ita ut stulti non errent p eam. Non
erit ibi leo: et mala bestia non ascendet
p eam: nec īuenietur ibi. Et ambulabūt
qui liberati fuerint et redempti a dn̄o: cō
uertentur et uenient in syon cū laude: et
leticia sempiterna sup caput eorū. Gaudiū
et leticiā optinebūt: et fugiet dolor et ge
mitus. XXXVI

Et factū est in q̄rtodecimo anno re
gis ezechie. ascendit sennache
rib rex assyriorū sup omnes ciuitates iuda

munitas: et cepit eas. Et misit rex assy
riorum rapsacen de lachis in ihrlm ad re
gem ezechiam in manu graui: et stetit
in aqueductu piscine superioris in uia a
gri fullonis. Et egressus est ad eum elya
chim filius helchie. qui erat sup domum:
et sobna scriba et ioahe filius asaph. a
commentariis. Et dixit ad eos rapsaces:
Dicite ezechie. Hec dicit rex magnus: rex
assyriorum. Que est ista fiducia qua confi
dis: aut quo consilio uel fortitudine re
bellare disponis? Sup quem habes fiduci
am: quia recessisti a me? Ecce confidis
sup baculum harundineum confractum istum
sup egyptum: cui si innisus fuerit homo intr
bit in manum eius. et pforabit eam. Sic
pharao rex egypti omnibus qui confidunt
in eo. Qd si rnderis mi. in dno deo nostro
confidimus: nonne ipse est cui abstulit e
zechias excelsa et altaria: et dixit iude et
ihrlm. coram altari isto adorabitis? Et
nunc trade te dno meo regi assyriorum: et da
bo tibi duo milia equorum: nec poteris ex
te pbere ascensores eorum. Et quomodo sustine
bis facie iudicis uni loci ex seruis dni me
i minoribus? Qd si confidis in egypto in
quadrigis et in equitibus: et nunc nunquid
sine dno ascendi ad terram istam. ut disper
derem eam? Dns dixit ad me. Ascende su
p terram istam: et disperde eam. Et dixit elya
chim et sobna et ioahe ad rapsacen. Loq
re ad seruos tuos syra lingua: intelligi
mus eum. Ne loquaris ad nos iudaice:
in auribus ppli qui est sup murum. Et dix
it ad eos rapsaces. Nunquid ad dnm tuum.
et ad te misit me dns meus ut loquerer
omnia uerba ista: et non pocius ad uiros
qui sedent sup murum. ut comedant sterco
ra sua. et bibant urinam pedum suorum uobis
cum? Et stetit rapsaces et clamauit uoce
magna iudaice: et dixit. Audite uerba
regis magni: regis assyriorum. Hec dicit rex.
Non seducat uos ezechias: qa non pote
rit eruere uos. Et non uobis tribuat fidu
ciam ezechias sup dno dicens. Eruens li
berabit nos dns: non dabitur ciuitas

ista in manu regis assyriorum. Nolite au
dire ezechiam. Hec enim dicit rex assyriorum.
Facite mecum bndictionem. et egredimini ad
me: et comedite unusquisque uineam suam.
et unusquisque ficum suam. et bibite unus
quisque aquam cysterne sue: donec ueniam et tol
lam uos ad terram que est ut terra uestra: terram
frumenti et uini. terram panum et uinearum.
Nec conturbet uos ezechias dicens: dns
liberabit nos. Nunquid liberauerunt dii
gentium unusquisque terram suam de manu
regis assyriorum? Ubi est deus emath et ar
fath? Ubi est deus sepharuaim? Nunquid
liberauerunt samariam de manu mea? Qs
est ex omnibus diis terrarum istarum qui eruerit
terram suam de manu mea: ut eruat dns
ihrlm de manu mea? Et siluerunt: et non
rnderunt ei uerbum. Mandauerat enim eis rex
dicens. Ne rndeatis ei. Et ingressus est
helyachim filius helchie qui erat sup do
mum. et sobna scriba et ioahe filius asaph
a commentariis ad ezechiam scissis uestibus:
et nunciauerunt ei uerba rapsacis.

XXXVII

Et factum est
cum audisset rex ezechias scidit ues
timenta sua. et obuolutus est sac
co: et intrauit in domum dni. Et misit elya
chim qui erat sup domum et sobnam scribam.
et seniores de sacerdotibus optos saccis ad
ysaiam filium amos pphetam: et dixerunt
ad eum. Hec dicit ezechias. Dies tribulaci
onis et correptionis et blasphemie dies
hec: quia uenerunt filii usque ad partum. et uir
tus non est parienti: si quo modo audiat dns
deus tuus. uerba rapsacis: quem misit rex
assyriorum dns suus ad blasphemandum de
um uiuentem. et exprobrandum sermonibus
quos audiuit dns deus tuus. Leua ergo
oronem: pro reliquiis que repte sunt. Et
uenerunt serui regis ezechie ad ysaiam. Et
dixit ad eos ysaias. Hec dicetis dno uro.
Hec dicit dns. Ne timeas a facie uerborum
que audisti: quibus blasphemauerunt pueri
regis assyriorum me. Ecce ego dabo ei spm.
et audiet nuncium: et reuertetur ad terram
suam: et corruere eum faciam gladio in terra

sua. Reuersus est autē rapsaces: et inue
nit regem assyriorum p̄liantē aduersū lob
na. Audierat enī quia ꝓfectus esset de la
chis. Et audiuit de charatha rege ethio
pie dicentes. Egressus est ut pugnet cō
tra te. Qd̄ cum audisset: misit nūcios
ad ezechiā dicens. Hec dicetis ezechie r̄
gi iude loquentes. Non te decipiat deus
tuus in quo tu confidis dicens: non da
bitur ihrlm in manu regis assyriorum. Ec
ce tu audisti omnia que fecerūt reges as
syriorum omnibus terris quas subuerterunt:
et tu poteris liberari? Nūquid eruerunt
eos dij gentiū. quos subuerterūt p̄res mei:
gozā et aran. et reseph et filios eden. qui
erant in thalassar? Vbi est rex emath et
rex arfath. et rex urbis sepharuaim. aua
et aua? Et tulit ezechias libros de manu
nūciorum et legit eos: et ascendit in domū
dn̄i: et expandit eos ezechias corā dn̄o.
Et orauit ezechias ad dn̄m dicens. Dn̄e
exercituū deus isrl̄ qui sedes sup̄ cherubī.
tu es deus solus om̄ni regnorum terre: tu fecis
ti celū et terram. Inclina dn̄e aurē tuam
et audi: aperi dn̄e oculos tuos et uide: et
audi omnia uerba sennacherib que misit
ad blasphemandū deum viuentē. Vere ei
dn̄e desertas fecerūt reges assyriorum terras
et regiones earum: et dederūt deas earum igni.
Non enī erant dij. sed opa manuū hoīm
lignū et lapis: et cōminuerūt eos. Et nūc
dn̄e deus nr̄. salua nos de manu ei⁹: et cog
noscant omnia regna terre. quia tu es dn̄s
solus. Et misit ysaias filius amos ad e
zechiam dicens. Hec dicit dn̄s deus isrl̄.
Pro quibꝫ rogasti me de sennacherib re
ge assyriorum: hoc est uerbū qd̄ locutus est
dn̄s sup̄ eum. Despexit te. subsannauit te
virgo filia syon: post te caput mouit fi
lia ihrlm. Cui exprobrasti et quē blasphe
masti: et sup̄ quē exaltasti uocē et leuas
ti altitudinē oculorum tuorum? Ad scm̄ isra
hel. In manu seruorum tuorum exprobrasti do
mino: et dixisti. In multitudine q̄drigā
rum mearum ego ascendi altitudinē mon
tiū. iuga libani: et succidam excelsa cedro
rū eius. et electas abietes illius: et intro
ibo altitudinē summitatis eius. saltū car
meli illius. Ego fodi et bibi aquā: et exsic
caui uestigio pedis mei om̄s riuos agge
rum. Nūquid nō audisti que olim feceri
ei? Ex diebus antiquis ego plasmaui il
lud: et nūc adduxi. Et fcm̄ est in eradicacō
nē colliū cōpugnantiū: et ciuitatū muni
tarū. Habitatores earum breuiata manu cō
tremuerūt et confusi sūt: fcti sunt sicut fe
nū agri. et gramē pascue et herba tectorum
que exaruit aūq̄m maturesceret. Habitaci
onē tuā et egressum tuū et introitū tuum
cognoui: et insaniā tuā contra me. Cum
fureres aduersū me: sup̄bia tua ascendit
in aures meas. Ponā ergo circulū in nari
bus tuis. et frenū in labijs tuis: et reducā
te in via p̄ quā uenisti. Tibi autē hoc erit
signū. Comede hoc āno que sponte uascū
tur: et in āno secūdo pomis uescē. In āno
autē tercio seminate et metite: et planta
te vineas. et comedite fructū earum. Et mit
tet id qd̄ saluatū fuerit de domo iuda. et qd̄
reliquū est radicē deorsū. et faciet fructum
sursū: quia de ihrlm exibunt reliquie: et
saluacio de monte syon. Zelus dn̄i exercitu
um faciet istud. Propterea hec dicit dominus
de rege assyriorum. Non intrabit ciuitatem
hanc. et non iaciet ibi sagittā: et non oc
cupabit eam clypeus: et non mittet in cir
cuitu eius aggerē. In via qua uenit per
eam reuertetur: et ciuitatē hanc nō in
gredietur dicit dn̄s. Et ꝓtegam ciuitatē
istam: ut saluē eam ꝓpter me. et ꝓpter da
uid seruū meū. Egressus est autē angel⁹
dn̄i: et ꝑcussit in castris assyriorum centum
octoginta quinq̄ milia. Et surrexerūt ma
ne: et ecce om̄s cadauera mortuorum. Et e
gressus est: et abijt. Et reuersus est senna
cherib rex assyriorum: et hītauit in ninive.
Et fcm̄ est cū adoraret in templo nesrach
deū suū: adramelech et sarasar filij eius
ꝑcusserūt eum gladio: fugerūt in terrā a
rarach. Et regnauit asaradon filius eius
pro eo. XXXVIII
In diebus illis: egrotauit ezechias usq̄

ad mortē. Et intrauit ad eum ysaias fi
lius amos ꝓpheta: et dixit ei. Hec dicit
dn̄s. Dispone domui tue: quia morieris
tu. et non viues. Et cōuertit ezechias faci
em suā ad pietem: et orauit ad dn̄m et
dixit. Obsecro dn̄e memento queso quo
modo ambulauerī coram te in ueritate
et in corde ꝑfecto: et qd̄ bonū est in oculis
tuis fecerim. Et fleuit ezechias fletu mag
no. Et factū est uerbū dn̄i ad ysaiam dicēs.
Vade et dic ezechie. Hec dicit dn̄s deus dd̄
patris tui. Audiui orōnem tuā: uidi lacri
mas tuas. Ecce ego adiciā sup dies tuos
q̄ndecim annos: et de manu regis assyrio
rum eruam te. et ciuitatē istam: et
protegā eam. Hoc autē tibi erit
signū a dn̄o: quia faciet dn̄s uerbū hoc
qd̄ locutus est. Ecce ego reuerti faciā vm
bram linearū ꝑ quas descenderat in h̄olo
gio achaz in sole deorsū. decē lineis. Et re
uersus est sol decem lineis: ꝑ gradus quos
descenderat. Scriptura ezechie regis iude:
cū egrotasset et cōualuisset de infirmita
te sua. Ego dixi. in dimidio dierū meorū:
uadam ad portas inferi. Quesiui residu
um ānorū meorū. Dixi: non uidebo dn̄m
deum in terra uiuenciū. Non aspiciā ho
minē ultra: et habitatorē. Quietis gene
racio mea. ablata est. et cōuoluta ē a me:
quasi tabernaculū pastorū. Precisa est ueld̄
a texente uita mea: dū adhuc ordirer suc
cidit me. De mane usq; ad uesperam fini
es me. Sperabam usq; ad mane: quasi
leo sic contriuit omīa ossa mea. De mane
usq; ad uesperam finies me. Sicut pullus
hyrūdinis sic clamabo: meditabor ut co
lumba. Attenuati sunt oculi mei: suspi
cientes in excelsum. Dn̄e vim pacior: rn̄
de pro me. Quid dicam aut quid rn̄debit
mi: cū ipē fecerit: Recogitabo om̄s ānos
meos: in amaritudine aīme mee. Dn̄e
si sic viuitur. et in talibꝫ uita sp̄us mei:
corripies me et viuificabis me: ecce in pa
ce amaritudo mea amarissima. Tu autē
eruisti animā meā ut non pariret: proie
cisti post tergū tuū omīa peccata mea.

Quia non infernus confitebitur tibi: ne
q; mors laudabit te: non expectabūt qui
descendūt in lacū ueritatē tuā. Viuēs ui
uens ipē confitebitur tibi sicut et ego ho
die: pater filijs notam faciet ueritatē tu
am. Dn̄e saluū me fac: et psalmos nr̄os
cantabimꝰ cūctis diebꝫ uite nr̄e in domo
dn̄i. Et iussit ysaias ut tollerent massā
de ficis. et cathaplasmarent sup vulnus:
et sanaretur. Et dixit ezechias. Qd̄ erit
signū. quia ascendā in domū domini?

In tempe illo XXXIX
misit merodach baladan filius baladan
rex babylonis. libros et munera ad eze
chiam. Audierat eū qd̄ egrotasset et con
ualuisset. Letatus est autem sup eis eze
chias: et ostendit eis cellam aromatū.
et argenti et auri. et odoramentorū et vn
guenti optimi. et om̄s apotecas suppel
lectilis sue: et vniuersa que īuenta sunt
in thesauris eius. Non fuit uerbū quod
non ostenderet eis ezechias in domo sua.
et in omī ptāte sua. Introijt autē ysai
as ꝓpheta ad regem ezechiā: et dixit ei.
Quid dixerūt uiri isti: et unde uenerūt
ad te? Et dixit ezechias. De terra longin
qua uenerūt ad me: de babylone. Et dix
it. Quid uiderūt in domo tua? Et dixit e
zechias. Omīa q̄ in domo mea sunt uide
runt. Non fuit res quā non ostenderim
eis in thesauris meis. Et dixit ysaias ad
ezechiam. Audi ūbū dn̄i exercituū. Ecce
dies uenient: et auferentur omīa que in do
mo tua sunt. et que thesaurizauerūt pa
tres tui usq; ad diem hanc in babylonem.
Non relinquetur quicq̄m dicit dn̄s. Et de
filijs tuis qui exibūt de te. quos genueris
tollent: et erūt eunuchi in palacio regis
babylonis. Et dixit ezechias ad ysaiam.
Bonū uerbū dn̄i qd̄ locutus est. Et dixit.
Fiat tm̄ pax et ueritas in diebꝫ meis.

Consolamī consola XL
mini ꝓple meus: dicit dn̄s deus
uester. Loq̄mī ad cor iherusalē.
et aduocate eam: qm̄ completa est mali
cia eius: dimissa est iniquitas illius.

Y S A

Suscepit de manu dñi duplicia: ꝓ omni-
bus pcis suis. Vox clamantis in deserto:
parate viam dñi: rectas facite in solitudine
semitas dei nostri. Omnis vallis exalta-
bitur: et omnis mons et collis humiliabitur:
et erunt prava in directa. et aspera in vias
planas. Et revelabitur gloria dñi: et vi-
debit omnis caro pariter quod os dñi locu-
tum est. Vox dicentis. Clama. Et dixi.
Quid clamabo? Omnis caro fenum: et omnis
gloria eius quasi flos agri. Exsiccatum est
fenum et cecidit flos: quia spiritus dei suffla-
vit in eo. Vere: fenum est populus. Exsiccatum
est fenum et cecidit flos: verbum autem dñi
manet in eternum. Super montem excelsum
ascende tu. qui evangelizas syon: exal-
ta in fortitudine vocem tuam qui evan-
gelizas ihrlm. Exalta: noli timere. Dic civi-
tatibus iude. Ecce deus vester. Ecce dñs deus
in fortitudine veniet: et brachium eius do-
minabitur. Ecce merces eius cum eo: et o-
pus illius coram eo. Sicut pastor gregem
suum pascet: in brachio suo congregabit
agnos. et in sinu suo levabit: fetas ipse
portabit. Quis mensus est pugillo aquas:
et celos palmo ponderavit? Quis appen-
dit tribus digitis molem terre: et libra-
vit in pondere montes. et colles in statera?
Quis adiuvit spiritum dñi: aut quis consi-
liarius eius fuit et ostendit illi? Cum quo
iniit consilium et instruxit eum. et docuit eum
semitam iusticie. et erudivit eum sciencia: et
viam prudencie ostendit illi? Ecce gentes
quasi stilla situle: et quasi momentum statere
reputate sunt. Ecce insule quasi pulvis exigu-
us: et lybanus non sufficiet ad succenden-
dum: et animalia eius non sufficient ad ho-
locaustum. Omnis gentes quasi non sint. sic
sunt coram eo: et quasi nichilum et inane
reputate sunt ei. Cui ergo similem fecistis
deum: aut quam ymaginem ponetis ei? Num-
quid sculptile conflavit faber: aut aurifex
auro figuravit illud. et laminis argente-
is argentarius? Forte lignum et imputribile
elegit artifex sapiens: querit quomodo sta-
tuat simulachrum quod non moveatur. Num-

quid non scitis? Numquid non audistis? Num-
quid non annunciatum est ab inicio vobis?
Numquid non intellexistis fundamenta terre?
Qui sedet super gyrum terre: et habitatores eius
sunt quasi locuste. Qui extendit velut nichi-
lum celos: et expandit eos sicut tabernacu-
lum ad inhabitandum. Qui dat secretorum
scrutatores quasi non sint: iudices terre velut
inane facit. Et quidem neque plantatus ne-
que satus neque radicatus in terra truncus
eorum. Repente flavit in eos et aruerunt: et
turbo quasi stipulam auferet eos. Et cui
assimilastis me. et adequastis dicit sanctus?
Levate in excelsum oculos vestros: et videte
quis crea[illegible]uit hec. Qui educit in nu-
mero mi[illegible]liciam eorum: et omnes ex
nomine vocat. Pre multitudine fortitudinis
et roboris virtutisque eius: neque unum reliquum
fuit. Quare dicis iacob et loqueris israel. ab-
scondita est via mea a domino: et a deo meo iu-
dicium meum transivit? Numquid nescis: aut
non audisti? Deus sempiternus dñs qui crea-
vit terminos terre non deficiet neque labora-
bit: nec est investigacio sapiencie eius. Qui
dat lasso virtutem. et hiis qui non sunt fortitudi-
nem: et robur multiplicat. Deficient pue-
ri et laborabunt: et iuvenes in infirmitate
cadent. Qui autem sperant in domino muta-
bunt fortitudinem: assument pennas sicut a-
quile: current et non laborabunt: ambu-
labunt et non deficient. XLI

Taceant ad me insule: et gentes
mutent fortitudinem. Accedant et
tunc loquantur: simul ad iudici-
um propinquemus. Quis suscitavit ab orien-
te iustum: vocavit eum ut sequeretur se? Da-
bit in conspectu eius gentes: et reges obti-
nebit. Dabit quasi pulverem gladio eius:
sicut stipulam vento raptam arcui eius.
Persequetur eos: transibit in pace: semita
in pedibus eius non apparebit. Quis hec
operatus est et fecit: vocans generaciones
ab exordio? Ego dñs: primus et novissimus
ego sum. Viderunt insule et timuerunt: ex-
trema terre obstupuerunt: appropinquave-
runt et accesserunt. Unusquisque proximo suo

auxiliabitur: et fratri suo dicet conforta
re. Confortabit faber erarius percuciens
malleo eum qui cudebat tunc temporis dicens.
glutino bonum est: et confortauit eum in cla
uis ut non moueatur. Et tu israel seruus me
us iacob quem elegi. semen abraham ami
ci mei: in quo apprehendi te. ab extremis
terre. et a longinquis eius uocaui te: et
dixi tibi. Seruus meus es tu: elegi te. et
non abieci te. Ne timeas quia tecum sum
ego: ne declines quia ego deus tuus. Con
fortaui te. et auxiliatus sum tui: et susce
pit te dextera iusti mei. Ecce confundentur
et erubescent omnes qui pugnant aduersum te.
Erunt quasi non sint: et peribunt uiri qui con
tradicunt tibi. Queres eos: et non inuenies
uiros rebelles tuos. Erunt quasi non sint. et ue
luti consumpcio hominis bellantis aduersum
te: quia ego dominus deus tuus apprehendens
manum tuam. dicensque tibi. Ne timeas: e
go adiuui te. Noli timere uermis iacob:
qui mortui estis ex israel. Ego auxiliatus
sum tui dicit dominus: et redemptor tuus sanctus
israhel. Ego posui te quasi plaustrum triturans
nouum: habens rostra serrancia. Tritura
bis montes et comminues: et colles quasi pul
uerem pones. Ventilabis eos: et uentus
tollet: et turbo dispergeet eos. Et tu exulta
bis in domino: et in sancto israel letaberis. Ege
ni et pauperes querunt aquas. et non sunt:
lingua eorum siti aruit. Ego dominus exaudiam
eos: deus israel non derelinquam eos. Aperiam
in supinis collibus flumina: et in medio
camporum fontes. Ponam desertum in stagna
aquarum: et terram inuiam in riuos aquarum.
Dabo in solitudine cedrum: et spinam et mirtum.
et lignum oliue. Ponam in deserto abietem ul
mum et buxum simul: ut uideant et sciant et
recogitent et intelligant pariter: quia manus
domini fecit hoc. et sanctus israel creauit illud. Pro
pe facite iudicium uestrum dicit dominus: afferte si
quid forte habetis dixit rex iacob. Accedant
et nuncient uobis: quecumque uentura sunt. Pri
ora que fuerunt nunciate: et ponemus cor
uestrum et sciemus nouissima eorum: et que uen
tura sunt indicate nobis. Annunciate que
uentura sunt in futurum: et sciemus quia
dii estis uos. Bene quoque aut male si po
testis facite: et loquamur et uideamus simul.
Ecce uos estis ex nichilo: et opus uestrum
ex eo quod non est. Abhominacio est qui elegit
uos. Suscitaui ab aquilone: et ueniet ab
ortu solis. Vocauit nomen meum: et addu
cet magistratus quasi lutum: et uelut plas
tes conculcans humum. Quis annunciauit
ab exordio ut sciamus: et a principio ut
dicamus iustus es: Non est neque annuncians
neque predicens: neque audiens sermones ues
tros. Primus ad syon dicet. ecce assum: et
ihrlm euangelistam dabo. Et uidi et non
erat neque ex istis quisquam qui iniret con
silium: et interrogatus responderet uerbum. Ecce
omnes iniusti et uana opera eorum: uentus et in
ane simulachra eorum.

XLII

Ecce seruus meus. suscipiam eum:
electus meus. complacuit sibi in
illo anima mea. Dedi spiritum meum
super eum: iudicium gentibus proferet. Non cla
mabit neque accipiet personam: neque audie
tur foris uox eius. Calamum quassatum
non conteret: et linum fumigans non exting
uet. In ueritate educet iudicium. Non erit
tristis neque turbulentus donec ponat in ter
ra iudicium: et legem eius insule expectabunt.
Hec dicit dominus deus creans celos et extendens
eos. firmans terram et que germinant ex ea:
dans flatum populo qui est super eam. et spiritum
calcantibus eam. Ego dominus uocaui te in ius
ticia: et apprehendi manum tuam. et serua
ui et dedi te in fedus populi in lucem gencium: ut
aperires oculos cecorum. et educeres de conclusi
one uinctum: de domo carceris sedentes in te
nebris. Ego dominus: hoc est nomen meum. Glo
riam meam alteri non dabo: et laudem me
am sculptilibus. Que prima fuerant ecce
uenerunt: noua quoque ego annuncio: ante
quam oriantur audita uobis faciam. Can
tate domino canticum nouum: laus eius ab extre
mis terre. Qui descenditis in mare et ple
nitudo eius: insule et habitatores earum.
Subleuetur desertum et ciuitates eius: in do
mibus habitabit cedar. Laudate habitatores pe

tre: de uertice montium clamabunt. Ponent
dno gloriam: et laudem eius in insulis
nunciabunt. Dns sicut fortis egredietur: si
cut uir pliator suscitabit zelum. Vocifera
bitur et clamabit: sup inimicos suos con
fortabitur. Tacui. semp silui: paciens fui:
sicut pturiens loquar. Dissipabo et ab
sorbebo simul: desertos faciam montes
et colles: et omne gramen eorum exsiccabo. Et
ponam flumina in insulas: et stagna are
faciam. Educam cecos in via quam nesciunt:
in semitis quas ignorauerunt ambulare
eos faciam. Ponam tenebras coram eis in lu
cem: et praua in recta. Hec uerba feci eis:
et non dereliqui eos. Conuersi sunt retror
sum. Confundantur confusione qui confi
dunt in sculptili: qui dicunt conflatili uos
dij nostri. Surdi audite: et ceci intuemini
ad videndum. Quis cecus: nisi seruus me
us? Et surdus: nisi ad quem nuncios meos
misi? Quis cecus: nisi qui uenundatus est?
Quis cecus: nisi seruus dni? Qui uides
multa: nonne custodies? Qui aptas ha
bes aures: nonne audies? Et dns uoluit
ut scificaret eum: et magnificaret legem
et extolleret. Ipse autem pplus direptus et
uastatus. Laqueus iuuenum omnes: et in
domibus carcerum absconditi sunt. Facti
sunt in rapinam. nec est qui eruat: in direp
cionem: et non est qui dicat redde. Quis
est in uobis qui audiat hoc. attendat et
auscultet futura? Quis dedit in direpci
onem iacob. et isrl uastantibus? Nonne dns
ipse cui peccauimus? Et noluerunt in uijs
eius ambulare: et non audierunt legem
eius. Et effudit sup eum indignacionem
furoris sui: et forte bellum. Et combussit eum
in circuitu et non cognouit: et succendit
eum et non intellexit. XLIII

Et nunc hec dicit dns creans te ia
cob: et formans te isrl. Noli ti
mere quia redemi te: et uocaui
te nomine tuo. Meus es tu. Cum transieris p
aquas tecum ero: et flumina non opient te.
Cum ambulaueris in igne. non cburreris.
et flamma non ardebit in te: quia ego dns ds
tuus scus isrl saluator tuus. Dedi ppicia
cionem tuam egyptum: ethyopiam et saba p
te. Ex quo honorabilis factus es in oculis
meis et gloriosus: ego dilexi te. Et dabo ho
mines pro te: et pplos pro anima tua. Noli
timere: quia tecum ego sum. Ab oriente addu
cam semen tuum: et ab occidente congrega
bo te. Dicam aquiloni da: et austro noli
prohibere. Affer filios meos de longinquo:
et filias meas ab extremis terre. Et omnem
qui inuocat nomen meum. in gloriam meam.
creaui eum: formaui eum: et feci eum. Educ
foras pplm tecum. et oculos habentem: surdum
et aures ei sunt. Omnes gentes congrega
te sunt simul: et collecte sunt tribus. Quis
in uobis annunciet istud: et que prima sunt
audire nos faciet? Dent testes eorum et ius
tificentur: et audiant et dicant. Vere uos
testes mei dicit dns. et seruus meus quem
elegi: ut sciatis et credatis mihi: et intelliga
tis quia ego ipse sum. Ante me non est for
matus deus: et post me non erit. Ego sum.
ego sum dns: et non est absque me saluator.
Ego annunciaui et saluaui: auditum feci:
et non fuit in uobis alienus. Vos testes
mei dicit dns: et ego deus. Et ab inicio e
go ipse: et non est qui de manu mea eruat.
Operabor: et quis auertet illud? Hec di
cit dns redemptor uester: scus isrl. Pter
uos emisi babilonem: et detraxi uectes uni
uersos. et chaldeos in nauibus suis glo
riantes. Ego dns sanctus uester: creans
isrl rex uester. Hec dicit dns qui dedit in
mari uiam: et in aquis torrentibus semi
tam. Qui eduxit quadrigam et equum:
et agmen robustum. Simul obdormierunt.
nec resurgent. Contriti sunt quasi linum:
et extincti sunt. Ne memineritis priorum:
et antiqua ne intueamini. Ecce ego facio
noua: et nunc orientur. Utique cognoscetis
ea. Ponam in deserto uiam: et in inuio flumi
na. Glorificabit me bestia agri. dracones
et struciones: quia dedi in deserto aquas.
flumina in inuio: ut darem potum pplo meo
electo meo. Populum istum formaui michi: lau
dem meam narrabit. Non me inuocasti iacob:

nec laborasti in me isrl'. Non optulisti mi
arietē holocausti tui: et uictimis tuis nō
glorificasti me. Non te seruire feci in obla
cione: nec laborem tibi p̄bui in thure. Nō
emisti michi argento calamū: et adype
uictimarū tuarū non inebriasti me. Verūp
tamen seruire me fecisti in pcc̄is tuis: p̄bu
isti michi laborē in iniquitatibus tuis. E
go sum. ego sū ipe qui deleo iniquitates tu
as ꝓpter me: et pcc̄orū tuorū non recordabor.
Reduc me in memoriā: et iudicemꝰ simul'.
Narra si quid habes: ut iustificeris. Pater
tuus p̄mus peccauit: et interpretes tui pre
uaricati sunt in me: et contaminaui pri
cipes sanctos. Dedi ad interuencionē iacob: ⁊
isrl' in blasphemiā. XLIIII

Et nūc audi iacob serue meus: et
isrl' quē elegi. Hec dicit dn̄s faci
ens et formans te: ab utero auxi
liator tuus. Noli timere serue meus iacob:
et rectissime quem elegi. Effundam enī aq̄s
sup sicientē: et fluenta sup aridam. Effun
dam spm̄ meū sup semen tuū: et bn̄dcionē
meā sup stirpem tuā. Et germinabūt inter
herbas: quasi salices iuxta p̄terfluentes a
quas. Iste dicet dn̄i ego sum: et ille uocabit
in noīe iacob. Et hic scribet manu sua do
mino: et in nomīe isrl' assimilabitur. Hec
dicit dn̄s rex isrl': et redemptor eius dn̄s ex
cercituū. Ego p̄mus et ego nouissimꝰ: et
absq; me non est deus. Quis simul' mei?
Vocet et annūciet: et ordinē exponat michi.
ex quo constitui ꝑplm̄ antiquū. Ventura
et que futura sunt annūcient eis. Nolite ti
mere: neq; conturbenū. Ex tūc audire te feci
et annūciaui: uos estis testes mei. Nūqd
est deus absq; me. et formator quē ego nō
nouerim? Plaste ydoli om̄s nichil sūt: et
amantissima eorū nō ꝓderūt eis. Ipi sunt
testes eorū: quia non uident neq; intelligūt.
ut confundantur. Quis formauit deū: et
sculptile conflauit ad nichil utile? Ecce ō
nes ꝑticipes eius confundentur. Fabri enī
sunt ex hom̄ibꝫ. Cōuenient om̄s: stabūt
et pauebūt. et confundentur simul'. Faber fer
rarius lima opatus est: in prunis et in
malleis formauit illud. et opatus ē in bra
chio fortitudīs sue. Esuriet et deficiet: non
bibet aquā. et lassescet. Artifex lignarius
extendit normā. formauit illud in runcina:
fecit illud in angularibus. et in circino tor
nauit illud: et fecit ymaginē viri. q̄si spe
ciosum hoīem hītantem in domo. Succi
dit cedros: tulit ylicem. et quercū que ste
terat inter ligna saltus. Plantauit pi
nū quā pluuia nutriuit: et fcā est hom̄i
bus in focū. Sūpsit ex eis et calefcūs est:
et succendit et coxit panes. De reliquo aūt
opatus est deum: et adorauit. Fecit sculp
tile: et curuatus est ante illud. Me dn̄i
eius cōbussit igni: et de medio eius carnes
comedit. Coxit pulmentū et saturatus ē:
et calefcūs est. et dixit. Vah calefcūs sū: iu
di focū. Reliquū autē eius deū fecit. et sculp
tile sibi. Curuatur aūt illud et adorat illd':
et obsecrat dicens. Libera me: quia ds meus
es tu. Nescierūt neq; intellexerūt. Obliti eī
sunt ne uideant oculi eorū: et ne intelligāt
corde suo. Non recogitant in mente sua:
neq; cognoscūt neq; senciūt ut dicāt. Me
dietatē eius cōbussi igne: et coxi sup carbo
nes eius panes. Coxi carnes et comedi: et
de reliquo eius ydolū faciā? Ante truncū
ligni ꝓcidam? Pars eius cinis est. Cor in
sipiens adorauit illud: et non liberauit a
nimā suā: neq; dicet forte mendaciū ē in
dextera mea. Memento horū iacob et isrl':
qm̄ seruus meus es tu. Formaui te. Seruus
meus es tu isrl': non obliuisceris mei. De
leui ut nubē iniquitates tuas: et quasi ne
bulam pcc̄a tua. Reuertere ad me: qm̄ rede
mi te. Laudate celi qm̄ fecit dn̄s: iubilate
extrema terre. resonate montes laudacio
nē. saltus et omne lignū eius: qm̄ rede
mit dn̄s iacob: et israhel gloriabitur. Hec
dicit dn̄s redemptor tuus: et formator tu
us ex utero. Ego sum dn̄s faciens omīa.
extendens celos solus: stabiliēs terrā ⁊ nul
lus mecū. Irrita faciens signa diuinorū: et
ariolos in furorē uertens. Conuertens sa
pientes retrorsū: et sciencia eorū stultam
faciens. Suscitans uerbū serui sui: et

consiliū nūciorū suorū cōplens. Qui di
co ihrlm habitaberis: et ciuitatibꝫ iuda
edificabimū: et deserta eius suscitabo. Qui
dico pfundo desolare: et flumina tua are
faciam. Qui dico cyro pastor meus es:
et omnē uoluntatē meam complebis.
Qui dico ihrlm edificaberis: et templo
fundaberis

XLV

Hec dicit dns xpo meo cyro: cui⁹
apprehendi dexterā ut subiciam
ante faciē eius gentes. et dorsa regū uer
tam. Et apiam coram eo ianuas: et por
te nō claudentur. Ego ante te ibo: et glorio
sos terre humiliabo. Portas ereas conte
ram: et uectes ferreos confringam. Et da
bo tibi thesauros absconditos. et archa
ua secretorū: ut scias quia ego dns qui uo
co nomē tuū deus isrl: ppter seruū meū
iacob. et isrl electū meū. Et uocaui te in no
mine tuo: assimilaui te. et non cognouis
ti me. Ego dns. et non est amplius: extra
me non est deus. Accinxi te. et non cogno
uisti me: ut sciant hij qui ab ortu solis.
et qui ab occidente quia absqꝫ me non est
deus. Ego dns: et non ē alter. Formās lu
cem: et creans tenebras. faciens pacē: et
creans malū. Ego dns faciens omnia hec.
Rorate celi desup et nubes pluant iustū:
apiatur terra et gminet saluatorē: et ius
ticia oriatur simul. Ego dns creaui eum.
Ve qui contradicit factori suo: testa de sa
miis terre. Nūquid dicit lutū figulo suo
quid facis: et opus tuū absqꝫ manibus
est: Ve q dicit patri quid generas: et mu
lieri qd pturis. Hec dicit dns scus israel
plastes eius. Ventura interrogate me sup
filios meos: et sup opus manuū mearū
mandate michi. Ego feci terrā: et hoīem
sup eam creaui ego. Manus mee tetende
runt celos: et omni milicie eorū mandaui.
Ego suscitaui eū ad iusticiā: et oms uias
eius dirigā. Ipe edificabit ciuitatē meā:
et captiuitatem meam dimittet. non in
pcio. neqꝫ in muneribꝫ dicit dns deus ex
cercituū. Hec dicit dns. Labor egypti. et
negociacio ethiopie et sabaim. uiri sub
limes ad te transibunt: et tui erūt. Post te
ambulabūt: uincti manicis pgent: et
te adorabunt teqꝫ deprecabuntur. Tātū
in te est deus: et nō est absqꝫ te deus. Vere
tu es deus absconditus: deus isrl saluator.
Confusi sunt et erubuerūt oms siml:
abierūt in confusionē fabricatores errorū.
Israhel saluatus est in dno salute eterna.
Non confudemū et non erubescetis. usqꝫ
in sclm seculi. Quia hec dicit dns creans
celos: ipe deus formans terram et faciens
eam: ipe plastes eius. Non in uanū cre
auit eam: ut hitaretur formauit eā. Ego
dns: et non est alius. Non in abscondito
locutus sū: in loco terre tenebroso. Non
dixi semū iacob: frustra qrite me. Ego do
minus loquens iusticiā: annūcians recta.
Congregamū et uenite: et accedite simul
qui saluati estis ex gentibꝫ. Nescierūt qui
leuant signū sculpture sue: et rogant deū
non saluantē. Annūciate et uenite: et con
siliamū simul. Quis auditū fecit hoc ab
inicio: Ex tunc pdixi illud. Nūquid non
ego dns: et non ē ultra deus absqꝫ me: Ds
iustus et saluans. nō est pter me. Conuerti
mū ad me et salui eritis omes fines terre:
quia ego deus et nō est alius. In memet
ipo iuraui: egredietur de ore meo iusticie
uerbū. et non reuertetur: qa michi curuabit
omnia genua. et iurabit oms lingua. Er
go in dno dicent: mee sūt iusticie et ipiū.
Ad eum uenient: et confundentur oms qui re
pugnant ei. In dno iustificabitur et lauda
bitur omē semē isrl.

XLVI

Conflatus est bel. contritus ē na
bo: facta sunt simulachra eorū bes
tijs et iumentis. Onera uīa gra
ui pondē usqꝫ ad lassitudinē contabuerūt.
et contrita sunt siml: non potuerūt salua
re portantē: et aīma eorū in captiuitatē ibit.
Audite me domus iacob. et omē residuū do
mus isrl: qui portamū a meo utero. q gest
amū a mea uulua. Usqꝫ ad senectā ego ipe:
et usqꝫ ad canos ego portabo. Ego feci et e
go feram: et ego portabo et saluabo. Cui
assimilastis me et adequastis: et compas

tus me. et scalsus sileā: Qui conterens an
imā de sæculo. et argentū stateram ponde
ris: conducēres aurificem. ut faceat deum.
Et paduī et adorant. Portant illū in hu
meris gestantes: et ponentes in loco suo.
Et stabit: ac de loco suo non mouebitur.
Sed et cum clamauerint ad eū nō audiet:
de tribulatione nō saluabit eos. Memen
tote istud: et firmamini. Redite p̄uaricato
res ad cor. Recordamini p̄ora seculi: q̄m e
go sum deus. et nō est ultra deus: nec est si
milis mei. Annūcians ab exordio nouis
simū: et ab antiq̄s que nondū fact̄ sūt. dicēs.
Consilium meū stabit: et omnis voluntas
mea fiet. Vocans ab oriente auē: et de ter
ra longinq̄ virū voluntatis mee. Et locu
tus sum et adducam illud: cogitaui et faciā illō.
Audite me duro corde: qui longe estis a
iustitia. Prope feci iustitiā meam. non elon
gabitur: et salus mea nō morabit. Po
nam in syon salutē: et in isr̄l gl̄riam meā.

Descende sede XLVII
in pulueꝛe virgo filia babilonis.
sede in terra: non est solium filie
chaldeoꝝ: q̄m ultra non uocaberis mol
lis et tenera. Tolle molam: et mola far
inam. Denuda turpitudinē tuam: discoo
pi humerū. retecta crura: transi flumina.
Reuelabitur ignominia tua: et uidebit
obprobriū tuū. Vlcionē capiā: et nō resis
tet michi homo. Redemptoꝛ noꝛ dñs exer
cituū: nomē illius sanctus isr̄l. Sede. tace. et
intra in tenebras filia chaldeoꝝ: q̄a nō uo
caberis ultra dña regnoꝝ. Iratus sū sup
plin meū: contaminaui hereditatē meā:
et dedi in manu tua. Non posuisti eis mi
sericordias. Super senem aggrauasti iugū
tuū ualde: et dixisti. in sempiternū ero dña.
Non posuisti hec sup cor tuū: nec recorda
ta es nouissimi tui. Et nūc audi hec delica
ta et habitans confidenter: que dicis in corde
tuo. ego sum: et non est p̄ter me amplius.
Non sedebo uidua: et ignorabo sterilita
tem. Venient tibi duo hec subito in die u
na: sterilitas et uiduitas. Uniuersa uene
runt sup te. p̄ter multitudinē maleficiorū
tuoꝝ: et p̄ter durissimā incantatoꝝ tuoꝝ
uehementer. Et fiducia habuisti in malicia
tua: et dixisti. non est qui videat me. Sa
pientia tua et scientia tua hec. decepit te: et dix
isti in corde tuo. Ego sum: et p̄ter me non
est altera. Veniet sup te malum: et nesci
es ortum eius: et irruet sup te calamitas.
quā non poteris expiare. Veniet sup te re
pente miseria quā nescies. Sta cū incanta
tionibus tuis. et cū multitudine maleficioꝝ
tuoꝝ in quibꝫ laborasti. ab adolescentia tu
a: si forte quid p̄fit tibi: aut si possis fieri
fortioꝛ. Defecisti in multitudine consiliorū
tuoꝝ. Stent et saluent te augures celi. qui
contemplabant sydera. et supputabant me
ses: ut ex eis annūciarent uentura tibi. Ec
ce facti sunt q̄si stipula: ignis combussit
eos. Non liberabūt aiam suam de manu
flāme. Non sunt prune quibꝫ calefiāt: nec
focus ut sedeant ad eū. Sic fact̄ sūt tibi: in
quibus cūq̄ laborauerās. Negociatores tui
ab adolescentia tua. vnusquisq̄ in uia sua
erraueruūt: nō est qui saluet te. XLVIII

Audite hoc domus VIII
iacob qui uocamini nomine isr̄l: et de
aquis iuda existis. Qui iuratis
in nomine dñi. et deum isr̄l recordamini: nō in ue
ritate neq̄ in iustitia. De ciuitate enī sca
uocati sunt: et sup deū israhel constabili
ti sunt. Dñs exercituū nomē eius. Quo
ra ex tūc annūciaui: et ex ore meo exiit:
et audita feci ea. Repente operatus sum: et
uenerūt. Quia enī quia durus es tu: et ner
uus ferreus cervix tua. et frons tua erea.
Predixi tibi ex tunc. antequā ueniret indi
caui tibi: ne forte diceres. ydola mea fec
erūt hec: et sculptilia mea et conflatilia
mandauerūt ista. Que audisti: uide oīa.
Vos autē non annūciastis. Audita feci ti
bi noua ex tunc: et conseruata. que nescis.
Nunc creata sunt. et nō ex tūc. et ante diē.
et non audisti ea: ne forte dicas. ecce cog
noui ea. Neq̄ audisti neq̄ cognouisti: ne
q̄ ex tūc aperta est auris tua. Sciebā enī quia
p̄uaricans p̄uaricaberis: et transgressō
rem de uentre uocauī te. p̄ter nomē meū

longe faciam furorē meum: et laude me
a infrenabo te ne intereas. Ecce excoxi te
sed non q̄si argentū: elegi te in camino
paupertatis. Propter me, propter me faciā ut
non blasphemer: et gloriā meā alteri non
dabo. Audi me iacob: et isrl' quē ego uo
co. Ego ipse. ego primus: et ego nouissimus.
Manus quoq; mea fundauit terram: et
dextera mea mensa est celos. Ego uocabo
eos: et stabūt simul. Congreganū omnes
uos: et audite. Quis de eis annūciauit
hec? Dn̄s dilexit eum. Faciet uoluntatē
suam in babilone: et brachiū suū ī chal
deis. Ego. ego locutus sū. et uocaui eū: ad
duxi eum. et directa est uia eius. Accedite
ad me: et audite hoc. Non a principio
in abscondito locutus sum: ex tempe an̄
q̄m fierent ibi eram. Et nūc dn̄s deus mi
sit me: et spūs eius. Hec dicit dn̄s deus. re
demptor tuus scūs isrl'. Ego dn̄s deus tuus
docens te utilia: gubernans te in via qua
ambulas. Vtinam attendisses mandata
mea: facta fuisset sicut flumē pax tua. et ius
ticia tua sicut gurgites maris: et fuisset
quasi arena semen tuū. et stirps uteri tu
i ut lapilli eius. Non interisset: et non
fuisset attritū nomen eius a facie mea.
Egredimini de babilone: fugite a chaldeis.
In uoce exultacionis annūciate: audi
tū facite hoc: et ferte illud usq; ad extre
ma terre. Dicite: redemit dn̄s seruū suū
iacob. Non sicierunt in deserto cū educeret
eos. Aquā de petra produxit eis: et scidit
petram et fluxerūt aque. Non est pax ī
piis dicit dn̄s.

XLIX

Audite insule: et attendite popli
delonge. Dn̄s ab utero uocauit
me: de uentre matris mee recor
datus ē nominis mei. Et posuit os meum
quasi gladiū acutū. In umbra manus
sue protexit me: et posuit me sicut sagittā
electam. In pharetra sua abscondit me:
et dixit michi. Seruus meus es tu isrl':
quia in te gloriabor. Et ego dixi. In ua
cuū laboraui: sine causa. et uane forti
tudinē meā consumpsi. Ergo iudiciū me
um cum dn̄o: et opus meū cū deo meo.
Et nūc dicit dn̄s formans me. ex utero
seruū sibi. ut reducam iacob ad eū: et is
rahel non congregabitur. Et glorificatus
sum in oculis dn̄i: et deus meus factus est
fortitudo mea. Et dixit. Parū est ut sis
michi seruus ad suscitandas tribus ia
cob: et feces isrl' conuertendas. Dedi te in
lucem gentiū: ut sis salus mea usq; ad
extremū terre. Hec dicit dn̄s redemptor
isrl' scūs eius. ad contemptibilē animā.
ad abhominatam gentē: ad seruū dn̄o
rū. Reges uidebūt et consurgent princi
pes: et adorabunt propter dn̄m quia fide
lis est: et scm̄ isrl' qui elegit te. Hec dicit
dn̄s. In tempe placito exaudiui te: et
in die salutis auxiliatus sū tui. Et ser
uaui te. et dedi te in fedus ppli: ut susci
tares terrā. et possideres hereditates dis
sipatas: ut diceres hijs qui uincti sunt
exite: et hijs qui in tenebris reuelamini.
Sup uias pascentur: et in omnibz planis
pascua eorū. Non esurient neq; sicient:
et non percutiet eos estus et sol: quia mi
serator eorū reget eos. et ad fontes aqua
rum potabit eos. Et ponā omnes montes
meos īuiam: et semite mee exaltabuntur.
Ecce isti delonge uenient: et ecce illi ab a
quilone et mari: et isti de terra australi.
Laudate celi et exulta terra: iubilate mon
tes laudē: quia consolatus est dn̄s pplm
suū. et pauperum suorū miserebitur. Et dixit
syon. Dereliquit me dn̄s: et dn̄s oblitus
est mei. Numq̄d obliuisci pt̄ mulier in
fantem suū: ut non misereatur filio uteri
sui? Et si illa oblita fuerit: ego tamen
non obliuiscar tui. Ecce in manibz me
is descripsi te: muri tui corā oculis meis
semp. Venerūt structores tui: destruen
tes te et dissipantes. a te exibūt. Leua in
circuitu oculos tuos et uide: omnes isti cō
gregati sūt. uenerūt tibi. Viuo ego dicit
dn̄s. quia omnibz hijs uelut ornamento
uestieris: et circūdabis tibi eos q̄si spon
sa: quia deserta tua et solitudines tue. et
terra ruine tue. nūc angusta erūt p habi

tatoribꝫ: et longe fugabuntur qui absor
bebant te. Adhuc dicent in auribꝫ tuis.
filij sterilitatis tue. Angustus michi est
locus: fac spaciū michi ut habitē. Et di
ces in corde tuo. Quis genuit michi is
tos? Ego sterilis et non pariens. trans
migra et captiua: et istos quis enutriuit?
Ego destituta et sola: et isti ubi hic erant?
Hec dicit dn̄s deus. Ecce leuo ad gentes
manū meam: et ad populos exaltabo
signū meū. Et afferent filios tuos in vl
nis: et filias tuas sup humeros portabūt.
Et erunt reges nutricij tui: et regine nu
trices tue. Vultu in terrā demisso adora
bunt te: et puluerē pedū tuoꝝ lingent.
Et scies quia ego dn̄s: sup quo non con
fundentur qui expectant eum. Nūqd tolle
tur a forti preda: aut qd captū fuit a ro
busto saluū esse poterit? Quia hec dicit
dn̄s. Equidē et captiuitas a forti tolletur:
et qd ablatū fuerit a robusto saluabitur.
Eos uero qui iudicauerūt te ego iudica
bo: et filios tuos ego saluabo. Et cibabo
hostes tuos carnibꝫ suis: et quasi musto
sanguine suo inebriabuntur. Et sciet omīs
caro quia ego dn̄s saluans te: et redemp
tor tuus fortis iacob.

L

Hec dicit dn̄s. Quis est hic liber
repudij matris ur̄e: quo dimi
si eam? Aut quis est creditor me
us: cui uendidi uos? Ecce in iniquitatibꝫ
vr̄is uenditi estis: et in sceleribꝫ vr̄is dimi
si matrē vr̄am: quia ueni et nō erat vir:
uocaui et non erat qui audiret. Nūquid
abbreuiata et puula facta est manus me
a: ut nō possim redimere? Aut non est in
me uirtus ad liberandū? Ecce in īcrepaci
one mea desertū faciā mare: ponā flumi
na in siccū. Computrescent pisces sine a
qua: et morientur in siti. Induā celos te
nebris: et saccū ponā opimentū eoꝝ. Do
minus dedit michi linguā eruditā: ut sci
am sustentare eum qui lapsus est uerbo.
Erigit mane. mane erigit m̄ aurē: ut au
diam q̄ magr̄m. Dn̄s deus apuit michi
aurē: ego autē non contradico: retror
sum non abij. Corpus meū dedi pcucien
tibꝫ: et genas meas uellentibꝫ. Faciem
meam non auerti ab increpantibꝫ et con
spuentibꝫ. Dn̄s deus auxiliator meus: ide
o non sum confusus. Ideo posui faciem
meam ut petrā durissimā: et scio qm̄ nō
cōfundar. Iuxta est qui iustificat me. q̄s
contradicit m̄: Stemus simul. Quis est
aduersarius meus? Accedat ad me. Ecce
dn̄s deus auxiliator meus: quis ē qui cō
dempnet me? Ecce om̄s q̄si uestimentū
conterentur: tinea comedet eos. Quis ex
uobis timens dn̄m: audiens uocē serui
sui? Quis ambulauit in tenebris: et nō
est lumen ei? Speret in noīe dn̄i: et īni
tatur sup deum suū. Ecce om̄s uos accen
dentes ignē accīcti flammis. Ambu
late in lumīe ignis vr̄i: et in flammis
quas succendistis. De manu mea factū
est hoc uobis: in doloribus dormietis.

LI

Audite me qui seq̄mī
qd iustū est: et queritis dn̄m.
Attendite ad petrā vnde excisi
estis: et ad cauernā laci de qua p̄cisi estis.
Attendite ad abraham p̄rem vr̄m. et ad
saram que pepit uos: quia vnū uoca
ui eū et bn̄dixi et multiplicaui eū. Cōso
labitur ergo dn̄s syon: et consolabitur
om̄s ruinas eius. Et ponet desertū eius
quasi delicias: et solitudinē eius quasi
ortū dn̄i. Gaudiū et leticia īuenietur in
ea: gr̄aꝝ actio et uox laudis. Attendite
ad me pplus meus. et tribus mea me au
dite: quia lex a me exiet: et iudiciū me
um in lucē pplōꝝ requiescet. Pe est iust⁹
meus: egressus est saluator meus: ⁊ bra
chia mea pplos iudicabunt. Me insule
expectabūt: et brachiū meū sustinebūt.
Leuate in celū oculos vr̄os. et uidete sub
terra deorsum: quia celi sicut fum⁹ liq̄s
cent. et terra sicut uestimētū atteretur:
et habitatores eius sicut hec interibunt.
Salus autē mea in sempiternū erit: et ius
ticia mea non deficiet. Audite me qui sci
tis iustū: pplus lex mea in corde eoꝝ. No
lite timere obpbriū hoīm: et blasphemias

eorum ne metuatis. Sicut enim uestimentum
sic comedet eos uermis: et sicut lanam
sic deuorabit eos tinea. Salus autem me
a in sempiternum erit: et iusticia mea in
generaciones generacionum. Consurge con
surge: induere fortitudinem brachium domi
ni. Consurge sicut in diebus antiquis:
in generacionibus seculorum. Numquid non tu per
cussisti superbum: vulnerasti draconem? Nun
quid non tu siccasti mare: aquam abys
si uehementis? Qui posuisti profundum
maris viam: ut transirent liberati. Et
nunc qui redempti sunt a domino reuertentur.
et uenient in syon laudantes: et leticia
sempiterna super capita eorum. Gaudium et leti
ciam tenebunt: fugiet dolor et gemitus.
Ego e[illegible] ego ipse consolabor uos. Quis
tu ut timeres ab homine mortali. et a fi
lio hominis. qui quasi fenum ita arescet: et
oblitus es domini factoris tui. qui tetendit
celos et fundauit terram: et formidasti
iugiter tota die. a facie furoris eius. qui
te tribulabat. et parauerat ad perdendum?
Vbi nunc est furor tribulantis? Cito ue
niet gradiens ad aperiendum: et non interfi
ciet usque ad internecionem: nec deficiet pa
nis eius. Ego autem sum dominus deus tuus
qui conturbo mare. et intumescunt fluc
tus eius: dominus exercituum nomen meum.
Posui uerba mea in ore tuo: et in umbra
manus mee protexi te: ut plantes ce
los et fundes terram. et dicas ad syon.
populus meus es tu. Eleuare eleuare consur
ge ihrlm. Qui bibisti de manu domini cali
cem ire eius. Vsque ad fundum calicis sopo
ris bibisti: et epotasti usque ad feces. Non
est qui sustentet eam ex omnibus filiis quos
genuit: et non est qui apprehendat ma
num eius ex omnibus filiis quos enutriuit.
Duo sunt que occurrerunt tibi. Quis con
tristabitur super te? Vastitas et contricio. et
fames et gladius. Quis consolabitur te? Fi
lii tui proiecti sunt: dormierunt in capite omni
um viarum sicut bestia illaqueata. pleni in
dignacione domini. in increpacione dei tui. Id
circo audi hoc paupercula: et ebria non a
uino. Hec dicit dominator tuus dominus: et deus
tuus qui pugnauit pro populo suo. Ecce tu
li de manu tua calicem soporis: fundum ca
licis indignacionis mee. Non adicies
ut bibas illum ultra. Et ponam illum in ma
nu eorum qui te humiliauerunt: et dixerunt a
nime tue. incuruare ut transeamus. Et
posuisti ut terram corpus tuum: et quasi uiam
transeuntibus.

LII

Consurge consurge: induere forti
tudine tua syon. Induere uesti
mentis glorie tue ihrlm ciuitas sancti: quia
non adiciet ultra. ut pertranseat per te incir
cumcisus et immundus. Excutere de puluere. con
surge sede ihrlm: solue vincula colli tui
captiua filia syon. Quia hec dicit dominus.
Gratis venundati estis: et sine argento re
dimenum. Quia hec dicit dominus deus. In e
gyptum descendit populus meus in principi
o ut colonus esset ibi: et assur absque ul
la causa calumpniatus est eum. Et nunc
quid michi est hic dicit dominus? Quoniam ablatus
est populus meus gratis. Dominatores eius iu
ique agunt dicit dominus: et iugiter tota die
nomen meum blasphematur. Propter hoc sci
et populus meus nomen meum in die illa:
quia ego ipse qui loquebar ecce assum. Quam
pulchri super montes pedes annunciantis et
predicantis pacem: annunciantis bonum. pre
dicantis salutem: dicentis. syon regnabit
deus tuus. Vox speculatorum tuorum. Leuaue
runt uocem: simul laudabunt: quia oculo
ad oculum uidebunt cum conuerterit dominus syon.
Gaudete et laudate simul deserta ihrlm:
quia consolatus est dominus populum suum. rede
mit ihrlm. Parauit dominus brachium sanctum suum
in oculis omnium gencium: et uidebunt omnes
fines terre salutare dei nostri. Recedite recedi
te exite inde: pollutum nolite tangere. Exite
de medio eius. Mundanum qui fertis ua
sa domini: quoniam non in tumultu exibitis. nec in
fuga properabitis. Precedet enim uos dominus:
et congregabit uos deus israel. Ecce intelli
get seruus meus: exaltabitur et eleuabitur:
et sublimis erit ualde. Sicut obstupue
runt super te multi: sic inglorius erit inter

viros aspcūs eius. et forma eius int̄ filios hoīm. Iste asperget gentes multas. Sup ipm̄ continebunt reges os suū: q̄a quibz non est narratū de eo uidebūt: et q̄ non audierūt ꝯtēplati sūt.

LIII

Quis credidit auditui nr̄o: et brachiū dn̄i cui reuelatū est: Et ascendet sicut uirgultū coram eo: et sicut radix de terra sicienti. Non est species ei neqz decor. et uidim⁹ eum. et nō erat aspcūs: et desiderauim⁹ eū despcm̄ et nouissimū uiroꝝ. uirū dolorū. et scientem infirmitatē: et q̄i absconditus vultus eius et despcūs: unde nec reputauim⁹ eū. Vere languores nr̄os ipe tulit: et dolores nr̄os portauit. Et nos putauimus eum quasi leprosū: et ꝑcussum a deo et humiliatū. Ipe autē vulneratus est ꝓpter iniquitates nr̄as: attritus est ꝓpter scelera nr̄a. Disciplina pacis nr̄e sup eū: et liuore eius sanati sum⁹. Omēs nos quasi oues errauim⁹: unusquisqz in viam suā declinauit: et dn̄s posuit in eo iniquitatem oīm nr̄m. Oblatus est quia uoluit ipe: et non aꝑuit os suū. Sicut ouis ad occisionē ducet⁹: et q̄si agnus corā tondēte obmutescet: et non aꝑiet os suū. De angustia et de iudicio sublatus ē. Generacionē eius quis enarrabit: Quia abscisus est de terra viuenciū. Ꝓter scelus populi mei ꝑcussi eum: et dabit impios ꝓ sepultura. et diuitē pro morte sua: eo q̄ iniquitatē non fecerit. neqz dolus fuerit ī ore eius: et dn̄s uoluit contēre eum in infirmitate. Si posuerit pro pcc̄o aīam suam. uidebit semen longeuū: et uoluntas dn̄i in manu eius dirigetur. Pro eo q̄ laborauit anima eius: uidebit et saturabitur. In sciencia sua iustificabit ipe iustus seruos meos multos: et iniquitates eoꝝ ipe portabit. Ideo dispciam ei plurimos. et forciū diuidet spolia: pro eo q̄ tradidit in mortē aīam suā: et cū sceleratis reputat⁹ ē. Et ipe pcc̄m multoꝝ tulit: et ꝓ trāsgressoribz rogauit. Auda sterilis

LIIII

que non paris: decanta laudem et hynni q̄ non pariebas: q̄m multi filij deserte magis q̄ eius que habet virū. dicit dominus. Dilata locū tentorij tui: et pelles tabernaculoꝝ tuoꝝ extende ne ꝑcas. Iōgos fac funiculos tuos: et clauos tuos consolida. Ad dexterā eiū et ad leuam penetrabis: et semen tuū gentes hereditabit: et ciuitates desertas inhabitabit. Noli timere quia non confunderis: neqz erubesces. Non eiū te pudebit: q̄a confusionis adolescencie tue obliuisceris: et obprobrij viduitatis tue non recordaberis amplius: quia dn̄abit⁹ tui qui fecit te. Dominus exercituū nomē eius: et redemptor tuus scūs isrl̄. deus oīs terre uocabit⁹. Quia ut mulierē derelictam et merentē spū uocauit te dn̄s: et uxorem ab adolescencia abiectā. dixit deus tuus. Ad pūctum in modico dereliqui te: et in miseracionibz magnis ꝯgregabo te. In momēto indignacionis abscondi faciem meā parūp a te: et in misericordia sempiterna misertus sum tui. dixit redemptor tuus dn̄s. Sicut in diebz noe istud m̄ est. cui iuraui ne inducerem aquas noe ultra sup terram: sic iuraui ut non irascar t̄. et non increpem te. Montes eiū cōmouebuntur. et colles contremiscēt: misericordia autē mea nō recedet: et fedus pacis mee nō mouebit⁹. dixit misericors tuus dn̄s. Paupcula tēpestate cōuulsa absqz ulla consolacōne: ecce ego sternā ꝑ ordinē lapides tuos: et fundabo te in saphiris. Et ponā iaspidem ꝓpugnacula tua: et portas tuas lapides sculptos: et oīes terminos tuos in lapides desiderabiles. Uniuersos filios tuos doctos a domino: et multitudinē pacis filijs tuis: et in iusticia fundaberis. Recede ꝑcul a calūpnia. quia non timebis: et a pauore. quia non appropinquabit tibi. Ecce accola ueniet. qui non erat mecū: aduena quondā tuus adiūgetur tibi. Ecce ego creaui fabrū sufflantē in igne prunas. et ꝓferentē vas in opus suū: ⁊ ego

creaui iuxta fertore ad dispendiū. Omne uas qđ ficti est cōtre te non dirigetur: et omnē linguā resistentē tibi in iudicio iudicabis. Hec hereditas seruor dñi: et iustitia eor apud me dicit dñs. LV

Omnes sitientes uenite ad aq̄s: et qui nō habetis argentū properate. emite. et comedite. Venite emite absq; argento. et absq; ulla cōmutatione uinū et lac. Quare appenditis argentū non in panibz: et laborē uestrū non in saturitate? Audite audientes me. et comedite bonū: et delectabitur in crassitudine anima uestra. Inclinate aurē uestrā et uenite ad me: audite et uiuet anima uestra. Et feriā uobiscū pactū sempiternū: misericordias dauid fidelis. Ecce testem populis dedi eū: ducē ac preceptorem gentibz. Ecce gentē quā nescebas uocabis: et gentes que non cognouerūt te ad te current: propter dñm deum tuū et scm israhel quia glorificauit te. Quērite dñm dū inueniri potest: inuocate eū dū prope est. Derelinquat impius uiam suam. et uir iniquus cogitationes suas: et reuertatur ad dñm et miserebit eius: et ad deum nrm quoniam multus est ad ignoscendū. Non enim cogitationes mee cogitationes uestre: neq; uie uestre uie mee dicit dñs. Quia sicut exaltantur celi a terra: sic exaltate sunt uie mee a uijs uestris. et cogitationes mee a cogitationibz uris. Et quomodo descendit imber et nix de celo. et illuc ultra non reuertitur. sed inebriat terrā et infundit eam. et germinare eam facit. et dat semen serenti. et panem comedenti: sic erit uerbū meū qđ egredietur de ore meo. Non reuertetur ad me uacuū: sed faciet quecūq; uolui: et prosperabitur in hijs ad que misi illud. Quia in letitia egredieminī: et in pace deducemini. Montes et colles cantabūt coram uobis laudem: et omnia ligna regionis plaudent manu. Pro salicibz ascendet abies: et pro urtica crescet murtus. Et erit dñs nominatus in signū eternū: quod non auferetur. LVI

Hec dicit dñs. Custodite iudicium et facite iustitiā: quia iuxta est salus mea ut ueniat: et iustitia mea ut reuelet. Beatus uir qui facit hoc. et filius hominis qui apprehendet istud: custodiens sabbatū ne polluat illud: custodiens manus suas ne faciat omne malum. Et non dicat filius aduene qui adhesit dño dicens: separatione diuidet me dñs a populo suo. Et non dicat eunuchus: ecce ego lignū aridū. Quia hec dicit dñs eunuchis. Qui custodierit sabbata mea. et elegerint que uolui. et tenuerit fedus meū: dabo eis in domo mea. et in muris meis locū. et nomē melius a filijs et filiabz. Nomen sempiternū dabo eis: qđ non peribit. Et filius aduene q̄ adhesit dño ut colant eū et diligāt nomen eius. ut sint ei in seruos. omnē custodientē sabbatū ne polluat illud. et tenentem fedus meū. adducā eos in montem scm meū: et letificabo eos in domo orationis mee. Holocausta eor. et uictime eor̄ placebūt mihi super altare meo: quia domus mea domus orationis uocabit cūctis populis. ait dñs deus. qui congregat dispersos israhel. Adhuc congregabo ad eum congregatos eius. Omnes bestie agri uenite ad deuorandū: uniuerse bestie saltus. Speculatores eius cec omnes: nescierūt uniuersi. canes muti non ualentes latrare: uidentes uana. dormientes et amantes somnia: et canes impudentissimi nescierūt saturitatē. Ipi pastores ignorauerūt intelligentiam. Omnes in uiam suam declinauerūt: unusquisq; ad auaritiā suā a summo usq; ad nouissimum. Uenite sumamus uinū. et impleamur ebrietate: et erit sicut hodie sic et cras. et multo amplius. Justus perijt. et nemo LVII est qui recogitet in corde suo: et uiri misericordie colliguntur: quia non est qui intelligat. A facie enim malicie. collectus est iustus. Veniat pax: requiescat in cubili suo. qui ambulauit in directione sua.

Vos autē accedite huc filij auguriatricis:
semen adultere et fornicarie. Sup quē lu
sistis? Sup quē dilatastis os et eiecistis
linguam? Nūquid non uos filij sceles
ti semen mendax? Qui consolamī ī dijs
subter omē lignū frondosū: īmolātes
puulos in torrentibꝫ subter eminētes
petras. In ptibꝫ torrentis pars tua: hec
est sors tua. Et ipis effudisti libamē: ob
tulisti sacrificiū. Nūquid sup hijs nō in
dignabor? Sup montē excelsū et subli
mem posuisti cubile tuū: et illuc ascendis
ti ut īmolares hostias. Et post ostiū ⁊ re
tro postem posuisti memoriale tuū: quia
iuxta me discooperuisti. et suscepisti adul
terū. Dilatasti cubile tuū: et pepigisti cū
eis. Dilexisti stratū eorꝫ manu aptaꝰ: et
ornasti te regio vnguēto: et multiplicas
ti pigmenta tua. Misisti legatos tuos
procul: et humiliata es usqꝫ ad inferos.
In multitudine uie tue laborasti: nō dix
isti quiescam. Vitā manus tue īuenisti:
ꝓpterea non rogasti pro quo sollicita ti
muisti: quia mentita es. et mei non es
recordataꝰ: neqꝫ cogitasti in corde tuo. q̄a
ego tacens. et quasi nō uidens: et mei ob
lita es. Ego annūciabo iusticiā tuā: et o
pera tua non proderūt tibi. Cum clama
ueris. liberent te congregati tui: et omēs
eos auferet uentus. tollet aura. Qui au
tem fiduciā habet mei. hereditabit tr̄ā:
et possidebit montē scm̄ meū. Et dicam.
Viam facite. p̄bete iterꝰ: declinate de semi
ta: auferte offendicula de uia ꝓpli mei.
Quia hec dicit excelsus et sublimis ha
bitans eternitatē. et scm̄ nomē eius in ex
celso. et in scō habitās. et cū contrito ⁊ hu
mili spū: ut viuificet spm̄ humiliū. et viui
ficet cor contritorꝫ. Non eū in sempiternū
litigabo. neqꝫ usqꝫ in finem irascarꝰ: quia
spiritus a facie mea egredietur: et flatus
ego faciā. Ꝓter iniquitatē auaricie eius
iratus sum: et ꝑcussi eū. Abscondi et in
dignatus sum: et abijt uagus in via cordꝰ
sui. Vias eius uidi. et dimisi eū. et reduxi
eū: et reddidi cōsolaciones ipi. et lugenti
bus eius. Creaui fructū labiorꝫ pacēꝰ: pa
cem ei qui longe est. et qui ꝓpe dixit dn̄s:
et sanaui eū. Impij autē quasi mare fer
uens qd̄ quiescere non pt̄: et redundant fluc
tus eius in conculcacionē et lutū. Non ē
pax dixit deus meus īpijs.

LVIII

Clama ne cesseꝰ: quasi tuba exal
ta uocem tuā: et annūcia popu
lo meo scelera eorꝫ. et domui iacob
peccata eorꝫ. Me etenī de die in diē querūtꝰ:
et scire uias meas uolunt: quasi gens q̄
iusticiā fecerit. et que iudiciū dei mei non
dereliquerit. Rogant me iudicia iusticie:
et appropinquare deo uolūt. Quare ieiuna
uimus et non aspexistiꝰ: humiliauimꝰ aīas
nr̄as et nescisti? Ecce in die ieiunij uestri
īueniūtur uoluntates ur̄e: et omēs debi
tores ur̄os repetitis. Ecce ad lites et contē
ciones ieiunatis: et ꝑcutitis pugno impi
e. Nolite ieiunare sicut usqꝫ ad hanc diem:
ut audiatur in excelso clamor uester. Nū
quid tale ē ieiuniū qd̄ elegiꝰ: ꝑ diem affli
gere hoīem aīam suam? Numqd̄ contor
quere q̄i circulū caput suūꝰ: et saccū et cine
rem sternere? Nūquid istud uocaui ieiuniū.
et diē acceptabilē dn̄o? Nōne hoc est ma
gis ieiuniū qd̄ elegi? Dissolue colligacio
nes impietatis: solue fasciculos deprimē
tes. Dimitte eos qui confracti sunt libe
ros: et omē onus dirūpe. Frange esurie
ti panē tuū: et egenos uagosqꝫ induc ī
domū tuam. Cum uideris nudū opi eū:
et carnē tuā ne despexeris. Tūc erūpet q̄i
mane lumē tuū: et sanitas tua citius
orietur. Et anteibit faciem tuā iusticia
tua: et gloria dn̄i colliget te. Tūc īuoca
bis et dn̄s exaudiet: clamabis. et dicet.
ecce assū. Si abstuleris de medio tui ca
thenam. et desieris digitū extendere. et lo
qui qd̄ non prodest: cum effuderis esu
rienti animā tuā. et animā afflictam
repleueris: orietur in tenebris lux tua:
et tenebre tue erūt sicut meridies. Et re
quiem tibi dabit dn̄s deus tuus semꝑ:
et īplebit splendoribꝫ animā tuā: et os
sa tua liberabit. Et eris quasi ortus ir

riguus: et sicut fons aquarum, cuius non deficient aque. Et edificabuntur in te deserta seculorum: fundamenta generationis et generationis suscitabis. Et uocaberis edificator sepium: auertens semitas in quietem. Si auerteris a sabbato pedem tuum facere uoluntatem tuam in die sancto meo. et uocaueris sabbatum delicatum. et sanctum domini gloriosum. et glorificaueris eum dum non facis uias tuas. et non inuenitur uoluntas tua ut loquaris sermonem: tunc delectaberis super domino. et sustollam te super altitudines terre: et cibabo te hereditate iacob patris tui. Os enim domini locutum est.

LIX

Ecce non est abbreuiata manus domini ut saluare nequeat: neque aggrauata est auris eius ut non exaudiat: sed iniquitates uestre diuiserunt inter uos et deum uestrum: et peccata uestra absconderunt faciem eius a uobis ne exaudiret. Manus enim uestre pollute sunt sanguine: et digiti uestri iniquitate. Labia uestra locuta sunt mendacium: et lingua uestra iniquitatem fatur. Non est qui inuocet iusticiam: neque est qui iudicet uere: sed confidunt in nichili. et loquuntur uanitates. Conceperunt laborem: et pepererunt iniquitatem. Oua aspidum ruperunt: et telas aranee texuerunt. Qui comederit de ouis eorum morietur: et quod confotum est erumpet in regulum. Tele eorum non erunt in uestimentum: neque operientur operibus suis. Opera eorum opera inutilia: et opus iniquitatis in manibus eorum. Pedes eorum ad malum currunt: et festinant ut effundant sanguinem innocentem. Cogitaciones eorum cogitaciones inutiles: uastitas et contricio in uiis eorum. Viam pacis nescierunt: et non est iudicium in gressibus eorum. Semite eorum incuruate sunt eis: omnis qui calcat in eis ignorat pacem. Propter hoc elongatum est iudicium a uobis: et non apprehendet uos iusticia. Expectauimus lucem et ecce tenebre: splendorem. et in tenebris ambulauimus. Palpauimus sicut ceci parietem: et quasi absque oculis attrectauimus. Impegimus meridie quasi in tenebris: in caliginosis quasi mortui. Rugiemus quasi ursi omnes: et quasi columbe meditantes gememus. Expectauimus iudicium et non est: salutem et elongata est a nobis. Multiplicate sunt enim iniquitates nostre coram te. et peccata nostra responderunt nobis: quia scelera nostra nobiscum. et iniquitates nostras cognouimus: peccare et mentiri contra dominum. Et auersi sumus ne iremus post tergum dei nostri: ut loqueremur calumpniam et transgressionem. Concepimus et locuti sumus de corde uerba mendacii: et conuersum est retrorsum iudicium. et iusticia longe stetit: quia corruit in plateis ueritas. et equitas non potuit ingredi. Et facta est ueritas in obliuione: et qui recessit a malo prede patuit. Et uidit dominus et malum apparuit in oculis eius: quia non est iudicium. Et uidit quia non est uir: et aporiatus est quia non est qui occurrat. Et saluabit sibi brachium suum: et iusticia eius ipsa confirmabit eum. Indutus est iusticia ut lorica: et galea salutis in capite eius. Indutus est uestimentis ulcionis: et opertus est quasi pallio zeli. sicut ad uindictam: quasi ad retribucionem indignacionis hostibus suis. et uicissitudinem inimicis suis. Insulis uicem reddet. Et timebunt qui ab occidente nomen domini. et qui ab ortu solis gloriam eius: cum uenerit quasi fluuius uiolentus. quem spiritus domini cogit: et uenerit syon redemptor et eis qui redeunt ab iniquitate in iacob dicit dominus. Hoc fedus meum cum eis dicit dominus. Spiritus meus qui est in te. et uerba mea que posui in ore tuo non recedent de ore tuo et de ore seminis tui. dicit dominus: amodo et usque in sempiternum.

LX

Surge illuminare quia uenit lumen tuum: et gloria domini super te orta est. Quia ecce tenebre operient terram: et caligo populos. Super te autem orietur dominus: et gloria eius in te uidebitur. Et ambulabunt gentes in lumine tuo: et reges in splendore ortus tui. Leua in circuitu oculos tuos et uide: omnes isti congregati sunt. uenerunt tibi. Filii tui de longe uenient: et filie tue de latere surgent. Tunc uidebis et afflues et mirabitur et dilatabitur cor tuum:

quādo cōuersa fuit ad te multitudo ma
ris: fortitudo gentiū uenit tibi. Inunda
cio camelorū opiet te: dromedarij madi
an et effa. Omnes de saba uenient aurū
et thus deferentes: et laudem dn̄o annū
ciantes. Omē pecus cedar congregabit
tibi: arietes nabaioth mīstrabūt t̄. Offe
rent sup placabili altari meo: et domū
maiestatis mee glorificabo. Qui sūt isti
qui ut nubes uolant: et q̄si columbe ad
fenestras suas: Me enī insule expectant.
et naues maris in principio: ut adducā
filios tuos delonge. Argentū eorū et aurū
eorū cum eis nomini dn̄i dei tui. et sancto
isrl: quia glorificauit te. Et edificabunt
filij pegrinorū muros tuos: et reges eorū
ministrabūt tibi. In indignacione eī me
a pcussi te: et in reconciliacione mea mi
sertus sum tui. Et apientur porte tue iugi
ter: die et nocte nō claudent: ut afferatur
ad te fortitudo gentiū. et reges earū addu
cantur. Gens enī et regnū qd̄ non seruie
rit tibi pibit: et gentes solitudine uasta
buntur. Gloria libani ad te uenient: abi
es et buxus et pinus simul ad ornandū
locū scīficacionis mee: et locū pedū meorū
glorificabo. Et uenient ad te curui filij e
orū qui humiliauerūt te: et adorabūt ues
tigia pedū tuorū. omēs qui detrahebant t̄.
Et uocabunt te ciuitatē dn̄i syon scī isrl.
Pro eo qd̄ fuisti derelicta et odio habita. et
non erat qui ptransiret: ponā te in super
biam seculorū. gaudiū in generacionem
et gnacionē. Et suges lac gentiū: et ma
milla regū lactaberis. Et scies quia ego
dn̄s saluans te: et redemptor tuus fortis
iacob. Pro ere afferā aurū: et p ferro af
feram argentū: et pro lignis es. et pro la
pidibus ferrū. Et ponam uisitacionem
tuā pacem: et ppositos tuos iusticiā. Nō
audietur ultra iniquitas in tra tua: uas
titas et contricio in tmīs tuis. Et occupa
bit salus muros tuos: et portas tuas
laudacio. Non erit tibi amplius sol ad
lucendū p diem: nec splendor lune illū
nabit te: sed erit tibi dn̄s in lucē sempit
nam. et deus tuus in gloriā tuam. Non
occidet ultra sol tuus. et luna tua nō mi
nuetur: quia dn̄s erit in lucē sempitnā:
et complebūtur dies luctus tui. Pl's au
tem tuus omēs iusti ī ppetuū hereditabūt
terrā: germen plantacionis mee. opus
manus mee ad glorificandū. Minimus
erit in mille: et puulus in gentē fortissi
mam. Ego dn̄s: in tempe eius subito fa
ciam istud.

LXI

Spiritus dn̄i sup me: eo qd̄ unx
erit me dn̄s. Ad annūciandum
mansuetis misit me: ut mederer ctritos
corde. et pdicarem captiuis indulgenciā.
et clausis apcionē: ut pdicarē annū pla
cabilem domino. et diem ulcionis deo
nr̄o: ut consolarer omēs lugentes: et ut
ponerē lugentibz syon: et darem eis coro
nam pro cinere. oleū gaudij pro luctu.
palliū laudis pro spiritu meroris. Et
uocabuntur in ea fortes iusticie: planta
cio dn̄i ad glorificandū. Et edificabunt
deserta a seculo: et ruinas antiq̄s e ri
gent: et instaurabūt ciuitates desertas
et dissipatas. in generacionē et gnacio
nem. Et stabūt alieni et pascent pecora
ura: et filij pegrinorū agricole et uinito
res uestri erunt. Vos autē sacerdotes do
mini uocabimū: ministri dei nr̄i dicetur
uobis. Fortitudinē gentiū comedetis: et
in gloria eorū supbietis. Pro confusione
vr̄a duplici et rubore: laudabūt ptem eorū.
Pter hoc in terra sua duplicia possidebūt:
leticia sempitna erit eis. Quia ego dn̄s di
ligens iudiciū: et odio habens rapinā in
holocausto. Et dabo opus eorū in ueritate:
et fedus ppetuū feriam eis. Et scietur in gē
tibus semen eorū: et germē eorū in medio
pplorū. Omēs qui uiderint eos cognoscēt
illos: quia isti sunt semen cui bn̄dixit do
minus. Gaudens gaudebo in dn̄o: et exul
tabit anima mea in deo meo: quia indu
it me uestimētis salutis: et indumento
iusticie circūdedit me: q̄si sponsū decora
tum corona. et q̄i sponsam ornatā mo
nilibus suis. Sicut enī terra profert ger

men suū. et sicut ortus semen suū germi
nat: sic dn̄s deus germinabit iusticiā. et
laudem corā uniūsis gētib;. LXII

Propter syon nō tacebo. ⁊ ꝓpter
ihrlm̄ non quiescā: donec egre
diatur ut splendor iustus eius:
et saluator eius ut lampas accendatur.
Et uidebūt gentes iustū tuū: et cūcti re
ges inclitū tuū. Et uocabitur tibi nomē
nouū: qd̄ os dn̄i noīauit. Et eris corona
glorie in manu dn̄i: et dyadema regni
in manu dei tui. Non uocaberis ultra
derelicta. et terra tua nō uocabitur am
plius desolata: sed uocaberis uoluntas
mea in ea. et terra tua inhabitabit: q̄a
cōplacuit dn̄o in te: et t̄ra tua inhabita
bitur. Habitabit eiū iuuenis cū v̄gine:
et hītabunt in te filij tui. Et gaudebit spō
sus sup sponsam: gaudebit sup te d̄s tuus.
Sup muros tuos ihrlm̄ constitui custo
des: tota die et tota nocte ꝑpetuo nō tace
būt. Qui reminiscimū dn̄i ne taceatis: et
ne detis silenciū ei: donec stabiliat ⁊
donec ponat ihrlm̄ laudē in terra. Jura
uit dn̄s in dextera sua: et in brachio for
titudinis sue. Si dedero triticū tuū ultra
cibū īnimicis tuis: et si biberint filij alie
ni uinū tuū in quo laborasti. Quia q̄
congregabunt illud cōmedent. et lauda
bunt dn̄m: et qui comportant illud bi
bent in atriis sc̄is meis. Transite trāsite
per portas. ꝑparate uiam ꝓplo: planū
facite iter. et eligite lapides: et eleuate sig
nū ad ꝓplos. Ecce dn̄s auditū fecit in ex
tremis terre. Dicite filie syon. Ecce salua
tor tuus uenit: ecce merces eius cū eo: ⁊
opus eius corā illo. Et uocabūt eos ꝓpls
sc̄is: redempti a dn̄o. Tu autē uocaberis
quesita ciuitas. et nō derelicta. LXIII

Quis est iste qui uenit
de edom. tinctis uestib; de bosra:
Iste formosus in stola sua: gra
diens in multitudīe fortitudīs sue. Ego
qui loquor iusticiā: et ꝓpugnator sum
ad saluandū. Quare ergo rubrū est in
dumentū tuū: et uestimenta tua sicut
calcanciū in torculari: Torcular calca
ui solus: et de gentib; non ē uir mecum.
Calcaui eos in furore meo: et conculca
ui eos in ira mea. Et aspsus est sanguis
eor sup uestimenta mea: et omīa indu
menta mea inq̄naui. Dies eiū ulcionis
in corde meo: annus redempcionis mee ue
nit. Circūspexi et non erat auxiliator:
quesiui et non fuit qui adiuuaret. Et
saluauit michi brachiū meū: et indig
nacio mea ipsa auxiliata est mi. Et con
culcaui ꝓplos in furore meo: et inebri
aui eos in indignacione mea: et detra
xi in terram uirtutē eor. Miseracionū
dn̄i recordabor: laudem dn̄i sup omīb;
que reddidit nobis dn̄s: et sup multitu
dinem bonor domus isrl. que largitus
est eis. secundū indulgenciā suam. et
scd̄m multitudinē misericordiar suar.
Et dixi. Verūptamen ꝓplus meus est. fi
lij non negantes: et factus est eis salua
tor. In omni tribulacione eor nō est tri
bulatus: et angelus faciei eius saluauit
eos. In dilcōe sua. et in indulgencia su
a ipse redemit eos: et portauit eos. et le
uauit eos cūctis diebus seculi. Ipi autē
ad iracūdiam ꝓuocauerūt: et afflixerūt
spm̄ sc̄i eius. Et conuersus ē eis in īnimicū:
et ipse debellauit eos: et recordatus ē die
rū seculi moysi ꝓpli sui. Ubi est qui edux
it eos de mari. cum pastorib; gregis
sui: Ubi est qui posuit in medio eius
spm̄ sc̄i sui: Qui eduxit ad dexterā moy
sen brachio maiestatis sue. Qui scidit
aquas ante eos: ut faceret sibi nomē sē
piternū. Qui eduxit eos ꝑ abyssos. q̄i
equū in deserto nō īpingentē: quasi ani
mal in campo descendens. Spūs domī
ductor eius fuit. Sic adduxisti popu
lum tuū: ut faceres tibi nomē glorie.
Attende de celo: et uide de habitaculo sc̄o
tuo. et glorie tue. Ubi est zelus tuus et
fortitudo tua: Multitudo viscerū tuor
et miseracionū tuar sup me continuerūt
se. Tu eiū pater nr̄: et abraham nesci
uit nos: et isrl ignorauit nos. Tu dn̄e

pater noster redemptor nr̄: a seculo no
men tuū. Quare errare nos fecisti dn̄e de
viis tuis: indurasti cor nr̄m ne timerem⁹
te: Conuertere ꝓpter seruos tuos: tribus
hereditatis tue. Quasi nichilū possede
runt ꝓplm̄ scm̄ tuū hostes nr̄i: conculca
uerunt scīficacionem tuam. Facti sum⁹
quasi in principio cū non dn̄areris nr̄i:
neq; īuocaretur nomen tuū sup nos.

LXIIII

Utinam dis
rumperes celos et descenderes.
A facie tua montes defluerent:
sicut exustio ignis tabescerent. atq; ar
derent igni: ut notū fieret nomen tuū ī
inimicis tuis. a facie tua gentes turbarē
tur. Cum feceris mirabilia: non sustine
bimus. Descendisti: et a facie tua mon
tes defluxerūt. A seculo nō audierunt:
neq; auribz ꝑceperūt. Oculus nō uidit
deus absq; te: que ꝓparasti expectantibus
te. Occurristi letanti et facienti iusticiā:
in viis tuis recordabunt tui. Ecce tu ira
tus es et peccauim⁹: in ipīs fuim⁹ sem
per. et saluabim̄. Et fcī sum⁹ ut īmūdus
om̄s nos: qī pānus menstruate uniuer
se iusticie nr̄e. Et cecidimus quasi foliū
uniūsi: et iniquitates nr̄e qī uentus abs
tulerūt nos. Non est qui īuocet nomen
tuū: qui consurgat et teneat te. Abscon
disti faciē tuā a nobis: et allisisti nos ī
manu īniquitatis nr̄e. Et nūc dn̄e pater
noster es tu. nos uero lutū: et fictor nost.
et opa manuū tuar om̄s nos. Ne iras
caris dn̄e satis: et ultra ne memineris ī
iquitatis nr̄e. Ecce respice: ꝓplus tuus ō
nes nos. Ciuitas scā tua facta est deserta
syon: deserta facta est ihrlm̄. desolata do
mus scīficacionis nr̄e. et glē nr̄e. Ubi lau
dauerūt te patres nr̄i. fcā est in exustione
ignis: et omīa desiderabilia nr̄a ūsa sūt
in ruinas. Numq̄d sup hys cōtinebis te
dn̄e: tacebis et affliges nos uehement̄:

LXV

Quesierūt me qui
ante non interrogabant: īuene
rūt qui non quesierūt me. Et
dixi. Ecce ego ecce ego ad gentē que non
īuocabat nomē meū. Expandi manus
meas tota die ad ꝓplm̄ incredulū: qui gra
ditur in via non bona post cogitacōnes
suas. Plus qui ad iracundiam ꝓuocat
me. ante faciem meā semp. Qui īmolāt
in ortis: et sacrificant sup lateres. Qui
habitant in sepulchris: et in delubris y
dolor dormiūt. Qui comedūt carnem
suillam: et ius profanū in uasis eorum.
Qui dicūt recede a me: non appropīques
michi. quia īmūdus es. Isti fum⁹ erūt
in furore meo: ignis ardens tota die. Ec
ce scriptū est coram me. Non tacebo: sz
reddam et retribuā in sinu eor īniquitates
nr̄as. et iniquitates patrū nr̄or. simul
dicit dn̄s: qui sacrificauerūt sup mōtes
et sup colles exprobrauerūt michi: et re
meciar opus eor ꝑmū in sinu eor. Hec
dicit dn̄s. Quomō si īueniatur granū
in botro. et dicat ne dissipes illud. qm̄
bn̄dcīo est: sic faciam ꝓpter seruos meos
ut non dispdam totū. Et educam de ia
cob semen: et de iuda possidentē montes
meos. Et hereditabūt eam elcī mei: et ser
ui mei habitabūt ibi. Et erunt campes
tria in caulas gregū: et uallis achor in
cubile armentor. ꝓplo meo qui requisi
erunt me. Et uos qui reliquistis dn̄m.
qui obliti estis montē scm̄ meū. qui po
nitis fortune mensā et libatis sup eam:
numerabo uos in gladio. et om̄s in cede
corruetis. pro eo qd uocaui. et non respō
distis. locutus sum et nō audistis: et fa
ciebatis malū in oculis meis. et q̄ nolui
elegistis. Propter hoc hec dicit dn̄s deus. Ec
ce serui mei comedent: et uos esurietis.
Ecce serui mei bibent: et uos sicietis. Ecce
serui mei letabunt: et uos confundemī.
Ecce serui mei laudabūt pre exultacōne
cordis: et uos clamabitis ꝑ dolore cor
dis: et pre contricione spūs ululabitis.
Et dimittetis nomen vr̄m in iuramentū
elcīs meis: et interficiet te dn̄s deus. Et ser
uos suos uocabit noīe alio: in quo qui
bn̄dcūs est sup terrā bn̄dicetur in dn̄o a
men. Et qui iurat in tr̄a: iurabit in deo

amen. Quia obliuioni tradite sunt an
gustie priores: et quia abscondite sunt
ab oculis nris. Ecce enim ego creo celos
nouos et terram nouam: et non erunt in me
moria priora. et non ascendent sup cor:
sed gaudebitis et exultabitis usq; in se
piternum in hijs que ego creo. Quia ecce
ego creo ihrlm exultacionem: et pplm eius
gaudium. Et exultabo in ihrlm. et gaude
bo in pplo meo: et non audietur in eo ul
tra uox fletus. et uox clamoris. Non e
rit ibi amplius infans dierum. et senex q
non impleat dies suos: quia puer centum
annorum morietur: et peccator centum annorum
maledictus erit. Et edificabunt domos et hi
tabunt: et plantabunt vineas. et comedent
fructus earum. Non edificabunt et alius
hitabit: non plantabunt. et alius come
det. Secundum dies enim ligni erunt dies popli
mei: et opa manuum eorum inueterabunt elec
tis meis. Non laborabunt frustra. neq;
generabunt in conturbacione: quia semen
benedictorum dni est: et nepotes eorum cum
eis. Eritq; antequam clament ego exaudiam:
adhuc illis loquentibus ego audiam. Lu
pus et agnus pascentur simul: et leo et
bos comedent paleas: et serpenti puluis
panis eius. Non nocebunt neq; occident
in omni monte scto meo dicit dominus.

Hec dicit dns. LXVI

Celum sedes mea: et terra scabel
lum pedum meorum. Que est ista
domus quam edificabitis michi: et quis
iste locus quietis mee? Omnia hec ma
nus mea fecit: et facta sunt uniuersa ista di
cit dns. Ad quem autem respiciam: nisi ad
pauperculum et contritum spum et trementem
sermones meos? Qui immolat bouem:
quasi qui interficiat virum. Qui mactat pecus:
quasi qui excerebret canem. Qui offert ob
lacionem: quasi qui sanguinem suillum offe
rat. Qui recordatur thuris: quasi qui bn
dicat ydolo. Hec omnia elegerunt in vijs
suis: et in abhominacionibus suis anima e
orum delectata est. Unde et ego eligam illusio
nes eorum: et que timebant adducam eis.

Quia uocaui et non erat qui responderet:
locutus sum et non audierunt: fecerunt
malum in oculis meis. et que nolui elege
runt. Audite uerbum dni: qui tremitis ad
uerbum eius. Dixerunt fres uri odientes uos:
et abicientes propter nomen meum. Glorifice
tur dns: et uidebimus in leticia uram: ipsi
autem confundentur. Vox ppli de ciuitate:
uox de templo: uox dni reddentis retribu
cionem inimicis suis. Antequam parturiret pe
perit: antequam ueniret partus eius peperit
masculum. Quis audiuit umquam tale: et quis
uidit huic simile? Numquid parturiet terra in
die vna. aut parietur gens simul: quia
parturiuit et peperit syon filios suos? Num
quid ego qui alios parere facio. ipse non pa
riam dicit dns? Si ego qui generacionem
ceteris tribuo. sterilis ero: ait dns deus tuus.
Letamini cum ihrlm: et exultate in ea omnes qui
diligitis eam. Gaudete cum ea gaudio v
niuersi qui lugetis sup eam: ut sugatis
et repleamini ab ubere consolacionis eius:
ut mulgeatis et deliciis affluatis ab om
nimoda gloria eius. Quia hec dicit dominus.
Ecce ego declinabo sup eam. quasi fluuium
pacis: et quasi torrentem inundantem gloriam
gencium quam sugetis. Ad ubera portabimini:
et sup genua blandientur uobis. Quomodo
si cui mater blandiatur. ita ego consola
bor uos: et in ihrlm consolabimini. Vide
bitis et gaudebit cor uestrum: et ossa uestra
quasi herba germinabunt. Et cognoscetur
manus dni seruis eius: et indignabitur
inimicis suis. Quia ecce dns in igne ueni
et: et quasi turbo quadrige eius. reddere in
indignacione furorem suum: et increpaci
onem suam in flamma ignis. Quia in ig
ne dns diiudicatur: et in gladio suo ad
omnem carnem: et multiplicabuntur inter
fecti a dno. Qui sanctificabantur et mundos se
putabant in ortis post ianuam intrinsecus:
qui comedebant carnem suillam et abhomina
cionem et murem. simul consumentur dicit dns.
Ego autem opa eorum et cogitaciones eorum ue
nio. ut congregem cum omnibus gentibus et
linguis. Et uenient et uidebunt gloriam

meam: et ponam in eis signū. Et mittā
ex eis qui saluati fuerūt ad gentes ī mari.
in affrica in lydia tenentes sagittā: in y
taliam et greciam ad insulas longe. ad
eos qui non audierūt de me. et non uide
runt gloriā meam. Et annūciabūt glo
riam meā gentibꝫ: et adducent omnes
frēs uros de cūctis gentibꝫ donū dño in e
quis et in quadrigis et in lecticis et in mu
lis et in carrucis ad montē scm̄ meū ihe
rusalem dicit dñs: quomō si inferant fi
lij isrl' munus in uase mūdo in domū do
mini. Et assumā ex eis in sacerdotes et in
leuitas dicit dñs. Quia sicut celi noui et
terra noua que ego facio stare coram me di
cit dñs: sic stabit semen uestrum et nomē ues
trum. Et erit mensis ex mense: et sabbatū
ex sabbato. Veniet omnis caro. ut adoret
coram facie mea dicit dñs. Et egredientur
et uidebunt cadauera uirorꝫ qui p̄uarica
ti sunt in me. Vermis eorū non morietur:
et ignis eorꝫ nō extinguetur: et erūt usqꝫ
ad sacietatem uisionis omni carni.

Explicit ysaias ꝓpheta.

Incipit prologus sc̄i iheronimi pres
biteri in iheremiam prophetam.

Iheremias ꝓpheta cui hꝫ
prologus scribitur. ser
mone quidē apud he
breos. ysaia et osee. et
quibusdam alijs ꝓphis
uidetur eē rusticior: sed
sensibꝫ par ē: quippe q̄
eodē spū ꝓphauerit. Por
ro simplicitas eloquij
de loco ei in quo natus
est accidit. Fuit eiū ana
thothites qui est usqꝫ hodie uiculus. tribꝰ
ab iherosolimus distans milibꝫ: sacerdos
ex sacerdotibꝰ. et in matris utero sc̄ificatus:
uirgīitate sua euangelicū uirū xp̄i ecclesi
e dedicans. Hic uaticinari exorsus ē puer:
et captiuitatē urbis atqꝫ iude nō solū spū.
sed et oculis carnis intuitus est. Iam decē
tribus isrl' assyrij in medos transtulerant:
iam terras earꝫ colonie gentiū possidebāt.
Vnde in iuda tantū et benyamin ꝓphetauit:
et ciuitatis sue ruinas quadruplici plan
xit alphabeto: qd' nos mensure metri uer
sibusqꝫ reddidimꝰ. Pterea ordinē uisionū
qui apud grecos et latinos oīno confusus
est. ad pristinā fidem correximꝰ: librū autē
baruch notarij eius qui apud hebreos nec
legitur nec habetur p̄termisimꝰ: pro hijs
omībꝫ maledcā ab emulis p̄stolantes: q̄
bus me necesse ē p singula opuscula rūdē.
Et hoc pacior: quia uos cogitis me o pau
la et eustochiū. Ceterū ad compendiū
mali rectius fuerat. modū furori eorū si
lencio meo ponē. q̄m cotidie noui ali
q̄d scp̄titantē. īuidorꝫ insaniā prouocāe.

Incipit liber iheremie prophete.

Verba iheremie fi
lij helchie. de sacer
dotibus qui fuerūt
in anathot in ter
ra beniamin: qd'
fc̄m est ūbū domi
ni ad eum in die
bus iosie. filij amō
regis iuda. in terciodecimo anno regni e
ius. Et fc̄m est in diebꝫ ioachim filij iosie
regis iuda usqꝫ ad consūmacionē undeci
mi anni sedechie filij iosie regis iuda: us
qꝫ ad trāsmigracionē ihrlm̄ in mense q̄n
to. Et fc̄m est uerbū dñi ad me dicens. P̄
us q̄m te formarē in utero noui te. ⁊ an̄
q̄m exires de uulua sanctificaui te: et ꝓphe
tam in gentibꝫ dedi te. Et dixi. A. a. a. dñe
deus: ecce nescio loqui: q̄a puer ego sum.
Et dixit dñs ad me. Noli dicē puer sum.
q̄m ad omīa que mittā te ibis: et uniū
sa quecūqꝫ mandauero tibi loqueris. Ne
timeas a facie eorꝫ: quia tecū ego sū. ut
eruā te dicit dñs. Et misit dñs manū su
am: et tetigit os meū. Et dixit dñs ad me.
Ecce dedi uerba mea in ore tuo: ecce con
stitui te hodie sup gentes et sup regna:
ut euellas et destruas et dispdas et dissi

pes. et edifices et plantes. Et fcm̄ est uer
bum dn̄i ad me dicens. Quid tu uides
iheremia? Et dixi. Virgā uigilantē ego
uideo. Et dixit dn̄s ad me. Bene uidisti:
quia uigilabo ego sup̄ uerbo meo ut fa
ciam illud. Et fcm̄ est uerbū dn̄i secūdo
ad me dicens. Q̄d tu uides? Et dixi. Ol
lam succensam ego uideo: et faciē eius
a facie aquilonis. Et dixit dn̄s ad me.
Ab aquilone pandetur malū sup̄ om̄s
habitatores terre: quia ecce cōuocabo
om̄s cognaciones regnoꝝ aquilonis
dicit dn̄s: et uenient et ponent unusq̄s
q̄ soliū suū in introitu portaꝝ ihrl̄m:
et sup̄ om̄es muros eius in circuitu: ⁊ su
per uniuersas urbes iuda. Et loquar iu
dicia mea cū eis sup̄ omī malicia eorū
qui dereliquerūt me. et libauerūt diis a
lienis: et adorauerūt opus manuū sua
rū. Tu ergo accinge lumbos tuos: ⁊ sur
ge. et loquere ad eos omīa que ego p̄cipio
tibi. Ne formides a facie eoꝝ: nec enī ti
mere te faciam uultū eoꝝ. Ego quippe de
di te hodie in ciuitatē munitā. et in co
lūpnam ferreā. et in murū ereū sup̄ om
nem terram regibus iuda. principibus
eius. et sacerdotibus et omī pplo terre: ⁊ bel
labunt aduersū te et nō preualebūt: q̄a
tecū ego sum ait dn̄s ut liberem te.

Et fcm̄ est uerbū dn̄i II
ad me dicens. Vade et clama ī
auribꝫ ihrl̄m dicēs. Hec dicit
dn̄s. Recordatus sum tui. miserans ado
lescenciā tuā. et caritatē desponsacionis
tue: qn̄ secuta es me in deserto. in t̄ra q̄
non seminat̄. Sanctus isrl̄ dn̄o: p̄micie
frugū eius. Om̄s qui deuorant eū delin
quunt: mala uenient sup̄ eos dicit dn̄s.
Audite uerbū dn̄i domus iacob: et om̄s
cognaciones domus isrl̄. Hec dicit dn̄s.
Quid īuenerūt p̄res uri in me iniquita
tis: quia elongauerūt a me et ambula
uerunt post uanitatē. et uani facti sūt?
Et non dixerūt ubi est dn̄s qui ascendē
nos fecit de terra egipti: qui transduxit
nos p̄ desertū p̄ terrā inhabitabilē et in
uiam. p̄ terrā sitis et ymaginē mortis:
p̄ t̄ram in qua nō ambulauit uir. neq̄
habitauit homo. Et induxi uos in ter
ram carmeli: ut comederetis fructū ei⁹
et optima illius. Et ingressi cōtamīas
tis terrā meā: et hereditatē meā posuis
tis in abhomīacionē. Sacerdotes nō
dixerūt ubi est dn̄s: et tenentes legem
nescierūt me. Et pastores p̄uaricati sūt
in me: et p̄phete p̄phauerūt in baal. et y
dola secuti sunt. Propterea adhuc iudicio
contendā uobiscū ait dn̄s: et cū filiis ues
tris disceptabo. Transite ad insulas ce
thim et uidete: et in cedar mittite. et consi
derate uehement̄. et uidete si fcm̄ ē hui⁹
cemodi: si mutauit gens deos suos. Et
certe ipi non sunt dii. Pplus uero meus.
mutauit gl̄am suā in ydolū. Obstupes
cite celi sup̄ hoc: et porte eius desolamī
uehementer dicit dn̄s. Duo enī mala
fecit pplus meus. Me dereliquerūt fon
tem aque uiue: et foderūt sibi cisternas
dissipatas: que continē non ualent a
quas. Nūquid seruus ē isrl̄. aut verna
culus? Quare ergo fcm̄s ē in p̄dā? Sup̄
eum rugierūt leones: et dederunt uocem
suam. Posuerūt t̄ram eius in solitudinē:
ciuitates eius exuste sūt: et nō est qui hi
tet in eis. Filii quoq̄ mēpheos et tafnes.
constuprauerunt te usq̄ ad uerticē. Nū
quid non istud fcm̄ est tibi: quia dereli
quisti dn̄m deū tuū. eo tempe quo duce
bat te p̄ uiam? Et nūc quid tibi uis in
uia egipti: ut bibas aquā turbidam? Et
quid tibi cū uia assyrioꝝ: ut bibas aq̄m
fluminis? Arguet te malicia tua: et auersio
tua increpabit te. Scito et uide quia ma
lū et amaꝝ est reliquisse te dn̄m deū tuū:
et non ēē timorē eius apud te. dicit dn̄s
deus exercituū. A seculo confregisti iu
gum meū: rupisti uincula mea. et dixis
ti. Non seruiam. In omī enī colle subli
mi. et sub omī ligno frondoso. tu p̄ster
nebaris meretrix. Ego autē plantaui te vi
neam electam: om̄e semen uerū. Quomō
ergo cōuersa es in prauū uinea aliena?

Si laueris te nitro. et multiplicaueris ti
bi herbam borith: maculata es in iniquita
te tua coram me dicit dns deus. Quomodo
dicis no sum polluta: post baalim non
ambulaui: Vide vias tuas in conualle: sci
to quid feceris. Cursor leuis explicans ui
as tuas: onager assuetus in solitudine in
desiderio anime sue attraxit ventum amoris
sui: nullus auertet eam. Omnes qui que
runt eam non deficient: in menstruis eius
inuenient eam. Phibe pedem tuum a nudi
tate: et guttur tuum a siti. Et dixisti. Despe
raui: nequaquam faciam. Adamaui quippe
alienos: et post eos ambulabo. Quomodo
confunditur fur quando deprehenditur: sic con
fusi sunt domus israel. ipsi et reges eorum. pri
cipes et sacerdotes et prophete eorum: dicentes
ligno pater meus es tu: et lapidi tu me ge
nuisti. Verterunt ad me tergum et non faciem:
et in tempore afflictionis sue dicent. Sur
ge et libera nos. Vbi sunt dii tui quos fe
cisti tibi: Surgant et liberent te. in tem
pore afflictionis tue. Secundum numerum quip
pe ciuitatum tuarum: erant dii tui iuda. Quid
vultis mecum iudicio contendere: Omnes dere
liquistis me dicit dns. Frustra percussi fili
os uestros: disciplinam non receperunt. Deuo
rauit gladius uester prophetas uestros: quasi
leo uastatur generacio uestra. Videte uerbum
dni. Numquid solitudo factus sum israeli: aut
terra serotina: Quare ergo dixit populus meus
recessimus: non ueniemus ultra ad te: Num
quid obliuiscetur uirgo ornamenti sui: spon
sa fascie pectoralis sue: Populus uero meus
oblitus est mei diebus innumeris. Quid ni
teris bonam ostendere uiam tuam ad que
rendam dilectionem: que insuper et malicias
tuas docuisti vias tuas. et in alis tuis iu
uentus est sanguis animarum pauperum et in
nocencium: Non in fossis inueni eos: sed in
omnibus que supra memoraui. Et dixisti. Abs
que peccato et innocens ego sum: et propterea auer
tatur furor tuus a me. Ecce ego iudicio
contendam tecum: eo quod dixeris non peccaui.
Quam vilis es facta nimis iterans vias tuas:
et ab egipto confunderis. sicut confusa es
ab assur. Nam et ab ista egredieris: et ma
nus tue erunt super caput tuum. quoniam obtriuit
dns confidenciam tuam: et nichil habebis
prosperum.

Vulgo dicitur. Si dimiserit uir ux
orem suam. et recedens ab eo duxe
rit virum alterum: numquid reuertetur ad eam
ultra: Numquid non polluta et contamina
ta erit mulier illa: Tu autem fornicata es
cum amatoribus multis: tamen reuertere ad me
dicit dns. et ego suscipiam te. Leua oculos
tuos in directum: et vide ubi non prostrata sis.
In viis sedebas expectans eos quasi latro
in solitudine: et polluisti terram in fornica
cionibus tuis. et in maliciis tuis. Quamobrem
prohibite sunt stille pluuiarum: et serotinus ym
ber non fuit. Frons mulieris meretricis facta
est tibi: noluisti erubescere. Ergo saltem a
modo uoca me: pater meus. dux uirgini
tatis mee tu es. Numquid irasceris in perpetuum:
aut perseuerabis in finem: Ecce locuta es et
fecisti mala: et potuisti. Et dixit dns ad
me. in diebus iosie regis. Numquid uidisti
que fecerit auersatrix israel: Abiit sibimet su
per omnem montem excelsum. et sub omni ligno
frondoso: et fornicata est ibi. Et dixi cum fe
cisset hec omnia. ad me conuertere: et non est
reuersa. Et uidit preuaricatrix soror eius iu
da. quia pro eo quod mechata esset auersatrix
israel. dimisissem eam et dedissem ei libellum
repudii: et non timuit preuaricatrix iuda
soror eius. sed abiit et fornicata est etiam ipsa:
et facilitate fornicacionis sue contaminauit
terram: et mechata est cum lapide et cum ligno.
Et in omnibus hiis non est reuersa ad me.
preuaricatrix soror eius iuda in toto corde su
o: sed in mendacio ait dns. Et dixit dns
ad me. Iustificauit animam suam auersatrix
israel: comparacione preuaricatricis iuda. Vade
et clama sermones istos contra aquilo
nem: et dices. Reuertere auersatrix israel ait
dns: et non auertam faciem meam a uobis. quia
sanctus ego sum dicit dns: et non irascar in
perpetuum. Tamen scito iniquitatem tuam:
quia in dnm deum preuaricata es. et dispersis
ti vias tuas alienis. sub omni ligno fron

doso: et uocem meam non audisti ait
dñs. Conuertimini filij reuertentes dicit do
minus: quia ego uir uester. Et assumam
uos unum de ciuitate. et duos de cognaci
one: et introducam uos in syon: et dabo
uobis pastores iuxta cor meum. et pascent
uos sciencia et doctrina. Cumque multi
plicati fueritis et creueritis in terra: in di
ebus illis ait dñs. non dicent ultra. ar
cha testamenti dñi: neque ascendet super
cor. neque recordabuntur illius: nec uisita
bitur nec fiet ultra. In tempe illo uocabunt
ihrlm solium dñi: et congregabuntur ad e
am omnes gentes in nomine dñi in ihe
rusalem: et non ambulabunt post pra
uitatem cordis sui pessimi. In diebus illis
ibit domus iuda ad domum isrl: et uenient
simul de terra aquilonis. ad terram quam
dedi patribus uris. Ego autem dixi. Quomodo
ponam te in filijs: et tribuam tibi terram
desiderabilem. hereditatem preclaram exer
cituum gencium: Et dixi. Patrem uocabis me:
et post me ingredi non cessabis. Sed quo
modo si contempnat mulier amatorem su
um: sic contempsit me domus isrl. dicit do
minus. Vox in uijs audita est. ploratus et
ululatus filiorum isrl: quoniam iniquam fecerunt
uiam suam. obliti sunt dñi dei sui. Conuerti
mini filij reuertentes: et sanabo auersiones
uras. Ecce nos uenimus ad te: tu enim es do
minus deus nr. Vere mendaces erant col
les: multitudo montium. Vere in dño deo
nro salus isrl. Confusio comedit laborem
patrum nrorum ab adolescencia nra: greges
eorum et armenta eorum. filios eorum et filias eo
rum. Dormiemus in confusione nra. et
operiet nos ignominia nra: quoniam dño deo nro
peccauimus. nos et patres nri ab adolescen
cia nra usque ad hanc diem: et non audiui
mus uocem dñi dei nri.

Si conuerteris isrl ait dñs: ad me con
uertere. Si abstuleris offendicula
tua a facie mea: non commoueberis.
Et iurabis uiuit dñs in ueritate. et in
iudicio et in iusticia: et benedicent eum gentes:
ipsumque laudabunt. Hec enim dicit dñs uiro
iuda. et habitatori ihrlm. Nouate uobis
nouale: et nolite serere super spinas. Circum
cidimini dño. et auferte preputia cordium ues
trorum uiri iuda et habitatores ihrlm: ne for
te egrediatur ut ignis indignacio mea. et
succendatur. et non sit qui extinguat propter
maliciam cogitacionum uarum. Annunciate in
iuda. et in ihrlm auditum facite: loquimini
et canite tuba in terra. Clamate fortiter. et di
cite. Congregamini: et ingrediamur ciuitates
munitas. Leuate signum in syon. confortamini.
nolite stare: quia malum ego adduco ab a
quilone et contricionem magnam. Ascendit
leo de cubili suo: et predo gencium se leuauit.
Egressus est de loco suo: ut ponat terram
tuam in desolacionem. Ciuitates tue uasta
buntur: remanentes absque habitatore. Super
hoc accingite uos ciliciis: plangite et u
lulate: quia non est auersa ira furoris dñi
a uobis. Et erit in die illa dicit dñs. pe
ribit cor regis et cor principum: et obstupescent
sacerdotes: et prophete consternabuntur. Et
dixi. Heu. heu. heu. dñe deus: ergo ne de
cepisti populum istum. et ihrlm dicens. pax e
rit uobis: Et ecce peruenit gladius usque
ad animam. In tempe illo dicetur populo hu
ic. et ihrlm. Ventus urens in uijs que sunt
in deserto: uie filie populi mei. non ad uenti
landum et ad purgandum: spiritus plenus ex
hijs ueniet michi. Et nunc ego: sed loquar
iudicia mea cum eis. Ecce quasi nubes ascen
det: et quasi tempestas currus eius: uelo
ciores aquilis equi illius. Ve nobis quoniam
uastati sumus. Laua a malicia cor tuum ihe
rusalem: ut salua fias. Usque quo mora
buntur in te cogitaciones noxie: Vox enim
annunciantis a dan: et notum facientis ydolum
de monte effraym. Concitate gentes: ec
ce auditum est in ihrlm custodes uenire de ter
ra longinqua: et dare super ciuitates iuda uo
cem suam. Quasi custodes agrorum facti
sunt super eam in gyro: quia me ad iracun
diam prouocauit ait dñs. Vie tue et cogi
taciones tue fecerunt hec tibi. Ista malici
a tua quia amara: quia tetigit cor tuum.
Ventrem meum uentrem meum doleo: sensus cor

dis mei turbati sunt in me. Non tacebo:
quia uocem bucine audiuit anima mea.
clamorem prelij. Contricio super contricionem
uocata est: et uastata est omnis terra. Re
pente uastata sunt tabernacula mea:
subito pelles mee. Usquequo uidebo fugien
tem: audiam uocem bucine. Quia stul
tus populus meus me non cognouit: filij
insipientes sunt et uecordes. Sapientes
sunt ut faciant mala: bene autem facere
nescierunt. Aspexi terram. et ecce uacua erat
et nichil: et celos. et non erat lux in eis.
Vidi montes. et ecce mouebantur: et om
nes colles conturbati sunt. Intuitus sum
et ecce non erat homo: et omne uolatile
celi recessit. Aspexi et ecce carmelus deser
tus: et omnes urbes eius destructe sunt a
facie domini. et a facie furoris eius. Hec enim
dicit dominus. Deserta erit omnis terra: sed ta
men consummacionem non faciam. Iugebit
terra. et merebunt celi desuper: eo quod locutus
sum. Cogitaui et non penituit me: nec
auersus sum ab eo. A uoce equitis et mit
tentis sagittam: fugit omnis ciuitas. In
gressi sunt ardua: et ascenderunt rupes. U
niuerse urbes derelicte sunt: et non habi
tat in eis homo. Tu autem uastata quid
facies: Cum uestieris te coccino. cum orna
ta fueris monili aureo. et pinxeris stibio
oculos tuos: frustra componeris. Contem
serunt te amatores tui: animam tuam querent.
Vocem enim quasi parturientis audiui: angus
tias ut puerpere. Vox filie syon. inter mo
rientes expandentes que manus suas. Ve
michi: quia defecit anima mea propter interfectos.

Circuite uias ierusalem.
et aspicite et considerate: et queri
te in plateis eius. an inueniatis
uirum facientem iudicium et querentem fidem:
et propicius ero eius. Quod si etiam uiuit dominus
dixerunt: et hoc falso iurabunt. Domine oculi
tui respiciunt fidem. Percussisti eos et non do
luerunt: attriuisti eos. et renuerunt accipe
disciplinam. Induraverunt facies suas su
per petram: et noluerunt reuerti. Ego autem
dixi. Forsitan pauperes sunt et stulti: igno

rantes uiam domini. iudicium dei sui. Ibo igi
tur ad optimates: et loquar eis. Ipsi enim
cognouerunt uiam domini: iudicium dei sui. Et
ecce magis hij simul confregerunt iugum:
ruperunt uincula. Idcirco percussit eos leo
de silua: lupus ad uesperam uastabit eos.
Pardus uigilans super ciuitates eorum. Omnis
qui egressus fuerit ex eis capietur: quia
multiplicate sunt preuaricaciones eorum:
confortate sunt auersiones eorum. Super
quo propicius esse tibi potero: Filij tui dereli
querunt me: et iurant in hijs qui non sunt
dij. Saturaui eos et mechati sunt: et in
domo meretricis luxuriabantur. Equi a
matores in feminas. et emissarij facti
sunt: unusquisque ad uxorem proximi sui hi
niebat. Numquid super hijs non uisitabo
dicit dominus: et in genti tali non ulciscetur
anima mea: Ascendite muros eius et dis
sipate: consummacionem autem nolite facere.
Auferte propagines eius: quia non sunt domini.
Preuaricacione enim preuaricata est in me do
mus israel. et domus iuda: ait dominus. Nega
uerunt dominum: et dixerunt. Non est ipse: neque ue
niet super nos malum: gladium et famem non ui
debimus. Prophete fuerunt in uentum locuti: et
responsum non fuit in eis. Hec ergo ueni
ent illis. Hec dicit dominus deus exercituum.
Quia locuti estis uerbum istud: ecce ego do
uerba mea in ore tuo in ignem. et populum istum
ligna: et uorabit eos. Ecce ego adducam
super uos gentem de longinquo domus israel
ait dominus: gentem robustam. gentem antiquam:
gentem cuius ignorabis linguam. nec intel
liges quid loquatur. Pharetra eius qua
si sepulchrum patens: uniuersi fortes. Et
comedet segetes tuas: et panem tuum deuora
bit. Filios tuos et filias tuas comedet: gre
gem tuum et armenta tua comedet. uineam
tuam et ficum tuam: et conteret urbes muni
tas tuas in quibus tu habes fiduciam gladi
o. Verumptamen in diebus illis ait dominus: non
faciam uos in consummacionem. Quod si dixeri
tis quare fecit dominus deus noster nobis hec
omnia: dices ad eos. Sicut dereliquistis me.
et seruistis deo alieno in terra uestra: sic serui

etas alienus in terra non ura. Audiat
te hoc domui iacob: et audiat facite in
uda dicentes. Audi ppls stulte qui non
habes cor: qui habentes oculos nō u
detis. et aures et non audias. Me ergo
non timebis aut dns. et a facie mea
non dolebis? qui posui arenā terminū
mari. ptā sempiternū qđ non pterbit:
et commouebunt? et nō poterūt? et intumes
cent fluctus eius: et non transibūt illd.
Pplō autē huic fuit cor incredulū et
exasperans. Recessērūt et abierūt: et nō dix
erunt in corde suo. Timeamus dnm deū
nrm qui dat nob pluuiam temporaneā
et serotinā in tempe suo: plenitudinē ā
nue messis custodientē nobis. Iniquita
tes nre declinauerūt hec. et pcā nra pro
hibuerūt bonū a nobis: quia inuenti sūt
in pplo meo impij. insidiantes quasi au
cupes. laqueos ponentes. et pedicas ad
capiendos uiros. Sicut decipula plena
auibus: sic domus eor plene dolo. Ideo
magnificati sunt et ditati? incrassati sē
et impinguati: et pterierūt sermones me
os pessime. Causam uidue non iudica
uerunt? causā pupilli non direxerūt: et
iudicia pauperū non iudicauerūt. Nūm
quid sup hys nō ulciscar dicit dns? aut
sup gentē huiusmodi non ulciscetur aīa
mea? Stupor et mirabilia facta sūt in ter
ra. Pheter phetauerūt mendaciū? et sacer
dotes applaudebant manibz suis: et pplus
meus dilexit talia. Quid ergo fiet in no
uissimo eius?

Confortamini filij beniamin in me
dio ihrlim: et in thecua clangite
buccina? et sup bethacarem leuate uexillū:
quia malū uisum est ab aquilone. et cō
tritio magna. Speciosa et delicate. assimi
laui filiam sion: ad eam uenient pasto
res et greges eor. figent in ea tentoria i
circuitu: pascet unusquisq; eos qui sub
manu sua sūt. Sanctificate sup eam bellū:
consurgite et ascendamus in meridie. Ve
nobis quia declinauit dies: qa longiores
facte sunt umbre uespi. Surgite et ascēda
mus in nocte. et dissipemus domus eius
quia hec dicit dns exercituū. Cedite lig
na eius: et fundate aggerem
hec est ciuitas visitationis: omnis ca
lūpnia in medio eius. Sicut frigidam
facit cysterna aquā suam: sic frigidā fe
cit malitiā suam. Iniquitas et uastitas
audietur in ea coram me semp: infirmi
tas et plaga. Erudire ihrlim. ne forte re
cedat aīa mea a te: ne forte ponā te des
tam. terrā inhabitabilem. Hec dicit dns
exercituū. Usq ad racemū colliget. qsi i
uinea reliquias isrl. Conuerte manū tuam
quasi uindemiator ad cartallū. Cui lo
quar? et quē contestabor ut audiat: Ec
ce incircūcisa aures eor: et audire nō pos
sunt. Ecce uerbū dni factū est eis in obp
brium: et non suscipient illud. Idcirco fu
rore dni plenus sum: laboraui sustinēs.
Effunde sup puerū foris: et sup consili
um iuuenum simul. Vir enī cū muliere
capietur: senex cū pleno dierū. Et transi
bunt domus eor ad alteros? agri et uxo
res pariter: quia extendam manū meam
sup habitantes terram dicit dns. A mino
quippe usq ad maiorē omnis auaritiae
studet: et a pphēta usq; ad sacerdotē cūc
ti faciūt dolū. Et curabant contritionē
filie pli mei cū ignominia dicentes. pax
pax: et nō erat pax. Confusi sūt qm ab
hominationē fecerūt? qm pocius qm confusi
nō sūt confusi: et erubescē nescierūt. Cō
obrem cadent inter ruentes: in tempore
visitationis sue corruent dicit dns. Hec
dicit dns. State sup uias et uidete? et inter
gate de semitis antiquis q̄ sit uia bona? et
ambulate in ea: et inuenietis refrigerium a
animabz uris. Et dixerūt. Non ambula
bimus. Et constitui sup uos speculatores.
Audite uocem tube. Et dixerunt. Nō au
diemus. Ideo audite gentes et cognosce
te congregatio: quanta ego facturus eis. Au
di terra. Ecce ego adducam mala super
plm istū fructū cogitationū eius? quia
uerba mea non audierūt: et legē meā
proiecerūt. Ut quid mi thus de saba affer

tis: et calamum suaue olentem de terra lon
ginqua: Holocaustomata uestra non sunt
accepta: et uictime uestre non placuerunt
michi. Propterea hec dicit dominus. Ecce ego da
bo in populum istum ruinas: et ruent in eis pa
tres et filij simul. uicinus et proximus: et peri
bunt. Hec dicit dominus. Ecce populus uenit de ter
ra aquilonis: et gens magna consurget
a finibus terre. Sagittam et scutum arripi
et: crudelis est. et non miserebitur. Vox eius
quasi mare sonabit: et super equos ascen
dent preparati quasi uir ad prelium. aduersum te
filia syon. Audiuimus famam eius: disso
lute sunt manus uestre: tribulacio apprehen
dit uos. dolores ut parturientem. Nolite exi
re ad agros. et in via ne ambuletis: quoniam
gladius inimici. pauor in circuitu. Filia
populi mei accingere cilicio: et conspergere
cinere. Luctum unigeniti fac tibi. planctum a
marum: quia repente ueniet uastator super
uos. Probatorem dedi te in populo meo robus
tum: et scies et probabis viam eorum. Omnes
isti principes declinancium. ambulantes
fraudulenter: es et ferrum. uniuersi corrup
ti sunt. Defecit sufflatorium: in igne con
sumptum est plumbum. Frustra conflauit con
flator: malicie autem eorum non sunt consump
te. Argentum reprobum uocate eos: quia do
minus proiecit illos.

VII

Verbum quod factum est ad ieremiam a do
mino dicens. Sta in porta domus
domini: et predica ibi uerbum istud. et
dic. Audite uerbum domini omnis iuda: qui in
gredimini per portas has ut adoretis dominum.
Hec dicit dominus exercituum deus israel. Bonas
facite uias uestras et studia uestra: et habita
bo uobiscum in loco isto. Nolite confidere in
uerbis mendacij. dicentes: templum domini
templum domini templum domini est. Quoniam si bene
direxeritis uias uestras et studia uestra. si fece
ritis iudicium inter uirum et proximum eius. ad
uene et pupillo et uidue non feceritis calump
niam. nec sanguinem innocentem effuderitis
in loco hoc. et post deos alienos non ambu
laueritis in malum uobismetipsis: habita
bo uobiscum in loco isto. in terra quam dedi pa
tribus uestris a seculo usque in seculum. Ecce uos
confiditis uobis in sermonibus mendacij.
qui non proderunt uobis: furari. occidere.
adulterari. iurare mendaciter. libare baali:
et ire post deos alienos quos ignoratis.
Et uenistis et stetistis coram me in domo hac.
in qua inuocatum est nomen meum: et dixis
tis. Liberati sumus: eo quod fecerimus omnes ab
hominaciones istas. Ergo spelunca latro
num facta est domus ista: in qua inuocatum
est nomen meum. in oculis uestris. Ego ego
sum: ego uidi dicit dominus. Ite ad locum meum
in sylo. ubi habitauit nomen meum a princi
pio: et uidete que fecerim ei propter maliciam
populi mei israel. Et nunc quia fecistis omnia o
pera hec dicit dominus. et locutus sum ad uos
mane consurgens et loquens. et non au
distis. et uocaui uos et non respondistis: fa
ciam domui huic in qua inuocatum est no
men meum. et in qua uos habetis fiduci
am. et loco quem dedi uobis. et patribus uestris.
sicut feci sylo: et proiciam uos a facie mea.
sicut proieci omnes fratres uestros. uniuersum se
men effraym. Tu ergo noli orare pro po
pulo hoc: nec assumas pro eis laudem
et orationem: et non obsistas michi: quia
non exaudiam te. Nonne uides quid isti fa
ciunt in ciuitatibus iuda. et in plateis iheru
salem: Filij colligunt ligna. et patres suc
cendunt ignem. et mulieres conspergunt ady
pem: ut faciant placentas regine celi. et
libent diis alienis: et me ad iracundiam pro
uocent. Numquid me ad iracundiam prouocant
dicit dominus: Nonne semetipsos in confusio
nem uultus sui: Ideo hec dicit dominus deus.
Ecce furor meus et indignacio conflatur
super locum istum: super uiros et super iumenta.
et super lignum regionis. et super fruges terre:
et succendetur et non extinguetur. Hec dicit
dominus exercituum deus israel. Holocaustoma
ta uestra addite uictimis uestris et comedite
carnes: quia non sum locutus cum patribus
uestris. et non precepi eis in die qua eduxi eos
de terra egipti. de uerbo holocaustomatum
et uictimarum: sed hoc uerbum precepi eis dicens.
Audite uocem meam et ero uobis deus. et uos

eritis michi ꝑplus: et ambulate in omni
via quam mandaui uobis ut bene sit uob.
Et non audierunt neq; inclinauerunt aurem
suam: sed abierunt in uoluptatibus. et pruita
te cordis sui mali. Factiq; sunt retrorsum et
non in ante: a die qua egressi sunt patres
eorum de terra egipti usq; ad diem hanc. Et
misi ad uos omnes seruos meos prophetas.
per diem consurgens diluculo et mittens:
et non audierunt me. nec inclinauerunt
aurem suam: sed indurauerunt ceruicem. et pe
ius operati sunt quam patres eorum. Et loqueris
ad eos omnia uerba hec et non audient te:
et uocabis eos et non respondebunt tibi. Et dices
ad eos. Hec est gens que non audiuit uocem
domini dei sui: nec recepit disciplinam. Periit
fides: et ablata est de ore eorum. Tonde capillum
tuum et proice. et sume in directum planctum: quia
proiecit dominus et reliquit generacionem furoris
sui: quia fecerunt filii iuda malum in oculis me
is. dicit dominus. Posuerunt offendicula sua in
domo in qua inuocatum est nomen meum. ut
polluerent eam: et edificauerunt excelsa
tophet. que est in ualle filii ennom. ut
incende[illegible]rent filios suos et filias su
as igni: que non precepi nec cogitaui in
corde meo. Ideo ecce dies uenient dicit do
minus: et non dicetur amplius tophet
et uallis filii ennom: sed uallis interfecti
onis. Et sepelient in tophet eo quod non sit
locus. Et erit morticinum populi huius in ci
bos uolucribus celi. et bestiis terre: et non
erit qui abigat. Et quiescere faciam de ur
bibus iuda et de plateis ihrlm. uocem gau
dii et uocem leticie: uocem sponsi et uocem
sponse. In desolacionem enim erit terra.

In tempore illo ait dominus eicient VIII
ossa regis iuda et ossa principum eius. et os
sa sacerdotum. et ossa prophetarum. et ossa eorum qui
habitauerunt ihrlm de sepulchris suis: et
pandent ea ad solem et lunam et omnem mili
ciam celi que dilexerunt. et quibus seruierunt.
et post que ambulauerunt. et que quesierunt
et adorauerunt. Non colligentur et non sepe
lientur: in sterquilinium super faciem terre erunt.
Et eligent magis mortem quam uitam. omnes qui

residui fuerint de cognacione hac pessima:
in uniuersis locis que derelicta sunt. ad que
eieci eos. dicit dominus exercituum. Et dices ad
eos. Hec dicit dominus. Numquid qui cadit
non resurget: et qui auersus est non re
uertetur: Quare ergo auersus est populus is
te in ihrlm auersione contenciosa: Appre
henderunt mendacium: et noluerunt reuerti.
Attendi et auscultaui: nemo quod bonum est
loquitur. Nullus est qui agat peniten
ciam super peccato suo dicens. Quid feci: Om
nes conuersi sunt ad cursum suum: quasi e
quus impetu uadens in prelio. Miluus
in celo cognouit tempus suum: turtur et
yrundo et cyconia custodierunt tempus
aduentus sui: populus autem meus non cog
nouit iudicium domini. Quomodo dicitis sapi
entes nos sumus: et lex domini nobiscum est:
Vere mendacium operatus est stilus mendax
scribarum. Confusi sunt sapientes: perterriti et
capti sunt. Verbum enim domini proiecerunt: et
sapiencia nulla est in eis. Propterea dabo mu
lieres eorum exteris. agros eorum heredibus: quia
a minimo usq; ad maximum omnes auaricia
am sequuntur: a propheta usq; ad sacerdotem
cuncti faciunt mendacium. Et sanabant con
tricionem filie populi mei. ad ignominiam: di
centes. pax pax. cum non esset pax. Confu
si sunt quia abhominacionem fecerunt: quin
ymmo confusione non sunt confusi: et eru
bescere nescierunt. Idcirco cadent inter cor
ruentes: in tempore visitacionis sue corru
ent dicit dominus. Congregans congregabo
eos. ait dominus. Non est uua in uitibus: et non
sunt ficus in ficulnea. Folium defluxit: et
dedi eis que pretergressa sunt. Quare se
demus: Conuenite et ingrediamur ciuita
tem munitam et sileamus ibi: quia dominus
noster silere nos fecit: et potum dedit nobis
aquam fellis. Peccauimus enim domino. Expecta
uimus pacem et non erat bonum: tempus me
dele. et ecce formido. A dan auditus est fre
mitus equorum eius: a uoce hinnituum
pugnatorum eius commota est omnis terra.
Et uenerunt et deuorauerunt terram et plen
itudinem eius: urbem et habitatores eius.

Quia ecce ego mittam uobis serpentes
regulos. quibus non est incantacio: et mor
debunt uos ait dns. Dolor meus sup dolo
rem: in me cor meum merens. Ecce uox cla
moris filie ppli mei de terra longinqua.
Nunquid dns non est in syon. aut rex eius
non est in ea? Quare ergo me ad iracun
diam concitauerunt in sculptilibus suis: et
in uanitatibus alienis? Transiit messis:
finita est estas: et nos saluati non sumus.
Sup contricionem filie ppli mei contritus
sum et contristatus: stupor obtinuit me.
Nunquid resina non est in galaad. aut
medicus non est ibi? Quare ergo non est
obducta cicatrix filie ppli mei? IX

Quis dabit capiti meo aquam: et o
culis meis fontem lacrimarum?
Et plorabo die ac nocte interfec
tos filie ppli mei. Quis dabit me in soli
tudinem diuersorium uiatorum? Et derelinquam
ppli meum et recedam ab eis: quia omnes
adulteri sunt: et cetus preuaricatorum. Ex
tenderunt linguam suam quasi arcum men
dacii: et non ueritatis. Confortati sunt
in terra: quia de malo ad malum egressi
sunt: et me non cognouerunt dicit dominus.
Unusquisque a primo suo se custodiat. et
in omni fratre suo non habeat fiduciam: quia
omnis frater supplantans supplantabit.
et omnis amicus fraudulenter incedet: et
uir fratrem suum deridebit. et ueritatem non lo
quentur. Docuerunt enim linguam suam
loqui mendacium: ut inique agerent labo
rauerunt. Habitacio tua in medio ydoli in
dolo: renuerunt me scire dicit dns. Propterea
hec dicit dns exercituum. Ecce ego confla
bo et probabo eos. Quid enim aliud faciam
a facie filie ppli mei? Sagitta uulnerans
lingua eorum: dolum locuta est. In ore suo
pacem cum amico suo loquitur: et occulte
ponit ei insidias. Nunquid sup hiis non
uisitabo dicit dns: aut in gentem huius
cemodi non ulciscetur anima mea? Sup
montes assumam fletum ac lamentum. et su
per speciosa deserti planctum: quoniam incensa sunt
eo quod non sit uir pertransiens: et non au
dierunt uocem possidentis. A uolucre celi us
que ad pecora. transmigrauerunt et recesserunt.
Et dabo ihrlm in aceruos arene et cubili
a draconum. Et ciuitates iuda dabo in deso
lacionem: eo quod non sit habitator. Quis est
uir sapiens qui intelligat hoc. et ad quem
uerbum oris dni fiat. ut annunciet istud:
quare perierit terra. exusta sit quasi deser
tum. eo quod non sit qui pertranseat? Et dix
it dns. Quia dereliquerunt legem meam
quam dedi eis et non audierunt uocem meam. et non
ambulauerunt in ea: abierunt post praui
tatem cordis sui. et post baalim. quos di
dicerunt a patribus suis: idcirco hec dicit do
minus exercituum deus israel. Ecce ego cibabo
ppli istum absinthio. et potum dabo eis aquam
fellis: et dispergam eos in gentibus quas non
nouerunt ipsi et patres eorum: et mittam post
eos gladium donec consumantur. Hec dicit
dns exercituum. Contemplamini et uocate la
mentatrices et ueniant: et ad eas que sa
pientes sunt mittite et properent: festinent.
et assumant sup uos lamentum. Deducant
oculi nri lacrimas. et palpebre nre deflu
ant aquis: quia uox lamentacionis
audita est de syon. Quomodo uastati su
mus et confusi uehementer? Quia dere
liquimus terram: quoniam deserta sunt taber
nacula nra. Audite ergo mulieres uer
bum dni. et assumant aures uestre sermo
nem oris eius: et docete filias uras la
mentum. et unaqueque proximam suam planc
tum. Quia ascendit mors per fenestras
nras. ingressa est domos nostras: disper
dere paruulos deforis. iuuenes de plateis.
Loquere. Hec dicit dns. Et cadet morti
cinum hominis quasi stercus sup faciem regio
nis. et quasi fenum post tergum metentis:
et non est qui colligat. Hec dicit dns. Non
glorietur sapiens in sapiencia sua. et non
glorietur fortis in fortitudine sua. et non
glorietur diues in diuiciis suis: sed in
hoc glorietur qui gloriatur scire et nos
se me: quia ego sum dns qui facio mise
ricordiam et iudicium. et iusticiam in terra.
Hec enim placent michi ait dns. Ecce di

es ueniūt dicit dn̄s. et uisitabo sup om
nem qui circūcisū habet p̄puciū. sup e
giptū et sup iudam. et sup edom. et sup
filios ammon. et sup moab. et sup om̄es
qui attonsi sunt in comam habitantes
in deserto: quia om̄s gentes habent p̄
puciū: om̄s autē domus israhel. incir
cūcisi sunt corde.

X

Audite uerbū qd̄ locutus ē dn̄s
sup uos domus isrl̄. Hec dicit
dn̄s. Iuxta uias genciū nolite
discere: et a signis celi nolite metuere que ti
ment gentes. quia leges ꝓplorꝫ uane sūt:
quia lignū de saltu precidit opus manu
um artificis in ascia. Argento et auro
decorauit illud: clauis et malleis compe
git. ut non dissoluat. In similitudinem
plasme fabricata sūt et non loquūt: por
tata tollentur. quia incedere non ualent. No
lite ergo timere ea: q̄a nec male possūt fa
cere nec bene. Non est simil' tui dn̄e: mag
nus tu et magnū nomē tuū in fortitudi
ne. Quis non timebit te o rex genciū: Tu
um est enī decus inter cunctos sapientes
genciū: et in uniuersis regnis eorꝫ nullus
est similis tui. Piter insipientes et fatui
ꝓbabuntur: doctrina uanitatis eorꝫ lig
nū est. Argentū inuolutū de tharsis affer
tur: et aurꝫ de ophaz opus artificis. et ma
nus erarij. Iacinctus et purpura indu
mentū eorꝫ: opus artificū uniuersa hec. Do
minus autē deus uerus est: ipse deus vi
uens et rex sempiternus. Ab indignacione
eius cōmouebitur terra: et nō sustinebūt
gentes cōminacionē eius. Sic ergo dice
tis eis. Dij qui celos et terrā non fecerunt.
pereunt de terra: et de hijs que sub celo sunt.
Qui facit terram in fortitudine sua: pre
parat orbē in sapiencia sua: et prudenci
a sua extendit celos. Ad uocē suam dat mul
titudinē aquarꝫ in celo: et eleuat nebulas
ab extremitatibꝫ terre. Fulgura in pluuiā
facit: et educit uentū de thesauris suis.
Stultus factus est om̄s homo a sciencia
sua: confusus est om̄s artifex in sculpti
li: qm̄ falsum est qd̄ conflauit. et nō est
spiritus in eis. Uana sunt et opus risu
dignū: in tempe uisitacionis sue ꝑibūt.
Non est hijs similis pars iacob. Qui ei
formauit om̄ia ipse est et isrl̄ uirga her
ditatis eius: dn̄s exercituū nomē illi.
Congrega de terra confusionē tuā que hi
tas in obsidione: quia hec dicit dn̄s. Ec
ce ego longe ꝓiciā hitatores terre in hac
uice: et tribulabo eos ita ut non inueniā
tur. Ue michi sup contricione mea: pes
sima plaga mea. Ego autē dixi. Plane
hec infirmitas mea est: et portabo illā.
Tabernaculū meū uastatū est: om̄s fimi
culi mei disrupti sunt. Filij mei exierūt
a me: et non subsistūt. Non est qui ex
tendat ultra tentoriū meū. et erigat pel
les meas: quia stulte egerūt pastores. et
dn̄m non quesierūt. ꝓpterea non intellexe
runt: et om̄s grex eorꝫ dispersus est. Uox
audicionis ecce uenit: et cōmocio mag
na de terra aquilonis: ut ponat ciuitates
iuda solitudinē et habitaculū draconū.
Scio dn̄e quia non est hoīs uia eius: nec
uiri est ut ambulet et dirigat gressus su
os. Corripe me dn̄e: uerūptamen in iudi
cio. et non in furore tuo: ne forte ad nichi
lum redigas me. Effunde indignacionē
tuam sup gentes que non cognouerūt te.
et sup ꝓuincias q̄ nomē tuū nō inuocaue
runt: quia comederūt iacob et deuoraue
rūt eū: consūpserūt illū. et decus eius dis
sipauerunt.

XI

Uerbū qd̄ factū est ad ihēmiam a
dn̄o dicens. Audite uerba pacti
huiꝰ: et loquimini ad uiros iuda. et habitatores
ihrlm. Et dices ad eos. Hec dicit dn̄s deꝰ
isrl̄. Maledictus uir qui non audierit ui
ba pacti huiꝰ: qd̄ p̄cepi patribꝫ uris. in die
qua eduxi eos de terra egipti. de fornace fer
rea dicens. Audite uocem meā. et facite
om̄ia que p̄cipio uobis: et eritis michi in
ꝓplm. et ego ero uobis in deum: ut suscitē
iuramentū qd̄ iurauī patribꝫ uris daturū
me eis terram fluentē lacte et melle: sicut
est dies hec. Et rn̄di et dixi. Amen dn̄e. Et
dixit dn̄s ad me. Uociferare om̄ia uerba

hec in ciuitatibꝫ iuda. et foris ihrlm dicēs.
Audite uerba pacti huiꝰ et facite illa: q̄a
contestans contestatus sum p̄res uestros
in die qua eduxi eos de terra egipti usq; ad
diē hāc. Mane consurgens contestatus
sum: et dixi. Audite uocem meam. Et nō
audierūt. nec inclinauerūt aurē suam:
sed abierūt unusq̄sq; in p̄uitate cordis su
i mali. Et induxi sup eos omīa ūba pac
ti huiꝰ qd̄ p̄cepi ut facerent: et non fecerūt.
Et dixit dn̄s ad me. Inuenta est cōiura
cio in uiris iuda: et in hītatoribꝫ ihrlm.
Reuersi sunt ad iniquitates patrū suorū
priores: qui noluerūt audire uerba mea.
Et hij ergo abierūt post deos alienos: ut
seruirent eis. Irritū fecerūt domꝰ isrl' et
domus iuda pactū meū: qd̄ pepigi cum
p̄ribus eorꝫ. Q̄mobrē hec dicit dn̄s. Ecce
ego inducā sup eos mala de quibꝫ exire
non poterūt: et clamabūt ad me et non
exaudiam eos. Et ibūt ciuitates iuda. et
hītatores ihrlm. et clamabūt ad eos q̄
bus libant: et non saluabūt eos in tp̄e
afflictionis eorꝫ. Scd̄m nūm eū ciuita
tū tuarꝫ erāt dij tui iuda: et scd̄m nume
rū uiarꝫ ihrlm posuisti aras confusionis.
aras ad libandū baalim. Tu ergo noli
orare pro pplo hoc. et ne assumas pro e
is laudem et orōnem: quia non exaudi
am in tempe clamoris eorꝫ ad me in tp̄e
afflictiōis eorꝫ. Qd̄ est qd̄ dilcūs meus ī
domo mea facit scelera multa: Nūquid
carnes scē auferent a te malicias tuas.
in quibꝫ gloriata es: Oliuam uberē pul
chram. fructiferā. speciosam. uocauit
dn̄s nomē tuū. Ad uocem loquele gran
dis exarsit ignis in ea: et combusta sūt
frutecta eius. Et dn̄s exercituū qui plā
tauit te. locutus ē sup te malū. pro mal'
domus isrl'. et domus iuda: que fecerunt
sibi ad irritandū me libantes baalim.
Tu autē dn̄e demonstrasti m̄ et cognoui:
tu ostendisti m̄ studia eorꝫ. Et ego quasi
agnus mansuetus qui portatur ad vic
timā: et nō cognoui quia sup me cogi
tauerūt concilia. Mittamus lignū in
panē eius. et eradamus eū de terra viuē
ciū: et nomē eius nō memoretur amplius.
Tu autē dn̄e sabaoth qui iudicas iuste
et probas renes et corda: uideā ulcionem
tuā ex eis. Tibi enī reuelaui causā meā.
Ꝓterea hec dicit dn̄s ad viros anathoth:
qui q̄runt aīam tuam et dicūt. Non pro
phetabis in noīe dn̄i: et non morieris in
manibꝫ nr̄is. Ꝓterea hec dicit dn̄s exercitu
um. Ecce ego uisitabo sup eos. Iuuenes
morientur in gladio: filij eorꝫ et filie eorꝫ
morientur in fame: et reliquie nō erūt
ex eis. Inducam enī malū sup viros a
nathot: ānū visitacōis eorꝫ. XII
Iustus quidē tu es dn̄e: si disputem tecum.
Verūptamē iusta loquar ad te. Quare
via impiorꝫ ꝓsp̄atur: Bene est omībus
qui p̄uaricantur et inique agūt. Plan
tasti eos et radicē miserūt: ꝓficiūt et faci
unt fructū. Ꝓpe es tu ori eorꝫ: et longe a
renibꝫ eorꝫ. Et tu dn̄e nosti me: vidisti me.
et ꝓbasti cor meū tecū. Congrega eos q̄i
gregē ad victimā: et scīfica eos in die occi
sionis. Usq; quo lugebit tr̄a: et herba oīs
regionis siccabitur: Ꝓter maliciā habitā
cium in ea. consūptum est aīmal et uolu
cre: qm̄ dixerūt. non uidebit nouissima
nr̄a. Si cū peditibꝫ currens laborasti: q̄
mō potis contendere cū equis: Cū autem
in tr̄a pacis securus fuis: quid facies in
sup̄bia iordanis: Nam et fr̄es tui. et domꝰ
patris tui etiā ipi pugnauerūt aduersus
te: et clamauerūt post te plena uoce. Ne
credas eis: cū locuti fuerint tibi bona. Re
liqui domū meā: dimisi hereditatē meā:
dedi dilcām animā meā in manū īimico
rū eius. Fcā est michi hēditas mea q̄si leo
in silua: dedit contra me uocem: ideo odi
ui eam. Nūquid auis discolor hereditas
mea m̄: Nūquid auis tincta ꝑ totū: Ve
nite congregamī omēs bestie terre: ꝓpera
te ad deuorandū. Pastores multi demoli
ti sunt vineā meam. conculcauerūt ꝑtē
meam: dederūt porcionē meā desiderabilē
in desertū solitudinis. posuerūt eam in dis
sipacionē: luxitq; sup me. Desolacione

desolata est omnis terra: quia nullus est qui
recogitet corde. Super omnes vias deserti vene
runt omnes vastatores: quia gladius domini de
vorauit ab extremo terre usque ad extremum
eius. Non est pax vniuerse carni. Semina
uerunt triticum: et spinas messuerunt. Here
ditatem acceperunt: et non eis proderit. Con
fundemini a fructibus vestris: propter iram furo
ris domini. Hec dicit dominus aduersum omnes vici
nos meos pessimos: qui tangunt heredi
tatem quam distribui populo meo israel. Ecce e
go euellam eos de terra eorum: et domum iuda
euellam de medio eorum. Et cum euellero eos con
uertar et miserebor eorum: et reducam eos.
virum ad hereditatem suam: et virum in terram suam.
Et erit si eruditi didicerint vias populi mei.
ut iurent in nomine meo viuit dominus. sicut do
cuerunt populum meum iurare in baal: edificabun
tur in medio populi mei. Quod si non audie
rint: euellam gentem illam euulsione et
perdicione ait dominus.

XIII

Hec dicit dominus ad me. Vade et pos
side tibi lumbare lineum: et pones
illud super lumbos tuos: et in a
quam non inferes illud. Et possedi lumba
re iuxta verbum domini: et posui circa lumbos
meos. Et factus est sermo domini ad me secundo
dicens. Tolle lumbare quod possedisti quod est
circa lumbos tuos: et surgens vade ad eu
fraten. et absconde illud ibi in foramine
petre. Et abii et abscondi illud in eufratem:
sicut preceperat michi dominus. Et factum est post
dies plurimos: dixit dominus ad me. Surge
vade ad eufraten: et tolle inde lumbare
quod precepi tibi ut absconderes illud ibi. Et
abii ad eufraten et fodi: et tuli lumbare
de loco ubi absconderam illud. Et ecce compu
truerat lumbare: ita ut nulli usui aptum
esset. Et factum est verbum domini ad me dicens.
Hec dicit dominus. Sic putrescere faciam superbi
am iuda. et superbiam ihrlm multam: po
pulum istum pessimum. qui nolunt audire ver
ba mea. et ambulant in prauitate cordis
sui: abierunt que post deos alienos. ut serui
rent eis. et adorarent eos: et erunt sicut lum
bare istud quod nulli usui aptum est. Sicut e
nim adheret lumbare ad lumbos viri: sic
agglutinaui mihi omnem domum israel. et om
nem domum iuda dicit dominus: ut essent mi
chi in populum et in nomen et in laudem et
in gloriam: et non audierunt. Dices ergo
ad eos sermonem istum. Hec dicit dominus deus
israel. Omnis laguncula implebitur vino.
Et dicent ad te. Numquid ignoramus qui
a omnis laguncula implebitur vino: Et
dices ad eos. Hec dicit dominus. Ecce ego im
plebo omnes habitatores terre huius. et
reges qui sedent de stirpe dauid super thro
num eius. et sacerdotes et prophetas. et omnes
habitatores ihrlm ebrietate: et dispergam
eos virum a fratre suo. et patres et filios pa
ter. ait dominus. Non parcam et non concedam
neque miserebor: ut non disperdam eos. Au
dite et auribus percipite: nolite eleuari: quia
dominus locutus est. Date domino deo vestro glori
am antequam contenebrescat: et antequam of
fendant pedes vestri ad montes caligosos.
Expectabitis lucem: et ponat eam in um
bram mortis et in caliginem. Quod si hoc non
audieritis: in abscondito plorabit anima
mea a facie superbie. Plorans plorabit. et
deducet oculus meus lacrimam: quia cap
tus est grex domini. Dic regi et dominatrici. Humi
liamini. sedete: quoniam descendit de capite vestro co
rona glorie vestre. Ciuitates austri clause
sunt: et non est qui aperiat. Translata est omnis
iuda. transmigracione perfecta. Leuate oculos
vestros et videte: qui venitis ab aquilone.
Vbi est grex qui datus est tibi. pecus incli
tum tuum: Quid dices. cum visitauerit te: Tu enim
docuisti eos aduersum te: et erudisti in caput
tuum. Numquid non dolores apprehenderunt
te. quasi mulierem parturientem: Quod si dixeris in
corde tuo. quare venerunt mihi hec: propter multi
tudinem iniquitatis tue reuelata sunt ne
recundiora tua. pollute sunt plante tue.
Si mutare potest ethiops pellem suam. aut
pardus varietates suas: et vos poteritis
bene facere. cum didiceritis malum. Et disse
minabo eos quasi stipulam: que vento
raptatur in deserto. Hec sors tua pars que men
sure tue a me dicit dominus: quia oblita es mei:

er confisa es in mendacio. Vnde et ego nu
dauj femora tua contra faciē tuā: et igno
minia tua. adulteria tua. et hinnitus tu
us. scelus fornicacionis tue. Sup colles in
agro. vidi abhominaciones tuas. Ve tibi
ihrlm: non mundaberis post me. Vsqz quo

adhuc:

XIII

Hoc ait dñs ad ihemi
am de sermonibz siccitatis. Luxit
iudea. et porte eius corruerūt: et obscura
te sunt in terra: et clamor ihrlm ascē
dit. Maiores miserūt minores suos
ad aquā: venerūt ad hauriendū. nō inue
nerūt aquā: reportauerūt uasa sua va
cua. Confusi sūt et afflicti: et operuerūt
capita sua ꝓpter terre uastitatem: quia nō
uenit pluuia in terram. Confusi sūt agri
cole: operuerūt capita sua. Nam et cerua
in agro pepit. et reliquit quia non erat
herba: et onagri steterūt in rupibus. tra
xerunt uentū quasi dracones: defecerūt ocu
li eor. quia non erat herba. Si iniquita
tes nre responderunt nobis: dne fac ꝓpter no
men tuū: qm multe sunt auersiones nre.
Tibi peccauimus expectacio isrl: saluator e
ius in tempore tribulacionis. Quare quasi
colonus futurus es in terra: et qsi viator
declinans ad manendū: Quare futurus
es uelut vir uagus: ut fortis qui non po
test saluare: Tu autē in nobis es dne: et
nomē tuū sup nos inuocatū est: ne dēlin
quas nos. Hec dicit dns ptō huic. qui
dilexit mouere pedes suos et non quieuit:
et dño non placuit. Nūc recordabitur in
iquitatis eor: et visitabit pcā eor. Et dixit
dns ad me. Noli orare pro pplō isto in
bonū. Cum ieiunauerint: nō exaudiam
preces eor. Et si obtulerint holocaustoma
ta et victimas non suscipiā ea: qm gla
dio et fame et peste ego consumā eos. Et
dixi. A. a. a. dne deus. ꝓpheta dicit eis.
Non videbitis gladium. et fames nō erit
in uobis: sed pacem ueram dabit uobis
in loco isto. Et dixit dns ad me. falso
ꝓphete uaticinantur in nomine meo. Nō mi
si eos et non precepi eis: neq locutus sum
ad eos. Visionē mendacē et diuinacionē
fraudulentā. et seductionē cordis sui pro
phetant uobis. Idcirco hec dicit dns. de
ꝓphetis qui ꝓphetant in nomine meo quos
ego non misi: dicentes. gladius et fa
mes non erit in terra hac. In gladio et
fame consumentur ꝓphete illi: et ppli qui
bus ꝓphetant erunt proiecti in vys ihrlm
pre fame et gladio. et non erit qui sepe
liat eos. ipi et uxores eor. filij et filie eo
rū: et effundam sup eos malū suum. Et
dices ad eos uerbū istud. Deducant oculi
mei lacrimā p nocte et die. et nō taceāt:
qm contricione magna contrita est uir
go filia ppli mei: plaga pessima uehemē
ter. Si egressus fuero ad agros. ecce occi
si gladio: et si introiero ciuitatē. ecce at
tenuati fame. ꝓpheta quoq et sacerdos.
abierūt in terram quā ignorabant. Num
quid proiciens abiecisti iudam: aut si non
abhominata est anima tua: Quare ergo
percussisti nos ita. ut nulla sit sanitas: Ex
pectauimus pacē et nō est bonum: et tempus
curationis. et ecce turbatio. Cognouimus
dne impietates nras. iniquitates patrum
nrōr: quia peccauimus tibi. Ne nos des in
obprbrium ꝓpter nomē tuum: neq facias nobis
contumeliā. Noli gloriose tue recordare: ne
irritum facias fedus tuum nobiscum. Numquid
sunt in sculptilibz gentiū qui pluant: aut
celi possūt dare imbres: Nōne tu es dns
deus nr. quē expectauimus: Tu enim fecisti

omnia hec.

XV

Dixit dns ad me. Si steterit mo
yses et samuhel coram me: nō est
anima mea ad ppm istum. Eice illos a facie
mea: et egrediantur. Qd si dixerint ad te quo
egrediemur: dices ad eos. Hec dicit dns.
Qui ad mortē ad mortē: et qui ad gladiū
ad gladiū: et qui ad famem ad famē. et q
ad captiuitatem ad captiuitatē. Et visita
bo sup eos qtuor species dicit dns: gladium
ad occisionē. canes ad laniandū: et uola
tilia cli et bestias trre ad deuorandū et dis
sipandū. Et dabo eos in fluctuacionē regnis ter
re. ꝓpter manassen filium ezechie regis iude:

IHE

sup omnibz que fecit in ihrlm. Quis enim
miserebitur tui ihrlm? Aut quis contris
tabitur pro te? Aut quis ibit ad rogan
dum p pace tua? Tu reliquisti me dicit dns:
retrorsum abisti. Et extendam manum meam
sup te: et interficiam te. Laboraui rogans:
et dispgam eos uentilabro in portis terre.
Interfeci et pdidi pplm meum: et tamen a vi
is suis non sunt reuersi. Multiplicate sunt
mi vidue eius: sup harenam maris. Induxi
eos sup matrem adolescentis uastatorem me
ridie: misi sup ciuitates repente terrorem.
Infirmata est que pepit septem: defecit aia
eius. Occidit enim sol cum adhuc eet dies:
confusa est et erubuit. Et residuos eius
in gladium dabo in conspectu meorum. ait dns.
Ve michi. mater mea quare genuisti me
virum rixe. virum discordie in vniuersa terra?
Non feneraui: nec feneraui mi quispiam.
Omnis maledicunt michi. dicit dns. Si non
reliquie tue in bonum: si non occurrit tibi in
tempe afflictionis et in tempe tribulacio
nis aduersum inimicum. Numquid federabitur
ferrum ferro. ab aquilone et es? Diuicias
tuas et thesauros tuos in direpcione dabo
gratis in omnibz pccis tuis: et in omnibus
terminis tuis. Et adducam inimicos tuos de
terra quam nescis? quia ignis succensus est in
furore meo: sup uos ardebit. Tu scis dne?
recordare mei et uisita me: et erue me ab
hijs qui psequuntur me. Noli in pacien
cia tua suscipe me: scito quoniam sustinui p
te obprobrium. Inuenti sunt sermones tui:
et comedi eos. Et factum est mi uerbum tuum in
gaudium. et in leticiam cordis mei: quoniam inuo
catum est nomen tuum sup me. dne deus exer
cituum. Non sedi in concilio ludencium: et
gloriatus sum. A facie manus tue solus
sedebam: quoniam comminacone replesti me. Qua
re factus est dolor meus ppetuus? et plaga
mea desperabilis? Renuit curari: facta est mi
quasi mendacium aquarum infidelium. Propter hoc
hec dicit dns. Si conuerteris conuertam te: et
ante faciem meam stabis. Et si separaueris pre
ciosum a vili: quasi os meum eris. Conuertentur
ipsi ad te: et tu non conuerteris ad eos. Et da
bo te pplo huic in murum ereum fortem? et bel
labunt aduersum te et non preualebunt: quia ego
tecum sum ut saluem te et eruam te dicit dns.
Et liberabo te de manibz pessimorum: et redi
mam te de manu forcium. XVI

Et factum est uerbum dni ad me dicens.
Non accipies uxorem. et non erunt
tibi filij et filie in loco isto? quia hec
dicit dns. sup filios et filias qui generan
tur in loco isto. et sup matres eorum que ge
nuerunt eos. et sup patres eorum de quorum
stirpe sunt nati in terra hac: mortibz
egrotacionum morientur. Non plangentur:
et non sepelientur. In sterquilinium sup facie
terre erunt: et gladio et fame consumentur. Et
erunt cadauera eorum in escam uolatilibz celi
et bestijs terre. Hec enim dicit dns. Ne ingre
diaris domum conuiuij. neque uadas ad plan
gendum. neque consoleris eos? quia abstuli
pacem meam a pplo isto dicit dns. misericordi
am et miseraciones: et morientur grandes
et parui in terra ista. Non sepelientur neque pla
gentur. et non se incident. neque caluicium fi
et pro eis? et non frangent inter eos luge
ti panem ad consolandum sup mortuo: et non
dabunt eis potum calicis ad consolandum sup
patre suo et matre. Et domum conuiuij non in
gredieris ut sedeas cum eis et comedas et bi
bas: quia hec dicit dns exercituum deus israel.
Ecce ego auferam de loco isto in oculis uris
et in diebz vris. uocem gaudij et uocem leticie:
uocem sponsi et uocem sponse. Et cum annun
ciaueris pplo huic omnia uerba hec. et dixe
rint tibi. quare locutus est dns sup nos
omne malum grande istud? que iniquitas
nra et qd peccatum nrm qd peccauimus dno
deo nro: dices ad eos. Quia dereliquerunt
pres uri me ait dns? et abierunt post deos
alienos. et seruierunt eis. et adorauerunt
eos. et me dereliquerunt. et legem meam non
custodierunt: sed et uos peius opati estis
quam pres uri. Ecce enim ambulat vnusquis
que post prauitatem cordis sui mali: ut me
non audiat. Et eiciam uos de terra hac. in
terram quam ignoratis uos et pres uri? et ser
uietis ibi dijs alienis die ac nocte: qui non

dabō nob ihēm. ꝓpēa erit dies ueīūt dicat dūs: et nō dicet ulē viuit dūs q̄ eduxit filios isrl̄ de tra egipti: et viuit dūs q̄ eduxit filios isrl̄ de tra aq̄lonis et de uniūsis tris adq̄sierat eos: et reducam eos in terrā suam. quā dedi pribus eor. Ecce ego mittā piscatores mul tos dicit dūs: et piscabuntur eos. Et p̄ hec mittā eis multos uenatores: et uenabuntē eos de oī mōte et de oī colle et de cauernis petrar: quia oculi mei sup omnes uias eor. Non sūt absconditē a facie mea: et non fuit occultata iniq tas eor ab oculis meis. Et reddam p̄mū duplices iniquitates et pcā eor: quia cōtaminauerūt terrā meā in morticinis ydolor suor: et abhominacionibz suis īplenerūt hereditatem meā. Dūe fortitu do mea et robur meū: et refugiū meū in die tribulacionis. Ad te gentes uenient ab extremis tre: et dicent. Vere mendacium possederūt pres nr̄i: uanitatē que eis nō pfuit. Numquid faciet sibi homo deos: et ipi non sunt dii. Idcirco ecce ego ostendā eis p uicem hanc: ostendam eis manum meam et uirtutē meā. et scient quia nomen michi dūs.

XVII

Peccatū iuda scriptū est stilo ferre o. in ungue adamātino: exara tū sup latitudinē cordis eor. et in cornibz aarar eorū. Cum recordati fue rint filij eor aarar suarū et lucor ligno rūq̄ frondentiū. in montibz excelsis sa crificantes in agro: fortitudinē tuam et oēs thesauros tuos in direptionem dabo. excelsa tua ꝓpter pcā in uniūsis fi nibz tuis. Et relinqueris sola ab hēditā te tua quā dedi tibi: et seruiē te facā in inimicis tuis. in tra quā ignoras: quī ignē succendisti in furore meo: usq̄ in eternū ardebit. Hec dicit dūs. Maledict̄ homo qui confidit in hoīe: et ponit carnē bra chiū suū: et a dūo recedit cor eius. Erit e nī quasi myrice in deserto: et nō uidebit cū uenerit bonū: sed habitabit in siccitate i deserto. in tra salsuginis et inhabitabili. Benedict̄ uir qui confidit in dūo: et erit dūs fiducia eius. Et erit quasi lignū qđ transplantat̄ sup aquas: qđ ad humo rem mittit radices suas: et non timebit cū uenerit estus. Et erit folium eius uiride: et in tempe siccitatis non erit sollicitū: nec aliquā desinet facē fructū. Prauū est cor hominis et inscrutabile: quis cognos cet illud? Ego dūs scrutans cor et ꝓbans renes: qui do unicuiq; iuxta uiam et iux ta fructū adinuentionū suar. Pdix fouit que non peperit: fecit diuicias et nō in iu dicio. In dimidio dierū suor derelinquet e as: et in nouissimo suo erit insipiens. Do lūs gloue altitudinis a principio: locus sācificacionis nr̄e expectacio isrl̄. Dūe oēs qui te derelinquūt confundentur: recedē tes a te in tra scribent̄: quī dereliquerūt uenā aquar uiuentiū dūm. Sana me dō mine et sanabor: saluū me fac et saluus ero: quī laus mea tu es. Ecce ipi dicūt ad me. Vbi est uerbū dūi? ueniat. Et ego sū non turbatus te pastorē sequens: et diē hominis non desiderauī tu scis. Qđ egres sum est de labijs meis: rectū in conspectu tuo fuit. Non sis mī tu formidini: spes mea tu in die afflictionis. Confundant̄ qui psequūtur me: et non confundar e go. Paueant illi: et non paueam ego. Induc sup eos diem afflictionis: et duplī catione contere eos. Hec dicit dūs ad me. Vade et sta in porta filior populi. p quā ingrediūtur reges iuda et egrediūt̄. et in cūctis portis ihrlm: et dices ad eos. Audite uerbū dūi reges iuda. et oēs iude a. omnesq; hītatores ihrlm: qui ingredi mī p portas istas. Hec dicit dūs. Custo dite ānimas urās. et nolite portare pondē ra in die sabbati. nec inferatis p portas ihrlm: et nolite facere opera de domibz urīs. in die sabbati. et omē opus nō facietis: sā ctificate diem sabbi: sicut p̄cepi pribus urīs. Et non audierūt nec inclinauerūt aurē suā: sed indurauerūt ceruicem suā ne au dirent me. et ne acciperent disciplinam. Et erit. si audientes audieritis me dicit dūs. ut nō inferatis onera p portas ciuitatis huius

in die sabbati. et si sanctificaueritis diem sab
bati. ne faciatis in eo omne opus: ingre
dientur per portas ciuitatis huius reges et
principes sedentes super solium dauid. et as
cendentes in curribus et equis. ipsi et prin
cipes eorum. viri iuda et habitatores ihrlm:
et habitabitur ciuitas hec in sempiternum.
Et uenient de ciuitatibus iuda. in circuitu
ihrlm. et de terra beniamin. et de campestri
bus et de montuosis. et ab austro portan
tes holocaustum et victimam et sacrificium et
thus: et inferent oblacionem in domum domini.
Si autem non audieritis me ut sanctificetis di
em sabbati. et ne portetis onus. et ne in
feratis per portas ihrlm in die sabbati: succen
dam ignem in portis eius. et deuorabit do
mos ihrlm: et non extinguetur.

X

VIII

Verbum quod factum est ad
ihremiam a domino dicens. Surge
et descende in domum figuli: et ibi
audies uerba mea. Et descendi in domum
figuli: et ecce ipse faciebat opus super rotam:
et dissipatum est uas quod ipse faciebat e luto
manibus suis. Conuersusque fecit illud uas
alterum: sicut placuerat in oculis eius ut fa
ceret. Et factum est uerbum domini ad me dicens. Nun
quid sicut figulus iste. non potero facere
uobis domus israel. ait dominus: Ecce sicut lu
tum in manu figuli: sic uos in manu me
a domus israel. Repente loquar aduersum
gentem et aduersum regnum: ut eradicem et des
truam et dispdam illud. Si penitenciam
egerit gens illa a malo suo. quod locutus
sum aduersum eam: agam et ego peni
tenciam super malo quod cogitaui ut facerem
ei. Et subito loquar de gente et regno: ut
edificem et plantem illud. Si fecerit malum in
oculis meis. ut non audiat uocem meam:
penitenciam agam super bono quod locutus
sum ut facerem ei. Nunc ergo dic uiro iu
de. et habitatori ihrlm dicens. Hec dicit
dominus. Ecce ego fingo contra uos malum:
et cogito contra uos cogitacionem. Reuer
tatur unusquisque a via sua mala: et di
rigite uias uestras et studia uestra. Qui dix
erunt. Desperauimus. Post cogitaciones e
nim nostras ibimus: et unusquisque prauita
tem cordis sui mali faciemus. Ideo hec
dicit dominus. Interrogate gentes: quis audi
uit talia horribilia. que fecit nimis uirgo
israel: Numquid deficiet de petra agri nix ly
bani: aut euelli possunt aque erumpentes
frigide et defluentes: Quia oblitus est populus
meus. frustra libantes et impingentes in
uiis suis in semitis seculi: ut ambularent
per eas in itinere non trito: ut fieret terra eorum
in desolacionem et in sibilum sempiternum. Om
nis qui preterit per eam obstupescet: et mo
uebit caput suum. Sicut uentus urens
dispergam eos coram inimico: dorsum et non
faciem ostendam eis in die perdicionis e
orum. Et dixerunt. Venite et cogitemus contra
ihremiam cogitaciones. Non enim peribit lex
a sacerdote: neque concilium a sapiente: nec
sermo a propheta. Venite et percuciamus eum
lingua: et non attendamus ad uniuersos
sermones eius. Attende domine ad me: et au
di uocem aduersariorum meorum. Numquid red
ditur pro bono malum: quia foderunt foue
am anime mee: Recordare quod steterim in
conspectu tuo ut loquerer pro eis bonum: et a
uerterem indignacionem tuam ab eis. Propte
rea da filios eorum in famem: et deduc eos in
manus gladii. Fiant uxores eorum absque li
beris et uidue: et uiri earum interficiantur
morte. Iuuenes eorum confodiantur gladio
in prelio: audiatur clamor de domibus eorum.
Adduces enim super eos repente latronem: quia
foderunt foueam ut caperent me: et laque
os absconderunt pedibus meis. Tu autem domine
scis omne consilium eorum aduersum me in mor
tem. Ne propicieris iniquitati eorum: et peccatum
eorum a facie tua non deleatur. Fiant corruen
tes in conspectu tuo: in tempore furoris tui
abutere eis.

XIX

Hec dicit dominus. Vade et accipe lagun
culam figuli testeam. a seniori
bus populi et a senioribus sacerdotum: et egredere
ad uallem filii ennon. que est iuxta introi
tum porte fictilis: et predicabis ibi uerba
que ego loquor ad te. et dices. Audite uer
bum domini reges iuda: et habitatores ihe

rusalem. Hec dicit dn̄s exercituū deus is
rahel. Ecce ego inducam afflictionem
sup locū istū. ita ut omīs qui audierit
illam tīniant ambe aures eius: eo q̄ de
liquerint me. et alienū fecerint locū istū.
et libauerint in eo dijs alienis. quos nes
cierunt ipi et pr̄es eor. et reges iuda: et re
pleuerunt locum istū sanguine īnocen
ciū. Et edificauerūt excelsa baalim. ad
cōburendos filios suos igni in holocaustū
baalim: que non p̄cepi nec locutus sū. nec
ascenderūt in cor meum. Propterea ecce dies
ueniūt dicit dn̄s: et non uocabitur locus
iste amplius tofeth. et uallis filij ennon:
sed uallis occisionis. Et dissipabo consili
um iude. et ihrlm in loco isto: et subuer
tam eos gladio in conspcū inimicor suo
rum. et in manu querenciū aīmas eor.
Et dabo cadauera eor escam uolatilibus
celi et bestijs terre: et ponam ciuitatem
hanc in stuporem et in sibilū. Omīs qui
p̄terierit p eam obstupescet: et sibilabit
sup uniuersa plaga eius. Et cibabo eos
carnibus filior suor. et carnibus filiarū
suar: et unusquisq; carnes amici sui co
medet in obsidione et in angustia: ī qua
concludent eos īmici eor et qui querunt
aīmas eor. Et conteres laguncula in ocu
lis uiror qui ibūt tecū: et dices ad eos. Hec
dicit dn̄s exercituū. Sic conterā pplm is
tum et ciuitatē istam: sicut conteritur uas
figuli qd̄ non pt̄ ultra instaurari. Et in
topheth sepelientur: eo qd̄ non sit alius
locus ad sepeliendū. Sic faciam loco huic
ait dn̄s. et hītatoribz eius: et ponā ciuita
tem istam sicut tophet. Et erunt domus
ihrlm. et domus regum iuda. sicut locus
tophet: īmunde omnes domus in quar
domatibus sacrificauerunt omī milicie
celi. et libauerūt libamina dijs alienis.
Venit autē ihēmias de tophet. quo mise
rat eū dn̄s ad pphetandū: et stetit in atri
o domus dn̄i: et dixit ad omnē pplm. Hec
dicit dn̄s exercituū deus isrl. Ecce ego īdu
cam sup ciuitatem hanc. et sup omnes
urbes eius uniuersa mala que locutus

sum aduersum eam: qm̄ indurauerūt
ceruicem suā ut nō audirent sermōes meos.
Et audiuit fassur XX
filius emmer sacerdos qui con
stitutus erat princeps ī domo
dn̄i. iheremiā pphetantē sermones istos:
et pcussit fassur ihēmiā pphām: et mi
sit eū in neruū qd̄ erat in porta benia
min supiori in domo dn̄i. Cumq; illux
isset in crastinū: eduxit fassur ihēmiam
de neruo. Et dixit ad eum ihēmias. Non
fassur uocauit dn̄s nomen tuū: sed pa
uorem undiq;. Quia hec dicit dn̄s. Ecce
ego dabo te in pauorē. te et omīs amicos
tuos: et corruent gladio īmicor suorū:
et oculi tui uidebunt. Et omnē iudam da
bo in manu regis babilonis: et trāsdu
cet eos in babilonē: et pcuciet eos gladi
o. Et dabo uniūsam substanciā ciuitatis
hui⁹ et omnē laborē eius omēq; preciū
et cūctos thesauros regū iuda dabo ī ma
nu īmicor eor: et diripient eos et tollēt.
et ducent in babilonē. Tu autē fassur. et
omīs hītatores domus tue ibitis in capti
uitatem: et in babilonem uenies. et ibi
morieris: ibiq; sepelieris tu et omīs ami
ci tui quibz pphetasti mendaciū. Sedux
isti me dn̄e et seductus sum: forcior me
fuisti et īualuisti. Fc̄us sum in derisum
tota die: omnes subsannant me: quia
iam olim loquor uociferans iniquitatē
et uastitatē clamito. Et fc̄us m̄ sermo do
mini in obprobriū. et in derisū tota die.
Et dixi. Non recordabor eius: neq; loquar
ultra in nomīe illius. Et fc̄us est in corde
meo quasi ignis exestuans. claususq; in
ossibus meis: et defeci ferre non sustinēs.
Audiui enī contumelias multor et ter
rorem in circuitu. psequū et psequamur
eum. ab omībz viris qui erant pacifici
mei et custodientes latus meū. si quo mō
decipiatur et p̄ualeamus aduersus eum:
et consequamur ulcionē ex eo. Dn̄s autem
mecū est quasi bellator fortis: idcirco qui
psequūtur me cadent. et infirmi erūt. Cō
fundentur uehementer: q̄a non intellexerūt

obprobriū sempiternū qd̄ nūqm̄ dele
bitur. Et tu dn̄e exercituū probator
iusti qui uides renes et cor: uideam q̄
so ulcionē tuam ex eis. Tibi eni̅ reuela
ui causam meā. Cantate dn̄o. laudate
dn̄m: quia liberauit animā pauperis de
manu malor̄. Maledicta dies in qua
natus sum: dies in qua peperit me ma
ter mea. non sit benedicta. Maledictus
vir qui ānūciauit patri meo dicēs. na
tus est tibi puer masculus: et q̄si gaudi
o letificauit eum. Sit homo ille ut sunt
ciuitates quas subuertit dn̄s: et non pe
nituit eum. Audiat clamorē mane. et
vlulatū in tempe meridiano: qui non
me interfecit a vulua: ut fieret michi
mater mea sepulchrū. et vulua eius con
ceptus eternus. Quare de vulua egressus
sum. ut uiderē laborem et dolorem: et
consumerentur in confusione dies mei:

XXI

Verbū qd̄ factū
est ad iheremiam a dn̄o: qn̄ mi
sit ad eum rex sedechias fassur
filiū elchie. et sophoniam filiū maasie
sacerdotem dicens. Interroga pro nobis
dn̄m: quia nabuchodonosor rex baby
lonis p̄liatur aduersū nos: si forte faci
at dn̄s nobiscū secundū omnia mirabili
a sua. et recedat a nobis. Et dixit ihere
mias ad eos. Sic dicetis sedechie. Hec
dicit dn̄s deus isr̄l. Ecce ego cōuertā ua
sa belli que in manibz vestris sunt. et
quibz nos pugnatis aduersū regē ba
bilonis et caldeos qui obsident uos in c̄
cuitu muror̄: et congregabo ea in me
dio ciuitatis hui⁹: et debellabo ego uos
in manu extenta et in brachio forti. et
in furore et in indignacione. et in ira gn̄
di: et p̄cuciam habitatores ciuitatis hui⁹.
Hoīes et bestie pestilencia magna mori
entur. Et post hec ait dn̄s dabo sedechiā
regē iuda. et seruos eius et p̄plm̄ eius. et
qui derelicti sunt in ciuitate hac a peste
et gladio et fame. in manu nabucho
donosor regis babilonis. et in manu ī
inimicor̄ eor̄. et in manu q̄rencium āimā
eor̄: et p̄cuciet eos in ore gladij: et non
mouebitur neq; p̄cet nec miserebitur. Et
ad p̄plm̄ hunc dices. Hec dicit dn̄s. Ecce
ego do corā uobis viam uite. et viā mor
tis. Qui habitauerit in urbe hac: mori
etur gladio et fame et peste. Qui autē
egressus fuerit et transfugerit ad chal
deos qui obsident uos. viuet: et erit ei
aīma sua quasi spoliū. Posui eni̅ faci
em meā sup̄ ciuitatē hanc in malū ⁊ nō
in bonū: ait dn̄s. In manu regis babi
lonis dabitur: et exuret eam igni. et do
mū regis iuda. Audite ūbū domini do
mus dauid. Hec dicit dn̄s. Iudicate ma
ne iudiciū: et eruite vi oppressum de ma
nu calūpniantis: ne forte egrediat̄ ut
ignis indignacio mea. et succendat̄. et nō
sit qui extinguat. p̄pter maliciā studior̄
ūror̄. Ecce ego ad te habitatricē uallis
solide atq; campestris ait dn̄s: qui dici
tis quis p̄cuciet nos. et quis ingredietur
domos nostras: et uisitabo sup̄ uos iux
ta fructū studior̄ ūror̄ dicit dn̄s: et suc
cendam ignē in saltu eius. et deuorabit
omnia in circuitu eius.

XXII

Hec dicit dn̄s. Descende in domū
regis iuda: et loqueris ibi ūbū
hoc et dices. Audi uerbū dn̄i rex
iuda. qui sedes sup̄ soliū dauid: tu et serui
tui et p̄plus tuus qui ingredimī p̄ por
tas istas. Hec dicit dn̄s. Facite iudiciū
et iusticiā. et liberate vi oppressū de ma
nu calūpniatoris: et aduenā et pupillū
et uiduā nolite contristare neq; opprima
tis inique: et sanguinē īnocentē ne effū
datis in loco isto. Si eni̅ facientes feceri
tis uerbū istud: ingredient̄ p̄ portas do
mus hui⁹ reges. sedentes de genere dauid su
p̄ thronū eius. et ascendentes currus et e
quos. ipi et serui et p̄plus eor̄. Qd̄ si nō
audieritis uerba hec: in memetipo iura
ui dicit dn̄s. q̄a in solitudinē erit dom⁹
hec. Quia hec dicit dn̄s sup̄ domū regis
iuda. Galaad tu mi caput libani: si non
posuero te solitudinē urbes inhabitabi
les: et sc̄ificabo sup̄ te interficientē virū et

arma eius: et succident electas cedros tu
as et perpetuabunt in igne. Et prælibunt
gentes multe pauitatem hanc: et dicet
unusquisq; primo suo. Quare fecit dñs
sic ciuitati huic grandi? Et respondebunt. Eo
qđ dereliquerit pactū dñi dei sui: et adora
uerint deos alienos. et seruierint eis. Nolite
flere mortuū: neq; lugeatis super eum
fletu. Plangite eū qui egreditur: quia nō
reuertetur ultra. nec uidebit terram natiui
tatis sue. Quia hec dicit dñs ad sellū filiū
iosie regem iuda: qui regnauit pro
iosia patre suo. qui egressus est de loco is
to. Non reuertetur huc amplius: sed in
loco ad quem transtulit eum ibi morietur:
et terram istam non uidebit amplius. Ve
qui edificat domū suam in iniustitia: et
cenacula sua non in iudicio. Amicū suū
opprimet frustra: et mercedem eius nō red
det ei. Qui dicit edificabo mi domū latā.
et cenacula spatiosa: qui aperit sibi fenes
tras. et facit laquearia cedrina. pingitq;
sinopide. Numquid regnabis. quia conferis
te cedro? Pater tuus nūquid non manducā
uit et bibit. et fecit iudicium et iustitiam. tūc
ei bene erat ei: Iudicauit causam pauperis
et egeni. in bonum ei. Nūquid non ideo. cō
gnouisse me dicit dñs? Tui uero oculi et
cor ad auaritiam et ad sanguinem innocentē
fundendū: et ad calumpniam et ad cursū
malū opis. Propterea hec dicit dñs ad ioa
chim filiū iosie regem iuda. Non plangent
eum ue frater et ue sores: nō conquerentur
a ue dñe et ue inclite. Sepultura asini se
pelietur: putrefactus et proiectus extra por
tas ierusalem. Ascende libanum et clama. et in
basan da uocem tuam: et clama ad transeuntes:
quia contriti sunt omnes amatores tui. lo
cutus sum ad te in habundantia tua: dixi
sti non audiam. Hec est uia tua ab ado
lescentia tua: quia non audisti uocem
meam. Omnes pastores tuos pascet uentus:
et amatores tui in captiuitatem ibunt. Et
tunc confunderis et erubesces ab omni ma
litia tua: que sedes in libano. et nidificas
in cedris. Quomodo congemuisti: cui uel
sicut tibi dolores ceu dolores parientis? Ve
uo ego dicit dñs. quia si fuerit iechonias
filius ioachim regis iuda anulus in ma
nu dextra mea: inde euellam eum. Et dabo
te in manu querentium animam tuam: et in ma
nu quorum tu formidas faciem: et in manu
nabuchodonosor regis babilonis. et in ma
nu chaldeorum. Et mittam te et matrem tuam
que genuit te in terram alienam. in qua na
ti non estis: ibique morietis. Et in terram ad
quam ipsi leuant animam suam ut reuertantur
illuc: non reuertentur. Numquid uas fictile
atq; contritum. ut iste iechonias? Numquid
uas absq; omni uoluptate? Quare abiecti
sunt ipse et semen eius? et proiecti in terram
quam ignorauerunt? Terra. terra. terra: au
di sermonem dñi. Hec dicit dñs. Scribe
uirum istum sterilem: uirum qui in diebus suis
non prosperabitur. Non enim erit de semine
eius uir qui sedeat super solium dauid: et po
testatem habeat ultra in iuda. XX III

Ue pastoribus qui dispergunt et dilacerant gregem pas
cue mee dicit dñs. Ideo hec di
cit dñs deus israel. ad pastores qui pascunt
populum meum. Vos dispersistis gregem meum: et eie
cistis eos et non uisitastis eos. Ecce ego
uisitabo super uos malitiam studiorum uestro
rum dicit dñs: et ego congregabo reliquias gre
gis mei. de omnibus terris ad quas eiecero
eos illuc: et conuertam eos ad tuguria sua. et
crescent et multiplicabuntur. Et suscita
bo super eos pastores: et pascent eos. Non
formidabunt ultra et non pauebunt: et
nullus quæretur ex numero dicit dñs. Ec
ce dies uenient dicit dñs. et suscitabo da
uid germen iustum: et regnabit rex et sa
piens erit: et faciet iudicium et iustitiam
in terra. In diebus illis saluabitur iuda:
et israel habitabit confidenter. Et hoc est no
men quod uocabunt eum: dñs iustus noster.
Propterea ecce dies uenient dicit dñs: et
non dicent ultra viuit dñs qui eduxit
filios israhel de terra egypti: sed viuit do
minus qui eduxit et adduxit semen domus
israel de terra aquilonis et de cunctis terris

ad quas eieceram eos illuc: et habitabit
in terra sua. Ad prophetas. Contritum est cor
meum in medio mei: contremuerunt omnia
ossa mea. Factus sum quasi vir ebrius. et
quasi homo madidus vino a facie domini.
et a facie verborum sanctorum eius: quia adulte
ris repleta est terra: quia a facie maledic
tionis luxit terra: arefacta sunt arua de
serti. Factus est cursus eorum malus: et forti
tudo eorum dissimilis. Propheta namque et sacer
dos polluti sunt: et in domo mea inueni ma
lum eorum. ait dominus. Idcirco via eorum erit quasi
lubricum in tenebris. Impellentur enim et cor
ruent in ea. Afferam enim super eos mala:
annum visitationis eorum. ait dominus. Et in
prophetis samarie vidi fatuitatem: et prophetabant
in baal: et decipiebant populum meum
israel. Et in prophetis ihrlm vidi similitudi
nem adulterantium: et iter mendacij. Et
confortauerunt manus pessimorum: ut non
conuerteretur vnusquisque a malicia sua.
Facti sunt mihi omnes sodoma: et habitatores e
ius quasi gomorra. Propterea hec dicit do
minus exercituum ad prophetas. Ecce ego ci
babo eos absinthio: et potabo eos felle.
A prophetis enim ihrlm. egressa pollucio est super
omnem terram. Hec dicit dominus exercituum.
Nolite audire verba prophetarum: prophetant quia
vobis et decipiunt vos. Visionem cordis sui
loquuntur: non de ore domini. Dicunt hijs qui
blasphemant me. Locutus est dominus: pax e
rit vobis. Et omni qui ambulat in praui
tate cordis sui dixerunt. Non veniet super
vos malum. Quis enim affuit in consilio do
mini: et vidit et audiuit sermonem eius:
Quis consideravit verbum illius et audi
uit: Ecce turbo domini indignacionis e
gredietur: et tempestas erumpens super
caput impiorum veniet. Non reuertetur
furor domini usque dum faciat: et usque dum com
pleat cogitacionem cordis sui. In nouissi
mis diebus intelligetis consilium eius. Non
mittebam prophetas: et ipsi currebant. Non
loquebar ad eos: et ipsi prophetabant. Si
stetissent in consilio meo. et nota fecissent
verba mea populo meo: auertissem utique eos

a via sua mala. et a pessimis cogitacioni
bus suis. Putas ne deus e vicino. ego sum
dicit dominus: et non deus delonge: Si occul
tabitur vir in absconditis: et ego non
uidebo eum dicit dominus: Numquid non celum
et terram ego impleo ait dominus: Audiui que
dixerunt prophete prophetantes in nomine meo
mendacium: atque dicentes. Somniaui som
niaui. Vsquequo istud in corde est prophetarum
vaticinancium mendacium: et prophetancium se
ductiones cordis sui: Qui volunt facere
ut obliuiscatur populus meus nominis mei
propter somnia eorum que narrat vnusquis
que ad proximum suum: sicut obliti sunt patres
eorum nominis mei propter baalim. Propheta qui
habet somnium narrat somnium: et qui
habet sermonem meum loquatur sermonem
meum vere. Quid paleis ad triticum dicit do
minus: Numquid non verba mea sunt qua
si ignis ait dominus: et quasi malleus conte
rens petram: Propterea ecce ego ad prophetas a
it dominus: qui furantur verba mea vnusquis
que a proximo suo. Ecce ego ad prophetas ait
dominus: qui assumunt linguas suas. et aiunt
dicit dominus. Ecce ego ad prophetas somniantes
mendacium ait dominus. qui narrauerunt
ea et seduxerunt populum meum in mendacio
suo. et in miraculis suis: cum ego non misis
sem eos. nec mandassem eis: que nichil
profuerunt populo huic dicit dominus. Si igitur
interrogauerit te populus iste vel propheta
aut sacerdos dicens. quod est onus domini:
dices ad eos. Vt quid vobis onus: Pici
am quippe vos dicit dominus. Et prophetes et sa
cerdos. et populus qui dicit onus domini: visita
bo super virum illum et super domum eius. Hec di
cetis vnusquisque ad proximum et ad fratrem
suum. Quid respondit dominus: et quid locutus est do
minus: Et onus domini ultra non memorabi
tur: quia onus erit vnicuique sermo suus.
Et peruertistis verba dei viuentis: domini exer
cituum dei nostri. Hec dices ad prophetam. Quid
respondit tibi dominus: et quid locutus est dominus:
Si autem onus domini dixeritis: propter hoc hec
dicit dominus. Quia dixistis sermonem istum
onus domini. et misi ad vos dicens. nolite

dicere onus dñi: ꝓpterea ecce ego tollam
uos portans. et derelinquam uos et ciuita
tem quam dedi uobis et patribus vrīs a faci
e mea: et dabo uos in obprobriū sempiter
nū. et in ignominiā eternā. que nūquam
obliuione delebitur. XXIIII

Ostendit michi dñs: et ecce duo
calathi pleni ficis positi ante
templū dñi. postquam transtulit
nabuchodonosor rex babilonis ieconiā
filiū ioachim regem iuda. et principes e
ius. et fabrū et inclusorem de ihrlm: et
adduxit eos in babilonē. Et calathus v
nus ficus bonas habebat nimis: ut solet
ficus eē primi temporis. Et calathus vnus
ficus habebat malas nimis: que come
di non poterant. eo qd essent male. Et dix
it dñs ad me. Quid tu uides iheremia? Et
dixi. ficus ficus bonas bonas ualde: et
malas malas ualde. que comedi nō pos
sunt. eo qd sint male. Et fctm est uerbū dñi
ad me dicens. Hec dicit dñs deus isrl. Si
cut ficus hee bone. sic cognoscam trāsmi
gracionē iuda: quā emisi de loco isto. in ter
ram chaldeorum in bonū. Et ponam oculos
meos sup eos ad placandum: et reducam
eos in terram hanc. Et edificabo eos et
non destruā: et plantabo eos et non euel
lam. Et dabo eis cor ut sciant me: quia e
go sum dñs. Et erūt mi in pplm. et ego ero
eis in deū: quia reuertentur ad me in toto
corde suo. Et sicut ficus pessime que come
di non possunt eo qd sint male: hec dicit
dñs. sic dabo sedechiam regē iuda et prin
cipes eius. et reliquos de ihrlm qui remā
serūt in vrbe hac. et qui habitant in tra
egipti: et dabo eos in vexacionē afflictio
nemque omnibus regnis terre: in obprobriū
et in parabolam et in pruerbiū. et in male
dictionē in vniuersis locis ad quos eieci eos.
Et mittā in eis gladiū et famē et pestem:
donec consumantur de tra quā dedi eis et
patribus eorum. XXV

Verbū qd fctm est ad iheremiā de
omni pplo iude. in anno quarto
ioachim filij iosie regis iuda. ipe
est annus primus nabuchodonosor regis ba
bilonis: que locutus est iheremias ꝓpheta
ad omnē pplm iuda. et ad vniuersos habitato
res ihrlm dicens. A tercio decimo anno iosie
filij amon regis iuda usque ad diem hanc.
iste est tercius et vicesimus annus: fctm est
uerbū dñi ad me. et locutus sū ad uos de
nocte consurgens et loquens: et non au
distis. Et misit dñs ad uos omnes seruos
suos ꝓphetas consurgens diluculo. mittēs
que: et non audistis. neque inclinastis aures
vrās ut audiretis cū diceret. Reuertimini v
nusquisque a via sua mala et a pessimis co
gitacionibus vrīs: et habitabitis in tra quam
dedit dñs uobis et patribus vrīs a seculo et
usque in seculū. Et nolite ire post deos alie
nos ut seruiatis eis. adoretisque eos: neque
me ad iracūdiam ꝓuocetis in opibus manu
um vrārum: et non affligam uos. Et non
audistis me dicit dñs: ut me ad iracūdiā
ꝓuocaretis in opibus manuū vrārum in ma
lum vrm. Ꝓpterea hec dicit dñs exercituū.
Pro eo qd non audistis uerba mea. ecce e
go mittam et assumam vniuersas cognaci
ones aquilonis ait dñs. et nabuchodono
sor regem babilonis seruū meū: et addu
cam eos sup terrā istam et sup habitatores
eius. et sup omnes naciones que in circu
itu illius sunt. Et interficiā eos. et ponam
eos in stuporē et in sibilū et in solitudi
nes sempiternas: ꝑdamque ex eis uocē gau
dij et uocem leticie. uocē sponse et uocem
sponsi: uocē mole et lumen lucerne. Et erit
vniuersa tra eius in solitudinē et in stuporē:
et seruient omnes gentes iste regi babilonis
septuaginta annis. Cumque impleti fuerint
anni septuaginta: uisitabo sup regē ba
bilonis et sup gentē illam dicit dñs iniq
tatem eorum et sup terrā chaldeorum: et ponā
illam in solitudines sempiternas. Et addu
cam sup tram illam omnia uerba mea q
locutus sum contra eam. omne qd scriptū
est in libro isto. quecumque ꝓphetauit iheremi
as aduersū omnes gentes: quia seruierūt
eis cū essent gentes multe et reges mag
ni. Et reddam eis scdm opa eorum: et scdm

ihc

ſrā manuū ſuar. Quia ſic dicit dñs exr̄
atuū deus iſrahel. Sume calicē vinī fu
rōris hui⁹ de manu mea: et ꝓpinabis de
illo omnibus gentibz ad quas ego mittam
te: et bibent et turbabunt̄. et inſanient
a facie gladij quem ego mittam inter eos.
Et accepi calicem de manu dñi. et ꝓpina
ui cūctis gentibz ad quas me miſit dñs
ihrlim et omnibz iude. et regibz eius et
principibz eius: ut darem eos in ſolitudi
nem et in ſtuporem. in ſibilū et in male
dictionem ſicut eſt dies iſta: pharaonē
regi egipti et ſeruis eius et principibus e
ius. et omni ꝓpło eius. et vniuſis generali
ter cūctis regibus terre auſitidis. et omni
bus regibz terre philiſtiim: et aſcalonī. et
gaze et accharonī. et reliquis azoti idu
mee. moab et filijs ammon. et cūctis regib
tur. et omnibus regibz ſydonis. et regibus
terre inſulaz. qui ſunt tranſmarē. et dedan
et theman et buz. et vniuſis qui attonſi
ſunt in comā. et cūctis regibus arabie. et
cūctis regibus oolenitas qui habitāt in
deſerto: et omnibus regibz zambri. et cūctis
regibz elam. et cūctis regibz medoz. et cūc
tis regibz aquilonis dēppe et delonge vni
uerſis contra ſe inuicē ſuī. et omnibz regnis ter
re que ſup faciem eius ſunt: et rex ſeſach
bibet poſt eos. Et dices ad eos. Hec dicit
dñs exercituū deus iſrl. Bibite et inebria
mini. et vomite. et cadite: nec ſurgatis a
facie gladij quē ego mittā inter uos. Cui
q; noluerint accipere calicem de manu tu
a ut bibant: dices ad eos. Hec dicit dñs
exercituū. Bibentes bibetis: quia ecce in
ciuitate in qua inuocatū eſt nomē meū
ego incipio affligere: et uos quaſi innocen
tes immunes eritis: non eritis immunes.
Gladiū enī ego uoco ſup omnes habita
tores terre: dicit dñs exercituū. Et tu ꝓ
phetabis ad eos omnia uerba hec: et dices
ad illos. Dñs de excelſo rugiet: et de hita
culo ſco ſuo dabit uocē ſuam. Rugiens
rugiet ſup decorem ſuū. Celeuma quaſi
calcantium concinetur. aduerſus omnes
habitatores terre. Pauor ſonitus uſq; ad
extremū terre: quia iudicium dñi cū gen
tibus. iudicatur ipe cū omni carne: impios
didi gladio dicit dñs. Hec dicit dñs exer
cituū. Ecce afflictio egredietur de gente in
gentē: et turbo magnus egredietur a fi
nibz terre. Et erunt interfecti dñi in
die illa: a ſummo terre uſq; ad ſummū eius.
Non plangent̄ et non colligent̄. nec ſe
pelientur: in ſterqlinū ſup facē terre ia
cebunt. Vlulate paſtores et clamate. et
aſpergite uos cinere optimates gregis: quia
completi ſunt dies vri ut victimarū. et
diſſipationes uē: et cadetis quaſi uaſa pī
cioſa. Et perit fuga a paſtoribz: et ſaluan
o ab optimatibz gregis. Vox clamoris paſ
torū et ululatus optimatū gregis: quia
uaſtauit dñs paſcua eoz: et conticuerunt
aulia pacis a facie ire furoris dñi. Dereli
quit quaſi leo umbraculū ſuū: facta ē ter
ra eoz in deſolationē a facie ire columbe.
et a facie ire furoris dñi. XXVI
In principio regis ioachim filij ioſie regis
iuda: factū eſt uerbū iſtud a dño dicens. Hec
dicit dñs. Sta in atrio domus dñi: et loq̄
ris ad omnes ciuitates iuda. de quibus ve
niunt ut adorent in domo dñi uniuſos ſer
mones quos ego mandauī tibi ut loquā
ris ad eos. Noli ſubtrahere uerbū: ſi forte
audiant. et conuertantur unuſquiſq; a
via ſua mala: et penitear me mali q̄d
cogito facere eis ꝓpter malignas ſtudior eo
rum. Et dices ad eos. Hec dicit dñs. Si nō
audieritis me ut ambuletis in lege mea
quā dedi uobis ut audiatis ſermones ſeruo
rum meoz ꝓphar̄. quos ego miſi ad uos de
nocte conſurgens et dirigens. et nō audi
tis: dabo domū iſtam ſicut ſilo: et urbē
hanc dabo in maledictionē cūctis gen
tibz terre. Et audierūt ſacerdotes et ꝓphe
te. et omnis ꝓplus iheremiā loquentē hec
uerba in domo dñi. Cumq; cōpleſſet ihe
remias loquens omnia que p̄ceperat ei dñs
ut loqueretur ad uniuſū ꝓplm: apprehen
derunt eū ſacerdotes et ꝓphete. et omnis po
pulus dicens. Morte morietur. Quare
ꝓphetaſti in nōe dñi dicens: ſicut ſilo

erit domus hec. et urbs ista desolabitur.
eo qd non sit habitator. Et congregatus
est omnis ppl'us adu'sum iheremiam in domo
dni. Et audierunt principes iuda uerba hec
et ascenderunt de domo regis in domum dni:
et sederunt in introitu porte dni noue. Et
locuti sunt sacerdotes et pphete ad princi
pes. et ad omnem ppl'm dicentes. Iudicium
mortis est viro huic: quia pphetauit adu'
sum ciuitatem istam. sicut audistis auri
bus vris. Et ait iheremias ad omnes prin
cipes et ad vniu'sum ppl'm dicens. Dns mi
sit me ut pphetarem ad domum istam. et ad
ciuitatem hanc omnia uerba que audis
tis. Nunc ergo bonas facite uias uestras
et studia vra: et audite dni uocem dei vri:
et penitebit dnm mali qd locutus e adu'
sum uos. Ego autem ecce in manibus uris
sum: facite michi ut bonum et rectum e in o
culis vris. Verumptamen scitote et cognos
cite: qd si occideritis me. sanguinem inno
centem tradetis contra vosmetipos. et co
tra ciuitatem istam et habitatores eius. In
ueritate enim misit me dns ad uos: ut lo
querer in auribus uris omnia uerba hec.
Et dixerunt principes et omnis ppl'us ad sa
cerdotes et pphetas. Non est viro huic iu
dicium mortis: quia in nomine dni dei nostri
locutus est ad nos. Surrexerunt ergo vi
ri de senioribus terre: et dixerunt ad om
nem cetum ppl'i loquentes. Michas de mo
rasti fuit pphetа in diebus ezechie regis iu
de: et ait ad omnem ppl'm iude dicens. Hec
dicit dns exercituum. Syon quasi ager a
rabitur: et ihrlm in aceruum lapidum erit:
et mons domus dni in excelsa siluarum. Nun
quid morte condempnauit eum ezechias rex
iuda. et omnis iuda: Nunquid non timue
runt dnm. et deprecati sunt faciem domini:
et penituit dnm mali qd locutus erat ad
uersum eos: Itaque nos facimus malum gn
de contra animas nras. Fuit quoque uir
pphetans in nomine dni vrias filius semei
de cariathiarim: et pphetauit aduersum
ciuitatem istam. et aduersum terram hanc.
iuxta vniu'sa uerba iheremie. Et audi

uit rex ioachim et omnis potentes et prin
cipes eius uerba hec: et quesiuit rex inter
ficere eum. Et audiuit vrias et timuit: fu
gitque et ingressus est egiptum. Et misit rex
ioachim uiros in egiptum. eluathan filium
achobor et viros cum eo in egiptum: et e
duxerunt vriam de egipto. et adduxerunt
eum ad regem ioachim: et percussit eum gla
dio. et proiecit cadauer eius in sepulchris
vulgi ignobil'. Igitur manus ahicam
filij saphan fuit cum iheremia: ut non
traderetur in manus ppl'i. et interficerent
eum.

XXVII

In principio regni ioachim filij iosie re
gis iuda: factum est uerbum istud ad iheremi
am a dno dicens. Hec dicit dns ad me.
Fac tibi vincula et cathenas. et pones e
as in collo tuo: et mittes eas ad regem
edom et ad regem moab. et ad regem fi
liorum amon. et ad regem tyri. et ad regem
sydonis in manu nunciorum qui uenerunt
ihrlm ad sedechiam regem iuda: et precipi
es eis ut ad dnos suos loquantur. Hec dicit
dns exercituum deus isrl'. Hec dicetis ad
dnos uros. Ego feci terram et hominem et iu
menta que sunt sup faciem terre in fortitu
dine mea magna et in brachio meo exten
to: et dedi eam ei qui placuit in oculis me
is. Et nunc itaque ego dedi omnes terras istas
in manu nabuchodonosor regis babilo
nis serui mei: insup et bestias agri dedi e
i ut seruiant illi. Et seruient ei omnes gen
tes et filio eius. et filio filij eius. donec ue
niat tempus terre eius et ipsius: et seruient
ei gentes multe et reges magni. Gens aut
et regnum qd non seruierit nabuchodono
sor regi babilonis. et quicumque non curua
uerit collum suum sub iugo regis babilonis:
in gladio et in fame et in peste visitabo
sup gentem illam ait dns: donec consumam
eos in manu eius. Vos ergo nolite audi
re pphetas uros. et diuinos et somnia
tores et augures et maleficos. qui dicunt
uobis non seruietis regi babilonis: quia
mendacium pphetant uobis. ut longe faci
ant uos de terra vra: et eiciam uos et pea

tis. Porro gens que subiecerit ceruicem
suam sub iugo regis babilonis et seruie
rit ei: dimittam eam in terra sua dicit dns:
et colet eam et habitabit in ea. Et ad sedechi
am regem iuda locutus sum secundum omnia ver
ba hec dicens. Subicite colla uestra sub
iugo regis babilonis. et seruite ei et populo
eius: et viuetis. Quare moriemini tu et po
pulus tuus gladio. fame et peste: sicut
locutus est dns ad gentem que seruire nolu
erit regi babilonis: Nolite audire uerba
prophetarum dicentium uobis. non seruietis regi
babilonis: quia mendacium ipsi loquuntur
uobis: quia non misi eos ait dns. Et ipsi
prophetant in nomine meo mendaciter: ut eici
ant uos et pereatis. tam uos quam prophete qui
uaticinantur uobis. Et ad sacerdotes et ad
populum istum locutus sum dicens. Hec dicit do
minus: Nolite audire uerba prophetarum uestrorum.
qui prophetant uobis dicentes: ecce uasa do
mini reuertentur de babilone nunc cito. Men
dacium enim prophetant uobis. Nolite ergo audi
re eos: sed seruite regi babilonis ut viua
tis. Quare datur hec ciuitas in solitudinem:
Et si prophete sunt et est uerbum dni in eis:
occurrant dno exercituum ut non ueniant
uasa que derelicta fuerant in domo dni.
et in domo regis iuda et in ihrlm. in ba
bilonem. Quia hec dicit dns exercituum
ad columpnas et ad mare. et ad bases. et ad
reliqua uasorum. que remanserunt in ciuita
te hac: que non tulit nabuchodonosor rex
babilonis cum transferret ieconiam filium
ioachim regem iuda de ihrlm in babilonem.
et omnes optimates iuda et ihrlm. Quia
hec dicit dns exercituum deus israel. ad uasa
que derelicta sunt in domo dni. et in domo
regis iuda et ihrlm. In babilonem transferen
tur: et ibi erunt usque ad diem visitacionis
sue dicit dns: et afferri faciam ea et restitui
in loco isto.

XXVIII

Et factum est in anno illo in principi
o regni sedechie regis iuda. in an
no quarto in mense quinto: dixit
ad me ananias filius azur propheta de ga
baon in domo dni coram sacerdotibus et
omni populo dicens. Hec dicit dns exercituum
deus israhel. Contriui iugum regis babilo
nis. Adhuc duo anni dierum: et ego referri
faciam ad locum istum omnia uasa dni que tu
lit nabuchodonosor rex babilonis de loco
isto. et transtulit ea in babilonem. Et ieconi
am filium ioachim regem iude. et omnem trans
migracionem iude qui ingressi sunt in babi
lonem: ego conuertam ad locum istum ait dns.
Conteram enim iugum regis babilonis. Et
dixit ihremias propheta ad ananiam prophetam:
in oculis sacerdotum et in oculis omnis populi
qui stabat in domo dni. Et ait ihremias pro
pheta. Amen. Sic faciat dns. Suscitet do
minus uerba tua que prophetasti: ut referan
tur uasa in domum dni. et omnis transmigra
cio de babilone ad locum istum. Verumptamen
audi uerbum hoc: quod ego loquor in auribus
uniuersi populi. Prophete qui fuerunt ante me
et te ab inicio et prophetauerunt super terras mul
tas et super regna magna de prelio et de afflicti
one et de fame: propheta qui vaticinatus est
pacem cum uenerit uerbum eius scietur propheta
quem misit dns in ueritate. Et tulit anani
as propheta cathenam de collo ihremie prophete:
et confregit eam. Et ait ananias in conspec
tu omnis populi dicens. Hec dicit dns. Sic con
fringam iugum nabuchodonosor regis ba
bilonis post duos annos dierum: de collo omni
um gencium. Et abiit ihremias prophetes in viam
suam. Et factum est uerbum dni ad ihremiam post
quam confregit ananias propheta cathenam de
collo ihremie prophete dicens. Vade et dices a
nanie. Hec dicit dns. Cathenas ligneas
contriuisti: et facies pro eis cathenas fer
reas. Quia hec dicit dns exercituum deus israel.
Iugum ferreum posui super collum cunctarum gencium
istarum: ut seruiant nabuchodonosor regi
babilonis. et seruient ei. Insuper et bestias
terre dedi ei. Et dixit ieremias propheta ad
ananiam prophetam. Audi anania. Non mi
sit te dns: et tu confidere fecisti populum istum
in mendacio. Idcirco hec dicit dns. Ecce
emittam te a facie terre: hoc anno mori
eris. Aduersum dnm enim locutus es. Et mor
tuus est ananias propheta in anno illo.

mense septimo. XXIX

Et hec sunt uerba libri que misit
iheremias propheta de ihrlm ad
reliquias seniorum transmigraci
onis. et ad sacerdotes et ad prophetas et ad
omnem populum quem traduxerat nabuchodo
nosor de ihrlm in babilonem: postquam egres
sus est iechonias rex. et domina et eunuchi. et
principes iuda de ihrlm. et faber et inclu
sor de ihrlm in manu ellasa filij saphan
et gamalie filij elchie: quos misit sedechi
as rex iuda ad nabuchodonosor regem ba
bilonis in babilonem dicens. Hec dicit
dominus exercituum deus israel. omni transmigra
cioni quam transtuli de ihrlm in babilonem.
Edificate domos et habitate: et plantate
ortos et comedite fructum eorum. Accipite uxo
res et generate filios et filias: date filijs
uestris uxores. et filias uestras date uiris. et pa
riant filios et filias. et multiplicamini ibi:
et nolite esse pauci numero. Et querite pa
cem ciuitatis ad quam transmigrare uos fe
ci: et orate pro ea ad dominum: quia in pace
illius erit pax uobis. Hec enim dicit dominus
exercituum deus israel. Non uos seducant pro
phete uestri qui sunt in medio uestrum et diui
ni uestri: et ne attendatis ad somnia uestra
que uos somniatis: quia falso ipsi pro
phetant uobis in nomine meo: et non misi eos
dicit dominus. Quia hec dicit dominus. Cum ceperint
impleri in babilone septuaginta anni:
visitabo uos et suscitabo super uos uerbum
meum bonum. ut reducam uos ad locum istum.
Ego enim scio cogitaciones quas cogito su
per uos. ait dominus cogitaciones pacis et non
afflictionis: ut dem uobis finem et pacien
ciam. Et inuocabitis me. et ibitis et adora
bitis me: et exaudiam uos. Queretis me
et inuenietis. cum quesieritis me in toto corde
uestro: et inueniar a uobis ait dominus. Et reducam
captiuitatem uestram: et congregabo uos de u
niuersis gentibus. et de cunctis locis ad que
expuli uos dicit dominus. Et reuerti uos faciam
de loco ad quem transmigrare uos feci: quia
dixistis. Suscitabit uobis dominus prophetas in
babilone. Quia hec dicit dominus ad regem qui
sedet super solium dauid. et ad omnem populum
habitatorem urbis huius: ad fratres uestros qui
non sunt egressi uobiscum in transmigraci
onem. Hec dicit dominus exercituum. Ecce mit
tam in eis gladium et famem et pestem: et
ponam eos quasi ficus malas que comedi
non possunt. eo quod pessime sunt: et persequar e
os in gladio et in fame et in pestilencia. Et
dabo eos in uexacionem uniuersis regnis terre
in maledictionem et in stuporem et in sibilum
et in obprobrium cunctis gentibus ad quas
ego eieci eos: eo quod non audierint uerba me
a dicit dominus. que misi ad eos per seruos meos
prophetas de nocte consurgens et mittens: et
non audistis dicit dominus. Vos ergo audite
uerbum domini omnis transmigracio: quam emi
si de ihrlm in babilonem. Hec dicit dominus exer
cituum deus israel ad achab filium culie. et ad
sedechiam filium maasie: qui prophetant uo
bis in nomine meo mendaciter. Ecce ego tradam
eos in manu nabuchodonosor regis ba
bilonis: et percuciet eos in oculis uestris. Et as
sumetur ex eis maledictio omni transmigra
cioni iude. que est in babilone dicencium.
Ponat te dominus sicut sedechiam et sicut a
chab quos frixit rex babilonis in igne. pro
eo quod fecerunt stulticiam in israel. et mechati
sunt in uxores amicorum suorum: et locuti sunt
uerbum in nomine meo mendaciter quod non man
daui eis. Ego sum iudex et testis dicit dominus.
Et ad semeiam neellamitem dices. Hec di
cit dominus exercituum deus israel. Pro eo quod mi
sisti in nomine tuo libros. ad omnem populum qui
est in ihrlm et ad sophoniam filium maasie
sacerdotem: et ad uniuersos sacerdotes di
cens. Dominus dedit te sacerdotem pro ioiade sa
cerdote ut sis dux in domo domini super omnem
uirum arrepticium et prophetantem: ut mittas
eum in neruum et in carcerem. Et nunc quare
non increpas iheremiam anachotichem
qui prophetat uobis: Quia super hoc misit
ad nos in babilonem dicens. Longum est. E
dificate domos et habitate: et plantate or
tos. et comedite fructum eorum. Legit ergo so
phonias sacerdos librum istum in auribus
ieremie prophete. Et factum est uerbum domini ad ie

remiam dicens. Mitte ad omnē transmi
gracionē dicens. Hec dicit dñs ad semeiā
uecllamitem. Pro eo qđ ꝓphauit uobis se
meias. et ego non misi eum. et fecit uos cō
fidere in mendacio: idcirco hec dicit dñs. Ec
ce ego visitabo sup semeiā uecllamitē: et
sup semen eius. Non erit ei vir sedens in
medio ꝑli huius: et non uidebit bonum
qđ ego facā populo meo ait dñs: quia ꝓ
uaricacionē locutus ē aduersum dñm.

Hoc uerbū qđ XXX
factū est ad ihemiā a dño dicens.
Hec dicit dñs deus isrl dicens:
Scribe tibi omnia uerba. que locutus sū
ad te in libro. Ecce enī dies uenient dicit
dñs: et cōuertā cōuersionē ꝑli mei isrl
et iuda ait dñs: et cōuertā eos ad terram
quā dedi ꝓtribus eor. et possidebūt eam.
Et hec uerba que locutus est dñs ad isrl
et ad iudam. Cūm hec dicit dñs. Vocem
tremoris audiumꝰ: formido et non ē pax.
Interrogate et videte si generat masculus.
Quare ego vidi omnis vir manū sup
lumbū suū quasi pariensꝰ: et cōuersi sunt
vniuse facies in auriginē: Ve qa magna
dies illa. nec est similis eius: tempus
et tribulacionis est iacob. et ex ipo salua
bitur. Et erit in die illa ait dñs exeretu
um. conteram iugū eius de collo tuo. et
vincula illius dirūpam: et non dūabūtur
ei amplius alieni: sed seruient dño
deo suo. et dauid regi suo quē suscitabo e
is. Tu ergo ne timeas serue meus iacob
ait dñs. neq; paueas isrl: quia ecce ego
saluabo te de terra longinqua. et semen
tuū de terra captiuitatis eor. Et reūtet
iacob et quiescet et ditabit affluet bonis:
et non erit qui conturbet: qui tecū ego sū
ait dñs ut saluem te. facā enī consūma
cionē in cunctis gentibz. in quibz dispsi te.
Te autē non faciam in consūmacionem:
sed castigabo te in iudicio. ut non uideāris
tibi īnocuus. Quia hec dicit dñs. Insana
bilis fractura tua: pessima plaga tua. Nō
est qui iudicet iudiciū tuū ad alligandū:
curacionū utilitas non est tibi. Omnes
amatores tui obliti sunt tui: te non que
rent. Plaga enī inimici percussi te: castiga
cione crudeli. Propter multitudinē iniquita
tis tue: dura facta sunt peccata tua. Quid
clamas sup contricione tua: Insanabilis
est dolor tuus. Propter multitudinē iniqui
tatis tue. et ꝓpter dura pecā tua feci hec ti
bi. Ꝓdēa omnes qui comedūt te deuorabū
tur: et uniuersi hostes tui in captiuitatē
ducent. et qui te uastant vastabuntur:
cunctos ꝙ prędatores tuos dabo in prędam.
Obducam enī cicatricē tibi. et a vulneri
bus tuis sanabo te dicit dñs: quia eiecta
uocauerūt te syon. Hec est que non
habebat requirentē. Hec dicit dñs. Ecce
ego conuertam cōuersionē tabernaculor ia
cob: et tectis eius miserbor. Et ędificabit
ciuitas in excelso suo: et templū iuxta or
dinē suū fundabitur: et egredietur de eis
laus. uox ꝙ ludentiū. Et multiplicabo e
os et non īminuent: et glorificabo eos et
non attenuabūtur. Et erunt filij eius sicut
a principio: et cetus eius coram me per
manebit: et visitabo aduersū omnes qui
tribulant eū. Et erit dux eius ex eo: et ꝓ
ceps de medio eius ꝓducetur. Et applicabo
eum: et accedet ad me. Quis enī iste ē qui
applicet cor suū. ut approprinquet mihi ait
dñs? Et eritis mihi in ꝑplm: et ego ero no
bis in deū. Ecce turbo dñi furor egredietur.
procella ruens: in caput ipior conquiescet.
Non auertet iram indignacionis dñs: do
nec faciat et compleat cogitacionē cordis
sui. In nouissimo dierꝫ intelligens eis. ⁊c.

In tempore illo dicit XXXI
dñs. ero deus vniuersis cognacionibz isrl:
et ipi erūt mihi in ꝑplm. Hec dicit dñs.
Inuenit gracā in deserto ꝑplus qui remā
serat gladio. Vadet ad requiē suā israhel.
Longe dñs apparuit mihi: et in caritate
ꝑpetua dilexi te: ideo attraxi te miserans
Rursūq; edificabo te: edificaberis virgo
isrl. Adhuc ornaberis tympanis tuis: et
egredieris in choro ludentiū. Adhuc plan
tabis vineas in montibz samarie. Plan
tabūt plantantes: et donec tempus ueni

at non vindemiabūt: quia erit dies in q̄
clamabūt custodes in monte ephraym.
Surgite et ascendamus in syon. ad dn̄m
deum nostrū. Quia hec dicit dn̄s. Exul
tate in leticia iacob: et hymnite contra
caput gentiū. Psonate. canite. et dicite.
Salua dn̄e ꝑplm̄ tuū: reliquias isrl'. Ecce
ego adducam eos de terra aquilonis: et
congregabo eos ab extremis terre. Inter
quos erūt cecus et claudus et pregnans
et pariens siml': cetus magnus reuertē
cū huc. In fletu uenient. et in precibus
deducam eos: et adducam eos ꝑ torrētes
aquar in via rcā. et non īpingent in ea:
quia fcūs sum israheli pater: et ephray
pmogenitus meus est. Audite uerbū do
mini gentes: et annūciate insulis que
ꝓcul sunt et dicite. Qui dispsit isrl' con
gregabit eum: et custodiet eum sicut pas
tor gregem suū. Redemit eū dn̄s iacob:
et liberauit eū de manu potencioris. Et
uenient et laudabūt in monte syon: et
confluent ad bona dn̄i sup frumento et
vino et oleo. et fetu pecor et armentor.
Eritq; aīma eor quasi ortus irriguus:
et ultra non esurient. Tunc letabitur v̄
go in choro: iuuenes et senes siml'. Et c
uertam luctū eor in gaudiū: et consola
bor eos et letificabo a dolore suo. Et inebr
abo aīam sacerdotū pinguedine: et ꝑpl's
meus bonis meis adimplebit' ait dn̄s.
Hec dicit dn̄s. Vox in excelso audita ē la
mentacionis fletus et luctus. rachel plo
rantis filios suos: et nolentis consolari
sup eis quia non sūt. Hec dicit dn̄s. Q'
escat vox tua a ploratu et oculi tui a la
crimis: quia est merces opi tuo ait dn̄s.
Et reuertentur de tra īmica: et est spes
nouissimis tuis ait dn̄s: et reuertentur
filij ad terminos suos. Audiens audiui e
phraym transmigrantē. Castigasti me:
et eruditus sum. quasi iuuēculus indo
mitus. Conuerte me et reuertar: q̄a tu do
minus deus meus. Postq̄m enī cōuertis
ti me egi penitenciam: et postq̄ ostendis
ti michi ꝑcussi femur meū. Confusus sū

et erubui: q̄m sustinui obprobriū adoles
cencie mee. Si filius honorabilis michi
ephraym. si puer delicatus: quia ex quo
locutus sum de eo adhuc recordabor eius.
Idcirco conturbata sunt viscera mea sup
eum: miserans miserebor eius ait dn̄s.
Statue tibi speculam pone tibi amaritu
dines: dirige cor tuū in viā dircām in q̄
ambulasti. Reuertē v̄go isrl': reuertē ad
ciuitates tuas istas. Vsq; quo deliciis dis
solueris filia uaga: Quia creauit dn̄s
nouū sup terrā: femina circūdabit virū.
Hec dicit dn̄s exercituū deus isrl'. Adhuc
dicent uerbū istud in terra iuda et in ur
bibus eius: cū conuertero captiuitatē
eor. Bn̄dicat tibi dn̄s pulchritudo iusti
cie mons scūs. Et habitabūt in eo iudas
et omnes ciuitates eius siml': agricole
et minantes greges. Quia inebriaui a
nimā lassam: et omnē aīam esurientē
saturaui. Ideo quasi de sompno suscita
tus sum et uidi: et sompnus meus dul
cis michi. Ecce dies uenient dicit dn̄s: ⁊
seminabo domū isrl'. et domū iuda semi
ne hom̄is et semīe iumentor. Et sicut
uigilaui sup eos ut euellerem et demol
lirer. et dissiparem et dispgerem et affli
gerem: sic uigilabo sup eos ut edificem
et plantē. ait dn̄s. In diebus illis non
dicent ultra. patres comederūt vuā acer
bam et dentes filior obstupuerūt: sed v
nusquisq; in iniquitate sua morietur.
Om̄is homo qui comederit vuā acerbā:
obstupescent dentes eius. Ecce dies ueni
ent dicit dn̄s. et feriā domui isrl' et domu
i iuda fedus nouū: non scd'm pactū qd'
pepigi cū patribz uris in die qua appre
hendi manū eor. ut educerē eos de terra
egipti. pactū qd' irritū fecerūt: et ego do
minatus sum eor dicit dn̄s: sed hoc erit
pactū qd' feriā cum domo isrl'. Post di
es illos dicit dn̄s dabo legem meā in vis
ceribus eor. et in corde eor scribam eam:
et ero eis in deum: et ipi erūt m̄ in ꝑplm̄.
Et non docebūt ultra vir ꝓximū suum.
et vir frēm suū dicens: cognosce dn̄m.

Omnes eum cognoscent me a nummo eorum
usque ad maximum ait dominus: quia propicia
bor iniquitatibus eorum: et peccati eorum non ero
memor amplius. Hec dicit dominus qui dat
solem in lumine diei. ordinem lune et stel
larum in lumine noctis: qui turbat mare.
et sonant fluctus eius: dominus exercituum
nomen illi. Si defecerint leges iste coram
me dicit dominus: tunc et semen israhel defici
et. ut non sit gens coram me cunctis diebus.
Hec dicit dominus. Si mensurari potuerint
celi sursum. et investigari fundamenta terre
deorsum: et ego abiciam universum semen is
rahel. propter omnia que fecerunt dicit dominus.
Ecce dies veniunt dicit dominus et edificabitur
civitas domino a turre ananehel usque ad por
tam anguli: et exibit ultra normam men
sure. in conspectu eius super collem gareb:
et circuibit goatha et omnem vallem cada
verum. et cineres et universam regionem mor
tis usque ad torrentem cedron. et usque ad an
gulum porte equorum orientalis. Sanctum domini non
evelletur: et non destruetur ultra in perpetuum.

Verbum quod XXXII
factum est ad ihemiam a domino in an
no decimo sedechie regis iuda: ipse
est annus octavus decimus nabuchodonosor.
Tunc exercitus regis babilonis obsidebat
ihrlm: et ihemias propheta erat clausus in
atrio carceris. qui erat in domo regis iu
da. Clauserat enim eum sedechias rex iuda
dicens. Quare vaticinaris dicens. hec
dicit dominus. ecce ego dabo civitatem istam in
manu regis babilonis et capiet eam. et
sedechias rex iuda non effugiet de manu
chaldeorum: sed tradetur in manu regis ba
bilonis. et loquetur os eius cum ore illius.
et oculi eius oculos illius videbunt: et in ba
bilonem ducet sedechiam. et ibi erit donec
visitem eum ait dominus: si autem dimicaveri
tis adversum chaldeos. nichil prosperum habe
bitis: Et dixit ieremias. Factum est verbum
domini ad me dicens. Ecce ananehel filius sel
lum patruelis tuus veniet ad te dicens.
Eme tibi agrum meum qui est in anathot:
tibi enim competit ex propinquitate ut emas.

Et venit ad me ananehel filius patrui me
i secundum verbum domini ad vestibulum carceris:
et ait ad me. Posside agrum meum qui est in a
nathot in terra beniamin: quia competit
tibi hereditas. et tu propinquus ut possideas.
Intellexi autem quod verbum domini esset: et emi a
grum ab ananehel filio patrui mei qui est
in anathot. Et appendi ei argentum septem
stateres. et decem argenteos: et scripsi in
libro et signavi. et adhibui testes: et ap
pendi argentum in statera. Et accepi librum
possessionis signatum: stipulaciones et ra
ta et signa forinsecus. Et dedi librum pos
sessionis baruch filio neri filii maasie in
oculis ananehel patruelis mei. et in ocu
lis testium qui scripti erant in libro empci
onis in oculis omnium iudeorum qui sedebant
in atrio carceris: et precepi baruch coram
eis dicens. Hec dicit dominus exercituum deus
israhel. Sume libros istos librum emptio
nis hunc signatum. et librum hunc qui apertus
est: et pones illos in vase fictili ut permanere
possint diebus multis. Hec enim dicit do
minus exercituum deus israel. Adhuc possi
debuntur domus et agri et vinee in terra
ista. Et oravi ad dominum: postquam tradidi li
brum possessionis baruch filio neri dicens.
Heu. heu. heu. domine deus. Ecce tu fecisti celum
et terram in fortitudine tua magna: et in
brachio tuo extento. Non erit tibi diffici
le omne verbum: qui facis misericordiam in
milibus: et reddes iniquitatem patrum in sinum
filiorum eorum post eos. Fortissime magne po
tens. dominus exercituum nomen tibi: magnus
consilio. et incomprehensibilis cogitatu: cuius
oculi aperti sunt super omnes vias filiorum adam:
ut reddas unicuique secundum vias suas. et se
cundum fructum adinvencionum eius. Qui po
suisti signa et portenta in terra egipti us
que ad diem hanc. et in israhel. et in homi
nibus: et fecisti tibi nomen sicut est dies hec.
Et eduxisti populum tuum israel de terra egipti
in signis et in portentis. et in manu ro
busta. et in brachio extento. et in terrore
magno: et dedisti eis terram hanc quam iu
rasti patribus eorum. ut dares eis terram fluen

tem lacte et melle. Et ingressi sunt et pos
sederunt eam: et non obedierunt uoci tue: et
in lege tua non ambulauerunt. Omnia que
mandasti eis ut facerent non fecerunt: et
euenerunt eis omnia mala hec. Ecce muni
ciones exstructe sunt aduersum ciuitatem
ut capiatur: et urbs data est in manus
chaldeorum. qui preliantur aduersum eam a
facie gladij. et famis et pestilencie: et que
cumque locutus es acciderunt ut ipse cernis:
et tu dicis michi domine deus. eme agrum
argento et adhibe testes: cum urbs data
sit in manu chaldeorum: Et factum est uerbum
domini ad iheremiam dicens. Ecce ego dominus deus
uniuerse carnis. Numquid michi difficile
erit omne uerbum: propterea hec dicit dominus. Ecce
ego tradam ciuitatem istam in manum chal
deorum. et in manu regis babilonis: et capi
et eam. Et uenient chaldei preliantes adu
sum urbem hanc: et succendent eam igni.
et comburent eam. et domos in quarum do
matibus sacrificabant baal. et libabant
diis alienis libamina ad irritandum me.
Erant enim filij israel et filij iuda iugiter faci
entes malum in oculis meis ab adolescenci
a sua. filij israhel qui usque nunc exacer
bant me in opere manuum suarum dicit dominus:
quia in furore et in indignacione mea
facta est mihi ciuitas hec a die qua edificaue
runt eam. usque ad diem istam qua aufe
tur de conspectu meo, propter maliciam filiorum is
rahel. et filiorum iuda quam fecerunt ad iracun
diam me, prouocantes ipsi et reges eorum. prin
cipes eorum. et sacerdotes. et prophete eorum uiri iu
da et habitatores ihrlm. Et uerterunt ad me
terga et non facies cum docerem eos dilucu
lo et erudirem: et nollent audire ut acci
perent disciplinam. Et posuerunt ydola su
a in domo in qua inuocatum est nomen me
um: ut polluerent eam. Et edificauerunt
excelsa baal. que sunt in ualle filij ennom.
ut iniciarent filios suos et filias suas mo
loth: quod non mandaui eis. nec ascendit
in cor meum ut facerent abhominacionem hanc:
et in peccatum deducerent iudam. Et nunc propter
ista hec dicit dominus deus israel ad ciuitatem hanc:

de qua uos dicitis quod tradatur in manu re
gis babilonis in gladio et in fame et in pes
te. Ecce ego congregabo eos de uniuersis terris
ad quas eieci eos in furore meo et in ira
mea. et in indignacione grandi: et redu
cam eos ad locum istum. et habitare eos fa
ciam confidenter: et erunt michi in populum. et e
go ero eis in deum. Et dabo eis cor unum et uiam
unam ut timeant me uniuersis diebus: et
bene sit eis et filijs eorum post eos. Et feriam
eis pactum sempiternum: et non desinam
eis benefacere. Et timorem meum dabo in cor
de eorum: ut non recedant a me. Et letabor
super eis cum eis benefecero: et plantabo eos
in terra ista in ueritate in toto corde meo et
in tota anima mea. Quia hec dicit dominus. Si
cut adduxi super populum istum omne malum hoc
grande: sic adducam super eos omne bonum
quod ego loquar ad eos. Et possidebuntur
agri in terra ista de qua uos dicitis quod de
serta sit. eo quod non remanserit homo et
iumentum: et data sit in manu chaldeorum.
Agri pecunia ementur. et scribentur in li
bro. et imprimetur signum: et testis adhibe
bitur. in terra beniamin et in circuitu ihe
rusalem in ciuitatibus iuda. et in ciuitatibus
montanis et in ciuitatibus campestribus.
et in ciuitatibus que ad austrum sunt: quia
conuertam captiuitatem eorum ait dominus.

Et factum est XXXIII
uerbum domini ad iheremiam secundo:
cum adhuc clausus esset in atrio
carceris dicens. Hec dicit dominus qui fecturus
est et formaturus illud et paturus: dominus
nomen eius. Clama ad me et exaudiam
te: et annunciabo tibi grandia et firma que
nescis. Quia hec dicit dominus deus israel ad do
mos urbis huius et ad domos regis iuda que
destructe sunt. et ad municiones et ad gla
dium uenienciam ut dimicent cum chaldeis.
et impleant eas cadaueribus hominum. quas
percussi in furore meo et in indignacione
mea: abscondens faciem meam a ciuita
te hac, propter omnem maliciam eorum. Ecce e
go obducam ei cicatricem et sanitatem et cu
rabo eos: et reuelabo illis depredacionem

pacis et ueritatis. Et conuertam conuersionem iuda. et conuersionē ihrlm: et edificabo eos sicut a principio. Et emundabo illos ab omni iniquitate sua in qua peccauerunt in: et propitius ero omnibus iniquitatibz eorū. in quibz deliquerunt michi. et spreuerūt me. Et erit michi in nomen et in gaudiū et in laudem et in exultationē. cunctis gentibz terre. que audient omnia bona que ego faciens sum eis: et pauebūt et conturbabuntur in omnibus bonis et in omni pace quā ego facam eis. Hec dicit dñs. Adhuc audietur in loco isto quē uos dicitis esse desertū. eo qđ non sit homo nec iumentū in ciuitatibz iuda et foris ihrlm que desolate sunt absq; homine et absq; habitatore. et absq; pecore. uox gaudij et uox lętitię. uox sponsi et uox sponse: uox dicentiū confitemini dño exercituū quoniam bonus dñs. quoniam in eternū misericordia eius: et portantiū uictimā in domū dñi. Reducam enim conuersionē terre sicut a principio dicit dñs. Hec dicit dñs exercituū. Adhuc erit in loco isto deserto absq; homine et absq; iumento. et in cunctis ciuitatibz eius habitaculū pastorū. accubantiū gregū in ciuitatibz montanis et in ciuitatibz campestribz. et in ciuitatibus que ad austrū sunt: et in terra beniamin et in circuitu ihrlm et in ciuitatibus iuda. Adhuc transibūt greges ad manū numerantis. ait dñs. Ecce dies uenient dicit dñs: et suscitabo uerbū bonū qđ locutus sum ad domū isrl. et ad domū iuda. In diebz illis et in tempore illo germinare faciam dauid germen iustitie: et faciet iudiciū et iustitiā in terra. In diebz illis saluabitur iuda: et ihrlm habitabit confidenter. Et hoc est qđ uocabit eum: dñs iustus nr. Quia hec dicit dñs. Non interibit de dauid uir qui sedeat sup thronū domus isrl: et de sacerdotibz et de leuitis non interibit uir a facie mea. qui offerat holocaustomata et incendat sacrificiū et cedat uictimas cunctis diebus Et factus est uerbū dñi ad ieremiam dicēs. Hec dicit dñs. Si irritū fieri potest pactum meū cū die. et pactū meū cū nocte. ut non sit dies et nox in tempore suo: et pactum meū irritū esse potest cū dauid seruo meo. ut non sit ex eo filius qui regnet in throno eius: et leuite et sacerdotes ministri mei. Sicuti numerari non possūt stelle celi. et metiri harena maris: sic multiplicabo semē dauid serui mei. et leuitas ministros meos. Et factus est ūbū dñi ad ieremiam dicens. Nūquid non uidisti qđ populus hic locutus sit dicens: duas cognationes quas elegerat dñs abiecte sunt: Et populum meū despexerūt: eo qđ non sit ultra gens coram eis. Hec dicit dñs. Si pactum meū inter diem et noctē. et leges celo et terre non posui: equidem et semen iacob et dauid serui mei reiciam. ut non assumam de semine eius principes. seminis abraham. et ysaac et iacob. Reducam enim conuersionem eorū: et miserebor eis. xxxiiii

Verbū qđ factum est ad ieremiam a dño: quando nabuchodonosor rex babilonis. et omnis exercitus eius omnisq; regna terre que erant sub potestate manus eius. et omnis populi bellabant contra ihrlm et contra omnes urbes eius dicens. Hec dicit dñs deus isrl. Vade et loquere ad sedechiam regē iuda: et dices ad eum. Hec dicit dñs. Ecce ego tradam ciuitatem hanc in manu regis babylonis: et succendet eam igni. Et tu non effugies de manu eius: sed comprehensione capieris. et in manu eius traderis: et oculi tui oculos regis babilonis uidebūt. et os eius ore tuo loquetur: et babilonē introibis. Attamen audi uerbū dñi sedechia rex iuda. Hec dicit dñs ad te. Non morieris in gladio. sed in pace morieris: et secundū combustiones patrū tuorū regum priorū qui fuerunt ante te. sic comburent te. et ue dñe plangent te: quia uerbum ego locutus sum dicit dñs. Et locutus est ieremias pphēta ad sedechiā regem iuda omnia uerba hec in ihrlm. Et exercitus regis babilonis pugnabat contra ihe

rusalem. et contra omnes ciuitates iu
da que relique erant: contra lachis et
contra azecha. Hec enim superant de ciuita
tibus iuda urbes munite. Verbum quod factum
est ad ieremiam a domino postquam percussit
rex sedechias fedus cum omni populo in ihrlm.
predicans ut dimitteret vnusquisque ser
uum suum et vnusquisque ancillam suam he
breum et hebream liberos: et nequaquam do
minarentur eis. id est in iudeo et fratre su
o. Audierunt ergo omnes principes et v
niuersus populus qui inierant pactum. ut
dimitteret vnusquisque seruum suum. et vnus
quisque ancillam suam liberos: et ultra non
dominarentur in eis. Audierunt igitur: et di
miserunt. Et conuersi sunt deinceps et re
traxerunt seruos et ancillas suas quos di
miserant liberos: et subiugauerunt in fa
mulos et in famulas. Et factum est uerbum
domini ad ieremiam a domino dicens. Hec dicit
dominus deus israel. Ego percussi fedus cum patri
bus vestris: in die qua eduxi eos de terra e
gipti. de domo seruitutis dicens. Cum com
pleti fuerint septem anni. dimittat vnus
quisque fratrem suum hebreum qui venditus est
ei: et seruiet tibi sex annis: et dimittes eum
a te liberum. Et non audierunt patres vestri
me: nec inclinauerunt aurem suam. Et con
uersi estis uos hodie. et fecistis quod rectum
est in oculis meis. ut predicaretis liber
tatem vnusquisque ad amicum suum: et inis
tis pactum in conspectu meo in domo in qua
inuocatum est nomen meum super eam. Et re
uersi estis et commaculastis nomen meum:
et reduxistis vnusquisque seruum suum et v
nusquisque ancillam suam quos dimi
seratis ut essent liberi et sue potestatis:
et subiugastis eos ut sint uobis serui et
ancille. Propterea hec dicit dominus. Vos non
audistis me: ut predicaretis libertatem
vnusquisque fratri suo. et vnusquisque amico
suo. Ecce ego predico libertatem ait dominus: ad
gladium et ad pestem et famem. Et dabo
uos in commocionem cunctis regnis terre.
Et dabo uiros qui preuaricantur fedus me
um. et non obseruauerunt uerba federis

quibus assensi sunt in conspectu meo uitu
lum quem conciderunt in duas partes.
et transierunt inter diuisiones eius princi
pes iuda et principes ihrlm. eunuchi et
sacerdotes et omnis populus terre qui trans
ierunt inter diuisiones vituli: et dabo e
os in manu inimicorum suorum et in manu
querencium animam eorum: et erit morticinum
eorum in escam uolucribus celi et bestiis terre.
Et sedechiam regem iuda et principes e
ius dabo in manu inimicorum suorum. et in
manu querencium animam eorum: et in manu
exercituum regis babilonis qui recesserunt
a uobis. Ecce ego precipio dicit dominus: et re
ducam eos in ciuitatem hanc: et prelia
buntur aduersus eam. et capient eam et
incendent igni. Et ciuitates iuda dabo in
solitudinem: eo quod non sit habitator.

XXXV

Verbum quod
factum est ad ieremiam a domino
in diebus ioachim filii iosie regis
iuda dicens. Vade ad domum rechabitarum:
et loquere eis. Et introduces eos in domum
domini in vnam exedram thesaurorum: et dabis
eis bibere vinum. Et assumpsi ieconiam fili
um ieremie. filii absanie. et fratres eius
et omnes filios eius et vniuersam domum re
chabitarum: et introduxi eos in domum domini
ad gazophilacium filiorum anan. filii iezede
lie hominis dei. quod erat iuxta gazophilaci
um principum super thesaurum maasie filii
sellum qui erat custos uestibuli. Et posui
coram filiis domus rechabitarum ciphos
vini plenos et calices: et dixi ad eos. Bi
bite vinum. Qui responderunt. Non bibemus
vinum: quia ionadab filius rechab pater
noster precepit nobis dicens. Non bibetis
vinum uos et filii uestri usque in sempiternum:
et domum non edificabitis et sementem non
seretis. et vineas non plantabitis nec ha
bebitis: sed in tabernaculis habitabitis
cunctis diebus vestris: ut viuatis diebus mul
tis super faciem terre in qua uos peregrina
mini. Obediuimus ergo ionadab filio rechab
patris nostri in omnibus que precepit nobis: ita
ut non biberemus vinum cunctis diebus

nr̄is. nos et mulieres nr̄e. filij et filie nr̄e.
et non edificarem⁹ domos ad habitandū:
et vineam et agrū et sementē non habu
imus: sed habitauim⁹ in tabernacul': et
obedientes fuim⁹ iuxta omīa que p̄cepit
nobis ionadab pater nr̄. Cum autē as
cendisset nabuchodonosor rex babilonis
ad t̄ram nr̄am: diximus. Venite et ingre
diamur ihrlm̄ a facie exercitus chaldeo
rum: et a facie exercitus syrie. Et mansi
mus in ihrlm̄. Et fc̄m est uerbū dn̄i ad ie
remiam dicens. Hec dicit dn̄s exercituū
deus israhel. Vade et dic viris iuda et ha
bitatoribz ihrlm̄. Nūquid non accipietis
disciplinam: ut obediatis uerbis meis
dicit dn̄s: Preualuerūt sermones iona
dab filij rechab quos p̄cepit filijs suis ut
non biberent vinū: et non biberūt usq;
ad diem hanc: quia obedierūt p̄cepto pa
tris sui. Ego autem locutus sum ad uos
de mane consurgens et loquens: et non
obedistis michi. Misiq; ad uos om̄es s̄uos
meos ꝓphetas: consurgens diluculo. mit
tensq; et dicens. Conuertimī vnusquisq; a
via sua pessima. et bona facite studia vr̄a:
et nolite sequi deos alienos neq; colatis e
os: et hītabitis in t̄ra quā dedi uob̄ et pa
tribus vr̄is. Et non inclinastis aurē ues
tram: neq; audistis me. Firmauerūt igi
tur filij ionadab filij rechab p̄ceptū pr̄is
sui qd̄ p̄ceperat eis: ꝓplus autē iste non
obediuit michi. Idcirco hec dicit dn̄s exer
cituū deus isrl'. Ecce ego adducam sup iu
dam et sup om̄es habitatores ihrlm̄ vni
uersam afflictionē quam locutus sum
aduersum eos: eo qd̄ locutus sum ad il
los et non audierūt: uocaui illos et non
rn̄derūt m̄. Domui autē rechabitar dix
it ieremias. Hec dicit dn̄s exercituū deus
isrl'. Pro eo qd̄ obedistis p̄cepto ionadab
pr̄is ur̄i. et custodistis om̄ia mandata e
ius. et fecistis vniu̇sa que p̄cepit uobis:
ꝓpt̄ea hec dicit dn̄s exercituū deus isrl'.
Non deficiet uir de stirpe ionadab filij
rechab: stans in conspectu meo cunctis
diebus. XXXVI

Et factū est in anno quarto ioa
chim filij iosie regis iuda: factū
est uerbū hoc ad ieremiā a dn̄o
dicens. Tolle uolumē libri. et scribes in
eo om̄ia uerba que locutus sum tibi ad
uersum isrl' et iudam. et aduersū omnes
gentes. a die qua locutus sū ad te. ex die
bus iosie usq; ad diem hanc. si forte au
diente domo iuda vniu̇sa mala que ego
cogito facere eis. reuertat̄ vnusquisq; a
via sua pessima: et ꝓpicius ero iniquita
ti et pc̄to eor. Vocauit ergo ieremias ba
ruch filiū nerie. Et scripsit baruch ex ore
ieremie om̄s sermones dn̄i quos locutus
est ad eū in volumīe libri. Et p̄cepit iere
mias baruch dicens. Ego clausus sū: nec
ualeo ingredi domū dn̄i. Ingredere ergo
tu et lege de uolumīe in quo scripsisti ex
ore meo uerba dn̄i: audiente ꝓplo ī domo
dn̄i. in die ieiunij. Insup et audiente v
niuerso iuda qui ueniūt de ciuitatibz su
is. leges eis: si forte cadat oracio eor ī con
spectu dn̄i. et reuertatur vnusquisq; a vi
a sua pessima: qm̄ magnus furor et in
dignacio quā locutus est dn̄s adu̇sū po
pulū hunc. Et fecit baruch filius nerie
iuxta om̄ia que p̄cepat ei ieremias ꝓphā:
legens ex uolumīe sermones dn̄i in domo
dn̄i. Fc̄m est autē in anno q̄nto ioachim
filij iosie regis iuda in mense nouo: pre
dicauerūt ieiuniū in conspcū dn̄i omni
ꝓplo in ihrlm̄. et vniuerse multitudini q̄
confluxerat de ciuitatibz iuda in iherusa
lem. Legitq; baruch ex uolumīe sermoēs
ieremie in domo dn̄i in gazophilacio ga
marie filij saphan scribe. in uestibulo su
ꝑiori in introitu porte noue domus dn̄i:
audiente omī ꝓplo. Cūq; audisset miche
as filius gamarie filij saphan. om̄es ser
mones dn̄i ex libro: descendit in domū re
gis ad gazophilaciū scribe. Et ecce ibi om
nes principes sedebant: elysama scriba ⁊
dalaias filius semeie. et elnathan filius
acobor. et gamarias filius saphan. et se
dechias filius ananie. et vniuersi princi
pes. Et nūciauit eis micheas om̄ia u̇ba

que audiuit legentem baruch ex uolu
mine in auribz ppli. Miserūt itaqz om
nes principes ad baruch iudi filiū na
thanie. filij selemie. filij chus dicentes.
Volumē ex quo legisti audiente pplo. su
me in manu tua: et ueni. Tulit ergo ba
ruch filius nerie uolumē in manu sua:
et uenit ad eos. Et dixerūt ad eū. Sede et
lege hec in auribus nris. Et legit baruch
in auribz eor. Igitur cū audissent omīa
uerba obstupuerunt unusquisqz ad pxi
mū suū: et dixerūt ad baruch. Nūciare
debemus regi omnes sermones istos. Et
interrogauerūt eū dicentes. Indica nob:
quomō scripsisti omēs sermones istos
ex ore eius. Dixit autē eis baruch. Ex
ore suo loquebatur qī legens ad me oēs
sermones istos: et ego scribebam in vo
lumīe atramento. Et dixerūt principes
ad baruch. Vade et abscondere tu et iere
mias: et nemo sciat ubi sitis. Et ingres
si sūt ad regem in atriū. Porro uolumē
cōmendauerūt in gazophilaciū elysame
scribe. Et nūciauerūt audiente rege oēs
sermones. Misitqz rex iudi. ut sumeret
uolumē. Qui tollens illud de gazophi
lacio elysame scribe: legit audiente rege
et uniuersis principibz qui stabant circa
regem. Rex autē sedebat in domo hyema
li in mense nono: et posita erat arula
coram eo plena primis. Cūqz legisset iu
di tres pagellas uel quatuor: scidit illud
scalpello scribe. et pieat in ignē qui erat
sup arulam: donec cōsumeretur omē uo
lumen igni qui erat in arula. Et non ti
muerūt neqz sciderūt uestimenta sua rex.
et omēs serui eius: qui audierūt sermo
nes istos uniūsos. Verūptamē elnathā
et dalaias et gamarias contradixerūt
regi. ne cōbureret libr: et non audiuit e
os. Et pcepit rex ieremihel filio amelech
et saraie filio ezrihel et selemie filio abde
hel: ut comphenderent baruch scribam
et ieremiā pphetā. Abscondit autē eos do
minus. Et factū est uerbū dni ad ieremiā
postqm cōbusserat rex uolumen. et sermo

nes quos scripserat baruch ex ore ieremie
dicens. Rursum tolle uolumē aliud: et
scribe in eo omnes sermones priores qui
erant in uolumīe priori. qd combussit
ioachim rex iuda. Et ad ioachim regem
iuda dices. Hec dicit dns. Tu cōbussisti
uolumē illud dicens. Quare scripsisti ī
eo annūcians. festinus ueniet rex babi
lonis et uastabit trām hanc. et cessare
faciet ex illa hoīem et iumentū. Pterea
hec dicit dns contra ioachim regē iuda.
Non erit ex eo qui sedeat sup soliū dauid:
et cadauer eius proicietur ad estū per di
em et ad gelu p noctē. Et visitabo contra
eum. et contra semen eius. et contra ser
uos eius iniquitates suas: et adducam
sup eos et sup habitatores ihrlm. et sup
uiros iuda omē malū qd locutus sum
ad eos: et non audierūt. Ieremias autē
tulit uolumē aliud: et dedit illud baruch
filio nerie scribe. Qui scripsit in eo ex o
re ihemie omēs sermones libri quē com
busserat ioachim rex iuda igni: et insup
additi sunt sermones multoplures qm
ante fuerant.

XXXVII

Et regnauit rex sedechias filius
iosie pro ieconia filio ioachim.
quē constituit regem nabucho
donosor rex babylonis in terra iuda: et nō
obediuit ipē et serui eius. et pplus terre.
uerbis dni que locutus est in manu iere
mie pphe. Et misit rex sedechias iuchal
filiū selemie. et sophoniā filiū maasie
sacerdotē ad ieremiā pphetā dicēs. Ora p
nobis dnm deū nrm. Ieremias autem
libere ambulabat in medio ppli: nō eī
miserāt eū in custodiā carceris. Igitur
exercitus pharao egressus est de egipto.
Et audientes chaldei qui obsidebant
ihrlm huiusmodi nūciū: recesserūt ab
iherusalem. Et factū est uerbū dni ad ie
remiā pphetam dicens. Hec dicit dns deus
isrl. Sic dicetis regi iuda: qui misit uos
ad me interrogandū. Ecce exercitus pha
raonis qui egressus est uob in auxiliū:
reuertetur in trām suā in egiptū. Et re

dient chaldei et bellabunt contra ciuita
tem hanc: et capient eam. et incendent
igni. Hec dicit dns. Nolite decipere aias
uras dicentes. euntes abibunt et recedent
a nobis chaldei: quia non abibunt. Sed
et si percusseritis omnem exercitum chaldeo
rum qui pliantur aduersum uos. et dere
licti fuerint ex eis aliqui vulnerati: sin
guli de tentorio suo consurgent. et incen
dent ciuitatem hanc igni. Ergo cum reces
sisset exercitus chaldeorum ab ihrlm. ppter
exercitum pharaonis: egressus est ihremi
as de ihrlm ut iret in terram beniamin.
et diuideret ibi possessionem in conspectu
ciuium. Cumque peruenisset ad portam ben
iamin: erat ibi custos porte per vices no
mine ierias filius selemie filij ananie. et
apprehendit ieremiam pphetam dicens. Ad
chaldeos profugis. Et rndit ieremias. Fal
sum est. Non fugio ad chaldeos. Et non
audiuit eum: sed comprehendit ierias ihre
miam. et adduxit eum ad principes. Quam
obrem irati principes contra ieremiam:
cesum eum miserunt in carcerem qui erat
in domo ionathan scribe. Ipse enim preposi
tus erat super carcerem. Itaque ingressus est
ieremias in domum laci et in ergastulum:
et sedit ibi ieremias diebus multis. Mit
tens autem rex sedechias tulit eum: et in
terrogauit in domo sua abscondite. et dix
it. Putas ne est sermo a dno? Et dixit
ieremias. Est. Et ait. In manu regis
babilonis traderis. Et dixit ieremias
ad regem sedechiam. Quid peccaui ti
bi et seruis tuis et pplo tuo? quia misis
ti me in domum carceris? Vbi sunt pphete
vri qui pphetabant uobis et dicebant? non
ueniet rex babylonis super uos et super ter
ram hanc? Nunc ergo audi obsecro dne
mi rex ualeat deprecatio mea in conspec
tu tuo: et ne me remittas in domum io
nathan scribe. ne moriar ibi. Precepit
ergo rex sedechias ut traderetur ieremias
in uestibulo carceris: et daretur ei torta
panis cotidie excepto pulmento: donec
consumerentur omnes panes de ciuitate.

Et mansit ieremias in uestibulo carceris.

XXXVIII

Audiuit autem saphatias filius nathan
et iedelias filius fassur. et iu
cha filius selemie. et phassur filius mel
chie. sermones quos ieremias loqueba
tur ad omnem pplm dicens. hec dicit dns.
Quicumque manserit in ciuitate hac: mo
rietur gladio et fame et peste. Qui au
tem profugerit ad chaldeos viuet: et erit
anima eius sospes et viuens. Hec dicit
dns. Tradenda tradetur ciuitas hec in
manu exercitus regis babilonis: et ca
piet eam. Et dixerunt principes regi. Ro
gamus ut occidatur homo iste. De in
dustria enim dissoluit manus virorum bel
lancium qui remanserunt in ciuitate hac.
et manus vniuersi ppli: loquens ad eos
iuxta uerba hec. Siquidem homo hic
non querit pacem ppli huius: sed malum.
Et dixit rex sedechias. Ecce ipse in mani
bus vris est: nec enim fas est uobis regem
quicquam negare. Tulerunt ergo ieremiam:
et proiecerunt eum in lacum elchie filij ame
lech. qui erat in uestibulo carceris. Et
submiserunt ieremiam in funibus: in lacum
in quo non erat aqua. sed lutum. Descen
dit itaque ieremias in cenum. Audiuit autem
abdemelech ethiops vir eunuchus. qui e
rat in domo regis: quod misissent ieremi
am in lacum. Porro rex sedebat in porta
beniamin. Et egressus est abdemelech de
domo regis: et locutus est ad regem dicens.
Dne mi rex. male fecerunt viri isti omnia
quecumque perpetrarunt contra ieremiam pphe
tam: mittentes eum in lacum. ut moriatur
ibi fame. Non sunt enim panes ultra in
ciuitate. Precepit itaque rex abdemelech e
thiopi dicens. Tolle tecum hinc triginta
viros: et leua ihremiam pphetam de lacu an
quam moriatur. Assumptis ergo abdemelech
secum viris. ingressus est domum regis que
erat sub cellario: et tulit inde ueteres pa
nos. et antiqua que computruerant: et sub
misit ea ad ieremiam in lacum per funiculos.
Dixitque abdemelech ethiops ad ieremiam.

Pone veteres pannos et hec scissa et pu
trida sub cubito manuum tuarum: et super fu
nes. Fecit ergo ieremias sic. Et extraxerunt
ieremiam funibus: et eduxerunt eum de lacu.
Mansit autem ieremias in uestibulo car
ceris. Et misit rex sedechias: et tulit ad
se ieremiam prophetam ad ostium tertium quod erat
in domo domini. Et dixit rex ad ieremiam. In
terrogo ego te sermonem: ne abscondas a
me aliquid. Dixit autem ieremias ad se
dechiam. Si annunciauero tibi: numquid
non interficies me: Et si concilium tibi
dedero: non me audies. Iurauit ergo
rex sedechias ieremie clam dicens. Vi
uit dominus qui fecit nobis animam hanc: si oc
cidero te. et si tradidero in manu virorum
istorum qui querunt animam tuam. Et dixit iere
mias ad sedechiam. Hec dicit dominus exer
cituum deus israel. Si profectus exieris ad pri
cipes regis babilonis: viuet anima tu
a. et ciuitas hec non succendetur igni:
et saluus eris tu et domus tua. Si autem
non exieris ad principes regis babilo
nis: tradetur ciuitas hec in manu chal
deorum. et succendent eam igni: et tu non
effugies de manu eorum. Et dixit rex sede
chias ad ieremiam. Sollicitus sum propter
iudeos qui transfugerunt ad chaldeos:
ne forte tradar in manus eorum. et illu
dant mihi. Respondit autem ieremias. Non te
tradent. Audi queso uocem domini quam
ego loquor ad te: et bene tibi erit. et viuet
anima tua. Quod si nolueris egredi: iste est
sermo domini. quem ostendit mihi dominus. Ecce omnes
mulieres que remanserunt in domo regis
iuda. educentur ad principes regis babi
lonis: et ipse dicent. Seduxerunt te. et pre
ualuerunt aduersum te viri pacifici tui: de
merserunt in ceno. et lubrico pedes tuos:
et recesserunt a te. Et omnes uxores tue et fi
lii tui educentur ad chaldeos. et non effu
gies manus eorum: sed in manu regis babi
lonis capieris: et ciuitatem hanc combu
rent igni. Dixit ergo sedechias ad ieremi
am. Nullus sciat uerba hec: et non mo
rieris. Si autem audierint principes qui
a locutus sum tecum. et uenerint ad te et
dixerint tibi. indica nobis quid locutus
sis cum rege ne celes nos. et non te interficie
mus. et quid locutus est tecum rex: dices
ad eos. Prostraui ego preces meas coram
rege ne me reduci iuberet in domum iona
than: et ibi morerer. Venerunt ergo omnes
principes ad ieremiam: et interrogauerunt
eum. Et locutus est eis iuxta omnia uer
ba que precepat ei rex: et cessauerunt ab
eo. Nichil enim fuerat auditum. Mansit ue
ro ieremias in uestibulo carceris: usque
ad diem quo capta est ihrlm. XXX

Et factum est ut caperetur IX
ihrlm. Anno nono sedechie re
gis iuda mense decimo uenit
nabuchodonosor rex babylonis. et om
nis exercitus eius ad ihrlm: et obside
bant eam. Undecimo autem anno sedechi
e mense quarto. quinta die mensis aperta
est ciuitas: et ingressi sunt omnes prin
cipes regis babilonis: et sederunt in porta
media. neregel. sereser. semegar. nabu
sarachim. rapsares. neregel. sereser. reb
mag. et omnes reliqui principes regis ba
bilonis. Cumque uidisset eos sedechias rex
iuda. et omnes viri bellatores: fugerunt.
et egressi sunt nocte de ciuitate per uiam
orti regis. et per portam que erat inter du
os muros: et egressi sunt ad uiam deser
ti. Persecutus est autem eos exercitus chal
deorum. et comprehenderunt sedechiam in cam
po solitudinis ierichontine: et captum
adduxerunt ad nabuchodonosor regem ba
bilonis in reblata. que est in terra emath:
et locutus est ad eum iudicia. Et occidit rex
babilonis filios sedechie in reblata in o
culis eius: et omnes nobiles iuda occidit
rex babilonis. Oculos quoque sedechie e
ruit: et vinxit eum compedibus. ut duceretur
in babilonem. Domum quoque regis et do
mum vulgi succenderunt chaldei igni: et
murum ihrlm subuerterunt. Et reliquias
populi que remanserunt in ciuitate. et per
fugas qui transfugerant ad eum. et super
fluos vulgi qui remanserant: transtulit

nabuzardan magister militū in babi
lonem. Et de plebe pauperū qui nichil
penitus habebant dimisit nabuzar
dan magister militū in tra iuda: et de
dit eis vineas et cysternas in die illa.
Precepat autē nabuchodonosor rex
babilonis de ieremia nabuzardan ma
gistro milicie dicens. Tolle illū et pone
sup eū oculos tuos: nichilq; ei mali fa
cias: sed ut voluerit facias ei. Misit er
go nabuzardan princeps milicie et na
bu et sesban. et rapsares et neregel. et
sereser. et regmag. et omnes optima
tes regis babilonis miserūt. et tulerūt
ieremiā de vestibulo carceris: et tradi
derunt eum godolie filio aicham filij
saphan: ut intraret domū. et habita
ret in pplo. Ad ieremiā autē factus fu
erat sermo dni cū clausus esset in vesti
bulo carceris dicens. Vade et dic abde
melech ethiopi dicens. Hec dicit dns ex
cercituū deus isrl. Ecce ego inducā sermo
nes meos sup ciuitatē hanc in malū
et non in bonū: et erūt in conspcū tuo
in die illa. Et liberabo te in die illa ait
dns. et non traderis in manu virorū
quos tu formidas: sed eruens liberabo
te. et gladio nō cades: sed erit tibi aīma
tua in salutē: quia in me habuisti fi
duciā ait dominus. XL

Sermo qui fcus est ad ieremiā
a dno postqm dimissus est a
nabuzardan magro milicie
de rama: qn tulit eū vinctū cathenis
in medio oīm qui migrabant de iheru
rusalem et iuda. et ducebantur in baby
lonem. Tollens ergo princeps milicie
ieremiam dixit ad eum. Dns deus tuus
locutus est malū hoc sup locū istū: et
adduxit. et fecit dns sicut locutus ē. qr
peccastis dno. et non audistis vocē eius:
et fcus est vobis sermo hic. Nūc ergo
ecce solui te hodie de cathenis que sūt
in manibz tuis. Si placet tibi ut veni
as mecū in babilonē. veni: et ponam
oculos meos sup te. Si autē displicet
tibi venire mecū in babilonē: reside. Ec
ce omis terra in conspcū tuo: qd elegeris
et quo placuerit tibi ut vadas. illuc pge.
Et mecū noli venire: sed habita apud
godoliam filiū aicham filij saphan. qm
preposuit rex babilonis ciuitatibz iude.
Habita ergo cum eo in medio ppli: vel
quocūqz placuerit tibi ut vadas. vade.
Dedit quoqz ei magr milicie cibaria et
munuscula: et dimisit eum. Venit aut
ieremias ad godoliam filiū aicham in
masphat: et hitauit cū eo in medio po
puli qui relictus fuerat in tra. Cū ergo
audissent omes principes excercitus q
dispsi fuerant p regiones. ipi et socij eor
qd prefecisset rex babilonis godoliam
filiū aicham terre: et qd cmendasset ei
viros et mulieres et puulos. et de paupi
bus terre qui non fuerant trāslati i ba
bilonē: venerūt ad godoliam in mas
phat. et ysmahel filius nathanie. et io
hannan. et ionathan filius charee. et sa
reas filius tenoemeth. et filij offi qui e
rant nethophati. et ieconias filius ma
achati. ipi et viri eor. Et iurauit eis go
dolias filius aicham filij saphan et co
mitibz eor dicens. Nolite timē seruire
chaldeis. Habitate in tra et seruite rgi
babilonis: et bene erit vobis. Ecce ego
habito in masphat: ut rndeam pcep
to chaldeor qui mittūtur ad nos. Vos
autē colligite vindemiā et messē et ole
um. et condite in vasis vris: et mane
te in urbibz vris quas tenetis. Sed et
omes iudei qui erant in moab et in fi
lijs āmon et in ydumea et in vniūsis
regionibz. audito qd babilonis rex de
disset reliquias in iudea. et qd pposuisset
sup eos godoliam filiū aicham filij sa
phan: reuersi sunt inqm omes iudei de
vniūsis locis ad que pfugerant: et ve
nerūt in terrā iuda ad godoliā in mas
phat: et collegerūt vinū et messem mul
tam nimis. Iohannan autē filius cha
ree. et omnes principes excercitus qui
dispsi erant in regionibz venerunt ad

godoliam in maspha: et dixerũt ei. Da
to quia baalis rex filioꝝ ãmon misit
ysmahel filiũ nathanie p̃cutẽ aĩam tu
am. Et non credidit eis godolias filꝰ a
chaam. Johannan uero filius charee dix
it ad godoliam seorsum in maspha lo
quens. Ego et p̃cutiam ysmahel filiũ
nathanie nullo sciente: ne interficiat
aĩam tuam. et dissipentur omnes iudei
qui congregati sunt ad te: et pereat reli
quie iuda. Et ait godolias filius aichã
ad johannan filium charee. Non fiet
uerbũ hoc. Falsum enĩ tu loqueris de ys
mahel.

XLI

Factũ est in mense septimo ue
nit ysmahel filius nathanie
filij elysama de semine regali et optã
tes regis. et decem uiri cũ eo ad godoliã
filiũ aicham in maspha: et comede
runt panes simul in maspha. Surre
xit autẽ ysmahel filius nathanie. et de
cem uiri qui erant cũ eo. et percusserunt
godoliam filiũ aicham filij saphã gla
dio: et interfecerũt eum quẽ p̃fecerat rex
babylonis terre. Omnes quoq; iudeos q̃
erant cũ godolia in maspha. et chalde
os qui repti sunt ibi. et uiros bellatoꝝ
percussit ysmahel. Secũdo autẽ die post
q̃m occiderat godoliam nullo adhuc
sciente. uenerunt uiri de sychem et de sy
lo et de samaria. octoginta uiri ras
barbam et scissis uestibꝰ et squalentes:
munera et thus habebant in manu ut
offerrent in domo dñi. Egressus ergo ys
mahel filius nathanie in occursum eo
rum de maspha: incedens et ploraus
bat. Cumq; autẽ occurrisset eis: dixit ad
eos. Venite ad godoliam filiũ aicham.
Qui cum uenissent ad mediũ ciuita
tis: interfecit eos ysmahel filius natha
nie cum mediũ laci. ipe et uiri q̃ erant
cum eo. Decem autẽ uiri reperti sunt in
ter eos: qui dixerũt ad ysmahel. Noli
occidere nos: quia habemꝰ thesaurũ i
agro frumenta et ordei et mellis. Et ces
sauit: et nõ interfecit eos cũ fratribꝰ suis. Ia
cus autem in quem piecerat ysmahel
omnia cadauera virorꝝ quos percussit p
ter godoliam: ipe est quem fecit rex asa
p̃pter baasa regem isrl. Ipũ repleuit
ysmahel filius nathanie occisis. Et
captiuas duxit ysmahel omnes reliqui
as ppli qui erant in maspha. filias re
gis et uniuersũ ppliu qui remanserant
in maspha: quos commendauerat na
buzardan princeps militie godolie filio
aicham. Et cepit eos ysmahel filius
nathanie: et abiit ut transiret ad filios
ãmon. Audiuit autẽ johannan filꝰ
charee et omnes principes bellatorũ.
qui erant cũ eo. omne malũ qđ fecerat
ysmahel filius nathanie: et assump
tis uniuersis uiris. pfecti sunt ut bella
rent aduersũ ysmahel filiũ nathanie.
Et inuenerũt eum ad aquas multas
que sunt in gabaon. Cumq; uidisset
omnis ppls qui erat cum ysmahel. jo
hannan filiũ charee. et uniuersos pri
cipes bellatoꝝ qui erant cũ eo: letati
sunt. Et reuersus est omnis ppls quẽ
cepat ysmahel in maspha. Refugus
q; abiit ad johannan filiũ charee. ys
mahel autẽ filius nathanie fugit cũ
octo uiris a facie johannan: et abiit
ad filios ãmon. Tulit ergo johannan
filius charee. et omnes principes bella
toꝝ qui erant cum eo. uniuersas reliqui
as uulgi quas reduxerant ab ysma
hel filio nathanie de maspha. postq̃
percussit godoliam filiũ aicham fortes
uiros ad prelium. et mulieres et pueros
et eunuchos quos reduxerat de gaba
on: et abierũt et sederunt pegrinãtes
in chamaan que est iuxta bethleem.
ut pgerent et introirent egyptũ a fa
cie chaldeoꝝ. timebant eũ eos: quia p
cusserat ysmahel filius nathanie go
doliam filiũ aicham. quẽ ꝓposuerat
rex babylonis ī tra iuda.

XLII

Accesserũt omnes principes
bellatoꝝ. et johannan filius
charee et iezonias filius ozie.

et reliquū vulgus a puo usq; ad magnū: dixerūq; ad ieremiam ꝓpheram. Cadat oratio mea in conspectu tuo: et ora pro nobis ad dñm deū tuū pro omnibus reliquis istis: quia derelicti sumus pauci de plurib; sicut oculi tui nos intuentur: et annūciet nobis dominus deus tuus viam p quam pgamus. et verbū qđ faciamus. Dixit aũ ad eos ieremias ꝓpheta. Audiui. Ecce ego adoro dñm deum vrm: sđm verba vestra. Oēm verbū qđcūq; rūserit mihi indicabo vobis: nec celabo vos q̄quā. Et illi dixerūt ad ieremiā. Sit dñs inter nos testis veritatis et fidei: si non iuxta omne verbū in quo miserit te dñs deus tuus ad nos sic faciemus: sive bonū est sive malū. Voca dñm deū nr̄m ad quē mittim⁹ te obediemus: ut bene sit nobis cū audierimus vocē dñi dei nr̄i. Cum aut̄ completi essēt decem dies: factū est verbū dñi ad ieremiam. Vocauitq; iohannan filiū charee. et omnes principes bellator̄ qui erant cū eo. et vniuersū ꝑplm a minimo usq; ad maguū: et dixit ad eos. Hec dicit dominus deus isrl: ad quē misistis me. ut ꝑcurarem ꝑces vras in conspectu eius. Si quiescentes manseritis in terra hac. edificabo vos et nō destruam: plantabo et non euellam. Iam enim placatus sum sup malo qđ feci vobis. Nolite timere a facie regis babilonis: quē vos pauidi formidatis. Nolite timere eum dicit dñs: quia vobiscū ego. ut saluos faciā vos. et eruam de manu eius. Et dabo vobis misericordiam et miserebor vr̄i: et habitare vos faciam in terra vra. Si aut̄ dixeritis vos. non habitabim⁹ in ea ista. nec audiemus vocē dñi dei nr̄i dicentes neq̄quā. sed ad terram egipti pgem⁹. ubi non videbim⁹ bellū. et clangorem tube non audiem⁹. et fame non sustinebim⁹. et ibi habitabim⁹: ꝓpter hoc nunc audite verbū dñi reliquie iuda.

Hec dicit dñs exercituū deus israhel. Si posuerus faciem vram ut ingrediamini egiptū et intraueritis ut ibi habitetis: gladius quem vos formidatis ibi cōprehendet vos in terra egipti: et fames pro qua estis sollicita adherebit vobis in egipto: et ibi moriemini. Omnes q̄ vri qui posuerunt faciem suam ut ingrediant̄ egiptū et habitent ibi: morientur gladio et fame et pestē. Nullus de eis remanebit: nec effugiet a facie mali qđ ego afferam sup eos. Quia hec dicit dñs exercituū deus isrl. Sicut conflatus est furor meus et indignatio mea sup habitatores ihrlm: sic conflabitur indignatio mea sup vos cū ingressi fueritis egiptū: et eritis in vlulatū et in porem et in maledictū et in obprobrium: et nequaq̄m ultra videbitis locum istum. Verbū dñi sup vos reliquie iuda. Nolite intrare egiptū. Scientes scitis. quia obtestatus sum vos hodie: quia decepistis aīas vras. Vos enim misistis me ad dñm deum vrm dicentes. Ora pro nobis ad dñm deum nr̄m: et iuxta omnia quecūq; dixerit tibi dominus deus nr̄. sic annūcia nob. et faciemus. Et annūciaui vobis hodie: et non audistis vocē dñi dei vestri sup vniuersis pro quibus misit me ad vos. Nunc ergo scientes scietis: quia gladio et fame et pestē morieminī in loco ad quem voluistis intrare ut habitetis ibi.

XLIII

Actū est autē cum completisset ihemias loquens ad populū vniuersos sermones dñi dei eor̄ p quos miserat eos dñs deus eor̄ ad illos omnia verba hec: dixit azarias filius osie et iohannan filius charee et omnes viri superbi dicentes ad ihemiā. Mendacia tu loq̄ris. Non misit te dñs deus nr̄ dicens ne ingrediamini in egiptum ut habitetis illic: sz baruch filius neri incitat te aduersū nos. ut tradas

nos in manibus chaldeorum. ut interfi
ciat nos et traduci faciat in babilonem.
Et non audiuit iohannan filius cha
ree. et omnes principes bellatorum. et u
niuersus populus uocem domini ut maneret
in terra iuda: sed tollens iohannan fili
us charee et uniuersi principes bellatorum
uniuersos reliquiarum iuda qui reuersi fu
erant de cunctis gentibus ad quas fue
rant ante dispersi. ut habitarent in terra
iuda uiros et mulieres. paruulos et fili
as regis. et omnem animam quam reliq
rat nabuzardan princeps militie cum
godolia filio aicham filii saphan. et ie
remiam prophetam et baruch filium nerie.
et ingressi sunt terram egipti. quia non
obedierunt uoci domini: et uenerunt usque ad
tafnis. Et factus est sermo domini ad ieremiam
in tafnis dicens. Sume in manu tua
lapides grandes: et abscondes eos in
cripta que est sub muro latericio in por
ta domus pharaonis. in tafnis cernen
tibus uiris iudeis: et dices ad eos. Hec di
cit dominus exercituum deus israel. Ecce ego mit
tam et assumam nabuchodonosor re
gem babylonis seruum meum: et ponam
thronum eius super lapides istos quos ab
scondi: et statuet solium suum super eos. Ve
niensque percuciet terram egipti. quos in
morte in morte. et quos in captiuita
te in captiuitate. et quos in gladio in
gladio. Et succendet ignem in delubris
deorum egipti. et comburet ea: et captiuos
ducet illos. Et amicietur terra egipti. si
cut amicitur pastor pallio suo: et egre
dietur inde in pace. et conteret statu
as domus solis que sunt in terra egip
ti: et delubra deorum egipti comburet igni.

XLIIII

Verbum quod
factum est ad ieremiam. ad om
nes iudeos qui habitant in
terra egipti. habitantes in magdalo et
in tafnis et in memphis. et in terra pha
tures dicens. Hec dicit dominus exercituum
deus israel. Vos uidistis omne malum is
tud quod adduxi super ihrlm. et super omnes
urbes iuda: et ecce sunt deserte hodie et non
est in eis habitator. propter maliciam quam
fecerunt ut me ad iracundiam prouoca
rent. et irent et sacrificarent et colerent
deos alienos quos nesciebant. et illi. et
uos. et patres uestri. Et misi ad uos omnes
seruos meos prophetas: de nocte consur
gens. mittensque et dicens. Nolite facere
uerbum abhominationis huiuscemodi. Et
non audierunt nec inclinauerunt aurem
suam: ut conuerterentur a malis suis.
et non sacrificarent diis alienis. Et
conflata est indignacio mea et furor
meus. et succensa est in ciuitatibus iuda
et in plateis ihrlm: et uerse sunt in so
litudinem et uastitatem secundum diem hanc.
Et nunc hec dicit dominus exercituum deus is
rahel. Quare uos facitis malum gran
de contra animas uestras: ut intereat ex
uobis uir et mulier. paruulus et lactans
de medio iude. nec relinquatur uobis
quicquam residuum prouocantes me in
operibus manuum uestrarum. sacrificando diis
alienis in terra egipti. in quam ingressi es
tis ut habitetis ibi et dispereatis: et sitis
in maledictionem et in opprobrium cunctis
gentibus terre: Numquid obliti estis ma
la patrum uestrorum. et mala regum iuda et
mala uxorum eius. et mala uestra et ma
la uxorum uestrarum: que fecerunt in terra iuda
et in regionibus ihrlm: Non sunt mun
dati usque ad diem hanc: et non timue
runt. et non ambulauerunt in lege do
mini et in preceptis eius que dedi coram
uobis et coram patribus uestris. Ideo hec
dicit dominus exercituum deus israel. Ecce e
go ponam faciem meam in uobis in ma
lum: et dispdam omnem iudam. Et as
sumam reliquias iude qui posuerunt
facies suas ut ingrederentur terram egip
ti et habitarent ibi: et consumentur
omnes in terra egipti. Cadent in gladio:
et in fame consumentur a minimo usque
ad maximum. In gladio et in fame
morientur: et erunt in iusiurandum
et in miraculum. et in maledictionem et

in obprobriū. Et visitabo hītatores t̄
re egipti. sicut visitaui sup̄ ihrl'm in
gladio et fame et peste: et non erit q̄
effugiat et sit residuus de reliquijs iu
deor̄ qui uadūt ut pegrinent̄ in t̄ra
egipti. et reuertantur in t̄ram iuda:
ad quā ipī eleuant aīas suas ut re
uertantur et habitent ibi. Non reuer
tentur. nisi qui fugerint. Responde
runt autē ieremie omnes viri sciētes
qd̄ sacrificarent uxores eor̄ dijs alie
nis. et uniuerse mulieres quar̄ stabat
multitudo grandis: et omīs popul⁹
habitanciū in t̄ra egipti in phatures
dicens. Sermonē quē locutus es ad
nos in nomīe dn̄i non audiemus ex
te: sed facientes faciemus omne uer
bum qd̄ egredietur de ore nr̄o: ut sacri
ficemus regine celi et libemus ei liba
mina sicut fecimus nos et patres nr̄i
reges nr̄i et principes nr̄i in urbibus
iuda et in plateis ihrl'm: et saturati
sumus panibus. et bene nobis erat.
malūq; non vidimus. Ex eo autē tem
pore quo cessauim⁹ sacrificare regine
celi et libare ei libamina indigemus
omībz: et gladio et fame consumpti
sum⁹. Qd̄ si non sacrificam⁹ regine ce
li et libamus ei libamina: nūq̄ sine
viris nr̄is fecimus ei placentas ad co
lendam eam et liba libanda: Et dixit
ieremias ad omnē ꝓplm̄ adūsum vi
ros et aduersum mulieres et aduersū
uniūsam plebem qui responderant ei
uerbū dicens. Nūquid non sacrificiū
qd̄ sacrificastis in ciuitatibz iuda. et
in plateis ihrl'm uos et patres nr̄i. re
ges nr̄i et principes nr̄i et ꝓplus t̄re:
horū recordatus est dn̄s et ascendit su
p̄ cor eius: Et non poterat dn̄s ultra
portare ꝓpter maliciā studior̄ nr̄orū:
et ꝓpter abhomīaciones quas fecistis.
Et facta est t̄ra nr̄a in desolacionem
et in stuporem et in maledictū: eo qd̄
non sit hītator sicut est dies hec. ꝓpter
ea qd̄ sacrificaueritis ydolis et pecca

ueritis dn̄o. et non audieritis uocem
dn̄i et in lege et in p̄ceptis et in testīo
nijs eius non ambulaueritis: idcirco
eueuerūt uobis mala hec. sicut et di
es hec. Dixit autē ieremias ad omnē
ꝓplm̄: et ad uniuersas mulieres. Audi
te uerbū dn̄i omīs iuda qui estis in t̄
ra egipti. Hec inquit dn̄s exercituū
deus isrl'. dicens. Vos et uxores uestre
locuti estis ore nr̄o: et manibz nr̄is im
plestis dicentes. Faciamus uota nr̄a q̄
vouim⁹: ut sacrificemus regine celi.
et libemus ei libamina. Implestis
uota nr̄a: et ope ꝓpetrastis ea. Ideo au
dite uerbū dn̄i omīs iuda qui habita
tis in terra egipti. Ecce ego iuraui in
nomīe meo magno ait dn̄s: quia ne
quaqm̄ ultra nomen meū uocabitur
ex ore omīs viri iudei dicentis. viuit
dn̄s deus in omī terra egipti. Ecce ego
uigilabo sup̄ eos in malū et non in
bonū: et consumentur omnes viri iuda
qui sunt in t̄ra egipti gladio et fame:
donec penitus consumantur. Et qui
fugerint gladiū reuertentur de terra
egipti in terram iuda. viri pauci: et sci
ent omnes reliquie iuda ingredienci
um terram egipti ut habitent ibi: cui⁹
sermo compleatur. meus an illorum.
Et hoc uobis signū ait dn̄s. qd̄ visi
tem ego sup̄ uos in loco isto: ut sciatis
quia vere cōplebuntur sermones me
i contra uos in malū. Hec dicit dn̄s.
Ecce ego tradam pharaonem efree re
gem egipti in manu īmicor̄ eius. et
in manu querenciū aīam illius: si
cut tradidi zedechiam regē iuda ī ma
nu nabuchodonosor regis babilōis
īmici sui. et querentis animā eius.

XLV

Verbū qd̄ locu
tus est ieremias ꝓpheta ad ba
ruch filiū nerie cum scripsis
set uerba hec in libro de ore ieremie ā
no quarto ioachim filij iosie regis iu
da dicens: Hec dicit dn̄s deus isrl' ad te
baruch. Dixisti. Ve misero m̄: qm̄ ad

didit dn̄s dolorem dolori meo. Laboraui in gemitu meo: et requiem non inueni. Hec dices ad eū. Sic dicit dn̄s. Ecce quos edificaui ego destruo. et q̄s plantaui ego euello. et uniuersā tr̄ā hanc. et tu queris tibi grandia. Noli querere: quia ecce ego adducam malū sup omnē carnē. ait dn̄s: et dabo tibi animā tuam in salutem in omnibus locis ad quecūq; p̄rexeris. XLVI

Quod fc̄m est uerbū dn̄i ad ieremiam p̄phetam contra gentes ad egiptum. auersū exercitum pharaonis nechao regis egipti qui erat iuxta flumen eufraten ī charchamis: quem p̄cussit nabuchodonosor rex babylonis in quarto anno ioachim filij iosie regis iuda. P̄pate scutum et clypeū: et p̄cedite ad bellum. Iungite equos: et ascendite equites. State in galeis: polite lanceas: induite uos loricis. Quid igitur: Vidi ipsos pauidos et t̄ga uertentes: fortes eor̄ cesos: et fugerūt conciti. nec respexerūt. Terror undiq; ait dn̄s. Non fugiet uelox: nec saluari putet se fortis. Ad aquilonē iuxta flumen eufraten uicti sunt et ruerūt. Quis ē iste qui quasi flumen ascendit: et ueluti fluuior̄ intumescūt gurgites eius: Egiptus flumīs instar ascendit: et uelud flumīa mouebunt̄ fluctus eius et dicet. Ascendens op̄iam tr̄am: perdam ciuitatem et habitatores ei⁹. Ascendite equos. et exultate in curribus: et p̄cedant fortes. ethyopia et lybies tenentes scutū. et lydij arripientes et iacientes sagittas. Dies autē ille dn̄i dei exercituum. dies ulcionis: ut sumat uindictam de īmicis suis. Deuorabit gladius et saturabitur: et inebriabitur sanguine eor̄. Victima enī dn̄i exercituū in tr̄a aquilonis: iuxta flumen eufraten. Ascende in galaad: et tolle resinam virgo filia egipti. Frustra multiplicabis medicamina: sanitas non erit tibi. Audierunt gentes ignominiā tuam. et ululat⁹ tuus repleuit terrā: quia fortis īpegit in fortem: ambo p̄iter conciderūt. Verbū q̄d locutus est dn̄s ad ieremiā p̄phetam: sup eo q̄d ueniturus eēt nabuchodonosor rex babylonis. et p̄cussurus tr̄am egipti. Annūciate egypto et auditū facite magdalo: et resonet in memphis: et in tafnis dicite. Sta et p̄para te: quia deuorabit gladius ea que p̄ circuitū tuū sunt. Quare computruit fortis tuus: Non stetit: q̄m dn̄s subuertit eū. Multiplicauit ruentes: ceciditq; vir ad p̄ximū suū. Et dicent. Surge et reuertam̄ ad p̄plm̄ nr̄m et ad tr̄am natiuitatis nr̄e: a facie gladij colūbe. Vocate nomen pharao regis egipti: tumultū adduxit tēpus. Viuo ego inquit rex. dn̄s exercituū nomen eius: q̄m sicut thabor in montibus et sicut carmelus in mari ueniet. Vasa transmigrationis fac tibi habitatrix filia egipti: quia mēphis in solitudinē erit. et deseretur inhabitabilis. Vitula elegans atq; formosa egiptus: stimulator ab aquilone ueniet ei. Mercenarij quoq; eius q̄ uersabantur in medio eius quasi vituli saginati uersi sunt. et fugerūt simul. nec stare potuerūt: quia dies interfectionis eor̄ ueniet sup eos. tempus visitacionis eor̄. Vox eius q̄ eris sonabit: q̄m cum exercitu p̄perabūt. ⁊ cū securib; uenient ei. Quasi ligna cedētes. succiderūt saltū eius ait dn̄s: qui supputari non p̄t. Multiplicati sunt sup locustas: et non est eis nr̄s. Confusa est filia egipti: et tradita in manu p̄pli aquilonis. Dixit dn̄s exercituū deus isr̄l. Ecce ego uisitabo super tumlt̄ū alexandrie. et sup pharao et sup egiptū. et sup deos eius et sup r̄ges eius: et sup pharao et sup eos qui confidūt in eo. Et dabo ego eos in manu querenciū animā eor̄. et in manu na

buchodonosor regis babilonis. et in ma
nu seruorum eius: et post hec habitabi
tur. sicut diebus pristinis. ait dominus.
Et tu ne timeas serue meus iacob. et
ne paueas israel: quia ecce ego saluum te
faciam de longinquo. et semen tuum
de terra captiuitatis sue: et reuertetur iacob
et quiescet. et prosperabitur: et non erit
qui exterreat eum. Et tu noli timere ser
ue meus iacob ait dominus: quia tecum sum
ego: quia consumam ego cunctas gen
tes ad quas eieci te. Te uero non con
sumam: sed castigabo te in iudicio:
nec quasi innocenti parcam tibi.

Quod factum est uerbum domini ad ieremiam pro
phetam contra palestinos:
antequam percuteret pharao gazam. Hec
dicit dominus. Ecce aque ascendunt ab aq
lone: et erunt quasi torrens inundans:
et operient terram et plenitudinem eius.
urbem et habitatores eius. Clama
bunt homines. et ululabunt omnes
habitatores terre a strepitu pompe
armorum et bellatorum eius: a commocione
quadrigarum eius. et multitudine ro
tarum illius. Non respexerunt patres fi
lios manibus dissoluti pro aduentu di
ei. in quo uastabuntur omnes phylis
tiim: et dissipabitur tyrus et sydon cum
omnibus reliquis auxiliis suis. Depo
pulatus est enim dominus palestinos: reli
quias insule cappadocie. Venit calui
cium super gazam: conticuit ascalon. et
reliquie uallis earum. Usquequo concide
ris? O mucro domini. usquequo non qui
esces? Ingredere in uaginam tuam:
refrigerare et sile. Quomodo quiescet
cum dominus precepit ei. aduersum ascalonem
et aduersum maritimas eius regio
nes: ibique condixerit illi.

Ad moab: hec dicit dominus exer
cituum deus israel. Ve super nabo:
quoniam uastata est et confusa.
Capta est cariathaim. Confusa est for
tis et tremuit. Non est ultra exulta
cio in moab. Contra esebon cogitaue
runt malum. Venite et disperdamus eam
de gente. Ergo silens contiscesces: seque
turque te gladius. Vox clamoris de oro
naim: uastitas et contricio magna.
Contrita est moab. Annunciate clamo
rem paruulis eius. Per ascensum enim luith
plorans ascendit in fletu: quoniam in des
censu oronaim hostes ululatum contri
cionis audierunt. Fugite. saluate ani
mas uestras: et eritis quasi mirice in de
serto. Pro eo enim quod habuisti fiduciam
in municionibus tuis et in thesauris
tuis: tu quoque capieris. Et ibit cha
mos in transmigracionem: sacerdotes e
ius et principes eius simul. Et ueniet
predo ad omnem urbem: et urbs nulla
saluabitur. Et peribunt ualles. et dissi
pabuntur campestria: quoniam dixit dominus.
Date florem moab quia florens egre
dietur: et ciuitates eius deserte erunt
et inhabitabiles. Maledictus qui fa
cit opus domini fraudulenter: et maledic
tus qui prohibet gladium suum a sangui
ne. Fertilis fuit moab ab adolescenci
a sua. et requieuit in fecibus suis: nec
transfusus est de uase in uas. et in trans
migracionem non abiit. Idcirco per
mansit gustus eius in eo: et odor eius
non est immutatus. Propterea ecce dies
ueniunt dicit dominus. et mittam ei ordi
natores et stratores lagunculas: et
sternent eum et uasa eius exhaurient:
et lagenas eorum collident. Et confunde
tur moab a chamos: sicut confusa
est domus israel. a bethel in qua habe
bat fiduciam. Quomodo dicitis for
tes sumus: et uiri robusti ad preliandum:
Vastata est moab et ciuitates illius
ascenderunt: et electi iuuenes eius descen
derunt in occisionem: ait rex dominus exerci
tuum nomen eius. Prope est interitus
moab ut ueniat: et malum eius uelo
citer occurret nimis. Consolamini eum
omnes qui estis in circuitu eius: et u
niuersi qui scitis nomen eius. Dicite.

Quomo̅ confracta est uirga fortis: baculus gloriosus: Descende de gl'a. et sede in siti habitacio filie dybon: q̅m̅ vastator moab ascendet ad te. dissipabit municiones tuas. In via sta: et ꝓspice habitacio aroer. Interroga fugientem et eū qui euasit. Dic. Quid accidit: Confusus est moab: q̅m̅ victus est. Vlulate et clamate: annūciate in arnon. q̅m̅ uastata ē moab: et iudiciū uenit ad t̄ram campestrem sup̄ helon. et sup̄ iesa. et sup̄ mephat. et sup̄ dybon. et sup̄ nabo. et sup̄ domū deblathaim. et sup̄ cariathaim. et sup̄ bethgamul. et sup̄ bethmaon. et sup̄ carioth. et sup̄ bosra. et sup̄ omnes ciuitates terre moab que longe et que ꝓpe sunt. Abscisum ē cornu moab: et brachiū eius contritū est. ait dn̄s. Inebriate eū: q̅m̅ contra dn̄m erectus est. Et allidet manū moab in vomitu suo: et erit in derisum eciā ipe. Fuit eni̅ in derisum tibi isr'l: quasi int' fures repperisses eū. Ꝓter uerba ergo tua que aduersū illū locutus es: captiu' duceris. Relinquite ciuitates et h̄itate in petra habitatores moab: et estote q̄si columba indificans in sūmo ore foraminis. Audiuim' sup̄biam moab: sup̄bus est ualde. Sublimitatē eius ꝛ arrogancia̅ et sup̄biam et altitudinē cordis illius ego scio ait dn̄s: iactanciam eius. et qd̄ non sit iuxta eam u̅tus eius: nec iuxta qd̄ poterat conatus sit facē. Ideo sup̄ moab eiulabo: et ad moab vniu̅sam clamabo. ad uiros muri fictilis lamentantes. De planctu iazer plorabo tibi vinea sabama. Ꝓpagines tue transierūt mare: usq̄ ad mare iazer ꝑuenerūt. Sup̄ messem tuā et vindemiam tuam predo irruit. Ablata ē leticia et exultacio de carmelo. et de t̄ra moab: et vinū de torcularib̄ sustuli. Nequaq̄ calcator vue solitū celeuma cantabit. De clamore esebon usq̄ eleale et iesa. dederūt uocem suā: a segor usq̄ ad oronaim vitulam conternā tem. Aque quoq̄ nemrim pessime erunt. Et auferam de moab ait dn̄s offerentē in excelsis: et sacrificantē dijs eius. Ꝓterea cor meū ad moab quasi tybia eris sonabit: et cor meū ad viros muri fictilis dabit sonitū tybiar. Quia plus fecit q̄m potuit: id circo ꝑierūt. Omne eni̅ caput caluiciū: et omn̄is barba rasa erit. In cūctis manibus colligacio: et supra omē dorsum ciliciū. Sup̄ omn̄ia tecta moab. et ī plateis eius omn̄is planctus: q̅m̅ contriui moab sicut vas īutile ait dn̄s. Quomodo victa est. et ululauerūt: Quomo̅ deiecit ceruicem moab. et confus' est: Eritq̄ moab in derisū: et in exemplū omnib̄ in circuitu suo. Hec dicit dn̄s. Ecce quasi aquila euolabit: et extendet alas suas ad moab. Capta est carioth: et municiones ꝯprehense sunt. Et erit cor forciū moab in die illa: sicut cor mulieris ꝑturientis. Et cessabit moab eē ꝓpl's: q̅m̅ contra dominū gloriatus est. Pauor et fouea et laqueus. sup̄ te o habitator moab ait dn̄s. Qui fugerit a facie pauoris cadet in foueā: et qui conscenderit de fouea capietur laqueo. Adducā eni̅ sup̄ moab annū visitacionis eor̄ dicit dn̄s. In vmbra esebon steterunt de laqueo fugientes: quia ignis egressus est de esebon. et flāma de medio seon: et deuorabit ꝑtem moab. et verticem filior̄ tumultus. Ve tibi moab. peristi ꝓple chamos: quia comp̄hensi sunt filij tui et filie tue in captiuitatem. Et conu̅tam captiuitatem moab. ī nouissimis diebꝫ ait dn̄s. Huc usq̄ iudicia moab. Item ad filios āmon.

XLIX

Hec dicit dn̄s. Nūquid filij non sunt isr'l. aut heres non est ei: Cur igitur hereditate possedit melchom. gad et ꝓplus eius in vrbibus eius habitauit: Ideo ecce dies ueniūt dicit do

nunus: et audiui facaam sup rab
bach filioz amon sermoiu prelij. Et
erit in tumultu dissipata: filioz eius
igni succendent: et possidebit israel pos
sessores suos dicit dns. Vlulate ebo:
quia uastata est hay. Clamate filie
rabbach accingite uos cilicijs. plan
gite et circuite p sepes: quia melchom
in transmigracone ducetur: sacerdo
tes eius et principes eius simul. Quid
gloriaris in vallibus: defluxit val
lis tua filia delicata: que confidebas
in thesauris tuis et dicebas. Quis ue
niet ad me: Ecce ego inducam sup te ti
morem ait dns deus exercituum. ab oi
bus qui sunt in circuitu tuo: et dis
pergam singulu a conspectu uno: nec erit
qui congreget fugientes. Et post hec re
uertar et faciam captiuos filioz amon ad
ydumeam. Hec dicit dns exercituum. Nu
quid non est ultra sapiencia in theman:
Periit consiliu a filijs: iuuenis tra est
sapiencia eoz. Fugite terga uertite: des
cendite in uoraginem habitatores dedan:
quia pdicacionem esau addaxit sup eum
tempus visitacionis eius. Si vindemia
tores uenissent sup te: non reliquis
sent racemum. Si fures in nocte: rapu
issent qd sufficeret sibi. Ego uero dis
cooperui esau: reuelaui abscondita e
ius. et celari non potent. Vastatum e
semen eius. et fres eius et vicini eius:
et non erit. Relinque pupillos tuos.
ego eos faciam viuere: et vidue tue
in me sperabunt. Quia hec dicit dns.
Ecce quibz non erat iudicium ut bibe
rent calicem. bibentes bibent: et tu
quasi innocens relinquis: Non eris
innocens. Sz bibens bibes: quia p me
metipm iurauj dicit dns. qd in soli
tudinem et in obprobrium et in desertu
et in maledictionem erit bosra: et oes
ciuitates eius erunt in solitudines se
pituas. Auditu audiui a dno: et le
gatus ad gentes missus e. Congrega
mini et venite ad eam: et consurgam
in prlium. Ecce enim paruulum dedi te in gen
tibz: contemptibilem inter homines. Arro
gancia tua decepit te. et superbia cordis
tui: qui habitas in cauernis petre. et ap
prehendis nimis altitudinem collis. Cui
exaltauis quasi aquila nidum tuum: inde
detrahaam te dicit dns. Et erit ydumea
in desertu. Omnis qui transibit per eam
stupebit. et sibilabit sup omnes plagas
eius: sicuti subuersa est sodoma et gomor
ra et vicine eius. ait dns. Non habita
bit ibi uir: et non incolet eam filius
hominis. Ecce quasi leo ascendet de sup
bia iordanis ad pulchritudinem robus
tam: quia subito curre eum faciam ad
illam. Et quis erit electus. que ponam
ei: Quis enim similis mei: et quis sustu
linebit me: Et quis est iste pastor q
resistat vultui meo: Propterea audite co
silium dni qd iniit de edom. et cogitacio
nes eius quas cogitauit de habitatoribz
theman: si non detraxerint eos paruu
li gregis. nisi dissipauerint cum eis hiti
culum eoz. A uoce ruine eoz. commota
est terra. Clamor in mari rubro au
ditus est uocis eius. Ecce quasi aqui
la ascendet et euolabit: et expandet
alas suas sup bosram. Et erit cor for
tium ydumee in die illa qi cor mulieris
parturientis. Ad damascum. Confusa est
emath et arphat: quia audituj pessi
mum audierunt. Turbati sunt in mari:
sollicitudine quiescere non potest.
Dissoluta est damascus: uersa in fu
gam. Tremor apprehendit eam: angus
tia et dolores tenuerunt eam quasi p
turiente. Quomodo derelicta est ciuitas
laudabilem: urbem letitie: Ideo cadent
iuuenes eius in plateis eius: et omnes
uiri prelij conticescent in die illa ait
dns exercituum. Et succendam ignem
in muro damasci: et deuorabit mene
a benadab. Ad cedar et ad regna asor
que percussit nabuchodonosor rex ba
bilonis. Hec dicit dns. Surgite ascen

dite ad cedar: et uastate filios orientis.
Tabernacula eor et greges eor capi
ent: pelles eorū et omnia uasa eor. et
camelos eorū tollent sibi: et uocabūt
sup eos formidinē in circuitu. fugite
abite uehementer: in uoragnubz sede
te qui habitatis ador ait dns. Iunxit ei
contra uos nabuchodonosor rex ba
bilo uis consiliū: et cogitauit ad
uersū uos cogitationes. Consurgi
te et ascendite ad gentē quietā. et ha
bitantē confidenter ait dns. Non ob
tas non portes eis: soli habitant. Et
erūt cameli eor in direptionem. et mul
titudo iumentor in prdam. Et dispgā
eos in omnē uentū qui sunt attonsi
in comā: et ex omni confinio eor adduc
am interitū sup eos ait dns. Et erit
ador in hñitaculum draconū: deserta us
q; in eternū. Non manebit ibi uir: nec
incolet eam filius hominis. Qd fuit es
uerbū dni ad ieremiā pphetam adu
sum elam in principio regni sedechie
regis iuda dicens. Hec dicit dns exerci
tuū. Ecce ego confringam arcū elā.
summā fortitudinē eor: et inducā sup
elam quatuor uentos a quatuor pla
gis celi. et uentilabo eos in omnes ue
tos istos: et nō erit gens ad quam nō p
ueniant profugi elam. Et pauē facā
elam coram inimicis suis: et in con
spectu querentiū aiam eor. Et adducā
sup eos malū: iram furoris mei dicit
dns. Et emittā post eos gladiū: donec
consumā eos. Et ponam solū meū
in elam: et prdam inde reges et prin
pes ait dns. In nouissimis autē die
bus: reuertī facam captiuos elam
dicit dns.

Verbū qd locutus est dns de
babilone: et de terra chaldeo
rū in manu ieremie pphete. Annūcia
te in gentibz: et auditū facite. Leua
te signū: prdicate et nolite celare. Di
cite. Capta est babylon. confusus e
bel: victus est marodach. Confusa sc
sculptilia eius. fracta sūt ydola eor:
qui ascendit contra eam gens ab a
quilone. que ponet terrā eius in so
litudinē: et non erit qui habitet in
ea ab homine usq; ad pecus. Et mo
uti sunt: et abierūt. In diebus illis. In
tempe illo ait dns: uenient filij isrl.
ipi et filij iuda simul. Ambulantes et
flentes pgredientur: et dnm deū suum
querent in syon: nouogabunt viam.
huc facies eor uenient: et apponent
ad dnm fedus sempiternū. qd nulla obli
uione delebitur. Grex pditus fuit es
pplus meus: pastores eor seduxerunt
eos: montesq; uagari in montibz. De
monte in collem transierūt: oblti sūt
cubilis sui. Omnes qui inuenerūt come
derūt eos: et hostes eor dixerūt. nō pec
camus: p eo qd peccauerūt dno decu
bilis iustitie. et expectatiōi patrū eor dno.
Recedite de medio babylonis. et de ter
ra chaldeor egredimini. et estote q̄si he
di ante gregem: quia ecce ego suscitabo et
adducam in babylonē congregatio
nem gentiū magnarū de terra aquilonis:
et pparabuntur aduersū eam. et inde ca
pietur. Sagitte eius quasi uiri fortis
interfectoris: non reuertetur uacua.
Et erit chaldea in prdam: omnes vasta
tes eam replebūtur ait dns. Quia ex
ultatis et magna loquimini diripientes
hereditatem meam: quia effusi estis si
cut uitulꝰ super herbam: et mugitis
ut tauri. Confusa est mater vestra ni
mis: et adequata pulueri q genuit
uos. Ecce nouissima erit in gentibus:
et deserta inuia et arens. Ab ira enim
dni non habitabitur: sed redigetur to
ta in solitudinē. Omnis qui transibit
p babilonē stupebit: et sibilabit sup
uniuersis plagis eius. pparate contra
babilonē p circuitū: omnes qui intē
ditis arcū. debellate eam. Non par
catis iaculis: quia dno peccauit. Cla
mate aduersus eam: ubiq; dedit ma
nū. Ceciderūt fundamenta eius: dei

truci sunt unus eius: qñ ulao dñi
est. Vlaonē accipite de ea: sicut fecit
facite ei. Dispdite satoream de babilo
ne. et reuertetur ad locum suum: et
sis: facie a gladij columbe. Vnusquis
qz ad ppīm suū cōuertetur: et singulu
ad ānam suā fugient. Grex dispsus
isrl': leones eiecerūt eum. Primus co
medit eū rex assur: iste nouissimus
cossauit eum nabuchodonosor rex
babilonis. Propēa hec dicit dñs exer
cituū deus isrl'. Ecce ego visitabo re
gem babilonis et terram eius sicut vi
sitaui regem assur: et reducam isrl'
ad habitaculū suū: et pascetur car
melus et basan: in monte effraym et
galaad saturabitur āima eius. In
diebz illis et in tempe illo ait dñs q̄
retur iniquitas isrl' et non erit: et
pcām iuda et non inuenietur: qñ ppi
cius ero eis quos reliquero. Sup ter
ram duplicē ascende: et sup habita
tores eius visita. Dissipa et interfice.
que post eos sunt ait dñs: et fac iux
ta oīa que pcepi tibi. Vox belli in
terra. et contrito magna. Quomō
confractus est et conquassatus malleus
vniuerse tre: Quomō uersa est in de
sertū babylon in gentibz: Laqueū
ui te et capta es babylon: et nesciebas.
Inuenta es et apprehensa: qñ dñm pro
uocasti. Aperuit dñs thesaurū suum.
et protulit uasa ire sue: qñ opus est do
mino deo exercituū in terra chaldeoz.
Venite ad eam ab extremis finibz: a
pite ut exeant qui conculcent eam.
Tollite de via lapides et redigite in a
cernos: et interficite eam: nec sit quic
qñ reliquū. Dissipate vniuersos fo
tes eius: descendant in occisionē. Ve
eis quia uenit dies eoz: tempus vi
sitationis eoz. Vox fugientiū et eoz
qui euaserūt de tra babilonis: ut ā
nūcient in syon ulaonē dñi dei nri.
vlaonē templi eius. Annūciate ba
bilonem plurimis: omnibz qui ten
dunt arcū. Consistite adūsū eam p
gyrū: et nullus euadat. Reddite ei
secundū opus suū: iuxta oīa que
fecit. facite illi: quia contra dñm ero
ta est adūsum sanū isrl'. Idcō cadent
iuuenes eius in plateis eius: et oīs
uir bellatores eius conticescent in di
e illa ait dñs. Ecce ego ad te [illegible] sup
be dicit dñs deus exercituū: [illegible] quia
uenit dies tuus tempus visi[illegible]tionis tue. Et cadet superbus et corruet: e
non erit qui suscitet eum. Et succen
dam ignem in urbibz eius: et deuora
bit oīa in circuitu eius. Hec dicit
dñs exercituū. Calūpniam sustinue
filij isrl'. et filij iuda simul. Omnes qui
ceperūt eos tenuerūt: noluūt dimittere eos.
Redemptor eoz fortis: dñs exercituū
nomen eius. Iudicio defendet causā
eoz: ut exterreat terram et conuocet
habitatores babilonis. Gladius ad
chaldeos ait dñs: et ad habitatores babi
lonis. et ad principes et ad sapientes
eius. Gladius ad diuinos eius. et stul
ti erūt. Gladius ad fortes eius: qui
timebūt. Gladius ad equos et ad cur
rus eius. et ad omne vulgus qd est in
medio eius: et erūt quasi mulieres.
Gladius ad thesauros eius: qui dis
pientur. Siccitas sup aquas eius et
arescent: quia terra sculptiliū est.
et in portentis gloriant. Propēa habita
dracones cum fatuis struthionibz: et ha
bitabunt in ea struciones. Et nō in
habitabitur ultra usqz ad sempiter
nū: nec edificabitur usqz ad generatio
nem et generationē: sicut subuerti
deus sodomā et gomorram. et vici
nas eius ait dñs. Non habitabit i
bi vir: nec inquilinus habitet eam filius hoīs.
Ecce populus uenit ab aquilone et gēs
magna: et reges multi consurgent
a finibz terre. Arcū et scutū apprehen
dent: crudelis est et inmisericors est.
Vox eoz quasi mare sonabit: et su
per equos ascendent sicut vir pa

ad pluū. contra te filia babylon. Au
diuit rex babylonis famam eor: et
dissolute sunt manus eius. Angustia
a apprehendit eū: dolor quasi pturi
entem. Ecce quasi leo ascendit de superbi
a iordanis ad pulchritudinē robustā:
quia subito curre eum faciam ad illā.
Et quis erit electus quem ponam ei?
Quis enī similis mei? et quis sustine
bit me? Et quis est iste pastor qui re
sistat vultui meo? Propter audite con
silium dñi qđ mente concepit adūsum
babilonē: et cogitationes eius quas
cogitauit sup terrā caldeor. Nisi de
traxerint eos paruli gregū: nisi dissi
patū fuerit cum ipis habitaculū eor.
A voce captiuitatis babylonis commota
est terra: et clamor inter gentes auditus e.
Hec dicit dñs. Ecce
ego suscitabo sup babilonem
et sup habitatores eius. q̄ cor
surū leuauerunt contra me quasi ue
tum pestilentē: et mittā in babilonē
ventilatores. et ventilabūt eam et de
molientur terram eius: quī uenerunt
sup eam undiq; in die afflictionis e
ius. Non tendat qui tendit arcū suū:
et non ascendat loricatus. Nolite p
cere iuuenibz eius: interfite omnem
militiā eius. Et cadent interfecti in ter
ram caldeor. et vulnerati in regioni
bus eius: quī non fiunt viduatus is
rahel. et iuda a deo suo dño exercituū
um. Terra autem eor repleta ē delic
to a sco isrl. Fugite de medio babylo
nis: ut saluet vnusquisq; aiam suā.
Nolite tacē sup iniquitates eius: qñ
tempus ultionis est dño: uicissitudi
nem ipe retribuet ei. Calix aureus ba
bylon in manu dñi: inebrians omnē
terrā. De vino eius biberūt gentes: et
ideo cōmouent sunt. Subito cecidit ba
bylon: et contrita est. Ululate sup eā:
tollite resinam ad dolorem eius. si for
te sanetur. Curauim⁹ babylonē: et
non est sanata. Derelinquam⁹ eā et

eam⁹ vnusquisq; in terram suā: quī p
uenit usq; ad celos iudicium eius: et ele
uatū est usq; ad nubes. Protulit dñs
iustitias nostras: uenite et enarrem⁹
in sion opus dñi dei nri. Acuite sagit
tas: implete pharetras. Suscitauit
dñs spīm regum medor: et contra ba
bilonē mentis eius ut pdat eam: quī
ultio dñi est. ultio templi sui. Super me
dium contra babilonem a dño suscita
tus est. Sup muros babilonis leuate
signū. augete custodiam. leuate
custodes. ppate insidias: quia cogita
uit dñs et fecit quecūq; locutus est cō
tra habitatores babilonis. Que habi
tas sup aquas multas locuples i the
sauris: uenit finis tuus pedalis pā
sionis tue. Juravit dñs exercituum
p aniam suam: quī replebo te homī
bus quasi bruchо: et sup te celeuma
cantabitur. Qui fecit terrā in fortī
tudine sua: et ppauit orbem in sapi
entia sua: et prudentia sua extendit
celos. Dante eo uocem: multaplica
buntur aque in celo. Qui leuat nubes
ab extremo terre. fulgura in pluuiā
fecit: et pduxit ventū de thesauris su
is. Stultus factus est omnis homo a scie
tia: confusus ē omnis conflator i scalp
tili: quia mendax conflatio eius. nec
est spūs in eis. Vana sūt opa et risu
digna: in tempe visitationis sue pi
bunt. Non sicut hec pars iacob: qđa
qui fecit omnia ipe est. et isrl sceptrū
hereditatis eius. dñs exercituū no
men eius. Collidis tu mihi vasa belli.
et ego collidam in te gentes. et disp
dam in te regna: et collidam in te e
quū et equitem eius: et collidam in
te curruū et ascensorem eius. Et colli
dam in te virū et mulierē: et collidā
in te senē et puerū. Et collidam in te
iuuenem et virginē: et collidam i te
pastorē et gregem eius. Et collidam
in te agricolā et iugales eius: et col
lidam in te duces et magistrat⁹. Et

IHE

reddam babyloni et cunctis habita
toribꝫ caldee omne malum suum quod fece
runt in syon in oculis vestris ait dominus.
Ecce ego ad te mons pestifer ait do
minus: qui corrumpis universam terram.
Et extendam manum meam super te.
et euoluam te de petris: et dabo te in
montem combustionis. Et non tollent
de te lapidem in angulum. et lapidem
in fundamenta: sed perditus in eternum
eris ait dominus. Leuate signum in terra.
clangite bucina in montibus: sanctifica
te super eam gentes: annunciate contra
illam regibus ararath menni et a
schenez. Numerate contra eam thap
sar: adducite equum quasi brucum acu
leatum. Sanctificate contra eam gentes.
reges medie duces eius. et universos
magistratus eius: cunctamque terram
potestatis eius. Et commouebitur terra
et turbabitur: quia euigilauit con
tra babilonem cogitacio domini: ut po
nat terram babylonis desertam et inha
bitabilem. Cessauerunt fortes babilo
nis a prelio: habitauerunt in presidiis.
Deuoratum est robur eorum: facti sunt quasi
si mulieres. Incensa sunt tabernacu
la eius: contriti sunt uectes eius.
Currens obuiam currenti ueniet.
et nuncius obuius nuncianti: ut an
nunciet regi babilonis quia capta
est ciuitas eius. a summo usque ad sum
mum: et vada preoccupata sunt. et pa
ludes incense sunt igni. et viri bel
latores conturbati sunt. Quia hec di
cit dominus exercituum deus israel. Filia ba
bylon quasi area. tempus triture
eius: adhuc modicum. et ueniet tem
pus messionis eius. Comedit me
deuorauit me nabuchodonosor rex
babylonis: reddidit me quasi vas
inane. Absorbuit me quasi draco:
repleuit ventrem suum teneritudine
mea. et eiecit me. Iniquitas aduersum
me. et caro mea super babilonem
dicit habitacio syon: et sanguis me

us super habitatores caldee dicit ihe
rusalem. Propterea hec dicit dominus. Ecce
ego iudicabo causam tuam. et ulciscar
ulcionem tuam: et desertum faciam mare
eius: et siccabo venam eius. Et erit ba
bylon in tumulos. habitacio draconum.
stupor et sibilus: eo quod non sit habita
tor. Simul ut leones rugient: excu
cient comas uelut catuli leonum. In
calore eorum ponam potus eorum: et inebri
abo eos ut sopiantur et dormiant sop
num sempiternum: et non consurgant di
cit dominus. Deducam eos quasi agnos ad
victimam: quasi arietes cum hedis. Quo
modo capta est sesach. et comprehensa est
inclita universe terre: Quomodo facta
est in stuporem babylon inter gentes:
Ascendit super babilonem mare: multi
tudine fluctuum eius operta est. Facte
sunt ciuitates eius in stuporem: terra
inhabitabilis et deserta: terra in qua
nullus habitet. nec transeat per eam fili
us hominis. Et visitabo super bel in ba
bilone: et eiciam quod absorbuerat de o
re eius: et non confluent ad eum ultra
gentes. Siquidem et murus babilonis
corruet. Egredimini de medio eius populus
meus. ut saluet unusquisque animam
suam ab ira furoris domini: et ne forte
mollescat cor vestrum et timeatis audi
tum qui audietur in terra. Et ueniet
in anno audicio: et post hunc annum
audicio. et iniquitas in terra: et dominator
super dominatorem. Propterea ecce dies ueni
unt et visitabo super sculptilia babilo
nis: et omnis terra eius confundetur: et u
niuersi interfecti eius cadent in medio eius.
Et laudabunt super babilonem celi et ter
ra et omnia que in eis sunt: quia ab
aquilone uenient ei predones ait dominus.
Et quomodo fecit babylon ut caderent
occisi in israel: sic de babilone cadent
occisi in universa terra. Qui fugistis
gladium. uenite: nolite stare. Recorda
mini procul domini: et ihrlm ascendat super
cor vestrum. Confusi sumus: quoniam audiuimus

obprobriū. Operuit ignominia facies
nr̄as: quia uenerūt alieni sup̄ sc̄ifica
cionem domus dn̄i. Ꝓpterea ecce dies ue
niūt ait dn̄s. et visitabo sup̄ sculptili
a eius: et in omni t̄ra eius mugiet vul
neratus. Si ascenderit babylon in ce
lū. et firmauerit in excelso robur suū:
a me uenient vastatores eius. ait do
minus. Vox clamoris de babilone et
contricio magna de t̄ra chaldeor̄: qm̄
vastauit dn̄s babylonē. et ꝑdidit ex ea
uocē magnā: et sonabūt fluctus eorū
quasi aque multe. Dedit sonitū vox
eor̄: quia venit sup̄ eam id est sup̄ ba
bilonem ꝑdo: et apprehensi sūt fortes
eius. et emarcuit arcus eor̄: quia for
tis ultor dn̄s reddens retribuit. Et in
ebriabo principes eius et sapientes e
ius. duces eius et magistratus eius ⁊
fortes eius: et dormient sompnū sem
piternū. et non exꝑgiscent̄ ait rex: dn̄s
exercituū nomen eius. Hec dicit dn̄s
exercituū. Murus babylonis ille al
tissimus suffossione suffodietur: et
porte eius excelse igni ꝯburent̄: et la
bores ꝓplor̄ ad nichilū. et genciū in ig
nem erunt. et disꝑibūt. Verbū qd̄ ꝑce
pit ieremias ꝓphetes saraie filio nerie
filij maasie cū ꝑgeret cū sedechia rege
in babylonē: in anno quarto regni e
ius. Saraias autē erat princeps ꝓphe
cie. Et scripsit ieremias omē malū qd̄
uenturū erat sup̄ babylonē in libro v
no: omnia uerba hec que scripta sūt cō
tra babilonē. Et dixit ieremias ad sa
raiam. Cum veneris in babylonē et
videris et legeris omnia uerba hec dices:
Dn̄e tu locutus es contra locū istū ut
disꝑderes eum. ne sit qui in eo habitet
ab homine usq̄ ad pecus: et ut sit ꝓpetu
a solitudo. Cumq̄ compleueris legere
librū istū: ligabis ad eum lapidem. et
ꝓicies illū in medio eufraten. et dices.
Sic submergetur babylon: et nō ꝯsur
get a facie afflictionis. quā ego addu
co sup̄ eam et dissoluetur. Hucusq̄ uer

ba ieremie. LII

Filius viginti et vnius ānī se
dechias cū regnare cepisset: et
vndecim annis regnauit ī ihe
rusalem: et nomē matris eius ami
tal. filia ieremie de lobna. Et fecit malū
in oculis dn̄i iuxta omnia que fecerat
ioachim: qm̄ furor dn̄i erat in iheru
salem et in iuda usq̄quo ꝓiceret eos
a facie sua. Et recessit sedechias a rege
babylonis. Factū est autē in anno no
no regni eius in mense decimo. decima
mensis venit nabuchodonosor rex ba
bylonis. ipe et omnis exercitus eius ad
uersū ihrlm. et obsederūt eam: et edifi
cauerunt contra eam municiones in
circuitu. Et fuit ciuitas obcessa usq̄
ad vndecimū annū regni sedechie.
Mense autē q̄rto nona mensis obti
nuit fames in ciuitate: et non erant
alimenta ꝓplo terre. Et dirupta ē ciui
tas. et omnis viri bellatores eius fuge
rūt: et exierūt de ciuitate nocte ꝑ viā
porte que est inter duos muros et du
cit ad ortū regis. caldeis obsidentibus
urbem in gyro: et abierunt ꝑ viā que
ducit in heremū. Ꝑsecutus est autem
exercitus chaldeor̄ regem: et apꝓhen
derūt sedechiam in deserto qd̄ est iuxta
ihericho: et omnis comitatus eius dif
fugit ab eo. Cumq̄ cōprehendissent
regem. adduxerūt eū ad regē babylo
nis in reblata que est in terra emach:
et locutus est ad eum iudicia. Et iu
gulauit rex babylonis filios sedechie
in oculis eius. Sed et omnes principes
iuda occidit in reblata: et oculos sede
chie eruit. et vinxit eū cōpedibꝫ. Et ad
duxit eū rex babylonis in babylonem:
et posuit eum in domū carceris usq̄
ad diem mortis sue. In mense autē
q̄nto decīa mensis. ipe est ānus non⁹
decim⁹ nabuchodonosor regis babilo
nis. venit nabuzardan princeps mi
licie q̄ stabat coram rege babilonis ī
ihrlm. et incendit domū dn̄i et domū

regis: et omnes domos ihrlm. et om
nem domum magnam igne combussit: et
totum murum ihrlm per circuitum destruxit
cunctus exercitus caldeorum qui erat cum
magistrato milicie. De pauperibus autem
populi et de reliquo vulgo quod remanse
rat in ciuitate. et de profugis qui trans
fugerant ad regem babylonis: et ce
teros de multitudine transtulit nabu
zardan princeps milicie. De pauperi
bus uero terre reliquit nabuzardan
princeps milicie vinitores et agricolas.
Columpnas quoque ereas que erant in
domo domini et bases et mare ereum quod
erat in domo domini. confregerunt caldei:
et tulerunt omne es eorum in babilonem. et
lebetes. et creagras. et psalteria et phi
alas. et mortariola et omnia uasa ere
a que in ministerio fuerant tulerunt:
et ydrias et tymiamateria et urceos
et pelues et candelabra et mortaria et
cyatos. Quotquot aurea aurea et quot
quot argentea argentea tulit magister
milicie: columpnas duas et mare unum:
vitulos duodecim ereos qui erant sub ba
sibus quas fecerat rex salomon in do
mo domini. Non erat pondus eris omnium
uasorum horum. De columpnis autem. decem
et octo cubiti altitudinis erant in colump
na una: et funiculus duodecim cubitorum
circuibat eam. Porro grossitudo eius
quatuor digitorum: et intrinsecus caua
erat: et capitella super utramque erea. Alti
tudo capitelli unius. quinque cubitorum.
Et reciacula et malagranata centum
reciaculis circumdabantur: et reciacula
et malagranata nonaginta et sex de
pendencia: et omnia malagranata cen
tum reciaculis circumdabantur. Et tulit
magister milicie saraiam sacerdotem pri
mum. et sophoniam sacerdotem secundum:
et tres custodes uestibuli. Et de ciuita
te tulit eunuchum unum qui erat preposi
tus super viros bellatores. et septem vi
ros de hiis qui videbant faciem regis qui
inuenti sunt in ciuitate. et scribam prin

cipem militum qui probabat tyrones: et
sexaginta viros de populo terre. qui inuen
ti sunt in medio ciuitatis. Tulit autem
eos nabuzardan magister milicie: et
duxit eos ad regem babylonis in reb
lata. Et percussit eos rex babylonis: et
interfecit eos in reblata in terra emach. Et
translatus est iuda de terra sua. Iste est
populus quem transtulit nabuchodonosor.
In anno septimo: iudeos tria milia. vi
ginti tres. In anno octauodecimo nabu
chodonosor transtulit de ihrlm animas
octingentas triginta duas. In anno
vicesimo tercio nabuchodonosor transtulit
nabuzardan magister milicie iudeorum ani
mas septingentas quadraginta quinque.
Omnes ergo anime quatuor milia sexcente.
Et factum est in tricesimo septimo anno trans
migracionis ioachim regis iuda duo
decimo mense vicesima quinta mensis
eleuauit euilmerodach rex babilonis
ipso anno regni sui caput ioachim re
gis iuda. et eduxit eum de domo carceris:
et locutus est cum eo bona. Et posuit thro
num eius super thronos regum qui erant pro
se in babilone: et mutauit uestimen
ta carceris eius. Et comedebat panem
coram eo semper cunctis diebus vite sue: et
cibaria eius perpetua dabantur ei a rege
babilonis. statuta per singulos dies us
que ad diem mortis sue. cunctis diebus
vite eius. Explicit ihremias propheta

Incipiunt lamentaciones ihremie prophete.

Quomodo sedet Aleph.
sola ciuitas plena po
pulo: facta est quasi vidu
a domina gencium: princeps
prouinciarum facta est sub
tributo. Beth. Plorans
plorauit in nocte: et lacrime eius in mar
illis eius. Non est qui consoletur eam:
ex omnibus caris eius. Omnes amici e
ius spreuerunt eam: et facti sunt ei inimici.
Gymel. Migrauit iuda propter afflicti
onem et multitudinem seruitutis: ha

bitauit inter gentes: nec inuenit requiem.
Omnes persecutores eius apprehenderunt
eam inter angustias. Deleth Vie syon
lugent: eo quod non sint qui ueniant ad
solempnitatem. Omnes porte eius destruc
te: sacerdotes eius gementes. uirgines eius
squalide: et ipsa oppressa amaritudine.
He Facti sunt hostes eius in capite: ini
mici eius locupletati sunt: quia dominus
locutus est super eam propter multitudi
nem iniquitatum eius. Puuli eius duc
ti sunt in captiuitatem: a facie tribu
lantis. Vau Et egressus est a filia sy
on omnis decor eius. Facti sunt principes
eius uelut arietes. non inuenientes pas
cua: et abierunt absque fortitudine. an
te faciem subsequentis. Zay. Et recor
data est ihrlm dierum afflictionis sue
et preuaricationis omnium desiderabilium su
orum: que habuerat a diebus antiquis
cum caderet populus eius in manu hostili.
et non esset auxiliator. Viderunt eam
hostes: et deriserunt sabbata eius. Heth
Peccatum peccauit ihrlm: propterea instabilis
facta est. Omnes qui glorificabant eam
spreuerunt illam: quoniam viderunt ignomi
niam eius. Ipsa autem gemens: et con
uersa retrorsum. Theth. Sordes eius in
pedibus eius: nec recordata est finis su
i. Deposita est uehementer: non habens
consolatorem. Vide domine afflictionem
meam: quoniam erectus est inimicus. Joth
Manum suam misit hostis ad omnia
desiderabilia eius: quia vidit gentes
ingressas sanctuarium suum: de quibus precepe
ras ne intrarent in ecclesiam tuam. Caph
Omnis populus eius gemens: et querens
panem. Dederunt preciosa queque pro cibo
ad refocillandam animam. Vide domine. con
sidera: quoniam facta sum vilis. Lamed O vos
omnes qui transitis per viam. attendi
te et videte si est dolor sicut dolor meus:
quoniam vindemiauit me. ut locutus est do
minus in die ire furoris sui. Mat De ex
celso misit ignem in ossibus meis: et eru
diuit me. Expandit rethe pedibus me

is: conuertit me retrorsum. Posuit me
desolatam: tota die merore confectam.
Num Vigilauit iugum iniquitatum me
arum in manu eius: conuolute sunt et im
posite collo meo. Infirmata est uirtus
mea: dedit me dominus in manu de qua
non potero surgere. Samech Abstulit
omnes magnificos meos dominus de medi
o mei: uocauit aduersum me tempus.
ut conteret electos meos. Torcular cal
cauit dominus virgini filie iuda. Ayn Idcir
co ego plorans et oculus meus dedu
cens aquam: quia longe factus est a
me consolator. conuertens animam meam.
Facti sunt filii mei perditi: quoniam inualuit in
imicus. Phe. Expandit syon manus
suas: non est qui consoletur eam. Man
dauit dominus aduersum iacob: in circuitu
eius hostes eius. Facta est ihrlm qua
si polluta menstruis inter eos. Sade
Iustus est dominus: quia os eius ad iracun
diam prouocaui. Audite obsecro uniuer
si populi: et uidete dolorem meum. Virgines
mee et iuuenes mei abierunt in capti
uitatem. Coph Vocaui amicos me
os: et ipsi deceperunt me. Sacerdotes me
i et senes mei in urbe consumpti sunt:
quia quesierunt cibum sibi ut refocilla
rent animam suam. Res Vide domine
quoniam tribulor: venter meus conturba
tus est. Subuersum est cor meum in me
metipsa: quoniam amaritudine plena sum.
Foris interfecit gladius: et domi mors
similis est. Sen Audierunt quia ingemis
co ego: et non est qui consoletur me. Om
nes inimici mei audierunt malum meum:
letati sunt quoniam tu fecisti. Adduxisti diem
consolacionis: et fient similes mei.
Thau. Ingrediatur omne malum eorum
coram te: et deuindemia eos sicut vin
demiasti me propter iniquitates meas.
Multi enim gemitus mei: et cor meum
merens. Aleph.

Quomodo obtexit caligine in fu
rore suo dominus filiam syon: pro
iecit de celo terram inclitam is

rahel. et non est recordatus scabelli
pedū suoꝝ in die furoris sui. Beth. P
cipitauit dn̄s nec pepcit omnia specio
sa iacob: destruxit in furore suo mu
niciones v̄ginis iuda. deiecit in t̄ram.
polluit regnū et principes ei⁹. Gymel
Confregit in ira furoris sui omne cor
nu isrl'. auertit retrorsū dexterā suam
a facie inimici: et succendit in iacob q̄
si ignē flāme deuorantis in gyro. De
lech. Tetendit arcū suū quasi inimic⁹:
firmauit dexterā suam quasi hostis:
et occidit omne qd̄ pulchrū erat visu
in tabernaculo filie syon: effudit qua
si ignē indignacionē suam. He Factus
est domin⁹ uelut inimicus: p̄cipitauit
isrl'. Precipitauit omnia menia eius:
dissipauit municiones eius: et reple
uit in filia iuda humiliatū et humilia
tam. Vau Et dissipauit quasi ortum
tentoriū suū: demolitus ē tabernaculū
suū. Obliuioni tradidit dn̄s in syon
festiuitatem et sabb'm: et obprobrio
in indignacione furoris sui. regem
et sacerdotē. Zay Reppulit dn̄s altare
suū: maledixit sc̄ificacioni sue: tradi
dit in manu inimici muros turriū ei⁹.
Vocē dederūt in domo dn̄i: sicut in die
solempni. Heth Cogitauit dn̄s dissi
pare murū filie syon. tetendit funicu
lū suū: et non auertit manū suā a p
dicione. Luxitq; antemurale: et mur⁹
pariter dissipatus est. Theth Defixe sūt
in terra porte eius: pdidit et contriuit
uectes eius. regem eius. et principes
eius in gentibz. Non est lex: et pphete
eius non inuenerūt visionē a dn̄o. Joth
Sederūt in t̄ra conticuerūt senes filie
syon: conspserūt cinere capita sua. vir
gines ihrlm. Accincti sūt ciliciis: abie
cerūt in t̄ra capita sua. uirgines iuda.
Caph. Defecerunt p̄ lacrimis oculi mei:
conturbata sunt viscera mea. Effusū
est in t̄ra iecur meū sup contricione fi
lie ppli mei: cū deficeret puulus et lactās
in plateis oppidi. Lamed. Matribus

suis dixerūt ubi est triticū et vinū: cū
deficerent quasi vulnerati in plateis ci
uitatis: cū exalarent animas suas in
sinu matrū suaꝝ. Mem Cui cōparabo
te. uel cui assimulabo te filia ihrlm:
Cui exequabo te ⁊ cōsolabor te virgo
filia syon: Magna enī uelut mare cō
tricio tua. Quis medebitur tui: Num
pphete tui viderūt tibi falsa et stulta:
nec apiebant iniquitatē tuā ut te ad
penitenciā puocarent. Viderūt autem
tibi assūpciones falsas et eiectiones.
Samech. Plauserūt sup te manibus
omnes transeūtes p viam: sibilauerūt
et mouerūt caput suū sup filiā ihrlm.
Hecine est urbs dicentes. pfecti decoris.
gaudiū vniuse t̄re: Ayn. Aperuerūt su
per te os suū omnes inimici tui: sibilaue
runt et fremuerūt dentibz et dixerunt
deuorabim⁹. En ista ē dies quā expec
tabamus: inuenim⁹ vidim⁹. Phe Fecit
dn̄s que cogitauit: compleuit sermonē
suū quē p̄cepat a diebz antiquis. Des
truxit et non pepcit: et letificauit sup
te inimicū: exaltauit cornu hostiū tuoꝝ.
Sade Clamauit cor eoꝝ ad dn̄m: sup
muros filie syon. Deduc quasi torren
tem lacrimas p diem et noctē. Nō des
requiē tibi: neq; taceat pupilla oculi
tui. Coph Consurge lauda in nocte: in
principio vigiliaꝝ. Effunde sicut aq̄
cor tuū: ante conspcm̄ dn̄i. Leua ad eū
manus tuas pro aīa puuloꝝ tuoꝝ: q̄
defecerūt in fame in capite oīm cōpito
rum. Res Vide dn̄e et considera: quem
vindemiauis ita. Ergo ne comedent
mulieres fructū suū. puulos ad mensu
ram palme: si occiditur in sc̄uario dn̄i.
sacerdos et ppheta: Sen Iacuerūt ī t̄ra
foris puer et senes: uirgines mee et iu
uenes mei ceciderūt in gladio. Interfe
cisti in die furoris tui: pcussisti nec mi
sertus es. Thau Vocasti q̄si ad diē solep
nem q̄ terrerēt me de circuitu: et nō fu
it in die furoris dn̄i q̄ effugeret et relin
queretur. Quos educaui ⁊ enutriui:

M I H d

inimicus meus gl̃iplic eos. Aleph.
Ego vir videns pau
pertatem meã: in virga indig
nationis eius. Aleph Me mi
nauit: et adduxit in tenebris et non
in lucẽ. Aleph Tantũ in me vertit:
et cõuertit manũ suam tota die. Beth
Vetustauit carnẽ meam et cor
nem meã: contriuit ossa mea. Beth.
Ædificauit in gyro meo: et circũdedit
me felle et labore. Beth In tenebrosis
collocauit me quasi mortuos sempi
ternos. Gymel Circũædificauit adu
sũ me ut non egrediar: aggrauauit
pedem meũ. Gymel Sed et cũ clamo
uero et rogauero: excluſit oracionem
meã. Gymel Conclusit vias meas la
pidibꝫ quadris: semitas meas subuer
tit. Delech Vrsus insidians factus est
mi leo in abscondicis. Delech Semitas
meas subuertit et confregit me: posuit
me desolatam. Delech Tetendit arcum
suũ: et posuit me qsi signũ ad sagit
tam. He Misit in renibꝫ meis filias
pharetre sue. He Factus sum in derisum
omni pplo meo: canticũ eor tota die.
He Replevit me amaritudinibꝫ: inebri
auit me absinthio. Vau Et fregit
ad nichilum dentes meos: cibauit me cine.
Vau Et repulsa ẽ aĩa mea: obliti sũ
bonor. Vau Et dixi. Perit finis meus.
et spes mea a dño. Zay Recordare pau
pertatis et trãsgressionis mee: absinthij
et fellis. Zay Memoria memor erõ: et
tabescet in me aĩa mea. Zay Hoc re
colens in corde meo: ideo sperabo. Heth
Misericordie dñi quia non sumꝰ con
sũpti: quia non defecerunt miserati
nes eius. Heth Noui diluculo: mul
ta est fides tua. Heth Pars mea dñs
dixit aĩa mea: propter̃ expectabo eum.
Theth Bonus est dñs sperantibꝫ in eũ:
aĩe quẽ querẽti illũ. Theth Bonũ ẽ pstolari cũ si
lẽtio salutare dñi. Theth Bonũ ẽ cui cũ por
tauit iugũ ab adolescẽcia sua. Joth Sedebit
solitari et tacebit: quia leuabit se sup se. Joth Ponet
in puluere os suũ: si forte sit spes. Joth
Dabit percutienti se maxillam: satura
bitur obprobrijs. Caph Quia nõ re
pellet in sempiternũ dñs. Caph Quia
si abiecit: et miserebitur secũdm multa
tudinẽ miserationũ suarũ. Caph Nõ enĩ
humiliauit ex corde suo: et abiecit filios
hoĩm. Lamed Vt conterat sub pedi
bus suis: omnes vinctos terre. Lamed.
Vt declinaret iudiciũ viri: in conspec
tu vultus altissimi. Lamed Vt pver
teret hoĩem in iudicio suo: dñs ignorauit. Men Quis ẽ iste qui dixit ut
fieret: dño non iubente: Men Ex ore
altissimi nõ egredietur nec bona nec
mala: Men Quid murmurauit hõ
vivens: vir pro pcis suis: Num Scru
temur vias nras: et quiramus. et re
uertamur ad dñm. Num Leuemus corda
nra cũ manibꝫ ad dñm in celos. Nũ
Nos inique egimus: et ad iracundiã
pvocauimus? ideo tu inexorabilis
es. Samech Opposuisti in furore et per
sisti nos: occidisti nec pepercisti. Samech
Opposuisti nubem tibi: ne trãseat orõ.
Samech Eradicationẽ et abiectionẽ
posuisti me in medio pplorũ. Ayn Oculus meus afflictus ẽ nec tacuit: eo qd
non est requies. Ayn Donec respiciat
et videat dñs de celis. Ayn Oculus me
us depredatus est aĩam meam: in cũc
tis filiabꝫ urbis mee. Phe Aperuerunt
sup nos os suũ. omnes inimici. Phe Formi
do et laqueus facta est nobis: vastatio
nacio et contricio. Phe Diuisiones a
quarũ deduxit oculus meus: in contri
cione filie ppli mei. Sade Venacione
ceperũt me quasi auẽ inimici mei gratis. Sade Lapsa est in lacu vita mea: et
posuerũt lapidem sup me. Sade Inundauerũt aque sup caput meũ: dixi pe
ri. Coph Invocaui nomẽ tuũ dñe:
de lacu novissimo. Coph Vocẽ meã audisti: ne auertas aurẽ tuã a singultu meo.
et clamoribꝫ. Coph Appropinquasti in
die qñ invocaui te: dixisti ne timeas.

IHEREM

Res Iudicasti dñe causam aīe mee: redemptor uite mee. Res Vidisti dñe iniquitatē aduersū me: iudica iudiciū meū. Res Vidisti omnē furorem: uniuersas cogitaciones eorū aduersum me. Sen Audisti obprobria eorū dñe: ōnes cogitaciones eorū aduersū me. Syn Labia insurgenciū michi: et meditaciones eorū aduersum me tota die. Syn Sessionem eorū et resurrectionē eorū vidi: ego sum psalmus eorū. Thau Reddes eis vicem dñe: iuxta opa manuū suarū. Thau Dabis eis scutum cordis laborem tuū. Thau Psequeris in furore: et conteres eos sub celis dñe. Aleph

Quomō obscuratū est aurū. mutatus ē color optimus: dispersi sunt lapides scūarij in capite oīm platearū. Beth. Filij syon incliti. et amicti auro primo: quomō reputati sunt in vasa testea opus manuū figuli. Gymel Sz et lamie nudauerūt mamā: lactauerūt catulos suos. Filia ppli mei crudelis: quasi strucio in deserto. Deleth Adhesit lingua lactentis ad palatū eius in siti. Puuli petierūt panē: et nō erat qui frangeret eis. He Qui uescebantur uoluptuose interierunt in viis: qui nutriebātur in croceis. amplexati sūt stercora. Vau Et maior effecta est iniquitas filie ppli mei pcto sodomorū. que subuersa est in momento: et non ceperunt in ea manus. Zay. Candidiores nazarei eius niue. nitidiores lacte. rubicundiores ebore antiquo: saphiro pulchiores. Heth Denigrata ē sup carbones facies eorū: et non sunt cogniti in plateis. Adhesit cutis eorū ossibz: aruit et fcā est quasi lignū. Theth. Melius fuit occisis gladio q̄ interfectis fame: qm̄ isti extabuerūt consumpti ab sterilitate terre. Ioth Manus mulierū misericordiū coxerūt filios suos: fcī sūt cibus earū in contricione filie ppli mei. Caph Compleuit dñs furorē suū: effudit iram indignacionis sue: et succendit ignē in syon. et deuorauit fundamenta eius. Lamed Non crediderūt reges terre et uniuersi habitatores orbis: quoniam ingrederetur hostis et inimicus p portas ihrlm. Men Propter pcta pphetarum eius. et iniquitates sacerdotum eius: qui effuderūt in medio eius sanguinē iustorū. Num Errauerūt ceci in plateis: polluti sūt in sanguine. Cumq̄ non possent intrare: tenuerūt lacinias suas. Samech Recedite polluti. clamauerūt eis: recedite. abite nolite tangere. Iurgati quippe sūt et cmoti: dixerūt inter gentes non addet ultra. ut inhabitet in eis. Ayn Facies dñi diuisit eos: non addet ut respiciat eos. Facies sacerdotū non erubuerūt: neq̄ senū miserti sunt. Phe Cū adhuc subsisteremus. defecerunt oculi nri ad auxiliū nrm vanū: cū respiceremus attenti ad gentē. que saluare nos non poterat. Sade Lubricauerūt uestigia nra in itinere platearū nrarū. Appropinquauit finis nr: cōpleti sūt dies nri quia uenit finis noster. Coph Velociores fuerūt psecutores nri aquil' celi: sup montes psecuti sunt nos: in deserto insidiati sunt nobis. Res Spūs oris nri xpūs dñs captus est in pccis nris: cui diximus in umbra tua viuemus in gentibus. Sen Gaude et letare filia edom: que habitas in tra hus. Ad te quoq̄ pueniet calix: inebriaberis atq̄ nudaberis. Thau Completa est iniquitas tua filia syon: non addet ultra ut tūs migret te. Visitauit iniqtatē tuā filia edom: discooperuit peccata tua.

Recordare Orō ihēmie pphete. dñe quid acciderit nobis: intuere et respice obprobriū nrm. Hereditas nra uersa est ad alienos: domus nre ad extraneos. Pupilli facti sumus absq̄ patre: matres nre quasi vidue. Aquā nram pecunia bibimus: ligna nra pcio cparauimus. Ceruicibz mina

bamur: lassis non dabatur requies.
Egipto dedimus manū et assyriis:
ut saturaremur pane. Pr̄es nostri
peccauerūt et non sunt: et nos iniqui
tates eoꝝ portauim⁹. Serui dn̄ati sūt
nr̄i: non fuit qui redimeret de manu
eoꝝ. In aīabꝫ nr̄is afferebam⁹ panē
nobis: a facie gladij in deserto. Pell'
nr̄a quasi clibanus exusta est: a faci
e tempestatū famis. Mulieres in syon
humiliauerūt: virgines in ciuitatibus
iuda. Principes manu suspensi sunt:
facies senū non erubuerūt. Adolescen
tibus impudice abusi sunt: et pueri
in ligno corruerūt. Senes de portis de
fecerunt: iuuenes de choro psallenci
um. Defecit gaudiū cordis nr̄i: ver
sus est in luctū chorus nr̄. Cecidit co
rona capitis nr̄i: ue nobis quia pec
cauim⁹. Ꝓpterea mestū fcm̄ est cor nr̄m:
ideo contenebrati sunt oculi nr̄i. Ꝓpter
montē syon quia disperijt: vulpes ā
bulauerūt in eo. Tu autē dn̄e in eter
nū ꝑmanebis: soliū tuū in gn̄aciō
ne et generacionē. Quare ī ꝑpetuū ob
liuisceris nr̄i: derelinques nos in lon
gitudinē dierū: Conuerte nos dn̄e ad
te. et cōuertem̄: īnoua dies nr̄os sicut
a principio. Sed ꝓiciens reppulisti nos:
iratus es contra nos uehementer.

Explicit iheremias propheta ..

Incipit prologus in Baruch. ..

Liber iste qui baruch
nomīe p̄notat̄. in
hebreo canone nō
habetur: sed tantū
in vulgata edicio
ne. Similit̄ et epis
tola iheremie ꝓphe
te. Ꝓpter noticiam autem legenciū
hic scripta sunt: quia multa de xp̄o
nouissimisq; temp̄ibus indicant.

Incipit liber Baruch.

Et hec uerba
libri que scr̄p
sit baruch fi
lius nerie fi
lij maasie. fi
lij sedechie. fi
lij sedei. filij
helchie in ba
bilonia. ī an
no quīto in septima die mensis: in
tempe quo ceperūt chaldei ihrlm̄. ⁊
succenderūt eam igni. Et legit ba
ruch uerba libri huius ad aures ie
conie filij ioachim regis iuda. et ad
aures vniuersi ꝓpli venientis ad libꝝ:
et ad aures potenciū filioꝝ regū. et
ad aures presbiteroꝝ. et ad aures po
puli a mīmo usq; ad maximū eoꝝ
habitanciū in babilonia. et ad flu
men sudi. Qui audientes plorabāt.
et ieiunabāt: et orabant in conspec
tu dn̄i. Et collegerūt pecuniā scd̄m
qd̄ poterat vniuscuiusq; manus: et
miserūt in ihrlm̄ ad ioachim filiū
helchie. filij salomi sacerdotē. et ad sa
cerdotes et ad omnē ꝓplm̄ qui īuenti
sūt cū eo in ihrlm̄. cū acciperet uasa tē
pli dn̄i que ablata fuerant de templo
reuocare in t̄ram iuda. decima die mē
sis siban vasa argentea que fecit sede
chias filius iosie rex iuda. postq̄m ce
pisset nabuchodonosor rex babylonis
ieconiam et principes et vinctos et po
tentes et ꝓplm̄ t̄re ab ihrlm̄. et duxit eos
in babiloniā: et dixerūt. Ecce misim⁹
ad uos pecunias. de quibꝫ emite holo
caustomata et thus et facite mānā. et
offerte pro pcc̄o ad aram dn̄i dei nostri.
et orate ꝓ vita nabuchodonosor regis
babilonie. et pro uita balthasar filij e
ius. ut sint dies ip̄oꝝ sicut dies celi sup
terrā: et det dn̄s virtutē nobis et illu
minet oculos nr̄os. ut viuamus sub
vmbra nabuchodonosor regis babilo
nis. et sub vmbra balthasar filij eius:
et seruiam⁹ eis multis diebꝫ et īueniam⁹

Explicit Iheremias ꝓpha Incipit prologus in Baruch Incipit liber Baruch

grām in conspcū eor. Et pro nobis
ipīs orate ad dnm deum nrm: quia
peccauim⁹ dno deo nro. et non est a
uersus furor eius a nobis usq; ī hunc
diem: et legite librū istū quē misim⁹
ad uos recitari in templo dni in die
solempni et in die oportuno. Et dice
tis. Dno deo nro iusticia: nobis autē
confusio faciei nre. sicut est dies hec.
omī iuda et habitantib; in ihrlm. re
gib; nris et principib; nris. sacerdo
tibus nris et pphetis nris et pribus
nris. Peccauim⁹ ante dnm deū nos
trū et non credidim⁹ diffidentes ī eū:
et non fuim⁹ subiectibiles illi. et nō
obaudiuim⁹ uocem dni dei nri: ut ā
bularem⁹ in mandatis eius que dedit
nobis. a die qua eduxit pres nros de
tra egipti usq; ad hunc diem. Eram⁹
incredibiles ad dnm deū nrm. et dissi
pati recessim⁹ ne audirem⁹ uocē ipi⁹:
et adheserūt nobis mala multa. ⁊ ma
ledcīones. que constituit dns moysi
seruo suo. qui eduxit patres nros de t
ra egipti. dare nob terrā fluentē lac et
mel. sicut hodierna die. Et non audi
uim⁹ uocem dni dei nri: secūdū omīa
uerba pphetar. quos misit ad nos. Et
abiuim⁹ unusquisq; in sensū cordis
nri maligni. opari dijs alienis: facie
tes mala ante oculos dni dei nri. II

Propter qd statuit dns deus nr
uerbū suū qd locutus ē ad nos
et ad iudices nros qui iudica
uerunt isrl. et ad reges nros et ad prin
cipes nros. et ad omnē isrl et iudam:
ut adduceret dns sup nos mala mag
na que non sunt fcā sub celo. quēad
modū fcā sunt in ihrlm. scdm q̄ scrip
ta sunt in lege moysi ut manducaret
homo carnes filij sui. et carnes filie sue.
Et dedit nos sub manu regū oīm qui
sunt in circuitu nro: in ꝓperiū et deso
lacionem in omib; pplis in quib; nos
dispsit dns. Et fcī sum⁹ subtus et non
supra: quia peccauim⁹ dno deo nro.
non obaudiendo uoci ipius. Dno dō
nro iusticia: nobis autem et pribz nris
confusio faciei sicut est dies hec. qua lo
cutus est dns sup nos omīa mala hec
que uenerūt sup nos. Et non sum⁹ de
precati faciem dni dei nri: ut reuertere
mur unusquisq; nrm a vijs nris pes
simis. Et vigilauit dns in malis et ad
duxit ea sup nos. quia iustus ē dns in
omib; opibus suis que mandauit nob:
et non audiui⁹ uocē ipius ut iremus
in pceptis dni que dedit ante faciē nos
tram. Et nūc dne deus isrl qui eduxis
ti pplm tuū de tra egipti in manu vali
da et in signis et in prodigijs. et in vir
tute tua magna. et in brachio excelso:
et fecisti tibi nomē sicut est dies iste: pec
cauim⁹ impie egim⁹ inique gessim⁹
dne deus nr in omībus iusticijs tuis.
Auertatur ira tua a nobis: quia derelicti
sum⁹ pauci inter gentes ubi dispsisti
nos. Exaudi dne preces nras et orōnes
nras. et educ nos ꝓpter te. et da nobis
īuenire grām ante faciem eor qui nos
adduxerunt: ut sciat omīs terra quia
tu es dns deus nr: et quia nomen tuū
īuocatū est sup isrl. et sup genus ipius.
Respice dne de domo scā tua in nos: et
inclina aurē tuam et exaudi. Aperi o
culos tuos et vide quia non mortui q
sūt in inferno. quor spūs acceptus ē
a visceribz suis dabūt honorē et iustifi
cacionē dno: sed aīma que tristis ē sup
magnitudine mali. et incedit curua et
infirma et oculi deficientes et aīma esu
riens dat tibi gloriā et iusticiā domino:
quia non scdm iusticias patrū nror
nos fundim⁹ pces et qrim⁹ mīam ante
conspcm tuū dne deus nr: sed quia mi
sisti iram tuam et furorē tuū sup nos
sicut locutus es in manu puor tuorū
pphar dicens. Sic dicit dns. Inclinate
humerū urm et ceruicem urām. et opa
facite regi babilonis: et sedebitis in ter
ra quā dedi patrib; nris. Qd si non au
dieritis uocem dni dei vri. opari regi ba

bilonie: defectionē faciam de ciuitati
bus iuda. et afforis ihrlm: et auferā
a uobis uocem iocunditatis. et uocem
gaudimonij. et uocem sponsi et uocē
sponse: et erit omīs tra sine uestigio
ab inhabitantibz eam. Et non audie
runt uocem tuā ut oparentur regi ba
bilonie: et statuisti uerba tua que lo
cutus es in manibz puerorum tuorum ppha
rū: ut transferrentur ossa regū nostrorum
et ossa patrū nrorum de loco suo. Et ecce
pjecta sunt in calore solis et in gelu
noctis. et mortui sunt in doloribus
pessimis: in fame et in gladio et in
emissione. Et posuisti templū ī quo
īuocatū est nomē tuū in ipo sicut est
dies hec: ppter iniquitatē domus isrl
et domus iuda. Et fecisti in nobis do
mine deus nr sedm omnē bonitatem
tuam. et sedm omnē miseracionem
tuā illam magnā: sicut locutus es
in manu pueri tui moysi. in die qua
precepisti ei scribere legem tuā coram fi
lijs isrl dicens. Si non obaudieritis
uocem meam: ambicio hec magna
et multa cōuertetur in minimū inter
gentes quo ego dispgam illos: quia
ego scio qd me non audiet pplus. Po
pulus est enī dura ceruice: et conuer
tetur ad cor suū in terra captiuitatis
sue: et scient quia ego sū dns deus eo
rū. Et dabo eis cor et intelligent. et au
res et audient. et laudabūt me in tra
captiuitatis sue: et memores erūt no
minis mei. Et auertent se a dorso suo
duro. et a malignitatibz suis: qr rmi
niscentur viam patrū suorum qui peccaue
rūt in me. Et reuocabo illos in terram
quā iuraui patribz illorum abraham et
ysaac et iacob. et dnabūtur eius: et mul
tiplicabo eos et nō minorabūtur. Et
statuam illis testamentū alterū sempi
ternū. ut sim illis in deū. et ipi erūt m
in pplm: et non mouebo amplius po
pulū meū filios israhel a tra quam de
di illis.

Et nūc dne omps deus israhel:
aīma in angustijs et sps anxi
us clamat ad te. Audi dne et
miserere quia deus es misericors et mi
serere nri: quia peccauimus ante te. qui
a tu sedes in sempiternū: et non pibimus
in euū. Dne omps deus isrl audi nūc
oracionē mortuorum isrl. et filiorum ipsorum:
quia peccauerūt ante te. et non audi
erunt uocem dnī dei sui: et agglutina
ta sunt nobis mala. Noli meminisci
iniqtates patrū nrorum: sed memento
manus tue et nōis tui in tempe isto:
quia tu es dns deus nr. et laudabimus
te dne: quia ppter hoc dedisti timorē
tuū in cordibz nris. et ut īuocemus no
men tuū et laudemus te in captiuita
te nra: qr conuertemur ab iniquitate
patrū nrorum. qui peccauerūt ante te.
Et ecce nos hodie in captiuitate nra
sumus quo nos dispsisti in īpperiū et ī
maledcm et in peccatū: sedm omēs in
iquitates prm nrorum. qui discesserūt a
te dne deus nr. Audi isrl mandata vi
te: auribz pcipe ut scias prudenciam.
Quid est isrl qd in terra īnimicorū es:
Inueterasti in terra aliena: coinqua
tus es cū mortuis: deputatus es cum
descendentibz in infernū. Deliquisti fō
tem sapiencie. Si in via dei ambulas
ses: habitasses vtiqz in pace sempite
rna. Disce ubi sit prudencia ubi sit
virtus. ubi sit intellcus: ut scias si
mul ubi sit longiturnitas vite et vic
tus: ubi sit lumen oculorum et pax. Quis
īuenit locū eius: et quis intrauit ī the
sauros eius: Vbi sunt principes genci
um: et qui dnantur sup bestias que st
sup terrā: Qui in auibz celi ludūt: q
argentū thesaurisant. et aurū in quo
confidūt hoīes: et non est finis acqui
sicionis eorum. Qui argentū fabricant
et solliciti sunt: nec est īuencio opm il
lorum. Extrminati sunt et ad inferos descē
derunt: et alij in loco eorum surrexerunt.
Iuuenes viderūt lumē: et habitauerūt

B A

sup terram. Viam autem discipline igno
rauerunt. neque intellexerunt semitas eius:
neque filii eorum susceperunt eam. A facie
eorum longe facta est. Non est audita
in terra chanaan: neque visa est in the
man. Filii quoque agar qui exquisierunt
prudenciam que de terra est: et negocia
tores terre et theman et fabulatores
et exquisitores prudencie et intelli
gencie. Viam autem sapiencie nes
cierunt: neque commemorati sunt semi
tas eius. O israel quam magna est domus
dei: et ingens locus possessionis eius:
magnus et non habet finem. excelsus
et immensus. Ibi fuerunt gygantes no
minati. illi qui ab inicio fuerunt: statu
ra magna scientes bellum. Non hos ele
git deus. neque viam discipline dedit il
lis: propterea perierunt. Et quia non habuerunt
sapienciam: interierunt propter suam insipi
enciam. Quis ascendit in celum et acce
pit eam: et deduxit eam de nubibus: Quis
transfretauit mare et inuenit eam: et
attulit illam super aurum electum: Non est
qui possit scire vias eius: neque qui ex
quirat semitas eius. Sed qui scit vni
uersa nouit eam: et inuenit eam pru
dencia sua. Qui preparauit terram in eter
no tempore: et repleuit eam pecudibus
et quadrupedibus. Qui emittit lumen
et vadit: et uocauit illud. et obaudit
illi in tremore. Stelle autem lumen de
derunt in custodiis suis: et letate sunt.
Vocate sunt: et dixerunt. Assumus. Et
luxerunt ei cum iocunditate: qui fecit
illas. Hic est deus noster: et non es
timabitur alius aduersus eum. Hic
adinuenit omnem viam discipline: et
tradidit illam iacob puero suo. et is
rahel electo suo. Post hec in terra visus
est: et cum hominibus conuersatus est.

Hic liber manda
torum dei: et lex que est in eter
num. Omnes qui tenent eam
ad vitam: qui autem dereliquerint eam.
ad mortem. Conuertere iacob et apprehen

de eam: ambula per viam ad splendo
rem eius contra lumen eius. Ne tra
das alteri gloriam tuam: et dignitatem
tuam genti aliene. Beati sumus israel:
quoniam que deo placent nobis manifes
ta sunt. Animequior esto populus dei: me
morabilis israhel. Venundati estis gen
tibus non in perdicionem: sed propter quod in
ira ad iracundiam prouocastis deum. tra
diti estis aduersariis. Exacerbastis e
nim eum qui fecit uos. deum eternum: immola
tes demoniis et non deo. Obliti autem
estis deum qui nutriuit uos: et contris
tastis nutricem vestram ihrlm. Vidi enim
iracundiam a deo uenientem nobis: et dix
i. Audite confines syon. Adduxit enim mihi
deus luctum magnum. Vidi enim captiui
tatem populi mei filiorum meorum et filiarum:
quam superduxit illis eternus. Nutriui
enim illos cum iocunditate: dimisi au
tem illos cum fletu et luctu. Nemo
gaudeat super me. viduam et desolatam.
A multis derelicta sum. propter peccata fili
orum meorum: quia declinauerunt a lege
dei. Iusticias autem ipsius nescierunt: nec
ambulauerunt per vias mandatorum dei:
neque per semitas ueritatis eius cum iusti
cia ingressi sunt. Veniant confines
syon. et memorentur captiuitatem filio
rum et filiarum mearum: quam superduxit illis
eternus. Adduxit enim super illos gentem
de longinquo. gentem improbam et
alterius lingue. qui non sunt reueri
ti senem. neque puerorum miserti sunt: et ad
duxerunt dilectos vidue. et a filiis v
nicam desolauerunt. Ego autem quid
possum adiuuare uos: Qui enim ad
duxit super uos mala: ipse uos eripi
et de manibus inimicorum uestrorum. Ambula
te filii ambulate. Ego enim derelicta sum
sola. Exui me stola pacis. indui autem
me sacco obsecracionis: et clamabo ad
altissimum in diebus meis. Animequio
res estote filii. clamate ad dominum: et eri
piet uos de manu principum inimicorum.
Ego enim speraui eternam salutem uestram:

et uenit michi gaudiū a scō sup mīa
que ueniet uobis ab eterno salutari
nr̄o. Emisi enī uos cū luctu et ploratu:
reducet autē uos m̄ dn̄s cū gaudio et
iocunditate in sempitr̄nū. Sicut enim
uiderūt uicine syon captiuitatē vr̄am:
sic uidebūt et in celeritate salutē vr̄am
a deo. que supueniet uobis cū honore
magno et splendore eterno. Filij pacient̄
sustinete iram que supuenit uobis. P
secutus est enī te inimicus tuus: sed ci
to uidebis pdicionē ipius: et sup cr̄uices
ipius ascendes. Delicati mei ambula
uerūt uias asperas: ducti sunt enim
ut grex direptus ab inimicis. Animeq̄
ores estote filij: et pclamate ad dn̄m.
Erit enī memoria vr̄a ab eo qui ducit
uos. Sicut ei fuit sensus vr̄ ut erraretis
a deo: decies tantū iterū conuertentes re
quiretis eū. Qui enī induxit uob̄ ma
la: ipe rursū adducet uobis sempiter
nam iocunditatē cū salute nr̄a. Anime
quior esto ihrlm: exhortatur enī te qui
te noīauit. Nocentes parebūt qui te
vexauerūt: et qui gratulati sūt in tua
ruina punientur. Ciuitates quibz ser
uierūt filij tui punientur: que accepit
filios tuos. Sicut enī gauisa est in tua
ruina et letata est in tuo casu. sic con
tristabit̄ in sua desolacione: et ampu
tabitur exultacio multitudinis eius:
et gaudimoniū eius erit in luctū. Ig
nis enī supueniet ei ab eterno in longi
turnis diebz: et habitabit̄ a demonijs
in multitudinē tempis. Circūspice ihe
rusalem ad orientem: et vide iocūdita
tem a deo tibi uenientē. Ecce enī ueniūt
filij tui quos dimisisti dispsos: ueniūt
collecti ab oriente usqz ad occidentē. in
uerbo sc̄i gaudentes in honorē dei.

Erue te ihrlm stola luctus et vex
acionis tue: et indue te decorem
et honorē eius que a deo tibi ē
in sempitr̄na gloria. Circūdato te diploi
de deo iusticie: et imponet mitrā capiti
tuo. honoris eterni. Deus enī ostendet
splendorem suū in te: qui sub celo est.
Nomīabitur enī tibi nomen tuū a de
o in sempitr̄nū: pax iusticie et honor pi
etatis. Exurge ihrlm et sta in excelso.
et circūspice ad orientē: et vide collcōs
filios tuos ab oriente sole usqz ad oc
cidentē. in uerbo sc̄i gaudentes dei me
moria. Exierūt enī abs te pedibz. duc
ti ab inimicis: adducet autē illos dn̄s
ad te portatos in honorem sicut filios
regni. Constituit enī deus hūiliare ō
nem montē excelsū. et rupes phennes.
et cōualles replere in equalitatē terre:
ut ambulet isrl̄ diligenter in honorē
dei. Obūbrauerūt autē silue et omne
lignū suauitatis isrl̄. mandato dei. Ad
ducet enī deus isrl̄ cum iocūditate in
lumine maiestatis sue: cū mīa et iusti
cia que est ab ipo.

VI

Exemplū eplē quā misit ihēmias ad
abductos captiuos in babiloniā a r̄
ge babiloniorū. ut ānūciaret ill̄ scd̄m
quod p̄ceptum est illi a deo.

Propter pcta que peccastis ante
deum: adducenū in babiloniā
captiui a nabuchodonosor re
ge babiloniorū. Ingressi itaqz babiloni
am: eritis illic annis plurimis et tēpus
longū. usqz ad gn̄aciones septem. Post
hoc autē adducam uos inde cum pace.
Nunc autē uidebitis in babilonia deos
aureos et argenteos et lapideos et ligne
os in humeris portari: ostentātes me
tum gentibz. Videte ergo ne et uos simi
les efficiamī factis alienis. et metuatis:
et metus uos capiat in ipis. Visa itaqz
turba de retro et ab ante: adorantes di
cite in cordibz vr̄is. Te oportet adorari
dn̄e. Angelus autē meus uobiscū ē. Ip
se autē exquiram aīmas vr̄as. Nam
ligna ipōr polita a fabro: ipa eciam
īaurata et inargentata falsa sunt: et
non possūt loqui. Et sicut v̄gini amā
ti ornamenta: ita accepto auro fabri
cata sunt. Coronas certe aureas habēt
sup capita sua dij illor. Unde subtra

BARUCH

hunt sacerdotes ab illis aurū et argē
tum: et erogant illud in semetipsis.
Dant autē ex ipō prostitutis. et meer
trices ornant: et iterū eā recipiunt il
lud a mieribz ornant deos suos. Hy
autē non liberantur ab erugine et ty
nea. Optus autē illis uestē purpur
a: extergent faciem ipōr. ppter pul
uerem domus. qui est plurim⁹ inter
eos. Decipū autē habet ur homo:
sicut iudex regionis. qui in se peccan
tem non interficit. Habet enā gladi
um in manu et securī: se autē de bello
et a latronibz non liberat. Unde nobis
notū sit: quia non sunt dij. Nō ergo
uereamī eos. Sicut enī vas hominis
confractū inutile efficitur: tales sunt
et dij illor. Conclusus illis in domo:
oculi eor pleni sūt puluere. a pedibus
introeūtiū. Et sicut aliqu qui regem
offendit. aut sepulti sunt sanare. aut
sicut ad sepulchrū adductū mortuū:
ita tutant sacerdotes ostia clausuris et
seris ne a latronibz expolient. Lucerna
accendūt illis et quidē multas: ex qu
bus nullam videre possūt. Sūt autē
sicut trabes in domo. Corda uero eorū
dicūtur esungē serpentes qui de terra
sunt: dū comedūt eos. et uestimentū
eor et non sentiūt. Sugre sunt facies
eor a fumo qui in domo fit. Supra cor
pus eor et sup caput eor uolant noc
tue et hyrundines: et aues eadē simili
et cattę. Unde scietis quia non sūt dij.
Ne ergo timueritis eos. Aurū enā qđ
habent ad speciem est. Nisi aliquis ex
terserit erugine: non fulgebūt. Neq;
enī dū conflarentur sentiebāt. Ex om
ni precio empta sunt: in quibz spūs
non est in ipīs. Sine pedib⁹ in humer
is portant: ostentantes ignobilitatē
suā hoīnibz. Confundantur enā qui
colunt ea. Potēa si ceciderint in terā. a
semetipīs non surgent: neq; si quis sta
tuerit eī rām p semetipm stabit: sed si
cut mortuis munera eor illis apponen
tur. Hostias illor sacerdotes ipōr vē
dunt: et abutuntur. Simulier et mu
lieres eor decerpentes: neq; infirmo ne
q; mendicanti aliquid ipertūt. De sac
rificijs eor fere et menstruate contingūt.
Scientes itaq; ex hijs quia non sūt dij:
ne timeatis eos. Unde enī uocabit dij:
Quia mulieres apponūt dijs argente
is et aureis et lignei: et in domibus
eor sacerdotes sedent habentes tunica
sissas. et capita et barbam rasam:
quor capita nuda sunt. Ululāt enī
clamantes contra deos suos: sicut in
cena mortui. Uestimenta eor auferūt
sacerdotes: et uestiunt uxores suas et
filios suos. Neq; si quid mali patiūt
ab aliquo: neq; si quid boni. potērūt
retribuere. Neq; regem constituē pos
sunt: neq; auferre. Simulē neq; diui
tias dare possunt: neq; mali retribu
ere. Si quis illis uotū uouerit et non
reddiderit: nec hoc requirent. Hoīem
a morte non liberant: neq; infirmū
a potentatore eripiūt. Hoīem ceū ad
uisum non restituent: de necessitate ho
minem non liberabūt. Uidue non mi
serebuntur: neq; orphanis būfacient.
Lapidibz de monte similes sūt dij eorū:
lignei et lapidei aurei et argentei. Qui
autē colunt illa: confundent. Quomō
ergo estimandū est aut dicendū illos
esse deos: Adhuc enī ipīs caldeis nō ho
norantib⁹ ea. qui eī audierint mutū
non posse loqui. offerūt illū ad bel. pos
tulantes ab eo loqui: quasi possint sē
tire. qui non habent motū. Et ipī eī
intellexerint relinquent ea. Sensū enī
non habent ipī dij illor. Mulieres aūt
circūdatis funibz in uijs sedent: sicut
dentes ossa oliuar. Cum autē aliqua
ex ipīs abstracta ab aliquo transeūtiū
dormierit prune sue exprobrat qđ ea
non sit digna habita sicut ipa: neq; fu
nis eius dirruptus sit. Omnia autē que
illis fiūt. falsa sunt. Quomō autē et
timandū aut dicendū est illos esse deos:

A fabris autē et ab aurificibꝫ facta sūt.
Nichil aliud erūt: nisi id qd̄ uolūt ēē
sacerdotes. Aurifices etiā ipi qui ea fa
ciūt: non sūt multi tēpis. Nūquid er
go possunt que ab ipis fabricata sūt
esse dij? Reliq̄runt autē falsa: et obpro
briū post ea futuris. Nam cū supuene
rit illis p̄liū et mala: cogitant apud
se sacerdotes ubi se abscondant cū illis.
Quomō ergo sentiri debeant qm̄ dij
sūt. qui nec de bello se liberant. neq̄ de
malis se eripiūt? Nam cū sint lignea
et inaurata et margentata: scietur p⁹
ea q̄ falsa sunt gentibꝫ uniūsis et re
gibus que manifestata sūt quia non
sunt dij. sed opa manuū hoīm: et nul
lū opus dei in illis est. Unde ergo notū
est quia non sūt dij: sed opa manuū
hoīm. et nullū dei opus in ipis ē. Re
gem regioni non suscitāt: pluuiā hoī
bus non dabunt. Iudiciū quoq̄ non
discernent: neq̄ regionē liberabūt ab
iniuria: quia nichil possūt. sicut corni
cule inter mediū celi et terre. Etenī cū
ceciderit ignis in domū deoꝝ ligneorū
aureoꝝ et argenteoꝝ. sacerdotes quidē
ipoꝝ fugient et liberabūtur: ipi uero
sicut trabes in medio ꝯburentur. Re
gi autē et bello non resistent. Quom̄
ergo estimandū est aut dicendū q̄ dij
sunt? Non a furibꝫ neq̄ a latronibus
se liberabunt dij lignei et lapidei et in
aurati et īargentati: quibꝫ hij qui for
tiores sunt. aurū et argentū et uestim̄
tū quo opti sunt auferent illis et abi
bunt: nec sibi auxiliū ferūt. Itaq̄ me
lius est ēē regem ostentantē uirtutē su
am aut vas in domo utile in quo gl̄a
bitur qui possidet illud q̄ falsi dij: uel
ostiū in domo qd̄ custodit ea que ī ipa
sūt q̄ falsi dij. Sol quidē et luna et sy
dera cū sint splendida et emissa ad uti
litates: obaudiūt. Similit̄ et fulgur
cū apparuerit p̄spicuū est. Idipm̄ au
tem et spūs. in omī regione spirat. Et
nubes quib⁹ cū imp̄atum fuerit a deo
p̄ambulare uniūsū orbem: p̄ficiunt
qd̄ imp̄atū est eis. Ignis etiam miss⁹
desup ut consumat montes et siluas:
facit qd̄ p̄ceptū est ei. Hec autē neq̄ spe
ciebus neq̄ uirtutibꝫ uni eoꝝ similia
sunt. Unde neq̄ estimandū est. neq̄ di
cendū ēē illos deos qn̄ non possūt ne
q̄ iudiciū iudicare neq̄ facere hoīibꝫ.
Scientes itaq̄ quia non sunt dij: ne
ergo timueritis eos. Neq̄ enī regibus
maledicent neq̄ bn̄dicent. Signa eti
am in celo gentibꝫ non ostendūt: neq̄
ut sol lucebunt: neq̄ illuīabūt ut lu
na. Bestie meliores sūt illis: que possūt
fugē sub tectū ac p̄desse sibi. Nullo ita
q̄ modo nobis est manifestū quia sūt
dij: p̄pt̄ qd̄ ne timeatis eos. Nam sicut
in cucumerario formido nichil custo
dit: ita sūt dij illoꝝ lignei et argentei
et īaurati. Eodem modo et in orto spina
alba sup̄ quā omīs auis sedet. Similit̄
et mortuo p̄iecto in tenebris silēs sunt
dij illoꝝ lignei et īaurati et īargētati.
A purpura quoq̄ et marmore que su
p illud teneant: scietis itaq̄ quia non
sūt dij. Ipsi etiā postremo comedūt̄:
et erit obprobriū in regione. Melior
est homo iustus qui non habet simu
lachra. Nā erit longe ab obprobriis.
Explicit liber Baruch.

Incipit p̄log⁹ sc̄i ihēonimi in eze
chielem p̄phetam.

Ezechiel p̄pheta cum
ioachim rege iuda
captiu⁹ ductus ē in
babilonē: ibiq̄ hijs
qui cum eo captiui
fuerant p̄phēauit: pe
nitentibꝫ qd̄ ad ieremie vaticiniū se ul
tro adūsariis tradidissent: et viderent
adhuc urbem iherosolimā stare quā
ille casuram ēē p̄dixerat. Tricesimo aūt
etatis sue anno et captiuitatis quīto:

Explicit liber baruch Incipit p̄log⁹ sc̄i ihēo' in ezechielē p̄phetam

ctoribus ē ad cōcaptiuos loqui. Et eodē tempe lucet posterior. hic in caldea: ne reuuias in iudea pphetauerūt. Hermo eius nec satis disertus nec admodum rusticus est: sed ex utroq; medie tempe ratus. Sacerdos et ipē sicut et ieremias: principia uolumīs et finem magnus habens obscuritatib; inuoluta. Sed et uulgata eius editio. non mulcū dif fert ab hebraico. Vnde satis miror qđ causē extiterit: ut si eosdē in uniuersis libris habem⁹ interpretes: in alijs eadē et in alijs diuisa transtulerint. Legite igitur et hūc uestra tūm attentione dignū: quia p cola sarptus et cōmata. manu festiorem sensū legentib; tribuit. Si at anima mea et hūc substannauerīt: dicetis eis qr nemo eos compellat ut sal uent. Sed uerior ne illud eis eueniat qđ grece significatius dicit. ut uocentur sagolidoros: hoc ē manducatus ne cnemas. Explicat prolog⁹. Incipit ezechiel prophera.

Tractū est in tricesimo āno. in quarto mē se in quīta mē sis. cū ēem in medio captiuo rū iuxta fluui um chobar: a perti sunt celi et vidi visiones dei. In q̄nta mensis. ipē est ann⁹ quintus trās migrationis regis ioachim: fm̄ ēuer bum dñi ad ezechiel filiū buzi sacerdo tem in terra chaldeor. seus fluuiem cho bar. Et facta est sup eū ibi manus dñi. Et vidi: et ecce ventus turbinis venie bat ab aquilone et nubes magna ig nis inuoluēs: et splendor in circuitu e ius. Et de medio eius quasi species elec tri: id ē de medio ignis. Et ex medio e ius: similitudo q̄tuor aīaliū. Et hec as pectus eor: similitudo hominis in eis. Et quatuor facies uni: et quatuor pēne uni. Et pedes eor pedes recti: et plan ta pedis eor. quasi planta pedis uitu li: et scintille q̄si aspectus eris candē tis. Et manus hoīs sub pennis eor: in q̄tuor ptibus. Et facies et pēnas p q̄tu or ptes habebant: uicissim erant pēne eor alterius ad alterū. Non reuertebā tur cū incederent: sed vnūqđq; ante fa ciem suam gradiebatur. Similitudo aūt vultus eor: facies hoīs et facies leonis a dextris ipor q̄tuor. facies aūt bouis a sinistris ipor quatuor: et facies aq̄ le desup ipor q̄tuor. Et facies eor et pē ne eor. extente desup. Due penne sin gulor iūgebantur: et due tegebant corpa eor. Et vnūqđq; coram facie su a ambulabat. Vbi erat impetus spūs illuc gradiebantur: nec reuertebant cum ambularent. Et similitudo aīaliū aspectus eor q̄si carboni ignis ardēti: et q̄si aspectus lampadaꝝ. Hec erat visio discurrens in medio aīaliū: splendor ignis et de igne fulgur egrediens. Et a nimalia ibant et reuertebant⁹: in simi litudinē fulguris choruscantis. Cumq; aspicerē aīalia: apparuit rota una su p terrā iuxta aīalia habens q̄tuor fa ces. Et aspectus rotaꝝ et opus eaꝝ quasi visio maris: et vna similitudo ipaꝝ qua tuor. Et aspectus earū et opa: q̄si si sit ro ta in medio rote. Per q̄tuor partes earū in tres ibant: et non reuertebant⁹ cū ambu larent. Altitudo quoq; erat rotis alta mi et horribilis aspectus: totū corpus ple nū oculis in circuitu ipaꝝ q̄tuor. Cumq; ambularēt aīalia: ambulabāt pariter et rote iuxta ea. Et cū eleuarēt⁹ aīmalia de terra: eleuabantur simul et rote. Quocūq; ibat spūs: illuc eunte spū. et rote pa ter leuabant⁹ sequētes eū. Spūs enī vite erat in rotis. Cum eūtib; ibant et cum stantib; stabant⁹: et cū eleuatus a terra pariter eleuabantur et rote sequentes ea: quia spūs vite erat in rotis. Et similitu do sup caput aīmaliū firmamenti q̄si aspectus cristalli horribil⁹: et extensa sup capita eor desup. Sub firmamen

to autē penne eoꝝ recte. alterius ad alterū.
Vnūquodq; duabꝫ alis velabat corpus
suū: et alter similiter velabatur. Et au
diebam sonū alaꝝ quasi sonū aquaꝝ
multaꝝ: q̄si sonū sublimis dei. Cū am
bularent q̄si sonus erat multitudinis:
ut sonus castroꝝ. Cumq; starent: dimit
tebantur penne eoꝝ. Nam cū fieret vox
sup firmamentū qd̄ erat sup caput eo
rum: stabant et submittebant alas su
as. Et sup firmamentū qd̄ erat īminēs
capiti eoꝝ: quasi aspcūs lapidis saphi
ri silitudo throni. Et sup similitudinē
throni: silitudo q̄i aspectus hoīs desup.
Et vidi q̄i spēm electri. velut aspectum
ignis intrinsecus eius p circuitum: a
lumbis eius et desup. Et a lumbis eius
usq; deorsum. vidi quasi spēm ignis
splendentis in circuitu: velut aspectū
arcus cum fuerit in nube in die pluui
e. Hic erat aspectus splendoris p gyrū.
Et visio silitudinis II
glorie dn̄i. Et vidi et cecidi in
faciē meam: et audiui uocem
loquentis. Et dixit ad me. Fili hom̄is
sta supra pedes tuos: et loquar tecum.
Et ingressus est in me spūs postq̄m lo
cutus est mi: et statuit me supra pedes
meos. Et audiui loquentē ad me et di
centē. Fili hoīs mitto ego te ad filios is
rahel: ad gentes apostatrices. que re
cesserunt a me. Patres eoꝝ p̄uarica
ti sunt pactum meū usq; ad diē hanc:
et filij dura facie et indomabili corde
sunt. ad quos ego mitto te. Et dices ad
eos. Hec dicit dn̄s deus. Si forte uel
ipi audiant. et si forte quiescant: qm̄
domꝰ exasperans est. Et scient quia p
pheta fuit in medio eoꝝ. Tu ergo fili
hom̄is ne timeas eos. neq; sermones
eoꝝ metuas: qm̄ increduli et subuer
sores sūt tecū: et cū scorpionibꝫ hītas.
Verba eoꝝ ne timeas: et vultus eorū
ne formides: quia domus exasperās
est. Loqueris ergo uerba mea ad eos: si
forte audiant et quiescant: qm̄ irri
tatores sunt. Tu autē fili hom̄is audi
q̄cūq; loq̄r ad te: et noli esse exasperās.
sicut domus exasperatrix est. Aperi os
tuū: et comede quecūq; ego do tibi. Et
vidi: et ecce manus missa ad me. in q̄ e
rat īuolutus liber. Et expandit illū co
ram me: qui erat scriptus intus et fo
ris. Et scripte erant in eo lamentacio
nes. et carmen. et ve. III
Et dixit ad me. Fili hoīs. quod
cūq; īueneris comede. Comede
volumē istud: et vadens loq̄re
ad filios isrl. Et aperui os meū: et ciba
uit me uolumīe illo. Et dixit ad me.
Fili hom̄is uenter tuus comedet: et vis
cera tua complebūtur uolumīe isto qd̄
ego do tibi. Et comedi illud: et factū ē in
ore meo. sicut mel dulce. Et dixit ad me.
Fili hom̄is vade ad domū isrl: et loque
ris uerba mea ad eos. Non enī ad pplm
pfundi sermonis et ignote lingue tu
mitteris ad domū isrl: neq; ad pplos
multos pfundi sermonis et ignote lig
ue. quoꝝ non possis audire sermones.
Et si ad illos mittereis: ipi audirēt te.
Domus autē isrl nolūt audire te: q̄a
nolūt audire me. Om̄is quippe domꝰ
isrl attrita fronte est: et duro corde. Ec
ce dedi faciem tuā valenciorē faciebus
eoꝝ: et frontē tuā duriorem frontibus
eorū. Vt adamantē et ut silicē. dedi fa
ciem tuam. Ne timeas eos neq; metu
as a facie eoꝝ: quia domus exaspans
est. Et dixit ad me. Fili hom̄is omnes
sermones meos quos loq̄r ad te assu
me in corde tuo et auribꝫ tuis audi: et
vade ingredere ad trāsmigracionē. ad fi
lios ppli tui: et loqueris ad eos et dices
eis. Hec dicit dn̄s deus: si forte audiāt
et quiescant. Et assūpsit me spūs: et
audiui post me uocem cmocionis mag
ne. bn̄dicta gl̄a dn̄i de loco suo: et uocē
alaꝝ aīaliū pcuciencīū alteram et alte
ram. et uocem rotaꝝ sequencīū aīalia:
et uocem cmocionis magne. Sp̄s quo
q; leuauit me et assūpsit me: et abij a

manus tu indignacõe spūs mei. sed manus eius dñi erat mecū confortans me.
Et ueni ad trāsmigracõnē ad acerui nouay fruges: ad eos qui habitabāt iuxta fluuiū chobar. Et sedi ubi ille sedebāt: et mansi ibi septem diebz mirens in medio eoz. Cū autē prāsisset septem dies: factū est uerbū dñi ad me dicens. Fili hominis speculatorem dedi te domui isrl. Et audies de ore meo uerbū: et annūciabis eis ex me. Si dicente me ad impiū morte morieris non annūciaueris ei neq; locutus fuis ut auertatur a uia sua impia et uiuat: ipe impius in iniquitate sua morietur: sanguinē autē eius de manu tua requiram. Si autē tu annūciaueris impio. et ille nō fuit ab impietate sua. et a uia sua impia: ipe quidem in iniq̄tate sua morietur: tu autē aiam tuam liberasti. Siquis et si cōuersus iustus a iustitia sua fecerit iniquitatē: ponā offendiculū coram eo. Ipse morietur: quia non annūciasti ei. In peccō suo morietur: et non erūt in memoria iustitie quas fecit: sanguinē uero eius de manu tua requiram. Si autē tu annūciaueris iusto ut non peccet iustus. et ille non peccauerit: uiuens uiuet qa annūciasti ei: et tu aiam tuā liberasti. Et facta est sup me manus dñi: et dixit ad me. Surge egredere in campū: et ibi loquar tecū. Et surgens egressus sum in cāpū: et ecce ibi gloria dñi stabat qi gla quā uidi iuxta fluuiū chobar. Et cecidi in faciē meā. Et ingressus ē in me spūs: et statuit me sup pedes meos. Et locutus est mihi: et dixit ad me. Ingredere: et includere in medio domus tue. Et tu fili hominis. ecce data sunt sup te uincla: et ligabunt te in eis: et non egredieris in medio eoz. Et linguā tuā adhęre faciē palato tuo: et eris mutus. nec q̄si uir obiurgans: quia domus exasperans est. Cum autē locutus fuero tibi. aperiam os tuū: et dices ad eos. Hec dicit dñs deus. Qui audit audiat: et q̄ quiescat quiescat: quia domus exasperans ē.

Et tu fili hominis ||||
sume tibi laterē. et pones eum coram te: et describes in eo ciuitatem ihrlm. et ordinabis aduersū eā obsidionē: et edificabis munitiones. et cōportabis aggerem. et dabis contra eam castra: et pones arietes in gyro. Et tu sume tibi sartaginē ferream. et pones eam murū ferreū inter te et ciuitatem: et obfirmabis faciē tuā ad eam: et erit in obsidionē. et circūdabis eam. Signū est domui isrl. Et tu dormies sup latus tuū sinistrū: et pones iniquitates domus isrl sup eo. numero dierū quibus dormies sup illud: et assumes iniquitates eoz. Ego autē dedi tibi annos iniquitatis eoz. iuxta dierū numerum trecentos et nonaginta dies: et portabis iniquitatē domus isrl. Et cum cōpleueris hec. dormies sup latus tuū dextrū secūdo: et assumes iniquitatē domus iuda q̄draginta diebz. Diem pro anno: diem inq̄m pro anno dedi tibi. Et ad obsidionem ihrlm conuertes faciem tuā: et brachium tuū erit extentū: et pphetabis aduersum eam. Ecce circūdedi te uinculis: et non reuertes a latere tuo in latus aliud: donec cōpleas dies obsidionis tue. Et tu sume tibi frumentū et ordeū et fabam et lentē. et milium et uicā. et mittes ea in uas unū: et facies tibi panes iuxta numerum quibz dormies sup latus tuum. trecentis et nonaginta diebz comedes illud. Cibus autē tuus quo uescēris. ei in pondere uiginti siclos per singulos in die. A tempore usq; ad tempus comedes illud. Et aquā in mensura bibes: sextarium pro hin. A tempore usq; ad tempus bibes illud. Et q̄si subcinericiū ordeaceū comedes illud: et stercore qđ egredietur de homine operies illud in oculis eoz. Et dixit dñs. Sic comedent filii isrl panē suū pollutū inter gentes: ad quas eiciam eos. Et dixi. A. a. a. domine deus. Ecce aia mea non ē pollu

ta: et morticinum et laceratum a bestijs non
comedi ab infancia mea usque nunc: et non
est ingressa os meum omnis caro immunda.
Et dixit ad me. Ecce dedi tibi fimum bovum
pro stercoribus humanis: et facies panem
tuum in eo. Et dixit ad me. Fili hominis ecce
ego conteram baculum panis in ihrlm: et
comedent panem in pondere et in sollici
tudine. et aquam in mensura et in an
gustia bibent: ut deficientibus pane et
aqua corruat unusquisque ad fratrem suum:
et contabescant in iniquitatibus suis. V

Et tu fili hominis. sume tibi gla
dium acutum radentem pilos: et as
sumes eum et duces per caput
tuum. et per barbam tuam. Et assumes tibi
stateram ponderis: et divides eos. Ter
ciam partem igni combures in medio civi
tatis: iuxta complecionem dierum obsidi
onis. Et assumens terciam partem concides
gladio in circuitu eius. Terciam vero
aliam dispardes in ventum: et gladium nu
dabo post eos. Et sumes inde parvum numerum:
et ligabis eos in summitate pallij tui. Et
ex eis rursum tolles et pacies in medio ig
nis: et combures eos igni. Ex eo egredie
tur ignis in omnem domum israel. Hec di
cit dominus deus. Ista est ihrlm. In medio
gencium posui eam: et in circuitu eius ter
ras. Et contempsit iudicia mea: ut plus
esset impia quam gentes: et precepta mea
ultra quam terre que in circuitu eius sunt.
Iudicia enim mea pieterunt: et in preceptis
meis non ambulaverunt. Idcirco hec di
cit dominus deus. Quia superastis gentes que
in circuitu vestro sunt: in preceptis meis
non ambulastis. et iudicia mea non
fecistis. et iuxta iudicia gencium que in
circuitu vestro sunt non estis operati: ideo hec
dicit dominus deus. Ecce ego ad te: et ipse ego
faciam in medio tui iudicia in oculis gen
cium. Et faciam in te que non feci. et quibus
similia ultra non faciam: propter omnes ab
hominaciones tuas. Ideo patres comedent
filios in medio tui: et filij comedent pa
tres suos. Et faciam in te iudicia: et ven

tilabo universas reliquias tuas in om
nem ventum. Idcirco vivo ego dicit dominus
deus: nisi pro eo quod sanctum meum violasti in
omnibus offensionibus tuis et in omnibus ab
hominacionibus tuis: ego quoque confringam.
et non parcet oculus meus et non misere
bor. Tercia pars tui peste morietur: et fa
me consumetur in medio tui: et tercia tui
pars gladio cadet in circuitu tuo. Terciam
vero partem tuam in omnem ventum disper
gam: et gladium evaginabo post eos.
Et compleam furorem meum: et requiescere
faciam indignacionem meam in eis: et
consolabor. Et scient quia ego dominus lo
cutus sum in zelo meo: cum compleuero
indignacionem meam in eis. Et dabo te
in desertum et in obprobrium gentibus que
in circuitu tuo sunt: in conspectu omnis
pretereuntis. Et eris obprobrium et blasphe
mia. exemplum et stupor in gentibus que
in circuitu tuo sunt: cum fecero in te iu
dicia in furore et in indignacione et
in increpacionibus ire. Ego dominus locutus
sum. Cum misero sagittas famis pes
simas in eos que erunt mortifere. et quas
mittam ut dispardam vos: et famem congre
gabo super vos. et conteram vobis bacu
lum panis et immittam in vos famem
et bestias pessimas. usque ad interneccio
nem. Et pestilencia et sanguis trans
ibunt per te: et gladium inducam super te.
Ego dominus locutus sum. VI

Et factus est sermo domini ad me di
cens. Fili hominis pone faciem
tuam ad montes israel: et prophe
tabis ad eos et dices. Montes israel. audi
te verbum domini dei. Hec dicit dominus deus
montibus et collibus: rupibus et vallibus.
Ecce ego inducam super vos gladium.
et dispardam excelsa vestra et demoliar
aras vestras. et confringentur simula
chra vestra: et deiciam interfectos vestros an
te ydola vestra. Et dabo cadavera filiorum
israel ante faciem simulachrorum vestrorum:
et dispergam ossa vestra circum aras vestras
in omnibus habitacionibus vestris. Urbes

deserte erunt. et excelsa demolientur
et dissipabuntur. et interibunt are vestre
et confringentur: et cessabunt ydola
vestra. et conterentur delubra vestra. et dele
buntur opera vestra: et cadet interfectus in
medio vestri: et scietis quia ego dominus. Et
relinquam in vobis eos qui fugerint
gladium in gentibus: cum dispersero vos in
terris. Et recordabuntur mei libera
ti vestri. in gentibus ad quas captiui duc
ti sunt: quia contriui cor eorum fornicans
et recedens a me. et oculos eorum fornican
tes post ydola sua. Et displicebunt si
bimet super malis que fecerant in vni
uersis abhominacionibus suis: et scient
quia ego dominus non frustra locutus sum.
ut facerem eis malum hoc. Hec dicit dominus
deus. Percute manum tuam et allide pe
dem tuum: et dic heu ad omnes abhomi
naciones malorum domus israel: qui gla
dio. fame. peste. ruituri sunt. Qui lon
ge est: peste morietur. Qui autem prope:
gladio corruet. Et qui relictus fuerit
et obsessus: fame morietur. Et comple
am indignacionem meam in eis. Et
scietis quia ego dominus cum fuerint inter
fecti vestri in medio ydolorum vestrorum. in cir
cuitu vestrarum: in omni colle excelso. et in cunc
tis summitatibus montium. et subtus om
ne lignum nemorosum. et subtus vniu
sam quercum frondosam: locum ubi ac
cenderunt thura redolencia vniuersis
ydolis suis. Et extendam manum me
am super eos: et faciam terram desolatam
et destitutam a deserto deblata in omnibus
habitacionibus eorum: et scient quia ego dominus.

VII

Et factus est sermo
domini ad me dicens. Et tu fili
hominis hec dicit dominus deus terre
israel. Finis venit finis venit: super quatu
or plagas terre. Nunc finis super te.
Et emittam furorem meum in te: et iudi
cabo te iuxta vias tuas. Et ponam con
tra te omnes abhominaciones tuas:
et non parcet oculus meus super te. et non
miserebor: sed vias tuas ponam super
te. et abhominaciones tue in medio tu
i erunt: et scietis quia ego dominus. Hec di
cit dominus deus. Afflictio vna: afflictio
ecce venit. Finis venit: venit finis. E
uigilabit aduersum te: ecce venit. Ve
nit contricio super te qui habitas in terra.
Venit tempus: prope est dies occisionis:
et non glorie montium. Nunc de propin
quo effundam iram meam super te: et
compleam furorem meum in te. Et iudica
bo te iuxta vias tuas: et imponam tibi
omnia scelera tua: et non parcet oculus
meus neque miserebor: sed vias tuas
imponam tibi. et abhominaciones tue
in medio tui erunt: et scietis quia ego
sum dominus percuciens. Ecce dies: ecce ve
nit. Egressa est contricio: floruit vir
ga: germinauit superbia. Iniquitas
surrexit in virga impietatis. Non ex
eis et non ex populo neque ex sonitu
eorum: et non erit requies in eis. Venit
tempus: appropinquauit dies. Qui e
mit non letetur: et qui vendit non
lugeat: quia ira super omnem populum eius.
Quia qui vendit ad id quod vendidit
non reuertetur: et adhuc in viuenti
bus vita eorum. Visio enim ad omnem mul
titudinem eius non regredietur: et vir
in iniquitate vite sue non confortabitur.
Canite tuba: preparentur omnes: et non
est qui vadat ad prelium. Ira enim mea
super vniuersum populum eius. Gladius foris:
pestis et fames intrinsecus. Qui in a
gro est gladio morietur: et qui in ciui
tate pestilencia et fame deuorabuntur.
Et saluabuntur qui fugerint ex eis: et
erunt in montibus quasi columbe conuallium:
omnes trepidi. vnusquisque in iniquita
te sua. Omnes manus dissoluentur:
et omnia genua fluent aquis. Et accin
gent se ciliciis: et operiet eos formido. Et
in omni facie confusio: et in vniuersis ca
pitibus eorum caluicium. Argentum eorum foris
proicietur: et aurum eorum in sterquilinium e
rit. Argentum et aurum eorum non ualebit
liberare eos. in die furoris domini. Animam

suam non saturabunt. et ventres eo
rum non implebuntur: quia scandalum
iniquitatis eorum factum est. et ornamen
tum monilium suorum in superbiam posue
runt: et ymagines abhominacionum
suarum et simulachrorum fecerunt ex eo.
Propter hoc dedi eis illud in immundiciam:
et dabo illud in manus alienorum ad
diripiendum. et impiis terre in predam:
et contaminabunt illud. Et avertam
faciem meam ab eis: et violabunt ar
chanum meum: et introibunt in illud e
missarii. et contaminabunt illud. Fac
conclusionem: quoniam terra plena est iudi
cio sanguinum: et civitas plena iniqui
tate. Et adducam pessimos de genti
bus: et possidebunt domus eorum. Et quie
scere faciam superbiam potencium: et
possidebunt scanaria eorum. Angustia su
perveniente requirent pacem: et non erit.
Conturbacio super conturbacionem ve
niet: et auditus super auditum. Et que
rent visionem de propheta: et lex peribit a
sacerdote. et concilium a senioribus. Rex
lugebit: et princeps induetur merore:
et manus populi terre conturbabuntur. Secundum
viam eorum faciam eis: et secundum iudicia eorum
iudicabo eos: et scient quia ego dominus.

VIII

Et factum est in anno
sexto in sexto mense. in quinta
mensis: ego sedebam in domo
mea. et senes iuda sedebant coram me.
Et cecidit super me ibi manus domini dei.
Et vidi. et ecce similitudo quasi aspectus ig
nis: ab aspectu lumborum eius. et deorsum
ignis: et a lumbis eius. et sursum qua
si aspectus splendoris ut visio electri. Et
emissa similitudo manus apprehendit me
in cincinno capitis mei: et elevavit me
spiritus inter terram et celum: et adduxit me in
ihrlm in visione dei iuxta ostium interius.
quod respiciebat ad aquilonem: ubi erat
statutum ydolum zeli ad provocandum emu
lacionem. Et ecce ibi gloria dei israel: secundum
visionem quam videram in campo. Et dix
it ad me. Fili hominis. leva oculos tuos ad
viam aquilonis. Et levavi oculos
meos ad viam aquilonis: et ecce ab
aquilone porte altaris ydolum zeli in
ipso introitu. Et dixit ad me. Fili hominis
putas ne vides tu quid isti faciunt. ab
hominaciones magnas quas domus
israel facit hic. ut procul recedam a scanari
o meo: Et adhuc conversus videbis ab
hominaciones maiores. Et introdux
it me ad ostium atrii: et vidi. et ecce fora
men unum in pariete. Et dixit ad me. Fili
hominis fode parietem. Et cum perfodissem pa
rietem: apparuit ostium unum. Et dixit ad
me. Ingredere: et vide abhominaciones
pessimas. quas isti faciunt hic. Et in
gressus vidi: et ecce omnis similitudo rep
tilium et animalium abhominacio: et uni
versa ydola domus israel depicta erant
in pariete in circuitu per totum. Et septua
ginta viri de senioribus domus israel. et
ihezonias filius saphan stabat in me
dio eorum stancium ante picturas: et unus
quisque habebat thuribulum in manu
sua: et vapor nebule de thure consur
gebat. Et dixit ad me. Certe vides fili
hominis que seniores domus israel faci
unt in tenebris: unusquisque in abscon
dito cubilis sui. Dicunt enim. Non videt
dominus nos: dereliquit dominus terram. Et dix
it ad me. Adhuc conversus videbis ab
hominaciones maiores: quas isti faci
unt. Et introduxit me per ostium porte do
mus domini. quod respiciebat ad aquilonem:
et ecce ibi mulieres sedebant plangen
tes adonidem. Et dixit ad me. Certe vi
disti fili hominis. Adhuc conversus vide
bis abhominaciones maiores hiis. Et in
troduxit me in atrium domus domini inte
rius: et ecce in ostio templi domini inter
vestibulum et altare quasi viginti quinque
viri. dorsa habentes contra templum
domini. et facies ad orientem: et adorabant
ad ortum solis. Et dixit ad me. Certe vi
disti fili hominis. Numquid hoc leve est
domui iuda ut facerent abhominacio
nes istas quas fecerunt hic. quia replen

tes terrā iniquitate cōuersi sunt ad
irritandū me: Et ecce applicant ra
mū ad nares suas. Ergo et ego faciā
in furore. Non pcet oculus meus:
nec miserebor. Et cū clamauerīt ad
aures meas voce magna: non exau
diam eos. IX
Et clamauit in auribz meis
uoce magna dicens. Appro
pinquauerūt visitaciones vrbis: et
vnusquisqz vas intfectionis habet
in manu sua. Et ecce sex viri venie
bant de via porte supioris que res
picit ad aquilonē: et vniuscuiusqz vas
interitus in manu eius. Vir qz vnus
in medio eorū uestitus lineis: et atra
mentariū scriptoris ad renes eius.
Et ingressi sūt: et steterūt iuxta al
tare ereū. Et gloria dnī isrl' assūpta
est de cherub que erat sup eū ad limē
domus. Et uocauit virum qui in
dutus erat lineis: et atramentariū
in lumbis suis. Et dixit dns ad eū.
Transi p mediā ciuitatē in medio
ihrlm: et signa thau sup frontē vi
rorū gemenciū et dolenciū sup cunc
tis abhomīacionibz que fiūt in me
dio eius. Et illis dixit audiente me.
Transite p ciuitatē sequentes eū: et
pcutite. Non pcat oculus vr: neqz
misereamū. Senem. adolescentulū.
et virginē: puulū et mulieres intfici
te usqz ad intrnecionē. Omnē autē
sup quē uideritis thau ne occidatis:
et a scīario meo incipite. Ceperūt er
go a viris senioribz: qui erant ante
faciē domus. Et dixit ad eos. Conta
minate domū: et īplete atria intfec
tis. Egredimū. Et egressi sūt: et pcuci
ebant eos qui erant in ciuitate. Et
cede cōpleta remansi ego: ruiqz sup
faciem meam. et clamans aio. Heu
heu heu. dne deus. Ergo ne disperdes
oms reliqas isrl'. effundens furorem
tuū sup ihrlm: Et dixit ad me. Ini
quitas domus isrl' et iuda magna ē
nimis valde: et repleta est tra sang
uinibz: et ciuitas repleta est auersio
ne. Dixerūt eīm. Dereliquit dns terrā:
et dns non uidet. Igitur et meus nō
pcet oculus. neqz miserebor: viam eo
rū sup caput eorū reddam. Et ecce vir
qui indutus erat lineis qui habebat
atramentariū in dorso suo: rndit uer
bū dicens. Feci sicut pcepisti michi.
Et vidi et ecce in X
firmamēto qd erat sup caput
cherubin qsi lapis saphirus:
quasi spēs similitudinis solij appa
ruit sup ea. Et dixit ad virū qui in
dutus erat lineis: et ait. Ingredere
in medio rotarū que sunt subtus che
rubin et īple manū tuam prunis ig
nis que sunt int' cherubin: et effun
de sup ciuitatē. Ingressus qz ē in con
spcū meo. Cherubin autē stabāt a dex
tris domus: cū ingrederet vir. Et nu
bes impleuit atriū interius. Et eleua
ta est gloria dnī desup cherubin ad li
men domus: et repleta est domus nu
be: et atriū repletū est splendore glori
e dnī. Et sonitus alarū cherubin audi
ebatur usqz ad atriū exterius: qsi uox
dei omīpotentis loquentis. Cūqz pce
pisset viro qui indutus erat lineis di
cens. sume ignē de medio rotarū que st
int' cherubin: ingressus ille stetit iux
ta rotam. Et extendit cherub manū
de medio cherubin ad ignē qui erat
int' cherubin: et sūpsit et dedit in ma
nus eius qui indutus erat lineis. Qui
accipiens egressus est. Et apparuit in
cherubin similitudo manus hoīs sub
tus pēnas eorū. Et vidi: et ecce qtuor
rote iuxta cherubin. Rota vna iuxta
cherub vnū: et rota alia iuxta cherub
vnū. Species autē erat rotarū: qua
si visio lapidis crisoliti: et aspcūs earū
silitudo vna qtuor: quasi si sit rota in
medio rote. Cūqz ambularent: in qtuor
ptes gradiebantur. Non reuerte
bantur ambulantes: sed ad locū ad

quem ire dcbnabat que ꝑna erat:
sequebantur et cetē. nec conūtebātur.
Et oīe corpus earū et colla et manus
et pēne et circuit. plena erant oculis ī
circuitu quatuor rotar. Et rotas istas
uocauit uolubiles audiente me. Qz-
tuor aut facies habebat unū. Faciem
una facies cherub. et facies secūa facies
hoīis: et in tertio facies leonis: et in
qrto facies aquile. Et eleuata sūt che
rubin. Ipm est aīal qd uideram iux
ta fluuiū chobar. Cūq; ambularent
cherubin: ibant pīe et rote iuxta ea.
Et cū leuarent cherubin alas suas ut
exaltarentur a tra: non reuertebantur ro
te. sed et ipe iuxta erant. Stantibz illis
stabant: et cū eleuatis eleuabantur.
Spūs enī uite erat in eis. Et egressa
est gloria dnī a limine templi: et ste
tit sup cherubin. Et eleuauerūt cheru
bin alas suas: exaltata sūt a tra co
ram me. Et illis egredientibz: rote eq
subsecute sūt. Et stetit in introitu por
te domus dnī orientalis: et gla dei is
rahel erat sup ea. Ipm est animal qd
uidi subter deum isrl. iuxta fluuium
chobar. Et intellexi qa cherubin es
sent. Quatuor p qtuor vultus uni:
et qtuor ale uni. Et similitudo manus
hoīis sub alis eor. Et similitudo vultu
um eor: ipi vultus quos uideram iux
ta fluuiū chobar. Et unusquisq eor et
ipsius singuloz. ante faciem suam
ingredi.

XI

Et eleuauit me spūs: et intro
duxit me ad portam domus
dnī orientalem que respicit solis or
tū. Et ecce in introitu porte viginti qz
uir. Et uidi in medio eor ihezoniā
filiū azur. et felthiam filiū banauye
principes ppli. Dixitq; ad me. Fili hoīis
hi uiri qui cogitant iniquitatē: et
tractant consiliū pessimū in urbe is
ta dicentes. Nōne dudū edificate sunt
domus? Hec ē lebes: nos aut carnes.
Idcirco uaticinare de eis: uaticinare
fili hoīis. Et irruit in me spūs dnī:
et dixit ad me. Loquie. Hec dicit dns.
Sic locuti estis domus isrl: et cogita
ciones cordis uī ego noui. Plurimos
occidistis in urbe hac: et implestis ui
as eius interfectis. Ꝓpterea hec dicit dns
deus. Interfecti uī quos posuistis ī me
dio eius. hi sūt carnes: et hec ē lebes.
Et educam uos de medio eius. Gladi
um metuistis: et gladiū inducā sup
uos. ait dns deus. Et eiciā uos de me
dio eius: dabogz uos in manus hos
tium: et faciam in uobis iudicia. Gla
dio cadetis. In finibus isrl iudicabo
uos: et scietis quia ego dns. Hec non
erit uobis in lebetem: et uos nō eritis
in medio eius in carnes. In finibus
isrl iudicabo uos. et scietis quia ego
dns: quia in ꝑceptis meis non am
bulastis et iudicia mea nō fecistis: sz
iuxta iudicia gentiū que in circuitu
uro sunt estis operati. Et factū est cū pro
phetarē: felthias filius banauye mor
tuus est. Et cecidi in faciē meā clamās
uoce magna: et dixi. Heu heu heu. do
mine deus: consūmationē tu facis re
liquiar isrl: Et factū est uerbū dnī ad
me dicens. Fili hoīis fres tui fres tui
uri ꝓpinqui tui. et omis domus isrl.
uniuersi quib dixerūt habitatores ihrlm.
longe recedite a dno: nobis data ē ter
ra in possessionē. Ꝓpterea hec dicit do
minus deus. Quia longe feci eos in
gentibz. et quia dispsi eos in terris: e
ro eis in sanctificationem modicā in ter
ris ad quas uenerūt. Ꝓpterea loquere.
Hec dicit dns deus. Congregabo uos
de ꝑplis et adunabo de tris in quibus
dispsi estis: dabogz uobis humū isrl.
Et ingredientur illuc: et auferent o
nes offensiones eius cūctas qz abhomina
tiones eius de illa. Et dabo eis cor unū:
et spūm nouū tribuā in uiscerib eorū.
Et auferam cor lapideū de carne eor.
et dabo eis cor carneū: ut in ꝑceptis
meis ambulent. et iudicia mea cus

todiant. faciantq; ea: et sint michi ī
ꝓplm. et ego sim eis in deum. Quorū
cor post offendicula et abhomīacio
nes suas ambulabat: horū viam in
capite suo ponā. dicit dn̄s deus. Et e
leuauerūt cherubin alas suas et rote
cum eis: et gloria dei isrl' erat sup ea.
Et ascendit gloria dn̄i de medio ciui
tatis: stetitq; sup montē qui ē ad ori
entem urbis. Et spūs leuauit me ad
duxitq; in chaldeam ad transmigra
cionē in visione in spū dei: et sublata
est a me visio quā uideram. Et locu
tus sū ad trāsmigracionē omīa uerba
dn̄i q̄ ostenderat michi. XII

Et fc̄us est sermo dn̄i ad me
dicens. Fili hom̄is in medio
domus exasperantis tu hītas:
qui oculos habent ad videndū ⁊ nō
vident. et aures ad audiendū et non
audiūt: quia domus exasperans est.
Tu ergo fili hom̄is fac tibi uasa trās
migracionis: et trāsmigrabis ꝑ diem
coram eis. Transmigrabis autē de lo
co tuo ad locū alt̄m in conspcū eorū:
si forte aspiciant. quia domus exaspe
rans est. Et efferes foras uasa tua. q̄
si uasa trāsmigrantis ꝑ diem in cōspec
tu eorū. Tu autē egredieris uespe co
ram eis: sicut egreditur migrans an̄
oculos eor. Pfode tibi ꝑietem: et egre
dieris ꝑ eum in conspcū eor. In hu
meris portaberis: in caligine effere
ris. Faciem tuam uelabis et non vi
debis t̄ram: quia portentū dedi te do
mui isrl'. Feci ergo sicut p̄cepat michi.
Vasa mea ꝓtuli quasi uasa trāsmigrā
tis ꝑ diem: et uespe ꝑfodi m̄ ꝑietem
manu. In caligine egressus sum: et
in humeris portatus in conspcū eor.
Et fc̄us est sermo dn̄i ad me mane di
cens. Fili hom̄is nūquid non dixerūt
ad te domus isrl'. domus exasperans
quid tu facis: Dic ad eos. Hec dicit
dn̄s deus. Sup ducem onus istud qui
est in ihrlm: et sup omnē domū isrl'
que est in medio eor. Dic. Ego portē
tū vr̄m. Quomō feci: sic fiet illis. In
trāsmigracōnem et in captiuitatem
ibūt. Et dux qui est in medio eor in
humeris portabitur: in caligine egre
dietur. Parietē ꝑfodient: ut educant
eū. Facies eius opietur: ut non uide
at oculo t̄ram. Et extendam rethe me
um sup illū: et capietur in sagena me
a. Et adducam eum in babylonē in
terrā chaldeor: et ip̄am nō uidebit:
ibiq; morietur. Et omnes qui circa e
um sunt p̄sidiū eius. et agmina eius
dispgam in omnē uentū: et gladiū
euaginabo post eos. Et scient q̄r ego
dn̄s: qn̄ dispsero illos in gentib; et
dissemīauero eos in t̄ris. Et relinq̄m
ex eis viros paucos a gladio et fame
et pestilencia: ut narrent omīa scele
ra eor in gentib; ad quas ingredien
tur: et scient quia ego dn̄s. Et fc̄us ē
sermo dn̄i ad me dicens. Fili hominis
panem tuū in conturbacione cōmede:
sed et aquā tuam in festinacione ⁊ me
rore bibe: et dices ad ꝓplm t̄re. Hec di
cit dn̄s deus. ad eos qui habitant ihe
rusalem in terra isrl'. Panē suū ī sol
licitudine comedent. et aquā suā in
desolacione bibent: ut desoletur t̄ra a
multitudine sua. ꝓpter īiquitatē oīm
qui habitant in ea. Et ciuitates que
nūc habitant desolate erūt. t̄raq; de
serta: et scietis quia ego dn̄s. Et fc̄us
est sermo dn̄i ad me dicens. Fili hoīs
qd̄ est ꝓuerbiū istud uobis in t̄ra isrl' di
cencium. in longū differentur dies et
ꝑibit omīs visio: Ideo dic ad eos. Hec
dicit dn̄s deus. Quiescē faciam ꝓuer
biū istud: neq; vulgo dicetur ultra in
isrl'. Et loquē ad eos qd̄ appropinqua
uerint dies: et sermo omīs uisionis.
Non enī erit ultra omīs uisio cassa:
neq; diuinacio ambigua in medio fi
lior isrl': quia ego dn̄s loquar qd̄cūq;
locutus fuero uerbū. et fiet. Non pro
longabitur amplius: sed in diebz ues

trs dñus exasperauis loquar uerbū: et faciam illud. dicit dñs deus. Et fac tus ē sermo dñi ad me dicens. fili ho mīnis: ecce domus isrl dicendō. Visio quā ipe uidet in diebus multos: et in tē pora longa iste pphetat. ꝓpterea dic ad eos. Hec dicit dñs deus. Non prolonga bitur ultra omīs sermo meus. Verbū qđ locutus fuerō oplebit: dicit dñs de?

Et fctus est ser XIII mo dñi ad me dicens. fili hoīs uaticinare ad pphetas isrl qui pphetant: et dices pphetantibz de corde suo. Audite uerbū dñi. Hec dicit dñs de us. Ve pphetis insipientibz qui sequū tur spīm suū: et nichil uident. Quasi vulpes in desertis pphete tui isrl erant. Non ascendistis ex aduso nec opposu istis murū pro domo isrl: ut staretis i pho in die dñi. Uident vana et diuināt mendacū dicentes. ait dñs. cū dñs nō miserit eos: et pleuerunt cōfirmare sermonem. Nunqđ non uisionē cas sam uidistis et diuinationē mendacē locuti estis: et dicitis ait dñs. cū ego nō sim locutus? ꝓpterea hec dicit dñs deus. Quia locuti estis vana et uidistis mē dacū: ideo ecce ego ad uos ait dñs deus. Et erit manus mea sup pphetas qui vi dent vana: et diuinant mendacū. In consilio pplī mei non erūt. et in scriptu ra domus isrl non scribent. nec in ter ram israhel ingredientur: et scietis qr ego dñs deus: eo qd deceperint pplm me um dicentes. Pax. et nō est pax. Et ipe edificabat parietem: illi autē liniebant eum luto absq; palea. Dic ad eos qui linūt absq; temperatura: qđ casurus sit. Erit enī imber inundans: et dabo la pides ꝓgrandes desup ruentes: et ventꝰ procella dissipabit. Siquidē ecce cecidit paries. Nūquid non dicetur uob: ubi est litura quā linistis? ꝓpterea hec dicit dñs deus. Et erūpere faciam spīm tempes tatis in indignatione mea: et imber inundans in furore meo erit: et lapides grandes in ira in cōsummatione. Et dis truam parietem quē linistis absq; tēpa mento. et adequabo eum terre: et revela bitur fundamentū eius. et cadet et con sumetur in medio eius: et scietis qui a ego sum dñs. Et complebo indigna tionē meā in pariete et in hys qui linu unt eū absq; temperamento: dicamq; uo bis. Non est paries: et non sunt qui li nuunt eū. pphete isrl qui pphetant ad ihrlm. et uident ei uisionem pacis: et non est pax ait dñs deus. Et tu fili ho mīnis pone faciem tuā contra filias po puli tui que pphetant de corde suo: et vaticinare sup eas et dic. Hec dicit do minus deus. Ve qui consuunt pulvil los sub omni cubitu manus: et faciūt cervicalia sub capite vniuse etatis. ad capiendas aīmas. Cum capiunt aīas pli mei. vivificabant aīas eoꝝ: et vi olabant me ad pli mei. ꝓpter pu gillū ordei et fragmen panis: ut mor tificarent aīmas que non moriūtur. et vivificarent aīmas que non vivūt: mentientes pplo meo credenti menda cijs. ꝓpter hoc hec dicit dñs deus. Ecce ego ad pulvillos uros quib⁹ uos ca pitis aīas volantes: et dirumpam eos de brachijs uris. et dimittā animas quas uos capitis aīas ad volandū. Et dirumpam cervicalia vra. et liberā bo pplm meū de manu ura: neq; erūt ultra in manibz uris ad prendendum: et scietis quia ego dñs. Pro eo q mer festis cor iusti mendaciter quē ego nō contristaui: et confortastis manus im pij ut non reuertatur a via sua mala et viuat: ꝓpterea vana non uidebitis. et diuinationes non diuinabitis amplius. Et eruam pplm meū de manu ura: et scietis qm ego dñs.

Venerūt ad me viri seniores isrl: et sederūt coram me. Et fctus est sermo dñi ad me di cens. fili hominis viri isti posuerūt im mundicias suas in cordibz suis: et scā

dalū iniquitatis sue statuerūt contra
faciem suam. Nūquid interrogatus
rūdebo eis: Propter hoc loqre eis: et di
ces ad eos. Hec dicit dns deus. Homo
homo de domo isrl' qui posuit īmun
dicias suas in corde suo. et scandalū
iniquitatis sue statuerit contra faciem
suam. et uenerit ad pphetam interrogās
p eum me: ego dns rūdebo ei in mul
titudine īmundiciarū suarū. ut capia
tur domus isrl' in corde suo. quo reces
serūt a me in cūctis ydolis suis. Propterea
dic ad domū isrl'. Hec dicit dns deus.
Conuertimī et recedite ab ydolis uestris:
et ab uniuersis contaminacionibz vrīs
auertite facies urās: quia homo hō de
domo isrl'. et de pselitis quicūqz adue
na fuit in isrl'. si alienatus fuerit a me.
et posuit ydola sua in corde suo et scan
dalū iniquitatis sue statuerit contra
faciē suam. et uenerit ad pphetā. ut in
troget p eum me: ego dns rūdebo ei p
me. Et ponam faciē meam sup homi
nem illū. et faciā eum in exemplum et
in pruerbiū: et dispdam eum de medio
populi mei: et scietis quia ego dns. Et
ppheta cū errauerit et locutus fuit ver
bum: ego dns decepi pphetam illū. Et
extendam manū sup eum: et delebo e
um de medio ppli mei isrl': et portabūt
iniquitatē suam. Iuxta iniquitatem
interrogantis. sic iniquitas pphete erit:
ut non erret ultra domus isrl' a me. ne
qz polluatur in uniuersis pūaricacōni
bus suis: sed sit michi in pplm. et ego
sim ei in deum. ait dns exercituū. Et
fcūs est sermo dni ad me dicens. Fili
hominis tra cum peccauerit mi ut pua
ricetur pūaricans. extendam manū
meam sup eam: et cteram virgā pa
nis eius. Et īmittam in eam famē:
et interficiā de ea hoīem et iumentū. Et
si fuerint tres viri isti in medio eius
noe daniel et iob: ipi iusticia sua li
berabūt aīmas suas. ait dns exerci
tuū. Qd et si bestias pessimas īdux
ero sup terram ut uastem eam et fuit
īuia eo qz non sit ptransiens ppter bes
tias. tres viri isti qui fuerint in ea:
viuo ego dicit dns deus quia nec fi
lios nec filias liberabūt. sed ipi soli
liberabūtur: terra autē desolabitur.
Vel si gladiū induxero sup terram illā.
et dixero gladio transi p terram. et ī
terfecero de ea hominē et iumentū. et
tres viri isti fuerint in medio eius: vi
uo ego dicit dns deus. non liberabūt
filios neqz filias: sed ipi soli liberabū
tur. Si autē et pestilenciā īmisero
sup terram illam. et effudero indigna
cionē meam sup eam in sanguinem.
ut auferam ex ea hoīem et iumentū.
et noe et daniel et iob fuerīt in medio
eius: viuo ego dicit dns deus. quia fi
liū et filiam non liberabūt: sed ipsi
iusticia sua liberabūt aīmas suas.
Quā hec dicit dns deus. Qd si et qtu
or iudicia mea pessima gladiū et fa
mē et bestias malas et pestilenciam
misero in ihrlm. ut interficiā de ea
hominē et pecus: tamē relinquetur
in ea saluacio educenciū filios et fili
as. Ecce ipi egredientur ad uos. et vi
debitis viam eorū. et adīuenciones e
orū: et consolabimū sup malo qd in
duxi in ihrlm in omībz que īporta
ui sup eam. Et consolabimur sup uos
cū uideritis viam eorū et adīuenciones
eorū: et cognoscetis qd non frustra fe
cerim omnia que feci in ea. ait dns ds.

XV

Et fcūs est sermo
dni ad me dicens. Fili hoīs
quid fiet ligno vitis ex omībz
lignis nemorū que sunt inter ligna sil
uarū: Nūquid tolletur de ea lignū
ut fiat opus: Aut fabricabitur de ea
paxillus: ut dependeat in eo qdcūqz
uas: Ecce igni datū est in escā. Vtrā
qz ptē eius consūpsit ignis: et medi
etas eius redacta est in fauillam. Nū
quid utile erit ad opus: Etiam cum
esset integrū non erat aptū ad opus.

qñ̄ magis cum ignis illud deuora
uerit et ḡbuserit. nichil ex eo fier o
peris: ☩ Ideo hec dicit dñs deus. Q̄
modo lignū uitis inē lignа siluarū
qđ dedi igni ad deuorandū: sic tra
dam habitatores ihrlm. et ponam
faciē meam in eos. De igne egredien
tur: et ignis ḡsumet eos. Et scies q̄
ego cū posuero faciē meā in eos. et de
dero terram ñuam et desolatā: eo q̄ p̄
uaricationes exteterint dicit dñs deus.

Et factus est sermo XVI
dñi ad me dicens. Fili hom̄is
notas fac ihrlm abhominа
ciones suas: et dices. Hec dicit dñs de
us. Ihrlm. radix tua et ḡnatio tua de
terra chanaan. Pater tuus amorre
us: et mater tua cethea. Et q̄n̄ nata
es in die ortus tui non ē presectus ū
bilicus tuus: et in aqua non es lota
in salutem. nec sale salita: nec inuo
luta pānis. Non pepercit sup te oculꝰ
meus ut facerē tibi ūnū de hijs mis
ris tui: sed proiecta es sup faciem terre
in abiectione aīe tue. in die q̄ nata
es. Transiens autē p̄ te. vidi te conful
cari in sanguiē tuo: et dixi tibi q̄ ēs
in sanguiē tuo. Viue. Dixi inq̄ tibi:
in sanguine tuo viue. ☩ Multiplicatā
quasi germē agri dedi te: et multiplі
cata es et grandis effecta. Et ingres
sa es: et peruenisti ad mūdū muliebrē.
Vbera tua ītumuerūt. et pilus tuus
germinauit: et eras nuda. et ḡfusione
plena. Et trāsiui p̄ te: et uidi te. Et ecce
tempus tuū. tempus amantiū. Et ex
pandi amictū meū sup te: et operui ig
nominiā tuam. Et iuraui tibi: et in
gressus sum pactū tecū ait dñs deus.
Et facta es mihi. Et laui te aqua. et e
mūdauī sanguinē tuū ex te: et unxi
te oleo. et uestiui te discoloribꝰ: et cal
ciauī te iacinctino. et cinxi te bysso. et
indui te subtilibꝰ: et ornauī te ornamē
to. Et dedi armillas in manibꝰ tuis:
et torquē circa collū tuū. Et dedi inau
rem sup os tuū. et circulos auriburꝰ tuis:
et coronam decoris in capite tuo. Et
ornata es auro et argento: et uestita
es bysso et polimito et multicolorib⁹
simila et mel et oleū comedisti: et
decora fact̄ es uehementer nimis: et pro
fecisti in regnū. Et egressum est nomen
tuū in gentes ppt̄ speciē tuam: quia
perfecta eras in decore meo quē posuerā
sup te dicit dñs. Et habens fiduciā in
pulchritudine tua. fornicata es in no
mine tuo: et expandisti fornicationē
tuam omni transeunti. ut eius fieres.
Et sumens de uestimentis meis fecisti
tibi excelsa ymmo inde consuta: et for
nicata es sup eis. sicut non est factū
neq; futurū est. Et tulisti uasa deco
ris tui de auro meo et de argento me
o que dedi tibi: et fecisti tibi ymagines
masculinas: et fornicata es in eis. Et
sumpsisti uestimenta tua multicoloria:
et uestita es eis. Et oleū meū et thymi
ama meū posuisti coram eis: et pa
nem meū quē dedi tibi similam et ole
um et mel quibꝰ enutriui te. posuis
ti in conspectū eorꝰ in odorem suauita
tis. Et factū est dicit dñs deus. Et tulis
ti filios tuos et filias tuas quas gene
rasti mihi: et immolasti eis ad deuorandū.
Numquid pusillā fornicatio tua immola
tis filios meos: Et dedisti illos consu
mans eis. Et post omnes abhominа
ciones tuas et fornicationes. nō es re
cordata dierū adolescentie tue: q̄n̄ ēs
nuda et confusione plena. conculcata
in sanguiē tuo. Et accidit post omnē
malitiam tuā: ue ue tibi ait dñs de?
Et edificasti tibi lupanar: et fecisti tibi
prostibulū in cunctis plateis. Ad omne
caput uie edificasti signū prostitutionis
tue: et abhominabilem fecisti decorem
tuū. Et diuisisti pedes tuos omni trāseū
ti: et multiplicasti fornicationes tuas.
Et fornicata es cū filijs egipti. vicinis
tuis magnis carnibus: et multiplicas
ti fornicationē tuā ad irritandū me.

Ecce ego extendo manum meam super
te. et auferam iustificacionem tuam: et
dabo te in animam odiencium te filiarum pa
lestinarum: que erubescunt in via tua sce
lerata. Et fornicata es in filiis assyri
orum: eo quod necdum fueris expleta. Et post
quam fornicata es: nec sic es sedata. Et
multiplicasti fornicacionem tuam in ter
ra chanaan cum chaldeis: et nec sic saci
ata es. In quo mundabo cor tuum ait
dominus deus: cum facias omnia hec opera mu
lieris meretricis et procacis: Quia fabri
casti lupanar tuum in capite omnis vie:
et excelsum tuum fecisti in omni platea. ⁊
Nec facta es quasi meretrix fastidio
sa augens precium: sed quasi mulier adul
tera que super virum suum inducit alienos.
Omnibus meretricibus dantur merce
des: tu autem dedisti mercedes cunctis
amatoribus tuis: et donabas eis ut in
trarent ad te undique ad fornicandum
tecum. Factumque in te est contra consuetu
dinem mulierum in fornicacionibus tuis:
et post te non erit fornicacio. In eo enim
quod dedisti mercedes. et mercedes non ac
cepisti: factum est in te contrarium. Propterea me
retrix audi verbum domini. Hec dicit dominus deus.
Quia effusum est es tuum et revelata est
ignominia tua in fornicacionibus tuis
super amatores tuos. et super ydola abho
minacionum tuarum in sanguine filiorum tu
orum quos dedisti eis: ecce ego congre
gabo omnes amatores tuos quibus
commixta es. et omnes quos dilexisti cum
universis quos oderas. et congregabo
eos super te undique: et nudabo ignomi
niam tuam coram eis. et videbunt omnem
turpitudinem tuam. Et iudicabo te iudi
ciis adulterarum et effundencium sangui
nem: et dabo te in sanguinem furoris
et zeli. Et dabo te in manus eorum et destru
am lupanar tuum. et demolientur prosti
bulum tuum: et denudabunt te vestimen
tis tuis. et auferent vasa decoris tui:
et derelinquent te nudam plenamque ig
nominia. Et adducent super te multi
tudinem: et lapidabunt te lapidibus: et tru
cidabunt te gladiis suis. Et comburent
domos tuas igni: et facient in te iudi
cia in oculis mulierum plurimarum. Et de
sines fornicari: et mercedes ultra non
dabis. Et requiescet indignacio mea in
te: et auferetur zelus meus a te. Et qui
escam nec irascar amplius: eo quod non
fueris recordata dierum adolescencie tue:
et provocasti me in omnibus hiis. Qua
propter et ego vias tuas in capite tuo de
di. ait dominus deus: et non feci iuxta sce
lera tua. in omnibus abhominacionibus
tuis. Ecce omnis qui dicit vulgo prover
bium: in te assumet illud dicens. Sicut
mater: ita et filia eius. Filia matris
tue es tu: que proiecit virum suum et filios
suos. Et soror sororum tuarum tu: que pro
iecerunt viros suos et filios suos. Ma
ter vestra cethea: et pater vester amorreus.
Et soror tua maior samaria: ipsa et fi
lie eius que habitant ad sinistram tuam.
Soror autem tua minor te que habitat
a dextris tuis: sodoma et filie eius. Sed
nec in viis earum ambulasti: neque secun
dum scelera earum fecisti. Pusillum minus
pene sceleraciora fecisti illis: in omnibus
viis tuis. Vivo ego dicit dominus deus: quia
non fecit sodoma soror tua ipsa et filie e
ius sicut fecisti tu et filie tue. Ecce hec
fuit iniquitas sodome sororis tue. superbi
a. saturitas panis. et habundancia. et
ocium ipsius et filiarum eius: et manum ege
no et pauperi non porrigebant. Et ele
vate sunt et fecerunt abhominaciones
coram me: et abstuli eas sicut vidis
ti. Et samaria dimidium peccatorum tuorum non
peccavit: sed vicisti eas sceleribus tuis:
et iustificasti sorores tuas in omnibus
abhominacionibus tuis quas operata es.
Ergo et tu porta confusionem tuam: que
vicisti sorores tuas peccatis tuis. scelera
cius agens ab eis. Iustificate sunt enim
a te. Ergo et tu confundere. et porta ig
nominiam tuam: que iustificasti soro
res tuas. Et convertam restituens eas con

uersione sodomor cū filiabz suis: et
conuersione samarie et filiar eius. Et
conuertam reuersionē tuam in medi
o earū: ut portes ignominiā tuam: et
confundaris in omnibz que fecisti con
solans eas. Et soror tua sodoma et fi
lie eius reuertentur ad antiquitatem
suam: et samaria et filie eius reuertē
tur ad antiquitatē suam: et tu et fili
e tue reuertimū ad antiquitatē ues
tram. Non fuit autē sodoma soror
tua audita in ore tuo in die supbie tu
e: antequam reuelaretur malicia tua si
cut hoc tempe in obprobriū filiar sy
rie: et cūctar in circuitu tuo filiarum
palestinar que ambiunt te p gyrū.
Scelus tuū et ignominiam tuam tu
portasti ait dominus deus. Quia
hec dicit dn̄s deus. Et faciam tibi si
cut despexisti iuramentū ut irritum
faceres pactū: et recordabor ego pac
ti mei tecū in diebz adolescencie tue:
et suscitabo tibi pactū sempiternum.
Et recordaberis viarū tuar: et cōfun
deris cum receperis sorores tuas te
maiores. cū minoribz tuis. Et dabo
eas tibi in filias: sed non ex pacto tu
o. Et suscitabo ego pactū meū tecū:
et scies quia ego dn̄s. ut recorderis et
confundaris: et non sit tibi ultra a
perire os pre confusione tua. cū placa
tus fuero tibi in omībz que fecisti. a
it dominus deus.

XVII

Et fcm̄ est uerbū dn̄i ad me di
cens. Fili hom̄is. ppone enig
ma et narra parabolam ad do
mū isri: et dices. Hec dicit dn̄s deus.
Aquila grandis magnar alarū. lō
go membror ductu. plena plumis et
uarietate. uenit ad libanū: et tulit
medullam cedri. Sūmitatē frondiū
eius auellit: et trāsportauit in terram
chanaan. In urbem negociator posu
it illam. Et tulit de semine tre. et posu
it illud in tra pro semine: ut firmaret
radicem sup aquas multas. In sup
ficie posuit illud. Cūq; germinasset cre
uit in vineam laciorem. humili sta
tura respicientibz ramis eius ad eam:
et radices eius sub illa erant. Facta ē
ergo vinea et fructificauit in palmi
tes: et emisit ppagines. Et facta ē aq
la alta grandis: magnis alis mul
tis q; plumis. Et ecce vinea ista qua
si mittens radices suas ad eam: pal
mites suos extendit ad illam: ut ir
rigaret eam de areolis germinis sui.
In terra bona sup aquas multas plā
tata est ut faciat frondes. et portet
fructū. ut sit in vineā grandē. Dic. Hec
dicit dn̄s deus. Ergo ne psperabitur:
Nōne radices eius euellet. et fructus
eius distringet: et siccabit om̄s pal
mites germinis eius et arescet: Et nō
in brachio grandi neq; in pplo multo:
ut euellet eam radicitus. Ecce plan
tata est. Ergo ne psperabitur: Nonne
cum tetigerit eum uentus vrens sic
cabitur: et in areis germinis sui ares
cet: Et fcm̄ est uerbū dn̄i ad me dicēs.
Dic ad domū exasperantē. Nescitis qd
ista significent: Dic. Ecce uenit rex
babylonis ihrlm: et assumet regem
et principes eius. et adducet eos ad
semetipm in babilonē. Et tollet de se
mine regni. ferietq; cū eo fedus: et ac
cipiet ab eo iusiurandū. Sz et fortes
tre tollet ut sit regnū humile et nō
eleuetur: sed custodiet pactū eius et
seruet illud. Qui recedens ab eo. mi
sit nūcios ad egyptū: ut daret sibi e
quos et pplm multū. Nūquid psperabitur.
uel consequetur salutē qui fe
cit hec: Et qui dissoluit pactū: nū
quid effugiet: Viuo ego dicit dn̄s de
us: qm̄ in loco regis qui constituit
eum regem. cui⁹ fecit irritū iuramē
tum et soluit pactū qd habebat cū
eo. in medio babilonis morietur. Et
non in exercitu grandi neq; in pplo
multo. faciet contra eum pharao
bellū. in iactu aggeris et in exstruc

cione vallor: ut interficiat animas
multas. Spreuerat enim iuramentum:
ut solueret fedus. Et ecce dedit manum
suam. Et cum omnia hec fecerit: non ef
fugiet. Propterea hec dicit dominus deus. Viuo
ego quoniam iuramentum quod spreuit et fedus
quod preuaricatus est. ponam in caput eius.
Et expandam super eum rete meum: et com
prehendetur in sagena mea. Et addu
cam eum in babylonem: et iudicabo
eum ibi in preuaricacione qua despexit me.
Et omnes profugi eius cum vniuerso ag
mine gladio cadent. Residui autem in
omnem ventum dispergentur: et scietis
quia ego dominus locutus sum. Hec dicit
dominus deus. Et sumam ego de medulla ce
dri sublimis: et ponam de uertice ramo
rum eius. Teneram distringam: et plan
tabo super montem excelsum et eminentem.
In monte sublimi israel plantabo illam:
et erumpet in germen. et faciet fructum:
et erit in cedrum magnam. Et habita
bunt sub eo omnes uolucres: vniuersum
uolatile sub vmbra frondium eius in
dificabit. Et scient omnia ligna regio
nis. quia ego dominus humiliaui lignum
sublime. et exaltaui lignum humile: et
siccaui lignum viride: et frondere feci lig
num aridum. Ego dominus locutus sum et
feci.

XVIII

Et factus est sermo domini ad me di
cens. Quid est quod inter uos
parabolam uertitis in proverbium istud in
terra israel dicentes: patres comederunt
vuam acerbam. et dentes filiorum obstu
puerunt? Viuo ego dicit dominus deus: si
erit uobis ultra parabola hec in prouer
bium in israel. Ecce omnes anime mee sunt.
Vt anima patris: ita et anima filij mea est.
Anima que peccauerit. ipsa morietur.
Et uir si fuerit iustus et fecerit iudicium
et iusticiam: in montibus non comederit.
et oculos suos non leuauerit ad ydola
domus israel. et vxorem proximi sui non
violauerit. et ad mulierem menstrua
tam non accesserit. et hominem non con
tristauerit. pignus debitori reddiderit.
per vim nichil rapuerit. panem suum esuri
enti dederit. et nudum operuerit uestimen
to. ad usuram non commodauerit. et am
plius non acceperit: ab iniquitate auer
terit manum suam. iudicium verum fecerit
inter virum et virum. in preceptis meis am
bulauerit. et iudicia mea custodierit
ut faciat ueritatem: hic iustus est: vita
viuet ait dominus deus. Quod si genuerit fi
lium latronem effundentem sanguinem et fe
cerit vnum de istis. et hec quidem omnia
non facientem. sed in montibus comeden
tem. et uxorem proximi sui polluentem.
egenum et pauperem contristantem. rapi
entem rapinas. pignus non redden
tem. et ad ydola leuantem oculos suos
abhominacionem facientem. ad usuram
dantem. et amplius accipientem: numquid
viuet? Non viuet. Cum vniuersa detes
tanda hec fecerit. morte morietur: san
guis eius in ipso erit. Quod si genuerit fi
lium qui videns omnia peccata patris sui
que fecit. timuerit et non fecerit simile
eis: super montes non comederit. et ocu
los suos non leuauerit ad ydola domus
israel. et uxorem proximi sui non violaue
rit. et virum non contristauerit. pignus
non retinuerit. et rapinam non rapue
rit. panem suum esurienti dederit et nu
dum operuerit uestimento. a pauperis
iniuria auerterit manum suam. usuram
et superhabundanciam non acceperit.
iudicia mea fecerit. in preceptis meis am
bulauerit: hic non morietur in iniqui
tate patris sui. sed vita viuet. Pater
eius quia calumpniatus est. et vim fecit
fratri et malum operatus est in medio populi su
i: ecce mortuus est in iniquitate sua.
Et dicitis. Quare non portabit filius
iniquitatem patris? Videlicet quia fili
us iudicium et iusticiam operatus est. Omnia
precepta mea custodiuit et fecit illa: vi
ta viuet. Anima que peccauerit: ipsa
morietur. Filius non portabit iniqui
tatem patris: et pater non portabit iniq

tatem filij. Justicia ujus sup eum erit:
et impietas ipj erit sup eum. Si autē
impius egerit penitentiā ab omnibus
peccatis suis que operatus ē. et custodi
erit uniuersa precepta mea. et fecerit iudi
cium et iustitiā: uita uiuet et non morie
tur. Omnium iniquitatū eius quas ope
tus est non recordabor: in iustitia su
a quā operatus est uiuet. Nūquid uo
luntatis mee ē mors impij dicit dñs
deus: et non ut cōuertatur a uijs suis
et uiuat? Si autē auerterit se iustus
a iustitia sua. et fecerit iniquitatē se
cūdū omnes abhominationes quas ope
rari solet impius: nūquid uiuet? Omnis
iustitie eius quas fecerat. nō recorda
būtur. In preuaricatione qua preuarica
tus est. et in peccato suo quod peccauit: in
ipsis morietur. Et dixistis. Non ē equa
uia dñi. Audite domus isrl. Nūquid
uia mea non ē equa: et non magis
uie uestre praue sunt? Cū enim auerterit se
iustus a iustitia sua. et fecerit iniqui
tatem: morietur in eis. In iustitia
qua operatus est. morietur. Et cū auer
terit se impius ab impietate sua qua o
peratus ē. et fecerit iudicium et iustitiam:
ipse animam suam uiuificabit. Considē
rans enim et auertens se ab omnibus iniq
uitatibus suis. quas operatus est: uita ui
uet et non morietur. Et dicit filij isrl.
Non est equa uia dñi. Nūquid uie me
e non sunt eque domus isrl. et nō ma
gis uie uestre praue? Idcirco unūquēq;
iuxta uias suas iudicabo domus isrl. a
it dñs deus. Conuertimini et agite penite
ntiam ab omnibus iniquitatibus uestris: et nō
erit uobis in ruinā iniquitas. Iactate
a uobis omnes preuaricationes uestras in
quibus preuaricati estis: et facite uobis
cor nouum et spūm nouum. Et quare morie
mini domus isrl? Quia nolo mortē mori
entis dicit dñs deus. Reuertimini et uiuite.

Et tu assume XIX
planctū sup principes israhel:
et dices. Quare mater tua le
ena inter leones cubauit? In medio le
unculor enutriuit catulos suos: et e
duxit unū de leunculis suis. Leo factus
est: et didicit capere predam. hominem ꝙ
comedere. Et audierunt de eo gentes:
et non ablatus uulneribus suis ceperunt
eum: et adduxerunt eū in cathenis i
terram egypti. Que cū uidisset quō in
firmata est et perijt expectatio eius. tu
lit unū de leunculis suis: leonē constī
tuit eum. Qui incedebat inter leones:
et factus est leo. Didicit predam capere: et
homines deuorare. Didicit uiduas fa
cere: et ciuitates eor in desertū adducere.
Et desolata ē terra et plenitudo eius a
uoce rugitus illius. Et cōuenerūt ad
uersus eum gentes undiq; de puincijs:
et expanderunt sup eum rethe suū. In
uulneribus eor captus ē: et miserūt eū
in caueam in cathenis. Adduxerūt eū
ad regem babylonis: et miserūtq; eum
in carcerem: ne audiretur uox eius ul
tra sup montes isrl. Mater tua qua
si uinea in sanguine tuo: sup aquam
plantata. Fructus eius et frondes eius
creuerūt ex aquis multis: et fuit
ei uirge solide in sceptra dominantiū: et
exaltata ē statura eius inter frondes. Et
uidit altitudinē suam in multitudi
ne palmitū suor: et euulsa est uinea in
terra; ꝙq; ejecta: et uentus uren⁹ siccā
uit fructū eius. Marcuerūt et arefac
te sunt uirge roboris eius: ignis comed
eam. Et nūc transplantata est in desertū:
in terra sitis et siccitatis. Et egressus est ig
nis de uirga ramoꝝ eius qui fructū e
ius comedit: et non fuit in ea uirga
fortis sceptrū dominantiū. Planctus est:
et erit in planctū.

XX

Et factū est in anno septimo. in
quinto. in decima mensis. uene
runt uiri de senioribus isrl. ut in
trogarent dñm: et sederūt coram me. Et
factus est sermo dñi ad me dicens. Fili ho
minis loquere senioribus isrl: et dices ad
eos. Hec dicit dñs deus. Num ad inter

rogandū me uos uenistis: Viuo ego
quia non rn̄debo uobis. ait dn̄s deus.
Si iudicas eos si iudicas fili hom̄is:
abhom̄iaciones patrū eoꝝ ostende e
is: et dices ad eos. Hec dicit dn̄s deus.
In die qua elegi isrl'. et leuaui manū
meam ꝓ stirpe domus iacob. et appa
rui eis in t̄ra egipti. et leuaui manū
meam pro eis dicens. ego dn̄s de⁹ ur̄:
in die illa leuaui manū meam ꝓ eis
ut educerem eos de t̄ra egipti. in t̄ram
quā ꝓuideram eis fluentē lacte et mel
le: que est egregia int̄ om̄s t̄ras. Et
dixi ad eos. Vnusquisq; offensiones
oculoꝝ suoꝝ abiciat: et in ydolis egip
ti nolite pollui. Ego dn̄s deus uester.
Et irritauerūt me: noluerūtq; me
audire. Vnusquisq; abhom̄iaciones
oculoꝝ suoꝝ non ꝓiecit: nec ydola e
gipti reliquerūt. Et dixi ut effunderē
indignacionem meam sup eos: et ī
plerem iram meam in eis. in medio
terre egipti. Et feci ꝓpt̄ nomē meum
ut non violaretur coram gentib; in
quarū medio erant: et int̄ quas ap
parui eis. ut educerē eos de t̄ra egipti.
Eieci ergo eos de t̄ra egipti. et eduxi ī
desertū: et dedi eis p̄cepta mea. et iudi
cia mea ostendi eis: que faciat hō et
viuat in eis. Insup et sabb̄a mea dedi
eis ut esset int̄ me et eos signū: et sci
rent qꝛ ego dn̄s deus sc̄ificans eos. Et
irritauerūt me domus isrl' in deserto.
In p̄ceptis meis non ambulauerunt
et iudicia mea ꝓiecerūt: que faciens
homo viuet in eis: et sabbata mea vi
olauerunt uehement̄. Dixi ergo ut
effunderem furorem meū sup eos in
deserto: et consumerē eos. Et feci ꝓpt̄
nomē meū ne violare tur coram gē
tibus: de quib⁹ eieci eos in conspcū e
arū. Ego igitur leuaui manū meam
sup eos in deserto. ne inducerem eos ī
t̄ram quā dedi eis fluentē lacte et mel
le p̄cipuam t̄raꝝ om̄m: quia iudicia
mea ꝓiecerūt. et in p̄ceptis meis nō
ambulauerūt. et sabb̄a mea violaue
rūt. Post ydola eiū cor eoꝝ gradieba
tur. Et pepercit oculus meus sup eos ut
non int̄ficerem eos: nec consūpsi eos
in deserto. Dixi autē ad filios eoꝝ in
solitudine. In p̄ceptis pr̄m ur̄oꝝ noli
te incedere: nec iudicia eoꝝ custodiatis:
nec in ydolis eoꝝ polluamī. Ego dn̄s
deus uest̄. In p̄ceptis meis ambulate:
et iudicia mea custodite et facite ea: et
sabbata mea sc̄ificate. ut sit signū int̄
me et uos: et sciatis q̄a ego dn̄s deus
uester. Et exacerbauerūt me filij. et in
p̄ceptis meis non ambulauerūt. et iu
dicia mea non custodierūt. ut facerēt
ea. que cū fecerit homo viuet in eis: et
sabbata mea violauerūt. Et cōmina
tus sū ut effunderē furorē meū sup e
os: et implerem iram meam in eis in
deserto. Auerti autē manū meā et feci
ꝓpter nomē meū: ut non uiolaretur
coram gentib; de quib; eieci eos in ocu
lis earū. Iterū leuaui manū meā in e
os in solitudine. ut dispgerem illos ī
naciones et uentilarem eos in terras:
eo qd̄ iudicia mea non fecissent. et p̄cep
ta mea reprobassent. et sabb̄a mea vi
olassent: et post ydola patrū suoꝝ fuis
sent oculi eoꝝ. Ergo et ego dedi eis pre
cepta non bona. et iudicia in quibus
non viuent: et pollui eos in muneri
bus suis cū offerrent omne qd̄ aperit
vuluā ꝓpter delicta sua: et scient quia
ego dn̄s. Quamobrem loquere ad domū
isrl' fili hom̄is: et dices ad eos. Hec di
cit dn̄s deus. Adhuc et in hoc blasphe
mauerūt me patres ur̄i cū spreuissent
me contēpnentes: et induxissem eos in
t̄ram sup quam leuaui manū ut darē
eis. Viderunt omnē collem excelsū et
omē lignū nemorosū: et īmolauerūt
ibi victimas suas. et dederūt ibi in irri
tacionē oblaciones suas: et posuerūt
ibi odorem suauitatis sue: et libauerūt
libaciones suas. Et dixi ad eos. Quid
est excelsū ad qd̄ uos ingredimī: Et no

catū est nomen eius exaltatū. usq; ad
hunc diem. ¶Ocra dic ad domū israhel.
Hec dicit dñs deus. Certe in uia patrū
uestrorū uos polluimini. et post abominacio
la eorū uos fornicamini: et in oblacione
donorū uestrorū cū traducitis filios uestros p
ignē. uos polluimini in omnib⁹ ydolis uestris usq; hodie: et ego rñdebo uobis do
mus israel: Viuo ego dicit dñs deus. si
non rñdebo uobis: neq; cogitacio mē
tis uestre fiet dicentibus. erimus sicut gentes
et sicut cognaciones terre: ut colamus
lignum et lapides. Viuo ego dicit dñs de
us. qm in manu forti et in brachio ex
tento. et in furore effuso regnabo super
uos. Et educam uos de populis: et con
gregabo uos de terris in quibus dispersi es
tis. In manu valida et brachio extenso. et in furore effuso regnabo super uos.
Et adducam uos in desertū populorū: et
iudicabor uobiscū ibi facie ad faciem.
Sicut iudicio contendi aduersus patres
uestros in deserto terre egipti: sic iudicabo
uos dicit dñs. Et subiciam uos sceptro
meo: et inducam uos in vinculis fede
ris. Et eligam de uobis transgressores et
impios: et de terra incolatus eorum educā
eos. et terrā israel non ingredientur: et
scietis quia ego dñs. Et uos domus israel
hec dicit dñs deus. Unusquisq; post ydo
la uestra ambulate: et seruite eis. Nō si
et in hoc non audieritis me et nomen
meum sanctum polluere ultra in muneribus
uestris et in ydolis uestris: in monte sanc
to meo in monte excelso israel ait dñs dñs.
ibi seruiet michi omnis domus israhel:
omnes uniuersi in terra in qua placebit mi
hi. et ibi quaeram primicias vestras: et nu
mum decimarum uestrarum. in omnibus sanctificacio
nibus uestris. In odorem suauitatis suscipiam uos cum eduxero uos de populis.
et congregauero uos de terris in quas
dispersi estis: et sanctificabor in uobis in o
culis nacionum. Et scietis quia ego dñs
cum induxero uos ad terram israel: in terram
pro qua leuauī manum meam ut dare
eam patribus uestris. Et recordabimini ibi
viarum uestrarum. et omnium scelerum vestrorum quibus
pollute estis in eis: et displicebitis uo
bis in conspectu uestro in omnibus malicijs
uestris quas fecistis. Et scietis quia ego
dñs cum fecero uobis propter nomen me
um: non secundum vias uestras malas. neq;
secundum scelera vestra pessima domus israel
ait dñs deus. Et factus est sermo dñi ad
me dicens. Fili hominis pone faciem tuam
contra viam austri et stilla ad affricum:
et prophetā ad saltum agri meridiani: et
dices saltui meridiano. Audi uerbum do
mini. Hec dicit dñs deus. Ecce ego succendam in te ignem: et deburam in te
omne lignum viride. et omne lignum aridum. Non extinguetur flamma succen
sionis: et comburetur in ea omnis facies
ab austro usq; ad aquilonem. Et uidebit
omnis caro quia ego dñs succendi eam:
nec extinguetur. Et dixi. A. a. dñe de
us. Ipi dicunt de me. Numquid non per
parabolas loquitur iste?

XXI

Et factus est sermo dñi ad me di
cens. Fili hominis pone faciem
tuam ad ihrlm. et stilla ad sanc
tua. et prophetā contra humum israel: et di
ces terre israel. Hec dicit dñs deus. Ecce e
go ad te: et educam gladium meum de va
gina sua. et occidam in te iustum et im
pium. Pro eo autem quod occidi in te iustum
et impium: idcirco egredietur gladius
meus de vagina sua ad omnem car
nem. ab austro usq; ad aquilonem: ut
sciat omnis caro quia ego dñs eduxi
gladium meum de vagina sua irrevocabi
lem. Et tu fili hominis ingemisce in con
tricione lumborum: et in amaritudini
bus ingemisces coram eis. Cumq; dixerint
ad te quare tu gemis: dices. Pro audi
tu. quia venit. Et tabescet omne cor. et
dissolvent⁹ omnes manus: et infirma
bitur omnis spūs: et pcussa genua
fluent aque. Ecce venit et fiet ait dñs
deus. Et factus est sermo dñi ad me dicens.
fili hominis prophetā et dices. Hec dicit do

minus deus. Loquere. Gladius gladius
exacutus est et limatus. Ut cedat victi
mas exacutus est: ut splendeat lima
tus est. Qui moues sceptrum filij mei.
succidisti omne lignum: et dedi eum ad leui
gandum ut teneatur manu. Iste exacu
tus est gladius. et iste limatus est: ut
sit in manu interficientis. Clama et
ulula fili hominis: quia hic factus est in
populo meo: hic in cunctis ducibus israel. Qui
fugerant gladio: traditi sunt cum popu
lo meo. Idcirco plaude super femur. qui
a probatus est: et hoc cum sceptrum sub
uerterit. et non erit dicit dominus deus. Tu
ergo fili hominis propheta et percute manu
ad manum: et duplicetur gladius ac
triplicetur gladius interfectorum. Hic est
gladius occisionis magne qui obstu
pescere eos facit et corde tabescere: et mul
tiplicat ruinas. In omnibus portis eorum
dedi conturbationem gladij acuti et li
mati ad fulgendum: amicti ad cedem. Ex
acuere: uade ad dexteram siue ad sinis
tram: quocumque faciei tue est appetitus.
Quin et ego plaudam manu ad ma
num: et implebo indignationem meam. Ego
dominus locutus sum. Et factus est sermo do
mini ad me dicens. Et tu fili hominis
pone tibi duas uias: ut ueniat gladi
us regis babylonis. De terra una e
gredientur ambo: et manu capiet con
iecturam: in capite uie ciuitatis coni
ciet. Uiam pones ut ueniat gladius
ad rabbath filiorum amon: et ad iudam
in ierusalem munitissimam. Stetit enim rex
babilonis in biuio in capite duarum ui
arum: diuinationem querens. commis
cens sagittas. Interrogauit ydola: exta
consuluit. Ad dexteram eius facta est di
uinatio supra ierusalem. ut ponat arietes
ut aperiat os in cede. ut eleuet uocem
in ululatu: ut ponat arietes contra por
tas. ut comportet aggerem: ut edificet
munitiones. Eritque quasi consulens frustra
oraculum in oculis eorum: et sabbatorum oci
um imitans. Ipse autem recordabitur ini

quitatis ad capiendum. Idcirco hec dicit
dominus deus. Pro eo quod recordati estis iniqui
tatis uestre. et reuelastis preuaricationes
uestras. et apparuerunt peccata uestra in omnibus
cogitationibus uestris: pro eo inquam quod re
cordati estis. manu capienum. Tu autem
prophane impie dux israel. cuius uenit dies in
tempore iniquitatis perfinita: hec dicit dominus
deus. Aufer cydarim: tolle coronam. Non
ne hec est que humilem subleuauit: et sub
limem humiliauit: Iniquitatem iniquitatem
iniquitatem ponam eam. Et hoc non fiet
donec ueniret cuius est iudicium: et tradam
ei. Et tu fili hominis propheta et dic. Hec di
cit dominus deus ad filios amon. et ad obpro
brium eorum: et dices. Mucro mucro. euagi
na te ad occidendum. lima te ut interficias
et fulgeas: cum tibi uiderentur uana et di
uinarent mendacia. ut daretis super col
la uulneratorum impiorum. quorum uenit di
es in tempore iniquitatis perfinita: reuer
tere in uaginam tuam. in locum quo crea
tus es. In terra natiuitatis tue iudicabo
te: et effundam super te indignationem
meam. In igne furoris mei sufflabo
in te: daboque te in manus hominum insipi
entium. et fabricantium interitum. Igni eris
cibus: sanguis tuus erit in medio terre.
Obliuioni traderis: quia ego dominus
locutus sum.

XXII

Et factum est uerbum domini ad me di
cens. Et tu fili hominis. num iudi
cas. num iudicas ciuitatem sang
uinum: Et ostendes ei omnes abhominatio
nes suas: et dices. Hec dicit dominus deus. Ciui
tas effundens sanguinem in medio sui.
ut ueniat tempus eius: et que fecit y
dola contra semetipsam ut polluretur. In
sanguine tuo qui a te effusus est deliqui
sti: et in ydolis tuis que fecisti polluta
es: et appropinquare fecisti dies tuos. et
adduxisti tempus annorum tuorum. Propterea
dedi te obprobrium gentibus et irrisionem u
niuersis terris. que iuxta sunt: et que pro
cul a te. Triumphabunt de te: sordida no
bilis grandis interitu. Ecce principes

isrl' singuli in brachio suo fuerūt in te:
ad effundendū sanguinē. Patrē et ma
trem cōtumeliis affecerūt in te: adue
nam calūpniati sunt in medio tui. pu
pillū et uiduam contristati sūt apud
te. Scūaria mea spreuistis: et sabbata
mea polluistis. Viri detractores fuerūt
in te ad effundendū sanguinē: et sup
montes comederūt in te: scelus opati
sūt in medio tui. Verecundiora patris dis
cooperuerūt in te: īmūdiciam menstru
ate humiliauerūt in te. Et vnusquisq; ī
vxorem primi sui opatus est abhomi
nacionē: et socer nurū suam polluit
nefarie: frater sororem suam filiā pa
tris sui oppressit in te. Munera accepe
runt apud te: ad effundendū sangui
nem. Vsurā et suphabundanciā acce
pisti: et auare primos tuos calūpnia
baris: meiq; oblita es. ait dn̄s de⁹. Ecce
cōplosi manus meas sup auariciā tuā
quā fecisti: et sup sanguinē qui effu
sus est in medio tui. Nūquid sustine
bit cor tuū: aut p̄ualebunt manus tu
e in diebz quos ego faciam tibi: Ego do
minus locutus sum: et faciam. Et dis
pgam te in naciones. et uentilabo te ī
terras: et deficē faciam īmūdiciā tuā
a te. et possidebo te in conspcū gentiū:
et scies quia ego dn̄s. Et fcm̄ est uerbū
dn̄i ad me dicens. Fili hoīs uersa ē mi do
mus isrl' in scoriam. Omēs isti es et stā
nū et ferrū et plūbum in medio fornacis:
scoria argenti fcī sunt. Ꝓpterea hec dicit
dn̄s deus. Eo qd' uersi estis omnes in sco
riam: ꝓpterea ecce ego congregabo uos
in medio ihrlm̄ congregacione argē
ti et eris et ferri et stanni et plūbi ī me
diū fornacis: ut succendā in ea ignem
ad conflandū. Sic congregabo in fu
rore meo et in ira mea. et requiescam:
et conflabo uos et congregabo uos et
succendam uos in igne furoris mei: et
conflabimū in medio eius. Vt confla
tur argentū in medio fornacis. sic eri
tis in medio eius: et scietis qr ego dn̄s cū

effuderim indignacionem meam sup
uos. Et fcm̄ est uerbū dn̄i ad me dicēs.
Fili hoīs dic ei. Tu es tra īmūda: et
non cōpluta in die furoris. Cōiuracio
ꝓphetar in medio eius: sicut leo rugiēs
capiens q; p̄dam. aīam deuorauerunt:
opes et preciū acceperūt. Viduas eius
multiplicauerūt in medio illius. Sacer
dotes eius contēpserūt legem meā: et
polluerūt scūaria mea. Inter scm̄ ⁊ ꝓ
phanū nō habuerūt distanciā: et int
pollutū et mūdū non intellexerūt. Et
a sabbatis meis auterūt oculos suos:
et coinq̄nabar in medio eor. Princi
pes eius in medio illius q̄i lupi rapiē
tes p̄dam ad effundendū sanguinem:
et ad pdendas aīmas. et auare sectan
da lucra. Ꝓphete autē eius liniebant
eos absq; tempamēto: uidentes vana
et diuinantes eis mendaciū. dicentes.
hec dicit dn̄s deus: cū dn̄s nō sit locu
tus. Populi tre calūpniabant calūp
niam: et rapiebant uiolent. Egenū ⁊
pauperem affligebant: et aduenā oppri
mebant calūpnia absq; iudicio. Et q̄
sui de eis virū qui interponeret sepē. et sta
ret oppositus contra me ꝓ tra ne dis
siparem eam: et non īueni. Et effudi
sup eos indignacionē meam: et in ig
ne ire mee consūpsi eos. Viam eor in
caput eor reddidi. ait dn̄s deus.

XXIII

Et fcm̄s est
sermo dn̄i ad me dicens. Fili
hoīs due mulieres filie ma
tris vnius fuerūt: et fornicate sūt in
egipto. In adolescencia sua sunt forni
cate. Ibi subacta sūt ubera ear: et frac
te sunt mā me pubertatis ear. Noīa
autē ear oolla maior: et ooliba soror
eius minor. Et habui eas: et pepere
rūt filios et filias. Porro ear nomīa
samaria oolla: et ihrlm̄ ooliba. For
nicata ē igit oolla sup me: et insaniuit
in amatores suos in assyrios ꝓpinquā
tes uestitos iacincto. principes et ma
gistratus iuuenes cupidinis vniūsos

equites. ascensores equorum. Et dedit
fornicaciones suas super eos electos fi
lios assyriorum universos: et in omnibus in
quos insaniuit. et in immundicijs eorum pol
luta est. Insuper et fornicaciones suas
quas habuerat in egipto non reliquit.
Nam et illi dormierunt cum ea in ado
lescencia eius: et illi confregerunt ube
ra pubertatis eius: et effuderunt forni
cacionem suam super eam. Propterea tradi
di eam in manus amatorum suorum. in ma
nus filiorum assur: super quorum insaniuit
libidinem. Ipsi discooperuerunt ignomi
niam eius: filios et filias eius tulerunt:
et ipsam occiderunt gladio. Et facte sunt
famose mulieres: et iudicia perpetrarunt
in ea. Quod cum uidisset soror eius oo
liba. plusquam illa insaniuit libidine:
et fornicacionem suam super fornicacio
nem sororis sue. ad filios assyriorum pre
buit impudenter. ducibus et magistrati
bus ad se uenientibus indutis ueste ua
ria: equitibus qui uectabantur equis. et
adolescentibus forma cunctis egregia.
Et vidi quod polluta esset via una am
barum: et auxit fornicaciones suas.
Cumque uidisset viros depictos in pari
ete ymagines caldeorum expressas colo
ribus. et accinctos balteis renes. et ty
aras tinctas in capitibus eorum. formam
ducum omnium. similitudinem filiorum babylo
nis terreque caldeorum in qua orti sunt: et
insaniuit super eos concupiscencia o
culorum suorum. et misit nuncios ad eos in
caldeam. Cumque uenissent ad eam
filij babylonis ad cubile mammarum.
polluerunt eam stupris suis: et pollu
ta est ab eis: et saturata est anima eius
ab illis. Denudauit quoque fornicaci
ones suas: et discooperuit ignomi
niam suam. Et recessit anima mea ab
ea: sicut recesserat anima mea a soro
re eius. Multiplicauit enim fornicaci
ones suas. recordans dies adolescenci
e sue quibus fornicata est in terra egypti:
et insaniuit libidine super concubitu e

orum: quorum carnes sunt ut carnes asino
rum. et sicut fluxus equorum fluxus eorum.
Et visitasti scelus adolescencie tue. quando
subacta sunt in egipto ubera tua: et
confracte mamme pubertatis tue. Propte
rea ooliba. hec dicit dominus deus. Ecce e
go suscitabo omnes amatores tuos
contra te. de quibus saciata est anima
tua: et congregabo eos aduersum te in cir
cuitu filios babilonis. et universos
caldeos nobiles tyrannosque et principes
omnes filiorum assyriorum iuuenes forma
egregia: duces et magistratus. uniu
sos principes principum. et nomina
tos ascensores equorum. Et uenient super
te instructi curru et rota multitudo
populorum: lorica et clypeo et galea arma
buntur contra te undique. Et dabo co
ram eis iudicium: et iudicabunt te iudi
cijs suis. Et ponam zelum meum in te:
quem exercent tecum in furore. Nasum
tuum et aures tuas precident: et que re
manserint gladio concident. Ipsi fili
os tuos et filias tuas capient: et no
uissimum tuum deuorabitur igni. Et de
nudabunt te uestimentis tuis: et tol
lent uasa glorie tue. Et requiescere fa
ciam scelus tuum de te: et fornicacionem
tuam de terra egipti. Nec leuabis ocu
los tuos ad eos: et egipti non recorda
beris amplius. Quia hec dicit dominus de
us. Ecce ego tradam te in manus eorum
quos odisti. in manus de quibus saci
ata est anima tua: et agent tecum in odi
o et tollent omnes labores tuos. et di
mittent te nudam et ignominia ple
nam: reuelabitur ignominia forni
cacionum tuarum. Scelus tuum et fornica
ciones tue fecerunt hec tibi: quia fornica
ta es post gentes inter quas polluta es
in ydolis eorum. In via sororis tue am
bulasti: et dabo calicem eius in manu
tua. Hec dicit dominus deus. Calicem sororis
tue bibes. profundum et latum. Eris in deri
sum et subsannacionem que est capacissi
ma: ebrietate et dolore repleberis: ca

hcem uerois et crisbae. calicem sororis
tue samarie. Et bibes illū. et potabis
usq; ad feces: et fragmenta eius deuo
rabis et ubera tua laceerabis: quia e
go locutus sum. ait dñs deus. ꝓterea
hec dicit dñs deus. Quia oblita es
mei et ꝓiecisti me post corpus tuū: tu
quoq; porta scelus tuū et fornicacio
nes tuas. Et ait dñs ad me dicens. fi
li hominis nūquid iudicas oolla et
oolibam. et annūciabis eis scelera eay:
quia adulcē sunt. et sanguis in ma
nibus eay. et cū ydolis suis fornicate
sunt: insup et filios suos quos genu
erunt michi: obtulerūt eis ad deuora
dū. Sed et hoc fecerūt michi. Polluc
runt sanctuariū meū in die illa: et sabba
ta mea ꝓphanauerunt. Cumq; īmolarēt
filios suos ydolis suis. et ingrederen
tur sanctuariū meū in die illa ut pollu
erent illud: ecce sic fecerūt in medi
o domus mee. Misserūt ad uiros uen
ientes delonge: ad quos nūcios misc
rant. Quib; ecce uenerūt quibꝫ te lauis
ti. et circūlinisti stibio oculos tuos: et
ornata es mulichri mūdo. Sedisti su
per lectum pulchrum: et mensa ornata e an
te te. Thymiama meū et unguentū me
um posuisti sup eam: et uox multitu
dinis exultantis erat in ea. Et in uiris
qui de multitudine hominū adducebā
tur. et uenientes de deserto. posuerūt
armillas in manibꝫ eor: et coronas
speciosas in capitibꝫ eor. Et dixi ei q̄
attrita est in adulteriis. Nunc fornī
cabitur in fornicatione sua et ea hec.
Et ingressi sunt ad eam q̄si ad mulie
rem meretricē: sic ingrediebantur ad
oollam et ad oolibam mulieres nefa
rias. Vnī ergo iusti sunt. Vñ iudica
buntur eas iudicio adulterarū. et iudi
cio effundentiū sanguinē: q̄a adulte
sunt. et sanguis in manib eay. Hec
cit dicit dñs deus. Adduc ad eas mul
titudinē et trade eas in tumultū et in
rapinā: et lapidentur lapidibꝫ ꝑplōr:
et confodiantur gladijs eor. filios et
filias eay interficient: et domos eay ig
ne succendent. Et auferam scelus de ter
ra: et discent oēs mulieres ne faciāt
secdm scelus eay. Et dabūt scelus uestrū
sup uos. et pcā ydolor uestror portabi
et scietis quia ego dominus deus.

In anno ejus XXIIII

Factum est uerbū dñi ad me in anno no
no in mense decimo decima mē
sis dicens. Fili hominis scribe tibi nomē di
e huius in qua confinatus est rex babilo
nis aduersū ihrlim hodie: et dices p̄uer
bū ad domū incredulā parabolam:
et loqueris ad eos. Hec dicit dñs deus.
Pone ollam pone ignē: et mitte in
ea aquā. Congere frusta eius in ea: o
nem ptem bonam. femur et armū. e
lecta et ossibus plena: pinguissimū
pecus assume. Cōpone quoq; strues
ossiū sub ea. Effebuit coctio eius: et
dissecta sunt ossa illius in medio eius.
ꝓterea hec dicit dñs deus. Ve ciuitati
sanguinū olle. cui⁹ rubigo in ea est:
et rubigo eius non exiuit de ea. Per
tes et per ptes suas eice eam. Non ce
cidit sup eam tos. Sanguis enī eius
in medio eius est. Sup limpidissimā
petrā effudit illū. Non effudit illum
sup terram. ut posset opiri puluere: ne su
pīduceret indignationē meam. et
uindictā ulcisceret. Dedi sanguinem
eius sup petrā limpidissimam: ne o
periretur. ꝓterea hec dicit dñs deus.
Ve ciuitati sanguinū: cui⁹ ego gran
dem faciam pyram. Congere ossa: que
igne succendam. Consumētur carnes:
et coquentur uniuersa cōpositio: et ossa
tabescent. Pone quoq; eam sup pru
nas uacuam. ut incalescat et liquc
fiat es eius: et conflatur in medio ei⁹
ignamentū eius: et consumat⁹ rubi
go eius. Multo labore sudatū est: et
non exiuit de ea rubigo eius. nec p̄ig
nem confundes tua exterabilis: quia
mundare te uolui: et non es mundata

a sordibus tuis. Sed nec mundaberis
prius: donec quiescere faciam indignaci
onem meam in te. Ego dominus locutus sum.
Veni et faciam. Non transeam. nec parcam.
nec placabor: iuxta vias tuas et iuxta
adinuenciones tuas. iudicabo te dicit
dominus. Et factum est uerbum domini ad me dicens.
Fili hominis ecce ego tollo a te desiderabi
le oculorum tuorum in plaga: et non plan
ges. neque plorabis. neque fluent lacrime
tue. Ingemisce tacens: mortuorum luc
tum non facies. Corona tua circumli
gata sit tibi: et calciamenta tua erunt in
pedibus tuis: nec amictu ora uelabis.
nec cibos lugencium comedes. Locutus
sum ergo ad populum mane: et mortua est
uxor mea uespere. Fecique mane sicut pre
ceperat mihi. Et dixit ad me populus. Qua
re non indicas nobis quid ista signi
ficent que tu facis? Et dixi ad eos. Sermo
domini factus est ad me dicens. Loquere
domui israel. Hec dicit dominus deus. Ecce e
go polluam sanctuarium meum superbiam im
perii uestri. et desiderabile oculorum uestrorum:
et super quo pauet anima uestra. Et filii uestri
et filie quas reliquistis gladio cadent:
et facietis sicut feci. Ora amictu non
uelabitis: et cibos lugencium non come
detis. Coronas habebitis in capitibus
uestris: et calciamenta in pedibus. Non plan
getis neque flebitis. sed tabescetis in iniqui
tatibus uestris: et unusquisque gemet
ad fratrem suum: eritque ezechiel uobis in
portentum. Iuxta omnia que fecit facie
tis. cum uenerit istud: et scietis quia ego
dominus deus. Et tu fili hominis ecce in die qua
tollam ab eis fortitudinem eorum. et gau
dium dignitatis et desiderium oculorum eo
rum super quo requiescunt anime eorum. fili
os et filias eorum: in die illa cum uenerit
fugiens ad te ut annunciet tibi: in die
inquam illa aperietur os tuum cum eo qui fugitur:
et loqueris et non silebis ultra. eris que in por
tentum: et scietis quia ego dominus..
Et factum est uerbum XXV
domini ad me dicens. Fili homi

nis pone faciem tuam contra filios am
mon. et prophetabis de eis: et dices filiis
ammon. Audite uerbum domini dei. Hec dicit
dominus deus. Pro eo quod dixisti euge euge
super sanctuarium meum quia pollutum est. et
super terram israel. quoniam desolata est. et super do
mum iuda quoniam ducti sunt in captiuita
tem: idcirco ego tradam te filiis orien
talibus in hereditatem: et collocabunt
caulas suas in te: et ponent in te ten
toria sua. Ipsi comedent fruges tuas:
et ipsi bibent lac tuum. Daboque rabbath
in habitaculum camelorum. et filios ammon
in cubile pecorum: et scietis quia ego dominus.
Quia hec dicit dominus deus. Pro eo quod
plausisti manu. et percussisti pede. et ga
uisa es ex toto affectu super terram israel: id
circo ecce ego extendam manum meam super
te. et tradam te in direpcionem gencium: et
interficiam te de populis. et perdam de terris et con
teram: et scies quia ego dominus. Hec dicit
dominus deus. Pro eo quod dixerunt moab et
seyr. ecce sicut omnes gentes domus iu
da: idcirco ecce ego aperiam humerum moab
de ciuitatibus: de ciuitatibus inquam eius
et de finibus eius inclitas terre bethiesi
moth et beelmeon et cariathaym filiis
orientis cum filiis ammon: et dabo eam in
hereditatem ut non sit memoria ultra
filiorum ammon in gentibus: et in moab fa
ciam iudicia: et scient quia ego dominus.
Hec dicit dominus deus. Pro eo quod fecit y
dumea ulcionem ut se vindicaret de fi
liis iuda. peccauitque delinquens et vin
dictam expetiuit de eis: idcirco hec dicit
dominus deus. Extendam manum meam super
ydumeam. et auferam de ea. hominem et
iumentum: et faciam eam desertam ab aus
tro: et qui sunt in dedan. gladio cadent.
Et dabo ulcionem meam super ydumeam
per manum populi mei israel: et facient in edom
iuxta iram meam et furorem meum. Et sci
ent vindictam meam dicit dominus deus. Hec
dicit dominus deus. Pro eo quod fecerunt pales
tini vindictam. et ulti se sunt toto animo
interficientes et implentes inimicicias uete

res: ꝓpterea hec dicit dn̄s deus. Ecce ego
extendam manū meam sup palestinos.
et interficiā interfectores et ꝑdam reliquias
maritime regionis: faciamq; in eis
ulciones magnas arguens in furore:
et scient quia ego dn̄s. cū dedero vindic
tam meā sup eos. XXVI

Et factū est in vndecimo āno
ꝑma mensis: factus est sermo
dn̄i ad me dicens. Fili homi
nis pro eo qd̄ dixit tyrus de ihrlm̄ eu
ge confracte sūt porte ꝓplor̄. cōuersa
est ad me. implebor. deserta est: ꝓpte
rea hec dicit dn̄s deus. Ecce ego sup te
tyre: et ascendē faciā ad te gentes mul
tas. sicut ascendit mare fluctuans: et
dissipabūt muros tyri. et destruēt tur
res eius: Et radam puluerem eius de
ea: et dabo eam in limpidissimā petrā.
Siccacio sagenar̄ erit in medio maris:
quia ego locutus sū ait dn̄s deus: et e
rit in direpcionē gentib;. Filie q̄ eius
que sūt in agro. gladio interficient: ⁊ sci
ent quia ego dn̄s. Quia hec dicit dn̄s
deus. Ecce ego adducā ad tyrū nabu
chodonosor regē babylonis. ab aquilo
ne regem regum: cū equis et curribus
et equitib; et cetu ꝓplōq; magno. Filias
tuas que sunt in agro gladio interfici
et: et circūdabit te municionib;. et cō
portabit aggerē in gyro: et eleuabit
contra te clypeū. et vineas et arietes tē
perabit in muros tuos: et turres tuas
destruet in armatura sua. Inundacio
ne equor̄ eius opiet te puluis eor̄: a
sonitu equitū et rotar̄ et curruū mo
uebūtur muri tui. Dum ingressus
fuit portas tuas quasi ꝑ introitus vr
bis dissipate: vngulis equor̄ suor̄ c
culcabit omēs plateas tuas: ꝓplm̄ tu
um gladio cedet: et statue tue nobiles
in tr̄am corruent. Vastabūt opes tuas.
diripient negociacōnes tuas: et destru
ent muros tuos. et domos tuas ꝑcla
ras subuertent: et lapides tuos et lig
na tua. et puluerē tuū in medio aq̄
rū ponent. Et quiescē faciam multi
tudinē canticor̄ tuor̄: et sonitus cy
tharar̄ tuar̄ non audietur amplius:
et dabo te in limpidissimā petram.
Siccacio sagenar̄ eris: nec edificabe
ris ultra: quia ego locutus sū dicit do
min⁹ deus. Hec dicit dn̄s deus tyro. Nū
quid non a sonitu ruine tue et gemi
tu interfectorū tuor̄ cū occisi fuerint
in medio tui cōmouebūtur insule:
Et descendent de sedibus suis omēs pr̄n
cipes maris: et auferent exuuias su
as. et uestimenta sua varia abiciēt:
et induentur stupore. In tr̄a sedebunt:
et attoniti sup repentino casu tuo ā
mirabunt: et assumentes sup te lam̄
tum. dicēt tibi. Quomō ꝑisti qui ha
bitas in mari: urbs inclita que fuis
ti fortis in mari cū habitatoribz tuis
quos formidabant vniūsi: Nūc stu
pebūt naues in die pauoris tui. et tr̄
babūtur insule in mari: eo qd̄ nullus
egrediat ex te. Quia hec dicit dn̄s ds̄.
Cum dedero te urbem desolatam sicut
ciuitates que nō habitantur. et ad
duxero sup te abyssum. et opuerint
te aque multe. et detaxero te cū hijs
qui descendūt in lacū. ad ꝓplm̄ sempi
ternū. et collocauero te in tr̄a nouissi
ma sicut solitudines veteres. cū hijs qui
deducūtur in lacū. ut non habiteris:
porro cū dedero gloriā tuam in tr̄a vi
uenciū. in nichilū redigam te et non
eris: et requisita non inuenieris ultra
in sēpiternū dicit dn̄s ds̄. XXVII

Et factū est uerbū dn̄i ad me di
cens. Tu ergo fili hom̄is assu
me sup tyrum lamentū: et di
ces tyro que habitat in introitu ma
ris. negociacioni ꝓplor̄ ad insulas mul
tas. Hec dicit dn̄s deus. O tyri tu dix
isti. Pfecti decoris ego sum: et in corde
maris sita. Finitimi tui qui te edifica
uerūt. īpleuerūt decorem tuū. Abieti
bus de sanir extruxerūt te: cū omnib;
tabulatis maris. Cedrū de lybano tu

lerūt: nō facerent tibi malū. Quercus de basan dolauerūt in remos tuos. Cōse tua fecerūt tibi ex ebore indico: et pōtonola de insulis ytalie. Byssus ua ria de egipto extenta est tibi in uelū: ut poneret in malo. Hyacinctus et purpu ra de insulis elisa. foēa sunt opimentū tuū. Habitatores sydonis et aradii fuerūt remiges tui. Sapientes tui ty re hī sūt gubernatores tui. Senes bi blii et prudentes eius habuerūt nau tas ad ministeriū uarie suppellectilis tue. Omēs naues maris et nautē eā rū: fuerūt in pplō negociacōnis tue. Pse et ludi et libies erāt in exercitu tuo. Viri bellatores tui. clypeū et ga leam suspenderūt in te. pro ornatu tu o. Filii aradii cū exercitu tuo erāt su p muros tuos in circuitu tuo. Sed et pigmei qui erant in turribz tuis: pha retras suas suspenderūt in muris tuis p gyrū. Ipī compleuerūt pulchritudi nem tuam. Carthaginenses negociato res tui. a multitudine cūctay diuicia rū: argento ferro stanno plumbo qz repleuerūt nūdinas tuas. Grecia thu bal et mosoch ipī institores tui. mā cipia et uasa erea adduxerūt pplō tu o. De domo thogorma equos et equi tes et mulos adduxerūt ad forū tuū. Filii dedan negociatores tui: insule multe negociatio manus tue. Den tes eburneos et hebeninos cōmuta uerūt in pācto tuo. Syrus negociator tuus ppter multitudinē opm tuorū gēmam purpurā et scutulata et byc sum et sericū et chodchod posuerūt in mercatu tuo. Juda et terra isrl ipī institores tui. in frumento pmo. Bal samū et mel et oleū et resinā. posue runt in nūdinis tuis. Damascenus negociator tuus. in multitudine o perū tuor. et in multitudine diuisay opum: in vino pingui. in lanis colo ris optimi. Dan et grecia et mozel i nūdinis tuis posuerūt ferrū fabre

factū. Cinnamū et calamus in negocia cione tua. Dedan institores in tāperib; ad sedendum. Arabia et uniūsi pnci pes cedar: ipī negociatores manus tu e. Cū agnis et arietibz et hedis uenerūt ad te negociatores tui. Venditores sa ba et reema. ipī negociatores tui: cum uniūsis primis aromatibz et lapide pci oso et auro. qđ̄ posuerūt in mercatu tuo. Aran et chenne et eden negociato res tui. Saba assur. chelmad uenditō res tui: ipī negociatores tui. in lapha riam suoluciis iacineti et polimitorū gazarūqz pciosarū que obuolute et al tricte erant simib? Cedros quoqz habe bant in negociacōnibz tuis naues ma ris: principes tui in negociacione tua. Et repleta es: et glorificata nimis in corde maris. In aquis multas adduxerūt te remiges tui. Ventus auster cōtriuit te in corde maris. Diuicie tue et thesauri tui: et multiplex instru mentū tuū. Naute tui et gubernato res tui qui tenebant suppellectilem tu am. et pplō tuo pterant. uiri quoqz bel latores tui qui erant in te cū uniūsa multitudine tua que est in medio tui. cadent in corde maris in die ruine tue. A sonitu clamoris gubernator tuor cō turbabūtur classes. et descendent de na uibus suis omnes qui tenebant rēmū. Naute et uniūsi gubernatores maris in terra stabunt. et eiulabūt super te uoce magna. et clamabūt amare: et super ponent pulueres capitibus suis. et cine re conspergent: et radent super te calui tiū: et accingentur cilicys: et plorabūt te in amaritudine āīme planctu amarissi mo. Et assument super te carmē lugu bre: et plangent te. Que est ut tyrus que obmutuit in medio maris: Que in exitu negociacionū tuay de mari i plesti pplōs multos: in multitudine diuiciay tuay et pplōr tuor ditasti re ges terre. Nūc contrita es a mari in pfundis aquay. Opes tue et omnis

multitudo tua. que erat in medio tui
ceciderunt. Universi habitatores insularum
obstupuerunt super te. et reges earum omnes
tempestate perculsi mutauerunt vultus.
Negociatores populorum sibilauerunt super te.
Ad nichilum deducta es: et non eris usque
in perpetuum. XXVIII

Et factus est sermo domini ad me di
cens. Fili hominis dic principi
tyri. Hec dicit dominus deus. Eo quod
eleuatum est cor tuum et dixisti deus ego
sum. et in cathedra dei sedi in corde ma
ris. cum sis homo et non deus: et dedisti
cor tuum quasi cor dei. Ecce sapiencior es
tu daniele: omne secretum non est abscondi
tum a te. In sapiencia et prudencia tua
fecisti tibi fortitudinem: et acquisisti au
rum et argentum in thesauris tuis. In mul
titudine sapiencie tue. et in negocia
cione tua multiplicasti tibi fortitudi
nem: et eleuatum est cor tuum in robore
tuo. Propterea hec dicit dominus deus. Eo quod
eleuatum est cor tuum quasi cor dei: idcir
co ecce ego adducam super te alienos ro
bustissimos gencium: et nudabunt gla
dios suos super pulchritudinem sapien
cie tue: et polluent decorem tuum. Interfici
ent et detrahent te: et morieris in inte
ritu occisorum in corde maris. Numquid di
cens loqueris deus ego sum coram inter
ficientibus te. cum sis homo et non deus:
In manu occidencium te morte incircumci
sorum morieris in manu alienorum: quia
ego sum ait dominus deus. Et factus est sermo
domini ad me dicens. Fili hominis leua plan
ctum super regem tyri: et dices ei. Hec di
cit dominus deus. Tu signaculum similitudi
nis plenus sapiencia et perfectus decore: in
deliciis paradisi dei fuisti. Omnis lapis pre
ciosus operimentum tuum: sardius thopasi
us et iaspis. crisolitus et onix et berillus.
saphirus et carbunculus et smaragdus.
Aurum opus decoris tui: et foramina tua
in die qua conditus es preparata sunt. Tu
cherub extentus et protegens: et posui te
in monte sancto dei. In medio lapidum

ignitorum ambulasti. perfectus in viis tuis
a die condicionis tue: donec inuenta est
iniquitas in te. In multitudine nego
ciacionis tue repleta sunt interiora tua
iniquitate et peccasti: et eieci te de monte
dei. et perdidi te o cherub. protegens de
medio lapidum ignitorum. Et eleuatum est
cor tuum in decore tuo: perdidisti sapienci
am tuam in decore tuo. In terram proieci te:
ante faciem regum dedi te ut cernerent
te. In multitudine iniquitatum tuarum.
et iniquitate negociacionis tue: pollu
isti sanctificacionem tuam. Producam ergo ignem
de medio tui qui comedat te: et dabo te
in cinerem super terram. in conspectu omnium
videncium te. Omnes qui viderint te in
gentibus: obstupescent super te. Nichil
factus es: et non eris in perpetuum. Et factus est
sermo domini ad me dicens. Fili hominis po
ne faciem tuam contra sydonem: et pro
phetabis de ea. et dices. Hec dicit dominus
deus. Ecce ego ad te sydon: et glorifica
bor in medio tui. Et scient quia ego
dominus: cum fecero in ea iudicia. et sanctifica
tus fuero in ea. Et immittam ei pestilen
ciam et sanguinem in plateis eius: et cor
ruent interfecti in medio eius gladio
per circuitum: et scient quia ego dominus. Et
non erit ultra domus israel offendiculum
amaritudinis. et spina dolorem inferens
undique per circuitum eorum qui aduersantur
eis: et scient quia ego dominus deus. Hec di
cit dominus deus. Quando congregauero domum
israhel de populis in quibus dispersi sunt. sanctifi
cabor in eis coram gentibus: et habita
bunt in terra sua quam dedi seruo meo ia
cob: et habitabunt in ea securi. Et edifi
cabunt domos plantabuntque vineas:
et habitabunt confidenter cum fecero iudici
a in omnibus qui aduersantur eis per circui
tum: et scient quia ego dominus deus eorum.
In anno decimo in XXIX
decimo mense undecima mensis: factum
est uerbum domini ad me dicens. Fili hominis
pone faciem tuam contra pharaonem regem
egipti. et prophetabis de eo: et de egipto

uniuersa loquere et dices. Hec dicit dns de
us. Ecce ego ad te pharao rex egipti dr
co magne: qui cubas in medio flumi
nū tuoꝝ et dicis. Meus ē fluuius: et
ego feci memetipm. Et ponam frenū
in maxillis tuis: et agglutinabo pis
ces fluminū tuoꝝ squamis tuis: et
extraham te de medio fluminū tuoꝝ:
et uniuersi pisces tui squamis tuis adhe
bunt. Et proiciam te in desertū: et omnes pis
ces fluminis tui. Sup faciē terre cades:
non colligeris neq; congregaberis.
Bestiis terre et uolatilibꝫ celi dedi te
ad deuorandū: et scient omnes habito
res egipti. quia ego dns. Pro eo qd fu
isti baculus arundineus domui israel: qn
apprehenderunt te manu et confractus
es. et lacerasti omnē humerū eorū.
et dissoluisti omnes renes eoꝝ. et innitē
tibus eis sup te comminutus es: propterea
hec dicit dns deus. Ecce ego adducam
sup te gladiū et interficiam de te ho
minē et iumentū: et erit terra egipti
in desertū et solitudinē: et scient qui
a ego dns. Eo qd dixeris fluuius me
us est. et ego feci eum: idcirco ecce ego
ad te et ad flumina tua: daboq; terram
egipti in solitudines gladio dissipa
tam turre a sienes usq; ad terminos e
thiopie. Non pertransibit eam pes ho
minis. neq; pes iumenti gradietur in
ea: et non habitabitur quadraginta an
nis. Daboq; terram egipti desertam in
medio terraꝝ desertaꝝ. et ciuitates eius
in medio urbiū subuersaꝝ: et erunt
desolate quadraginta annis. Et disp
gam egipcios in naciones: et venti
labo eos in terras. Quia hec dicit dns
deus. Post finem quadraginta anno
rum. congregabo egiptū de pplis in q
bus dispersi fuerant. et reducam capti
uitatem egypti: et collocabo eos in ter
ra phatures in terra natiuitatis sue: et
erunt ibi in regnū humile. et inter ce
tera regna erit humilima: et nō eleua
bitur ultra sup naciones. Et imminuam

eos ne imperent gentibꝫ: neq; erunt
ultra domui israhel in confidencia do
centes iniquitatem ut fugiant et se
quantur eos: et scient qa ego dns deus.
Et factum est in vicesimo et septimo anno
in primo. in vna mensis: factum est uerbū
dni ad me dicens. Fili hominis nabu
chodonosor rex babylonis. seruire fe
cit exercitū suū seruitute magna ad
uersū tyrū. Omne caput decaluatum.
et omnis humerus depilatus ē: et mer
ces non est reddita ei neq; exercitui e
ius de tyro pro seruitute qua seruiuit mi
aduersus eam. Propterea hec dicit dns.
Ecce ego dabo nabuchodonosor regem
babylonis in terra egipti: et accipiet mul
titudinē eius. et depredabitur manu
bias eius. et diripiet spolia eius: et e
rit merces exercitui illius. et opi pro
quo seruiuit aduersū eam. Et dedi ei
terram egipti: pro eo qd laborauerunt mi
ait dns deus. In die illo pullulabit
cornu domus israel. et tibi dabo apertū
os in medio eoꝝ: et scient qm ego dns.

XXX

Et factum est uerbū
dni ad me dicens. Fili homi
nis propheta et dic. Hec dicit
dns deus. Vlulate. Ve ve diei: qa iux
ta ē dies: et appropinquat dies dni.
Dies nubis. tempus gentiū erit. Et
ueniet gladius in egyptū. Et erit pa
uor in ethiopia: cum ceciderint vulne
rati in egipto. et ablata fuerit multi
tudo illius et destructa fundamenta
eius. Ethyopia et libia et lidij et omne
reliquū vulgus. et chub. et filij terre
federis. cū eis gladio cadent. Hec dicit
dns deus. Et corruent fulcientes egip
tum: et destruetur superbia imperij eius.
A turre sienes gladio cadent in ea: ait
dns exercituū. Et dissipabuntur in me
dio terraꝝ desolataꝝ: et urbes eius in me
dio ciuitatū desertaꝝ erunt. Et scient qm
ego dns. cū dedero ignē in egipto: et at
triti fuerint omnes auxiliatores eius.
In die illa egredientur nuncij a facie me

a in trieribz ad conterendā ethiopie q
fidenciam: et erit pauor in eis in die
egipti: quia absq; dubio ueniet. Hec
dicit dn̄s deus. Et cessare faciam mul
titudinē egipti in manu nabuchodo
nosor regis babilonis. Ipē et ppl's ei⁹
cū eo fortissimi genciū adducent ad
dispdendam t̄ram: et euaginabūt gla
dios suos sup egiptū: et implebūt t̄
ram interfectis. Et faciam alueos flumi
nū aridos et tradam t̄ram in manu pes
simoꝝ: et dissipabo t̄ram et plenitudi
nem eius in manus alienoꝝ: ego dn̄s
locutus sū. Hec dicit dn̄s deus. Et disp
dam simulachra. et cessare faciam ydo
la de memphis: et dux de terra egipti
non erit amplius. Et dabo t̄rorem in
t̄ra egipti: et dispdam t̄ram phatures.
et dabo ignē in tafnis: et faciam iudi
cia in alexandria. Et effundam indig
nacionē meam sup pelusiū robur e
gipti: et interficiā multitudinē alexan
drie: et dabo ignē in egipto. Quasi p
turiens dolebit pelusiū: et alexandria
erit dissipata: et in mēphis angustie co
tidiane. Iuuenes helyopoleos et bubas
ti gladio cadent: et ipē captiue ducen
tur. Et in tafnis nigrescet dies cū con
triuero ibi sceptra egipti: et defecerit in
ea supbia potencie eius. Ipsam nubes
opiet: filie autē eius in captiuitatem
ducent. Et faciam iudicia in egipto: et
scient quia ego dn̄s. Et fc̄m est in vnde
cimo anno in p̄mo. in septima men
sis: fc̄m est uerbū dn̄i ad me dicens. Fi
li hom̄is brachiū pharaonis regis e
gipti confregi: et ecce non est obuolu
tum ut restituerētur ei sanitas. ut liga
retur pānis. et fasciretur lintheolis:
et recepto robore posset tenere gladium.
Ꝓterea hec dicit dn̄s deus. Ecce ego ad
pharaonē regē egipti: et cōminuā b
chiū eius forte. sed confractū: et deiciā
gladiū de manu eius. Et dispgam i
gentibz: et ventilabo eos in terris. Et
confortabo brachia regis babilonis:
daboq; gladiū meū in manu eius. Et
confringam brachia pharaonis: et
gement gemitibz interfecti corā faci
e eius. Et confortabo brachia regis ba
bilonis: et brachia pharaonis conci
dent. Et scient quia ego dn̄s: cū dedero
gladiū meū in manu regis babilōis.
et extenderit eū sup t̄ram egipti. Et dis
pgam egiptū in naciones. et ventila
bo eos in t̄ris: et scient quia ego dn̄s.

XXXI

Et fc̄m est in
vndecimo anno. tercio. vna
mensis. fc̄m est uerbū dn̄i ad
me dicens. Fili hom̄is dic pharaoni r̄
gi egipti et ppl'o eius. Cui similis fc̄us
es in magnitudine tua: Ecce assur q̄si
cedrus in libano: pulcher ramis. et
frondibus nemorosus. excelsusq; al
titudine: et inter condensas frondes
eleuatū est cacumen eius. Aque nu
trierūt illū: abyssus exaltauit eum.
Flumīa eius manabant in circuitu
radicū eius: et riuos suos emisit ad
vniūsa ligna regionis. Ꝓterea eleua
ta est altitudo eius sup omīa ligna r̄
gionis: et multiplicata sūt arbusta
eius: et eleuati sūt rami eius p̄ aquis
multis. Cūq; extendisset vmbrā suā
in ramis eius fecerūt nidos omīa vo
latilia celi: et sub frondibz eius genu
erunt omēs bestie saltuū: et sub vm
braculo illius habitabat cetus genci
um plūmaꝝ. Eratq; pulcherrim⁹ ī mag
nitudine sua: et in dilatacione arbus
torū suoꝝ. Erat enī radix illius iuxta
aquas multas. Cedri non fuerūt alci
ores illo in padiso dei: abietes non ade
quauerūt sūmitatem eius: et plata
ni non fuerunt eque frondibus eius.
Omē lignū padisi dei non ē assimila
tum illi et pulchritudini eius: quoni
am speciosū feci eū. et multis conden
sisq; frondibz: et emulata sūt eū oīa
ligna voluptatis. que erant in padi
so dei. Ꝓterea hec dicit dn̄s deus. Pro eo q
sublimatus est in altitudine. et dedit

sūmitatem suam virentem atq; con
densam. et eleuatū est cor eius in alti
tudine sua: tradidi eū in manu for
tissimi gentiū. Faciens faciet ei. Iuxta
impietatem eius eieci eū: et succident
illum alieni et crudelissimi nacionū:
et proicient eū sup montes. Et in cūc
tis cōuallib; corruent rami eius: et
confringentur arbusta eius in vniu
sis rupib; tr̄e. Et recedent de vmbracu
lo eius omēs ppli tr̄e: et relinquēt eū.
In ruina eius habitauerūt omīa vo
latilia celi: et in ramis eius fuerunt
vniūse bestie regionis. Quāmobrem n̄
eleuabūtur in altitudine sua omīa
ligna aquar. neq; ponent sublimi
tatem suam int̄ nemorosa atq; fron
dosa: nec stabūt in sublimitate eor
omīa que irrigant̄ aquis: quia oēs
traditi sūt in mortē. ad tr̄am ultimā
in medio filior hoīm. ad eos qui descē
dunt in lacū. Hec dicit dn̄s deus. In
die qn̄ descendit ad inferos induxi luc
tum: opui eum abysso: et phibui flu
mina eius. et coercui aquas multas.
Contristatus est sup eum libanus: et
omīa ligna agri concussa sūt. A so
nitu ruine eius cōmoui gentes: cū
deducerem eū ad infernū cū hijs qui
descendebant in lacū. Et consolata sūt
in tr̄a infima omīa ligna volupta
tis. egregia atq; p̄clara in lybano:
vniuersa que irrigabant̄ aquis. Nā
et ipi cum eo descendent ad infernū ad
interfectos gladio: et brachiū vniuſ
cuiusq; sedebit sub vmbraculo eius ī
medio nacionū. Cui assimilatus es
o inclite atq; sublimis int̄ ligna uo
luptatis: Ecce deductus es cum lignis
uoluptatis ad tr̄am ultimā. In me
dio incircūcisor dormies cū eis. qui ī
terfecti sūt gladio. Ipē est pharao. et
omīs mlt̄itudo ei⁹. dicit dn̄s deus.

Et fcm̄ est XXII
duodecimo anno in mense
duodecimo. in vna mensis:

fcm̄ est uerbū dn̄i ad me dicēs. Fili ho
mīs assume lamentū sup pharaonē
regem egipti: et dices ad eum. Leoni
gentiū assimilatus es: et draconi qui
est in mari. Et uentilabas cornu ī flu
mībus tuis: et conturbabas aquas
pedibus tuis: et conculcabas flumīa
eor. Ppt̄ea hec dicit dn̄s deus. Expan
dam sup te rethe meū in multitudine
pcōr multor: et extraham te in sage
na mea. et ꝓiciam te in tr̄am. Super
faciem agri abiciam te. et habitare
faciā sup te omīa uolatilia celi: et sa
turabo de te bestias vniūse tr̄e. Et da
bo carnes tuas sup montes. et implebo
colles tuos sanie tue: et irrigabo terrā
fetore sanguinis tui sup montes: et val
les implebūtur ex te. Et opiam cū ex
tinctus fuis celos: et nigrescē faciam
stellas eius. Solem nube tegam: et lu
na non dabit lumē suū. Omīa lūmari
a celi merē faciā sup te. et dabo tenebras
sup tr̄am tuā dicit dn̄s deus: cū cecide
rint vulnerati tui in medio tr̄e. ait do
min⁹ deus. Et irritabo cor pplor mlt̄o
rum: cū induxero contricionē tuā in gē
tibus sup tr̄as quas nescis. Et stupes
cere faciam sup te pplos multos: et re
ges eor horrore nimio formidabūt su
p te. ꝓpter vniūsas iniq̄tates quas opa
tus es: cū uolare cepit gladius meus
sup facies eor. Et obstupescent repen
te singuli pro aīma sua: in die ruine
sue. Quia hec dicit dn̄s deus. Gladi⁹
regis babylonis ueniet tibi. In gladi
is forciū deiciam multitudinē tuam.
Inexpugnabiles gentes omēs hee. Et
vastabunt supbiam egipti: et dissipa
bitur multitudo eius. Et pdam omīa
iumēta eius. que erant sup aquas pli
mas: et non conturbabit eas pes ho
minis ultra: neq; vngula iumentor
turbabit eas. Tunc purissimas reddā
aquas eor: et flumina eor q̄si oleum
adducam ait dn̄s deus: cū dedero terrā
egipti desolatā. Deseretur autē terra

a plenitudine sua. qn̄ percussero omnes
habitatores eius: et scient q̄a ego dn̄s.
Planctus est: et plangent eū. Filie gē
ciū plangent eū. Sup egipto et super
multitudinē eius plangent eū: ait do
minus deus. Et fc̄m est in duodecimo
anno in q̄ntadecima mensis: fc̄m est
uerbū dn̄i ad me dicens. Fili hominis
cane lugubre sup multitudinē egipti:
et detrahe eam. ipam et filias gentiū
robustar ad t̄ram ultimā cū hijs qui
descendūt in lacū. Quo pulchrior es:
descende et dormi cum incircumcisis.
In medio int̄fector gladio cadent. Gla
dius datus ē. Attraxerūt eū: et omēs
pplos eius. Loquentur ei potentissimi
robustor de medio inferni: qui cū auxi
liatorib⁹ eius descenderūt et dormierūt
incircūcisi int̄fectiq; gladio. Ibi assur
et omīs multitudo eius. in circuitu il
lius sepulchra eius: omēs int̄fecti. et
qui ceciderūt gladio: quor data sunt
sepulchra in nouissimis lacis. Et fc̄a
est multitudo eius p gyrū sepulchri e
ius et uniūsi int̄fecti cadentesq; gla
dio: qui dederant quondam formidi
nem in t̄ra viuenciū. Ibi elam et mul
titudo eius p gyrū sepulchri sui. Om
nes hij interfecti ruentesq; gladio qui
descenderūt incircūcisi ad t̄ram ultimā:
qui posuerūt t̄rorē suū in t̄ra viuēciū:
et portauerūt ignominiā suam cum
hijs qui descenderūt in lacū. In medio
int̄fector posuerūt cubile eius: in uni
uersis pplis eius in circuitu eius sepul
chrū illius. Omēs hij incircūcisi inter
fectiq; gladio. Dederant eū terrorē in
t̄ra viuenciū: et portauerūt ignomi
niam suam cū hijs qui descendūt ī la
cum. In medio int̄fector positi sunt.
Ibi mosoch et tubal et omīs multitu
do eius: in circuitu eius sepulchra illi⁹.
Omēs hij incircūcisi int̄fectiq; et cadē
tes gladio: q̄a dederūt formidinē suā
in terra viuenciū. Et non dormiēt cū
fortib; cadentibusq; et incircūcisis qui
descenderūt ad infernū cū armis suis.
et posuerūt gladios suos sub capitib⁹
suis: et fuerunt iniq̄tates eor in ossib⁹
eor: quia terror forciū fc̄i sūt in terra
viuenciū. Et tu ergo in medio incircū
cisor contereris: et dormies cū int̄fec
tis gladio. Ibi ydumea et reges eius.
omnes duces eius qui dati sunt cū ex
cercitu suo cū interfectis gladio: et q̄
cum incircūcisis dormierūt. et cū hijs
qui descenderūt in lacū. Ibi principes
aq̄lonis omnes. et uniūsi venatores
qui deducti sunt cū int̄fectis pauen
tes et in sua formidine confusi: qui
dormierūt incircūcisi cū interfectis gla
dio: et portauerūt confusionē suam
cū hijs qui descendūt in lacū. Vidit
eos pharao et consolatus ē sup uniū
sa multitudine sua que int̄fecta est
gladio: et portauerūt confusionem
cū hijs qui descendūt in lacū. phara
o et omīs excercitus eius. ait dn̄s de⁹:
quia dedit t̄rorem meū in t̄ra viuēci
um. Et dormiuit in medio incircūci
sorū cū interfectis gladio: pharao et
omīs multitudo eius ait dn̄s deus.

Et fc̄us ē XXXIII
sermo dn̄i ad me dicens. Fili
hom̄is loquere ad filios pplī tu
i: et dices ad eos. Terra cū induxero
sup eam gladiū. et tulerit pplus t̄re
virū unū de nouissimis suis. et con
stituerit eū sup se speculatorē. et ille
viderit gladiū uenientē sup t̄ram. et
cecinerit bucina et annūciauerit po
pulo: audiens autē quisq̄s ille ē so
nū bucine nō se obseruauerit. vene
ritq; gladius et tulerit eū: sanguis
ipius sup caput eius erit. Sonū bu
cine audiuit. et non se obseruauit:
sanguis eius in ipo erit. Si autē se
custodierit: aīam suā saluabit. Qd̄
si speculator viderit gladiū uenientē.
et nō insonuerit bucina. et pplus se
non custodierit ueneritq; gladius et
tulerit de eis aīam: ille quidē in ini

quitate captus est: sanguinē autē
eius de manu speculatoris requiram.
Et tu fili hominis speculatorē dedi te do
mui isrl'. Audiens ergo ex ore meo ser
monē: annūciabis eis me. Si me di
cente ad impiū. impie morte morie
ris. non fueris locutus ut se custodi
at impius a via sua: ipē impius in
iniquitate sua morietur: sanguinē
autē eius de manu tua requiram.
Si autē annūciante te ad impiū ut
a viis suis conuertatur. non fuit conu
sus a via sua: ipē in iniquitate sua
morietur: porro tu aīam tuā liberas
ti. Tu ergo fili hominis dic ad domū
isrl'. Dic locuti estis dicentes. Iniqui
tates nrē et pccā nrā sup nos sūt: et in
ipis nos tabescim⁹. Quomō ergo vi
uere poterim⁹? Dic ad eos. Viuo ego
dicit dns deus. Nolo mortē impij: sz
ut reuertatur impius a via sua et
viuat. Conuertimī a viis vris pessimis.
Et q̄re moriemī domus isrl': Tu ita
qz fili hominis dic ad filios ppli tui. Ius
ticia iusti non liberabit eum in qua
cūqz die peccauerit: et impietas ipij
non nocebit ei in quacūqz die conuers⁹
fuit ab impietate sua. Et iustus non
poterit viuere in iusticia sua: in quacū
qz die peccauerit. Etiā si dixero iusto
qd vita viuat. et confisus in iusticia
sua fecerit iniqtatē: omēs iusticie ei⁹
obliuioni tradentur: et ī iniquitate
sua quā opatus ē in ipā morietur. Si
autē dixero impio morte morieris. et
egerit penitenciam a pccō suo. fecerit
qz iudiciū et iusticiā. pignus restitu
erit ille impius rapinamqz reddiderit.
in mandatis vite ambulauerit. nec fe
cerit quicqm iniustū: vita viuet et nō
morietur. Omīa peccata ei⁹ que pec
cauit: non īputabuntur ei. Iudiciū et
iusticiam fecit: vita viuet. Et dixerūt
filij ppli tui. Non est equi ponderis
via dni. Et ipōr via iniusta ē. Cū enī
recesserit iustus a iusticia sua fecerit

qz iniquitates: morietur in eis. Et cū
recesserit impius ab impietate sua. fe
ceritqz iudiciū et iusticiā: viuet in eis.
Et dicitis. Non est recta via dni. Vnū
quēqz iuxta vias suas iudicabo de uo
bis domus isrl'. Et fctm est in duodeci
mo anno in duodecimo mense in q̄n
ta mensis trāsmigracionis nrē: uenit
ad me qui fugerat de ihrlm dicēs. Vas
cata est ciuitas. Manus autē dni fcā
fuerat ad me uespe: antequā ueniret q̄
fugerat. Aperuiqz os meū donec ueni
ret ad me mane: et apto ore meo nō
silui amplius. Et fctm est uerbū dni
ad me dicens. Fili hominis qui habitāt
in ruinosis sup humū isrl': loquentes
aiūt. Vnus erat abraham: et heredi
tate possedit trām. Nos autē multi:
nobis data est trā in possessionē. Idcir
co dices ad eos. Hec dicit dns deus. Q
in sanguīe comeditis et oculos urōs
leuatis ad īmūdicias vrās et sangui
nem funditis: nūquid trām heredi
tate possidebitis: Stetistis in gladijs
urīs. fecistis abhomīaciones. et vn⁹
quisqz vxorem primi sui polluit: et
terram hereditate possidebitis: Hec
dices ad eos. Sic dicit dns deus. Viuo
ego q̄a qui in ruinosis habitant gla
dio cadent: et qui in agro est bestijs tr
detur ad deuorandū. Qui autē in p
sidijs et in spelūcis sunt: peste morie
tur. Et dabo trām in solitudinē et de
sertū: et deficiet supba fortitudo eius:
et desolabūtur montes isrl'. eo qd nul
lus sit qui p eos trāseat. Et scient q̄a
ego dns: cum dedero trām eor desola
tam et desertā. ppt vniūsas abhomi
naciones suas quas opati sunt. Et
tu fili hominis. filij ppli tui qui loquū
tur de te iuxta muros et in ostijs domo
rum: et dicūt vnus ad alterū vir ad
primū suū loquentes. Venite et audi
amus: qui sit sermo egrediens a dno.
Et ueniūt ad te. quasi si ingrediatur
ppls et sedent corā te pplus me⁹: et au

duit sermones meos et nō faciūt eos:
quia in cauticū ora sua uertūt illos.
et auaritiā suam sectat cor eor. Et ē
eis quasi cantus musicus qđ suauis dul
ci⁹ sono canitur: et audiunt uba tu
a et non faciunt ea. Et cū uenerit qđ
p̄dictū est. ecce ecē uenit: tūc scīet qđ
pphetes fuit in eos. XXXIIII

Et factus est uerbū dñi ad me di
cens. Fili hominis pphetа de pas
toribus isrl': pphetа et dices pa
storibus. Hec dicit dñs deus. Ve pasto
ribus isrl': qui pascebant semetipsos.
Nōne greges pascūtur a pastoribus:
Lac comedebatis et lanis operiebamini:
et qđ crassum erat occidebatis: gregē
autē meū non pascebatis. Qđ infir
mū fuit nō consolidastis: et qđ egrotū
non sanastis. Qđ fractū est non alli
gastis. et qđ abiectū est non reduxistis.
et qđ perierat nō quesistis: sed cū auste
ritate imperabatis eis et cū potentia.
Et dispsi sunt oues mee eo qđ nō esset
pastor: et facte sunt in deuorationē oīm
bestiarū agri: et dispsi sunt. Errauerūt
greges mei in cūctis montibus et in mul
to colle excelso: et sup omnē faciē ter
re dispsi sunt greges mei: et non erat q
requireret. Non erat usq̄m qui requi
reret. Propterea pastores audite uerbū dñi.
Viuo ego dicit dñs deus: quia pro eo qp
pter fuit greges mei in rapinā. et oues me
e in deuorationē oīm bestiarū agri. eo
qđ non esset pastor: neq; enī quesierūt
pastores gregē meū. sed pascebant pas
tores semetipsos. et greges meos nō pas
cebant: propterea pastores audite uerbū
dñi. Hec dicit dñs deus. Ecce ego ipe su
per pastores requiram gregem meum
de manu eor: et cessare faciam ut ultra
non pascāt gregem: nec pascant am
plius pastores semetipsos. Et liberabo
gregē meū de ore eor: et non erit ultra
eis in escam. Quia hec dicit dñs deus.
Ecce ego ipe requiram oues meas: et visi
tabo eas. sicut visitat pastor gregem
suum in die qū fuit in medio ouium suar
dissipatarū: sic visitabo oues meas et
liberabo eas de omnib; locis in quibus
dispsе fuerāt in die nubis et caligīnis.
Et educam eas de pplis: et congregabo
eas de terris: et inducam eas in terram
suā. Et pascam eas in montib; isrl': in
riuis et in cūctis sedib; terre. In pascuis
uberrimis pascam eas: et in montib⁹
excelsis isrl' erūt pascue eor. Ibi requi
escent in herbis uirentib; et in pascuis
pinguib; pascentur sup montes isrl. ego
pascam oues meas: et ego eas accu
bare faciā dicit dñs deus. Qđ perierat
requiram et qđ abiectū erat reducam: et
qđ confractū fuerat alligabo. et quod
infirmū fuerat consolidabo: et qđ pin
gue et fortē custodiā: et pascam illos in
iudicio. Vos autē greges mei. hec dicit
dñs. Ecce ego iudico inter pecus et pe⁹
arietū et hyrcor. Nōne satis uobis e
rat pascua bona depasci: nisi reliquias pascuas uras conculcastis pe
dibus uris. Et aquā purissimā aquā bi
bētis reliquā pedibus uris turbaba
tis: et oues mee hys que cōculcata pe
dib; uris fuerant pascebant: et que pe
des uri turbauerant hec bibebant. Pp
terea hec dicit dñs deus ad uos. Ecce ip
se ego iudico inter pecus pingue et ma
cilentū. Pro eo qđ latere⁹ et humeris
impingebatis et cornib; uris uentilaba
tis omnia infirma pecora donec disper
gerent foras: saluabo gregem meum.
et non erit ultra in rapinam: et iudi
cabo inter pecus et pecus. Et suscita
bo sup ea pastorē unū qui pascat eas.
seruū meum dauid. Ipe pascet eas: et
ipe erit eis in pastorem. Ego autem
dñs ero eis in deū: et seru⁹ meus dauid
princeps in medio eor. Ego dñs locu
tus sum. Et faciam cū eis pactū pa
cis: et cessare faciam bestias pessimas
de terra: et qui habitant in deserto secu
re dormient in saltibus. Et ponā eos
in circuitu colles mei benedictionem: et

deducam ymbrem in tempe suo: plu
uie bñdcoīs erunt. Et dabit lignū a
gri fructū suū: et terra dabit germen
suū: et erūt in tra sua absq; timore.
Et scient quia ego dñs: cū contriuero
cathenas iugi eoꝝ. et eruero eos de ma
nu īpanciū sibi. Et non erūt ultra in
rapinam gentibꝫ. neq; bestie terre de
uorabūt eos: sed hītabūt confidenter
absq; ullo trore. Et suscitabo eis ger
men nomīatū: et non erūt ultra im
minuti fame in tra: neq; portabūt
amplius obprobria genciū. Et scient
quia ego dñs deus eoꝝ cū eis: et ipsi
pplus meus domus isrl. ait dñs deus.
Vos autem greges mei. greges pas
cue mee homines estis: et ego dñs ds
uest. dicit dñs deus. XXXV

Et factus est sermo dñi ad me di
cens. Fili hominis pone faciē
tuā aduersum montē seyr: et
pphetabis de eo. et dices illi. Hec dicit
dñs deus. Ecce ego ad te mons seyr. et
extendam manum meā sup te: et da
bo te desolatū atq; desertū. Vrbes tuas
demoliar: et tu desertus eris. Et scies
quia ego dñs: eo qd fuis īimicus sem
piternus. et concluseris filios israhel
in manus gladij in tempe afflictio
nis eoꝝ. in tempe iniquitatis extreme.
Pterea viuo ego dicit dñs deus: quo
niā sanguini tradam te. et sanguis
te psequetur: et cū sanguinē oderis
sanguis psequetur te. Et dabo mon
tem seyr desolatū et desertū: et aufe
ram de eo eūtem et redeuntē: et imple
bo montes eius. occisoꝝ suoꝝ. In col
libus tuis et in vallibꝫ tuis atq; tor
rentibꝰ. interfecti gladio cadent. In so
litudines sempiternas tradam te: et ci
uitates tue non habitabunt. Et scie
tis qm ego dñs deus: eo qd dixeris
due gentes et due tre mee erūt. et he
reditate possidebo eas: cū dñs esset
ibi. Pterea viuo ego dicit dñs deus:
quia faciā iuxta iram tuā et secūdū
zelū tuū quē fecisti. odio habens eos:
et notus efficiar p eos cū te iudicaue
ro: et scies quia dñs ego. Audiui vni
uersa obprobria tua que locutus de
montibꝫ isrl dicens. Deserti nobis da
ti sunt ad deuorandū. Et insurrexis
tis sup me ore uro: et derogastis ad
uersum me. Verba ura ego audiui. Hec
dicit dñs deus. Letante vniuersa terra:
in solitudinē te redigam. Sicuti gaui
sus es sup hereditatem domus isrl: eo
qd fuit dissipata: sic faciam tibi. Dis
sipatus eris mons seyr. et ydumea ō
nis: et scient quia ego dominus.

Tu autē XXXVI.
fili hominis ppheta sup montes
isrl: et dices. Montes isrl au
dite uerbū dñi. Hec dicit dñs deus. E
o qd dixerit īimicus de uobis euge. al
titudines sempiterne in hereditatem da
te sunt nobis: pterea vaticinare et dic.
Hec dicit dñs deus. Pro eo qd desolati
estis et conculcati p circuitū. et facti
in hereditatē reliquis gentibꝫ. et as
cendistis sup labiū lingue. et obpro
briū ppli: pterea montes isrl audite
uerbum dñi dei. Hec dicit dñs deus.
montibꝫ et collibꝫ torrentibꝫ uallibꝫ
q; et desertis parietiuis et urbibus
derelictis: que depopulate sūt. et sub
sannate et reliquis gentibꝫ p circui
tum. Pterea hec dicit dñs deus. Qm
in igne zeli mei locutus sum de reliqs
gentibꝫ. et de ydumea vniuersa. qui de
derūt terram meam sibi in heredita
tem cū gaudio. et toto corde et ex aīmo.
et eiecerunt eam ut uastarent: idcirco
vaticinare sup humū isrl: et dices
montibꝰ et collibꝫ. iugis et uallibus.
Hec dicit dñs deus. Ecce ego in zelo
meo et in furore meo locutus sū: eo qd
confusionem genciū sustinueritis. Id
circo hec dicit dñs deus. Ego leuaui
manū meā: ut gentes que in circui
tu uro sunt ipe confusionē suam por
tent. Vos autē montes isrl ramos

uros germinetis: et fructū vīm affera
tis ppło meo. isrl. ¶De eb enī ut ueīat.
Quia ecce ego ad uos. et cōuertar ad
uos: et arabimī et accipiens semente.
et multiplicabo in uobis homines om
nem dom̄ isrl. Et habitabunt ciui
tates: et rumosa instaurabūtur. Et re
plebo uos hoīb; et iumentis: et mul
tiplicabūtur et crescent. Et habitare
uos faciam sicut a principio: bonis
donabo uobis; et habuistis ab initio
: et scietis quia ego dūs. Et adducā
sup uos homīes populū meū isrl. et he
ditate possidebunt te. et eris eis in her
ditatē: et non addes ultra ut ab sic eis
sis. ¶Hec dicit dūs deus. Pro eo qđ dicūt
de uobis deuoratrix hoīm es. et sufo
cans gentē tuā: ¶ppēa hoīes nō come
des amplius: et gentē tuā nō uecabis
ultra ait dūs deus. ¶Nec audiam faci
am in te amplius confusionē gentiū:
et obprobriū ppłoꝝ nequaq̄ portabis:
et gentē tuā non amittes amplius. a
it dūs deus. Et factū est uerbū dīi ad
me dicens. ¶Fili hoīs domus isrl' hīcaue
runt in humo uia: et polluerūt eam
in uijs suis et in studijs suis. ¶Iuxta i
mūdiciā uiensiruate fēā est uia eorū
coram me. Et effudi indignacionem
meā sup eos pro sanguine quē fuderūt
sup terram: et in ydolis suis polluerūt
eam. Et dispsi eos in gentes: et uen
tilati sūt in terras. ¶Iuxta uias eoꝝ et adi
uencciones iudicaui eos. Et ingressi sūt
ad gentes ad quas introierūt et pol
luerunt nomen scīm meū: cum dicere
tur de eis ppłus dnī iste est: et de terra
eius egressi sūt. Et pepci nomini meo
scō: quod polluerat dom̄ isrl. in gen
tibus ad quas ingressi sūt. ¶Idcirco di
ces domui isrl'. ¶Hec dicit dūs deus. Nō
ppē uos ego faciā domus isrl': sz ppter
nomē scīm meū qđ polluistis in gen
tibus ad quas introistis. Et sāctificabo
nomē meū magnū qđ pollutū est in
ter gentes. qđ polluistis in medio ea
rū: ut sciant gentes quia ego dūs aug
dūs exercituū: cū sāctificatus fuero in uo
bis coram eis. ¶Tollam quippe uos de gen
tibus et congregabo de uniuersis terris:
et adducam uos in terram uestrā. Et
effundam sup uos aquā mūdam: et
mūdabimī ab omnibus inquinamētis ves
tris: et ab uniuersis ydolis uris mūdabo
uos. Et dabo uobis cor nouū: et spīm
nouū ponam in medio uī. Et auferā
cor lapideū de carne uestrā: et dabo uob
cor carneū: et spīm meū ponam in me
dio uī. Et faciam ut in pceptis meis
ambuletis: et iudicia mea custodia
tis et operemī. Et habitabitis in terra
quā dedi patribus uris: et eritis mihi
in ppłm. et ego ero uobis in deū. Et sal
uabo uos ex uniuersis inquinamentis
uris. Et uocabo frumentum et multi
plicabo illud: et non īponam in uos
famē. Et multiplicabo fructū ligni
et germina agri: ut non portetis ultra
obprobriū famis in gentibus. Et recor
dabimī uiaꝝ uarū pessimarū. studio
rūq; non bonoꝝ: et displicebūt uo
bis iniquitates ure et scelera uestra.
¶Non ppter uos ego faciam ait dūs
deus: notū sit uobis. Confundimini et
erubescite sup uijs uris dom̄ israhel.
¶Hec dicit dūs deus. In die qua mun
dauero uos ex omnibus iniquitatibus uris.
et habitare fecero urbes. et instaura
uero rumosa. et terra deserta fuit excul
ta. que quondā erat desolata in o
culis omnis uiatoris: dicent. Terra il
la inculta. fēā est ut ortus uoluptatis:
et ciuitates deserte et destructe atq; fos
sis munite sederūt. Et scient gentes
quecūq; derelicte fuerint in circuitu
uro. quia ego dūs edificaui dissipa
ta. plantauiq; inculta: ego dūs locu
tus sum et feciam. ¶Hec dicit dūs de?
Adhuc in hoc uenient me dom̄ isrl':
ut faciam eis. ¶Multiplicabo eos si
cut gregē hominū ut gregē scīm. ut
gregem ihrlim. in solempnitatibus ei?:

sic erunt ciuitates deserte. pleneq; gre
gibus hoim: et scient quia ego dns.

Facta est XXXVII
sup me manus dni et edux
it me in spu dni: et dimisit
me in medio campi qui erat plen⁹
ossibz: et circumduxit me p ea in gyro.
Erant autem multa ualde sup faciem
campi: siccaq; uehementer. Et dixit ad
me. Fili hois. putas ne viuent ossa ista:
Et dixi. Dne deus tu nosti. Et dixit
ad me. Vaticinare de ossibus istis: et di
ces eis. Ossa arida audite uerbu dni.
Hec dicit dns deus ossibz hys. Ecce ego
intromittam in uos spm et viuetis:
et dabo sup uos neruos. et succrescere fa
ciam sup uos carnes. et superextendam
in uobis cutem: et dabo uobis spm et
viuetis: et scietis quia ego dns. Et pro
phetaui sicut precepat michi. Factus au
tem est sonitus prophetante me: et ecce
commocio. Et accesserunt ossa ad ossa v
nuqdq; ad iuncturam suam. Et uidi. et
ecce sup ea nerui et carnes ascenderunt:
et extensa est in eis cutis desup: et spm
non habebant. Et dixit ad me. Vatici
nare ad spm. Vaticinare fili hois: et di
ces ad spm. Hec dicit dns deus. A quatu
or ventis ueni spus. et insuffla super
interfectos istos: et reuiuiscant. Et prophe
taui. sicut precepat mi. Et ingressus
est in ea spus. et vixerunt: steterunt q;
sup pedes suos. exercitus grandis ni
mis valde. Et dixit ad me. Fili hois
ossa hec vniuersa domus isrl est. Ip
si dicunt. Aruerunt ossa nra et periit spes
nra: et abscisi sumus. Propterea uaticina
re: et dices ad eos. Hec dicit dns deus.
Ecce ego apiam tumulos uros. et edu
cam uos de sepulchris vris pplus meus:
et inducam uos in terram isrl. Et scie
tis quia ego dns: cum aperuero sepul
chra ura. et eduxero uos de tumulis
uris pplus meus. et dedero spm meum
in vobis et vixeritis. Et requiescere vos
faciam sup humum uram: et scietis qa

ego dns locutus sum et feci. ait dns
deus. Et factus est sermo dni ad me di
cens. Et tu fili hominis sume tibi lignum
vnum: et scribe sup illud iude et filiorum
isrl socijs eius. Et tolle lignum alterum:
et scribe sup illud ioseph. lignum effra
ym et cuncte domus isrl. sociorq; eius.
Et adiunge illa vnum ad alterum tibi in lig
num vnum: et erunt in vnione in manu
tua. Cum autem dixerint ad te filij po
puli tui loquentes. nonne indicas nobis
quid in hijs tibi uelis: loqris ad eos.
Hec dicit dns deus. Ecce ego assumam
lignum ioseph qd est in manu effraym
et tribz isrl. que iuncte sunt ei: et dabo e
as pariter cum ligno iuda. et faciam eas in
lignum vnum: et erunt vnum in manu ei⁹.
Erunt autem ligna sup que scripseris
in manu tua in oculis eorum: et dices
ad eos. Hec dicit dns deus. Ecce ego as
sumam filios isrl de medio nacionum
ad quas abierunt: et congregabo eos vn
diq; et adducam eos ad humum suam:
et faciam eos gentem vnam in terra in monti
bz isrl: et rex vnus erit omnibz imperans.
Et non erunt ultra due gentes. nec di
uidentur amplius in duo regna: ne
q; polluentur ultra in ydolis suis. et
abhominacionibz et in cunctis iniquita
tibz suis. Et saluos eos faciam de vniu
sis sedibz suis in quibz peccauerunt. et
emundabo eos: et erunt michi pplus et e
go ero eis deus. Et seruus meus dauid
rex sup eos: et pastor vnus erit omnium e
orum. In iudicijs meis ambulabunt:
et mandata mea custodient et facient
ea. Et habitabunt sup terram quam dedi ser
uo meo iacob: in qua habitauerunt pa
tres vri. Et habitabunt sup eam ipi et
filij eorum et filij filiorum eorum usq; in sempi
ternum: et dauid seruus meus princeps
eorum in ppetuum. Et pcuciam ill fedus pacis:
pactum sempiternum erit eis. Et funda
bo eos et multiplicabo: et dabo scificacionem
meam in medio eorum in ppetuum. Et
erit tabernaculum meum in eis: et ero eis de

us. et ipi erūt mi pplus. Et scient gētes
quia ego dns scificator isrl: cū fuerit
scificacio mea in medio eor ī ppetuū.
Et fcus est XXXVIII
sermo dni ad me dicens. Fili
homis pone faciē tuā contra
gog et tram magog principem capi
tis mosoch et tubal: et vaticinare de e
o. et dices ad eū. Hec dicit dns de. Ecce
ego ad te gog principem capitis mo
soch et tubal. et circūagam te et po
nam frenū in maxillis tuis: et edu
cam te et omnē exercitū tuū equos
et equites vestitos loricis vniūsos mul
titudinē magnā. hastam et clypeū
arripienciū et gladiū. Pse ethiopes et
lybies cum eis omēs scutati et galeati.
gomer et vniūsa agmina eius. domus
thogorma latera aquilonis. et totū
robur eius: pplique multi tecū. Para
et instrue te et omnē multitudinem
tuā que coaceruata est ad te: et esto e
is in pceptū. Post dies multos visita
beris. In nouissimo annor venies ad
tram que reuersa est a gladio. congre
gata est de pplis multis ad montes is
rahel: qui fuerūt deserti iugit. Hec de
popul educta est: et hītauerūt in ea
confidenter vniūsi. Ascendens autē qsi
tempestas venies: et quasi nubes ut
opias tram: tu et omīa agmina tua.
et ppli multi tecū. Hec dicit dns deus.
In die illa ascendent sermones sup cor
tuū: et cogitabis cogitacionē pessimā.
et dices. Ascendam ad tram absq mu
ro: veniam ad quiescentes habitan
tes qz secure. Omnes hii hītant sine
muro. vectes et porte non sunt eis: ut
diripias spolia et īuadas pdam. ut
inferas manū tuam sup eos qui des
ti fuerant. et postea restituti: et super
pplm qui cōgregatus est ex gentibus.
qui possidere cepit et eē habitator vm
bilici tre. Seba et dedan et negociato
res tharsis et omēs leones eius dicēt
tibi. Nūquid ad sumenda spolia tu
venis: Ecce ad diripiendā predam con
gregasti multitudinē tuam: ut tollas
argentū et aurū. auferas suppellecti
lem atq substanciam. et diripias ma
nubias infinitas. Pterea vaticinare
fili homis: et dices ad gog. Hec dicit
dns deus. Nūquid non in die illo cū
habitauerit pplus meus isrl confiden
ter. scies et venies de loco tuo a lateri
bus aquilonis tu et ppli multi tecum.
ascensores equor vniuersi cetus mag
nus et exercitus vehemens: et ascen
des sup pplm meū isrl. quasi nubes ut
opias terrā: In nouissimis diebz eris:
et adducam te sup tram meam: ut sci
ant gentes me. cum scificatus fuero ī
te in oculis eor o gog. Hec dicit dns
deus. Tu ergo ille es de quo locutus sū
in diebus antiquis in manu seruorū
meor pphetar isrl: qui pphetauerunt
in diebz illor tempor. ut adducerē te
sup eos. Et erit in die illa in die aduē
tus gog. sup terrā isrl ait dns deus: as
cendet indignacio mea in furore meo
et in zelo meo. In igne ire mee locutus
sum: quia in die illa erit cōmocio mg
na sup tram isrl. Et cōmouebūtur a
facie mea pisces maris. et volucres ce
li et bestie agri. et omē reptile qd mo
uetur sup humū: cūctiq homīes qui
sūt sup faciē terre. Et subūtent mōtes
et cadent sepes: et omīs murus in ter
ram corruet. Et cōuocabo adūsū eū ī
cūctis montibz meis gladiū ait dns
deus. Gladius vniuscuiusq in frem
suū dirigetur: et tūc iudicabo eū pes
te et sanguine. et ymbre vehementi.
et lapidibz īmensis. Ignē et sulphur
pluam sup eum et sup exercitū eius:
et sup populos multos qui sūt cū eo.
Et magnificabor et scificabor. et no
tus ero in oculis gentiū multar: et sci
ent quia ego dns. XXXIX
Tu autē fili homis vaticinare
adūsum gog: et dices. Hec
dicit dns deus. Ecce ego sup

te gog. principem capitis mosoch et
tubal: et circūagam te. et seducam te.
et ascendere faciam de lateribz aquilo
nis. et adducā te sup montes israel. Et
percutiā arcū tuū in manu sinistra tu
ā: et sagittas tuas de manu dextera
tua deiciam. Sup montes israhel ca
des tu et omnia agmina tua: et popli
qui sunt tecū. Feris avibus omnigz vo
latili et bestijs terre dedi te devorandū.
Sup faciem agri cades: quia ego lo
cutus sum ait dñs deus. Et emittam
ignē in magog. et in hijs qui habitāt
in insulis confidenter: et scient quia e
go dñs. Et nomē sanctū meū notū faci
am in medio populi mei israel. et non
polluā nomē sanctū meū amplius: et
scient gentes quia ego dñs sanctus israel.
Ecce venit: et factum est ait dñs deus. Hec
est dies de qua locutus sum. Et egre
dientur habitatores de civitatibz israel.
et succendent et cōburent arma clype
um et hastas. arcū et sagittas. et bacu
los manus et contos: et succendent ea
igni septem annis. Et nō portabūt lig
na de regionibz neqz succident de saltibz:
quū arma succendent igne. Et depreda
buntur eos quibz p̄dæ fuerant: et diripi
ent rapinas suos ait dñs deus. Et fie
ret. in die illa dabo gog locū nominatū
sepulchrū in israel. vallem viatorū ad o
rientē maris: que obstupescere faciet p̄
tereuntes. Et sepelient ibi gog. et om
nem multitudinē eius: et vocabitur
vallis multitudinis gog. Et sepelient
eos domus israel: ut mundent terrā septē
mensibz. Sepelient autē omnis p̄plus terre:
et erit eis nominata dies in qua glorifica
tus sum. ait dñs deus. Et viros iugi
ter constituent lustrantes terram: qui
sepeliant et requirant eos qui remā
serint sup faciē terre. ut emundent eā. P̄o
stquā autē septē mēses ceperint: et cir
cuibunt pagrantes terram. Cumqz vide
rint os hominis. statuet iuxta illud ty
culū: donec sepeliant illud pollinctō
res in valle multitudinis gog. Nomē
autē civitatis amona: et mundabunt
terram. Tu ergo fili hominis. hec dicit dñs
deus. Dic omni volucri et vniuersis an
imantibus agri. Cōvenite
properate concurrite undiqz ad victimā
meam quā ego immolo vobis. victimā
grandē sup montes israel: ut comedatis
carnes et bibatis sanguinē. Carnes for
tiū comedetis et sanguinē principum
terre bibetis: arietū aguorū et hyrcorū
taurorū qz altilium et pinguium omnī. Et
comedetis adipē in saturitatē. et bibetis
sanguinē in ebrietatē: de victima quā e
go immolabo vobis. Et saturabimini sup
mensam meam de equo et de equite for
ti: et de universis viris bellatoribz ait
dñs deus. Et ponā gloriā meā in gen
tibus: et videbūt omnes gentes iudiciū
meū quod fecerim. et manū meam quam
posuerim sup eos: et scient domus israel
quia ego dñs deus eorū a die illa et dein
ceps. Et scient gentes quia in iniquitate
sua captiva facta est domus israel. eo quod reliqueri
int me. et absconderim faciem meam ab eis.
et tradiderim eos in manus hostiū. et ce
ciderunt in gladio universi. Iuxta immū
ditiam eorū et scelus eorum feci eis: et absco
di faciem meam ab illis. Propterea hec dicit
dñs deus. Nunc reducam captivitatem
iacob et miserebor omni domui israel: et ze
labor zelo pro nomine sancto meo. Et portabūt
confusionem suam et omnem prevaricationem
quā prevaricati sunt in me. cum habitarent
viri in terra sua confidenter. nemine for
midante: et reduxero eos de populis. et
congregavero de terris inimicorū suorū: et
sanctificatus fuero in eis in oculis gen
tium plurimarū. Et scient quia ego do
minus deus eorum: eo quod transtulerim eos
in nationes et congregavero eos sup
terram suam: et non derelinquam quemq
ex eis ibi. Et non abscondam ultra fa
ciem meam ab eis: eo quod effuderim spi
ritum meum sup omnem domum israhel.
ait dominus deus.

In vicesimo et quinto anno transmigrationis nostre in exordio anni decima mensis. quarto decimo anno postquam percussa est ciuitas: in ipsa hac die facta est super me manus domini. et adduxit me illuc in visionibus dei. Adduxit me in terram israel. et dimisit me super montem excelsum nimis. super quem erat quasi edificium ciuitatis vergentis ad austrum: et introduxit me illuc. Et ecce vir cuius erat species quasi species eris: et funiculus lineus in manu eius: et calamus mensure in manu eius. Stabat autem in porta: et locutus est ad me idem vir. Fili hominis vide oculis tuis et auribus tuis audi: et pone cor tuum in omnia que ego ostendam tibi: quia ut ostendantur tibi adductus es huc. Annuncia omnia que tu vides domui israel. Et ecce murus forinsecus in circuitu domus vndique: et in manu viri calamus mensure sex cubitorum et palmo. Et mensus est latitudinem edificii calamo vno: altitudinem quoque calamo vno. Et venit ad portam que respiciebat viam orientalem: et ascendit per gradus eius. Et mensus est limen porte. calamo vno latitudinem. id est limen vnum calamo vno in latitudinem: et thalamum vno calamo in longum. et vno calamo in latum: et inter thalamos quinque cubitos: et limen porte iuxta vestibulum porte intrinsecus calamo vno. Et mensus est vestibulum porte octo cubitorum: et frontem eius duobus cubitis. Vestibulum autem porte erat intrinsecus: Porro thalami porte ad viam orientalem: tres hinc et tres inde. Mensura vna trium: et mensura vna frontium ex vtraque parte. Et mensus est latitudinem liminis porte decem cubitorum: et longitudinem porte tredecim cubitorum: et marginem ante thalamos cubiti vnius: et cubitus vnus finis vtrumque. Thalami autem sex cubitorum erant. hinc et inde. Et mensus est portam a tecto thalami usque ad tectum eius. latitudinem viginti et quinque cubitorum: ostium contra ostium. Et fecit frontes per sexaginta cubitos: et a fronte atrium porte vndique per circuitum. Et ante faciem porte que pertingebat usque ad faciem vestibuli porte interioris quinquaginta cubitos. Et fenestras obliquas in thalamis: et in frontibus eorum. que erant intra portam vndique per circuitum. Similiter autem erant et in vestibulis fenestre per gyrum intrinsecus: et ante frontes pictura palmarum celata. Et eduxit me ad atrium exterius: et ecce gazophilacia et pauimentum stratum lapide in atrio per circuitum. Triginta gazophilacia in circuitu pauimenti: et pauimentum in fronte portarum secundum longitudinem portarum erat inferius. Et mensus est latitudinem a facie porte inferioris usque ad frontem atrii interioris extrinsecus: centum cubitos ad orientem et ad aquilonem. Portam quoque que respiciebat viam aquilonis atrii exterioris. mensus est tam in longitudine quam in latitudine. et thalamos eius tres hinc et tres inde: et frontem eius et vestibulum eius secundum mensuram porte prioris: quinquaginta cubitorum longitudinem eius. et latitudinem eius viginti quinque cubitorum. Fenestre autem eius et vestibulum et sculpture secundum mensuram porte que respiciebat ad orientem. Et septem graduum erat ascensus eius: et vestibulum ante eam: et porta atrii interioris contra portam aquilonis et orientalem. Et mensus est a porta usque ad portam. centum cubitos. Et duxit me ad viam australem: et ecce porta que respiciebat ad austrum. Et mensus est frontem eius et vestibulum eius iuxta mensuras superiores: et fenestras eius et vestibula in circuitu sicut fenestras ceteras: quinquaginta cubitorum longitudinem. et latitudinem viginti quinque cubitorum. Et in gradibus septem ascendebatur ad

eam. Et uestibulū ante fores eius: et
celate palme erant vna hinc et altera
inde in fronte eius. Et porta atrii
interioris in via australi. Et mēsus
est a porta usq; ad portam in via au
strali. centū cubitos. Et introduxit
me in atriū interius ad portam au
stralem: et mensus est portam iux
mensuras supiores. Thalamū eius
et frontē eius et uestibulū eius hys
dem mensuris: et fenestras eius et uest
tibulū eius in circuitu quinquaginta
cubitos longitudinis. et latitudinis
viginti quinq; cubitos. Et uestibulū
p gyrū. longitudinē viginti quinq;
cubitor. et latitudinē quinq; cubitor:
et uestibulū eius ad atriū exterius:
et palmas eius in fronte. Et octo gra
dus erant quibz ascendebatur p ea.
Et introduxit me in atriū interius
p viam orientalem: et mensus est
portam scdm mensuras supiores.
Thalamū eius et frontē eius et uest
tibula eius sicut supra: et fenestras
eius et uestibula eius in circuitu. lō
gitudinē quinquagīta cubitor. et lati
tudinem viginti quinq; cubitor: et uest
tibulū eius id ē atrii exterioris. Et pal
me celate in fronte eius hinc et inde:
et in octo gradibus ascensus eius. Et
introduxit me ad portam que respi
ciebat ad aquilonē: et mensus est se
cundū mensuras supiores. Thalamū
eius et frontē eius. et uestibulū eius.
et fenestras eius p circuitū: longitu
dinē quinquaginta cubitor. et latitudi
nem viginti quinq; cubitor. Vestibu
lum eius respiciebat in atriū exteri:
et celature palmar in fronte illius
hinc et inde: et in octo gradibz ascen
sus eius. Et p singula gazophylacia
ostiū in frontibz portar: et ibi laua
bant holocaustū. Et in uestibulo por
te due mense hinc et due mense inde:
ut īmoletur sup eas holocaustū et
pro pcō et pro delicto. Et ad latus ex
terius qd ascendit ad ostiū porte que
pgit ad aquilonē due mense: et ad
latus altū ante uestibulū porte due
mense. Quatuor mense hinc: et quā
or mense inde. Per latera porte octo mē
se erant: sup quas īmolabant. Qua
tuor autem mense ad holocaustū de
lapidibz quadris extructe longitudi
nis cubiti vnius et dimidij: et latitu
dinis cubiti vni et dimidij. et altitu
dīs cubiti vnius: sup quas ponāt va
sa in quibz īmolatur holocaustū et
victima. Et labia eor palmi vnius:
reflexa intrinseus p circuitū. Super
mensas aut carnes oblationis. Et ex
tra portam interiorem gazophylacia
cantorū: in atrio interiori qd erat ad
latē porte respicientis ad aquilonem.
Et facies eor contra viam australem:
vna ex latere porte orientalis. que res
piciebat ad viam aquilonis. Et dixit
it ad me. Hoc est gazophylacū qd
respicit viam meridianā: sacerdotū
erit qui excubant in custodijs templi.
Porro gazophylacū qd respicit ad vi
am aquilonis: sacerdotū erit qui ex
cubant ad ministeriū altaris. Isti sunt
filij sadoch: qui accedūt de filijs leui ad
dnm. ut ministrēt ei. Et mensus est
atriū longitudinē centū cubitorū:
et latitudinē centū cubitor p quadr:
et altare ante faciem templi. Et intro
duxit me in uestibulū templi. Et mē
sus est uestibulū quinq; cubitus hinc:
et quinq; cubitus inde. Et latitudinē
porte trium cubitor hinc: et trium cubi
tor inde. Longitudinē aut uestibu
li viginti cubitor: et latitudinē vn
decim cubitor. Et octo gradibz ascen
debatur ad eam. Et columpne erant
in frontibz: vna hinc et altera inde.

Et introduxit XLII
me in templū: et mensus est
frontes sex cubitos latitudi
nis hinc. et sex cubitos altitudinis
inde. latitudinē tabernaculi. Et latitu

do porte decem cubitorum erat. Et latera
porte quinque cubitis hinc: et quinque cu
bitis inde. Et mensus est longitudinem
eius quadraginta cubitorum: et latitu
dinem viginti cubitorum. Et introgres
sus intrinsecus mensus est in fronte por
te duos cubitos: et portam decem cubi
torum: et latitudinem porte septem cubitorum.
Et mensus est longitudinem eius vigin
ti cubitorum: et latitudinem viginti cubi
torum ante faciem templi. Et dixit ad
me. Hoc est sanctum sanctorum. Et mensus
est parietem domus sex cubitorum: et latitu
dinem lateris quatuor cubitorum undi
que per circuitum domus. Latera autem latus
ad latus: bis triginta tria. Et erant
eminentia que ingrederentur per parietem
domus in lateribus per circuitum: ut con
tinerent et non attingerent parietem templi.
Et platea erat in rotundum ascendens
sursum per cocleam: et in cenaculum templi
deferebat per gyrum. Idcirco lacius erat
templum in superioribus: et sic de inferio
ribus ascendebatur ad superiora in me
dium. Et vidi in domo altitudinem per cir
cuitum. fundata latera ad mensuram ca
lami. sex cubitorum spacio: et latitudinem
per parietem lateris. forinsecus quinque cu
bitorum: et interior domus in lateribus domus.
Et inter gazophilacia latitudinem vigin
ti cubitorum in circuitu domus undique:
et ostium lateris ad oracionem. Ostium u
num ad viam aquilonis: et ostium unum
ad viam australem. Et latitudinem
loci ad oracionem: quinque cubitorum in circui
tu. Et edificium quod erat separatum versumque
ad viam respicientem ad mare: latitudi
nis septuaginta cubitorum. Paries autem
edificii quinque cubitorum latitudinis per cir
cuitum: et longitudo eius nonaginta cu
bitorum. Et mensus est domus longitudi
nem. centum cubitorum: et quod separatum erat
edificium. et parietes eius longitudinis
centum cubitorum. Latitudo autem ante fa
ciem domus. et eius quod erat separatum con
tra orientem: centum cubitorum. Et mensus
est longitudinem edificii contra faciem
eius quod erat separatum ad dorsum: hecthe
tas ex utraque parte centum cubitorum. Et tem
plum interius et vestibula atrii. limina
et fenestras obliquas hecthetas in cir
cuitu per tres partes contra uniuscuiusque
limen: stratumque ligno per gyrum in circui
tu. Terra autem usque ad fenestras. et fe
nestre clause super ostia: et usque ad domum
interiorem et forinsecus per omnem parietem
in circuitu. intrinsecus et forinsecus ad
mensuram: et fabrefacta cherubyn et pal
me: et palma inter cherub et cherub.
Duasque facies habebat cherub. Faciem
hominis iuxta palmam ex hac parte: et faci
em leonis iuxta palmam ex alia parte
expressam per omnem domum in circuitu.
de terra usque ad superiora porte cherubyn:
et palme celate erant in pariete templi.
Limen quadrangulum: et facies sanctuarii
aspectus contra aspectum altaris lignei. Tri
um cubitorum altitudo eius. et longitudo
eius duorum cubitorum: et anguli eius et
longitudo eius et parietes eius lignei. Et
locutus est ad me. Hec est mensa co
ram domino. Et duo ostia erant in templo
et in sanctuario: et in duobus ostiis ex utra
que parte bina erant ostiola que in se in
uicem plicabantur. Bina enim ostia e
rant ex utraque parte ostiorum: et celata e
rant in ipsis ostiis templi cherubyn:
et sculptura palmarum sicut in parietibus
quoque expressa erant. Quamobrem e
rant et grossiora ligna in vestibuli
fronte forinsecus: super que fenestre ob
lique et similitudo palmarum hinc atque
inde in humerulis vestibuli. secundum
latera domus latitudinemque parietum.

XLII

Et eduxit me
in atrium exterius per viam ducen
tem ad aquilonem: et intro
duxit me in gazophilacium quod erat con
tra separatum edificium. et contra edem ver
gentem ad aquilonem: in faciem longi
tudinis centum cubitos ostii aquilonis:
et latitudinis quinquaginta cubitos.

contra viginti cubitos atrij interioris.
et contra pauimentum stratum lapide atrij
exterioris: ubi erat porticus iuncta
porticui triplici. Et ante gazophila
cia. deambulacio decem cubitorum latitu
dinis: et ad interiora respiciens vie
cubiti vnius. Et ostia earum ad aquilo
nem ubi erant gazophilacia in supi
oribus humiliora: quia supportabant
porticus que ex illis eminebant de in
ferioribus. et de medijs edificij. Triste
ga enim erant et non habebant colum
nas sicut erant columpne atriorum: propte
rea eminebant de inferioribus et de me
dijs a terra cubitos quinquaginta. Et
pibolus exterior secundum gazophilacia
que erant in via atrij exterioris. an
te gazophilacia. Longitudo eius quin
quaginta cubitorum: quia longitudo
erat gazophilaciorum atrij exterioris
quinquaginta cubitorum: et longitudo
ante faciem templi centum cubitorum.
Et erat subter gazophilacia hec. intro
itus ab oriente ingredientium in ea de
atrio exteriori: in latitudine piboli a
trij quod erat contra viam orientalem
in facie edificij separati. Et erant ante
edificium gazofilacia: et via ante faciem
eorum iuxta similitudinem gazofilaciorum
que erant in via aquilonis. Secundum
longitudinem eorum: sic et latitudo eorum.
Et omnis introitus eorum et similitudi
nes et ostia eorum: secundum ostia gazofila
ciorum que erant in via respicientem ad
nothum. Ostium in capite vie. que vi
a erat ante vestibulum separatum: per viam
orientalem ingredientibus. Et dixit
ad me. Gazofilacia aquilonis et ga
zofilacia austri que sunt ante edifici
um separatum: hec sunt gazophilacia sancta
in quibus vestiuntur sacerdotes qui ap
propinquant ad dominum in sancta sanctorum.
Ibi ponent sancta sanctorum. et oblaciones pro
peccato et pro delicto: locus enim sanctus est.
Cum autem ingressi fuerint sacerdotes:
non egredientur de sanctis in atrium exte
rius. Et ibi reponent vestimenta sua
in quibus ministrant quia sancta sunt: vestien
turque vestimentis alijs. et sic procedant
ad populum. Cumque complesset mensuras do
mus interioris: eduxit me per viam por
te que respiciebat ad viam orientalem:
et mensus est eam vndique per circuitum.
Mensus est autem contra ventum orienta
lem chalamo mensure. quingentos
chalamos: in chalamo mensure per
circuitum. Et mensus est contra ventum a
quilonem: quingentos chalamos: in
chalamo mensure per gyrum. Et ad ven
tum australem mensus est quingentos
chalamos: in chalamo mensure per
circuitum. Et ad ventum occidentalem men
sus est quingentos chalamos: in chala
mo mensure. Per quatuor ventos men
sus est illud. Murum eius vndique per cir
cuitum longitudinem quingentorum cubito
rum: et latitudinem quingentorum cubitorum:
diuidentem inter sanctuarium et vulgi locum.

XLIII

Et duxit me
ad portam que respiciebat ad
viam orientalem: et ecce gloria
dei israel ingrediebatur per viam orientalem.
Et vox erat ei quasi vox aquarum mul
tarum: et terra splendebat a maiestate e
ius. Et vidi visionem secundum speciem quam
videram quando venit ut disperderet ciuita
tem: et species secundum aspectum quem vide
ram iuxta fluuium chobar. Et cecidi su
per faciem meam. Et maiestas domini ingressa
est templum: per viam porte que respicie
bat ad orientem. Et leuauit me spiritus.
et introduxit me in atrium interius: et
ecce repleta erat gloria domini domus. Et au
diui loquentem ad me de domo: et vir qui
stabat iuxta me dixit ad me. Fili hominis
locus solij mei. et locus vestigiorum pe
dum meorum: ubi habito in medio filiorum
israel in eternum. Et non polluent ultra do
mus israel nomen sanctum meum. ipsi et reges
eorum in fornicacionibus suis. et in ruinis
regum suorum. et in excelsis: qui fabrica
ti sunt limen suum iuxta limen meum.

et postes suos iuxta postes meos. Et
murus erat inter me et eos: et pol
luerunt nomen sanctum meum in abhomi
nacionibus quas fecerunt: propter quod
consumpsi eos in ira mea. Nunc ergo re
pellant procul fornicacionem suam et
ruinas regum suorum a me: et habitabo
in medio eorum semper. Tu autem fili hominis
ostende domui israhel templum. et con
fundantur ab iniquitatibus suis. et
metiantur fabricam et erubescant ex
omnibus que fecerunt. Figuram domus et
fabrice eius. exitus et introitus et om
nem descripcionem eius. et universa pre
cepta eius cunctumque ordinem eius et om
nes leges eius ostende eis: et scribes in
oculis eorum: ut custodiant omnes descrip
ciones eius. et precepta illius et faciant
ea. Ista est lex domus in summitate mon
tis. Omnes fines eius in circuitu sanctum
sanctorum est. Hec est ergo lex domus. Iste autem
mensure altaris in cubitu verissimo: qui
habebat cubitum et palmum. In sinu e
ius erat cubitus: et cubitus in latitudi
ne: et definicio usque ad labium eius. et in
circuitu palmus unus. Hec quoque erat
fossa altaris. Et de sinu terre usque ad cre
pidinem nouissimam duo cubiti: et la
titudo cubiti unius. Et a crepidine ma
iori usque ad crepidinem minorem quatuor cu
biti: et latitudo unius cubiti. Ipse autem
ariel quatuor cubitorum: et ab ariel usque
sursum cornua quatuor. Et ariel duodecim
cubitorum in longitudinem. per duodecim cu
bitos latitudinis: quadrangulatum equis
lateribus. Et crepido quatuordecim cubito
rum longitudinis: per quatuordecim latitudinis
in quatuor angulis eius. Et corona
in circuitu eius dimidii cubiti: et sinus
eius unius cubiti per circuitum. Gradus
autem eius uersi ad orientem. Et dixit ad
me. Fili hominis: hec dicit dominus deus. Hii
sunt ritus altaris quacumque die fuerit
fabricatum: ut offeratur super illud holo
caustum. et effundatur sanguis. Et da
bis sacerdotibus et leuitis qui sunt de se
mine sadoch qui accedunt ad me. a
it dominus deus: ut offerant michi vitu
lum de armento pro peccato. Et assumes
de sanguine eius. pones super quatuor cor
nua eius. et super quatuor angulos cre
pidinis. et super coronam in circuitu: et
mundabis illud et expiabis. Et tolles vi
tulum qui oblatus fuerit pro peccato:
et combures illum in separato loco domus
extra sanctuarium. Et in die secunda offeres
hyrcum caprarum immaculatum pro peccato:
et expiabunt altare sicut expiauerunt
in vitulo. Cumque compleueris expians
illud. offeres vitulum de armento imma
culatum et arietem de grege immaculatum:
et offeres eos in conspectu domini. Et mit
tent sacerdotes super eos sal: et offerent
eos holocaustum domino. Septem diebus
facies hyrcum pro peccato cotidie: et vitu
lum de armento et arietem de pecoribus
immaculatos offerent. Septem diebus ex
piabunt altare et mundabunt illud: et
implebunt manum eius. Expletis autem
diebus. in die octaua et ultra facient sa
cerdotes super altare holocausta uestra.
et que pro pace offerunt: et placatus ero
uobis ait dominus deus. XLIIII

Et conuertit me ad viam porte
sanctuarii exterioris que respicie
bat ad orientem: et erat clausa.
Et dixit dominus ad me. Porta hec clausa
erit et non aperietur. et vir non transiet
per eam: quoniam dominus deus israhel ingressus est
per eam: eritque clausa principi. Prin
ceps ipse sedebit in ea: ut comedat pa
nem coram domino. Per viam uestibuli por
te ingredietur: et per viam eius egredie
tur. Et adduxit me per viam porte aqui
lonis in conspectu domus: et vidi. et ec
ce impleuit gloria domini domum domini. Et
cecidi in faciem meam. Et dixit ad me
dominus. Fili hominis pone cor tuum et vide o
culis tuis. et auribus tuis audi omnia
que ego loquor ad te: de universis ceri
moniis domus domini. et de cunctis legibus
eius. Et pones cor tuum in viis templi

p omnes exitus scuarij: et dices ad ex
asperantem me domum isrl. Hec dicit do
minus deus. Sufficiant uobis om
nia scelera vra domus isrl: eo qd indu
citis filios alienos incircumcisos corde.
et incircumcisos carne. ut sint in scuari
o meo. et polluant domum meam. Et
offertis panes meos ad ypem et sang
uinem: et dissoluitis pactum meum in
omnibus sceleribus vris. Et non seruas
tis precepta scuarij mei: et posuistis cus
todes obseruacionum mearum in scuario
meo vobismetipsis. Hec dicit dns ds.
Omnis alienigena incircumcisus corde.
et incircumcisus carne non ingredi
etur scuarium meum: et omnis filius ali
enus qui est in medio filiorum isrl. Sed et
leuite qui longe recesserunt a me in er
rore filiorum isrl. et errauerunt a me in
ydola sua. et portauerunt iniquitatem
suam: erunt in scuario meo editui et
ianitores portarum domus et ministri
domus. Ipsi mactabunt holocausta et
victimas ppli: et ipsi stabunt in con
spectu eorum ut ministrent eis. Pro eo qd
ministrauerunt illis. in conspectu ydolo
rum suorum. et facti sunt domui isrl in of
fendiculum iniquitatis: idcirco leuaui
manum meam sup eos dicit dns deus:
et portauerunt iniquitatem suam. Et
non appropinquabunt ad me ut sacerdo
cio fungantur michi: neque accedent
ad omne scuarium meum iuxta sca scorum:
sed portabunt confusionem suam. et scele
ra sua que fecerunt. Et dabo eos ianito
res domus in omni ministerio eius: et uni
uersis que fiunt in ea. Sacerdotes autem
leuite filij sadoch qui custodierunt ceri
monias scuarij mei cum errarent filij
isrl a me. ipsi accedent ad me ut minis
trent michi: et stabunt in conspectu me
o ut offerant mihi ad ypem et sanguinem.
ait dns deus. Ipsi ingredientur sanc
tuarium meum: et ipsi accedent ad mensam
meam ut ministrent michi. et custodi
ant cerimonias meas. Cumque ingre
dientur portas atrij interioris. uesti
bus lineis induentur: nec ascendet su
p eos quicquam laneum. quando ministrant in por
tis atrij interioris et intrinsecus. Vitte
linee erunt in capitibus eorum: et femina
lia linea erunt in lumbis eorum: et non
accingentur in sudore. Cumque egredi
entur atrium exterius ad pplm: exuent
se uestimentis suis in quibus ministraue
rant. et reponent ea in gazophilacio
scuarij. et uestient se uestimentis aliis:
et non scificabunt pplm in uestibus suis.
Caput autem suum non radent neque co
mam nutrient: sed tondentes atton
dent capita sua. Et vinum non bibet o
nis sacerdos: quando ingressurus est atrium
interius. Et viduam et repudiatam
non accipient uxores: sed virgines de
semine domus isrl. Sed et viduam que
fuerit vidua a sacerdote accipient: et
pplm meum docebunt quid sit inter scm et
pollutum: inter mundum et immundum osten
dent eis. Et cum fuerit contrauersia: stabunt
in iudicijs meis et iudicabunt. Leges
meas et precepta mea in omnibus solemp
nitatibus meis custodient: et sabbata
mea scificabunt. Et ad mortuum hominem
non ingredientur ne polluantur: nisi
ad patrem et matrem et filium et filiam et
fratrem et sororem que alterum virum non habu
it. in quibus contaminabuntur. Et postquam
fuerit emundatus septem dies numerabuntur
ei: et in die introitus sui in scuarium
ad atrium interius. ut ministret mihi in
scuario meo. et offeret pro peccato suo ait
dns deus. Non erit autem eis hereditas:
ego hereditas eorum. Et possessionem non
dabitis eis in isrl: ego enim possessio eorum.
Victimam et pro peccato et pro delicto ip
si comedent: et omne votum in isrl ipsorum
erit. Et primitiua omnium pecorum primogeni
torum et omnia libamenta ex omnibus
que offeruntur sacerdotum erunt. Et primi
tiua ciborum vrorum dabitis sacerdoti: ut
reponat benedictionem domui sue. Omne
morticinum et captum a bestia de auibus

et de pecubz non comedẽt sacerdotes.

Quinqz eptis XLV
ctam diuidere sorte: sepate
primicias duo sanctificatũ de terra
longitudine vigiti quinqz milia. et la
titudine decem milia. Sanctificatũ erit
omni cãuno eius p circuitũ. Et erit ex
omni pte sanctificatum quingentos p quin
gentos quadratũ p circuitũ: et q̃n
quaginta cubitus in suburbana eius
p gyrum. Et a mensura ista mensura
bis longitudine vigiti quinqz milliũ.
et latitudine decem milliũ: et in ipõ erit
templũ sanctũ sanctor. Sanctificatũ de terra
erit sacerdotibz ministris sanctuarij. qui
accedunt ad ministeriũ dñi: et erit eis
locus in domos. et in sanctuariũ sanctis.
Vigiti quinqz aute milia longitudis.
et decem milia latitudis erũt leuitas q̃
ministrant domui. Ipi possidebũt vi
giti gazophylacia. Et possessionem
ciuitatis dabitis quinqz milia latitudis:
et longitudis vigiti quinqz milia. se
undũ sepacionem sanctuarij. omi domui
isrl. Principi quoqz huc et inde in se
pacionẽ sanctuarij et in possessionẽ ciuita
tis. contra facien sepacionis sanctuarij. et cõ
tra faciem possessionis urbis: a latere ma
ris usqz ad mare. et a latere orientis usqz
ad orientẽ. Longitudine aute iuxta vnã
quarqz partiũ: a termiõ occidentali usqz ad
terminũ orientalem. De tra erit posses
sio in isrl. Et non depopulabũtur ultra
principes pplm meũ: sed terram dabũt
domui isrl secdm tribus eor. Hec dicit
dñs deus. Sufficiat vobis principes
isrl. Iniquitatẽ et rapinas iuncite
te: et iudiciũ et iustitiã facite. Separate
contumelias vias a pplo meo. ait dñs deus.
Statera iusta et ephy iustũ. et batus
iustus erit vobis. Ephy et batus eqli
a et vnius mensure erũt: ut capiat de
cimã partem chori batus: et decimã partẽ
chori ephi. Iuxta mensurã chori erit
equa libratio eor. Sydus aute vigin
ti obulos habeat. Porro vigiti sych
et viginti quinqz sych. et quindecim sych
minam facitis. Et hec sunt primicie quas
tolletis. Dextans partem ephi de chomo
frumenti: et sextam partẽ ephi de chomo
ordei. Mensura quoqz olei. Batus olei
decima pars chori est. Et decem batus cho
rũ facient: quia decem batus implẽt
chorũ. Et agnẽ vnũ de grege ducento
rũ de hijs qui nutriũtur israhel in sacri
ficiũ et in holocaustũ et in pacifica:
ad expiandũ pro eis. ait dñs deus. Om
nis populus terre tenebitur primicijs hijs
principi in isrl. Et sup principem erit
holocaustia et sacrificiũ et libamina
in solempnitatibz et in kalendis et
in sabbatis: et in vniuersis solempni
tatibus domus isrl. Ipe faciet p pcõ
sacrificiũ et holocaustũ et pacifica: ad
expiandũ pro domo isrl. Hec dicit dñs
deus. In primo mense vna mensis su
mes vitulũ de armento imaculatũ: et
expiabis sanctuariũ. Et tollet sacerdos de
sanguine qd erit p pcõ: et ponet i pos
tibus domus. et in quatuor angulis
arpidinis altaris. et in postibz porte
atrij interioris. Et sic facies in septima
mensis pro vnoquoqz qui ignorauit
et errore deceptus ẽ: et expiabis pro domo.
In primo mense qntadecima die mensis: e
rit vobis pasche solempnitas. Septẽ di
ebus azima comedentur. Et faciet prin
ceps in die illa pro se et pro vniuerso pplo
tre vitulũ pro pcõ. Et in septẽ dieũ so
lempnitate faciet holocaustũ dñi septẽ
vitulos et septem arietes imaculatos cotidie septẽ diebz. et pro pcõ hyrcũ
capruũ cotidie: et sacrificiũ ephi p vitu
lum et ephi p arietẽ faciet: et olei hin p
singula ephi. In primo mense qntadeci
ma die mensis. in solempnitate faciet si
cut supradicta sunt p septẽ dies: tam
pro pcõ qm pro holocausto. et in sacrifi
cio et in oleo. XLVI
Hec dicit dñs deus: Porta atrij
interioris que respicit ad orien
tem: erit clausa sex diebz in q̃

b⁹ opus fit. Die autē sabbati apie
tur. sed et in die kalendar apietur. Et
intrabit princeps p viam uestibuli
porte deforis. et stabit in limine por
te: et facient sacerdotes holocausta e
ius et pacifica eius. Et adorabit sup
limen porte: et egredietur. Porta au
tem non claudetur usq ad uespam.
Et adorabit pplus tre ad ostiū porte
illius in sabbatis et in kalendis co
ram dno deo. Holocaustū autē hoc
offert princeps dno in die sabbi. Sex
agnos īmaculatos et arietē īmacula
tum: et sacrificiū ephi p arietē. Agnus
autē sacrificiū qd dederit manus eius:
et olei hin p singula ephi. In die aūt
kalendar vitulum de armento īmacu
latum: et sex agni et arietes īmacula
ti erūt: et ephi p vitulū. ephi quoq p
arietē faciet sacrificiū. Agnus autē si
cut īuenerit manus eius: et olei hin p
singula ephi. Cumq ingressurus est
princeps. p viam uestibuli porte ingre
diatur: et p eandē portā exeat. Et cum
intrabit pplus tre in conspcū dni in so
lempnitatibz: qui ingreditur p portā
aquilonis ut adoret. egrediatur p viā
porte meridiane. Porro qui ingredit
p viam porte meridiane: egrediatur
p viam porte aquilonis. Non reuerte
tur p viam porte p quam ingressus
est: sed e regione illius egredietur. Prin
ceps autē in medio eor erit. Cum ing
dientibz ingredietur: et cū egredienti
bus egredietur. Et in nūdinis et in so
lempnitatibz erit sacrificiū ephi p vi
tulum: et ephi p arietē. Agnus autem
erit sacrificiū sicut īuenerit manus e
ius: et olei hin p singula ephi. Cum
autē fecerit princeps spontaneū ho
locaustū aut pacifica uolūtaria dno:
apietur ei porta que respicit ad orie
tem: et faciet holocaustū suū et pacifi
ca sua. sicut fieri solet in die sabbati.
Et egredietur: claudeturq porta post
qm exierit. Et agnū eiusdē anni im
maculatū faciet holocaustū cotidie
dno. Semp mane faciet illud. Et sa
crificiū faciet sup eo cathamane: ma
ne sextam ptem ephi. et de oleo tertiam
ptem hin: ut misceatur simile. sacri
ficiū dno. legitimū iuge atq pfectū.
Faciet agnum et sacrificiū et oleum
cathamane: mane holocaustū sem
piternū. Hec dicit dns deus. Si dederit
princeps domū alicui de filijs suis. he
ditas eius filior suor erit: possidebūt
eam hereditarie. Si autē dederit lega
tū de hereditate sua vni seruor suor:
erit illius usq ad annū remissionis.
et reuertetur ad principem. Hereditas
autē eius filijs eius erit. Et non accipi
et princeps de hereditate ppli p violen
ciam et de possessione eor: sed de posses
sione sua hereditatē dabit filijs suis: ut
non dispgatur pplus meus vnusquis
q a possessione sua. Et introduxit me
p ingressū qui erat ex latē porte in ga
zophilacia scūarij ad sacerdotes q respi
ciebāt ad aquilonē: et erat ibi locus ū
gens ad occidentē. Et dixit ad me. Iste
est locus ubi coquūt sacerdotes pro de
licto et pro pcto: ubi coquūt sacrificiū
ut non efferant in atrio exteriori et sci
ficetur pplus. Et eduxit me in atrium
exterius: et circūduxit me p qtuor an
gulos atrij. Et ecce atriolū erat in āgu
lo atrij: atriola singula p angulos a
trij. In qtuor angulis atrij atriola dis
posita quadraginta cubitor p longū:
et triginta p latum. Mensure vnius q
tuor erant: et paries p circuitū ambies
qtuor atriola: et culine fabricate erant
subter porticus p gyrū. Et dixit ad me.
Hec est domus culinar: in qua coquūt
mīstri domus dni victimas populi.

XLVII

Et conuertit
me ad portam domus: et ecce
aque ingrediebantur subter
limen domus ad orientē. Facies eī domus
respiciebat ad orientē. Aque autē des
cendebant in latus templi dextrū: ad

meridiem altaris. Et duxit me p viam
porte aquilonis: et cõuertit me ad viã
foras portam exteriorẽ. viã que respici
ebat ad orientẽ. Et ecce aque redũdan
tes a latẽ dextro: cũ egrederetur vir ad
orientẽ qui habebat funiculũ in ma
nu sua. Et mensus est mille cubitos:
et trãsduxit me p aquã usq; ad talos.
Rursũq; mensus est mille: et trãsdux
it me p aquã usq; ad genua. Et men
sus ẽ mille: et transduxit me p aquã
usq; ad renes. Et mensus ẽ mille torrẽ
tem quẽ non potui ptrãsire: qm̃ ĩtumu
erant aque profunde torrentis qui nõ
potest transuadari. Et dixit ad me. Cer
te vidisti fili hominis. Et duxit me: et cõ
uertit ad ripam torrentis. Cũq; me cõ
uertissem: ecce in ripa torrentis ligna
multa nimis ex utraq; pte. Et ait ad
me. Aque iste que egrediũtur ad tumu
los sabuli orientalis. et descendũt ad
plana deserti. intrabũt mare et exibũt:
et sanabũtur aque. Et omnis aĩma vi
uens que serpit: quocũq; venerit tor
rens. viuet. Et erũt pisces multi satis
postq̃m venerint illuc aque iste: et sa
nabunt̃ et viuent omnia ad que vene
rit torrens. Viuent. et stabunt sup illa
piscatores. ab engaddi usq; ad engal
lim: siccacio sagenar erũt. Plime spe
cies erunt piscium eius: sicut pisces
maris magni multitudinis nimie. In
litoribus autẽ eius et in palustribz nõ
sanabuntur: quia in salinas dabũt̃.
Et sup torrentẽ. orietur in ripis eius
ex utraq; pte omne lignũ fructiferũ.
Non defluet foliũ ex eo: et non defici
et fructus eius. P singulos menses af
feret p̃mitiua: quia aque eius de sanc
tuario egredientur. Et erũt fructus e
ius in cibum: et folia eius ad medici
nam. Hec dicit dñs deus. Hic ẽ tĩmin⁹
in quo possidebitis tĩram in duodecim
tribubus isrl': quia ioseph duplicem
funiculũ habet. Possidebitis autẽ eã
singuli eque ut frater suus. sup quã
leuaui manũ meam ut darem patribus
vr̃is: et cadet tĩra hec uobis in possessio
nem. Hic est autẽ tĩminus tĩre ad plagã
septentrionalem. A mari magno via be
thalon venientibz sadada. emath. bero
tha. sabarim que est in tĩminũ damas
ci et confiniũ emath: domus attigon
que est iuxta tĩminos auran. Et erit ter
minus a mari usq; ad atriũ enon tĩmi
nus damasci: et ab aquilone ad aqui
lonẽ et tĩmin⁹ emath. plaga autẽ septẽ
trional'. Porro plaga orientalis de me
dio auran et de medio damasci et de me
dio galaad et de medio tĩre isrl': iordanis
distĩminans ad mare orientale. Mecie
nũ eciam plagam orientalem. Plaga
autẽ australis meridiana a thamar
usq; ad aquas contradictionis cades:
et torrens usq; ad mare magnũ. Et pla
ga ad meridiem australis. Et plaga
maris mare magnũ a confinio p di
rectũ: donec venias emath. Hec est pla
ga maris. Et diuidetis tĩram istam vo
bis p tribus isrl'. et mittetis eam in hẽ
ditatem uobis. et aduenis qui accesse
rint ad uos qui genuerint filios ĩ me
dio vr̃m: et erũt uobis sicut indigene
int̃ filios isrl'. Vobiscũ diuident posses
sionẽ in medio tribuũ isrl'. In tribu aũt
quacũq; fuit aduena: ibi dabitis pos
sessionem illi ait dominus deus.

XLVIII

Et hec nõia
tribuũ a finibus aquilonis
iuxta viam methalon pgenti
bus emath: atriũ enon tĩmin⁹ damas
ci ad aquilonẽ iuxta emath. Et erit ei
plaga orientalis mare: dan vna. Et ad
tĩminũ dan a plaga orientali usq; ad
plagam maris: aser vna. Et sup tĩmi
nũ aser a plaga orientali usq; ad pla
gam maris: neptalim vna. Et super
tĩminũ neptalim a plaga orientali us
q; ad plagam maris: manasse vna.
Et sup tĩminũ manasse a plaga orien
tali usq; ad plagam maris: effraym
vna. Et sup tĩminũ effraym a plaga

ontalı usq; ad plagam maris: una
vna. Et sup finem ruben a plaga ori
tali usq; ad plagam maris: iuda vna.
Et sup finem iuda a plaga orientali us
q; ad plagam maris: erunt primicie qs
separabitis vigintı quinq; milibus latitu
dinis. et longitudinis sicuti singule p
tes a plaga orientali. usq; ad plagam
maris. Et erit sanctuarium in medio eius.
Primicie quas separabitis duo: longitu
do vigiti quinq; milibz. et latitudo decem
milibz. Hec autem erunt primicie sacer
dotum. Ad aquilonem longitudinis vi
ginti quinq; milia: et ad mare latitudi
nis decem milia. Sed ad orientem latitu
dinis decem milia: et ad meridiem lon
gitudinis vigintı quinq; milia. Et erit
sanctuarium dni in medio eius. Sacerdotibz
sanctuarium erit de filijs sadoch qui custodie
runt cerimonias meas: et non erraverunt
cū errarent filij isrl. sicut erraverunt et le
vite. Et erunt eis primicie de primicijs tre:
sanctum sanctoz iuxta finem leuitar. Sed x
leuitis similit iuxta fines sacerdotum. vigi
ti et quinq; milia longitudinis: et lati
tudinis decem milia. Omnis longitudo
vigintı et quinq; milium: et latitudo dece
milium. Et non venundabunt ex eo neq;
mutabunt: nec transferentur primicie ter
re: quia sanctificate sunt dno. Quinq; milia
autem que supersunt in latitudine p vigi
ti quinq; milia prophana erunt urbis in ha
bitaculum et in suburbana: et erit civitas
in medio eius. Et hec mensure eius. A
plaga septentrionali quingenta et quā
or milia. Et ad plagam meridianam:
quingenta et quator milia. Et ad plagam
orientalem: quingenta et quatuor mi
lia. Et ad plagam occidentalem: quingen
ta et quatuor milia. Et erunt autem suburbana
civitatis ad aquilonem. ducenta
quinquaginta: et in meridiem ducenta
quinquaginta: et ad orientem ducenta qn
quaginta: et ad mare ducenta quinq;
ginta. Quod autem reliquum fuit in longi
tudine. iuxta primicias sanctuarij decem mi
lia in orientem. et decem milia ad occidentem:
erunt sicut primicie sanctuarij. Et erunt fruges
eius in panes: his qui seruiunt civitati.
Seruientes autem civitati: operabunt ex om
nibus tribubus isrl. Omnes primicie vigin
ti quinq; milium. p viginti quinq; milia in q
dnum separabuntur. in primicias sanctuarij et
possessionem civitatis. Quod autem reliquum
fuit principis erit. ex omni parte primicia
rum sanctuarij et possessionis civitatis e regione
viginti quinq; milium primicior. usq; ad ter
minum orientalem. Siq; ex a mari e regione
viginti quinq; milium usq; ad finem ma
ris: similit in partibz principis erit. Et erunt
primicie sanctuarij: et sanctuarium templi in me
dio eius. De possessione autem leuitarum
et de possessione civitatis in medio par
tis principis. erit in finibus iuda et in fi
nibus beniamin: et ad principem perti
bit. Et reliquis tribubus a plaga orien
tali usq; ad plagam occidentalem: beni
amin vna. Et contra finem beniamin
a plaga orientali usq; ad plagam occiden
talem: symeon vna. Et sup finibus sy
meonis a plaga orientali usq; ad plagam
occidentis: ysachar vna. Et sup finem
ysachar a plaga orientali usq; ad plagam
occidentalem: zabulon vna. Et sup ter
minum zabulon a plaga orientali usq;
ad plagam maris: gad vna. Et sup fini
bus gad ad plagam austri in meridiem.
Et erit finis de thamar usq; ad aquas
contradictionis cades: hereditas contra
mare magnum. Hec est terra quam mitte
tis in sortem tribubus isrl: et hec par
tes eay. ait dns deus. Et hi egressus ci
vitatis. A plaga septentrionali quingen
ti quatuor milia mensurabis. Et por
te civitatis omnibus tribubus isrl: por
te tres a septentrione. Porta ruben una.
porta iuda una: porta leui una. Et ad
plagam orientalem quingenta et quator
milia: et porte tres. Porta ioseph una.
porta beniamin una: porta dan una.
Et ad plagam meridianam. quingenta
quator milia mensuris. Porta symeonis

una: porta yſachar una: porta zabulō
una. Et ad plagam occidentalē q̄ ḡē
ta et quatuor milia: porte eor tres. Por
ta gad una: porta aſer una: porta nep
thalim una. Per circuitū decem et octo mi
lia. Et nomen ciuitatis ex illa die. dñs i
bidem.

Explicat ezechiel prophetā.

Incipit prologus ſancti ieronimi pr̄
bitri in danihelem prophetam.

Danihelem pphām
iuxta septuaginta interpretes. dñi
ſaluatoris ecclie
siam legit: ve-
ro theodocionis edi
tione. Et hoc cur
acciderit nescio.
Siue eni quia sermo caldaicus ē. et qui
busdam ppinquabz a nro eloquio dissre
pat. noluerūt septuaginta interpretes e
asdem linguae lineas in trāslatione ser
uare: siue sub nomine eor ab alio nesci
o quo non satis chaldeam linguā scīe
entis liber est. siue aliud quid cause ex
titerit ignoramus: hoc vnū affirmare potū.
q̄d multū a veritate discordet. et rō in
dicat repudiatus sit. Danihelem quippe da
nihelem uarrime et ezram hebraicas q̄
dem lr̄as. sed chaldaico sermone conscr̄ip
tos: et vnā ieremie pytonem. iob quoz
ei arabica lingua habe plurimā societa
tem. Denicz et ego adolescentulus post
quintilliani et tullij lectionē ac flores re
thoricos ei me in lingue huius pelagum
reclusissem: et multo sudore multoq;
tempore vix cepissem balancia stridentis
q̄ uerba ponderare. et quasi p captā am
bulans raptū delup lunē aspicere: im
pegi nouissime in danihelem. Et eo
tedio affectus sū: ut despacione subita
omnē uetere laborem uoluerā contēp
nere. Verū adhortante me quodā hebre
o et illud michi sua lingua arbitros inge
rente. labor omnia vincat improbus: qui
mi videbar scholus inter eos. cepi rursum
discipulus ē caldaicus. Et ut uerū fate
ar: usq; ad p̄sentem diē magis possum
sermone caldaicū legē et intelligē. q̄m
sonare. Per idcirco. ut difficultatē no
bis danihelis ostenderem: que apud he
breos nec susanne habet historiam. nec
ymnū trium puerorum. nec belis draconis q; fa
bulas: quas nos quia in toto orbe dis
pse sunt. veru antepositio eas q; iugula
te subiecam: ne videmur apud imperi
tos magnā p̄tem uoluminis detruncasse.
Audiui ego quedam de p̄ceptoribus iu
deor ei susanne denderet historiā. et a
greco uelato quo dicēt ē confictam: il
lud opponē qd origeni affricanus op
posuit ethimologias has.

de greco sermone descendere. Cuius rei
nos intelligentiā hanc uris possium⁹
dare: ut uerbi gr̄ā dicam⁹ cōtinuo ab
arbore yluce. diuisse ei illico peas. et a
lentisco in lentem te cōminuat ange
lus uel non lente peas. aut lentius id
ē terribilis ducatus ad monte: siue ali
ud quid ad arbous nomen cōueniens.
Deinde tantū fuisse oci tribus pueris
cauillabatur: ut in camino ethiopi
tis incendij uetito luderent. et p ordinē
ad laudē dei elementa omnia. puocarēt:
aut qd miraculū diuinoq; aspiratois
indicaū. uel draconē interfectū ostia pias.
uel sacerdotū belis machinas deprehē
sas: que magis prudentia sollertis vi
ri q̄. ypheralu spiritu ei p̄parata. Cū
uero ad habacuc uenerat et de iudea ad
caldeam raptū discoss lectitabat: q̄
rebat exemplū ubi legissemus in toto
ueteri testamento quemq̄ deor graui
uolasse corpe: et in punto hore tanta e
tarū spacia trānsisse. Cui cum quidam
e uris satis pruptulus ad loquendū.
ezechiel addurisset in medium. et dicēt
eum de caldea in iudeam fuisse trans

latum. derisit hominem: et ex ipo uolu
mine demonstrauit ezechielem in spu
se uidisse tm̃ positiõ. Deuicq; et aplin
rm̃ videlicet ut eruditũ virũ. et qui
legẽ ab hebreis didicisset non fuisse au
sum affirmare se raptũ in corpe: sed
durisse. siue in corpe siue extra corpus
nescio. deus scit. Vnis et tribus argu
mentis: apocrifas in libro ecclie fabu
las arguebat. Dup qua et leõis arbi
trio iudiciũ relinquens: illud ãmone
o nõ haberi danihelem apud hebreos
int̃ pphetas: sed inter eos qui agiogra
fa conscripserũt. Inter tres siquidem
ptes omnis ab eis scriptura diuiditur:
in legem. in pphetas. in agiografa: id
est in quiq; et in octo et in nouem li
bros: de quo non est hui⁹ temporis disse
rẽ. Que autẽ ex hoc pphetia. primo cõ
tra hũc libũ porphyrius obiciat. refe
runt methodius. eusebius apollinaris:
qui multas versiũ mihi eius vesanie
rudentes nescio an curioso leõi satisfe
cerint. Vnde obsecro uos o paula et eu
stochiũ famulatis pro me ad dnm̃ preces:
ut q̃diu in hoc corpusculo sũ: scribã
aliquid gratũ vobis. utile ecclie. digni
posteris. Presentiã quippe iudicijs nõ
satis noueo: qui in vtrãq; ptẽ aut a
more labimur aut odio... Explicat p
logus. Incipit Danihel pphera.

Anno tertio ig
ni ioachim re
gis iuda. uenit
nabuchodono
sor rex babilo
nis ihrlm: et
obsedit eam.
Et tradidit do
min⁹ in manꝰ
eius ioachim regem iude: et pte uasor
domus dei. Et asportauit ea in terram
sennaar in domũ dei sui: et uasa mini
sterii in domũ thesauri dei sui. Et ait rex
assuaz pposito eunuchor suor ut in
troduceret de filijs isrl. et de semine re
gio et tyrannor pueros in quibz nul
la esset macula. decoros forma. et eru
ditos omni sapientia. cautos scientia. et
doctos disciplina: et qui possent stare
in palacio regis: ut doceret eos litras et
linguã caldeor. Et constituit eis rem
annonã p singulos dies de cibis suis.
et de vino unde bibebat ipe: ut enutri
ti tribus annis postea starent in con
spcu regis. Fuerũt ergo inter eos de filijs
iuda: danihel. ananias. misahel. et a
zarias. Et imposuit eis pposit⁹ eunu
chor nomia: danihel balthasar. et ana
nie sydrach. misaeli misach. et azari
e abdenago. Posuit autẽ danihel in
corde suo: ne pollueret de mensa regis.
neq; de vino potus eius. Et rogauit eu
nuchor ppositũ: ne cõtaminaret. De
dit autẽ deus danihel graciã et miseri
cordiã in conspcu principis eunuchor
um. Et ait princeps eunuchor ad da
nihelem. Timeo ego dnm̃ meũ regem:
qui constituit uobis cibũ et potum.
Qui si viderit vultus uros macilen
tiores p ceteros adolescentibz coetaneis ues
tris: condepnabitis caput meum regi. Et
dixit danihel ad malasar: quẽ constitu
erat princeps eunuchor sup danihel
ananiã misahel et azariam. Tempta
nos obsecro seruos tuos diebz decẽ.
et detur nobis legumina ad uescendũ.
et aqua ad bibendũ: et contẽplare
vultus nros et vultus pueror qui ve
scuntr̃ cibo regio: et sicut videris faces
cũ seruis tuis. Qui audiens sermone
huiscemodi: tẽptauit eos diebz decem.
Post dies autem decem: apparuerũt
vultus eor melliores et corpulentiores
pre omnibus pueris. qui vescebantur
cibo regio. Porro malasar tollebat ci
baria et vinũ potus eor: dabatq; eis
legumina. Pueris autẽ hys. dedit deus
scientiã et disciplinã in omni libro et sa
pientiam: danihel autẽ intelligentiam
omnium visionũ. et somniorũ. Cõpleris
q; diebz post quos dixerat rex ut in

troducerentur: introduxit eos ꝓpositus
eunuchorum in conspectu nabuchodonosor.
Cumque locutus eis fuisset rex: nō sunt
inuenti de vniuersis tales ut daniel anani
as mysahel et azarias. Et steterunt in con
spectu regis: et omne uerbum sapiēte et intel
lectus quod sciscitatus ē ab eis rex. inuenit
in eis decuplum sup cunctos ariolos et ma
gos qui erant in vniuerso regno eius.
Fuit autē daniel usque ad annum primum
cyri regis.

II

In anno scdo regni nabuchodonosor vi
dit nabuchodonosor sompnium: et con
tritus est spūs eius: et sompnium eius
fugit ab eo. Precepit autē rex ut con
uocarentur arioli et magi et malefici
et caldei: ut indicarent regi sompnia
sua. Qui cum uenissent: steterunt co
ram rege. Et dixit ad eos rex. Vidi sōp
nium: et mente confusus ignoro quid
viderim. Responderuntque chaldei regi sy
riace. Rex in sempiternum viue. Dic somp
nium seruis tuis: et interpretacionē eius
indicabimus. Et rndens. ait caldeis. Ser
mo recessit a me. Nisi mihi indicaueritis
sompnium et coniecturam eius: peribitis
vos et domus uestre publicabuntur. Si aut
sompnium et coniecturam eius narra
ueritis: premia et dona et honorem mul
tum accipietis a me. Sompnium igitur
et interpretacionē indicate michi. Rnde
runt scdo: atque dixerunt. Rex sompnium
dicat seruis suis: et interpretacionem eius
indicabimus. Rndit rex. et ait. Certe no
ui quia tempus redimitis: scientes qd
recesserit a me sermo. Si ergo sompni
um non indicaueritis michi: vna est de
uobis sentencia. qd interpretacionē quoque fal
lacem et decepcione plenam cōposueritis:
ut loquamini mihi donec tempus pertranseat.
Sompnium itaque dicite mihi: ut sciam qd
interpretacionē quoque eius veram loquamini.
Rndentes ergo chaldei. coram rege dix
erunt. Non est homo sup terram: qui ser
monē tuum rex possit implere. Sed ne
que regum quisquam magnus et potens ui

bum huiusmodi sciscitatur ab omni ario
lo et mago et caldeo. Sermo enim quem
tu rex queris grauis est: nec repietur
quisquam qui indicet illum in conspectu re
gis. exceptis diis quorum non est cum hoi
bus conuersacio. Quo audito rex: in fu
rore et in ira magna precepit ut perirent
omnes sapientes babylonis. Et egressa
sentencia: sapientes interficiebantur. Qui
rebaturque danihel et socii eius ut perirent.
Tunc danihel requisiuit de lege atque sen
tencia ab arioch principe milicie regis:
qui egressus fuerat ad interficiendos sa
pientes babylonis. Et interrogauit eum
qui a rege acceperat potestatem: quam
ob causam tam crudelis sentencia a fa
cie esset regis egressa. Cum ergo rem in
dicasset arioch danihel: danihel ingres
sus rogauit regem ut tempus daret si
bi ad solucionē indicandam regi. Et in
gressus est domum suam. ananieque my
saheli et azarie sociis suis indicauit
negocium: ut quererent miseriam a facie dei
celi sup sacramento isto: et non perirent
danihel et socii eius cum ceteris sapientibus
babylonis. Tunc danihel per visionem
nocte mysterium reuelatum est. Et dani
hel bndixit deo celi: et locutus ait. Sit
nomen dni bndictum a sclo et usque in secu
lum: quia sapiencia et fortitudo eius
sunt: et ipse mutat tempora et etates. trans
fert regna atque constituit. Dat sapien
ciam sapientibus: et scienciam intelligen
tibus disciplinam. Ipse reuelat profunda et
abscondita: et nouit in tenebris consti
tuta: et lux cum eo est. Tibi deus patrum
meorum confiteor te que laudo: quia sapien
ciam et fortitudinem dedisti michi: et nunc
ostendisti michi que rogauimus te: qui
a sermonē regis aperuisti nobis. Post
hec danihel ingressus ad arioch quem
constituerat rex ut perderet sapientes ba
bylonis: sic ei locutus ē. Sapientes ba
bilonis ne perdas. Introduc me in con
spectu regis: et solucionē regi narrabo.
Tunc arioch festinus introduxit da

DANI

nihelem ad regem: et dixit ei. Inue
ni hominē de filijs trāsmigracionis
iude: qui solucionē regi annūciet.
Rn̄dit rex. et dixit danieli: cui⁹ nomē
erat balthasar. Putas ne vere potes
indicare mi sompniū qd̄ vidi: et int̄
p̄tacionē eius: Et rn̄dens daniel corā
rege ait. Mysteriū qd̄ rex interrogat:
sapientes et magi et arioli et aruspi
ces non queunt indicare regi. Sz est
deus in celis reuelans mysteria: qui
indicauit tibi rex nabucho donosor q̄
ventura sunt nouissimis temp̄ibus.
Sompniū tuū et visiones capitis tu
i in cubili tuo huiusmodi sūt. Tu rex
cogitare cepisti in stratu tuo quid es
set futurū post hec: et qui reuelat mis
teria ostendit tibi ventura que sunt.
Michi quoqz non in sapiencia que
est in me plusq̄ in cūctis viuentibz
sacramentū hoc reuelatū est: sed ut
int̄pretacio regi manifesta fieret. et
cogitacōnes mentis tue scires. Tu rex
videbas: et ecce quasi statua vna gran
dis. Statua illa magna et statua sub
limis stabat contra te: et intuitus eius
erat t̄ribilis. Hui⁹ statue caput ex au
ro optimo erat: pectus autē et brachi
a de argento. Porro venter et femora
ex ere: tybie autē ferree. Pedū quedā
p̄s erat ferrea: quedam fictilis. Vide
bas ita: donec abscisus est lapis de mō
te sine manibus: et p̄cussit statuā in
pedibus eius ferreis et fictilibz et cōmi
nuit eos. Tūc contrita sūt p̄iter ferrū
testa es argentū et aurū: et redacta q̄
si in fauillam estiue aree. que rapta st̄
vento: nullus qz locus īuentus est eis.
lapis autē qui p̄cusserat statuā. fc̄us
est mons magnus: et īpleuit vniūsā
terrā. Hoc est sompniū. Int̄pretacio
nem quoqz eius dicem⁹ coram te rex.
Tu rex regū es. et deus celi regnū forti
tudinē et imp̄iū et gloriam dedit tibi:
et omnia in quibz habitant filij hōim.
et bestie agri volucres qz celi dedit ī ma
nu tua: et sub dicione tua vniūsa con
stituit. Tu es ergo caput aureū. Et p⁹
hec consurget regnū aliud minus te.
et regnū terciū aliud ereū qd̄ imp̄abit
vniuerse terre: et regnū quartū erit ve
lut ferrū. Quomō ferrū cōminuit et
domat omnia: sic cōminuet omnia hec
et conteret. Porro quia vidisti pedum
et digitoꝝ p̄tem teste figuli et p̄tem fer
ream. regnū diuisū erit: qd̄ tamen de
plantario ferri orietur. Scd̄m qd̄ vidis
ti ferrū mixtū teste ex luto. et digitos pe
dum ex p̄te ferreos et ex p̄te fictiles: ex
p̄te regnū erit solidū. et ex p̄te contritū.
Quia autē vidisti ferrū mixtū teste ex
luto. cōmiscebuntur quidem humano
semīe: sed non adherebunt sibi: sicut
ferrū non potest misceri teste. In dieb⁹
autem regnoꝝ illoꝝ suscitabit deus celi
regnū qd̄ inet̄nū non dissipabitur: et
regnū eius p̄plo alt̄i non tradetur. Con
minuet autē et cōsumet vniūsa regna
hec: et ip̄m stabit inet̄nū. Scd̄m qd̄ vi
disti qd̄ de monte abscisus est lapis sine
manibz. et cōminuit testam et ferrum
et es et argentū et aurū: deus magnus
ōndit regi que futura sunt postea. Et
verū est sompniū: et fidelis int̄pretacio
eius. Tunc rex nabucho donosor cecidit
in faciem suam et danielem adorauit:
et hostias et incensū p̄cepit ut sacrifica
rent ei. Loquens ergo rex ait danieli. Ve
deus vester deus deoꝝ est. et dn̄s regum
reuelans misteria: qm̄ potuisti ap̄ire sa
cramentū hoc. Tunc rex danielem in
sublime extulit: et munera magna et
multa dedit ei. Et constituit eum prin
cipem sup̄ omnes p̄uīcias babylonis:
et prefectum magistratuū sup̄ cunctos
sapientes babylonis. Daniel autē postu
lauit a rege: et constituit sup̄ op̄a p̄uin
cie babylonis. sydrach et mysach et ab
denago. Ip̄e ait daniel erat in fōribz regis.

Nabucho donosor III
rex fecit statuam aureā altitu
dine cubitoꝝ sexaginta. latitu

dine cubitor ser: et statuit eam in campo
duran puīcie babylonis. Tacq nabucho
donosor rex misit ad congregandos sata
pas magistratus et iudices. duces et ty
rannos et pfectos. omēs qz principes re
gionū: ut conuenirēt ad dedicacionē sta
tue quā erexerat nabuchodonosor rex.
Tunc congregati sunt satrape. magis
tratus et iudices. duces tyrannu. et op
timates. qui erant in potestatibz consti
tuti. et vniuersi principes regionū: ut
cōuenirent ad dedicacionē statue. quā
erexerat nabuchodonosor rex. Stabat
autem in conspectū statue quam posue
rat nabuchodonosor rex: et pco clama
bat ualenter. Vobis dicitur populis et
tribus et linguis. In hora qua audie
tis sonitū tube et fistule et cythare. sam
buce et psalterij. et symphonie. et vniu
si generis musicoz: cadentes adorate sta
tuam auream quā constituit nabucho
donosor rex. Si quis autē non prostratus
adorauerit: eadem hora mittetur in for
nacem ignis ardentis. Postq igitur
omēs ut audierūt omnes ppli sonitū tu
be fistule et cythare sambuce et psalte
rij symphonie. et omīs generis musico
rū: cadentes omnes ppli et tribus et lingu
e. adorauerūt statuā auream quā statu
erat nabuchodonosor rex. Statimq et
in ipō tempe accedentes viri chaldei ac
cusauerūt iudeos: dixerūtq nabucho
donosor regi. Rex in eternū viue. Tu rex
posuisti decretū. ut omīs homo qui au
dierit sonitū tube fistule et cythare sā
buce et psalterij et symphonie. et vni
uersi generis musicoz: prosternat se et
adoret statuā auream. Si quis autē
non padens adorauerit: mittatur in
fornacem ignis ardentis. Sunt ergo
viri iudei quos constituisti sup opera
regionis babylonie: sydrach misach
et abdenago. Viri isti contēpserūt re
decretū tuum. Deos tuos non colunt:
et statuā auream quā erexisti nō ado
rant. Tunc nabuchodonosor in furo
re et in ira pcepit. ut adducerent sy
drach misach et abdenago. Qui con
festim adducti sunt in conspectū regis. P
nūcians qz nabuchodonosor rex. ait eis.
Vere nesydrach misach et abdenago de
os meos non colitis: et statuam aure
am quā constitui non adoratis? Nunc
ergo si estis parati: quacūq hora audi
entes sonitū tube fistule et cythare. sā
buce psalterij et symphonie. omīs qz ge
neris musicoz: prosternite uos. et ado
rate statuā quam feci. Odi si nō adora
uerits: eadem hora mittemī in forna
cem ignis ardentis. Et quis est deus q
eripiat uos de manu mea? Rūdentes
sydrach misach et abdenago: dixerunt
regi nabuchodonosor. Non oportet
nos de hac re rūdere tibi. Ecce enī deus
nr quem colim? potest eripere nos de ca
mino ignis ardentis: et de manibus
tuis rex liberare. Odi si noluit: notū
tibi sit rex quia deos tuos non colim?:
et statuam auream quā erexisti non
adoram? Tunc nabuchodonosor reple
tus est furore: et aspectus facies illius im
mutatus est sup sydrach misach et ab
denago. Et pcepit ut succenderetur for
nax septuplū quā succendi consueue
rat: et viris fortissimis de exercitu suo
iussit ut ligatis pedibus sydrach mi
sach et abdenago. mitterent eos in for
nacem ignis ardentis. Et confestim vi
ri illi vincti cū bracis suis et tyaris et
calciamentis et uestibz: missi sunt in me
diū fornacis ignis ardentis. Nam ius
sio regis urgebat. Fornax autē succē
sa erat nimis. Porro viros illos qui
miserāt sydrach misach et abdenago.
interfecit flāma ignis. Viri autē hy
tres idest sydrach misach et abdena
go. ceciderūt in medio caminu ignis
ardentis colligati. Quę sequuntur.
in hebraicis voluminibz non reperi. Et
ambulabant in medio flamme: lau
dantes deū et benedicentes dño. Azarias
autē azarias orauit sic: apiens qz os

suū in medio ignis ait. Benedcūs es
dn̄e deus patrū nr̄or. et laudabilis. ⁊
gloriosū nomē tuū in secula: quia
iustus es in omnibꝫ que fecisti nobis:
et vniuersa opa tua vera et vie tue rc̄e.
et omnia iudicia tua uera. Iudicia eī
vera fecisti iuxta omnia que induxisti
sup nos. et sup scām ciuitatem patrū
nr̄or ihrlm: quia in ueritate et in iu
dicio induxisti omnia hec ꝓpter pecca
ta nr̄a. Peccauim⁹ eni et inique egi
mus recedentes a te. et deliq̄mus in oī
bus: et p̄cepta tua non audiuim⁹: nec
obseruauim⁹: nec fecim⁹ sicut p̄cepe
ras nobis. ut bene nobis esset. Omnia
ergo que induxisti sup nos. et vniuer
sa que fecisti nobis. uero iudicio fecis
ti: et tradidisti nos in manibꝫ īmico
rū iniquor et pessimor. p̄uaricator
qꝫ et regi īiusto et pessimo ult̄ omnē
terram. Et nūc non possim⁹ aperire os.
Confusio et obprobriū facti sumus s̄
uis tuis et hijs qui colūt te. Ne q̄su⁹
tradas nos in ꝑpetuū ꝓpter nomē tuū:
et ne dissipes testamentū tuū. neqꝫ au
feras misericordiam tuam a nobis
ꝓpter abraham dilcm̄ tuū. et ysaac ser
uum tuū. et isrl̄ sanctū tuū. quibus
locutus es pollicens qd̄ multiplicares
semen eor sicut stellas celi. et sicut a
renam que est in litore maris. Quia
dn̄e īminuti sum⁹ plusq̄ omnes gen
tes: sumus hūiles in vniuersa tr̄a hodi
e ꝓpter pcc̄a nr̄a. Et non est in tempe
hoc princeps ꝓpheta et dux. neqꝫ ho
locaustū neqꝫ sacrificiū. neqꝫ oblacio
neqꝫ incensum. neqꝫ locus primiciar
coram te. ut possimus īuenire misei
cordiam: sed in animo contrito et spi
ritu humilitatis suscipiam̄. Sicut ī
holocausto arietū et tauror. et sicut
in milibus agnor pinguiū. sic fiat
sacrificiū nr̄m in conspectu tuo hodie
ut placeat tibi: qm̄ non est confusi
o confidentibꝫ in te. Et nūc sequimur
in toto corde. et timemus te: et q̄rim⁹

faciem tuā. Ne confundas nos: sꝫ fac
nobiscū iuxta mansuetudinē tuam. et
scd̄m multitudinē mīe tue: et erue nos
in mirabilibꝫ tuis. et da gloriam nomī
tuo dn̄e: et confundantur omnes qui
ostendūt seruis tuis mala. Confundan
tur in omī potencia. et robur eor conte
ratur: et sciant quia tu es dn̄s deus so
lus. et gloriosus sup orbem tr̄ar. Et nō
cessabant qui miserant eos mīstri r̄gis
succendere fornacem: napta et stuppa ⁊
pice et maleolis. Et effundebatur flam
ma sup fornacē cubitis quadraginta
nouem: et erupit et incendit quos rep
perit iuxta fornacē de caldeis. Angelus
autē dn̄i descendit cū azaria et socijs ei⁹
in fornacē: et excussit flāmam ignis de
fornace: et fecit mediū fornacis quasi
ventū roris flantē. Et non tetigit eos oī
no ignis neqꝫ contristauit: nec quicq̄
molestie intulit. Tunc hij tres quasi ex
vno ore laudabant et glorificabāt: et
bn̄dicebant deo in fornace dicentes. Be
nedcūs es dn̄e deus patrū nr̄or: et lau
dabilis et supexaltatus in secula. Et be
nedictū nomen glorie tue scm̄: et lauda
bile et supexaltatum in omnibus secul̄.
Benedictus es in templo scō glorie tue:
et suplaudabilis et supglōsus in secula.
Benedcūs es in throno regni tui: et su
plaudabilis et supexaltatus in secl̄a. Be
nedcūs es qui intueris abyssos et sedes
sup cherubin: et laudabilis et supexalta
tus in secula. Bn̄dictus es in firmamē
to celi: et laudabilis et gloriosus in scl̄a.
Benedicite omnia opa dn̄i dn̄o: lauda
te et supexaltate eum in scl̄a. Benedi
cite angeli dn̄i dn̄o: laudate et supexal
tate eum in secula. Bn̄dicite celi domi
no: laudate et supexaltate eum in scl̄a.
Benedicite aque omnes q̄ sup celos st̄
dn̄o: laudate et supexaltate eum ī secl̄a.
Bn̄dicite omnes virtutes dn̄i dn̄o: lau
date et supexaltate eū in secula. Bene
dicite sol et luna dn̄o: laudate et sup
exaltate eū in scl̄a. Benedicite stelle ce

li dño: laudate et superexaltate eũ in secla.
Benedicite omnis ymber et ros dño: lau
date et superexaltate eũ in secula. Benedi
cite omnis spũs dei dño: laudate et super
altate eum in scla. Bñdicite ignis et es
tus dño: laudate et superexaltate eũ in se
cula. Benedicite frigus et estas dño: lau
date et superexaltate eum in scla. Benedi
cite rores et pruina dño: laudate et sup
exaltate eũ in secula. Benedicite gelu ⁊
frigus dño: laudate et superexaltate eum
in secula. Benedicite glacies et niues do
mino: laudate et superexaltate eũ in scla.
Bñdicite noctes et dies dño: laudate et
superexaltate eum in scla. Bñdicite lux ⁊
tenebre dño: laudate et superexaltate eũ
in secula. Bñdicite fulgura et nubes do
mino: laudate et superexaltate eum in se
cula. Benedicat terra dño: laudet et su
peraltet eũ in secla. Bñdicite montes ⁊
colles dño: laudate et superexaltate eũ in
secula. Bñdicite vniuersa germinancia
in terra dño: laudate et superexaltate eũ
in scla. Bñdicite fontes dño: laudate ⁊
superexaltate eũ in secula. Bñdicite mari
a et flumina dño: laudate et superexaltate
eum in secula. Benedicite cete et omnia
que mouentur in aquis dño: laudate
et superexaltate eũ in secula. Bñdicite oẽs
uolucres celi dño: laudate et superexalta
te eum in secula. Benedicite omnes bes
tie et pecora dño: laudate et superexalta
te eũ in secula. Bñdicite filij hoim dño:
laudate et superexaltate eum in scla. Be
nedicat isrl' dño: laudet et superexaltet
eũ in secula. Benedicite sacerdotes dñi
dño: laudate et superexaltate eũ in secla.
Bñdicite serui dñi dño: laudate et su
peraltate eũ in scla. Bñdicite spiritus
et anime iustor dño: laudate et super
exaltate eum in scla. Bñdicite sci et hu
miles corde dño: laudate et superexalta
te eum in secla. Bñdicite anania aza
ria mysahel dño: laudate et superexal
tate eũ in secula: quia eruit nos de in
ferno et saluos fecit de manu mortis:
et liberauit de medio ardentis flãme.
et de medio ignis eruit nos. Confitemi
dño qm̃ bonus: qm̃ in seculũ miseri
cordia eius. Bñdicite omnes religiosi
dño deo deor: laudate et confitemi. q
a in omnia scla misericordia eius. Huc
usq; non habetur in hebreo: et que po
suimus de theodocionis edicione trans
lata sunt. Tunc nabuchodonosor rex
obstupuit. et surrexit ꝓpe: et ait opti
matibus suis. Nonne tres viros mi
simus in medio ignis cõpeditos: Ex
rñdentes. dixerũt regi. Vere rex. Res
pondit et ait. Ecce ego video viros so
lutos q̃tuor ambulantes in medio
ignis. et nichil corrupcionis in eis ẽ:
et species quarti. similis filio dei. Tunc
accessit nabuchodonosor ad ostium
fornacis ignis ardentis: et ait. Sydrach
mysach et abdenago serui dei excelsi:
egredimi et venite. Statimq; egressi
sunt sydrach mysach et abdenago de
medio ignis. Et congregati satrape
magistratus et iudices et potentes r
gis. contemplabantur viros illos:
qm̃ nichil potestatis habuisset ignis
in corpibus eor. et capillus capitis e
or non esset adustus. et saraballa eo
rum non fuissent immutata: et odor ig
nis non transisset ꝑ eos. Et erũpens
nabuchodonosor ait. Bñdcũs deus e
orũ sydrach videlicet et mysach et ab
denago. qui misit angelũ suũ et eru
it seruos suos: quia crediderunt in eo.
et uerbũ regis immutauerũt: et tradi
derunt corpa sua ne seruirẽt et ne ado
rarent omnẽ deum. excepto deo suo. A
me ergo positũ est hoc decretũ: ut oĩs
ꝓplus et tribus et lingua quecũq; lo
cuta fuerit blasphemiam contra de
um sydrach mysach et abdenago. dis
pereat. et domus eius uastetur. Neq;
eũ est deus alius: qui possit ita sal
uare. Tunc rex ꝓmouit sydrach my
sach et abdenago. in prouinciã baby
lonis. Nabuchodonosor rex omnibus

populis gentibz et linguis qui habitāt
in vniuersa terra: pax uobis multi
plicetur. Signa et mirabilia fecit apd
me deus excelsus. Placuit ergo michi
p̄dicare signa eius quia magna sūt.
et mirabilia eius quia forcia: et reg
nū eius regnū sempiternū: et potestas
eius in generacione et generacionem.

Ego nabucho IIII
donosor quietus eram in do
mo mea: et florens in palaci
o meo. Sompniū vidi qd̄ p̄terruit me:
et cogitaciones mee in stratu meo. et
visiones capitis mei conturbauerunt
me. Et p me ꝓpositū est decretū ut in
troducerentur in conspcū meo cuncti
sapientes babylonis: et ut solucionē
sompnij indicarent michi. Tūc īgre
diebantur arioli magi caldei et arus
pices. et sompniū narraui in conspcū
eoꝝ: et solucionem eius nō indicaue
runt m̄. donec collega ingressus ē in
conspcū meo danihel cuius nomen
balthasar. scd̄m nomen dei mei. qui
habet spiritū deoꝝ scōꝝ in semetipso:
et sompniū coram ipō locutus sum.
Balthasar princeps arioloꝝ quem e
go scio qd̄ spm̄ deoꝝ scōrum habeas
in te. et omne sacramentū nō est im
possibile tibi: uisiones sompnioꝝ me
oꝝ quas vidi. et solucionē eoꝝ narra.
Visio capitis mei in cubili meo. Vide
bam. et ecce arbor in medio tr̄e: et al
titudo eius nimia. Magna arbor ⁊ for
tis: et ꝓceritas eius contingens celum.
Aspcūs illius erat usq; ad t̄minos v
niuerse terre. Folia eius pulcherrima:
et fructus eius nimius: et esca vniu
sorū in ea. Subter eam habitabant
animalia et bestie: et in ramis eius
conuersabantur volucres celi: et ex ea
vescebatur omīs caro. Videbam in vi
sione capitis mei sup stratum meū: ⁊
ecce vigil et scūs de celo descendit: cla
mauit fortiter. et sic ait. Succidite
arborem. et precidite ramos eius: et
excutite folia eius. et dispgite fructū e
ius. Fugiant bestie que subter eā sūt:
et uolucres de ramis eius. Verūptamē
germen radicū eius in t̄ra sinite: et al
ligetur vinculo ferreo et ereo. in h̄bis
que foris sunt. et rore celi tinguatur:
et cum feris pars eius in herba terre.
Cor eius ab humano cōmutetur: et
cor fere detur ei: et septem tempa mu
tentur sup eum. In sentencia vigilū
decretū est et sermo scōꝝ et peticio: do
nec cognoscant viuentes qm̄ dn̄atur
excelsus in regno hoīm. et cuicūq; vo
luerit dabit illud. et hūlimū hoīem
constituet sup eo. Hoc sompniū vidi
ego rex nabuchodonosor. Tu ergo bal
thasar intr̄pretacionē narra festinus:
quia omnes sapientes regni mei non
queunt solucionē edicere michi. Tu
autē potes: quia spūs deoꝝ scōrum in
te est. Tunc danihel cuius nomē bal
thasar cepit intra semetipm̄ tacitus co
gitare quasi hora vna: et cogitaciones
eius conturbabant eū. Rn̄dens autem
rex ait. Balthasar sompniū et intr̄pre
tacio eius non conturbent te. Rn̄dit
balthasar. et dixit. Dn̄e mi. sompniū
hijs qui te oderunt: et intr̄pretacio eius
hostibz tuis sit. Arborem quā vidisti
sublimē atq; robustam cui⁹ altitudo p
tingit ad celum. et aspcūs illius in om
nem t̄ram. et rami eius pulcherrimi.
et fructus eius nimius. et esca oīm in
ea. subter eam habitantes bestie agri.
et in ramis eius cōmorantes aues celi:
tu es rex qui magnificatus es et īua
luisti: et magnitudo tua creuit et p̄ue
nit usq; ad celum. et potestas tua in t̄
minos vniuse terre. Qd̄ autē vidit rex
vigilem et scm̄ descendere de celo et dicē.
succidite arborem et dissipate illam.
attamē germen radicū eius in t̄ra di
mittite. et vinciatur ferro et ere in her
bis foris. et rore celi conspgatur. et cū
feris sit pabulū eius. donec septē tem
pora cōmutent̄ sup eum: hec est inter

precacio sentencie altissimi. que peruenit
sup dnm meu regem. Eicient te ab hoi
bus. et cum bestijs ferisq; erit habitacō
tua: et fenū ut bos comedes: et rore celi
infunderis. Septem quoq; tempa mu
tabuntur sup te: donec scias qd dnetur
excelsus sup regnū hoim. et cuicūq; uo
luerit det illud. Qd autē pcepit ut re
linquerētur germen radicū eius id ē arbo
ris: regnum tuū tibi manebit. postq̄
cognoueris ptātem esse celestē. Quobrē
rex conciliū meū placeat tibi: et pecca
ta tua elemosinis redime. et iniqtates
tuas misericordijs pauperū: forsitan
ignoscat delictis tuis. Omnia venerūt
sup nabuchodonosor regem. Post finē
mensiū duodecim in aula babylonis
deambulabat. Rndicq; rex. et ait. Nō
ne hec ē babylon magna quā ego edifi
caui in domū regni: in robore fortitudi
nis mee. et in gloria decoris mei: Cū ad
huc sermo esset in ore regis: uox de celo
ruit. Tibi dicit nabuchodonosor rex.
Regnū transijt a te. et ab hominib; te eici
ent: et cū bestijs atq; feris erit habita
cio tua. Fenū quasi bos comedes: et sep
tem tēpa mutabūtur sup te: donec sci
as qd dnetur excelsus in regno hoim. et
cuicūq; voluit det illud. Eadē hora sermo
cōpletus est sup nabuchodonosor. Et ex
hominib; abiectus est. et fenū ut bos co
medit. et rore celi corpus infectum ē:
donec capilli eius in similitudinē aqui
larū crescerent. et vngues eius quasi
auiū. Igitur post finem dierū ego na
buchodonosor oculos meos ad celum
leuaui. et sensus meus redditus ē mi:
et altissimo bndixi. et viuentē in sem
piternū laudaui et glorificaui: quia po
testas eius ptās sempiterna. et regnū e
ius in generacione et generacionē: et
oms habitatores terre apud eum in ni
chilū reputati sunt. Iuxta uoluntatē
eiū suam fecit tam in virtutib; celi
q̄ in habitatorib; terre: et non ē qui
resistat manui eius et dicat ei. q̄re fe
cisti. In ipo tempe sensus meus reuer
sus est ad me: et ad honorem regni
mei decoremq; pueni. et figura mea
reuersa est ad me. Et optimates mei
et magistratus mei requisierūt me:
et in regno meo restitutus sum. et mag
nificencia amplior addita est mi. Nūc
igitur ego nabuchodonosor laudo et
magnifico et glorifico regem celi: qui
a omnia opa eius vera. et vie eius iudi
cia: et gradientes in supbia pt humiliare.

Balthasar rex fecit
grande cōuiuiū optimatibus
suis mille: et vnusqsq; scdm
suam bibebat etatē. Precepit ergo iā
temulentus ut afferrentur vasa aure
a et argentea. que asportauerat nabu
chodonosor pater eius de templo quod
fuit in ihrlm: ut biberent in eis rex et
optimates eius. uxoresq; eius et concu
bine. Tūc allata sunt uasa aurea que
asportauerat de templo qd fuerat in
ihrlm: et biberūt in eis rex et optima
tes eius. vxores et concubine eius. Bi
bebant vinū: et laudabant deos suos
aureos et argenteos. ereos ferreos lig
neosq; et lapideos. In eadem hora ap
paruerunt digiti quasi manus homi
nis scribentis contra candelabrū in sup
ficie pietis aule regie: et rex aspiciebat
articulos manus scribentis. Tunc regis
facies cōmutata est. et cogitaciones eius
pturbabant eū: et compages renū e
ius soluebantur: et genua eius ad se
inuicem collidebantur. Exclamauit ita
q; rex fortiter: ut introducerent ma
gos caldeos et aruspices. Et ploquēs
rex. ait sapientib; babylonis. Quicū
q; legerit scripturā hanc. et interptacio
nem eius manifestam mi fecerit: pur
pura uestietur. et torquē aureā habe
bit in collo: et terci in regno meo erit.
Tunc ingressi oms sapientes regis: nō
potuerunt nec scripturā legere. nec inter
pretacōnem indicare regi. Vnde rex bal
thasar satis conturbatus est et vultus

illius immutatus est: sed et optimates e
ius conturbabantur. Regina autem
pro re que acciderat regi et optimatibus
eius. domum conuiuij ingressa est: et prolo
quens ait. Rex in eternum viue. Non te
conturbent cogitaciones tue: neque faci
es tua immutetur. Est vir in regno tuo
qui spiritum deorum sanctorum habet in se: et
in diebus patris tui sciencia et sapien
cia inuente sunt in eo. Nam et rex na
buchodonosor pater tuus principem
magorum incantatorum caldeorum et aruspi
cum constituit eum. Pater inquam tuus
o rex. quia spiritus amplior et prudencia
intelligenciaque interpretacio sompniorum
et ostensio secretorum ac solucio ligatorum in
uente sunt in eo. hoc est in danihele: cu
i rex imposuit nomen balchasar. Nunc
itaque danihel vocetur: et interpretacio
nem narrabit. Igitur introductus est
danihel coram rege. Ad quem prefatus rex
ait. Tu es danihel de filijs captiuitatis
iude: quam adduxit rex pater meus de iu
dea: Audiui de te quoniam spiritum deorum habeas:
et sciencia intelligenciaque ac sapiencia
ampliores inuente sunt in te. Et nunc in
trogressi sunt in conspectu meo sapientes
magi ut scripturam hanc legerent. et inter
pretacionem eius indicarent michi: et ne
quiuerunt sensum sermonis huius edicere michi.
Porro ego audiui de te quod possis obscu
ra interpretari: et ligata dissoluere. Si er
go uales scripturam legere et interpretacio
nem eius indicare mihi: purpura uestie
ris. et torquem auream circa collum tuum
habebis: et tercius in regno meo prin
ceps eris. Ad que respondens danihel. ait co
ram rege. Munera tua sint tibi: et do
na domus tue alteri da. Scripturam au
tem legam tibi rex: et interpretacionem e
ius ostendam tibi. O rex. deus altissimus
regnum et magnificenciam gloriam et hono
rem dedit nabuchodonosor patri tuo. Et
propter magnificenciam quam dederat ei: uni
uersi populi tribus et lingue tremebant
et metuebant eum. Quos uolebat inter
ficiebat. et quos uolebat percuciebat: et
quos uolebat exaltabat: et quos uole
bat humiliabat. Quando autem eleuatum
est cor eius et spiritus illius obfirmatus
est ad superbiam: depositus est de solio regni
sui. et gloria eius ablata est. et a filijs
hominum eiectus est. Sed et cor eius cum besti
is positum est: et cum onagris erat habita
cio eius. Fenum quoque ut bos comedebat.
et rore celi corpus eius infectum est: do
nec cognosceret quod potestatem habeat
altissimus in regno hominum. et quemcumque
voluerit suscitabit super illud. Tu quoque
filius eius balchasar non humiliasti cor
tuum cum scires hec omnia: sed aduersum
dominatorem celi eleuatus es. et vasa do
mus eius allata sunt coram te: et tu
et optimates tui et uxores tue et concu
bine tue vinum bibistis in eis. Deos quoque
argenteos et aureos et ereos ferreos lig
neosque et lapideos. qui non vident neque
audiunt neque senciunt laudasti. Porro
deum qui habet flatum tuum in manu su
a. et omnes vias tuas non glorificasti.
Idcirco ab eo missus est articulus ma
nus: que scripsit hoc quod exaratum est.
Hec est autem scriptura que digesta est. Ma
ne thechel phares. Et hec interpretacio
sermonis. Mane: numerauit deus regnum
tuum. et compleuit illud. Thechel: appen
sum est in statera. et inuentum est minus
habens. Phares: diuisum est regnum tu
um. et datum est medis et persis. Tunc iu
bente rege indutus est danihel purpu
ra. et circumdata est torques aurea collo
eius: et predicatum est de eo quod haberet po
testatem tercius in regno. Eadem noc
te interfectus est balchasar rex chaldeus:
et darius medus successit in regnum. an
nos natus sexaginta duos. VI

Placuit dario et constituit supra
regnum satrapas centum viginti.
ut essent in toto regno suo: et
super eos principes tres. ex quibus danihel
unus erat: ut satrape illis redderent
racionem. et rex non sustineret molestiam.

Igitur danihel superabat omnes principes
et satrapas: quia spiritus dei amplior erat
in eo. Porro rex cogitabat constituere eum
super omne regnum. Unde principes et sa-
trape querebant occasionem ut invenirent
danieli ex latere regis. Nullamque causam
et suspicionem reperire potuerunt eo quod fi-
delis esset: et omnis culpa et suspicio
non inveniretur in eo. Dixerunt ergo viri
illi. Non inveniemus danieli huic ali-
quam occasionem: nisi forte in lege dei
sui. Tunc principes et satrape subripu-
erunt regi: et sic locuti sunt ei. Dari rex
in eternum vive. Consilium inierunt cuncti prin-
cipes regni. magistratus et satrape. se-
natores et iudices. ut decretum imperatori-
um exeat et edictum: ut omnis qui pecie-
rit aliquam peticionem a quocumque deo et ho-
mine. usque ad dies triginta. nisi a te rex:
mittatur in lacum leonum. Nunc itaque rex
confirma sentenciam et scribe decretum: ut
non immutetur quod statutum est a medis
atque persis: nec prevaricari cuiquam liceat. Por-
ro rex darius proposuit edictum et statuit.
Quod cum danihel comperisset. idest consti-
tutam legem. ingressus est domum suam:
et fenestris apertis in cenaculo suo con-
tra ierusalem tribus temporibus in die flecte-
bat genua sua et adorabat: confiteba-
turque coram deo suo. sicut et ante facere
consueverat. Viri igitur illi curiosius in-
quirentes. invenerunt danielem orantem
et obsecrantem deum suum: et accedentes locu-
ti sunt regi super edicto. Rex numquid non
constituisti ut omnis homo qui rogaret
quemquam de diis et hominibus usque ad dies
triginta nisi a te rex. mitteretur in lacum
leonum: Ad quod respondens rex ait. Verus
sermo iuxta decretum medorum atque persarum:
quod prevaricari non licet. Tunc respondentes
dixerunt coram rege. Danihel de filiis
captivitatis iude non curavit de lege
tua et de edicto quod constituisti: sed tri-
bus temporibus per diem orat obsecracione
sua. Quod verbum cum audisset rex: satis
contristatus est. Et pro danihele posu-
it cor ut liberaret eum: et usque ad occasum
solis laborabat. ut erueret illum. Viri autem
illi intelligentes regem: dixerunt ei. Scito
rex. quia lex medorum est atque persarum: ut omne
decretum quod constituit rex. non liceat im-
mutari. Tunc rex precepit et adduxerunt
danielem: et miserunt eum in lacum
leonum. Dixitque rex danieli. Deus tuus
quem colis semper: ipse liberabit te. Al-
latusque est lapis unus: et positus est
super os laci. Quem obsignavit rex anu-
lo suo. et anulo optimatum suorum: ne quid
fieret contra danielem. Et abiit rex in do-
mum suam. et dormivit incenatus: cibi-
que non sunt allati coram eo: insuper et
somnus recessit ab eo. Tunc rex primo
diluculo consurgens: festinus ad lacum
leonum perrexit. Appropinquansque lacui.
danielem voce lacrimabili inclamavit:
et affatus est eum. Danihel serve dei vi-
ventis: deus tuus cui tu servis semper. pu-
tas ne valuit liberare te a leonibus:
Et danihel regi respondens ait. Rex in eter-
num vive. Deus meus misit angelum suum.
et conclusit ora leonum. et non nocuerunt
michi: quia coram eo iusticia inventa est
in me. Sed et coram te rex delictum non fe-
ci. Tunc rex vehementer gavisus est super
eo: et danihelem precepit educi de lacu. E-
ductusque est danihel de lacu: et nulla le-
sio inventa est in eo: quia credidit deo su-
o. Iubente autem rege adducti sunt viri
illi qui accusaverant danihelem: et in
lacum leonum missi sunt. ipsi et filii et ux-
ores eorum. Et non pervenerunt usque ad pa-
vimentum laci. donec arriperent eos leo-
nes: et omnia ossa eorum comminuerunt. Tunc
scripsit rex darius universis populis tribu-
bus et linguis habitantibus in universa
terra. Pax vobis multiplicetur. A me
constitutum est decretum: ut in universo im-
perio et regno meo. tremiscant et pave-
ant deum danielis. Ipse est enim deus vi-
vens et eternus in secula: et regnum eius
non dissipabitur: et potestas eius usque in e-
ternum. Ipse liberator atque salvator faci-

ens signa et mirabilia in celo et in terra.
qui liberauit danihelem de lacu leonū.
Porro danihel pseuerauit usq; ad reg
nū darij: regnūq; cyri pse. VII

Anno primo balthasar regis ba
bylonis: danihel somniū vi
dit. Visio autē capitis eius in
cubili suo: et somniū scribens breui s
mone cōprehendit: sūmatiq; pstrīges
ait. Videbam in visione mea nocte: et
ecce q̄tuor uenti celi pugnabāt in ma
ri magno: et q̄tuor bestie grandes as
cendebant de mari. diuse int se. Prima
quasi leena: et alas habebat aquile.
Aspiciebam donec euulse sunt ale eius:
et sublata est de terra. Et sup pedes q̄si
homo stetit: et cor eius datum est ei. Et
ecce bestia alia similis vrso in pte stetit:
et tres ordines erant in ore eius. et ī den
tibus eius: et sic dicebant ei. Surge co
mede carnes plūmas. Post hoc aspici
ebam: et ecce alia quasi pardus. et a
las habebat auis quatuor sup se. Et
quatuor capita erant in bestia: et po
testas data est ei. Post hoc aspiciebam
in visione noctis: et ecce bestia quarta
terribilis atq; mirabilis et fortis ni
mis. Dentes ferreos habebat magnos:
comedens atq; cōminuens: et reliqua
pedibus suis conculcans. Dissimilis
autē erat bestijs quas viderā ante eā:
et habebat cornua decem. Considerabā
cornua. et ecce cornu aliud puulū ortū
est de medio eor: et tria de cornibz pmis
euulsa sunt a facie eius. Et ecce oculi q̄
si oculi hominis erant in cornu isto: et os
loquens ingencia. Aspiciebam donec thro
ni positi sunt: et antiquus dierū sedit.
Vestimentū eius q̄si nix candidū: et ca
pilli capitis eius quasi lana mūda. Thro
nus eius flāme ignis: rote eius ignis ac
census. Fluuius igneus rapidusq; egre
diebatur a facie eius. Milia miliū mi
nistrabant ei: et decies milies cetena mi
lia assistebant ei. Iudiciū sedit: et libri
apti sunt. Aspiciebam ppt uocē sermo

nū grandiū: quos cornu illud loqueba
tur. Et vidi quā interfecta esset bestia. et
pisset corpus eius. et traditū esset ad com
burendū igni: aliar quoq; bestiarū ab
lata esset potestas: et tempa vite consti
tuta essent eis usq; ad tempus et tempus.
Aspiciebam ergo in visione noctis: et ecce
cū nubibus celi quasi filius hominis veni
ebat: et usq; ad antiquū dierū puenit: et
in conspcū eius optulerūt eum. Et dedit
ei potestatē et honorem et regnū: et oēs
ppli tribus et lingue ipi seruient. Ptās
eius potestas eterna que non auferetur:
et regnū eius qd non corrūpetur. Hor
ruit spūs meus. Ego daniel tritus sum
in hijs: et visiones capitis mei conturba
uerūt me. Accessi ad vnū de assistentibz:
et ueritatē querebam ab eo de omībz hijs.
Qui dixit michi intpretacionē sermonū:
et docuit me. Hee bestie magne q̄tuor. q̄
tuor regna consurgent de tra. Suscipiēt
autē regnū sci dei altissimi: et optinebūt
regnū usq; in seculū et sclm seculor. Pꝰ
hoc uolui diligent discē de bestia quar
ta que erat dissimil valde ab omībz et
terribilis nimis: dentes et vngues eius
ferrei. comedebat et cōminuebat. et reli
qua pedibz suis conculcabat: et de corni
bus decem que habebat in capite. et de a
lio qd ortum fuerat. aū qd ceciderant tra
cornua: et de cornu illo qd habebat ocu
los. et os loquens grandia. et maius e
rat ceteris. Aspiciebam. et ecce cornu illd
faciebat bellum aduersus scōs. et pualebat
eis: donec uenit antiquus dier et iudiciū
dedit scīs excelsi: et tempus aduenit. et rg
nū obtinuerūt sci. et sic ait. Bestia q̄rta
regnū quartū erit in tra. qd maius erit
omībz regnis: et deuorabit vniuersam trā
et conculcabit et cōminuet eam. Porro
cornua decem ipius regni decē reges erūt.
Et alius consurget post eos. et ipē potē
cior erit prioribz: et tres reges humiliabit.
Et sermones contra excelsum loquetur. et
scōs altissimi conteret: et putabit qd pos
sit mutare tempa et leges. Et tradentur

in manu eius usq; ad tempus et tempa.
et dimidiū tempis. Et iudiciū sedebit:
ut auferatur potencia et conteratur. et dis
pereat usq; in finem. Regnū autē et ptās
et magnitudo regni que est subter omē
celum. detur pplo sanctor altissimi: cui⁹
regnū regnū sempiternū est: et omēs reges
seruient ei et obedient. Huc usq; finis
uerbi. Ego danihel multū cogitacionib;
meis conturbabar: et facies mea muta
ta est in me. Verbū autē in corde meo q
seruaui. VIII

Anno tercio regni balthasar re
gis: visio apparuit michi. Ego
daniel post id qd̄ videram in principio:
vidi in visione mea cū essem in susis cas
tro qd̄ est in elam ciuitate. Vidi autē in
visione esse me sup portam ulai. Et leua
ui oculos meos et vidi: et ecce aries vn⁹
stabat ante paludem habens cornua ex
celsa: et vnū excelsius altero atq; succres
cens. Postea vidi arietē cornib; ventilā
tem contra occidentem: et contra aquilo
nem. et contra meridiem. Et omēs besti
e non poterant resistē ei: neq; liberari de
manu eius. Fecitq; scd̄m volūtatē suam:
et magnificatus ē. Et ego intelligebam.
Ecce autē hyrcus caprar veniebat ab oc
cidente sup faciem tocius terre: et non tā
gebat terram. Porro hyrcus habebat cor
nu insigne inter oculos suos: et uenit us
q; ad arietem illū cornutū quē uideram
stantē ante portam: et cucurrit ad eū
in impetu fortitudinis sue. Cumq; app
pinquasset ppe arietē. efferatus est ī eū:
et pcussit arietē et cōminuit duo cornu
a eius: et nō poterat aries resistē ei. Cū
q; eum misisset in tr̄am conculcauit: et
nemo quibat liberare arietem de manu
eius. Hyrcus autem caprarū. magnus
fc̄us est nimis. Cūq; creuisset fc̄m est cor
nu magnū: et orta sunt cornua q̄tuor
subter illud. p q̄tuor uentos celi. De vno
autē ex eis egressū est cornu vnū modi
cum: et fc̄m est grande contra meridiē.
et contra orientē. et contra fortitudinē.

Et magnificatū est usq; ad fortitudinē
celi: et deiecit de fortitudine et de stellis.
et conculcauit eas. Et usq; ad principē
fortitudinis magnificatus est: et ab e
o tulit iuge sacrificiū. et deiecit locū sc̄i
ficacōnis eius. Robur autē datū est. con
tra iuge sacrificiū ppter pcca. Et psterne
tur ueritas in terra: et faciet et psp̄abi
tur. Et audiui vnū de sc̄is loquentem:
et dixit vnus sc̄us alteri. nescio cui loq̄
ti. Usq; quo visio et iuge sacrificiū. et pec
catū desolacionis que facta est. et sc̄ua
riū et fortitudo conculcabitur: Et dixit
ei. Usq; ad uesp̄am et mane duo milia
trecenti: et mundabitur sc̄uariū. Fc̄m est
autē cū viderem ego danihel visionem
et quererem intelligenciā: ecce stetit in cō
spectu meo quasi species viri. Et audiui
uocem viri int̄ ulai: et clamauit et ait.
Gabriel. fac intelligere istū visionē. Et
uenit: et stetit iuxta ubi ego stabam. Cū
q; uenisset: pauens corrui in faciē me
am. Et ait ad me. Intellige fili homi
nis: qm̄ in tempe finis cōplebitur visi
o. Cūq; loqueretur ad me: collapsus sū
pronus in tr̄am. Et tetigit me et statu
it me in gradu meo: dixitq; mi. Ego ostē
dam tibi que futura sint in nouissimo
maledcōis: qm̄ habet tempus finē suū.
Aries quē uidisti habē cornua: rex me
dorū est atq; psarū. Porro hyrcus cap
rum. rex grecor est. Et cornu grande qd̄
erat inter oculos eius: ipē est rex p̄mus.
Qd̄ autē fracto illo surrexerūt quatuor
pro eo: q̄tuor reges de gente eius consur
gent. sed non in fortitudine eius. Et p⁹
regnū eor cū creuerint iniquitates: con
surget rex impudens facie. et intelligēs
ppositiones. Et roborabitur fortitudo e
ius: sed non in viribz suis. Et sup̄ q̄m cre
di pt̄ vniūsa uastabit: et psp̄abitur et fa
ciet. Et interficiet robustos et pplm̄ sc̄orū
scd̄m uolūtatē suā: et dirigetur dolus
in manu eius. Et cor suū magnificabitur.
et in copia rerū oīm occidet plurimos: et
contra principem p̄ncipū consurget. et

sine manu conteretur. Et visio uespere et ma
ne que dicta est: uera est. Tu ergo signa
visionem: quia post dies multos erit. Et
ego danihel langui: et egrotaui per dies.
Cumque surrexissem: faciebam opera regis.
Et stupebam ad visionem: et non erat qui
interpretaretur.

IX

In anno primo darij filij assueri de semi
ne medorum. qui imperauit super regnum chal
deorum: anno uno regni eius ego danihel
intellexi in libris numerum annorum. de quo
factus est sermo domini ad ieremiam prophetam:
ut complerentur desolacionis ierusalem septu
aginta anni. Et posui faciem meam ad
dominum deum meum rogare et deprecari in ie
iuniis sacco et cinere. Et oraui dominum de
um meum: et confessus sum et dixi. Ob
secro domine deus magne et terribilis: custo
diens pactum et misericordiam diligentibus
te. et custodientibus mandata tua. Pecca
uimus iniquitatem fecimus: impie egimus:
et recessimus et declinauimus a mandatis
tuis ac iudicijs. Non obediuimus seruis
tuis prophetis. qui locuti sunt in nomine
tuo: regibus nostris principibus nostris. pri
bus nostris. omnique populo terre. Tibi domine
iusticia. nobis autem confusio faciei: sicut
est hodie viro iuda et habitatoribus ihe
rusalem. et omni israel hijs qui prope sunt.
et hijs qui procul. in uniuersis terris ad
quas eiecisti eos propter iniquitates eorum.
in quibus peccauerunt in te domine. Nobis con
fusio faciei. regibus nostris principibus nostris et
patribus nostris qui peccauerunt: tibi autem domino
deo nostro misericordia et propiciacio: quia re
cessimus a te. et non audiuimus uocem domini
dei nostri: ut ambularemus in lege eius quam
posuit nobis per seruos suos prophetas. Et
omnis israel preuaricati sunt legem tuam: et
declinauerunt ne audirent uocem tuam. Et
stillauit super nos maledicio et detestacio
que scripta est in libro moysi serui dei:
quia peccauimus ei. Et statuit sermones
suos quos locutus est super nos. et super
principes nostros qui iudicauerunt nos. ut
superducerent in nos malum magnum qua
le numquam fuit sub omni celo. secundum quod factum est
in ierusalem: sicut scriptum est in lege moysi.
Omne malum hoc uenit super nos: et non ro
gauimus faciem tuam domine deus noster. ut re
uerteremur ab iniquitatibus nostris. et cogi
taremus veritatem tuam. Et vigilauit
dominus super maliciam: et adduxit eam super
nos. Iustus dominus deus noster. in omnibus opi
bus suis que fecit. Non enim audiuimus
uocem eius. Et nunc domine deus noster qui e
duxisti populum tuum de terra egipti in manu
forti. et fecisti tibi nomen secundum diem hanc:
peccauimus iniquitatem fecimus domine in om
nem iusticiam tuam. Auertatur obsecro ira
tua et furor tuus. a ciuitate tua ierusalem:
et monte sancto tuo. Propter peccata enim nostra
et iniquitates patrum nostrorum: ierusalem et po
pulus tuus in obprobrium sunt omnibus per
circuitum nostrum. Nunc ergo exaudi deus
noster orationem serui tui et preces eius: et os
tende faciem tuam super sanctuarium tuum quod de
sertum est. Propter temetipsum inclina deus
meus aurem tuam et audi: aperi ocu
los tuos et vide desolacionem nostram. et ciui
tatem super quam inuocatum est nomen tuum.
Neque enim in iustificacionibus nostris prosterni
mus preces ante faciem tuam: sed in mise
racionibus tuis multis. Exaudi domine: pla
care domine: attende et fac. Ne moreris pro
pter temetipsum deus meus: quia nomen
tuum inuocatum est super ciuitatem. et super populum
tuum. Cumque adhuc loquerer et orarem
et confiterer peccata mea et peccata populi mei is
rahel. ut prosternerem preces meas in conspectu
dei mei pro monte sancto dei mei: adhuc lo
quente me in oratione. ecce vir gabriel quem
videram in visione a principio cito uo
lans tetigit me in tempore sacrificij uesper
tini: et docuit me et locutus est mihi. Dix
itque. Danihel. nunc ergo egressus sum ut
docerem te et intelligeres: ab exordio precum
tuarum egressus est sermo. Ego autem ueni
ut indicarem tibi: quia vir desideriorum
es. Tu autem animaduerte sermonem: et in
tellige visionem. Septuaginta ebdoma
des abbreuiate sunt super populum tuum et su

per urbem scam tuam: ut consummetur
prauaricacio et finē accipiat pccm. et dele
atur iniquitas. et adducatur iustica
sempitna: et impleatur visio et pphēa
et ungatur scs sanctor. Scito ergo et a
animaduite ab exitu sermonis: ut itm e
dificetur ihrlm. Usq; ad xpm ducem eb
domades septem. et ebdomades sexaginta
due erūt: et rursum edificabitur platea.
et muri in angustia temporum. Et post eb
domadas septuaginta duas occidet xps:
et non erit eius pplus qui eum negaturus
est. Et ciuitatē et scām dissipabit po
pulus. cum duce venturo. Et finis eius ual
statas: et post finem belli. statuta desola
cio. Confirmabit autē pactum multis eb
domada una. Et in dimidio ebdomadis
deficiet hostia et sacrificium: et in templo
erit abhominacio desolacionis: et usq;
ad consummacionē et finem perseuerabit de
solacio.

In anno tercio regni cyri regis pser:
uerbum revelatum eli danihel. cog
nomento balthasar. Et verum verbum: et
fortitudo magna. Intellexitq; sermonē.
Intelligentia est ei opus in visione. In
diebus illis: ego danihel lugebam trium
ebdomadar dierum. Panem desiderabilem
non comedi. et caro et vinum non introie
runt in os meum: sed neq; unguento un
ctus sum: donec complerentur trium ebdoma
dum dierum dies. Die autē vicesima et qrta
mensis primi: eram iuxta fluuium magn
um qui est tygris. Et levavi oculos meos
et vidi: et ecce vir unus vestitus line
is. et renes eius accincti auro obrizo: et
corpus eius quasi crisolitus. et facies e
ius velud species fulguris. et oculi eius
ut lampas ardens: et brachia eius et q
deorsum usq; ad pedes quasi species eris
candentis: et vox sermonum eius ut vox
multitudinis. Vidi autē ego danihel so
lus visionē. Porro viri qui erant mecū
non viderunt: sed terror nimius irruit
sup eos. et fugerūt in absconditū. Ego
autē relictus solus. vidi visionē grādem
hanc: et non remansit in me fortitudo.
Sed et species mea immutata est in me. et
evanuit: nec habui in me quicqm virt
tum. Et audiui vocem sermonum eius: et
audiens iacebam consternatus sup fa
ciem meam: vultus ei meus herebat
terre. Et ecce manus tetigit me. et erexit
me sup genua mea. et sup articulos ma
nuum mearum: et dixit ad me. Danihel vir
desideror intelligе verba que ego loquor
ad te: et sta in gradu tuo. Nunc enim mis
sus sum ad te. Cumq; diceret michi sermonem
istum. steti tremens: et dixit ad me. Noli me
timere danihel. quia ex die primo quo po
suisti cor tuum ad intelligendum ut te affli
geres in conspectu dei tui. exaudita sunt
verba tua: et ego veni propter sermones tu
os. Princeps autem regni persarum restitit
michi. viginti et uno diebus. Et ecce mych
ael unus de principibus primis venit in ad
iutorium meum: et ego remansi ibi iuxta
regem persarum. Veni autem ut docerem te que
ventura sunt populo tuo in novissimis die
bus: quia adhuc visio in dies. Cumq; log
retur michi huiusmodi verbis: dejec
vultum meum ad terram et tacui. Et ecce q
si similitudo filii hominis tetigit labia me
a. Et aperiens os meum locutus sum: et dix
i ad eum qui stabat contra me. Domine
mi in visione tua dissolute sunt compa
ges mee: et michil in me remansit virt
tum. Et quomodo potest servus domini mei
loqui cum domino meo: Nichil in me remans
it virium: sed et halitus meus intercludit.
Rursum ergo tetigit me quasi visio ho
minis: et confortavit me et dixit. No
li timere vir desideror. Pax tibi: confor
tare et esto robustus. Cumq; loqueretur
mecum: convalui et dixi. Loquere domine mi:
quia confortasti me. Et ait. Numquid scis
quare venerim ad te: Et nunc revertar:
ut prelier adversum principem persarum. Cum
ergo egrederer: apparuit princeps grecor
um veniens. Verumptamen annunciabo tibi:
quod expressum est in scriptura veritatis. Et
nemo est adiutor meus in omnibus his:

DANI

nisi mychael princeps uester. XI

Ego autē ab anno p̄mo darij me
di stabam: ut confortaretur et
roboraretur. Et nūc veritatem
annūciabo tibi. Ecce adhuc tres reges
stabunt in p̄side: et quartus ditabitur
opibus nimijs sup̄ omnes. Et cū īualu
erit diuicijs suis: concitabit omēs ad
uersum regnū grecie. Surget uero rex
fortis et dn̄abitur potestate multa: et
faciet qd̄ placuerit ei. Et cū steterit cō
teretur regnū eius. et diuidetur in q̄tu
or ventos celi: sed non in posteros eius:
neq; scd̄m potenciā illius qua dn̄atus
est. Lacerabitur enī regnū eius. etiā in
externos: exceptis hijs. Et confortabit
rex austri: et de principibus eius p̄ua
lebit sup̄ eū: et dn̄abitur dicione. Mul
ta enī dn̄acio eius. Et post finem āno
rum federabūtur. Filiaq; regis austri
veniet ad regē aquilonis facere amici
ciam: et non obtinebit fortitudinē bra
chij: nec stabit semen eius. Et tradetur
ipsa et qui adduxerūt eam. adolescētes
eius: et qui confortabant eam in tem
p̄ibus. Et stabit de germine radicū ei⁹
plantacio. Et ueniet cū exercitu et in
gredietur p̄uinciā regis aquilonis: et
abutetur eis et obtinebit: insup̄ et de
os eor̄ et sculptilia. vasa quoq; precio
sa argenti et auri. captiua ducet in e
gyptum. Ipse preualebit aduersū rēgē
aquilonis. Et intrabit in regnū rex
austri: et reuertetur ad t̄ram suā. Filij
autē eius p̄uocabunt: et congregabūt
multitudinē exercituū plurimor̄. Et ue
niet p̄perans et īundans: et reuertetur
et concitabitur. et congredietur cū robo
re eius. Et p̄uocatus rex austri egrediet.
et pugnabit aduersum regem aq̄lonis:
et p̄parabit multitudinē nimiam. Et
dabitur multitudo in manus eius. et ca
piet multitudinē: et exaltabit cor eius.
et deiciet multa milia: sed non p̄uale
bit. Conuertetur enī rex aquilonis. et pre
parabit multitudinē multo maiorē q̄m
prius: et in fine temp̄m annor̄q; veniet
p̄perans cū exercitu magno. et opibus
nimijs. Et in temp̄ibz illis. multi cōsur
gent aduersum regem austri. Filij quo
q; p̄uaricator̄ p̄pli tui extollentur: ut
impleant visionē et corruent. Et ueniet
rex aquilonis et cōportabit aggerem. et
capiet vrbes munitissimas: et brachia
austri non sustinebūt. Et consurgent e
lecti eius ad resistendū: et non erit forti
tudo. Et faciet veniens sup̄ eum. iuxta
placitū suū: et nō erit qui stet cont̄ faciē
eius. Et stabit in t̄ra inclita: et consume
tur in manu eius. Et ponet faciē suā. ut
veniat ad tenendū vniūsum regnū ei⁹:
et recta faciet cū eo. Et filiam feminar̄
dabit ei ut euertat illud: et non stabit
nec illius erit. Et cōuertet faciem suam
ad insulas multas: et cessare faciet p̄n
cipem obprobrij sui: et obprobriū eius
conuertetur in eum. Et conuertet faciē su
am ad imp̄ium t̄re sue: et impinget et
corruet. et non īuenietur. Et stabit in lo
co eius vilissimus et indignus decore re
gio: et in paucis diebz conteretur. nō in
furore nec in p̄lio. Et stabit in loco eius
despectus: et non tribuetur ei honor re
gius. Et ueniet clam et obtinebit reg
nū in fraudulencia: et brachia pugnā
tis expugnabūtur a facie eius et conte
rentur. insup̄ et dux federis. Et post ami
cicias cū eo faciet dolū: et ascendet
et sup̄abit in modico populo. Et ha
bundantes et uberes urbes ingredietur:
et faciet que non fecerūt p̄res eius. et pa
tres patrū eius. Rapinas et p̄dam et di
uicias eor̄ dissipabit: et contra firmis
simas cogitaciones iniet. Et hoc usq;
ad tempus. Et concitabitur fortitudo e
ius: et cor eius aduersum regem austri.
in exercitu magno. Et rex austri p̄uoca
bitur ad bellum multis auxilijs. et for
tibus nimijs: et non stabunt. quia in
ibunt aduersū eum concilia. Et come
dentes panē cū eo conterēt illū: exerci
tusq; eius opprimet: et cadent interfecti

eius plurimi. Duorum quoque regum cor erit.
ut malefaciant: et ad mensam unam men-
daciu loquentur. Et non proficient: quia
adhuc finis in aliud tempus. Et reuer-
tetur in terram suam cum opibus multis:
et cor eius aduersum testamentum sanctum: et fa-
ciet et reuertetur in terram suam. Statuto
tempore reuertetur et ueniet ad austrum: et
non erit priori simile nouissimum. Et ue-
nient super eum trieres et romani. et per-
cutietur: et reuertetur et indignabitur con-
tra testamentum sanctuarij. et faciet: reuerte-
turque et cogitabit aduersum eos qui dere-
liquerunt testamentum sanctuarij. Et brachi-
a ex eo stabunt: et polluent sanctuarium
fortitudinis. Et auferent iuge sacrifici-
um: et dabunt abhominacionem in desola-
cionem: et impij in testamentum simula-
bunt fraudulenter. Populus autem sciens
deum suum. obtinebit et faciet. Et docti in
populo docebunt plurimos: et ruent in gla-
dio et in flamma. in captiuitatem. et in ra-
pinam dierum. Cumque corruerint suble-
uabuntur auxilio paruulo: et applicabuntur
eis plurimi fraudulenter. Et de eruditis ru-
ent ut conflentur et eligantur et dealbentur
usque ad tempus prefinitum: quia adhuc a-
liud tempus erit. Et faciet iuxta uo-
luntatem suam rex: et eleuabitur et mag-
nificabitur aduersum omnem deum: et aduer-
sum deum deorum loquetur magnifica: et
diriget donec compleatur iracundia. Pre-
trata est quippe definicio. Et deum patrum
suorum non reputabit. Et erit in concupiscen-
cijs feminarum: nec quemquam deorum curabit: quia
aduersum uniuersa consurget. Deum autem ma-
ozim in loco suo venerabitur: et deum quem
ignorauerunt patres eius colet. auro et ar-
gento et lapide precioso rebusque preciosis.
Et faciet ut muniat maozim cum deo a-
lieno quem cognouit. Et multiplicabit
gloriam: et dabit eis potestatem in multis:
et terram diuidet gratuito. Et in tempore
prefinito preliabitur aduersum eum rex aus-
tri: et quasi tempestas veniet contra il-
lum rex aquilonis. in curribus et in equi-
tibus et in classe magna. Et ingredietur
terras et conteret et pertransiet. et introibit
in terram gloriosam: et multe corruent.
Hee autem sole saluabuntur de manu eius:
edom et moab et principium filiorum ammon.
Et emittet manum suam in terras: et terra
egypti non effugiet. Et dominabitur the-
saurorum auri et argenti: et in omnibus
preciosis egypti. Plybiam quoque et ethy-
opiam transibit. Et fama turbabit eum
ab oriente et ab aquilone: et ueniet in
multitudine magna ut conterat et in-
terficiat plurimos. Et figet tabernaculum
suum apedno inter maria super montem incli-
tum et sanctum: et ueniet usque ad summitatem
eius: et nemo auxiliabitur ei. XII

In tempore autem illo consurget mychael
princeps magnus. qui stat pro filijs po-
puli tui: et ueniet tempus quale non fu-
it ab eo quo gentes esse ceperunt usque ad
tempus illud. Et in tempore illo saluabi-
tur populus tuus: omnis qui inuentus fuerit
scriptus in libro. Et multi de hijs qui
dormiunt in terre puluere euigilabuntur: alij
in vitam eternam: et alij in obprobrium
ut videant semper. Qui autem docti fuerint
fulgebunt quasi splendor firmamenti:
et qui ad iusticiam erudiunt multos. quasi
stelle in perpetuas eternitates. Tu autem da-
nihel claude sermones: et signa librum us-
que ad tempus statutum. Pertransibunt plurimi:
et multiplex erit sciencia. Et vidi ego da-
nihel: et ecce quasi duo alij stabant. unus
hinc super ripam fluminis. et alius inde ex
altera ripa fluminis. Et dixi viro qui in-
dutus erat lineis: qui stabat super aquas
fluminis. Usquequo finis horum mirabilium:
Et audiui virum qui indutus erat lineis.
qui stabat super aquas fluminis: cum leuas-
set dexteram et sinistram suam in celum et
iurasset per viuentem in eternum: quia in tem-
pus et tempora et dimidium temporis. Et cum
completa fuerit dispersio manus populi sancti:
complebuntur uniuersa hec. Et ego audi-
ui: et non intellexi. Et dixi. Domine mi quid
erit post hec: Et ait. Vade danihel: quia

clausi sunt signatique sermones usque ad
tempus p̄finitū. Eligentur et dealbabū
tur: et quasi ignis probabūtur multi.
Et impie agent impij: neque intelligēt
omēs impij. Porro docti intelligēt. Et
a tempe cū ablatū fuerit iuge sacrificiū.
et posita fuerit abhomīacio in desolaci
onem: dies mille ducēti nonaginta. Be
atus qui expectat: et p̄uenit ad dies mil
le trecentos triginta quinque. Tu autē va
de ad p̄finitū et requiesces: et stabis in
sorte tua in fine dierū. Huc usque dani
helem in hebraico uolumīe legim⁹. Ce
tera que sequūtur usque ad finem libri
de theodocionis edicione translata sūt.

XIII

Et erat vir
habitans in babylone: et nomē
eius ioachim. Et accepit vxorē
nomīe susannā. filiam helchie: pulchrā
nimis. et timentē dn̄m. Parentes enim
illius cū eēnt iusti: erudierūt filiā suā
scd̄m legem moysi. Erat autē ioachim
diues ualde: et erat ei pomeriū vicinū
domus sue. Et ad ip̄m confluebant iu
dei: eo qd̄ eēt honorabilior oīm. Et con
stituti sūt duo senes iudices in āno illo:
de quibz locutus est dn̄s. quia egressa ē
iniquitas de babylone a senibz iudicibz
qui videbantur regē p̄plm. Isti frequē
tabant domū ioachim: et veniebāt ad
eos omēs qui habebant iudicia. Cum
autē p̄plus reuertisset p̄ meridiem: ingre
diebatur susanna et deambulabat in
pomerio viri sui. Et videbant eā senes
cotidie ingredientē et deambulantem:
et exarserunt in concupiscenciā eius.
Et euerterūt sensū suū: et declinauerūt
oculos suos ut non viderent celū. neque
recordarentur iudiciorū iustorū. Erant
ergo ambo vulnerati amore eius: nec
indicauerūt sibi vicissim dolorem suū.
Erubescebant enī indicare concupiscē
ciam suam: uolentes concūbere cū ea.
Et obseruabant cotidie sollicitius vi
dere eam. Dixitque alter ad alterū. Eam⁹
domū: quia prandij hora est. Et egres
si recesserunt a se. Cumque reuertissent:
venerūt in vnū. Et sciscitantes abīuicē
causam: confessi sunt concupiscenciam
suam. Et tūc in cōmune statuerūt tem
pus: qn̄ eam possent īuenire solā. Factū
est autē cū obseruarent diem aptum:
ingressa est aliqn̄ sicut heri et nudius tē
cius cū duabus solis puellis: uoluitque la
uari in pomerio. Estus quippe erat. Et
non erat ibi quisqm̄: pret̄ duos senes ab
sconditos et contemplantes eam. Dixit
ergo puellis. Afferte michi oleū et sinig
mata: et ostia pomerij claudite ut lauer.
Et fecerūt sicut p̄cepat. Clauserūtque osti
a pomerij: et egresse sunt p̄ posticiū. ut
afferrent que iusserat. Nesciebantque se
nes intus esse absconditos. Cū autē egr̄
se essent puelle: surrexerūt duo senes. et
accurrerūt ad eam. et dixerūt. Ecce ostia
pomerij clausa sunt. et nemo nos videt:
et in concupiscencia tui sum⁹. Quamobrē
assentire nobis: et cōmiscē nobiscū. Qd̄
si nolueris: dicemus testimoniū contra
te qd̄ fuerit tecū iuuenis: et ob hanc cau
sam emiseris puellas a te. Et īgemuit
susanna: et ait. Angustie m̄ sunt vndi
que. Si enī hoc egero mors m̄ est: si autē
non egero. non effugiam man⁹ vr̄as.
Sz melius ē michi absque ope incidere in
manus vr̄as: qm̄ peccare in conspcū dn̄i.
Et exclamauit uoce magna susanna.
Exclamauerūt autē et senes. aduersus
eam. Et cucurrit vnus: et aperuit ostia
pomerij. Cum ergo audissent clamorē
in pomerio famuli domus: irruerūt per
posticiū: ut viderent quid nam eēt. Post
qm̄ autem senes locuti sūt. erubuerunt
serui uehementer: quia nūqm̄ dictus fuerat
sermo huiuscemodi de susanna. Et facta ē
dies crastina. Cumque uenisset p̄plus ad
virū eius ioachim: venerūt et duo pres
biteri pleni iniqua cogitacione aduersum
susannā. ut interficerent eam. Et dixerūt
coram p̄plo. Mittite ad susannā. filiam
helchie. vxorē ioachim. Et statim mise
runt. Et uenit cū parentibz et filijs: et v

uiuisis cognatis suis. Porro susanna e
rat delicata nimis: et pulchra facie. At
iniqui illi iusserunt ut discooperiretur: erat
enim cooperta: ut uel sic saciarentur decore eius.
Flebant igitur sui: et omnes qui nouerant
eam. Consurgentes autem duo presbiteri in
medio populi: posuerunt manus super caput
eius. Que flens suspexit ad celum. Erat
enim cor eius fiduciam habens in domino. Et
dixerunt presbiteri. Cum deambularemus
in pomerio soli: ingressa est hec cum dua
bus puellis. et clausit ostia pomerij: et di
misit puellas. Venitque ad eam adolescens.
qui erat absconditus: et cum ea concubuit.
Porro nos cum essemus in angulo pome
rij. videntes iniquitatem cucurrimus ad eos:
et vidimus eos pariter commisceri. Et illum
quidem non quiuimus comprehendere quia
fortior nobis erat: et apertis ostijs exiliuit.
Hanc autem cum apprehendissemus. interro
gauimus quis nam esset adolescens: et no
luit indicare nobis. Huius rei testes sumus.
Credidit eis multitudo quasi senibus populi et
iudicibus: et condempnauerunt eam ad mor
tem. Exclamauit autem uoce magna su
sanna: et dixit. Deus eterne qui absconditor
es cognitor. qui nosti omnia antequam
fiant: tu scis quoniam falsum contra me tulerunt
testimonium. Et ecce morior: cum nichil ho
rum fecerim que isti maliciose composue
runt aduersum me. Exaudiuit autem dominus vo
cem eius. Cumque duceretur ad mortem: susci
tauit deus spiritum sanctum pueri iunioris. cui no
men danihel. Et clamauit uoce magna.
Mundus ego sum a sanguine huius. Et con
uersus omnis populus ad eum dixit. Quis
est iste sermo quem tu locutus es? Qui cum
staret in medio eorum. ait. Sic fatui filij is
rahel non iudicantes neque quod uerum est cog
noscentes: condempnastis filiam israel. Re
uertimini ad iudicium: quia falsum testimo
nium locuti sunt aduersus eam. Reuersus
est ergo populus cum festinacione. Et dixe
runt ei senes. Veni et sede in medio nostrum.
et indica nobis: quia tibi dedit deus ho
norem senectutis. Et dixit ad eos danihel.
Separate illos ab inuicem procul: et diiudicabo
eos. Cum ergo diuisi essent alter ab altero:
uocauit unum de eis. et dixit ad eum. Inuete
rate dierum malorum. nunc venerunt peccata tua
que operabaris prius iudicans iudicia iniu
sta. innocentes opprimens. et dimittens nox
ios: dicente domino. innocentem et iustum non inter
ficies. Nunc ergo si vidisti eam: dic sub
qua arbore videris eos loquentes sibi. Qui
ait. Sub cino. Dixit autem danihel. Recte
mentitus es in caput tuum. Ecce enim ange
lus dei accepta sentencia ab eo: scindet te
medium. Et amoto eo. iussit venire alium:
et dixit ei. Semen chanaan et non iuda
species decepit te: et concupiscencia subuer
tit cor tuum. Sic faciebatis filiabus israhel.
et ille timentes loquebantur uobis: sed non
filia iuda sustinuit iniquitatem uestram. Nunc
ergo dic michi sub qua arbore comprehen
deris eos loquentes sibi. Qui ait. Sub pri
no. Dixit autem ei danihel. Recte mentitus
es et tu in caput tuum. Manet enim angelus
domini gladium habens ut secet te medium: et
interficiat uos. Exclamauit itaque omnis
cetus voce magna: et benedixerunt deum qui
saluat sperantes in se. Et consurrexerunt
aduersum duos presbiteros: conuicerat enim
eos danihel ex ore suo falsum dixisse testi
monium. Fecerunt eis sicut male egerant
aduersum proximam. ut facerent secundum legem
moysi: et interfecerunt eos. Et saluatus est
sanguis innoxius in die illa. Helchias
autem et uxor eius laudauerunt deum pro fi
lia sua susanna cum ioachim marito eius.
et cognatis omnibus: quia non est in ea in
uenta res turpis. Danihel autem factus
est magnus in conspectu populi: a die illa
et deinceps. Et rex astrages appositus est
ad patres suos: et suscepit cyrus perses
regnum eius. Erat autem danihel conuiua
regis: et honoratus super omnes amicos eius.

XIIII

Erat quoque
ydolum nomine bel apud babylo
nios. Et impendebantur in eo per
singulos dies simile arthabe duodecim:
et oues quadraginta: vinique amphore

sex. Rex quoq; colebat eum: et ibat p sin
gulos dies adorare eū. Porro danihel ad
orabat deum suū. Dixitq; ei rex. Quare
non adoras bel. Qui rndens ait ei. Qui
a non colo ydola manufacta: sed viuen
tem deū qui creauit celū et tram: et habz
ptātem omīs carnis. Et dixit ad eū rex.
Non tibi uidetur eē bel viuens deus: An
non vides qnta comedat et bibat cotidie:
Et ait danihel arridens. Ne erres rex. Is
te eū intrinsecus luteus est et forinsecus
ereus: neq; comedit aliqn. Et iratus rex
uocauit sacerdotes eius: et ait illis. Nisi
dixeritis michi quis ē qui comedat īpen
sas has: morienū. Si autē ostenderitis
qm bel comedat hec: morietur danihel.
quia blasphemauit in bel. Et dixit da
nihel regi. Fiat iuxta uerbū tuū. Erant
autē sacerdotes bel septuaginta: exceptis
vxoribz et puulis et filijs. Et uenit rex cū
danihele in templū belis. Et dixerūt sac
dotes belis. Ecce nos egredimur foras: et tu
rex pone escas et vinū misce: et claude os
tiū. et signa anulo tuo. Et cū ingressus
fueris mane nisi īueneris omīa comes
ta a bel moriemur: uel danihel qui menti
tus est aduersū nos. Contēpnebant aūt
quia fecerāt sub mensa absconditū ītro
itū: et p illum ingrediebantur semp et de
uorabant ea. Fctm est igitur postqm e
gressi sunt illi. et rex posuit cibos ante
bel: pcepit daniel pueris suis et attule
runt cinerē. et cribrauit p totū templū
coram rege. Et egressi clauserūt ostiū:
et signantes anulo regis abierūt. Sacer
dotes autē ingressi sunt nocte iuxta gsue
tudinē suam. et uxores et filij eoꝝ: et co
mederūt omīa et biberūt. Surrexit autē
rex pmo diluculo: et danihel cū eo. Et a
it rex. Salua ne sunt signacula danihel:
Qui rndit. Salua rex. Statimq; cū ape
ruisset ostiū: intuitus rex mensam excla
mauit uoce magna. Magnus es bel: et
non est apud te dolus quisqm. Et risit
danihel: et tenuit regē ne ingrederetur
intro. Et dixit. Ecce pauimentū. Aīadu

te cui⁹ uestigia sunt hec. Et dixit rex. Vide
o uestigia viroꝝ et mulierū et infanciū.
Et iratus rex tunc apprehendit sacerdotes
et vxores et filios eoꝝ: et ostenderūt ei ab
scondita ostiola p que ingrediebantur. et
consumebant que erant sup mensā. Oc
cidit ergo illos rex: et tradidit bel in ptā
tem danihel. Qui subuertit eū. et templū
eius. Et erat draco magnus in loco illo:
et colebant eum babylonij. Et dixit rex
danihel. Ecce nunc non potes dicē: qui
a non est iste deus viuens. Adora ergo e
um. Dixitq; danihel. Dnm deū meum
adoro: quia ipē est deus viuens. Tu autē
rex da michi potestatem: et interficiā dra
conē. absq; gladio et fuste. Et ait rex. Do
tibi. Tulit ergo danihel picem et adypem
et pylos. et coxit piter: fecitq; massas et
dedit in os draconis: et disruptus ē draco.
Et dixit. Ecce quē colebatis. Qd cū audis
sent babylonij. indignati sūt uehemen
ter: et congregati aduersū regē dixerūt.
Iudeus factus est rex. Bel destruxit: dra
conem interfecit: et sacerdotes occidit. Et
dixerūt cū venissent ad regē. Trade no
bis danihelem: alioqn interficiemus te
et domū tuam. Vidit ergo rex qd irruerēt
in eum vehementer: et necessitate cōpulsus
tradidit eis danihelem. Qui miserūt eū
in lacū leonū: et erat ibi diebus sex. Por
ro in lacu erant septē leones: et dabantur
eis cotidie duo corpa et due oues. Et tunc
non data sūt eis: ut deuorarent danihelē.
Erat autē abacuc ppheta in iudea: et ipē
coxerat pulmentū et intriuerat panes in
alueolo: et ibat in campū ut ferret messo
ribus. Dixitq; angelus dnī ad abacuc. Fer
prandiū qd habes. in babylonē danihel:
qui est in lacu leonū. Et dixit abacuc. Do
mine babylonem non vidi: et lacū nescio.
Et apprehendit eū anglus dnī in vertice
eius: et portauit eum capillo capitis sui:
posuitq; eum in babylone sup lacū in īpe
tu spūs sui. Et clamauit abacuc dicens.
Danihel: tolle prandiū qd misit tibi de⁹.
Et ait danihel. Recordatus es eū mei ds:

et non dereliquisti diligentes te. Surgens ꝫ danihel comedit. Porro anglus dei restituit abacuc confestim in loco suo. Venit ergo rex die septima: ut lugeret danihelem. Et uenit ad lacū. et introspexit: et ecce danihel sedens. Et exclamauit uoce magna dicens. Magnus es dn̄e deus danihelis. Et extraxit eum de lacu. Porro illos qui ꝑdicionis eius causa fuerant intromisit: et deuorati sunt in momento coram eo.

Explicit Danihel ꝓpheta

Incipit ꝓlogus sancti iheronimi in libros duodecim prophetarum.

Non idem ordo ē duodecim ꝓphetarum apud hebreos: qui et apud nos. Unde secūdum id qd̄ ibi legitur hic quoꝫ disposita sunt. Osee cōmaticꝰ est: et quasi ꝑ sentencias loquens. Johel planus in principijs: in fine obscurior. Et usqꝫ ad malachiam habent singuli ꝓpetates suas: quē ezram scribam legisqꝫ doctorē hebrei autumant. Et quia longū est nūc de omnibꝫ dicē: hoc tantū vos o paula et eustochiū admonitas volo. vnū librū esse duodecim ꝓphetarū: et osee synchronon ysaie. malachiam uero aggei et zacharie fuisse temꝑibꝫ. In quibꝫ autē tempus non ꝑfertur in tytulo. sub illis eos regibꝫ ꝓphetasse: sub quibꝫ et hij qui ante eos habent tytulos ꝓphetauerūt.

Explicit ꝓlogꝰ. Incipit Osee ꝓphēta.

Verbū dn̄i qd̄ factū est ad osee filiū beeri: in diebꝫ ozie. ioatham. achaz. ezechie regū iuda. et in diebꝫ ieroboam filij ioas regis isrl̄. Principiū loquē di dn̄o in osee. Et dixit dn̄s ad osee. Vade sume tibi vxorē fornicacionū. et fac filios fornicacionū: quia fornicans fornicabitur terra a dn̄o. Et abijt et accepit gomer filiam de belaym: et concepit et peꝑit filium. Et dixit dn̄s ad eū. Voca nomen eiꝰ iezrael: qm̄ adhuc modicū et visitabo sanguinē iezrael sup domū hyeu. et quiescere faciam regnū domus isrl̄. Et in illa die conteram arcū isrl̄ in valle iezrael. Et concepit adhuc: et peperit filiam. Et dixit ei. Voca nomē eius absqꝫ mīa: quia nō addam ultra miserēi domui isrl̄: sed obliuione obliuiscar eoꝝ. Et domui iuda miserebor: et saluabo eos in dn̄o deo suo: et non saluabo eos in arcu et gladio et ī bello. et in equis et in equitibꝫ. Et ablactauit eam: que erat absqꝫ mīa. Et concepit: et peꝑit filiū. Et dixit. Voca nomē eius non ꝓplus meus: quia uos nō ꝓpls meus: et ego non ero uest̄. Et erit numerus filioꝝ isrl̄ quasi arena maris. q̄ sine mensura ē: et non nūabitur. Et erit in loco ubi dicetur eis non ꝓplus meus uos: dicetur eis filij dei viuentis. Et congregabuntur filij iuda et filij isrl̄ ꝑiter: et ponēt sibimet caput vnū. et ascendent de terra: quia magnus dies iezrahel.

Dicite fr̄ibus vr̄is ꝓplus meus: et sorori vr̄e misc̄diam consecuta. Judicate matrē vr̄am iudicate: qm̄ ipa non uxor mea. et ego nō vir eius. Auferat fornicaciones suas a facie sua. et adulteria sua de medio uberū suoꝝ: ne forte expoliē eam nudam: et statuā eam secundū diem natiuitatis sue. Et ponam eam quasi solitudinē: et statuam eam uelut t̄ram īuiam: et int̄ficiam eam siti. Et filioꝝ illius non miserebor: qm̄ filij fornicacionū sunt: quia fornicata ē mr̄ eoꝝ. Confusa ē que concepit eos: quia dixit. Vadam post amatores meos: qui dant panes m̄ et aquas meas et oleum meū. et lanam meam et linū meū et potū meū. ꝓpter hoc ecce ego sepiam viam tuam spinis: et sepiam eā maceria: et se

uitas suas non inueniet. Et sequet amatores suos. et non apphendet eos: et quere eos et non inueniet. Et dicet. Vadam et reuertar ad uirū meū priorē: quia bene mihi erat tūc magis ꝙ nūc. Et hec nesciuit ꝙ ego dedi ei frumentū et uinū et oleū: et argentū multiplicaui ei. et aurū. que fecerunt baal. Idcirco conuertar et sumam frumentū meū in tempe suo. et uinū meum in tempe suo: et liberabo lanā meā et linū meum que operiebant iguominiam eius. Et nūc reuelabo stulticiam eius in oculis amatoꝝ eius: et uir non eruet eam de manu mea. Et cessare faciam omē gaudiū eius: solemnitatē eius. neomeniam eius. sabbatū eius. et omnia festa tempa eius. Et corrūpā uineā eius et ficum eius: de quibꝫ dixit. Mercedes hec mihi sunt: quas dederūt mihi amatores mei. Et ponam eam in saltū: et comedet eam bestia agri. Et uisitabo sup eam dies baalim quibꝫ accendebat incensum: et ornabatur inauri sua et monili suo. et ibat post amatores suos: et me obliuiscebatur dicit dñs. Propter hoc ecce ego lactabo eam. et ducam eam in solitudinem: et loquar ad cor eius. Et dabo ei uineas eius ex eodem loco: et vallem achor ad aperiendam spem. Et cantabit ibi iuxta dies iuuentutis sue: et iuxta dies ascensionis sue de tra egipti. Et erit in die illa ait dñs uocabit me uir meus: et non uocabit me ultra baalim. Et auferam nomina baalim de ore eius: et non recordabitur ultra nominis eoꝝ. Et pactum faciam eis fedus in die illa. cū bestia agri et cū uolucre celi. et cum reptili terre. Et arcū et gladiū et bellū conteram de tra: et dormire eos faciam fiducialiter. Et sponsabo te mihi in sempiternū: et sponsabo te mihi in iustitia et iudicio. et in misericordia et miserationibꝫ. Et sponsabo te mihi in fide: et scies quia ego dñs. Et erit in illa die exaudiam dicit dñs. ego exaudiam celos et illi exaudient terrā: et terra exaudiet triticū et uinū et oleū: et hec exaudient iezrael. Et seminabo eā mihi in terram: et miserebor eius que fuit absq; misericordia. Et dicā non populo meo. populus meus es tu: et ipse dicet dominus meus es tu.

Et dixit dñs ad me. Adhuc uade dilige mulierē dilectam amico et adulteram sicut diligit dñs filios isrl: et ipi respiciunt ad deos alienos. et diligunt uinacia uuarū. Et fodi eam mihi quindecim argenteis. et chori ordei et dimidio chori ordei. Et dixi ad eā. Dies multos expectabis me. Non fornicaberis et non eris uiro: sed et ego expectabo te: quia dies multos sedebunt filii isrl sine rege. et sine principe. sine sacrificio et sine altari. et sine ephod et sine theraphim. Et post hec reuertentur filii isrl: et querent dñm deum suū. et dauid regē suū. Et pauebūt ad dñm. et ad bonū eius in nouissimo diei.

Audite uerbū dñi filii isrl: qa iudicium dñs cum habitatoribꝫ tre. Non est enim ueritas. et non est misericordia: et non est scientia dei in tra. Maledictū et mendacium. et homicidium et furtū et adulteriū inundauerūt: et sanguis sanguinē tetigit. Propter hoc lugebit tra. et infirmabitur omnis qui habitat in ea. in bestia agri et in uolucre celi: sed et pisces maris congregabūtur. Verūptamen unusquisq; non iudicet: et non arguatur uir. Populus enim tuus. sicut hi qui cōtradicūt sacerdoti. Et corrues hodie: et corruet etiam pphēta tecū. Nocte tacere feci matrem tuam. Conticuit populus meus: eo q non habuerit scientiā. Quia tu scientiā repulisti: repellam te ne sacerdotio fungaris mihi. Et oblita es legis dei tui: obliuiscar filiorū tuoꝝ et ego. Secundū multitudinē eoꝝ sic peccauerunt mihi. Gloriā eoꝝ in iguominiā cōmutabo. Peccata populi mei comedent: et ad iniquitatem eoꝝ sublenabūt animas eoꝝ. Et erit sicut populus sic sacerdos. Et uisitabo sup eū uias eius: et cogitationes eius

reddam ei. Et comedent et non saciabuntur.
Fornicati sunt et non cessauerunt: quoniam do
minum reliquerunt in non custodiendo.
Fornicacio et vinum et ebrietas aufert cor.
Populus meus in ligno suo interrogauit:
et baculus eius annunciauit ei. Spiritus
enim fornicacionum decepit eos: et fornicati
sunt a deo suo. Super capita montium sacri
ficabant: et super colles accendebant thimi
ama. subtus quercum et populum et therebintum:
quia bona erat umbra eius. Ideo fornica
buntur filie vestre: et sponse vestre adultere erunt.
Non visitabo super filias vestras cum fuerint for
nicate: et super sponsas vestras cum adulteraue
rint. Quoniam ipsi cum meretricibus conuersaban
tur: et cum effeminatis sacrificabant. Et
populus non intelligens uapulabit. Si for
nicaris tu israel: non delinquas saltem iuda.
Et nolite ingredi in galgala. et ne ascen
deritis in bethauen. neque iurauerit viuit
dominus: quoniam sicut vacca lasciuiens declinauit
israhel. Nunc pascet eos dominus: quasi agnum in
latitudine. Particeps ydolorum effraym: di
mitte eum. Separatum est conuiuium eorum. Forni
cacione fornicati sunt: dilexerunt afferre
ignominiam protectores eius. Ligauit spiritus
eum in alis suis: et confundentur a sacri
ficiis suis.

V

Audite hoc sacerdotes. et attendite
domus israel. et domus regis auscul
tate: quia uobis iudicium est. Quoniam
laqueus facti estis speculacioni. et rete expan
sum super thabor: et victimas declinastis in
profundum. Et ego eruditor omnium eorum. Ego sci
o effraym: et israel non est absconditus a
me. Quia nunc fornicatus est effraym: con
taminatus est israel. Non dabunt cogitacio
nes suas ut reuertantur ad deum suum: quia
spiritus fornicacionis in medio eorum: et dominum
non cognouerunt. Et respondebit arrogancia
israel in facie eius: et israel et effraym ruent
in iniquitate sua. Ruet etiam iudas cum eis.
In gregibus suis et in armentis suis vadent
ad querendum dominum: et non inuenient. Abla
tus est ab eis. In domino preuaricati sunt: quia
filios alienos genuerunt. Nunc deuorabit
eos mensis cum partibus suis. Clangite buci
na in gabaa: tuba in rama. Vlulate in
bethauen: post tergum tuum benyamin. Effra
ym in desolacione erit: in die correpcionis.
In tribubus israel ostendi fidem. Facti sunt
principes iuda quasi assumentes terminum:
super eos effundam quasi aquam iram meam.
Calumpniam paciens effraym fractus iu
dicio: quoniam cepit abire post sordes. Et ego
quasi tynea effraym: et quasi putredo domu
i iuda. Et vidit effraym languorem suum: et iu
das vinculum suum. Et abiit effraym ad as
sur: et misit ad regem ultorem. Et ipse non
poterit sanare uos: nec soluere poterit a uobis
vinculum: quoniam ego quasi leena effraym: et qua
si catulus leonis domui iuda. Ego ego ca
piam et vadam: tollam et non est qui eru
at. Vadens reuertar ad locum meum: donec de
ficiatis. et quaeratis faciem meam.

VI

In tribulacione sua mane consurgent ad
me. Venite reuertamur ad dominum: quia ip
se cepit et sanabit nos: percuciet et curabit
nos. Viuificabit nos post duos dies: in
die tercia suscitabit nos. Et viuemus in con
spectu eius: sciemus sequemurque ut cognos
camus dominum. Quasi diluculum preparatus est
egressus eius: et ueniet quasi ymber nobis
temporaneus et serotinus terre. Quid fa
ciam tibi effraym: Quid faciam tibi iuda:
Misericordia vestra quasi nubes matutina:
et quasi ros mane pertransiens. Propter hoc
dolaui in prophetis. occidi eos in uerbis o
ris mei: et iudicia tua quasi lux egredien
tur: quia misericordiam volui et non sa
crificium: et scienciam dei plus quam holocausta.
Ipsi autem sicut adam transgressi sunt pac
tum: ibi preuaricati sunt in me. Galaad ci
uitas operancium ydolum supplantata sang
uine. et quasi fauces virorum latronum: parti
ceps sacerdotum in via interficiencium pergen
tes de sychem: quia scelus operati sunt.
In domo israhel vidi horrendum. Ibi for
nicaciones effraym: contaminatus est
israhel. Sed et iuda pone messem tibi:
cum conuertero captiuitatem populi
mei.

VII

OZE

Cum sanare vellem isrl' reuelata
est iniquitas effraym. et malicia
samarie: quia opati sunt men
dacium. Et fur ingressus est: spolians la
trunculus foris. Et ne forte dicant in cordi
bus suis. omnem maliciam eorum me recorda
tum: nunc circumdederunt eos adinuencones su
e: coram facie mea facte sunt. In malicia
sua letificauerunt regem: et in mendaciis
suis principes. Omnes adulterantes. quasi
clybanus succensus a coquente. Quie
uit paululum ciuitas a commixtione fermen
ti: donec fermentaretur totum. Dies regis
nostri: ceperunt principes furere a vino. Exten
dit manum suam cum illusoribus: quia ap
plicuerunt quasi clybanum cor suum cum insidia
retur eis. Tota nocte dormiuit coquens
eos: mane ipse succensus quasi ignis flamme.
Omnes calefacti sunt quasi clybanus: et
deuorauerunt iudices suos. Omnes reges
eorum ceciderunt: non est qui clamet in eis
ad me. Effraym in populis. ipse commisceba
tur. Effraym factus est subcinericius: qui
non reuersatur. Comederunt alieni robur
eius: et ipse nesciuit. Sed et cani effusi
sunt in eo: et ipse ignorauit. Et humili
abitur superbia isrl' in facie eius. Nec reu
si sunt ad dominum deum suum: et non quesie
runt eum in omnibus hiis. Et factus est effra
ym quasi columba seducta: non habens cor.
Egyptum inuocabant: ad assyrios abierunt.
Et cum profecti fuerint expandam super
eos rete meum: quasi uolucrem celi detraham
eos. Cedam eos secundum audicionem cetus
eorum. Ve eis: quoniam recesserunt a me. Vastabun
tur: quia preuaricati sunt in me. Et ego
redemi eos: et ipsi locuti sunt contra me
mendacia. Et non clamauerunt ad me
in corde suo: sed ululabant in cubilibus suis.
Super triticum et vinum ruminabant: recesse
runt a me. Et ego erudiui et confortaui
brachia eorum: et in me cogitauerunt mali
ciam. Reuersi sunt ut essent absque iugo:
facti sunt quasi arcus dolosus. Cadent in
gladio principes eorum: a furore lingue sue.
Ista subsannacio eorum in terra egypti.....

In gutture tuo sit tuba VIII
quasi aquila super domum domini: pro eo quod trans
gressi sunt fedus meum: et legem meam preua
ricati sunt. Me inuocabunt deus meus: cog
nouimus te isrl'. Piecit isrl' bonum: inimicus
persequetur eum. Ipsi regnauerunt et non ex me:
principes extiterunt. et non cognoui. Argen
tum suum et aurum fecerunt sibi ydola: ut inte
rirent. Piectus est vitulus tuus samaria:
iratus est furor meus in eis. Vsque quo non
poterunt emundari: Quia ex isrl' et ipse est.
Artifex fecit illum: et non est deus. Quoniam in a
ranearum telas erit vitulus samarie: quia ven
tum seminabunt. et turbinem metent. Culmus
stans non est in eis germen: non faciet fari
nam. Quod si fecerit: alieni comedent eam.
Deuoratus est isrl'. Nunc factus est in nacio
nibus quasi vas immundum: quia ipsi ascende
runt ad assur. Onager solitarius sibi ef
fraym. Munera dederunt amatoribus: sed et
cum mercede conduxerunt naciones. Nunc
congregabo eos: et quiescent paulisper ab
onere regis et principum. Quia multiplica
uit effraym altaria ad peccandum: facte sunt
ei are in delictum. Scribam ei multiplices le
ges meas: que uelut aliene computate sunt.
Hostias offerent: immolabunt carnes et come
dent: et dominus non suscipiet eas. Nunc recorda
bitur iniquitates eorum: et visitabit peccata
eorum. Ipsi in egiptum conuertentur. Et oblitus
est israhel factoris sui. et edificauit delubra: et
iudas multiplicauit urbes munitas. Et
mittam ignem in ciuitates eius: et deuora
bit edes illius IX

Noli letari isrl'. noli exultare sicut
populi: quia fornicatus es a deo tuo.
Dilexisti mercedem: super omnes
areas critici. Area et torcular non pascet
eos: et vinum mentietur eis. Non habitabunt
in terra domini. Reuersus est effraym in egiptum:
et in assyriis pollutum comedit. Non liba
bunt domino vinum: et non placebunt ei. Sacri
ficia eorum. quasi panis lugencium. Omnes qui co
medunt eum contaminabuntur: quia panis eorum
anime ipsorum. non intrabit in domum domini.
Quid facietis in die solempni: in die festi

uitatis dñi: Ecce enī pfecti sunt a vastitate. Egyptus congregabit eos: mēphis sepeliet eos. Desiderabile argenta eor vnica hereditabit: lappa in tabernaculis eor. Venerunt dies visitacionis: venerūt dies retributionis. Dicto te isrl' stultū: pphām insanū: virū spūalem. Propter iniquitatem tuā multitudinē: et multitudo amicicie. Speculator effraym cū deo meo: pphā laqueus ruine factus est sup omēs vias eius: insania in domo dei eius. Profunde peccauerūt: sicut in diebz gabaa. Recordabitur iniquitates eor: et visitabit peccā eor. Quasi vuas in deserto inuenī israhel: qī prima poma ficulnee in cacumīe eius vidi patres eor. Ipī autē introierūt ad beelphegor et abalienati sunt in confusione: et fī sunt abhominabiles sicut ea que dilexerūt. Effraym qī aūs auolauit: gloria eor a partu et ab vtero et a conceptu. Qđ si et enutrierint filios suos: absq; liberis eos faciā in hominibus. Ued et ve eis: cū recessero ab eis. Effraym ut vidi: tyrus erat fundata in pulchritudine. Effraym educet ad interfectorē filios suos. Da eis dñe. Quid dabis eis: Da eis vulua sine liberis: et ubera arentia. Omnes nequicie eor in galgal: qa ibi exosos habui eos. Propter malicias adinuentionū eor. de domo mea eiciam eos: nō adiciam ut diligam eos. Omēs principes eor recedentes. Paullus ē effraym. Radix eor exsiccata est: fructū nequaq̄ facient. Qđ et si genuerint: interficiam amantissima uteri eor. Abiciet eos deus meus. quia non audierūt eū: et erūt vagi īnacōibz.

Vitis frondosa isrl': fructus adequatus est ei. Secundū multitudinē fructus sui multiplicauit altaria: iuxta ubertatē terre sue exuberauit simulachus. Diuisū est cor eor: nūc interibūt. Ipē confringet simulachra eor: et depopulabitur aras eor: quia nūc dicent. Non ē rex nobis. Non timuimus dñm. Et rex quid faciet nobis: Io q̄ui uerba uisionis frustra. et feneris fedus: et gemmabit q̄si amaritudo iudicii sup sulcos agri. Vaccas bethauen coluerūt habitatores samarie: quia luxit sup eum populus eius: et edituus eius sup eū exultauerūt in gloria eius. quia migrauit ab ea. Ipse quidem et ipē in assur delatus ē. munus regi ulcion. Confusio effraym capiet: et cōfundetur isrl' in uoluntate sua. Transite ad samariā regem suū: quasi spūmā sup faciem aque. Et disperdentur excelsa ydoli: peccā isrl'. Lappa et tribulus ascendet sup aras eor. Et dicent montibz operite nos: et collibz cadite sup nos. Ex diebz gabaa peccauit isrl': ibi steterūt. Non cōprehendet eos in gabaa pliū: sup filios iniquitatis. Iuxta desideriū meū corripiam eos. Congregabuntur sup eos pli: cū corripient propter duas iniquitates suas. Effraym vitula docta diligere triturā: ego et transiui sup pulchritudinē colli eius. Ascendā sup effraym. Arabit iudas: confringet sibi sulcos iacob. Seminate uobis in iustitia: et metite in ore misericordie: et innouate uobis nouale. Tempus autē requirendi dñm: cū uenerit qui docebit uos iustitiā. Arastis impietatē: iniquitatē messuistis: comedistis fructum mendacij. Quia confisus es in uiis tuis in multitudine fortitudinis tue: consurget in plō tuo tumultus: et omnes munitiones tue vastabūtur. sicut vastata ē salmana a domo eius qui iudicauit baal in die prelij. matre sup filios allisa. Sic fecit vobis bethel: a facie malitie nequitie uestre mane.

Sicut mane transiit: pertransiet rex isrl'. Quia puer israhel. et dilexi eum: et ex egypto uocaui filiū meū. Uocauerūt eos: sic abierūt a facie eorū. Baalim īmolabant: et simulachris sacrificabant. Et ego qī nutriui effraym. portabam eos in brachijs meis: et nesciebā qđ curarem eos. In funiculis adam trahā eos: in vinculis caritatis. Et erō eis q̄si exaltans iugū sup maxillas eor: et declinaui ad eum ut uescerer. Non reuertetur in terrā egypti: et assur ipē rex

eius: quoniam noluerunt conuerti. Cepit gladi
us in ciuitatibus eius. et consumet electos
eius. et comedet capita eorum: et populus meus
pendebit ad reditum meum. Iugum autem
imponetur ei simul: quod non auferetur.
Quomodo dabo te effraym, protegam te is
rahel? Quomodo dabo te sicut adama. po
nam te ut seboym? Conuersum est in me
cor meum pariter: conturbata est penitudo
mea. Non faciam furorem ire mee: non
conuertar ut disperdam effraym: quoniam deus
ego et non homo. in medio tui sanctus. et
non ingrediar ciuitatem. Post dominum am
bulabunt. Quasi leo rugiet: quia ipse
rugiet. Et formidabunt filii maris: et a
uolabunt quasi auis ex egipto. et quasi
columba de terra assyriorum: et collocabo
eos in domibus suis. dicit dominus. Circumde
dit me in negociacione effraym: et in
dolo domus israel. Iudas autem testis des
cendit cum deo: et cum sanctis fidelis.

Effraym pascit XII
ventum: et sequitur estum. Tota di
e mendacium et uastitatem multi
plicat: et fedus cum assyriis iniit: et
oleum in egiptum ferebat. Iudicium ergo do
mini cum iuda: et visitacio super iacob.
Iuxta vias eius et iuxta adinuenciones
eius reddet ei. In utero supplantauit fra
trem suum: et in fortitudine sua directus
est cum angelo. Et inualuit ad angelum et
confortatus est: fleuit et rogauit eum.
In bethel inuenit eum: et ibi locutus est
nobiscum. Et dominus deus exercituum: dominus me
moriale eius. Et tu ad deum tuum conuer
teris. Misericordiam et iudicium custodi:
et spera in deo tuo semper. Chanaan in
manu eius statera dolosa: calumpniam
dilexit. Et dixit effraym. Verumptamen
diues effectus sum: inueni ydolum michi. O
nes labores mei non inuenient mihi iniqui
tatem. quam peccaui. Et ego dominus deus tu
us ex terra egipti: adhuc sedere te faciam
in tabernaculis. sicut in diebus festiuita
tis. Et locutus sum super prophetas: et ego
visionem multiplicaui: et in manu pro
phetarum assimilatus sum. Si galaad y
dolum: tamen frustra erant in galgal bo
bus immolantes. Nam et altaria eorum:
quasi acerui super sulcos agri. Fugit ia
cob in regionem syrie: et seruiuit israel in
uxore et in uxore seruiuit. In prophetia autem
eduxit dominus israel de egipto: et in prophetia ser
uatus est. Ad iracundiam me prouoca
uit effraym. in amaritudinibus suis: et
sanguis eius super eum ueniet: et obpro
brium eius restituet ei dominus suus.

Loquente XIII
effraym. horror inuasit israhel:
et deliquit in baal. et mortuus
est. Et nunc addiderunt ad peccandum: fece
runtque sibi conflatile de argento suo. quasi
similitudinem ydolorum. Factura artificum
totum est. His ipsi dicunt. Immolate ho
mines vitulos adorantes. Idcirco erunt
quasi nubes matutina: et sicut ros matu
tinus preteriens. Sicut puluis turbine
raptus ex area: et sicut fumus de fumari
o. Ego autem dominus deus tuus ex terra egip
ti. Et deum absque me nescies: et saluator
non est preter me. Ego cognoui te in des
to: in terra solitudinis. Iuxta pascua sua
adimpleti sunt et saturati: eleuauerunt
cor suum. et obliti sunt mei. Et ero eis quasi
leena: sicut pardus in via assyriorum. Oc
curram eis quasi ursa raptis catulis: et
disrumpam interiora iecoris eorum: et consu
mam eos ibi quasi leo. Bestia agri scindet
eos. Perdicio tua israel: tantummodo in me
auxilium tuum. Vbi est rex tuus? Maxime
nunc saluet te in omnibus urbibus tuis: et
iudices tui. de quibus dixisti. da mihi regem et
principes. Dabo tibi regem in furore meo:
et auferam in indignacione mea. Colli
gata est iniquitas effraym: absconditum
peccatum eius. Dolores parturientis uenient
ei: ipse filius non sapiens. Nunc enim non
stabit in contricione filiorum. De manu
mortis liberabo eos: de morte redimam e
os. Ero mors tua o mors: ero morsus
tuus inferne. Consolacio abscondita est
ab oculis meis: quia ipse inter fratres diuidet.

Adducet vrentem venti dns de deserto ad
cendet: et siccabit venas eius. et deso
labit fontē eius: et ipe diripiet thesau
rum omis uasis desiderabil. Peat sa
maria: qm ad amaritudinem concita
uit deū suū. In gladio peat. Pueri eor
elidantur: et fetę eius discindantur.

Quitere xiii

Isrl ad dnm deū tuū: qm corru
isti in iniquitate tua. Tollite
uobiscū uerba: et conuertimī ad dnm.
Dicite ei. Omnē auferi iniqtatem et ac
cipe bonū: et reddem⁹ uitulos labiorū
nrōr. Assur non saluabit nos. Sup e
quos non ascendem⁹: nec dicem⁹ ultra
dijs nrīs opa manuū nrārr: quia eius q⁹
in te est miserebris pupilli. Sanabo cō
tritiones eor: diligam eos spontanee:
quia auersus est furor meus ab eis. Ero
quasi ros: isrl germinabit quasi lilīū. Et
erumpet radix eius ut lybani: ibūt rami
eius. Et erit quasi oliua gloria eius: et
odor eius ut lybani. Conuertentur sedē
tes in umbra eius: viuet tritico: et ger
minabūt quasi vinea. Memoriale ei⁹
sicut vinū lybani. Effraym quid ultra
ydola? Ego exaudiā et dirigam eū: ego
ut abietem viridē. Ex me fructus tuus
inuentus ē. Quis sapiens et intelliget ist
ta? intelligens et sciet hec? Quia recte
vie dnī: et iusti ambulabūt in eis: pua
ricatores uero corruent in eis. Explicit

Osee. Incipit iohel. Pheta.

Verbū dnī qd factū
est ad iohel filiū
fathuel. Audite
hoc seues. et auri
bus pcipite omes
habitatores terre:
si factū est istud in
diebz vris aut in
diebus patrū urōr. Sup hoc filijs vris
narrate. et filij vri filijs suis: et filij eor ge
nerationi alte. Residuū eruce comedit lo
custa: et residuū locuste comedit bruchus:
et residuū bruci comedit rubigo. Expgi

ciuī ebrij et flete: et ululate omes qui bi
bitis vinū in dulcedine: qm perijt ab o
re uro. Gens enī ascendit sup terram meā:
fortis et innumerabilis. Dentes eius ut
dentes leonis: et molares eius ut catuli le
onis. Posuit vineā meā in desertū: et fi
cū meam decorticauit. Nudās spoliauit
eā et proiecit: albi facti sūt rami eius. Plā
ge quasi virgo accincta sacco: sup virum
puberratis tue. Periit sacrificiū et libami
o de domo dī: luxerunt sacerdotes ministri
dnī. Depopulata est regio. luxit hu
mus: qm devastatū est triticū. confusum
est vinū: et elanguit oleū. Confusi sūt a
gricole: ululauerūt vinitores sup frumē
to et ordeo: quia perijt messis agri. Vine
a confusa ē: et ficus elanguit. Malogra
natū et palma et malū. et omnia ligna
agri aruerūt: quia confusum est gaudi
um a filijs hoīm. Accingite vos et plan
gite sacerdotes: ululate ministri altaris.
Ingredimī cubate in sacco ministri dei mei:
qm intercluit de domo dei vri sacrificiū et
libamen. Sanctificate ieunium vocate cetū. cō
gregate seues omnes habitatores terre
in domū dei vri: et clamate ad dnm. A.
a. a. diei: quia ppe est dies dnī: et quasi
vastitas a potente veniet. Nūquid non
coram oculis vris alimenta perijt: de do
mo dei vri letitia et exultatio? Computru
erunt iumenta in stercore suo. Demolita
sunt horrea: dissipate sunt apothece: qm
confusum est triticū. Quid ingemuit aial:
mugierūt greges armenti? Quia nō ē
pascua eis. Sed et greges pecor dispierūt.
Ad te dne clamabo: quia ignis comedit
speciosa deserti: et flamma succendit omnia
ligna regionis. Sz et bestie agri qī area
sicens ymbrem suspexerūt ad te: qm ex
siccati sunt fontes aquar. et ignis devo
rauit speciosa deserti.

Tuite tuba in syon: ululate in mō
te sancto meo. Conturbent⁹ om
nes habitatores terre: qa venit
dies dnī: quia ppe est dies tenebrarū et
caliginis. dies nubis et turbinis. Qua

si mane expansū sup montes: pplus mul-
tus et fortis. Similis ei non fuit a prin-
cipio: et post eum non erit. usq; in ānos
gnacionis et generacōnis. Ante faciem
eius ignis vorans: et post eū exurēs flā-
ma. Quasi ortus uoluptatis terra corā
eo: et post eū solitudo deserti: neq; est qui
effugiat eum. Quasi aspcūs equoꝝ as-
pectus eoꝝ: et quasi equites sic current.
Sicut sonitus quadrigaꝝ sup capita mō-
ciū exilient: sicut sonitus flamme ignis
deuorantis stipulam: uelut pplus fortis
ꝑpatus ad preliū. A facie eius cruciabū-
tur ppli. Omnes vultus redigentur in ol-
lam. Sicut fortes current: quasi viri bel-
latores ascendent murū. Vir īuiis suis
gradietur: et non declinabunt a semitis
suis. Vnusquisq; fratrē suū non coarta-
bit: singuli in calle suo ambulabūt. Sz
et ꝑ fenestras cadent: et non demolient.
Vrbem ingredient. in muro current: do-
mos conscendent: ꝑ fenestras intrabunt
quasi fur. A facie eius contremuit terra:
moti sunt celi. Sol et luna obtenebrati
sunt: et stelle retraxerunt splendorē suū.
Et dn̄s dedit uocem suam ante faciem ex-
cercitus sui: quia multa sūt nimis cast-
eius: quia forcia et faciencia uerbū ei⁹.
Magnus eū dies dn̄i: et terribilis valde.
Et quis sustinebit eum: Nunc ergo di-
cit dn̄s. Conuertimī ad me in toto corde
vr̄o. in ieiunio et fletu et in planctu: et
scindite corda vr̄a et non uestimenta ues-
tra. Et conuertimī ad dn̄m deum vr̄m: q̄
a benignus et misericors ē. paciens ⁊ mul-
te misericordie: et prestabilis sup malici-
a. Quis scit si conuertatur et ignoscat:
et relinquat post se bn̄dcionem: Sacri-
ficiū et libamen dn̄o deo nr̄o. Canite tu-
ba in syon. scīficate ieiuniū. vocate cetū.
congregate pplm. scīficate ecclīam: coad-
unate senes. congregate ꝑuulos et sugē-
tes ubera. Egrediatur sponsus de cubili
suo: et sponsa de thalamo suo. Inter ues-
tibulū et altare plorabūt sacerdotes mi-
nistri dn̄i: et dicent. Pce dn̄e pce pplo

tuo: et ne des hereditatē tuam in obpro-
briū: ut dn̄entur eis naciones. Quare
dicūt in pplis ubi ē deus eoꝝ: Zelatus
est dn̄s terrā suam: et pepcit pplo suo. Ꝛ
rn̄dit dn̄s: et dixit pplo suo. Ecce ego mit-
tam uobis frumentū et vinū et oleum.
et replebimī eo: et non dabo uos ultra
obprobriū in gentibz. Et eū qui ab aqui-
lone est. procul faciam a uobis: et expel-
lam eū in t̄ram īuiam et desertam. Faci-
em eius contra mare orientale: et extre-
mū eius ad mare nouissimū. Et ascen-
det fetor eius. et ascendet putredo eius:
quia supbe egit. Noli timē t̄ra: exulta
et letare: qm̄ magnificauit dn̄s ut fa-
ceret. Nolite timere animalia regionis:
quia germinauerūt speciosa deserti: quia
lignū attulit fructū suū. ficus et vinea
dederūt virtutē suam. Et filij syon exul-
tate et letamī in dn̄o deo vr̄o: quia dedit
uobis doctorē iusticie: et descendē faciet
ad uos ymbrem matutinū et serotinū si-
cut in principio. Et implebūtur aree fru-
mento: et redundabūt torcularia vino
et oleo. Et reddam uobis annos quos
comedit locusta brucus et rubigo et eru-
ca: fortitudo mea magna quā misi īuos.
Et comedetis uescentes et saturabimī: ⁊
laudabitis nomen dn̄i dei vr̄i qui fecit
uobiscū mirabilia. Et non confundetur
pplus meus in sempiternū: et scietis q̄a
in medio isrl' ego sum. Et ego dn̄s deus
uest⁹. et non ē amplius: et non cōfunde-
tur pplus meus in eternū. Et erit. post hec
effundam spm̄ meū sup omnē carnem:
et pphetabūt filij vr̄i et filie vr̄e. Senes
vr̄i sompnia sōpniabūt: et iuuenes vr̄i
visiones videbūt. Sed et sup seruos me-
os et ancillas in diebz illis effundam spi-
ritū meū: et dabo pdigia in celo et in ter-
ra. sanguinē et ignē et uaporem fumi.
Sol vertet⁹ in tenebras. et luna in sang-
uinē: anteqū ueniat dies dn̄i magnus ⁊
horribilis. Et erit. omīs qui īuocauerit
nomē dn̄i saluus erit: quia in monte sy-
on et in ihrlm erit saluacio. sicut dixit

dn̄s: et in residuis quos dn̄s uocauerit.

III

Quia ecce in diebꝫ illis et in tempe illo cū cōuerte ro captiuitatem iuda et ihrl̄m. congregabo omnes gentes: et deducā eas in vallem iosaphat. Et disceptabo cū eis ibi sup ꝓplo meo. et hereditate mea isrl̄. quos dispserūt in nacionibꝫ: et tr̄am meam diuiserūt: et sup ꝓplm̄ meū miserunt sortem. Et posuerunt puerū in ꝓstibulo: et puellam vendiderūt pro vino ut biberent. Verū quid uobis et michi tyrus et sydon. et omn̄s tr̄minus palestinoꝝ: Nū quid ulcionē uos reddetis mi: Et si ulcisci nū uos contra me: cito velociter reddam vicissitudinē uobis sup caput vr̄m. Argētum enī meū et aurū tulistis: et desiderabilia mea et pulcherrima intulistis in delubra vr̄a. Et filios iuda et filios ihrl̄m vendidistis filijs grecoꝝ: ut longe faceretis eos de finibus suis. Ecce ego suscitabo eos de loco in quo vendidistis eos: et conuertam retribucionē vr̄am in caput uestrū. Et vendam filios vr̄os et filias vr̄as in manibꝫ filioꝝ iuda. et venūdabūt eos sabeis genti longinque: quia dn̄s locutꝰ est. Clamate hoc in gentibꝫ. scīficate bellum. suscitate robustos: accedant ascendant omnes viri bellatores. Concidite a ratra vr̄a in gladios: et ligones vr̄os ī lanceas. Infirmus dicat: quia ego fortis sū. Erūpite et venite omnes gentes de circuitu: et congregamī. Ibi occūbere faciet dn̄s robustos tuos. Consurgant et ascendant gētes in vallem iosaphat: quia ibi sedebo ut iudicem omnes gentes in circuitu. Mittite falces: quī maturauit messis. Venite et descendite: quia plenū est torcular. Exuberant torcularia: quia mlt̄iplicata ē malicia eoꝝ. Populi ꝓpli in valle concisionis: quia iuxta est dies dn̄i in valle cōcisionis. Sol et luna obtenebrati sunt: et stelle retraxerūt splendorem suū. Et dn̄s de syon rugiet. et de ihrl̄m dabit uocē suam: et mouebūtur celi et tr̄a. Et dn̄s spes ꝓpli sui: ⁊ fortitudo filioꝝ israhel. Et scietis quia ego dominus deus vr̄: habitans in syon in mōte scō meo. Et erit ihrl̄m scā: et alieni non transibunt ꝑ eam amplius. Et erit. in die illa stillabunt montes dulcedinē: et colles fluent lacte: et ꝑ omnes riuos iuda ibūt aque. Et fons de domo dn̄i egredietur: ⁊ irrigabit torrentē spinarū. Egyptus in desolacionē erit. et ydumea in desertū perdicionis: pro eo qd̄ inique egerint in filios iuda. et effuderint sanguinē innocentem in tr̄a sua. Et iudea in eternū habitabitur: et ihrl̄m in gn̄acionē et generacionē. Et mūdabo sanguinē eoꝝ quē non mūdaueram: et dn̄s cōmorabitur in syon. Explicit Johel ꝓpheta. Incipit Amos ꝓpheta.

Verba amos q̄ fuit in pastoralibꝰ de thecue: que vidit sup israhel in diebꝫ ozie regis iuda. et in diebus ieroboam filij ioas regis isrl̄. ante duos annos tr̄e motus. Et dixit. Dn̄s de syon rugiet: et de ihrl̄m dabit uocem suā. Et luxerunt speciosa pastoꝝ: et exsiccatus est uertex carmeli. Hec dicit dn̄s. Sup tribus sceleribꝰ damasci. et sup quatuor non cōuertam eū: eo qd̄ triturauerint in plaustris ferreis galaad. Et mittam ignē in domū azael: et deuorabit domos benadab. Et conterā vectē damasci: et dispdam habitatorē de campo ydoli et tenentē sceptrū de domo uoluptatis: et transfertur ꝓplus syrie cyrenen. dicit dn̄s. Hec dicit dn̄s. Sup tribꝫ sceleribꝫ gaze. et sup q̄tuor non conuertā eū: eo qd̄ transtulerit captiuitatem ꝑfectā. ut concluderet eam in ydumea. Et mittā ignē ī murum gaze: et deuorabit edes eius. Et dispdam habitatorem de azoto: et tenentē sceptrū de ascalone. Et cōuertam manū meā sup accharon: et ꝑibūt reliqui philistinoꝝ dicit dn̄s deus. Hec dicit dn̄s. Sup tribꝫ sceleribꝫ tyri et sup q̄tuor non conuertam eū: eo qꝫ concluserint captiuitatē ꝑfectā in ydumea. et non sint recordati federis fratrū. Et emit

tam ignem in murū tyri: et deuorabit edes
eius. Hec dicit dn̄s. Sup tribz sceleribus
edom et sup quatuor non conuertam eum:
eo qd̄ psecutus sit in gladio frem̄ suū. et
violauerit mīam eius: et tenuerit ultra
furorem suū. et indignacionē suam ser
uauerit usqz in finem. Mittam ignē in
theman: et deuorabit edes bosre. Hec di
cit dn̄s. Sup tribus sceleribz filior am
mon et sup quatuor nō conuertam eum:
eo qd̄ dissecuerit pregnātes galaad. ad
dilatandū tīminū suum. Et succēdam ig
nem in muro rabbat. et deuorabit edes
eius: in ululatu in die belli. et in turbi
ne in die cōmocionis. Et ibit melchom
in captiuitatem: ipē et principes eius si
mul. dicit dominus.

II

Hec dicit dn̄s. Sup tribz sceleribꝰ
moab et sup quatuor nō conuer
tam eū: eo qd̄ incenderit ossa re
gis ydumee usqz ad cinerē. Et mittam
ignem in moab: et deuorabit eos carioth.
Et morietur in sonitu moab. in clango
re tube. Et dispdam iudicem de medio e
ius: et omnes principes eius interficiam
cum eo dicit dn̄s. Hec dicit dn̄s. Sup tr̄
bus sceleribz iuda et sup quatuor nō cō
uertam eū: eo qd̄ abiecerit legem dn̄i.
et mandata eius nō custodierit. Decepe
runt eū eos ydola sua: post que abierāt
patres eor. Et mittam ignē in iuda: et de
uorabit edes ihrlm. Hec dicit dn̄s. Sup
tribz sceleribz isrl̄. et sup q̄tuor nō cōuer
tam eū: pro eo qd̄ vendiderit argento ius
tum. et pauperem pro calciamentis. Qr
conterūt sup puluerē tr̄e capita paupe
rum: et viam hūiliū declinant. Et filius
ac pater eius ierunt ad puellam ut vio
larent nomē scm̄ meū: et sup uestimen
tis pignoratis accubuerūt iuxta omē
altare: et vinū dampnator bibebant
in domo dei sui. Ego autē extīminaui a
morreū a facie eor: cuius altitudo cedro
rum altitudo eius: et fortis ipē q̄i quer
cus. Et contriui fructū eius desup: et ra
dices eius subter. Ego sū qui ascendere
vos feci de terra egipti: et eduxi vos in de
serto quadraginta annis ut possidētis
tr̄am amorrei. Et suscitaui de filijs vr̄is
in pphas: et de iuuenibz vr̄is nazareos.
Numqd̄ non ita ē filij isrl̄ dicit dn̄s: Et
ppinabatis nazareis vinū: et pphis mā
dabatis dicentes. Ne pphetetis. Ecce e
go stridebo subter uos: sicut strider plaus
trū onustū feno. Et peribit fuga a veloce:
et fortis nō obtinebit virtutē suam: et
robustus non saluabit aīam suam. Et
tenens arcū non stabit: et uelox pedibꝰ
suis non saluabit. Et ascensor equi non
saluabit aīam suam: et robustus corde ī
ter fortes nudus fugiet ī die illa dicit dn̄s.

III

Audite uerbū qd̄
locutus ē dn̄s sup uos filij isrl̄:
sup omī cognacione quā eduxi
de terra egipti dicens. Tantūmō vos cog
noui ex omībz nacionibꝰ tr̄e. Idcirco visi
tabo sup uos omnes iniquitates vr̄as.
Nūquid ambulabūt duo piter: nisi con
uenerit eis: Nūquid rugiet leo in saltu:
nisi habuerit p̄dam: Nūquid dabit catu
lus leonis uocem de cubili suo: nisi aliqd̄
apprehenderit: Nūquid cadet auis in la
queū terre. absqz aucupe: Nūquid aufe
tur laqueus de terra. anteqm̄ quid cepit:
Si clanget tuba in ciuitate: et pplus nō
expauescet: Si erit malū in ciuitate qd̄ do
minus nō fecit: Quia nō faciet dn̄s de
us uerbū: nisi reuelauerit secretū suū ad
seruos suos pphetas. Leo rugiet: quis nō
timebit: Dn̄s deus locutus est. quis non
pphetabit: Auditū facite in edibus azoti.
et in edibus terre egypti: et dicite. Congre
gamī sup montes samarie: et videte insa
nias multas in medio eius. et calūpniā
pacientes in penetrabilibz eius. Et nescie
rūt facere rectū dicit dn̄s: thesaurizātes
iniq̄tatem et rapinā in edibus suis. Pte
rea hec dicit dn̄s deus. Tribulabit et circu
ietur tr̄a: et detrahetur ex te fortitudo tua:
et diripient edes tue. Hec dicit dn̄s. Quo
modo si eruat pastor de ore leonis duo cru
ra a extremū auricule: sic eruent filij isrl̄

qui habitant in samaria in plaga lcili.
et in damasco grabati. Audite et contesta
mini in domo iacob dicit dns exercituum:
quia in die cum visitare cepero preuaricaci
ones isrl. sup eum visitabo et sup altaria be
thel: et amputabuntur cornua altaris. et
cadent in terram. Et percutiam domum hyema
lem cum domo estiua: et peribunt domus ebur
nee: et dissipabuntur edes multe dicit dns.

Audite uerbum
hoc uacce pingues que estis in
monte samarie: que calumpniam
facitis egenis et confringitis pauperes:
que dicitis dnis uris. afferte et bibemus.
Iurauit dns deus in sco suo: quia ecce di
es uenient sup uos: et leuabunt uos in contis.
et reliquias uras in ollis feruentibus. Et per
apturas exibitis altera contra alteram: et
proiciemini in hermon dicit dns. Venite ad
bethel et impie agite ad galgalam: et mul
tiplicate preuaricacionem. Et offerte mane
victimas uras: tribus diebus decimas ues
tras. Et sacrificate de fermentato laudem: et
uocate uoluntarias oblaciones. et annuncia
te. Sic enim uoluistis filii isrl. dicit dns deus.
Unde et ego dedi uobis stuporem dencium in
cunctis urbibus uris. et indigenciam panum
in omnibus locis uris: et non estis reuersi
ad me dicit dns. Ego quoque prohibui a uo
bis ymbrem cum adhuc tres menses superessent
usque ad messem: et plui sup ciuitatem unam:
et sup ciuitatem alteram non plui. Pars una
compluta est: et pars sup quam non plui. a
ruit. Et uenerunt due et tres ciuitates ad
ciuitatem unam ut biberent aquam. et non sunt
saciate: et non redistis ad me dicit dns. Per
cussi uos in uento urente et in aurugine:
multitudinem ortorum uorum et uinearum ues
trarum. oliueta ura. et ficeta ura comedit
eruca: et non redistis ad me dicit dns.
Misi in uos mortem in via egipti: percussi
in gladio iuuenes uros usque ad captiui
tatem equorum uorum. Et ascendere feci pu
tredinem castrorum uorum in nares uras: et non
redistis ad me dicit dns. Subuerti uos si
cut subuertit deus sodomam et gomorram: et
facti estis quasi torris raptus de incendi
o: et non redistis ad me dicit dns. Qua
propter hec faciam tibi isrl. Postquam autem
hec fecero tibi. preparare in occursum dei tui is
rahel: quia ecce formans montes et cre
ans ventum. et annuncians homini eloquium
suum: faciens matutinam nebulam et gra
diens sup excelsa terre: dns deus exercitu
um nomen eius.

Audite uerbum istud quod ego leuo
sup uos planctum domus isrl.
Cecidit: non adiciet ut resurgat. Virgo
isrl. proiecta est in terram suam: non est qui sus
citet eam. Quia hec dicit dns deus. Urbs
de qua egrediebantur mille relinquentur
in ea centum: de qua egrediebantur centum.
relinquentur in ea decem in domo isrl. Qui
a hec dicit dns domui isrl. Querite me
et viuetis: et nolite querere bethel: in gal
gala nolite intrare. et in bersabee non
transibitis: quia galgala captiua du
cetur: et bethel erit inutilis. Querite do
minum et viuite: ne forte comburatur ut
ignis domus ioseph: et deuorabit. et non
erit qui extinguat bethel. Qui conuerti
tis in absinthium iudicium. et iusticiam in
terra relinquitis: facientem arcturum et
orionem. et conuertentem in mane tenebras
et diem nocte mutantem: qui uocat aquas
maris et effundit eas sup faciem terre:
dns nomen est eius. Qui subridet vas
titatem sup robustum: et depopulacionem
sup potentem affert. Odio habuerunt in
porta corripientem: et loquentem perfecte ab
hominati sunt. Idcirco pro eo quod diripie
batis pauperem. et predam electam tolleba
tis ab eo: domos quadro lapide edifica
bitis. et non habitabitis in eis. Vineas
amantissimas plantabitis. et non bibe
tis vinum earum: quia cognoui multa scelera
uram. et forcia peccata uestra. Hostes iusti
accipientes munus: et pauperes in por
ta deprimentes. Ideo prudens in tempore
illo tacebit: quia tempus malum est. Que
rite bonum et non malum ut viuatis: et e
rit dns deus exercituum uobiscum sicut

dixistis. Odite malū et diligite bonū: et cō
stituite in porta iudiciū: si forte miserea
tur dn̄s deus exercituū reliquijs ioseph.
Propterea hec dicit dn̄s deus exercituū dn̄a
tor. In omnibz plateis planctus: et in cūc
tis que foris sunt dicetur ve ve. Et voca
bunt agricolam ad luctū: et ad planctū
eos qui sciūt plangere. Et in omnibz vijs e
rit planctus: quia ptransibo in medio
tui dicit dn̄s. Ve desiderantibz diē dn̄i. Ad
quid eam nobis? Dies dn̄i ista tenebre
et non lux. Quomō si fugiat vir a faci
e leonis. et occurrat ei vrsus: et ingredi
atur domū et īnitatur manu sua sup pi
etem. et mordeat eū coluber. Nūquid nō
tenebre dies dn̄i et non lux. et caligo et
non splendor in ea? Odi et proieci festiui
tates vr̄as: et non capiam odorē cetuū
vr̄or. Qd̄ si attuleritis michi holocaus
tomata. et munera vr̄a. non suscipiam:
et uota pinguiū vr̄or non respiciā. Au
fer a me tumultū carminū tuor: et can
tica lire tue non audiam. Et reuelabit
quasi aqua iudiciū: et iusticia quasi tor
rens fortis. Nūquid hostias et sacrifici
um obtulistis michi in deserto quadra
ginta annis domus isrl̄? Et portastis ta
bernacula moloch vr̄o. et ymaginē ydo
lorū vr̄or sydus dei vr̄i: que fecistis uob̄.
Et migrare uos faciā trans damascum:
dixit dn̄s. deus exercituū nomen eius.

VI

Ve qui opulenti estis
in syon. et confiditis in monte
samarie: optimates capita po
pulor. ingredientes pompatice domus
israhel. Transite in chalanne. et uidete:
et ite inde in emath magnā. et descendi
te in geth palestinor. et ad optima que
qz regna hor: si lacior tīminus eor tīmi
no vr̄o est: qui separati estis in diem ma
lū. et appropinquatis solio iniquitatis.
Qui dormitis in lectis eburneis: et las
ciuitis in stratis vr̄is. Qui comeditis
agnū de grege. et uitulos de medio ar
menti: qui canitis ad uocē psalterij. Si
cut dauid putauerūt se habere uasa can
tici: bibentes in phialis vinū. et optimo
vnguēto delibuti: et nichil paciebantur
sup contricione ioseph. Quapropter nunc
migrabūt in capite transmigranciū: et
auferetur factio lasciuienciū. Iurauit do
minus deus in anima sua: dicit dn̄s ds̄
exercituū. Detestor ego supbiam iacob.
et domos eius odi: et tradam ciuitatē cū
habitatoribz suis. Qd̄ si reliqui fuerint
decem viri in domo vna: et ipi morien
tur. Et tollet eū ppinquus suus et combu
ret eum. ut efferat ossa de domo: et dicet
ei qui in penetrabilibz domus est. Nūqd̄
adhuc ē penes te? Et rndebit. Finis ē. Et
dicet ei. Tace. et non recorderis nōis dn̄i:
quia ecce dn̄s mandauit: et percuciet domū
maiorē ruinis. et domū mīorem scissioni
bus. Nūquid currere q̄unt in petris equi:
aut arari pt̄ in bubalis? Qm̄ cōuertistis
in amaritudinē iudiciū: et fructū iustici
e in absinthiū. Qui letanū in nichili: q̄
dicitis. Nūquid nō in fortitudine nostra
assūpsimus nobis cornua? Ecce eū susci
tabo sup uos domus isrl̄. dicit dn̄s deus ex
cercituū gentē: et conterent uos ab intro
itu emath. usqz ad torrentem deserti.

VII

Hec ostendit mi
dn̄s deus. Et ecce fictor locuste in
principio gīminaciū serotini ym
bris: et ecce serotinus post tonsorē gregis.
Et fctm̄ est cū consūmasset comedere her
bam terre: et dixi. Dn̄e deus ppicius esto
obsecro. Quis suscitabit iacob. q̄a parui
lus ē? Misertus est dn̄s sup hoc. Non e
rit dixit dn̄s deus. Hec ondit michi dn̄s
deus. Et ecce uocabat iudiciū ad ignem
dn̄s deus: et deuorabit abyssū multā: et
comedit simul ptem. Et dixi. Dn̄e deus qui
esce obsecro. Quis suscitabit iacob. q̄a par
uulus ē? Misertus ē dn̄s sup hoc. Sed et
istud non erit dixit dn̄s deus. Hec ondit
mi dn̄s. Et ecce dn̄s stans sup murū litū:
et in manu eius trulla cementarij. Et dix
it dn̄s ad me. Qd̄ tu vides amos? Et dixi.
Trullam cementarij. Et dixit dn̄s. Ecce e
go ponam trullam in medio ppli mei isrl̄.

Non adiciam ultra superinducere eum. Et
demolientur excelsa ydoli: et sanctificationes
israel desolabuntur: et consurgam super do-
mum ieroboam in gladio. Et misit ama-
sias sacerdos bethel ad ieroboam regem
israel dicens. Rebellauit contra te amos in
medio domus israel: non poterit terra susti-
nere uniuersos sermones eius. Hec enim dicit
amos. In gladio morietur ieroboam:
et israel captiuus migrabit de terra sua. Et
dixit amasias ad amos. Qui uides gra-
dere fuge in terram iuda. et comede ibi pa-
nem: et ibi prophetabis. Et in bethel non
adicies ultra ut prophetes: quia sanctificatio re-
gis est. et domus regni est. Et respondit amos:
et dixit ad amasiam. Non sum propheta:
et non sum filius prophete: sed armentari-
us ego sum. vellicans sicomoros. Et tu-
lit me dominus cum sequerer gregem: et dixit
ad me dominus. Vade propheta ad populum meum is-
rahel. Et nunc audi uerbum domini. Tu dicis.
non prophetabis super israel: et non stillabis su-
per domum ydoli. Propter hoc hec dicit domi-
nus. Uxor tua in ciuitate fornicabitur: et fi-
lii tui et filie tue in gladio cadent: et humus
tua in funiculo metietur: et tu in terra pol-
luta morieris: et israel captiuus migrabit
de terra sua.

VIII

Hec ostendit michi dominus deus. Et ecce
uncinus pomorum. Et dixit. Quid
tu uides amos? Et dixi. Uncinum pomorum.
Et dixit dominus ad me. Venit finis super populum
meum israel. Non adiciam ultra ut pertranseam
eum: et stridebunt cardines templi. In die il-
la dicit dominus deus multi morientur: in omni
loco proicietur silencium. Audite hoc qui con-
teritis pauperem: et deficere facitis egenos ter-
re dicentes. Quando transibit messis et venum
dabimus merces et sabbatum. et aperiemus fru-
mentum ut imminuamus mensuram et augea-
mus siclum. et supponamus stateras dolosas.
ut possideamus in argento egenos et pau-
peres. pro calciamentis et quisquilias fru-
menti vendamus: Iurauit dominus in superbi-
a iacob: si oblitus fuero usque ad finem omnia
opera eorum. Numquid super isto non commouebi-
tur terra: et lugebit omnis habitator eius:
Et ascendet quasi fluuius uniuersus: et ei-
cietur et defluet quasi riuus egypti. Et erit
in die illa dicit dominus. occidet sol meridie: et
tenebrescere faciam terram in die luminis. Et
conuertam festiuitates uestras in luctum: et omni-
a cantica uestra in planctum. Et inducam super
omne dorsum uestrum saccum: et super omne caput
caluicium. Et ponam eam quasi luctum unige-
niti: et nouissima eius quasi diem amarum.
Ecce dies ueniunt dicit dominus: et emittam fa-
mem in terram: non famem panis neque siti-
am aque. sed audiendi uerbum domini. Et commoue-
buntur a mari usque ad mare: et ab aqui-
lone usque ad orientem circuibunt querentes
uerbum domini: et non inuenient. In die illa
deficient virgines pulchre et adolescentes
in siti: qui iurant in delicto samarie et
dicunt. viuit deus tuus dan. et viuit via
bersabee: et cadent et non resurgent ultra.

IX

Vidi dominum stantem
super altare: et dixit. Percute car-
dinem: et commoueantur superlimi-
naria. Auaricia enim in capite omnium: et no-
uissimum eorum in gladio interficiam. Non erit
fuga eis. Fugiet: et non saluabitur ex eis
qui fugerit. Si descenderint usque ad infer-
num: inde manus mea educet eos. Et si as-
cenderint usque ad celum: inde detraham eos.
Et si absconditi fuerint in vertice carmeli:
inde scrutans auferam eos. Et si celaue-
rint se ab oculis meis in fundo maris: i-
bi mandabo serpenti. et mordebit eos. Et
si abierint in captiuitatem coram inimicis
suis: ibi mandabo gladio. et occidet eos.
Et ponam oculos meos super eos in ma-
lum: et non in bonum. Et dominus deus exercitu-
um qui tangit terram et tabescet: et luge-
bunt omnes habitantes in ea. Et ascendet
sicut riuus omnis: et defluet sicut fluuius
egipti. Qui edificat in celo ascensionem su-
am: et fasciculum suum super terram fundabit.
Qui vocat aquas maris. et effundet e-
as super faciem terre: dominus nomen eius. Numquid
non ut filii ethyopum uos estis mihi filii israel
ait dominus? Numquid non israel ascendere feci de

cim egypti: et palestinos de cappadocia. et sy
ros de cyrene: et occi duū dei sup reg
tuū petrans: et conteres illud a facie terre.
Verūptamen conteres non conteres do
mui iacob dicit dūs. Ecce ego mandā
bo et concutiā in omnib; gentib; domū is
rahel. sicut concutit triticū in cribro: et
non cadet lapillus sup terrā. In gladio
morientur omnes peccatores pli mei: qui di
cūt non approximquabit et nō occupet su
p nos malū. In die illo suscitabo tabernā
culū dauid qđ cecidit: et reedificabo aper
turas murorū eius: et ea que corruerant
instaurabo. Et reedificabo eam sicut in
diebus antiquis ut possideant reliquias
ydumee. et omnes nationes: eo qđ inuoca
tum sit nomē meū sup eos. dicit dūs fa
ciens hec. Ecce dies uenient dicit dūs: et cō
prehendet arator messorem. et calcator u
ue mittentē semen. Et stillabūt montes
dulcedinē: et omnes colles culti erūt. Et cō
uertam captiuitatē pli mei isrl: et edifi
cabunt ciuitates desertas et habitabunt:
et plantabūt vineas et bibent vinū eaꝝ:
et facient ortos et comedent fructus eoꝝ.
Et plantabo eos sup humū suam: et nō
euellam eos ultra de terra sua quā dedi eis
dicit dūs deus tuus. Explicit Amos. p
pheta. Incipit Abdias propheta ...

Visio abdie. Hec di
cit dūs deus ad e
dom. Auditū audi
uimus a dūo: et
legatus ad gentes
missus. Surgite: et
consurgamus ad
uersum eū in pli
um. Ecce paruulū dedi te in gentib;: cōtē
ptibilis tu es valde. Superbia cordis tui ex
tulit te. habitatorē in scissuris petre exal
tantē solium suū: qui dicit in corde suo.
Quis detrahet me in terram: Si exalta
tus fueris ut aquila. et si inter sydera po
sueris nidū tuū: inde detrahā te dicit
dūs. Si fures introissent ad te si latrones
p noctem: quomō conticuisses: nōne
furati essent sufficientia sibi: Si vindē
miatores introissent ad te. nūquid relin
querent racemos relicturi tibi: Quomō
scrutati sunt esau. sueluerunt abscōn
dita eius: Usq; ad terminū emiserūt te.
Omnes uiri federis tui illuserūt tibi: ui
ruerūt aduersū te uiri pacis tue. Qui cō
medunt panē tuū: ponent insidias subtē te.
Non est prudentia in eo. Nūquid non in
die illa dicit dūs pdam sapientes de ydu
mea: et prudentiam de monte esau: Et
timebūt fortes tui austrine: ut intereat uir
de monte esau. pp iniquitatē interfectionē et pp
iniquitatē in fratrē tuū iacob operte cō
fusio: et pibis in eternū. In die cū stares
aduersus eum quando capiebant alieni exer
citus eius. et extranei ingrediebantur
portas eius. et sup hierusalē mittebant sor
tem: tu quoq; eras quasi unus ex eis. Et
non despicies in die fratris tui in die peregri
nationis eius: et non letaberis sup filios iu
de in die pditionis eoꝝ. Et nō magnifica
bis os tuū in die angustie: neq; ingredie
ris portā pli mei. in die ruine eoꝝ: neq;
despicies et tu in malis eius in die uastita
tis illius. Et non emittetis aduersū exerci
tū eius in die vastitatis illius: neq; stabis
in exitib; ut interficias eos qui fugerint. et nō
concludes reliquos eius in die tribulatio
nis: qm iuxta est dies dñi sup omnes gen
tes. Sicut feceris fiet tibi: retributionē tu
am conuertet in caput tuū. Quomō enī
bibistis sup montē sanctū meū. bibent omnes
gentes iugiter: et bibent et absorbebūt.
et erūt quasi non sint. Et in monte syon
erit saluatio: et erit sanctus. Et possidebit do
mus iacob eos qui se possederāt. Et erit
domus iacob ignis: et domus ioseph flam
ma: et domus esau stipula. Et succendent
tur in eis et deuorabūt eos: et non erunt
reliquie domus esau: qm dūs locutus est.
Et hereditabūt hi qui ad austrū sunt mon
tem esau: et qui in campestribus philistiim.
Et possidebūt regionē effraym et regionē
samarie: et beniamin possidebit galaad.
Et transmigratio exercitus hui⁹ filioꝝ isrl:

omnia chananeorum usque ad sareptam. Et tunc
migracio ihrlm que in bosphoro est. pos
sidebit ciuitates austri. Et ascendent sal
uatores in montem syon iudicare montem
esau: et erit domino regnum amen. Explicit
Abdias prophetia. Incipit Ionas propheta.

Et factum est uerbum
domini ad ionam fili
um amathi dicens.
Surge et uade in
niniuen ciuitatem
grandem et predica in
ea: quia ascendit
clamor malicie e
ius coram me. Et surrexit ionas: ut fu
geret in tharsis a facie domini. Et descendit
ioppen: et inuenit nauem euntem tharsis. Et
dedit naulum eius: et descendit in eam. ut i
ret cum eis in tharsis a facie domini. Dominus au
tem misit ventum magnum in mare: et facta
est tempestas magna in mari: et nauis
periclitabatur conteri. Et timuerunt naute.
Et clamauerunt uiri ad deum suum. Et mi
serunt uasa que erant in naui in mare:
ut alleuiaretur ab eis. Et ionas descen
dit ad interiora nauis: et dormiebat so
pore graui. Et accessit ad gubernator eum:
et dixit ei. Quid tu sopore deprimeris?
Surge inuoca deum tuum: si forte recogitet de
nobis. et non pereamus. Et dixit uir ad
collegam suum. Venite et mittamus sortes:
et sciamus quare hoc malum sit nobis. Et
miserunt sortes: et cecidit sors super ionam.
Et dixerunt ad eum. Indica nobis: cuius
causa malum istud sit nobis. Quod est o
pus tuum. que terra tua: et quo uadis uel
ex quo populo es tu? Et dixit ad eos. Hebre
us ego sum: et dominum deum celi ego timeo. qui
fecit mare et aridam. Et timuerunt uiri
timore magno: et dixerunt ad eum. Quid
hoc fecisti? Cognouerunt enim uiri quod a fa
cie domini fugeret: quia indicauerat eis io
nas. Et dixerunt ad eum. Quid faciemus tibi:
et cessabit mare a nobis? Quia mare i
bat. et intumescebat. Et dixit ad eos. Tol
lite me et mittite in mare: et cessabit ma
re a uobis. Scio enim ego: quoniam propter me
tempestas grandis hec super uos. Et remi
gabant uiri ut reuerterentur ad aridam.
et non ualebant: quia mare ibat et intu
mescebat super eos. Et clamauerunt ad do
minum: et dixerunt. Quesumus domine ne pe
amus in anima uiri istius: et ne des su
per nos sanguinem innocentem: quia tu
domine sicut uoluisti fecisti. Et tulerunt io
nam et miserunt in mare: et stetit mare
a feruore suo. Et timuerunt uiri timore
magno dominum: et immolauerunt hostias do
mino: et uouerunt uota.

Et preparauit dominus piscem grandem:
ut deglutiret ionam. Et erat io
nas in uentre piscis tribus diebus
et tribus noctibus. Et orauit ionas ad do
minum deum suum de uentre piscis: et dixit.
Clamaui de tribulacione mea ad dominum:
et exaudiuit me. De uentre inferi cla
maui: et exaudisti uocem meam. Et pro
iecisti me in profundum in corde maris: et
flumen circumdedit me. Omnes gurgites
tui et fluctus tui super me transierunt. Et
ego dixi. Abiectus sum a conspectu oculo
rum tuorum. Verumptamen rursus videbo
templum sanctum tuum. Circumdederunt me aque
usque ad animam: abyssus uallauit me: pe
lagus operuit caput meum. Ad extrema
montium descendi: terre uectes concluse
runt me in eternum. Et subleuabis de corrupci
one uitam meam domine deus meus. Cum an
gustiaretur in me anima mea domini recor
datus sum: ut ueniat ad te oracio me
a ad templum sanctum tuum. Qui custodiunt
uanitates: frustra misericordiam suam
derelinquent. Ego autem in uoce laudis
immolabo tibi: quecumque uoui reddam pro
salute domino. Et dixit dominus pisci: et euomu
it ionam in aridam.

Et factum est uerbum domini ad ionam
secundo dicens. Surge et uade
ad niniuen ciuitatem magnam:
et predica in ea predicacionem quam ego lo
quor ad te. Et surrexit ionas: et abiit in
niniuen iuxta uerbum domini. Et niniue erat

ciuitas magna: itinere dierū triū. Et ce
pit ionas introire in ciuitatē itinē diei v
nius: et clamauit et dixit. Adhuc qua
draginta dies: et niniue subuertet. Et
crediderunt viri niniuite in dn̄o: et pre
dicauerūt ieiuniū: et uestiti sunt saccis
a maiore usq; ad mīorem. Et p̄uenit uer
bū ad regē niniuen: et surrexit de solio su
o: et abiecit uestimentū suū a se. et indu
tus est sacco. et sedit in cinere: et clama
uit et dixit. in niniue ex ore regis et prin
cipū eius dicens. Homines et iumenta
et boues et pecora non gustent quicq̄m
nec pascantur: et aquam nō bibant. Et
opiantur saccis homines et iumenta: et
clament ad deū in fortitudine. Et cōuer
tatur vir a via sua mala: et ab iniq̄ta
te que est in manibz eoꝝ. Quis scit si cō
uertatur et ignoscat deus: et reuertatur
a furore ire sue. et non p̄ibimꝰ. Et vidit
deus opa eoꝝ quia conuersi sūt de via su
a mala: et misertus est deus sup maliciā
quā locutus fuerat ut faceret eis: ⁊ nō fecit.

Et afflictus est
ionas afflictione magna. et ira
tus est: et orauit ad dn̄m et dix
it. Obsecro dn̄e: nūquid nō hoc ē uerbū
meū cū adhuc essem in t̄ra mea: Propter
hoc p̄occupaui ut fugerē in tharsis. Sci
o enī quia tu deus clemens et misericors
es: paciens et multe miserationis. ⁊ ig
noscens sup malicia. Et nūc queso dn̄e
tolle aīam meam a me: quia melior ē
michi mors q̄ vita. Et dixit dn̄s. Pu
tas ne bene irasceris tu: Et egressus est
ionas de ciuitate. et sedit contra orientē
ciuitatis: et fecit sibimet ibi umbracu
lum: et sedebat subter illud in umbra.
donec videret quid accideret ciuitati. Et
p̄parauit dn̄s deus hederam: et ascendit su
per caput ione: ut eēt umbra sup caput
eius et p̄tegeret eū. Laborauerat enī. Et
letatus est ionas sup hedera leticia mag
na. Et p̄parauit deus vermē ascensu di
luculi in crastinū: et p̄cussit hederam et
exaruit. Et cū ortus fuisset sol p̄cepit do
minus vento calido et urenti: et p̄cussit
sol sup caput ione et estuabat. Et petiuit
aīme sue ut moriretur: et dixit. Melius ē
mi mori q̄ viuere. Et dixit dn̄s ad ionam.
Putas ne bene irasceris tu sup hederam:
Et dixit. Bene irascor ego usq; ad mortē.
Et dn̄s. Tu doles sup hedera in qua nō la
borasti. neq; fecisti ut cresceret. que sub una
nocte nata est. et sub una nocte periit: et
ego non p̄cam niniue ciuitati magne in
qua sunt plusq̄m centū viginti milia ho
minū. qui nesciūt quid sit int̄ dexteram
et sinistram suā et iumēta multa: Explicit
ionas p̄phēta. Incipit Micheas p̄pheta.

Verbū dn̄i qd̄ factū
est ad mycheam
morastiten in die
bus ioatham achaz
ezechie regū iuda:
qd̄ vidit sup sama
riam et ihrlm. Au
dite p̄pli omēs. et
attendat terra et plenitudo eius: et sit do
minus deus uobis in testem. dn̄s de tem
plo scō suo. Quia ecce dn̄s egreditur de
loco suo: et descendet et calcabit sup excel
sa t̄re. Et consumentur montes subtus
eū: et colles scindentur sicut cera a facie
ignis sicut aque que decurrūt in p̄ceps.
In scelere iacob omē istud: et in peccatis
domus isrl. Qd̄ scelus iacob: Nōne sa
maria: Et que excelsa iude: Nōne ihrlm:
Et ponam samariā quasi aceruū lapi
dum in agro cū plantatur vinea: et det
ham in vallem lapides eius: et fundamē
ta eius reuelabo. Et omīa sculptilia eiꝰ
concidentur: et omēs mercedes eius cōburē
tur igni. Et omīa ydola eius ponā in p̄
dicionē: quia de mercedibz meretricis
congregata sunt: et usq; ad mercedem
meretricis reuertentur. Sup hoc plangā
et ululabo: uadam spoliatus et nudus.
Faciam planctū uelut draconū. et luc
tum quasi strucionū: quia desp̄ata est
plaga eius. quia uenit usq; ad iudā: te
tigit portam p̄pli mei usq; ad ihrlm. In

geth uobis annũciare: lacrimis ne plore
tis. In domo pulueris puluĕ uos conspe
gite: et transit e uobis habitatio pulch̃.
confusa iguominia. Non est egressa que
habitat in exitu. Plauctũ domus vicine
accipiet et uobis que stetit sibimet. quia
infirmata est in bonis que habitat in a
maritudinibz: q̃a descendit malũ a dñõ
in portam ihrlim: tumultus quadruge stu
pons habitanti lachis. Principiũ pcti
est filie syon: quia in te inuenta sunt scelera
isr̃l. Propĕea dabit emissarios sup hereditatem geth: domus mendacij in deceptio
nem regibus isr̃l. Adhuc hereditem adducam tibi que habitas in maresa: usq; o
dollam ueniet gloria isr̃l. Decaluare et
tondere sup filios delicias tuas: dilata cal
uiciũ tuũ sicut aquila: quũ captiui ducti
sunt ex te.

Ec qui cogitatis ĩutile: et operamĩ
malũ in cubilibus vrĩs. In luce
matutina faciũt illud: quĩ contra deũ est
manus eor. Et concupierũt agros et vi
oleuter tulerũt: et domos rapuerũt. Et ca
lumpniabant virũ et domũ eius: virũ et
hereditatem eius. Idcirco hec dicit dñs.
Ecce ego cogito sup familiã istam malũ.
unde non auferetis colla vrã: et non am
bulabitis superbi: quĩ tempus pessimũ e.
In die illa sumetur sup uos parabola: et cã
tabitur canticũ cũ suauitate dicentium.
Depopulacõne uastati sumus: ps popli
mei cõmutata est. Quomõ recedet a me
cũ reuertat̃ qui regiones vrãs diuidat.
Propter hoc non erit tibi mittens funiculum sortis in cetu dñi. Oisr̃l loquamĩ
loquentes. non stillabit sup istos: nõ cõ
prehendet confusio dicit domus iacob. Nũ
quid abbreuiatus est spũs dñi: aut tales
sunt cogitacões eius: Nõne uerba mea
bona sunt cũ eo qui recte graditur. Et econ
trario ppĩus meus in aduersariũ consurrexit. Deiup tunicã pallii spoliastis: et
eos qui transibant simpliciter conuertistis
in bellũ. Mulieres ppli mei eiecistis de do
mo delicias suas: a pueris eor tulistis
laudẽ meam ĩperpetuũ. Surgite et ite: quia
nõ habetis hic requiẽ. Propter ĩmundicias eã
corrũpetur putredine pessima. Vanã nõ
esse uir habens spũm: et mendacium pro
pus loquetur. Psallabo tibi in vinũ et in e
brietate: et erit sup quẽ stillat̃ plus istr.
Congregacione congregabo iacob: totũ te
in vnũ conducã reliquias isr̃l. Ponãm
illũ quasi gregem in ouili qĩ pecus
in medio caulay: tumultuabũtur a mul
titudine hoĩum. Ascendit eũ pandens iter
ante eos. Diuidentes transibũt portam:
et egredietur p eam. Et trãsibit rex eor co
ram eis: et dñs in capite eor.

Edixi. Audite principes iacob: et du
ces domus isr̃l. Nũquid non uestre
est scire iudicium: qui odio habe
tis bonũ. et diligitis malũ: Qui violẽt
pellitas pelles eor desup eos: et carnẽ eorũ
desup ossibz eor. Qui comederũt carnem
pli mea. et pellem eor desup exconsauerũt.
et ossa eor confregerũt: et consaderũt si
cut in lebete. qĩ carnẽ in medio olle. Tunc
clamabũt ad dñm et non exaudiet eos:
et abscondet faciẽ suã ab eis in tempe il
lo: sicut nequit egerũt in adinuentionib⁹
suis. Hec dicit dñs sup pphetas qui sedu
cunt plebem meã: qui mordent dentibz suis.
et pdicant pacem: et si quis non dederit ĩ
ore eor quippiam. sãctificant sup eũ plã.
Propĕa nox uobis pro visione erit: et tene
bre pro diuinacõne. Et occũbet sol sup p
pheras: et obtenebrabit̃ sup eos dies. Et
confundent̃ qui uident visiones. et conf̃
dentur diuini: et opient vultus suos oẽs:
quia non est rñsum dei. Verũptamen ego
repletus sũ fortitudine spũs dñi iudicio et
uirtute: ut annũciem iacob scelus suũ. et
isr̃l pctm suũ. Audite hec principes domus
iacob. et iudices domus isr̃l: qui abhomi
natmĩ iudicii et omnia recta peruertis. q̃
edificatis syon in sanguinibz. et ihrlim ĩ
iniquitate. Principes eius in muneribus
iudicabant: et sacerdotes eius in mercede docebant. Et pphete eius in pecunia di
uinabãt: et sup dñm requiescebãt dicẽ

MYCHE

tes. Nunquid non dns in medio nrm: Non
uenient sup nos mala. Propter hoc causa
vri syon quasi ager arabitur: et ihrlm
quasi aceruus lapidu erit: et mons tem
pli in excelsa siluaru.

Et erit. in nouissimo dieru erit
mons domus dni pparatus in
vertice montiu: et sublimis sup
colles. Et fluent ad eum populi: et ppe
rabut gentes multe et dicent. Venite as
cendamus ad monte dni. et ad domu de
i iacob: et docebit nos de viis suis: et ibi
mus in semitis eius: quia de syon egre
dietur lex et uerbu dni de ihrlm. Et iudi
cabit int populos multos: et corripiet
gentes fortes usq in longinquu. Et con
cident gladios suos in vomeres: et has
tas suas in ligones. Non sumet gens ad
uersu gente gladiu: et non discent ultra
belligerare. Et sedebit vir subtus vinea
suam et subtus ficu suam: et no erit qui
deterreat: quia os dni exercituu locutu e.
Quia omes ppli ambulabut vnusquis
q in nomie dei sui: nos aute ambulabi
mus in noie dni dei nri in eternu et ult.
In die illa dicit dns congregabo claudi
cantem: et eam qua eieceram colligam.
et quam afflixeram. Et pona claudica
tem in reliquias: et eam q laborauerat
in gente robustam. Et regnabit dns su
per eos in monte syon: ex hoc nuc et us
q in eternu. Et tu turris gregis nebulo
sa filie syon usq ad te ueniet: et veniet
potestas prima regnu filie ihrlm. Nuc
quare merore contraheris: Nunqd rex n
est tibi aut conciliarius tuus periit: qa
coprehendit te dolor sicut pturiente: Do
le et satage filia syon qi pturiens: quia
nuc egredieris de ciuitate. et habitabis
in regione: et uenies usq ad babylone.
Ibi liberaberis: ibi redimet te dns de ma
nu inimicor tuor. Et nuc congregate sut
sup te gentes multe: que dicunt. Lapide
tur: et aspiciat in syon oculus nr. Ipsi
aute non cognouerut cogitacones dni:
et non intellexerut conciliu eius: quia
congregauit eos quasi fenu aree. Surge
et tritura filia syon: qa cornu tuu ponam
ferreu. et vngulas tuas pona eras. Et co
minues pplos multos: et interficies dno ra
pinas eor: et fortitudine eor dno vniuer
se terre.

Nunc uastaberis filia latronis.
Obsidione posuerut sup nos.
In virga pcucient maxillam iudicis isrl.
Et tu bethleem effrata: puulus es i mi
libus iuda. Ex te michi egredietur qui
sit dnator in isrl: et egressus eius ab ini
cio a diebus eternitatis. Propter hoc dabit
eos usq ad tempus: in quo pturiens pa
riet. Reliquie frm eius conuertent ad fi
lios isrl: et stabit et pascet in fortitudie
dni in sublimitate nois dni dei sui. Et co
uertentur: quia nuc magnificabit usq
ad terminos tre. Et erit iste pax. assyrius
cu uenerit in tram nram: et qn calcaue
rit in domibus nris. Et suscitabimus sup
eum septe pastores: et octo pmates homi
nes. Et pascent tram assur in gladio: et
terram nemrod in lanceis eius. Et libera
bit ab assur cu uenerit in tram nostram:
et cu calcauerit in terminis nris. Et erunt
reliquie iacob in medio pplor multor. qi
ros a dno: et qi stille sup herba que non
expectat viru: et non prestolatur filios ho
minu. Et erut reliquie iacob in gentibus
in medio pplor multor: qi leo in iumen
tis siluar. et quasi catulus leonis rugies
in gregibz pecor. Qui cu transierit. et co
culcauerit et cepit: no est qui eruat. Et
exaltabit manus tua sup hostes tuos:
et omes inimici tui interibunt. Et erit in
die illa dicit dns auferam equos tuos
de medio tui: et dispdam quadrigas tu
as. Et pdam ciuitates tre tue: et destru
am omnes municones tuas. Et aufera
maleficia de manu tua: et diuinacones
non erut in te. Et pire faciam sculptili
a tua. et statuas tuas de medio tui: et
non adorabis ultra opa manuu tuar.
Et euellam lucos tuos de medio tui: et
conteram ciuitates tuas: et facia in fu

rore et in indignacōne ulcionē in omnibꝫ
gentibꝫ que nō audierūt. VI
Audite que dn̄s loquit̄. Surge
contende iudicio aduersū mon
tes: et audiant colles uocē tu
am. Audiant montes iudiciū dn̄i. ⁊ for
cia fundamenta tr̄e: quia iudiciū dn̄i
cū ꝓplō suo: et cū isrl̄ diiudicabitur. Po
pulus meus quid feci tibi aut quid mo
lestus fui tibi? Rn̄de michi. Quia edux
i te de terra egipti et de domo seruienciū
liberaui te: et misi ante faciem tuā mo
ysen et aaron et mariā. Ꝓplus meus
memento queso quid cogitauerit balach
rex moab: et quid rn̄derit ei balaam fili
us beor de sethim usqꝫ ad galgalam. ut
cognosceres iusticias dn̄i. Quid dignū
offeram dn̄o? Curuabo genu deo excelso?
Nūquid offeram ei holocaustomata. ⁊
vitulos anniculos? Nūquid placari pt̄
dn̄s in milibꝫ arietū: aut in multis mi
libus hyrcoꝝ pinguiū? Nūquid dabo
p̄mogenitū meū pro scelē meo: fructū
ventris mei pro pcc̄o aīme mee? Indi
cabo tibi o homo quid sit bonū: et quid
dn̄s querat a te. Vtiqꝫ facere iudicium
et diligere misericordiā: et sollicitū am
bulare cum deo tuo. Vox dn̄i ad ciuita
tem clamat: et salus erit timentibꝫ no
men tuū. Audite tribus. Et quis appro
babit illud? Adhuc ignis in domo im
pij: thesauri iniq̄tatis. et mensura mi
nor ire plena. Nūquid iustificabo sta
teram impiā: et saccelli pondera dolo
sa? In quib⁹ diuites eius repleti sunt ī
iquitate: et habitantes in ea loqueban
tur mendaciū: et lingua fraudulenta
in ore eoꝝ. Et ego ergo cepi ꝑcutē te ꝑdi
cione sup̄ pcc̄is tuis. Tu comedes et nō
saturaberis: et humiliacio tua in me
dio tui. Et app̄hendes et non saluabis:
et quos saluaueris in gladio dabo. Tu
seminabis et non metes: tu calcabis o
liuam et non vngeris oleo: et mustū
et non bibes vinū. Et custodisti p̄cep
ta amri. et om̄e opus domus achab:
et ambulasti in voluptatibꝫ eoꝝ: ut da
rem te in ꝑdicionē. et habitantes in ea
in sibilū: et obꝓbriū ꝓpli mei portabitis.
VII
Ve michi: quia
fc̄us sum sicut qui colligit in
autūpno racemos vindemie.
Non est botrus ad comedendū: īmatu
ras ficus desiderauit aīa mea. Periit
sanctus de terra: et rectus in hom̄ibꝫ nō
est. Om̄es in sanguine insidiant̄: vir
fratrē suū venatur ad mortē. Malum
manuū suarū dicūt bonū. Princeps
postulat et iudex in reddendo ē. Et mag
nus locutus ē desideriū anime sue: et
conturbauerūt eam. Qui optim⁹ in e
is est quasi paliurus: et qui rc̄us q̄i spi
na de sepe. Dies speculacionis tue visi
tacio tua uenit: nūc erit uastitas eorū.
Nolite credere amico: et nolite confidē
in duce. Ab ea que dormit in sinu tuo
custodi claustra oris tui: quia filius cō
tumeliam facit patri. Filia consurgit
adūsum matrē suam. nurus contra so
crū suam. īmici hom̄is domestici eius.
Ego autē ad dn̄m aspiciam: expectabo
deum saluatorem meū. Audiet me deus
meus. Ne leteris īmica mea sup̄ me
quia cecidi: consurgam. Cum sedero ī
tenebris: dn̄s lux mea ē. Iram dn̄i por
tabo qm̄ peccaui ei: donec iudicet cau
sam meam: et faciet iudiciū meū. E
ducet me in lucem: uidebo iusticiā ei⁹.
Et aspiciet me īmica mea: et opietur
confusione que dicit ad me. Vbi est do
minus deus tuus? Oculi mei videbūt
in eam: nūc erit in conculcacionē ut
lutū platearꝝ. Dies ut edificentur ma
cerie tue. In die illa longe fiet lex. In
die illa et usqꝫ ad te ueniet assur et us
qꝫ ad ciuitates munitas: et a ciuitati
bus munitis usqꝫ ad flumen: et ad ma
re de mari. et ad montē de monte. Et
erit terra in desolacionē ꝓpter habita
tores suos: et ꝓpter fructum cogitacio
nū eoꝝ. Pasce ꝓplm̄ tuū in virga tua
gregem hereditatis tue: habitantes so

los in saltu. In medio carmeli pascent
basan et galaad: iuxta dies antiquos.
Secundū dies egressionis tue de terra e
gipti: ostendam ei mirabilia. Videbunt
gentes: et confundentur sup omī forti
tudine sua. Ponent manus sup os:
aures eor surde erūt. Lingent puluerē
sicut serpens: uelut reptilia tr̄e pturba
būtur de edibus suis. Dn̄m deum nos
trū desiderabūt: et timebūt te. Quis
deus similis tui: qui aufers īquitatē.
et transis pc̄m reliquiar hereditatis
tue: Non īmittet ultra furorē suū: q̄
niam uolens misericordiā est. Reuerte
tur et miserebitur nr̄i. Deponet īqta
tes nr̄as: et ꝓiciet in profundū maris
omīa pc̄ca nr̄a. Dabo ueritatē iacob.
misericordiā abraham: que iurasti pa
tribus nr̄is a diebꝫ antiquis. Explicit
Micheas ꝓpha. Incipit naū ꝓpheta.

Onus niniue: lib
visionis naū hel
cesei. Deus emu
lator: et ulciscēs
dn̄s. Ulciscēs dn̄s:
et habens furorē.
Ulciscens dn̄s in
hostes suos: et iras
cens ipē īmicis suis. Dn̄s paciens et
magnus fortitudine: et mūdans faci
et innocentē. Dn̄s in tempestate et tur
bine vie eius: et nebule puluis pedū e
ius. Increpans mare et exsiccans illud:
et omīa flumīa ad desertū deducens. In
firmatus ē basan et carmelus: et flos
libani elanguit. Montes cōmoti sunt
ab eo: et colles desolati sunt. Et contre
muit terra a facie eius et orbis: et om
nes habitantes in eo. Ante faciē indig
nacionis eius quis stabit: Et quis re
sistet in ira furoris eius: Indignacio
eius effusa est ut ignis: et petre dissolu
te sūt ab eo. Bonus dn̄s et confortās
in die tribulacionis: et sciens sperātes
in se. Et in diluuio p̄tereūte cōsūmacō
nem faciet loci eius: et īmicos eius ꝑ
sequent tenebre. Quid cogitatis cont
dn̄m: Consūmacionē ipē faciet. Non
consurget duplex tribulacio: quia sicut
spine se īuicem cōplectūtur: sic cōuiuiū
eor ꝑiter potanciū. Consumētur quasi
stipula. ariditate plena. Ex te exibit co
gitans cont dn̄m maliciā: mente per
tractans p̄uaricacionē. Hec dicit dn̄s.
Si ꝑfecti fuerīt et ita plures: sic quoqꝫ
attondent et ꝑtrāsibit. Afflixi te: et nō
affligam te ultra. Et nūc conterā vir
gam eius de dorso tuo: et vincula tua
disrūpam. Et p̄cipiet sup te dn̄s. Nō
seminabit ex noīe tuo amplius: de do
mo dei tui interficiam. Sculptile et con
flatile ponam sepulchrū tuū: quia in
honoratus es. Ecce sup montes pedes
euangelizātis: et annūciantis pacē.
Celebra iuda festiuitates tuas et redde
vota tua: quia nō adiciet ultra ut per
transeat in te: belial vniūsus interiit.

Ascendit qui dis II
pgat coram te: qui custodiat
obsidionē. Contemplare viā
conforta lumbos. robora virtutē ual
de: quia sicut reddidit dn̄s sup̄biā ia
cob. sic sup̄biam isrl: quia vastatores
dissipauerūt eos. et ꝓpagines eor cor
ruperūt. Clipeus forciū eius ignitus:
viri exercitus in coccineis. Ignee ha
bene currus in die p̄paracionis eius:
et agitatores consopiti sūt. In itineri
bus conturbati sunt: quadrige collise
sunt in plateis. Aspectus eor q̄i lampa
des: quasi fulgura discurrencia. Recor
dabitur forciū suor: ruent in itineribꝫ
suis. Velocit ascendent muros eius: et
p̄parabitur vmbraculū. Porte flumi
orū apte sunt: et templū ad solū diru
tum. Et miles captiuus adductus ē:
et ancille eius minabūtur gementes
ut columbe. murmurantes in cordib
suis. Et niniue quasi piscina aquar
aque eius: ipi uero fugerūt. State sta
te: et non ē qui reuertatur. Diripite
argentū. diripite aurū: et non ē finis

diuicay ex ouibz uasis deliderabilibus.
Dissipata et cassa et dilacerata. et cor
tabescens et dissoluens genicaloz. et defe
cto in cunctis renibz: et facies oim sicut
nigredo olle. Vbi est habitaculū leonū.
et pascua catulor leonū? Ad quā iuit le
o ut ingrederet illuc catulus leonis? et
non ē qui exterreat. Leo cepit sufficienr
catulis suis et necauit leenis suis: et im
pleuit pdā speluncas suas. et cubile suū
rapina. Ecce ego ad te dicit dñs exerci
tuū? et succendam ulq; ad fimū q̄dri
gas tuas: et leunculos tuos comedet
gladius. Et exterminabo de tra predam
tuam: et non audietur ultra vox nūcio
or tuor.

VE ciuitas sanguinū. vniuersa
mendacij dilaceratione plena:
non recedet a te rapina. Vox fla
gelli et vox impetus rote et equi fremē
tis. et quadrige feruentis. et equus al
cendentis. et micantis gladij. et fulgurā
tis haste. et multitudinis interfecte. et ḡ
uis ruine: nec est finis cadaueriū. Et cor
ruent in corpibus suis. pp̄ multitudi
nem fornicationū meretricis speciose
et grate. et habentis maleficia: que ue
didit gentes in fornicationibz suis. et
familias in maleficijs suis. Ecce ego
ad te dicit dñs exercituū? et reuelabo
pudenda tua in facie tua: et ostendam
gentibz nuditatē tuā. et regnis ignō
minia tuam. Et ponā sup te abhomi
nationes? et contumelijs te afficiam:
et ponā te in exemplū. Et erit. omnis
qui viderit te resiliet a te. et dicet. Vasta
ta est ninive. Quis cōmouebit sup te
caput? Vnde quesā consolatorē tibi?
Numquid melior es ab alexandria plōr.
que habitat in fluuijs? aque in circuitu
eius. Cui? diuitie maris: aque multe e
ius. Ethyopia fortitudo eius et egipti.
et non est finis. Affrica et libies fuerūt
in auxilio eius: sed et ipa in transmigrā
tione ducta est in captiuitatē. Paruuli e
ius eliss sūt in capite oīm viaꝝ? et sup
nobilitos eius miserūt sortem: et omnes
optimates eius constricti sunt in cōpedibz.
Et tu ergo inebriaberis et eris despecta:
et tu quaeres auxiliū ab inimico. Omnes
munitiones tue sicut ficus cū grossis
suis: si concusse fuerint cadent in os co
medentis. Ecce pplus tuus mulieres in
medio tui. Inimicis tuis ad aperiōne
pandentur porte tre tue: deuorabit ig
nis uectes tuos. Aquā pter obsidionē
haure tibi: extrue munitiones tuas. In
tra in lutū et calca: subigens teue late
rem. Ibi comedet te ignis? pbis gladi
o: deuorabit te ut bruchus. Congregare
ut bruchus: multiplicare ut locusta. Plu
res facisti negociationes tuas: sp̄ stelle cō
celi. Bruchus expansus ē: et auolauit.
Custodes tui quasi locuste. et pauli tui
quasi locuste locustay: que cōsidūt in
sepibz in die frigoris. Sol ortus est et a
uolauerūt: et non est cognitus locus e
arū ubi fuerint. Dormitauerūt pasto
res tui rex assur: sepelientur principes
tui. Iactauit pplus tuus in montibz:
et non est qui congreget. Non est ob
lamen contritio tua: pessima est plaga
tua. Omnes qui audierūt auditionem
tuā: cōpresserunt manū sup te. Quia
sup quē nō trānsiit malitia tua semper?

Explicit Naū. pphā. Incipit abacuc. pphā.

ONus qd̄ vidit aba
cuc. pphera. Vsq;
quo dne clama
bo et non exaudi
es? uociferabor
ad te vim patiēs
et non saluabis?
Quare ostendis
mihi inīquitatem et laborem? videre
predam et iniustitiā contra me? Et fact ē
iudicium: et contradictio potentior. pp
ter hoc lacerata ē lex: et non puenit us
q; ad finē iudicium. Quia impius pre
let adiustus iustū: propter egreditur iudi
cium pruum. Aspicite in gentibz et videte.
et admiramini et obstupescite: q̄a op?

+ Quare respicis oppressores et
tacens deuorantem impio iustiorē
se. Et tacies homines q̄i pisces ma
ris et q̄i reptilia nō habentia duc

ABAduc

ſcū eſt in diebus vr̄is qđ nemo credet
cū enarrabitur. Quia ecce ſuſcitabo
caldeos gentē amarā et uelocem. am
bulantem ſup latitudinē terre: ut pol
ſideat tabernacula non ſua. Horri
bilis et terribilis eſt: ex ſemetipſa iudiciū
et onus eius egredietur. Leuiores pdis
equi eius. et velociores lupis uеſpe
rus: et diffundentur equites eius. Eq̄
tes namq; eius delonge venient: uola
bunt q̄ aquila feſtinans ad comedē
dum. Omēs ad p̄dam uenient: facies
eor̄ ventus urens. Et congregabit q̄
quasi arenā captiuitatem: et ipſe de regib;
triūphabit: et tyrannis iudicium eius e
runt. Ipē ſup omnē munitionē ridē
bit: et comportabit aggerem. et capi
et eam. Tunc mutabitur ſpūs: et p
transibit et commet. Hec ē fortitudo e
ius dei ſui. Nūquid tu a principio do
mine deus meus ſc̄e meus: et nō mo
rieris? Domē in iudiciū posuiſti eum: et
fortem ut corripes fundaſti eum. Mū
di ſunt oculi tui ne videas malū: et
reſpicē ad iniquitatē non poteris. Q̄
re non reſpicis ſup iniquе agentes: et
taces deuorante impio iuſtiorē ſe? Et
facies hoīes quaſi piſces maris: et q̄
reptile non habens principem. Totū
in hamo ſublеuauit: traxit illud in ſa
gena ſua: et congregauit in rete ſuū.
Ideo ſup hoc letabitur et exultabit. Ppter
immolabit ſagene ſue. et ſacrificabit re
ti ſuo: quia in ipīs incraſſata eſt pars
eius: et cibus eius electus. Propter hoc
ergo expandit ſagenā ſuam: et ſemper
gentes interficē non ceſſat.

Super cuſtodiam meam ſtabo.
et figam gradū ſup munitio
nem: et contemplabor ut vi
deam quid dicatur mihi: et quid rē
deā ad arguentē me. Et reſpondit mihi dñs:
et dixit. Scribe viſum et explana eum
ſup tabulas. ut percurrat qui legerit eū:
quia adhuc viſus pcul. et apparebit
in finē: et non mentietur. Si moram
fecerit expecta illū: quia veniens veni
et. et non tardabit. Ecce qui incredulꝰ
eſt: non erit rēa anima eius in semet
ipō. Iuſtus autē in fide ſua viuet. Et
quomō vinū portantē decipit. ſic erit
vir ſuperbus. et non decorabitur: qui di
latauit quaſi infernus aīam ſuā: et
ipē quaſi mors non impletur. Et con
gregabit ad ſe oēs gentes: et coacer
vabit ad ſe omnes pplōs. Nūquid non om
nes iſti ſup eum parabolam ſument? et log
lam enigmatū eius: et dicet. Ve ei q̄
multiplicat non ſua. Vſq;quo et aggra
uat contra ſe denſū lutū? Nūquid non
repente conſurgent qui mordeant te. Et
ſuſcitabunt lacerantes te. et eris in ra
pinam eis: Quia tu ſpoliaſti gentes
multas. ſpoliabūt te oēs qui reliqui
fuerit de pplis: pter ſanguinē hoīs et i
iquitatē terre ciuitatis. et oīm habitā
tiū in ea. Ve qui congregat auaritiā
malam domui ſue ut ſit in excelſo ni
dus eius: et liberari ſe putat de manu
mali. Cogitaſti confuſionē domui tue.
concidiſti pplōs multos et peccauit a
nima tua: quia lapis de pariete clamabit:
et lignū qđ inter iuncturas edificior eſt
reſpondebit. Ve qui edificat ciuitatem
in ſanguinibus: et pparat urbem in iniq
tate. Nūquid non hec a dño ſunt exer
cituū: Laborabūt enim pli in multo ig
ne: et gentes in vacuū et deficient: qui
a replebitur terra ut cognoſcant glo
riam dei. quaſi aque opientes mare. Ve
qui potū dat amico ſuo. mittēs fel ſuū
et inebrians: ut aſpiciat nuditatem e
ius. Repletus ē ignominia pro gloria.
Bibe tu quoq;: et conſopire. Circūdabit
te calix dextre dei. et vomitus ignomi
nie ſup gloriā tuā: quia iniquitas libā
ni operiet te. et vaſtitas animaliū deterre
bit eos: de ſanguinibus hoīm et iniquitate
terre et ciuitatis et oīm habitantiū in
ea. Quid pdeſt ſculptile quia ſculpſit
illud fictor ſuus conflatile et ymaginē
falſam: quia ſperauit in figmento fictor

eius ut faceret simulachra muta: Ve
qui dicit ligno expgiscere: surge lapidi
tacenti. Numqd ipse docē poterit: Ecce
iste coopertus ē auro et argento: et om
nis spiritus non ē in visceribz eius. Do
minus autē in templo scō suo: sileat a
facie eius omnis tra.

III

Oracō Abacuc pphe pro ignoracōibz.

Domine audiui audicionē tuā:
et timui. Dnē opus tuū: ī me
dio annoꝝ viuifica illud. In
medio annoꝝ notū facies: cū iratus fu
eris mīe recordaberis. Deus ab austro
veniet: et scūs de monte pharan. Orō
Abacuc pphe p ignoracōib. Operuit ce
los gloria eius: et laudis eius plena ē
terra. Splendor eius ut lux erit: cornu
a in manibz eius. Ibi abscondita est for
titudo eius: ante faciem eius ibit mors.
Et egredietur dyabolus ante pedes eius:
stetit et mensus ē tram. Aspexit et dissol
uit gentes: et contriti sunt montes secu
li. Incuruati sunt colles mūdi: ab itine
ribus eternitatis eius. Pro iniquitate vi
di tentoria ethyopie: turbabūtur pelles
tre madian. Nūquid in flumībz iratus
es dnē. aut in flumībz furor tuus: aut
in mari indignacio tua: Qui ascendes
sup equos tuos: et quadrige tue salua
cio. Suscitans suscitabis arcū tuū: iu
ramenta tribubus que locutus es. Orō
Abacuc pphe p ignoracōnibus. Flu
uios scindes tre: viderūt te aque et do
luerūt montes: gurges aquaꝝ transiit.
Dedit abyssus uocē suam: altitudo ma
nus suas leuauit. Sol et luna steterūt
in habitaculo suo: in luce sagittaꝝ tuaꝝ
ibunt. in splendore fulgurantis haste
tue. In fremitu conculcabis tram: in
furore obstupefacies gentes. Egressus
es in salutē ppli tui: in salutē cū cristo
tuo. Percussisti caput de domo impij: de
nudasti fundamentū usq ad collū. Orō
Abacuc pphete p ignoracōibz. Male
dixisti sceptris eius capiti bellatoꝝ eius:
uenientibz ut turbo ad dispgendū me.
Exultacio eoꝝ: sicut eius qui deuorat
pauperem in abscondito. Viam fecisti ī
mari equis tuis: in luto aquaꝝ multa
rū. Audiui et conturbatus ē venter meus:
a uoce contremuerūt labia mea. Ingre
diatur putredo in ossibz meis et subter
me scateat: ut requiescam in die tribu
lacōis: ut ascendam ad pplm accinctū
nrm. Ficus eiū non florebit: et nō erit
germen in vineis. Mencietur opus oli
ue: et arua non afferent cibū. Abscide
tur de ouili pecus: et non erit armentū
in presepibz. Ego autē in dnō gaudebo:
et exultabo in deo ihu meo. Deus dns
fortitudo mea: et ponet pedes meos qi
ceruoꝝ. Et sup excelsa mea deducet me
victor: in psalmis canētē. Explicit A
bacuc pphā. Incipit Sophonias pphā.

Verbū dnī qd factū
est ad sophoniā
filiū chusi filij go
dolie. filij amasie.
filij ezechie. in di
ebus iosie filij a
mon regis iuda.
Congregans cō
gregabo omnia a facie tre dicit dns: cō
gregans hoīem et pecus: congregans
volatile celi et pisces maris. Et ruine ī
pioꝝ erūt: et dispdam homines a facie
tre dicit dns. Et extendam manū meā
sup iudam: et sup omēs habitantes ihe
rusalem. Et dispdam de loco hoc reliq
as baal. et nomīa edituoꝝ cū sacerdo
tibus: et eos qui adorant sup tecta mi
liciam celi. et adorant et iurant ī dnō.
et iurant in melcho: et qui auertūtur de
post tergū dnī. et qui non quesierunt
dnm. nec īuestigauerūt eum. Silete
a facie dnī dei. quia iuxta est dies dnī:
quia pparauit dns deus hostiam: scīfi
cauit uocatos suos. Et erit. in die hos
tie dnī visitabo sup principes et sup fi
lios regis: et sup omēs qui induti sūt
ueste pegrina. Et visitabo sup omnē q
arroganter ingredit sup limen in die

Orō Abacuc pphe p ignoracōibz Orō Abacuc pphe p ignoracōibz Orō ... Orō Abacuc ... Explicit Abacuc pphā Incipit Sophonias pphā

Sophonias

SOPHON

illa: qui complent domū dñi dei sui in
iquitate et dolo. Et erit in die illa dicit
dñs uox clamoris a porta piscium et u
lulatus a secunda: et contricio magna
a collibus. Vlulate hitatores pile. Co
ticuit omis pplus chanaan: dispierunt
omes inuoluti argento. Et erit. in tempe
illo scrutabor ihrlm in lucernis: et visi
tabo sup viros defixos in fecibus suis: q
dicunt in cordibz suis. non faciet bene do
minus et non faciet male. Et erit for
titudo eorum in direpcione: et domus eorum
in desertū. Et edificabunt domos et nō
habitabunt: et plantabunt vineas. et nō
bibent vinū earum. Iuxta est dies domini
magnus: iuxta et uelox nimis. Vox
diei dñi amara: tribulabitur ibi fortis.
Dies ire dies illa. dies tribulacōnis et
angustie: dies calamitatis et miserie.
dies tenebrarum et caliginis. dies nebule
et turbinis. dies tube et clangoris: sup
ciuitates munitas. et sup angulos ex
celsos. Et tribulabo homines et ambu
labunt ut ceci: quia dño peccauerunt.
Et effundetur sanguis eorum sicut humus:
et corpa eorum sicut stercora. Sed et argē
tum eorum et aurū eorum: non poterit libe
rare eos in die ire dñi. In igne zeli eius
deuorabitur omis terra: quia consummaci
onem cū festinacōne faciet cunctis ha
bitantibz terram.

Conuenite congregamini gens
non amabilis priusq pariat
visio quasi puluerē transeun
tem diem: antequam ueniat sup uos ira
furoris dñi. Querite dñm omes mā
sueti terre: qui iudiciū eius estis opa
ti. Querite iustū querite mansuetū:
si quo modo abscondamini in die furo
ris dñi: quia gaza destructa erit. et
ascalon in desertū. Azotū in meridie
eicient: et accaron eradicabitur. Ve
qui habitatis funiculū maris: gens
pditorum. Verbū dñi sup uos chanaan
terra phylistinorum: et dispdam te ita
ut non sit inhabitator. Et erit funi
culus maris requies pastorum: et caule
pecorum. Et erit funiculus eius qui remā
serit de domo iuda: ibi pascentur in do
mibus ascalonis. Ad uesperam requi
escent: quia visitabit eos dñs deus e
orū: et auertet captiuitatem eorum. Au
diui obprobriū moab. et blasphemi
as filiorum ammon. que exprobrauerunt
pplo meo: et magnificati sunt sup ter
minos eorum. Propterea viuo ego dicit do
minus exercituū deus isrl: quia mo
ab ut sodoma erit. et filij ammon quasi go
morra: siccitas spinarum et acerui salis:
et desertū usq in eternū. Reliquie ppli
mei diripient illos: et residui gentis
mee possidebunt eos. Hoc eueniet eis
pro supbia sua: quia blasphemauerunt.
et magnificati sunt sup pplm dñi exer
cituū. Horribilis dñs sup eos: et atte
nuabit omes deos terre: et adorabunt
eū viri de loco suo omes insule gentiū.
Sed et uos ethyopes gladio meo eritis.
Et extendet manū suam sup aquilonē
et pdet assur: et ponet speciosam in so
litudinē et in inuiū et quasi desertum.
Et accubabunt in medio eius greges
omes bestie gentiū: et onocrotalus et
ericius in liminibus eius morabuntur. Vox
cantantis in fenestra corvus in supli
minari: quia attenuabo robur eius. Hec
est ciuitas gloriosa habitans in confi
dencia: que dicebat in corde suo. Ego
sum: et extra me nō est alia amplius.
Quomodo facta est in desertū cubile besti
e: Omis qui transit p eam sibilabit:
mouebit manū suam.

Ve pnocatrix: et redempta ciui
tas columba. Non audiuit uo
cem: et non suscepit disciplinā.
In dño non est confisa: ad deum suū nō
appropinquauit. Principes eius in me
dio eius: quasi leones rugientes. Iudi
ces eius lupi uespe: non relinquebant
in mane. Prophete eius uesani: viri infi
deles. Sacerdotes eius polluerunt scm:
iniuste egerunt contra legem. Dñs iust

in medio eius: non faciet iniquitatē.
Mane mane iudiciū suū dabit in luce:
et non abscondetur. Nesciuit aūt ini
quus confusionē. Dispdidi gentes: et
dissipati sunt anguli earū. Desertas fe
ci vias eorū: dū non est qui transeat.
Desolate sūt ciuitates eorū: non rema
nente viro. nec ullo habitatore. Dixi.
Attamen timebis me. suscipies disci
plinam: et non pibit habitaculū eius:
ppter omīa in quibꝫ visitaui eam. Ve
rumptū dilcūlo surgentes: corrupe
runt omīes cogitaciones suas. Qua
ppter expecta me dicit dn̄s in die resur
rcionis mee in futūm: quia iudiciū me
um ut congregem gentes et colligam
regna. Et effundam sup eas indigna
cionem meā: omnē iram furoris me
i. In igne enī zeli mei deuorabitur
omīs terra: quia tūc reddam pplis la
biū elcīn: ut īuocent omnes in noīe
dn̄i. et seruiant ei humero vno. Vltra
flumīa ethyopie inde supplices mei:
filij dispsorū meorū deferent munꝰ mi.
In die illa non confunderis sup cunc
tis adinuencionibꝫ tuis quibꝫ pūari
cata es in me: quia tūc auferam de
medio tui magniloquos supbie tue.
et non adicies exaltari amplius in
monte scō meo. Et derelinquā in me
dio tui pplm pauperem et egenū: ⁊ spe
rabunt in nomīe dn̄i reliquie israhel.
Non facient iniquitatē nec loquētur
mendaciū: et non īueniet in ore eorū
lingua dolosa: qm̄ ipi pascent et accu
babunt: et non erit qui exterreat. Lau
da filia syon. iubila tu isrl: letare et
exulta in omī corde filia ihrlm. Abs
tulit dn̄s iudiciū tuū: auertit īimicos
tuos rex isrl. Dn̄s in medio tui: non
timebis malū ultra. In die illa dice
tur. ihrlm noli timē: syon non dissol
uantur manus tue. Dn̄s deus tuus
in medio tui fortis: ipē saluabit.
Gaudebit sup te in leticia: silebit in
dilcīone tua: exultabit sup te in lau
de. Nugas qui a lege recesserāt congre
gabo. quia ex te erant: ut nō ultra ha
beas sup eis obprobriū. Ecce ego interfi
ciam omnes qui afflixerūt te in tempe
illo: et saluabo claudicantē: et eam q̄
eiecta fuerat congregabo. Et ponam
eos in laudem et in nomen in omī ter
ra confusionis eorū: in tempe illo quo
adducam vos. et in tempe quo cōgre
gabo vos. Dabo enī vos in nomen et
in laudem omībꝫ pplis terre: cū cōuer
tero captiuitatem vrām coram ocul'
uestris dicit dn̄s. Explicit Sophonias pph.
Incipit Aggeus pphā.

In anno scdo darij regis
in mense sexto. in die
vna mensis: factū ē uer
bū dn̄i in manu ag
gei pphete ad zoroba
bel filiū salatiel ducē
iuda. et ad ihesū filiū
iosedech sacerdotē mag
nū dicens. Hec ait do
minus exercituū dicens. Populus
iste dicit: nondū uenit tempus domꝰ
dn̄i edide. Et factū est uerbū dn̄i in ma
nu aggei pphete dicens. Nūquid tem
pus uobis est ut habitetis in domibꝫ
laqueatis: et domus ista deserta: Et
nūc hec dicit dn̄s exercituū. Ponite
corda vrā sup vias vrās. Seminas
tis multū: et intulistis parū. Come
distis et non estis saciati: bibistis et
non estis inebriati: operuistis uos. ⁊
non estis calefacti. Et qui mercedes
congregauit: misit eas in sacculum
ptusum. Hec dicit dn̄s exercituū. Po
nite corda vrā sup vias vrās. Ascendi
te in montē. portate lignū et edifica
te domū: et acceptabilis michi erit:
et glorificabor dicit dn̄s. Respexistis
ad amplius: et ecce factū est minus. Et
intulistis in domū: et exsufflaui illud.
Quam ob causam dicit dn̄s exercitu
um. Quia domus mea deserta est: et
vos festinatis vnusquisqꝫ in domū su

Sophonias pphā Incipit Aggeus pphā

am. Propter hoc sup uos prohibiti sunt
celi ne darent rorem: et terra prohibita
est ne daret germen suum. Et uocaui sic
citatem sup terram. et sup montes et
sup triticum et sup vinum et sup oleum. et q
cumq; profert humus: et sup homines et
sup iumenta. et sup omnem laborem ma
nuum. Et audiuit zorobabel filius sala
tiel. et ihesus filius iosedech sacerdos mag
nus. et omnes reliquie populi uocem dei
sui et uerba aggei prophete. sicut misit
eum dominus deus eorum ad ipsos: et timuit
populus a facie domini. Et dixit aggeus nun
cius domini de nunciis domini populo dicens. Ego
uobiscum dicit dominus. Et suscitauit domi
nus spiritum zorobabel filii salatiel ducis
iuda. et spiritum ihesu filii iosedech sacerdotis
magni. et spiritum reliquorum de omni populo:
et ingressi sunt et faciebant opus in do
mo domini exercituum dei sui. in die vicesi
ma et quarta mensis in sexto mense.
in anno secundo darii regis.

In septimo mense vicesima et prima
mensis: factum est uerbum domini in manu
aggei prophete dicens. Loquere ad zoroba
bel filium salatiel ducem iuda. et ad ihesum
filium iosedech sacerdotem magnum: et ad
reliquos populi dicens. Quis in uobis
est derelictus: qui vidit domum istam
in gloria sua prima: Et quid uos vide
tis hanc nunc: Nunquid non ita est quasi
non sit in oculis vestris: Et nunc confor
tare zorobabel dicit dominus. et conforta
re ihesu fili iosedech sacerdos magne.
et confortare omnis populi terre dicit dominus
exercituum: et facite quoniam ego uobiscum
sum dicit dominus exercituum. Verbum quod
placui uobiscum cum egrederemini de terra e
gypti: et spiritus meus erit in medio ues
trum. Nolite timere: quia hec dicit dominus
exercituum. Adhuc vnum modicum est et
ego commouebo celum et terram. et mare
et aridam. et mouebo omnes gentes:
et ueniet desideratus cunctis gentibus:
et implebo domum istam gloria. dicit
dominus exercituum. Meum est argentum et
meum est aurum: dicit dominus exercituum. Mag
na erit gloria domus istius nouissime
plus quam prime: dicit dominus exercituum. Et
in loco isto dabo pacem: dicit dominus exer
cituum. In vicesima et quarta noui men
sis in anno secundo darii regis: factum est uer
bum domini ad aggeum prophetam dicens.
Hec dicit dominus exercituum. Interroga sa
cerdotes legem dicens. Si tulerit homo
carnem sanctificatam in ora uestimen
ti sui. et tetigerit de summitate eius pa
nem aut pulmentum aut vinum aut o
leum aut omnem cibum: nunquid sanctificabi
tur: Respondentes autem sacerdotes dixerunt.
Non. Et dixit aggeus. Si tetigerit
pollutus in anima ex omnibus hiis.
nunquid contaminabitur: Et responderunt
sacerdotes: et dixerunt. Contaminabi
tur. Et respondit aggeus: et dixit. Sic po
pulus iste et sic gens ista ante faciem
meam dicit dominus: et sic omne opus ma
nuum eorum. et omnia que optulerint ibi
contaminata erunt. Et nunc ponite
corda vestra a die hac et supra antequam
poneretur lapis sup lapidem in templo
domini: cum accederetis ad acerum viginti
modiorum. et fierent decem: intraretis ad
torcular ut exprimeretis quinquaginta
lagenas. et fiebant viginti. Percussi uos
vento vrente. et aurugine. omnia opera
manuum vestrarum: et non fuit in uobis qui
reuerteretur ad me dicit dominus. Ponite cor
da vestra ex die ista et in futurum. a die vice
sima et quarta noui mensis. a die qua
fundamenta iactata sunt templi domini:
ponite sup cor vestrum. Nunquid iam se
men in germine est. et adhuc vinea et
ficus. et malogranatum et lignum oliue
non floruit: Ex die ista benedicam. Et
factum est uerbum domini secundo ad aggeum
in vicesima et quarta mensis dicens.
Loquere ad zorobabel ducem iuda dicens.
Ego mouebo celum pariter et terram. et sub
uertam solium regnorum: et conteram for
titudinem gentium. et subuertam qua
drigam et ascensorem eius: et descen

dent equi et ascensores eorum vir in gla
dio fratris sui. In die illo dicit dominus
exercituum assumam te zorobabel fi
li salatiel serue meus dicit dominus: et po
nam te quasi signaculum: quia te ele
gi dicit dominus exercituum. Explicit aggeus
propheta. Incipit zacharias propheta.

In mense octauo in an
no secundo darij: factum est
uerbum domini ad zachari
am filium barachie fili
um addo prophetam di
cens. Iratus est dominus
super patres uestros iracun
dia. Et dices ad eos. Hec
dicit dominus exercituum.
Conuertimini ad me ait dominus exercituum:
et conuertar ad uos dicit dominus exercituum.
Ne sitis sicut patres uestri: ad quos cla
mabant prophete priores dicentes. Hec dicit
dominus exercituum. Conuertimini de uijs ues
tris malis: et de cogitacionibus uestris pes
simis. Et non audierunt neque attenderunt
ad me dicit dominus. Patres uestri ubi sunt
et prophete: Numquid in sempiternum viuent:
Verumptamen uerba mea et legitima
mea que mandaui seruis meis prophetis:
numquid non comprehenderunt patres ues
tros: Et conuersi sunt: et dixerunt. Si
cut cogitauit dominus exercituum facere nobis:
secundum vias nostras et secundum adinuencio
nes nostras fecit nobis. In die vicesima
et quarta vndecimi mensis sabath. in an
no secundo darij. factum est uerbum domini ad
zachariam filium barachie filium addo
prophetam dicens. Vidi per noctem. et ecce
vir ascendens super equum rufum. et ipse sta
bat inter mirteta que erant in profundo:
et post eum equi rufi varij et albi. Et dix
i. Quid sunt isti domine mi: Et dixit ad
me angelus domini qui loquebatur in me.
Ego ostendam tibi quid sint hec. Et
respondit vir qui stabat inter mirteta:
et dixit. Isti sunt quos misit dominus: ut
perambulent terram. Et responderunt angelo
domini qui stabat inter mirteta: et dixerunt.
Perambulauimus terram: et ecce omnis ter
ra habitatur et quiescit. Et respondit an
gelus domini: et dixit. Domine exercituum us
que quo tu non misereberis ihrlm et ur
bium iuda quibus iratus es: Iste iam sep
tuagesimus annus est. Et respondit dominus an
gelo qui loquebatur in me uerba bona:
uerba consolatoria. Et dixit ad me an
gelus qui loquebatur in me. Clama
dicens. Hec dicit dominus exercituum. Zela
tus sum ihrlm et syon zelo magno:
et ira magna irascor super gentes opu
lentas: quia ego iratus sum parum. ipsi
uero adiuuerunt in malum. Propterea hec
dicit dominus. Reuertar ad ihrlm in miseri
cordijs: domus mea edificabitur in ea
ait dominus exercituum. Et perpendiculum ex
tendetur super ihrlm. Adhuc clama di
cens. Hec dicit dominus exercituum. Adhuc
affluent ciuitates mee bonis: et con
solabitur dominus adhuc syon: et eliget
adhuc ihrlm. Et leuaui oculos meos
et vidi: et ecce quatuor cornua. Et dixi
ad angelum qui loquebatur in me. Quid
sunt hec: Et dixit ad me. Hec sunt cor
nua que ventilauerunt iudam et israel et
ihrlm. Et ostendit mihi dominus quatuor fabros.
Et dixi. Quid isti veniunt facere. Qui
ait dicens. Hec sunt cornua que venti
lauerunt iudam per singulos viros: et ne
mo eorum leuauit caput suum. Et venerunt
isti deterrere ea: ut deiciant cornua gen
tium que leuauerunt cornu super terram iu
da. ut dispergerent eam.

Et leuaui oculos meos et vidi:
et ecce vir et in manu eius fu
niculus mensorum. Et dixi. Quo
tu vadis: Et dixit ad me. Vt metiar
ihrlm: et videam quanta sit latitudo eius
et quanta longitudo eius. Et ecce angelus
qui loquebatur in me egrediebatur:
et angelus alius egrediebatur in occur
sum eius: et dixit ad eum. Curre loquere
ad puerum istum dicens. Absque muro ha
bitabitur ihrlm: pre multitudine ho
minum et iumentorum in medio eius. Et

ego ero ei ait dn̄s murus ignis in circu
itu: et in gloria ero in medio eius. O.
o. fugite de terra aquilonis dicit dn̄s:
qm̄ in q̄tuor ventis celi dispsi vos di
cit dn̄s. O syon fuge que habitas a
pud filiam babilonis: quia hec dicit
dn̄s exercituū. Post gloriam misit
me ad gentes que spoliauerūt uos. Q̄
enī tanget uos: tangit pupillam ocu
li mei. Quia ecce ego leuo manū me
am sup eos: et erunt prede hijs qui s̄
uiebant sibi: et cognoscetis quia dn̄s
exercituū misit me. Lauda et letare fi
lia syon: quia ecce ego uenio et habita
bo in medio tui ait dn̄s. Et applicabū
tur gentes multe ad dn̄m in die illa:
et erunt michi in ꝓplm̄. Et habitabo
in medio tui: et scies quia dn̄s exerci
tuū misit me ad te. Et possidebit dn̄s
iudam ꝑtem suam in terra sc̄ificata:
et eliget adhuc ihrlm̄. Sileat omnis
caro a facie dn̄i: quia consurrexit de
habitaculo sc̄o suo. III

Et ostendit michi ihm̄ sacerdo
tem magnū stantē coram ā
gelo dn̄i: et sathan stabat a
dextris eius ut adūsaretur ei. Et dixit
dn̄s ad sathan. Increpet dn̄s in te sa
than: et increpet dn̄s in te qui elegit
ihrlm̄. Nūquid non iste torris ē erut⁹
de igne? Et ihesus erat indutus uesti
bus sordidis: et stabat ante faciē ange
li. Qui rn̄dit et ait ad eos qui stabāt
coram se dicēs. Auferte uestimenta sor
dida ab eo. Et dixit ad eū. Ecce abstu
li a te iniquitatem tuā: et indui te mu
tatorijs. Et dixit. Ponite cydarim
mūdam sup caput eius. Et posuerūt
cydarim mūdam sup caput eius: ⁊ ī
duerūt eum uestibꝫ. Et anglus dn̄i sta
bat: et contestabatur angelus dn̄i ihe
sum dicens: Hec dicit dn̄s deus exer
cituū. Si in vijs meis ambulaueris ⁊
custodiam meā custodieris: tu quoꝫ
iudicabis domū meam et custodies a
tria mea: et dabo tibi ambulantes de
hijs qui nūc hic assistunt. Audi ihesu
sacerdos magne tu et amici tui qui ha
bitant coram te: quia viri portenden
tes sunt. Ecce enī ego adducam seruū
meū orientem. Quia ecce lapis quem
dedi coram ihu: sup lapidē vnū. septē
oculi sunt. Ecce ego celabo sculpturam
eius ait dn̄s exercituū: et auferam in
iquitatē terre illius in die vna. In die
illa dicit dn̄s exercituū: uocabit vir a
micū suū subt̄ vineā et subter ficum.

Et reuersus est IIII
angelus qui loquebatur ī me:
et suscitauit me quasi virū q̄
suscitatur de sompno suo. Et dixit ad
me. Quid tu vides? Et dixi. Vidi. et ec
ce candelabrū aureū totū: et lampas
eius sup caput ipīus. et septem lucerne
eius sup illud: et septem infusoria lucer
nis que erant sup caput illius. Et due
oliue sup illud: vna a dextris lampa
dis. et vna a sinistris eius. Et rn̄di: et
aio ad angelū qui loquebatur in me di
cens. Quid sunt hec dn̄e mi? Et rn̄dit
angelus qui loquebatur in me: et dix
it ad me. Nūquid nescis quid sunt hec?
Et dixi. Non dn̄e mi. Et rn̄dit: et ait
ad me dicens. Hoc est uerbū dn̄i ad zo
robabel dicens. Non in exercitu neq̄
in robore: sed in spiritu meo dicit dn̄s
exercituū. Quis tu mons magne co
ram zorobabel in planū? Et educet
lapidem p̄mariū: et exequabit graciā
gracie eius. Et fc̄m est uerbū dn̄i ad
me dicens. Manus zorobabel funda
uerūt domū istam. et manus eius ꝑfi
cient eam: et scietis quia dn̄s exercitu
um misit me ad uos. Q̄s enī despexit
dies ꝑuos? Et letabūtur: et videbunt
lapidem stagneū in manu zorobabel.
Septem isti oculi dn̄i: qui discurrūt in
vniūsam t̄ram. Et rn̄di: et dixi ad eū.
Quid sunt due oliue iste ad dexteram
candelabri et ad sinistrā eius? Et rn̄di
secūdo: et dixi ad eum. Quid sūt due
spice oliuar̄. que sūt iuxta duo rostra

aurea: in quibz sunt suffusoria ex
auro: Et ait ad me dicens. Nūquid
nescis quid sunt hec: Et dixi. Non
dn̄e mi. Et dixit. Isti sunt duo filij o
lei splendoris: qui assistūt dn̄atori v
niuerse terre.

V

Et cōuersus sum et leuaui ocu
los meos et vidi: et ecce volu
men volans. Et dixit ad me. Quid
tu vides: Et dixi. Ecce ego video volu
men uolās. Longitudo eius viginti cu
bitorū: et latitudo eius decem cubitorū.
Et dixit ad me. Hec est maledcīo que
egreditur sup faciem omnis tr̄e: qr oīs
fur sicut ibi scriptū est iudicabitur:
et omnis iurans ex hoc similit̄ iudica
bitur. Educam illud dicit dn̄s exerci
tuū. et veniet ad domū furis et ad do
mū iurantis in nomīe meo menda
citer: et cōmorabitur in medio dom⁹
eius: et consumet eam et ligna eius ⁊
lapides eius. Et egressus ē angelus q̄
loquebatur in me: et dixit ad me. Le
ua oculos tuos: et uide. quid est hoc qd̄
egreditur. Et dixi. Quidnā est: Et a
it. Hec est amphora egrediens. Et dix
it. Hec ē oculus eorū in vniuersa tr̄a. Et
ecce talētū plūbi porbat̄. Et ecce mulier v
na sedēs ī medio āphore. Et dixit. Hec ē
īpietas. Et ꝓiecit eā in medio āphore:
et misit massā plūbeā in os eius. Et le
uaui oculos meos et vidi: et ecce due
mulieres egredientes. et spūs in alis e
arū. Et habebant alas quasi alas mil
ui: et leuauerūt amphoram int̄ tr̄am
et celū. Et dixi ad angelū qui loqueba
tur in me. Quo iste deferūt amphorā:
Et dixit ad me. Vt edificet̄ ei dom⁹ in
terra senaar: et stabiliatur et pona
tur ibi sup basem suā.

VI

Et conuersus sum et leuaui ocu
los meos et vidi: et ecce q̄tuor
quadrige egredientes de medi
o duorū monciū: et montes montes e
rei. In quadriga p̄ma equi rufi: et in
q̄driga secūda equi nigri. et in quadri
ga tercia equi albi: et in quadriga q̄r
ta equi varij fortes. Et rn̄di: et dixi ad
angelū qui loquebatur in me. Qd̄
sunt hec dn̄e mi: Et rn̄dit angelus:
et ait ad me. Isti sunt q̄tuor venti ce
li. qui egrediūtur ut stent coram dn̄a
tore omnis terre. In qua erant equi
nigri: egrediebantur in tr̄am aquilo
nis. Et albi egressi sunt post eos: et
varij egressi sunt ad tr̄am austri. Q̄
autē erant robustissimi exierūt: et q̄
rebant ire et discurrē ꝑ omnē terram.
Et dixit. Ite ꝑambulate terrā. Et ꝑ
ambulauerūt tr̄am. Et uocauit me:
et locutus ē ad me dicens. Ecce qui e
grediūtur in tr̄am aquilonis: requi
escere fecerūt spm̄ meū in tr̄a aquilo
nis. Et fcm̄ est uerbū dn̄i ad me dicēs.
Sume a transmigracione aboldaÿ. ⁊
a tobya et ab ydaia: et uenies tu in di
e illa. et intrabis domū iosie filij sopho
nie qui venerūt de babylone. Et sumes
argentū et aurū. et facies coronas et
pones in capite ihu filij iosedech. sacer
dotis magni: et loqueris ad eū dicens.
Hec ait dn̄s exercituū dicens. Ecce vir:
oriens nomē eius. Et subt̄ eū orietur.
et edificabit templū dn̄o: et ipē exstru
et templū dn̄o. Et portabit ipē glām:
et sedebit et dn̄abitur sup solio suo. Et
erit sacerdos sup solio suo: et conciliū
pacis erit inter illos duos. Et corone
erunt helem et tobie. et ydaie et hen fi
lio sophonie: memoriale in templo do
mini. Et qui ꝓcul sunt uenient et edi
ficabūt in templo dn̄i: et scietis quia
dn̄s exercituū misit me ad uos. Erit
autē hoc: si auditu audieritis uocem
dn̄i dei uestri.

VII

Et fcm̄ est in anno q̄rto darij
regis: fcm̄ est uerbū dn̄i ad
zachariam in quarta mensis
noni qui est casleu. Et miserūt ad do
mū dn̄i sarasar et rogomelech et vi
ri qui erant cū eis ad deprecandam fa
ciem dn̄i: ut dicēnt sacerdotibz domus

dñi exercituū et ꝓpheta loquēte. Nūquid tempꝰ mihi est in mense
quito? uel sedere me debeo sicut fe
cim multis annis? Et factū est uerbū
dñi exercituū ad me dicens. Loquere
ad omnē ꝓplm terre. et ad sacerdotes
dicens. Cum ieiunaretis et plangere
tis in quinto et in septimo. p hos sep
tuaginta annos: nūquid ieiunium
ieiunastis mihi? Et cū comedistis et
bibistis: nūquid nō uobis comedi
tis et uobismetipsis bibistis? Nūqd
non sūt uerba que locutus est dñs in
manu ꝓphetaꝝ priorū cū adhuc ihꝝ
habitaretur. et esset opulenta. ipsa et
urbes in circuitu eius: et ad austrum
et in campestribus habitaretur? Et
factū est uerbū dñi ad zachariam dicēs.
Hec dicit dñs exercituū dicens. Iudi
ciū uerū iudicate. et misericordiā et
miserationes facite unusquisq; cū fr̄e
suo: et uiduam et pupillū et aduenā
et pauperē nolite calūpniari: et malū
uir fratri suo non cogitet in
corde suo. Et noluerūt attendere. et a
uertentes scapulam recedentē: et au
res suas aggrauauerūt ne audirent.
et cor suū posuerūt ut adamantē: ne
audirent legem. et uba que misit do
minus exercituū in spiritu suo per ma
nū ꝓphetaꝝ priorū. Et facta est indigna
tio magna a dño exercituū. Et factū
est sicut locutus est. et non audierūt:
sic clamabunt et non exaudiam. di
cit dñs exercituū. Et dispsi eos per
omnia regna que nescūt: et terra de
solata ē ab eis. eo qđ non ēet transi
ens et reuertens: et posuerūt terrā
desiderabilem in desertū. VIII

Et factū est uerbū dñi exercitu
um ad me dicens. Hec dicit
dñs exercituū. Zelatus sum
syon zelo magno: et indignatione
magna zelatus sum eam. Hec dicit
dñs exercituū. Reuersus sum ad sy
on: et habitabo in medio ihꝝlm. Et
uocabitur ihꝝlm ciuitas ueritatis: et
mons dñi exercituū mons sanctificatus.
Hec dicit dñs exercituū. Adhuc ha
bitabunt senes et anus in platheis ihe
rusalem: et uir baculus in manu ei⁹
pre multitudine dierū. Et platee ciuita
tis cōplebūtur infantibꝰ et puellis lu
dentibus in plateis eius. Hec dicit dñs
exercituū. Si difficile uidebit in oc
lis reliquiaꝝ populi huius in diebꝰ illis:
nūquid in oculis meis difficile erit di
cit dñs exercituū? Hec dicit dñs exer
cituū. Ecce ego saluabo ꝓplm meū de
terra orientis et de terra occasus solis:
et adducam eos et habitabūt in medi
o ihꝝlm. Et erunt mihi in ꝓplm: et e
go ero eis in deum. in ueritate et iusti
cia. Hec dicit dñs exercituū. Confor
tentur manus uē qui auditis in die
bus hys sermones istos p os ꝓphetaꝝ:
in die in quo fundata est domus dñi
exercituū. ut templū edificaretur. Di
quidem ante dies illos merces hoīm
non erat nec merces iumentoꝝ erat:
neq; introeunti et exeūti erat pax pre
tribulacōne. Et dimisi omnes homines:
unūquēq; contra proximū suū. Nunc
autē non iuxta dies priores ego faciam
reliquiis ꝓpli huius dicit dñs exercituū:
sed semen pacis erit. Vinea dabit fruc
tum suū. et terra dabit germen suū. et ce
li dabūt rorem suū: et possidē faciam
reliquias ꝓpli huius uniuersa hec. Et e
rit. sicut eratis maledictio in gentibus
domus iuda et domus israel: sic saluabo
uos. et eritis benedictio. Nolite timē: con
fortentur manus uē: quia hec dicit
dñs exercituū. Sicut cogitaui ut affli
gerem uos cū ad iracundiā prouocassēt
patres uri me dicit dñs. et non misi mi
serius: sic conuersus cogitaui in diebꝰ
istis ut benefaciā ihꝝlm et domui iuda.
Nolite timē. Hec sūt ergo uerba que
facietis. Loquimini ueritatem unusquisq;
cū proximo suo. Veritatē et iudicium pa
cis iudicate in portis uris: et unusq;

q̄ malū contra amicū suū ne cogitetis
in cordibus vr̄is: et iuramentū mēdax
ne diligatis. Omnia enī hec sūt que o
di dicit dn̄s. Et factū est uerbū dn̄i excer
cituū ad me dicens. Hec dicit dn̄s exer
cituū. Ieiuniū quarti et ieiuniū q̄nti.
et ieiuniū septimi et ieiuniū decimi erit
domui iude in gaudiū et leticiā et in so
lempnitates preclaras: ueritatem tan
tū et pacē diligite. Hec dicit dn̄s exer
cituū. Vsq̄quo ueniant ppli et habitēt
in ciuitatibz multis: et vadant hītato
res vnus ad alterū dicentes. eam⁹ et dep
cemur facie dn̄i. et queram⁹ dn̄m exer
cituū: Vadam etiā ego. Et uenient ppli
multi et gentes robuste ad querēdum
dn̄m exercituū. in ihrlm: ad deprecan
dam facie dn̄i. Hec dicit dn̄s exercitu
um. In diebz illis in quibz apphendēt
decē hoīes ex omnibz linguis gentiū: et
apphendent fimbriam viri iudei dicen
tes. Ibimus uobiscū. Audiuim⁹ enim:
qm̄ deus vobiscū est.

IX

Onus uerbi dn̄i in tra adrach
et damasci requiei eius: quia
dn̄s est oculus hominis. et oī
um tribuū isrl. Emath quoq̄ in tīmi
nis eius: et tyrus et sydon. Assūpserūt
quippe sibi sapienciā valde. Et edifica
uit tyrus municionē suam: et coacūa
uit argentū quasi humū. et aurū ut
lutū platearū. Ecce dn̄s possidebit eā:
et pcuciet in mari fortitudinē eius: et
hec igni deuorabitur. Videbit ascalon
et timebit: et gaza et dolebit nimis:
et accharon. q̄uiam confusa ē spes ei⁹.
Et pibit rex de gaza et ascalon nō ha
bitabitur: et sedebit sepator in azoto:
et dispdam supbiam philistinoꝝ. Et
auferam sanguinē eius de ore eius:
et abhomīaciones eius de medio denti
um eius. Et relinq̄tur etiā ipē dō nos
tro: et erit q̄ dux in iuda: et accharō
quasi iebuseus. Et circūdabo domum
meam ex hijs qui militant m̄. eūtes
et reuertentes: et non transibit ultra
sup eos exactor: quia nūc vidi oculis me
is. Exulta satis filia syon: iubila filia
ihrlm. Ecce rex tuus veniet tibi iustus
et saluator. ipē paup et ascendens sup
asinā. et sup pullū filiū asine. Et dis
pdam quadrigam ex effraym: et equū
de ihrlm. Et dissipabit arcus belli: et
loquetur pacem gentibz. Et potestas
eius a mari usq̄ ad mare: et a flumī
bus usq̄ ad fines terre. Tu quoq̄ in
sanguine testamenti tui emisisti vinc
tos tuos. de lacu in quo nō est aq̄. Con
uertimū ad municionē vincti spei. Ho
die quoq̄ annūcians duplicia reddā
tibi: qm̄ extendā m̄ iudam q̄ arcū: ī
pleui terram effraym. Et suscitabo fi
lios tuos syon sup filios tuos grecia:
et ponam te quasi gladiū forciū. Et
dn̄s deus sup eos videbitur: et exibit
ut fulgur iaculū eius. Et dn̄s deus ī
tuba canet: et uadet in turbine austri.
Dn̄s exercituū ptegēt eos: et deuora
bunt et subicient lapidibz funde. Et
bibentes inebriabūtur q̄ vino: et re
plebunt ut phyale. et q̄si cornua alta
ris. Et saluabit eos dn̄s deus eoꝝ in di
e illa ut gregem ppli sui: quia lapides
sancti eleuabūtur sup tīram eius. Qd
enī bonū eius ē. et quid pulchrū ei⁹:
nisi frumētū elcōꝝ. et vinū germinās
virgines:

X

Petite a dn̄o pluuiam in tēpe
serotino: et dn̄s faciet niues
et pluuiā ymbris. Dabit eis singlis
herbam in agro: quia simulachra lo
cuta sunt inutile. et diuini viderūt mē
daciū: et sompniatores frustra locuti
sunt. vane consolabantur. Idcirco
abducti sunt. q̄ grex affligentur: q̄
non est eis pastor. Sup pastores ira
tus ē furor meus. et sup hyrcos visita
bo: quia visitauit dn̄s exercituū gre
gem suū domū iuda: et posuit eos q̄
equū glorie sue in bello. Ex ipō angu
lus. ex ipō paxillus. ex ipō arcus pre
lij: ex ipō egredietur omnis exactor si

mul. Et erunt quasi fortes et concul
cantes lutū viaꝝ in ꝑlio. Et bellabūt
quia dn̄s cū eis: et confundentur ascen
sores equoꝝ. Et confortabo domū iu
da: et domū ioseph saluabo. Et conuer
tam eos quia miserebor eoꝝ: et erunt
sicut fuerūt qn̄ non ꝓieceram eos. E
go enī dn̄s deus eoꝝ exaudiam eos. Et
erūt quasi fortes effrayim: et letabitur
cor eoꝝ q̄si a vino. Et filij eoꝝ videbūt
et letabūtur: et exultabit cor eoꝝ ī do
mino. Sibilabo eis et congregabo il
los quia redemi eos: et multiplicabo
eos sicut ante fuerant multiplicati.
Et seminabo eos in ꝓplis: et delonge
recordabūtur mei. Et viuēt cū filijs su
is: et reuertentur. Et reducam eos de
terra egypti: et de assyrijs congregabo
eos. Et ad terrā galaad et libani ad
ducam eos: et non īuenietur eis locꝰ
Et transibūt in maris freto. et ꝑcuci
et in mari fluctus: et confundentur
omnia ꝓfunda fluminis. Et humiliabitur
suꝑbia assur: et sceptrū egipti recedet.
Confortabo eos in dn̄o: et in noīe eiꝰ
ambulabūt dicit dn̄s. XI

Aperi lybane portas tuas: et
comedat ignis cedros tuas.
Vlula abies quia cecidit ce
drus: qm̄ magnifici vastati sūt. V
lulate quercus basan: qm̄ succisus ē
saltus munitus. Vox ululatus pas
torū: quia uastata est magnificen
cia eoꝝ. Vox rugitus leonū: qm̄ vas
tata est suꝑbia iordanis. Hec dicit
dn̄s deus meus. Pasce pecora occisi
onis: que qui possederant occidebāt
et non dolebant: et vendebant ea di
centes. Bn̄dcūs dn̄s: diuites fc̄i sumꝰ.
Et pastores eoꝝ non ꝑcebant eis: et
ego non ꝑcam ultra suꝑ habitantes
terram dicit dn̄s. Ecce ego tradā ho
mines vnūquēq; in manu ꝓximi su
i: et in manu regis sui. Et concident
terram. et non eruam de manu eorū:
et pascam pecus occisionis ꝓpter hoc

o pauꝑes gregis. Et assumpsi mi duas
virgas. Vnam uocaui decorem et alte
ram uocaui funiculū: et paui gregē.
Et succidi tres pastores in mense vno:
et contracta est aīma mea in eis. Siq̄
dem et aīma eoꝝ uariauit in me. Et
dixi. Non pascam vos. Qd̄ moritur
moriatur: et qd̄ succiditur succidatur:
et reliq̄ vorent vnusquisq; carnē ꝓxi
mi sui. Et tuli virgam meā que uoca
batur decus. et abscidi eam: ut irritū
facerem fedus meū qd̄ ꝑcussi cū omni
bus ꝓplis: et in irritū deductū est in die
illa. Et cognouerūt sic pauꝑes gregis.
qui custodiūt michi: quia uerbū dn̄i ē.
Et dixi ad eos Si bonū est in oculis vr̄is
afferte mercedem meam: et si non qui
escite. Et appenderūt mercedē meā tri
ginta argenteos. Et dixit dn̄s ad me.
Pice illud ad statuariū: decoꝝ ꝑcium
quo appꝑciatus sum ab eis. Et tuli trigī
ta argenteos: et ꝓieci illos in domo do
mini ad statuariū. Et ꝑscidi virgam
meam scd̄am que appellabatur funi
culus: ut dissoluerē germanitatē inter
iudam et isrl'. Et dixit dn̄s ad me. Ad
huc sume tibi vasa pastoris stulti: qꝛ
ecce suscitabo pastorem in tr̄a. qui de
relicta non visitabit. dispersum non q̄
ret. et contritū non sanabit. et id qd̄
stat non enutriet: et carnes pinguiū
comedet. et vngulas eoꝝ dissoluet. O
pastor et ydolum derelinquens gregē.
Gladius suꝑ brachiū eius: et suꝑ ocu
lum dextrū eius. Brachiū eius aridi
tate siccabitur: et oculus dexter eius te
nebrescens obscurabitur. XII

Onus uerbi dn̄i suꝑ isrl'. Dixit
dn̄s extendens celum et fundās
tr̄am: et fingens spm̄ hominis
in eo. Ecce ego ponam ihrlm̄ suꝑlimi
nare crapule omnibꝫ ꝓplis in circuitu:
sed et iuda erit in obsidione contra ihe
rusalem. Et erit in die illa. ponā ihe
rusalē lapidem oneris cunctis popul'.
Omnes qui leuabūt eam concisione

lacerabuntur: et colligent aduersum eam
omnia regna terre. In die illa dicit dns
percutiam omnem equum in stuporem: et as
censorem eius in amentia. Et super domum
iuda aperiam oculos meos: et omnem equum
populorum percutiam cecitate. Et dicent duces
iuda in corde suo. Confortentur mihi habita
tores ihrlm in dno exercituum deo eorum.
In die illa ponam duces iuda sicut cami
num ignis in lignis. et sicut facem ignis
in feno: et deuorabunt ad dexteram et ad si
nistram omnes populos in circuitu: et ha
bitabitur ihrlm rursum in loco suo in
ihrlm. Et saluabit dns tabernacula iu
da sicut in principio: ut non magnifice
glorietur domus dauid. et gloria habi
tantium ihrlm contra iudam. In die illa pro
teget dns habitatores ihrlm. Et erit qui
offenderit ex eis in die illa quasi dauid: et
domus dauid quasi dei. sicut angelus dni
in conspectu eius. Et erit in die illa que
ram conterere omnes gentes que veniunt con
tra ihrlm. Et effundam super domum dauid
et super habitatores ihrlm spm gratie et
precum. Et aspicient ad me quem confix
erunt. Et plangent eum planctu quasi super
unigenitum: et dolebunt super eum ut do
leri solet in morte primogeniti. In die il
la magnus erit planctus in ihrlm: si
cut planctus ad remmon in campo ma
geddon. Et plangent terre familie et fami
lie seorsum. Familie domus dauid seor
sum. et mulieres eorum seorsum. familie do
mus nathan seorsum: et mulieres eorum se
orsum. Familie domus leui seorsum: et mu
lieres eorum seorsum. Familie semei seorsum:
et mulieres eorum seorsum. Omnes familie
relique. familie et familie seorsum: et mu
lieres eorum seorsum.

XIII

In die illa erit fons patens domui iacob.
et habitantibus ihrlm: in ablutionem pec
catoris et menstruate. Et erit. in die il
la dicit dns exercituum dispdam nomi
na ydolorum de terra: et non memorabuntur
ultra. Et prophetas et spm immundum aufe
ram de terra. Et erit cum prophetauit quis
piam ultra: dicent ei pater eius et ma
ter eius qui genuerunt eum. Non viues:
quia mendacium locutus es in nomine dni.
Et configent eum pater eius et mater e
ius genitores eius: cum prophetauit. Et e
rit. in die illa confundentur prophete u
nusquisque ex visione sua cum propheta
uerit: nec operientur pallio saccino ut
mentiantur: sed dicet. Non sum propheta.
Homo agricola ego sum: quoniam adam ex
emplum meum ab adolescentia mea. Et
dicetur ei. Quid sunt plage iste in me
dio manuum tuarum: Et dicet. Hys pla
gatus sum in domo eorum qui diligebant
me. Framea suscitare super pastorem me
um. et super virum coherentem mihi: dicit do
minus exercituum. Percute pastorem: et dis
pergentur oues. Et conuertam manum me
am ad paruulos: et erunt in omni terra di
cit dns. Partes due dispergentur et defici
ent: et tertia pars relinquetur in ea. Et
ducam tertiam partem per ignem: et vram e
os sicut vritur argentum: et probabo eos
sicut probatur aurum. Ipse uocabit nomen
meum: et ego exaudiam eum. Dicam populus
meus es: et ipse dicet dns deus meus.

XIIII

Ecce dies
uenient dni: et diuidentur spo
lia tua in medio tui. Et congre
gabo omnes gentes ad ihrlm in prelium:
et capietur ciuitas et vastabuntur domus:
et mulieres violabuntur. Et egredietur
media pars ciuitatis in captiuitatem:
et reliquum populi non auferetur ex urbe.
Et egredietur dns et preliabitur contra
gentes illas: sicut preliatus est in die cer
taminis. Et stabunt pedes eius in die
illa super montem oliuarum: qui est contra
ihrlm ad orientem. Et scindetur mons o
liuarum ex media parte sui ad orientem et oc
cidentem: prerupto grandi valde. Et sepa
bitur medium montis ad aquilonem: et
medium eius ad meridiem. Et fugietis
ad vallem montium eorum: quoniam coniunge
tur vallis montium usque ad proximum
Et fugietis sicut fugistis a facie terre

motus: in diebus osie regis iuda. Et ve
niet dn̄s deus meus: omnesq; sc̄i cum
eo. Et erit in die illa non erit lux: sed
frigus et gelu. Et erit dies vna q̄ no
ta est dn̄o: non dies neq; nox: et in tē
pe uespe erit lux. Et erit in die illa ex
ibunt aque viue de ihrlm. Mediū ea
rū ad mare orientale: et mediū earū ad
mare nouissimū. In estate et in hye
me erunt: et erit dn̄s rex sup omnem
terrā. In die illa erit dn̄s vnus: et erit
nomen eius vnū. Et reuertet omnis
terra usq; ad desertū: de colle remmon
ad austrū ihrlm. Et exaltabitur et ha
bitabit in loco suo. a porta beniamin
usq; ad locū porte prioris. usq; ad por
tam angulorū: et a turre ananehel us
q; ad torcularia regis: et habitabunt
in ea. Et anathema non erit amplius:
sed sedebit ihrlm. Et hec erit plaga q̄
percuciet dn̄s omnes gentes: que pugna
uerūt aduersus ihrlm. Tabescet caro
vniuscuiusq; stantis sup pedes suos: et
oculi eius cōtabescent in foraminibus
suis: et lingua eorū contabescet in ore
suo. In die illo erit tumultus dn̄i mag
nus in eis: et apphendet vir manum
primi sui: et conseretur manus eius
sup manū primi sui. Sed et iudas
pugnabit aduersū ihrlm. Et congrega
buntur diuicie oīm gentiū in circuitu:
aurū et argentū. et uestes multe sa
tis. Et sic erit ruina equi et muli et
cameli et asini et oīm iumentorū q̄
fuerint in castris illis: sicut ruina
hec. Et omnes qui reliqui fuerint de
vniuersis gentibz que venerint contra
ihrlm. ascendent ab anno in ānū ut
adorent regem dn̄m exercituū: et ce
lebrent festiuitatē tabernaculorū. Et
erit. qui non ascenderit de familijs ter
re ad ihrlm ut adoret regem dn̄m ex
cercituū: non erit sup eos ymber. Et
si et familia egipti non ascenderit. et
non venerit. nec sup eos erit: sz erit
ruina qua percuciet dn̄s omnes gentes
que nō ascenderint ad celebrandā festi
uitatem tabernaculorū. Hoc erit pcc̄m
egypti: et hoc pcc̄m oīm gentiū que
non ascenderint ad celebrandā festiui
tatem tabernaculorū. In die illa erit qd̄
sup frenū equi est sc̄m dn̄o: et erunt
lebetes in domo dn̄i q̄si phyale coram
altari. Et erit omnis lebes in ihrlm et
in iuda sc̄ificatus dn̄o exercituū. Et
uenient omnes īmolantes et sument
ex eis et coquent in eis: et non erit mer
cator ultra in domo dn̄i exercituū in
die illo. Explicit Zacharias ꝓph. Incipit
Malachias ꝓph.

Onus uerbi dn̄i ad
isrl. in manu ma
lachie. Dilexi vos
dicit dn̄s. Et dix
istis. In quo dilex
isti nos? Nonne
frater erat esau
iacob dicit dn̄s? Et dilexi iacob: esau
autē odio habui. Et posui seyr mōtes
eius in solitudinē: et hereditatē eius ī
dracones deserti. Qd̄ si dixerit ydume
a destructi sumus. sed reuertentes edificabi
mus que destructa sunt: hec dicit dn̄s
exercituū. Isti edificabunt et ego des
truam: et uocabūtur tīmini īpietatis:
et ꝓplus cui iratus ē dn̄s usq; in eternū.
Et oculi vr̄i videbūt: et uos dicetis.
Magnificetur dn̄s sup tīminū israhel.
Filius honorat patrem: et seruus dn̄m
suū. Si ergo pater ego sum. ubi est ho
nor meus? Et si dn̄s ego sū. ubi est ti
mor meus? Dicit dn̄s exercituū ad
uos o sacerdotes qui despicitis nomē
meū: et dixistis. In quo despeximus
nomē tuū? Offertis sup altare meū
panē pollutū: et dicitis. In quo pol
luimus te? In eo qd̄ dicitis: mensa dn̄i
despecta ē. Si offeratis cecū ad īmolā
dum: nonne malū ē? Et si offeratis
claudū et languidū: nōne malū ē?
Offer illud duci tuo: si placuerit ei.
aut si suscepit faciē tuam dicit dn̄s

execrationē. Et nūc deprecamī vultū
dī ut misereat vr̄ī: de manu eōr vīa
fīm est hoc: si quo modo suscipiat fa
cies vr̄as dicat dñs exercituū. Quis
est in vobis qui claudat ostia: et mē
dat altare meū gratuito? Non ē mi
uoluntas in vobis dicat dñs exercituū:
et munꝰ non suscipiam de manu vr̄a.
Ab ortu enī solis usq; ad occasum mag
nū est nomen meū in gentibꝰ: et in oī
loco sacrificatur et offertur nomī me
o oblatio munda: quia magnū nomē
meū in gentibus dicat dñs exercituū.
Et vos polluistis illud in eo qđ dicatis.
mensa dñi contaminata est: et qđ sup
ponitur contemptibile est cī igne q̄ illđ
devorat. Et dixistis. Ecce de labore. Et
exsufflastis illud dicat dñs exercituū.
Et intulistis de rapinis claudū et lāg
uidū: et intulistis munus. Numquid
suscipiā illud de manu vr̄a dicat dñs:
Maledictus dolosus qui habet in grege
suo masculū. et votū faciens īmolat
debile dño: q[illegible] rex magnus ego di
cit dñs exercituum: et nomē meū hor
ribile in gentibus.

Et nūc ad vos mandatū hoc o
sacerdotes. Si nolueritis audie.
et si nolueritis ponē sup cor ue
stris gloriā nōi meo dicit dñs exercitu
um. mittam in vos egestatem: et ma
ledicam benedictionibꝰ vr̄is. et maledicā
illis qm̄ non posuistis sup cor. Ecce e
go picabo a vobis brachiū. et dispgā
sup vultū vr̄m stercus solemnitatū
vr̄arꝰ. et assumet vos secū: et scietis qꝝ
misi ad vos mandatū istud: ut ēet pac
tum meū cī leui dicit dñs exercituum.
Pactū meū fuit cī eo vite et pacis: et
dedi ei timorē et timuit me: et a facie
nominis mei pauebat. Lex veritatis fuit
in ore eius: et iniquitas nō est inuenta
in labijs eius. In pace et in equitate
ambulauit mecū: et multos auertit
ab iniquitate. Labia enī sacerdotis cu
stodiūt scientiā: et legem requirent ex
ore eius: quia angelus dñi exercituū
est. Vos autē recessistis de via: et scan
dalizastis plurimos in lege. Irritū fecis
tis pactū leui dicit dñs exercituum.
Propter qđ et ego dedi vos contemptibi
les et humiles omnibus plis: sicut nō
servastis vias meas. et accepistis fa
ciem in lege. Numquid non pater vnꝰ
omm nrm? Numquid non deus vnus
creauit nos? Quare ergo despicat vnꝰ
quisq; nostrū fratrem suū. violans pac
tum patrū nrōr? Prevaricatus est
iuda. et abhominatio facta est in isrl
et in ihrlm: quia contaminauit iudas
sanctificationē dñi quā dilexit. et habu
it filiam dei alieni. Disperdat dñs vir
qui fecerit hoc. magistrū et discipu
lum de tabernaculis iacob: et offeren
tem munꝰ dño exercituū. Et hoc rur
sum fecistis. Operiebatis lacrimis alta
re dñi fletu et mugitu: ita ut ultra
non respiciā ad sacrificiū: nec accipiā
placabile quid de manu vr̄a. Et dix
istis. Quā ob causam? Quia dñs testi
ficatus est inter te et uxorem pubta
tis tue: quā tu despexisti. Et hec par
ticeps tua: et uxor federis tui. Nonne
unus fecit? et reliquiū spūs eius ē? Et
quid unus quirit? nisi semen dei? Custo
dite ergo spūm vr̄m: et uxorē adolescē
tie tue noli despicere. Cū odio habueris:
dimitte dicit dñs deus isrl. Operiet
autē iniquitas vestimentū eius: dicit
dñs exercituū. Custodite spūm uestrū:
et uolite despicere. Laborare fecistis dñm
in sermonibꝰ vr̄is. Et dixistis. In quo
fecimꝰ eū laborare. In eo qđ dicitis. Omis
qui facit malū bonus ē in conspectu dñi:
et tales ei placent. Aut ubi ē deus
iudicij?

Ecce ego mittam angelū meū:
et prparabit viam ante faciem
meam. Et statim veniet ad templū suū
dñator quē vos queritis: et angelus
testamenti quē vos vultis. Ecce uenit
dicit dñs exercituū. Et quis poterit

cogitare diem aduentus eius: Et quis
stabit ad videndū eum: Ipē eni qi ig
nis conflans: et qsi herba fullonū. Et
sedebit conflans et emūdans argentū:
et purgabit filios leui. Et colabit eos
quasi aurū et qi argentū: et erūt dno
offerentes sacrificia in iusticia. Et pla
cebit dno sacrificiū iuda et ihrlm: sicut
dies seculi et sicut anni antiqui. Et ac
cedam ad uos in iudicio: et ero testis
velox maleficis et adulteris et puiris
et qui calūpniant mercedē mercēna
rij. viduas et pupillos et opprimūt pe
grinū: nec timuerūt me dicit dns exer
cituū. Ego eni dns et non mutor: et
uos filij iacob non estis consūpti. A
diebus eni patrū uroꝝ recessistis a le
gitimis meis: et non custodistis. Re
uertimi ad me: et reuertar ad uos di
cit dns exercituū. Et dixistis. In quo
reuertemur: Si affigit homo deū: qa
vos configitis me. Et dixistis. In quo
configimus te: In decimis et in pmi
tiuis. In penuria uos maledcī estis: et
me uos configitis gens tota. Inferte
omnē decimam in horreū et sit cibus
in domo mea: et pbate me sup hoc di
cit dns: si non aperuero uobis catarac
tas celi. et effudero uobis bndcionem
usqꝫ ad habundanciā. Et increpabo p
uobis deuorantē. et non corrūpet fruc
tum terre vre: nec erit sterilis vinea i
agro dicit dns exercituū: et btōs uos
dicent omnes gentes. Eritis eni uos t
ra desiderabilis: dicit dns exercituū. In
ualuerūt sup me uerba vra. dicit dns.
Et dixistis. Quid locuti sum contra te:
Et dixistis. Vanus est qui seruit dno.
Et qd emolumentū quia custodiuim
pcepta eius: et qa ambulauim tristes
coram dno exercituū: Ergo nūc btōs
dicim arrogantes. Siquidē edificati
sūt facientes impietatē: et temptaue
rūt deū et salui facti sunt. Tunc locuti
sūt timentes deū: vnusquisqꝫ cū pximo
suo. Et attendit dns et audiuit: et scrip
tus est liber monimēti corā eo. timenti
bus deū et cogitantibꝫ nomē eius. Et e
rūt michi ait dns exercituū in die qua
ego facio in peculiū: et pcam eis sicut
pcit vir filio suo seruienti sibi. Et cōuer
temi et videbitis quid sit int iustū et i
piū: et int seruientē deo et nō seruientē ei.

Ecce eni dies IIII
ueniet succensa qi camin: et
erūt omnes supbi et oms faci
entes ipietatē stipula. et inflammabit
eos dies veniens dicit dns exercituū:
que nō relinquet eis radicem et gmen.
Et orietur uobis timentibꝫ nomen me
um sol iusticie: et sanitas in pēnis eius.
Et egredienī et salietis sicut vituli de ar
mento: et calcabitis ipios cū fuerint ci
nis sub planta pedū uroꝝ: in die qua
ego facio dicit dns exercituū. Memen
tote legis moysi serui mei: quā man
daui ei in oreb ad omnē isrl pcepta et
iudicia. Ecce ego mittā uobis helyam
pphetam antequā ueni at dies dni mag
nus et horribilis: et conuertet cor pa
trū ad filios. et cor fi lioꝝ ad patres eo
rum: ne forte veniam et pcuciā tram
anathemate. Explicit Malachias
pphetarū duodecimus.

Incipit plogus sci iheronimi pres
biteri in libros machabeorum.

Machabeorū libri
duo pnotant pli
a inter hebreorū
duces gentēqꝫ psa
rum: pugnam
quoqꝫ sabbatoꝝ.
et nobiles macha
bei ducis triūphos:
ex cuius nomīe et libri ydem sunt nun
cupati. Hec quoqꝫ hystoria continet e
ciam inclita illa gesta machabeoꝝ fra

trū. qui sub antiocho rege pro sacris le
gibus dira tormenta pelli iussit: quos
mater pia cum diuisis supplicijs vege
retur. non solū non fleuit. sed et gau
dens hortabatur ad glām passionis.

Explicat prologus. Incipit liber
Machabeor p?

CTrūs est post
qm̄ peussit a
lexander philip
pi macedo qui
primus regnau
in grecia egres
sus de tra cethi
eorū rege pso
rum et medor: conflixitq; prelia multa.
et oīa obtinuit munitiones. Et interfecit
reges terre: et pertransiit usq; ad fines tre.
Et accepit spolia multitudinis gentiū:
et siluit terra in conspectu eius. Et cōgre
gauit virtutē et exercitū fortem nimis:
et exaltatus ē et elevatū est cor eius. Et
obtinuit regiones gentiū et tyrannos:
et facti sunt illi in tributū. Et post hec
cecidit in lectū: et cognouit quia morie
tur. Et vocauit pueros suos nobiles q̄
secū erant nutriti a iuuentute sua: et
diuisit illis regnū suū cū adhuc viuēt.
Et regnauit alexander annos duodecim:
et mortuus est. Et obtinuerūt pueri e
ius regnū. vnusquisq; in loco suo: et ī
posuerūt sibi omnes dyademata post
mortē eius: et filij eor post eos annis
multas. Et multiplicata sūt mala in
terra. Et exiit ex eis radix peccati an
tiochus illustris: filius antiochi regis
qui fuerat rome obses: et regnauit in
anno centesimo tricesimo et septimo re
gni greco?. In diebus illis exierūt ex i
srahel filij iniqui: et suaserunt multis di
centes. Eamus et disponamus testamen
tū cum gentib; que circa nos sūt: quia
ex quo recessimus ab eis inuenerūt nos
multa mala. Et bonus visus est sermo
in oculis eor. Et destinauerūt aliq̄ de
ipsis et abierunt ad regem: et dedit illis
potestatē ut facerent iustitias gentiū. Et
edificauerūt gymnasiū in hierosolimis
sedm leges nationū. et fecerūt sibi p̄pu
tia. Et recesserūt a testamento sco. et iūc
ti sunt nationib; et venūdati sūt. ut fa
cerent malū. Et paratū est regnū in cos
pectu antiochi: et cepit regnare in terra
egypti: ut regnaret sup duo regna. Et
intrauit in egyptū in multitudine gra
ui: in curribus et elephantis et equiti
bus. et copiosa nauiū multitudine: et
constituit bellū aduersus ptholomeū
regem egypti. Et veritus est ptholome
us a facie eius et fugit: et ceciderūt vul
nerati multi. Et comprehendit ciuitates
munitas in tra egypti: et accepit spo
lia tre egypti. Et conuertit antyochus
postq̄ peussit egyptū. in centesimo et
quadragesimo et tertio anno ascendit
ad isrl: et ascendit hierosolimā in mul
titudine grauī. Et intrauit in sanctifica
tionē cū superbia: et accepit altare aure
um. et candelabrū luminis et vniūsa
vasa eius et mensam p̄positionis et liba
toria et fialas et mortariola aurea et
velū. et coronas et ornamentū aureū.
qd̄ in facie templi erat: et cōminuit o
mia. Et accepit argentū et aurū: et va
sa concupiscibilia. Et accepit thesauros
occultos quos inuenit: et sublatis om
nibus abiit in terram suam. Et fecit
cedem hoīm: et locutus ē superbia magna.
Et factus est planctus magnus in
isrl. et in omī loco eor: et ingemuerūt
principes et seniores. Iuuenes et vir
gines infirmate sunt: et speciositas
mulierū immutata est. Omnis maritus
suppsit lamentū: que sedebant in tho
ro maritali lugebant. Et cōmota est
tra super inhabitantes in ea: et vniūsa
domus iacob induit confusionē. Et p̄
duos annos diex misit rex principē
tributor in ciuitates iuda: et venit hie
rusalem cū turba magna. Et locutus
est ad eos verba pacifica in dolo: et ere
diderūt ei. Et irruit sup ciuitatē repen

MACHA

te. et percussit eam plaga: et perdidit po
pulum multum ex israel. Et accepit spolia
ciuitatis: et succendit eam igni: et des
truxit domos eius et muros eius in cir
cuitu. Et captiuas duxerunt mulieres
et natos: et pecora possederunt. Et edi
ficauerunt ciuitatem dauid muro mag
no et firmo. et turribus firmis: et facta
est illis in arcem. Et posuerunt illic gen
tem peccatorum: viros iniquos. Et conualu
erunt in ea et posuerunt arma et es
cas: et congregauerunt spolia ihrlm et
reposuerunt illic: et facti sunt in laqueum
magnum. Et factum est hoc ad insidias sci
ficacioni: et in dyabolum malum in israel.
Et effuderunt sanguinem innocentem per cir
cuitum scificacionis: et contaminaue
runt scificacionem. Et fugerunt habitato
res ihrlm propter eos: et facta est habita
cio exterorum. Et facta est extera semini
suo: et nati eius reliquerunt eam. Sci
ficacio eius desolata est sicut solitudo.
Dies festi eius conuersi sunt in luctum: sab
bata eius in obprobrium: honores eius
in nichilum. Secundum gloriam eius mul
tiplicata est ignominia eius: et subli
mitas eius conuersa est in luctum. Et scrip
sit rex antiochus omni regno suo: ut
esset omnis populus vnus. Et relique
runt vnusquisque legem suam: et con
senserunt omnes gentes secundum uerbum re
gis antiochi. Et multi ex israel consen
serunt ei: et sacrificauerunt ydolis: et
coinquinauerunt sabbatum. Et misit rex an
tyochus libros per manus nunciorum in ihe
rusalem. et in omnes ciuitates iude:
ut sequerentur leges gencium terre. et pro
hiberent holocausta et sacrificia et pla
caciones fieri in templo dei: et prohibe
rent celebrari sabbatum. et dies solemp
nes: et coinquinari sancta. et sanctum populum
israel. Et iussit edificari aras et templa
et ydola. et immolari carnes suillas. et
pecora communia. et relinquere filios suos in
circumcisos. et coinquinari animas eorum in
omnibus immundiciis et abhominacionibus.

ita ut obliuiscerentur legem et immutarent om
nes iustificaciones dei: et quicumque non fe
cissent secundum uerbum regis antyochi mo
rerentur. Secundum omnia uerba hec scripsit
omni regno suo: et preposuit principes po
pulo qui hec fieri cogerent: et iusserunt
ciuitatibus inde sacrificare. Et congrega
ti sunt multi de populo ad eos qui dereliq
rant legem domini: et fecerunt mala super ter
ram: et effugauerunt populum israel in abdi
tis et in absconditis fugitiuorum locis.
Die quincadecima mensis casleu. quinto
et quadragesimo anno: edificauit rex an
tiochus abhominandum ydolum desolacio
nis. super altare dei. Et per vniuersas ciuita
tes iuda in circuitu edificauerunt aras: et
ante ianuas domorum. et in plateis incen
debant thura et sacrificabant. Et libros
legis dei combusserunt igni: scindentes e
os. Et apud quecumque inueniebantur libri
testamenti domini. et quicumque obseruabant
legem domini: secundum edictum regis trucidabant
eum. In virtute sua faciebant hec populo
israel: qui inueniebantur in omni mense in
ciuitatibus. Et quinta et vicesima die men
sis: sacrificabant super aram que erat
contra altare. Et mulieres que circum
cidebant filios suos: trucidabantur secun
dum iussum regis antiochi. Et suspendebant
pueros a ceruicibus per vniuersas domos e
orum: et eos qui circumciderunt eos truci
dabant. Et multi de populo israel diffinierunt
apud se ut non manducarent immunda:
et elegerunt magis mori quam cibis coinqui
nari immundis. Et noluerunt infringere
legem dei sanctam: et trucidati sunt. Et facta
est ira magna super populum valde.

In diebus illis surrexit mathathias fi
lius iohannis. filius symeonis sacerdos
ex filiis ioarim ab ihrlm: et consedit in
monte modyn. Et habebat filios quinque:
iohannan qui cognominabatur gaddis.
et symon qui cognominabatur thasi. et iu
das qui vocabatur machabeus. et elea
zarus qui cognominabatur abaron. et iona
thas qui cognominabatur aphus. Hii vi

derunt mala. que fiebant in ppl'o iuda et
in ihrlm. Et dixit mathathyas. Ve mi.
Vt quid natus sum videre contricionē
ppli mei et contricionē ciuitatis sancte:
et sedere illic cū datur in manibz inimi
cor: Sancta in manu extraneor fcā
sunt. Templū eius sicut homo igno
bilis: vasa glorie eius captiua abduc
ta sunt. Trucidati sunt senes eius in
plateis: et iuuenes eius ceciderūt in
gladio inimicor. Que gens non here
ditauit regnū eius: et non obtinuit
spolia eius: Omis composicio eius ē
ablata. Que erat libera fcā est ancil
la. Et ecce scā nrā et pulchritudo nrā.
et claritas nrā desolata est: et coinq
nauerūt eam gentes. Quid ergo no
bis adhuc viuere: Et scidit matha
thias et filij eius uestimenta sua. et o
peruerūt se cilicijs: et planxerūt valde.
Et uenerūt illuc qui missi erant a re
ge antyocho: ut cogerent eos qui cō
fugerant in ciuitatem modyn. imo
lare et accendere thura. et a lege dei
discedere. Et multi de ppl'o isrl' consen
cientes accesserūt ad eos. Sed matha
thias et filij eius. constanter steterūt.
Et rndentes qui missi erant ab anty
ocho: dixerūt mathathie. Princeps
et clarissimus et magnus es in hac
ciuitate: et ornatus filijs et fratribz.
Ergo accede prior et fac iussū regis
sicut fecerūt omnes gentes et viri iu
da et qui remanserunt in ihrlm: et
eris tu et filij tui inter amicos regis.
et amplificatus argento et auro et
muneribz multis. Et respondit ma
thathias: et dixit magna uoce. Et
si omēs gentes regi antyocho obedi
unt ut discedant vnusquisqz a serui
tute patrū suor et consenciūt man
datis eius: ego et filij mei. et frēs mei.
obediemus legi patrū nrōr: ppicius
sit nobis deus. Non est nobis utile r
linquere legem et iusticias dei. Non au
diemus uerba regis antyochi. nec sa
crificabimus transgredientes legis nrē
mandata: ut eamus altera via. Et ut
cessauit loqui uerba hec: accessit qui
dam iudeus in oīm oculis sacrificare
ydolis sup aram in ciuitate modyn
scdm iussum regis. Et vidit matha
thias et doluit: et contremuerūt re
nes eius. Et accensus est furor eius
scdm iudiciū legis: et insiliens truci
dauit eum sup aram. Sed et virū qm
miserat rex antyochus qui cogebat
imolare. occidit in ipo tempe: et a
ram destruxit. Et zelatus est legem:
sicut fecit phynees zambri filio salo
mi. Et exclamauit mathathias vo
ce magna dicens. Omis qui zelū
habz legis: statuens testamentū ex
eat post me. Et fugit ipē et filij eius
in montes: et reliquerunt qcūqz ha
buerūt in ciuitate. Tunc descenderūt
multi querentes iudiciū et iusticiā
in desertū. ut sederent ibi ipi et filij eor
et mulieres eor et pecora eor: qm in
durauerūt sup eos mala. Et renūcia
tū est viris regis et exercitui qui erant
in ihrlm ciuitate dauid. qm discessis
sent viri quidā qui dissipauerūt mā
datū regis. in loca occulta in deserto:
et abissent post illos multi. Et stati
prexerūt ad eos: et constituerūt aduer
sus eos pliū. in die sabbator: et dixe
runt ad eos. Resistitis et nūc adhuc:
Exite et facite scdm uerbū regis: et vi
uetis. Et dixerūt. Non exibimus. neqz
faciemus uerbū regis: ut polluamus
diem sabbator. Et concitauerūt adu
sus eos preliū: et non rnderūt eis. ne
qz oppilauerūt loca occulta. dicentes.
Moriamur omēs in simplicitate nos
tra: et testes erūt sup nos celū et tra.
qd iniuste pditis nos. Et intulerūt eis
bellū sabbatis. Et mortui sunt ipsi
et uxores eor et filij eor et pecora eo
rum: usqz ad mille animas hoīm. Et
cognouit mathathias et amici eius:
et luctū habuerūt sup eos valde. Et

MACHA

dixit vir primo suo. Hi omnes fecerunt sicut fratres mei fecerunt. et nō pugnauerunt aduersus gentes p animabus nris et iustificacionibz nris: eripuit de manu peccatorum nos a tira. Et cogitauerunt dicentes. Omnis homo quicūqz venerit ad nos in bello die sabbatorū. pugnemus aduersus eū: et non morietur omnes. sicut mortui sunt fres nri in occultis. Tunc congregata ē ad eos synagoga iudeor fortis viribz et ualde: omnis uolūtarius in lege. Et omnes qui fugiebant a malis addicti sunt ad eos: et fō sunt illis ad firmamentū. Et collegerūt exercitum: et percusserūt peccores in ira sua. et viros iniquos in indignacione sua: et ceteri fugerūt ad nacones ut euaderent. Et surrexit mathathias et amici eius et destruxerūt aras: et ompes ceperūt pueros circūcisos quotqz ī ueneruīt in finibz isr' in fortitudine: et persecuti sunt filios superbie. Et prosperatū est opus in manu eor: et obtinuerūt legem de manibz gentiū et de manibz regū: et non dederunt cornu peccori. Et appropinquauerūt dies mathatye moriendi: et dixit filiis suis. Nunc confortata ē superbia et castigacio: et tempus euersionis. et ira indignacionis. Nunc ergo o filij emulatores estote legis. et date aiam uestras pro testamento patrū: et memorate opera patrū que fecerūt in generacionibz suis: et accipietis gloriam magnā et nomē eternū. Abraham nonne in temptacione inuentus ē fidelis: et reputatū est ei ad iusticiā: Ioseph in tempe angustie sue custodiuit mandatum: et factus est dns egipti. Phynees pr noster zelando zelum dei: accepit testamentū sacerdocij eterni. Jhus dū impleuit uerbū: factus est dux isr'. Caleph dū testificat in ecclia: accepit hereditatē. Dauid ī sua mia: consecutus ē sedem regni in secula. Helyas dū zelat zelū legis: receptus est in celū. Ananias. azarias. misael. credentes liberati sunt de flamma. Danihel in sua simplicitate liberatus est de ore leonū. Et ita cogitate p generacionē et generacionē: quia omnes qui sperant in eū non infirmabuntur. Et a uerbis uri peccoris ne timueritis: quia gloria eius stercus et vermis ē. Hodie extollitur et cras nō inuenief: quia cōuersus ē in tirā suā: et cogitacio eius perijt. Vos ergo filij confortamini et viriliter agite in lege: quia in ipa glorioli eritis. Et ecce symon frater uester scio qđ vir consilij ē: ipsum audite semp. et ipe uobis erit pater. Et iudas machabeus fortis virtutibus a iuuentute sua sit uobis princeps militie: et ipe ager bellū populi. Et adducetis uos omnes fores legis: et vindicate vindictam populi uestri. Retribuite retribucionē gentibz: et intendite in pceptū legis. Et benedixit eos: et appositus est ad patres suos. Et defunctus ē centesimo et quadragesimo sexto anno: et sepultus est a filiis in sepulchris patrū suor in modyn: et plauerūt eum omnis isr' planctu magno.

Et surrexit iudas qui uocabatur machabeus filius eius pro eo: et adiuuabant eum omnes fratres eius. et uniuersi qui se cōiunxerant patri eius: et pugnabant pugnū isr' cū leticia. Et dilatauit gloriā ppli sui: et induit se lorica sicut gigas. et circumcinxit se armis bellicis suis: et prelijs: et protegebat castra gladio suo. Humilis factus est leoni in operibz suis: et sicut catulus leonis rugiens in venacione. Et persecutus ē iniquos perquirens eos: et qui conturbabant ppl'm suū. eos succendit flāmis. Et repulsi sunt timore eius: et omnes operarij iniquitatis conturbati sūt: et directa est salus in manu eius. Et ex-

acerbabat reges multos: et letifica
bat iacob in opibus suis: et in seculū
memoria eius in bñdcione. Et pam
bulauit ciuitates iuda. et pdidit ipi
os ex eis: et auertit iram ab isrl. Et
noiatus est usq; ad nouissimū terre:
et congregauit peūtes. Et congrega
uit apollonius gentes: et a samaria
virtutē multā et magnā ad bellandū
contr isrl. Et cognouit iudas. et exiit
obuiam illi: et pcussit et occidit illū.
Et ceciderūt vulnerati multi: et reliq
fugerūt. Et accepit spolia eoꝝ. Et gla
dium apollonij abstulit iudas: et erat
pugnans in eo omnibus diebꝫ. Et au
diuit seron princeps exercitus syrie
qd congregauit iudas congregacionē
et ecclīam fidelium secū: et ait. Faciā m
nomē et glorificabor in regno: et de
bellabo iudam et eos qui cum ipo sūt:
qui spnebant uerbū regis. Et ppara
uerunt se. Et ascenderunt cū eo castra
ipioꝝ fortes auxiliarij: ut facerēt vin
dictam in filios israhel. Et appropin
quauerūt usq; betheron: et exiuit iu
das obuiam illi cū paucis. Vt viderūt
autē exercitū venientē sibi obuiam:
dixerūt iude. Quomō poterim⁹ pau
ci pugnare ad multitudinē tantam
tam fortem: Et nos fatigati sum⁹ ieiu
nio hodie. Et ait iudas. Facile est con
cludi multos in manus paucoꝝ: et
non est differencia in conspcū dei celi
liberare in mltis et in paucis: qa nō
in multitudīe exercitus victoria belli.
sed de celo fortitudo ē. Ipi veniūt ad
nos in multitudine contumaci et su
pbia: ut dispdant nos et uxores nos
tras et filios nros et ut spolient nos.
Nos uero pugnabim⁹ pro aīabꝫ nos
tris et legibus nris: et ipē dns conte
ret eos ante faciem nrām. Vos autē
ne timueritis eos. Vt cessauit autem
loqui insiluit in eos subito: et cōtri
tus ē seron. et exercitus eius in con
spcū ipius. Et psequebat eū in descē

su betheron usq; in campū: et cecide
rūt ex eis octingenti viri: reliqui aūt
fugerūt in tram phylistijm. Et cecidit
timor iude ac fratrū eius et formido
sup omnes gentes in circuitu eoꝝ: et
puenit ad regem nomen eius: et de p
lijs iude narrabant omēs gētes. Vt
autē audiuit antyochus rex sermo
nes istos iratus est animo: et misit
et congregauit exercitū vniūsi regni
sui castra forcia valde. Et aperuit era
riū suū. et dedit stipendia exercitui in
annū: et mandauit illis ut eēnt pati
ad omnia. Et vidit qd defecit pecunia
de thesauris. et tributa regionis modi
ca. ppter dissensionē et plagam quam
fecit in tra. ut tolleret legitima que e
rant a pmis diebꝫ: et timuit ne non
haberet et semel et bis in sūptus. et do
natiua que dederat ante larga manu.
et habundauerat sup reges qui ante
eū fuerant: et consternatus erat ani
mo valde. Et cogitauit ire in psidem:
ut acciperet tributa regionū. et congre
garet argentū multum. Et reliquit
lysiam hominē nobilem de gnē rega
li sup negocia regia a flumine eufra
ten usq; ad flumen egipti: et ut nutri
ret antyochū filiū suū donec rediret.
Et tradidit ei mediū exercitū et ele
phantos. et mandauit ei de omnibus
que uolebat et de inhabitantibꝫ iude
am et ihrlm: et ut mitteret ad eos exer
citū ad conterendam et extirpandam
virtutē isrl et reliquias ihrlm. et au
ferendam memoriam eoꝝ de loco: et
ut constitueret habitatores filios ali
enigenas in omnibꝫ finibꝫ eoꝝ: et sor
te distribueret tram eoꝝ. Et rex assūp
sit ptem exercitus residui: et exiuit
ab antyochia ciuitate regni sui. an
no centesimo et quadragesimo et sep
timo. Et transfretauit eufraten flu
men: et pambulabat supiores regi
ones. Et elegit lysias ptolomeū fili
um dorimini. et nycanorē. et gorgi

am. viros potentes ex amicis regis: et misit cum eis quadraginta mili a virorum et septem milia equitum: ut venirent in terram iuda. et dispderent eam secundum verbum regis. Et processerunt ut irent cum universa virtute sua: et venerunt et applicuerunt amaum in terra campestri. Et audierunt mercatores regionum nomen eorum: et acceperunt argentum et aurum multum valde. et pueros: et venerunt in castra. ut acciperent filios israel in servos. Et additi sunt ad eos exercitus syrie: et terre alienigenarum. Et vidit iudas et fratres eius quia multiplicata sunt mala: et exercitus applicabat ad fines eorum. Et cognoverunt verba regis. que mandavit populo facere in interitum et consummacionem: et dixerunt unusquisque ad proximum suum. Erigamus deiectionem populi nostri: et pugnemus pro populo nostro et sanctis nostris. Et congregatus est conventus ut essent parati in prelium: et ut orarent et peterent misericordiam et miseraciones. Et ihrlm non inhabitabatur: sed erat sicut desertum. Non erat qui ingrederetur et egrederetur de natis eius: et sanctum conculcabatur: et filii alienigenarum erant in arce. Ibi erat habitacio gencium. Et ablata est voluptas ab iacob: et defecit ibi tybia et cythara. Et congregati sunt et venerunt in massephat contra ihrlm: quia locus oracionis erat in massephat ante in israel. Et ieiunaverunt illa die: et induerunt se ciliciis. et cinere in capite suo: et destituerunt vestimenta sua. Et expanderunt libros legis de quibus scrutabantur gentes similitudinem simulachrorum suorum: et attulerunt ornamenta sacerdotalia. et primicias et decimas. Et suscitaverunt nazareos qui impleverant dies: et clamaverunt voce magna in celum dicentes. Quid faciemus istis: et quo eos ducemus? Et sancta tua conculcata sunt et contaminata sunt: et sacerdotes tui facti sunt in luctu et humilitate. Et ecce naciones convenerunt adversum nos: ut nos dispdant. Tu scis que cogitant in nos. Quomodo poterimus subsistere ante faciem illorum: nisi tu adiuves nos? Et tubis exclamaverunt voce magna. Et post hoc constituit iudas duces populi: tribunos et centuriones et pentecontarcos et decuriones. Et dixit hiis qui edificabant domos. et sponsabant uxores. et plantabant vineas. et formidolosis: ut redirent unusquisque in domum suam secundum legem. Et moverunt castra: et collocaverunt ad austrum amaum. Et ait iudas. Accinginum: et estote filii potentes. Estote parati in mane. ut pugnetis adversum naciones has que convenerunt dispdere nos et sancta nostra: quoniam melius est nos mori in bello: quam videre mala gentis nostre et sanctorum. Sicut autem fuerit voluntas in celo: sic fiat.

IIII

Et assumpsit gorgias quinque milia virorum et mille equites electos: et moverunt castra nocte ut applicarent ad castra iudeorum et percuterent eos subito. Et filii qui erant ex arce: erant illis duces. Et audivit iudas: et surrexit ipse et potentes percutere virtutem exercituum regis. que erat in amaum. Adhuc enim dispersus erat exercitus a castris. Et venit gorgias in castra iude noctu: et neminem invenit. Et querebant eos in montibus: quoniam dixit. Fugiunt hii a nobis. Et cum dies factus esset apparuit iudas in campo cum tribus milibus virorum tantum: quia tegumenta et gladios non habebant. Et viderunt castra gencium valida: et loricatos et equitatus in circuitu eorum: et hii docti prelium. Et ait iudas viris qui secum erant. Ne timueritis multitudinem eorum: et impetum ne formidetis. Memento te qualiter salvi facti sunt patres nostri in mari rubro: cum sequeretur eos phara

o cū exercitu multo. Et nūc clamem⁹
in celum et miserebitur nr̄i dn̄s: et me
mor erit testamenti patrū nr̄or. et con
teret exercitū istū ante faciē nostram
hodie: et scient omnes gentes quia ē
qui redimat et liberet isrl'. Et leuaue
rūt alienigene oculos suos. et viderūt
eos venientes ex aduerso: et exierunt
de castris in preliū. Et tuba cecinerūt
hij qui erant cū iuda. et congressi sūt:
et contrite sunt gentes. et fugerunt in
campū. Nouissimi autē ceciderūt in
gladio. Et psecuti sunt eos usq; gaze
ron: et usq; in campos ydumee et azo
ti et iamnie. Et ceciderūt ex illis ad tri
a milia viror. Et reuersus ē iudas et
exercitus eius sequens eū: et dixit ad
pplm. Non concupiscatis spolia: qui
a bellū contra nos est: et gorgias et ex
cercitus eius in monte prope nos. Sed
state contra inimicos nr̄os et expugna
te eos: et post hec sumetis spolia. Et ad
huc loquente iuda: ecce apparuit pars
quedam pspiciēs de monte. Et uidit gor
gias qd̄ in fugam cōuersi sunt sui: et
succensa sunt castra. Fum⁹ eū qui vide
batur: declarabat qd̄ fcm̄ est. Quibz
illi conspectis timuerūt valde: aspicien
tes simul et iudam et exercitū in cam
po patum ad preliū. Et fugerūt omēs
in campo alienigenar: et iudas reuer
sus est ad spolia castror. Et acceperūt
aurū multū et argentū et iacinctum.
et purpurā marinā: et opes magnas.
Et conuersi ynū canebant et bn̄dicebāt
in celū qm̄ bonus ē: qm̄ in scl̄m mīa
eius. Et fcā est salus magna in isrl' ī
illa die. Quicūq; autē alienigenarū
euaserūt: venerūt et annūciauerunt
lysie. vniuersa que acciderant. Quibus
auditis ille consternatus aīmo deficie
bat: qd̄ non qualia uoluit talia conti
gerūt in isrl'. et qualia mandauit rex.
Et sequenti anno congregauit lysias
elector viror sexaginta milia et equi
tum q̄nq; milia: ut debellaret eos. Et
venerūt in iudeam: et castra posuerūt
in betheron. Et occurrit illis iudas cū
decem milibz viris: et viderūt exercitū
fortem. Et orauit et dixit. Bn̄dictus
es saluator isrl' qui contriuisti impe
tū potentis in manu serui tui dauid:
et tradidisti castra alienigenar ī ma
nus ionathe filij saul et armigeri ei⁹.
Conclude exercitū istū in manu ppli
tui isrl': et confundātur in exercitu
suo et equitibz. Da illis formidinem.
et tabefac audaciā virtutis eor: et cō
moueant contricōne sua. Deice eos
gladio diligenciū te: et collaudent te
omēs qui nouerūt nomē tuū in ym
nis. Et cōmiserūt: et ceciderunt de ex
cercitu lisie q̄nq; milia viror. Videns
autē lysias suor fugam. et iudeor au
daciam. et qd̄ pati sunt aut viuere a
mori fortit': abijt antyochiam et ele
git milites. ut multiplicati rursus
venirēt in iudeam. Dixit autē iudas
et frēs eius. Ecce contriti sunt inimici
nr̄i: ascendamus nūc mūdare scā et
renouare. Et congregatus ē omīs ex
cercitus: et ascenderunt in montē sy
on. Et viderūt scīficacōnem desertam.
et altare pphanatū. et portas exustas:
et in atrijs virgulta nata sicut in sal
tu. et in montibz. et pastoforia diruta.
Sciderūt uestimenta sua. et planxerūt
planctu magno: et imposuerūt cine
rem sup caput suū: et ceciderūt in fa
ciem sup terram. Et exclamauerūt tubis
signor: et clamauerūt in celū. Tunc
ordinauit iudas viros ut pugnarent
aduersus eos qui erant in arce: donec
emūdarent sancta. Et elegit sacerdotes
sine macula volūtatem habentes in
lege dei. Et mūdauerūt sancta: et tule
runt lapides contamīacōnis in locū ī
mūdū. Et cogitauit de altari holocau
storū qd̄ pphanatū erat: quid de eo
faceret. Et incidit illi conciliū bonū
ut destrueret illud: ne forte eēt illis in
obprobriū: q̄a contamīauerūt illud

gentes. et demoliti sunt illud. Et repo
suerunt lapides in monte domus in loco
apto: quo adusque ueniret ꝓpha et ru
deret de eis. Et acceperunt lapides inte
gros scdm legem: et edificauerunt al
tare nouum. secundum illud qd fuit prius.
Et edificauerunt scā. et que intra domum
intrinsecus: et edem et atria scificaue
runt: et fecerunt uasa scā noua. Et in
tulerunt candelabrum et altare incenso
rum. et mensam in templum: et incensum
posuerunt sup altare. Et accenderunt lu
cernas que sup candelabrum erant: et lu
cebant in templo. Et posuerunt sup mē
sam panes et appenderunt uela: et con
summauerunt omnia opa que fecerunt.
Et ante matutinum surrexerunt quinta
et uicesima mensis noui. hic mensis
casleu. centesimi quadragesimi octaui
anni. Et optulerunt sacrificium scdm le
gem sup altare holocaustorum nouum qd
fecerunt. Scdm tempus et scdm diem
in qua contaminauerunt illud gentes:
in ipsa renouatum ē in canticis et cytha
ris. et cynaris. et cymbalis. Et cecidit
omnis ꝑplus in faciē et adorauerunt: et
bndixerunt in celum eum qui ꝓsperauit eis.
Et fecerunt dedicacionē altaris diebus
octo: et optulerunt holocausta cum leti
cia et salutaria laudis. Et ornauerunt
faciē templi coronis aureis et scutulis:
et dedicauerunt portas et pastoforia:
et imposuerunt eis ianuas. Et facta ē
leticia in ꝑplo magna valde: et auer
sum ē obꝓbrium gentium. Et statuit iu
das et fratres eius et uniuersa ecclia is
rahel: ut agatur dies dedicacōnis al
taris in temporibus suis. ab anno in an
num ꝑ dies octo. a quinta et uicesima mē
sis casleu cum leticia et gaudio. Et edi
ficauerunt in tempore illo montē syon.
et ꝑ circuitum muros altos et turres fir
mas: ne qn̄ uenirent gentes et cōcul
carent eum. sicut antea fecerunt. Et col
locauit illic excercitum ut seruarent eum:
et muniuit eum ad custodiendam beth

suram: ut haberet ꝑplus municionē
contra faciem ydumee.

Et factum est ut audierunt gentes
in circuitu quia edificatum est
altare et sanctuarium sicut prius:
irate sunt valde. Et cogitabant tollere
genus iacob qui erant inter eos: et cepe
runt occidere de ꝑplo et ꝑsequi. Et debel
labat iudas filios esau in ydumea. et
eos qui erant in atrabactane. quia
circumsedebat israhelitas: et percussit eos
plaga magna. Et recordatus ē mali
ciam filiorum bean. qui erant ꝑplo in la
queum. et in scandalum. insidiantes ei in
uia: et conclusi sunt ab eo in turribus.
Et applicuit ad eos et anathematiza
uit eos: et incendit turres eorum igni cum
omnibus qui in eis erant. Et transiit
ad filios ammon: et inuenit manum for
tem et ꝑplm copiosum. et thimotheum
ducem ipsorum. Et commisit cum eis ꝑlia mul
ta: et contriti sunt in conspectu eorum: et ꝑ
cussit eos. Et cepit iazer ciuitatē et fili
as eius: et reuersus ē in iudeam. Et con
gregate sunt gentes que sunt in gala
ad aduersus israhelitas. qui erant in fi
nibus eorum ut tollerent eos: et fugerunt
in datheman municionē. Et miserunt
lrās ad iudam et fratres eius dicentes. Con
gregate sunt aduersum nos gentes per
circuitum ut auferant nos et parant ue
nire et occupare municionē in quam con
fugimus: et thimotheus est dux exer
citus eorum. Nunc ergo ueni eripe nos
de manibus eorum: quia cecidit multitudo
de nobis: et omnes fratres nri qui erant
in locis ubique interfecti sunt. Et captiuas
abduxerunt uxores eorum. et natos et spo
lia: et ꝑemerunt illic ferme mille uiros.
Et adhuc epistole legebantur: et ecce alii
nuncii uenerunt de galilea conscissis tuni
cis nunciantes scdm uerba hec. dicentes
conuenisse aduersum se a ptolomayda. et
tyro et sydone: et repleta ē omnis galile
a alienigenis ut nos consumant. Ut
audiuit autē iudas et ꝑplus sermones

istos: cōuenit ecclia magna cogitare
quid facerēt frībus suis qui in tribula
cione erant. et expugnabantur ab eis.
Dixitq; iudas symoni frī suo. Elige ti
bi viros: et uade et libera frēs tuos in
galilea. Ego enī et frater meus iona
thas ibimus in galadithim. Et reliq̄t
iosephū filiū zacharie et azariam du
ces ꝓpli. cū residuo exercitu in iudea ad
custodiam: et p̄cepit illis dicens. Pre
estote ꝓplo huic: et nolite bellū cōmit
tere adūsus gentes donec reuertamur.
Et dati sunt symoni viri tria milia
ut irent in galileam: inde autē octo
milia in galadythim. Et abijt symō
in galileam: et cōmisit prelia multa
cū gentibz. Et contrite sunt gentes a fa
cie eius: et ꝑsecutus est eos usq; ad por
tam ptolomaidis. Et ceciderūt de genti
bus fere tria milia virorū: et accepit spo
lia eorū. Et assūpsit eos qui erant in ga
lilea et in arbatis cū vxoribz et natis.
et omībz que erant illis: et adduxit in
iudeam cū leticia magna. Et iudas ma
chabeus et ionathas et frēs eius trans
ierunt iordanen: et abierūt viam triū
dierū ꝑ desertū. Et occurrerūt eis nabu
thei et susceperunt eos pacifice: et nar
rauerūt eis omīa que acciderant frībꝰ
eorū in galaditide: et quia multi ex eis
comp̄hensi sunt in basara. et bosor. et
in alimis. et in casphor. et mageth et
carnayn. Hec omnes ciuitates muni
te et magne. Sed et in ceteris ciuitati
bus galaditidis tenentur cōprehensi. Et
in crastinū constituerūt admouere exer
citū. ciuitatibz hijs: et comp̄hendere ꝛ
tollere eos ī vna die. Et cōuertit iudas et
exercitus eius viam in desertū bosor
repente: et occupauit ciuitatē. Et occi
dit omnē masculū in ore gladij: et ac
cepit omīa spolia eorū: et succendit eā
igni. Et surrexerūt inde nocte: et ibāt
usq; ad municionē. Et factū est diluculo
cū allenassent oculos suos: et ecce
ꝓplus multus cuiꝰ non erat nūs. por
tantes scalas et machinas. ut cōpre
henderent municionē et expugnarēt
eos. Et vidit iudas quia cepit bellū:
et clamor belli ascendit ad celū sicut
tuba. et clamor magnus de ciuitate:
dixit exercitui suo. Pugnate hodie
pro fratribz vr̄is. Et venit tribz ordini
bus post eos. Et exclamauerūt tubis:
et clamauerūt in orōne. Et cognoue
runt castra thymothei quia macha
beus est: et refugerūt a facie eius. Et
ꝑcusserūt eos plaga magna. Et ceci
derunt ex eis in illa die fere octo mili
a virorū. Et diūtit iudas in maspha:
et expugnauit et cepit eam. Et occidit
omnē masculū eius. et sumpsit spo
lia eius: et succendit eam igni. Inde
ꝑrexit et cepit casbon. et maged. et bo
zor: et reliquas ciuitates galaditidis.
Post hec autē uerba congregauit thi
motheus exercitū aliū: et castra posu
it contra raphon. trans torrentē. Et
misit iudas speculari exercitū. Et re
nūciauerūt ei dicentes. quia cōuene
runt ad eum omnes gentes que in cir
cuitu nr̄o sunt exercitus multus ni
mis: et arabas conduxerūt in auxi
liū sibi: et castra posuerūt trans tor
rentē. ꝑati uenire ad te in p̄liū. Et ab
ijt iudas obuiam illis. Et ait thymo
theus principibz exercitus sui. Cū ap
ꝓpiauerit iudas et exercitus eius ad
torrentē aque: si transierit ad nos p̄
or non poterimꝰ sustinere eū: q̄a potens
potit adūsū nos. Si uero timuerit trās
ire et posuerit castra citra flumē: trās
fretemus ad eos. et poterimꝰ adūsus
illū. Vt autē appropinq̄uit iudas ad
torrentē aque: statuit scribas populi
secus torrentē et mandauit eis dicens.
Neminē hoīm reliqueritis: sed veni
ant omnes in preliū. Et transfreta
uit ad illos prior: et omīs ꝓplus post
eum. Et contrite sūt ante faciem eorū
omnes gentes: et ꝓiecerūt arma sua:
et fugerūt ad fanū q̄d est in charna

yu. Et occupauit ipam ciuitatē: et ca
ui fugauit igni eam omnibz qui e
rant in ipō. Et oppressa est carnayn:
et non potuit sustinē contra faciem
iude. Et congregauit iudas vniuersos
israhelitas qui erant in galaadite a
minimo usq; ad maximū. et vxores eor
et natos. et exercitū magnū valde: ut
venirent in terrā iude. Et venerūt usq;
ephron. Et hec ciuitas magna in itu
su posita munita valde: et non erat
declinare ab ea dextra uel sinistra: sz
p mediam iter erat. Et inclusērūt se
hij qui erant in ciuitate: et obstruxe
runt portas lapidibz. Et misit ad e
os iudas uerbis pacificis dicens. Tran
eamus p terram vrām ut eamus in
terram tuam: et nemo nobis nocebit:
tantū pedibz transibim⁹. Et nolebāt
eis aperire. Et pcepit iudas pdicare in
castris: ut applicarent vnusquisq; in
quo erat loco. Et applicuerūt se viri v
tutis: et oppugnauit ciuitatē illam
tota die et tota nocte: et tradita ē ci
uitas in manu eius. Et peremit
omnē masculū in ore gladij: et exa
diauit eam. Et accepit spolia eius:
et transijt p totam ciuitatē sup inter
fectos. Et transgressi sunt iordanen i
campo magno. contra facē bethsan.
Et erat iudas congregans extremos:
et exhortabatur pplm p totam viam.
donec venerūt in terram iuda. Et ascē
derūt in montē syon cū letitia et gau
dio: et obtulerūt holocausta. qđ nemo
ex eis occidisset. donec reuterentur in
pace. Et in diebus quibz erat iudas t
ionathas in tra galaad. et symon fr
eius in galilea. contra faciem ptholo
maydis: audiuit iosephus zacharie
filius. et azarias princeps virtutis ea
bene gestas. et prelia que facta sūt: et
dixit. Faciamus et ipi nobis nomen:
et eamus pugnare aduersū gentes que
in circuitu nrō sunt. Et pcepit hijs q
erant in exercitu suo: et abierūt iam

uiam. Et exiuit gorgias de ciuitate t
vir eius obuiam illis in pugnā: et
fugati sunt iosephus et azarias usq;
in fines iude. Et ceciderūt in illa die de
plō ilir ad duo milia viri. Et facta ē
fuga magna in plō: quia non audi
erant iudam et frēs eius: existimantes
se fortē facturos. Ipi aut̄ non erant
de semine virox illox: p quos salus
facta est in isrl. Et viri iude magnifi
cati sunt valde in conspectu omnis isrl: t
gentiū oīum ubi audiebatur nomē eo
rum: et cōuenerūt ad eos laudia can
tantes. Et exiuit iudas et frēs eius: t
expugnabant filios esau in tra que ad
austrum est. Et pcussit chebron et fi
as eius. et muros eius: et turres eius
dit in circuitu. Et movit castra ut i
ret in tram alienigenaz: et pambula
bat samariā. In illa die ceciderūt sac
dotes in bello. dū vult fortē facē: dū
sine consilio exiit in plm. Et declinauit
iudas in azotū. in tram alienigenaz:
et vidit aras eox: et spolia deox ipsox
succendit igni. Et cepit spolia ciuitatū:
et reūsus ē in terrā iude.

V

Et rex antyochus pambulauit
superiores regiones. Et audiuit
ē elymaydem ciuitatē in pси
de nobilissimā et copiosam in argento
et auro. templūq; in ea locuples valde:
et illic velamīa aurea et loricē. et scuta
que reliquit alexander philippi rex ma
cedo. qui regnauit primus in grecia. Et
venit et querebat ciuitatē capere et pda
re eam et non potuit: quia innotuit ser
mo hijs q erant in ciuitate: et insurre
xerūt in plm. Et fugit inde. et abijt cū
tristicia magna: et reūsus ē babilonē
am. Et venit qui nūciauit ei in pси fu
gata sunt castra que erant in terra
iuda. et quia abijt lisias cū virtute for
ti in primis. et fugatus est a facie iudeo
rū: et invaluerūt armis et viribz et spo
lijs multis q ceperūt in castris que de
struxerūt: et quia diruerūt abhominia

aouē quā edificauerat sup altare qđ
erat in ihrlm. et sācificauerūt sācificaouē sicut pius
atq̄ dederūt munus coelestis: sed et bethsuram ciuitatē suam. Et cūm esset ut au
diuit rex sermones istos: expauit et cō
motus est valde. Et decidit in lectū et
mansit in languorē pre tristicia: quia
non est factū sicut cogitabat. Et erāt il
lic dies multos: quia renouata est in
eo tristicia magna. Et arbitratus est
se mori. Et vocauit omnes amicos su
os: et dixit illis. Recessit somnus ab
oculis meis: et cecidi et corruit cor de
pre sollicitudine: et dixi in corde meo.
In quā tribulaouē deueni. et in quos
fluctus tristicie in qua nūc sum: qua
iocundus eram et dilectus in potestate
mea. Nunc uero reminiscor malorū
que feci in ihrlm. unde abstuli omnia spo
lia argentea et aurea que erant in ea:
et misi autem habitantes iudeam si
ne causa. Cognoui ergo quia propterea
inuenerūt me mala ista: et ecce pereo tris
tia magna in aliena. Et uocauit
philippum unū de amicis suis et prepo
sit eum sup uniuersū regnū suū: et dedit
ei diademā et stolam suam. et annulū:
ut adduceret antyochū filiū suū et nu
triret eū et regnaret. Et mortuus ē illic
antyochus rex: anno centesimo quadrage
simo et nono. Et cognouit lysias quū
mortuus esset rex: et constituit regnare
antyochū filiū eius quē nutriuit ado
lescentem. et uocauit nomē eius eupa
tor. Et hij qui erant in arce conclude
bant israhel in circuitu sanctuarij. et querebant
eis mala semp ad firmamentū gentiū.
Et cogitauit iudas disperdere eos: et con
uocauit uniuersū populū ut obsiderent eos.
Et congregati sunt simul: et obsederūt eos a
no centesimo et quinquagesimo. Et fece
runt balistas et machinas. Et exierūt
quidam ex eis qui obsidebant: et ad
iuncti sunt illis aliqui ex impijs israhel:
et abierūt ad regem et dixerūt. Quous
q̄ non facis iudicium: et vindicas fres

tres nros? Nos decreuimus seruire patri tuo
et ambulare in preceptis eius: et obsequi
diciis eius. Et filij populi nri propter hoc ab
alienabant se a nobis: et quoscūq; inue
niebantur ex nobis interficiebantur: et
hereditates eorū diripiebantur. Et non
ad nos tantū extenderūt manū: sed et
in omnes fines nros. Et ecce applicuerūt
hodie ad arcē in ihrlm occupare eam:
et munitionē in bethsura munierunt.
Et nisi preueneris eos uelocius. maiora
quā hec facient: nec poteris obtinere
eos. Et iratus est rex ut audiuit: et cō
uocauit omnes amicos suos et princi
pes exercitus sui. et eos qui sup equi
tes erant. Sed et de regnis alijs et de in
sulis. et maritimis uenerūt ad eū: exer
citus conductitius. Et erat nūs exerci
tus eorū milia pediti. et viginti mil
a equitū: et elephanti triginta duo doc
ti ad prelium. Et uenerūt p ydumeā et ap
plicuerūt ad bethsuram: et pugnauerūt
dies multos. Et fecerunt machinas. Et
exierūt et succenderūt eas igni: et pug
nauerūt uiriliter. Et recessit iudas ab ar
ce: et admouit castra ad bethzachara
contra castra regis. Et surrexit ante lu
cem: et concussit exercitus ipsorū con
tra uiam bethzachara. Et compara
uerūt se exercitus in prelium: et tubis ca
nuerūt: et elephantis ostenderūt sang
uineum uue et morū. ad acuendos eos i
phm. Et diuiserūt bestias p legiones.
Et astiterūt singulis elephantis mille
uiri in loricis coopertaneis: et galee
ree in capitibz eor: et quingenti equi
tes ordinati. unicuiq; bestie electi erāt.
Hij aute tempus ubicūq; erat bestia
ibi erant: et quocūq; ibat ibant: et nō
discedebant ab ea. Sed et turres lignee
sup eos firme. protegentes sup singu
las bestias: et sup eas machine. Et su
per singulas uiri uirtutis triginta du
o. qui pugnabant desup: et intus ma
gister bestie. Et reliquū equitatū hinc
et inde statuit in duas partes tubis exer

MACHA

citū cōmouere : et purgere constipatos
in legionibꝫ eius. Et ut refulsit sol in
clipeos aureos et ereos : resplenduerūt
montes ab eis : resplenduerūt sicut lā
pades ignis. Et distincta est ps excerci
tus regis ꝑ montes excelsos. et alij ꝑ
loca humilia : et ibant caute et ordina
te. Et cōmouebantur omnes inhabi
tantes : a uoce multitudinis eoꝝ et in
cessu tube. et collisione armoꝝ. Erat eī
excercitus magnus valde et fortis. Et
appropiauit iudas et excercitus eius in
preliū : et ceciderunt de excercitu regis sex
centi viri. Et vidit eleazar filius saura
vnā de bestijs loricatā loricis regis : et e
rat eminens sup ceteras bestias : et visū
est ei qd̄ in ea esset rex. Et dedit se ut li
beraret ꝓplm̄ suū : et acquireret sibi no
men eternū. Et cucurrit ad eam audac
ter in mediū legionis. interficiens a
dextris et a sinistris : et cadebant ab eo
huc et illuc. Et iuit sub pedes elephan
ti : et supposuit ei. et occidit eū. Et ceci
dit in terram sup ipm̄ : et mortuus est
illic. Et videntes virtutē regis et impe
tum excercitus eius : diuerterūt ab eis.
Castra autē regis ascenderūt contra e
os in ihrlm̄. Et applicuit castra regis
ad iudeam et montē syon : et fecit pacē
cū hijs qui erant in bethsura. Et exie
runt de ciuitate : quia non erant eis i
bi alimenta conclusis : q̄a sabbata e
rant terre. Et cōprehendit rex bethsu
ram : et constituit illic custodiam ser
uare eam. Et conuertit castra ad lo
cum scīficacionis dies multos. Et sta
tuit illic balistas et machinas. et ig
nis iacula. et tormenta ad lapides iac
tandos : et spicula. et scorpios. ad mit
tendas sagittas. et fundibula. Fecerunt
autē et ipī machinas adūsus machi
nas eoꝝ : et pugnauerūt dies multos.
Este autē non erant in ciuitate. eo qd̄
septimꝰ annꝰ eēt : et qui remanserant
in iudea de gentibꝫ. consūpserant reli
quias eoꝝ que reposite fuerant. Et re
manserūt in scīs viri pauci : qm̄ obti
nuerat eos fames : et dispsi sunt vnus
quisq; in locū suū. Et audiuit lisias q̄
philippus quē constituit rex antyochus
cū adhuc viueret ut nutriret antyochū
filiū suū. et regnaret. reuersus eēt a ꝑsi
de et media et excercitus qui abierat cū
ipō : et quia querit suscipe regni negoci
a : festinauit ire et dicē ad regem et duces
excercitus. Deficimꝰ cotidie. et esca nobis
modica est. et locus quē obsidemꝰ muni
tus est : et incumbit nobis ordinare de
regno. Nūc itaq; demus dextras hoībꝫ
istis et faciamꝰ cū illis pacem. et cū om
ni gente eoꝝ : et constituamꝰ illis ut ā
bulent in legitimis suis sicut prius. Ꝓp
ter legitima eīū ipōꝝ que despeximus
irati sunt : irati sūt et fecerūt hec. Et pla
cuit sermo in conspcū regis et principū :
et misit ad eos pacem facere : et recepe
runt illam. Et iurauit illis rex et prin
cipes : et exierūt de municione. Et intra
uit rex montē syon et vidit municionē
loci : et rupit cicius iuramentū qd̄ iura
uit. Et mandauit destruē murū in gy
ro : et discessit festinanter. Et reuersus
est antyochiam et īuenit philippū domi
nantē ciuitati : et pugnauit adūsus e
um : et occupauit ciuitatē.

VII

Anno centesimo quinquagesimo
p̄mo. exijt demetrius seleuci fili
us ab urbe roma : et ascendit
cū paucis viris in ciuitatē maritimā :
et regnauit illic. Et factū est ut ingressꝰ
est in domū regni patrū suoꝝ. cōprehē
dit excercitus antyochū et lisiam : ut ad
duceret eos ad eū. Et res ei īnotuit : et
ait. Nolite mī ostendere faciem hoꝝ. Et
occidit eos excercitus. Et sedit demetri
us sup sedem regni sui. Et uenerūt ad
eū viri iniqui et impij ex isrl̄. et alchi
mus dux eoꝝ qui volebat fieri sacerdos :
et accusauerūt ꝓplm̄ apud regem dicen
tes. Ꝑdidit iudas et frēs eius amicos
tuos : et nos dispdidit de terra nostra.
Nūc ergo mitte virū cui credis. ut eat

et videat exterminiū omē qđ fecit nobis
et regionibz regis: et puniat omnes a
micos eius et adiutores eor. Et elegit
rex ex amicis suis bachidē. qui dñaba
tur trans flumen. magnū in regno et
fidelem regi: et misit eum. Et alchimū
impiū constituit in sacerdociū: et mā
dauit ei facere vlcionē in filios israhel.
Et surrexerūt et venerūt cū exercitu
magno in terram iuda. Et miserūt nūcios ad locum fratrū iude et fratres eius
verbis pacificis in dolo: et audierunt
sermonibus eor. Viderūt eum qđ
venerūt cū exercitu magno. Et conue
nerūt ad alchimū et bachidē. congrega
tio scribar requirē que iusta sunt. et pri
mi assidui qui erant in filiis israhel: et exi
rebant ab eis pacem. Dixerūt enim. Ho
mo sacerdos de semine aaron venit: nō
decipiet nos. Et locutus ē cū eis verba
pacifica: et iurauit illis dicens. Non ī
feremus nobis malū: neq; amicis vris.
Et credidērūt ei. Et comprehendit ex eis
sexaginta viros: et occidit eos in vna
die secūdū verbū qđ scriptū est. Carnes
sanctorū tuor et sanguinē ipor effuderūt
in circuitu ihrlim: et non erat qui sepe
liret. Et incubuit timor et tremor īcolu
mem plm: quia dixerūt. non est in eis
veritas et iudicium. Transgressi sūt enim
constitutū: et iusiurandū qđ iurauerūt.
Et mouit bachides castra ab ihrlim. et
applicuit in bethzeca. Et misit et comp
hendit multos ex eis. qui a se refuge
rant. Et quosdā de plō mactauit: et ī
puteū magnū proiecit. Et cōmisit regio
nem alchimo: et reliquit cū eo auxili
um. ut adiutorium ipi. Et abyt bachides
ad regem: et cessis agebat alchim⁹ pro
principatu sacerdocij sui. Et cōuenerūt
ad eum omnes qui perturbabant plm
suū: et optinuerūt terrā iuda: et fecerūt
plagam magnā in israhel. Et vidit iudas
omnia mala que fecit alchimus et qui
cū eo erant filijs israhel. plus multo q̄m
gentes: et exiit in omnes fines iude in
circuitu. et fecit vindictā in viros deser
tores: et cessauerūt vltra exire in regio
nem. Vidit autē alchimus qđ prevaluit
iudas et qui cū eo erant: et cognouit qr
non potest sustinē eos. Et regressus est
ad regem: et accusauit eos multis cri
minibus. Et misit rex nycanorē vnū ex
principib⁹ suis nobilioribz qui erat in
micissimus exercitui dñi israhel: et mandauit
ei exterminare plm. Et venit nycanor in hie
rusalem cū exercitu magno: et misit ad
iudam et ad fratres eius cū dolo verbis pa
cificis dicens. Non sit pugna inter me
et vos: veniam cum viris paucis et vi
deam facies meas cū pace. Et venit ad
iudam. Et salutauerūt se inuicem pacifi
ce: et hostes parati erant rapere iudam. Et
innotuit sermo iude qm cum dolo veni
rat ad eū: et contristus ē ab eo et amplius noluit videre faciē eius. Et cognouit
nycanor qm denudatū est consiliū eius:
et exiit obuiam iude in pugnā. iuxta
capharsalama. Et ceciderūt de nycanoris fere quīq; milia viri: et fugerūt in
ciuitatē dauid. Et post hec verba ascen
dit nycanor in montē syon. Et exierūt
de sacerdotibus plm salutare eū in pace:
et demonstrare ei holocaustomata que
offerebantur pro rege. Et irridens spre
uit eos et polluit⁹: et locutus ē superbe:
et iurauit cum ira dicens. Nisi tradi⁹
fuerit iudas et exercitus eius in manib⁹
meas: continuo cū regressus fuero in
pace. succendam domū istam. Et exiit
cū ira magna. Et intrauerūt sacerdo
tes et steterūt ante faciem altaris et tē
pli: et flentes dixerūt. Tu elegisti domū
istam vt̄ ad īuocandū nomē tuū in
ea: ut esset domus orationis et obsecra
tionis plō tuo. Fac vindictam in ho
mine isto et exercitu eius: et cadant ī
gladio. Memento blasphemias eorū:
et ne dederis eis ut permaneant. Et exiit
nycanor ab ihrlim et castra applicuit
ad bethoron: et occurrit illi exercitus
syrie. Et iudas applicuit in adarsa: cū

tribus mulibz vnis. Et oraut iudas & dixit. Quu tuissi eraut a rege sēnache rib dñe. quia blasphemauerūt te: ex + cetheoz
yt angelus et pausit ex eas centū octo giuta quīq; milia. Sic conter exerci tum illū in conspectu nō hodie: et ce tera quia male locutus ē sup scā tua: et iudica illū scdm malicā illius. Et cōmiserūt exercitus preliū terra decima die mensis adar. Et contrita sunt castra nycanoris: et cecidit ipē primus in pho. Vt vidit aut exercit⁹ eius quia cecidit nycanor: proiecerunt arma sua et fugerunt. Et persecuti sūt eos viam diei vnius ab adasor usq; q venitur garara: et tubis cecinerunt post eos cum significacōnibz. Et exie runt de omībz castellis iudee in circu itu: et ventilabant eos cornibz: et con uertebantur iterū ad eos. Et ceciderūt omnes gladio: et non ē relictus ex eis nec vnus. Et acceperūt spolia eor et predam: et caput nycanoris amputa uerūt et dexteram eius quā extenderat supbe: et attulerūt et suspenderūt cō tra ihlm. Et letatus est ppls valde: et egerunt diem illam in letica mag na. Et constituit agi omībz annis di em istam terra decima die mensis a dar. Et siluit ēra iuda dies paucos.

Audiuit VIII iudas nomē romanor quia sunt potētes viribz. et acquiet cunt ad omīa que postulant ab eis: et quicūq; accesserūt ad eos statuerūt cū eis amicicias: et qa sunt potentes viribz. Audierūt pha eor et virtutes bonas quas fecerūt in galacia. quia obtinuerūt eos et duxerunt sub tribu tum: et qūta fecerūt in regione hyl panie: et qd in potestatē redegerunt metalla argenti et auri que illic sūt. et possederunt omnē locū consilio su o et patientia. loca que longe erant valde ab eis. Et reges qui supueneraūt illis ab extremis terre contriuerūt: et pcusserūt eos plaga magna. Ceteri au tem dantes eis tributū omībz annis. philippū plen actiorū regem et cete ros qui aduersus eos arma tulerunt. contriuerūt in bello: et obtinuerūt eos. Et antyochū magnū regem asye qui eis pugnā intulerat habens centū vi ginti elephantos. et exercitū magnū valde. contritū ab eis. Et qua ceperūt eū viuū et statuerūt ei ut daret ipē et qui regnauerūt post eum tributū mgn nū: et daret obsides et constitutū. et re gionē indor. et hydos et medos. de opti mis regionibz eor: et accepcas eas ab illis dederunt eumeu regi. Et qua qui erant apud elladan. voluerūt ire et tol lere eos: et innotuit sermo hys et mise runt ad eos ducē vnū et pugnauerūt contra illos. et ceciderunt ex eis multi: et captiuas duxerūt vxores eor et filios et diripuerūt eos: et terram eor posse derūt. et destruxerūt muros eor: et in seruitutē illos redegerūt usq; in hunc diem. Et reliqua regna et insulas que aliqū reluctabant illis extinxerunt: et in potestatē redegerūt. Cū amicas au tem suis et qui in ipis requiem habe bant: conseruauerūt amicicias. Et op tinuerūt regna que erant prima et q longe: quia quicūq; audiebant nomē eor timebant eos. Quibz uero vellent auxiliō ē ut regnarent regnabant: quos aut vellent regno deturbabāt: et exaltati sunt valde. Et in omībus istis nemo portabat diadema: nec ī duebatur purpura. ut magnificare tur in ea. Et quia aurā fecerūt sibi & cotidie consulebant trecentos viginti consiliū agentes semp de multitudine: ut que digna sunt gerant. Et cōmit tūt vni hōnī magistratū suū p singu los annos. dnāri omnīs ēr sue: et oēs obediūt vni: et non ē inuidia neq; zelus inter eos. Et elegit iudas eupolemū fi liū iohannis filij iacob. et iasonem fi liū eleazar: et misit eos romā. consti

tuere eã illis amicaã et ſocietatẽ: et
ut auferrent ab eis iugũ grecor: quia
viderũt qđ in ſeruitutem premerẽt regnũ iſrahel. Et abierũt romã viam mul
tam valde: et introierũt curiam et dixerũt. Judas machabeus et fr̃es eius et
plus iudeor miſerũt nos ad nos. ſtatuere nobiſcũ ſocietatẽ et pacem: et conſcribẽ nos ſocios et amicos vr̃os. Et placuit ſermo in conſpectu eor. Et hoc iſtꝫ
tum qđ reſcripſerũt in tabulis ereis et miſerũt in ihrlm: ut eẽt apud eos ibi
memoriale pacis et ſocietatis. Bene ſit romanis et genti iudeor in mari et in
terra in ẽternũ: gladius q̃ et hoſtis pauſit ab eis. Qđ ſi inſtituerit bellũ roma
nis pr̃s. aut omnib; ſociis eor in omni
ditiõe eor: autrhũ fuerit gens iudeor
put tempus dictauerit corde pleno. Et
pfectis non dabũt neq; ſubminiſtrabũt
tritici. armoꝝ. pecuniã. naues. ſicut
placuit romanis: et cuſtodient manda
ta eor nichil ab eis accipientes. Similiter autẽ et ſi gens iudeor prius accede
rit bellũ: adiuuabũt romani ex animo prout eis tempus pmiſerit. Et ad
iumentis non dabitur. tritici armoꝝ.
pecunie. naues. ſicut placuit romanis:
ut cuſtodient mandata eor abſq; dolo.
Sedm hec uerba conſtituerũt romani
plo iudeor. Qđ ſi poſt hec ũba. hꝫ. aut
illi addere uel demẽ ad hec aliq̃ uoluerint: faciant ex ꝓpoſito ſuo. Et q̃cq̃
addiderint uel dempſerint rata erunt.
Sed et de malis que demetrius rex fecit
in eos: ſcripſimꝰ ei dicentes. Quare g̃
uaſti iugũ tuũ ſup amicos nr̃os et ſocios iudeos: Si ergo iterũ adierint nos
adũſũ te. faciemus illis iudiciũ: et pugnabimꝰ tecũ manu fortiq;.

Interea ubi audiuit demetrius q̃a cecidit nycanor et exercitus eius in prelio: apposuit bachidem et alchimũ rursum
mittẽ in iudeam: et dextrũ cornu cũ illꝰ.
Et abierũt viam que ducit in galgalã:
et caſtra poſuerũt in meſaloth que eſt
in arbelis. et occupauerũt eam: et pe
remerũt aias hoĩm multas. In menſe p̃
mo anni centeſimi quinquageſimi et ſecũdi: applicuerũt exercitũ ad ihrlm. Et ſurgentes et abierũt in berea viginti mil
a milꝫ: et duo milia equitũ. Et iudas
caſtra poſuerat in layſa: et tria milia
virũ cum eo electa. Et viderũt multitudinẽ exercitus q̃ multa ſunt: et timuerũt valde. Et multa ſubtraxerũt ſe de caſtris: et non remanſerũt ex eis niſi octingenti viri. Et vidit iudas qđ defluxit exercitus ſuus et bellũ purgebat eum: confractus eſt corde. quia non habebat
tempus congregandi eos: et diſſolutus
eſt. Et dixit hijs qui reſidui erant. Surgamus et eamus ad aduſarios noſtros: ſi poterimꝰ pugnare aduſus eos. Et arcebant eũ dicentes. Non poterimꝰ: ſed libemus aias nr̃as modo et reuertamur ad fr̃es nr̃os: et tunc pugnabimꝰ aduerſus eos. Nos autẽ pauci ſumus.
Et ait iudas. Abſit iſtam rem facẽ: ut
fugiamus ab eis. Et ſi appropiauit tempus nr̃m moriendi in virtute ꝑter fr̃es
nr̃os: et non inferamꝰ crimen gloriẽ nr̃e.
Et mouit exercitus de caſtris: et ſteterunt illis obuiam. Et diuiſi ſũt equites
in duas ptes: et fundibulariꝰ et ſagittariꝰ ꝓibant exercitũ: et ꝓlius certaminis omnes potentes. Bachides autẽ erat
in dextro cornu. Et proximauit legio
ex duabꝫ ptibus: et clamabant tubis.
Exclamauerũt autẽ et qui erant ex parte eorũ ipi: et cõmota eſt terra a uoce exercitũ: et cõmiſſũ eſt ꝓlium a mane uſq; ad veſpam. Et vidit iudas quia fortior eſt ps exercitus bachydis in dextris: et conuenerũt cũ ipo omnes conſtantes corde. Et contrita eſt dextera ps ab
eis: et ꝑſecutus eſt eos uſq; ad montẽ
azoti. Et qui in ſiniſtro cornu erat viderunt qđ contritũ eſt dextrũ cornu: et
ſecuta ſunt poſt iudam et qui cũ ipo erant a tergo. Et ingrauatũ eſt ꝓlium: et
ceciderũt vulnerati ex hijs et illis. Et

MACHA

iudas cecidit: et ceteri fugerunt. Et iona
thas et symon tulerunt iudam fratrem
suum: et sepelierunt eum in sepulchro patrum
suorum in ciuitate modyn. Et fleuerunt eum
omnis populus israel planctu magno. Et lu
gebant dies multos: et dixerunt. Quo
modo cecidit potens. qui saluum faciebat
israel: Et cetera uerba iude et bellorum et vir
tutum quas fecit. et magnitudinis eius
non sunt descripta: multa enim erant val
de. Et factum est post obitum iude. emerserunt
iniqui in omnibus finibus israel: et exorti sunt
omnes qui operabantur iniquitatem. In di
ebus illis facta est fames magna val
de: et tradidit se bachidi omnis regio eo
rum cum ipsis. Et elegit bachides impios
viros et constituit eos dominos regionis:
et exquirebant et perscrutabantur ami
cos iude et adducebant eos ad bachidem:
et vindicabat in illos. et illudebat. Et
facta est tribulacio magna in israel: qualis
non fuit ex qua die non est visus propheta
in israel. Et congregati sunt omnes amici
iude: et dixerunt ionathe. Ex quo frater
tuus iudas defunctus est: vir similis
ei non est. qui exeat contra inimicos bachi
dem. et eos qui inimici sunt gentis nostre.
Nunc itaque te elegimus hodie pro eo no
bis esse principem et ducem: ad bellandum
bellum nostrum. Et suscepit ionathas tempore
illo principatum: et surrexit loco iude fra
tris sui. Et cognouit bachides: et quere
bat eum occidere. Et cognouit ionathas
et symon frater eius et omnes qui cum eo erant:
et fugerunt in desertum thecue: et conside
runt ad aquam lacus asphar. Et cognouit
bachides: et die sabbatorum venit ipse et
omnis exercitus eius trans iordanen. Et
misit fratrem suum ducem populi: et rogauit na
bucheos amicos suos. ut commendaret il
lis apparatum suum qui erat copiosus. Et
exierunt filii iambri ex madabas. et com
prehenderunt iohannem et omnia que habe
bat: et abierunt habentes ea. Post hec
uerba renunciatum est ionathe et symoni
fratri eius quia filii iambri faciunt nup
cias magnas: et ducunt sponsam ex ma
daba. filiam unius de magnis principibus
chanaan. cum ambicione magna. Et re
cordati sunt sanguinis iohannis fratris
sui: et ascenderunt et absconderunt se sub
tegumento montis. Et leuauerunt oculos
suos et viderunt: et ecce tumultus et ap
paratus multus: et sponsus processit et
amici eius. et fratres eius obuiam illis
cum tympanis. et musicis. et armis mul
tis. Et surrexerunt ad eos cum insidiis. et
occiderunt eos: et ceciderunt multi vulne
rati: et residui fugerunt in montem. Et ac
ceperunt omnia spolia eorum. Et conuerse
sunt nupcie in luctum: et uox musicorum ip
sorum in lamentum. Et vindicauerunt vin
dictam sanguinis fratris sui: et reuersi sunt
ad ripam iordanis. Et audiuit bachi
des: et uenit die sabbatorum usque ad oram
iordanis in virtute multa. Et dixit ad
suos ionathas. Surgamus: et pugne
mus contra inimicos nostros. Non est enim
hodie: sicut heri et nudius tercius. Ecce
enim bellum ex aduerso: aqua vero iordanis
hinc et inde et ripe. et paludes. et saltus:
et non est locus diuertendi. Nunc ergo cla
mate in celum: ut liberemur de manu inimi
corum nostrorum. Et commissum est bellum. Et exten
dit ionathas manum suam percutere bachi
dem: et diuertit ab eo retro. Et desiliit io
nathas et qui cum eo erant in iordanen
et transnatauerunt ad eos iordanen. Et
ceciderunt de parte bachidis die illa mille vi
ri. Et reuersi sunt ihrlm. Et edificauerunt
ciuitates munitas in iudea: municio
nem que erat in ihericho et in amaum.
et in bethoron. et bethel. et thamnatan.
et fara et topo: muris excelsis et portis
et seris. Et posuit custodiam in eis: ut
inimicicias exercerent in israel. Et muni
uit ciuitatem bethsuram. et gazera. et
arcem: et posuit in eis auxilia. et appa
ratum escarum. Et accepit filios principum
regionis obsides: et posuit eos in arce
in ihrlm in custodia. Et anno centesi
mo quinquagesimo tercio mense secundo.

p̄cepit alchimus destrui muros domus
sancte interioris. et destrui opa ꝓpheta
rū: et cepit destruere. In tempe illo ꝑcus
sus est alchimus. et īpedita sunt opera
illius: et obclusū est os eius. et dissolu
tus ē palysi: nec ultra loqui potuit ver
bū. et mandare de domo sua. Et mortu
us ē alchimus in tempe illo cū tormen
to magno. Et vidit bachides qm̄ mor
tuus est alchimus et reuersus ē ad regē:
et siluit terra annis duobz. Et cogitaue
rūt omēs iniqui dicētes. Ecce ionathas
et qui cum eo sunt in silencio habitant
confidentes. Nunc ergo adducam⁹ bachi
dem: et cōprehendet eos omēs in vna noc
te. Et abierunt: et concilium ei dederūt. Et
surrexit. ut veniret cum exercitu multo.
Et misit epistolas socijs suis occulte q̄
erant in iudea: ut cōprehenderent iona
than et eos qui cū eo erant. Sed non po
tuerunt: quia īnotuit eis concilium eoꝝ.
Et apprehendit de viris regionis qui pri
ncipes erant milicie q̄nquaginta viros:
et occidit eos. Et secessit ionathas et sy
mon et qui cū eo erant in bethbessi que
est in deserto: et extruxit diruta eius: ⁊
firmauerūt eam. Et agnouit bachides
et congregauit vniuersam multitudinē
suam. et hijs qui de iuda erant denūcia
uit. Et venit et castra posuit desup a
bethbesse. et oppugnauit eam dies mul
tos: et fecit machinas. Et reliquit iona
thas symonē frem̄ suū in ciuitate: et
exijt in regionē. Et venit cū numero: ⁊
ꝑcussit odaren et frēs eius. et filios pha
seron. in tabernaculo ipōꝝ: et cepit ce
dere et crescere in virtutibz. Symon ve
ro et qui cū ipo erāt exierūt de ciuitate:
et succenderūt machinas. Et pugnaue
rūt contra bachidem: et contritus ē ab
eis. Et afflixerūt eū valde: qm̄ concilium
eius et congressus eius erat inanis. Et
iratus contra viros īnquos qui concilium
ei dederant. ut veniret in regionē ipōrū:
multos ex eis occidit. Ipē autē cogita
uit cū reliquis abire in regionē suam.

Et cognouit ionathas: et misit ad eum
legatos. cōponere cū ipo pacē. et reddere ei
captiuitatē. Et libenter accepit. Et fecit
scdm̄ verba eius: et iurauit nichil se ei
facturū mali omnibz diebz vite eius. Et
reddidit ei captiuitatem quā prius erat
p̄datus de terra iuda. Et conuersus abijt ī
terram suam: et non apposuit amplius
venire in fines eius: et cessauit gladius
ex israel. Et habitauit ionathas ī mach
mas. Et cepit ionathas ibi iudicare po
pulū: et exterminauit īpios ex israhel.

Et anno centesimo X
sexagesimo. ascendit alexander
antyochi filius qui cognomi
natus est nobilis: et occupauit ptolo
maydam. Et receperūt eum: et regna
uit illic. Et audiuit demetrius rex ⁊ cō
gregauit exercitū valde copiosū: et exi
uit obuiam illi in p̄liū. Et misit deme
trius ad ionathā epl̄am ūbis pacificis:
ut magnificaret eum. Dixit eū. Antici
pemus pacē facere cū eo: priusq̄ faciat
cum alexandro aduersum nos. Recorda
bitur eū oīm malorꝝ que fecimus ei: ⁊
in frem̄ eius. et in gentē eius. Et dedi ei
p̄tatem congregandi exercitū et fabri
care arma. et esse ipm̄ sociū eius: et ob
sides qui erant in arce iussit tradi ei. Et
venit ionathas in ihrlm: et legit epis
tolas in auditu omīs ꝓpli et eoꝝ qui in
arce erant. Et timuerunt timore mag
no: qm̄ audierūt q̄ dedit ei rex p̄tatem
congregandi exercitū. Et traditi sunt
ionathe obsides: et reddidit eos paren
tibus suis. Et habitauit ionathas in
ihrlm: et cepit edificare et īnouare ciui
tatē. Et dixit facientibz opa: ut extru
erent muros et montē syon. in circuitu
lapidibz quadratis ad municionē. Et
ita fecerūt. Et fugerūt alienigene qui
erant in municionibz quas edificaue
rat bachides: et reliquit vnusquisq̄ lo
cum suū: et abijt in terrā suā. Tantū
in bethsura remanserūt aliq̄ ex hijs q̄
reliq̄rant legem et p̄cepta dei. Erat eū

her eis ad refugiū. Et audiuit alexan
der rex puissa que puisit demetrius
ionathē: et uastauerūt ea ꝓlia et vir
tutes quas ipē fecit et fiēs eius. et labo
res quos laborauerūt: et ait. Nūquid
inuenim⁹ aliquē virū talem? Et nunc
facim⁹ eū amicū et socium nrm. Et
scripsit epistolam et misit ea: secdm hec
uerba dicens. Rex alexander frī ona
the salutem. Audiuim⁹ de te: qđ vir
potens viribz. et aptus es ut sis amic⁹
noster. Et nūc constituim⁹ te hodie sū
mū sacerdotē gentis tue: et ut amicus
vocetis regis. Et misit ei purpurā et
coronā auream: et que nā sunt gentis
nobilcā: et consūes amicitias ad nos.
Et induit se ionathas stolam sanctā.
septimo mense. anno centesimo sexa
gesimo in die solempni scenophegie.
Congregauit exercitū: et fecit arma
copiosa. Et audiuit demetrius uerba
ista. et contristatus ē nimis: et ait.
Quid hoc fecim⁹? qđ ꝓcucurrit ut
alexander apprehendē amicitiā iudeoꝝ.
ad munimen sui? Dabo et ego illi
uerba deprecatoria et dignitates. et do
na: ut sit mecū in adiutoriū. Et scrip
sit ei in hec uerba. Rex demetrius gen
ti iudeoꝝ salutē. Quū seruabis ad nos
pactū et manebitis in amicitia nostra.
et non accedetis ad inimicos nros: au
diuim⁹ et gauisi sum⁹. Et nūc persevera
te adhuc conseruare ad nos fidem: et re
tribuem⁹ uobis bona pro his que fe
cistis nobiscū. Et remittemus uobis
prestationes multas: et dabim⁹ uobis
donationes. Et nūc absoluo uos et oēs
iudeos a tributis: et pcia salis indulge
o. et coronas remitto mi: et terciās sem
inis et dimidiam ptem fructus ligni
qđ est portionis mee relinquo uobis
ex hodierno et deinceps: ne accipiatur
a terra iuda et a tribus ciuitatibz que
addite sunt illi. ex samaria. et galilea
ex hodierna die et in totū tempus. Et
ierlim sit sancta et libera cū finibz suis:
et decime et tributa ipius sint. Remit
to etiam ptem arcis que ē in ierlim.
et do eam summo sacerdoti: ut constitu
at in ea viros quoscūqz ipe elegerit. q
custodiant eam. Et omnē animā iu
deoꝝ que captiua ē a terra iuda in om
ni regno meo relinquo habeam gratis:
ut omnes a tributis soluant etiā pe
corū suoꝝ. Et omnes dies solempnes.
et sabba. et neomenie. et dies decreti. et
tres dies ante diem solempnē. et tres p⁹
diem solempnē: sint omnes immunita
tis et remissionis. omnibus iudeis qui
sunt in regno meo. Et nemo habebit
ptātem agere aliquid et mouere negoci
aduersus aliquē eoꝝ in omni causa. Et
ut adscribantur ex iudeis in exercitu re
gis ad triginta milia virorꝝ: et dabū
tur illis copie ut oportet omnibz exer
citibz regis. Et ex ipis ordinabunt qui
sint in mandatis regis magni: et ex
hijs constituetur sup negocia regni q
agūtur ex fide. Et principes sint ex eis
et ambulent in legibus suis: sicut pre
cepit rex in tra iuda. Et tres ciuitates
que addite sunt iudee ex regione sama
rie cū iudea reputentur: ut sint sub v
no et non obediant alie potestati nisi
sūmi sacerdotis: ptolomaydam et con
fines eius quas dedi donū scis qui sūt
in ierlim. ad necessarios sūptus scōrū.
Et ego singulis āis dabo quīdecim mi
lia sycloꝝ argenti de tributis regis que
me contingunt. Omnē qđ reliquū fuit
et qđ non reddiderunt qui sup negocia
erant annis priorib: ex hoc dabunt ad
opa domus. Et sup hec quīqz milia sy
cloꝝ argenti que accipiebant de scōrū
ratione p singulos annos: et hec ad
sacerdotes pertinent. qui ministerio fū
gūtur. Et quicūqz fugerint in templū
qđ est in iherosolimis et in omni
bus eius obuoꝝ regi in omni negocio
dimittatis: et vniuersa que sunt eis
in regno meo libera habeant. Et edi
ficanda uel restauranda opa scōrum.

sumptus dabuntur de racione regis: et ad
extruendos muros ihrlm et communi-
dos in circuitu. sumptus dabuntur de raci-
one regis: et ad construendos muros
in iudea. Ut audiuit autem ionathas et
plus sermones istos non crediderunt eis
nec receperunt eos: quia recordati sunt
malicie magne quam fecerat in isrl et
tribulauerat eos valde. Et complacuit
eis in alexandrum: quia ipse fuerat eis
princeps sermonum pacis: et ipsi auxilium
ferebant omnibus diebus. Et congregauit
rex alexander exercitum magnum: et admo-
uit castra ad demetrium. Et commiserunt
prelium reges. Et fugit exercitus alexan-
dri: et secutus est eum demetrius: et in-
cubuit sup eos. Et inualuit prelium nimis
donec occidit sol. Et cecidit demetrius
in illa die. Et misit alexander ad ptolo-
meum regem egipti legatos sedm hec ver-
ba dicens. Quoniam regressus sum in reg-
num meum et sedi in sede patrum meorum. et
obtinui principatum et contriui demetri-
um. et possedi regionem nostram. et commi-
si cum eo pugnam. et contritus est et castra
eius a nobis. et sedemus in sede regni
eius: nunc statuamus adinuicem amiciciam.
et da mihi filiam tuam uxorem. et ero gener
tuus: et dabo tibi dona et dignitatem.
Et rndit ptolomeus rex dicens. Felix
dies in qua reuersus es ad terram patrum
tuorum: et sedisti in sede regni eorum. Et nunc
faciam tibi que scripsisti. Sed occurre pto-
lomaydam ut videamus nos inuicem:
et spondeam tibi sicut dixisti. Et exiit
ptolomeus de egipto ipse et cleopatra
filia eius: et uenit ptolomayde anno
centesimo sexagesimo secdo. Et occurrit
ei alexander rex: et dedit ei cleopatram
filiam suam. Et fecit nupcias eius pto-
lomayde: sicut reges in magna glori-
a. Et scripsit rex alexander ionathe ut
veniret obuiam sibi. Et abiit cum gla
ptolomaydam: et occurrit ibi duobus
regibus. Et dedit illis argentum multum
et aurum et dona: et inuenit gratiam in con-

spectu eorum. Et conuenerunt aduersus eum
viri pestilentes ex isrl viri iniqui inter-
pellantes aduersus eum: et non inten-
dit ad eos rex. Et iussit spoliari iona-
than vestimentis suis: et indui eum pur-
pura. Et ita fecerunt. Et collocauit eum
rex sedere secum: dixitque principibus. Exite
cum eo in medio ciuitatis: et predicate
ut nemo interpellet aduersus eum de ul-
lo negocio: nec quisquam ei molestus sit
de ulla racione. Et factum est ut viderunt
qui interpellabant gloriam eius que pre-
dicabatur. et optum eum purpura: fu-
gerunt omnes. Et magnificauit eum rex
et scripsit eum inter primos amicos: et
posuit eum ducem et participem principatus.
Et reuersus est ionathas in ihrlm cum
pace et leticia. In anno centesimo sex-
agesimo quinto: venit demetrius filius
demetrii a creta in terram patrum suorum.
Et audiuit alexander rex et contrista-
tus est valde: et reuersus est antyochiam.
Et constituit demetrius apollonium qui
preerat celessyrie: et congregauit exerci-
tum magnum. et accessit ad iamniam:
et misit ad ionathan summum sacerdotem
dicens. Tu solus resistis nobis: ego autem
factus sum in derisum et in obprobrium: pro-
terea quia tu potestatem exerces aduer-
sum nos in montibus. Nunc ergo si con-
fidis in virtutibus tuis descende ad nos
in campum. et comparemur illic inuicem:
quia mecum est virtus bellorum. Interroga
et disce quis sim ego et ceteri qui auxi-
lio sunt michi: qui et dicunt quia non
potest stare pes uester ante faciem nos-
tram: quia bis in fugam conuersi sunt
patres tui in terra sua. Et nunc quomodo
poteris sustinere equitatum et exercitum
tantum in campo: ubi non est lapis ne-
que saxum. neque locus fugiendi? Ut audi-
uit autem ionathas sermones apollonii:
motus est animo. Et elegit decem mili-
a virorum: et exiit ab ihrlm. Et concurrit
ei symon frater eius in adiutorium. Et ap-
plicuerunt castra in ioppen: et exclusit eum

a ciuitate. quia custodia apollonij
ioppe erat. Et oppugnauit eam. Et ex
territa qui erant intra ciuitatē: aper
uerunt. Et obtinuit ionathas ioppen.
Et audiuit apollonius et admouit
tria milia equitū et exercitū multū:
et abiit azotū tanq̄ iter facies. Et ipa
tim erat in campū eo qđ haberet mul
titudinem equitū: et confideret in eis.
Et insecutus est eū ionathas in azo
tum: et prelio cōmiserūt. Et reliquit
apollonius in castris mille equites p̄
eos occulte. Et cognouit ionathas quī
insidie sunt post se: et circuierūt cas
tra eius usq; ad uesperam. Populus
autē stabat. sicut precepit ionathas:
et laborauerūt equi eor. Et eleuat sy
mon exercitū suū et cōmisit contra
legionē: equites enī fatigati erant.
Et contriti sunt ab eo: et fugerunt.
Et qui dispsi sunt in campum fuge
runt in azotū: et intrauerūt in beth
dagon ydolū suū ut se liberarēt. Et suc
cendit ionathas azotū et ciuitates q̄
erant in circuitu eius: et accepit spo
lia eor: et templū dagon et eos qui
fugerūt in illud succendit igni. Et fu
erunt qui ceciderūt gladio eū hijs qui
cremati sunt: fere octo milia virorū.
Et mouit inde ionathas castra et ap
plicuit ea ascolona: et exierūt de ciui
tate obuiā illi in magna gloria. Et re
uersus ē ionathas in ierlm cū suis. ha
bentib; spolia multa. Et cūm esset ut au
diuit alexander sermones istos: addi
dit adhuc glorificare ionathan. Et mi
sit ei fibulam auream: sicut est cōsue
tudo dari cognatis regū. Et dedit ei ac
haron et oīs filios eius in possessionē.

In xlv. anno regni alexandri
Et rex egipti congre
gauit exercitū sicut arenam
que est circa oram maris. et
naues multas: et quærebat obtinē regnū alexandri dolo. et addere illud regno suo. Et exijt in syriam uerbis pacificis: et apiebant ei ciuitates. et occur
rebant ei: quia mandauerat alexan
der rex exire ei obuiā. eo qđ socer suus
ēet. Cum intrauisset autē ciuitatē ptho
lomeus: ponebat custodias militū i
singulis ciuitatib;. Et ut appropiauit
azoto ostenderūt ei templū dagon suc
censum. et azotū. et cetera eius demo
lita. et corpa. pieta: et eos qui cecī
derant in bello cumulos. quos fecerant
secus viam. Et narrauerūt regi quia
hec fecit ionathas: ut iudicium faceret
ei. Et tacuit rex. Et occurrit ionathas
regi in ioppen cū gloria: et iuicē se sa
lutauerunt: et dormierūt illic. Et abiit
ionathas cum rege usq; ad flumē qui
vocat eleutherus: et reuersus ē ierlm.
Rex autē ptholomeus obtinuit dominiū
um ciuitatū usq; seleuciā maritimam:
et cogitabat in alexandrū consilia ma
la. Et misit legatos ad demetriū dicēs.
Veni componamus inter nos pactū: et
dabo tibi filiam meā quā habet alexā
der: et regnabis in regno patris tui.
Penituit enī me qđ dederim illi filiā
meā. Quesiuit enī me occidere. Et vi
tupauit eum: pter qđ concupierat
regnū eius. Et abstulit filiā suam et
dedit eam demetrio: et alienauit se ab
alexandro: et manifeste facte sūt ini
micie eius. Et intrauit ptholomeus
antyochiam: et iposuit duo diadema
ta capiti suo egipti et asye. Ptholome
us autem rex erat in ciuitatibus illis tem
pibus: quia rebellabant qui erant in
locis illis. Et audiuit alexander: et ve
nit ad eū in bello. Et pduxit ptolome
us rex exercitū et occurrit ei in manu
valida: et fugauit eum. Et fugit alex
ander in arabiā: ut ibi protegeretur. Rex
autē ptholomeus exaltatus est. Et abs
tulit gaddiel arabs caput alexandri:
et misit ptholomeo. Et rex ptholomeus
mortuus est in die tertia: et qui erant
in municionib; pierūt ab hijs qui erant
intra castra. Et regnauit demetrius a
no centesimo sexagesimo septimo. In die

bus illis congregauit ionathas eos q̄
erant in iudea: ut expugnarent arcem
que est in ihrlm. Et fecerūt contra eā
machinas multas. Et abierūt quidā
qui oderant gentē suam viri iniqui ad
regem: et renunciauerūt ei qd̄ ionathas
obsideret arcem. Et ut audiuit iratus
ē: et statim uenit ptolomaydam. Et scrip
sit ionathe ne obsideret: sed occurreret si
bi ad colloquiū festinato. Ut autē au
diuit ionathas: iussit obsidē. Et elegit
de senioribus isrl' et de sacerdotibz: et de
dit se piculo. Et accepit aurū et argen
tum. et uestem. et alia exenia multa:
et abijt ad regem ptolomaydam: et in
uenit grām in conspcū eius. Et inter
pellabant aduersus eū quidā iniqui
ex gente sua. Et fecit ei rex sicut fecerāt
ei qui ante eum fuerāt: et exaltauit e
um ante conspcm oīm amicoꝝ eius.
Et statuit ei principatū sacerdocij. et
quecūq; alia habuit prius p̄ciosa: et
fecit eum principem amicoꝝ. Et postu
lauit ionathas a rege ut īmunē faceret
iudeam. id ē tres toparchias et samari
am: et pmisit ei talenta trecenta. Et cō
sensit rex: et scripsit ionathe epistolas
de hijs omībz hunc modū continentes.
Rex demetrius ionathe frī salutē. et gē
ti iudeoꝝ. Exemplū epistole quā scripsi
mus lastheni parenti nr̄o de uobis: mi
simus ad uos ut sciretis. Rex demetrius
lastheni parenti salutē. Genti iudeorū
amicis nr̄is et conseruantibz que iusta
sunt apud nos: decreuimꝰ bn̄facere ppt̄
benignitatem ipōꝝ quam erga nos ha
bent. Statuimꝰ ergo illis omnes fines
iudee et tres ciuitates liddam et trama
te que addite sunt iudee ex samaria.
et omēs confines eaꝝ. sequestra omībꝰ
sacrificantibz in iherosolimis: pro hijs
que ab eis rex accipiebat p singulos ā
nos. et pro fructibz tr̄e et pomoꝝ. Et a
lia que ad nos ptinebant decimaꝝ et
tributoꝝ: ex hoc tempe remittimꝰ eis.
Et areas salinaꝝ. et corone que nobis
deferebantꝰ: omīa ipīs concedimꝰ. Et
nichil horū irritū erit ex hoc et in om
ne tempus. Nūc ergo curate facē hoꝝ
exemplū: et detur ionathe. et ponatꝰ
in monte sancto in loco celebri. Et vi
dit demetrius rex qd̄ siluit terra in cō
spcū suo. et nichil ei resistit. dimisit ex
cercitū suū vnūquēq; in locū suū: ex
cepto pegrino excercitu quē traxit ab
insulis gentiū. Et īimici erant ei oīs
excercitus patrū eius. Triphon autē
erat quidam pciū alexandri prius. Et
vidit qm̄ oīs excercitus murmurat
contra demetriū: et ijt ad emacuel a
rabū. qui nutriebat antyochū filiū
alexandri. et assidebat ei: ut traderet
eum ipī ut regnaret loco patris sui.
Et enūciauit ei q̄nta fecit demetrius:
et īimicicias excercituū eius aduersum
illū. Et mansit illic diebz multis. Et
misit ionathas ad demetriū regem ut
eiceret eos qui in arce erant in ihrlm.
et qui in p̄sidijs erant: quia īpugna
bant isrl'. Et misit demetrius ad iona
than dicens. Non hec tantū faciam
tibi et genti tue: sed gloria illustrabo
te et gentē tuam. cum fuit oportunū.
Nūc ergo rcē feceris si miseris viros
in auxiliū: quia discessit omīs excer
citus meus. Et misit ei ionathas tri
a milia viroꝝ forciū antyochiam.
Et venerūt ad regem: et delectatus ē
rex in aduentu eoꝝ. Et cōuenerunt
qui erant de ciuitate centū viginti mi
lia viroꝝ: et uolebant interficē regem.
Et fugit rex in aulam. Et occupaue
runt qui erant de ciuitate itinera ci
uitatis: et ceperūt pugnare. Et uo
cauit rex iudeos in auxiliū: et cōuene
rūt omēs simul ad eum. Et dispsi sūt
omēs p ciuitatē: et occiderūt in die illa
centū milia hoīm. Et succenderūt ciui
tatem: et ceperūt spolia multa in die
illa: et liberauerūt regem. Et viderūt
qui erant de ciuitate qd̄ obtinuissent
iudei ciuitatē. sicut uolebantꝰ: et infir

mati sunt mente sua: et clamauerunt
ad regem cum precibus dicentes. Da no
bis dextras: et cessent iudei oppugnan
tes nos et ciuitatem. Et proiecerunt ar
ma: et fecerunt pacem. Et glorificati
sunt iudei in conspectu regis et in con
spectu omnium qui erant in regno eius:
et nominati sunt in regno. Et regressi
sunt in ihrlm: habentes spolia mul
ta. Et sedit demetrius rex in sede reg
ni sui: et siluit terra in conspectu eius.
Et mentitus est omnia quecumque dixit:
et alienauit se ab ionatha. et non re
tribuit ei secundum beneficia que sibi tri
buerat: et vexabat eum valde. Post
hec autem reuersus est triphon et antyo
chus cum eo puer adolescens: et regna
uit et imposuit dyadema. Et congre
gati sunt ad eum omnes exercitus quos
dispserat demetrius. et pugnauerunt
contra eum: et fugit et terga vertit. Et
accepit triphon bestias: et obtinuit
antyochiam. Et scripsit antyochus
adolescens ionathe dicens. Constituo
tibi sacerdocium: et constituo te super
quatuor ciuitates: ut sis de amicis re
gis. Et misit illi vasa aurea et ministe
rium: et dedit ei potestatem bibendi in
auro. et esse in purpura. et habere fibu
lam auream. Et symonem fratrem eius con
stituit ducem a terminis tyri usque ad fi
nes egypti. Et exiit ionathas: et pam
bulabat trans flumen ciuitatis. Et
congregatus est ad eum omnis exerci
tus syrie in auxilium. Et uenit ascalo
nem: et occurrerunt ei de ciuitatibus ho
norifice. Et abiit inde gazam. Et con
cluserunt se qui erant gaze: et obsedit
eam. Et succendit que in circuitu e
rant ciuitates: et predatus est eas. Et
rogauerunt gazenses ionathan: et de
dit illis dextram. Et accepit filios eorum
obsides: et misit illos in ihrlm. Et pam
bulauit regionem usque ad damascum.
Et audiuit ionathas quia preuaricati
sunt principes demetrii in cades. que
est in galilea cum exercitu multo volen
tes eum remouere a negocio regni: et
occurrit illis. Fratrem autem suum symo
nem reliquit intra prouinciam. Et appli
cuit symon ad bethsuram. et expugna
bat eam diebus multis: et conclusit e
os. Et postulauerunt ab eo dextras ac
cipere: et dedit illis: et eiecit eos inde.
Et cepit ciuitatem: et posuit in ea pre
sidium. Et ionathas et castra eius appli
cuerunt ad aquam genesar: et ante
lucem vigilauerunt in campum asor. Et ec
ce castra alienigenarum occurrebant in
campo: et tendebant ei insidias in mon
tibus. Ipse autem occurrit ex aduerso.
Insidie uero exurrexerunt de locis suis:
et commiserunt prelium. Et fugerunt qui e
rant ex parte ionathe omnes: et nemo re
lictus est ex eis nisi mathatyas filius
absolomi: et iudas filius calfi. prin
ceps milicie exercitus. Et scidit iona
thas uestimenta sua: et posuit terram
in capite suo et orauit. Et reuersus est
ad eos in prelium: et conuertit illos: et pug
nauerunt. Et viderunt qui fugiebant
partis illius et reuersi sunt ad eum: et
insequebantur cum eo usque cades ad castra
sua: et peruenerunt usque illuc. Et cecide
runt de alienigenis in die illa tria mi
lia virorum: et reuersus est ionathas in
iherusalem.

XII

Et vidit ionathas quia tempus
eum iuuat: elegit viros et mi
sit eos romam statuere et renouare cum
eis amiciciam. Et ad spartas et ad alia
loca misit epistolas secundum eandem formam.
Et abierunt romam et intrauerunt in cu
riam: et dixerunt. Ionathas summus
sacerdos et gens iudeorum miserunt nos:
ut renouetis amiciciam et societatem
secundum pristinum. Et dederunt illis episto
las ad ipsos per loca: ut deducerent eos in
terram iuda cum pace. Et hoc exemplum
epistolarum. quas scripsit ionathas sparcia
tis. Ionathas summus sacerdos et seni
ores gentis et sacerdotes et reliquus

pplius iudeor: sparciatis fr̄ibus salutē.
Iam pridem misse erant epistole ad o
nyam sūmū sacerdotem a dario qui
regnabat apud vos: qm̄ estis fr̄es
nostri sicut rescriptū continet. qd̄ sub
iectū est. Et suscepit onyas virū qui
fuerat missus cū honore: et accepit epis
tolas in quibz significabatur de socie
tate et amicicia. Nos cū nullo horū
indigēmus. habentes solacio sanctos
libros qui sunt in manibz nr̄is. ma
luimus mittē ad vos renouare fraternita
tem et amiciciā: ne forte alieni effici
amur a vobis. Multa enī tempa trans
ierunt: ex quo misistis ad nos. Nos
ergo in omni tempe sine intermissione ī
diebz solempnibz et ceteris quibz opor
tet. mēores sumus vr̄i. in sacrificiis q̄
offerimus et obseruacionibz: sicut fas ē.
et decet meminisse fratrū. Letamur itaqz
de gloria vr̄a. Nos autē circūdederunt
multe tribulaciones. et multa prelia:
et īpugnauerūt nos reges qui in circu
itu sunt nr̄o. Nolumus ergo vobis mo
lesti esse: neqz ceteris sociis et amicis
vr̄is in preliis. Habuimus enī de celo au
xiliū. et liberati sumus: et humiliati
sunt īmici nr̄i. Elegimus itaqz nimeni
ū antyochi. et antipatrū iasonis filiū:
et misimus ad romanos renouare cum
eis amiciciā et societatē pristinā. Mā
dauimus itaqz eis ut veniant eciā ad vos:
et salutent vos: et reddant vobis epis
tolas vr̄as. de īnouacione fraternitatis
nr̄e. Et nūc bn̄facietis: rn̄dentes nobis
ad hec. Et hoc rescriptū epistolar: qd̄
miserat onyas rex sparciatar. Onyas
ionathe sacerdoti magno salutē. Inuē
tum est in scriptura de sparciatis et iu
deis qm̄ sunt fr̄es: et quia sūt de genere
abraham. Et nūc ex quo hec cognoui
mus: bn̄facitis scribentes nobis de pa
ce vr̄a. Sed et nos rescripsimus vob. De
cora nr̄a et possessiones nr̄e vr̄e sunt:
et vr̄e nr̄e. Mandauimus itaqz hec nū
ciari vobis. Et audiuit ionathas qm̄

egressi sunt principes demetrij cū exer
citu multo. sup̄ qm̄ p̄us pugnare ad
uersus eum: et exijt ab ihrlm̄ et occur
rit ei in amatice regione. Non enim
dederat eis spaciū ut ingrederentur regi
onem eius. Et misit speculatores in
castra eor: et reuersi nūciauerūt qui
a constituūt supuenire illic nocte. Cū
occidisset autē sol. p̄cepit ionathas suis
vigilare. et ēē in armis. paratos ad pug
nam tota nocte: et posuit custodes p
circuitū castror. Et audierūt aduersarij
quia paratus ē ionathas cū suis in bel
lo: et timuerūt et formidauerūt corde
suo: et accenderūt focos in castris suis.
Ionathas autē et qui cū eo erant nō
cognouerūt usqz mane. Videbant enī
luminaria ardencia. Et secutus ē io
nathas: et non comprehendit eos.
Transierant enī flumē eleutherum.
Et diuertit ionathas ad arabas qui vo
cantur zabadei. et percussit eos: et acce
pit spolia eor. Et iunxit et venit da
mascū: et perambulauit omnē regio
nem illam. Symon autē exijt et ve
nit usqz ascalona. et ad proxima pre
sidia: et declinauit in ioppen. et occupa
uit eam. Audiuit enī qd̄ vellent presi
diū tradē ptib̄ demetrij: et posuit ibi
custodes ut custodirent eam. Et reuersus
est ionathas et cōuocauit seniores po
puli: et cogitauit cum eis edificare p̄
sidia in iudea. et edificare muros in
ihrlm̄. et exaltare altitudinē magnā
int̄ mediū arcis et ciuitatis: ut sepa
ret eam a ciuitate. ut ēēt ipa singu
lariter. et neqz emant neqz vendant.
Et cōuenerūt ut edificarent ciuitatē.
Et ceciderūt muri qui erant sup tor
rentē ab ortu solis: et repauit eū qui
vocatur capheteca. Et symon edifica
uit adyada in sephela. et muniuit eā:
et īposuit portas et seras. Et cū cogi
tasset triphon regnare asye. et assumere
dyadema. et extendere manū in anty
ochū regem. timens ne forte non per

mitteret eum ionathas. sed pugnaret
adversus eum: querebat comprehendere eum
et occidere. Et exurgens abiit in betha
san. Et exiuit ionathas obuiam cum qua
draginta milibus virorum electorum in prelium:
et venit bethasan. Et vidit triphon quod
venit ionathas cum exercitu multo. ut
extenderet in eum manus: et timuit. Et
excepit eum cum honore: et commendauit
eum omnibus amicis suis: et dedit ei mune
ra. Et precepit exercitibus suis: ut obedi
rent ei sicut sibi. Et dixit ionathe. Vt
quid vexasti vniuersum populum: cum bellum
nobis non sit: Et nunc remitte eos in do
mos suas. Elige autem tibi viros pau
cos qui tecum sint. et veni mecum ptolo
maydam: et tradam illam tibi. et re
liqua presidia. et exercitum. et vniuersos
prepositos negocii: et conuersus abibo. Pro
terea enim veni. Et credidit ei. et fecit si
cut dixit: et dimisit exercitum. et abie
runt in terram iuda. Retinuit autem secum
tria milia virorum. Ex quibus remisit in
galileam duo milia: mille autem cum eo
venerunt. Vt intrauit autem ionathas
ptolomaydam clauserunt portas ptolo
menses. et comprehenderunt eum: et omnes
qui cum eo intrauerant gladio interfece
runt. Et misit triphon exercitum et equi
tes in galileam et in campum magnum:
ut perderet omnes socios ionathe. At il
li cum cognouissent quod comprehensus
est et periit. et omnes qui cum eo erant:
hortati sunt semetipsos. et exierunt pa
ti in prelium. Et videntes hii qui insecu
ti fuerant. quia pro anima res est illis:
reuersi sunt. Illi autem venerunt omnes in pa
ce in terram iuda: et planxerunt ionatham
et eos qui cum eo fuerant valde. Et lux
it israel luctu magno. Et quesierunt om
nes gentes que erant in circuitu eorum con
terere eos. Dixerunt enim. Non habent princi
pem et adiuuantem. Nunc ergo expugnemus illos:
et tollamus de hominibus memoriam eorum.

XIII

Et audiuit
symon quod congregauit triphon
exercitum copiosum ut veniret in terram iu
da. et acteret eam: videns quia in tremo
re populus est et timore. ascendit ihrl'm.
et congregauit populum: et adhortans
dixit. Vos scitis quanta ego et fratres
mei et domus patris mei fecimus pro legi
bus et pro sanctis prelia: et angustias quas
les vidimus. Horum gracia perierunt fratres me
i omnes propter israhel: et relictus sum e
go solus. Et nunc non mihi contingat parcere
anime mee in omni tempore tribulacionis.
Non enim melior sum fratribus meis. Vin
dicabo itaque gentem meam et sancta. na
tosque vestros et vxores: quia congrega
te sunt vniuerse gentes conterere nos mi
micicie gracia. Et accensus est spiritus po
puli simul. ut audiuit sermones istos:
et responderunt voce magna dicentes. Tu es
dux noster in loco iude et ionathe fratris
tui. Pugna prelium nostrum: et omnia que
cumque dixeris nobis faciemus. Et congre
gans omnes viros bellatores accelera
uit omnes muros in ihrlm consummare:
et muniuit eam in gyro. Et misit io
nathan filium absolomi. et cum eo exerci
tum nouum in ioppen: et eiectis hiis qui
erant in ea. mansit illic ipse. Et mouit
triphon ab ptolomayda cum exercitu
multo. ut veniret in terram iuda: et
ionathas cum eo in custodia. Symon
autem applicuit in addus. contra faciem
campi. Et ut cognouit triphon quia
surrexit symon in loco ionathe fratris
sui. et quia commissurus erat cum eo pre
lium: misit ad eum legatos dicens. Pro
argento quod debebat frater tuus ionathas
in racione regis detinuimus eum. Et nunc
mitte argenti talenta centum. et duos fi
lios eius obsides. ut non dimissus fu
giat a nobis: et remittemus eum. Et cog
nouit symon quia cum dolo loquere
tur secum: iussit tamen dari argentum et
pueros: ne inimiciciam magnam sume
ret ad israel populum dicentem. Quia non
misit argentum et pueros: propterea periit.
Et mentitus est: et non dimisit iona

than. Et post hec uenit triphon intra
regionē. ut conteret eam: et gyrauerūt
p̄ uiam que ducit ador. Et symon et cas
tra eius ambulabant in omnē locū
quocūq; ibant. Qui autē in arce erāt
miserūt ad triphonem legatos: ut fes
tinaret uenire p̄ desertū. et mitteret il
lis alimonias. Et p̄auit triphon om
nem equitatū: ut ueniret illa nocte.
Erat eiū nix valde multa: et nō uenit
in galadithym. Et cū appropiasset bas
chama: occidit ionathan et filios eius
illic. Et cōuertit triphon: et abijt in t̄
ram suam. Et misit symon et accepit
ossa ionathe frīs sui: et sepeliuit ea in
modyn ciuitate patrū eius. Et planx
erūt eū omīs isrl̄ planctu magno: et
luxerūt eū dies multos. Et edificauit
symon sup̄ sepulchrū patris sui et fra
trū suor̄ edificiū altū uisu: lapide po
lito retro et ante. Et statuit septem py
ramidas unā contra unā: patri et ma
tri. et q̄tuor frībus. Et hijs circūposuit
colūpnas magnas: et sup̄ colūpnas ar
ma. ad memoriā eternam. Et iuxta ar
ma naues sculptas: que uiderentur ab
hominibz nauigantibz mare. Hoc est se
pulchrū qd̄ fecit in modyn: usq; in hūc
diem. Triphon autē cū iter faceret cū
antyocho rege adolescente dolo occidit
eū: et regnauit loco eius. Et īposuit si
bi dyadema asye: et fecit plagam mag
nam in t̄ra. Et edificauit symon pre
sidia iudee muniens eam turribz excel
sis. et muris magnis. et portis et seris:
et posuit alimenta in municionibz. Et
elegit symon uiros et misit ad demetri
um regem ut faceret remissionē regioni:
quia actus omīs triphonis p̄ direptio
nem fuerāt gesti. Et demetrius rex ad
uerba ista respondit: et scripsit epl̄am
talem. Rex demetrius symoni sūmo sa
cerdoti et amico regū et senioribz et gē
ti iudeor̄. salutē. Coronam auream et
baen quā misistis suscepimus: et p̄ati
sumus facere uobiscū pacem magnam:

et scribē p̄positis regis remittē uobis q̄
indulsimus. Quecūq; eiū constituimus
uobis. constant. Municiones quas e
dificastis. sint uobis. Remittimus q̄
ignorancias et p̄cta usq; in hodiernū
diem: et coronā quā debebatis. Et si q̄
aliud erat tributariū ihrl̄m: iam non
sit tributariū. Et si qui ex uobis apti
sunt conscribi int̄ nr̄os conscribant̄:
et sit int̄ nos pax. Anno centesimo sep
tuagesimo ablatū est iugū gentiū ab
isrl̄. Et cepit p̄plus isrl̄ scribere in ta
bulis et gestis p̄ublicis: anno primo
sub symone sūmo sacerdote. magno
duce et principe iudeor̄. In diebz illis
symon applicuit ad gazam. et circum
dedit eam castris: et fecit machinas. Et
applicuit ad ciuitatē: et p̄cussit turrē
unā et comprehendit. Et qui eruperūt
erant intra machinam in ciuitate. Et
factus est motus magnus in ciuitate. Et
ascenderūt qui erant in ciuitate cum
uxoribz et filijs supra murū. scissis tu
nicis suis: et clamauerūt uoce mag
na. postulantes a symone dextras si
bi dari: et dixerūt. Non uobis reddas
scd̄m malicias nr̄as: sed scd̄m miseri
cordias tuas. Et flexus symon non de
bellauit eos. Eiecit tamen eos de ciui
tate. Et emūdauit edes in quibz fuerāt
simulachra: et tunc intrauit in eam
cū ȳnis benedicens dn̄m. Et eiecta ab
ea omī īmūdicia: collocauit in ea ui
ros qui legē facerent. Et muniuit eā:
et fecit sibi habitacōnem. Qui autem
erant in arce ihrl̄m: p̄hibebant̄ egre
di et ingredi in regionē. et emē ac uē
dere. Et esurierūt valde: et multi ex eis
fame p̄ierūt. Et clamauerūt ad symo
nem: ut dextras acciperent. Et dedit il
lis. Et eiecit eos inde: et mūdauit arcē
a contaminacōibz. Et intrauerūt in
eam tercia et uicesima secūdi mensis.
anno centesimo septuagesimo primo.
cū ramis palmar̄ et cynaris. et cym
balis. et nabulis. et ȳnis et canticis:

quia contritus ē inimicus magnus ex
isrl'. Et constituit ut omnibz annis a
gerentur dies hij cum leticia. Et muni
uit montē templi qui erat secus arcē:
et habitauit ibi ipē. et qui cū eo erāt.
Et vidit symon iohannem filiū suū
qd' vir esset: et posuit eū ducem virtu
tum vniuersar: et habitauit gazaris.

Anno cente XIIII
simo septuagesimo secūdo. cō
gregauit rex demetrius exerci
tum suū: et abijt mediam ad contra
henda sibi auxilia ut expugnaret tri
phonē. Et audiuit arsaces rex psidis
et medie qr intrauit demetrius confi
nes suos: et misit vnū de principibus
suis ut cōprehenderent eū viuū. et ad
ducerent eum ad se. Et abijt et pcus
sit castra demetrij et comphendit eū:
et duxit eū ad arsacem: et posuit eū
in custodiam. Et siluit terra iuda om
nibz diebz symonis. Et quesiuit bona
gentis sue: et placuit illis potestas e
ius et gloria eius omnibz diebz. Et cum
omni gloria sua accepit ioppen in por
tum: et fecit introitū in insulis maris.
Et dilatauit fines gentis sue: et obti
nuit regionē. Et congregauit captiui
tatem multam: et dnatus est gazare.
et bethsure et arci. Et abstulit immūdi
cias ex ea: et non erat qui resisteret
ei. Et vnusquisqz colebat terram cū pa
ce: et terra iuda dabat fructus suos: et
ligna campor fructū suū. Seniores
in plateis sedebant omēs: et de bonis
terre tractabant. Et iuuenes induebāt
se gloriam: et stolas belli. Ciuitatib'
tribuebat alimonias: et constituebat
eas. ut essent vasa municionis: quo
adusqz noīatū est nomē glorie eius
usqz ad extremū terre. Fecit pacē sup
terram: et letatus est isrl' leticia mag
na. Et sedit vnusquisqz sub vite sua
et sub ficulnea: nec erat qui eos terre
ret. Defecit īpugnans eos sup terrā.
Reges contriti sunt in diebus illis:
et confirmauit omēs humiles ppli sui.
Et legem exquisiuit: et abstulit oēm
iniquū et malū. Sancta glorificauit:
et multiplicauit vasa sanctor. Et au
ditū est rome quia defunctus esset io
nathas. et usqz in sparciatas: et con
tristati sunt valde. Vt audierūt au
tem qd' symon frat' eius factus eēt sum'
sacerdos loco eius. et ipē obtineret re
gionē et ciuitates in ea: scripserūt ad
eum in tabulis ereis ut renouarent a
micicias et societatē quā fecerāt cū iu
da et ionatha fribus eius. Et lecta sūt
in conspcū ecclie in ihrlm. Et hoc ex
emplū epistolar quas miserūt spar
ciate. Sparcianor princeps et ciuita
tes. symoni sacerdoti magno. et senio
ribz et sacerdotibz. et reliquo pplo iudeo
rū fribz salutē. Legati qui missi sūt ad
pplm nrm. nūciauerūt nobis de uest'
gloria et honore ac leticia: et gauisi su
mus in introitu eor. Et scripsim' que
ab ipis erant dicta. in conciliis ppli sic.
Numenius antyochi. et antipater ia
sonis filius legati iudeor venerūt ad
nos: renouantes nobiscū amiciciam
pristinam. Et placuit pplo excipere vi
ros gloriose: et ponē exemplū sermonū
eor in segregatis ppli libris: ut sit ad
memoriam pplo sparciatar. Exemplū
autē hor scripsim' symoni magno sa
cerdoti. Post hec autē misit symon nu
meniū romam habentē clypeū aure
um magnū. pondus minar mille: ad
statuendam cum eis societatē. Cum
autē audisset pplus romanus sermo
nes istos: dixerūt. Quā grār actio
nem reddemus symoni et filijs eius:
Restituit eū ipē fres suos: et expug
nauit inimicos isrl' ab eis. Et statuerūt
ei libertatem: et descripserūt in tabul'
ereis: et posuerūt in tytulis in mon
tem syon. Et hoc exemplū scripture.
Octaua decima die mensis elul. anno
centesimo septuagesimo secūdo. anno
tercio sub symone sacerdote magno.

in assaramel. in conuentu magno sacerdotum et populi. et principum gentis. et seniorum regis nota facta sunt hec: quoniam frequenter facta sunt prelia in regione nostra. Symon autem mathathie filius ex filijs iarib. et fratres eius dederunt se periculo: et restiterunt aduersarijs gentis sue. ut starent sancta ipsorum et lex: et gloria magna glorificauerunt gentem suam. Et congregauit ionathas gentem suam: et factus est illis sacerdos magnus: et appositus est ad populum suum. Et noluerunt inimici eorum calcare et attere regionem ipsorum: et extendere manus in sancta eorum. Tunc restitit symon et pugnauit pro gente sua: et erogauit multas pecunias et armauit viros virtutis gentis sue: et dedit eis stipendia. Et muniuit ciuitates iudee et bethsuram. que erat in finibus iudee. vbi erant arma hostium antea: et posuit illic presidium viros iudeos. Et ioppen muniuit que erat ad mare. et gazaram que est in finibus azoti. in qua hostes antea habitabant: et collocauit illic iudeos: et quecumque apta erant ad correptionem eorum posuit in eis. Et vidit populus actum symonis et gloriam quam cogitabat facere genti sue: et posuerunt eum ducem suum et principem sacerdotum. eo quod ipse fecerat hec omnia. et iusticiam et fidem quam conseruauit genti sue: et exquisiuit omni modo exaltare populum suum. Et in diebus eius prosperatum est in manibus eius. ut tollerentur gentes de regione ipsorum qui in ciuitate dauid erant in iherusalem in arce: de qua procedebant et contaminabant omnia que in circuitu sanctorum sunt: et inferebant plagam magnam castitati. Et collocauit in ea viros iudeos tutamentum regionis et ciuitatis: et exaltauit muros in iherusalem. Et rex demetrius statuit illi summum sacerdocium. Secundum hec fecit eum amicum suum: et glorificauit eum gloria magna. Audiuit enim quod appellati sunt iudei a romanis amici. et socij. et fratres: et quia susceperunt legatos symonis gloriose. Et quia iudei et sacerdotes eorum consenserunt eum esse ducem suum. et summum sacerdotem in eternum: donec surgat propheta fidelis. Et ut sit super eos dux et ut cura esset illi pro sanctis: et ut constitueret prepositos super opera eorum et super regionem. et super arma. et super presidia: et cura illi sit de sanctis. Et ut audiatur ab hominibus. et scribantur in nomine eius omnes conscripciones in regione: et ut operiatur purpura et auro. Et ne liceat ulli ex populo et ex sacerdotibus irritum facere aliquid horum. et contradicere hijs que ab eo dicuntur: aut conuocare conuentum in regione sine ipso: et uestiri purpura. et uti fibula aurea. Qui autem fecerit extra hec aut irritum fecerit aliquid horum: reus erit. Et complacuit omni populo statuere symonem: et facere secundum uerba ista. Et suscepit symon: et placuit ut summo sacerdocio fungeretur et esset dux et princeps gentis iudeorum et sacerdotum. et presset omnibus. Et scripturam istam dixerunt ponere in tabulis ereis: et ponere eas in peribulo sanctorum in loco celebri. Exemplum autem eorum ponere in erario: ut habeat symon et filij eius.

XV

Et misit rex antyochus filius demetrij epistolas ab insulis maris symoni sacerdoti et principi gentis iudeorum et vniuerse genti: et erant continentes hunc modum. Rex antyochus symoni sacerdoti magno. et genti iudeorum salutem. Quoniam quidem pestilentes obtinuerunt regnum patrum nostrorum. volo autem vindicare regnum et restituere illud sicut erat antea: electam feci multitudinem exercitus. et feci naues bellicas. Volo autem procedere per regiones ut ulciscar in eos qui corruperunt regionem nostram: et qui desolauerunt ciuitates multas in regno meo. Nunc ergo statuo tibi omnes oblaciones quas remiserunt tibi ante me reges: et quecumque alia dona remise

runt tibi. Et puntto tibi facé paciu
ram ꝓpter nimicitias tu regione tua.
Ihrlim autē sanctā ē et liberam. Et oī
a arma que fabricata sunt et preliū
a que expugnasti que tenes: maneant
tibi. Et omīe debitū regū et que futu
ra sunt regia: et hoc et in totū temp⁹
remittūtur tibi. Cum autē obtinue
rimus regnū nrm glorificabim⁹ te et
gentē tuam. et templū gl̄a magna:
ita ut manifestetur gloria vīa in vni
uersa terra. Anno centesimo septuage
simo quarto egrs̄ antyochus in tiram
patrū suoꝝ. Et cōuenerūt ad eū omīes
exercitus: ita ut pauci relicti essent cū
triphone. Et insecutus est eum antyo
chus rex. Et venit dorā. fugiens per
maritimā. Sciebat enī qđ congregata
sunt in eum malia: et reliquit eum ex
ercitus. Et applicuit antyochus sup
dorā cū centū viginti milibꝫ virōꝝ
belligeratoꝝ et octo milibꝫ equitū: et
circuiuit ciuitatem. Et naues a mari
accesserūt: et vexabant ciuitatē a tra
et mari: et neminē sinebant egredi.
Venit autē nūncius et qui cum eo
fuerant ab urbe roma. habentes epis
tolas regibꝫ et regionibꝫ scriptas: in q̄
bus continebantur hec. Lucius consul
romanoꝝ ptolomeo regi salutē. Lega
ti iudeoꝝ venerūt ad nos amica nostra
renouantes priorē amicitiā et societa
tem: missi a symone principe sacerdo
tū et pl̄o iudeoꝝ. Attulerūt autē et cly
peum aureū minas mille. Placuit
ergꝫ nobis scribē regibꝫ et regionibus
ut non inferāt illis mala. neq; ipug
nent eos et ciuitates eoꝝ et regiones e
oꝝ: et ut non ferant auxiliū pugnā
tibus aduersus eos. Vtile ē autē no
bis accipere ab eis clypeū. Si qui er
go pestilentes refugerūt de regione ip
soꝝ: tradite eos symoni principi sacer
dotū. ut vindicet in eos secūdū legē suā.
Hec eadem scripta sunt demetrio regi.
et attalo. et arabe. et ariarathe. et i omīes
regiones. et samsame. et spartanis. et
delo et mindo. et sicione. et carie. et samo.
et panphilie. et licie. et alicarnasi
sum. et rodū. et phaselidi. et coo. et cy
dne. et arado. et gortinam. et gnidum.
et cypri. et cyrenen. Exemplum autē
eoꝝ scripserūt symoni principi sacerdo
tum. et pl̄o iudeoꝝ. Antyochus autem
rex applicuit castra in dora secūdo. ad
mouens ei semp manus et machinas
faciens: et conclusit triphonē ne exiret.
Et misit ei symon duo milia virōꝝ
electoꝝ in auxiliū: et argentū. et auri.
et vasa copiosa. Et noluit ea accipe: fi
nxit omīa que pactus est cū eo an
tea: et alienauit se ab eo. Et misit ad
eum athenobiū vnū de amicis suis:
ut tractaret cū ipo dicens. Vos tenetis
ioppen et gazaram. et arcem que est i
hrlim ciuitates regni mei. fines earū
desolastis: et fecistis plagam magnā
in tra: et dñati estis p̄ loca multa i reg
no meo. Nunc ergo tradite ciuitates
quas occupastis: et tributa locoꝝ qui
bus dñati estis extra fines iudee. Alio
quin date pro illis q̄ngenta talenta ar
genti: et exercitum qđ exterminastis. et
tributoꝝ ciuitatū alia talenta q̄ngen
ta. Alioquin: veniem⁹ et expugnabim⁹
vos. Et venit athenobius amicus
regis in hrlim. et vidit gloriā symonis
et claritatē in auro et argento et ex pa
ratū copiosū: et obstupuit. Et retulit
ei verba regis. Et audit symon et dixit.
Neq; alienam tiram sūpsimus neq; a
lienā detinemus: sed hereditatē patrū
nostroꝝ que ab inimicis nris iniuste alio
tempe possessa ē. Nos vero tempus
habentes: vendicamus hereditatē pa
trū nostroꝝ. Nam de ioppe et gazara q̄
exposcitas: ipi faciebant in pl̄o pla
gam magnam et in regione nostra.
Horū dabimus talenta centū. Et non
audit illi verbū. Reuersus autē cum
ira ad regem: renūciauit ei uba ista.
et gloriā symonis et vniuersa que vidit.

Et natus est rex ira magna. Typhō
autē fugit nauī in hortosyadā. Et cō
stituit rex cendebeum ducem maritī
mī et exercitī equitī et peditī dedit
illi: et mandauit illi mouē castra cō
tra faciem iudee. Et mandauit ei edifi
care cedronē et obstruere portas ciui
tatis: et debellare plm. Rex autē ple
quebatur typhonē. Et puenit cende
beus iamniam: et cepit irritare ple
bem et conculcare iudeam. et captiua
re plm et interficē. et edificare cedronē.
Et collocauit illuc equites et exercitū:
ut ingressi pambularēt viam iudee. si
cut constituit ei rex.

XVI

Et ascendit iohannes de gaza
ris: et nūciauit symoni patri
suo. que fecit cendebeus i plō
ipoy. Et uocauit symon duos filios su
os seniores. iudam et iohannē: et ait
illis. Ego et fres mei et dom patris me
i. expugnauim hostes isrl ab adolec
entia usq in hunc diem: et plpatū ē
in manibz meis liberare isrl aliquo
ens. Nūc autē senui. Sed estote loco
mei et fris mei: et egredi pugnate pro
gente nra. Auxiliū vero de celo uobis
cum sit. Et elegit de regione viginti mi
lia virop belligeratop et equites: et p
fecta sūt ad cendebeū: et dormierūt in
modyn. Et surrexerūt mane: et abierē
in campū. Et ecce exercitus copiosus
in obuiam illis peditū et equitū: et flu
uius torrens erat inter medium ipoum.
Et admouit castra contra faciem eop:
ipe et plus eius. Et vidit plm trepida
re ad transfretandū torrentē: et trā
sfretauit primus. Et viderūt eū vm et trā
sierūt post eū: et diuisit plm et equites
in medio peditū. Erat autē equitatus
aduersarioy copiosus nimis. Et ercta
uauerūt sacris tubis: et in fugam cō
uersus ē cendebeus et castra eius. Et ce
ciderūt ex eis multa vulnerata: residu
i autē fugerūt in munitionē. Tūc vul
neratus est iudas frat iohannis. Joha
nes autē insecutus est eos: donec uen
it cedronem quā edificauit. Et fugerūt
usq ad turres que erant in agris azo
ti: et succendit eas igni. Et ceciderunt
ex illis duo milia virop: et reuersus est
iudeam in pace. Et ptolomeus filius
aboby constitutus erat dux in campo
ihericho: et habebat argentū et aurū
multū. Erat enī gener illiī sacerdo
tis. Et exaltatus ē cor eius et uolebat
obtinē regionē: et cogitabat dolū ad
uersus symonē et filios eius. ut tolle
ret eos. Symon autē pambulans ciui
tates que erant in regione iudee et sol
licitudinē gerens eaz: descendit iherico
ipe et machatyas filius eius et iudas.
anno centesimo septuagesimo septimo.
mense undecimo. hic mensis sabath. Et
suscepit eos filius aboby. in munitiū
culam que vocat doch cū dolo: quā edi
ficauit. Et fecit eis cōuiuiū magnū:
et abscondit illic viros. Et cū inebria
tus esset symon et filij eius: surrexit pto
lomeus cū suis. et sumpserūt arma sua.
et intrauerūt in conuiuiū: et occiderūt
eum et duos filios eius. et quosdā pue
ros eius. Et fecit decipationē magnam
in isrl: et reddidit mala pro bonis. Et
scripsit hec ptolomeus et misit regi
ut mitteret ei exercitū in auxiliū: et
traderet regionē. et ciuitates eop. et tri
buta. Et misit alios in gazaram tollē
iohannē. Et tribunis misit epistolas.
ut venirent ad se: et dabat eis argentū
et aurū et dona. Et misit alios occu
pare ihrlim et montē templi. Et pue
ros quidā misisset iohannis in ga
zara. quia perijt pater eius et fratres
eius: et q misit te quoq interficiā. Vt
audiuit autē vehementer expauit: et
cōprehendit viros qui venerant pdē
eum: et occidit eos. Cognouit enim
quia querebant eū perdere. Et cetera ser
monū iohannis et bellop eius et bo
narū virtutū quibz fortiter gessit. et
edificij murop quos extruxit. et rerū

MACHA

gestarū eius: ecce hec scripta sūt in
libro dierū sacerdocij eius. ex quo fac
tus est princeps sacerdotū post prēm
suum. Explicit p̄m⁹ liber Macha
beorū. Incipit secundus liber.

Fratribꝫ qui sūt
p egyptū iudeis:
salutem dicunt
frēs qui sūt in
iherosolimis iu
dei et qui in rēgi
one iudea. et pa
cem bonā. Bene
faciat uobis deus: et meminerit tes
tamenti sui qd̄ ad abraham. et ysaac
et iacob locutus est seruoꝝ suoꝝ fideli
um: et det uobis cor omnibꝫ ut colatis
eum: et faciatis eius uolūtatē cor
de magno et aīmo uolenti. Adaperi
at cor vr̄m in lege sua et in p̄ceptis
suis: et faciat pacem. Exaudiat ora
cōnes vr̄as. et reconcilietur uobis:
nec uos deserat in tempe malo. Et
nūc hic sum⁹ orantes pro uobis. Reg
nante demetrio anno centesimo sex
agesimo nono. nos iudei scripsimus
uobis. in tribulacōne et impetu. q̄
supuenit uobis in istis annis: ex
quo recessit iason a sancta terra. et
a regno. Portam succenderūt: et ef
fuderūt sanguinē īnocentē. Et ora
uimus ad dn̄m et exauditi sumus:
et optulim⁹ sacrificiū et similaginē:
et accendim⁹ lucernas et ꝓposuimus
panes. Et nūc frequentate dies sce
nophegye mensis casleu. Anno cen
tesimo octogesimo octauo. ꝓplus q̄
est iherosolimis et in iudea. senatus
q̄ et iudas: aristobolo magistro pto
lomei regis. qui est de genere cristoꝝ
sacerdotum. et hijs qui in egypto sūt
iudeis salutē et sanitatem. De mag
nis ꝑiculis a deo liberati magnifice
gracias agimus ipi: utpote qui ad
uersus talem regem dimicauimus.
Ipē enī ebullire fecit eos de ꝑside. q̄
pugnauerūt contra nos. Nam cū ī
ꝑside eēt dux ipē et cū eo īmensus ex
cercitus: cecidit in templo nanee con
cilio deceptus sacerdotis nanee. Etenī
cū ea habitaturus venit ad locū. an
tyochus et amici eius: et ut acciperet
pecunias multas dotis noīe. Cumq̄
ꝓposuissent eas sacerdotes nanee. et
ipē cū paucis ingressus eēt intra am
bitū phani: clauserūt templū cū in
trasset antyochus. Aptoq̄ occulto ad
itu templi. mittentes lapides ꝑcusse
runt ducem. et qui cū eo erant: et di
uiserūt mēbratim: et capitibꝫ ampu
tatis foras ꝓiecerūt. Ꝑ omnia bn̄dic
tus deus: qui tradidit impios. Fac
turi igitur q̄nta et vicesima mensis
casleu. purificacionē templi necessa
riū duximus significare uobis: ut
et uos quoq̄ agatis diē scenophegie.
et diem ignis qui datus ē quādo nee
myas edificato templo et altari optu
lit sacrificia. Nam cū in ꝑsidem duce
rentur patres nr̄i: sacerdotes qui tūc
dei cultores erant acceptū ignem de
altari occulte absconderūt in valle.
ubi erat puteus altus siccus. Et ī eo
contutati sunt eū: ita ut omnibꝫ ig
notus eēt locus. Cum p̄terissent au
tem multi anni. et placuit deo ut mit
teretur neemias a rege ꝑsidis: nepo
tes sacerdotū illoꝝ qui absconderant.
misit ad requirendū ignē. Et sicut
narrauerūt nobis: non īuenerūt ig
nem. sed aquam crassam. Et iussit
eos haurire. et afferre sibi. Et sacrifi
cia que īposita erant iussit sacerdos
neemias aspergi aqua ipa: et lig
na. et que erant supposita. Atq̄ hoc
fcm̄ est et tempus affuit. qd̄ sol r̄ful
sit qui p̄us erat in nubilo: accensus
est ignis magnus. ita ut omēs mi
rarent. Oracionē autē faciebant om
nes sacerdotes dum consūmaretur
sacrificiū: ionatha inchoante ceteris
autem rn̄dentibꝫ. Et neemie erat o

Explicit p̄m⁹ liber machabeorū Incipit 2ᵘ liber

racio huc habens modu. Duc deus oi
nm creator terribilis et fortis. iustus
et misericors qui solus es bonus rex.
solus pitans. solus iustus et omipo
tens et eternus: qui liberas isrl de oi
mala. qui feasti patres electos et sa
ficasti eos: accipe sacrificiu pro vniu
so pplo tuo isrl: et custodi ptem tua
et sanctifica. Congrega dispsionem
nram: libera eos qui seruiut genti
bus. Conceptos et abhominatos irl
pice: ut sciant gentes qd tu es deus nr.
Afflige opprimentes nos: et contume
liam facientes in superbia. Constitue
pplm tuu in loco sco tuo: sicut dixit
moyses. Sacerdotes aute psallebant
ymnos: usq; quo consumptu eet sacri
ficiu. Cu autem consumptu fuisset sa
crificiu: ex reliqua aqua iussit moy
ses lapides maiores perundi. Qd ut
factu est flamma ex eis accensa est: sed
ex lumine qd refulsit ab altari consump
ta est. Vt uero manifestata res e regi
atu est regi planu. qd in loco in quo
igne absconderant hi qui translati fu
erant sacerdotes. aqua apparuit: de qua
iussit sacrificia. Considerans autem
rex et rem diligenter examinas: fecit a
templu. Et si quibz donauerat rex: mul
ta bona accipiebat ex hoc et tribuebat.
Appellauit aute iussit hunc locu nep
thar: qd interpretat purificatio. Voca
tur aute apud plures nephi.
Inuenitur autem in descriptionibus
hieremie pphete qd iussit accipe igne
eos qui translmigrabant. ut significa
tu est. et ut mandauit translmigra
tis: et dedit illis legem ne obliuiscere
tur precepta dni: et ut non erraretur
mentibz. videntes simulachra aurea
et argentea et ornamenta eoz. Et a
lia huiusmodi dicens: honorabatur ne
legem amouerent a corde suo. Erat
autem in ipa scriptura quomo tabe
naculu et archam iussit pphera dum
no nisso ad se facto. comitatu secu: us
q; quo exijt in monte. in quo moyses
ascendit et vidit dei hereditate. Et ve
niens ibi ihemias. inuenit locu spelu
ce: et tabernaculu et archam. et al
tare incensi intuli illuc: et ostiu ob
struxit. Et accesserut quidam simul
qui sequebant ut notarent sibi locu:
et non potuerut inuenire. Vt aute gg
nouit ihemias: culpans illos dixit.
qd ignotus erit locus. donec congre
get deus congregatione pli et ppti
us fiat. Et tunc dns ostendet hec. Et
apparebit magestas dni: et nubes eit
sicut moysi manifestabatur. Et sicut
olim salomon petijt ut locus sancti
ficaret a magno deo manifestabat hec:
et ut sapientia habens optulit sacri
ficiu dedicationis et consummationis
templi. Sicut et moyses orabat dnm:
et descendit ignis de celo. et consumpsit
holocaustu. Dixit moyses eo qd no
sit mundatu qd erat pro peco: et con
sumptu est. Similiter et salomo oc
to diebus celebrauit dedicatione. Ins
ferebantur aute in descriptionibz et
comentarijs necnie hec eadem. Et ut
conditor bibliotecam congregauit
de regionibz libros: et pphetaz et da
uid. et epistolas regu et de donarijs.
Similiter aute et iudas ea que dide
rat p bellu qd nobis acciderat con
gregauit omia: et sunt apud nos. Si
ergo desideratis hec: mittite qui por
tent uobis. Actum itaq; purificatio
nem: scripsimus uobis. Bene igit fa
cietis: si egeritis hos dies. Deus aute
qui liberauit pplm suu. et reddidit he
reditate omibz et regnu. et sacerdociu
et sanctificatione sicut promisit in lege: spe
ramus qd cito nri miserebitur. et con
gregabit de sub celo in locu sanu. Eri
puit enim nos de magnis periculis: et lo
cum purgauit. De iuda uero machab
eo et fratribus eius et de templi magni
purificatione. et de auree dedicatione: sed

MACHA

et de prelijs que ptinent ad antyochū
nobileu. et filium eius eupatorem ⁊
de illuīacoibz que de celo fc̄ē sunt
ad eos qui pro uiderīs fortiter fecerūt.
ita ut vniuersam regionem cū pau
ca essent vindicarent. et barbarā mul
titudinē fugarent. et famosissimū to
to orbe templū recuparent. et ciuita
tem liberarent. ut leges que abolen
de erant restituerent. dño cū omī tra
quillitate ꝓpicio facto illis⁹: utrumq; ab
iasone cyreneo quiq; libris comp̄hen
sa⁹: temptauimus nos uno volumīe
breuiare. Considerantes enī multitu
dinem librox et difficultatē. uolen
tibz aggredi narracoes hystoriarū
ꝓpter multitudinē rerū. curauim⁹ uo
lentibz quidē legē ut eēt animi oblec
tacio⁹: studiosis uero ut facile possint
memorie cōmendare: omībus autem
legentibz utilitas conferat. Et nobis
quidē ipis qui opus hoc breuiandi cau
sa suscepimus. non facilem laborem.
ymo uero negociū plenū vigiliax et
sudoris assumpsim⁹: sicut hij qui p
parant quidē et querūt aliox volū
tati parē. ꝓpter multox gr̄am habent
labore sustinemus⁹: veritate quidē de
singulis auctoribz concedentes: ipi ac
cōdiū datam formā breuitati studen
tes. Sicut enī noue dom⁹ architecto
de uniuersa structura curandū est. ei ue
ro qui pingē curat que apta sint ad
ornatū exquirenda sunt: ita estimā
dū est et in nobis. Rerū enī inuentōr col
ligere et ordinare sermonē. et curio
sius ptes singulas quasq; inquirere:
hystorie congruit auctori. Breuitati
uero dictionis sectari et exercicoes
rerū vitare: breuitati concedendū ē.
Hinc igitur narracoē incipiemus.
De ꝓfacione tantū dixisse sufficiat.
Vtilitatē etenī est aute hystoriam ef
fugere: in ipa autē hystoria lucrāgi.
Cum cuncta
ciuitas habitaretur in omī pace. le
ges eaꝝ adhuc optime custodirentur
ꝓpter omne pontificas pietatē et aīmos
odio habentes mala⁹: fiebat ut ipi re
ges et principes locū sūmo honore dig
nū ducerent. et templū maximis mu
neribz illustrarent: ita ut seleucus aby
e rex. de reddit̄bz suis p̄stares omīs sup
tus ad ministeriū sacrificior ptinētes.
Symon autē de tribu beniamin ꝓ
ficus templi constitutus: contendebat
obsistente sibi principe sacerdotū ini
quū aliquid in ciuitate moliri. Sed
cū vincere omnia non posset: uenit
ad apollonium thartse filiū qui illo tē
pore erat dux celesyrie et fenices⁹: ⁊ nū
ciauit ei pecunijs innumerabilib⁹ ple
nū ee erariū iheosolimis. et cōmunes
copias ī meusas ee. que non ptinent
ad racionē sacrificior: ee autē posses
le sub potestate regis cadē vniūsa. Cū
q; rediisset apollonius ad regem de
pecunijs que delate erant: ille scribit
helyodoro qui erat sup negocia eius.
misit eī mandatis. ut p̄dictam pecu
niam trāsportaret. Statimq; helyodorus
iter aggressus. specie quidem quasi p
celesyriam et fenicē ciuitates esset pa
graturus: ex aute uera regis ꝓpositi
ꝓfecturus. Sed cū uenisset iherosoli
mam et benigne a sūmo sacerdote ci
uitate esset exceptus⁹: narrauit de da
to indicio pecuniar: et cui⁹ rei gratia
adesset aperuit. Interrogabat aute⁹: si
vere hec ita essent. Tunc sūmus sacer
dos ostendit deposita esse hec et victu
alia viduar ac pupillox: quedam ve
ro hyrcani thobie uiri valde eminen
tis. in hijs que detulerat impius symō.
Vniūsa aute argenti talenta quadrin
genta esse: et auri ducenta. Decepti ve
ro eos qui credidissent loco et templo.
qđ p vniūsū mundū honorat⁹ pro sui
veneracione et sc̄itate: ipossibile oīno
esse. At ille pro hijs que habebat in
mandatis a rege: dicebat oīno fieri
regi ea deferenda. Constituta aute die:

intrabat de hys helyodorus ordinatu
rus. Non modica uero p uniuersam ci
uitatē erat trepidacio. Sacerdotes au
tem aute altare cū sacerdotalibz stol'
iactauerūt se: et inuocabant de celo eū
qui de depositis legem posuit. ut hys
qui deposuerant ea salua custodiret.
Iam uero qui uidēt sūmū sacerdotis
uultū: mente uulnerabatur. Facies
eius et color īmutatus: declarabat in
terni animi dolorē. Turbāsula enim
erat mulcida uiro queda et horror cor
poris: p que manifestus aspiciebaz
dolor cordis eius efficiebatur. Hij ecia
am congregati de domibz confluebāt
publica supplicacōne obsecrantes: pro
eo qđ in contemptū locus esset ventu
ris. Accucurrēq; mulieres alicas pectus:
p plateas confluebant. Sed et virgines
que conclusē erant: pannebant ad o
stium. Alie aute ad muros: quedam
uero p fenestras aspiciebant. Omnis
autem pcedentes manus in celū dep
cabantur. Erat eū mulcra cōmixte mi
ctudinis et magu sacerdotis in agō
ne constituti expectacio. Et hys quidē
inuocabant omnipotentē deū: ut credita
sibi. hys qui crediderant omī integri
tate conseruaret. Helyodorus autē
qđ decreuerat pficiebat: eodē loco ipse
cū satellitibz circa erariū presens. Dz
spiritus omnipotēs magnā sui ostē
sionis audaciā: ita ut oēs qui
ausi fuerant parere ei. timentes dei vir
tute. in dissolucionē et formidinē cō
uertereret. Apparuit eū illis quidam
equus terribilē habens sessorē. optimis
ornamentis adornatus: ilicq; cū impetu
helyodoro priores calces elisit. Qui aūt
ei sedebat: videbatur arma habere au
rea. Alij etiam apparuerūt duo iuue
nes virtute decori: optimu gloria spe
ctu et ex veraci pte flagellabant sine mi
sericordia multis plagis uerberantes.
Subito autē helyodorus conatus in ē
ram. Cūq; multa caligine circūfusū
rapuerit: atq; in sella gestatoria po
situ iacuerit. Et is qui cum multis cur
soribus et satellitibz pdictū ingressus
est erariū. portabatur nullo sibi ferē
te auxiliū: manifesta cognita dei vir
tute. Et ille quidem p diuinā virtutē
iacebat mutus. Hij aute diuinū būdi
cebant: quia magnificabat locū suū.
Et templū qđ paulo ante. timore ac
tumultu erat plenū: apparente omī
potentis dñō gaudio et letitia ipleri ē.
Tum vero ex amicis helyodori quidā
rogabant confestim onyam. ut suo
uaret altissimū: et vitam donaret ei.
qui in supmo spiritu erat constitut?
Considerans autē sūmꝰ sacerdos. ne
forte rex suspicaretur malicia aliquā.
ex iudeis circa helyodorū consūmatā:
optulit pro salute viri hostiam salu
tarem. Cumq; sūmus sacerdos oraret
: idem iuuenes eisdē uestibz amicti
astantes. helyodoro dixerūt. Onye sa
cerdoti gracias age: nam ppter eū tibi
dñs vitā donauit. Tu aute ab eo fla
gellatus: nūcia omnibz magnalia dei
et ptātem. Et hys dictis non cōparu
erūt. Helyodorus autē hostia deo ob
lata et votis magnis promissis ea q̄ vi
uere illi concessit. et onye grās agens:
recepto exercitu tendebat ad regem.
Tendebat autē omnibz ea que sub ocu
lis suis viderat opa magni dei. Cum
autē rex mirabiliter helyodor quis ē
aptus adhuc semel iherosolima mitti
t: ait. Si quē habes hostē aut regni
tui insidiatorē mitte illuc. et flagel
latū eū recipies si tamen euaserit: eo
qđ in loco vere sit dei queda virtus.
Nā ipe q̄ habz in celis habitacionem.
visitator et adiutor ē loci illius: et ve
nientes ad malefaciendū penitus ac p
dit. Iste de helyodoro et erario custodi
a ita se res habz.
Onias autē pdais pecuniar
et patrie delator male loque

batur de onya: tamq̄ ipē helyodorū
instigasset ad hec. et ipē fuisset incen
tor malor. Prouisoremq; ciuitatis ac
defensorē gentis sue. et emulatorem le
gis dei: audebat insidiatorē regni di
cere. Sed cū inimicicie in tantū pcede
rent. ut etiam p quosdā symonis ne
cessarios homicidia fierent: conside
rans onyas piculū contencionis et a
pollonium insanire utpote ducē celessy
rie et fenicis ad augendā maliciā sy
monis. ad regē se contulit: non ut
ciuiū accusator: sed cōmunē utilita
tem apud semetipm vniuse mulcitu
dinis considerans. Videbat enī sine
regali pruidencia īpossibile eē pacem
rebus dari: nec symonē posse cessare
ab stulticia sua. Sed post seleuci vi
te excessum cū suscepisset regnū an
tyochus qui nobilis appellabatur:
ambiebat iason frat onye sūmū sa
cerdociū. Adito rege pmittens ei ar
genti talenta sexaginta et trecenta.
et ex redditibz aliis talenta octogīta.
Sup hec pmittebat et alia centū quī
quaginta: si potestati eius concedere
tur gymnasiū. et ephebiam sibi con
stituere et eos qui in iherosolimis e
rant anthyochenos scribē. Qd cū
rex ānuisset et obtinuisset principa
tum: statī ad gentilē ritū contribu
les suos transferre cepit. Et amotis
hiis que humanitatis causa iudeis
a regibus fuerant constituta p iohā
nem patrē eupolemi. qui apud ro
manos de amicicia et societate func
tus est legacione: legitima ciuiū iu
ra destituens. praua instituta sanc
tiebat. Etenī ausus est sub ipa arce
gymnasiū constituē: et optimos
quosq; epheborū in lupanaribz po
nere. Erat autē non hoc iniciū. sed
incrementū qdam et pfectus genti
lis. et alienigene cōuersacionis. ppt
impij et non sacerdotis iasonis ne
phariū et inauditū scelus: ita ut

sacerdotes iam non circa altaris offi
cia dediti essent: sed contēpto templo
et sacrificiis neglectis. festinarent pti
cipes fieri palestre et pbicionis eius
īiuste. et in exercicijs disci. Et patri
os quidē honores nichil habentes:
grecas glorias optimas arbitraban
tur. Quar gracia piculosa eos con
tencio habebat: et eor instituta emu
labantur. Ac p omīa hijs consimiles
eē cupiebant: quos hostes et pemp
tores habuerant. In leges enī diui
nas impie agere: impune non cedit.
Sed hec. sequens tempus declarauit.
Cum autē quīquēnalis agon tyro
celebraretur. et rex pns eēt: misit ia
son facinorosus ab iherosolimis viros
pctōres. portantes argenti didrag
mas trecentas in sacrificiū herculis.
Quas postulauerūt hij qui apporta
uerant ne in sacrificijs erogarentur.
quia nō oportēt: sed in alios sūptus
eas deputari. Sed hec oblata sūt qui
dem ab eo qui miserat in sacrificiū her
culis. ppter pntes autē date sūt in fa
bricā nauiū triremiū. Misso autē in
egiptū appollonio nescei filio ppt pri
mates ptholomei philometoris regis:
cū cognouissz antyochus alienū se a
negocijs regni effectū: ppriis vtilita
tibz consulens profectus inde venit
ioppen. et inde iherosolimā. Et mag
nifice ab iasone et ciuitate susceptus
cū facular lumībz et laudibz ingres
sus ē: et inde in fenicem exercitum
conūtit. Et post triennij tempus mi
sit iason menelaū supdicti symonis
frem portantē pecunias regi: et de
negocijs necessarijs responsa platu
rū. At ille cōmendatus regi cum
magnificasset faciē potestatis eius.
in semetipm retorsit sūmū sacerdo
ciū: supponens iasoni talenta argē
ti trecenta. Acceptisq; a rege manda
tis venit. nichil quidē dignū habēs
sacerdocio: aīmus vero crudelis tyrā

ui et fere bene uram gerens. Et ia
son quidem qui ꝑū frātē captiua
uerat: ipe deceptus ꝑfugus in ama
nitē expulsus est regionem. ℣Mene
laus autē principatū quidē obtinu
it. De pecunijs uero regi ꝑmissis ni
chil agebat: cū exactionem faceret sol
datus qui ara erat ꝑpositus. Nam
ad hunc exactio uectigaliū ptinebat
Quā ob causam uocat ad regē simul
uocant: menelaus remotus est sacer
docio. succedente lysimacho fratre su
o: sostratus autē ꝑfectus ē cypris. Et
cum hec agerentur contigit tharsen
ses et mallotas seditionē mouere: eo
q̄d antyochi concubine regis donū es
sent dati. Festinanter itaq; rex uenit le
dere illos: relicto sustrato uno ex comi
tibus suis andronico. Ratus autem
menelaus accepisse se tempus oppor
tunū. aurea quedam uasa e templo
furatus donauit andronico: et alia
uendiderat tyro. et p uicinas ciuita
tes. Cū cū certissime cognouisset o
nyas arguebat eum: ipe in loco tuto
se continens antyochie. secus daphy
nen. Unde menelaus accedens ad an
dronicū: rogabat ut onyam interfi
ceret. Qui cū uenisset ad onyam et
datis dextris cū iure iurando. q̄uis
esset ei suspectus suasisset de asilo p
cedere: statim eū peremit nō uerens
iusticiā. Ob quā causam non solū
iudei sed et alie quoq; nacōnes indig
nabant̄: et molestē ferebant. de nece
tanti uiri iniusta. Sed regressū regem
de alicie locis adierūt iudei apud an
tyochiam. simul et greci: conquerētes
de iniqua nece onye. Contristatus itaq;
animo antyochus et flexus ad miseri
cordiā lacrimas fudit: recordatus de
honestate sobrietatē et modestiā. Accensus
q; animus andronici purpura exutū
curribus p totam ciuitatē iubet: et
eodem loco sibi quo onyā impiera
rem cōmisse: q̄ tam sacrilegū uita
priuauit: dono illi digna pena tribu
ente. ℣Multis autē sacrilegijs i tem
plo a lysimacho cōmissis menelai cō
silio et diuulgata fama: congrega
ta est multitudo aduersus lysima
chū. multo iam auro exportato. Tur
bis autē irruentibus et animus ira re
plens: lysimachus armatis fere tri
bus milibus iniquis manibus uti cepit:
duce quodā tyranno etate pi et de
mencia puero. Quo ut intellexerunt
conatū lysimachi: alij lapides alij
fustes ualidos arripuere. quidā uero
cuerē in lysimachum iecere. Et nul
li quidē uulnerati. quidā autē plura
ti: omnes vero in fugam cōuersi sūt.
Ipm eiā sacrilegū secus erariū inue
nerūt. De hijs ergo cepit iudiciū
aduersus menelaū agitari. Et cū ue
nisset rex tyrū: ad ipm negociū dete
lerūt missi uiri tres a senioribus. Et cū
supareret menelaus: promisit ptolo
meo multas pecunias dare ad suaden
dū regem. Itaq; ptolomeus in quodā
atrio positū quasi refrigeraudi gra
tia regem adijt: et a sententia deduxe
it. Et menelaum quidē omnibus ma
lice reū criminibus absolut: miseros
autē qui eiā si apud scitas causam
dixissent innocentes iudicarent̄. mor
te dampnauit. Cito igit̄ iustam pe
nam dederūt: qui pro ciuitate et ꝑpo
et sacris uasis causā ꝑclari sunt. Quo
obrem tyri quoq; indignati: ea se
pulturam eor liberalissime exornarūt.
℣Menelaus autē ꝓpter eor qui in po
tentia erant auaritiā permanebat i
ptāte: crescens in malicia. et ad in
sidias ciuium.

Eodem tempe antyochus se
cundam ꝑfectionē fauit in
egyptū. Contigit autē p uni
uersam iherosolimor ciuitatē. uide
ri diebus quadraginta p aera. equites
discurrentes auratas stolas haben
tes. et hastas q̄si cohortes armatas:

MACHA

et cursus equor p ordinē digestos. et congressiones fieri comunes: et sa
torū motus. et galeator multitudi
nem. gladios distractos. et telorū iac
tus. et aureor armor splendorem
omniūq; generis loricas. Quappē
omnes rogabant in bonū monstra
conuerti. Sed cū falsus rumor exis
tamq; vica excessisset antyochus: al
sumptis ialon non minus multe vi
ris repente aggressus est ciuitate. Et
ciuibz ad murū cōuolantibz: ad vl
timū appheusa ciuitate. menelaus
fugit in arcem. Jalon vero non p
cebat in cede ciuibz suis. nec cogita
bat psperitatem aduersus cognato:
malū esse maximū arbitrans. hoc
tū et non ciuū se trophea capiur.
Et principatū quidem non obtinuit:
finem vero infidiar suar confusione
cepit. Et pfugus iterū abyt in āmo
nitem. Ad ultimū in exitū siu conclus
ab aretha arabū tyranno fugiens de
ciuitate in ciuitatē oīnibz odiosus ut
refuga legū. et execrabilis ut patrie
et ciuū hostis: in egyptū exulsus e.
Et qui multos de patria expulerat
pegre perit: lacedemonas pfectus.
quasi pro cognacone ibi refugiū
habiturus. Et qui insepultos abie
cerat multos ipē et illamentatus et
insepultus abiit: sepultura negz p
egrina ulus. negz patrio sepulchro
potipans. Hijs ita gestis suspicatus
est rex societatē delectuos iudeos. Et
ob hoc pfectus ex egypto efferatis a
nimis: ciuitatē quidem armis cepit.
Jussit autē militibz interfice nec pcer
ocur sanctibz: et p domos ascendentes
trucidare. fiebat ergo cedes iuuenum.
ac senior. mulierū et nator ermima
a: virginūq; et puulor neces. Erant
autē toto triduo octoginta milia in
terfecti: quadraginta milia vinct:
nō minus autē venūdati. Sed nec is
ta sufficiūt. Ausus est intrare templū
vniūse terre sanctius: menelao duct
re. qui legū et patrie fuit pditor. Et
scelestus manibz sumens sca vasa. q
ab aliis regibz et ciuitatibz erant po
sita ad ornatū loca et gloriā: contre
tabat indigne et contaminabat. Ita
alienatis mente antyochus non
considerabat qđ ppter pcā habitan
tū ciuitatē modicā dns fuerat irat:
ppē qđ et accidit circa locū despectio. A
hoc in nisi contigisset eos multis pec
catis esse inuolutos: sicut helyodorus
qui missus ē a seleuco rege ad expo
liandū erariū. etiam hic statim ad
uenies flagellatus et repulsus vag
siusset ab audacia. Verū non ppter lo
cū gentē: sed ppter gentē locū dns ele
git. Ideoq; et ipē locus pticeps fris
est populi malor: postea autē fiet
socius et bonor. Et qui derelictus ē
in ira dei oīnipotentis: iterū in mag
na dni reconciliacone cū tota glori
a exaltabitur. Igitur antyochus mil
le octingentis ablatis de templo tale
tis velociter antyochiam regressus ē:
existimans se pre superbia terram ad na
uigandū. pelagus vero ad iter agen
dum deducturum. ppē mentis elacio
nem. Reliquit autem et ppositos ad
affligendam gentē: iherosolimis qui
dem philippū genere frigem. moribus
crudeliorē ipso a quo constituitus
est: in garizi autē andronicū et me
nelaū. qui grauius qđ ceteri inimi
bant ciuibz. Cumq; appollonius esset
contra iudeos: misit odiosū principē
appollonii. cū exercitu viginti et du
obus milibz: pcipiens et omnes pbē
etatis interficere. mulieres ac iuuenes
vendere. Qui cū venisset iherosolimā:
pacē simulans. q̄euit usq; ad sanctū
diem sabbati. Et tunc feriatis iudeis.
arma capi fieri pcepit: omnesq; qui
ad spectaculū processerāt trucidauit: et
ciuitatē cū armatis ē ingressus. i
gentem multitudi ero nē pepercit. Iu

das aute machabeus qui dein⁹ fue
rat. secessera in desertu locu: ibiq; t
ter feras vitam in montib; cu suis
agebat: et seu abo uescentes demo
rabantur. ne ptcipes essent coinqu
nacionis. VI

Sed non post multu tempis
mulit rex senem quedam an
tyochenu. qui compelleret iudeos ut
se transferrent a patrys et de legib⁹
coutamuare eas qd theosoluunis e
rat templu. et coguoiuare iouis o
limpij: et in garizim. put erant hy
qui loca inhabitabant. iouis hospi
talis. Pessima aute et vnulis gra
uis malor erat meusio. Nam tem
plu luxuria et cōmessacionib; erat
pleu: et scortaciu cu meretricibus.
Sacratis q; edib; mulieres se ulcro
gerebat: introferentes ea que non li
cebat. Altare eas pleu erat illicitis
que legib; phibebantur. Neq; aute
sabbata custodiebant: neq; dies so
lenpnes patrij seruabant: nec simu
phat se quisqm iudeu ee confitebat.
Ducebant aute cu amara necessita
te in die natalis regis ad sacrficia.
Et cu liberi sacra celebrarent: coge
bantur hedera coronati libero circu
re. Decretu aute erat in primas gen
tiu ciuitates. suggerentib; ptolome
is. ut pari modo et ipi aduersus iu
deos agerent. ut sacrficare: eos aut
qui nollent transire ad ritus ge
cu interficerent. Erat ergo vide mulcta
tu. Due em mulieres delate siu na
tos suos circucidisse: quas infamia
bus ad ubera suspensis cu publice p
ciuitate circuduxissent. p muros pre
cipitauerut. Alij uero ad primas co
euntes spelucas et latenter sabbati
dieu celebrantes. cu indicati essent
phylippo dnāmus suscensi sunt: eo qd
verebant. ppter religione. et obseruā
tatu manu sibimet auxliu ferre. Ob
secto aute eos qui hūc libru lectur. ne
ne abhorreant. ppe aduersos casus:
sed reputent ea que acciderit nō ad
interitu sed ad correctionem generis es
se nri. Etenī multo tempe nō sinere
pcōibus ex sentencia agere. q; statim
ultiones adhibere: magni beficij ē
indiciu. Non em sicut in alijs gen
tibus dns pacient expectat. ut eas
cu iudicij dies uenerit in plenitudie
pcōz puniat: ita et in nobis statu
it ut pcās nris in finem deuolutas u
tq; demu in nos vindicet. Nec qd nu
qm quide a nobis misericordia sua
amouet: corripiens uero in aduersis
pplm suu. nō derelinquit. Sed hec no
bis ad cōmonicionem legencu dicta
sint pauca: iam aute veniendu est
ad narracionē. Igit eleazarus vn⁹
de pōtib; scribar vir etate ptectus a
vultu decorus: apto ore hyans cōpel
lebatur carne porcina manducare.
At ille gloriosam morte magis qua
odibilem vitam amplectens: volūta
rie pībat ad supplciu. Iuuenis aute
quēadmodu oportet accede: pacien
sustinens delituauit non admittere
illicita. ppter vite amore. Hy autem
qui astabant iniqua miseracione cō
moti. ppter antiqua vir amicicia:
tollentes ei secreto. rogabāt afferri
carnes quibz uesci ei licebat. et simu
larent manducasse sicut rex ipe iube
rat de sacrficij carnib⁹: ut hoc facto
a morte liberaretur: et ppter uetere
amicicia hanc in eo facerent humā
nitate. At ille cogitare cepit etatis ac
senectutis sue eminencia digna. et in
genua nobilitatis canicie. atq; a pu
ero optime conuersacionis. et secundum
sce et a deo condite legis constituta: ri
dit cito dicens ptinuit se uelle ī iferu.
Non em etati nice digu est inqui
ere: ut multa adolescentes arbitra
tes eleazaru nonagiuta annor trāsi
isse ad vita alienigenaz. et ipi ppter
mea simulacione et ppe modica cor

ruptibilis vite tempus decipiantur:
et p hoc maculam atq; execracionē
mee senectuti conq̄ram. Nam et si
in p̄nti tempe suppliciis hoīm eripi
ar: sed manus omnipotentis neq; vi
uens neq; defunctus effugiam. Q̄m
obrem fortit' vitam excedendo senectu
te quidem dignus apparebo: adoles
centibz autē exemplū forte relinq̄m:
si prompto animo ac fortiter pro g̃
uissimis ac scīssimis legibus hones
ta morte ꝓfungar. His dictis con
festim ad supplicium trahebatur. Hi
autē qui eum ducebant et paulo
ante fuerant miciores. in iram ver
si sunt ꝓpter sermones ab eo dictos:
quos illi p arrogancia ꝓlatos arbi
trabant. Sed cū plagis p̄mieretur: in
gemuit et dixit. Dn̄e qui habes sāc
tam sciencia. manifeste tu scis. quia
cum a morte possem liberari. duros
corpis sustineo dolores: scd'm aīam
vero ꝓpter timorē tuū libent' hec pa
cior. Et iste quidē hoc modo vita de
cessit: nō solū iuuenibz sed et vniu
se genti memoriā mortis sue ad exē
plum virtutis et fortitudīs dēlinquēs.

VII

Contigit autē
et septem frēs vna cū matre
app̄hensos compelli a rege
contra fas ad carnes porcinas: fla
gris et taureis cruciatos. Vnus au
tem ex illis qui erat p̄mus: sic ait.
Quid queris: et quid vis discere a
nobis? Pati sum' mori magis. q̄m
patrias dei leges p̄uaricari. Iratus
itaq; rex: iussit sartagines et ollas
eneas succendi. Quibus statī succē
sis: iussit ei qui prior fuerat locut'
amputari linguā. et cute capitis ab
stracta. sūmas quoq; manus ei et
pedes prescidi: ceteris eius frībz et
matre inspicientibz. Et cū iam per
omnia inutilis factus esset: iussit ig
nem admoueri. et adhuc spirantē
torreri in sartagine. In qua dū diu
cruciaretur: ceteri vna cū matre in
vicem se hortabantur. mori fortiter
dicentes. Dn̄s deus aspiciat verita
tem et consolabitur in nobis: quē
admodū ꝓtestacione cantici decla
rauit moyses: et in seruis suis con
solabitur. Mortuo itaq; p̄mo illo
hoc modo: sequentē deducebāt ad il
ludendū. Et cute capitis eius cū ca
pillis detracta: interrogabant si man
ducaret. p̄usq̄ toto corpe p mēbra si
gula puniretur. At ille rudens patri
a uoce dixit. Non faciam. ꝓpter qd̄
et iste sequēti loco p̄mi tormenta sus
cepit: et in ultimo spū constitut' sic
ait. Tu quidē scelestissime in p̄nti vita
nos pdis: sed rex mundi defūctos nos
pro suis legibz. in eterne vite resurrcio
ne suscitabit. Post hunc tercius illu
ditur. Et linguā postulatus cito pro
tulit: et manus constant' extendit:
et cū fiducia ait. E celo ista posside
o: sed ꝓpter dei leges nūc hec ipā despi
cio. q̄m ab ipo me ea recepturū spero:
ita ut rex et qui cū ipo erant mirarē
tur adolescentis aīm. qd̄ tamq̄ ni
chilū duceret cruciatus. Et hoc ita
defuncto: quartū similit' vexabant
torquentes. Et cū iam eēt ad mortē:
sic ait. Pocius est ab hominibz mor
ti datos spem expectare a deo: iterū
ab ipo resuscitandos. Tibi enī resur
rcio ad vitam non erit. Et cū admo
uissent quītū vexabant eū. At ille
respiciens in eū dixit. Potestatē int'
hoīes habens cū sis corruptibil': fa
cis qd̄ vis. Noli autē putare genus
nr̄m a deo eē derelictū. Pacient' susti
ne: et videbis magnam pc̄atem ipi
us. qualit' te et semen tuū torquebit.
Post hūc ducebant et sextū. Et is
mori incipiens: sic ait. Noli frust'
errare. Nos enī ꝓpter nosmetipos h'
patim̄ peccātes in deū nr̄m: et dig
na admiracione facta sunt in nob.
Tu autē ne existimes tibi īpune fu

tuū: qđ contra deū pugnare tēptaue
ris. Supra modū autem mater nu
rabilis et bonor memoria digna. q̄
peītes septem filios sub vnius die tē
pore consp̄icens. bono aīmo ferebat
pter spem quā in deū habebat: sin
gulos illor hortabatur patria voce
fortiter replens sapiencia. et femine
cogitacōni masculinū aīm inserens:
dixit ad eos. Nescio qualit in vtero
meo apparuistis. Nec ego spūm
et aīam donau nobis et vitam: et sin
gulor membra non ego ip̄a compegi.
Sed eaī mūdi creator qui formauit
hoīs natiuitatē. quoq; hoīm inuēit
origine. et spūm nobis iterū cū mīa
reddet et vitam: sicut nūc volumet ip̄
sos despicatis pter leges eius. Antyoch⁹
aut contempni se arbitrās simul et ex
probrantis uoce despecta: cū adhuc a
dolescentior supesset. non solū verbis
hortabat. sed et iuramento affirma
bat diuitē se et beatū facturū: et am̄l
latū a patrijs legib⁹ amicū habiturū.
et res necessarias p̄bitur. Sed ad her
cum adolescens nequaq̄ inclinaretur:
uocauit rex matrē. et suadebat ut ado
lescentē saluet in salute. Cum aut nul
lis eam verbis cer hortatus: p̄mulsit
sua suasum se filio suo. Illaq; inclina
ta ad filiū: irridens crudelem tyrannū
aut patria uoce. Fili miserē mea que
te in vtero decē menses portaui. et lac
trienniū dedi et alui: et in etatem istā
p̄duxi. Peto nate ut aspicias in celū
et terram. et ad omīa que in eis sunt:
et intelligas quia ex nichilo fecit illa
deus et hoīm genus. Sic fit ut non
timeas carnificem istū: sed dignus
fr̄ibus tuis effectus suscipe mortem:
ut in illa misericōdie eī fr̄ib⁹ tuis te
cepiā. Cū hec illa adhuc diceret: a
it adolescens. Quē sustinetis: Non
obedio p̄cepto regis: sed p̄cepto legis.
que data est nobis p moysen. Tu ue
ro qui inuentor omnis malicie cāis
es in hebreos: non effugies manum
dei. Nos enī pro p̄cis nr̄is hec pa
mur. Et si nobis pter increpacionē
et correpcionē dominū nr̄ modicū ira
tus est: sed iterū reconciliabit seruis
suis. Tu aut̄ o scelestе et oīm hoīm
flagiciosissime: noli frustra extolli.
vanis spebus in seruos eius inflam
matus. Nondū enī omnipotēs dei
et oīa inspicientis iudicia effugis
ti. Nam fr̄atres mei modico nūc do
lore sustentato. sub testamento etne
vite effecti sūt: tu uero iudicio dei iu
tas superbie penas solues. Ego autem
sicut fr̄atres mei aīam et corpus me
um trado pro patrijs legib⁹: suocās
deū maturius genti nostre ꝓpicium
fieri: et cū tormentis et uerberib⁹
confiteri. qđ ip̄e est deus solus. In me
vero et in fr̄ibus meis desinet omnipo
tens ira: que sup oīē genus nr̄m
iuste superducta ē. Tunc rex accensus
ira in hunc sup omnes crudelius de
seuit: indigne ferens derisū se. Et hic
itaq; mūdus obijt: p oīa in dño
confidens. Nouissime aut̄ et mater
consūmata est. Igitur de sacrificijs
et de immolatis crudelitatib⁹ satis dictū ē.

Videas nero machabeus et qui cum illo erant: incredibile
latenter in castella. Et conuocantes
cognatos. et eos qui p̄manserant in
iudaismo assumentes: eduxerūt ad
sex milia viros. Et inuocabant dñm
ut respiceret in ꝓplm qui ab omnib⁹ cal
cabatur: misereretur templo qđ contu
mabat ab impijs: misereretur ciui
tatis que celeri obsidione complanan
da. et uocem sanguis ad se
clamantis audiret: memoraretur
quoq; iniquissimas mortes innocen
tium puerulor. et blasphemias nomi
ni suo illatas: et indignaretur⁹ in hijs.
Ut machabeus congregata multitudi
ne: intolerabil' gentib⁹ efficebat⁹. Ira
enī dñi in misericordiā conuersa ē. Et su

pueniens castellis et ciuitatibus impuis⁹:
succendebat eas. Et oportuna loca oc
cupans: non paucas hostium strages
dabat. Maxime autem noctibus ad hui⁹
cemodi excursus ferebatur: et fama
virtutis eius ubique diffundebat. Vi
dens autem philippus paulatim virum ad
profectum venire. ac frequencius res ei pros
pere cedere: ad ptolomeum ducem celesy
rie et fenicis scripsit. ut auxilium ferret
regis negociis. At ille velociter misit
nycanorem patrocli de primoribus a
micum. datis ei permixtis gentibus arma
tis non minus viginti milibus. ut v
niuersum iudeorum genus deleret: adiuncto
ei gorgia viro militari. et in bellicis
rebus experientissimo. Constituit autem
nycanor regi: ut tributum romanis
quod erat dandum duo milia talentorum
de captiuitate iudeorum suppleret. Statim
que ad maritimas ciuitates misit. con
uocans ad coemptionem iudaicorum man
cipiorum: promittens se nonaginta manci
pia talento distracturum: non respici
ens ad vindictam que eum ab omnipoten
te esset consecutura. Iudas autem ubi com
perit: indicauit hiis qui secum erant
iudeis. nycanoris aduentum. Ex quibus
quidam formidantes et non credentes
dei iusticie: in fugam vertebantur. Alii
uero si qui de hiis superant veniebant:
simulque dominum deprecabantur. ut eriperet
eos ab impio nycanore. qui eos priusquam
in comminus ueniret vendiderat: et si
non propter eos. sed propter testamentum quod
erat ad patres eorum: et propter inuocacionem
sancti et magnifici nominis eius super
ipsos. Conuocatis autem machabeus
septem milibus qui cum ipso erant. rogabat
ne hostibus reconciliarentur. neque metue
rent inique venienciam aduersum se hos
tium multitudinem: sed fortiter conten
derent ante oculos habentes contu
meliam que in loco sancto ab hiis iniuste
esset illata: itemque et ludibrio habite
ciuitatis iniuriam: adhuc etiam veterum in

stituta commulsa. Nam illi quidem armis
confidunt. ait. simul et audacia: nos
autem in omnipotente domino qui potest et
venientes aduersum nos et vniuersum mun
dum vno nutu delere confidimus. Ammo
nuit autem eos et de auxiliis dei que fac
ta sunt erga parentes. et sub sennache
rib centum octoginta quinque milia perie
runt: et de prelio quod eis aduersus gala
thas fuit in babilonia: ut omnes u
bi ad rem ventum est macedonibus soci
is hesitantibus. ipsi sex milia soli pe
rierunt centum viginti milia auxilium
illis datum e celo: et beneficia pro hiis
plurima consecuti sunt. Hiis uerbis con
stantes effecti sunt: et pro legibus et pa
tria mori parati. Constituit itaque fratres
suos duces vtrique ordini. symonem et
iosephum. et ionathan: subiectis vni
cuique millenis et quingentenis. Ad hoc
etiam ab ezra lecto illis sancto libro.
et dato signo adiutorio dei: in prima
acie ipse dux commisit cum nycanore. Et
facto sibi adiutore omnipotente: inter
fecerunt super nouem milia hominum. Maio
rem autem partem exercitus nycano
ris vulneribus debilem factam: fugere com
pulerunt. Pecuniis uero eorum qui ad emp
tionem ipsorum venerant sublatis: ipsos
usquequaque persecuti sunt. Sed reuersi
sunt hora conclusi. Nam erat ante
sabbatum. Quam ob causam non perseue
rauerunt insequentes. Arma autem ipso
rum et spolia congregantes. sabbatum
agebant: benedicentes dominum qui libera
uit eos in isto die. misericordie uenium
stillans in eos. Post sabbatum uero de
bilibus et orphanis. et viduis. diuise
runt spolia: et residua ipsi cum suis ha
buere. Hiis ita gestis et communiter
ab omnibus facta obsecracione: miseri
cordem dominum postulabant. ut in finem
seruis suis reconciliaretur. Et hiis qui
cum thymotheo et bachide erant contra
se contendentes super viginti milia inter
fecerunt: et municiones excelsas obti

nuerunt: et plures predas diuiserũt.
equã porcionẽ debilibz pupillis et vi
duis. sed et senioribz tradentes. Et cũ
arma eoz collegissent: diligenter omi
a cõposuerũt in locis oportunis. Re
sidua uero spolia hierosolimã detule
runt. Et philarchen qui cũ thymothe
o erat misserunt unũ scelestũ: qui in
multis. iudeos afflixerat. Et cũ epy
chinis agerent in hierosolimis. eos
qui sacras ianuas incenderãt id ẽ ca
listenen. cũ in qdam domicilio refu
gissent incenderũt: digna ei mercede p
impietatibz suis reddens. Nanorobil
simus autẽ upsanor. qui mille nego
tantes ad iudeoz vendicationẽ addux
erat. humiliatus aurilio duũ ab hijs qs
tullos existimauerat: depositis uesti
glone p mediterranea fugiens solus
venit antyochiam: summã infelicitatẽ
de interitu sui exercitus consecut⁹. Et
qui puniserat romanis se tributũ re
spondẽ de captiuitate hierosolimoz. p
dicabat nunc pretoreas deũ habẽ iude
os: et obpugnabiles eẽ. eo qd
sequerentur leges ab ipo constitutas.

In tempe au IX
tyochus inhoneste reuertebã
tur de pside. Intrauerat enim
eam que dicitur persipol': et tempta
uit spoliare templa et ciuitatẽ oppu
nere. Sed multitudine ad arma cõ
currente: in fugam versi sunt. Et ita
contigit: ut antyochus post fugam in
turpiter reduct. Et cũ venisset circa
bachanaz: recognouit que erga nyca
norem et thymotheũ gesta sunt. Ela
tus autẽ in ira: arbitrabat se iniuriã
illoz qui se fugauerant posse in iude
os retorquere. Ideoz iussit agitari cur
rũ. sine intermissione agens iter: celes
ti cũ iudicio purgente. qm ita superbe lo
catus ẽ. venturus se hierosolimam. et
congeriẽ sepulchri iudeoz eam facturũ.
Sed qui omnia conspicit dns deus is
rahel: percussit eũ insanabili et invisibi
li plaga. Vt enim finiuit hec ipm ser
monem: apprehendit eum dolor de
viscerũ. et amara interiora tormenta.
Et quidẽ satis iuste: quippe qui multas
et novis cruciatibz aliox torserat visce
ra: licet ille nullo modo a sua malicia
cessaret. Sup hec autẽ superbia repletus.
igneũ spiritus animo in iudeos et pspes
acceleraz negocii: contigit illũ impe
tu currus cadere. et gravi corpo
ris collisione membra vexari. Is qz qui
sibi videbat ea fluctibz maris impa
re sup humanũ modũ superbia repletus.
et montiũ altitudines in statera appẽ
dere: nunc humiliatus ad terram in lecti
tono torquebatur manifestã dei vir
tutẽ in semetipo contemplas: ita ut de
corpe ipius vermes scaturirent. ac vive
tes in doloribz carnes eius effluerent:
odore eam illius et fetore exercitꝰ gra
uaretur. Et qui paulo ante sydera cel
contingẽ se arbitrabat: ei nemo pote
rat propter intolerandam fetoris portare.
Hinc igitur cepit ex gravi superbia de
ductus ad agnitionẽ sui venire. diui
na admonitus plaga: p momenta sin
gula. doloribz suis augmenta capiẽ
tibus. Et cũ nec ipe iam fetorem suũ
ferre posset ita ait. Iustũ est subditũ
eẽ deo: et mortalẽ non paria deo sen
tire. Orabat autẽ scelestus dnũ: a q
non erat misericordiam consecuturus.
Et ciuitatẽ ad quã festinans venie
bat ut eam ad solũ deduceret ac sepul
chrũ congestoz faceret: nunc optat libe
ram reddere. Et iudeos quos nec sepul
tura quidẽ se dignos habiturũ. sed a
vibus et feris diripiendos tradituruꝫ.
et cũ puerulis extinmaturũ diverat: eq
les nunc atheniensibz futuꝝ pollicetur.
Templũ eam sanctã quã prius expoliaue
rat optimis donis ornaturũ. et sanc
ta vasa multiplicaturũ. et proventes
ad sacrificia sumptus de reditibz suis
prestaturũ: sup hec et iudeum futurũ. et
omnẽ locũ terre pambulaturũ. et p

dicatur dei potestate. Sed non cessan
tibus doloribus supuenerat eum in eum
iustum iudicium: desperans scripsit ad iu
deos in modum deprecacionis epistolam hec
continentem. Optimis ciuibus iudeis
plurimam salutem. et bonuale. et esse felices:
rex et princeps antyochus. Si bonua
letis et filii vestri. et ex sentencia uobis
cuncta sunt: maximas agimus gratias.
Et ego in infirmitate constitutus vestri
autem benigne memor. reuersus de persi
dis locis et in infirmitate graui appre
hensus. necessarium duxi pro communi
vtilitate curam habere: non desperans
memetipsum. sed spem multam habeo ef
fugiendi infirmitatem. Respiciens autem
quod et pater meus quibus temporibus in lo
cis superioribus ducebat exercitum. osten
dit qui post se susciperet principatum:
ut si quid contrarium accideret. aut diffici
le nunciaretur. scientes hii qui in regio
nibus erant cui esset rerum summa derelicta.
non turbarentur. Ad hec considerans
de primo potentes quosque et vicinos
temporibus insidiantes et euentum expec
tantes: designaui filium meum antyo
chum regem. quem sepe recurrens in supe
riora regna multis vestrum commendabam:
et scripsi ad eum que subiecta sunt. Oro
itaque uos et peto memores beneficiorum
publice et priuatim: ut vnusquisque con
seruet fidem ad me et ad filium meum. Con
fido enim eum modeste et humane acturum:
et sequentem propositum meum communem uo
bis fore. Igitur homicida et blasphe
mus pessime percussus: et ut ipse alios
tractauerat. peregre in montibus misera
bili obitu vita functus est. Transferebat
autem corpus philippus collactaneus
eius. Qui metuens filium antyochi:
ad ptolomeum filometorem in egyptum
abiit.

Machabeus autem et qui cum illo
erant domino se protegente templum
quidem et ciuitatem recepit: aras autem
quas alienigene per plateas struxe
rant. itemque delubra demolitus est.
Et purgato templo. aliud altare fe
cerunt: et de ignitis lapidibus igne con
cepto optulerunt sacrificia post biennium:
et incensum et lucernas. et panes pro
posicionis posuerunt. Quibus gestis
rogabant dominum prostrati in terram: ne
amplius malis talibus inciderent.
Sed et si quando peccassent ab ipso mi
cius corriperentur: et non barbaris ac
blasphemis hominibus traderentur. Qua
die autem templum ab alienigenis pol
lutum fuerat: contigit eadem die pur
gacionem fieri. vicesima et quinta men
sis qui fuit casleu. Et cum leticia diebus
octo egerunt in modum tabernaculorum: re
cordantes quod ante modicum temporis
diem solempnem tabernaculorum in mon
tibus more bestiarum egerant. Propter quod
cyrsos et ramos virides et palmas pre
ferebant ei: qui prosperauit mundare lo
cum suum. Et decreuerunt communi pre
cepto. et decreto vniuerse genti iudeorum:
omnibus annis agere dies istos. Et an
tyochi quidem qui appellatus est no
bilis. vite excessus ita se habuit. Nunc
autem de eupatore antyochi filio impii
que gesta sunt narrabimus: breuian
tes mala que in bellis gesta sunt. Hic
suscepto regno: constituit super negoci
a regni lysiam quendam fenicis et syri
e milicie principem. Nam ptolome
us qui dicitur macer. iusti tenax. erga
iudeos esse instituit: et precipue propter
iniquitatem que facta erat in eos: et pa
cifice agere cum eis. Sed ob hoc accusa
tus ab amicis apud eupatorem cum fre
quenter proditor audiret. eo quod cyprum
creditas a philometore deseruisset et
ad antyochum nobilem translatus eci
am ab eo recessisset: veneno vitam fini
uit. Gorgyas autem cum esset dux lo
corum: assumptis aduenis frequenter iude
os debellabat. Iudei uero qui tenebant
oportunas inuniciones: fugatos ab
iherosolimis suscipiebant. et bellare

temptabant. Hȳ uero qui erant cū machabeo p oracones duū rogantes ut esset ūbi adiutor: impetrum fecerūt in mutationes ydumeoꝝ. Multaq; insistentes loca obtinuerūt: occurrentes intenerūt: et omīs simul non minus a viginti quīq; milibus truncauerūt. Quidā autē cū cōfugissent in duas turres valde munitas omnē apparatū ad repugnandū habentes: machabeus ad eos expugnatione uelocio hymone et iosepho: item machabeus cesq; qui cū ipsis erant. satis multas ipē ad eas que amplius purgebant pugnas constitis est. Hȳ uero qui cū hymone erant cupiditate ducti a quib⁹ dam qui in turribz erant suasi sūt pecunia: et septuaginta milibz drag mis acceptis. dimiserūt quosdā effugere. Cum autē machabeo nūciatū esset qđ frēs est: congregatis principibus ppli. accusauit qđ pecunia fratres ueendidissent. aduersarijs eoꝝ dimissis. Hos igitur pditores factos interfecit: et confestim duas turres occupauit. Armis autē ac maīb⁹ omnia prospe agendo: in duabz minus omnibz plusq; viginti milia perdit. Et hymocheus qui pus a iudeis fuerat superatus conuocat exercitū peregrinū multitudis: et congregato exercitu asiano. aduenit ꝯra armis iudeam capturus. Machabeus autē et qui cū ipō erant appropiante illo deprecabant deū. caput terra aspgentes lumbos q; cilicijs pcinti. ad altaris crepidinem prolati: ut sibi propicius fimi as autem eoꝝ esset inimicus. et aduersarijs adiuuaretur: sicut dicat lex. Et ita post orōnem sumptis armis. longius de ciuitate procedentes. et primi hostib⁹ effecti: resedrūt. Dmo autem solis ortu utriq; cōmiserūt: illi quidē victorie et pspitatis sponsorem cum virtute dūm habentes: illi autē duce bellū ainm habebant. Sed cū vehemens pugna esset: apparuerūt aduersarijs de celo viri quīq; in equis. frenis aureis decor. ducatū iudeis pstantes. Ex quib⁹ duo machabeū medium habentes. armis suis circūseptū columnen conseruabant: in aduersarios autē tela et fulmina iactabant. Ex quo et cecitate confusi et repleti p turbatione cadebant. Interfecti sunt autē viginti milia quīgenti: et equites sexcenti. Hymocheus autē confugit in gazaram pliduū munitū: cui p erat cereas. Machabeus autē et qui cū eo erant lecantes: obsederūt pliduum diebz quatuor. At hi qui in turres erant loca firmitate confisi supra modū maledicebant: et sermones uephandos iactabant. Sed cū dies quarta illuxisset viginti iuuenes ex hijs qui cū machabeo erant accensi animis ꝓter blasphemiā viriliter accesserūt ad murū: et ferox animo incedentes ascendebant. Sed et alij similiter ascendentes. turres portas ex sucrēdē aggressi: atq; ipos maledicos viros concremare. Dcontinuū autē biduum pliduo vastato. hymocheū occultantem se in quodam septō loco perimerūt: et frēm eius cereā et apollofanen occiderūt. Quibz gestis: in hymnis et confessionibz benedicebant dūm. qui magna fecit cū isrl' et victoriā illi dedit.

Capitulum X

Sed puo post tempe lysias pcurator regis et ꝓpinquus ac negocioꝝ ꝓpositus. grauit ferens de hijs que acciderant: congregatis octoginta milibz et equitatu vniuerso. veniebat aduersus iudeos: existimās se ciuitatē quidē capturum. gentibus habitaculū facturus. templum vero pecunie questu fieri cetera delubra gētiū habiturū. et p singulos annos venale sacerdocū. nullo cogitans deū pcātem: sed mente efferatus i mul

MACHA

tudine pedituꝫ et in milibꝫ equituꝫ.
et in octoginta elephantis confidebat.
Ingressus autē iudeam et appropiās
bethsuræ qđ erat in angusto loco ab
hierosolimis intervallo quasi stadiorꝫ
illud pl̄ium expugnabat. Vt autem
machabeus et qui cū eo erant cogno
uerunt expugnari pl̄ia: cū fletu et
lacrimis rogabant dn̄m et omis tur
ba simul. ut bonū angelū mitteret
ad salutē israhel. Et ipē p̄mus ma
chabeus sumpas armis: ceteros adhor
tatus ē simul secū periculū subire. et si
re auxiliū fratribus suis. Cumqꝫ piter
pronpto aīmo pcederent hierosolimis:
apparuit precedens eos equester ī ues
te candida armis aureis. hastam vi
brans. Tunc omes simul benedixerūt
misericordem dn̄m: et confortauerūt aī
mis. non solū hoīes et bestias ferocis
simas. sed et muros ferreos pati pene
parati. Ibant igitur pumpa de celo ha
bentes adiutorem: et miserante eos
dn̄o. Leonū autē more impetu ruen
tes hostibꝫ: pstrauerūt ex eis undecim
milia peditū. et equites mille sexcen
tos. Vniuersos autē in fugam vertērt.
Plures uero ex eis vulnerati. nudi e
uaserūt. Ipse quoq; lysias turpit̄ fugi
ens euasit. Et quia non insensatus
erat. secū ipe reputans cladē
dimmunicatōnē. et intelligens iniectos
ē hebreos dei omipotentis auxilio u
rentes misit ad eos: pmultosqꝫ consensu
rum se omibꝫ que iusta sunt. et regem
cōpulsurū amicū fieri. Annuit autem
machabeus p̄cibꝫ lysie: in omibꝫ vtili
tati consulens. Et quicquid machabeus
scripsit lysie de iudeis: ea rex concessit.
Nam erant scripte iudeis epistole a
lysia quidē hūc modū continētes. Ly
sias pl̄o iudeorꝫ salutē. Johannes et
absalom qui missi sunt a nobis. tra
dentes scripta: postulabant. ut ea q̄
p illos significabam⁹ implerem. Om
nibꝫqꝫ igitur regi potuerūt p̄sentari expo
sui: et que res permittebant concessi. Si
igitur in negocijs fidem conseruaue
ritis: ego quoq; princeps bonorꝫ vobis causa
ē temptabo. De ceteris autē p singu
la. uerbo mandaui: et ijs et hijs qui
a me missi sūt colloqui vobiscū. Bene
valete. Anno centesimo quadragesimo
octauo dyoscori. die mensis vicesima
et quarta. Regis autē epistola ista cō
tinebat. Rex antyochus lysie frī salu
tem. Patre nr̄o inter deos trāslato nos
volentes eos qui sūt in regno nr̄o sine
tumultu agere et rebus suis adhibere
diligentiam: audiuim⁹ iudeos non q
sensisse patri. ut transirent⁹ ad ritū
grecorꝫ. sed tenē velle suū institutū. ac
ppēa postulare concedi sibi legitima
sua. Volentes igit̄ hanc quoq; gentē
quietā esse. statuentes indicauim⁹ tē
plū restitui illis: ut agerent secūdū
maiorꝫ suorū consuetudinē. Bene igi
tur feceris si miseris ad eos et dextram
dederis: ut cognita nra voluntate bono
aīmo sint: et utilitatibꝫ pprijs deseru
ant. Ad iudeos autē regis epistola tal
is erat. Rex antyochus senatui iudeorū
et ceteris iudeis salutē. Si valetis si sic
estis ut volumus: sed et ipi bene valem⁹
Adijt nos menelaus dicens velle nos
descendē ad vōs qui sunt apud nos. Hi
igitur qui cōmeant usqꝫ ad diē tricesi
mū mensis xandici. damus dextras se
curitatis: ut iudei utant⁹ cibis et legibꝫ
suis sicut et prius: et nemo illorū ullomo
do molestiā pacat̄. de hijs que p igno
rantiam gesta sunt. Nūc autē et me
nelaū qui nos alloquat̄. Valete. Anno
centesimo q̄dragesimo octauo xandici
mensis quintadecima: misertē eam
romanus el̄ius ita se habentē. Quā
meminimus et tytus manilius legati
romanorꝫ: pl̄o iudeorꝫ salutē. De hijs
que lysias cognatus regis concessit no
bis: et nos concessim⁹. De quibꝫ autē
ad regem iudicauit referendū. consi
tum aliquē mittite diligenciusq; inter

vos conferentes: ut decernamus sicut
congruit vobis. Nos eñ aut yochiã
accedim⁹. Ideoq; festinate rescribere:
ut nos quoq; scim⁹ animus eius volũ
tatis. Bene valete. XII

Anno centesimo qdragesimo
octauo quintadecima die mẽ
sis xandici: hys factis pacho
mubus hylias pgebat ad trgẽ. Judei aũ
agricultuꝛe opam dabant. Sed hy q̃
refecerant thymotheus et appollon
ius gemei filius. Sed et ieronim⁹ et de
motou. sup hos. et ypcanor cypriar
ches: non finebant eos in silencio age
re et quiete. Joppite uero tale qdam
flagicii ꝑpetrarunt. Rogauerũt inde
os eñ quibꝫ habitabant ascendere sca
phas quas pauerant eñ vxoribꝫ et fili
is: quasi nullis inimicis inter eos ꝺ
facentibꝫ. Sed'm cõmune itaq; decretũ
ciuitatis. et ipis acquiescentibꝫ. paca
ꝑ causa nichil suspectũ habentibꝫ: eñ
in altũ ꝓfecissent. subuersi sunt nõ mi
nus ducentos. Quã crudelitatẽ iudas
in sue gentis hoĩes frãm ut cognouit.
ꝑcepit viris qui erant eñ ipo: et inuoca
to iusto iudice deo venit aduꝛsus inter
fectores fratrũ. Et portũ quidẽ noctu
succendit: scaphas exussit: eos autem
qui ab igne refugerant gladio penit.
Et cũ hec ita egisset: discessit quasi ite
rũ reuersurus. et vniuꝛsos ioppitas ex
dicaturus. Dz eñ cognouisset et eos q̃
erant iamnie. velle pari modo facere
habitantibꝫ secũ iudeis: iamnitis quo
ꝑ nocte supuenit. et portũ cũ nauibꝫ
succendit: ita ut lumẽ ignis parẽt ie
rosolimis ab stadijs ducentis quadra
ginta. Inde cũ abissent inde stadijs ꝟ
iter facerẽt ad thymotheũ: cõmiserũt
eñ eo arabes quingenti mitia viri et eques
quingenti. Cũq; pugna valida fieret et
auxilio dei prospe cessisset: triduo vic
ti arabes petebant a iuda petens sibi
dari: promittẽs pascua datuꝛos et in
ceteris ꝓfuturos. Judas autẽ arbitra
tus vere in multas eos vales: ꝓmisit
pacem. Dextris q̃ acceptis: discesserẽt
tabernaculo suo. Aggressus ẽ autẽ et ci
uitatem quandã firmã pontibꝫ munit⁹
q̃ circũseptam. que a turbis habitaba
tur. genaũ ꝓmisauit: eñ nomẽ ceal
phim. Hy uero qui intus erãt confidẽ
tes in stabilitate muroꝝ. et apparatu
alimoniarũ remissius agebant: ma
ledicis lasciuientes. iudam ac blasphe
mantes. et loquẽtes que fas nõ ẽ. Ma
chabeus autẽ inuocato magno mũdi
principe qui sine arietibꝫ et machinis
tempꝫ iheu ꝓpugnauit iherichu: ir
ruit feroci⁹ murus. Et capta ciuitate
ꝑ dei uolũtatẽ ĩenarrabiles cedes fecit:
ita ut adiacens stagnũ stadioꝝ duoꝝ
latitudinis sanguine infectũ fluere
videretur. Inde discesserũt stadia sep
tingenta q̃nquaginta: et venerũt in cara
cha. ad eos qui dicũt⁹ tubieni iudei. Et
thymotheũ quidẽ in illis locis cõprehẽ
derũt. Nullaq; negocia ꝓfecto regessit:
relicto in quodã loco firmissimo
ꝓsidio. Dositheus autẽ et sosipat⁹ qui
erant duces eñ machabeo: pemerũt
a thymotheo relictos in ꝓsidio decem
milia viros. Ac machabeus ordina
tis earũ se sex milibꝫ et constitutis ꝑ
cohortes aduersus thymotheũ ꝓcessit: habentẽ secũ centũ viginti mil
a peditũ. equitũq; duo milia q̃ingen
tos. Cognito autẽ inde aduentu thy
motheus: ꝓmisit mulieres et filios ꝟ
reliquũ apparatũ in ꝓsidiũ qđ carnio
diat. Erat enim inexpugnabile. et acces
su difficile: ꝓpter locoꝝ angustias. Cũ
q̃ cohors inde ꝓma apparuisset tior
hostibꝫ manifestus est ex ꝓcas dei. qui
vniuersa conspicat: et in fugam versi
sunt alius alio: ita ut magis a suis
deiecerentur. et gladioꝝ suoꝝ ictibꝫ debi
litarentur. Judas autẽ vehemẽs insta
bat puniens ꝑphanos: et ꝓstrauit ex
eis triginta milia virorꝫ. Ipẽ uero thy
motheus incidit in ꝑtes dosithei et

sosipatris. Et multis precibz postula
bat ut viuus dimitteretur: eo qd mul
tor ex iudeis parentes haberet ac fra
tres. quos morte eius decipi eueniret.
Et cū fidem dedisset restiturū se eos se
cundū constitutū: illesū eū dimiserūt
ppt fratrū salutē. Iudas autē egressus
est a carmo: interfectis viginti quinq
milibz. Post horū fugam et necē mo
uit exercitū ad ephron ciuitatē muni
tā: in qua multitudo diuersar gentiū
habitabat. Et robusti iuuenes p mu
ris consistētes. fortiter repugnabant.
In hac autē machine multe. et telor
erat apparatus. Sed cū omnipotentē
inuocassent qui potestate vires hostiū
confringit. ceperūt ciuitatē: et ex eis
qui intus erant viginti milia pstra
uerūt. Inde ad ciuitatē scitar abierūt:
que ab iherosolimis sexcentis stadijs
aberat. Contestantibz autē hijs qui
apud scytopolitas erant iudeis qd be
nigne ab eis haberent etiā tempibz
infelicitatis qd modeste secū egerunt:
gracias agentes eis. exhortati etiā de
cetero erga genus suū benignos esse:
venerūt iherosolimā die solempni sep
timanar instante. Et post penthecos
ten abierunt contra gorgiam ppositum
ydumee. Exiuit autē cū pediti
bus tribz milibz: et equitibz quadrī
gentis. Quibz congressis: contigit
paucos ruere iudeor. Dosytheus uero
quidam de bachenoris eques vir for
tis gorgiam tenebat. Et cū vellet il
lū capere viuū: eques quidā de tracibz
irruit in eū. humerūq eius amputa
uit. Atq ita gorgias effugit in mare
sa. At illis qui cum hesdrin erant diu
cius pugnantibz et fatigatis. inuoca
uit dnm iudas adiutorem. et ducem
bellifieri: incipiens patria uoce et cū
ymnis clamorem extollens. fugam
gorgie militibz incussit. Iudas autē
collecto exercitu. venit in ciuitatē mo
dollam. Et cū septima dies supueniret:
scdm consuetudinē purificati in eodē
loco sabbm egerūt. Et sequenti die ve
nit cū suis iudas ut corpa pstratorū
tolleret: et cū parentibz poneret in se
pulchris paternis. Inuenerūt autē
sub tunicis interfector de donarijs ydo
lorū que apud ianuiā fuerūt: a qui
bus lex phibet iudeos. Omnibz ergo ma
nifestū fcm est: ob hanc causam eos cor
ruisse. Omnes itaq bndixerūt iustū
iudiciū dni: qui occulta fecerat mani
festa. Atq ita ad pces conuersi: rogaue
runt ut id qd fcm erat delictū obliuio
ni traderetur. At uero fortissimus iudas hor
tabatur pplm conseruare se sine pecca
to: sub oculis viuentis videntes que
fcā sūt pro pcto eor qui pstrati sunt.
Et fcā collacione duodecī milia drag
mas argenti misit iherosolimā offer
ri pro peccato sacrificiū: bene et reli
giose de resurrcione cogitans. Nisi eī
eos qui ceciderant resurrecturos spe
rarēt: supfluū videretur et vanū orare
pro mortuis. Et quia considerabat
qd hij qui cū pietate dormicionē acce
pant: optimā haberent repositā gra
ciam. Sancta ergo et salubris cogita
cio pro defunctis exorare: ut a pecca
to soluantur.

XIII

Anno centesimo quadragesi
mo nono cognouit iudas an
tyochū eupatoris venire cū multitu
dine aduersus iudeam: et cū eo lysiam
pcuratorē et ppositū negocior. secum
habentē peditū centū decem milia.
et equitū quinq milia et elephantos
viginti duos. currus cū falcibz trecē
tos. Cōmiscuit autē se illis et mene
laus: et cū multa fallacia deprecaba
tur antyochū nō pro patrie salute:
sed sperans se constitui in principatū.
Sed rex regū suscitauit animos antyo
chi in pctorem: et suggerente lysia hūc
esse causam oīm malor iussit ut eis
ē consuetudo comphensū in eodē loco
necari. Erat autē in eodē loco turris

quīquaginta cubitoy: aggeliū vndi
q habeis cineris. Hec prospectū ha
bebat in pceps. Inde in cinere deia iul
sit sacrilegū: omnibz eū pellentibz ad
interitū. Et talī lege puaricatorē legis
contigit mori: nec terre dan mencia
um. Et quidē satis iuste. Nam quia
multa erga aram dei delicta cōmisit.
cui⁹ ignis et cinis erat sanctus: ipse
in cineris morte dampnatus ē. Dz rex
mente effrenatus veniebat: nequiorē
se iudeis ostensurū. Quibz iudas cog
nitis pcepit pl̄o ut die ac nocte dñm
inuocarent. quo sicut semp et nūc ad
iuuaret eos: quippe qui lege et patri
a sanctoq templo pugnan verentur:
ac pl̄in qui nup paululū trepidasset
ne sine rē blasphemis turbis uacuo
nibz subdi. Omnibz utriq id simil' face
tibus et petentibz a dño misericordiā.
eū fletu et ieiunijs p triduū continuū
pstratis: hortatus est eos iudas ut se
ipsarent. Ipē uero cū seniorubz cogni
uit pulsū rex adiuuare extraneum
ad iudeam et obtinere ciuitatē: ut
eruet et dñi iudicio cōmictēr ergā
eos. Deus itaq p̄tātem oīm deo mū
di creatoꝛ. et hortatus suos ut fortes
et inuictos ostenderet. et usq ad mortē pro
legibus. templo. ciuitate. patria. et a
ribus starent: circa modyn exercitū
constituit. Et dato signo suis. dei vic
toria. iuuenibz fortissimis electis. noc
te aggressus aulā regiam. in castris
interficit viros q̄ciō mille. et maxi
mū elephantoy cū his qui sup̄ posi
erant: sūmo q metu ac pturbatione
hostiū castra replentes. tribus. pspere
gestis abierūt. Hoc aut̄ factū est die il
lucescente: adiuuāte eis dñi pūidētia.
Ded rex accepto gustu audacie iudeoy
machinis difficultates locoy tempta
bat: et bethsiur q̄ erat iudeoy p̄sidiū
munitū castra admouebat: sed fuga
bat. ipugebat. minuebat. Hys aut̄
qui intus erant: iudas necessaria mi

trebat. Cuīcunq aut̄ militis hostiū
rōdeus quidā de iudaico exercitu: q̄
requisitus comp̄hensus conclusus ē.
Iterū rex sermonem habuit ad eos qui
erant in bethsuris: dextram dedit. ac
cepit. abijt: cōmisit eis iudā. supatus
est. Ut aut̄ cognouit rebellasse phy
lippū antyochie qui relictus erat sup
negocijs: mente conturbatus iudeos
deprecatus subditus q̄ eis. iurat de om
nibz quibz iustū visū est. Et reconcilī
atus optulit sacrificiū: honorificauit
templū: et munera posuit. Machā
beū ampl̄ecus ē: et fecit eū ab ptolo
mayde usq gerenos ducē et pncipē.
Ut aut̄ uenit ptolomaydam grauit
ferebant ptolomenses amicicie cōue
nionē: indignantes ne forte fedus ir
rūperent. Cunc ascendit lysias tribu
nal': et exposuit rationē. et pl̄in sedā
uit: regressus q est antyochiam. Et
hoc modo regis p̄fectio et ēdue? processit.

Sed post XIII
tricesimū tempus cognouit iu
das et qui cū eo erant demetri
um seleuci cū multa iudee valida et
nauibz p portū tripoli ascendisse ad
loca oportuna: et tenuisse regiones
adiūsus antyochū et eius ducē lysiā.
Alchim⁹ aut̄ quidam qui sūmus sa
cerdos fuerat sed uoluntarie coinq̄na
tus ē. temp̄ibz cōmixtionis: considē
rans nullo mō sibi salutē. neq accel
sum ad altare uenit ad regem demet
rium centesimo quinquagesimo āno. of
ferens ei auream coronā et palmā:
sup hec et ramos. qui templi ēe videbā
tur. Et ip̄a die quidem siluit. Temp⁹
aut̄ oportunū demetrie sue nactus.
cōuocatus a demetrio ad consiliū. et
interrogatus quibz rebz et conatibz iude
orum: respondit. Ip̄i qui dicūt assidi
orum. quib⁹ p̄est iudas machabeus
bella nutriūt. et seditiones mouent:
nec patiūtur regnū ēe quietū. Ego
defraudatus patrū gloria dico aū

MACHA

summo sacerdocio. huc veni: primo qui
dem utilitatibus regis fidem seruans: secundo
autem etiam ciuibus consulens. Nam illorum
prauitate uniuersum genus nostrum non mi
nime vexatur. Sed hijs singulis oro rex
cognitis: et regioni et generi secundum
peruulgatam omnibus humanitatem tuam
prospice. Nam quamdiu superest iudas:
impossibile est pacem esse negocijs. Tali
bus autem ab hoc dictis: et ceteri ami
ci hostiliter habentes aduersus iudam
inflammauerunt demetrium. Qui statim
nycanorem prepositum elephantorum ducem
misit iudeam: datis mandatis ut ip
sum quidem iudam caperet. eos uero qui cum
illo erant dispergeret: et constitueret alchi
mum maximi templi summum sacerdotem.
Tunc gentes que de iudea fugerant
iudam. segregatim se nycanori misce
bant: miserias et clades iudeorum prospe
ritates rerum suarum existimantes. Audi
to itaque iudei nycanoris aduentu. et con
uentu nacionum: conspersi terra rogabant
eum qui populum suum constituit in eter
num. quique suam porcionem signis euiden
tibus protegit. Imperante autem duce. sta
tim inde mouerunt: conuenerunt que ad
castellum dessau. Symon uero frater
iude commiserat cum nycanore: sed contri
tus est repentino aduentu aduersariorum.
Nycanor autem audiens uirtutem comitum
iude et animi magnitudinem quam pro pa
trie certaminibus habebant: sanguine iu
dicium facere metuebat. Quamobrem mi
sit possidonium et theodotum. et mathy
am: ut darent dextras atque acciperent.
Et cum diu de hijs concilium ageretur et ip
se dux ad multitudinem retulisset: omnium
fuit una sentencia amicicijs annuere.
Itaque diem constituerunt qua secreto in
ter se agerent: et a singulis selle pla
ce sunt et posite. Precepit autem iudas
armatos esse locis oportunis: ne forte
ab hostibus repente mali aliquid orire
tur. Et congruum colloquium fecerunt.
Morabatur autem nycanor iherosoli
mis et nichil inique agebat: greges
que turbarum que congregate fuerant
dimisit. Habebat autem iudam sem
per carum ex animo: et erat viro inclinatus.
Rogauit eum ducere uxorem: filiosque pro
creare. Nupcias fecit. quiete egit: com
muniterque viuebant. Alchimus autem vi
dens caritatem illorum adinuicem et conuencio
nes. venit ad demetrium et dicebat nyca
norem rebus alienis assentire: iudamque
regni insidiatorem successorem sibi desti
nasse. Itaque rex exasperatus et pessimis
huius criminacionibus irritatus. scripsit
nycanori. dicens grauiter quidem se fe
re de amicicie conuencione: iubere tamen
machabeum cicius vinctum mittere antyo
chiam. Quibus cognitis nycanor con
sternabatur: et grauiter ferebat. si ea que
conuenerant irrita faceret nichil lesus
a viro. Sed quia regi resistere non pote
rat: oportunitatem obseruabat qua pre
ceptum perficeret. At machabeus videns
austerius secum agere nycanorem et consue
tum occursum ferocius exhibentem. intelli
gens non ex bono esse austeritatem istam:
paucis suorum congregatis occultauit se
a nycanore. Quod ut ille cognouit forti
ter se a viro preuentum. venit ad maximum
et sanctissimum templum: et sacerdotibus soli
tas hostias offerentibus. iussit sibi tra
di virum. Quibus cum iuramento dicentibus
nescire se ubi esset qui querebatur: exten
dens manum ad templum iurauit. Nisi
michi vinctum iudam tradideritis: istud
dei phanum in planiciem deducam. et al
tare effodiam: et templum hoc libero
patri consecrabo. Et hijs dictis abijt.
Sacerdotes autem protendentes manus in
celum: inuocabant eum qui semper propug
nator esset gentis ipsorum. hec dicentes.
Tu domine qui uniuersitatis nullius in
diges: uoluisti templum habitacionis
tue fieri in nobis. Et nunc sancte sanctorum
omnium domine. conserua in eternum impollutam do
mum istam: que nuper mundata est. Razi
as autem quidam de senioribus ab iheroso

limus delatus est nycanor. vir amator ciuitatis et bene audiens: qui propter affectum patrem iudeorum appellabatur. Hic multis temporibus continuerat. ppositum retinuit in iudaismo: corpus quoque et animam tradere constitutus pro persecutione. Volens autem nycanor manifestare odium. quod habebat in iudeos: misit militum ppe gentes ut eum comprehenderent. Putabat enim si illum decepisset: sese cladem maximam iudeis illaturum. Turbis autem iam domum eius et iamdudum diligenter aduenire cupientibus. cum iam comprehenderetur. gladio se petiit: eligens nobiliter mori potius quam subditus fieri peccatoribus: et contra natales suos indignus iniurys agi. Sed ei per festinationem non certo ictu plagam dedisset. et turbe intra ostia irrumperet: recurrens audacter ad murum pariter cecidit ipsum vulnere in turbas. Quibus velociter locum dantibus cadit eius: venit per medium cruce. Et cum adhuc spiraret: accensus animus surrexit. Cui et sanguis eius magno fluxu defluebat. et grauiter vulneribus esset saucius: cursu turbam perrumpit. Et stans supra petram precipitium. et iam exsanguis effectus. complexus intestina sua utrisque manibus. precipit super turbas: inuocans dominatorem vite ac spiritus. ut hec illi iterum redderet. Atque ita vita defunctus est.

Nycanor autem ut compertum iudam esse in locis samarie: cogitauit die sabbati cum impetu comittere. Judeis vero qui illum per necessitatem sequebantur dicentibus ne ita ferociter et barbare faceres. sed honorem tribue diei sanctificationis: et honora eum qui omnia conspicit. At ille infelix interrogauit. si est potens in celo: qui ipsum precepit agi diem sabbatorum. Et respondentibus illis est dominus omnium. ipse in celo potens: qui iussit agi septimam diem. At ille ait. Et ego potens sum super terram: qui imperio sumpsi arma. et negocia regis implere. Tamen non obtinuit. ut consilium perficeret. Et nycanor quidem cum summa superbia erectus: cogitauerat communem tropheum statuere de iuda. Machabeus autem confidebat semper cum omni spe auxilium sibi a deo adfuturum: et hortabatur suos ne formidarent aduentum nationum. sed in mente haberent auxilia sibi facta de celo: et nunc sperarent ab omnipotente adfuturam sibi victoriam. Et allocutus illos de lege et prophetis: admonens eorum commutationis que fecerant prius. pugnatores eos constituit. Et cum animis erectis: simul ostendens gentium fallaciam et iuramentorum peruersationem. Singulos autem eorum armauit non clypei et haste munitione: sed sermonibus optimis et hortationibus: expositio digne facte somnio per quos vniuersos letificauit. Erat autem huiusmodi visus. Onyam qui fuerat summus sacerdos vir bonus et benignus. verecundus vultu. modestus moribus. et eloquio decorus. et qui a puero in virtutibus exercitatus fuit: manus protendente orare pro omni populo iudeorum. Post hec apparuisse et alium virum etate et gloria mirabilem et magnum decorus habitudine circa illum: rutilantem vero onyam dixisse. Hic est frater amator: et proximi ille. Hic est qui multum orat pro populo et vniuersa sancta ciuitate: ieremias propheta dei. Extendisse autem ieremias dextram: et dedisse iude gladium aureum dicente. Accipe sanctum gladium munus a deo: in quo eices aduersarios populi mei israhel. Exhortati itaque iude sermonibus bonis valde de quibus erat ille posset impetus et animi iuuenum confortari: statuerunt dimicare et confligere fortiter. ut virtus de negocys iudicaret: eo quod ciuitas et sanctum et templum pericitaretur. Erat enim pro uxoribus et filiis. itemque pro fratribus et cognatis minor sollicitudo: maximus vero et primus pro sanctate timor erat templi. Sed et

eos qui in ciuitate erant non minima
solliciudo habebat pro hys qui con
gressum erant. Et cū iam omnes spe
rauerut iudicii futūm. hostes q; adesse.
atq; exercitus cēt ordinatus. bestie e
quites q; oportuno in loco composit⁹:
considerans machabeus aduentū mul
titudinis et apparatū varioū armoꝝ
ac ferocitatē bestiar. extendens manꝰ
in celū. pdigia facientē. dnm inuocauit:
qui non secundū animoy potentiā. q;
put ipi placet dat dignis victoriam.
Dixit autē inuocans hoc modo. Tu do
mine misisti angelū tuū sub ezechia
rege iude: et interfecisti de castris sen
nacherib centū octogīta quīq; milia.
Et nūc dnator celoy mitte angelū tu
um bonū ante nos in timore et tre
more magnitudinis brachy tui: ut
metuant qui cū blasphemia venīt
aduersus scām pplm tuū. Et hic quidē
ita precatus. Nycanor autē et qui cū
ipō erāt: cū tubis et cantibus ad
mouebant. Judas uero et q; cū eo e
rant inuocato deo p orōnes congressi
sunt: manu quidē pugnantes. q; et
cordibus dm orantes. pstrauerunt
non minus triginta quīq; milia:
pīcipa dei magnifice delectati. Cumq;
cessassent et cū gaudio redirent: cog
nouerūt nycanorem cecidisse cū armis
suis. Facto itaq; clamore et pturba
tione excitata: patria uoce omnipoten
tem dm benedicebant. Cepit autē
iudas qui p omnia corpore et animo
non pro ciuib; pugnauit erat: caput ny
canoris et manum cū humero abs
sam iherosolimā pferri. Quo cū per
uenisset cōuocatis contribulib; et sa
cerdotib⁹ ad altare: accersiit et eos qui
in arce erant: et ostenso capite ny ca
noris et manu nepharia quā extē
dens contra domū scām omnipotentis de
i: magnifice gloriatus ē. Linguā cā
inpij nycanoris pīsam in sit pcisa
tim cuibus dan: manū autē demen

tis contra templū suspendi. Omnes
igitur ceh dnm benedixerūt dicentes.
Benedcīs qui locū suū incōtaminatū
conseruauit. Suspendit autē nycano
ris caput in summa arce: euidens ut ēt
et manifestū sit auxiliū dei. Itaq; omēs
cōmuni consilio decreuerūt nullomodo
diem istū absq; celebritate pterire. Ha
bet autē celebritatem terradecima die
mensis adar: qd dicit uoce syriaca. pri
die mardochei die. Igitur hys ergā ny
canorem gestis. et ex illis temporib; abbi
breis ciuitate possessa: ego quoq; in
hys finem faciam sermonis. Et siqui
dem bene ut historie competit: et hoc
ipē uelim. Si autē minus digne: con
cedendū est michi. Sicut enī uinū sem
per bibē aut semp aquā contrariū est.
alterius autē uti delectabile: ita legen
tibus si semp exactus sit sermo. non
erit ut ignratus. Hic ergo erit consū
matus. Explicit liber machabeoꝝ
secundus.

Incipit Prefacio sancti ihronimi pbi
teri: in euangelia.

ꝓhadio

Catissimo pape damaso: Hieronimus. Nouū op⁹ facere me cogis ex veteri: ut post exemplaria scripturarū toto orbe dispsa. quasi ego sedeam arbiter. et quia inter se vasa discordant que sint illa que cū greca consentiant veritate decernā. Plus labor. et piculosa ꝓsumptio: iudicare de ceteris ipm ab omnibus iudicandū. seruus mutare linguā. et canescentē iam mundi ad infantiā retrahere puerū. Quis enī doctus pariter uel indoctus cū in manus uoluminā assumpserit. et a salua quā semel imbibit viderit discrepare qđ lectitat. non statim erūpat in vocem⁹: me falsarium. me sacrilegū. qui audeam aliquid in veteribz libris addere. mutare. corrigere? Adiūs quā iniquam duplex causa me consolatur: qđ et tu qui summ⁹ sacerdos es fieri iubes. et verū non esse qđ falsum est eadem maledicorū testimonia comprobatur. Dic enī latinus exemplaribz fidem ē adhibenda. rūdeant quibz. tot sūt enī pene exemplaria quot codices. Deinde. veritas est quēnda de plurib. cur non ad grecā originē reuertentes ea que uel a vitiosis interpretibz male edita. uel a ꝓsumptoribz imperitis emendata putet sius. uel a librariis dormitantibz aut addita sūt aut mutata corrigim⁹? Ne ex vero ego de veteri disputo testamento. qđ a septuaginta seniorib⁹ in greca lingua uersū. tm̄o gradu ad nos usq; pcenit. Non quero quid aquila. quid symmachus sapiant: qui the odocion iuxta nouos et veteres medius inuenit. Dic illa vera interpretatio quā apostoli ꝓbauerunt. De nouo nūc loquor testamento. qđ greci ē non dubium est. excepto aplō matheo qui ꝑmus in iudea euangeliū xpi hebraycis lris edidit. Hoc certe qđ in nrō sermone discordat. et in duōs pauloꝝ tramites ducat: vno de toto grecie. Denuncio eos codices quos a luciano et hesychio nūcupatos paucoꝝ hoīm asserit pūsa contentio. quibz utiq; nec in veteri instrumento post septuaginta interpretes emendare quid licuit. nec in nouo ꝓfuit emendasse: cū multoꝝ gentium linguis scripturā ante translata doceat falsa esse que addita sūt. Igit⁹ hec ꝓsens ꝓfatiuncula pollicet⁹ quatuor tantū euangelia. quoꝝ ordo iste ē. matheus. marcus. lucas. iohes. codicū grecoꝝ emendata collatione. sed veteriū. Que ne multū a lōgis latine consuetudine discreparet. ita calamo impauim⁹: ut hys tantū que sensum videbantur mutare cōuertis. reliqua manē patemur ut fuerant. Canones quoq; quos eusebius cesariensis epūs alexandrinū secutus ēmonuit. in decē numeros ordinauit. sicut in greco habentur expressim⁹. qđ si quis de curiosis voluerit nosse que in euangelijs uel eadem uel diuersa. uel sola sint. eorū distinctione cognoscat. Magnus siquidē hic in nris codicibz error inolevit. dū qđ in eadem ex alijs euangelistis plus dixit. in alio quia minus putauerunt addiderūt. uel dū eūdem sensum alius alit expressit. ille qui vnū e quatuor ꝑmū legerat. ad eius exē plū ceteros quoq; emendandos. Vnde accidit ut apud nos mixta sint omnia: et in marco plura lucę atq; matthei: tm̄ū in matheo. iohis et marci: et in ceteris reliquoꝝ que alijs ꝓpria sunt ūicenaui. Cum itaq; canones legeris qui subiecti sūt: confusionis errore sublato. et lumina oīm scies. et singulis sua queq; restituies. In canone primo concordant quatuor: matheus. marcus. lucas. iohes. In secūdo tres: matheus. marcus. lucas. In tertio tres: matheus. lucas. iohes. In qr̄

to tres: matheus. marcus. iohes. In
quinto duo: matheus. lucas. In sexto
duo: matheus. marcus. In septimo duo:
matheus. iohes. In octauo duo: lucas.
marcus. In nono duo: lucas. iohes.
In decimo: ppa vnusquisque que non ha
bentur in alijs ediderunt. Singulis ue
ro euangelijs ab vno incipiens usque ad
finem librorum dispar numerus increscit. Hic
nigro colore perscriptus sub se habet ali
um ex minio. numerum discolorem: qui
ad decem usque procedens. indicat prior nu
merus in quo sit canone requirendus.
Cum igitur aperto codice ubi gracia.
illud siue illud capitulum scire volueris
cuius canonis sit: statim ex subiecto nu
mero doceberis. Et recurrens ad princi
pia in quibus canonum est distincta con
geries: eodemque statim canone ex ti
tulo frontis inuento. illum quem quere
bas numerum eiusdem euangeliste. qui et
ipse ex inscriptione signatur inuenies:
atque e vicino ceterorum tramitibus inspectis.
quos numeros e regione habeant an
notabis. Et cum scieris: recurrens ad vo
lumina singulorum et sine mora reptis
numeris quos ante signaueras. reperies et
loca in quibus uel eadem uel vicina dix
erunt. Opto ut in xpo ualeas: et memi
neris mei papa beatissime. Explicit pre
facio. Incipit declaratio eiusdem prefacionis

Sciendum etiam ne quis ignarum
ex similitudine numerorum error in
uoluat. quod sicubi in subnota
tione canonum distinctorum. in canone quo
libet tres euangeliste. bis. ter. uel quater.
aut etiam amplius eundem numerum per or
dinem habuerint annotatum. et quartus
econtrario discrepantes quod id quod tres
illi in eo loco semel dixerint: quartus toci
ens in corpore uolumini sui ponat. quo
ciens diuersi numeri in eius canone positi
sint. contra predictorum numerorum conti
nuatas similitudines. Item si in vno
quolibet eorum. aut etiam duobus idem in ca
none numerus. bis. ter. quater. aut eo amplius
reperiatur in ordine collocatus. et dis
pares inueniantur in ceteris: dubium non erit
quin id quod illius illorum ue canonis numerus.
bis. ter. quater. repetitum ab hijs in uolu
mine semel dictum est. alter alterius eorum
tociens vno atque eodem sensu loquantur.
quociens pretulerint in numerorum annota
cione distanciam. et hoc in omnium nouem
canonum collacione seruabitur. Ceterum
in decimo. quoniam ppa singulorum tantummodo
continentur: non potest contra id compa
racio esse quod solum est. Explicit declaracio. Inci
pit prefacio sancti iheronimi in euangelio secundum math.

Matheus ex iudea sicut in ordine
primus ponitur. ita euangelium in
iudea primus scripsit. cuius uocacio
ad deum ex publicanis actibus fuit. Duo
rum in generacione xpi principia presumens.
vnius cuius prima circumcisio in carne. alte
rius cuius secundum cor electio fuit. et ex vtrisque
patribus xpus. sicque quatenus denario numero tri
formiter posito. principium a credendi fide.
in electionis tempus porrigens. et ex e
lectione usque in transmigracionis diem diri
gens. atque a transmigracionis die usque
in xpm diffiniens. decursam aduentus
dni ostendit generacionem. ut et numero sa
tisfaciens et tempori. et se quod esset ostenderet.
et dei in se opus monstrans. etiam in hijs
quorum genus posuit. xpi operantis a prin
cipio testimonium non negaret. quarum
omnium rerum. tempus. ordo. numerus. dis
posicio uel racio. quod fidei necessarium est.
deus xpus est. qui factus est ex muliere.
factus sub lege. natus ex virgine. passus
in carne omnia in cruce fixit. ut triumphans
ea in semetipso resurgens in cor
pore. et patris nomen in patribus filio. et
filij nomen patri restituens in filijs. si
ne principio sine fine ostendens vnum
se cum patre esse quia vnus est. In quo e
uangelio utile est desiderantibus deum sicut
prima uel media uel perfecta cognoscere. ut
et uocacionem apli. et opus euangelij et
dilectionem dei in carne nascentis per vniuer
sa legentes intelligant. atque id in eo in

quo appreheusi sūt et apprehendē expe
tunt. recognoscant. Nobis eūi hoc in
studio argumenta sunt. et fidem facte
re tradē. et opantis dei intelligendam
diligentē dispoīaonē quentibz nō tradē.
Explicat pl̄aco. Incipit euāgeliū Se
cūdū matthēm.

Liber generaonis
ihu xpi filij da
uid: filij abra
ham. Abrahā
genuit ysaac.
Ysaac autē ge
nuit iacob. Ja
cob autē genu
it iudam et frēs eius. Judas autē genu
it phares et zaram de thamar. Pha
res autē genuit esrom. Esrom autem
genuit aram. Aram autē genuit aminia
dab. Aminadab autē genuit naasson.
Naasson autē genuit salmon. Salmō
autē genuit booz de raab. Booz autem
genuit obeth ex ruth. Obeth autē genu
it yesse. Yesse autē genuit dauid regem.
Dauid autē rex genuit salomonem
ex ea que fuit vrie. Salomon autē ge
nuit roboam. Roboam autē genuit
abia. Abia autē genuit asa. Asa autē
genuit iosaphat. Josaphat autē genu
it ioram. Joram autē genuit oziam. O
zias autē genuit ioathan. Joathan
autē genuit achaz. Achaz autē genuit
ezechiam. Ezechias autē genuit ma
nasseu. Manasses autē genuit amon.
Amon autem genuit iosiam. Josias
autē genuit iechoniam et frēs eius: in
trāsmigraconē babylonis. Et post trās
migraconē babylonis: iechonias genu
it salathiel. Salathiel autē genuit zo
robabel. Zorobabel autē genuit abiud.
Abiud autē genuit eliachim. Eliachim
autē genuit azor. Azor autē genuit sa
doch. Sadoch autē genuit achim. Achim
autē genuit eliud. Eliud autē genuit
eleazar. Eleazar autē genuit matthan.
Matthan autē genuit iacob. Jacob au

genuit ioseph virū marie. De qua na
tus est ihesus: qui vocatur xp̄us. Om̄
nes ergo generaōnes ab abraham usq;
ad dauid: generaōnes q̄tuordecim. Et a
dauid usq; ad trāsmigraconē babylo
nis: generaōnes q̄tuordecim. Et a trās
migraconē babylonis usq; ad xp̄m:
generaōnes q̄tuordecim. Xp̄i autē gene
raco sic erat. Cū esset desponsata mat
eius maria ioseph: anteqū cōuenirent
inuenta est in utero habens de spū scō.
Joseph autē vir eius cū esset iustus et nol
let eam traducere: voluit occulte dimit
tere eam. Hec autē eo cogitante: ecce
angelus dñi in somnis apparuit ei
dicens. Joseph fili dauid: noli timere
accipe mariā coniugem tuam. Qd enim
in ea natū est: de spiritu sancto est. Pa
riet autē filiū: et vocabis nomē eius
ihm. Ipe enim saluū faciet pplm suū a
peccis eor. Hoc autē totū factū est: ut
adimpleretur qd dictū est a dño p̄ p̄
phetam dicentē. Ecce virgo in utero
habebit et pariet filiū: et vocabunt
nomē eius emanuel: qd est interpreta
tū nobiscū deus. Exurgens autē ioseph
a somno: fecit sicut p̄cepit ei angelus
dñi. Et accepit cōiugem suā: et nō cog
noscebat eam. donec peperit filiū suū pri
mogenitū: et vocauit nomē eius ihm.

Cum ergo natus esset
ihus in bethleem iude in diebz
herodis regis: ecce magi ab o
riente venerunt hierosolimā dicentes.
Ubi est qui natus est rex iudeor? Vidi
mus enim stellam eius in oriente: et ve
nimus adorare eum. Audiens autem
herodes rex turbatus est: et omis hie
rosolima cū illo. Et congregans omēs
principes sacerdotū et scribas ppli: sci
scitabatur ab eis ubi xp̄us nasceretur.
At illi dixerūt ei. In bethleem iude. Sic
enim scriptū est p̄ p̄phetam. Et tu beth
leem tra iuda: nequaq̄m minima es in
principibus iuda. Ex te enim exiet dux: q̄
regat ppl̄m meum israel. Tunc herodes

Mr. 1. Lu. xm. Jo. 1. 2 m. 4 v.

mr. ij.

mr. m. lu. ij.

mr. mj.

mr. v. Jo. lxxxvij.

mr. vi.

clam uocatis magis: diligenter didicit
ab eis tempus stelle. que apparuit eis.
Et mittens illos in bethleem. dixit.
Ite: et interrogate diligenter de puero. Et
cū inueneritis renūciate mihi: ut et ego
veniens adorē eum. Qui cū audissent
regem: abierūt. Et ecce stella quā vi
derant in oriente antecedebat eos: usq;
dum veniens staret supra ubi erat
puer. Videntes autē stellam: gauisi
sunt gaudio magno valde. Et intrā
tes domū: inuenerunt puerū cū matre
a matre eius. Et procidentes: adorauerunt eum. Et apertis thesauris suis:
obtulerūt ei munera. aurū. thus. et
murrā. Et responso accepto in somnis
ne redirent ad herodem: p aliā viam
reuersi sunt in regionē suam. Qō cū
recessissent: ecce angelus dñi apparuit in somnis ioseph dicens. Surge et
accipe puerū et matrē eius et fuge ī
egyptū: et esto ibi usq; dū dicam tibi.
futurū est enī: ut herodes quat pue
rū ad perdendū eum. Qui consurgens
accepit puerū et matrē eius nocte. et
recessit in egyptū: et erat ibi usq; ad
obitū herodis: ut adimpleretur qd dictum est a dño p prophetam dicentē. Ex
egypto vocaui filiū meū. Tunc herodes videns quī illusus esset a magis:
iratus est valde. Et mittens occidit
omnes pueros qui erant in bethleem
et in omnibz finibz eius a bimatu et īfra: secdm tempus qd exquisierat a
magis. Tunc adimpletū est: qd dictum est p hieremiā prophetā dicentē. Vox
in rama audita est ploratus et ululatus multus: rachel plorans filios
suos. Et noluit consolari: quia non
sunt. Defuncto autē herode: ecce angelus dñi apparuit in somnis ioseph in
egypto dicens. Surge et accipe puerum et matrē eius: et vade in tērā isrl.
Defuncti sunt enī: qui quērebant animā pueri. Qui consurgens accepit
puerū et matrē eius: et venit in tērā
isrl. Audiens autē qp archelaus regnaret in iudea pro herode patre suo:
timuit illo ire. Et āmonitus in somnis: secessit in partes galilee. Et veniens
habitauit in ciuitate que vocat̄ nazareth: ut adimpleretur qd dictū ē per
prophetas. qm nazareus vocabitur.

In diebus autē illis: venit iohannes baptista prēdicans in deserto
iudee. et dicens. Penitentiā agite: appropinquabit enī regnū celor. Hic
est enī: qui dictus ē p ysaiam prophetā
dicentē. Vox clamantis in deserto: parate viam dñi: rectas facite semitas eius.
Ipe autē iohannes habebat vestimentum de pilis camelor: et zonā pellicā
am circa lūbos suos. Esca autē eius
erat locuste et mel silvestre. Tūc exibat ad eum hierosolyma et omnis iudea. et omnis regio circa iordanem: et
baptizabant̄ in iordane ab eo. confitentes peccā sua. Videns autē multos
phariseor et saduceorū venientes ad
baptismū suū: dixit eis. Progenies
viperar: quis demonstrauit vobis
fugere a futura ira: Facite ergo fructum dignū penitentiae: et ne velitis
dicē intra vos. patrē habemus abraham. Dico enī vobis: qm potest deus de lapidibz istis suscitare filios a
brahe. Jam enī securis ad radicem arboris posita est. Omnis ergo arbor que
non facit fructū bonū excidetur: et in
ignē mittet. Ego quidem vos baptizo
in aqua in penitentiā. Qui autē post
me venturus est. fortior me est. cuius
non sum dignus calciamenta portare:
ipe vos baptizabit in spū sancto et igni. Cui ventilabrū in manu sua. et p
mundabit aream suā: et congregabit triticū suū in horreū: paleas autē comburet
igni inextinguibili. Tunc venit ihesus
a galilea in iordanem ad iohannē: ut
baptizaret̄ ab eo. Iohānes autē prohibebat eum dicens. Ego a te debeo bap
tizari: et tu venis ad me: Respondens at

ihjus: dixit ei. Dine modo. Dic eũ de
cet nos ĩplere omnẽ iustitiam. Tunc
dimisit eũ. Baptizatus autẽ ihesus:
confestim ascendit de aqua. Et ecce a
pti sũt ei celi: et vidit spũm dei descen
dentẽ sicut colũbam. et venientẽ sup
se. Et ecce vox de celis dicens. Hic ẽ fi
lius meus dilectus: in quo mihi cõplacui.

Tunc ihjus duc
tus ẽ in desertũ a spũ: ut tẽp
taretur a dyabolo. Et cũ ieiu
nasset quadragĩta diebz et quadragĩ
ta noctibz: postea esuriit. Et accedens
temptator: dixit ei. Si filius dei es: dic ut
lapides isti panes fiant. Qui respondens
dixit. Scriptũ est. Non in pane solo vi
vit homo: sed in omni verbo qđ̃ procedit
de ore dei. Tunc assumpsit eũ dyabolus in
sanctam ciuitatẽ: et statuit eum supra pin
naculũ templi: et dixit ei. Si filius dei
es: mitte te deorsũ. Scriptũ ẽ enim quia
angelis suis mandauit de te: et in ma
nibus tollent te. ne forte offendas ad
lapidem pedem tuum. Ait illi ihjus rursũ.
Scriptũ est. Non temptabis dnm̃ de
um tuum. Iterũ assumpsit eũ dyabolus
in montem excelsum valde: et ostendit ei
omnia regna mundi et gl̃am eor: et dix
it illi. Hec omnia tibi dabo: si cadens ad
oraueris me. Tunc dicit ei ihjus. Vade
sathanas. Scriptũ est enim. Dnm̃ deum tuum
adorabis: et illi soli seruies. Tunc reli
quit eũ dyabolus: et ecce angeli accesse
runt et ministrabant ei. Cũ autẽ au
disset ihjus qm̃ iohes traditus eẽt: secessit
in galileã. Et relicta ciuitate nazareth.
venit et habitauit in capharnaũ ma
ritimã in finibz zabulon et neptalim:
ut adimpleret qđ̃ dictũ est p ysaiam pphe
tam. Terra zabulon et terra neptalim
via maris trans iordanem galilee gentiũ.
Populus qui sedebat in tenebris lucem vi
dit magnã: et sedentibz in regione um
bre mortis. lux orta est eis. Exinde cepit
ihjus prdicare et dicẽ. Penitentiam agite:
appropinquauit enim regnũ celor. Ambu
lans autẽ iuxta mare galilee: vidit du
os fres symonẽ qui vocatur petrus. et
andream fratrem eius: mittentes rete in
mare. Erant enim piscatores. Et ait illis.
Venite post me: et faciã vos fieri pis
catores hoim. At illi continuo relictis
retibz: secuti sũt eum. Et procedens inde.
vidit alios duos fres. iacobũ zebedei
et iohannem fratrem eius in naui cũ zebe
deo patre eor. reficientes retia sua: et
vocauit eos. Illi autẽ statim relictis
retibz et patre: secuti sũt eum. Et cir
cuibat ihjus totam galyleam docens
in synagogis eorũ. et prdicans euan
gelium regni: et sanans omnem langue
rem et omnem infirmitatem in plo. Et
abiit opimio eius in totam syriam. Et ob
tulerũt ei omes male habentes. varijs
languoribz et tormentis cõprehensos.
et qui demonia habebant et lunaticos
et paraliticos: et curauit eos. Et secute
sunt eum turbe multe de galylea et de
decapoli et de hierosolimis et de iudea. et
de trans iordanen.

Videns autem turbas: ascendit
in montem. Et cũ sedisset: ac
cesserũt ad eum discipuli ei.
Et apiens os suum: docebat eos dicens.
Beati pauperes spũ: qm̃ ipor est regnum
celorũ. Beati mites: qm̃ ipi possidebũt
terram. Beati qui lugent: qm̃ ipi consolabũtur.
Beati qui esuriũt et sitiũt iusti
tiam: qm̃ ipi saturabũtur. Beati miseri
cordes: qm̃ ipi misericordiam consequẽ
tur. Beati mundo corde: qm̃ ipi deum vide
bunt. Beati pacifici: qm̃ filii dei vocabũ
tur. Beati qui persecutionem patiũtur ppter
iustitiam: qm̃ ipor est regnum celor. Be
ati estis cũ maledixerint vobis. et per
secuti vos fuerint. et dixerint omne ma
lum aduersum vos mentientes: propter me.
Gaudete et exultate: qm̃ merces vra
copiosa est in celis. Sic enim persecuti sũt
prophetas: qui fuerũt ante vos. Vos es
tis sal terre. Qđ̃ si sal evanuerit: in quo
salietur? Ad nichilum valet ultra: nisi

mt. xvij.
mr. b.
lu. xvij
Jo. xv.

mt. xv.
mr. vi.
lu. xv.

mt. xvi.
lu. xvi.

mt. xvij.
mr. vij.

mt. xvm.
mr. viij.
Jo. xvij.

mt. xv
Jo. xvij
& xxvm

mt. xx
mr. x

mt. xxi
mr. x
lu. xxm

mt. xxij
mr. xij
lu. xxm

mt. xxiij

mt. xxiiij

mt. xxv.
lu. xvi

mt. xxvi

mt. xxvij
mr. xxvij
lu. xvm
mt. xxvm
lu. xvm
mt. xxix

mt. xxx
lu. xiij

mt. xxxi
mr. ix.
lu. c lxxxv

ut mittat foras. et conculcetur ab ho
minibz. Vos estis lux mundi. Non pt
ciuitas abscondi supra montē posita.
Neqz accendūt lucernā et ponūt eam
sub modio. sed sup candelabrū: ut lu
ceat omnibz qui in domo sūt. Sic luce
at lux vra coram hominibz: ut uideant
vra bona opa. et glificent patrē ues
trū qui in celis ē. Nolite putare qm
ueni soluere legem aut pphetas. Nō ve
ni soluere: sz adimplere. Amen quippe di
co uobis: donec transeat celū et terra.
iota vnū aut apex vnus non pteri
bit a lege donec omnia fiant. Qui er
go soluerit vnū de mandatis istis nū
mis. et docuerit sic hoīes: mīm⁹ uoca
bitur in regno celor. Qui autē fecerit
et docuerit: hic magnus uocabit in reg
no celor. Dico enim uobis: qa nisi ha
bundauerit iusticia vra plusqz scriba
rū et pharizeor: non intrabitis in rg
nū celor. Audistis qr dictū est antiqs.
Non occides. Qui autē occiderit: reus
erit iudicio. Ego autē dico uobis: qa
omnis qui irascitur fri suo. reus erit iu
dicio. Qui autē dixerit fratri suo ra
cha: reus erit concilio. Qui autē dix
erit fatue: reus erit gehenne ignis.
Si ergo offers munus tuū ad altare.
et ibi recordatus fuis qr frat tuus ha
bet aliquid aduersū te: relinque ibi
mun⁹ tuū ante altare: et uade prius
reconsiliari fri tuo: et tūc ueniens of
feres mun⁹ tuū. Esto consenciens ad
uersario tuo cito dum es in via cū eo:
ne forte tradat te aduersarius iudici.
et iudex tradat te ministro: et in carce
rem mittaris. Amen dico tibi: nō exi
es inde. donec reddas nouissimū qua
drantē. Audistis quia dictū est anti
quis. Non mechaberis. Ego autē di
co uobis: qm omnis qui uiderit muli
erem ad concupiscendū eam. iam me
chatus est eam in corde suo. Qd si o
culus tuus dexter scandalizat te: eru
e eum et pice abs te. Expedit ei tibi

ut pereat vnū mēbror tuorū: qm totū
corpus tuū mittatur in gehennā. Et
si dextera manus tua scandalizat te:
abscide eam et pice abs te. Expedit ei
tibi ut pereat vnū mēbror tuor: qm
totū corpus tuū eat in gehennā. Dic
tū est autē. Quicūqz dimiserit uxorē
suā: det illi libellū repudij. Ego autē
dico uobis: quia omnis qui dimiserit
uxorē suā excepta fornicacōnis causa:
facit eam mechari. Et qui dimissam
duxerit: adulterat. Iterū audistis qr
dictū est antiquis. Non periurabis: rd
des autē dno iuramenta tua. Ego at
dico uobis: non iurare oīno. Neqz p
celū: quia thronus dei est. Neqz p terrā:
quia scabellū est pedū eius. Neqz per
iherosolimā: quia ciuitas ē magni re
gis. Neqz p caput tuū iuraueris: quia
non potes vnū capillū albū facere a
nigrū. Sit autē sermo uest: est est. nō
non. Qd autē hijs habūdancius ē: a
malo est. Audistis quia dictū est: ocu
lū pro oculo et dentē pro dente. Ego at
dico uobis: non resistere malo. Sed si
quis te pcusserit in dexterā maxillam
tuam: prebe illi et alterā. Et ei q vult
tecū iudicio contendere. et tunicā tuā tol
lere: remitte ei et palliū. Et quicūqz te
angariauit mille passus: uade cū illo
alia duo. Qui petit a te: da ei. Et uo
lenti mutuari a te: ne auertaris. Au
distis quia dictū est: diliges pximum
tuū. et odio habebis inimicum tuū. E
go autē dico uobis. Diligite inimicos
vros: bnfacite hijs qui oderūt uos. Et
orate pro psequentibz et calūpnianti
bus uos: ut sitis filij patris vri qui
in celis ē. Qui solem suū oriri facit
sup bonos et malos: et pluit sup ius
tos et iniustos. Si enī diligitis eos qui
uos diligūt: quā mercedem habebitis:
Nōne et publicani hoc faciūt: Et si sa
lutaueritis fratres vros tm: quid am
pli⁹ facitis: Nōne et ethnici hoc faciūt:
Estote ergo uos pfecti: sicut et pater

ueſt celeſtis pſectus eſt. VI

Attendite ne iuſtitiã uestã faciatis coram hoīibz: ut videamini ab eis. Alioqn: mercedē non habebitis apud pātem uestrū qui in celis est. Cum ergo facis elemosinam noli tuba canē ante te: sicut ypocrite faciūt in synagogis et in uicis. ut honorificentur ab hoīibz. Amen dico uobis: receperūt mercedem suam. Te aut̄ faciente elemosinā. nesciat sinistra tua q̄ faciat dextera tua: ut sit elemosina tua in abscondito. Et pater tuus qui uidet in abscondito: reddet tibi. Et cū oratis: nō eritis sicut ypocrite. qui amant in synagogis et in angulis platearū stantes orare. ut uideantur ab hoīibz. Amen dico uobis: receperūt mercedem suā. Tu autem cū orabis intra in cubiculū tuū: et clauso ostio tuo ora pātem tuū in abscōso. Et pat̄ tuus qui uidet in abscōso reddet tibi. Orantes aut̄ nolite multū loqui: sicut ethnici. Putāt enī. q̄ in multiloquio suo exaudiant̄. Nolite ergo assimilari eis. Scit enī pater uest̄ quid opus sit uobis: anteq̄ petatis eum. Sic ergo uos orabitis. Pater nr̄ qui es in celis: sanctificet̄ nomē tuū. Adueniat regnū tuū. Fiat uolūtas tua: sicut in celo et in tra. Panē nr̄m supsubstancialem da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nra: sicut et nos dimittimus debitoribz nris. Et ne nos inducas in tēptationē: sed libera nos a malo. Si enī dimiseritis hoīb; pcta eorū: dimittet et uob pat̄ uest̄ celestis delicta uestra. Si aut̄ non dimiseritis hoīnibz: nec pat̄ ur̄ dimittet pcta uestra. Cum aut̄ ieiunatis: nolite fieri sicut ypocrite tristes. Exterminant enī facies suas: ut pareant hoīnibz ieiunātes. Amē dico uobis: quia receperūt mercedē suam. Tu aut̄ cū ieiunas unge caput tuū et lauā faciem tuā: ne uidearis hoīnibz ieiunans: sz pī tuo qui ē in abscōso. Et pat̄ tuus qui uidet in abscōso: reddet tibi. Nolite thesaurizare uobis thesauros in terra: ubi erugo et tyne demolit̄: et ubi fures effodiūt et furantur. Thesaurizate aut̄ uobis thesauros in celo: ubi neq; erugo nec tyne demolit̄: et ubi fures non effodiunt nec furant̄. Ubi est enī thesaurus tuus: ibi est et cor tuū. Lucerna corpis tui: est oculus tuus. Si fuerit oculus tuus simplex: totū corpus tuū lucidū erit. Si aut̄ oculus tuus nequā fuerit: totū corpus tuū tenebrosū erit. Si ergo lumē q̄d in te est tenebre sunt: ipe tenebre q̄nte erunt. Nemo pt̄ duobz dnīs seruire. Aut enī unū odio habebit et alterū diliget: aut unū sustinebit. et alterū ctemnet. Non potestis deo seruire et māmone. Ideo dico uobis. ne solliciti sitis aīe uestre quid manducetis: neq; corpi uestro quid induamini. Nonne aīa plus est q̄ esca: et corpus q̄ uestimentū. Respicite uolatilia celi: quoniam non seminant neq; metunt. neq; congregant in horrea: et pater uester celestis pascit ea. Nonne uos magis pluris estis illis? Quis aut̄ uestrū cogitans pōt adicere ad staturam suam cubitū unū? Et de uestimento quid solliciti estis? Considerate lilia agri: quomō crescunt. Non laborant. neq; nent. Dico aut̄ uobis: q̄m nec salomon in omni gloria sua coopertus est. sicut unū ex istis. Si enī fenum agri q̄d hodie ē. et cras in clibanū mittit̄. deus sic uestit: q̄to magis uos modicē fidei? Nolite ergo solliciti ee dicentes: quid manducabimus aut quid bibemus? aut quo operiemur? Hec enī omnia gentes inquirūt. Scit enī pater uester: quia hys omnibz indigetis. Querite ergo pmū regnū dei et iustitiam eius: et omnia hec adiicient̄ uobis. Nolite ergo solliciti ee in crastinum. Crastinus enim dies sollicit̄ erit sibimet. Sufficit diei malicia sua. VII

Nolite iudicare: ut non iudicemini. In quo enī iudicio iudicatis

ayt. xlvi
lu. cxxv

ayt. xlvi
lu. cxxxvij

ayt. xlvij
lu. cxxxvij

ayt. xlvij
lu. cxi

ayt. xlix
lu. cl.

ayt. l.
ayt. xli
lu. lvi.

M A

ueritis: iudicabimū. Et in qua men
sura mensi fuerit: remecietur uob. Qd
autē uides festucam in oculo frīs tui:
et trabē in oculo tuo non uides: Aut
quomō dicis frī tuo. sine eiciam festu
cam de oculo tuo: et ecce trabes ē in o
culo tuo: Ypocrita eice p̄mū trabē de
oculo tuo: et tunc videbis eicē festucā
de oculo frīs tui. Nolite dare sanctū
canibz. Neqz mittatis margaritas ā
te porcos: ne forte conculcent eas pe
dibz suis: et conuersi disrūpant uos. Pe
tite: et dabitur uobis. Querite: et in
uenietis. Pulsate: et apietur uobis.
Omīs enī qui petit accipit: et q̄ que
rit inuenit: et pulsanti apietur. Aut
quis est ex uobis homo. quē si pecie
rit filius suus panem: nūquid lapi
dem porriget ei: Aut si piscem pecierit:
nūquid serpentē porriget illi: Si er
go uos cū sitis mali. nostis bona da
re filijs uris: q̄ntomagis pater ur
qui in celis est dabit bona petentibz
se: Omīa ergo quecūqz vultis ut fa
ciant uobis homines: et uos facite
eis. Hec est enī lex et ꝓphete. Intra
te ꝑ angustam portam: quia lata
porta et spaciosa via que ducit ad ꝑ
dicionē: et multi sunt qui intrant ꝑ
eam. Qm̄ angusta porta et arta via
que ducit ad vitam: et pauci sūt qui
inueniūt eā. Attendite a falsis ꝓphetis. q̄
ueniūt ad uos in uestimentis ouiū:
intrinsecus autē sunt lupi rapaces.
A fructibz eoꝝ cognoscetis eos. Num
quid colligūt de spinis vuas: aut de
tribulis ficus: Sic omīs arbor bona:
fructus bonos facit. Mala autē ar
bor: fructus malos facit. Non pt̄ ar
bor bona fructus malos facere: neqz
arbor mala. fructus bonos facē. Om
nis arbor que non facit fructū bonū
excidetur: et in ignē mittetur. Igitur
ex fructibz eoꝝ cognoscetis eos. Non
omīs qui dicit mi dn̄e dn̄e. intrabit
in regnū celoꝝ: sed qui facit uolūta

mt. li. lu. lix.
mt. lij
mt. liij lu. c xxv
mt. liiij lu. liiij.
mt. lv. lu. c lxx.
mt. lvi
mt. lvij lu. lxi
mt. lviij lu. lx.
mt. lix lu. lxiij jo. c xvi

tem patris mei qui in celis est. ipē in
trabit in regnū celoꝝ. Multi dicent
mi in illa die: dn̄e dn̄e nōne in nomi
ne tuo ꝓphetauim⁹. et in tuo noīe deō
nia eiecim⁹. et in tuo nomīe uirtutes
multas fecimus: Et tūc confitebor il
lis: quia nūqm̄ noui uos. Discedite
a me: qui opanū iniquitatē. Omīs
ergo qui audit uerba hec et facit ea: as
similabitur viro sapienti. qui edifica
uit domū suam supra petram. Et des
cendit pluuia. et uenerūt flumina et
flauerūt venti: et irruerūt in domū il
lam. et non cecidit: fundata enī erat
supra petram. Et omīs qui audit uer
ba mea hec et nō facit ea: similis erit
viro stulto. qui edificauit domū suā
supra arenam. Et descendit pluuia et
venerūt flumīa et flauerūt venti: et
irruerūt in domū illam et cecidit: et
fuit ruina eius magna. Et fcm̄ ē cū
cōsūmasset ihus uba hec: āmirabant
turbe sup doctrina eius. Erat enī docens
eos sicut potestatē habens: et non si
cut scribe eoꝝ et pharisei.

VIII

Cum autē descendisset de monte:
secute sūt eū turbe multe. Et
ecce leprosus veniens adorabat
eum dicens. Dn̄e: si vis potes me mū
dare. Et extendens ihus manū: tetig
eum dicens. Volo. Mundare. Et con
festim mūdata ē lepra eius. Et ait illi
ihus. Vide nemī dixeris: sed uade on̄
de te sacerdoti: et offer munus qd̄ p̄ce
pit moyses in testiōniū illis. Cū aūt
introisset capharnaū: accessit ad eū
centurio rogans eū et dicens. Dn̄e pu
er meus iacet in domo paliticus: et ma
le torquetur. Et ait illi ihus. Ego veni
am: et curabo eum. Et rn̄dens centu
rio ait. Dn̄e non sum dignus ut in
tres sub tectū meū: sed tantū dic uer
bo. et sanabit puer meus. Nam et e
go homo sum sub ptāte: habens sub
me milites. Et dico huic uade et ua
dit: et alio ueni et uenit: et seruo meo

mt. lx lu. c lxx
mt. lxi lu. lxiij
mt. lxij mt. lxiij lu. iiij. xxxiij
mt. lxiiij lu. lxv jo. xxxvij

fac hoc et facit. Audiens autē ihus
miratus ē: et sequētibꝫ se dixit. Amē
dico uobis: non īueni tantā fidē in is
rahel. Dico autē uobis: qd multi ab
oriente et occidente uenient. et recūbēt
cū abraham ysaac et iacob in regno
celoꝝ. Filij autē regni eicientur in tene
bras exteriores: ibi erit fletus et stridor
dentiū. Et dixit ihus centurioni. Va
de: et sicut credidisti fiat tibi. Et sana
tus est puer ex illa hora. Et cū uenissꝫ
ihus in domū petri: vidit socrū eius
iacentē et febricitantē. Et tetigit ma
nū eius: et dimisit eam febris. Et sur
rexit: et mīstrabat eis. Vespe aūt fac
to: optulerūt ei multos demonia habē
tes. Et eiciebat spūs uerbo: et omnes
male habentes curauit: ut adimplē
tur qd dictū est p ysaiam ꝓphetam di
centem. Ipē infirmitates nostras ac
cepit: et egrotaciones portauit. Vidēs
autē ihus turbas multas circū se: ius
sit ire trans fretū. Et accedens unus
scriba: ait illi. Magr: sequar te quo
cūqꝫ ieris. Et dicit ei ihus. Vulpes fo
ueas habent et uolucres celi nidos: fi
lius autē hominis non habet ubi ca
put reclinet. Alius autē de discipulis
eius ait illi. Dñe pmitte me primū
ire: et sepelire patrem meū. Ihus aūt
ait illi. Sequere me: et dimitte mor
tuos sepelire mortuos suos. Et ascen
dente eo in nauiculā: secuti sūt eum
discipli eius. Et ecce motus magnus
fcūs est in mari: ita ut nauicula opi
retur fluctibꝫ. Ipē uero dormiebat. Et
accesserūt: et suscitauerūt eū dicentes.
Dñe salua nos: perim⁹. Et dicit eis.
Quid timidi estis modice fidei? Tūc
surgens īpauit uentis et mari: et fcā
est tranquillitas magna. Porro homi
nes mirati sūt dicentes. Qual' ē hic?
Quia venti et mare obediūt ei. Et cū
uenisset trans fretū in regionē gera
senoꝝ: occurrerūt ei duo habentes de
monia de monumentis exeuntes seui

nimis: ita ut nemo posset transire p
uiam illam. Et ecce clamauerūt dicē
tes. Quid nobis et tibi ihu fili dei? Ve
nisti huc ante tempus torquere nos? E
rat autē non longe ab illis grex por
corū multoꝝ pascens. Demones au
tem rogabant eū dicentes. Si eicis
nos: mitte nos in gregē porcoꝝ. Et a
it illis. Ite. At illi exeuntes: abierunt
in porcos. Et ecce impetu abijt totus
grex p pceps in mare: et mortui sūt
in aquis. Pastores autē fugerūt. et
uenientes in ciuitatē nūciauerūt oīa.
et de hijs qui demonia habuerāt. Et
ecce tota ciuitas exijt obuiam ihesu:
et viso eo rogabant ut transiret a fini
bus eorū.

IX

Et ascendens in nauiculā trans
fretauit: et uenit in ciuitatem
suam. Et ecce offerebant ei paliticū
iacentē in lecto. Et videns ihus fidem
illoꝝ: dixit palitico. Confide fili: remit
tuntur tibi peccata tua. Et ecce quidam
de scribis dixerūt intra se. Hic blasphe
mat. Et cum uidisset ihus cogitacio
nes eoꝝ: dixit. Ut quid cogitatis mala
in cordibꝫ vrīs? Quid est facilius dicē
dimittūtur tibi pcca: an dicē surge ⁊
ambula? Ut sciatis autē qm filius ho
minis habet pctatem in tra dimitten
di pcca: tunc ait palitico. Surge tolle
lectū tuū: et uade in domū tuam. Et
surrexit: et abijt in domū suā. Viden
tes autē turbe timuerūt: et glorifica
uerūt deum qui dedit pctatem talem
hominibꝫ. Et cū transiret inde ihus: ui
dit hoīem sedentē in theloneo mathm
noīe. et ait illi. Sequere me. Et surgens
secutus ē eum. Et fcm est discūbente
eo in domo: ecce multi publicani et pc
catores uenientes discūbebant cū ihe
su et discipulis eius. Et uidentes pha
risei: dicebant discipul' eius. Quare
cū publicanis et peccatoribꝫ mandu
cat magister uester? At ihus audiēs
ait. Non est opus ualentibꝫ medic⁹:

sed male hn̄tibꝫ. Euntes autē discite:
quid ē mīam uolo et nō sacrificiū. Nō
eni ueni uocare iustos: sed pc̄tores. Tūc
accesserūt ad eum discipuli iohannis
dicentes. Quare nos et pharisei ieiu
namus frequenter: discipli autē tui nō
ieiunant: Et ait illis ihs. Nūquid
possūt filij sponsi lugere. q̄diu cū ill'
est sponsus: Venient autē dies cū au
feretur ab eis sponsus: et tūc ieiuna
bunt. Nemo autem īmittit cōmissurā
pāni rudis. in uestimentū uetus. Tol
lit eni plenitudinē eius a uestimento:
et peior scissura fit. Neq; mittūt uinū
nouū. in utres ueteres. Alioquī rūpūt
utres. et uinū effunditur: et utres pe
reūt. Sꝫ uinū nouū in utres nouos
mittūt: et ambo conseruant. Hec il
lo loquente ad eos: ecce princeps unus
accessit. et adorabat eum dicens. Dn̄e
filia mea modo defūcta ē: sed ueni im
pone manū sup eam et uiuet. Et sur
gens ihs sequebatur eū: et discipuli
eius. Et ecce mulier que sanguīs flux
um paciebatur duodecī ānis: accessit
retro. et tetigit fimbriā uestimēti eius.
Dicebat eni intra se. Si tetigero tan
tū uestimentū eius: salua ero. At ihs
conuersus et uidens eam dixit. Confi
de filia: fides tua te saluā fecit. Et sal
ua facta ē mulier. ex illa hora. Et cū
uenisset ihesus in domū principis. et
uidisset ibi tibicines et turbam tumul
tuantem: dicebat. Recedite. Non ē eni
mortua puella: sed dormit. Et deridebāt
eum. Et cū eiecta eēt turba: intrauit ⁊
tenuit manū eius. Et surrexit puella.
Et exijt fama hec. in uniuersam tr̄ā illā.
Et transeūte inde ihu: secuti sunt eum
duo ceci clamantes et dicentes. Misere
re nostri fili dauid. Cū autē uenisset
domū. accesserūt ad eū ceci: et dixit eis
ihs. Creditis quia possū hoc facere uo
bis: Dicūt ei. Utiq; dn̄e. Tunc tetigit
oculos eoꝝ dicens. Scd'm fidem uram
fiat uobis. Et apti sūt oculi eoꝝ. Et cō

minatus est illis ihs dicens. Videte
ne quis sciat. Illi autē exeuntes: diffa
mauerūt eum in tota terra illa. Egres
sis autē illis: ecce optulerūt ei hoīem
mutū demoniū habentē. Et eiecto de
monio locutus est mutus: et mirate
sunt turbe dicentes. Nūq̄ apparuit
sic in isr'. Pharisei autē dicebant. In
principe demonioꝝ eicit demones. Et
circuibat ihs ciuitates omēs et castel
la. docens in synagogis eoꝝ. et p̄dicās
euangeliū regni: et curans omnē lāg
uorem et omnē infirmitatē. Videns
autē turbas misertus est eis: quia e
rant uexati. et iacentes sicut oues nō
habentes pastorem. Tūc dicit discipu
lis suis. Messis quidē multa: opari
autē pauci. Rogate ergo dn̄m messis:
ut eiciat operarios in messem suam.

Et conuocatis duo
decim discipul' suis: dedit illis
ptātem spirituū īmūdoꝝ ut
eicerent eos. et curarent omnē lang
uorem et omnē infirmitatē. Duode
cim autē aplōꝝ nomīa sūt hec. Pri
mus symon qui dicit' petrus: et andre
as frater eius. Iacobus zebedei: et iohā
nes frat' eius. Philippus et bartholo
meus: thomas et matheus publicanus:
et iacobꝫ alphei et thadeus. Symon
chananeus: et iudas scariothes. qui ⁊
tradidit eum. Hos duodecī misit ihs:
p̄cipiens eis et dicens. In uiā gentiū
ne abieritis: et in ciuitates samarita
norū ne intraueritis: sed pocius ite ad
oues que perierūt domus isr'. Euntes
autē predicate dicentes: quia appropi
quauit regnū celoꝝ. Infirmos curate:
mortuos suscitate: leprosos mūdate:
demones eicite. Gratis accepistis: gra
tis date. Nolite possidere aurū neq; ar
gentū: neq; pecuniam in zonis uris.
Non peram in uia: neq; duas tunicas:
neq; calciamenta neq; uirgam. Dignus
est eni operarius cibo suo. In quācūq;
autē ciuitatem aut castellū intraueri

mt. lxxiij
mr. xlix
lu. lxxxv

+ et dixit: puella surge

mt. lxxv

tis. Inquirite quis in ea dignus sit: et ibi manete donec exeatis. Intrantes autē in domū: salutate eam dicentes. Pax huic domui. Et si quidem fuerit domus digna: veniet pax vestra sup eā. Si autē non fuerit digna: pax vestra ad vos revertet. Et quicūq; non receperit vos neq; audierit sermones vestros: exeuntes foras de domo vel de civitate. excutite pulverem de pedibus vestris. Amen dico vobis: tolerabilius erit terre sodomoy et gomorreoz in die iudicij. q̄m illi civitati. Ecce ego mitto vos: sicut oves in medio luporū. Estote ergo prudentes sicut serpentes: et simplices sicut columbe. Cavete autē ab hominibus. Tradent enī vos in conciliis: et in synagogis suis flagellabunt vos. Et ad presides et ad reges ducemini p̄pter me: in testimonium illis et gentibz. Cū autē tradent vos: nolite cogitare quomō aut q̄d loquamini. Dabitur enī vobis in illa hora: quid loquamini. Non enī vos estis qui loquimini: sed spūs patris vestri qui loquitur in vob. Tradet autē frater fratrē in mortē. et pater filium: et insurgent filij in patres: et morte eos afficient. Et eritis odio omnibz: p̄pter nomē meū. Qui aūt perseuerauerit usq; in finē: hic salvus erit. Cū autē persequent vos in civitate ista: fugite in aliam. Amen dico vobis: non consummabitis civitates israel: donec veniat filius hoīs. Non est discipulus sup magistrum: nec seruus sup dominū suū. Sufficit discipulo ut sit sicut magist eius: et seruus sicut dñs eius. Si patremfamilias beelzebub vocauerunt: q̄nto magis domesticos eius. Ne ergo timueritis eos. Nichil enī opertū q̄d non revelabit: et occultū q̄d non sciatur. Q̄d dico vobis in tenebris: dicite in lumine. Et q̄d in aure auditis: p̄dicate sup tecta. Et nolite timere eos qui occidunt corpus: aiam autē non possunt occidere. Sed potius timete: qui p̄t et aiam et corpus p̄dere in gehennam. Nonne duo passeres asse veneunt: et unus ex eis non cadet sup terrā sine patre vestro. Vestri autē et capilli capitis omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribz meliores estis vos. Omnis ergo qui confitebitur me coram hoīb: confitebor et ego eum coram p̄re meo qui est in celis. Qui autē negauerit me coram hoīb: negabo et ego eū coram p̄re meo qui est in celis. Nolite arbitrari quia venerim mittere pacē in terrā. Non veni pacem mittere: sed gladium. Veni enī separare hominē adversus p̄trem suum. et filiam adversus matrē suā. et nurū adversus socrū suā. et inimici hoīs domestici eius. Qui amat patrē aut matrē plus q̄m me: non est me dignus. Et qui amat filium aut filiā sup me: non est me dignus. Et qui non accepit crucē suam et sequitur me: non est me dignus. Qui invenerit aiam suā: perdet illam. Et qui perdiderit aiam suam p̄pter me: inveniet eam. Qui recipit vos: me recipit. Et qui me recipit: recipit eum qui me misit. Qui recipit p̄pheta in nomine p̄phete: mercedē p̄phete accipiet. Et qui recipit iustum in nomine iusti: mercedē iusti accipiet. Et quicūq; potum dederit uni ex minimis istis calicem aque frigide tantum in nomine discipuli: amen dico vobis. non perdet mercedem suam.

Factum est cū consummasset ihs p̄cipiens duodecim discipulis suis: transiit inde. ut doceret et p̄dicaret in civitatibz eorum. Johannes autē cum audisset in vinculis opa xp̄i: mittens duos de discipulis suis. ait illi. Tu es qui venturus es. an aliū expectamus: Et videns ihs: ait illis. Euntes renunciate iohanni: que audistis et vidistis. Ceci vident: claudi ambulant: leprosi mundant: surdi audiunt: mortui resurgunt: pauperes evangelizantur. Et beatus est: qui non fuerit scandalizatus in me. Illis autē abeuntibus:

cepit ihus dicē ad turbas de iohanne. Quid existis in desertū videre? Harūdinem vento agitatā? Sed quid existis videre? Hoīem mollibz uestitū? Ecce qui mollibz uestiūtur: in domibz regū sūt. Sed quid existis videre? ꝓphetam? Etiam dico uobis: et plusqū ꝓphetam. Hic est enī: de quo scriptū est. Ecce ego mitto angelū meū ante faciē tuā: qui ꝓparabit uiam tuā ante te. Amen dico uobis: non surrexit inter natos mulierū maior iohāne baptista. Qui autē minor est in regno celoz: maior est illo. A diebz autē iohānis baptiste usqz nūc. regnū celoz uim patitur: et uiolenti rapiūt illud. Omnes enī ꝓphete et lex. usqz ad iohānem ꝓphetauerunt. Et si uultis recipere: ipe est helyas qui uenturus est. Qui habet aures audiendi audiat. Cui autē similem estimabo generationē istam? Simile est pueris sedentibz in foro: qui clamantes coeqlibz dicūt. Cecinimus uobis et nō saltastis: lamentauimus et non planxistis. Venit enī iohānes neqz manducans neqz bibens: et dicūt. demonium habz. Venit filius hominis manducans et bibēs: et dicūt. Ecce homo uorax et potator uini: publicanoz et peccatoz amicus. Et iustificata est sapientia a filiis suis. Tunc cepit exprobrare ciuitatibz in quibus facte sunt plurime uirtutes eius: quia non egissent penitentiā. Ve tibi corozaim. ve tibi bethsayda: quia si in tyro et sydone facte essent uirtutes q̄ facte sūt in uobis: olim in cilicio et cinere penitentiā egissent. Verūptamen dico uobis: tyro et sydoni remissius erit in die iudicij q̄m uobis. Et tu capharnaum numq̄d usqz in celū exaltaberis? usqz in infernū descendes. Quia si in sodomis facte fuissent uirtutes que facte sunt in te: forte mansissent usqz in hanc diē. Verūptamen dico uobis: quia terre sodomoz remissius erit in die iudicij q̄m tibi. In illo tempore: respōdens ihesus dixit. Confiteor tibi pater. dne celi et terre: quia abscondisti hec a sapientibz et prudentibus: et reuelasti ea paruulis. Ita pater: quoniam sic fuit placitum ante te. Omnia mihi tradita sunt a patre meo. Et nemo nouit filium nisi pater: neqz patrem q̄s nouit nisi filius: et cui uoluit filius reuelare. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis: et ego reficiam uos. Tollite iugum meum super uos. et discite a me q̄ mitis sum et humilis corde: et inuenietis requiem animabz uestris. Iugum enim meum suaue est: et onus meum leue est.

XII

In illo tempore: Abiit ihus sabbato per sata. Discipuli autē eius esurientes: ceperūt uellere spicas et manducare. Pharisei autē uidentes: dixerūt ei. Ecce discipuli tui faciūt: qd̄ non licet eis facere sabbatis. At ille dixit eis. Non legistis quid fecerit dauid quando esurijt. et qui cum eo erant: quomodo intrauit in domum dei. et panes ꝓpositionis comedit quod non licebat ei edere. neqz his qui cum eo erant. nisi solis sacerdotibz? Aut non legistis in lege. quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant: et sine crimine sunt? Dico autē uobis: quia templo maior est hic. Si autē scissetis qd̄ est misericordiā uolo et non sacrificium: nūq̄m condemnassetis innocentes. Dns enim est filius hominis etiā sabbati. Et cum inde transisset: uenit in synagogam eoz. Et ecce homo manum habens aridam: et interrogabant eum dicentes. Si licet sabbatis curare? ut accusarent eum. Ipse autē dixit eis. Quis erit ex uobis homo qui habet ouem unam? et si ceciderit hec sabbatis in foueam. nonne tenebit et leuabit eam? Quanto magis melior est homo oue? Itaqz licet sabbatis benefacere. Tunc ait homini. Extende manum tuam. Et extendit. Et restituta est sanitati sicut altera. Exeuntes autē pharisei: consiliū faciebant aduersus eum quomodo eum perderent.

ayc. c vnj
ayc. i.
Lu. ixx
ayc. c nnj
Lu. lxxi

ayc. c v
Lu. c xxxnj

ayc. c vi

ayc. c vii
Lu. lxxnj

ayc. c viij
Lu. c xvi

ayc. c ix

ayc. c x
Lu. c xvnj

ayc. c xj
ayc. c xij
Lu. c xiij

ayc. c xiij
ayc. xxnj
Lu. xiij

ayc. c xiiij
ayc. xxnj
Lu. xiij
Jo. xxnj & xxj

ajx c xxviij

Ejus autē lacus tercēsit inde: et secuta sunt eum multa: et aurauit eos oūes. Et pēpit eis ne manifestū eū facerent: ut adimplēret qđ dictū est p ysaiam pphām dicentē. Ecce puer meus qm elegi: dilectus meus in quo bene cōplacuit aīme mee. ꝓponā spīm meū sup eum: et iudiciū gentib; nūciabit. Non contendet neq; clamabit: neq; audiet aliquis in plateis uocem eius. Harundinem quassatā non conteret. et linū fumigans nō extinguet: donec eiciat ad victoriam iudiciū: et in nōie eius gentes sperabunt. Tūc oblatus ē ei demonium habens. cecus et mutus: et curauit eū ita ut loquerētur et uideret. Et stupebant oūes turbe: et dicebant. Nūquid hic ē filius dauid. Pharisei autē audientes dixerūt. Hic non eicit demones: nisi in beelzebub principe demoniorū. Ihesus autē sciens cogitationes eorū: dixit eis. Oūe regnū diuisū contra se desolabit: et oūis ciuitas uel domus diuisa contra se nō stabit. Et si sathanas sathanam eiciat: adiuisus se diuisus ē. Quomō ergo stabit regnū eius: Et si ego in beelzebub eicio demones: filij uī in quo eiciunt. Ideo ipī iudices erūt uī. Si autē ego in spū dei eicio demones: igit̄ puenit in uos regnū dei. Aut quomō pōt quis intrare in domū fortis et uasa eius diripere: nisi prius alligauerit fortē. et tūc domū illius diripiet. Qui nō est mecū: contra me est. Et qui non congregat mecū: spargit. Ideo dico uob. Oūe pccm et blasphemia remittet hoīb: spūs autē blasphemie nō remittetur. Et quicūq; dixerit uerbū contra filiū hoīs: remittet ei. Qui autē dixerit cōtra spīm scām: nō remittetur ei neq; in hoc seculo neq; in futuro. Aut facite arborem bonā. et fructū eius bonū: aut facite arborem malā. et fructū eius malū. Diquidē ex fructu arbor cognoscit. Progenies uiperārū. quomō potestis bona loqui cum sitis mali: Ex habūdā

ajx c xxix. lu. lxij

cordis os loquit. Bonus homo de bono thesauro profert bona: et malus hō de malo thesauro pfert mala.

ajx c xxvi

Dico autē uobis: qm oīe uerbū otiosū qđ locuti fuerit hoīes. reddent rationem de eo in die iudicij. Ex uerbis enī tuis iustificaberis. et ex ubis tuis condēpnaberis.

ajx c xxvij lu. c xxviij

Tūc rūderūt ei quidā de scribis et phariseis dicentes. Magr: uolumus a te signū uidē. Qui rndens ait illis. Generatio mala et adultera signū querit: et signū nō dabit ei nisi signū ione pphē. Sicut enī fuit ionas in uentre ceti tribus diebz et tribz noctibus: sic erit filius hoīs in corde terre tribz diebus et tribz noctibz. Uiri ninuite surgent in iudicio cū generatione ista. et condēpnabūt eam: quia penitentiam egerūt in pdicatōne ione. Et ecce plusq̄ ionas hic. Regina austri surget in--- iudicio cū generatōne ista. et cōdēpnabit eam: quia uenit a finibz tre audire sapientiā salomonis. Et ecce plusq̄ salomon hic.

ajx c xxx lu. c xxx

Cum autē immundus spūs exierit ab hoīe: ambulat p loca arida. querens requiē et non inuenit. Tunc dicit. Reuertar in domū meā: unde exiui. Et ueniens inuenit eam uacantē: scopis mundatā et ornatā. Tūc uadit et assumit septē alios spūs secū nequiores se: et intrantes habitant ibi. Et fiūt nouissima hoīs illius peiora priorib. Sic erit et generatōni huic pessime. Adhuc eo loquente ad turbas: ecce mater eius et fratres stabant foris. querētes loqui ei. Dixit autē ei quidā. Ecce mat tua et fratres tui foris stant: quērentes te. At ipse rūdens: dicenti sibi ait. Que est mater mea: et qui sunt frēs mei: Et extendēs manū in discipulos suos. dixit. Ecce mater mea et frēs mei. Quicūq; enī fecerit uoluntatē patris mei qui in cels ē: ipe meus frater et soror et mater est.

ajx c xxxj ajx c xxxvi lu. lxxvi.

In illo die: egrens ihs de domo sedebat secus mare. Et congregate sūt ad eū turbe multe: ita ut na

uicaulam ascendens sederet: et omis turba stabat in litore. Et locutus ē eis multa in pabolis dicens. Ecce exijt qui seminat seminare. Et dū seminat. quedā ceciderūt secus viā: et venerūt uolucres et comederūt ea. Alia autē ceciderūt in petrosa ubi non habebant terram multam: et continuo exorta sunt: quia nō habebant altitudinē terre. Sole autē orto estuauerūt: et quia non hēbant radicē aruerūt. Alia uēo ceciderūt ī spinas: et creuerūt spine et suffocauerūt ea. Alia uero ceciderūt in terrā bonā: et dabant fructū. aliud centesimū. aliud sexagesimū. aliud tricesimū. Qui habet aures audiendi audiat. Et accedentes discipuli: dixerūt ei. Quare in pabolis loqueris eis? Qui respondens ait illis. Quia uobis datū est nosse misteria regni celorū: illis autē nō est datū. "Qui enī habet: dabitur ei & habūdabit. Qui autē non habz: & qđ habet auferetur ab eo. "Ideo in pabolis loquor eis: quia videntes non uidēt. et audientes nō audiūt. neq; intelligūt: ut adimpleat in eis ppheta ysaie dicēs. Auditu audietis et non intelligetis. et uidentes uidebitis et non videbitis. Incrassatū est enī cor ppli hui⁹ et auribz grauiter audierūt: et oculos suos clauserūt ne qñ uideant oculis. et auribz audiant. et corde intelligant: et cōuertant. et sanem eos. "Vrī autē bti oculi quia vident: et aures uē quia audiūt. Amen quippe dico uobis: quia multi pphete et iusti cupierūt videre que uidetis. et nō viderūt: et audire que auditis et non audierūt. "Vos ergo audite pabolam seminantis. Omis qui audit uerbū regni et nō intelligit: uenit malus et rapit qđ seminatū est in corde ei? Hic ē qui secus viā seminatus ē. Qui autem sup petrosa seminatus ē: hic ē qui uerbū audit. et continuo cū gaudio accipit illud. Non habet autē in se radicem: sed est temporalis. Facta autē tribulacōne et psecucione ppter uerbū: continuo scandalizat. Qui autē est seminatus in spinis: hic est qui ubū audit. et sollicitudo seculi istius. et fallacia diuitiarū suffocat uerbū. et sine fructu efficitur. Qui uero in terram bonā seminatus ē. hic est qui audit uerbū et intelligit. et fructū affert: et facit aliud qđē centesimū. aliud autē sexagesimū. aliud uēo tricesimū. "Aliam pabolam posuit illis dicens. Simile factū ē regnū celorū: homī qui seminauit bonū semē in agro suo. Cū autē dormirent hoīes: venit inimicus eius. et superseminauit zizania in medio tritici. et abijt. Cum autē crevisset herba et fructū fecisset: tūc apparuerūt et zizania. Accedentes autē serui patrisfamilias: dixerūt ei. Domine: nōne bonū semen seminasti in agro tuo? Unde ergo habz zizania? Et ait illis. Inimicus homo hoc fecit. Dixerūt autē ei. Vis imus et colligimus ea? Et ait. Non. ne forte colligentes zizania: eradicetis simul cū eis et triticū. Sinite utraq; crescere usq; ad messem: et in tempe messis dicā messoribz. Colligite primū zizania: et alligate ea fasciculos ad comburendū. Triticū autē congregate in horreū meū. "Aliā pabolā proposuit eis dicens. Simile est regnū celorū grano sinapis: qđ acceptum homo seminauit in agro suo: qđ minimū qđē est omnibz seminibz. Cū autē creuit. maius ē omnibus oleribz: et fit arbor ita ut uolucres celi veniāt et habitent in ramis eius. "Aliam pabolam locutus est eis. Simile ē regnū celorū fermento: qđ acceptū mulier abscondit in farine satis tribz. donec fermentatū est totū. Hec omnia locutus ē ihūs in pabolis ad turbas: et sine pabola non loquebat eis: ut impleretur qđ dictū est p pphetā dicentem. Aperiam in pabolis os meū: eructabo abscondita a constitucōne mūdi. "Tunc dimissis turbis venit in domū: et accesserūt ad eū discipuli eius dicētes:

ay. c xxxvi
lu. lxxxi

ay. c xxxvii
ay. xxxvii
lu. lxxxi
jo. c iv

ay. c xxxviii
lu. c xx

ay. c xxxix
ay. xxxviii
lu. lxxxi

lacōne et plecuacone ppter uerbū: continuo scandalizat. Qui autē est seminatus in spinis: hic est qui ubū audit. et sollicitudo seculi istius. et fallacia diuitiarū suffocat uerbū. et sine fructu efficitur. Qui uero in terram bonā seminatus ē. hic est qui audit uerbū et intelligit. et fructū affert: et facit aliud qđē centesimū. aliud autē sexagesimū. aliud uēo tricesimū. "Aliam pabolam posuit illis dicens. Simile factū ē regnū celorū: homī qui seminauit bonū semē in agro suo. Cū autē dormirent hoīes: venit inimicus eius. et superseminauit zizania in medio tritici. et abijt. Cum autē crevisset herba et fructū fecisset: tūc apparuerūt et zizania. Accedentes autē serui patrisfamilias: dixerūt ei. Domine: nōne bonū semen seminasti in agro tuo? Unde ergo habz zizania? Et ait illis. Inimicus homo hoc fecit. Dixerūt autē ei. Vis imus et colligimus ea? Et ait. Non. ne forte colligentes zizania: eradicetis simul cū eis et triticū. Sinite utraq; crescere usq; ad messem: et in tempe messis dicā messoribz. Colligite primū zizania: et alligate ea fasciculos ad comburendū. Triticū autē congregate in horreū meū. "Aliā pabolā proposuit eis dicens. Simile est regnū celorū grano sinapis: qđ acceptum homo seminauit in agro suo: qđ minimū qđē est omnibz seminibz. Cū autē creuit. maius ē omnibus oleribz: et fit arbor ita ut uolucres celi veniāt et habitent in ramis eius. "Aliam pabolam locutus est eis. Simile ē regnū celorū fermento: qđ acceptū mulier abscondit in farine satis tribz. donec fermentatū est totū. Hec omnia locutus ē ihūs in pabolis ad turbas: et sine pabola non loquebat eis: ut impleretur qđ dictū est p pphetā dicentem. Aperiam in pabolis os meū: eructabo abscondita a constitucōne mūdi. "Tunc dimissis turbis venit in domū: et accesserūt ad eū discipuli eius dicētes:

ay. c xxxvi
ay. xxxvii
lu. c xx

ay. c xxxvii
ay. xxxviii
lu. c xxi

ay. c xxxix
ay. xxxix
jo. c vii

Disser nobis pabolam zizanior agri. Qui ridens ait. Qui seminat bonū semen: est filius hominis. Ager est mūd? Bonū uero semen: hi sūt filij regni. Zizania autē filij sūt nequā. Inimicus aūt qui seminauit ea: est dyabolus. Messis uero consūmacio seculi ē. Messores aūt angeli sunt. Sicut ergo colligūtur zizania et igni comburūtur: sic erit in consūmacione seculi. Mittet filius hominis angelos suos. et colligent de regno eius omnia scandala. et eos qui faciūt iniquitatē: et mittent eos in caminū ignis: ibi erit fletus et stridor dentiū. Tunc iusti fulgebūt sicut sol: in regno patris eor. Qui habet aures audiendi audiat. Simile est regnū celor thesauro abscondito in agro: quē qui inuenit homo abscondit: et p gaudio illius vadit et vendit vniuersa que habet. et emit agrū illū. Iterū simile est regnū celor hominī negotiatori: quenti bonas margaritas. Inuēta autē una pciosa margarita: abiit et vendidit omnia que habuit et emit eam. Iterū simule est regnū celor sagene missē in mare: et ex omni genere pisciū congreganti. Quā cū impleta esset educentes et secus litus sedētes: elegerūt bonos in vasa sua. malos aūt foras miserūt. Sic erit in consūmacione seculi. Exibunt angeli et separabunt malos de medio iustor: et mittēt eos in caminū ignis: ibi erit fletus et stridor dentiū. Intellexistis hec omnia: Dicunt ei. Etiam. Ait illis. Ideo omnis scriba doctus in regno celor similis ē homini patrifamilias: qui profert de thesauro suo noua et uetera. Et factū est cū cōsūmasset ihūs pabolas istas: transiit inde. Et ueniens in patriā suā docebat eos in synagogis eor: ita ut mirarent et dicerent. Unde huic sapiencia hec et virtutes? Nonne hic est fabri filius? Nonne mater eius dicit Maria? et fratres eius Iacobus et Ioseph et Symon et Iudas. et sorores eius. nonne omnes apud nos sunt? Unde ergo huic omnia ista? Et scandalizabantur in eo. Ihūs autē dixit eis. Non est pheta sine honore: nisi in patria sua. et in domo sua. Et nō fecit ibi virtutes multas: propter incredulitatē illorum.

XIIII

In illo tempe audiuit herodes tetrarcha famā ihū: et ait pueris suis. Hic ē Iohannes baptista: ipse surrexit a mortuis: et ideo virtutes operantur in eo. Herodes enī tenuit Iohem: et alligauit eū. et posuit in carcerem. propter herodiadē uxorē fratris sui. Dicebat enī illi Iohānes. Nō licet tibi habere eam. Et uolens eū occidere timuit plm: quia sicut pheta eum habebant. Die autē natalis herodis saltauit filia herodiadis in medio: et placuit herodi. Unde cū iuramento pollicitus est ei dare: q̄dcūq; postulasset ab eo. At illa prmonita a matre sua: da mihi inquit hic in disco caput Iohannis baptiste. Et contristatus est rex. Propter iuramentū autē et eos qui pter discūbebant: iussit dari. Et misso decollauit Iohem in carcere: et allatū est caput eius in disco. et datū est puelle: et tulit matri sue. Et accedentes discipuli eius tulerūt corpus eius et sepelierūt illud: et uenientes nūciauerūt ihū. Quod cū audisset ihūs: secessit inde in nauicula in locū desertū seorsum. Et cū audissent turbe: secute sūt eum pedestres de ciuitatib;. Et exiens uidit cturbam multā: et misertus est eis: et curauit languidos eor. Vespe autē facto: accesserūt ad eum discipuli eius dicentes. Desertus est locus: et hora iā pterijt. Dimitte turbas: ut euntes in castella emāt sibi escas. Ihūs autē dixit eis. Non habent necesse ire: date illis uos manducare. Rnderūt ei. Nō habemus hic nisi quīq; panes. et duos pisces. Qui ait eis. Afferte illos mihi huc. Et cū iussisset turbam discūbere supra fenū: accepitis quīq; panib; et duobus piscib;

hyc c xlvi
hyc li.
lu. xxi.
Io. xxxvi.

xiiij

hyc c xlvij
hyc lvij
lu xx

hyc c xlviij
hyc lix
lu. xj

hyc c xlix
hyc lx.

hyc c l
hyc li.
lu. xxi
Io. lix.

hyc c li
hyc lxij.
lu. xxij
Io. lx.

hyc c lij
hyc lxiij.
lu. xxiij
Io. lxj.

aſpiciens in celū. bñdixit. et fregit. et
dedit discipul' panes: discipuli aute
turbis. Et manducauerūt oēs: et
saturati sunt. Et tulerūt reliquias:
duodecī cophinos fragmentor pleno.
Manducantiū aute fuit nūs. quīq mi
lia virorū: exceptis mulieribz et puuls.
ayc xlvii
ayv lxv
Et statim iussit discipulos ascendere
in nauicula: et precedere eū trans fre
tum. donec dimitteret turbas. Et dimis
sa turba: ascendit in montē solus ora
re. Vespe aute factō: solus erat ibi. Na
uicula aute in medio mari iactabat
fluctibz. Erat enī contrarius ventus.
ayc xlvii
ayv lxvi
lu. xlvi et xxxv
Quarta aute vigilia noctis: uenit
ad eos ambulans supra mare. Et vi
dentes eum sup mare ambulantē: tur
bati sunt dicentes q fantasma ē. Et
pre timore clamauerūt. Statimq; ihs
locutus est eis dicens. Habete fiduciā.
ayc l
ayv lxvi
Jo. li.
Ego sum: nolite timere. Respondens aute
petrus dixit. Dñe si tu es: iube me ve
nire ad te sup aquas. At ipe ait. Veni.
Et descendens petrus de nauicula: am
bulabat sup aquas ut ueniret ad ihe
sum. Videns aute ventū ualidū. timu
it. Et cū cepisset mergi: clamauit di
cens. Dñe saluū me fac. Et confestim
ayc li
ihs extendens manū apphendit eum:
et ait illi. Modice fidei quare dubitasti:
ayc lii
ayv lxvii
Et cū ascendissēt in nauicula: cessauit ventus. Qui aute in nauicula
erant: uenerūt et adorauerūt eū dicen
tes. Vere filius dei es. Et cū transisset
ayc liii
ayv lxix
lu. xxxvi
trasfretassent: uenerūt in terrā genesar. Et
cum cognouissent eum uiri loci illi:
miserunt in uniuersā regionē illā. Et
obtulerūt ei omnes male habentes:
et rogabant eum ut uel fimbriam ve
stimenti eius tangerent. Et quīq tan
gentes: salui fācti sunt.
ayc liiii
ayv lxxi
Tunc accesserūt ad eū ab ihero
solymis scribe et pharisei dicē
tes. Quare discipuli tui transi
grediuntur traditiones seniorū? Non enī
lauant manus suas: cū panē man
ducant. Ipe aute respondens ait illis. Q're
et uos transgredimini mandatū dei p
ter traditionē uestrā? Nam deus dixit.
Honora patrē et matrē: et qui maledix
erit patri uel matri. morte moriat. Vos
aute dicitis. Quicūq; dixerit patri uel
matri. munus quodcūq; est ex me tibi. prode
et non honorificauit patrē suū et matrē
suā. Et irritū fecistis mandatū dei: p
traditionē uestrā. Ypocrite: bene pphe
tauit de uobis ysaias dicens. Populus h
labijs me honorat: cor aute eoꝝ longe
est a me. Sine causa aute colūt me:
docentes doctrinas et mandata hoīm. Et
conuocatis ad se turbis: dixit eis. Audi
te et intelligite. Non qđ intrat in os cq
inquinat hoīem: sed qđ pcedit ex ore hoc
inquinat hoīem. Tunc accedentes dis
ayc lv
cipuli eius: dixerūt ei. Vis quia phari
sei audito hoc uerbo scandalizati sunt?
At ille respondens ait. Omnis plantacio qm
non plantauit pater meus celestis: eradi
ayc lvi
ayv lxvi
cabitur. Sinite illos: ceci sunt ductores
ceconū. Cecus aute si ceco ducatū prestet:
ambo in foueam cadūt. Respondens aute
petrus: dixit ei. Edissere nobis parabo
lam istam. At ille dixit. Adhuc et uos sine i
tellectu estis? Nonne intelligitis quia
omne qđ in os intrat in uentrē uadit.
et in secessū emittitur? Que aute pro
cedūt de ore de corde exeūt: et ea coinqui
nant hoīem. De corde enī exeūt cogita
ayc lvii
ayv lxix
lu. xxxvi
tiones male: homicidia. adulteria. fornī
cationes. furta. falsa testimonia. blas
phemie. Hec sūt que coinquināt hoīem
nem. Non lotis aute manibz manducare: nō coinquinat hoīem. Et egres
sus inde ihesus: secessit in ptes tyri et sy
donis. Et ecce mulier chananea a finī
bus illis egressa: clamauit dicens ei. Mi
serere mei dñe fili dauid: filia mea male
a demonio uexatur. Qui non respon
dit ei uerbū. Et accedentes discipuli ei:
rogabant eū dicentes. Dimitte eam:
quia clamat post nos. Ipe aute respō
dens ait. Non sum missus: nisi ad o

ay[r] c lxv
ay[v] lxxvij

ues que pierũt domus ilíl'. Ac illa ue
nit: et adorauit eum dicens. Dñe ad
iuua me. Qui rñdens ait. Non est bo
nũ sumẽ panẽ filior: et mittẽ canib⁹.
At illa dixit. Etiam dñe. Etenim et catel
li edunt de micis: que cadũt de mensa
dñor suor. Tũc rñdens ihũs: ait illi.
O mulier magna est fides tua: fiat ti
bi sicut vis. Et sanata ẽ filia eius ex il
la hora. Et cũ transisset inde ihũs: ve
nit secus mare galilee. Et ascendens ĩ mon
tem: sedebat ibi. Et accesserũt ad eũ tur
be multe: habentes secũ mutos cecos
claudos debiles. et alios multos. Et pro
iecerũt eos ad pedes eius: et curauit e
os. ita ut turbe mirarentur. videntes
mutos loquẽtes. claudos ambulantes.
cecos videntes: et magnificabant deũ
ilíl'. Ihus autẽ cõuocatis discipul'su
is. dixit. Misereor turbe: quia triduo
iam perseuerant mecũ: et non habent
qd manducent. Et dimittẽ eos ieiunos
nolo: ne deficiant in via. Et dicũt ei dis
cipuli. Vnde ergo nobis in deserto pa
nes tantos: ut saturem⁹ turbã tantã:
Et ait illis ihus. Quot panes habe
tis: At illi dixerũt. Septem: et paucos
pisciculos. Et pẽcepit turbe: ut discũbe
rent sup terram. Et accipiens septẽ panes
et pisces. et gñas agens fregit. et dedit
discipulis suis: et discipuli dederũt plò.
Et comederũt oñes: et saturati sunt.
Et qd superfuit de fragmentis: tulerũt
septem sportas plenas. Erant autẽ q
manducauerũt quattuor milia hoñm: ex
tra puulos et mulieres. Et dimissa tur
ba ascendit in nauiculam: et uenit ĩ
fines magedan.

ay[r] c lxi
ay[v] lxxvij
Jo. xxiij & lvj.

ay[r] c lxij
Ju. c lxj

XVI

Et accesserũt ad eũ pharisei et
saducei tẽptantes: et rogaue
runt eũ ut signũ de celo ostẽ
deret eis. At ille rñdens: ait eis. Facto
uespere dicitis serenum erit: rubicundum est
enim celum. Et mane. hodie tempestas:
turbulat enim triste celum. Faciem ergo cel
di dignoscitis: signa autẽ temporũ

nou potestis scire. Generatio mala et
adultera signum querit: et signũ non da
bitur ei nisi signum ione. Et relictis illis
abiit. Et cũ uenissent discipuli eius trã
fretum: obliti sunt panes accipere. Qui
dixit illis. Intuemini: et cauete a fermẽ
to phariseor et saduceor. At illi cogita
bant intra se dicentes: quia panes non
accepimus. Sciens autẽ ihus. dixit. Qd
cogitatis intra uos modicæ fidei: quia pa
nes non habetis: Nondum intelligitis
neq; recordamini quinq; panum et quinq; mi
lium hoim: et quot cophinos sumpsistis:
Neq; septem panum et quatuor milium hoim:
et quot sportas sumpsistis: Quare non
intelligitis quia non de pane dixi uob:
cauete a fermento phariseor et saduce
orum: Tũc intellexerũt quia non dixe
rit cauendum a fermento panum: sed a doc
trina phariseor et saduceor. Veniit autẽ
ihus in partes cesaree philippi: et interro
gabat discipulos suos dicens. Quem
dicunt homines esse filium hois: At illi dixerũt.
Alii iohem baptistam: alii autẽ helyã:
alii uero ieremiã. aut unum ex prophetis. Di
cit illis ihus. Vos autẽ quem me esse di
citis: Rñdens symon petrus dixit. Tu
es xpus filius dei uiui. Rñdens autem
ihus: dixit ei. Beatus es symon bario
na: quia caro et sanguis non reuela
uit tibi. sed pater meus qui in celis est.
Et ego dico tibi quia tu es petrus: et su
per hanc petram edificabo ecclesiam
meam. Et porte inferi non prealebunt
aduersus eam. Et tibi dabo claues regni
celorum. Et quodcunq; ligaueris sup terrã: erit
ligatum et in celis. Et quodcunq; solueris sup
terram: erit solutum et in celis. Tunc præce
pit discipulis suis: ut neminẽ dicerent
quia ipse esset ihus xpus. Exinde cepit
ostendere ihus discipulis suis: quia op
portet eum ire hierosolimam. et multa pati
a senioribus et scribis et principibus sacer
dotum et occidi. et tertia die resurgere.
Et assumens eum petrus: cepit increpare illum dicens. Absit a te dñe: non

ay[r] c lxij
ay[v] lxxxij
Ju. xxxvij & lxj.

ay[r] c lxiij
ay[v] lxxxiij
Ju. xxxviij & lxij.

ay[r] c lxiiij
ay[v] lxxxiiij
Jo. xxxix & xl.

ay[r] c lxv
ay[v] lxxxv

erit tibi hoc. Qui conuersus dixit petro.
Vade post me sathanas. Scandalum
es michi: quia non sapis ea que dei sunt.
sed ea que hominum. Tunc ihesus dixit disci-
pulis suis. Si quis vult post me veni-
re abneget semetipsum: et tollat crucem
suam et sequatur me. Qui enim uolue-
rit animam suam saluam facere: perdet eam.
Qui autem perdiderit animam suam propter me:
inueniet eam. Quid enim prodest homini si
mundum vniuersum lucretur: anime uero
sue detrimentum paciatur? Aut quam da-
bit homo commutacionem pro anima sua?
Filius enim hominis venturus est in glori-
a patris sui cum angelis suis: et tunc
reddet vnicuique secundum opera eius. Amen
dico uobis: sunt quidam de hic stanti-
bus qui non gustabunt mortem. donec
videant filium hominis venientem in regno
suo.

XVII

Et post dies sex assumpsit ihesus
petrum et iacobum et iohannem
fratrem eius: et ducit illos in montem ex-
celsum seorsum: et transfiguratus est ante
eos. Et resplenduit facies eius sicut sol:
uestimenta autem eius facta sunt alba sicut
nix. Et ecce apparuit illis moyses et he-
lyas cum eo loquentes. Respondens autem pe-
trus: dixit ad ihesum. Domine: bonum est nos
hic esse. Si vis faciamus hic tria tabernacula:
tibi vnum et moysi vnum et helye v-
num. Adhuc eo loquente: ecce nubes lu-
cida obumbrauit eos. Et ecce uox de nu-
be dicens. Hic est filius meus dilectus
in quo mihi bene complacui: ipsum audite.
Et audientes discipuli ceciderunt in fa-
ciem suam: et timuerunt ualde. Et acces-
sit ihesus et tetigit eos: dixitque eis. Sur-
gite: nolite timere. Leuantes autem ocu-
los suos: neminem viderunt nisi solum ihe-
sum. Et descendentibus illis de monte:
precepit ihesus dicens. Nemini dixeritis
visionem: donec filius hominis a mor-
tuis resurgat. Et interrogauerunt eum
discipuli eius dicentes. Quid ergo scri-
be dicunt quod helyam oportet primum veni-
re? At ille respondens: ait eis. Helyas qui-
dem venturus est: et restituet omnia. Di-
co autem uobis: quia helyas iam venit.
et non cognouerunt eum: sed fecerunt in eo
quecumque uoluerunt. Sic et filius hominis
passurus est ab eis. Tunc intellexerunt
discipuli: quia de iohanne baptista dixis-
set eis. Et cum venisset ad turbam: acces-
sit ad eum homo genibus prouolutus an-
te eum dicens. Domine miserere filio meo: quia
lunaticus est. et male patitur. Nam se-
pe cadit in ignem: et crebro in aquam. Et op-
tuli eum discipulis tuis: et non potuerunt
curare eum. Respondens ihesus ait. O generacio in-
credula et peruersa: quousque ero uobiscum?
Vsque quo paciar uos? Afferte huc illum
ad me. Et increpauit eum ihesus: et exiit ab
eo demonium. Et curatus est puer ex illa
hora. Tunc accesserunt discipuli ad ihe-
sum secreto: et dixerunt. Quare nos non
potuimus eicere illum? Dicit illis. Propter
incredulitatem vestram. Amen quippe dico
uobis: si habueritis fidem sicut granum sy-
napis. dicetis monti huic transi hinc et
transibit: et nichil impossibile erit uobis.
Hoc autem genus non eicitur: nisi per
oracionem et ieiunium. Conuersantibus autem
eis in galilea: dixit illis ihesus. Filius ho-
minis tradendus est in manus hominum
et occident eum: et tercia die resurget. Et
contristati sunt uehementer. Et cum ve-
nissent capharnaum: accesserunt qui di-
dragma accipiebant ad petrum. et dixerunt
ei. Magister uester non soluit didrag-
ma. Ait. Etiam. Et cum intrasset in do-
mum: preuenit eum ihesus dicens. Quid tibi
videtur symon? Reges terre a quibus acci-
piunt tributum uel censum: a filiis suis an
ab alienis? Et ille dixit. Ab alienis. Dix-
it illi ihesus. Ergo liberi sunt filii. Vt autem
non scandalizemus eos: uade ad mare et
mitte hamum: et eum piscem qui primus
ascenderit tolle. Et aperto ore eius inue-
nies staterem: illum sumens da eis pro me
et pro te.

XVIII

In illa hora: accesserunt discipuli ad ihe-

sum dicentes. Quisputas maior ē in
regno celoꝝ? Et aduocans ihꝰus puulū:
statuit eū in medio eoꝝ. et dixit. Amen
dico uobis: et nisi conuersi fueritis et ef-
ficianū sicut puuli: non intrabitis in
regnū celoꝝ. Quicūq; ergo humiliaue-
rit se sicut puulus iste: hic maior ē in
regno celoꝝ. Et qui suscepit vnū puu-
lum talem in nomīe meo: me suscipit.
Mt. c. lxxix Mr. xcix Lu. c. xcvii
Qui autē scandalizauerit vnū de pu-
sillis istis qui in me credūt: expedit ei
ut suspendatur mola asinaria in collo
eius. et demergatur in profundū maris.
Ve mūdo ab scandalis. Necesse est enim:
ut veniant scandala. Verūptamen ue
homī: p quem scandalū venit. Si aūt
manus tua uel pes tuus scandalizat
te: abscide eum et pice abs te. Bonū ti-
bi est ad vitam ingredi debilem ul' clau-
dum: q̄ duas manus uel duos pedes
habentē mitti in ignē eternū. Et si ocu-
lus tuus scandalizat te: erue eū et pice
abs te. Bonū tibi est cū vno oculo in
vitam intrare: q̄m duos oculos habē-
tem mitti in gehennā ignis. Videte ne
contempnatis vnū ex hijs pusillis. Di-
co eū uobis: quia angeli eoꝝ in celis
semp vident faciem patris mei qui in
celis est. Venit eū filius homīs salua-
re qd' pierat. Quid uobis videtur? Si
fuerint alicui centū oues et errauerit
vna ex eis: nōne relinquet nonagin-
ta nouē in montibꝫ. et uadit querere
eam que errauit? Et si contigerit ut
inueniat eam: amen dico uobis. quia
gaudet sup eam magis q̄ sup nonagi-
ta que non errauerūt. Sic non ē uo-
luntas ante patrē uīm qui in celis ē:
ut peat vnus de pusillis istis. Si aūt
peccauerit in te frater tuus: uade et cor-
ripe eū inter te et ipm solū. Si te audie-
rit: lucratus eris frēm tuū. Si autē nō
te audierit: adhibe tecū adhuc vnū ul'
duos: ut in ore duoꝝ testium de ul' tri-
um stet omne uerbū. Qd' si non au-
dierit eos: dic ecclie. Si autē ecclīam

non audierit: sit tibi sicut ethnicus et
publicanus. Amen dico uobis: quecū-
q; alligaueritis sup terram erūt liga-
ta et in celo. Et quecūq; solueritis su-
p terram: erūt soluta et in celo. Iterum
dico uobis: quia si duo ex uobis con-
senserint sup terram: de omī re quācū-
q; pecierint. fiet illis a patre meo qui
in celis est. Vbi eū sunt duo uel tres
congregati in nomīe meo: ibi sum in
medio eoꝝ. Tunc accedens petrus ad
eum. dixit. Dñe q̄ciēs peccabit ī me frater
meus: et dimittā ei usq; septies? Dicit
illi ihꝰus. Non dico tibi usq; septies: sꝫ
usq; septuagies septies. Ideo assimila-
tū est regnum celoꝝ homī regi: qui uo-
luit rōnem ponere cū seruis suis. Et cū
cepisset rōnem ponere: oblatus est ei vnꝰ
qui debebat decem milia talenta. Cum
autē non haberet vnde redderet: iussit
eum dñs venūdari et vxorem eius et fi-
lios. et omīa que habebat. et reddi. Pro-
cidens autē seruus ille: rogabat eum
dicens. Paciam habe in me: et omīa
reddam tibi. Misertus autē dñs serui
illius. dimisit eum: et debitū dimisit
ei. Egressus autē seruus ille: inuenit v-
nū de conseruis suis. qui debebat ei cē-
tum denarios. Et tenens. suffocabat e-
um dicens. Redde qd' debes. Et proci-
dens conseruus eius: rogabat eum di-
cens. Pacienciā habe in me: et omīa
reddam tibi. Ille autē noluit: sed abijt
et misit eū in carcerē. donec redderet de-
bitū. Videntes autē conserui eius que
fiebant: contristati sunt ualde. Et ue-
nerūt: et narrauerūt dño suo omīa
que facta fuerant. Tunc uocauit illū
dñs suus: et ait illi. Serue nequā: oē
debitū dimisi tibi q̄m rogasti me. Nō-
ne ergo oportuit et te misereri cōserui
tui: sicut et ego tui misertus sū? Et i-
ratus dñs eius: tradidit eū tortoribꝫ.
quoadusq; redderet vniuersū debitū. Sic
et pater meus celestis faciet uobis: si nō
remiseritis vnusq̄sq; frī suo de cordibꝰ vrīs.

Mt. c. lxxxv Jo. cc. xv.
Mt. c. lxxxvi
Mt. c. lxxxvii Lu. c. xcix
Mt. c. lxxxviij

Mt. c lxxxix
Mr. c iij.

XIX

Et factum est cum con-
summasset ihesus sermones istos:
migrauit a galilea. et uenit in
fines iudee trans iordanem. Et secute sunt
eum turbe multe: et curauit eos ibi. Et
accesserunt ad eum pharisei: temptan-
tes eum et dicentes. Si licet homini di-
mittere uxorem suam quacumque ex cau-
sa? Qui respondens. ait illis. Non legistis
quia qui fecit ab initio. masculum et fe-
minam fecit eos. Et dixit. Propter hoc
dimittet homo patrem et matrem et ad-
herebit uxori sue: et erunt duo in carne
una. Itaque iam non sunt duo: sed una
caro. Quod ergo deus coniunxit: homo non
separet. Dicunt illi. Quid ergo moyses
mandauit dari libellum repudii et dimit-
tere? Et ait illis. Quoniam moyses ad duri-
ciam cordis uestri permisit uobis dimittere
uxores uestras. Ab initio autem non fuit
sic. Dico autem uobis: quia quicumque di-
miserit uxorem suam nisi ob fornica-
cionem. et aliam duxerit. mechatur. Et qui
dimissam duxerit: mechatur. Dicunt
ei discipuli eius. Si ita est causa hominis
cum uxore: non expedit nubere. Qui dix-
it. Non omnes capiunt uerbum istud: sed
quibus datum est. Sunt enim eunuchi: qui
de matris utero sic nati sunt. Et sunt
eunuchi: qui facti sunt ab hominibus. Et sunt
eunuchi: qui seipsos eunuchizauerunt
propter regnum celorum. Qui potest capere capiat.
Tunc oblati sunt ei paruuli: ut manus
eis imponeret et oraret. Discipuli autem
increpabant eos. Ihesus uero ait eis. Si-
nite paruulos: et nolite eos prohibere ad
me uenire. Talium est enim regnum celorum.
Et cum imposuisset eis manus: abiit inde.
Et ecce unus accedens: ait illi. Magister
bone: quid boni faciam ut habeam
uitam eternam? Qui dixit ei. Quid me in-
terrogas de bono? Unus est bonus deus.
Si autem uis ad uitam ingredi: serua
mandata. Dicit illi. Que? Ihesus au-
tem dixit. Non homicidium facies. non
adulterabis. non facies furtum: non fal-

Mt. c xx
Mr. c v
Lu. c xxv

Mt. c xxi

Mt. c xxii
Mr. c vi
Lu. c xvi

Mt. c xxiij
Mr. c vii
Lu. c xxi et
c xviii.

sum testimonium dices. Honora patrem
tuum et matrem: et diliges proximum tuum si-
cut teipsum. Dicit illi adolescens. Omnia
a hec custodiui. Quid adhuc mihi deest?
Ait illi ihesus. Si uis perfectus esse: uade ue-
de que habes et da pauperibus: et habe-
bis thesaurum in celo: et ueni sequere me.
Cum audisset autem adolescens uerbum:
abiit tristis. Erat enim habens multas
possessiones. Ihesus autem dixit discipulis
suis. Amen dico uobis: quia diues dif-
ficile intrabit in regnum celorum. Et iterum
dico uobis. Facilius est camelum per fora-
men acus transire: quam diuitem intra-
re in regnum celorum. Auditis autem hiis dis-
cipuli: mirabantur ualde dicentes. Quis
ergo poterit saluus esse? Aspiciens au-
tem ihesus: dixit eis. Apud homines hoc im-
possibile est: apud deum autem omnia pos-
sibilia sunt. Tunc respondens petrus: dixit
ei. Ecce nos reliquimus omnia: et secuti
sumus te. Quid ergo erit nobis? Ihesus
autem dixit illis. Amen dico uobis: quod uos
qui secuti estis me. in regeneracione cum
sederit filius hominis in sede maiestatis
sue. sedebitis et uos super sedes duodecim
iudicantes duodecim tribus israel. Et om-
nis qui reliquit domum uel fratres aut sorores
aut patrem aut matrem. aut uxorem aut
filios. aut agros propter nomen meum: cen-
tuplum accipiet. et uitam eternam possidebit.
Multi autem erunt primi nouissimi: et no-
uissimi primi.

XX

Simile est regnum celorum homini
patrifamilias: qui exiit primo
mane conducere operarios in uine-
am suam. Conuencione autem facta cum
operariis ex denario diurno: misit eos in
uineam suam. Et egressus circa horam
terciam. uidit alios stantes in foro ocio-
sos: et illis dixit. Ite et uos in uineam:
et quod iustum fuerit dabo uobis. Illi autem
abierunt. Iterum autem exiit circa sextam et
nonam horam: et fecit similiter. Circa
undecimam uero exiit: et inuenit alios stan-
tes. et dicit illis. Quid hic statis tota

dic oaoli: Dicit ei. Quia nemo nos conduxit. Dicit illis. Ite et uos in uine am. Cum sero autē fact̄ ēt: dicit dns uinee pauratori suo. Voca opanos: et redde illis mercedem. incipiens a nouis simis usq; ad primos. Cū uenissent ergo qui circa undecimā horam uenerāt: acceperūt singulos denarios. Uenientes autē et p̄mi: arbitrati sūt q; plus essent accepturi. Acceperūt autē et ipi singulos denarios. Et accipientes: murmurabant aduersus patrē dnm dicentes. Hi nouissimi una hora fecerūt: et pares illos nobis fecisti. qui portauimus pondus diei et estus: At ille respondens unu eor dixit. Amice: non facio tibi iniuriam. Nonne ex denario conuenisti mecū: Tolle q̄d tuū est: et uade. Uolo autē et huic nouissimo dare: sicut et tibi. An non licet mihi q̄d uolo facere: An oculus tuus nequā est. quia ego bonus sum: Sic erūt nouissimi primi: et primi nouissimi. Multi enī sūt uocati: pauci uero electi. Et ascendens ihs hierosolimā: assumpsit duodecim discipulos suos secreto. et ait illis. Ecce ascendimus hierosolimā: et filius hominis tradetur principibz sacerdotū et scribis: et condemnabūt eū morte. Et tradēt eum gentibz ad deludendū. et flagellandū et crucifigendū: et tertia die resurget. Tunc accessit ad eū mater filiorz zebedei cum filiis suis: adorans et petens aliquid ab eo. Qui dixit ei. Quid uis: Ait illi. Dic ut sedeant hi duo filii mei: unus ad dexterā tuam et unus ad sinistram in regno tuo. Respondens autē ihs dixit. Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quē ego bibiturus sum: Dicit ei. Possumus: Ait illis. Calicē quidem meū bibetis: sedere autē ad dexterā meā uel sinistrā nō est meū dare uob: sed quibz paratū est a patre meo. Et audientes decem: indignati sunt de duobus fratribus. Ihs autē uocauit eos ad se: et ait. Scitis quia principes gentiū dominantur eorū: et qui maiores sūt potestatem exercent in eos: Non ita erit inter uos. Sed quicūq; uoluerit inter uos maior fieri: sit uester minister. Et qui uoluerit inter uos primus esse: erit uester seruus. Sicut filius hominis non uenit ministrari sed ministrare: et dare animam suam redemptionem pro multis. Et egredientibz illis ab hiericho: secuta est eū turba multa. Et ecce duo ceci sedentes secus uiam. audierūt quia ihs trānsiret: et clamauerūt dicentes. Miserere nr̄i fili dauid. Turba autē increpabat eos ut tacerent. At illi magis clamabant dicentes. Miserere nostri fili dauid. Et stetit ihs: et uocauit eos et ait. Quid uultis ut faciam uobis: Dicit illi. Dne: ut aperiantur oculi nr̄i. Misertus autē eor ihs: tetigit oculos eor. Et confestim uiderūt: et secuti sunt eum.

XXI

Et cum appropinquassent ihs solimis et uenissent bethphage ad montē oliuet: tūc ihs misit duos discipulos dicens eis. Ite in castellum q̄d contra uos est: et statim inuenietis asinā alligatā et pullū cū ea. Soluite: et adducite mihi. Et si quis uob aliquid dixerit: dicite quia dns his opus habet. et confestim dimittet eos. Hoc autē totū factū est: ut adimpleretur q̄d dictū est p̄ ysaiam dicentē. Dicite filie syon. Ecce rex tuus uenit tibi mansuetus: et sedens sup asinam et pullū filium subiugalis. Euntes autē discipuli: fecerunt sicut p̄cepit illis ihs. Et adduxerūt asinam et pullū: et imposuerūt sup eos uestimenta sua: et eū desuper sedere fecerūt. Plurima autē turba strauerūt uestimenta sua in uia. Alii autē cedebant ramos de arboribz: et sternebant in uia. Turbe autē que p̄cedebant et que sequebantur: clamabant dicentes. Osanna filio dauid. Benedictus qui uenit in nomine dni: osanna in altissimis. Et cū intrasset hierosolimā:

ayc cc vi
ayc c xlvii
Iu·cc xxxii

ayc cc vii
Io. c i.

ayc cc viij
ayc c xlviii
Iu·cc xxxiij

ayc cc ix
ayc c xlix
Iu·cc xxxiiij
Io. c

ayc cc x.

M A

cōmota est vniuersa ciuitas dicens. Quis
est hic. Populi autē dicebant. Hic est
ihesus ꝓpheta: a nazareth galilee. Et
intrauit ihus in templū dei: et eiciebat
omnes vendentes et ementes in tēplo:
et mensas nūmularioꝝ et cathedras
vendenciū colūbas euertit. Et dicit eis.
Scriptū est. Domus mea domus ora
cionis uocabitur. Vos autē fecistis il
lam spelūcam latronū. Et accesserunt
ad eum ceci et claudi in templo: et sana
uit eos. Videntes autē principes sacer
dotū et scribe mirabilia que fecit. et pu
eros clamantes in templo et dicentes
osanna filio dauid: indignati sunt et
dixerunt ei. Audis quid isti dicūt. Ihs
autē dicit eis. Vtiq;. Nūqm̄ legistis q̄
ex ore infanciū et lactenciū ꝑfecisti lau
dem. Et relictis illis. abiit foras extra
ciuitatem in bethaniam: ibiq; mansit.
Mane autē reuertens in ciuitatē: esu
riit. Et uidens fici arborem vnam secꝰ
viam. uenit ad eam: et nichil īuenit
in ea nisi folia tantū. Et ait illi. Nū
qm̄ ex te fructus nascatur in sempiter
nū. Et arefacta est continuo ficulnea.
Et videntes discipuli: mirati sunt dicē
tes. Quomō continuo aruit. Rndēs
autē ihus: ait eis. Amen dico uobis:
si habueritis fidē et non hesitaueritis. nō
solū de ficulnea facietis: sed et si monti
huic dixeritis tolle te et iacta te in ma
re. fiet. Et omnia quecūq; pecieritis in o
racione credentes: accipietis. Et cū uenis
set in templū: accesserūt ad eū docentē
principes sacerdotū et seniores populi
dicentes. In qua ptāte hec facis: et q̄s
dedit tibi hanc potestatem. Rndens
ihus: dixit eis. Interrogabo uos et ego
vnū sermonem. Quē si dixeritis michi:
et ego uobis dicam in qua ptāte hec fa
cio. Baptismū iohannis vnde erat: E
celo an ex hominibz. At illi cogitabant ī
ter se dicentes. Si dixerimꝰ e celo: dicet
nobis. Quare ergo non credidistis illi:
Si autē dixerimus ex hominibz: timemꝰ

turbam. Omēs enī habebant iohānē
sicut ꝓphetam. Et rndentes ihu: dixerūt.
Nescimus. Ait illis et ipē. Neq; ego di
co uobis: in qua potestate hec facio. Q̄
autē uobis uidetur. Homo quidā ha
bebat duos filios: et accedens ad p̄mū
dixit. Fili uade hodie opare in vineam
meam. Ille autē rndens ait. Nolo. Pꝰ
tea autē penitencia motus abiit. Acce
dens autē ad alterū: dixit similit̄. At il
le rndens ait. Eo dn̄e. Et non iuit. Q̄s
ex duobz fecit uolūtatem patris. Dicūt
ei. P̄mus. Dicit illis ihus. Amen dico
uobis: quia publicani et meretrices p̄
cedunt uos in regno dei. Venit autē ad
uos iohannes in via iusticie: et nō cre
didistis ei. Publicani autē et meretri
ces crediderunt ei. Vos autē uidentes: nec
penitenciā habuistis postea. ut crederetis
ei. Aliam ꝑabolam audite. Homo erat
paterfamilias qui plantauit vineam:
et sepem circūdedit ei. et fodit in ea torcu
lar. et edificauit turrim et locauit eam
agricolis: et ꝑegre ꝓfectus est. Cum autē
tempus fructuū appropinquasset: misit
seruos suos ad agricolas ut acciperent
fructus eius. Et agricole apprehensis ser
uis eius: aliū ceciderūt: aliū occiderunt:
aliū uero lapidauerūt. Iterū misit alios
seruos plures prioribz: et fecerūt illis si
militer. Nouissime autē: misit ad eos
filiū suū dicens. Verebūtur filiū meum.
Agricole autē uidentes filiū: dixerūt in
tra se. Hic est heres: uenite occidamus e
um: et habebimus hereditatē eius. Et
apprehensū eum: eiecerūt extra vineam
et occiderūt. Cum ergo uenerit dn̄s vine
e: quid faciet agricolis illis. Auīt illi.
Malos male ꝑdet: et vineam suā locab
aliis agricolis. qui reddant ei fructum tē
ꝑibus suis. Dicit illis ihus. Nūqm̄ legis
tis in scripturis. lapidem quē reprobaue
runt edificantes. hic factus est in caput
anguli: a dn̄o fcm̄ est istud. et est mirabi
le in oculis nr̄is. Ideo dico uobis: quia
auferetur a uobis regnū dei: et dabitur

Mt. cc xii
Mt. cc xiii
Lu. cc xxxv
Mt. cc xiiii
Mr. c xx
Mt. cc xv
Mr. c xxiiii
Mt. cc xvi
Mr. c xxv
Jo. c l & c xxviii
Mt. cc xvii
Mr. c xxvii
Lu. cc xl.

gruꝫ facient fructꝰ eius. Et qui ceci
derit sup lapidem istū: confringetur.
Sup quem uero ceciderit: conteret eū.
Et cum audissent principes sacerdotū
et phariseī parabolas eius: cognouerūt
q̄ de ipis diceret. Et quærentes eū tene-
re timuerūt turbas: quōm sicut pphetā e
um habebant. XXII

Et rñdens ihs: dixit iterū in
parabolis eis dicens. Simile fac
tum est regnū celoꝝ homi rē
gi: qui fecit nuptias filio suo. Et misit
seruos suos uocare inuitatos ad nupti
as: et nolebant uenire. Iterū misit a
lios seruos dicens. Dicite inuitatis. Ec
ce prandiū meū paraui: tauri mei et al
tilia occisa et omnia parata: uenite ad
nuptias. Illi autē negligentes. Et abie
runt. Et abierūt alius in villam suā: a
lius uero ad negotiationē suā. Reliqui
uero tenuerūt seruos eius: et contume
lijs affectos occiderūt. Rex autē cū audis
set: iratus est. Et mittēs exercitus suos
pdidit homicidas illos: et ciuitatē illo
rum incendit. Tunc ait seruis suis. Nup
tiæ quidem parate sunt: sed qui inuitati e
rant. non fuerūt digni. Ite ergo ad exi
tus uiarū: et quoscūq; inueneritis uoca
te ad nuptias. Et egressi serui eius in
uias. congregauerunt omnes quos inue
nerūt bonos et malos: et impletæ sūt
nuptiæ discumbentiū. Intrauit autē rex
ut uideret discumbentes: et uidit ibi homi
nem non uestitū ueste nuptiali: et ait
illi. Amice: quomō huc intrasti non ha
bens uestē nuptialem? At ille obmutu
it. Tunc dixit rex ministris. Ligatis pedi
bus eius et manibus. mittite eū in te
nebras exteriores: ibi erit fletus et stri
dor dentiū. Multi autē sūt uocati: pau
ci uero electi. Tūc abeuntes pharisei: cō
silium inierūt. ut caperent eū in sermone.
Et mittūt ei discipulos suos cū herodi
anis dicentes. Magē scimus quia ue
rax es. et uiam dei in ueritate doces: et
non est tibi cura de aliquo. Non enim
respicis psonam hoīm. Dic ergo nob
quid tibi uidetur? Licet censū dare cesa
ri an non? Cognita autē ihs nequi
a eoꝝ. ait. Quid me temptatis ypocri
tæ? Ostendite mi numisma censūs. At
illi optulerūt ei denariū. Et ait illis ihs.
Cuius est ymago hec et sup scriptio? Di
cunt ei. Cesaris. Tūc ait illis. Reddi
te ergo que sunt cesaris cesari: et que
sunt dei deo. Et audientes mirati sunt:
et relicto eo abierūt. In illo die accesse
runt ad eū saducei: qui dicūt non esse
resurrectionem. Et interrogauerūt eum
dicentes. Magister. moyses dixit: si qs
mortuus fuit non habens filiū. ut frā
ter eius ducat uxorem illius. et suscitet
semen fratri suo. Erant autē apud nos
septem fres. Et primus uxore ducta de
functus ē: et non habens semen. reliq̄t
uxorem suam fratri suo. Similiter secū
dus et tertius: usq; ad septimū. Nouis
sime autē oīm: et mulier defuncta
est. In resurrectione ergo cuius erit de sep
tem uxor? Omnes enim habuerūt eam.
Respondens autē ihs: ait illis. Erratis:
nescientes scripturas neq; uirtutē dei.
In resurrectione enim neq; nubent neq;
nubent: sed sunt sicut angeli dei in celo.
De resurrectione autē mortuoꝝ non le
gistis qd dictū est a deo dicente uobis:
ego sum deus abraham. et deus ysaac.
et deus iacob? Non est deus mortuoꝝ:
sed uiuentiū. Et audientes turbe: mi
rabantur in doctrina eius. Pharisei
autē audientes q̄ silentiū imposuisset
saduceis cōuenerūt in unū: et interro
gauit eum unus ex eis legisdoctus tem
tans eum. Magē qd est mandatum
magnū in lege? Ait illi ihs. Diliges
dñm deum tuū ex toto corde tuo: et in
tota aīa tua: et in tota mente tua. Hoc
est maximū et primū mandatū. Secū
dū autē simile est huic. Diliges pro
ximū tuū: sicut teipm. In hijs duobus
mandatis: uniuersa lex pendet et pphe
te. Congregatis autē phariseis: mi

rogauit eos ihus dicens. Quid uobis
uidetur de xpo. cuius filius est? Dicunt
ei. Dauid. Ait illis. Quomo ergo da
uid in spu uocat eum dnm dicens: dix
it dns dno meo. sede a dextris meis. do
nec ponam inimicos tuos scabellu pe
dum tuor. Si ergo dauid uocat eum
dnm: quomo filius eius est? Et neo
poterat rndere ei uerbu: neq ausus fu
it quisqm ex illa die eu apli interrogare.

Tunc ihus XXIII
locutus est ad turbas. et ad dis
cipulos suos dicens. Sup cathe
dram moysi sederunt scribe et pharisei.
Omia ergo quecunq dixerint uobis: seruare
seruate et facite. Secundu uero opera
eor: nolite facere. Dicunt eni: et non
faciunt. Alligant aute onera grauia
et iportabilia: et imponunt in hume
ros hoim: digito aute suo nolunt ea mo
uere. Omia uero opa sua faciunt: ut vi
deantur ab homib. Dilatant eni phi
lacteria sua: et magnificant fimbrias.
Amant aute pmos recubitus in cenis.
et pmas cathedras in synagogis. et sa
lutacones in foro: et uocari ab hoibus
rabbi. Vos aute nolite uocari rabbi.
Unus est eni magister uest: omes aut
uos fres estis. Et patre nolite uocare
uobis sup terra. Unus est eni pat uest:
qui in celis est. Nec uocemi magistri:
quia magr uester vn est xpus. Qui
maior est urm: erit minister uester. Q
aute se exaltauerit humiliabitur: et qui
se humiliauerit exaltabitur. Ve aute
uobis scribe et pharisei ypocrite: qui
clauditis regnu celor ante hoies. Vos
eni non intratis: nec introeuntes sini
tis intrare. Ve uobis scribe et pharisei
ypocrite: qui circuitis mare et aridam
ut faciatis vnu pselitu. Et cu fuit fctus:
facitis eum filiu gehenne duplo qm
uos. Ve uobis duces ceci: qui dicitis
quicunq iurauerit p templu nichil e:
qui aute iurauerit in auro templi. de
bet. Stulti et ceci: quid eni maius est

aurum an templu qd sanctificat aurum?
Et quicunq iurauerit in altari nichil
est: qui aute iurauerit in dono qd est
sup illud. debet. Ceci: quid eni maius
est. donu. an altare qd scificat donu?
Qui ergo iurat in altari: iurat in eo.
et in oibus que sup illud sunt. Et qui
iurauerit in templo: iurat in illo. et in
eo qui habitat in ipo. Et qui iurat in
celo: iurat in throno dei. et in eo qui se
det sup eum. Ve uobis scribe et phari
sei ypocrite: qui decimatis menta et aue
tum et cyminu: et reliquistis que gra
uiora sunt legis. iudiciu misericordia
et fidem. Hec oportuit facere: et illa no
omittere. Duces ceci: excolantes culice.
camelu aute glucientes. Ve uobis scri
be et pharisei ypocrite: qui mundatis
qd deforis est calicis et parapsidis: in
tus aute pleni estis rapina et immundi
cia. Pharisee cece munda prius qd int
est calicis et parapsidis: ut fiat et id qd
deforis est mundu. Ve uobis scribe et pha
risei ypocrite: qui similes estis sepul
chris dealbatis. que aforis parent hoi
bus speciosa: intus uero plena sunt os
sibus mortuor. et omi spurcicia. Sic et
uos aforis quide paretis homib iusti:
intus aute pleni estis ypocrisi et iniq
tate. Ve uobis scribe et pharisei ypocri
te: qui edificatis sepulchra pphetaru.
et ornatis monumenta iustor: et dici
tis. Si fuissemus in dieb patru nror:
non essem socii eor in sanguine pphar.
Itaq testimonio estis uobismetipsis:
quia filii estis eor qui pphetas occide
runt. Et uos implete mensura patru
uror. Serpentes. genimina viparu: q
modo fugietis a iudicio gehenne. Ideo
ecce mitto ad uos pphetas et sapientes
et scribas: et ex illis occidetis et crucifi
getis. et ex eis flagellabitis in synago
gis vris. et psequimini de ciuitate in ciui
tatem: ut ueniat sup uos omis sang
uis iustus qui effusus est sup terram.
a sanguine abel iusti usq ad sangui

Mt. cc xxvi
Mr. c xxxiii
Lu. cc xliiii
Mt. cc xxvii
Mt. cc xxviii
Lu. c xxxix
Mt. cc xxix
Mr. c xxxv
Lu. cc xlvi
et c xxxvii
Mt. cc xxx
Mt. cc xxxi
Lu. c lxxix
et cc xv
Mt. cc xxxii
Lu. c xlii
Mt. cc. xxxiii

nem zacharie filij barachie. quē occidis
tis inter templū et altare. Amen dico
nobis: uenient hec omnia sup gn̄acio
nem istam. Ihrlm ihrlm que occidis
pphetas et lapidas eos qui ad te missi
sunt: quociens uolui congregare fili
os tuos quēadmodū gallina congre
gat pullos suos sub alas. et noluisti.
Ecce relinquetur uobis domus uestra
deserta. Dico enī uobis: non me uide
bitis amodo donec dicatis. Bn̄dictus
qui uenit in noīe dn̄i. XXIIII

Et egressus ihs de templo. ibat.
Et accesserunt discipuli eius:
ut ostenderent ei edificaciones
templi. Ipē autē rn̄dens dixit eis. Vi
detis hec omnia: Amen dico uobis: nō
relinquetur hic lapis sup lapidē. qui
non destruat. Sedente autē eo sup mō
tem oliueti: accesserunt ad eū discipuli
secreto dicentes. Dic nobis qn̄ hec erūt:
et qd̄ signū aduentus tui et consūma
cionis seculi. Et rn̄dens ihs: dixit eis.
Videte ne quis uos seducat. Multi eī
uenient in noīe meo dicentes. ego sum
xp̄us: et multos seducent. Audituri eī
estis prelia. et opiniones p̄lior. Videte
ne turbemī. Oportet enī hec fieri: sed
nondū est finis. Consurget enī gens
in gentē et regnū in regnū: et erunt
pestilencie et fames et terremotus per
loca. Hec autē omnia. n̄cia sūt dolor.
Tunc tradent uos in tribulacionē et
occident uos: et eritis odio omnib; gen
tibus ꝓpter nomen meū. Et tūc scan
dalizabunt multi: et īuicem tradent.
et odio habebūt īuicem. Et multi pseu
do ꝓphete surgent: et seducent multos.
Et quoniā habundabit īnquitas: re
frigescet caritas multor. Qui autem
pseuerauerit usq; in finem: hic saluus
erit. Et p̄dicabitur hoc euangelium
regni in uniuerso orbe in testimoniū
omnib; gentib; et tunc ueniet consū
macio. Cum ergo videritis abhomi
nacionē desolacionis que dicta est a

daniele ꝓpheta stantē in loco scō: qui
legit intelligat. Tūc qui in iudea sūt
fugiant ad montes: et qui in tecto nō
descendat tollere aliquid de domo sua:
et qui in agro non reuertatur tollere
tunicā suam. Ve autē pregnantibus
et nutrientib; in illis diebz. Orate aūt:
ut non fiat fuga ur̄a hyeme uel sab
bato. Erit enim tunc tribulacio mag
na: qualis non fuit ab inicio mūdi us
q; modo. neq; fiet. Et nisi breuiati fuis
sent dies illi: non fieret salua omnis ca
ro. Sed ꝓpter electos breuiabūtur dies
illi. Tunc si quis uobis dixerit. ecce hic
est xp̄us aut illic: nolite credere. Sur
gent enī pseudo xp̄i et pseudo ꝓphete: et
dabūt signa magna et ꝓdigia: ita ut
in errorem ducantur si fieri pt̄ eciam
electi. Ecce p̄dixi uobis. Si ergo dixerit
uobis. ecce in deserto est. nolite exire: ec
ce in penetrabilib; nolite credere. Sicut
enī fulgur exit ab oriente. et paret usq;
in occidentem: ita erit aduentus filij ho
minis. Vbicūq; fuerit corpus: illuc cō
gregabunt aquile. Statim autē post
tribulacionē dierū illor sol obscurabi
tur: et luna non dabit lumē suū. et stel
le cadent de celo: et virtutes celor cōmo
uebuntur. Et tunc parebit signū filij
hom̄is in celo. Et tūc plangent omnes
tribus terre: et videbūt filiū hom̄is ueni
entem in nubibus celi cum virtute mul
ta et maiestate. Et mittet angelos su
os cū tuba et uoce magna: et congre
gabūt electos eius a quatuor ventis:
a sūmis celor usq; ad t̄minos eor. Ab
arbore autē fici discite pabolam. Cum
iam ramus eius tener fuerit et folia na
ta: scitis quia ꝓpe est estas. Ita et uos
cū videritis hec omnia: scitote quia ꝓpe
est. in ianuis. Amen dico uobis: quia
non p̄teribit hec gn̄acio. donec hec om
nia fiant. Celū et terra tr̄sibunt: ver
ba uero mea non p̄tribūt. De die autē
illa et hora nemo scit neq; angeli celor:
nisi pater solus. Sicut autē in diebz

noe: ita erit et aduentus filij hoīs. Si
cut enī erant in diebꝫ ante diluuiū co
medentes et bibentes. nubentes et nup
tum tradentes usqꝫ ad eum diem quo
introiuit in archam noe: et non cog
nouerunt donec uenit diluuiū et tulit
omnes. Ita erit et aduentus filij hoīs.
Tunc duo erūt in agro: vnus assume
tur. et vnus relinquetur. Due molen
tes in mola: vna assumetur. et vna re
linquetur. Vigilate ergo: quia nescitis
qua hora dn̄s vr̄ ventūrus sit. Illud
autē scitote: qm̄ si sciret paterfamilias
qua hora fur venturus esset: uigilaret
utiqꝫ. et non sineret pfodi domū suam.
Ideo et uos estote parati: quia nescitis
qua hora filius hoīs venturus est.
Quisputas ē fidelis seruus et prudēs:
quē constituit dn̄s suus sup familiā
suam. ut det illis cibū in tempe. Btūs
ille seruus: quē cū uenerit dn̄s eius in
uenit sic facientē. Amen dico uobis: q̄
niam sup omīa bona sua constituet
eum. Si autē dixerit malus seruus il
le in corde suo. moram facit dn̄s meus
uenire. et cepit pcutere conseruos suos.
manducet autem et bibat cum ebrio
sis: ueniet dn̄s serui illius in die qua
non sperat et hora qua ignorat: et di
uidet eum. ptemqꝫ eius ponet cū ypoc
tis: illic erit fletus et stridor dencium.

Tunc simile XXV
erit regnū celoꝝ decem virgini
bus: que accipientes lampa
des suas exierūt obuiam sponso et spō
se. Quīqꝫ autē ex eis erant fatue: et qn̄
qꝫ prudentes. Sed quīqꝫ fatue: acceptis
lampadibꝫ. non sumpserūt oleū secū.
Prudentes uero: acceperūt oleū in va
sis suis cum lampadibꝫ. Moram at̄
faciente sponso: dormitauerūt omēs
et dormierūt. Media autē nocte clāor
factus est: ecce sponsus uenit. exite ob
uiam ei. Tūc surrexerūt omēs virgi
nes ille: et ornauerūt lampades suas.
Fatue autē sapientibꝫ dixerūt. Date
nobis de oleo uro: quia lampades nr̄e
extinguūtur. Rn̄derūt prudentes dicētes.
Ne forte non sufficiat nobis et nobis:
ite pocius ad vendentes et emite nobis.
Dum autē irent emere: uenit sponsus.
Et que pate erant intrauerūt cū eo ad
nupcias: et clausa est ianua. Nouissi
me autē veniūt et reliquie uirgines di
centes. Dn̄e dn̄e: aperi nobis. At ille
rn̄dens ait. Amen dico uobis: nescio vos.
Vigilate itaqꝫ: quia nescitis diem neqꝫ
horam. Sicut enī homo pegre pficiscēs
uocauit seruos suos: et tradidit illis bo
na sua. Et vni dedit quīqꝫ talenta. alij
autē duo. alij uero vnū: vnicuiqꝫ sedm̄
ppriā virtutē: et profectus ē statim. Ab
ijt autē qui quīqꝫ talenta accepat: et o
peratus est in eis. et lucratus est alia
quīqꝫ. Similiter et qui duo accepat: lu
cratus est alia duo. Qui autē vnū ac
cepat. abiens fodit in terram: et abscō
dit pecuniam dn̄i sui. Post multū ue
ro tempis venit dn̄s seruoꝝ illoꝝ: et po
suit racionem cū eis. Et accedens qui
q̄nqꝫ talenta accepat: optulit alia qn̄
qꝫ talenta dicens. Dn̄e quīqꝫ talenta
michi tradidisti: ecce alia quīqꝫ suplu
cratus sum. Ait illi dn̄s eius. Euge bo
ne serue et fidelis: quia supra pauca fu
isti fidelis. supra multa te constituam.
intra in gaudiū dn̄i tui. Accessit autē
et qui duo talenta accepat: et ait. Dn̄e
duo talenta tradidisti michi: ecce alia
duo lucratus sum. Ait illi dn̄s eius. Euge
serue bone et fidelis: q̄a sup pauca fuis
ti fidelis sup multa te constituā. Intra in
gaudiū dn̄i tui. Accedens autē et q̄ vnū
talentū accepat. ait. Dn̄e scio quia ho
mo durus es. metis ubi non seminasti.
et congregas ubi non sparsisti: et timēs
abij et abscondi talentū tuū in tra. Et
ce habes qd̄ tuū est. Rn̄dens autē dn̄s
eius: dixit ei. Serue male et piger. scie
bas quia meto ubi non semino: et con
grego ubi nō sparsi. Oportuit ergo te
cōmittē pecuniam meā nūmularijs: et

veniens ego recepissem utiq; qd' meū ē
cū usura. Tollite itaq; ab eo talentū: et
date ei qui habet decem talenta. Omni
eū habenti dabitur et habundabit: ei
autē qui non habet. et qd' uidetur habē
auferetur ab eo. Et inutilem seruū eicite
in tenebras exteriores: illic erit fletus et
stridor dentiū. Cum autē uenerit filius
hominis in maiestate sua et omnes ange
li cū eo: tunc sedebit sup sedem maiesta
tis sue. Et congregabuntur ante eū omnes
gentes: et separabit eos ab inuicē. sicut
pastor segregat oues ab hedis. Et statu
et oues quidem a dextris suis: hedos au
tem a sinistris. Tunc dicet rex hijs qui
a dextris eius erunt. Venite benedicti pa
tris mei: possidete paratū uobis regnū a
constitucione mundi. Esuriui enī: et dedis
tis michi manducare. Sitiui: et dedistis
michi bibere. Hospes eram: et collegis
tis me. Nudus: et cooperuistis me. Infir
mus: et visitastis me. In carcere eram:
et uenistis ad me. Tunc rndebunt ei iu
sti dicentes. Dne qn te uidimus esurien
tem et pauimus: sicientē et dedimus tibi po
tum: Qn autē te uidimus hospitē et
collegimus te. aut nudū et cooperuimus
te: Aut qn te uidimus infirmū aut in
carcere: et uenimus ad te: Et rndens rex.
dicet illis. Amen dico uobis: qndiu fe
cistis uni de hijs fratribus meis minimis.
michi fecistis. Tunc dicet et hijs qui a
sinistris erunt. Discedite a me maledcī
in ignē eternū: qui paratus ē dyabolo et
angelis eius. Esuriui enī: et non dedis
tis michi manducare. Sitiui: et nō dedis
tis mi potum. Hospes eram: et non col
legistis me. Nudus: et non cooperuistis
me. Infirmus et in carcere: et non visi
tastis me. Tunc rndebunt ei et ipi dicen
tes. Dne qn te uidimus esurientē aut
sicientē. aut hospitem aut nudū. aut in
firmū uel in carcere: et non ministrauimus
tibi: Tunc rndebit illis dicens. Amen
dico uobis: qndiu non fecistis uni de mi
noribus hijs. nec mi fecistis. Et ibunt hij in

supplicium eternū: iusti aut in vitā eternā.

XXVI

Et factū est
cū consummasset ihs sermones
hos omnes: dixit discipul' suis.
Scitis quia post biduū pascha fiet: et fi
lius hominis tradetur ut crucifigat: Tunc
congregati sunt principes sacerdotū et
seniores ppli in atriū principis sacerdo
tū qui dicebatur cayphas: et consiliū
fecerunt. ut ihm dolo tenerent et occiderent.
Dicebant autē. Non in die festo. Ne
forte tumultus fieret in pplo. Cū autē
eēt ihs in bethania in domo symonis
leprosi: accessit ad eū mulier habēs ala
bastrū unguenti pciosi: et effudit sup
caput ipius recubentis. Videntes autē
discipuli: indignati sunt dicentes. Ut
quid pdicio hec: Potuit enī istud venū
dari multo: et dari pauperibus. Sciens aūt
ihs: ait illis. Quid molesti estis huic
mulieri: Opus bonū opata est in me.
Nam semp pauperes habetis uobiscum:
me autē non semp habebitis. Mittens
enī hec ungentū hoc in corpus meū: ad
sepeliendū me fecit. Amen dico uobis:
ubicūq; pdicatum fuerit hoc euangeliū
in toto mundo. dicet. et q hec fecit in memo
riam eius. Tunc abijt unus de duodecī
qui dicitur iudas scarioth ad principes
sacerdotū: et ait illis. Quid vultis michi
dare: et ego uobis eum tradam: At illi cō
stituerunt ei triginta argenteos. Et exinde
querebat oportunitatem: ut eum traderet.
Prima autē die azimorum: accesserunt dis
cipuli ad ihm dicentes. Ubi uis paremus
tibi comedere pascha: At ihs dixit. Ite
in ciuitatē ad quēdam: et dicite ei. Ma
gister dicit. Tempus meū ppe est: apud
te facio pascha cū discipulis meis. Et fe
cerunt discipuli sicut constituit illis ihs:
et parauerunt pascha. Vespe autē facto: dis
cumbebat cū duodecim discipulis suis.
Et edentibus illis dixit. Amen dico uobis:
quia unus vrm me traditurus est. Et
contristati ualde: ceperunt singuli dicere.
Nūquid ego sum dne. At ipe rndens a

it. Qui intingit mecum manum in pap
side: hic me tradet. Filius quidem hominis
uadit: sicut scriptum est de illo. Ve autem
homini illi: per quem filius hominis tradetur.
Bonum erat ei: si natus non fuisset ho
mo ille. Respondens autem iudas qui tradi
dit eum. dixit. Numquid ego sum rab
bi? Ait illi. Tu dixisti. Cenantibus autem
eis: accepit ihesus panem. et benedixit ac
fregit. deditque discipulis suis. et ait. Ac
cipite et comedite: hoc est corpus meum.
Et accipiens calicem gracias egit: et de
dit illis dicens. Bibite ex hoc omnes. Hic
enim sanguis meus noui testamenti: qui
pro multis effundetur in remissionem
peccatorum. Dico autem uobis. Non bibam
amodo de hoc genimine vitis: usque in
diem illum cum illud bibam uobiscum nouum
in regno patris mei. Et ymno dicto: ex
ierunt in montem oliueti. Tunc dicit illis
ihesus. Omnes uos scandalum paciemini in
me in ista nocte. Scriptum est enim. Percu
ciam pastorem: et dispergentur oues gre
gis. Postquam autem resurrexero: precedam
uos in galileam. Respondens autem petrus:
ait illi. Et si omnes scandalizati fuerint
in te: ego numquam scandalizabor. Ait illi
ihesus. Amen dico tibi: quia in hac noc
te. antequam gallus cantet. ter me nega
bis. Ait illi petrus. Etiam si oportuerit
me mori tecum: non te negabo. Similiter
et omnes discipuli dixerunt. Tunc uenit
ihesus cum illis in villam que dicitur geth
samani: et dixit discipulis suis. Sede
te hic: donec uadam illuc et orem. Et
assumpto petro et duobus filiis zebedei: ce
pit contristari et mestus esse. Tunc ait
illis. Tristis est anima mea usque ad
mortem. Sustinete hic: et uigilate mecum.
Et progressus pusillum: procidit in faciem
suam orans et dicens. Mi pater: si pos
sibile est transeat a me calix iste. Verump
tamen non sicut ego uolo: sed sicut tu.
Et uenit ad discipulos: et inuenit eos dor
mientes. Et dicit petro. Sic non potu
istis vna hora vigilare mecum? Vigila

te et orate: ut non intretis in temptacio
nem. Spiritus quidem promptus est: caro autem
infirma. Iterum secundo abiit: et orauit di
cens. Pater mi si non potest hic calix transire
nisi bibam illum: fiat uoluntas tua. Et
uenit iterum: et inuenit eos dormientes. E
rant enim oculi eorum grauati. Et relictis
illis: iterum abiit et orauit tercio. eundem
sermonem dicens. Tunc uenit ad discipu
los suos: et dicit illis. Dormite iam: et
requiescite. Ecce appropinquabit hora:
et filius hominis tradetur in manus peccato
rum. Surgite eamus. Ecce appropinqua
bit. qui me tradet. Adhuc ipso loquente:
ecce iudas vnus de duodecim uenit. et cum
eo turba multa cum gladiis et fustibus
missi a principibus sacerdotum et senioribus
populi. Qui autem tradidit eum: dedit eis sig
num dicens. Quemcumque osculatus fuero: ip
se est. tenete eum. Et confestim accedens
ad ihesum dixit. Aue rabbi. Et osculatus
est eum. Dixitque illi ihesus. Amice ad quid
uenisti? Tunc accesserunt et manus mie
cerunt in ihesum: et tenuerunt eum. Et ecce
vnus ex hiis qui erant cum ihesu extendens
manum exemit gladium suum: et percuciens
seruum principis sacerdotum amputauit
auriculam eius. Tunc ait illi ihesus. Conuer
te gladium tuum in locum suum. Omnes enim
qui acceperint gladium: gladio peribunt. An
putas quia non possum rogare patrem
meum: et exhibebit michi modo plusquam
duodecim legiones angelorum? Quomodo
ergo implebuntur scripture? Quia sic o
portet fieri. In illa hora: dixit ihesus tur
bis. Tamquam ad latronem existis cum gladiis
et fustibus comprehendere me? Cotidie a
pud uos sedebam docens in templo: et
non me tenuistis. Hoc autem totum fac
tum est: ut adimplerentur scripture pro
phetarum. Tunc discipuli omnes relicto e
o fugerunt. At illi tenentes ihesum. duxe
runt ad caypham principem sacerdotum:
ubi scribe et seniores populi conuenerant.
Petrus autem sequebatur eum alonge:
usque in atrium principis sacerdotum. Et in

grellus uterq: sedebat cū ministris ut vi
deret finem. Principes autē sacerdotū
et oēs concilium quērebant falsum testi
monū contra ihm: ut eū morti traderent.
Et non inuenerūt: cū multi falsi testes
accessissent. Nouissime autē uenerūt
duo falsi testes: et dixerūt. Hic dixit:
Possū destruere templū dei: et post ter
duū reedificare illud. Et surgens prin
ceps sacerdotū: ait illi. Nichil rūdes ad
ea que ista aduersū te testificant? Ihs
autē tacebat. Et princeps sacerdotū ait
illi. Adiuro te p deum viuū: ut dicas no
bis si tu es xp̄us filius dei. Dixit illi ihs.
Tu dixisti. Verumptamen dico uobis:
amodo uidebitis filiū hominis sedentē a
dextris virtutis. et uenientē in nubibz
celi. Tunc princeps sacerdotū scidit uesti
menta sua dicens. Blasphemauit. Ecce
adhuc egemus testibz: Ecce nūc audistis
blasphemiam. Quid uobis uidet? At
illi rūdentes dixerūt. Reus est mortis.
Tunc expuerūt in faciem eius: et cola
phis eum ceciderūt. Alii autē palmas i
faciem dederūt ei dicentes. Prophetiza no
bis xp̄e: quis est qui te percussit. Petrus
autē sedebat foris in atrio: et accessit ad
eum una ancilla dicens. Et tu cū ihu ga
lileo eras. At ille negauit coram omni
bus dicens. Nescio quid dicas. Exeunte
autē illo ianuā: vidit eū alia ancilla. Et
ait his qui erant ibi. Et hic erat cū ihe
su nazareno. Et iterū negauit cū iura
mento: quia non nouit hominē. Et post
pusillū accesserūt qui stabant: et dixe
runt petro. Vere et tu ex illis es. Nam
et loquela tua manifestū te facit. Tūc
cepit detestari et iurare: quia non nouit
hominē. Et continuo gallus cantauit.
Et recordatus est petrus uerbi ihu
qđ dixerat. priusq̄m gallus cantet. ter me
negabis. Et egressus foras: fleuit amare.

Mane autē
facto: consilium inierūt oēs prī
cipes sacerdotū et seniores pli
aduersus ihm. ut eū morti traderent. Et
uinctū adduxerūt eum: et tradiderunt
ponc̄o pylato p̄sidi. Tunc videns iudas
qui eum tradidit q̄ dampnatus esset: pe
nitentia ductus retulit triginta argen
teos principibz sacerdotū et senioribus
dicens. Peccauī. tradens sanguinē iu
stū. At illi dixerūt. Quid ad nos? Tu
videris. Et projectis argenteis in templo
recessit: et abiens laqueo se suspendit.
Principes autē sacerdotū acceptis ar
genteis dixerūt. Non licet eos mittere
in corbanan: quia p̄cū sanguis est.
Consilio autē inito: emerūt ex illis a
grū figuli. in sepulturā peregrinor. Pro
pter hoc uocatus est ager ille acheldē
mach. hoc est ager sanguinis: usq; in
hodiernū diem. Tunc adimpletū est:
qđ dictū est p ieremiā pphetam dicen
tem. Et acceperunt triginta argente
os p̄cū appreciati quē appreciauerunt
a filijs israhel: et dederūt eos in agrū
figuli. sicut constituit michi dñs. Ihs
autē stetit ante presidem. Et interro
gauit eū preses dicens. Tu es rex iudeor?
Dicit ei ihs. Tu dicis. Et cum accusa
retur a principibus sacerdotū et senio
bus: nichil rūdit. Tunc dicit illi pyla
tus. Non audis quanta aduersū te dicūt
testimonia? Et non rūdit ei ad ullum
uerbū: ita ut mirarentur p̄ses uehemē
ter. Per diem autē solempnē: consueue
rat preses dimittere p̄ plō vnū vinctū quē
uoluissent. Habebat autē tūc vnū vic
tum insignē: qui dicebatur barrabas.
Congregatis ergo illis: dixit pylatus.
Quem vultis dimittam uobis? barra
ban an ihm qui dicit xp̄us? Sciebat e
nim: q̄ p inuidiam tradidissent eū. Se
dente autē illo pro tribunali: misit ad
illum uxor eius dicens. Nichil tibi et
iusto illi. Multa enim passa sum hodie
per uisū p̄pter eū. Principes autē sacer
dotū et seniores persuaserūt plis ut pe
terēt barraban: ihm uero perderent. Re
dens autē preses: ait illis. Quē vultis
uobis de duobz dimitti? At illi dixerūt.

ay. cap xxv.

ay. cap xxvi
ay. c xxvii
Lu. cap xxii
Jo. c lxxvii

ay. cap xxvii
ay. c
Lu. cap xxiii
Jo. c lxxviii

ay. cap xxviii
ay. c xxix
Lu. cap xxiv
Jo. c lxxix

ay. cap xxx
ay. c xxxi
Lu. cap xxv
Jo. c lxxx

ay. cap xxxi
ay. c xxxii
Lu. cap xxvi
Jo. c lxxxi

ay. cap xxxii
ay. c xxxiii
Lu. cap xxvii
Jo. c lxxxii

ay. cap xxxiii
ay. c xxxiv
Lu. cap xxviii
Jo. c lxxxiii

ay. cap xxxiv
ay. c xxxv
Lu. cap xxix
Jo. c lxxxiv

ay. cap xxxv
ay. c xxxvi
Lu. cap xxx
Jo. c lxxxv

ay. cap xxxvi
ay. c xxxvii
Lu. cap xxxi
Jo. c lxxxvi

Barrabam. Dicit illis pylatus. Quid igitur faciam de ihu qui dicit xpus? Dicunt omnes. Crucifigatur. At illis pses. Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant dicentes. Crucifigatur! Videns autem pylatus quia nichil proficeret. & magis tumultus fieret: accepta aqua lauit manus suas coram ppło dicens. Innocens ego sum a sanguine iusti huius vos videritis. Et respondens vniuersus ppls dixit. Sanguis eius sup nos: et sup filios nros. Tunc dimisit illis barrabam: ihm uero flagellatum tradidit eis ut crucifigeretur. Tunc milites preidis suscipientes ihm in pretorio. congregauerunt ad eum vniuersam cohortem: et exuentes eum. clamydem coccineam circumdederunt ei. Et plectentes coronam de spinis posuerunt sup caput eius: et arundinem in dextera eius. Et genu flexo ante eum: illudebant dicentes. Aue rex iudeorum! Et exspuentes in eum: acceperunt arundinem et percutiebant caput eius. Et postquam illuserunt ei. exuerunt eum clamyde. et induerunt eum uestimentis eius: et duxerunt eum ut crucifigerent. Exeuntes autem: inuenerunt hominem cyrenaeum nomine symonem. Hunc angariauerunt: ut tolleret crucem eius. Et uenerunt in locum qui dicitur golgata. qd est caluarie locus. Et dederunt ei uinum bibere: cum felle mixtum. Et cum gustasset: noluit bibere. Postquam autem crucifixerunt eum diuiserunt uestimenta eius sortem mittentes: ut adimpleretur qd dictum est p ppham dicentem. Diuiserunt sibi uestimenta mea: et sup uestem meam miserunt sortem. Et sedentes seruabant eum. Et imposuerunt super caput eius causam ipius scriptam: hic est ihus rex iudeorum. Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones: unus a dextris et unus a sinistris. Pretereuntes autem blasphemabant eum: mouentes capita sua. et dicentes. Vah qui destruit templum dei: et in triduo illud reedificat. Saluum fac temetipm. Si filius dei es: descende de cruce. Similiter et principes sacerdotum illudentes cum scribis et senioribz dicebant. Alios saluos fecit? seipm non pt saluum facere: Si rex israhel est: descendat nunc de cruce. et credimus ei. Confidit in deo: liberet eum nunc si uult. Dixit enim: quia dei filius sum. Idipsum autem et latrones qui crucifixi erant cum eo: improperabant ei. A sexta autem hora tenebre facte sunt sup uniuersam terram: usqz ad horam nonam. Et circa horam nonam: clamauit ihus uoce magna dicens. Hely. hely. lamazabatani? Hoc est. Deus meus. deus meus? ut quid derelquisti me? Quidam autem illic stantes et audientes dicebant. Helyam uocat iste. Et continuo curreus unus ex eis acceptam spongiam implenit aceto. et imposuit arundini: et dabat ei bibere. Ceteri uero dicebant. Sine: uideamus an ueniat helyas liberans eum. Ihus autem iterum clamans uoce magna: emisit spm. Et ecce uelum templi scissum est in duas partes: a summo usqz deorsum! Et terra mota est. et petre scisse sunt. et monumenta aperta sunt: et multa corpora sanctorum qui dormierant. surrexerunt. Et exeuntes de monumentis post resurrectionem eius: uenerunt in sanctam ciuitatem. et apparuerunt multis! Centurio autem et qui cum eo erant custodientes ihm: uiso terremotu et ihis que fiebant. timuerunt ualde dicentes. Uere. dei filius erat iste! Erant autem ibi mulieres multe alonge: que secute erant ihm a galilea ministrantes ei. Inter quas erat maria magdalene. et maria iacobi et ioseph mater: et mater filiorum zebedei. Cum sero autem factum esset. uenit quidam homo diues ab arimathia nomine ioseph: qui et ipe discipulus erat ihu. Hic accessit ad pylatum: et petiit corpus ihu. Tunc pylatus iussit reddi corpus! Et accepto corpe ioseph inuoluit illud in sindone munda: et posuit illud in monumento suo nouo qd exciderat in petra. Et aduoluit saxum magnum ad ostium

ayc. ccc xxvi
ayc. cc v
Mu. ccc xi
Jo. c lxxxviii
& c xcvij.

ayc. ccc xxvii

ayc. ccc xxviij
ayc. cc vi
Mu. ccc xvij
Jo. c xcvi
ayc. ccc xxix
ayc. cc vii
Jo. c lxxxv &
c lxxxvii

ayc. ccc xxx
ayc. cc viij

ayc. ccc xxxi
ayc. cc ix
Mu. ccc xv
Jo. c xcviij

ayc. ccc xxxii
ayc. cc x
Mu. ccc xvi
Jo. c xcix
ayc. ccc xxxiij
ayc. cc xi
Jo. cc ij.
ayc. ccc xxxiiij
ayc. cc xij
Mu. ccc xxi
Jo. cc i.

ayc. ccc xxxv
ayc. cc xiij
Mu. ccc xxiij
Jo. c c.

ayc. ccc xxxvi
ayc. cc xiv
Mu. ccc xvii
Jo. c cvij
ayc. ccc xxxvii
ayc. cc xvi.

ah. ccc l.
ah. cc lxxv
ah. ccc li.
ah. ccc lii
ah. cc lxxvi
Jo. cc xl & cc xli.
ah. ccc liij
ah. cc lxxvii
Yu. ccc xxxvii
ah. ccc liij
ah. cc lxxviii
Yu. ccc xxxviii
ah. ccc lv

num monumentū: et abijt. Erant aūt ibi maria magdalene. et altera maria sedentes contra sepulchrū. Altera autem die que est post pascha: conuenerunt principes sacerdotū et pharisei ad pylatum dicentes. Dñe recordati sumꝰ quia seductor ille dixit adhuc viuens: pꝰ tres dies resurgam. Jube ergo custodiri sepulchrū usqꝫ in tertiū diemꝫ: ne forte ueniant discipuli eius et furentur eum: et dicant plebi. surrexit a mortuis. Erit erit nouissimus error peior priore. Ait illis pylatus. Habetis custodiam: ite custodite sicut scitis. Illi aūt abeūtes munierūt sepulchrū: signantes lapidem cū custodibꝫ.

XXVIII

Ese aūt sabbato que lucescit in prima sabbi: uenit maria magdalene et altera maria uidere sepulchrū. Et ecce terremotus factus est magnus. Angelus enī dñi descendit de celo: et accedens reuoluit lapidem: et sedebat sup eū. Erat aūt aspectus eius sicut fulgur: et uestimenta eius sicut nix. Pre timore aūt eius exterriti sunt custodes: et facti sunt uelut mortui. Respōdens aūt angelus: dixit mulieribꝫ. Nolite timere uos. Scio enī qđ ihm qui crucifixus est queritis. Non est hic. Surrexit enī sicut dixit. Venite et videte locum: ubi positus erat dñs. Et cito euntes dicite discipulis eius quia surrexit: et ecce precedet uos in galileam. Ibi eum uidebitis: ecce predixi uobis. Et exeuntes cito de monumēto cum timore et gaudio magno: current nūciare discipulis eius. Et ecce ihūs occurrit illis dicēs. Auete. Ille aūt accesserunt et tenuerūt pedes eius: et adorauerūt eum. Tunc ait illis. Nolite timere. Ite nūciate fratribꝫ meis ut eant in galileam: ibi me uidebunt. Que cū abissent: ecce quidam de custodibus uenerūt in ciuitatem et nunciauerūt principibꝫ sacerdotū omnia que facta fuerant. Et congregati cū senioribus consilio accepto: pecuniam copiosam dederūt militibꝫ dicentes. Dicite qꝛ discipuli eius nocte uenerūt: et furati sunt eum nobis dormientibꝫ. Et si hoc auditū fuerit a pside: nos suademus ei. et securos uos faciemus. At illi accepta pecunia: fecerūt sicut erant docti. Et diuulgatū est ubi istud apud iudeos: usqꝫ in hodiernū diem. Undecim aūt discipuli abierūt in galyleam: in montem ubi constituerat illis ihūs. Et uidentes eū adorauerūt: quidā aūt dubitauerūt. Et accedens ihūs: locutus ē eis dicens. Data est mi omnis potestas in celo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in noīe patris et filij et spūs sancti: docentes eos seruare omnia quecūqꝫ mandaui uobis. Et ecce ego uobiscū sum omnibꝫ diebꝫ: usqꝫ ad consummationē seculi. Explicit euāgeliū Sī Matheum. Incipit prologus in euangelio Secūdum Sī Marcum.

Arcus euangelista dei electus. et petri baptismate filius. atqꝫ in domino sermone discipulus: sacerdotū in ysrl' ageus seruū dñi carnem leuitarum ministerijs ad fidem xpi. euangeliū in ytalia scripsit: ostendens in eo quid et genus suo deberet et xpō. Nam iniciū principij in uoce ppheticę exclamationis instituens ordine leuiticę electionis ostendit: ut predicans predestinatū iohem filiū zacharie in uoce angeli annūciantis eum sicut non solū uerbū caro factū. sed et corpus dñi in omnia p uerbū diuine uocis animatū. unico euangelice predicationis ostenderet: ut qui hec legens sciret cui mi cui carnis in dño et ihu aduenientis hūmanitatī caro deberet agnoscere. atqꝫ in se uerbū uocis qđ in consonantibꝫ predicat inuenirt. Denicꝫ et pfecti euangelij opus inchoans. et a baptismo dñi predicare deū inchoans non laborauit natū

tatem carnis quã in puerbz viderat
dicere: sed totus exprimens expositio
nem deserti. tentationem
dyaboli. congregationē bestiarū. et mi
nisteriū ptulit angelor: ut instituens
nos ad intelligendū. singula in breui
cōpingens. nec auctoritatem facte re
nouare. et placendi opis plenitudinē
non negaret. Denigz āputasse sibi
post fidem pollicē dicatur: ut sacerdota
a reprobis haberetur. Sed tantum cō
sentiens fidei p̄destinata potuit electo:
ut nec sic in ope uerbi p̄deret. qđ prius
meruerat in gratie. Nam alexandrie e
piscopus fuit: annus p singula opus la
te. et euangelij in se dicta disponē. et
discipulum in se legis aquosceret. et di
uinam in carne dñi intelligere natu
ram. que in nos ptinū oportet requir:
deinde inquisita uolumus aquosa. ha
bentes meretrem exhortationis: qm q
plantat et qui rigat unū sunt: q aūt
incrementū prestat deus est. Explicit
prologus. Incipit euang S marcum.

ayc.i
ayc.cuj
lu.ixp

Principium euangelij ihu
xpi filij dei: sicut scr̄
tum est in ysaia pro
pheta. Ecce mitto ā
gelū meū ante fa
ciem tuam: qui p̄pa
rabit viam tuam an
te te. Vox clamātis
in deserto: parate viā
dñi: rectas facite se
mitas eius. Fuit io
hannes in deserto

ayc.ij
ayc.vnj
lu.vn
jo.x

ayc.nj
ayc.ix

baptizans et p̄dicans baptisma pe
nitencie: in remissionē peccator. Et egre
diebatur ad illū omnis iudee regio. et
hierosolimite universi: et baptizabantur
ab illo in iordane flumine. confitentes
peccata sua. Et erat iohannes uestitus pi
lis camelj. et zona pellicea circa lumbos
eius: et locustas et mel siluestre edebat:
et predicabat dicens. Venit fortior me
post me: cui non sum dignus procum

ayc.mj
ayc.xj

bens solue corrigiam calciamentor e
ius. Ego baptizaui uos in aqua: ille
uero baptizabit uos spū scō. Et factū e
in diebz illis uenit ihus a nazareth ga
lilee: et baptizatus est in iordane a io
hanne. Et statim ascendens de aqua:
uidit apertos celos. et spūm tanq̄ colum
bam descendentē et manentē in ipō. Et
uox facta est de celis. Tu es filius meus di
lect̄s: in te complacui. Et statim spūs ex
pulit eum in desertū. Et erat in deserto
quadraginta diebz et quadraginta noc
tibz: et temptabatur a sathana. Erat
q̄q cum bestijs: et angeli ministrabant
illi. Postq̄m aut̄ traditus est iohes:
uenit ihus in galileam. p̄dicans euan
gelium regni dei et dicens. Quia impletum
est tempus: et appropinquabit regnū
dei. Penitemini: et credite euangelio. Et
p̄terions secus mare galilee: uidit sy
monē et andream fratrē eius mittentes
rete in mare. Erant enim piscatores.
Et dixit eis ihus. Venite post me: et fa
ciam uos fieri piscatores hoīm. Et pro
tinus relictis retibz: secuti sunt eum. Et
pgressus inde pusillū. vidit iacobū zebe
dei et iohannem fratrē eius. et ipos in
naui componentes rete: et statim uo
cauit illos. Et relicto patre suo zebe
deo in naui cū mercenarijs: secuti sunt
eum. Et ingrediuntur capharnaum:
et statim sabbatis ingressus in sy
nagogam docebat eos. Et stupebant sup
doctrina eius. Erat enim docens sicut potes
tatem habens: et non sicut scribe. Et
erat in synagoga eor homo in spū i
mundo: et exclamauit dicens. Quid no
bis et tibi ihu nazarene: Venisti p̄dr
nos: Scio qui sis sanctus dei. Et cōminā
tus est ei ihus dicens. Obmutesce: et
exi de homine. Et discerpens eum spūs i
mundus. et exclamās uoce magna: exiit
ab eo. Et mirati sunt omnes: ita ut con
quirerent inter se dicentes. Quidnā hoc
Que doctrina hec noua: quia in pote
state et spiritibz immundis imperat: et obedi

quod

Explicit prologus Incipit euang S marci

mr. xv
mr. lxvii
lu. xxvi

unt ei: Et pcessit rumor eius statim: in
omnē regionē galilee. Et ptinus egre
dientes de synagoga: venerūt in domū
symonis et andree. cū iacobo et iohanne.
Decūbebat autē socrus symonis febri
citans: et statim dicūt ei de illa. Et acce
dens eleuauit eam: apprehensa manu e
ius. Et continuo dimisit eam febris: et
mīstrabat eis. Vespe autem facto cū oc
cidisset sol: afferebant ad eū omēs ma
le habentes. et demonia hūtes. Et erat
omīs ciuitas congregata ad ianuam:
et curauit multos qui vexabant varijs
languoribz: et demonia multa eiciebat.
Et non sinebat loqui ea: q̄a sciebant e
um. Et diluculo ualde surgens. egressus
abijt inde in desertū locū: ibiq; orabat.
Et psecutus est eum symon: et qui cum
illo erant. Et cū īuenissent eū: dixerunt
ei. quia omēs q̄runt te. Et ait illis. Ea
mus in primos vicos et ciuitates: ut
et ibi p̄dicem. Ad hoc eni veni. Et erat
p̄dicans in synagogis eoꝝ et omī gali
lea: et demonia eiciens. Et uenit ad eū
leprosus depcans eū: et genu flexo dixit.
Si uis potes me mūdare. Ihus autē mi
sertus eius. extendit manū suam: et tā
gens eum ait illi. Volo. Mundare. Et
cum dixisset: statim discessit ab eo lepra.
et mūdatus est. Et cōminatus ē ei. Sta
timq; eiecit illū: et dicit ei. Vide nemini
dixeris: sed uade ostende te principi sac
dotū: et offer pro emūdacione tua que p̄
cepit moyses in testimoniū illis. At ille
egressus cepit p̄dicare et diffamare ser
monem: ita ut iam non posset in ciuita
tem introire. sed foris in desertis locis ēē.
Et cōueniebant ad eū vndiq;.

mr. xvi
lu. xxvii
mr. xvii
lu. xxviii

mr. xviii
mr. lxiii
lu. xxxiii

mr. xix.

mr. xx
mr. lxx
lu. xxxvii
jo. xxxviii

II

Et iterū intrauit capharnaum
post dies. Et auditū est q̄ in do
mo esset: et cōuenerūt multi. i
ta ut non caperet neq; ad ianuā. Et loq̄
batur eis uerbū. Et uenerūt ferentes ad
eum paliticū: qui a q̄tuor portabatur.
Et cum non possent offerre eū illi pre
turba: nudauerūt tectū ubi erat: et pa
tefacientes sūmiserūt grabatū in quo
paliticus iacebat. Cum vidisset autē
ihus fidem illoꝝ: ait palitico. Fili dimit
tunt tibi peccata. Erant autē illic qui
dam de scribis sedentes: et cogitantes in
cordibz suis. Quid hic sic loquit: Blas
phemat. Quis potest dimittē peccata:
nisi solus deus: Quo statim cognito
ihus spū suo quia sic cogitauerunt in
tra se: dicit illis. Quid ista cogitatis
in cordibus uris: Quid est facilius di
cere palitico. dimittūtur tibi pcta: an
dicere surge tolle grabatū tuū et ambu
la: Vt autē sciatis quia pctātem habet
filius homīs in terra dimittendi pcta:
ait palitico. Tibi dico. surge tolle gra
batum tuū: et uade in domū tuam. Et
statim ille surrexit. Et sublato graba
to abijt coram omībz: ita ut āmirarē
tur omēs. et honorificarent deū dicen
tes. quia nūq̄ sic uidimus. Et egressus
est rursus ad mare: omīsq; turba ue
niebat ad eum: et docebat eos. Et cum
p̄teriret. vidit leuin alphei sedentē ad
theloneū: et ait illi. Sequere me. Et sur
gens secutus est eum. Et factū est cū ac
cumberet in domo illius: multi publi
cani et pctores simul discūbebant cū
ihu et discipulis eius. Erant eni mul
ti: qui et sequebant eū. Et scribe et pha
risei videntes quia manducaret cū pub
licanis et pctoribz: dicebant discipulis
eius. Quare cū publicanis et pctoribz
manducat et bibit magister ur: Hoc
audito ihus: ait illis. Non necesse ha
bent sani medico: sed qui male habēt.
Non eni veni uocare iustos: sed pecca
tores. Et erant discipuli iohānis et pha
risei ieiunantes: et veniūt et dicūt illi.
Cur discipuli iohis et phariseoꝝ ieiu
nant: tui autē discipuli non ieiunant:
Et ait illis ihus. Nūquid possunt fi
lij nupciaꝝ q̄diu sponsus cum illis ē
ieiunare: Quanto tempe habent secū
sponsum: non possunt ieiunare. Veni
ent autē dies cum auferetur ab eis spō

mr. xxi
mr. lxxi
lu. xxxviii

mr. xxii
mr. lxxii
lu. xxxix et
c. lxxxvi

mr. xxiii
mr. lxxiii
lu. xl.

sus: et tunc ieiunabunt in illis diebus.
Nemo assumentum panni rudis. assuit
uestimento ueteri. Alioquin aufert supple
mentum nouum a uetere: et maior scissura
fit. Et nemo mittit vinum nouum in utres
veteres: Alioquin disrumpet vinum utres: et
vinum effundetur et utres peribunt. Sed vinum
nouum in utres nouos mitti debet. Et fac
tum est iterum cum sabbatis ambularet per
sata: et discipuli eius ceperunt pregredi et
uellere spicas. Pharisei autem dicebant
ei. Ecce quid faciunt discipuli tui sabbatis
quod non licet. Et ait illis. Numquam legis
tis quid fecerit dauid quando necessitatem
habuit et esuriit ipse et qui cum eo erant.
quomodo introiit in domum dei sub abia
thar principe sacerdotum. et panes proposi
cionis manducauit. quos non licebat
manducare nisi sacerdotibus. et dedit eis
qui cum eo erant. Et dicebat eis. Sabba
tum propter hominem factum est: et non homo
propter sabbatum. Itaque dominus est filius hominis
etiam sabbati.

III

Et introiuit iterum in synagogam.
Et erat ibi homo habens ma
num aridam. Et obseruabant eum
si sabbatis curaret: ut accusarent eum.
Et ait homini habenti manum aridam. Sur
ge in medium. Et dicit eis. Licet sabbatis bene
facere an male: animam saluam facere an per
dere. At illi tacebant. Et circumspiciens e
os cum ira. contristatus super cecitatem
cordis eorum: dicit homini. Extende manum
tuam. Et extendit: et restituta est manus
illi. Exeuntes autem pharisei cum herodia
nis: concilium faciebant aduersus eum quomodo
eum perderent. Et ihesus cum discipulis
suis secessit ad mare. Et multa turba a
galylea et iudea secuta est eum: et ab iheso
solimis et ab ydumea. et trans iordanem.
et qui circa tyrum et sydonem. multitudo
magna audientes que faciebat. venerunt
ad eum. Et dixit discipulis suis: ut naui
cula sibi deseruiret propter turbam. ne com
primerent eum. Multos enim sanabat: ita
ut irruerent in eum ut illum tangerent.

Quotquot habebant plagas. et spiritus
immundi cum illum videbant. procidebant ei:
et clamabant dicentes. Tu es filius dei.
Et uehementer comminabatur eis: ne ma
nifestarent illum. Et ascendens in mon
tem: uocauit ad se quos uoluit ipse. Et
venerunt ad eum. Et fecit ut essent duodecim
cum illo: et ut mitteret eos predicare. Et dedit
illis potestatem curandi infirmitates: et ei
ciendi demonia. Et imposuit symoni no
men petrus: et iacobum zebedei et iohannem
fratrem iacobi: et imposuit eis nomina bo
anerges quod est filii tonitrui: et andream
et philippum. et bartholomeum. et matheum
et thomam. et iacobum alphei et thadeum
et symonem chananeum. et iudam scarioth
qui tradidit illum. Et veniunt ad domum: et
conuenit iterum turba. ita ut non possent
neque panem manducare. Et cum audissent
sui: exierunt tenere eum. Dicebant enim: quoniam
in furorem uersus est. Et scribe qui ab ihe
rosolimis descenderant dicebant. quoniam be
elzebub habet: et quia in principe demo
niorum eicit demonia. Et conuocatis eis: in
parabolis dicebat illis. Quomodo potest satha
nas sathanam eicere: Et si regnum in se
diuidatur: non potest stare regnum illud. Et
si domus super semetipsam dispertiatur: non
poterit domus illa stare. Et si sathanas
consurrexerit in semetipsum. dispertitus est:
et non poterit stare. sed finem habet. Nemo
potest uasa fortis ingressus in domum
diripere: nisi prius fortem alliget: et tunc
domum eius diripiet. Amen dico uobis:
quoniam omnia dimittentur filiis hominum pec
cata. et blasphemie quibus blasphema
uerunt. Qui autem blasphemauerit in spi
ritum sanctum. non habet remissionem in eter
num: sed reus erit eterni delicti: quoniam dice
bant spiritum immundum habet. Et veniunt ma
ter eius et fratres: et foris stantes miserunt
ad eum. uocantes eum. Et sedebat circa e
um turba: et dicunt ei. Ecce mater tua
et fratres tui. foris querunt te. Et respondens e
is ait. Que est mater mea et fratres
mei: Et circumspiciens eos qui in circui

tu eius sedebant: ait. Ecce mater mea
et fr̄es mei. Qui eñ fecerit uolūtatem
dei: hic frater meus et soror mea ⁊ mr̄ ē.
Et iterū cepit IIII
docere ad mare. Et congregata
est ad eum turba multa: ita ut
in nauem ascendens sederet in mari. Et
omīs turba circa mare sup terrā erat: et
docebat illos in pabolis multa. Et dice
bat illis in doctrina sua. Audite. Ecce ex
iit seminans ad seminandū. Et dū semi
nat. aliud cecidit circa viam: et venerūt
uolucres et comederūt illud. Aliud uero
cecidit sup petrosa: ubi non habuit ter
ram multam. Et statim exortū est: qm̄
non habebat altitudinē terre. Et qñ exor
tus est sol. exestuauit: et eo q̄ non habe
ret radicem exaruit. Et aliud cecidit in
spinas: et ascenderūt spine et suffocaue
runt illud: et fructū non dedit. Et aliud
cecidit in t̄ram bonā: et dabat fructū as
cendentē et crescentē: et afferebat vnū
triginta. et vnū sexaginta. et vnū centū.
Et dicebat. Qui habet aures audiendi
audiat. Et cū ēēt singularis: interroga
uerūt eum hij qui cum eo erant duode
cim. pabolas. Et dicebat eis. Vobis datū
est scire misteriū regni dei. Illis autē q̄
foris sunt in pabolis omīa fiūt: ut vi
dentes videant et non videant. et audi
entes audiant et non intelligant: ne
qñ conuertantur et dimittantur eis pec
cata. Et ait ill'. Nescitis pabolam hāc:
Et quomō omīes pabolas cognoscetis:
Qui semīat: uerbū seminat. Hij aūt
sūt qui circa viam: ubi semīatur uer
bū. Et cū audierint: confestim uenit
sathanas et aufert uerbū qd̄ semīatū
est in cordibz eor. Et hij sunt similiter
qui sup petrosa semīantur: qui cum
audierint uerbū statim cū gaudio ac
cipiūt illud: et non habent radicē in se.
sed tempales sunt. Deinde orta tribula
cione et psecucione ꝓpt̄ uerbū: confesti
scandalizant. Et alij sunt. qui in spinis
seminātur. Hij sunt qui uerbū audi

unt: et erūpne seculi et decepcio diuicia
rū. et circa reliqua concupiscencie intro
eūtes suffocant uerbū: et sine fructu ef
ficitur. Et hij sunt qui sup terrā bonā
seminati sunt: qui audiunt uerbū et
suscipiūt et fructificant. vnū triginta.
et vnū sexaginta. et vnū centū. Et dice
bat illis. Nūquid uenit lucerna. ut sub
modio ponatur. aut sub lecto: Nonne
ut sup candelabrū ponat: Non eñ est
aliquid absconditū qd̄ non manifeste
tur: nec fcm̄ est occultū. sed ut in palam
veniat. Si quis habet aures audiendi
audiat. Et dicebat illis. Videte q̄d audia
tis. In qua mensura mensi fuitis. reme
cietur uobis: et adicietur uobis. Qui e
nim habz. dabitur illi: et qui non habet
etiam qd̄ habet auferet ab illo. Et dice
bat. Sic est regnū dei. quēadmodū si ho
mo iaciat sementē in t̄ram et dormiat. ⁊
exurgat nocte ac die: et semen germinet
et increscat dū nescit ille. Vltro eñ t̄ra
fructificat. p̄mū herbam: deinde spicam:
deinde plenū frumentū in spica. Et cū
se pduxerit fructus: statim mittit falcē.
quoniā adest messis. Et dicebat. Cui as
similabim⁹ regnū dei: aut cui pabole c̄
pabimus illud: Sicut granū synapis:
qd̄ cū semīatum fuerit in t̄ra minus est
omībz semībz que sūt in t̄ra. Et cū semi
natū fuit. ascendit. et fit maius omni
bus oleribz. et facit ramos magnos: i
ta ut possent sub vmbra illius aues ce
li habitare. Et talibz multis pabolis lo
quebatur eis uerbū: pūt poterant au
dire. Sine pabola autē non loq̄batur
eis. Seorsum autē discipulis suis disse
rebat omīa. Et ait illis in illa die: cū
sero fcm̄ esset. Transeam⁹ contra. Et di
mittentes turbam: assumūt eum ita
ut erat in naui. Et alie naues erāt cū
illo. Et facta est pcella magna venti:
et fluctus mittebat in nauem: ita ut
impleretur nauis. Et erat ipē in puppi.
supra ceruical dormiens. Et excitant
eū: et dicūt ei. Magister: non ad te pti

mr. xxxvi
mt. c xxxi
lu. lxxvi

mr. xxxvii
mt. c xxxiii
lu. lxxvii
io. c ix.

mr. xxxviii
mt. c xxxv
lu. lxxviii

mr. xxxix
mt. xxxii
lu. c xxxiii

mr. xl
mt. xcii
lu. lxxx

mr. xli
mt. l.
lu. lvi

mr. xlii
mt. cc lxxi
lu. cc xxx.

mr. xliii

mr. xliiii
mt. c xxxvii
lu. c lxvii

mr. xlv
mt. c xxxix

mr. xlvii
mt. lxix
lu. lxxxiii

nec quia pimus: Et exurgens comina
tus est vento: et dixit mari. Tace. ob
mutesce. Et cessauit ventus: et facta e
tranquillitas magna. Et ait illis. Qd
timidi estis: Necdu habetis fidem: Et ti
muerunt timore magno: et dicebant ad
alterutru. Quisputas est iste: Quia ve
tus et mare obediunt ei.

Et uenerunt trans fretu maris:
in regione gerasenoru. Et exe
unti ei de naui. statim occurrit
de monumentis homo in spu immundo: q
domiciliu habebat in monumentis. Et
neq cathenis iam quisqm eu poterat li
gare: qm sepe compedibz et cathenis
vinctus. dirupisset cathenas et copedes
comminuisset. Et nemo poterat eu doma
re. Et semp nocte ac die in monumentis
et in montibz erat: clamans et conci
dens se lapidibz. Videns aute ihm alon
ge. cucurrit et adorauit eum: et clamans
uoce magna dixit. Quid mi et tibi ihu
fili dei sumi: Adiuro te p deum: ne me
torqueas. Dicebat eu illi. Exi spus in
munde ab homine. Et interrogabat eu. Qd
tibi nomen est: Et dicit ei. Legio michi
nome est: quia multi sumus. Et depre
cabatur eu multu: ne se expelleret extra
regionem. Erat aute ibi circa montem
grex magnus porcoz pascens: et depre
cabantur eu spus dicentes. Mitte nos
in porcos: ut in eos introeamus. Et conces
sit eis statim ihus. Et exeuntes spus immu
di: introierunt in porcos. Et magno im
petu grex pcipitatus est in mare ad du
o milia: et suffocati sunt in mari. Qui
aute pascebant eos fugerunt: et nuncia
uerunt in ciuitatem et in agros. Et e
gressi sunt uidere quid esset facti. Et ve
niunt ad ihm. et vident illu qui a demonio
vexabatur. sedente uestitu et sane mentis:
et timuerunt. Et narrauerunt illis qui vide
rant qualit factu esset ei qui demoniu ha
buerat: et de porcis. Et rogare eu ceperunt:
ut discederet de finibz eoz. Cumq ascende
ret naue: cepit illu deprecari. qui a demo

nio uexatus fuerat ut esset cu illo. Et no
admisit eu: sed ait illi. Vade in domu tu
am ad tuos: et annuncia illis qnta tibi
dns fecerit. et misertus sit tui. Et abiit
et cepit pdicare in decapoli qnta sibi fe
cisset ihus: et omes mirabant. Et cum
transcendisset ihus in naui rursus trans
fretu: conuenit turba multa ad illu. et e
rat circa mare. Et uenit quidam de ar
chisynagogis noie iayrus: et uidens e
um pcidit ad pedes eius: et deprecabatur
eum multu dicens. Qm filia mea in ex
tremis e: veni impone manu sup eam.
ut salua sit et viuat. Et abiit cu illo. Et
sequebatur eum turba multa: et cpme
bant illu. Et mulier que erat in pfluuio
sanguinis annis duodecim. et fuerat mul
ta ppessa a cpluribz medicis: et erogaue
rat omia sua nec quicqm pfecerat: sz ma
gis deterius habebat. Cum audisset de
ihu: uenit in turba retro. et tetigit uesti
mentu eius. Dicebat eu. Quia si ul' ues
timentu eius tetigero: salua ero. Et con
festim siccatus est fons sanguis eius: et
sensit corpe q sanata eet a plaga. Et sta
tim ihus cognoscens in semetipo virtute
que exierat de eo: conuersus ad turbam a
iebat. Quis tetigit uestimenta mea: Et
dicebant ei discipuli sui. Vides turbam
coprimente te. et dicis quis me tetigit:
Et circuspiciebat videre eam. q hoc fece
rat. Mulier aute timens et tremens sci
ens q factu esset in se: uenit et pcidit an
te eum. et dixit ei omne ueritatem. Ille
aute dixit ei. Filia fides tua te saluam fecit.
Vade in pace: et esto sana a plaga tua.
Adhuc eo loquente: ueniunt ad archisy
nagogum dicentes. quia filia tua mor
tua est. Quid ultra uexas magrm: Ihs
aute uerbo qd dicebatur audito: ait ar
chisynagogo. Noli timere: tm modo cre
de. Et non admisit quemqm sequi se: nisi
petru et iacobu et iohanne frem iacobi.
Et ueniunt in domu archisynagogi: et vi
dent tumultu et flentes et eiulantes mul
tum. Et ingressus ait eis. Quid turba

Mc. xlviii
Lu. lxxxiiii

mini et ploratis: Puella non ē mortua: sed dormit. Et irridebant eum. Ipse uero eiectis omnibꝫ assumit patrē et matrem puelle. et qui secū erant: et ingrediuntur ubi erat puella iacens. Et tenēs manū puelle: ait illi. Thabitha cumi: qd̄ est interpretatū. puella tibi dico surge. Et confestim surrexit puella: et ambulabat. Erat autē annorꝫ duodecī. Et obstupuerūt stupore maximo. Et p̄cepit illis uehementer: ut nemo id sciret. Et dixit dari illi manducare. Et egressus inde abijt in patriā suam: et sequebantur illū discipuli sui.

VI

Et facto sabbato: cepit in synagoga docere. Et multi audientes: admirabantur in doctrina eius dicētes. Unde huic hec omnia: Et que ē sapiencia que data est illi: et virtutes tales que ꝑ manus eius efficiuntur: Nōne iste est faber. filius marie: frater iacobi et ioseph et iude et symonis: Nonne et sorores eius hic nobiscū sunt: Et scandalizabantur in illo. Et dicebat eis ihus. Quia non est ꝓpheta sine honore: nisi in patria sua. et in cognacione sua et in domo sua. Et non poterat ibi virtutem ullam facere: nisi paucos infirmos impositis manibꝫ curauit. Et mirabatur ꝓpter incredulitatem eorꝫ. Et circuibat castella in circuitu docens. Et cōuocauit duodecim et cepit eos mittere binos: et dabat illis ptātem spirituū īmūdorꝫ. Et p̄cepit eis ne quid tollerēt in via nisi virgam tantū: non peram non panem. neqꝫ in zona es. sed calciatos sandalijs: et non induerentur duabꝫ tunicis. Et dicebat eis. Quocūqꝫ introieritis ī domū: illic manete donec exeatis inde. Et quicūqꝫ non receperint uos nec audierint uos: exeūtes inde excutite puluerem de pedibꝫ uris in testimoniū illꝰ. Et exeūtes: p̄dicabant ut penitenciam agerent. Et demonia multa eiciebant: et vngebant oleo egros multos. et sanabant. Et audiuit herodes rex. manifestū enī factū est nomē eius: et dicebāt. quia iohēs baptista resurrexit a mortuis: et ꝓpterea opantur virtutes in illo. Alij aūt dicebant: quia helyas est. Alij uero dicebant quia ꝓpheta ē: quasi unus ex ꝓphetis. Quo audito. herodes ait. Quē ego decollaui iohēm: hic a mortuis resurrexit. Ipē enī herodes misit ac tenuit iohēm: et vinxit eū in carcerem ꝓpter herodiadem uxorem philippi fr̄is sui: quia duxerat eam. Dicebat enī iohannes herodi. Non licet tibi habere uxorem fratris tui. Herodias autē insidiabatur illi: et uolebat occidere eum. nec poterat. Herodes enī metuebat iohānem: sciēs eum virū iustū et sanctū: et custodiebat eum. Et audito eo multa faciebat: et libenter eū audiebat. Et cum dies oportunus accidisset: herodes natalis sui cenam fecit principibꝫ et tribunis et primis galilee. Cumqꝫ introisset filia ipius herodiadis et saltasset. et placuissꝫ herodi simulqꝫ recūbentibꝫ: rex ait puelle. Pete a me qd̄ vis: et dabo tibi. Et iurauit illi. quia quicqꝫ petieris dabo tibi: licet dimidiū regni mei. Que cū exisset: dixit matri sue. Quid petam: Et illa dixit. Caput iohānis baptiste. Cumqꝫ introisset statim cū festinacione ad regem: petiuit dicens. Volo: ut ꝓtinus des mi in disco. caput iohannis baptiste. Et contristatus est rex. ꝓpter iusiurandū et ꝓpter simul recūbentes noluit eam contristare: sed misso spiculatore p̄cepit afferri caput eius in disco. Et decollauit eum in carcere: et attulit caput eius in disco. et dedit illud puelle: et puella dedit matri sue. Quo audito. discipuli eius venerūt et tulerūt corpus eius: et posuerūt illud in monumento. Et conuenientes apli ad ihm: renūciauerūt illi omnia que egerant et docuerant. Et ait illꝰ. Venite seorsū in desertum locū: et requiescite pusillū. Erant enī qui ueniebant et redibant multi: et nec manducandi spaciū habebant. Et

mr. l
mt. c xli
lu. xix
jo. lix

mr. li
mt. c xlii
lu. xxi
jo. xxxv

mr. lii
mr. lxxvi
lu. c lxix
mr. liii
mr. lxxxii
lu. lxxxvii & c x.

mr. liiii
mt. lxxxiii
lu. lxxxvii & c xii

mr. lv
mt. lxxxv
lu. lxxxviii
& c xiiii.

mr. lvi
lu. lxxxix

mr. lvii
mt. c xliii
lu. xc

mr. lviii

mr. lix
mt. c xliiii
lu. xii

mr. lx
mt. c xlv

mr. lxi
lu. xci

mr. lxii

mr. lxiii
mt. lxxvii

ascendentes in nauem: abierũt in desertum locũ seorsum. Et uiderũt eos abeuntes. et cognouerũt multi: et pedestres de omnibz ciuitatib' concurrerũt illuc: et p̃uenerunt eos. Et exiens uidit ihs turbam multã: et misertus est sup eos: quia erant sicut oues non habentes pastorem. Et cepit docere illos multa. Et cũ iam hora multa fieret: accesserũt discipuli eius dicentes. Desertus est locus hic: et iam hora p̃terijt. Dimitte illos: ut euntes in p̃ximas villas et uicos emant sibi cibos quos manducent. Et rndens ait illis. Date illis uos manducare. Et dixerũt ei. Euntes emamus denarijs ducentis panes: et dabimus eis manducare. Et dicit eis. Quot panes habetis? Ite et uidete. Et cum cognouissent. dicũt. Quinq: et duos pisces. Et p̃cepit illis: ut accumbere facerent omnes secũdm contubernia sup uiride fenũ. Et discubuerũt in p̃tes: p centenos et p quinquagenos. Et acceptis quinq: panibz et duobz piscibz. intuens in celũ benedixit et fregit panes: et dedit discipulis suis ut ponerent ante eos. Et duos pisces diuisit omnibz. Et manducauerũt omnes: et saturati sũt. Et sustulerũt reliquias fragmentor duodecim cophinos plenos: et de piscibz. Erant autẽ qui manducauerũt: quinq milia uirorum. Et statim coegit discipulos suos ascendere nauem. ut p̃cederent eũ trans fretum ad bethsaidam: dũ ipe dimitteret plm. Et cum dimisisset eos: abijt in montẽ orare. Et cũ sero esset: erat nauis in medio mari. et ipe solus in tra. Et uidens eos laborantes in remigando: erat enim uentus contrarius eis. Et circa quartam uigiliam noctis uenit ad eos ambulans sup mare: et uolebat p̃terire eos. At illi ut uiderũt eum ambulantem sup mare: putauerũt fantasma esse. et exclamauerũt. Omnes enim eum uiderunt: et conturbati sunt. Et statim locutus est cum eis: et dixit illis. Confidite. ego sum: nolite timere. Et ascendit ad illos in nauem: et cessauit uentus. Et plus magis intra se stupebant. Non enim intellexerant de panibz: erat enim cor illorum obcecatum. Et cum transfretassent: uenerũt in terram genezareth. et applicuerũt. Cumq; egressi essent de naui: continuo cognouerũt eum. Et percurrentes uniuersam regionem illam: ceperũt in grabatis eos qui se male habebant circũferre. ubi audiebat eum esse. Et quocũq; introibat in uicos uel in uillas aut ciuitates. in plateis ponebant infirmos: et deprecabantur eum ut uel fimbriam uestimenti eius tangerent. Et quotquot tangebant eum: salui fiebant.

Et conuenerũt ad eum pharisei: et quidam de scribis uenientes ab hierosolymis. Et cum uidissent quosdam ex discipulis eius. communibz manibz id est non lotis manducare panes: uituperauerũt. Pharisei enim et omnes iudei nisi crebro lauerint manus non manducant. tenentes traditiones seniorum: et a foro nisi baptizentur non comedũt. Et alia multa sunt que tradita sunt illis seruare: baptismata calicum. et urceorum. et cramenthorum et lectorum. Et interrogabant eum pharisei et scribe. Quare discipuli tui non ambulant iuxta traditionem seniorum: sed communibz manibus manducant panem? At ille rndens dixit eis. Bene prophetauit ysaias de uobis ypocritis: sicut scriptum est. Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longe est a me. Frustra autem me colunt: docentes doctrinas et p̃cepta hominum. Relinquentes enim mandatum dei: tenetis traditiones hominum. Baptismata urceorum et calicum: et alia similia his facitis multa. Et dicebat illis. Bene irritum facitis p̃ceptum dei: ut traditionem uestram seruetis. Moyses enim dixit. Honora patrem tuum et matrem tuam. Et qui maledixerit patri aut matri: morte morietur. Vos autem dicitis. Si dixerit homo patri aut matri. corban quod est donum quodcunq; ex me tibi pro

ajr lxiij
ajr c xlvm
lu. xviij

ajr lxv
ajr c xlvm

ajr lxvi
ajr c xlix
lu. xviij et xxvo.
ajr lxvij
ajr c l.
jo. li.

derit. et ultra non dimittitis eū q̄cq̄m
facere patri suo aut matri rescindentes
uerbū dei. p̄ tradicionem ur̄am quā tra
didistis: et similia multa huiusmōi fa
citis. Et aduocans iterū turbam: dice
bat illis. Audite me omēs: et intelligi
te. Nichil est extra hominē introiens
in eum qd̄ possit eū coinq̄nare: sed que
de homīe p̄cedūt. illa sunt que cōmuni
cant hominē. Si quis habet aures au
diendi audiat. Et cū introisset in domū
a turba: interrogabant eū discipli eius
p̄abolam. Et ait illis. Sic et uos īprudē
tes estis: Non intelligitis quia omne ex
trinsecus introiens in hoīem non potest
eum cōmunicare: quia non introijt in
cor eius. sed in ventrem et in secessū exijt
purgans omēs escas: Dicebat autē: qm̄
que de homīe exeunt. illa cōmunicant ho
minē. Abintus eū de corde hoīm cogita
ciones male p̄cedūt: adulteria. fornica
ciones. homicidia. furta. auaricie. nequi
cie. dolus. īpudicicia. oculus malus. blas
phemia. sup̄bia. stulticia. Omīa hec ma
la abintus p̄cedūt: et cōmunicant hoīem.
Et inde surgens: abijt in fines tyri et sy
donis. Et ingressus domū neminē uolu
it scire: et non potuit latere. Mulier eū
statim ut audiuit de eo cuius filia habebat
sp̄m īmūdum: intrauit et procidit ad pe
des eius. Erat autē mulier gentilis: scyro
phenissa gn̄e. Et rogabat eum: ut demo
niū eiceret de filia eius. Qui dixit illi. Si
ne prius saturari filios. Non est eū bo
nū sumīe panē filioꝝ: et mittē canibus.
At illa rn̄dit: et dicit ei. Utiq; dn̄e. Nam
et catelli sub mensa comedūt de micis pu
eroꝝ. Et ait illi. Propter hūc sermonē ua
de: exijt demoniū de filia tua. Et cū abis
set domū suam: īuenit puellā iacentem
sup̄ lectū. et demoniū exisse. Et iterum
exiens de finib⁹ tyri venit p̄ sydonē ad
mare galilee: int̄ medios fines decapo
leos. Et adducūt ei surdū et mutū: et de
p̄cabantur eum ut īponat illi manū.
Et app̄hendens eum de turba seorsū: mi

sit digitos suos in auriculas eius. Et ex
puens. tetigit linguā eius. Et suspiciens
in celū ingenuit: et ait illi. Effeta: qd̄
ē adap̄ire. Et statim ap̄te sunt aures e
ius: et solutū est vinculū lingue eius:
et loquebatur recte. Et p̄cepit illis: ne
cui dicerent. Quanto autē eis p̄cipie
bat. tantomagis plus predicabant: et
eo amplius āmirabantur dicentes. Be
ne omīa fecit: et surdos fecit audire ⁊ mu
tos loqui.

VIII

In illis diebꝫ iterū cum turba multa eēt
cū ihu. nec haberent qd̄ manducarent:
cōuocatis discipulis ait illis. Miseror su
per turbam: quia ecce iam triduo susti
nent me: nec habent qd̄ manducent. Et
si dimisero eos ieiunos in domū suā: de
ficient in via. Quidam eū ex eis delonge
venerunt. Et rn̄derūt ei discipuli sui. Un
de istos poterit quis hic saturare panibꝫ
in solitudine: Et interrogauit eos. Quot
panes habetis: Qui dixerūt. Septem.
Et p̄cepit turbe discūbere sup̄ t̄ram. Et
accipiens septem panes. gracias agens
fregit: et dabat discipulis suis ut appo
nerent. Et apposuerunt turbe. Et habe
bant pisciculos paucos. Et ip̄os bn̄dix
it: et iussit apponi. Et manducauerunt:
et saturati sunt. Et sustulerūt qd̄ sup̄a
uerat de fragmentis: septē sportas. Erant
autē qui manducauerūt quasi q̄tuor mi
lia: et dimisit eos. Et statim ascendens
nauem cum discipulis suis: uenit in par
tes dalmanutha. Et exierūt pharisei et ce
perunt conquirē cum eo: querentes ab il
lo signū de celo. temptantes eū. Et inge
miscens spiritu ait. Quid gn̄acio ista q̄
rit signū: Amen dico uobis: si dabitur
generacioni isti signū. Et dimittens eos:
ascendens iterū nauem. abijt trans fretū.
Et obliti sunt sumīe panes: et nisi vnū
panem non habebant secū in naui. Et p̄
cipiebat eis dicens. Videte et cauete a fer
mento phariseoꝝ: et fermento herodis.
Et cogitabant ad alt̄utrū dicentes: quia
panes non habemus. Quo cognito ihs:

ait illis. Quid cogitatis quia panes nõ
habetis? Nondũ cognoscitis nec intelli
gitis? Adhuc cecatũ habetis cor vr̃m? O
culos habentes non videtis. et aures ha
bentes non auditis? nec recordamũ qñ
q̃nq; panes fregi in quĩq; milia. et quot
cophinos fragmentoꝝ plenos sustulistis?
Dicũt ei. Duodecim. Quando et septẽ pa
nes in q̃tuor milia? quot sportas frag
mentoꝝ tulistis? Et dicũt ei. Septẽ. Et
dicebat eis. Quomõ nondũ intelligitis?
Mr. lxxxi Et veniũt bethsaida. et adducũt ei cecũ:
et rogabant eũ ut illũ tangeret. Et app̃
hensa manu ceci: eduxit eũ extra vicum.
Et expuens in oculos eius. ĩpositis ma
nibus suis: interrogauit eum si aliquid
videret. Et aspiciens ait. Video homines
velut arbores ambulantes. Deinde ite
rũ imposuit manus sup oculos eius: et
cepit videre. Et restitutus est: ita ut vide
ret clare omĩa. Et misit illũ in domũ su
am dicens. Vade in domũ tuã. Et si in
Mr. lxxxii Mt. c lxvi Lu. xciii Jo. lxxiiii & xvii. vicũ introieris: nemĩ dixeris. Et egressꝰ
est ihs et discipuli eius in castella cesa
ree philippi: et in via interrogabat discipu
los suos dicens eis. Quem me dicunt
esse hoĩes? Qui rñderũt illi dicentes. Jo
hannẽ baptistam? alij helyam: alij ve
ro quasi vnũ de ꝓphetis. Tunc dicit illis.
Mr. lxxxiii Mt. c lxvii Lu. xcv Vos vero quẽ me dicitis ẽẽ? Rñdens pe
trus ait ei. Tu es xp̃us. Et cõminatus
est eis: ne cui dicerent de illo. Et cepit do
cere illos: qm̃ oportet filiũ hom̃is mul
ta pati et reꝓbari a senioribꝫ et a sũmis
sacerdotibꝫ et scribis. et occidi. et post tres
dies resurgere. Et palam verbũ loqueba
Mr. lxxxiiii Mt. c lxix tur. Et apprehendens eũ petrus: cepit in
crepare eum. Qui cõuersus et videns
discipulos suos: cõminatus est petro di
cens. Vade retro me sathanas: qm̃ non
Mr. lxxxv Mt. c lxx Lu. xcvi sapis que dei sunt. sed que sũt hoĩm. Et
conuocata turba cũ discipul' suis: dixit
eis. Si quis vult me sequi: deneget semet
ipm̃. et tollat crucẽ suam et sequat̃ me.
Qui eñ voluit aĩam suam saluã facẽ:
ꝑdet eam. Qui autẽ ꝑdiderit aĩam suã
ꝓpter me et euangeliũ: saluã eam faciet.
Quid eñ ꝓderit homĩ si lucretur mun
dũ totũ? et detrimentũ faciat anime su
e? Aut quid dabit homo cõmutacionis
pro anima sua? Qui eñ me confessus
fuerit et mea verba in gñacione ista ad
ultera et peccatrice: et filius hom̃is con
fitebitur eũ cũ venerit in gloria patris
sui cũ angelis suis.

IX

Et dicebat illis. Amen dico vob:
quia sunt quidam de hic stanti
bus qui non gustabũt mortẽ.
donec videant regnũ dei veniens in vir
tute. Et post dies sex assũpsit ihs petrũ
et iacobũ et iohannẽ. et ducit illos ĩ mon
tem excelsũ seorsũ solos: et transfigura
tus est coram ipis. Et vestimenta eius
facta sunt splendencia et candida nimis
velut nix: qualia fullo sup terrã nõ po
test candida facere. Et apparuit illis he
lyas cũ moyse: et erant loquentes cum
ihu. Et rñdens petrus: ait ihu. Rabbi:
bonũ est nos hic esse. Et faciamus tria
tabernacula: tibi vnũ. et moysi vnũ. et
helye vnũ. Non eñ sciebat quid diceret.
Erant eñ timore exterriti. Et fcã est nu
bes obũbrans eos. Et venit vox de nube
dicens. Hic est filius meus carissimus:
audite illũ. Et statim circũspicientes nẽ
nẽ ãpli' viderũt nisi ihm tantũ secũ. Et des
cendentibꝫ illis de monte? p̃cepit illis ne
cui que vidissẽt narrarent: nisi cũ filius
hom̃is a mortuis resurrexerit. Et verbũ
continuerũt apud se: conquirentes quid es
set cũ a mortuis resurrexerit. Et interroga
bant eum dicentes. Quid ergo dicũt phi
risei et scribe? quia helyam oportet pri
mũ venire? Qui rñdens ait illis. Hely
as cum venerit: p̃mo restituet omĩa. Et
quomõ scriptũ est in filiũ hom̃is? ut mul
ta paciatur et contempnat̃? Sꝫ dico vo
bis qꝛ et helyas venit? et fecerũt illi que
cũq; voluerunt: sicut scriptũ ẽ de eo. Et ve
niens ad discipulos suos: vidit turbam
magnã circa eos. et scribas conquirẽtes
cũ illis. Et confestim om̃is ꝓplus videns

ihm stupefactus est et expauerunt: et ac
currentes salutabant eum. Et interroga
uit eos. Quid inter uos conquiritis? Et
rndens unus de turba dixit. Magr: at
tuli filiu meu ad te. habente spiritu mu
tu. Qui ubicuq; eum apprehenderit. alli
dit eum: et spumat et stridet dentib;. et
arescit. Et dixi discipul' tuis ut eicerent
illum: et non potuerunt. Qui rndens eis.
dicit. O gnacio incredula qndiu aput
uos ero? qdiu uos paciar? Afferte illum
ad me. Et attulerunt eum. Et cu uidisset
illu: statim spus conturbauit eu. Et eli
sus in tra: uolutabatur spumans. Et in
terrogauit patrem eius. Qntu tempis e.
ex quo hoc ei accidit? At ille ait. ab infa
cia. Et frequent eum et in ignem et in a
quas misit: ut eum pderet. Sed si quid
potes: adiuua nos. misertus nri. Ihus
aute ait illi. Si potes credere: omia possi
bilia credenti. Et continuo exclamans pa
ter pueri: cu lacrimis aiebat. Credo dne:
adiuua incredulitate meam. Et cu uide
ret ihus concurrentem turbam: comina
tus est spiritui immundo dicens illi. Surde
et mute spus. ego tibi pcipio exi ab eo. et
amplius ne introeas in eu. Et clamans
et multu discerpens eum: exiit ab eo. Et
factus est sicut mortuus: ita ut multi
dicerent quia mortuus est. Ihus autem
teneus manu eius eleuauit illu: et surrex
it. Et cu introisset in domu: discipuli eius
secreto interrogabant eum. Quare nos no
potuim eicere eum? Et dixit illis. Hoc ge
nus in nullo potest exire: nisi in oracione
et ieiunio. Et inde profecti pgrediebant
galyleam: nec uolebat quequm scire. Do
cebat aute discipulos suos: et dicebat il
lis. Qm filius homis tradetur in man
hoim et occident eum: et occisus tercia di
e resurget. At illi ignorabant uerbu: et
timebant eum interrogare. Et uenerunt
capharnaum. Qui cu domi essent: inter
rogabat eos. Quid in via tractabatis?
Et illi tacebant. Siquidem inter se in via
disputauerant: quis esset illor maior. Et

residens uocauit duodecim: ait et illis. Si
quis uult primus ee: erit oim nouissim
et oim minister. Et accipiens puerum: statu
it eum in medio eor. Quem cu coplex
us esset: ait illis. Quisquis unu ex hui
modi pueris recepit in noie meo: me re
cipit. Et quicuq; me susceperit: non me
suscipit. sed eum qui me misit. Rndit
illi iohes dicens. Magister uidimus
quedam in nomine tuo eicientem demoia.
qui non sequitur nos: et phibuim eum.
Ihus aute ait. Nolite phibere eu. Neo
est eni qui faciat uirtute in nomine me
o: et possit cito male loqui de me. Qui
eni non est aduersu uos: pro uobis est.
Quisquis eni potu dederit uobis calice
aque in nomine meo. qa xpi estis: ame
dico uobis. no pdet mercedem sua. Et qs
quis scandalizauerit unu ex hiis pusil
lis credentib; in me: bonu est ei magis
si circudaretur mola asinaria collo eius.
et in mare mitteretur. Et si scandalizaue
rit te manus tua: abscide illam. Bonu
est tibi debilem introire in uitam: qm
duas manus habente ire in gehenna
in ignem inextinguibilem: ubi uermis
eor non moritur. et ignis non extingui
tur. Et si pes tuus te scandalizat: ampu
ta illum. Bonu est tibi claudu introire
in uitam etnam: qm duos pedes habente
mitti in gehenna ignis inextinguibil':
ubi uermis eor non moritur. et ignis
non extinguitur. Qd si oculus tuus sca
dalizat te: eice eu. Bonu est tibi luscum
introire in regnu dei: qm duos oculos ha
bente mitti in gehennam ignis: ubi u
mis eor non moritur. et ignis non ex
tinguitur. Omis eni igne sallietur: et
omnis uictima sallietur. Bonu est sal.
Qd si sal insulsum fuerit: in quo illud
condietis? Habete in uobis sal: et pace
habete inter uos.

X

Et inde exurgens: uenit in fines
iudee ultra iordanen. Et conue
nerunt iteru turbe ad eu: et sicut
consueuerat iteru docebat illos. Et acce

dentes pharisei: interrogabant eum si licet
viro uxorem dimittere. temptantes e
um. At ille respondens dixit eis. Quid vo
bis precepit moyses? Qui dixerunt. Mo
yses permisit libellum repudii scribere et di
mittere. Quibus respondens ihesus ait. Ad du
riciam cordis vestri scripsit vobis preceptum
istud. Ab initio autem creature masculum
et feminam fecit eos deus: et dixit. Propter
hoc relinquet homo patrem suum et matrem
et adherebit ad uxorem suam: et erunt
duo in carne una. Itaque iam non sunt
duo: sed una caro. Quod ergo deus coniunx
it: homo non separet. Et in domo iterum
discipuli eius de eodem interrogauerunt
eum. Et dixit illis. Quicumque dimiserit
uxorem suam et aliam duxerit: adul
terium committit super eam. Et si uxor dimi
serit virum suum et alii nupserit: mechatur.
Et offerebant illi paruulos: ut tangeret
illos. Discipuli autem comminabantur offe
rentibus. Quos cum uideret ihesus: indig
ne tulit. et ait illis. Sinite paruulos ve
nire ad me: et ne prohibueritis eos. Tali
um est enim regnum dei. Amen dico vobis:
quisquis non recepit regnum dei velut
paruulus. non intrabit in illud. Et com
plexans eos. et imponens manus super
illos: benedicebat eos. Et cum egressus
esset in via: precurrens quidam genu flexo
ante eum. rogabat eum dicens. Magister
bone: quid faciam ut vitam eternam per
cipiam? Ihesus autem dixit ei. Quid me di
cis bonum? Nemo bonus: nisi unus deus.
Precepta nosti? Ne adulteres. ne occidas.
ne fureris. ne falsum testimonium dixeris. ne
fraudem feceris: honora patrem tuum et ma
trem. At ille respondens ait illi. Magister:
omnia hec obseruaui a iuuentute mea.
Ihesus autem intuitus eum dilexit eum: et dix
it illi. Unum tibi deest. Vade quecumque ha
bes vende et da pauperibus: et habebis the
saurum in celo: et veni sequere me. Qui con
tristatus in verbo: abiit merens. Erat
enim habens possessiones multas. Et circum
spiciens ihesus: ait discipulis suis. Quam

difficile qui pecunias habent in regnum
dei introibunt. Discipuli autem obstupes
cebant in verbis eius. At ihesus rursus res
pondens: ait illis. Filioli: quam difficile est
confidentes in pecuniis. in regnum dei intro
ire. Facilius est camelum per foramen acus
transire: quam diuitem intrare in regnum dei.
Qui magis admirabantur: dicentes ad
semetipsos. Et quis potest saluus fieri? Et in
tuens eos ihesus ait. Apud homines impossi
bile est: sed non apud deum. Omnia enim
possibilia sunt apud deum. Et cepit petrus
ei dicere. Ecce dimisimus omnia: et secuti su
mus te. Respondens ihesus ait. Amen dico vo
bis: nemo est qui reliquerit domum aut fratres
aut sorores. aut patrem aut matrem. aut
filios aut agros propter me et propter euangeli
um: qui non accipiet cencies tantum nunc
in tempore hoc. domos et fratres et sorores et
matres et filios. et agros cum persecucionibus.
et in seculo futuro vitam eternam. Multi
autem erunt primi nouissimi: et nouissimi pri
mi. Erant autem in via ascendentes in ihe
rosolimam: et precedebat illos ihesus. Et stupe
bant: et sequentes timebant. Et assumens
iterum duodecim: cepit illis dicere que essent
ei ventura. Quia ecce ascendimus ihero
solimam: et filius hominis tradetur principi
bus sacerdotum et scribis et senioribus: et dam
nabunt eum morte. Et tradent eum gen
tibus et illudent ei: et conspuent in eum.
et flagellabunt eum. et interficient eum: et ter
cia die resurget. Et accedunt ad eum iacobus
et iohannes filii zebedei. dicentes. Magister:
volumus ut quodcumque petierimus facias nobis.
At ille dixit eis. Quid vultis ut faciam
vobis? Et dixerunt. Da nobis. ut unus
ad dexteram tuam et alius ad sinistram tuam.
sedeamus in gloria tua. Ihesus autem ait e
is. Nescitis quid petatis. Potestis bibere
calicem quem ego bibo: aut baptismo quo e
go baptizor baptizari? At illi dixerunt ei.
Possumus. Ihesus autem ait eis. Calicem quidem
quem ego bibo bibetis. et baptismo quo
ego baptizor baptizabimini: sedere autem ad
dexteram meam uel ad sinistram non est meum

Mr. c iiij
Mr. c v
Mt. c xc
Lu. c xcv
Mr. c vi
Mt. c xcii
Lu. c xvi
Mr. c vii
Mt. c xciii
Lu. c xviii
& c xxi.
Mr. c viii
Mt. c xciii
Lu. c xix
& c lii.
Mr. c ix
Mt. c xcv
Lu. c xx.

dare uobis: sed quibz patū est. Et audiē
tes dixerūt: ecce rex tuus uenit tibi mansu
etus. Discipuli aut eius non cognouerūt
eum primum: sed quia glorificatus est ihc
tunc recordati sunt quia hec erant scripta
de eo: et hec fecerunt ei. Turba ergo que
erat cum eo testimoniū perhibebat quia
lazarum de monumento euocauit et suscitauit
eum a mortuis. Propterea et obuiauit ei turba
quia audierunt eum fecisse hoc signum. Pha
risei ergo dixerunt ad semetipsos: Videtis
quia nichil proficimus: ecce mundus totus
post eum abiit. Erant autem gentiles quidam
ex eis qui ascenderant ut adorarent in die
festo. Hi ergo accesserunt ad philippum qui
erat a bethsaida galilee: et rogabant eum
dicentes: domine volumus iesum videre. Venit
philippus et dicit andree: et iterum andreas
et philippus dixerunt iesu. Iesus autem re
spondit eis dicens: Venit hora ut clarifice
tur filius hominis. Amen amen dico uobis:
nisi granum frumenti cadens in terram mor
tuum fuerit ipsum solum manet: si autem
mortuum fuerit multum fructum affert. Qui
amat animam suam perdet eam: et qui odit
animam suam in hoc mundo in vitam eternam
custodit eam. Si quis mihi ministrat me sequa
tur: et ubi sum ego illic et minister meus erit.
Si quis mihi ministrauerit honorificabit eum
pater meus. Nunc anima mea turbata est: et
quid dicam? Pater clarifica nomen tuum.
Venit ergo vox de celo: Et clarificaui et iterum
clarificabo. Turba ergo que stabat et audie
rat dicebat tonitruum factum esse. Alii dice
bant angelus ei locutus est. Respondit iesus
et dixit: Non propter me hec vox venit sed
propter vos. Nunc iudicium est mundi: nunc
princeps huius mundi eicietur foras. Et ego
si exaltatus fuero a terra omnia traham ad
me ipsum. Hoc autem dicebat significans qua
morte esset moriturus. Respondit ei turba:
Nos audiuimus ex lege quia christus manet
in eternum: et quomodo tu dicis oportet exal
tari filium hominis? Quis est iste filius ho
minis? Dixit ergo eis iesus: Adhuc modicum
lumen in vobis est. Ambulate dum lucem
habetis ut non tenebre vos comprehendant:
et qui ambulat in tenebris nescit quo vadat.
Dum lucem habetis credite in lucem ut filii
lucis sitis. Hec locutus est iesus: et abiit et
abscondit se ab eis. Cum autem tanta signa
fecisset coram eis non credebant in eum: ut
sermo ysaie prophete impleretur quem dixit:
Domine quis credidit auditui nostro: et bra
chium domini cui revelatum est? Propterea
non poterant credere quia iterum dixit ysaias:
Excecauit eorum oculos et indurauit eorum
cor: ut non videant oculis et intelligant corde
et convertantur et sanem eos. Hec dixit ysaias
quando vidit gloriam eius et locutus est de eo.
Verumtamen et ex principibus multi crede
runt in eum: sed propter pharisseos non con
fitebantur ut de synagoga non eicerentur.
Dilexerunt enim gloriam hominum magis
quam gloriam dei. Iesus autem clamabat et
dicebat: Qui credit in me non credit in me
sed in eum qui misit me. Et qui videt me
videt eum qui misit me. Ego lux in mundum
veni: ut omnis qui credit in me in tenebris
non manet. Et si quis audierit verba mea et
non custodierit ego non iudico eum. Non enim
veni ut iudicem mundum: sed ut salvificem
mundum. Qui spernit me et non accipit verba
mea habet qui iudicet eum. Sermo quem locu
tus sum ille iudicabit eum in novissimo die.
Quia ego a meipso non locutus sum: sed qui
misit me pater ipse mandatum dedit mihi
quid dicam et quid loquar. Et scio quia
mandatum eius vita eterna est. Que ergo
ego loquor sicut dixit mihi pater sic loquor.

CAPITULUM XII

Ante autem diem festum pasche sciens
iesus quia venit hora eius ut transeat
ex hoc mundo ad patrem: cum dilexisset
suos qui erant in mundo in finem dilexit eos.
Et cena facta cum diabolus iam misisset in
cor ut tradat eum iudas symonis iscariotes:
sciens quia omnia dedit ei pater in manus et
quia a deo exiit et ad deum vadit: surgit a
cena et ponit vestimenta sua: et cum accepis
set linteum precinxit se. Deinde mittit aquam
in pelvim et cepit lavare pedes discipulorum
et extergere linteo quo erat precinctus. Venit
ergo ad simonem petrum. Et dicit ei petrus:
Domine tu mihi lavas pedes? Respondit iesus
et dixit ei: Quod ego facio tu nescis modo:
scies autem postea. Dicit ei petrus: Non la
vabis mihi pedes in eternum. Respondit ei
iesus: Si non lavero te non habebis partem
mecum. Dicit ei simon petrus: Domine non
tantum pedes meos sed et manus et caput.
Dicit ei iesus: Qui lotus est non indiget nisi
ut pedes lavet sed est mundus totus. Et vos
mundi estis sed non omnes. Sciebat enim
quisnam esset qui tradebat eum propterea
dixit non estis mundi omnes. Postquam ergo
lavit pedes eorum et accepit vestimenta sua
cum recubuisset iterum dixit eis: Scitis quid
fecerim vobis? Vos vocatis me magister et
domine et bene dicitis sum etenim. Si ergo
ego lavi pedes vestros dominus et magister
et vos debetis alter alterius lavare pedes.
Exemplum enim dedi vobis ut quemadmodum
ego feci vobis ita et vos faciatis. Amen amen
dico vobis non est servus maior domino suo
neque apostolus maior est eo qui misit illum.
Si hec scitis beati eritis si feceritis ea. Non
de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim
sed ut adimpleatur scriptura: qui manducat
mecum panem levabit contra me calcaneum
suum. Modo dico vobis antequam fiat: ut
cum factum fuerit credatis quia ego sum.
Amen amen dico vobis: qui accipit si quem
misero me accipit: qui autem me accipit
accipit eum qui misit me. Cum hec dixisset
iesus turbatus est spiritu: et protestatus est
et dixit: Amen amen dico vobis quia unus
ex vobis tradet me. Aspiciebant ergo ad
invicem discipuli hesitantes de quo dicebat.
Erat autem recumbens unus ex discipulis
eius in sinu iesu quem diligebat iesus. Annuit
ergo huic simon petrus et dixit ei: Quis est
de quo dicit? Cum ergo recubuisset ille sic
super pectus iesu dicit ei: Domine quis est?
Respondit iesus: Ille est cui ego intinctum
panem porrexero. Et cum intinxisset panem
dat iude symonis iscarioti. Et post buccel
lam introivit in illum satanas. Et dicit ei
iesus: Quod facis fac citius. Hoc autem nemo
scivit discumbentium ad quid dixerit ei. Quidam
enim putabant cum loculos haberet iudas quia
dixisset ei iesus: Eme ea que opus habemus
ad diem festum aut egenis ut aliquid daret.
Cum ergo accepisset ille bucellam exivit con
tinuo. Erat autem nox. Cum ergo exisset dicit
iesus: Nunc clarificatus est filius hominis:
et deus clarificatus est in eo. Si deus clarifi
catus est in eo et deus clarificabit eum in
semetipso: et continuo clarificabit eum. Filioli
adhuc modicum vobiscum sum. Quereretis me
et sicut dixi iudeis quo ego vado vos non
potestis venire: et vobis dico modo. Mandatum
novum do vobis ut diligatis invicem sicut
dilexi vos ut et vos diligatis invicem. In hoc
cognoscent omnes quia discipuli mei estis si
dilectionem habueritis ad invicem. Dicit ei
simon petrus: Domine quo vadis? Respondit
iesus: Quo ego vado non potes me modo sequi
quo autem postea sequeris. Dicit ei petrus:
Quare non possum te modo sequi? Animam
meam pro te ponam. Respondit iesus: Animam
tuam pro me ponas? Amen amen dico tibi non
cantabit gallus donec ter me negabis.

CAPITULUM XIII

Antequam autem veniret iesus ad mon
tem oliveti: venit bethaniam ubi fuerat
lazarus mortuus quem suscitauit iesus.
Fecerunt autem ei cenam ibi: et martha mi
nistrabat: lazarus autem unus erat de re
cumbentibus. Maria ergo accepit libram
unguenti nardi pistici preciosi: et unxit pe
des iesu et extersit capillis suis pedes eius:
domus autem impleta est ex odore unguenti.
Dicit ergo unus ex discipulis eius iudas
symonis iscariotes qui eum erat tradi
turus: Quare hoc unguentum non venditum
est trecentis denariis et datum est egenis?
Dixit autem hoc non quia de egenis pertine
bat ad eum: sed quia fur erat et loculos
habens de ferebat que mittebantur. Dixit
ergo iesus: Sine illam ut in diem sepulture
mee servet illud. Nam egenos semper habe
tis vobiscum me autem non semper habetis.
Cognovit ergo turba multa ex iudeis quia
ibi est: et venerunt non propter iesum tan
tum ut et lazarum viderent quem suscitauit
a mortuis. Cogitauerunt autem principes sa
cerdotum ut et lazarum interficerent quia
multi propter illum abibant ex iudeis et
credebant in iesum. In crastinum autem
turba multa que venerat ad diem festum
cum audisset quia venit iesus hierosolymam
tulerunt ramos palmarum et processerunt
obviam ei et clamabant: Osanna benedictus
qui venit in nomine domini rex israel. Et
invenit iesus asellum et sedit super eum
sicut scriptum est: Noli timere filia sion:
ecce rex tuus venit sedens super pullum
asine. Hec non cognouerunt discipuli eius
primum: sed cum glorificatus fuisset iesus
tunc recordati sunt quia hec erant scripta
de eo et hec fecerunt ei. Turba ergo que
erat cum eo testimonium perhibebat quia
lazarum vocauit de monumento et suscitauit
eum a mortuis. Propterea et obviauit ei turba
quia audierunt eum fecisse hoc signum. Pha
risei ergo dixerunt ad semetipsos: Videtis
quia non

Qđ si uos uon dimiserins: nec pat vi
qui in celis est dimittet uobis pcā urā.
Et uenuīt rursus ihersolimā. Et cum
ambularet in templo: accedūt ad eum
sūmi sacerdotes et scribe. et seniores et di
cunt illi. In qua potestate hec facis? Et
quis tibi dedit hanc pōtatem. ut ista fa
cias? Ihus aut rūdens: ait illis. Int
rogabo uos et ego vnū uerbū. et rūdete
mi: et dicam uobis in qua pōtate hec fa
cio. Baptisma iohannis de celo erat.
an ex hoīb? Rūdete mi. At illi cogita
bant secū dicentes. Si dixerimus de ce
lo: dicet nobis. Quare non credidistis
ei? Si dixerim? ex hoīb? timemus
plm. Omnes enim habebant iohan
nem: quia uere ypheta erat. Et rūdentes:
dicūt ad ihm. Nescim? Et rūdens ihs:
ait illis. Nec ego dico uobis: in qua
potestate hec facio.

XII

Et cepit illis in pabolis loqui.
Vineam plantauit homo et
circūdedit sepem. et fodit lacū
et edificauit turrim. et locauit eam a
gricolis: et peregre profectus est. Et misit
ad agricolas in tempe seruū: ut ab a
gricolis acciperet de fructu vinee. Qui
apprehensum eū ceciderūt: et dimiserūt
eum uacuū. Et iterū misit ad illos a
liū seruū: et illū in capite vulnerave
runt. et contumelijs affecerūt. Et rur
sum aliū misit: et illū occiderūt. Et
plures alios: quosdā cedentes. alios ve
ro occidentes. Adhuc ergo vnū habens
filiū karissimū: et illum misit ad eos
nouissimū dicens. Quia reuerebunt
filiū meū. Coloni aut dixerūt ad inui
cem. Hic est heres: venite occidam? eū:
et nr̄a erit hereditas. Et apprehenden
tes eū occiderūt: et eiecerunt extra vi
neam. Qđ ergo faciet dns vinee? Ve
niet et perdet colonos: et dabit vineā alijs.
Nec scripturā hanc legistis. lapidē quē
reprobauerūt edificantes. hic factus est
in caput anguli: a dño factū est istud:
et est mirabile in oculis nr̄is? Et quere
bant eum tenere: et timuerūt turbam.
Cognouerūt enī: qm ad eos pabolam
hanc dixerit. Et relicto eo abierūt. Et mit
tunt ad eum quosdam ex phariseis et he
rodianis: ut eū caperent in uerbo. Qui
venientes dixūt ei. Magister scimus qui
a uerax es: et non curas quēqm. Non e
nim vides in faciem hoīm: sed in ueri
tate viam dei doces. Licet dare tributum
cesari? an non dabimus? Qui sciens
uersutiam eorum ait illis. Quid me tēp
tatis? Afferte mihi denariū. ut videam.
At illi attulerūt ei. Et ait illis. Cuius
est ymago hec et inscriptio? Dixūt illi.
Cesaris. Rudens aut ihs: dixit illis.
Reddite igitur que sunt cesaris cesari:
et que sunt dei deo. Et mirabant? in eo.
Et uenūt ad eū saducei qui dicūt resur
rectionē non ee: et interrogabant eū dicē
tes. Magister. moyses nobis scripsit ut
si cuius frater mortuus fuerit et dim
serit uxorem. et filios non reliquerit:
accipiat frater eius uxorem ipius. et re
suscitet semen fratri suo. Septem ergo
fratres erant: et primus accepit uxorem.
et mortuus est non relicto semine. Et se
cundus accepit eam et mortuus est: et ne
que reliquit semen. Et tertius similiter.
Et acceperūt eam similiter septem: et
non reliquerūt semen. Nouissima om
nium defuncta est et mulier. In resurrē
one ergo cum resurrexerint. cuius de hys
erit uxor? Septem enim habuerūt eā
uxorem. Et rūdens ihs: ait illis. Non
ne ideo erratis? non scientes scripturas
neq virtutem dei? Cum enim a mortuis
resurrexerint: neq nubent neq nuben
tur. sed sunt sicut angeli in celis. De
mortuis aut qđ resurgant non legi
stis in libro moysi sup rubū? quomodo
dixerit illi deus inquiens. ego sum deus
abraham et deus ysaac et deus iacob?
Non est deus mortuor: sed vivor. Vos
ergo multū erratis. Et accessit vnus de
scribis qui audierat illos conquirentes.
et videns qm bene illis rūderat: inter

gnuit eum qđ esset p̃nus oīm mandatum. Ihūs autē rīdit ei: quia p̃nus oīm mandatū est. Audi isrl. dūs deus tuus est: et diliges dūm deū tuū ex toto corde tuo. et ex tota aīma tua. et ex tota mente tua. et ex tota virtute tua. Hoc est p̃nus mandatū. Secdus autē simile est illi. Diliges. prīmus tuus tanq̄ teipm. Nullus hoz aliud mandatū non est. Et ait illi scriba. Bene magr in veritate dixisti. quia unus ē. et nō est alius p̃ter eum. Et ut diligat ex toto corde. et ex toto intellectu. et ex tota anima et ex tota fortitudine. et diligē proximū tanq̄ seipm: maius est oīb holocaustomatiz et sacrificiis. Ihūs autē videns q̄ sapienter rīdisset: dixit illi. Non es longe a regno dei. Et nemo iam audebat eum interrogare. Et rīdens ihūs: docebat docens in templo. Quomodo dicūt scribe xp̃m filium esse dauid: Ipe enim dauid dixit in sp̃u sancto. Dixit dūs dño meo sede a dextris meis: donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuoz. Ipe ergo dauid dicit eum dñm: et unde est filius eius? Et multa turba eum libenter audiuit. Et dicebat eis in doctrina sua. Cauete a scribis. qui volunt in stolis ambulare. et salutari in foro. et in primis cathedris sedē in synagogis. et primos discubitus in cenis: qui deuorant domos viduaz sub obtentu plure oratiois. Hi accipient prius iudiciū. Et sedens ihūs contra gazophilaciū: aspiciebat quomodo turba iactaret es in gazophilaciū. Et multi diuites iactabant multa. Cum venisset autē vna vidua pauper: misit duo minuta qđ est quadrans. Et conuocans discipulos suos: ait illis. Amen dico uobis: q̄m vidua hec pauper plus omīb misit. qui miserūt in gazophilaciū. Omīs enim ex eo qđ habundabat illis miserūt. Hec uo de penuria sua oīa q̄ habuit misit: totū victū suū.

Cum egre[XIII]deretur de templo: ait illi unus ex discipulis suis. Magister: aspice quales lapides et quales structure. Et rīdens ihūs: ait illi. Vides has oēs magnas edificationes? Non relinquetur lapis super lapidem: qui non destruatur. Et cum sederet in monte oliuaz contra templū: separatim rogabant eū petrus et iacobus et iohannes. et andreas. Dic nobis q̄n ista fient: et qđ signū erit q̄n hec omnia incipient consummari. Et rīdens ihūs: cepit dicere illis. Videte ne quis uos seducat. Multi enim venient in nomine meo dicentes. quia ego sum. et multos seducēt. Cum audieritis autē bella et opiniones bellorum: ne timueritis. Oportet enim fieri: sed nondum finis. Exurget autē gens sup gentē. et regnum sup regnum: et erūt terremotus p loca et fames. Initium dolorum hec. Videte autē vosmetipsos. Tradent enim uos in conciliis. et in synagogis uapulabitis: et ante p̃sides et reges stabitis propter me. in testimonium illis. Et in omnes gentes p̃mum oportet p̃dicari euangelium. Et cum duxerint uos tradentes. nolite preogitare quid loquamini: sed qđ datum uobis fuerit in illa hora id loquamini. Non enim estis uos loquentes: sed sp̃us sanctus. Tradet autem frat̃ frem in mortem: et pater filium. Et consurgent filii in parentes: et morte afficient eos. Et eritis odio oīb propter nomen meum. Qui autē sustinuerit in finem: hic saluus erit. Cum autē videritis abhominationem desolationis stantem ubi non debet: qui legit intelligat. Tunc qui in iudea sunt fugiant in montes: et qui sup tectum ne descendat in domum: nec introeat ut tollat q̄ de domo sua. Et qui in agro erit: nō reuertatur retro tollere uestimentum suum. Ve autem pregnantibz et nutrientibz in illis diebz. Orate uero: ut hyeme non fiant. Erit enim dies illi tribulationes tales qualis non fuerit ab initio creature q̄m condidit deus usq̄z nunc: neq̄z fient. Et nisi breuiasset dūs dies: non fuisset salua oīs caro. Sed propter electos quos elegit:

ay: c xxxvi
ay: c xxxvii
ay: c xxxviii
Yu. c xxxvi
ay: c xxxix
ay: c xxxvii
Yu. c xxxvii
ay: c xxxviii
Yu. c xxxviii
ay: c xxxix
Yu. c xxxix
ay: c xxxix
Yu. c xxxix
ay: c xxxix
Yu. c xxxix

breuiauit dies. Et tunc si quis uobis dixe-
rit ecce hic est xpus ecce illic: ne credideri-
tis. Exurgent enim pseudo xpi et pseudo
prophete: et dabunt signa et portenta ad
seducendos. si fieri potest etiam electos.
Vos ergo videte: ecce predixi uobis omnia.
Sed in illis diebus post tribulacionem illam
sol contenebrabitur: et luna non dabit
splendorem suum. et stelle celi erunt deciden-
tes: et virtutes que sunt in celis moue-
buntur. Et tunc uidebunt filium hominis veni-
entem in nubibus: cum virtute multa et gloria.
Et tunc mittet angelos suos. et congre-
gabit electos a quatuor uentis: a summo ter-
re usque ad summum celi. A ficu autem discite
parabolam. Cum iam ramus eius tener
fuerit. et nata fuerint folia: cognoscitis
quia in proximo sit estas. Sic et uos cum
videritis hec fieri: scitote quod in proximo sit
in ostiis. Amen dico uobis: quoniam non trans-
ibit generacio hec. donec omnia ista fiant.
Celum et terra transibunt: uerba autem
mea non transibunt. De die autem illa uel
hora nemo scit: neque angeli in celo. neque
filius nisi pater. Videte vigilate et orate:
nescitis enim quando tempus sit. Sicut
homo qui peregre profectus reliquit domum
suam. et dedit seruis suis potestatem cuiusque
operis: et ianitori precepit ut uigilet. Vigi-
late ergo: nescitis enim quando dominus domus
veniat. sero an media nocte an gallican-
tu an mane: ne cum uenerit repente inue-
niat uos dormientes. Quod autem uobis di-
co: omnibus dico. Vigilate. XIII

Erat autem pascha et azima post
biduum. Et querebant summi sa-
cerdotes et scribe: quomodo eum do-
lo tenerent. et occiderent. Dicebant enim.
Non in die festo. Ne forte tumultus fie-
ret populi. Et cum esset bethanie in domo sy-
monis leprosi et recumberet: uenit muli-
er habens alabastrum unguenti nardi
spicati preciosi: et fracto alabastro effudit
super caput eius. Erant autem quidam in-
digne ferentes intra semetipsos: et dicen-
tes. Ut quid perdicio ista unguenti facta est:
Poterat enim unguentum istud venundari
plusquam trecentis denariis: et dari paupe-
ribus. Et fremebant in eam. Ihesus autem
dixit. Sinite eam. Quid illi molesti es-
tis: Bonum opus operata est in me. Semper
enim pauperes habetis uobiscum: et cum uo-
lueritis potestis illis benefacere. Me autem
non semper habetis. Quod habuit hoc fecit:
preuenit ungere corpus meum in sepulturam.
Amen dico uobis: ubicumque predicatum fue-
rit euangelium istud in uniuerso mundo: et
quod fecit hec narrabitur in memoriam eius.
Et iudas scariothes unus de duodecim ab-
iit ad summos sacerdotes: ut proderet eum il-
lis. Qui audientes gauisi sunt: et promi-
serunt ei pecuniam se daturos. Et querebat
quomodo illum oportune traderet. Et primo
die azimorum quando pascha immolabant:
dicunt ei discipuli. Quo vis eamus et pare-
mus tibi: ut manduces pascha. Et mit-
tit duos ex discipulis suis: et dicit eis. Ite
in ciuitatem: et occurret uobis homo lage-
nam aque baiulans. Sequimini eum: et quo-
cumque introierit dicite domino domus quia ma-
gister dicit. Ubi est refectio mea ubi pas-
cha cum discipulis meis manducem. Et ipse
uobis demonstrabit cenaculum grande stratum:
et illic parate nobis. Et abierunt discipuli
eius et uenerunt in ciuitatem: et inuenerunt
sicut dixerat illis: et parauerunt pascha. Ves-
pere autem facto: uenit cum duodecim. Et dis-
cumbentibus eis et manducantibus: ait ihesus.
Amen dico uobis: quia unus ex uobis
me tradet qui manducat mecum. At illi ce-
perunt contristari: et dicere ei singillatim.
Numquid ego. Et ait illis. Unus ex duode-
cim: qui intingit mecum manum in catino.
Et filius quidem hominis uadit: sicut scrip-
tum est de eo. Ve autem homini illi: per quem
filius hominis tradetur. Bonum erat ei: si
non esset natus homo ille. Et mandu-
cantibus illis: accepit ihesus panem et benedi-
cens fregit et dedit eis et ait. Sumite. Hoc
est corpus meum. Et accepto calice: gratias
agens dedit eis. Et biberunt ex illo omnes.
Et ait illis. Hic est sanguis meus noui

testamenti: qui pro multis effundetur.
Amen dico uobis: q̄ iam non bibā de ge
nimine uitis usq; in diem illū. cū illud
bibam nouū in regno dei. Et ymno dicto:
exierunt in montem oliuar. Et ait eis
ihs. Omēs scandalizabimī in me in is
ta nocte: quia scriptū est. Percuciam pas
torem: et dispgentur oues. Sed postq̄m
resurrexero: precedam uos in galileam. Pe
trus autē ait ei. Et si omēs scandalizati
fuerint: sed non ego. Et ait illi ihs. A
men dico tibi: quia tu hodie in nocte
hac prius q̄ bis gallus uocem dederit: ter
me es negaturus. At ille amplius loque
batur. Et si oportuerit me simul cōmori
tibi: non te negabo. Similit̄ autē et oēs
dicebant. Et uenerūt in prediū cui nomē
gethsemani: et ait discipulis suis. Sedete
hic: donec orem. Et assūpsit petrum et
iacobū et iohannē secū: et cepit pauere
et tedere. Et ait illis. Tristis est anima me
a. usq; ad mortem. Sustinete hic: et uigi
late. Et cum pcessisset paululū: pcidit su
p terram et orabat. ut si fieri posset trās
iret ab eo hora. Et dixit. Abba pater omī
a tibi possibilia sunt: transfer calicē hūc
a me. Sed non qd̄ ego uolo: sed qd̄ tu. Et
uenit: et īuenit eos dormientes. Et ait pe
tro. Symon dormis: Non potuisti una
hora uigilare: Vigilate et orate: ut non
intretis in tēptacionem. Spūs quidem
pmptus: caro autē infirma. Et iterū ab
iens: orauit eūdem sermonē dicens. Et
reuersus denuo: īuenit eos dormientes. E
rant eū oculi eor grauati: et ignorabāt
quid rūderent ei. Et uenit tercio: et ait il
lis. Dormite iam: et requiescite. Sufficit.
Venit hora: ecce tradetur filius hominis
in manus pccor. Surgite eamus. Ecce q̄
me tradet ppe est. Et adhuc eo loquente:
uenit iudas scarioth unus ex duodecī. et cū
eo turba multa cū gladijs et lignis. a sū
mis sacerdotibz et a scribis et a senioribz.
Dederat autē traditor eius signū eis di
cens. Quēcūq; osculatus fuero: ipē est te
nete eum. et ducite caute. Et cū uenisset:

statim accedens ad eum ait. Rabi. Et os
culatus est eum. At illi manus īiecerūt
in eum: et tenuerūt eum. Unus autē qui
dam de circūstantibz educens gladiū. p
cussit seruū sūmi sacerdotis: et amputa
uit illi auriculam. Et rūdens ihs: ait
illis. Tamq̄ ad latronē existis cum gla
dijs et lignis comphendere me: Cotidie e
ram apud uos in templo docens: et non
me tenuistis. Sed ut adimpleantur scrip
ture. Tunc discipuli eius relinquētes eū:
omēs fugerūt. Adolescens autē quidam
sequebatur eū. amictus syndone sup nu
do: et tenuerunt eū. At ille reiecta syndo
ne: nudus pfugit ab eis. Et adduxerunt
ihm ad sūmū sacerdotem: et cōuenerunt
omēs sacerdotes. et scribe et seniores. Pe
trus autē alonge secutus est eum: usq; in
tro in atriū sūmi sacerdotis. Et sedebat
cū mīstris: et calefaciebat se ad ignē. Sū
mi uero sacerdotes et omē conciliū quere
bant aduersus ihm testimoniū. ut eum
morti traderent: nec īueniebant. Multi
eū testimoniū falsum dicebant aduersus
eū: et cōueniencia testiōnia non erant. Et
quidam surgentes falsū testimoniū fere
bant aduersus eum dicentes. Quī nos
audiuimus eū dicentē. Ego dissoluam tem
plū hoc manufactū: et post triduū ali
ud non manufactū edificabo. Et nō erat
cōueniens testimoniū illor. Et exurgens
sūmus sacerdos in mediū: interrogauit ihe
sum dicens. Non rūdes quicq̄ ad ea que
tibi obiciūtur ab hijs: Ille autē tacebat:
et nichil rūdit. Rursum sūmus sacerdos
interrogabat eum: et dicit ei. Tu es xp̄us fi
lius dei bn̄dicti: Ihs autē dixit illi. E
go sum. Et uidebitis filiū hominis a dextris
uirtutis dei sedentem: et uenientem cum
nubibz celi. Sūmus autē sacerdos scindēs
uestimenta sua. ait. Quid adhuc desidera
mus testes: Audistis blasphemiā. Quid
uobis uidetur: Qui omēs condempna
uerūt eū ēē reum mortis. Et ceperunt qui
dam conspuere eū. et uelare faciem eius:
et colaphis eum cedere. et dicē ei. Pheti

za. Et uestiu alapis eum cedebant. Et ꝯ
Et petrus in atrio deorsu: uenit una ex
ancillis sumi sacerdotis. Et cu vidisset
petru calefacientē se: aspiciens illu ait.
Et tu cum ihu nazareno eras. At ille ne
gauit dicens. Nesc neq; noui qd di
cis. Et exiit foras ante atriu: et gallus
cantauit. Rursus aute cu uidisset illum
ancilla: cepit dicē astantibz. quia hic
ex illis est. At ille iteru negauit. Et post
pusillu: rursus qui astabant dicebant
petro. Vere ex illis es: nam et galileus
es. Ille aute cepit anathematizare et iu
rare: quia nescio hoiem istu quē dicitis.
Et statim iteru gallus cantauit. Et re
cordatus est petrus uerbi qd dixerat ei ihs.
priusq; gallus cantet bis. ter me negabis:
et cepit flere.

Et confestim mane consilium fa
cientes summi sacerdotes cu se
nioribus et scribis et uniuerso concilio: uin
ctes ihm duxerunt et tradiderunt pila
to. Et interrogauit eum pylatus. Tu es
rex iudeor? At ille respondens: ait illi. Tu di
cis. Et accusabant eu summi sacerdotes
in multis. Pylatus aute rursu interro
gabat eu dicens. Non respondes quicq? Vi
de in quantis te accusant. Jhus autem
amplius nichil respondit: ita ut miraretur
pylatus. Per diem aute festu dimittebat so
lebat illis unu ex vinctis: quemcuq; peti
sent. Erat aute qui dicebatur barrabas
qui cum seditiosis erat vinctus. qui in
seditione fecerat homicidiu. Et cu ascen
disset turba: cepit rogare sicut semp fa
cebat illis. Pylatus aute respondit eis: et dix
it. Vultis dimittam uob regem iudeor?
Sciebat enim: qm p invidiam tradidissent
eum summi sacerdotes. Pontifices autem
concitauerunt turbam: ut magis bar
rabam dimitteret eis. Pylatus autem
iterum respondens: ait illis. Quid ergo vul
tis faciam regi iudeor? At illi iterum clama
uerunt. Crucifige eum. Pylatus uero di
cebat eis. Quid enim mali fecit? At illi
magis clamabant. Crucifige eu. Py
latus aute uolens pplo satisfacere. dimisit
illis barrabam: et tradidit ihm flagel
lis. ut crucifigeretur. Milites autem
duxerunt eum intro in atriu pretorii: et con
uocant totam cohortem: et induunt eu
purpura. Et imponunt ei plectentes spine
am coronā: et ceperunt salutare eum. Ave
rex iudeor. Et percutiebant caput eius
harundine: et conspuebant eum: et ponen
tes genua adorabant eum. Et postquam il
luserunt ei: exuerunt illum purpura. et indu
erunt eum uestimentis suis. Et educunt illum:
ut crucifigerent eum. Et angariauerunt
pretereuntem quempiam symonem cyrenen
uenientem de villa. patrem alexandri et ru
fi: ut tolleret crucem eius. Et producunt illum
in golgatha locum: qd est interpretatum calua
rie locus. Et dabant ei bibere mirratum vi
num: et non accepit. Et crucifigentes eum:
diviserunt uestimenta eius. mittentes sor
tem super eas quis quid tolleret. Erat au
tem hora tercia: et crucifixerunt eum. Et
erat titulus cause eius inscriptus: rex iu
deorum. Et cum eo crucifigunt duos latro
nes: unum a dextris. et alium a sinistris ei.
Et adimpleta est scriptura que dicit. Et
cum iniquis deputatus est. Et pretereuntes
blasphemabant eum: mouentes capita
sua et dicentes. Vah qui destruis templum
et in tribus diebus edificas: salvum fac te
ipsum: descendens de cruce. Similiter
et summi sacerdotes ludentes ad alterutrum
cum scribis dicebant. Alios saluos fecit:
seipsum non potest saluum facere: Christus rex
israhel descendat nunc de cruce: ut uideamus
et credamus. Et qui cum eo erant crucifixi
conuitiabantur ei. Et facta hora sexta: te
nebre facte sunt per totam terram usq; in ho
ram nonam. Et hora nona: exclamauit
ihs uoce magna dicens. Heloy. heloy.
lemazabatthani: Qd est interpretatum. De
us meus. deus meus: ut quid dereliquis
ti me: Et quidam de circumstantibz audi
entes dicebant. Ecce helyam uocat. Cur
rens aute unus et adimpleus spongiam
aceto. circumponensq; calamo: potum da

ay. c xcv
ay. ccc xcvij
lu. cc xci
jo. c lxxvi
x c lxvi.

ay. c xcvi.
ay. ccc xcv
lu. cc xcij
jo. c lxxv.

ay. c xcvij
ay. ccc xcvi
lu. cc xciij

ay. c xcviij
ay. ccc xcvij
lu. cc xcv

ay. c xcix
ay. ccc xcviij
lu. ccc.
jo. c lxxvi
ay. cc
ay. ccc xcix
lu. ccc ij
jo. c lxxvij
ay. cc i.
ay. ccc c
jo. c lxxv
x c xciij

ay. cc ij
ay. ccc xcix
lu. ccc ix.

ay. cc iij
ay. ccc c
jo. c lxxvij

ay. cc iij
ay. ccc c
lu. ccc x
jo. c lxxvij
ay. cc v
ay. ccc c
lu. ccc xi
jo. c lxxvij
x c xciij

ay. cc vi
ay. ccc c
lu. ccc xiij
jo. c xcvi.

bat ei dicens. Sinite: videamus si veni
at helyas ad deponendū eum. Jhesus
autē emissa voce magna: expiravit.
Et velum templi scissum est in duo: a sū
mo usq; deorsum. Videns autē centurio
qui ex adverso stabat. quia sic clamās
expirasset: ait. Vere homo hic filius dei
erat. Erant autē et mulieres de longe as
picientes: inter quas erat maria magda
lene et maria iacobi minoris. et ioseph
mater et salome. Et cum esset in galyle
a sequebantur eum et mīstrabant ei: et ali
e multe que simul cū eo ascenderāt ihēo
solimā. Et cum iam sero esset fcm̄ quia
erat pasceue qd̄ est ante sabbatū: venit
ioseph ab arimathia nobilis decurio. qui
et ipē erat expectans regnū dei. Et audac
ter introivit ad pylatum: et peciit corp⁹
ihu. Pylatus autē mirabatur si iam
obisset. Et accersito centurione: interroga
vit eū si iam mortuus esset. Et cū cogno
visset a centurione: donavit corpus io
seph. Joseph autē mercatus syndonem.
et deponens eū īvoluit syndone: et posu
it eū in monumento qd̄ erat excisum de
petra. Et advoluit lapidem ad ostiū mo
numenti. Maria autē magdalene ⁊ ma
ria ioseph: aspiciebāt ubi poneretur.

XVI

Et cum trans
isset sabbm̄: maria magdalene
et maria iacobi et salome eme
runt aromata. ut venientes ungerent ihe
sum. Et valde mane una sabbatorū veni
unt ad monumentū: orto iam sole. Et
dicebant adinvicē. Quis revoluet nob̄
lapidem ab ostio monumenti. Et respi
cientes: viderūt revolutū lapidem. Erat
quippe magnus valde. Et introeuntes ī
monumentū: viderūt iuvenē sedentē in
dextris cooptum stola candida. et obstu
puerūt. Qui dicit illis. Nolite expaves
cere. Jhm̄ queritis nazarenū crucifixū.
Surrexit: non ē hic. Ecce locus: ubi po
suerunt eum. Sed ite dicite discipul' eius
et petro: quia p̄cedet vos in galyleam. I
bi eum videbitis: sicut dixit nob̄. At ille

exeuntes: fugerūt de monumento. Inva
serat eū eas tremor et pavor: et nemini
quicq̄ dixerūt. Timebant eū. Surgēs
autem ihus mane p̄ma sabbati: appa
ruit primo marie magdalene. de qua e
iecerat septem demonia. Illa vadens nū
ciavit hiis qui cū eo fuerant lugentib;
et flentib;. Et illi audientes qr̄ vivēt et
visus eēt ab ea: non crediderunt. Post
hec autē duob; ex eis ambulantib; ostē
sus est in alia effigie: euntib; in villam.
Et illi euntes nūciaverūt ceteris: nec ill'
crediderūt. Novissime recūbentib; illis
undecim apparuit: et exprobravit incre
dulitatē illorū et duriciam cordis: quia
hiis qui viderant eum resurrexisse non
crediderūt. Et dixit eis. Euntes in mun
dū universū: p̄dicate evangeliū omni
creature. Qui crediderit et baptizatus
fuit: salvus erit. Qui vero non credide
rit: condempnabitur. Signa autē eos
qui crediderint: hec sequentur. In noīe
meo demonia eicient: linguis loquent'
novis: serpentes tollent. Et si mortiferū
quid biberint: non eis nocebit. Sup e
gros manus īponent: et bene habebūt.
Et dn̄s quidem ihus postq̄m locutus ē
eis assumptus est in celū: et sedet a dex
tris dei. Illi autē pfecti p̄dicaverūt ubi
q; dn̄o coopante. et sermonē confirmā
te sequentib; signis. Explicit evange
lium Scd̄m Marcum.

Incipit prologus ī evāgelio S' lucam.

Lucas syrus naci
one antyocensis
arte medicus. dis
cipulus aplōr: p⁹
ea paulū secutus.
usq; ad confessio
nem eius serviēs
dn̄o sine crimine.
Nam neq; uxorem vinq̄ habens neq;
filios: septuaginta et q̄tuor annorū. ob
iit in bithinia plenus spū scō. Qui cū
iam scripta essent evangelia. p mathm̄
quidē in iudea: p marcū autē in ytalia.

sancto mirigante spiritu in achaye prib; hoc scripsit euangeliū: siguificans eā ipē in principio aute. alia esse descripta. Cui erat ea que ordo euangelice dispositionis exposcat. ea maxime necessitas laborus fuit. ut primū grauis fidelibus omū ꝓphetacone veniam in carnē dei ihū manifestata humanitas: ne iudaias fabulis attenta. in solo legis desiderio teneretur: ne uel hereticas fabulis et stultis sollicitacionib; seducta exederetur a veritate elaboraret. De hinc uero in principio euangelij. iohannis natiuitate pūptia. aū euangeliū scribere. et in quo electus scribere iudicaret: contestans in se completa esse que essent ab alijs inchoata. Cui ideo post baptismū filij dei a perfectione generacionis in xpō impletē repetende a principio natiuitatis humane potestas promissa est: ut requirentib; dominū et in quo apprehendens erat. p nathan filiū introitū recurrentis in dei generacionis admisso indispabilis dei: ꝓdicans in hominib; xpm suū pfm opus hois. redire in se p filiū faceret: qui p dauid patrem venientib; iter pbebat in xpō. Cui luce non ignota eā scribendor aplicor actum potestas in mīsterio datur: ut deo in deū pleno. et filius ꝓdicationis extincto. ordine ab apostolis facta sorte diuī electionis nūs complearetur. Dicit paulus cōsummacionē apostolicas actib; datet: quē diu cōtra stimulū recalcitrantē dūs elegisset. Qđ legentib; ac requirentib; deum et ip singula expedit a nobis utile fuerat: sciens tamen qđ opantē agricolā oportet de fructib; edere suis. vitauim publicam curiositatem: ne non tam uoluntibus deū videremū. q̄ fastidientib; ꝓdidisse.

Explicit plogus. Incipit phemiū Iuxta. i.

Quoniā euangelia—e. quidē multa conati sūt ordinare narracones que in nobis complete sunt rerū. sicut tradiderūt nobis qui ab ipi videruē et mīstri fuerūt sermonis: visū est et mi assecuto a principio omnīs diligenter et ordine tibi scribere optime theophile. ut cognoscas eor uerbor de quibus eruditus es veritatem. Incipit euā S̄ Lucā.

Fuit in diebus herodis regis iudee. sacerdos q̄dam nomine zacharias de vicia abia: et uxor illi de filiabus aaron. et nomē eius elyzabeth. Erāt autē iusti ambo ante deū: incedentes in omnibus mandatis et iustificacionib; dñi sine querela. Et nō erat illis filius: eo qđ esset elizabeth sterilis. et ambo processissent in diebus suis. Factū est autē cum sacerdocio fungeretur zacharias in ordine vicis sue ante deū: secūm consuetudinē sacerdocij sorte exiit ut incensū ponēs. ingressus in templū dñi. Et omnis multitudo ppli erat orans foris hora incensi. Apparuit autem illi angelus dñi: stans a dextris altaris incensi. Et zacharias turbatus est videns: et timor irruit sup eum. Ait autē ad illū angelus. Ne timeas zacharia: quoniā exaudita est deprecacio tua. Et uxor tua elizabeth pariet tibi filiū: et uocabis nomē eius iohannē. Et erit gaudiū tibi et exultacio: et multi in natiuitate eius gaudebūt. Erit enī magnus coram dño: et vinū et sicerā nō bibet. Et spū sancto replebitur adhuc ex utero matris sue: et multos filior isrl' convertet ad dñm deum ipor. Et ipe p̄cedet ante illum in spū et virtute helye: ut convertat corda patrū in filios. et incredulos ad prudencias iustor: parare dño plebem ꝑfectam. Et dixit zacharias ad angelū. Unde hoc sciam: Ego enī sum senex: et uxor mea processit in diebus suis. Et respondens angelus: dixit ei. Ego sum gabriel qui sto ante deum: et missus sum loqui ad te. et hec tibi euangelizare. Et ecce eris tacens et non poteris loqui usq; in diem quo hec fiant:

pro eo qd̄ non credidisti ūbis meis que
implebunt̄ in tempe suo. Et erat plebs
expectans zachariam: et mirabantur q̄
tardaret ipē in templo. Egressus autē: nō
poterat loqui ad illos. Et cognouerūt qd̄
visionem uidisset in templo. Et ipē erat
īnuens illis: et pmansit mutus. Et fcm̄
est ut impleti sunt dies officij eius: abijt
in domū suam. Post hos autē dies. con
cepit elizabeth uxor eius: et occultauit se
mensibꝫ quīq; dicens. Quia sic m̄ fecit
dn̄s: in diebꝫ quibꝫ respexit auferre obpro
briū meū inter hoīes. In mense autē sex
to missus est angelus gabriel a deo. in ci
uitatem galilee cui nomen nazareth. ad
virginē desponsatam viro cui nomen e
rat ioseph de domo dauid: et nomē virgi
nis maria. Et ingressus angelus ad eā
dixit. Aue gracia plena: dn̄s tecū: bn̄dic
ta tu in mulieribꝫ. Que cū audisset. tur
bata est in sermone eius: et cogitabat q̄
lis esset ista salutacio. Et ait angelus ei.
Ne timeas maria: īuenisti eū graciam
apud deum. Ecce concipies in utero et pa
ries filiū: et uocabis nomē eius ihm̄. Hic
erit magnus: et filius altissimi uocabit̄.
Et dabit illi dn̄s deus sedem dauid patris
eius: et regnabit in domo iacob in eternū:
et regni eius non erit finis. Dixit autem
maria ad angelū. Quomō fiet istud: qm̄
virū non cognosco: Et rn̄dens angelus:
dixit ei. Spiritus scūs supueniet in te: et
virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoꝫ
et qd̄ nascetur sanctū: uocabit̄ filius dei.
Et ecce elizabeth cognata tua: et ipā con
cepit filiū in senectute sua. Et hic mensis
est sextus illi que uocatur sterilis: quia
non erit impossibile apud deum omne
uerbū. Dixit autē maria. Ecce ancilla do
mini. Fiat michi scd̄m uerbū tuū. Et dis
cessit ab illa angelus. Exurgens autem
maria in diebꝫ illis: abijt in montana
cū festinacione in ciuitatem iuda. Et in
trauit in domū zacharie: et salutauit e
lizabeth. Et fcm̄ est ut audiuit salutacio
nem marie elizabeth: exultauit infans
in utero eius. Et repleta est spū sancto e
lizabeth: et exclamauit uoce magna et
dixit. Benedicta tu inter mulieres: et be
nedcūs fructus ventris tui. Et unde hoc
michi: ut veniat mater dn̄i mei ad me:
Ecce eū ut facta est uox salutacionis tu
e in auribꝫ meis: exultauit in gaudio ī
fans in utero meo. Et beata que credid̄:
qm̄ pficientur ea que dicta sunt ei a dn̄o.
Et ait maria. Magnificat aīma mea
dn̄m. Et exultauit spūs meus: in deo sa
lutari meo. Quia respexit humilitatem
ancille sue: ecce eū ex hoc beatā me dicēt
omēs gn̄aciones. Quia fecit m̄ magna
qui potens est: et scm̄ nomē eius. Et mīa
eius a pgenie in pgenies: timentibꝫ eum.
Fecit potenciam in brachio suo: dispsit su
perbos mente cordis sui. Deposuit poten
tes de sede: et exaltauit hūiles. Esurientes
īpleuit bonis: et diuites dimisit īanes.
Suscepit isrl̄ puerū suū: memorari mīe
sue. Sicut locutus est ad pr̄es nr̄os: abra
ham et semī eius in secula. Mansit aūt
maria cū illa quasi mensibꝫ tribꝫ: et reū
sa est in domū suā. Elyzabeth autē imple
tum est tempus pariendi: et pepit filiū.
Et audierūt vicini et cognati eius. quia
magnificauit dn̄s misericordiā suā cum
illa: et congratulabantur ei. Et fcm̄ est
in die octauo uenerūt circūcidere puerū:
et uocabant eū nomīe patris sui zacha
riam. Et rn̄dens mater eius dixit. Neq̄
qm̄: sed uocabitur iohannes. Et dixerūt
ad illam. Quia nemo est in cognacione
tua: qui uocetur hoc noīe. Innuebant
autē patri eius: quem uellet uocari eū.
Et postulans pugillarem: scripsit dicēs.
Iohannes est nomen eius. Et mirati st̄
uniūsi. Aptū est autē ilico os eius et līg
ua eius: et loquebatur bn̄dicens deū. Et
fcm̄s est timor sup omēs vicinos eoꝝ: et su
p omīa montana iudee diuulgabantur
omīa uerba hec. Et posuerunt omēs in
corde suo qui audierant dicentes. Quid
putas puer iste erit: Etenī manus dn̄i
erat cū illo. Et zacharias pater eius im

pletus est spū sancto: et ꝓphetauit dicēs.
Bñdictus dñs deus israhel: quia visita
uit et fecit redempcionē plebis sue. Et e
rexit cornu salutis nobis: in domo dauid
pueri sui. Sicut locutus est ꝑ os scōrum:
qui a seculo sūt ꝓphetar eius. Salutem
ex īimicis nr̄is: et de manu oīm qui ode
runt nos. Ad faciendā misericordiā cū pa
tribꝫ nr̄is: et memorari testamenti sui sc̄i.
Iusiurandū qd̄ iurauit ad abraham pa
trem nr̄m: daturū se nob̄. Ut sine timore
de manu īimicor nr̄or liberati: seruiam⁹
illi. In sanctitate et iusticia coram ipō: oī
bus diebꝫ nr̄is. Et tu puer ꝓpheta altissi
mi uocaberis. p̄ibis eni ante faciem dñi
parare vias eius. Ad dandā scienciā salutis
plebi eius: in remissionē pccor eor. Per
viscera misericordie dei nr̄i: in quibꝫ visi
tauit nos oriens ex alto. Illuminare hijs
qui in tenebris et in umbra mortis sedent:
ad dirigendos pedes nr̄os in viam pacis.
Puer autē crescebat et confortabatur spi
ritu: et erat in desertis usqꝫ in diem ostē
sionis sue ad israhel.

II

Factū est autē in diebꝫ illis exijt e
dictū a cesare augusto: ut descri
beretur uniuersus orbis. Hec descr̄
cio p̄ma: facta est a p̄side syrie cyrino. Et
ibant oīes: ut ꝓfiterent singuli in suam
ciuitatem. Ascendit autē et ioseph a galy
lea de ciuitate nazareth in iudeam ciuita
tem dauid que uocatur bethleem. eo qꝫ eēt
de domo et familia dauid: ut ꝓfiteretur cū
maria desponsata sibi uxore pregnante.
Factū est autē cū essent ibi: impleti sunt
dies ut pareret. Et pepit filiū suū p̄mogeni
tū. Et pānis eū īuoluit: et reclinauit
eum in p̄sepio: quia non erat ei locus in
diuersorio. Et pastores erant in regione
eadem uigilantes: et custodientes uigili
as noctis supra gregē suū. Et ecce ange
lus dñi stetit iuxta illos: et claritas dei
circūfulsit illos: et timuerūt timore mag
no. Et dixit illis angelus. Nolite timere.
Ecce eni euangelizo uobis gaudiū mag
nū qd̄ erit oīi ꝓplo: quia natus est uob̄

hodie saluator qui est xp̄us dñs in ciuita
te dauid. Et hoc uobis signū. Inuenietis
infantē pānis īuolutū: et positū in prese
pio. Et subito fc̄a est cū angelo multitudo
milicie celestis: laudanciū deū et dicenciū.
Gloria in altissimis deo: et in terra pax
hoīnibꝫ bone uolūtatis. Et fc̄m est ut dis
cesserūt ab eis angeli in celū: pastores lo
quebantur adīuicem. Transeamus usqꝫ
bethleem: et uideamus hoc uerbū qd̄ fc̄m
est. qd̄ fecit dñs et ostendit uobis. Et ue
nerūt festinantes: et īuenerūt mariā et
ioseph. et infantem positū in p̄sepio. Vidē
tes autē: cognouerunt de uerbo qd̄ dictū
erat illis de puero hoc. Et oīes qui audi
erūt mirati sunt: et de hijs que dicta erāt
a pastoribꝫ ad ipōs. Maria autē conser
uabat oīa uerba hec: conferens in corde
suo. Et reuersi sūt pastores glorificantes
et laudantes deū. in oīibꝫ que audierāt
et viderant: sicut dictū est ad illos. Et post
qm̄ consūmati sunt dies octo ut circūci
deretur puer: uocatū est nomē eius ihūs.
Qd̄ uocatū est ab angelo: prius qꝫ in ute
ro conciperetur. Et postqm̄ impleti sūt dies
purgacionis eius scd̄m legem moysi: tule
runt illū in ihrlm̄ ut sisterent eum dño si
cut scriptū est in lege dñi. quia oīe mas
culinū adaperiens uuluam. scm̄ dño uo
cabitur. Et ut darent hostiā scd̄m qd̄ dic
tum est in lege dñi: par turturū aut du
os pullos columbar. Et ecce homo erat ī
ihrlm̄: cui nomē symeon. Et homo iste
iustus et timoratus. expectans consolaci
onem isr̄l: et spūs sanctus erat in eo. Et
rn̄sum accepat a spū sancto: non visurū
se mortem nisi prius uideret xp̄m dñi. Et
uenit in spū in templū. Et cum induce
rent puerū ihm̄ parentes eius ut facerēt
scd̄m consuetudinē legis pro eo: et ipē ac
cepit eum in vlnas. et bñdixit deū et dix
it. Nunc dimittis seruū tuū dñe scd̄m
uerbū tuū in pace: quia viderūt oculi me
i salutare tuū: quod pasti ante faciē oī
niū ꝓplor. Lumen ad reuelacionē gentiū:
et glām plebis tue isr̄l. Et erat pat̄ eius

et mater mirantes sup hijs que dicebant
de illo. Et bñdixit illis symeon: et dixit ad
mariã matrem eius. Ecce positus est hic
in ruinã et resurrectionẽ multorũ in isrl:
et in signũ cui contradicetur. Et tuã ipi⁹
aĩam ptransibit gladius: ut reuelentur
ex multis cordibz cogitacõnes. Et erat an
na pphetissa filia phanuel de tribu aser. Hec
pcesserat in diebz multis: et uixerat cũ vi
ro suo annis septem a virginitate sua. Et
hec uidua usqz ad annos octoginta qua
tuor: que non discedebat de templo ieiuni
is et obsecracionibz seruiens nocte ac die.
Et hec ipa hora supueniens confitebatur
dño: et loquebatur de illo omnibz qui expec
tabant redempcionẽ ihrlm. Et ut pfecerũt
omnia scdm legem dñi: reuersi sunt in ga
lyleam in ciuitatem suam nazareth. Pu
er autẽ crescebat et confortabatur plenus
sapiencia: et gracia dei erat in illo. Et ibãt
parentes eius p omnes annos in ihrlm: in
die solempni pasche. Et cũ fctus eẽt anno
rũ duodecim. ascendentibz illis iherosoli
mam scdm consuetudinem diei festi: con
sũmatisqz diebz cum redirent: remansit
puer ihus in ihrlm. et non cognouerunt
parentes eius. Existimantes autẽ illum
esse in comitatu: uenerũt iter diei. et requi
rebant eum inter cognatos et notos. Et
non inuenientes: regressi sũt in ihrlm req
rentes eũ. Et fctũ est post triduũ: inuenerũt
illũ in templo sedentẽ in medio doctorum
audientẽ illos et interrogantẽ eos. Stupe
bant autẽ omnes qui eum audiebant:
sup prudencia et rñsis eius. Et uidentes
ãmirati sunt. Et dixit mater eius ad illũ.
Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pat tuus
et ego dolentes qrebamus te. Et ait ad il
los. Quid est qd me querebatis? Nescie
batis quia in hijs que pñs mei sũt opor
tet me eẽ? Et ipi non intellexerunt ubũ:
qd locutus est ad illos. Et descendit cum
eis. et uenit nazareth: et erat subditus ill.
Et mater eius conseruabat omnia uerba
hec: in corde suo. Et ihus pficiebat sapia
etate et grã: apd dm et hoies.

Anno autẽ quintodecimo imperij
tyberij cesaris. pcurante poncio
pylato iudeam. tetrarcha autem
galylee herode. philippo autẽ frẽ eius tetrar
cha yturee et traconitidis regionis. et ly
sania abiliue tetrarcha. sub principibus
sacerdotũ anna et caypha: fctũ est ubũ
dñi sup iohannẽ zacharie filiũ in deser
to. Et uenit in omnẽ regionẽ iordanis
pdicans baptismũ penitencie in remissi
onem pccorũ: sicut scriptũ est in libro sermo
nũ ysaie pphete. Vox clamantis in deser
to: pate viam dñi: rectas facite semitas e
ius. Omnis vallis implebitur: et omnis
mons et collis humiliabit. Et erũt prauа
in directa: et aspera in vias planas. Et vi
debit omnis caro salutare dei. Dicebat er
go ad turbas: que exibant ut baptizarẽ
tur ab ipo. Genimina uiperarũ: quis oñ
dit uobis fugere a ventura ira? Facite er
go fructus dignos penitencie: et ne cepe
ritis dicẽ patrem habemus abraham.
Dico enĩ uobis: quia potens est deus de
lapidibz istis suscitare filios abrahe. Iã
enĩ securis ad radicem arboris posita est.
Omnis enĩ arbor non faciens fructũ bo
nũ: excidetur et in ignẽ mittetur. Et in
terrogabant eum turbe dicentes. Quid
ergo faciem⁹? Rñdens autẽ dicebat illis.
Qui habet duas tunicas: det non habẽ
ti. Et qui habet escas: similit faciat. Ve
nerũt autẽ et publicani ut baptizarent:
et dixerũt ad illũ. Magister quid facie
mus? At ille dixit ad eos. Nichil ampli⁹
qm qd constitutũ est uobis faciatis. In
terrogabant autẽ eum et milites dicen
tes. Quid faciemus et nos? Et ait illis.
Neminẽ concuciatis neqz calũpniam
faciatis: et contenti estote stipendijs ues
tris. Existimante autẽ pplo et cogitanti
bus omnibus in cordibz suis de iohãne
ne forte ipe esset xpus: rñdit iohannes
dicens omnibz. Ego quidẽ aqua baptizo
uos: ueniet autẽ forcior me: cui⁹ nõ sũ
dignus solue corrigiam calciamento
rum eius. Ipe uos baptizabit in spũ

Lu. vi
mt. vii
Jo. ii et xxv

Lu. vii
mt. viii
mr. ii
Jo. x

Lu. viii
mt. x

Lu. ix

Lu. x
mt. xi
mr. iii
Jo. xii et vi
et xiiii et xxviii

Lu. xi. ayc. xy

sancto et igni. Cui ventilabrū in manu
eius: et purgabit aream suam. Et cōgre
gabit triticum in horreū suū: paleas aūt
comburet igni inextinguibili. Multa q̄
dem et alia exhortans euangelizabat po
pulo. Herodes autē tetrarcha cū corripe
retur ab illo de herodiade uxore fris sui et
de oñibz malis que fecit herodes: adiecit
et hoc sup oñia et inclusit iohannē in car
cerem. Factū est autē cū baptizaretur oñis
plūs. et ihū baptizato et orante apti est
celū: et descendit spūs scūs corpali specie si
cut columba in ipm. Et uox de celo facta ē.
Tu es filius meus dilc̄is: in te complacui
mihi. Et ipē ihūs erat incipiens quā
si annoz triginta: ut putabat filius ioseph.
Qui fuit heli. Qui fuit matthat. Qui fu
it leui. Qui fuit melchi. Qui fuit iannai.
Qui fuit ioseph. Qui fuit matthathie. Q̄
fuit amos. Qui fuit naum. Qui fuit esli.
Qui fuit naggai. Qui fuit maath. Qui
fuit matthathie. Qui fuit semei. Qui fu
it ioseph. Qui fuit iuda. Qui fuit iohan
na. Qui fuit resa. Qui fuit zorobabel.
Qui fuit salathiel. Qui fuit neri. Qui
fuit melchi. Qui fuit addi. Qui fuit cho
sam. Qui fuit elmadam. Qui fuit her.
Qui fuit iheſu. Qui fuit eliezer. Qui fu
it ionim: Qui fuit matthat. Qui fuit le
ui. Qui fuit symeon. Qui fuit iuda. Q̄
fuit ioseph. Qui fuit iona. Qui fuit ely
achim. Qui fuit melea. Qui fuit menā.
Qui fuit mathatha. Qui fuit nathan. Q̄
fuit dauid. Qui fuit yesse. Qui fuit obeth.
Qui fuit booz. Qui fuit salmon. Qui
fuit naason. Qui fuit aminadab. Qui
fuit aram. Qui fuit esrom. Qui fuit pha
res. Qui fuit iude. Qui fuit iacob. Qui
fuit ysaac. Qui fuit abrahe. Qui fuit
thare. Qui fuit nachor. Qui fuit serugh.
Qui fuit ragau. Qui fuit phaleg. Qui
fuit heber. Qui fuit sale. Qui fuit cay
nam. Qui fuit arphaxat. Qui fuit sem.
Qui fuit noe. Qui fuit lamech. Qui fu
it mathusale. Qui fuit enoch. Qui fuit
iareth. Qui fuit malalehel. Qui fuit

Lu. xi. ayc. xy

Lu. xy. ayc. xlvy ayc. lix

Lu. xy. ayc. xxy ayc. v. Jo. xv.

Lu. xxy ayc. i. Jo. i. x iij. x v

caynam. Qui fuit enos. Qui fuit seth. Q̄
fuit adam. Qui fuit dei.

IIII

Ihesus autē plenus spū scō: regressus
est ab iordane. Et agebatur a spū in deserto
diebus quadraginta: et temptabat a dya
bolo. Et nichil manducauit in diebz illis:
et consūmatis illis esurijt. Dixit autē illi
dyabolus. Si filius dei es: dic lapidi huic
ut panis fiat. Et rñdit ad illū ihūs. Scrip
tum est: quia non in pane solo viuit homo.
sed in oñi uerbo dei. Et duxit illū dyabol⁹
et ostendit illi oñia regna orbis terre in mo
mento temporis. et ait illi. Tibi dabo potestatem
hanc vniuersā et glām illoz: quia mihi tra
dita sunt: et cui uolo do illa. Tu ergo si ado
raueris coram me: erūt tua oñia. Et rñ
dens ihūs: dixit illi. Scriptū est. Dñm deū
tuū adorabis: et illi soli seruies. Et duxit
illū in ihrlim. et statuit eū sup pinnaculū
templi: et dixit illi. Si filius dei es: mitte te
hinc deorsum. Scriptū est enim q̄d angelis
suis mandauit de te ut conseruent te: et q̄
in manibz tollent te. ne forte offendas ad
lapidem pedem tuū. Et rñdens ihūs: ait
illi. Dictū est. Non temptabis dñm deum
tuū. Et consūmata oñi temptatione: dy
abolus recessit ab illo usq; ad tempus. Et
regressus est ihūs in virtute spūs in ga
lyleam: et fama exijt p vniuersam regio
nem de illo. Et ipē docebat in synagogis
eoz: et magnificabatur ab oñibz. Et ve
nit nazareth ubi erat nutritus: et intra
uit secm consuetudinē suam die sabbati
in synagogam: et surrexit legere. Et traditus
est illi liber ysaie pphete. Et ut reseluit librū:
inuenit locum ubi scriptum erat. Spūs dñi
sup me, pter q̄d unxit me: euangelizare
pauperibus misit me. Sanare contritos
corde: pdicare captiuis remissionē. et ce
cis visū. Dimittere confractos in remissionē:
pdicare annū dñi acceptū. et diem retribu
tionis. Et cū plicuisset librū: reddidit mi
nistro et sedit. Et oīm in synagoga oculi erāt
intendentes in eum. Cepit autē dicere ad
illos: quia hodie impleta est hec scriptura
in auribz vrīs. Et oñes testimoniū illi da

Lu. xxy ayc. xxxvi ayc. lvi

Lu. xxvi ayc. xxvi

Lu. xxvii

bant: et mirabantur in uerbis gratie q̄
procedebant de ore ipsius: et dicebant. Nonne
hic est filius ioseph? Et ait illis. Utiq; di
cetis michi hanc similitudinē. Medice
cura teipm. Quāta audiuimus facta ca
pharnaum: fac et hic in patria tua. Ait
autē. Amen dico uobis: quia nemo ꝓpha
acceptus est in patria sua. In ueritate di
co uobis: multe vidue erant in diebꝫ he
lye in isrl' qn̄ clausū est celū annis tribus
et mensibus sex. cū fcā esset fames mag
na in omī terra: et ad nullā illaꝝ missus
est helyas. nisi in sarepta sydonie ad mu
lierem viduā. Et multi leprosi erant in is
rahel sub helizeo ꝓpheta: et nemo eoꝝ mū
datus est. nisi naaman syrus. Et repleti
sunt omēs in synagoga ira: hec audiētes.
Et surrexerūt et eiecerunt illum extra ciui
tatem: et duxerūt illū usq; ad supcilium
montis supra quem ciuitas illoꝝ erat edi
ficata. ut precipitarent eū. Ipē autē trāsi
ens: ꝑ mediū illoꝝ ibat. Et descendit in ca
pharnaū ciuitatē galilee: ibiq; docebat
illos sabbatis. Et stupebant in doctrina
eius: quia in potestate erat sermo ipsius.
Et in synagoga erat homo habens demo
niū īmūdū: et exclamauit uoce magna
dicens. Dine: quid nobis et tibi ihu naza
rene? Venisti ꝑdere nos. Scio te qui sis scs
dei. Et increpauit illū ihus dicens. Obmu
tesce: et exi ab illo. Et cū ꝓiecisset illū demo
niū in mediū exijt ab illo: nichilq; illū no
cuit. Et fcūs est pauor in omībꝫ: et collo
quebantur ad īuicem dicentes. Qd' est hoc
uerbū: quia in ptate et virtute īperat im
mūdis spiritibꝫ et exeunt? Et diuulgaba
tur fama de illo: in omnē locū regionis.
Surgens autē de synagoga: introiuit in
domū symonis. Socrus autē symoīs te
nebatur magnis febribꝫ: et rogauerunt
illū pro ea. Et stans sup illam īperauit
febri: et dimisit illam. Et continuo sur
gens: mīstrabat illis. Cū sol autē occi
disset: omēs qui habebant infirmos va
rijs languoribꝫ. ducebant illos ad eum.
At ille singul' manus īponens: curabat

eos. Exibant autē demonia a multis. cla
mancia et dicencia: quia tu es filius dei.
Et increpans non sinebat ea loqui: qui
a sciebant ipm eē xpm. Facta autē die e
gressus ibat in desertū locū: et turbe req'
rebant eū. Et venerūt usq; ad ipm: et de
tinebant illū ne discederet ab eis. Quibꝫ
ille ait. Quia et alijs ciuitatibꝫ oportet
me euangelizare regnū dei: quia ideo mis
sus sum. Et erat ꝑdicans in synagogis
galylee.

Factū est autē cum turbe irrue
rent in eū. ut audirent uerbū
dei: et ipē stabat secus stagnū genezareth.
Et vidit duas naues stantes secus stag
nū: piscatores autē descenderant et laua
bant recia. Ascendens autē in vnā nauē
que erat symonis: rogauit eum a terra
reducere pusillū. Et sedens docebat de na
uicula turbas. Vt cessauit autē loqui:
dixit ad symonē. Duc in altū: et laxate
recia urā in capturam. Et rndens symō:
dixit illi. Preceptor ꝑ totam noctem la
borantes nichil cepimus: in ūbo autem
tuo laxabo rete. Et cū hoc fecissent: cōclu
serūt pisciū multitudinē copiosam. Rū
pebatur autē rete eoꝝ: et annuerūt socijs
qui erant in alia naui. ut uenirent et ad
iuuarent eos. Et venerūt et impleuerunt
ambas nauiculas: ita ut mergerēt. Qd'
cū videret symon petrus: ꝓcidit ad genua
ihu dicens. Exi a me: quia homo peccator
sum dne. Stupor eiū circūdederat eū. et
omēs qui cum illo erant: in captura pisci
um quā ceperant. Similiter autē iacobū
et iohannē filios zebedei: qui erant socij sy
monis. Et ait ad symonē ihus. Noli timere:
ex hoc iam hoīes eris capiens. Et subduc
tis ad terram nauibꝫ: relictis omībꝫ secuti sūt
illū. Et fcm est cū esset in vna ciuitatū: et
ecce vir plenus lepra. et uidens ihm et ꝓci
dens in faciem. rogauit eum dicens. Dne:
si vis potes me mūdare. Et extendens ma
nū: tetigit illū dicens. Volo. Mūdare. Et
confestim lepra discessit ab illo. Et ipse
ꝑcepit illi ut nemī diceret: sed uade ostende

te sacerdoti: et offer pro emundacione tua si
cut precepit moyses in testimonium illis.
Lu. xxxiiii Mt. xxiii Mr. xxvii Jo. xlvi Pambulabat autem magis sermo de il
lo: et conueniebant turbe multe ut audi
rent. et curarentur ab infirmitatibus suis.
Lu. xxxv Mt. c xlix Mr. lxvi Ipse autem secedebat in desertum: et orabat.
Lu. xxxvi Mt. c liii Mr. lxix Et factum est in vna dierum: et ipse sedebat
docens. Et erant pharisei sedentes et le
gis doctores qui venerant ex omni castel
lo galylee et iudee et ihrlm: et virtus erat
Lu. xxxvii Mt. lxx Mr. xx Jo. xxxviii dni ad sanandum eos. Et ecce viri portan
tes in lecto hominem qui erat paraliticus: et
querebant eum inferre et ponere ante eum.
Et non inuenientes qua parte illum inferrent
pre turba: ascenderunt supra tectum. et per
tegulas submiserunt illum cum lecto in medi
um ante ihm. Quorum fidem ut vidit: dixit.
Homo: remittuntur tibi peccata tua. Et
ceperunt cogitare scribe et pharisei dicen
tes. Quis est hic qui loquitur blasphe
mias? Quis potest dimittere peccata? ni
si solus deus? Vt cognouit autem ihus co
gitaciones eorum: respondens dixit ad illos. Quid
cogitatis in cordibus vris? Quid est faci
lius dicere. dimittuntur tibi peccata? an di
cere surge et ambula? Vt autem sciatis
quia filius hominis potestatem habet in terra
dimittere peccata: ait paralitico. Tibi dico
surge. tolle lectum tuum: et uade in domum tu
am. Et confestim surgens coram illis: tulit
lectum in quo iacebat. et abiit in domum
suam magnificans deum. Et stupor appre
hendit omnes: et magnificabant deum.
Et repleti sunt timore dicentes: quia vi
Lu. xxxviii Mt. lxxi Mr. xxi dimus mirabilia hodie. Et post hec exiit
et uidit publicanum nomine leui sedentem ad
theloneum: et ait illi. Sequere me. Et relic
Lu. xxxix Mt. lxxii Mr. xxii tis omnibus: surgens secutus est eum. Et fecit
ei conuiuium magnum leui in domo sua. Et
erat turba multa publicanorum et aliorum
qui cum illis erant discumbentes. Et mur
murabant pharisei et scribe eorum: dicen
tes ad discipulos eius. Quare cum publi
canis et peccatoribus manducatis et bibitis?
Lu. xl. Mt. lxxiii Mr. xxiii Et respondens ihus: dixit ad illos. Non e
gent qui sani sunt medico: sed qui male

habent. Non veni uocare iustos: sed pecca
tores in penitenciam. At illi dixerunt ad eum. Quare
discipuli iohannis ieiunant frequenter et
obsecraciones faciunt. similiter et phariseorum:
tui autem edunt et bibunt? Quibus ipse ait.
Numquid potestis filios sponsi dum cum illis
est sponsus facere ieiunare? Venient autem
dies et cum ablatus fuerit ab illis sponsus:
tunc ieiunabunt in illis diebus. Dicebat
autem et similitudinem ad illos. Quia nemo
commissuram a uestimento nouo immittit in
uestimentum uetus. Alioquin et nouum rumpit:
et ueteri non conuenit commissura a nouo.
Et nemo mittit vinum nouum in utres uete
res. Alioquin rumpet vinum nouum utres: et
ipsum effundetur. et utres peribunt. Sed vinum
nouum in utres nouos mittendum est: et u
traque conseruantur. Et nemo bibens uetus:
statim vult nouum. Dicit enim: uetus melius est.

Lu. xlii Mt. c xiii Mr. xxiii Factum est autem in
sabbato secundo. primo cum transiret
per sata: uellebant discipuli eius
spicas et manducabant. confricantes ma
nibus. Quidam autem phariseorum. dicebant
illis. Quid facitis quod non licet in sabbatis?
Et respondens ihus ad eos dixit. Nec hoc le
gistis quod fecit dauid cum esurisset ipse et qui
cum eo erant? quomodo intrauit in domum
dei et panes propositionis sumpsit et mandu
cauit. et dedit hiis qui cum ipso erant? quos
non licebat manducare nisi tantum sacerdo
tibus? Et dicebat illis: quia dns est filius
hominis etiam sabbati. Factum est autem et in a
lio sabbato: ut intraret in synagogam et
doceret. Et erat ibi homo: et manus eius
dextera erat arida. Obseruabant autem scri
be et pharisei si in sabbato curaret: ut inue
nirent unde accusarent illum. Ipse uero scie
bat cogitaciones eorum. Et ait homini qui ha
bebat manum aridam. Surge et sta in me
dium. Et surgens stetit. Ait autem ad illos ihus.
Interrogo uos si licet sabbato benefacere an ma
le? animam saluam facere an perdere? Et circum
spectis omnibus: dixit homini. Extende manum
tuam. Et extendit. Et restituta est manus
eius. Ipsi autem repleti sunt insipiencia: et

colloquebant ad inuicē quidnā faceret ihū. Factū est autē in illis diebz. exiit in montem orare: et erat pnoctans in oōne dei. Et cum dies factus esset. uocauit discipulos suos: et elegit duodecim ex ipis qs et aplos nōiauit. Symonē quē cognoiauit petrū. et andream fratrem eius: iacobū et iohannē. philippū et bartholomeū. matheum. et thomam. iacobū alphei. et symonē qui uocatur zelotes: iudam iacobi. et iudam scarioth qui fuit pditor. Et descendens cum illis. stetit in loco campestri. et turba discipuloy eius: et multitudo copiosa plebis. ab oni iudea et hierusalē et maritima et tyri et sydonis: qui uenerant ut audirent eum. et sanarentur a languoribus suis. Et qui uexabantur ab spiritib; immūdis: curabantur. Et oīs turba querebat eū tangere: quia uirtus de illo exibat. et sanabat oīes. Et ipe eleuatis oculis in discipulos suos. dicebat. Beati pauperes: quia uestrū est regnū dei. Bī qui nūc esuritis: quia saturabimini. Beati qui nūc fletis: quia ridebitis. Bī eritis cum uos oderint homines. et cū segregauerint uos et exprobrauerint. et eiecerint nomē uestrū tanq̄ malum: ppter filiū hominis. Gaudete in illa die et exultate: ecce enī merces uestra multa est in celo. Secundum hec enī faciebant pphetis patres eorū. Uerūptamen ve uobis diuitibus: qui habetis consolationē uestrā. Ve uobis qui saturati estis: quia esurietis. Ve uobis qui ridetis nūc: quia lugebitis et flebitis. Ve cū bene uobis dixerint oēs homines. Secundum hec faciebant pphetis patribus eorū. Sed uobis dico: qui auditis. Diligite inimicos uestros: benefacite his qui oderunt uos. Benedicite maledicentibz uobis: orate pro calumpniantibz uos. Et qui te percutit in maxillam: pbe et alteram. Et ab eo qui aufert tibi uestimentū: etiam tunicam noli prohibere. Omni autē petenti te tribue: et qui aufert que tua sunt ne repetas. Et prout uultis ut faciant uobis homines: et uos facite illis similiter. Et si diligitis eos qui vos diligūt: que uobis est gratia: Nam et peccatores diligentes se diligūt. Et si bene feceritis his qui uobis bene facitis: quod est gratia: Siquidem et peccatores hoc faciunt. Et si mutuū dederitis his a quibus speratis recipere: que uobis est gratia: Nam et peccatores peccatoribz fenerantur: ut recipiant equalia. Verūptamen diligite inimicos uestros et benefacite: et mutuū date nichil inde sperantes. Et erit merces uestra multa: et eritis filii altissimi: quia ipe benignus est sup ingratos et malos. Estote ergo misericordes: sicut et pater uester misericors est. Nolite iudicare: et non iudicabimini. Nolite condemnare: et non condemnabimini. Dimittite: et dimittetur uobis. Date: et dabitur uobis. Mensurā bonam et confertam et coagitatam. et superfluentem dabūt in sinū uestrū. Eadem quippe mensura qua mensi fueritis: remetietur uobis. Dicebat autē illis et similitudinē. Numquid potest cecus ceci ducē: Nonne ambo in foueam cadūt: Non est discipulus sup magistrum. Perfectus autē omnis erit: si sit sicut magister eius. Quid autē vides festucam in oculo fratris tui: trabem autē que in oculo tuo est non consideras: Aut quomodo potes dicere fratri tuo. frater sine eiciam festucam de oculo tuo: ipe in oculo tuo trabem non vides: Hypocrita ejice primū trabem de oculo tuo: et tunc perspicies ut educas festucam de oculo fratris tui. Non est enī arbor bona que facit fructus malos: neq; arbor mala faciens fructū bonū. Unaq̄q; enī arbor: de fructu suo cognoscitur. Neq; enī de spinis colligūt ficus: neq; de rubo vindemiant uuam. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonū: et malus homo de malo thesauro profert malū. Ex habūdantia enī cordis os loquitur. Quid autē vocatis me dne: et non facitis que dico. Omnis qui uenit ad me et audit sermones meos et facit eos: ostendam uobis cui similis sit. Similis est homini edificanti domū: qui fodit in altū. et posuit fundamentū supra petram. Inundatione autē facta. illisum est flumen domui. et nō potuit eā

lu. xiii ayc xiiii
lu. xiii ayc xxx ayc xxv
lu. xiii ayc xxxvi
lu. xiii ayc xxxvii
lu. xiii ayc xxxviii
lu. xiii ayc xxxix
lu. xiii ayc xl
lu. xiii ayc xli
lu. xiii ayc xlii
lu. xiii ayc xliii
lu. xiii ayc xliv
lu. xiii ayc xlv
lu. xiii ayc xlvi
lu. xiii ayc xlvii
lu. xiii ayc xlviii
lu. xiii ayc xlix
lu. xiii ayc l.
lu. xiii ayc xli
lu. xiii ayc l.
lu. xiii ayc xl
lu. xiii ayc xl ayc xli
lu. xiii ayc xl
lu. xiii ayc xl ayc xli
lu. xiii ayc xl ayc xli
lu. xiii ayc xl ayc xli

mouere: fundata enim erat supra petram.
Qui autem audit et non facit: similis est
homini edificanti domum suam super terram
sine fundamento. In quam illisus est flu
uius: et continuo cecidit: et facta est rui
na domus illius magna. VII

Iu. lxv. Mt. lxiiii Io. xxxvii

Cum autem implesset omnia uerba
sua. in aures plebis: intrauit ca
pharnaum. Centurionis autem
cuiuscdam seruus male habens erat mo
riturus: qui illi erat preciosus. Et cum au
disset de ihesu: misit ad illum seniores iudeo
rum. rogans eum ut ueniret et saluaret seruum
eius. At illi cum uenissent ad ihesum: rogabant
eum sollicite dicentes ei. quia dignus est
ut hoc illi prestes. Diligit enim gentem nostram:
et synagogam ipse edificauit nobis. Ihesus
autem ibat cum illis. Et cum iam non lon
ge esset a domo: misit ad eum centurio a
micos dicens. Domine noli uexari. Non enim
dignus sum ut sub tectum meum intres: propter
quod et meipsum non sum dignum arbitratus
ut uenirem ad te: sed dic uerbo et sanabi
tur puer meus. Nam et ego homo sum
sub potestate constitutus: habens sub me mi
lites. Et dico huic uade et uadit: et alio ue
ni et uenit: et seruo meo fac hoc et facit. Quo
audito ihesus miratus est: et conuersus sequen
tibus se turbis dixit. Amen dico uobis: nec
in israel tantam fidem inueni. Et reuersi qui mis
si fuerant domum: inuenerunt seruum qui lan
guerat sanum. Et factum est deinceps. ibat in ci
uitatem que uocatur naym: et ibant cum
illo discipuli eius et turba copiosa. Cum au
tem appropinquaret porte ciuitatis: ecce
defunctus efferebatur filius unicus matris
sue. Et hec uidua erat: et turba ciuitatis
multa cum illa. Quam cum uidisset dominus: mi
sericordia motus super eam dixit illi. No
li flere. Et accessit: et tetigit loculum. Hii
autem qui portabant steterunt. Et ait. Ado
lescens tibi dico surge. Et resedit qui erat
mortuus: et cepit loqui. Et dedit illum ma
tri sue. Accepit autem omnes timor: et mag
nificabant deum dicentes. Quia prophetia
magnus surrexit in nobis: et quia deus

Iu. lxvi. Mt. lxvi

Iu. lxvii.

visitauit plebem suam. Et exiit hic sermo in
uniuersam iudeam de eo: et omnem circa re
gionem. Et nunciauerunt iohanni discipu
li eius de omnibus hiis. Et conuocauit duos
de discipulis suis iohannes: et misit ad
ihesum dicens. Tu es qui ueniturus es. an a
lium expectamus: Cum autem uenissent ad
eum uiri: dixerunt. Iohannes baptista mi
sit nos ad te. dicens. Tu es qui ueniturus es.
an alium expectamus: In ipsa autem hora cu
rauit multos a languoribus et plagis et spi
ritibus malis: et cecis multis donauit uisum.
Et respondens dixit illis. Euntes renunciate io
hanni que uidistis et audistis: quia ceci uident.
claudi ambulant. leprosi mundantur. Sur
di audiunt: mortui resurgunt: pauperes eu
angelizantur. Et beatus est: quicumque non fue
rit scandalizatus in me. Et cum discessissent
nuncii iohannis: cepit dicere de iohanne ad
turbas. Quid existis in desertum uidere: Ha
rundinem uento moueri: Sed quid existis
uidere: Hominem mollibus uestimentis indutum:
Ecce qui in ueste preciosa sunt et deliciis: in
domibus regum sunt. Sed quid existis uidere:
prophetam: Utique dico uobis: et plusquam pro
phetam. Hic est de quo scriptum est. Ecce mit
to angelum meum ante faciem tuam: qui prepa
bit uiam tuam ante te. Dico enim uobis:
maior inter natos mulierum prophetia iohanne
baptista nemo est. Qui autem minor est
in regno dei: maior est illo. Et omnis populus
audiens et publicani iustificauerunt deum:
baptizati baptismo iohannis. Pharisei autem
et legisperiti consilium dei spreuerunt in semet
ipsos: non baptizati ab eo. Cui ergo similes
dicam homines generacionis huius: et cui similes
sunt: Similes sunt pueris sedentibus in foris
et loquentibus aduicem et dicentibus. Canta
uimus uobis tybiis. et non saltastis: la
mentauimus et non plorastis. Uenit enim
iohannes baptista neque manducans panem
neque bibens uinum: et dicitis demonium ha
bet. Uenit filius hominis manducans et
bibens: et dicitis. Ecce homo deuorator et
bibens uinum: amicus publicanorum et pec
catorum. Et iustificata est sapientia ab omnibus

filijs suis. Rogabat autē illū quidā de pha
riseis: ut manducaret cū illo. Et ingressus
domū pharisei: discubuit. Et ecce mulier
que erat in ciuitate peccatrix. ut cogno
uit qd̄ accubuisset in domo pharisei: attu
lit alabastrū vnguenti. et stans retro sec⁹
pedes eius lacrimis cepit rigare pedes eius:
et capillis capitis sui tergebat. Et oscula
batur pedes eius: et vnguēto vngebat. Vi
dens autē phariseus qui uocauerat eum:
ait intra se dicens. Hic si esset ꝓphā. sciret
vtiq; que et qualis mulier esset que tangit
eū: quia peccatrix est. Et rn̄dens ihūs: dix
it ad illū. Symon habeo tibi aliquid dicē.
At ille ait. Magister dic. Duo debitores e
rant cuidam feneratori. Vnus debebat de
narios quīgentos: et alius q̄nquaginta.
Non habentib; illis vnde redderent: dona
uit vtrisq;. Quis ergo eū plus diligit: Rn̄
dens symon dixit. Estimo: quia is cui pl⁹
donauit. At ille dixit ei. Recte iudicasti.
Et conuersus ad mulierē: dixit symoni.
Vides hanc mulierē: Intraui in domū tu
am: aquā pedibus meis non dedisti. Hc
autē lacrimis rigauit pedes meos: et ca
pillis suis tersit. Osculū michi non dedis
ti. Hec autē ex quo intrauit: non cessauit
osculari pedes meos. Oleo caput meū nō
vnxisti. Hec autē vnguento vnxit pedes
meos. Propter qd̄ dico tibi. Remittūtur ei
pcca multa: qm̄ dilexit multū. Cui aūt
minus dimittitur: minus diligit. Dix
it autē ad illam. Remittūtur tibi pcca.
Et ceperunt qui simul accūbebant dicē
intra se. Quis est hic qui etiā pcca dimit
tit: Dixit autē ad mulierem. Fides tua te
saluam fecit: uade in pace. VIII

Et fctm̄ est deinceps. et ipē iter fa
ciebat ꝑ ciuitates et castella pre
dicans et euangelizans regnū
dei: et duodecim cū illo. et mulieres alique
que erant curate a spiritib; malignis ⁊
infirmitatib;. Maria que uocatur mag
dalene de qua demoīa septē exierant: ⁊ io
hanna uxor cuze procuratoris herodis:
et susanna et alie multe que mīstrabāt

ei de facultatib; suis. Cum autē turba plu
ma conueniret et de ciuitatib; ꝓperarent
ad eum: dixit ꝑ similitudinē. Exijt qui
seminat semīare semen suū. Et dū semi
nat. aliud cecidit secus viam et conculca
tū est: et uolucres celi comederūt illud. Et
aliud cecidit sup̄ petrā: et natū aruit. qr
non habebat humorem. Et aliud cecidit
int̄ spinas: et simul exorte spine suffoca
uerunt illud. Et aliud cecidit in t̄ram bo
nam: et ortū fecit fructū centuplū. Hec
dicens clamabat. Qui habet aures audi
endi audiat. Interrogabant autē eū disci
puli eius: que eēt hec ꝑabola. Quibus
ipē dixit. Vobis datū est nosse misterium
regni dei: ceteris autē in ꝑabolis: ut vidē
tes non videant. et audientes nō intelligāt.
Est autē hec ꝑabola. Semen est uerbū dei.
Qui autē secus viam: hij sunt qui audi
unt. Deinde uenit dyabolus et tollit ūbū
de corde illoꝝ: ne credentes salui fiant. Nā
qui supra petram: qui cū audierint cum
gaudio suscipiūt uerbū. Et hij radices nō
habent: quia ad tempus credūt. et in tē
pore temptacionis recedūt. Qd̄ autē in
spinis cecidit: hij sunt qui audierūt et
a sollicitudinib; et diuicijs et uoluptati
bus uite eūtes suffocantur. et non referūt
fructū. Qd̄ autē in bonā terram: hij sūt
qui in corde bono et optimo audientes ū
bū retinent. et fructū afferūt in pacienci
a. Nemo autē lucernā accendens operit
eam uase. aut subtus lectū ponit: sed su
ꝑ candelabrū ponit. ut intrantes videāt
lumē. Non est enī occultū qd̄ non mani
festetur: nec absconditū qd̄ non cognos
catur et in palam ueniat. Videte ergo q̄
modo auditis. Qui eū habet dabit̄ illi:
et quicūq; non habet. etiam qd̄ putat se
habē auferet̄ ab illo. Venerūt autē ad il
lum mater et frēs eius: et non poterant
adire eum pre turba. Et nūciatū ē illi.
Mater tua et frēs tui stant foris: uolen
tes te uidere. Qui rn̄dens dixit ad eos. Ma
ter mea et fratres mei: hij sunt qui ūbū
dei audiūt et faciūt. Factū est autē in v

na dierū: et ipē ascendit in nauiculam
et discipuli eius. Et ait ad illos. Trans
fretemus trans stagnū. Et ascenderūt.
Nauigantibus autē illis: obdormiuit.
Et descendit ꝓcella venti in stagnū: et cō
plebantur et ꝑiclitabantur. Accedentes aūt:
suscitauerūt eum dicentes. Preceptor pe
rimus. At ille surgens increpauit ventū
et tempestatem aque. et cessauit: et fcā ē
tranquillitas. Dixit autē illis. Vbi ē fides
uīa: Qui timentes mirati sūt: dicentes
adinuicem. Quis putas hic est: Quia et
ventis imꝑat et mari: et obediūt ei. Ena
uigauerunt autē ad regionē gerasenoꝝ:
que est contra galileam. Et cū egressus eēt
ad terrā: occurrit illi vir quidam q̄ habe
bat demoniū iam temꝑibꝫ multis: et ues
timento non induebatur: neq; in domo
manebat. sed in monumētis. Is ut vidit
ihm ꝓcidit ante illū: et exclamans uoce
magna dixit. Quid mi et tibi est ihu fili
dei altissimi: Obsecro te: ne me torqueas.
Precipiebat eū spiritui īmūdo: ut exiret
ab homīe. Multis eū temꝑibꝫ arripie
bat illū: et vinciebatur catheuis et com
pedibꝫ custoditus: et ruptis vinculis ageba
tur a demonio in deserta. Interrogauit aūt
illū ihus dicens. Qd tibi nomen est: At
ille dixit. Legio. Quia intrauerant demo
nia multa in eū. Et rogabant illū: ne ī
paret illis ut in abyssum irent. Erat aūt
ibi grex porcoꝝ multoꝝ. pascenciū in mō
te. Et rogabant eū: ut ꝑmitteret eis in illos
ingredi. Et ꝑmisit illis. Exierūt ergo de
monia ab homīe. et intrauerūt in porcos:
et impetu abijt grex ꝑ ꝓceps in stagnū. ⁊
suffocatus est. Qd ut viderūt factum q̄
pascebant: fugerūt et nūciauerūt in ciui
tatem et in villas. Exierūt autē uidere qd
fcm est: et uenerunt ad ihm. Et īuenerūt
hoīem sedentē a quo demonia exierant ues
titū ac sana mente ad pedes eius: et timu
erūt. Nūciauerūt autē illis et qui uiderāt:
quomō sanus fcūs esset a legione. Et ro
gauerūt illū omīs multitudo regionis ge
rasenoꝝ ut discederet ab ipīs: quia timore

magno tenebantur. Ipē autē ascendens na
uem: reuersus est. Et rogabat illū vir a q̄
demonia exierant: ut cū eo esset. Dimisit
autē eum ihus dicens. Redi domū tuam:
et narra quāta tibi fecerit deus. Et abijt ꝑ
vniuersam ciuitatē: ꝑdicans q̄nta illi fecis
set ihus. Factū est autē cū redisset ihesus:
excepit illū turba. Erant eū omēs expec
tantes eum. Et ecce uenit vir cui nomen
iayrus. et ipē princeps synagoge erat: et
cecidit ad pedes ihu. rogans eum ut intra
ret in domū eius: quia filia vnica erat illi
fere annorū duodecim. et hec moriebatur.
Et contigit dū iret: a turbis cōprimebatur.
Et mulier quedā erat in fluxu sanguinis
ab annis duodecī: que in medicos eroga
uerat omnē substanciā suam: nec ab ul
lo potuit curari. Accessit retro. et tetigit fi
briam uestimenti eius: et confestim stetit
fluxus sanguīs eius. Et ait ihus. Quis
est qui me tetigit: Negantibꝫ autē omī
bus: dixit petrus et qui cū illo erāt. Pre
ceptor turbe te conꝑmūt et affligūt: ⁊ di
cis quis me tetigit: Et dixit ihus. Tetigit
me aliquis. Nam et ego noui virtutē de
me exisse. Videns autē mulier quia non
latuit: tremens uenit et ꝓcidit ante pe
des illius: et ob quam causam tetigerit e
um indicauit coram omī ꝑplo. et quēad
modū confestim sanata sit. At ipē dixit il
li. Filia fides tua te saluam fecit: uade in
pace. Adhuc illo loquēte: uenit quidā ad
principem synagoge dicens ei. Quia mor
tua est filia tua: noli uexare illū. Ihus
autē audito hoc uerbo: rndit patri puelle.
Noli timere: crede tantū. et salua erit. Et
cum uenisset ad domū: non ꝑmisit intrare
secū quēquā nisi petrū et iacobū et iohēm.
et patrē et matrē puelle. Flebant autē oēs:
et plangebant illam. At ille dixit. Nolite
flere. Non est mortua puella: sed dormit.
Et deridebant eū: scientes quia mortua
esset. Ipē autē tenens manū eius: clama
uit dicens. Puella surge. Et reuersus est
spūs eius: et surrexit continuo: et iussit il
li dari manducare. Et stupuerūt ꝑntes e

uis. Quibz pcepit: ne aliqui dicerent qd̄
factum erat. IX
Conuocans autē duodecim aplos:
dedit illis virtutē et pōtatem sup
omnia dēmonia. et ut languores curarent.
Et misit illos pdicare regnū dei: et sanare
infirmos. Et ait ad illos. Nichil tuleritis
in via: neq; virgam neq; peram neq; pa
nem neq; pecuniā: neq; duas tunicas ha
beatis. Et in quācūq; domū intraueritis: ibi
manete. et inde ne exeatis. Et quicūq; nō
receperint uos: exeuntes de ciuitate illa e
tiam pulueren pedū uōr excutite in tes
timoniū supra illos. Egressi autē circu
ibant p castella: euangelizantes et cura
tes ubiq;. Audiuit autem herodes tetrar
cha omnia que fiebant ab eo: et hesitabat
eo qd̄ dicerent a quibusdam quia iohēs
surrexit a mortuis. a quibusdam uero qa
helyas apparuit: ab alijs autē qa pphēta
unus de antiquis surrexit. Et ait herodes.
Johannē ego decollaui. Quis autē ē iste
de quo audio talia: Et quebat uidere eū.
Et reuersi apli: narrauerūt illi quecūq;
fecerūt. Et assumptas illis: secessit seor
sum in locū desertū. qui est bethsaide. Qd̄
cum cognouissent turbe: secute sūt illū.
Et excepit illos: et loquebatur illis de reg
no dei: et eos qui cura indigebant sana
bat. Dies autē cpperat declinare. Et ac
centes duodecim: dixerūt illi. Dimitte tur
bas. ut euntes in castella villasq; que cir
ca sunt diuertant. et inueniant escas: qa
hic in loco deserto sumus. Ait autē ad illos.
Vos date illis manducare. At illi dixerūt.
Non sunt nobis plus ꝯ quīq; panes et
duo pisces: nisi forte nos eamus et eme
mus in omnē hanc turbam escas. Erāt
autē fere uir quīq; milia. Ait autē ad
discipulos suos. Facite illos discūbere p
cōuiuia quīquagenos. Et discūbuerūt
ita omnes. Acceptis autē quīq; panib;
et duobz piscib; respexit in celum et bene
dixit illis et fregit: et distribuit discipu
lis suis ut ponerent ante turbas. Et man
ducauerūt omnes: et saturati sūt. Et sub
lati est qd̄ superauit illis fragmentoꝝ cophi
ni duodecim. Et factū est cū solus eēt ora
rent cū illo et discipuli. Et interrogauit il
los dicens. Quē me dicūt esse turbe: At
illi respondētes dixerūt. Johānem baptistam:
alij autē helyam: alij quia pphēta unus
de priorib; surrexit. Dixit autē illis. Vos
autē quē me esse dicitis: Respondens simon
petrus dixit. Xpm dei. At ille increpans
illos. pcepit ne cui dicerent hoc: dicens
quia oportet filiū hominis multa pati
reprobari a senioribz et principib; sacerdo
tum et scribis. et occidi. et tertia die resur
gere. Dicebat autē ad omnes. Si quis uult
post me uenire. abneget semetipm: et tollat
crucē suā cotidie. et sequatur me. Qui
enim uoluerit aiam suam saluā facere: p
det illam. Nam qui pdiderit aiam suam
propter me: saluā faciet illam. Quid enim
prodest homo si lucretur uniuersum mundū:
se autē ipm pdat et detrimentū sui faciat.
Nam qui me erubuerit et meos sermo
nes: hūc filius hominis erubescet cū uene
rit in maiestate sua et patris et sanctoꝝ
angelorum. Dico autē uobis: uere sūt ali
qui hic stantes qui non gustabūt mortē.
donec uideant regnū dei. Factū est autem
post hec uerba fere dies octo: et assumpsit
petrū et iacobū et johānem: et ascendit in
montē ut oraret. Et facta est dum ora
ret species uultus eius altera: et uestimē
tum eius albus refulgens. Et ecce duo uiri lo
quebant cū illo. Erant autē moyses et
helyas uisi in maiestate: et dicebant ex
cessum eius quē completurus erat ihe
rusalem. Petrus uero et qui cū illo erāt:
grauati erant somno. Et euigilantes
uiderunt maiestatem eius: et duos ui
ros qui stabant cū illo. Et factū est dū
discederent ab illo: ait petrus ad ihm.
Preceptor bonū est nos hic eē: et faca
mus tria tabernacula unū tibi. et unum
moysi et unū helye: nesciens quid diceret.
Hec autē illo loquente. facta est nubes et
obumbrauit eos: et timuerūt intrantibz
illis in nubem. Et uox facta est de nube

lu. xcvij ay^e c lxvi ay^r lxxxvij jo. lxxxvij

lu. xcvij ay^e clxxvij

lu. xcvij ay^e clxxvij ay^r lxxxvij

lu. xcvij ay^e clxxvij ay^r lxxxvij

lu. xcvij ay^e clxxvij ay^r lxxxvij

dicens: Hic est filius meus dilectus: ipsum audite. Et dum fieret uox: inuentus est ihs solus. Et ipi tacuerunt: et nemini dixerunt. in illis diebus quicq̃ ex his que uiderant. Factum est autē in sequenti die descendentibz illis de monte: occurrit illi turba multa. Et ecce uir de turba exclamauit dicens, Magr obsecro te respice in filium meum: quia unicus est mihi. Et ecce spūs apprehendit illum. et subito clamat et elidit et dilipat eum cū spuma: et uix discedit dilanians eum. Et rogaui discipulos tuos ut eicerent illum: et non potuerunt. Respondens autē ihs dixit. O generatio infidelis et peuersa: usq̃ quo ero apud uos et patiar uos: Adduc huc filium tuum. Et cū accederet: elisit illum demonium et dilipauit. Et increpauit ihs spiritui immundo. et sanauit puerum: et reddidit illum patri eius. Stupebant autē omnes in magnitudine dei. Omnibz et mnibus in omnibus que faciebat: dixit ad discipulos suos. Ponite uos in cordibz uris sermones istos. filius enim hominis futurum est ut tradatur in manus hom̃. At illi ignorabant uerbum istud: et erat uelatum ante eos ut non sentirent illud. Et timebant interrogare eum de hoc uerbo. Intrauit autē cogitatio in eos: quis eorum maior esset. At ihs uidens cogitationes cordis illorum: apprehendens puerum statuit eum secus se. et ait illis. Quicūq̃ susceperit puerum istum in nomine meo: me recipit. Et quicūq̃ me recepit: recipit eum qui me misit. Nam qui minor est. inter omnes uos: hic maior est. Respondens autē iohannes dixit. Preceptor uidimus quendam in nomine tuo eiicientē demonia: et prohibuimus eum: quia non sequitur nobiscum. Et ait ad illos ihs. Nolite prohibere. Qui enim non est aduersum uos: pro uobis est. Factum est autē cū complerentur dies assumptionis eius: et ipe faciem suam firmauit ut iret ihlm. Et misit nuncios ante conspectum suum. Et euntes intrauerūt in ciuitatem samaritanorum: ut parent illi. Et non receperunt eum: quia facies eius erat euntis ihlm. Cum uidissent autē discipuli eius iacobus et iohannes: dixerunt. Domine uis dicimus ut ignis descendat de celo: et consumat illos: Et conuersus increpauit illos: et dixit. Nescitis cui spūs estis. Filius hominis non uenit animas perdere: sed saluare. Et abierunt in aliud castellum. Factum est autē ambulantibz illis in uia: dixit quidam ad illum. Sequar te quocūq̃ ieris. Et ait illi ihs. Vulpes foueas habent et uolucres celi nidos: filius autem hominis non habet ubi caput reclinet. Alii autē ad alterum. Sequere me. Ille autē dixit. Domine permitte mihi primum ire: et sepelire patrem meum. Dixitq̃ ei ihs. Sine ut mortui sepeliant mortuos suos: tu autem vade annūcia regnum dei. Et alius dixit. Sequar te domine: sed primum permitte mihi renūciare his qui domi sunt. Ait ad illum ihs. Nemo mittens manum suam in aratrum et aspiciens retro: aptus est regno dei.

Post hec autē designauit dns et alios septuaginta duos: et misit illos binos ante faciem suam. in omnem ciuitatem et locum quem erat ipse uenturus. Et dicebat illis. Messis quidem multa: operarii autē pauci. Rogate ergo dnm messis: ut mittat operarios in messem suam. Ite. Ecce ego mitto uos: sicut agnos inter lupos. Nolite portare sacculum neq̃ peram neq̃ calciamenta: et neminem per uiam salutaueritis. In quamcūq̃ domum intraueritis: primum dicite. Pax huic domui. Et si ibi fuerit filius pacis: requiescet super illam pax uestra. Sin autem: ad uos reuertetur. In eadem autē domo manete: edentes et bibentes que apud illos sunt. Dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domum. Et in quamcūq̃ ciuitatem intraueritis et susceperint uos: manducate que apponuntur uobis: et curate infirmos qui in illa sunt. et dicite illis. Appropinquauit in uos regnum dei. In quamcūq̃ ciuitatem intraueritis et non receperint uos: egressi in plateas

eius dicate. Eras̄ pulueꝛē qui adhesit nobis de ciuitate uīa: exīgimus in uos. Cameꝝ hoc facite: quia appropinquauit regnū dei. Dico uob: quia sodomis in die illa ꝛe nullius erit ꝙ illi ciuitati. Ve tibi corozaī. ve tibi bethsaida: quia si in tyro et sydone facte fuissent uirtutes que in uobis facte sunt: olim in cilicio et cinere sedentes penitentiā egissent. Verūptamen. tyro et sydoni remissius erit in iudicio ꝙ uobis. Et tu capharnaum nūq̄ ad celū exaltaꝝ: usq; ad infernū descendes. Qui uos audit: me audit. Et qui uos spnit: me spnit. Qui autem me spnit: spernit eum qui me misit. Reuersi sunt autē septuaginta duo cū gaudio dicentes. Dñe: etiam demonia subiciunt nobis in nomīe tuo. Et ait illis. Videbam sathanā sicut fulgur de celo cadentē. Ecce dedi uob potestatem calcandi supra serpentes et scorpiones. et sup̄ omnē uirtutē inimici: et nichil uob nocebit. Verūptamen in hoc nolite gaudere: quia spūs uobis subiciuntur. Gaudete autem: qd̄ nomīa uīa scripta sunt in celis. In ipa hora exultauit spū sco: et dixit. Confiteor tibi pater. dñe celi et tre: qd̄ abscondisti hec a sapientib; et prudentib;: et reuelasti ea paruulis. Etiam pater: quia sic placuit ante te. Omnia mi tradita sunt a patre meo. Et nemo scit qui sit filius nisi pat̄: et qui sit pater nisi filius. et cui uoluerit filius reuelare. Et conūsus ad discipulos suos. dixit. Beati oculi: qui uident que uos uidetis. Dico enim uobis: qd̄ multi pphete et reges uoluerūt uidē que uos uidetis et non uiderūt: et audire que auditis et non audierūt. Et ecce quidā legisperitus surrexit: temptans illum et dicens. Magister: quid faciendo uitam eternam possidebo? At ille dixit ad eū. In lege quid scriptū est? Quomō legis? Ille respondens dixit. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo. et ex tota aīma tua. et ex omnibus uiribus tuis. et ex omni mente tua: et proximū tuū sicut teipm. Dixitq; illi. Recte respondisti. Hoc fac et uiues. Ille autē uolens iustificare seipm: dixit ad ihm. Et quis est meus proximus? Suscipiens autē ihs dixit. Homo quidā descendebat ab ihlm in ihericho: et incidit in latrones. Qui etiam despoliauerūt eum: et plagis impositis abierūt semiuiuo relicto. Accidit autē ut sacerdos quidam descenderet eadē via: et uiso illo pterijt. Similiter et leuita cū esset secus locū et uidisset eum: pterijt. Samaritanus aūt quidā iter faciens uenit secus eū: et uidens eum misericordia motus est. Et appropians alligauit uulnera eius: infundens oleū et uinū. Et imponens illū in iumentū suum duxit in stabulū: et curam eius egit. Et altera die, protulit duos denarios: et dedit stabulario et ait. Curam illius habe. Et qd̄cūq; superogaueris: ego cum rediero reddam tibi. Quis horū trium uidetur tibi, proximus fuisse illi qui incidit in latrones? At ille dixit. Qui fecit misericordiam in illū. Et ait illi ihs. Vade: et tu fac similiter. Factū est autem dū irent. et ipe intrauit in quoddam castellū: et mulier quedam martha nomine excepit illū in domū suam. Et huic erat soror nomīe maria: que etiam sedens secus pedes dñi audiebat uerbū illius. Martha autē satagebat circa frequens ministeriū. Que stetit et ait. Dñe non est tibi cure: qd̄ soror mea reliquit me solam ministrare? Dic ergo illi: ut me adiuuet. Et respondens dixit illi dñs. Martha martha sollicita es: et turbaris erga plurima. Porro unū est necessariū. Maria optimā partem elegit: que non auferetur ab ea.

Et factū est cum esset in loco quodam orans: ut cessauit. dixit unus ex discipulis eius ad eum. Dñe doce nos orare: sicut et iohes docuit discipulos suos. Et ait illis. Cum oratis dicite. Pater. sanctificetur nomē tuū: adueniat regnū tuū. Panē nr̄m cotidianū da nobis cotidie: et dimitte nobis pcā nra. siquidē et ipi dimittimus omni debenti nobis: et ne nos inducas in temptacionē. Et ait ad illos. Quis uestrum habebit amicū. et ibit ad illum media nocte. et dicet illi amice cōmoda mihi tres panes quia amicus meus uenit de uia ad me. et non habeo qd̄ ponam ante illum:

et ille deintus rñdens dicat. noli mihi mo
lestus ee. iam ostiñ clausñ est. et pueri me
i mecñ sunt in cubilo. non possñ surgere
et dare tibi. Et ille si pseuerauerit pulsans
dico uobis et si non dabit illi surgens eo q̄
amicus eius sit: ꝓ̄ impbitatem tamē e⁹
surget et dabit illi quotq̄ habet necessa
os. Et ego uobis dico. Petite: et dabitur uo
bis. Querite: et ñuenietis. Pulsate: et ap
ietur uobis. Omis enī qui petit accipit: et
qui querit ñuenit: et pulsanti apietur. Qs
autē ex uobis patrē petit panē: nūquid
lapidem dabit illi? Aut piscem: nūquid p
pisce serpentē dabit illi? Aut si petierit ouñ:
nūquid porriget illi scorpionē? Si ergo
vos cū sitis mali nostis bona data dare fi
lijs uris: q̄to magis pater uester de celo da
bit spīm bonñ petentibz se? Et erat eiciens
demonium: et illud erat mutum. Et cū eiecisset
demonium. locutus est mutus: et admirate
sunt turbe. Quidam autē ex eis dixerunt.
In beelzebub principe demoniorz: eiat de
monia. Et alij temptantes: signū de celo
querebant ab eo. Ipe autē ut uidit cogi
tationes eorz: dixit eis. Omne regnū in se
ipm diuisñ desolabitur: et domus supra
domū cadet. Si autē et sathanas in sep
sum diuisus est. quomō stabit regnū ipi:
quia dicitis in beelzebub eicio me demonia.
Si autē ego in beelzebub eicio demonia: fi
lij uri in quo eiciūt? Ideo ipi iudices uestri
erūt. Porro si in digito dei eicio demonia: p
fecto puenit in uos regnū dei. Cū fortis ar
matus custodit atrium suum: in pace sunt
ea que possidet. Si autē fortior illo supue
niens uicerit eum: uniūersa arma eius au
fert in quibz confidebat: et spolia eius dis
tribuet. Qui nō est mecñ: aduersñ me e.
Et q̄ nō colligit mecñ: dispgit. Cū īmūd⁹
spūs exierit de homīe. pambulat p loca in
aquosa. q̄rens requiem: et non ñuenies
dicit. Reuertar in domū meā: unde exiui.
Et cū uenerit: ñuenit scopis mūdatā. Et
tunc uadit et assumit septem alios spūs
nequiores se: et ingressi habitant ibi. Et
sunt nouissima homīs illius: peiora pri

ornibus. Iesu autē cum hec diceret: extollēs
uocem quedam mulier de turba dixit illi.
Beatus uenter qui te portauit: et ubera que
suxisti. At ille dixit. Quinymo. Beati qui au
diunt uerbum dei: et custodiunt illud. Turbis
autē concurrentib⁹: cepit dicere. Generatio ꝑ
uersa est. Signū querit: et signū
non dabitur illi. nisi signū ione. Nam si
cut fuit ionas signū ninuitis: ita erit et
filius hois generationi isti. Regina austri
surget in iudicio cū uiris generationis hui⁹:
et condēpnabit illos: quia uenit a finib⁹
terre audire sapiam salomonis. Et ecce plꝰ
q̄m salomon hic. Uiri ninuite surgent
in iudicio cū generatione hac. et condemp
nabūt illā: quia penitentiam egerūt ad p
dicationē ione. Et ecce plusq̄ ionas hic. Ne
mo lucernam accendit et in abscondito
ponit. neq; sub modio. sed sup̄ candelabꝝ:
ut qui ingrediūtur lumē uideant. Lucerna
corpis tui: est oculus tuus. Si oculus tuꝰ
fuerit simplex: totū corpus tuū lucidū e
rit. Si autē nequā fuerit: etiam corpus tu
um tenebrosū erit. Vide ergo: ne lumē q̄d
in te ē tenebre sint. Si ergo corpus tuū to
tum lucidū fuerit. non habens aliquā p
tem tenebrar: erit lucidū totū. Et sicut fu
tura fulgoris illuminabit te. Et cū loqueretur
rogauit illū quidā phariseus ut prandiret
apud se. Et ingressus recubuit. Phariseꝰ
us autē cepit intra se reputans dicē: quare
non baptizatus est ante prandiū. Et ait
dñs ad illū. Nunc uos pharisei q̄ de foris
est calicis et catini mūdatis: q̄ autē intꝰ
ē uestrū. plenū est rapina et iniquitate. Stul
ti: nōne qui fecit q̄ defors est. etiā id q̄
intus est fecit? Verūptamē q̄ superest date
elemosinam: et ecce omnia mūda sunt uo
bis. Sed ue uobis pharisei: quia decimas
mentā et rutam et omne olus: et pter
itis iudiciū et caritatē dei. Hec autē oport
uit facere: et illa non omittere. Ue uobi
pharisei: quia diligitis ꝓmas cathedras
in synagogis. et salutationes in foro. Ue
uobis qui estis ut monumenta que nō
parent: et homines ambulantes sup̄ nesci

Lu. c xxv. aſ. lxij.

Lu. c xxvi aſ. c xlv

Lu. c xxvij aſ. c xxi aſ. xxxij

Lu. c xxviij aſ. c xxvij Lu. c xxix aſ. c xxvij aſ. xxxiij

Lu. c xxx aſ. c xxix

Lu. c xxxi aſ. c xxx aſ. xxxiij

lu. c xxxix
ad. xxxvij

unt. Rndrus autē quidā ex legisptis: aut
illi. Magister. hec dicens etiam nobis cō
tumeliam facis. Ac ille ait. Et uobis legis
peritis ve: qā oneratis hoīes oneribz que
portari uoū possūt. et ipi uno digito uō
uon tangitis sarcinas. Ve uobis qui edi
ficatis uonumeta pphar: patres autem
uī occiderūt illos. Ptesto testificamī. qđ
consentitis opibz patrū uōrz: quoniam
ipi eos occiderūt: uos autē edificatis eor
sepulchra. Ppter et sapientia dei dixit. Mit
tam ad illos pphas et aplos. et ex illis occi
dent et plequentur: ut inquiratur sangu
uis oīm pphetar. qui effusus est a constī
tutione uūdi a generatione ista: a sangui
ne abel usq; ad sanguinē zacharie qui
perijt inter altare et edem. Ita dico uobis:
requiretur ab hac generatione. Ve uobis
legisptis: quia tulistis clauē scientie. et
ipi non introistis: et eos qui introibant
pohibuistis. Cum hec ad illos diceret: cepe
runt pharisei et legisptis grauiter insistere.
et os eius opprimere. de multis insidiantes
ei. et querentes capere aliquid ex ore eius. ut
accusarent eum.

XII

Turbis autē turbis circūstantibz.
ita ut se inuicem conculcarent: ce
pit dicere ad discipulos suos. Ac
tendite a fermento pharisevz: qđ est ypo
crisis. Nichil autē opti est qđ non reuele
tur: neq; absconditū qđ non sciatur. Quā
que in tenebris dixistis: in lumīe dicent.
Et qđ in aure locuti estis in cubiculis: pre
dicabitur in tectis. Dico autē uob amicis
meis: ne timeatis ab hijs qui occidūt corp⁹
et post hec non habent amplius quid face
ant. Ostendam autē uobis: quē timeatis.
Timete eum: qui postq̄ occiderit. habz pō
tem mittere in gehennā. Ita dico uob: hūc
timete. Nōne quīq; passeres veneūt dypō
dio⁹: et unus ex illis non est in obliuione
coram deo: Sed et capilli capitis uī. oēs
numerati sunt. Nolite ergo timere: multis pas
seribz pluris estis. Dico autē uob. Omnis
quicūq; confessus fuit me coram hoīibus:
et filius hoīis confitebit illū coram ange

lis dei. Qui autē negauerit me coram hoī
bus: denegabitur coram angelis dei. Et
omnis qui dixerit uerbū in filiū hoīis: remit
tetur illi. Ei autē qui in spīm scīm blas
phemauit: non remittetur. Cum autem
inducent uos in synagogas et ad magis
tratus et potestates: nolite sollicti esse qua
liter aut quid respondeatis. aut quid dicatis.
Spūs enī scīs docebit uos in ipa hora que
oporteat dicere. Ait autē ei quidam de turba.
Magister: dic frī meo ut diuidat mecū he
reditatem. At ille dixit ei. Homo⁹: quis me
constituit iudicem aut diuisorem sup uos?
Dixitq; ad illos. Videte et cauete ab oīi
auaricia: qr non in habundantia cuiusq;
uita eius est ex hijs que possidet. Dixit
autē similitudinē ad illos dicens. Ho
minis cuiusdam diuitis uberes fructus
agerr attulit: et cogitabat intra se dicens.
Quid faciam. qđ non habeo quo congre
gem fructus meos? Et dixit. Hoc faciā.
Destruam horrea mea et maiora faciā:
et illuc congregabo oīa que nata sūt
michi et bona mea: et dicam āīme mee.
Anima habes multa bona posita in an
nos plimos: requiesce. comede. bibe. epu
lare. Dixit autem illi deus. Stulte: hac
nocte āīam tuam reperūt a te. Que autē
parasti cuius erūt? Sic est qui sibi thesauri
zat: et non est in deū diues. Dixitq; ad dis
cipulos suos. Ideo dico uobis: nolite sol
licti esse āīe ure quid manducetis: neq;
corpi uō quid uestiamī. Anima plus
est qī esca: et corpus plusq̄ uestimentū. Cō
siderate coruos qā non seminat neq; me
tunt: quibz non est cellarium neq; horreum:
et deus pascit illos. Quāto magis uos
pluris estis illis? Quis autē uīm cogitan
do potest adicere ad staturam suam cubi
tum unū? Si ergo neq; qđ minimum est pote
stis: quid de ceteris sollicti estis? Conside
rate lilia quomō crescūt: nō laborant non
nent. Dico autē uobis: nec salomon in
oīi gloria sua uestiebatur sicut unū ex
istis. Si autē fenum qđ hodie in agro est et
cras in clibanum mittitur. deus sic uestit?

lu. c xlvi
ad. xxxvij
ad. lxxxvi
lu. c xlvii
ad. c xxxij
ad. xxxvij

lu. c xlviij
ad. lxxxviij
ad. c xlj.

lu. c xlix

lu. c l.
ad. xxxix

quãto magis uos pusille fidei: Et uos no
lite querere quid manducetis aut quid bi
batis: et nolite in sublime tolli. Hec enim
omnia gentes mundi querunt. Pater autem
uester scit: quoniam hiis indigetis. Verumptamen
querite regnum dei: et hec omnia adicientur
uobis. Nolite timere pusillus grex: quia
complacuit patri uestro dare uobis reg
num. Vendite que possidetis: et date elemo
sinam. Facite uobis sacculos qui non ve
terescunt: thesaurum non deficientem in celis:
quo fur non appropiat. neque tinea corrum
pit. Ubi enim thesaurus uester est: ibi et cor
uestrum erit. Sint lumbi uestri precincti: et lucer
ne ardentes. Et uos similes hominibus expec
tantibus dominum suum quando reuertatur a nupci
is: ut cum uenerit et pulsauerit confestim
aperiant ei. Beati serui illi: quos cum uenerit
dominus inuenerit uigilantes. Amen dico uobis:
quod precinget se et faciet illos discumbere. et trans
ieus ministrabit illis. Et si uenerit in secunda
uigilia. et si in tercia uigilia uenerit. et ita in
uenerit: beati sunt serui illi. Hoc autem scitote:
quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur
ueniret: uigilaret utique et non sineret per
fodi domum suam. Et uos estote parati: quia
qua hora non putatis filius hominis ueni
et. Ait autem ei petrus. Domine ad nos dicis
hanc parabolam: an ad omnes: Dixit autem
dominus. Quis putas est fidelis dispensator
et prudens: quem constituit dominus super fami
liam suam. ut det illis in tempore tritici men
suram: Beatus ille seruus: quem cum uenerit
dominus. inuenerit ita facientem. Vere dico uobis:
quia super omnia que possidet constituet il
lum. Quod si dixerit seruus ille in corde suo.
moram facit dominus meus uenire. et ceperit
percutere pueros et ancillas et edere et bibere
et inebriari: ueniet dominus serui illius in die
qua non sperat et hora qua nescit: et diui
det eum. pertemque eius cum infidelibus ponet.
Ille autem seruus. qui cognouit uolunta
tem domini sui et non preparauit. et non fecit se
cundum uoluntatem eius: uapulabit mul
tis. Qui autem non cognouit et fecit dig
na: plagis uapulabit paucis. Omni autem

cui multum datum est: multum queretur ab eo.
Et cui commendauerunt multum: plus petent
ab eo. Ignem ueni mittere in terram: et quid uo
lo nisi accendatur: Baptisma autem habe
o baptizari: et quomodo coartor usque dum
perficiatur: Putatis quia pacem ueni da
re in terram: Non dico uobis: sed separacio
nem. Erunt enim ex hoc quinque in domo una
diuisi: tres in duo et duo in tres diuidentur.
Pater in filium: et filius in patrem suum.
Mater in filiam: et filia in matrem. Socrus
in nurum suam: et nurus in socrum suam. Dice
bat autem et ad turbas. Cum uideritis nu
bem orientem ab occasu. statim dicitis nym
bus uenit: et ita fit. Et cum austrum flantem:
dicitis quia estus erit. et fit. Ypocrite faci
em celi et terre nostis probare: hoc autem
tempus quomodo non probatis: Quid autem
et a uobis ipsis non iudicatis quod iustum est: Cum
autem uadis cum aduersario tuo ad principem
in uia. da operam liberari ab illo: ne forte tra
hat te ad iudicem et iudex tradat te exacto
ri. et exactor mittat te in carcerem. Dico ti
bi: non exies inde. donec etiam nouissimum
minutum reddas.

XIII

Aderant autem quidam ipso in tempore
nunciantes illi de galileis: quorum
sanguinem pylatus miscuit cum
sacrificiis eorum. Et respondens dixit illis. Puta
tis quod hii galylei pre omnibus galileis pecca
tores fuerunt: quia talia passi sunt: Non dico
uobis. Sed nisi penitenciam habueritis: om
nes similiter peribitis. Et sicut illi decem et
octo supra quos cecidit turris in syloam:
et occidit eos. Putatis quia et ipsi debito
res fuerunt preter omnes habitantes in iheru
salem: Non dico uobis. Sed si non peniten
ciam egeritis: omnes similiter peribitis. Dice
bat autem hanc similitudinem. Arborem
fici habebat quidam plantatam in uinea sua:
et uenit querens fructum in illa. et non in
uenit. Dixit autem ad cultorem uinee. Ecce
anni tres sunt ex quo uenio querens fructum
in ficulnea hac: et non inuenio. Succide ergo
illam. Ut quid etiam terram occupat: At
ille respondens: dixit illi. Domine dimitte illam

et hoc anno: usq; dum fodiam circa illā.
et mittā stercora. Et si quidē fecerit fruc
tum: sin autē in futurū succides eam. Erat
autē docens in synagoga eor sabbis. Et
ecce mulier que habebat spīm infirmita
tis annis decem et octo: et erat inclinata.
nec omno poterat sursū respicere. Quam
aū vidisset ihūs: vocauit ad se. et ait illi.
Mulier: dimissa es ab infirmitate tua. Et
posuit illi manus: et confestim erecta ē:
et glorificabat deū. Respondens autē archisy
nagogus indignans quia sabbo curasset
ihūs: dicebat turbe. Sex dies sunt: in qui
bus oportet operari. In hijs ergo venite et
curamini: et non in die sabbi. Respondit autē
ad illū dūs: et dixit. Ypocrite: vnusquis
q; in sabbo non soluit bouem suū aut
asinū a presepio. et ducit adaquare: Hanc aū
filiam abrahe quā alligauit satanas
ecce decem et octo annis. non oportuit solui
a vinculo isto die sabbi: Et cum hec diceret:
erubescebant omnes aduersarij eius. Et o
mnis plus gaudebat in vniuersis: que glori
ose fiebant ab eo. Dicebat ergo. Cui simi
le est regnū dei: et cui simile ē existimabo
illud: Simile est grano synapis: qd acceptū
tum homo misit in ortū suū et creuit. Et
factū est in arborem magnā: et volucres
celi requieuerūt in ramis eius. Et iterū
dixit. Cui simile estimabo regnū dei: Si
mile est fermento: qd acceptū mulier ab
scondit in farine sata tria. donec fermen
tatum est totū. Et ibat per ciuitates et castel
la docens: et iter faciens in ihlm. Ait au
tem illi quidam. Dne: si pauci sunt q; sal
uantur: Ipe autē dixit ad illos. Conten
dite intrare per angustam portam: qa mul
ti dico vobis querunt intrare et nō poterūt.
Cum autē intrauerit paterfamilias et
clauserit ostiū: et incipietis foris stare et
pulsare ostiū dicentes. Dne aperi nobis.
Et respondens dicet vobis. Nescio vos vnde si
tis. Tunc incipietis dicere. Manducauī
mus coram te et bibimus: et in plateis nris
docuisti. Et dicet vob. Nescio vos vnde si
tis. Discedite a me omnes operarij iniqui
tatis: ibi erit fletus et stridor dentiū. Cum
videritis abraham et ysaac et iacob et om
nes pphetas in regno dei: vos autē expelli
foras. Et venient ab oriente et occidente
et aquilone et austro: et accūbent in reg
no dei. Et ecce sūt novissimi qui erūt pri
mi: et sunt primi qui erant novissimi. In
ipsa die: accesserūt quidam phariseor dicē
tes illi. Exi et vade hinc: quia herodes vult
te occidere. Et ait illis. Ite et dicite vulpi il
li. Ecce ejicio demonia et sanitates perfi
cio hodie et cras: et tertia die consummor. Verūm
tamen oportet me hodie et cras et sequēti
ambulare: quia non capit pphetā perire
extra ihlm. Ihlm ihlm que occidis pro
phetas et lapidas eos qui missi sunt ad te:
quoties volui congregare filios tuos q̄
admodū avis nidū suū sub pennis: et no
luisti. Ecce relinquetur vobis desertus do
mus vestra. Dico autē vobis: qa non vide
bitis me donec veniat ut dicatis. Benedictus
qui venit in nōe dni.

XIIII

Et factū est cum intraret in domū
cuiusdam principis pharisei sab
bo manducare panem: et ipi
observabant eū. Et ecce homo quidā hydro
picus erat ante illū. Et respondens ihūs: dixit
ad legispertos et pharisēos dicens. Si
licet sabbato curare: At illi tacuerūt. Ipe
vero apprehensū sanauit eū: ac dimisit.
Et respondens ad illos dixit. Cuius vestrum
aut bos in puteū cadet: et non continuo
extrahet illum die sabbi: Et non poterant
ad hec respondere illi. Dicebat autē et ad invita
tos parabolam. intendens quomō primos
accubitus eligerent: dicens ad illos. Cū
invitatus fueris ad nuptias non discum
bas in primo loco: ne forte honoratior te
sit invitatus ab eo: et veniens is qui te et
illum vocauit dicat tibi. Da huic locū.
Et tunc incipias cum rubore novissimum
locū tenere. Sed cum vocatus fueris. vade
recumbe in novissimo loco: ut cum venerit
qui te invitauit dicat tibi. Amice ascen
de superius. Tunc erit tibi gloria: coram si
mul discumbentibus. Quia omnis qui se exal

tat humiliabitur: et qui se humiliat exal
Iu. c lxxx tabitur. Dicebat autē et ei qui se īuitaue
rat. Cum facis prandiū aut cenam. no
li vocare amicos tuos neq; frēs tuos. ne
q; cognatos neq; vicinos diuites: ne for
te et ipi te reīuitent. et fiat tibi retribucō.
Sed cū facis cōuiuiū uoca paupes debiles
claudos cecos: et btūs eris quia non ha
bent retribuere tibi. Retribuetur eīm tibi: ī
resurrectione iustor. Hec cū audisset qui
dam de simul discūbentib; dixit illi. Be
atus qui manducabit panē in regno dei.
Iu. c lxxxi Mt. cc xxi At ipe dixit illi. Homo quidam fecit ce
nam magnā: et uocauit multos. Et mi
sit seruū suū hora cene dicere īuitatis ut
venirent: quia iam pata sunt omīa. Et
ceperūt simul omnes excusare. Primus
dixit ei. Villam emi: et necesse habeo exi
re et videre illam. Rogo te: habe me excu
satum. Et alter dixit. Iuga boum emi qn
q; et eo pbare illa. Rogo te: habe me excu
satum. Et alius dixit. Vxorem duxi: et i
deo non possum venire. Et reuersus seruꝰ:
nūciauit hec dño suo. Tunc iratus pater
familias: dixit seruo suo. Exi cito in pla
teas et uicos ciuitatis: et paupes ac debi
les et cecos et claudos introduc huc. Et a
it seruus. Dñe fctm est ut impasti: et ad
huc locus ē. Et ait dñs seruo. Exi in vias.
et sepes et compelle intrare: ut impleatur
domus mea. Dico autē uobis: qd nemo vi
rorum illor qui uocati sunt gustabit ce
Iu. c lxxxii Mt. xcvi. nam meam. Ibant autē turbe multe cū
eo: et conuersus dixit ad illos. Si quis veīt
ad me et non odit prēm suū et matrē et ux
orem et filios et frēs et sorores adhuc aūt
et aīam suam: non potest meus ēē disci
pulus. Et qui non baiulat crucē suam et
venit post me: non potest meus ēē disci
Iu. c lxxxiii. pulus. Quis eīm ex uobis uolens turrē
edificare: nonne pius sedens computat sūp
tus qui necessarii sunt. si habeat ad pficiē
dum: Ne postea qm posuit fundamentū
et non potuerit pficere. omēs qui vident in
cipient illudere ei dicentes: quia hic homo
cepit edificare et non potuit consūmare.

Aut quis rex iturus cōmittere bellū aduer
sus aliū regem: nōne sedens prius cogi
tat si possit cum decem milib; occurrere ei.
qui cū viginti milib; venit ad se: Alioqn
adhuc illo longe agente: legacionē mit
tens rogat ea que pacis sunt. Sic ergo
omīs ex uobis qui non renūciat omib;
que possidet: non pt meus esse discipulus.
Bonū est sal. Si autē sal quoq; euanue
rit: in quo condietur: Neq; in terram nec
in sterquilinium utile est: sed foras mittet.
Qui habz aures audiendi audiat. XV
Erant autē appropinquātes ei
publicani et pctores: ut audirent
illū. Et murmurabant pharisei
et scribe dicentes. Quia hic pctores recipit:
et manducat cū illis. Et ait ad illos parabo
lam istam dicens. Quis ex uobis homo
qui habet centū oues: et si pdiderit vnam
ex illis. nōne dimittit nonaginta nouem
in deserto et uadit ad illam que perierat. do
nec īueniat illam: Et cū īuenerit eam: ipo
nit in humeros suos gaudens. Et ueniens
domū: cōuocat amicos et vicinos dicēs illis.
Congratulamini michi: qr īueni ouē meā
que perierat. Dico uobis: qd ita gaudiū erit
in celo sup vno pctore penitenciam agente:
qm supra nonaginta nouē iustis qui non
indigent penitencia. Aut que mulier ha
bens dragmas decem: si pdiderit dragmā
vnā. nōne accendit lucernā et euertit domū
et querit diligenter donec īueniat: Et cū in
uenerit: cōuocat amicas et vicinas dicēs.
Congratulamini michi: quia īueni drag
mam. quā pdideram. Ita dico uobis: gau
diū erit coram angelis dei. sup vno pctore
penitenciā agente. Ait autē. Homo quidā
habuit duos filios: et dixit adolescencior
ex illis patri. Pater. da michi porcionē sub
stancie: que me contingit. Et diuisit illis
substanciam. Et non post multos dies con
gregatis omib;. adolescencior filius peregre
profectus est in regionē longinquā: et ibi
dissipauit substanciā suam viuendo luxuri
ose. Et postqm omīa consūmasset: fcta ē fa
mes ualida in regione illa. et ipe cepit egere.

Et abiit et adhesit uni ciuiū regionis illi⁹:
et misit illū in villam suam ut pasceret
porcos. Et cupiebat implere ventrē suum
de siliquis quas porci manducabant: ⁊ ne
mo illi dabat. In se autē reuersus dixit. Quā
ti mercenarij in domo pr̄is mei habūdant
panibꝫ: ego autē hic fame pereo. Surgā
et ibo ad patrem meū: et dicam illi. Pater
peccaui in celū et coram te. et iam non sū
dignus uocari filius tuus: fac me sicut
unū de mercenarijs tuis. Et surgens uenit
ad patrē suū. Cum autē adhuc longe essꝫ:
vidit illum pater ip̄ius. et miscd̄ia motus
est. Et accurrens cecidit sup̄ collū eius: et
osculatus est eū. Dixitqꝫ ei filius. Pater
peccaui in celū et coram te: iam non sū dig
nus uocari filius tuus. Dixit autē pater
ad seruos suos. Cito p̄ferte stolam primā
et induite illū: et date anulū in manu e
ius. et calciamenta in pedes. Et adducite
vitulū saginatū et occidite. et manduc e
mus et epulemur: quia hic filius meus mor
tuus erat et reuixit: p̄ierat et inuentus est.
Et ceperūt epulari. Erat autē filius eius
senior in agro. Et cū ueniret et appropinq̄ret
domui: audiuit symphoniā et chorū. Et uo
cauit unū de seruis: et interrogauit que hec
essent. Isqꝫ dixit illi. Frater tuus uenit: et
occidit pater tuus vitulū saginatū: q̄a sal
uum illū recepit. Indignatus est autē: et
nolebat introire. Pater ergo illius egressꝰ:
cepit rogare illū. At ille rn̄dens: dixit patri
suo. Ecce tot ānis seruio tibi. et nūq̄ man
datū tuū preteriui: et nūq̄m dedisti michi
hedū ut cū amicis meis epularer. Sꝫ post
q̄m filius tuus hic qui deuorauit substan
ciam suā cū meretricibꝫ uenit: occidisti il
li vitulū saginatū. At ip̄e dixit illi. Fili tu
semp̄ mecū es: et omnia mea tua sūt. Epu
lari autē et gaudē oportebat: quia frater
tuus hic mortuus erat et reuixit: p̄ierat
et inuentus est.

XVI

Dicebat autē et ad discipulos suos:
Homo quidam erat diues q̄ habe
bat villicū: et hic diffamatus ē
apud illū quasi dissipasset bona ip̄ius. Et
uocauit illū: et ait illi. Quid hoc audio
de te: Redde racionē villicacionis tue. Iā
enī non poteris villicare. Ait autē villicꝰ
intra se. Quid faciam: quia dn̄s meus au
fert a me villicacionē: Fodere non ualeo:
mendicare erubesco. Scio quid faciā: ut
cū amotus fuero a villicacione. recipiant
me in domos suas. Conuocatis itaqꝫ sin
gulis debitoribꝫ dn̄i sui: dicebat p̄mo. Quā
tum debes dn̄o meo: At ille dixit. Centū
cados olei. Dixitqꝫ illi. Accipe caucionem
tuā: et sede cito scribe q̄nquaginta. Dein
de alio dixit. Tu uero quantū debes: Qui
ait. Centū choros tritici. Ait illi. Accipe lit
teras tuas: et scribe octoginta. Et laudauit
dn̄s villicū iniquitatis quia prudenter fe
cisset: quia filij hui⁹ seculi prudenciores fili
is lucis in generacione sua sūt. Et ego uo
bis dico. Facite uobis amicos de mā̄mona
īiquitatis: ut cū defeceritis recipiant vos
in eterna tabernacula. Qui fidelis ē in mini
mo: et in maiore fidelis ē. Et qui in modi
co īiquus est: et in maiore īiquus est. Si
ergo in īiquo mā̄mona fideles non fuistis:
qd̄ uerū est quis credet uobis: Et si in alie
no fideles non fuistis: qd̄ uestrū ē quis da
bit uobis: Nemo seruus p̄t duobꝫ dn̄is s̄
uire. Aut enī unū odiet et alterū diliget: aut
uni adherebit et alterū contēpnet. Nō po
testis deo seruire et mā̄mone. Audiebant
autē omnia hec pharisei qui erant auari:
et deridebant illū. Et ait illis. Vos estis q̄
iustificatis uos coram hominibꝫ: deus aūt
nouit corda ur̄a: quia qd̄ hominibꝫ altū est.
abhominacio ē ante deum. Lex et p̄phete us
qꝫ ad iohannē. Ex eo regnū dei euangeliza
tur: et omnis in illud vim facit. Facilius ē
autē celū et terram p̄terire: quā de lege u
nū apicem cadere. Omnis qui dimittit ux
orem suā et ducit alterā mechatur: et qui di
missam a viro ducit mechatur. Homo
quidam erat diues. et induebatur purpu
ra et bysso: et epulabatur cotidie splendi
de. Et erat quidam mendicus noīe lazar⁹:
qui iacebat ad ianuā eius ulceribꝫ plen⁹:
cupiens saturari de micis que cadebant

Lu. c xci
Mt. xlviij
Lu. c xcij
Lu. c xciij
Mt. c v.
Lu. c xciiij
Mt. xxxiiij
Lu. c xcv
Mt. c xc
Mr. c v.
Lu. c xcvi

de mensa diuitis: et nemo illi dabat. Sed
et canes veniebant: et lingebant ulcera
eius. Factum est autem ut moreretur mendicus:
et portaretur ab angelis in sinum abrahe.
Mortuus est autem et diues: et sepultus
est in inferno. Eleuans autem oculos suos
cum esset in tormentis: uidit abraham alon-
ge. et lazarum in sinu eius. Et ipse clamans
dixit. Pater abraham miserere mei: et mit-
te lazarum ut intinguat extremum digiti sui
in aqua. ut refrigeret linguam meam: quia
crucior in hac flamma. Et dixit illi abraham.
Fili recordare quia recepisti bona in vita tu-
a: et lazarus similiter mala. Nunc autem hic
consolatur: tu uero cruciaris. Et in hiis
omnibus inter nos et uos chaos magnum
firmatum est: ut hii qui uolunt hinc trans-
ire ad uos non possint. neque inde huc trans-
meare. Et ait. Rogo ergo te pater ut mit-
tas eum in domum patris mei. Habeo enim
quinque fratres: ut testetur illis ne et ipsi veniant
in locum hunc tormentorum. Et ait illi abraham.
Habent moysen et prophetas: audiant illos.
At ille dixit. Non pater abraham: sed si
quis ex mortuis ierit ad eos. penitenciam a-
gent. Ait autem illi. Si moysen et prophetas
non audiunt: neque si quis ex mortuis re-
surrexerit credent.

XVII

Lu. c xcvii
Mt. c lxxix
Mr. xcix.

Et ad discipulos suos. ait. Impos-
sibile est ut non veniant scanda-
la. Ve autem illi: per quem veniunt.
Utilius est illi si lapis molaris imponatur
circa collum eius et proiciatur in mare: quam
ut scandalizet unum de pusillis istis. Atten-
dite uobis. Si peccauerit frater tuus: in-
crepa illum. Et si penitenciam egerit: dimit-
te illi. Et si septies in die peccauerit in te et
septies in die conuersus fuerit ad te dicens
penitet me: dimitte illi. Et dixerunt apli
domino. Adauge nobis fidem. Dixit autem do-
minus. Si haberetis fidem sicut granum si-
napis. diceretis huic arbori moro eradica-
re et transplantare in mare: et obediret
uobis. Quis autem uestrum habens seruum
arantem aut pascentem. qui regresso de agro
dicat illi statim. transi recumbe: et non

Lu. c xcviii
Mt. c lxxxiii

Lu. c xcix
Mt. c lxxxvii

Lu. cc
Mt. c lxxv

Lu. cc i

dicat ei para quod cenem et precinge te et mini-
stra michi donec manducem et bibam. et post
hec tu manducabis et bibes: Numquid gra-
ciam habet seruo illi: quia fecit que ei im-
perauerat: Non puto. Sic et uos cum feceritis
omnia que precepta sunt uobis: dicite. Serui
inutiles sumus: quod debuimus facere fecimus.
Et factum est dum iret in ihrlm: transibat
per mediam samariam et galyleam. Et cum ingre-
deretur quoddam castellum: occurrerunt ei decem
viri leprosi. Qui steterunt alonge: et leua-
uerunt uocem dicentes. Ihesu preceptor miserere
nostri. Quos ut uidit dixit. Ite ostendite uos
sacerdotibus. Et factum est dum irent: mundati sunt.
Unus autem ex illis ut vidit quia mundatus
est: regressus est cum magna uoce magni-
ficans deum. Et cecidit in faciem ante pedes
eius: gracias agens. Et hic erat samarita-
nus. Respondens autem ihesus dixit. Nonne decem
mundati sunt. et nouem ubi sunt: Non est inuen-
tus qui rediret et daret gloriam deo: nisi hic
alienigena. Et ait illi. Surge uade: quia
fides tua te saluum fecit. Interrogatus au-
tem a phariseis quando uenit regnum dei: ren-
dit eis et dixit. Non uenit regnum dei cum
obseruacione: neque dicent ecce hic aut ecce
illic. Ecce enim regnum dei intra uos est. Et a-
it ad discipulos suos. Venient dies quan-
do desideretis videre unum diem filii hominis:
et non videbitis. Et dicent uobis. Ecce hic:
ecce illic. Nolite ire: neque sectemini. Nam si-
cut fulgur choruscans de sub celo in ea que
sub celo sunt fulget: ita erit filius hominis
in die sua. Primum oportet illum multa pa-
ti: et reprobari a generacione hac. Et sicut
factum est in diebus noe: ita erit in diebus filii ho-
minis. Edebant et bibebant. uxores duc-
bant et dabantur ad nupcias. usque in die
qua intrauit noe in archam: et uenit dilu-
uium et perdidit omnes. Similiter sicut factum est
in diebus loth: edebant et bibebant. emebant
et vendebant. plantabant et edificabant.
Qua die autem exiit loth a sodomis: pluit
ignem et sulphur de celo. et omnes perdidit. Se-
cundum hec erit qua die filius hominis reue-
labitur. In illa hora qui fuit in tecto. et

vasa eius in domo: ne descendat tollere illa.
Et qui in agro: similiter non redeat retro.
Memores estote uxoris loth. Quicumque
quesierit animam suam saluam facere: per
det illam. Et quicumque perdiderit illam: viui
ficabit eam. Dico uobis. In illa nocte e
runt duo in lecto uno: unus assumetur
et alter relinquetur. Due erunt molentes
in unum: una assumetur et altera relinque
tur. Duo in agro: unus assumetur et al
ter relinquetur. Respondentes dicunt illi. Ubi
domine? Qui dixit eis. Ubicumque fuerit corpus:
illuc congregabuntur aquile. XVIII

Dicebat autem et parabolam ad
illos: quoniam oportet semper orare et
non deficere. dicens. Iudex quidam
erat in quadam ciuitate: qui deum non time
bat et homines non reuerebatur. Vidua
autem quedam erat in ciuitate illa: et
ueniebat ad eum dicens. Vindica me
de aduersario meo. Et nolebat per mul
tum tempus. Post hec autem dixit intra
se. Et si deum non timeo nec hominem re
uereor: tamen quia molesta est mihi hec
vidua. vindicabo illam: ne in nouissimo
ueniens suggillet me. Ait autem dominus. Au
dite quid iudex iniquitatis dicit. Deus
autem non faciet vindictam electorum suorum cla
mantium ad se die ac nocte: et pacienciam
habebit in illis? Dico uobis: quia cito
faciet vindictam illorum. Verumptamen fili
us hominis ueniens. putas inueniet fidem
in terra? Dixit autem et ad quosdam qui in
se confidebant tamquam iusti. et aspernaban
tur ceteros: parabolam istam. Duo homines
ascenderunt in templum ut orarent: unus
phariseus. et alter publicanus. Phari
seus stans hec apud se orabat. Deus gra
cias ago tibi: quia non sum sicut ceteri ho
minum. raptores iniusti. adulteri. uelut eci
am hic publicanus. Ieiuno bis in sabbato:
decimas do omnium que possideo. Et publica
nus alonge stans. nolebat nec oculos ad
celum leuare: sed percuciebat pectus suum dicens.
Deus propicius esto michi peccatori. Amen di
co uobis: descendit hic iustificatus in do

mum suam ab illo. Quia omnis qui se ex
altat humiliabitur: et qui se humiliat exal
tabitur. Afferebant autem ad illum et infan
tes: ut eos tangeret. Quod cum uiderent disci
puli: increpabant illos. Ihesus autem conuo
cans illos dixit. Sinite pueros venire ad
me. et nolite eos uetare: talium est enim reg
num dei. Amen dico uobis: quicumque non acce
perit regnum dei sicut puer: non intrabit in
illud. Et interrogauit eum quidam prin
ceps dicens. Magister bone. quid faciens vi
tam eternam possidebo? Dixit autem ei ihesus.
Quid me dicis bonum? Nemo bonus. ni
si solus deus. Mandata nosti? Non occi
des. non mechaberis. non furtum facies. non
falsum testimonium dices. Honora patrem tuum et
matrem. Qui ait. Hec omnia custodiui a
iuuentute mea. Quo audito ihesus: ait ei.
Adhuc unum tibi deest. Omnia quecumque ha
bes vende et da pauperibus. et habebis the
saurum in celo: et ueni sequere me. His il
le auditis contristatus est: quia diues e
rat valde. Videns autem illum ihesus tristem
factum: dixit. Quam difficile qui pecunias ha
bent in regnum dei intrabunt. Facilius est
enim camelum per foramen acus transire: quam
diuitem intrare in regnum dei. Et dixerunt qui
audiebant. Et quis potest saluus fieri? Ait
illis. Que impossibilia sunt apud homines:
possibilia sunt apud deum. Ait autem petrus.
Ecce nos dimisimus omnia: et secuti sumus te.
Qui dixit eis. Amen dico uobis: nemo est
qui relinquit domum aut parentes aut fratres
aut uxorem aut filios propter regnum dei. et non
recipiat multo plura in hoc tempore. et in
seculo venturo vitam eternam. Assumpsit
autem ihesus duodecim: et ait illis. Ecce as
cendimus iherosolimam: et consummabuntur
omnia que scripta sunt per prophetas de filio
hominis. Tradetur enim gentibus et illudetur:
et flagellabitur et conspuetur. Et postquam
flagellauerint occident eum: et tercia die
resurget. Et ipsi nichil horum intellexerunt.
Et erat uerbum istud absconditum ab eis:
et non intelligebant que dicebantur. Factum
est autem cum appropinquaret iherichо: cecus

Lu. cc xv. Mt. cc xxxi
Lu. cc xvi Mt. c xcii Mr. c vi
Lu. cc xvii Mt. c lxxviii Mr. xcv.
Lu. cc xviii Mt. c xciii Mr. c vii.
Lu. cc xix Mt. c xciiii Mr. c viii
Lu. cc xx Mt. c xcv Mr. c ix.
Lu. cc xxi Mt. c xcviii Mr. c x.
Lu. cc xxii Mt. cc i. Mr. c xii
Lu. cc xxiii
Lu. cc xxiiii Mt. cc v. Mr. c xvi.

quidam sedebat secus viam mendicans.
Et cum audiret turbam p̄teriuntē: inter
rogabat quid hoc esset. Dixerūt autē ei:
qd̄ ihs̄ nazarenus transiret. Et clama
uit dicens. Ihu fili dauid: miserē mei. Et
qui p̄ibant: increpabant eū ut taceret.
Ipē uero multomagis clamabat: fili da
uid miserē mei. Stans autē ihs̄: iussit
illum adduci ad se. Et cum appropinquas
set: interrogauit illum dicens. Quid tibi
vis faciam? At ille dixit. Dn̄e ut uideam.
Et ihs̄ dixit illi. Respice: fides tua te sal
uū fecit. Et confestim vidit: et sequebat
illū magnificans deū. Et omīs plebs ut
vidit: dedit laudē deo.

XIX

Lu. ct xxv.

Et ingressus p̄ambulabat iheri
cho. Et ecce vir noīe zacheus: et
hic erat princeps publicanorū.
et ipē diues. Et quēbat uidere ihm̄ quis
eēt: et nō poterat pre turba. quia statu
ra pusillus erat. Et p̄currens ascendit
in arborem sycomor ut uidēt illū: quia
inde erat transiturus. Et cū uenisset ad
locū. suspiciens ihs̄ uidit illū: et dixit
ad eum. Zachee festinans descende: quia
hodie in domo tua oportet me manere.
Et festinans descendit: et excepit illum
gaudens. Et cū uiderent oīs: murmu
rabant dicentes qd̄ ad hoīem pc̄torem di
uertisset. Stans autē zacheus: dixit ad
dn̄m. Ecce dimidiū bonor meor dn̄e do
pauperibus: et si quid aliquē defraudaui
reddo quadruplū. Ait ihs̄ ad eū. Qui
a hodie salus domui huic fc̄a est: eo qd̄
et ipē filius sit abrahe. Venit eū filius
hoīs querē et saluū facere: qd̄ p̄ierat.
Hec illis audientibz. adiciens dixit pa
bolam: eo qd̄ esset p̄pe ihrlm̄. et quia ex
istimarent qd̄ confestim regnū dei ma
nifestaretur. Dixit ergo. Homo quidam
nobilis abiit in regionē longinquā: ac
cipe sibi regnū et reuerti. Vocatis autē
decem seruis suis: dedit illis decē mnas.
Et ait ad illos. Negocianū dū venio.
Ciues autē eius oderant illū: et miserūt
legacionē post illū dicentes. Nolumus

Lu. ct xxvi
Mt. c lviii

Lu. ct xxvii

Lu. ct xxviii
Mt. ct lxix
Mt. c liii

Lu. ct xxix
Mt. ct lxx

hūc regnare sup nos. Et fc̄m est ut redi
ret accepto regno: et iussit uocari seruos
quibz dedit pecuniam. ut sciret q̄ntū q̄sq̄
negociatus eēt. Venit autē p̄mus dicens.
Dn̄e: mna tua decē mnas acquisiuit. Et
ait illi. Euge bone serue: quia in modico
fidelis fuisti. eris p̄tātem habens sup̄ decē
ciuitates. Et alt̄ uenit dicens. Dn̄e: mna
tua fecit quīq̄ mnas. Et huic ait. Et tu
esto sup̄ quīq̄ ciuitates. Et alter uenit
dicens. Dn̄e ecce mna tua: quā habui re
positam in sudario. Timui eū te: q̄a hō
austerus es. Tollis qd̄ non posuisti: et me
tis qd̄ non seminasti. Dicit ei. De ore tuo
te iudico serue neq̄m. Sciebas qd̄ ego au
sterus homo sum: tollens qd̄ non posui et
metens qd̄ non seminaui. Et quare non
dedisti pecuniā meā ad mensā: et ego ue
niens cū usuris utiq̄ exegissem illam. Et
astantibz dixit. Auferte ab illo mnā: et da
te illi qui decem mnas habet. Et dixerūt
ei. Dn̄e: habet decē mnas. Dico autē uo
bis: quia onū hūti dabitur. Ab eo autem
qui non habet: et qd̄ habet auferetur ab
eo. Verūptamen inimicos meos illos qui
noluerūt me regnare sup se. adducite huc:
et interficite ante me. Et hiis dictis: p̄cede
bat ascendens iherosolimā. Et fc̄m est cū
appropinquasset ad bethphage et betha
niam ad montē qui uocatur oliueti: mi
sit duos discipulos suos dicens. Ite in cas
tellū qd̄ contra uos est: in qd̄ introeūtes
inuenietis pullū asine alligatū. cui nēo
vnq̄ hoīm sedit. Soluite illū: et addu
cite. Et si quis uos interrogauerit quare
soluitis: sic dicetis ei. Quia dn̄s opam
eius desiderat. Abierūt autē qui missi fu
erant: et inuenerūt sicut dixit illis stantē
pullū. Soluentibz autē illis pullū: dixe
runt dn̄i eius ad illos. Quid soluitis
pullū? At illi dixerūt. Quia dn̄s eum ne
cessariū habet. Et duxerūt illū ad ihm̄.
Et iactantes uestimenta sua supra pul
lum: iposuerūt ihm̄. Eunte autē illo:
substernebant uestimenta sua in via.
Et cū appropinquaret iam ad descensū

nouus oliuet: cepert oēs turbe discē
dentiū gaudentes laudare deū uoce mag
na sup oībz quas uiderant uirtutibus
dicentes. Bēdictus qui uenit rex in nomīe
dñi: pax in celo et gloria in excelsis. Et qui
dam phariseoz de turbis: dixerūt ad illū.
Magister: increpa discipulos tuos. Cui⁹
ipe ait. Dico uobis: quia si hi tacuerint
lapides clamabūt. Et ut appropinquauit.
uidens ciuitatē: fleuit sup illam dicēs. Q⁹
a si cognouisses et tu. Et quidē in hac die
tua que ad pacem tibi: nūc aut̄ abscon
dita sunt ab oculis tuis. Quia uenient di
es in te et circūdabūt te inimici tui uallo: t
circūdabūt te et coangustabūt te undiq: t
ad terram prosternent te et filios tuos qui in
te sunt. Et non relinquent in te lapidē su
p lapidem: eo qđ non cognouens tempus
uisitacōnis tue. Et ingressus in templum:
cepit eicere uendentes in illo et ementes di
cens illis. Scriptū est: quia domus mea
domus oracōnis est. Vos aut̄ fecistis il
lam spelūcam latronū. Et erat docens co
tidie in templo. Principes aut̄ sacerdo
tū et scribe et principes plebis querebant
illū pdere: et non inueniebant quid facerent
illi. Omnis enī pplus suspensus erat: au
diens illū.

In illo tpe. Cū esset in una dieꝝ docente il
lo pplm in templo et euangelizā
te: cōuenerūt principes sacerdotū et scribe
cū seniorib⁹. et aiūt dicentes ad illū. Dic
nobis in qua pōtate hec facis: aut quis ē
qui dedit tibi hanc pōtatem? Rūdens aut̄
dixit ad illos. Interrogabo uos et ego unū
uerbū: rūdete mihi. Baptisma iohānis
de celo erat: an ex hoīibus? At illi cogita
bant inter se dicentes. Quia si dixerimꝰ
de celo. dicet. Quare ergo non credidistis
illi? Si aut̄ dixerimus ex hoīibus: plebs
uniuersa lapidabit nos. Certa sunt enī. io
hannē pphetā esse. Et rūderūt se nescire
unde esset. Et ihūs ait illis. Neq; ego dico
uobis: in qua pōtate hec facio. Cepit aut̄
dicere ad plebē. parabolam hanc. Homo qui
dam plantauit uineā. et locauit eam co
lonis: et ipe pegre fuit multis temporibus.
Et in tempe misit ad coloꝛes seruū: ut
de fructu uinee darent illi. Qui cesū. dimi
serūt eum inanē. Et addidit alium seruum
mittere. Illi aut̄ hūc quoq; cedentes et affi
cientes contumelia: dimiserūt inanē. Et
addidit tertiū mittere. Qui et illū uulne
rantes: eiecerūt. Dixit aut̄ dñs uinee. Q⁹
faciam? Mittam filiū meū dilectū: forsi
tan cū hunc uiderint uerebūtur. Quē cū
uidissent coloni: cogitauerūt intra se di
centes. Hic est heres: occidamus illū. et nr̄a
fiat hereditas. Et eiectū illū extra uineam:
occiderūt. Quid ergo faciet illis dñs uine
e? Veniet et pdet colonos istos: et dabit u
neam aliis. Quo audito: dixerūt illi. Ab
sit. Ille aut̄ aspiciens eos. ait. Quid ē er
go hoc qđ scriptū est. lapidem quē reproba
uerūt edificantes hic factus est in caput an
guli? Omnis qui ceciderit supra illū lapidē:
conquassabit. Supra quē aut̄ ceciderit: cō
minuet illū. Et querebant principes sac
dotū et scribe mittere in illū manus illa ho
ra: et timuerūt pplm. Cognouerūt enī:
qđ ad ipos dixerit similitudinē istam. Et
obseruantes miserūt insidiatores qui se
iustos simularent: ut caperent eū in sino
ne. et traderent illum principatui et potes
tati pōtis. Et interrogauerūt illū dicentes.
Magister scimus quia recte dicis et doces:
et non accipis psonā: sed in ueritate uiā
dei doces. Licet nobis tributū dare cesari. an
non? Considerans aut̄ dolū illoꝝ: dixit
ad eos. Quid me temptatis? Ostendite
mihi denariū. Cuius habet ymaginē et i
scriptionē? Rūdentes dixerūt ei. Cesaris.
Et ait illis. Reddite ergo que sunt cesaris
cesari: et que dei sunt deo. Et non potuerūt
uerbū eius reprehendere coram plebe: t mi
rati in responso eius tacuerūt. Accesserūt au
tem quidam saduceoꝝ qui negant esse resur
rectionē: et interrogauerūt eum dicentes.
Magist. moyses scripsit nobis. si frater
alicuius mortuus fuerit habens uxorē. et
hic sine filiis fuit: ut accipiat eam frat
eius uxorem. et suscitet semen frī suo. Sep

lu. et xxiij
ayc. et xxiij
ayc. et xxv
jo. lxxxvij
lu. et xlvij
ayc. et xxvij
ayc. c xxx.

tem ergo fratres erant: et primus accepit
uxorem. et mortuus est sine filijs. Et se
queus accepit illam: et ipse mortuus est si
ne filio. Et tercius accepit illam similiter
et omnes septem: et non reliquerunt semen.
et mortui sunt. Nouissime omnium. mortua est
et mulier. In resurrectione ergo cuius eorum e
rit uxor: Siquidem septem habuerunt eam
uxorem. Et ait illis ihesus. Filij seculi huius
nubunt: et traduntur ad nupcias. Illi uero
qui digni habebuntur seculo illo et resurrec
tione ex mortuis. neque nubunt neque ducunt
uxores: neque enim ultra mori poterunt. Equa
les enim angelis sunt et filij sunt dei: cum sint
filij resurrectionis. Quia uero resurgant
mortui: et moyses ostendit secus rubum
sicut dicit. dominum deum abraham et deum ysaac
et deum iacob. Deus autem non est mortuorum:
sed viuorum. Omnes enim viuunt ei. Respondentes
autem quidam scribarum: dixerunt. Magister bene
dixisti. Et amplius non audebant eum quic
quam interrogare. Dixit autem ad illos. Quo
modo dicunt xpm filium dauid esse: et ipse da
uid dicit in libro psalmorum. dixit dominus domino
meo sede a dextris meis. donec ponam inimi
cos tuos scabellum pedum tuorum: Dauid ergo
dominum illum uocat: et quomodo filius eius est:
Audiente autem omni populo: dixit discipulis
suis. Attendite a scribis: qui uolunt ambu
lare in stolis: et amant salutaciones in fo
ro et primas cathedras in synagogis. et pri
mos discubitus in conuiuijs. Qui deuorant
domos viduarum: simulantes longam orationem.
Hij accipient dampnacionem maiorem.

Respiciens autem: XXI
Uidit eos qui mittebant munera
sua in gozophilacium diuites. Vi
dit autem et quandam viduam pauperculam mit
tentem era minuta duo: et dixit. Vere dico uo
bis: quia hec uidua pauper plusquam omnes mi
sit. Nam omnes hij ex habundanti sibi mise
runt in munera dei. Hec autem ex eo quod deest
illi omnem victum suum quem habuit misit. Et
quibusdam dicentibus de templo quod lapidibus
bonis et donis ornatum esset: dixit. Hec que
videtis: uenient dies in quibus non relinq

tur lapis super lapidem qui non destruatur.
Interrogauerunt autem illum dicentes. Precep
tor quando hec erunt: et quod signum cum fieri inci
pient: Qui dixit. Videte ne seducamini. Mul
ti enim venient in nomine meo dicentes qui
a ego sum: et tempus appropinquabit.
Nolite ergo ire post multos. Cum autem
audieritis prelia et sediciones: nolite terreri.
Oportet primum hec fieri: sed non statim fi
nis. Tunc dicebat illis. Surget gens con
tra gentem et regnum aduersus regnum: et terre
motus magni erunt per loca. et pestilencie et
fames: terrores que de celo et signa magna e
runt. Sed ante hec omnia inicient uobis
manus suas et persequentur: tradentes in sy
nagogas et custodias. trahentes ad reges
et presides propter nomen meum. Continget autem
uobis in testimonium. Ponite ergo in cor
dibus uestris: non premeditari quemadmodum
respondeatis. Ego enim dabo uobis os et sapienciam:
cui non poterunt resistere et contradicere omnes
aduersarij uestri. Tradenum autem a parentibus et
fratribus et cognatis et amicis: et morte affi
cient ex uobis. Et eritis odio omnibus propter
nomen meum. Et capillus de capite uestro non
peribit. In paciencia uestra: possidebitis animas
uestras. Cum autem uideritis circumdari ab exer
citu ihrlm: tunc scitote quia appropinquabit
desolacio eius. Tunc qui in iudea sunt fugient
ad montes. et qui medio in eius discedant.
et qui in regionibus non intrent in eam: quia
dies ulcionis hij sunt. ut impleantur omnia
que scripta sunt. Ve autem pregnantibus et
nutrientibus in illis diebus. Erit enim pressura
magna super terram: et ira populo huic. Et cadent
in ore gladij: et captiui ducentur in omnes
gentes. Et ihrlm calcabitur a gentibus: donec
impleantur tempora nacionum. Et erunt sig
na in sole et luna et stellis. et in terris pres
sura gencium pre confusione sonitus maris
et fluctuum: arescentibus hominibus pre timore et
expectacione que superuenient uniuerso orbi.
Nam virtutes celorum mouebuntur. Et tunc
videbunt filium hominis uenientem in nube: cum
potestate magna et maiestate. Hijs autem fie
ri incipientibus: respicite et leuate capita ues

tra. quam appropinquat redemptio uestra. Et
dixit illis similitudinem. Videte ficulneam:
et omnes arbores. Cum producunt iam ex
se fructum: scitis quoniam prope est estas. Ita et uos
cum uideritis hec fieri: scitote quoniam prope est reg
num dei. Amen dico uobis: quia non preteri
bit generatio hec. donec omnia fiant. Celum et
terra transibunt: uerba autem mea non transi
bunt. Attendite autem uobis. ne forte grauen
tur corda uestra in crapula et ebrietate. et cu
ris huius uite: et superueniat in uos repentina
dies illa. Tamquam laqueus enim superueniet in
omnes. qui sedent super faciem omnis terre. Vi
gilate itaque omni tempore orantes: ut digni
habeamini fugere ista omnia que futura sunt.
et stare ante filium hominis. Erat autem diebus
doceus in templo: noctibus uero exiens
morabatur in monte qui uocatur oliue
ti. Et omnis populus manicabat ad eum in
templo audire eum.

XXII

Appropinquabat autem dies fes
tus azimorum: qui dicitur pascha.
Et querebant principes sacerdo
tum et scribe: quomodo eum interficerent. Ti
mebant uero plebem. Intrauit autem sa
thanas in iudam qui cognominatur sca
rioth: unum de duodecim. Et abiit et locutus
est cum principibus sacerdotum et magistra
tibus: quemadmodum illum traderet eis. Et ga
uisi sunt: et pacti sunt pecuniam illi da
re. Et spospondit. Et querebat oportunita
tem: ut traderet illum sine turbis. Venit autem
dies azimorum in qua necesse erat occidi pas
cha: et misit petrum et iohannem dicens. E
untes parate uobis pascha: ut manduce
mus. At illi dixerunt. Ubi uis paremus? Et
dixit ad eos. Ecce introeuntibus uobis in ci
uitatem: occurret uobis homo amphoram
aque portans. Sequimini eum in domum in
quam intrat: et dicetis patrifamilias do
mus. Dicit tibi magister. Ubi est diuersorium
ubi pascha cum discipulis meis manducem?
Et ipse uobis ostendet cenaculum magnum
stratum: et ibi parate. Euntes autem inuenerunt
sicut dixit illis: et parauerunt pascha. Et cum
facta esset hora discubuit: et duodecim apli

cum eo. Et ait illis. Desiderio desideraui
hoc pascha manducare uobiscum: antequam
paciar. Dico autem uobis: quia ex hoc non
manducabo illud. donec impleatur in reg
no dei. Et accepto calice: gratias egit. et dix
it. Accipite: et diuidite inter uos. Dico e
nim uobis: quod non bibam de generatione vi
tis. donec regnum dei veniat. Et accepto
pane. gratias egit et fregit: et dedit eis dicens.
Hoc est corpus meum quod pro uobis datur:
hoc facite in meam commemorationem. Simi
liter et calicem: postquam cenauit dicens. Hic
est calix nouum testamentum in meo sang
uine: qui pro uobis fundetur. Verumptamen.
ecce manus tradentis me mecum est in men
sa. Et quidem filius hominis secundum quod defini
tum est uadit. Verumptamen ve illi homini:
per quem tradetur. Et ipsi ceperunt querere inter
se: quis esset ex eis qui hoc facturus esset. Facta
est autem et contencio inter eos: quis eorum vi
deretur esse maior. Dixit autem eis. Reges
gentium dominantur eorum: et qui potestatem habent
super eos benefici uocantur. Vos autem non
sic. Sed qui maior est in uobis: fiat sicut
iunior. Et qui precessor est: sicut ministrator.
Nam quis maior est. qui recumbit an qui
ministrat? Nonne qui recumbit? Ego autem
in medio uestrum sum: sicut qui ministrat.
Vos autem estis: qui permansistis mecum in
temptacionibus meis. Et ego dispono uo
bis sicut disposuit mihi pater meus regnum:
ut edatis et bibatis super mensam meam
in regno meo: et sedeatis super thronos iu
dicantes duodecim tribus israel. Ait autem
dominus symoni. Symon: ecce sathanas ex
petiuit uos ut cribraret sicut triticum. Ego
autem rogaui pro te: ut non deficiat fides
tua. Et tu aliquando conuersus: confirma fra
tres tuos. Qui dixit ei. Domine: tecum paratus
sum et in carcerem et in mortem ire. Et
ille dixit. Dico tibi petre non cantabit ho
die gallus donec ter abneges nosse me.
Et dixit eis. Quando misi uos sine saccu
lo et pera et calciamentis: numquid aliquid
defuit uobis? At illi dixerunt. Nichil. Dix
it ergo eis. Sed nunc qui habet sacculum:

Lu. ec lxiiij
Lu. ec lxv
Mt. ec lxxxv
Mr. c lxvi.
Lu. ec lxvi
Mt. ec lxxxiiij
Mr. c lxv.
Jo. lxv & lv.
& lxvii & lxiij
Lu. ec lxvii
Mt. ec lxxxv
Mr. c lxvi
Lu. ec lxviij
Mt. ec lxxxi
Mr. c lxiij
Lu. ec lxix
Mt. ec lxxx
Mr. c lxii
Jo. c xxij
Lu. ec lxx
Mt. ec iij
Mr. c xiiij
Lu. ec lxxi
Lu. ec lxxij
Mt. c xcvij
Lu. ec lxxiij
Lu. ec lxxiiij
Jo. ec xxvii & ec
xxix & ec xxxi.
Lu. ec lxxv
Mt. ec lxxxix
Mr. c lxx
Jo. c xxvi
Lu. ec lxxvi

tollat similiter et peram. Et qui nō ha
bet: vendat tunicam suā et emat gla
diū. Dico eū uobis: qm̄ adhuc quod
scriptū est oportet impleri in me. Et cū
iniquis deputatus est. Etenī ea que sūt
de me: finem habent. At illi dixerūt. Do
mine: ecce gladij duo hic. At ille dixit e
is. Satis est. Et egressus ibat scd̄m con
suetudinē in montē oliuarū. Secuti sūt
autē illū et discipuli. Et cū peruenisset ad
locū: dixit illis. Orate: ne intretis ī tēp
tacionem. Et ipē auulsus est ab eis: quā
tum iactus est lapidis. Et positis geni
bus: orabat dicens. Pater si vis: trans
fer calicē istū a me. Verūptamē non me
a uoluntas: sed tua fiat. Apparuit autē
illi angelus de celo: confortans eū. Et fc̄s
in agonia: plixius orabat. Et fc̄us ē su
dor eius: sicut gutte sanguinis decurren
tis in terrā. Et cū surrexisset ab oracōne
et uenisset ad discipulos suos: īuenit eos
dormientes pre tristicia. Et ait illis. Qd̄
dormitis? Surgite: orate ne intretis in
temptacionē. Adhuc eo loquente: ecce tur
ba et qui uocabatur iudas vnus de duo
decim antecedebat eos. Et appropinqua
uit ihu: ut oscularetur eum. Ihus autē
dixit illi. Iuda osculo filiū hominis tradis?
Videntes autē hij qui circa ipm̄ erāt qd̄
futurū erat: dixerūt ei. Dn̄e: si pcutim⁹
in gladio? Et pcussit vnus ex illis seruū
principis sacerdotū: et amputauit auri
culam eius dextrā. Rndens autē ihus a
it. Sinite usq; huc. Et cū tetigisset auri
culam eius: sanauit eū. Dixit autē ihs
ad eos qui uenerant ad se principes sac
dotū. et ingratus templi et seniores. Qr
si ad latronem existis cū gladijs et fusti
bus: cum cotidie uobiscum fuerī in tem
plo et non extendistis manus in me? Sz
hec est hora uā: et ptās tenebrarū. Cō
prehendentes autē eū: duxerūt ad domū
prīcipis sacerdotū. Petrus uero seque
batur alonge. Accenso autē igne in me
dio atrio et circūsedentibz illis: erat petr⁹
in medio eoꝝ. Quē cū uidisset ancilla q̄

dam sedentē ad lumen et eū fuisset intui
ta: dixit. Et hic cum illo erat. At ille ne
gauit eū dicens. Mulier: non noui illū.
Et post pusillū: alius videns eū dixit. Et
tu de illis es? Petrus uero ait. O homo.
non sum. Et intuallo fc̄o qī hore vnius:
alius quidā affirmabat dicens. Vere. et
hic cū illo erat. Nam et galileus ē. Et a
it petrus. Homo. nescio quid dicis. Et
continuo adhuc illo loquente: cantauit
gallus. Et conuersus dn̄s: respexit petrū.
Et recordatus est petrus uerbi dn̄i sicut
dixerat: quia pusqm̄ gallus cantet. ter
me negabis. Et egressus foras petrus: fle
uit amare. Et viri qui tenebant eū: illu
debant ei cedentes. Et uelauerūt eū et p
cuciebant faciem eius: et interrogabant e
um dicentes. Phetiza: quis est qui te p
cussit? Et alia multa blasphemantes di
cebant in eum. Et ut fc̄us est dies: cōue
nerūt seniores plebis et principes sacer
dotū et scribe. et duxerūt illū in consiliū
suū dicentes. Si tu es xp̄us: dic nob. Et
ait illis. Si uobis dixero: non credetis m̄.
Si autē et interrogauero: nō rndebitis m̄
neq; dimittetis. Ex hoc autē erit filius
hominis sedens a dextris virtutis dei. Dixe
rūt autē omēs. Tu ergo es filius dei? Qr
ait. Vos dicitis quia ego sū. At illi dixerūt.
Quid adhuc desideramus testimonium?
Ipi eū audiuim⁹ de oē ei⁹.

XXIII

Et surgens omnis multitudo eoꝝ:
duxerūt illū ad pylatū. Ceperūt
autē accusare illū dicentes. Hūc
īuenim⁹ subuertentē gentē nr̄am. et pro
hibentē tributa dari cesari: et dicentē se
xp̄m regem ēē. Pylatus autē interrogauit
eum dicens. Tu es rex iudeoꝝ? At ille rn̄
dens ait. Tu dicis. Ait autē pylatus ad
principes sacerdotū et turbas. Nichil in
uenio cause in hoc hoīe. At illi īualesce
bant dicentes. Cōmouit pplm̄ docens p
vniuersam iudeam: et incipiens a galilea
usq; huc. Pylatus autē audiens galile
am: interrogauit si homo galileus esset.
Et ut cognouit qd̄ de herodis ptāte ēēt:

remisit eū ad herodē. qui et ipe iherosolimis erat illis diebz. Herodes autē uiso ihu: gauisus est ualde. Erat enī cupiēs ex multo tempe vidē eum: eo qd audiret multa de illo. et sperabat signū aliqd videre ab eo fieri. Interrogabat autē illū multis sermonibz. At ipe nichil illi rndebat. Stabant etiam principes sacerdotū et scribe: constanter accusantes eū. Spreuit aūt illū herodes cū exercitu suo: et illusit indutū ueste alba: et remisit ad pylatum. Et facti sunt amici herodes et pylatus in ipa die. Nam antea inimici erant ad inuicem. Pylatus autē cōuocatis principibus sacerdotū et magistratibz et plebe: dixit ad illos. Optulistis michi hūc hominē quasi auertentē pplm: et ecce ego coram uobis interrogans nullā causam inueni in homine isto. ex hijs in quibz eū accusatis: sed neqz herodes. Nam remisi uos ad illū: et ecce nichil dignū morte actum est ei. Emendatū ergo illū dimittā. Necesse autē habebat dimittē eis p diem festū vnū. Exclamauit autē simul vniuersa turba dicens. Tolle hūc: et dimitte nobis barraban. Qui erat ppter sedicionē quādam fctam in ciuitate et homicidiū missus in carcerē. Iterū autē pylatus locutus est ad illos: uolens dimittē ihm. At illi succlamabant dicentes. Crucifige crucifige illū. Ille autē tercio dixit ad illos. Quid enī mali fecit iste: Nullam causam mortis inuenio in eo. Corripiam ergo illū: et dimittam. At illi instabant uocibz magnis: postulantes ut crucifigeretur. Et inualescebant uoces eorū. Et pylatus adiudicauit fieri peticionem eorū. Dimisit autē illis eū qui ppter homicidiū et sedicionē missus fuerat in carcerē: quē petebant. Ihm uero tradidit uolūtati eorū. Et cum ducerent eum. apphenderūt symonē quēdam cyrenēsem uenientē de villa: et iposuerūt illi crucē portare post ihm. Sequebatur autē illū turba multa ppli et mulierū: que plāgebant et lamentabantur eum. Conuersus autē ad illas ihus. dixit. Filie ihrlm nolite flere sup me: sed sup uosipas flete et sup filios uros. Quia ecce uenient dies: in quibz dicent. Beate steriles et ventres que non genuerūt: et ubera que nō lactauerūt. Tunc incipient dicē montibz cadite sup nos: et collibz opite nos. Quasi in viridi ligno hec faciunt: in arido qd fiet. Ducebantur autē et alij duo neqm cū eo: ut interficerent. Et postqm venerunt in locū qui uocatur caluarie: ibi crucifixerūt eum. Et latrones: vnū a dextris et alcm a sinistris. Ihus autē dicebat. Pater dimitte illis: non enī sciūt quid faciūt. Diuidentes uero uestimenta eius miserūt sortes: et stabat pplus expectās. Et deridebant illū principes cum eis dicentes. Alios saluos fecit: seipm saluū faciat si hic est xpus dei electus. Illudebant autē ei et milites accedentes: et acetum offerentes illi dicentes. Si tu es rex iudeorū: saluū te fac. Erat autē et supscripcio scripta sup illū. lris grecis et latinis et hebraicis: hic est rex iudeorū. Vnus autē de hijs qui pendebant latronibz: blasphemauit eum dicens. Si tu es xpus: saluū fac temetipm et nos. Rndens autē alter: increpabat illū dicens. Neqz tu times deū: qd in eadem dāpnacione es. Et nos quidē iuste: nam digna factis recipimus: hic uero nichil mali gessit. Et dicebat ad ihm. Dne memento mei: cū ueneris in regnū tuū. Et dixit illi ihus. Amē dico tibi: hodie mecū eris in paradiso. Erat autē fere hora sexta: et tenebre fctē sunt in vniuersa tra usqz in horam nouā. Et obscuratus est sol: et uelū templi scissū est mediū. Et clamans uoce magna ihus ait. Pater. in manus tuas cōmendo spm meū. Et hec dicens expirauit. Videns autē centurio qd fctm fuerat: glorificauit deū dicens. Vere hic homo iustus erat. Et omis turba eorū qui simul aderant ad spectaculū istud et uidebant que fiebant: percucientes pectora sua reuertebant. Stabant autē omes noti e

Lu. ccc v
Mt. ccc viij
Mr. c lxxxix
Lu. ccc vi.
Lu. ccc vij
Jo. c lxxxij
& c lxxxvi
Lu. ccc viij
Lu. ccc ix
Mt. ccc xxij
Mr. cc ij.
Lu. ccc x
Mt. ccc xxv
Mr. cc iiij
Jo. c lxxxiiij
Lu. ccc xi
Mt. ccc xxvi
Mr. cc v
Jo. c lxxxviij
Lu. ccc xij
Jo. c lxxxij & c
lxxxvi & c xc
Lu. ccc xiij
Mt. ccc xxvi
Mr. cc v
Jo. c xciiij & c
lxxxviij
Lu. ccc xiiij.
Mt. ccc xxviij
Mr. cc vi
Jo. c xcvi
Lu. ccc xv.
Mt. ccc xxxi
Mr. cc ix
Jo. c xcvij
Lu. ccc xvi

Lu. ccc xvij
Mt. ccc xxxvi
Mr. cc xv.
Jo. c xcviij
Lu. ccc xviij
Mt. ccc xxxij. Mr. cc x.
Jo. c xcvij.
Lu. ccc xix
Mt. ccc xxxvi. Mr. cc xv.
Jo. c xcviij
Lu. ccc xx
Lu. ccc xxi
Mt. ccc xxxiiij
Mr. cc xii
Jo. cci.
Lu. ccc xxij
Mt. ccc xxxviij
Mr. cc xviij
Lu. ccc xxiij
Mt. ccc xlij
Mr. cc xxij
Lu. ccc xxiiij
Mt. ccc xxxv
Mr. cc xiiij
Jo. c xcix.
Lu. ccc xxv
Mt. ccc xxxix
Mr. cc xix.
Lu. ccc xxvi
Lu. ccc xxvij
Mt. ccc xl.
Mr. cc xx.
Lu. ccc xxviij
Mt. ccc xliiij
Mr. cc xxiiij
Lu. ccc xxix
Mt. ccc xliij
Mr. cc xxiij
Jo. cc liij.
Lu. ccc xxx
Mt. ccc xlvi
Mr. cc xxv.
Lu. ccc xxxi.

ius alonge: et mulieres que secute erant
eum a galilea hec uidentes. Et ecce vir
nomine ioseph qui erat decurio vir bonus
et iustus: hic non consenserat concilio et
actibus eorum ab arimathia ciuitate iudee: qui
expectabat et ipse regnum dei. Hic accessit
ad pylatum: et petiit corpus ihesu. Et depo
situm inuoluit syndone: et posuit in monu
mento exciso. in quo nondum quisquam posi
tus fuerat. Et dies erat parasceues: et sab
batum illucescebat. Subsecute autem muli
eres que cum ipso venerant de galilea vide
runt monumentum: et quemadmodum posi
tum erat corpus eius. Et reuertentes pa
uerunt aromata et unguenta: et sabbato qui
dem siluerunt secundum mandatum. XX

Una autem sabbati IIII
ualde diluculo venerunt ad monu
mentum: portantes que parauerant
aromata. Et inuenerunt lapidem reuolutum
a monumento: et ingresse. non inuenerunt
corpus domini ihesu. Et factum est dum mente con
sternate essent de isto: ecce duo viri steterunt
secus illas in veste fulgenti. Cum timerent
autem et declinarent vultum in terram: dixerunt
ad illas. Quid queritis viuentem cum mor
tuis? Non est hic: sed surrexit. Recordamini
qualiter locutus est uobis: cum adhuc in ga
lilea esset dicens. Quia oportet filium homi
nis tradi in manus hominum peccatorum et cruci
figi: et die tercia resurgere. Et recordate sunt
uerborum eius. Et regresse a monumento: nun
ciauerunt hec omnia illis undecim. et ceteris
omnibus. Erat autem maria magdalene et
iohanna et maria iacobi et cetere que cum
eis erant: que dicebant ad apostolos hec. Et
visa sunt ante illos sicut deliramentum uer
ba ista: et non credebant illis. Petrus au
tem surgens cucurrit ad monumentum:
et procumbens vidit lintheamina sola posi
ta: et abiit secum admirans quod factum fuerat.
Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castel
lum quod erat in spacio stadiorum sexaginta
ab ihrlm: nomine emaus. Et ipsi loquebantur
adinuicem: de hiis omnibus que accide
rant. Et factum est dum fabularentur et secum

Lu. ccc xxxii
Mt. ccc xlviii
Mr. ccc xxvii
Io. ccc vi.
Lu. ccc xxxiii
Mt. ccc xlix
Mr. ccc xxviii
Io. ccc viii.
Lu. ccc xxxiiii
Lu. ccc xxxv
Mr. ccc xxx.
Lu. ccc xxxvi
Mt. ccc lii.
Mr. ccc xxxi
Io. ccc ix.
Lu. ccc xxxvii
Mt. ccc liii.
Mr. ccc xxxii
Lu. ccc xxxviii
Mt. ccc liiii
Mr. ccc xxxiii
Lu. ccc xxxix
Lu. ccc xl.
Mr. ccc xxxiiii

quererent: et ipse ihesus appropinquans ibat
cum illis. Oculi autem eorum tenebantur: ne eum
agnoscerent. Et ait ad illos. Qui sunt hii
sermones quos confertis adinuicem ambu
lantes et estis tristes? Et respondens unus cui
nomen cleophas: dixit ei. Tu solus peregri
nus es in ihrlm. et non cognouisti que
facta sunt in illa hiis diebus? Quibus ille dixit.
Que? Et dixerunt. De ihesu nazareno: qui
fuit vir propheta potens in opere et sermone.
coram deo et omni populo. Et quomodo tradide
runt eum summi sacerdotes et principes nostri
in dampnacionem mortis: et crucifixerunt
eum. Nos autem sperabamus: quia ipse esset
redempturus israel. Et nunc super hec omnia:
tercia dies est hodie quod hec facta sunt. Sed
et mulieres quedam ex nostris terruerunt nos: que
ante lucem fuerunt ad monumentum. Et non
inuento corpore eius: venerunt dicentes se eti
am visionem angelorum uidisse. qui dicunt eum
viuere. Et abierunt quidam ex nostris ad
monumentum: et ita inuenerunt sicut muli
eres dixerunt: ipsum uero non inuenerunt. Et
ipse dixit ad eos. O stulti et tardi corde ad
credendum: in omnibus que locuti sunt prophete.
Nonne hec oportuit pati xpm: et ita in
trare in gloriam suam? Et incipiens a moy
se et omnibus prophetis: interpretabatur illis in
omnibus scripturis que de ipso erant. Et
appropinquauerunt castello quo ibant: et
ipse se finxit longius ire. Et coegerunt illum
dicentes. Mane nobiscum quoniam aduesperascit:
et inclinata est iam dies. Et intrauit cum
illis. Et factum est cum recumberet cum illis:
accepit panem et benedixit ac fregit et por
rigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum: et
cognouerunt eum. Et ipse euanuit ex ocu
lis eorum. Et dixerunt adinuicem. Nonne cor
nostrum ardens erat in nobis: dum loqueretur
in via: et aperiret nobis scripturas? Et sur
gentes eadem hora regressi sunt in ihrlm:
et inuenerunt congregatos undecim. et eos
qui cum ipsis erant. dicentes quod surrexit
dominus uere. et apparuit symoni. Et ipsi nar
rabant que gesta erant in via: et quomodo
cognouerunt eum in fractione panis. Dum

Lu. ccc xli
Io. ccc xiii.

her autē loquēcur: steat ihūs in medio discipulor suor. et dicit eis. Pax vobis. Ego sum: nolite timē. Conturbati uero et conterriti: existimabant se spīm uidē. Et dixit eis. Quid turbati estis: et cogitaciones ascendūt in corda uīa: Videte manus meas et pedes: quia ego ipe sum. Palpate et videte: quia spūs carnē et ossa nō habet. sicut me uidetis habē. Et cum hoc dixisset: ostendit eis manus et pedes. Adhuc autē illis non credentibus et mirantibz pre gaudio: dixit. Habetis hic aliq̄d manducatū: At illi optulerūt ei partē piscis assi: et fauū mellis. Et cū manducasset coram eis: sumens reliquias dedit eis. Et dixit ad eos. Hec sūt uerba que locutus sum ad uos cū adhuc essem uobiscū: quōm necesse est impleri omīa que scripta sūt in lege moysi et pphetis et psalmis de me. Tunc aperuit illis sensū: ut intelligerēt scripturas. et dixit eis. Quōm sic scriptū e. et sic oportebat xpm pati et resurgere a mortuis die tertia: et pdicari in noīe ei penitenciā et remissionē peccatōr in omnes gentes. incipientibz ab hierosolima. Vos autē estis testes horū: et ego mittam promissū patris mei in uos. Vos autē sedete in ciuitate: quoadusq̄ induamini uirtute ex alto. Eduxit autē eos foras in bethaniā: et eleuatis manibz suis bēdixit eis. Et factū est dū bēdiceret illis: recessit ab eis et ferebatur in celū. Et ipi adorantes. regressi sunt in hierusalē cū gaudio magno. Et erant semp in templo laudantes et benedicentes deum. Explicat euāgeliū S'm Lucā. Incipit prologus in euāg. S'm iohēm.

Hic est iohānes euāgelista unus ex discipulis dn̄i: qui uirgo electus a deo est: quē de nuptijs nolentē nubē uocauit deus. Cui uirginitas in hoc duplex testimoniū in euangelio datur: qđ et p ceteris dilectus a deo dicit: et huic matrē suā de cruce cōmendauit dn̄s. ut uirginem uirgo seruaret. Denīq̄ manifestās in euangelio qđ erat ipe incorruptibilis uerbi opus inchoans: solus uerbū carnē factū esse. nec lumen a tenebris cōprehensū fuisse testatur. Primū signū ponens qđ in nuptijs fecit dn̄s: ut ostendens qđ erat ipe legentibz demonstraret. qđ ubi dn̄s inuitatus debitē nuptiarū uinū debeat: ut et ueteribz īmutatis. nouā omīa que a xpo inchoātur appareant. Hoc aūt euangeliū scripsit in asia. postea q̄m in pathmos insula apocalipsim scripserat: ut cui in principio canonis incorruptibile principiū in genesi. eiā incorruptibil' finis p uirginem in apocalipsi redderet. dicente xpo. Ego sum alpha et o. Et hic est iohānes qui secretis supuenisse diem recessus sui. conuocatis discipulis suis in epheso p multa signor expimenta pmissi xpm. descendens in defossum sepulture sue locū. ibi oōne positus e ad patres suos: tam extraneus a dolore mortis q̄m a corrupcōne carnis tumē alienus. Tam post omnes euangeliū scripsit: et hoc uirginū debebat. Quor tamen uel scriptor tempis dispositio uel librorū ordinatio. ideo p singula a nob̄ non exponit: ut sacrādi desiderio collocato. et quientibz fructus laborus. et deo magistery doctrinus seruet.

Explicat plog'. Incipit euāg. S'm iohānē.

In principio erat uerbum. Et uerbū erat apud deū: et deus erat uerbū. Hoc erat in principio apud deū. Omnia p ipm facta sunt: et sine ipo factū est nichil. Qđ factū est: in ipo uita erat. Et uita erat lux hoīm: et lux in tenebris lucet: et tenebre eam non comprehenderūt. Fuit homo missus a deo: cui nomē erat iohānes. Hic uenit in testimoniū. ut testimoniū phiberet de lu

Jo. i. cap. i. In princ.

Crysostim⁹ sic distinguit
Oīa per ipm facta sunt, et sine ipo factū est nichil qđ factū e. In ipo uita erat etc.

Jo. ii cap. vi In. vi.

mine: ut omnes crederent p illū. Nō erat
ille lux: sed ut testimonium phiberet de
luce. Erat lux uera: que illuminat omnē
hominē venientē in hunc mundū. In mū
do erat: et mundus p ipm factus est: et mū
dus eum non cognouit. In pa uenit: et
sui eū non receperūt. Quotquot autē
receperūt eū: dedit eis potestatem filios dei
fieri. his qui credūt in nomine eius. Qui
non ex sanguinibz neq; ex uoluntate car
nis neq; ex uoluntate uiri: sed ex deo na
ti sunt. Et uerbū caro factū est: et habitauit
in nobis. Et uidimus gloriam eius: glo
riam quasi unigeniti a patre. Plenū
gracie et ueritatis. Johānes testimoni
um phibet de ipo: et clamat dicens. Hic
erat quē dixi. Qui post me uenturus
est ante me factus est: quia prior me erat.
Et de plenitudine eius nos omnes acce
pimus. et gratiam pro gratia: quia lex p mo
ysen data est: gracia et ueritas p ihesum
xpm facta est. Deum nemo uidit unquam. U
nigenitus filius qui est in sinu patris:
ipe enarrauit. Et hoc est testimonium io
hannis qm miserūt iudei ab hierosoly
mis sacerdotes et leuitas ad eum: ut in
terrogarent eum. tu quis es? Et confessus
est: et non negauit. Et confessus e: quia
non sum ego xpus. Et interrogauerūt eum.
Quid ergo? Helyas es tu? Et dixit. Non sum. Pphēta es tu? Et respondit. Non. Dixerunt ergo ei. Quis es ut responsum demus
his qui miserūt nos? Quid dicis de te
ipso? Ait. Ego uox clamantis in deser
to: dirigite uiam dni sicut dixit ysaias p
pheta. Et qui missi fuerant: erant ex
phariseis. Et interrogauerūt eum: et dixe
runt ei. Quid ergo baptizas si tu nō
es xpus. neq; helyas. neq; pphēta? Respō
dit eis iohes dicens. Ego baptizo in aqua:
medius autē uestrum stetit quē uos nesci
tis. Ipe est qui post me uenturus e qui
ante me factus e: cui ego non sum dignus
ut soluam eius corrigiam calciamenti.
Hec in bethania facta sunt trans iordanen: ubi erat iohes baptizans. Alte

ra die uidit iohannes ihm uenientē ad
se: et ait. Ecce agnus dei: qui tollit pec
catū mundi. Hic est de quo dixi. Post me
uenit uir qui ante me factus est: quia prior
me erat. Et ego nesciebam eum. Sed ut
manifestetur isti: propterea ueni ego in aqua
baptizans. Et testimoniū phibuit iohā
nes dicens. Quia uidi spiritū descendē
tem q̄si columbam de celo: et mansit su
per eum. Et ego nesciebam eum. Sed qui
misit me baptizare in aqua: ille mihi
dixit. Sup quē videris spm descendentē
et manentē super eū: hic est qui bapti
zat in spū scō. Et ego uidi et testimoniū p
hibui: quia hic e filius dei. Altera die ite
rū stabat iohānes: et ex discipulis eius
duo. Et respiciens ihm ambulantē dicit.
Ecce agnus dei. Et audierūt eū duo discipu
li loquentē: et secuti sunt ihm. Conuersus
autē ihus et uidens eos sequētes se: dicit
eis. Quid queritis? Qui dixerūt ei. Rab
bi: qđ est interpretatū magr. Ubi habitas?
Dicit eis. Uenite et uidete. Uenerūt et vi
derūt ubi maneret: et apud eū manse
runt die illo. Hora autē erat q̄si decima.
Erat autē andreas frater symonis petri
unus ex duobz qui audierant a iohāne.
et secuti fuerant eum. Inuenit hic pri
mū fratrem suū symonē: et dicit ei. Inue
nimus messyam: qđ est interpretatū xpus.
Et adduxit eum ad ihm. Intuitus au
tem eum ihus dixit. Tu es symō filius
iohanna: tu uocaberis cephas qđ inter
pretatur petrus. In crastinū uoluit exire
in galileam: et inuenit philippū. et dicit
ei ihesus. Sequere me. Erat autē philip
pus a bethsaida ciuitate andree et petri.
Inuenit philippus nathanael: et dicit
ei. Quē scripsit moyses in lege et pphe
te: inuenimus ihm filiū ioseph a naza
reth. Et dixit ei nathanahel. A nazareth
potest aliquid boni esse? Dicit ei philip?
Ueni et uide. Vidit ihus nathanahel ue
nientē ad se: et dicit de eo. Ecce uere isra
helita: in quo dolus non est. Dicit ei
nathanahel. Unde me nosti? Respō

Jo. iij
hȳ. i.
Ru. xiij

Jo. iij.

Jo. v.
hȳ. i.
Ru. xiij

Jo. vi.
hȳ. xx
hȳ. iij.
Ru. x.

Jo. vij

Jo. viij
hȳ. c xij
Ru. c xij

Jo. ix

Jo. x.
hȳ. viij
hȳ. ij
Ru. vij
Jo. xi.

Jo. xij
hȳ. xi.
hȳ. iij
Ru. x

Jo. xiij.

Jo. xxx
hȳ. xxxvij
Ru. xxxij

Jo. xxx
hȳ. xxxvij
hȳ. c xxxvij
Ru. xxxvij

Jo

ihus: et dixit ei. Priusq̄ te philippus vo
caret: cum esses sub ficu vidi te. Rn̄dit
ei nathanahel: et ait. Rabbi. tu es filius
dei: tu es rex isrl'. Rn̄dit ihus: et dixit ei.
Quia dixi tibi vidi te sub ficu credis:
maius hijs videbis. Et dicit ei. Amen
amen dico vobis: videbitis celū aptū.
et angelos dei ascendentes et descendētes
supra filiū hominis. II

Et die tercia nupcie fc̄e sūt ī cha
na galilee: et erat mater ihesu
ibi. Vocatus est autē et ihesus:
et discipuli eius ad nupcias. Et deficiē
te vino: dicit mat' ihu ad eū. Vinū nō
habent. Et dicit ei ihus. Quid m̄ et ti
bi est mulier? Nondū venit hora mea.
Dicit mater eius mīstris. Qd̄cūq; dix
erit vobis facite. Erant autē ibi lapide
e ydrie sex posite. scd̄m purificacōnem
iudeorū: capientes singule metretas bi
nas vel ternas. Dicit eis ihus. Implete
ydrias aqua. Et impleverūt eas usq;
ad sūmū. Et dicit eis ihus. Haurite
nūc: et ferte architriclino. Et tulerunt.
Vt autē gustavit architriclinus aquā vi
nū fc̄am. et non sciebat vnde eēt. minis
tri autē sciebant qui hauserant aquā:
vocat sponsū architriclinus. et dicit ei.
Omīs homo p̄mū bonū vinū ponit: ⁊
cū inebriati fuerint. tūc id qd̄ deterius ē.
Tu autē servasti bonū vinū usq; adhuc.
Hoc fecit īciū signorū ihus in chana ga
lilee: et maīfestavit gloriā suam. Et cre
diderūt in eū discipuli eius. Post hec des
cendit in capharnaū ipē et mater eius ⁊
fratres eius et discipuli eius: et ibi man
serūt non multis diebz. Et ꝓpe erat pas
cha iudeorū: et ascendit iherosolimā ihus.
Et īvenit in templo vendentes boves et o
ves et colūbas: et nūmularios sedentes. Et
cum fecisset quasi flagellū de funiculis:
omēs eiecit de templo. Oves quoq; et bo
ves et nūmularior effudit es: et mensas
subvertit. Et hijs qui colūbas vendebant
dixit. Auferte ista hinc: et nolite facere do
mū patris mei domū negociacōnis. Re

cordati vero sunt discipuli eius: quia scr̄
tū est. Zelus domus tue comedit me. Rn̄
derūt ergo iudei: et dixerūt ei. Qd̄ signū
ostendis nobis. quia hec facis? Rn̄dit
ihus: et dixit eis. Solvite templū hoc: et
in tribus diebz excitabo illud. Dixerunt
ergo iudei. Quadraginta et sex annis e
dificatū est templū hoc. et tu tribz diebz
excitabis illud? Ille autē dicebat de tēplo
corpis sui. Cum ergo resurrexisset a mor
tuis. recordati sūt discipli eius qr hoc dice
bat: et crediderūt scripture et sermoni q̄
dixit ihus. Cum autē eēt iheosolimis in
pascha in die festo: multi crediderūt ī no
mīe eius. videntes signa eius que facie
bat. Ipse autē ihus non credebat semet
ipm̄ eis: eo qd̄ ipē nosset omēs: et qr opus
ei non erat. ut quis testīoniū phiberet de
homīe. Ipē eiū sciebat: quid esset ī hoīe.

Erat autē homo III
ex phariseis nychodemus noīe:
princeps iudeorū. Hic venit ad e
um nocte: et dixit ei. Rabbi: scimus q̄a
a deo venisti magr̄. Nemo eū potest hec
signa facere que tu facis: nisi deus fuerit
cum eo. Rn̄dit ihus: et dixit ei. Amē amē
dico tibi: nisi quis natus fuerit denuo. nō
potest videre regnū dei. Dicit ad eū nicho
demus. Quomō pt̄ homo nasci cū sit se
nex? Nūquid pt̄ in ventrē matris sue i
terū introire et renasci? Rn̄dit ihus. A
men amen dico tibi: nisi quis renatus
fuerit ex aqua et spū: non pt̄ introire ī
regnū dei. Qd̄ natū est ex carne: caro ē.
Et qd̄ natū est ex spū: spūs est. Non mi
reris quia dixi tibi: oportet vos nasci denu
o. Spūs ubi vult spirat: et vocē eius au
dis: sed non scis vnde veniat et quo va
dat. Sic est omīs qui natus est ex spū.
Rn̄dit nychodemus: et dixit ei. Quomō
possūt hec fieri? Rn̄dit ihus: et dixit ei.
Tu es magr̄ in isrl'. et hec ignoras? Amē
amen dico tibi: quia qd̄ scimus loqm̄
et qd̄ vidimus testam̄: et testīoniū nr̄m
non accipitis. Si terrena dixi vobis ⁊ nō
creditis: quomō si dixero vobis celestia

Jo. xxiij
Mt. c lxi
Mr. lxxvij
Jo. xxiiij

credens: Et nemo ascendit in celū nisi
qui descendit de celo: filius hominis qui
est in celo. Et sicut moyses exaltauit ser
pentem in deserto: ita exaltari oportet filiū
hoīs: ut omnis qui credit in ipm nō
pereat: sed habeat vitā eternā. Sic enī de
us dilexit mundū ut filiū suū vnigenitū
daret: ut omnis qui credit in eum nō pe
reat: sed habeat vitam eternā. Non enī
misit deus filiū suū in mundū ut iudicet
mundū: sed ut saluetur mundus p ipm. Qui
credit in eum: non iudicatur. Qui autē
non credit iam iudicatus est: quia non
credit in nomīe vnigeniti filij dei. Hoc
est autē iudicium: quia lux venit in mū
dū: et dilexerūt homines magis tenebras
q̄ lucem. Erant enī eor mala opa. Om
nis enī qui male agit odit lucem: et non
venit ad lucem ut non arguantur opa
eius. Qui autē facit veritatem venit ad
lucem: ut manifestentur eius opa quia
in deo sunt facta. Post hec venit ihūs et
discipuli eius in iudeam tiram: et illic de
morabatur cū eis et baptizabat. Erat
autē et iohānes baptizans in ennon iux
ta salim: quia aque multe erant illic: et
veniebant et baptizabantur. Nondū enī
missus fuerat in carcerem iohānes. Facta
est ergo questio ex discipulis iohannis
cum iudeis de purificatiōne: et venerunt
ad iohannē et dixerūt ei. Rabbi qui erat
tecū trans iordanem cui tu testimoniū phi
buisti: ecce hic baptizat. et oēs veniūt
ad eum. Respondit iohānes: et dixit. Nō pō
homo accipe quicq̄: nisi fuerit ei datū de
celo. Ipi uos mi testimoniū phibetis q̄d di
xerim ego non sum xp̄us: sed quia missus
sum ante illū. Qui habet sponsam: spō
sus est. Amicus autē sponsi qui stat et
audit eum: gaudio gaudet propter uocē spō
si. Hoc ergo gaudiū meū impletū est. Il
lū oportet crescere: me autē minui. Qui
de sursū venit: sup omnes est. Qui est
de terra: et de tra loquitur. Qui de celo ve
nit: sup̄ omnes ē. Et q̄d vidit et audiuit
hoc testatur: et testimoniū eius nemo acci

pit. Qui accepit eius testimoniū: signa
uit quia deus verax est. Quē enim
misit deus: verba dei loquit. Non enī
ad mensuram dat deus spīm. Pater dili
git filiū: et omnia dedit in manu eius.
Qui credit in filiū: habet vitā eternam.
Qui autem incredulus est filio: nō vide
bit vitam. sed ira dei manet sup eum. ...

Cap. IIII.

Ego cognouit
ihūs quia audierūt pharisei q̄
ihūs plures discipulos facit et
baptizat q̄ iohānes: q̄mq̄ ihūs nō bap
tizabat sed discipuli eius: reliquit iudeā
et abiit iterū in galileam. Oportebat
autē eū transire p samariam. Venit g̀
in ciuitatē samarie que dicitur sychar:
iuxta predium q̄d dedit iacob ioseph filio
suo. Erat autē ibi fons iacob. Ihūs er
go fatigatus ex itinere: sedebat sic sup fōn
tem. Hora erat quasi sexta. Venit mu
lier de samaria. haurire aquā. Dicit ei
ihūs. Da mihi bibere. Discipuli enī ei⁹
abierant in ciuitatē: ut cibos emerent.
Dicit ergo ei mulier illa samaritana.
Quomodo tu cū sis iudeus bibere a me
poscis: que sum mulier samaritana?
Non enī coutātur iudei samaritanis.
Respondit ihūs: et dixit ei. Si scires donū dei
et quis est qui dicit tibi da mihi bibere: tu
forsitan petisses ab eo et dedisset tibi aquā
viuā. Dicit ei mulier. Dne nec in quo
hauritorium habes: et puteus altus est. Unde
ergo habes aquā viuā? Numquid tu ma
ior es patre nr̄o iacob qui dedit nobis pu
teū: et ipe ex eo bibit et filij eius et pecora
eius? Respondit ihūs: et dixit ei. Oīs qui
bibit ex aqua hac: sitiet iterū. Qui autē
biberit ex aqua quā ego dabo ei: nō sitiet
in eternū. Sed aqua quā ego dabo ei: fiet
in eo fons aque salientis in vitā eternā. Di
cit ad eū mulier. Dne da mihi hanc a
quā: ut non sitiam. neq; veniam huc
haurire. Dicit ei ihūs. Vade voca virū tu
um: et veni huc. Respondit mulier: et dixit.
Non habeo virū. Dicit ei ihūs. Bene dix
isti: quia non habeo virū. Quīq; enī vi

Jo. xxv. ad. vij. Jo. xxvi ad. xvij ad. viij. Jo. xxvii

Jo. xxviij ad. xi. ad. viij. Jo. x. Jo. xxix

Jo. xxxx ad. xxxx. Jo. xxxxi

ros habuisti: et nunc quem habes non est
tuus vir. Hoc vere dixisti. Dicit ei muli
er. Domine: video quia propheta es tu. Patres nostri
in monte hoc adoraverunt. Et vos dicitis:
quia iherosolimis est locus ubi adorare
oportet. Dicit ei ihesus. Mulier crede mihi: quia
veniet hora. quando neque in monte hoc neque
in iherosolimis adorabitis patrem. Vos ad
oratis quod nescitis: nos adoramus quod sci
mus: quia salus ex iudeis est. Sed venit
hora et nunc est: quando veri adoratores ad
orabunt patrem in spiritu et veritate. Nam
et pater tales querit: qui adorent eum.
Spiritus est deus: et eos qui adorent eum. in
spiritu et veritate oportet adorare. Dicit
ei mulier. Scio quia messyas venit: qui
dicitur xpus. Cum ergo venerit: ille nobis
annunciabit omnia. Dicit ei ihesus. Ego sum:
qui loquor tecum. Et continuo venerunt dis
cipuli eius: et mirabantur quia cum muli
ere loquebatur. Nemo tamen dixit quid
queris: aut quid loqueris cum ea. Reliquit
ergo ydriam suam mulier. et abiit in ci
vitatem: et dicit illis hominibus. Venite et
videte hominem: qui dixit mihi omnia quecumque
feci. Numquid ipse est xpus: Exierunt de civi
tate: et veniebant ad eum. Interea rogabant
eum discipuli eius dicentes. Rabbi man
duca. Ille autem dixit eis. Ego cibum habeo
manducare: quem vos nescitis. Dicebant
ergo discipuli adinvicem. Numquid aliquis
attulit ei manducare: Dicit eis ihesus. Me
us cibus est. ut faciam voluntatem eius qui
misit me: ut perficiam opus eius. Nonne
vos dicitis quod adhuc quatuor menses sunt.
et messis venit: Ecce dico vobis. Levate
oculos vestros et videte regiones: quia albe
sunt iam ad messem. Et qui metit merce
dem accipit: et congregat fructum in vitam
eternam: ut et qui seminat simul gaudeat
et qui metit. In hoc enim est verbum verum:
quia alius est qui seminat: et alius est qui
metit. Ego misi vos metere: quod vos non
laborastis. Alii laboraverunt: et vos in la
bores eorum introistis. Ex civitate autem illa
multi crediderunt in eum samaritanorum:

propter verbum mulieris testimonium perhiben
tis. quia dixit michi omnia quecumque feci.
Cum venissent ergo ad illum samarita
ni: rogaverunt eum ut ibi maneret. Et
mansit ibi duos dies. Et multo plures
crediderunt: propter sermonem eius. Et muli
eri dicebant: quia iam non propter tuam
loquelam credimus. Ipsi enim audivimus
et scimus: quia hic est vere salvator mun
di. Post duos autem dies exiit inde: et ab Jo. xxxiiii
iit in galyleam. Ipse enim ihesus testimonium Mt. xix
perhibuit: quia propheta in sua patria ho Jo. xxxv. Mt. c xlii Mr. li Lu. xxi
norem non habet. Cum ergo venisset in Jo. xxxvi
galileam. exceperunt eum galilei cum omnia
vidissent que fecerat iherosolimis in die
festo: et ipsi enim venerant in diem festum.
Venit ergo iterum in chana galilee: ubi
fecit aquam vinum. Et erat quidam regu Jo. xxxvii Mt. lxiiii Lu. lxv.
lus: cuius filius infirmabatur capharna
um. Hic cum audisset quia ihesus adve
niret a iudea in galileam: abiit ad eum.
et rogabat eum ut descenderet et sanaret fili
um eius. Incipiebat enim mori. Dixit er
go ihesus ad eum. Nisi signa et prodigia vi
deritis: non creditis. Dicit ad eum regulus.
Domine: descende priusquam moriatur filius me
us. Dicit ei ihesus. Vade: filius tuus vi
vit. Credidit homo sermoni quem dixit
ei ihesus: et ibat. Iam autem eo descendente.
servi occurrerunt ei: et nunciaverunt dicen
tes quia filius eius viveret. Interrogabat
ergo horam ab eis: in qua melius habu
erit. Et dixerunt ei. Quia heri hora septi
ma reliquit eum febris. Cognovit ergo pater:
quia illa hora erat in qua dixit ei ihesus.
filius tuus vivit. Et credidit ipse: et domus
eius tota. Hoc iterum secundum signum fecit ihesus:
cum venisset a iudea in galileam.

Post hec erat dies festus iudeorum: Jo. xxxviii Mt. lxx Mr. xx Lu. xxxvii.
et ascendit ihesus iherosolimam.
Est autem iherosolimis probatica
piscina. que cognominatur hebraice beth
saida: quinque porticus habens. In hiis ia
cebat multitudo magna languentium. ce
corum claudorum aridorum: expectantium aque
motum. Angelus autem dominum secundum tempus

descendebat in piscinā: et mouebatur
aqua. Et qui prior descendisset in pisci
nam post motionē aque: sanus fiebat
a quacūq; detinebatur infirmitate. E
rat autē quidā homo ibi: triginta et oc
to annos habens in īfirmitate sua.
Hūc cū uidisset ihūs iacentē. et cogno
uisset quia multū iam tempus habēt:
dicit ei. Vis sanus fieri? Rn̄dit langui
dus ei. Dn̄e hoīem non habeo: ut cum
turbata fuerit aqua. mittat me in pis
cinam. Dū venio eū ego: alius ante
me descendit. Dicit ei ihūs. Surge tol
le grabatū tuū: et ambula. Et statim
sanus fc̄us est homo: et sustulit graba
tum suū et ambulabat. Erat autē sab
batū in illo die. Dixerūt ergo iudei. illi
qui sanus fc̄us fuerat. Sabbm̄ est: non
licet tibi tollere grabatū tuū. Rn̄dit e
is. Qui me fecit sanū: ille michi dixit.
Tolle grabatū tuū: et ambula. Interro
gauerunt ergo eū. Quis est homo ille
qui dixit tibi: tolle grabatū tuū et am
bula? Is autem qui sanus fuerat effec
tus: nesciebat quis esset. Ihūs eū decli
nauit a turba constituta in loco. Post
ea īuenit eum ihūs in templo: et dixit
illi. Ecce sanus fc̄us es: iam noli pecca
re. ne deterius tibi aliquid contingat.
Abiit ille homo et nūciauit iudeis: q̄a
ihūs esset qui fecit eū sanū. Pp̄tēa p̄se
quebantur iudei ihūm: quia hec facie
bat in sabbato. Ihūs autē rn̄dit eis.
Pater meus usq; modo opatur: et ego
operor. Pp̄tēa ergo magis quēbant e
um iudei interficē: quia nō solū solue
bat sabbm̄: sed et p̄rem suū dicebat de
um. equalem se faciens deo. Rn̄dit ita
q; ihūs: et dixit eis. Amen amen dico
uobis: non pt̄ filius a se facere quicq̄:
nisi qd̄ uiderit patrē facientē. Quecū
q; eū ille fecerit: hec et filius similiter
facit. Pater eū diligit filiū: et oīa de
monstrat ei que ipē facit. Et maiora
hiis demōstrabit ei opa: ut uos mire
nū. Sicut eū pater suscitat mortuos

Jo. xxxix.

et viuificat: sic et filius quos vult vi
uificat. Neq; eū pater iudicat quēq̄:
sed omē iudiciū dedit filio: ut omēs ho
norificent filiū sicut honorificant pa
trem. Qui non honorificat filiū: non
honorificat patrē qui misit illū. Amē
amen dico uobis: quia qui uerbū meū
audit et credit ei qui misit me: habz vi
tam eternam. Et in iudiciū non venit:
sed transit a morte in vitam. Amen a
men dico uobis: quia uenit hora ⁊ nūc
est qn̄ mortui audient uocē filij dei: et q̄
audierint viuent. Sicut eū pater habz
vitam in semetipō: sic dedit et filio vitā
habē in semetipō. Et ptātem dedit ei et
iudiciū facere: quia filius hoīs est.
Nolite mirari hoc: quia uenit hora in
qua omēs qui in monumentis sūt au
dient uocem eius. Et pcedent qui bona
fecerūt in resurrcōnem vite: qui uero
mala egerūt. in resurrcōnem iudicij. Nō
possum ego a meipō facē quicq̄m. Sicut
audio iudico: et iudiciū meū iustū est:
quia non quero uolūtatem meā. sed uo
luntatē eius qui misit me. Si ego testīo
niū p̄hibeo de me: testīoniū meū non ē
verum. Alius est qui testīoniū p̄hibet de
me: et scio quia verū est testīoniū qd̄ p̄
hibet de me. Vos misistis ad iohannem:
et testīoniū p̄hibuit ueritati. Ego autē
non ab homīe testīoniū accipio: sed hec
dico ut uos salui sitis. Ille erat lucerna
ardens et lucens: uos autē uoluistis ex
ultare ad horam in luce eius. Ego autē
habeo testīoniū maius iohanne. Opa
eū que dedit michi pater ut p̄ficiā ea:
ipa opa que ego facio testīoniū p̄hibent
de me. quia pater me misit. Et qui mi
sit me pater: ipē testīonium p̄hibuit de
me. Neq; uocem eius vnq̄ audistis:
neq; speciē eius uidistis. Et uerbū eius
non habetis in uobis manens: quia q̄
misit ille huic uos non creditis. Scruta
mī scripturas: quia uos putatis in ip
sis vitam eternam habere. Et ille sunt q̄
testīoniū p̄hibent de me: et non vultis

veuire ad meut vitam habeatis. Gla
riatē ab hoīb; non accipio: sed cog
noui uos. quia dilāconem dei non ha
beis in uobis. Ego ueni in noīe patris
mei: et non accepistis me. Si alius ve
nerit in noīe suo: illū accipietis. Quom
potestis uos credere qui gloriā abinuicem
accipitis: et gloriā que a solo est deo nō
queritis? Nolite putare: quia ego accu
saturus sum vos apud pīem. Est q̄ ac
cuset uos: moyses in quo uos speratis. Si
enī crederetis moysi: crederetis forsitan
et michi. De me enī ille scripsit. Si autē
illius līs non creditis: quomodo meis
uerbis credetis?

VI

Post hec abiit ihūs trans mare
galylee qđ est tyberiadis. Et se
quebatur eū multitudo magna: quia
videbant signa que faciebat sup hys q̄
infirmabantur. Subiit ergo in montē
ihūs: et ibi sedebat cū discipulis suis.
Erat autē primū pascha: dies festus iu
deorū. Cum subleuasset ergo oculos ihs.
et uidisset quia multitudo maxima ven
ad eū: dicit ad philippū. Unde emamus
panes ut manducent hy? Hoc autē di
cebat: temptans eū. Ipē enī sciebat: quid
esset facturus. Rūdit ei philippus. Ducento
rū denariorū panes non sufficiūt eis: ut un
usquisq; modicū quid accipiat. Dicit e
i unus ex discipul' eius: andreas frāt sy
monis petri. Est puer unus hic: qui ha
bet quīq; panes ordeaceos: et duos pisces.
Sed hec quid sūt inter tantos? Dixit er
go ihūs. Facite homīes discumbē. Erat
autē fenū multū in loco. Discubuerunt
ergo viri: numero quasi quīq; milia. Accepit
ergo ihūs panes: et cū grās egisset dis
tribuit discum[bentibus] bentibz. Similiter
et ex pisabus: [quantū] quātū volebāt. Ut
autē impleti [sunt] sunt: dixit discipulis
suis. Colligite que superauerūt fragmen
ta: ne pereāt. Collegerūt ergo: et impleuerūt
duodecim cophinos fragmentorū ex quīq;
panibz ordeaceis que superfuerūt hīs qui
manducauerāt. Illi ergo homīes cū vidis
sent qđ fecerat signū: dicebant. Quia
hic est uere pheta: qui venturus est in
mūdū. Ihūs ergo cū cognouisset quia
venturi essent ut raperent eum et facere
eum regem: fugit iterū in montē ipse so
lus. Ut autē sero factū est: descenderūt dis
cipuli eius ad mare. Et cū ascendissent
nauē: venerūt trans mare in capharnaū
um. Et tenebre iam fēē erant: et nō ve
nerat ad eos ihūs. Mare autē vento ma
gno flante exurgebat. Cū remigassēt er
go quasi stadia viginti quīq; aut trigin
ta: uident ihm ambulantē sup mare et
proximū nauī fieri: et timuerūt. Ille at
dicit eis. Ego sum: nolite timere. Volue
runt ergo accipere eum in nauem: et sta
tim fuit nauis ad terram quā ibāt. Alia
die turba que stabat trans mare vidit
quia nauicula alia nō erat ibi nisi una:
et quia nō intrasset cū discipulis suis
ihūs in nauē: sed soli discipuli eius ab
issent. Alie uero supuenerūt naues a ty
beriade: iuxta locū ubi manducauerāt
panē grās agentes dño. Cum ergo vidis
set turba quia ihūs non erat ibi neq; dis
cipuli eius: ascenderūt in nauicullas. et
venerūt capharnaum quērentes ihm. Et
cū inuenissent eū trans mare: dixerūt
ei. Rabbi quando huc uenisti? Rūdit ei ihūs:
et dixit. Amen amen dico uobis: quēri
tis me nō quia uidistis signa: sed quia
manducastis ex panibz. et saturati estis.
Operamini non cibū qui perit: sed qui p
manet in vitam ętēnam. quē filius ho
mīs uobis dabit. Hūc enī pater signa
uit deus. Dixerūt ergo ad eum. Quid
faciemus? ut operemur opa dei? Rūdit
ihūs: et dixit eis. Hoc est opus dei: ut
credatis in eū quē misit ille. Dixerunt
ergo ei. Qđ ergo tu facis signū? ut vi
deam? et credamus tibi? Quid operaris?
Patres nī mānā manducauerūt in
deserto: sicut scriptū est. Panē de celo de
dit eis manducare. Dixit ergo eis ihs.
Amen amen dico uobis: non moyses
dedit uobis panē de celo: sed pat meus

Jo. li. ajr col. ajr lxxvij

Jo. lij.

Jo. liij ajr col lxi ajr lxxvij

Jo. liiij.

dat uobis panē de celo uerū. Panis eū
dei est qui descendit de celo: et dat vitam
mūdo. Dixerūt ergo ad eū. Dn̄e: semp
da uobis panē hunc. Dixit autē eis ihs.
Ego sum panis vite. Qui ueīt ad me:
non esuriet. Et qui credit in me: nō si
ciet vnq̄. Sed dixi uobis: quia et uidis
tis me et credidistis. Omē qd̄ dat michi
pater ad me ueniet: et eū qui ueniet ad
me non eiciam foras. Quia descendi
de celo. non ut faciā uolūtatem meam:
sed uolūtatē eius qui misit me. Hec ē
autē uolūtas eius qui misit me patris:
ut omē qd̄ dedit michi non pdam ex eo:
sed resuscitem illud in nouissimo die. Hec
est eū uolūtas patris mei qui misit me:
ut omīs qui uidet filiū et credit in eū.
habeat vitam eternam. Et ego resuscita
bo eum in nouissimo die. Murmura
bant ergo iudei de illo: quia dixisset. e
go sum panis qui de celo descendi. Et
dicebant. Nōne hic est ihus filius io
seph. cui⁹ nos nouim⁹ patrē et matrem:
Quomō ergo dicit hic quia de celo des
cendi: Rn̄dit ergo ihus: et dixit eis.
Nolite murmurare in īuicem. Nemo
potest venire ad me: nisi pater q̄ misit
me traxerit eū. Et ego resuscitabo eum
in nouissimo die. Est scriptū in pphetis.
Et erūt omīs docibiles dei. Omīs qui
audiuit a pr̄e et didicit: uenit ad me.
Non quia patrem vidit quisq̄: nisi
is qui est a deo hic uidit patrē. Amen
amen dico uobis: qui credit in me ha
bet uitam eternā. Ego sū panis uite.
Pr̄es uestri manducauerūt in deserto
mānā: et mortui sunt. Hic est panis
de celo descendens: ut si quis ex ipo man
ducauerit non moriatur. Ego sū pānis
viuus: qui de celo descendi. Si quis mā
ducauerit ex hoc pane: viuet in eternum.
Et panis quē ego dabo: caro mea ē pro
mūdi vita. Litigabant ergo iudei ad īui
cem dicentes. Quomō potest hic nob
carnē suam dare ad manducandū: Dix
it ergo eis ihus. Amen amen dico uob:

Jo. lv. Mt. c lxxxiiij Mr. c lxv Lu. c lxvi
Jo. lvi
Jo. lvij Mt. c xcv Mr. c lxxvi Lu. c lxxxij
Jo. lviij
Jo. lix Mt. c xli Mr. l. Lu. xix.
Jo. lx.
Jo. lxi Mt. c xij Lu. c xix Jo. lxii
Jo. lxiij Mt. c lxxxiiij Mr. c lxv Lu. c lxvi. Jo. lxiiij
Jo. lxv. Mt. c lxxxiiij Mr. c lxv. Lu. c lxvi
Jo. lxvi.

nisi manducaueritis carnē filij hominis
et biberitis eius sanguinē: non habebi
tis vitam in uobis. Qui manducat me
am carnē et bibit meū sanguinē: habet
vitam eternā. Et ego resuscitabo eū in no
uissimo die. Caro eū mea uere est cibus:
et sanguis meus vere est potus. Qui
manducat meā carnē et bibit meū sāg
uinē: in me manet et ego in illo. Sicut
misit me viuens pater: et ego viuo ppt̄
patrē. Et qui manducat me: et ipe vi
uet ppter me. Hic est panis: qui de celo
descendit. Non sicut manducauerūt pa
tres uestri mānā: et mortui sūt. Qui
manducat hūc panē: viuet in eternū.
Hec dixit in synagoga: docens in caphar
naum. Multi ergo audientes ex discipu
lis eius: dixerūt. Durus est hic sermo.
Quis pt̄ eum audire: Sciens autem
ihus apud semetipm quia murmura
rent de hoc discipuli eius: dixit eis. Hoc
uos scandalizat: Si ergo videritis filiū
hominis ascendentem ubi erat prius. Spi
ritus est qui viuificat: caro non pdest
quicq̄. Verba que ego locutus sū uobis:
spūs et vita sunt. Sed sūt quidā ex uob:
qui nō credūt. Sciebat eū ab īicio ihs
qui ecūt credentes: et quis traditurus
esset eū. Et dicebat. Ppterea dixi uobis:
quia nemo potest venire ad me. nisi
fuerit ei datū a patre meo. Ex hoc mul
ti discipulor eius abierūt retro: et iam
non cum illo ambulabāt. Dixit ergo ihs
ad duodecim. Nūquid et uos vultis ab
ire: Rn̄dit ergo ei symon petrus. Dn̄e
ad quē ibim⁹: Verba vite eterne habes.
Et nos credim⁹ et cognouim⁹: quia tu
es xp̄us filius dei vi[illegible]ui. Rn̄dit eis
ihus. Nōne ego [illegible] vos elegi duo
decim: et ex uobis [illegible] vnus dyabo
lus est: Dicebat aūt de iuda symo
nis scariothis. Hic eū erat traditurus
eum: cū eēt vnus ex duodecī.

VII

Post hec ambulabat ihus ī ga
lyleam. Non eū uolebat ī iu
deam ambulare: quia querebāt

eum iudei uccidere. Erat autē in primo
dies festus iudeoy: scenophegia. Dixe
runt autē ad eū fres eius. Transi hinc
et uade in iudeam: ut et discipuli tui vi
deant opa tua que facis. Nemo quippe
in occlto aliquid facit: et querit ipē in
palam ee. Si hec facis: manifesta tetip
sum mūdo. Neq; enī fres eius credebāt
in eū. Dicit ergo eis ihūs. Tempus meū
nōdū aduenit: tempus autē uīm semp
est paratū. Non pōt mūdus odisse uos. Me
autē odit: quia ego testimoniū phibe
o de illo. quia opa eius mala sūt. Vos ac
cendite ad diem festū hunc. Ego nō ascē
deo ad diē festū istū: quia meū tempꝰ
nondū impletū est. Hec cū dixisset: ipē mā
sit in galylea. Vt autē ascenderūt fres e
ius: tūc et ipē ascendit ad diē festū. non
manifeste sed quasi in occulto. Iudei er
go quērebant eum in die festo: et dicebāt.
Vbi est ille? Et murmur multus de eo
erat in turba. Quidam enī dicebāt qꝫ
bonus est: alij autē dicebant non. sed se
ducit turbas. Nemo tamē palam loque
batur de illo: ppter metū iudeoy. Iam aūt
die festo mediante: ascendit ihūs in tē
plū et docebat. Et mirabant iudei dice
tes. Quomodo hic lras scit. cū non didice
rit? Rndit eis ihūs: et dixit. Mea doc
tra non est mea: sed eius qui misit me.
Si quis voluerit uoluntatē eius facere: cog
noscet de doctrina utrū ex deo sit. an ego
a metipo loquar. Qui a semetipo loquit:
gloriam ppriam querit. Qui autē querit
gloriam eius qui misit illū: hic uerax est.
et iustitia in illo non est. Nōne moyses
dedit uobis legem? Et nemo ex uobis fa
cit legem. Quid me queritis occidere?
Rndit turba: et dixit. Demoniū habes.
Quis te querit occidere? Rndit ihūs: et
dixit eis. Vnū opus feci: et oēs miramini.
Propterea moyses dedit uobis circūcisionem:
non quia ex moyse est. sed ex patrib: et in
sabbato circūcidis hoīem. Si circūcisio
nem accipit homo in sabbato: ut nō sol
uatur lex moysi: mihi indignamini qꝫ

totū hoīem sanū feci in sabbato? Nolite
te iudicare secdm faciē: sed iustū iudiciū
iudicate. Dicebāt ergo quidā ex hierolo
limis. Nōne hic est quē querūt occidere?
Et ecce palam loquit: et nichil ei dicunt.
Numquid uere cognouerūt principes. qꝫ
hic est xp̄us? Sed hūc scimus unde sit.
Xp̄us autē cum uenerit: nemo scit unde
sit. Clamabat ergo docens in templo ihc: Jo. lxxvi
et dicens. Et me scitis: et unde sim scitis. ayt. c xvi
Et a meipo non ueni: sed est uerus qui mi Jlu. c xvi
sit me. quē uos nescitis. Ego scio eum.
Et si dixero quia nescio eum: ero similis
uobis mendax. Et scio eum. qꝫ ab ipso
sum: et ipe misit me. Quērebant ergo e Jo. lxxvii
um apprehendere: et nemo misit in illum ayt. cc xx
manus: quia nondū uenerat hora ei. ayt. c xxxvi
Jlu. cc lxx
De turba autē multa crediderūt in eū: Jo. lxxviii
et dicebant. Xp̄us cū uenerit. numqd plu
ra signa faciet. qm̄ que hic facit? Audi
erūt pharisei turbā murmurantē de il
lo hec. Et miserūt principes et pharisei Jo. lxxix
ministros: ut apprehenderent eū. Dixit er ayt. ccc. ayt. c lxxxi
go ihūs. Adhuc modicū tēpus uobiscū Jlu. cc lxxxvi
sum: et uado ad eum qui misit me. Jo. lxxx
Quere
ris me et non inuenies: et ubi sum e
go uos non potestis uenire. Dixerūt er
go iudei ad semetipos. Quo hic iturus
est quia non inueniemus eum? Numqd
in dispersionem gentiū iturus est. et docto
rus gentes? Quis ē hic sermo quē dix
it. quęres me et nō inuenies? et ubi sum
ego uos non potestis uenire? In nouis
simo autē die magno festiuitatis: sta
bat ihūs et clamabat dicens. Si quis
sitit: ueniat ad me et bibat. Qui cre
dit in me sicut dicit scriptura: flumina
de uentre eius fluent aque uiue. Hoc
autē dixit de spū: quē accepturi erant
credentes in eum. Nondū enī erat spi
ritus datus: quia ihūs nondū fuerat
glificatus. Ex illa ergo turba cū audis Jo. lxxxi
sent hos sermones eius: dicebant. Hic ayt. c xx.
est uere pphā. Alij dicebāt: hic ē xp̄s. Q Jo. lxxxii
dam autē dicebāt. Numquid a galilea ayt. v.
xp̄us uenit? Nōne scriptura dicit quia

Jo. lxxxvij

Jo. lxxxvij. ch⁹ et xx ch⁹ et xxx vu. et xliij

Jo. lxxxvi

ex semīe dauid et de bethleem castello ubi erat dauid venit xp̄us. Dissensio ergo fca est in turba pter eū. Quidam autē ex ipīs uolebant apprehendē eū: sed nemo misit sup illū manus. Venerunt ergo ministri ad pontifices et phariseos: et dixerūt eis illi. Quare non adduxistis eum? Rūderūt ministri. Nūq̄m sic loquutus est homo: sicut hic hō loquitur. Rūderūt ergo eis pharisei. Nūquid et uos seducti estis? Nūq̄d aliquis ex principib; credidit in eum aut ex phariseis? Sed turba hec que nō nouit legem: maledicti sunt. Dicit nicodemus ad eos ille qui uenit ad ihesū nocte: qui unus erat ex ipīs. Nūquid lex nr̄a iudicat hoīem: nisi audierit ab ipō prius et cognouerit quid faciat? Rūderūt et dixerunt ei. Nūquid et tu galileus es? Scrutare scripturas: et uide quia pphēa a galilea non surgit. Et reuersi sunt unusq̄sq; in domū suam.

Ihesus autē perrexit in VIII
montē oliuet: et diluculo iterū uenit in templū. Et omis plūs uenit ad eū: et sedens docebat eos. Adducūt autē scribe et pharisei mulierē in adulterio dep̄hensam: et statuerūt eam in medio. et dixerūt ei. Magr̄: hec mulier modo dep̄hensa est in adulterio. In lege autē moyses mandauit nobis huiūmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autē dicebant tentantes eum: ut possent accusare eum. Ihūs autē inclinans se deorsum: digito scribebat in terra. Cum aut perseuerarent interrogantes eum: erexit se. et dixit eis. Qui sine pcō est uestrū: primus in illum lapidem mittat. Et iterum se inclinans: scribebat in terra. Audientes autē unus post unū exibāt: incipientes a seniorib;. Et remansit solus ihūs: et mulier in medio stās. Erigens autē se ihūs: dixit ei. Mulier: ubi sunt qui te accusabant: nemo te condēpnauit? Que dixit. Nemo dñe. Dixit autē ihūs. Nec ego te condemp

nabo. Vade: et amplius iam noli peccare. Iterū ergo locutus est eis ihesus dicens. Ego sum lux mūdi. Qui sequitur me non ambulabit in tenebris: sed habebit lumen uite. Dixerūt ergo ei pharisei. Tu de teip̄o testimoniū phibes: testimoniū tuū non est uerū. Rūdit ihūs: et dixit eis. Et si ego testimoniū phibeo de meip̄o. uerū est testimoniū meū: quia scio unde ueni et quo uado. Vos autē nescitis unde ueniō: aut quo uado. Vos secūdū carnē iudicatis: ego nō iudico quēq̄m. Et si iudico ego iudiciū meū uerū est: quia solus non sū. Sed ego et q̄ me misit pater. Et in lege vr̄a scriptū est: quia duor hoīm testimoniū uerū est. Ego sum qui testimoniū phibeo de meip̄so: et testimoniū phibet de me qui misit me pater. Dicebant ergo ei. Ubi est pater tuus? Rūdit ihūs. Neq; me scitis: neq; pr̄em meū. Si me sciretis: forsitan et patrem meū sciretis. Hec uerba loquutus est ihūs in gazophilacio: docens in templo. Et nemo apprehendit eum: quia nondū uenerat hora eius. Dixit ergo iterū eis ihūs. Ego uado et quēretis me: et in pcō ur̄o moriemini. Quo ego uado: uos non potestis uenire. Dicebant ergo iudei. Nūquid interficiet semetipm̄? quia dicit quo ego uado uos nō potestis uenire? Et dicebat eis. Vos de deorsū estis: ego de supnis sū. Vos de mūdo hoc estis: ego non sum de hoc mūdo. Dixi ūobis: quia moriemini in pcīs uestris. Si enī non credideritis quia ego sum: moriemini in pcīs ur̄is. Dicebant ergo ei. Tu quis es? Dixit eis ihūs. Principiū: qui et loquor uobis. Multa habeo de uobis loqui et iudicare. Sed qui misit me verax est: et ego que audiui ab eo hec loquor in hoc mūdo. Et non cognouerūt: quia pr̄em eius dicebat deum. Dixit ergo eis ihūs. Cū exaltaueritis filiū hoīis. tūc cognoscetis q̄ ego sum. et a meip̄o facio nichil: sed sicut docuit me pater hec loquor. Et qui

Jo. lxxxvij ch⁹ et xx ch⁹ et xxx vu. et xliij

Jo. lxxxvij ch⁹ et xx ch⁹ et xxx vu. et xliij

Jo. lxxxvi

me misit mecū est. Non reliquit me so
lum: quia ego que placita sunt ei facō
semp. Hec illo loquente: multi credide
runt in eū. Dicebat ergo ihus ad eos q̄
crediderūt ei iudeos. Si uos manseritis
in sermone meo: uere discipuli mei eri
tis. Et cognoscetis ueritatem: et veri
tas liberabit uos. Rn̄derūt ei. Semen
abrahe sum⁹: et nemī seruiuim⁹ ūq̄.
Quomō tu dicis liberi eritis? Rn̄dit
eis ihus. Amen amen dico uobis: q̄a
omīs qui facit pc̄m seruus est pc̄cati.
Seruus autē non manet in domo in
eternū: filius manet in eternū. Si ergo uos
filius liberauit: uere liberi eritis. Scio q̄
a filij abrahe estis. Sed queritis me int̄
ficere: quia sermo meus non capit in
uobis. Ego qd̄ uidi apud patrē loquor:
et uos que vidistis apud prem uīm fa
citis. Rn̄derūt et dixerūt ei. Pat̄ noster
abraham est. Dicit eis ihus. Si filij ab
he estis: opa abrahe facite. Nūc autem
queritis me int̄ficē: hoīem qui veritatē
uobis locutus sum quā audiui a deo. H̄
abraham non fecit. Vos facitis opa pa
tris uī. Dixerūt itaq̄ ei. Nos ex formi
cacione non sum⁹ nati: vnū prem ha
bemus deū. Dixit ergo eis ihus. Si de⁹
pater uī eēt: diligētis utiq̄ me. Ego eī
ex deo pcessi et ueni. Neq̄ eū a meipo
veni: sed ille me misit. Quare loquelā
meā non cognoscitis? Quia non potes
tis audire sermonē meū. Vos ex patre
dyabolo estis: et desideria pris uī vultis
facere. Ille homicida erat ab ūcio. et in
veritate non stetit: quia non ē veritas
in eo. Cū loquit̄ mendaciū ex ppriis loq̄
tur: quia mendax est et pat̄ eius. Ego
autē quia veritatem dico: non creditis
michi. Quis ex uobis arguet me de pc̄
cato? Si ueritatē dico: quare uos non
creditis mi? Qui est ex deo: uerba di au
dit. Pc̄ea uos non auditis: quia ex dō
non estis. Rn̄derūt igitur iudei: et dixe
rūt ei. Nōne bene dicim⁹ nos. quia sa
maritanus es tu et demoniū habes?

Rn̄dit ihus. Ego demoniū non habeo:
sed honorifico patrē meū: et uos inho
norastis me. Ego autē non quero glo
riam meā: est qui querat et iudicet. A
men amen dico uobis: si quis sermonē
meū seruauerit: mortē non videbit in
eternū. Dixerūt ergo iudei. Nūc cog
nouim⁹ quia demoniū habes. Abrahā
mortuus ē et pphete: et tu dicis si quis
sermonē meū seruauit. non gustabit
mortē in eternū? Nūquid tu maior es
pre uro abraham. qui mortuus ē? Et
pphete mortui sūt. Quē teipm facis?
Rn̄dit ihus. Si ego glorifico meipm:
gl̄a mea nichil est. Est pater meus q̄
glorificat me. quē uos dicitis quia d̄s
noster est: et non cognouistis eū. Ego
autē noui eū. Et si dixero q̄a non scio
eum: ero similis uobis mendax. Sz scio
eū: et sermonē eius seruo. Abraham
pater uest̄ exultauit ut videret diē me
um: et uidit et gauisus ē. Dixerūt g̊
iudei ad eū. Q̄nquaginta annos non
dū habes: et abraham uidisti? Dixit
eis ihus. Amen amen dico uobis: an̄
q̄m abraham fieret ego sum. Tulerūt
ergo lapides: ut iacerent in eū. Ihus at̄
abscondit se: et exiuit de templo. IX

Et pteriens. uidit hominē cecū
a natiuitate. Et interrogauerūt
eū discipuli sui. Rabbi. q̄s pec
cauit. hic aut pntes eius. ut cecus nas
ceretur? Rn̄dit ihus. Neq̄ hic peccauit
neq̄ parentes eius: sed ut manifesten
tur opa dei in illo. Me optet opari opa
eius qui misit me: donec dies est. Venit
nox: qn̄ nemo pt̄ opari. Q̄ndiu īmū
do sum: lux sū mundi. Hec cū dixisset:
exspuit in terram et fecit lutū ex sputo:
et liniuit lutū sup oculos eius: et dixit
ei. Vade et laua in natatoria syloe: qd̄
int̄pretatur missus. Abijt ergo et lauit:
et uenit videns. Itaq̄ vicini et qui vi
derant eū prius quia mendicus erat:
dicebant. Nōne hic est qui sedebat et
mendicabat? Alij dicebant quia hic ē:

alij autē nequaq̄. sed similis eius est.
Ille uero dicebat: quia ego sum. Dice
bant ergo ei. Quomō aperti sunt tibi o
culi? Rn̄dit. Ille homo qui dicitur ihs.
lutū fecit et unxit oculos meos: et dix
it michi. Vade ad natatoriam syloe:
et laua. Et abij et laui. et uidi. Dixerūt
ei. Vbi est ille? Ait. Nescio. Adducunt
eum ad phariseos: qui cecus fuerat.
Erat autē sabbm̄: qn̄ lutū fecit ihs
et aperuit oculos eius. Iterū ergo interro
gabant eū pharisei: quomō uidisset. Il
le autē dixit eis. Lutū posuit m̄ sup̄ ocu
los: et laui et uideo. Dicebant ergo ex
phariseis quidā. Non est hic homo a de
o: qui sabbm̄ non custodit. Alij dicebāt.
Quomō potest homo pcc̄or hec signa
facē? Et scisma erat in eis. Dicūt ergo ce
co iterū. Tu quid dicis de eo qui aperuit
oculos tuos? Ille autē dixit: quia ꝓpha
est. Non crediderūt ergo iudei de illo q̄a
cecus fuisset et uidisset: donec uocauerūt
p̄ntes eius qui uiderat: et interrogauerūt
eos dicentes. Hic est filius uester: quē
uos dicitis quia cecus natus est? Quo
modo ergo nūc uidet? Rn̄derūt eis parē
tes eius: et dixerūt. Scimus quia hic ē
filius noster. et quia cecus natus ē: quo
modo autē nūc uideat nescim⁹. aut quis
eius aperuit oculos nos nescim⁹. Ipm̄ in
terrogate: etatē habz: ipē de se loquatur.
Hec dixerūt p̄ntes eius: q̄a timebāt iu
deos. Iam enim conspirauerāt iudei:
ut si quis eum confiteretur xp̄m. extra sy
nagogam fieret. Ꝓterea p̄ntes eius dixe
runt: quia etatem habet: ipm̄ interroga
te. Vocauerūt ergo rursū hoīem q̄ fue
rat cecus: et dixerunt ei. Da gloriā deo.
Nos scimus: quia hic homo pcc̄or est.
Dixit ergo ille. Si pcc̄or est nescio. Vnū
scio: quia cecus cum essem modo video.
Dixerūt ergo illi. Quid fecit tibi? Quo
modo aperuit tibi oculos? Rn̄dit eis. Dix
i nobis iam: et audistis. Quid iterum
vultis audire? Nūquid et nos vultis
discipuli eius fieri? Maledixerūt ei: et

dixerūt. Tu discipulus illius sis: nos aūt
moysi discipuli sum⁹. Nos scimus q̄a
moysi locutus est deus: hūc autē nesci
mus unde sit. Rn̄dit ille homo: et dixit
eis. In hoc eiū mirabile est. quia uos
nescitis unde sit: et aperuit meos oclos.
Scimus autē: quia pcc̄ores deus nō au
dit. Sed si quis dei cultor est et uolūta
tem eius facit: hūc exaudit. A seculo nō
est auditū: q̄a aperuit quis oculos ceci
nati. Nisi eēt hic a deo: nō poterat facē
quicq̄. Rn̄derūt et dixerūt ei. In peccatis
natus es totus: et tu doces nos? Et eiece
runt eū foras. Audiuit ihs quia eiece
rūt eum foras: et cū īuenisset eū dixit ei.
Tu credis in filiū dei? Rn̄dit ille: et dixit.
Quis est dn̄e: ut credam in eū? Et dix
it ei ihs. Et uidisti eū: et qui loquitur te
cum ipē est. At ille ait. Credo dn̄e. Et p
cidens adorauit eum. Et dixit ei ihs. In
iudiciū ego in hūc mūdū ueni: ut qui
non uident uideant. et qui uident ceci fi
ant. Et audierūt ex phariseis qui cū ip
so erant: et dixerūt ei. Nūquid et nos ce
ci sumus? Dixit eis ihs. Si ceci essetis:
non habētis pcc̄m. Nūc uero dicitis q̄a
uidemus: pcc̄m uīm manet.

X

Amen amen dico uobis: qui nō
intrat p ostiū in ouile ouiū. sz
ascendit aliūde: ille fur est et
latro. Qui autē intrat p ostiū: pastor
est ouiū. Huic ostiarius aperit: et oues
uocem eius audiūt. Et ꝓprias oues uo
cat noīatim: et educit eas. Et cū ꝓprias
oues emiserit ante eas uadit: et oues
illū sequūtur: quia sciūt uocem eius.
Alienū autē non sequūtur. sed fugiūt
ab eo: quia nō nouerūt uocem alieno
rū. Hoc ꝓuerbiū dixit eis ihs. Illi aūt
non cognouerūt. quid loqueretur eis. Dix
it ergo eis iterū ihs. Amen amē dico
uobis: quia ego sum ostiū ouiū. Oīs
quotquot uenerūt: fures sūt et latro
nes. Sed non audierūt eos oues. Ego
sum ostiū. P me si quis introierit sal
uabitur: et ingredietur et egredietur.

et pascha īuenier. ſ Nr non uenit: nisi
ut furet et mactet et pdat. Ego ueni
ut uitā habeāt: et habūdantius habe
ant. Ego sum pastor bonus. Bonus pa
stor. aiam suam dat pro ouibus suis.
ſ Mercenarius et qui non est pastor
cuius non sūt oues ppie: uidet lupū
uenientē et dimittit oues et fugit. Et
lupus rapit: et dispgit oues. ſ Mercen
narius autē fugit. quia mercēnarius
est: et non pmittet ad eā de ouibz. Ego
sū pastor bonus. Et cognosco meas: et
cognoscūt me mee. ſ Sicut nouit me pa
ter et ego agnosco pātem: et aiam meā
pono pro ouibus meis. Et alias oues
habeo que nō sunt ex hoc ouili: et illas
oportet me adducē. et uocem meā audi
ent. Et fiet unū ouile. et unus pastor.
ſ Propterea me pater diligit: quia ego po
no aiam meam. ut iterū sumā eam. Ne
mo tollit eam a me: sed ego pono eam
a meipo. Potestatem habeo ponendi eam:
et potestatem habeo iterū sumendi eā. ſ Hoc
mandatū accepi a pte meo. Dissensio i
terū facta est inter iudeos: ppter sermones
hos. Dicebant autē multi ex ipis. De
monium habet: et insanit. Quid eum
auditis: Alii dicebant. Hec uerba non
sunt demonium habentis. Numquid demo
nium potest cecoz oculos aperire: Facta sūt
autē encenia in hierosolimis: et hyems
erat. Et ambulabat ihūs in templo:
in porticu salomonis. Circūdederūt ḡ
eum iudei: et dicebant ei. Quousqz a
iam tuam tollis: Si tu es xps: dic
nobis palam. Respondit eis ihūs. Loquor
nobis: et nō creditis. Opa que ego fa
cio in noīe pris mei: hec testimoniū phi
bent de me. Sed uos non creditis: qui
a non estis ex ouibz meis. Oues mee
uocē meā audiūt: et ego cognosco eas.
et sequūtur me. Et ego uitam eternā
do eis: et non pibūt in etūm: et non ra
piet eas quisqm de manu mea. Pater
meus qđ dedit mi maius omniz est: et
nemo pōt rapere de manu pris mei. Ego
et pater unū sumus. Sustulerūt lapi
des iudei: ut lapidarent eū. Respondit eis
ihūs. ſ Multa opa bona ostendi uobis
ex patre meo: propter qđ eoz opus me
lapidatis: Respondērūt ei iudei. De bono
ope non lapidamus te: sed de blasphe
mia. Et quia tu homo cū sis: facis te
ipm deū. Respondit eis ihūs. ſ Nōne scripta
est in lege ura: quia ego dixi dij estis:
Si illos dixit deos ad quos sermo dei fc̄s
est. et non pōt solui scriptura: quē pater
sanctificauit et misit in mundū. uos dicitis
q̄a blasphemas. quia dixi filius dei sū:
Si non facio opa patris mei: nolite ere
dere michi. Si autē facio. et si mi nō uul
tis credere opibz credite: ut cognoscatis
et credatis quia in me est pater. et ego i
patre. Quērebant ergo eū apprehendere:
et exiuit de manibz eoz. Et abiit iterū
trans iordanem in eū locū ubi erat io
hānes baptizans primū: et mansit ibi.
Et multi uenerūt ad eū: et dicebant. q
iohānes quidē signū fecit nullū. Om
nia autē quecūqz dixit iohānes de hoc.
uera erant: et multi crediderūt in eū.

Erat autē quidā
langues lazarus a bethania
de castello marie et marthe
sororis eius. ſ Maria autē erat. q̄ unxit
dnm unguento. et extersit pedes eius
capillis suis: cui⁹ frat lazarus infirma
batur. ſ Miserūt ergo sorores eius ad eū
dicentes. Dne: ecce quē amas infirma
tur. Audiens autē ihūs: dixit eis. Infir
mitas hec non est ad mortē: sed p gla
dei. ut glorificetur filius dei p eam. Di
ligebat autē ihūs marthaṁ. et sororē
eius mariā: et lazarū. Vt ergo audiuit
quia infirmabatur: tūc quidē mansit
in eodē loco duobz diebz. Deinde post hꝰ
dixit discipulis suis. Eamus in iudeā
iterū. Dicūt ei discipuli. Rabbi. nunc
quērebant te iudei lapidare: et iterū ua
dis illuc: Respondit ihūs. Nōne duodecī
dies sunt horē: Si quis ambulauerit
in die non offendit: quia lucē hūius

mūdi videt. Si autē ambulauerit in
nocte offendit: quia lux nō est in eo.
Hec ait: et post hec dicit eis. Lazarus
amicus noster dormit: sed vado ut a som
no exsuscitē eum. Dixerūt ergo discipuli
eius. Dñe: si dormit saluus erit. Dixe
rat autē ihūs de morte eius. Illi autē
putauerūt: quia de dormitione somp
ni diceret. Tunc ergo dixit eis ihūs ma
nifeste. Lazarus mortuus est. Et gau
deo ꝓpter uos ut credatis. qm̄ nō eram
ibi: sed eamus ad eū. Dixit ergo thomas
qui dicitur didim⁹ ad condiscipulos.
Eamus et nos: ut moriamur cū eo. Ve
nit itaq; ihūs: et inuenit eū qtuor dies
iam in mōumento habentē. Erat aūt
bethania iuxta hierosolymā: quasi stadijs qndecim. Multi autē ex iudeis vene
rant ad marthā et mariā: ut consola
rentur eas de frē suo. Martha ergo ut
audiuit quia ihūs uenit: occurrit illi.
Maria autē domi sedebat. Dixit ergo
martha ad ihm. Dñe si fuisses hic: frā
meus non fuisset mortuus. Sed et nūc
scio: qcūqꝫ poposceris a deo. dabit ti
bi deus. Dicit illi ihūs. Resurget frāt
tuus. Dicit ei martha. Scio: quia re
surget in resurrōne in nouissimo die.
Dixit ei ihūs. Ego sū resurrō et vita.
Qui credit in me: etiā si mortuus fuit
viuet. Et omis qui viuit et credit in me:
non morietur in eternū. Credis hoc? Ait
illi. Vtiqꝫ dñe. Ego credidi quia tu es
xp̄s filius dei: qui in hūc mūdū ve
nisti. Et cū hec dixisset: abiit et voca
uit mariā sororē suā silentio dicens.
Magr adest: et vocat te. Illa ut audi
uit: surrexit cito et venit ad eū. Non
dū enī venerat ihūs in castellū: sed erat
adhuc in illo loco ubi occurrerat ei mar
tha. Iudei igitur qui erant cū ea in do
mo et consolabantur eam. cū vidissent
mariā quia cito surrexit et exiit: secuti
sunt eam dicentes. quia vadit ad mo
numentū ut ploret ibi. Maria ergo cū
venisset ubi erat ihūs: videns eū cecidit
dit ad pedes eius. et dixit ei. Dñe si fuis
ses hic: nō esset mortuus frāt meus.
Ihūs ergo ut vidit eam plorantē et ve
dentes qui venerant cū ea plorantes: fre
muit spū. et turbauit semp̄m et dixit. Vbi posuistis eum? Dicūt ei. Dñe: veni
et vide. Et lacrimatus est ihūs. Dixerunt
ergo iudei. Ecce quomō amabat eū. Quidam autē ex ipis dixerūt. Non poterat
hic qui aperuit oculos ceci facē: ut et hic
non moreret? Ihūs ergo rursū fremens
in semetipō: venit ad mōumentū. Erat
autē spelūca: et lapis suppositus erat ei.
Ait ihūs. Tollite lapidem. Dicit ei mar
tha: soror eius qui mortuus fuerat. Do
mine iam fetet: quatriduanus enī est.
Dicit ei ihūs. Nōne dixi tibi? qm̄ si cre
deris videbis gloriam dei? Tulerunt
ergo lapidē. Ihesus autē eleuatis sur
sum oculis. dixit. Pater grās ago tibi:
qm̄ audisti me. Ego autem sciebā qm̄
semp me audis: sed ꝓpter plm qui cir
cumstat dixi. ut credant quia tu me mi
sisti. Hec cum dixisset: voce magna cla
mauit. Lazare veni foras. Et statim pro
dijt qui fuerat mortuus ligatus pedes
et manus fascijs: et facies illius sudario erat ligata. Dicit eis ihūs. Solvite
eum: et sinite abire. Multi ergo ex iu
deis qui venerant ad mariā et viderant
que fecit: crediderūt in eū. Quidam
autē ex ipis abierūt ad phariseos: et
dixerūt eis que fecit ihs. Collegerunt
ergo pontifices et pharisei concilium: et
dicebant. Quid facim⁹? qa hic homo
multa signa facit: Si dimittim⁹ eum
sic: omes credent in eū. Et venient ro
mani: et tollent nrām et locū et gentē.
Vnus autē ex ipis cayphas cū esset pō
tifex anni illius: dixit eis. Vos nescitis
quicqm̄ nec cogitatis? quia expedit
vobis ut vnus moriatur homo ꝓ pplō:
et non tota gens pereat. Hoc autē a se
metipō non dixit? sed cum esset pontifex
anni illius ꝓphetauit: quia ihūs mori
turus erat pro gente. Et non tantū ꝓ

gente: sed ut filios dei qui erant dispersi congregaret in unum. Ab illo ergo die cogitauerunt ut interficerent eum. Ihesus ergo iam non in palam ambulabat apud iudeos: sed abiit in regionem iuxta desertum in ciuitatem que dicitur effrem: et ibi morabatur cum discipulis suis. Proximum autem erat pascha iudeorum. Et ascenderunt multi iherosolimam de regione ante pascha: ut sanctificarent seipsos. Querebant ergo ihesum: et colloquebantur ad inuicem in templo stantes. Quid putatis quia non venit ad diem festum? Dederant autem pontifices et pharisei mandatum: ut si quis cognouerit ubi sit indicet. ut apprehendant eum.

XII

Ihesus ergo ante sex dies pasche venit bethaniam: ubi fuerat lazarus mortuus quem suscitauit ihesus. Fecerunt autem ei cenam ibi: et martha ministrabat. Lazarus uero unus erat ex discumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram unguenti nardipistici preciosi: et unxit pedes ihesu et extersit capillis suis pedes eius: et domus impleta est. ex odore unguenti. Dicit ergo unus ex discipulis eius: iudas scariothis. qui erat eum traditurus. Quare hoc unguentum non venit trecentis denariis: et datum est egenis? Dixit autem hoc non quia de egenis pertinebat ad eum: sed quia fur erat et loculos habens. ea que mittebantur portabat. Dixit ergo ihesus. Dine illam: ut in diem sepulture mee seruet illud. Pauperes enim semper habetis uobiscum: me autem non semper habebitis. Cognouit ergo turba multa ex iudeis quia illic est: et venerunt non propter ihesum tantum. sed ut lazarum viderent quem suscitauit a mortuis. Cogitauerunt autem principes sacerdotum ut et lazarum interficerent: quia multi propter illum abibant ex iudeis. et credebant in ihesum. In crastinum autem turba multa que venerat ad diem festum. cum audissent quia venit ihesus iherosolimam: acceperunt ramos palmarum

et processerunt obuiam ei. et clamabant. Osanna: benedictus qui uenit in nomine domini rex israel. Et inuenit ihesus asellum: et sedit super eum sicut scriptum est. Noli timere filia syon: ecce rex tuus uenit. sedens super pullum asine. Hoc non cognouerunt discipuli eius primum: sed quando glorificatus est ihesus. tunc recordati sunt quia hec erant scripta de eo: et hec fecerunt ei. Testimonium ergo perhibebat turba que erat cum eo quando lazarum uocauit de monumento: et suscitauit eum a mortuis. Propterea et obuiam uenit ei turba: quia audierunt eum fecisse hoc signum. Pharisei ergo dixerunt ad semetipsos. Videtis quia nichil proficimus? Ecce mundus totus post eum abiit. Erant autem gentiles quidam ex hiis qui ascenderant. ut adorarent in die festo. Hii ergo accesserunt ad philippum qui erat a bethsaida galilee: et rogabant eum dicentes. Domine volumus ihesum videre. Venit philippus: et dicit andree. Andreas rursum et philippus dixerunt ihesu. Ihesus autem respondit eis dicens. Venit hora: ut clarificetur filius hominis. Amen amen dico uobis: nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit: ipsum solum manet. Si autem mortuum fuerit: multum fructum affert. Qui amat animam suam: perdet eam. Et qui odit animam suam in hoc mundo: in uitam eternam custodit eam. Si quis mihi ministrat: me sequatur. Et ubi sum ego: illic et minister meus erit. Si quis michi ministrauerit: honorificabit eum pater meus. Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater saluifica me ex hora hac. Sed propterea veni in horam hanc. Pater clarifica nomen tuum. Venit ergo uox de celo. Et clarificaui: et iterum clarificabo. Turba ergo que stabat et audierat: dicebat tonitruum factum esse. Alii dicebant. Angelus ei locutus est. Respondit ihesus: et dixit. Non propter me uox hec uenit: sed propter uos. Nunc iudicium est mundi: nunc princeps huius mundi eicietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra: omnia traham

ad meipm. Hoc autē dicebat: signifi
cans qua morte esset moriturus. Rn̄
dit ei turba. Nos audiuimus ex lege: qr
xp̄us manet in eternū. Et quomō tu di
cis. oportet exaltari filiū hoīs: Qs ē iste fi
lius hoīs: Dixit g° eis ihs. Adhuc modicū. lu
mē ī uobē. Ambulate dum lucē habetis:
ut non tenebre uos comp̄hendant. Et
qui ambulat in tenebris: nescit quo
uadat. Dū lucē habetis credite in lucē:
ut filij lucis sitis. Hec locutus ē ihus:
et abijt. et abscondit se ab eis. Cū au
tem tanta signa fecisset corā eis non
credebant in eum: ut sermo ysaie pro
phete īpleret quē dixit. Dn̄e quis credi
dit auditui nr̄o: et brachiū dn̄i cui re
uelatū est: Ppterea non poterant credere:
quia iterū dixit ysaias. Excecauit ocu
los eorū et indurauit eorū cor: ut non vi
deant oculis et intelligant corde. et con
uertātur et sanē eos. Hec dixit ysaias:
quādo vidit glam eius. et locutus ē de
eo. Verūptā et ex principibz multi credi
derūt in eum: sed ppter phariseos nō cō
fitebātur ut de synagoga nō eicerentur.
Dilexerūt enī gloriam hoīm magis
qm̄ glam dei. Ihus autē clamauit. et dix
it. Qui credit in me: nō credit in me.
sed in eum q̄ misit me. Et qui uidet me:
videt eū qui misit me. Ego lux in mū
dū veni: ut omīs qui credit in me. in
tenebris non maneat. Et si quis audi
erit uerba mea et nō custodierit: ego nō
iudico eū. Non enī veni ut iudicē mū
dū: sed ut saluificem mūdū. Qui spnit
me et non accipit uerba mea: habz qui
iudicet eū. Sermo quē locutus sum: il
le iudicabit eū in nouissimo die. Qa
ego ex meipo non sum locutus: sed qui
misit me pater ipe michi mandatū de
dit quid dicam et quid loquar. Et scio.
quia mandatū eius vita eterna ē. Que
ergo ego loquor: sicut dixit michi pat
sic loquor.

XIII

Ante diem festū pasche sciens
ihus q̄a venit eius hora ut
transeat ex hoc mūdo ad patrē: cū dilex
isset suos qui erant in mūdo. in finem
dilexit eos. Et cena fcā cum dyabolus
iam misisset in cor ut traderet eum iu
das symonis scariothis: sciens quia
omīa dedit ei pater in manus et quia
a deo exiuit et ad deū vadit surgit a ce
na et ponit uestimenta sua. Et cū acce
pisset lintheū: p̄cinxit se. Deinde misit
aquā in peluē: et cepit lauare pedes dis
cipulorū et extergere lintheo quo erat p̄
cinctus. Venit ergo ad symonē petrū:
et dicit ei petrus. Dn̄e: tu mi lauas pe
des: Rn̄dit ihus: et dicit ei. Qd ego fa
cio tu nescis modo: scies autē postea. Di
cit ei petrus. Non lauabis michi pe
des in eternū. Rn̄dit ei ihus. Si non la
uero te: non habebis ptem mecū. Di
cit ei symon petrus. Dn̄e non tantū
pedes meos: sed et manus et caput.
Dicit ei ihus. Qui lotus est nō indi
get nisi ut pedes lauet: sed est mūdus
totus. Et uos mūdi estis: sed nō om
nes. Sciebat enī quis nam eēt q̄ tra
deret eū: ppterea dixit non estis mūdi
omēs. Postq̄ ergo lauit pedes eorū.
et accepit uestimenta sua. cū recubu
isset iterū. dixit eis. Scitis quid feceri
uobis: Vos uocatis me magr̄ et dn̄e:
et bene dicitis. Sum etenī. Si ergo e
go laui pedes ur̄os dn̄s et magister: et
uos debetis alter alterius lauare pedes.
Exemplū enī dedi uobis: ut quēadmo
dum ego feci uobis: ita et uos faciatis.
Amen amen dico uobis: non est seruus
maior dn̄o suo: neqz aplus maior eo
qui misit illū. Si hec scitis: beati eri
tis si feceritis ea. Non de omībz uobis
dico. Ego scio quos elegerim. Sed ut
adimpleatur scriptura: qui mandu
cat panem meū. leuabit contra me cal
caneū suū. Amodo dico uobis p̄usq̄
fiat: ut credatis cū fcm̄ fuerit q̄a ego
sum. Amen amen dico uobis: qui ac
cipit si quē misero. me accipit. Qui
autē me accipit: accipit eū qui me

Jo. c ix
Mt. c xxxiij
Mt. xxxvii
Lu. lxxvii.

Jo. c x.

Jo. c xi
Mt. xcviij
Mt. xcvi
Lu. c xvi

Jo. c xij.

Jo. c xiij
Lu. c lxij.

Jo. c xiiij
Mt. c xi
Lu. c xix

Jo. c xv.

Jo. c xvi
Mt. lxx
Lu. lxiij
Jo. c xvii

Jo. c xviij
Mt. xc
Lu. lxiij

Jo. c xix

Jo. c xx
Mt. xcviij
Mt. xcvi
Lu. c xvi

Jo. c. xxi
Mt. cc lxxix
Mr. c lxi.

misit. Cum hec dixisset ihesus turbatus
est spiritu: et protestatus est et dixit. A
men amen dico uobis: quia unus ex
uobis tradet me. Aspiciebant ergo ad in
uicem discipuli: hesitantes de quo dice
ret. Erat ergo recumbens unus ex disci
pulis eius in sinu ihesu: quem diligebat
ihesus. Innuit ergo huic symon petrus:
et dicit ei. Quis est de quo dicit? Itaq;
cum recubuisset ille supra pectus ihesu:
dicit ei. Domine quis est? Respondit ihesus.
Ille est. cui ego intinctum panem porrexero.
Et cum intinxisset panem: dedit iude symo
nis scariothis. Et post buccellam: tunc
introiuit in illum sathanas. Et dicit
ei ihesus. Quod facis fac citius. Hoc autem
uemo sciuit discumbentium: ad quid dix
erit ei. Quidam enim putabant quia
loculos habebat iudas: quia dicit ei
ihesus emc ea que opus sunt nobis ad
diem festum. aut egenis ut aliquid daret.
Cum ergo accepisset ille buccellam:
exiuit continuo. Erat autem nox. Cum
ergo exisset: dicit ihesus. Nunc clarifica
tus est filius hominis: et deus clarifica
tus est in eo. Si deus clarificatus est
in eo: et deus clarificauit eum in semet
ipso: et continuo clarificabit eum. Filio
li: adhuc modicum uobiscum sum. Quere
tis me: et sicut dixi iudeis quo ego ua
do uos non potestis uenire. Et uobis di
co modo. Mandatum nouum do uobis: ut
diligatis inuicem sicut dilexi uos: ut
et uos diligatis inuicem. In hoc cognos
cent omnes quia mei discipuli estis: si
dilectionem habueritis adinuicem. Dicit
ei symon petrus. Domine quo uadis? Respon
dit ihesus. Quo ego uado non potes me
modo sequi: sequeris autem postea. Dicit
ei petrus. Quare non possum te sequi
modo? Animam meam pro te ponam. Respondit
ihesus. Animam tuam pro me pones. Amen
amen dico tibi: non cantabit gallus
donec ter me neges. XIIII

Jo. c. xxvi
Mt. cc lxxix
Mr. c lxx
Lu. cc lxxv.

Jo. c. xxvii

Non turbetur cor uestrum. Credi
tis in deum: et in me credite. In
domo patris mei mansiones multe sunt.
Si quo minus dixissem uobis: quia uado
parare uobis locum. Et si abiero et preparaue
ro uobis locum: iterum uenio et accipiam
uos ad meipsum: ut ubi sum ego et uos
sitis. Et quo ego uado scitis: et uiam
scitis. Dicit ei thomas. Domine: nescimus
quo uadis. Et quomodo possumus uiam
scire? Dicit ei ihesus. Ego sum uia et
ueritas et uita. Nemo uenit ad patrem:
nisi per me. Si cognouissetis me: et pa
trem meum utique cognouissetis. Et a
modo cognoscetis eum: et uidistis eum.
Dicit ei philippus. Domine ostende nobis
patrem: et sufficit nobis. Dicit ei ihesus.
Tanto tempore uobiscum sum. et non cog
nouistis me? Philippe qui uidet me:
uidet et patrem. Quomodo tu dicis oste
de nobis patrem? Non credis quia ego in
patre: et pater in me est? Uerba que
ego loquor uobis: a meipso non loquor.
Pater autem in me manens: ipse fa
cit opera. Non creditis quia ego in pa
tre: et pater in me est? Alioquin propter o
pera ipsa credite. Amen amen dico uobis:
qui credit in me. opera que ego facio et
ipse faciet. Et maiora horum faciet: qui
a ego ad patrem uado. Et quodcumque pecieri
tis in nomine meo hoc faciam: ut glori
ficetur pater in filio. Si quid pecieritis
me in nomine meo: hoc faciam. Si diligitis
me: mandata mea seruate. Et ego ro
gabo patrem: et alium paraclitum dabit uobis.
ut maneat uobiscum in eternum: spiritum
ueritatis quem mundus non potest accipere:
quia non uidet eum nec scit eum. Uos autem
cognoscetis eum: quia apud uos manebit.
et in uobis erit. Non relinquam uos or
phanos: ueniam ad uos. Adhuc modicum:
et mundus me iam non uidet. Uos autem
uidetis me: quia ego uiuo. et uos uiue
tis. In illo die uos cognoscetis. quia ego
in patre meo: et uos in me. et ego in uo
bis. Qui habet mandata mea et seruat
ea: ille est qui diligit me. Qui autem di
ligit me: diligetur a patre meo. Et ego

Jo. c. xxviii
Mt. cc xvi
Mr. c xxv.

Jo. c. xxix
Mt. xcviii
Mr. xvi
Lu. c xvi.

diligam eum: et manifestabo ei meip
sum. Dicit ei iudas: non ille scario
this. Dñe quid factum est. quia nobis
manifestaturus es teipm. et non mũ
do: Rndit ihus: et dixit ei. Si quis di
ligit me: sermonem meũ seruabit.
Et pater meus diliget eũ: et ad eum
veniemus: et mansionẽ apud eũ faci
emus. Qui non diligit me: sermo
nes meos non seruat. Et sermonem
quẽ audistis non est meus: sed eius
qui misit me patris. Hec locutus sũ
uobis: apud uos manens. Paclitus
autẽ spũs scũs quẽ mittet pater ĩ no
mĩe meo: ille uos docebit omĩa. et sug
geret uobis omĩa quecũq; dixero uo
bis. Pacem relinquo uobis: pacem
meam do uobis. Non quomõ mun
dus dat: ego do uobis. Non turbetur
cor vr̃m: neq; formidet. Audistis quia
ego dixi uobis: uado et uenio ad uos.
Si diligeretis me gauderetis utiq;. q̃a
uado ad patrẽ: quia pater maior me
est. Et nũc dixi uobis p̃usq̃ fiat: ut
cũ factũ fuit credatis. Iam non multa
loquar uobiscũ. Venit eñ princeps
mũdi huius: et in me nõ habet quicq̃.
Sed ut cognoscat mũdus q̃a diligo
patrẽ: et sicut mandatũ dedit mi pater
sic facio. Surgite eamus hĩc. XV

Ego sum vitis uera: et pat̃ me
us agricola est. Omnẽ palmi
tem in me non ferentẽ fructũ:
tollet eum. Et omnẽ qui fert fructũ
purgabit eũ: ut fructũ plus afferat.
Iam uos mũdi estis: ꝓpter sermonẽ
quẽ locutus sum uobis. Manete in
me: et ego in uobis. Sicut palmes nõ
pt̃ ferre fructũ a semetipso nisi manse
rit in uite: sic nec uos nisi in me mã
seritis. Ego sum vitis: uos palmites.
Qui manet in me et ego in eo. h̃ fert
fructũ multũ: quia sine me nichil po
testis facere. Si quis in me non man
serit. mittetur foras sicut palmes et
arescet: et colligent eũ et in ignẽ mit

tent. et ardet. Si manseritis in me et ũ
ba mea in uobis manserint: qd̃cũq;
uoluẽtis petetis. et fiet uobis. In hoc
clarificatus est pater meus: ut fruc
tum plurimũ afferatis: et efficiamũ me
i discipuli. Sicut dilexit me pat̃: et e
go dilexi uos. Manete in dilcõne me
a. Si p̃cepta mea seruauẽtis. manebi
tis in dilcõne mea: sicut et ego p̃cep
ta patris mei seruaui. et maneo in e
ius dilcõne. Hec locutus sum uobis:
ut gaudiũ meũ in uobis sit. et gaudi
um vr̃m ĩpleatur. Hoc est p̃ceptũ me
ũ: ut diligatis ĩuicem. sicut dilexi uos.
Maiorem hac dilcõnẽ nemo habet:
ut aĩam suã quis ponat pro amicis
suis. Vos amici mei estis: si feceritis
que p̃cipio uobis. Iam non dico uos
seruos: quia seruus nescit quid faciat
dñs eius. Vos autẽ dixi amicos: quia
omĩa quecũq; audiui a patre meo. no
ta feci uobis. Non uos me elegistis:
sed ego elegi uos. et posui uos ut eatis
et fructũ afferatis. et fructus vr̃ ma
neat: ut qd̃cũq; petieritis patrẽ in no
mine meo det uobis. Hec mando uo
bis: ut diligatis ĩuicem. Si mũdus
uos odit: scitote quia me p̃orem uob̃
odio habuit. Si de mũdo fuissetis: mũ
dus qd̃ suũ erat diligeret. Quia uero
de mũdo non estis. sed ego elegi uos de
mũdo: ꝓpterea odit uos mũdus. Memẽ
tote sermonis mei quẽ ego dixi uobis:
non est seruus maior dño suo. Si me
p̃secuti sunt: et uos p̃sequẽtur. Si ser
monẽ meũ seruauerũt: et vr̃m serua
bũt. Sed hec omĩa facient uob̃ ꝓpter no
men meũ: quia nesciũt eũ qui misit
me. Si nõ uenissẽ et locutus fuissem
eis: pccm̃ non haberent. Nũc autem
excusacionẽ non habent de pccõ suo.
Qui me odit: et patrẽ meũ odit. Si
opa non fecissem in eis que nemo ali
us fecit: pccm̃ non haberent. Nũc aũt
et uiderũt: et oderũt et me et patrem
meũ. Sed ut ĩpleatur sermo qui in le

ge eor scripcis est: quia odio habuer
me grans. Cum autē uenīt paclus
quem ego mittam uobis a patre. spi
rm̄ ueritatis qui a patre pcedit: ille
testimoniū phibebit de me. Et uos tes
timoniū phibebitis: qz ab initio me
cum estis. XVI

Hec locutus sum uobis: ut nō
scandalizemi. Absq; synago
gis facient uos. Sed uenit hora: ut
omis qui interficiat uos arbitretur
obsequiū se prestare deo. Et hec facie
uobis: quia non nouerūt patrē neq;
me. Sed hec locutus sum uobis: ut
cum uenerit hora eor. reminiscami qz
ego dixi uobis. Hec autē uobis ab ini
cio non dixi: quia uobiscū eram. Et
nūc uado ad eum qui me misit: et ne
mo ex uobis interrogat me quo uadis.
Sed quia hec locutus sum uobis: tris
cia ipleuit cor vrm. Sed ego veritatē
dico uobis: expedit uobis ut ego uadā.
Si enī non abiero: paclus non veniet
ad uos. Si autē abiero: mittam eū ad
uos. Et cū venerit: ille arguet mūdū
de pcō. et de iustitia et iudicio. De pcō
quidē: quia non crediderūt in me. De
iustitia uero: quia ad patrē uado. et iā
nō uidebitis me. De iudicio autē: qz
princeps mūdi hui⁹ iudicatus ē. Ad
huc multa habeo uobis dicē: sed non
potestis portare modo. Cū autē venīt
ille spūs veritatis: docebit uos omnē
veritatem. Non enī loquetur a semet
ipo: sed quecūq; audiet loq̄tur: et que
ventura sūt annūciabit uobis. Ille
me clarificabit: quia de meo accipiet.
et annūciabit uobis. Omīa quecūq; ha
bet pater: mea sūt. Propēa dixi: quia de
meo accipiet et annūciabit uobis. Mo
dicū et iam non uidebitis me. et iterū
modicū et uidebitis me: quia uado ad
patrē. Dixerūt ergo ex discipulis eius
ad inuicē. Quid est hoc qđ dicit nob modi
cū et nō uidebitis me. et iterū modicū
et uidebitis me. et quia uado ad pīrē? Dicebāt ergo. Qđ ē
hoc qđ dicit modicū: nescimus quid
loquit. Cognouit autē ihūs quia uo
lebant eū interrogare: et dixit eis. De
hoc queritis inter uos quia dixi modi
cū et non uidebitis me. et iterū modi
cum et uidebitis me? Amen amen di
co uobis: quia plorabitis et flebitis
uos: mundus autē gaudebit. Vos aūt
contristabimi: sed tristicia uīa vertet
in gaudiū. Mulier cū parit tristiciā
habet: quia uenit hora eius. Cū autē
pepererit puerū: iam non meminit pres
sure, pter gaudiū quia natus ē homo
in mundū. Et uos igitur nūc quidem
tristiciā habetis. Iterū autē uidebo uos.
et gaudebit cor uīm: et gaudiū vestrū
nemo tollet a uobis. Et in illo die me
non rogabitis quicq̄. Amen amen dico Jo. c l. hy. c xvi dy. c xxv.
uobis: si quid peteritis pīrem in nomi
ne meo. dabit uobis. Usq; mō non pe
tistis quicq̄m in noīe meo. Petite et ac
cipietis: ut gaudiū vīm sit plenū. Hec Jo. c li.
in proverbys locutus sū uobis. Venit
hora cum iam nō in pūbys loquar uo
bis: sed palam de patre annūciabo vo
bis. In illo die in noīe meo petetis. Et nō
dico uobis: quia ego rogabo patrē de
uobis. Ipe enī pater amat uos: quia
uos me amastis et credidistis qz ego
a deo exiui. Exiui a pīre: et uenio in mū
dū. Iterū relinquo mūdū: et uado ad
patrē. Dicūt ei discipuli eius. Ecce nūc
palam loq̄ris: et proverbiū nullū dicis.
Nūc scimus quia scis omīa: et non
opus est tibi ut quis te interroget. In
hoc credimus quia a deo existi. Respon Jo. c lv. dy. c lxxxvi dy. c lxxxvi.
dit eis ihūs. Modo creditis. Ecce venit ho
ra. et iam venit: ut dispgamini vnus
quisq; in pria. et me solum relinquatis.
Et non sum solus: quia pr mecū est.
Hec locutus sum uobis: ut in me pa Jo. c lvi.
cem habeatis. In mūdo pressurā habe
bitis: sed confidite ego vici mundum.

Hec locutus XVII
est ihūs: et sublevatis oculis
in celū dixit. Pater venit hora:

clarifica filiū tuū ut filius tuus cla
rificet te. Sicut dedisti ei potestatem
omnis carnis: ut omne qd dedisti ei det
eis vitam eternam. Hec est autē vita
eterna: ut cognoscant te solū verū
deū. et quē misisti ihm xpm. Ego te
clarificaui sup terram: opus consūma
ui qd dedisti michi ut faciam. Et nūc
clarifica me tu pater apud temetipm
claritate quā habui priusqm mūd⁹
esset apud te. Manifestaui nomē tuū
hominibus: quos dedisti mi de mūdo.
Tui erant: et michi eos dedisti: et ser
monē tuū seruauerūt. Nūc cognos
uerūt quia omnia que dedisti michi
abs te sūt: quia uerba que dedisti mi
dedi eis. Et ipi acceperūt et cognouē
runt uere quia a te exiui: et credide
quia tu me misisti. Ego pro eis rogo:
non pro mūdo rogo: sed pro his quos
dedisti mi. quia tui sūt. Et mea omnia
tua sūt. et tua mea sūt: et clarificat⁹
sum in eis. Et iam non sū in mūdo.
et hi in mūdo sunt: et ego ad uenio te.
Pater scē serua eos in nōe tuo quos
dedisti michi: ut sint unū sicut et nos.
Cum eēm cum eis: ego seruabam e
os in nomīe tuo. Quos dedisti michi
ego custodiui: et nemo ex his perijt
nisi filius pditionis: ut scriptura im
pleatur. Nunc autē ad te uenio. Et
hec loquor in mūdo: ut habeant gau
diū meū impletū in semetipis. Ego
dedi eis sermonē tuū: et mūdus odi
o eos habuit: quia non sunt de mū
do. sicut et ego non sū de mūdo. Non
rogo ut tollas eos de mūdo: sed ut ser
ues eos ex malo. De mūdo nō sūt: si
cut et ego non sum de mūdo. Sānfica
eos in ueritate. Sermo tuus veritas
est. Sicut tu me misisti in mūdū: et
ego misi eos in mūdū. Et pro eis sāc
tifico meipm: ut sint et ipi sānficati in
veritate. Non pro his rogo tantū:
sed pro eis qui credituri sunt p uerbū
eorū in me: ut omnes unū sint. sicut tu
pater in me et ego in te ut et ipi in
nobis unū sint: ut mūdus credat qa
tu me misisti. Et ego claritatē quam
dedisti michi dedi eis: ut sint unū sicut
et nos unū sumus. Ego in eis et tu in me:
ut sint consūmati in unū: et cognoscat
mūdus quia tu me misisti: et di
lexisti eos sicut et me dilexisti. Pater
quos dedisti michi uolo ut ubi ego sū
et illi sint mecū: ut videant claritā
tem meam quā dedisti michi: qa di
lexisti me ante constitutionē mūdi.
Pater iuste mūdus te non cognouit:
ego autē te cognoui. Et hi cognouē
runt: quia tu me misisti. Et notū fe
ci eis nomen tuū et notū faciam: ut
dilectio qua dilexisti me in ipsis sit: et

XVIII

Ego in ipis.

Et cū dixisset ihūs: egressus e
cum discipulis suis trans torrē
tem cedron. ubi erat ortus. in quē intr
uit ipe et discipuli eius. Sciebat autē
et iudas qui tradebat eū locū: qa frequē
ter ihūs cōuenerat illuc cū discipulis
suis. Judas ergo cū accepisset cohortē
et a pontificibz et phariseis ministros:
uenit illuc cū lanternis et facibz et ar
mis. Ihūs itaqz sciens omnia que ue
ntura erant sup eum: prodijt et dixit e
is. Quē queritis: Rūderūt ei. Jhesū
nazarenū. Dicit eis ihūs. Ego sum.
Stabat autē et iudas qui tradebat e
um cū ipis. Ut ergo dixit eis ego sum:
abierūt retrorsū et ceciderūt in terram.
Iterū ergo eos interrogauit. Quē que
ritis: Illi autē dixerunt. Jhm naza
renū. Rūdit ihūs. Dixi uobis: quia
ego sum. Si ergo me queritis: sinite
hos abire. Ut impleretur sermo quem
dixit: quia quos dedisti mi non pdidi
ex eis quēqm. Symon ergo petrus ha
bens gladiū eduxit eū: et percussit pon
tificis seruū. et abscidit auriculam e
ius dextram. Erat autē nomē serui
malchus. Dixit ergo ihūs petro. Mit
te gladiū in vaginā. Calicē quē dedit

michi pater. non bibam illū? Cohors
ergo et tribunus et mīstri iudeorū cō
prehēderūt ihm: et ligauerūt eū. Et
adduxerūt ad annā pmū. Erat autē
socer cayphe: qui erat pontifex anni
illius. Erat autē cayphas qui conci
liū dederat iudeis: quia expedit vnū
hoīem mori pro pplo. Sequebatur aūt
ihm symon petrus: et alius discipul⁹
Discipulus autē ille erat notus pon
tifici: et introiuit cū ihu in atriū pon
tificis. Petrus autē stabat ad ostiū
foris. Exiuit ergo discipl'us alius qui
erat notus pontifici: et dixit ostiarie.
et introduxit petrū. Dicit ergo petro
ancilla ostiaria. Nūquid et tu ex dis
cipulis es hoīs istius? Dicit ille. Nō
sum. Stabant autē serui et mīstri ad
pruuias quia frigus erat: et calefacie
bant se. Erat autē cum eis et petrus
stans. et calefaciens se. Pontifex er
go interrogauit ihm de discipulis suis:
et de doctrina eius. Rndit ei ihus. Ego
palam locutus sum mūdo. Ego sem
per docui in synagoga et in templo
quo omēs iudei conueniūt: et in occul
to locutus sum nichil. Quid me in
terrogas? Interroga eos qui audierūt:
quid locutus sum ipis. Ecce hij sciūt:
que dixerim ego. Hec autē cū dixisset:
vnus assistens mīstrorū dedit alapam
ihu dicens. Sic rndes pontifici? Rndit
ei ihus. Si male locutus sum: testimo
niū phibe de malo. Si autē bene? quid
me cedis? Et misit eū annas ligatū
ad cayphan pontificē. Erat autem sy
mon petrus stans: et calefaciens se.
Dixerūt ergo ei. Nūquid et tu ex disci
pulis eius es? Negauit ille: et dixit.
Non sum. Dicit vnus ex seruis ponti
ficis: cognatus eius cui⁹ abscidit pe
trus auriculā. Nōne ego te uidi in or
to cū illo? Iterū ergo negauit petrus:
et statī gallus cantauit. Adducūt g°
ihm a caypha in ptoriū. Erat autē
mane. Et ipi non introierūt in ptori

um. ut non contaminarentur: sed mā
ducarent pascha. Exiuit ergo pylat⁹
ad eos foras: et dixit. Quā accusaci
onem affertis aduersus hoīem hunc?
Rndērūt et dixerūt ei. Si non eēt hic
malefactor: non tibi tradidissemus
eum. Dixit ergo eis pylatus. Accipi
te eū uos: et scdm legem uram iudi
cate eum. Dixerūt ergo ei iudei. Nob
non licet interficere quēquā. Vt sermo ihu
īpleretur quē dixit: significans qua
eēt morte moriturus. Introiuit ergo
iterū in ptoriū pylatus: et uocauit
ihm et dixit ei. Tu es rex iudeorū? Et
rndit ihus. A temetipo hoc dicis? an
alij tibi dixerūt de me? Rndit pyla
tus. Nūquid ego iudeus sum? Gens
tua et pontifices tradiderūt te michi.
Quid fecisti? Rndit ihus. Regnū
meū non est de hoc mūdo. Si ex hoc
mūdo eēt regnū meū: mīstri mei uti
q̄ decertarent. ut non traderer iude
is. Nūc autē regnū meū non ē hinc.
Dixit itaq̄ ei pylatus. Ergo rex es tu?
Rndit ihus. Tu dicis quia rex sum
ego. Ego in hoc natus sum et ad h°
ueni in mūdū: ut testiōniū phibeā
veritati. Omīs qui est ex ueritate: au
dit meam uocem. Dicit ei pylatus.
Quid est ueritas? Et cū hoc dixisset:
iterū exiuit ad iudeos. et dicit eis. E
go nullā īuenio in eo causā. Est aūt
consuetudo uobis: ut vnū dimittam
uobis in pascha. Vultis ergo dimit
tam uobis regem iudeorū? Clamaue
runt rursū omnes dicentes. Nō hūc:
sed barraban. Erat aūt barrabas latro.

XIX

Tunc ergo appre
hendit pylatus ihm: et fla
gellauit. Et milites plecten
tes coronā de spinis. īposuerūt capi
ti eius: et ueste purpurea circūdederūt
eum: et ueniebant ad eum. et dice
bant. Aue rex iudeorū. Et dabant ei
alapas. Exijt iterū pylatus foras:
et dicit eis. Ecce adduco uobis eum

foras: ut cognoscatis quia in eo nul
lam causam inuenio. Exijt ergo ihs
portans spineam coronam: et purpu
reum uestimentum. Et dicit eis. Ecce ho.
Cum ergo uidissent eum pontifices et
ministri: clamabant dicentes. Crucifi
ge. crucifige. Dicit eis pylatus. Acci
pite eum uos: et crucifigite. Ego enim non
inuenio in eo causam. Responderunt ei iu
dei. Nos legem habemus: et secundum
legem debet mori: quia filium dei se fecit.
Cum ergo audisset pylatus hunc ser
monem: magis timuit. Et ingressus
est pretorium iterum: et dicit ad ihm. Un
de es tu? Ihus autem responsum non dedit
ei. Dicit ergo ei pylatus. Michi non
loqueris? Nescis quia potestatem habe
o crucifigere te. et potestatem habeo di
mittere te? Respondit ihus. Non haberes
potestatem aduersum me ullam: nisi tibi
esset datum desuper. Propterea qui tradidit
me tibi: maius peccatum habet. Exin
de querebat pylatus dimittere eum. Iu
dei autem clamabant dicentes. Si hunc
dimittis: non es amicus cesaris.
Omnis qui se regem facit: contradi
cit cesari. Pylatus ergo cum audisset
hos sermones. adduxit foras ihm:
et sedit pro tribunali in loco qui di
citur lithostrotus: hebrayce autem
gabata. Erat autem pasceue pasche:
hora quasi sexta. Et dicit iudeis. Ec
ce rex uester. Illi autem clamabant. Tol
le tolle: crucifige eum. Dicit eis pyla
tus. Regem uestrum crucifigam? Rende
runt pontifices. Non habemus regem:
nisi cesarem. Tunc ergo tradidit eis
illum: ut crucifigeretur. Susceperunt au
tem ihm: et eduxerunt. Et baiulans
sibi crucem. exiuit in eum qui dicitur caluari
e locum. hebraice golgatha ubi eum cru
cifixerunt: et cum eo alios duos hinc et
hinc: medium autem ihm. Scripsit autem
et tytulum pylatus: et posuit super cru
cem. Erat autem scriptum: ihus nazare
nus rex iudeorum. Hunc ergo tytulum mul

ti legerunt iudeorum: quia prope ciuitatem
erat locus ubi crucifixus est ihus. Et
erat scriptum hebraice grece et latine.
Dicebant ergo pylato pontifices iu
deorum. Noli scribere rex iudeorum: sed quia
ipse dixit. rex sum iudeorum. Respondit pyla
tus. Quod scripsi scripsi. Milites ergo cum
crucifixissent eum: acceperunt uestimenta
eius et fecerunt quatuor partes. unicuique
militi partem. Et tunicam. Erat autem tuni
ca inconsutilis: desuper contexta per totum.
Dixerunt ergo ad inuicem. Non scinda
mus eam: sed sorciamur de illa cuius
sit. Ut scriptura impleretur dicens. Par
titi sunt uestimenta sibi: et in uestem
meam miserunt sortem. Et milites quidem
hec fecerunt. Stabant autem iuxta crucem
ihu mater eius. et soror matris eius
maria cleophe: et maria magdalene.
Cum uidisset ergo ihus matrem et discipu
lum stantem quem diligebat: dicit matri
sue. Mulier: ecce filius tuus. Deinde
dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex il
la hora: accepit eam discipulus in sua.
Postea sciens ihus quia iam omnia consum
mata sunt: ut consummaretur scriptura
dicit. Sicio. Vas ergo positum erat aceto
plenum. Illi autem spongiam plenam aceto.
ysopo circumponentes: optulerunt ori eius.
Cum ergo accepisset ihus acetum dixit. Con
summatum est. Et inclinato capite: tradi
dit spiritum. Iudei ergo quoniam pasceue erat.
ut non remanerent in cruce corpora sab
bato. erat enim magnus dies ille sabbati:
rogauerunt pylatum ut frangerentur eorum
crura. et tollerentur. Venerunt ergo mi
lites: et primi quidem fregerunt crura: et al
terius qui crucifixus est cum eo. Ad ihm
autem cum uenissent: et uiderunt eum iam
mortuum non fregerunt eius crura: sed
unus militum lancea latus eius aperuit:
et continuo exiuit sanguis et aqua.
Et qui uidit testimonium perhibuit: et ue
rum est eius testimonium. Et ille scit quia uera
dicit: ut et uos credatis. Facta sunt enim
hec: ut scriptura impleretur. Os non comm

Jo. ce vi
Mt. ccc xlviij
Mr. ce xxvij
Lu. ccc xxxij

nuetis ex eo. Et iterū alia scriptura di
cit. Videbūt in quē trāsfixerūt. Post
hec autē rogauit pylatū ioseph ab ari
mathia. eo qd̄ eēt discipulus ihu. occul
tus autē ꝓpter metū iudeoꝝ: ut tolleret
corpus ihu. Et ꝑmisit pylatus. Venit
ergo: et tulit corpus ihu. Venit autē ⁊
nycodemus qui venerat ad ihm nocte
primū: ferens mixturā mirre et aloes.
quasi libras centū. Acceperūt ergo cor
pus ihu: et ligauerūt eū lincheis cū a
romatibꝫ. sicut mos iudeis ē sepelire. E
rat autē in loco ubi crucifixus est ortus:
et in orto mōumentū nouū. in quo
nondū quisqm̄ positus fuerat. Ibi er
go ꝓpter ꝑasceuen iudeoꝝ quia iuxta e
rat monumentū: posuerūt ihesum.

Jo. ce vij
Mt. ccc xlix
Mr. ce xxviij
Lu. ccc xxxiij

Jo. ce ix
Mt. ccc lij
Mr. ce xxxi
Lu. ccc xxxvi

Una autē sabbi XX
maria magdalene venit ma
ne cū adhuc tenebre eēnt ad
monumentū: et uidit lapidē sublatū
a mōumento. Cucurrit ergo. et uenit
ad symonē petrū et ad aliū discipulū
quē amabat ihus: et dicit eis. Tule
runt dn̄m de mōumento: et nescim⁹
ubi posuerūt eū. Exijt ergo petrus et
ille alius discipulus: et venerūt ad mo
numentū. Currebant autē duo simul:
et ille alius discipulus ꝑcucurrit cici
us petro: et uenit ꝑmus ad mōumē
tum. Et cū se inclinasset. vidit posita
lincheamīa: non tamē introiuit. Ve
nit ergo symon petrus sequens eum:
et introiuit in monumentū. Et uidit
lincheamīa posita: et sudariū qd̄ fue
rat sup caput eius nō cū lincheamībꝫ
positū: sed sepatim īuolutū in vnū lo
cum. Tūc ergo introiuit et ille discipu
lus qui venerat ꝑmus ad mōumentū:
et uidit et credidit. Nondū enī sciebāt
scripturā: q̄a oporteret eū a mortuis
resurgere. Abierūt ergo iterū ad semet
ipsos discipuli. Maria autē stabat
ad monumentū foris plorans. Dum
ergo fleret: inclinauit se. et ꝓspexit ī
mōumentū. Et uidit duos angelos

Jo. ce x
Mt. ccc lij
Mr. ce xxxi
Lu. ccc xxxvi

in albis sedentes: vnū ad caput et vnū
ad pedes. ubi positū fuerat corpus ihu.
Dicūt ei illi. Mulier quid ploras? Di
cit eis. Quia tulerūt dn̄m meū: et nes
cio ubi posuerūt eum. Hec cū dixisset
cōuersa est retrorsum. et uidit ihm stā
tem: et nō sciebat q̄a ihus est. Dicit ei
ihus. Mulier quid ploras? Quē que
ris? Illa existimans quia ortulanus
eēt: dicit ei. Dn̄e si tu sustulisti eum.
dicito mi ubi posuisti eū: et ego eū tol
lam. Dicit ei ihus. Maria. Conuersa
illa: dicit ei. Rabboni: qd̄ dicit magr̄.
Dicit ei ihus. Noli me tangē. Nondū
enī ascendi ad patrē meū. Vade autem
ad frēs meos: et dic eis. Ascendo ad pa
trem meū et patrē uīm: deū meū et de
um uīm. Venit maria magdalene ā
nūcians discipulis: quia vidi dn̄m. ⁊
hec dixit mi. Cum ergo eēt sero die illo
vna sabbatoꝝ: et fores essent clause v
bi erant discipuli congregati ꝓpt̄ me
tū iudeoꝝ: uenit ihus et stetit in me
dio. et dicit eis. Pax uobis. Et cū hoc
dixisset: ostendit eis manus et latus.
Gauisi sunt ergo discipuli: uiso dn̄o.
Dixit ergo eis iterū. Pax uobis. Sicut
misit me pater: et ego mitto uos. Hoc
cū dixisset: insufflauit et dicit eis. Acci
pite spm̄ scm̄. Quoꝝ remiseritis pcta:
remittūtur eis. Et quoꝝ retinueritis:
retenta sūt. Thomas autē vnus ex
duodecī qui dicitur didim⁹: non erat
cum eis qn̄ venit ihus. Dixerūt ergo
ei alij discipuli. Vidim⁹ dn̄m. Ille aūt
dixit eis. Nisi uidero in manibꝫ eius
fixurā clauoꝝ. et mittam digitū me
um in locū clauoꝝ. et mittam ma
nū in latus eius: non credam. Et p⁹
dies octo: iterū erant discipuli ei⁹ int⁹.
et thomas cum eis. Venit ihus ianu
is clausis: et stetit in medio et dixit.
Pax uobis. Deinde dicit thome. In
fer digitū tuū huc et uide manus me
as: et affer manū tuam et mitte in
latus meū: et noli eē incredulus sed

Jo. ce xij
Lu. ccc xli
Jo. ce xiiij
Jo. ce xv
Mt. c lxxxv.
Jo. ce xvi
Jo. ce xvij
Lu. ccc xli.

Jo. ct xviij

fidelis. Rñdit thomas: et dixit ei. Do
minus meus: et deus meus. Dicit ei
ihus. Quia uidisti me credidisti: bti
qui non viderũt et crediderũt. Mul
ta quidẽ et alia signa fecit ihs in con
spcũ discipulorũ suorũ: que non sunt
scripta in libro hoc. Hec autẽ scripta
sunt ut credatis quia ihus est xpus
filius dei: et ut credentes vitam habe
atis in nomĩe eius. XXI

Jo. ct xix
Iu. xxx.

Postea manifestauit se iterũ
ihus ad mare tyberiadis: ma
nifestauit autẽ sic. Erãt simul
symon petrus. et thomas qui dicitur
didimus. et nathanahel qui erat a cha
na galylee. et filij zebedei: et alij ex dis
cipulis eius duo. Dicit ei symon petrus
Vado piscari. Dicũt ei. Venimus et nos
tecũ. Et exierũt et ascenderũt in nauẽ:
et illa nocte nichil prendiderũt. Mane
autẽ iam fcõ: stetit ihus in littore. Nõ
tamen cognouerũt discipuli: quia ihs
est. Dicit ergo eis ihus. Pueri: nũqd
pulmentariũ habetis: Rñderũt ei. Nõ.
Dixit eis. Mittite in dexteram naui
gij rete: et inuenietis. Miserũt ergo: et
iam non ualebant illud trahere p mul
titudine pisciũ. Dicit ergo discipulus
ille quẽ diligebat ihus petro. Dñs est.
Symon petrus cum audisset quia do
minus est: tunica succinxit se. erat eĩ
nudus. et misit se in mare. Alij autẽ
discipuli. nauigio venerũt. Non eñ
longe erant a terra: sed quasi cubitis
ducentis trahentes rete pisciũ. Ut er
go descenderunt in terrã: uiderũt pru
nas positas. et piscem suppositũ et pa
nem. Dicit eis ihus. Afferte de piscib;
quos prendidistis nũc. Ascendit symõ
petrus: et traxit rethe in tĩram plenũ
magnis piscibus. centũ qnquaginta
tribus. Et cũ tanti eẽnt: non est scissũ
rethe. Dicit eis ihus. Venite prandete.
Et nemo audebat discũbenciũ interroga
re eum tu quis es: scientes qa dñs est.
Et uenit ihus et accepit panẽ et dat eis:

Jo. ct xx.

Jo. ct xxi
Iu. ccc xlij.

Jo. ct xxij
Iu. xxx.

Jo. ct xxiij
Iu. ccc xlij

Jo. ct xxiiij

Jo. ct xxv
Iu. ccc xlij.

et piscẽ similit. Hoc iam tercio manifes
tatus est ihus discipulis suis cũ resurrex
isset a mortuis. Cum ergo prandissent:
dicit symoni petro ihus. Symon iohã
nis diligis me plus hijs: Dicit ei. Etiã
dñe: tu scis quia amo te. Dicit ei. Pas
ce agnos meos. Dicit ei iterũ. Symon
iohannis diligis me: Ait illi. Etiã dñe:
tu scis quia amo te. Dicit ei. Pasce ag
nos meos. Dicit ei tercio. Symon iohã
nis amas me: Contristatus est petrus
quia dixit ei tercio amas me: et dicit ei.
Dñe tu omnia scis: tu scis quia amo te.
Dicit ei. Pasce oues meas. Amen amẽ
dico tibi: cũ esses iunior cingebas te et
ambulabas ubi uolebas. Cum autem
senueris: extendes manus tuas et alius te
cinget. et ducet quo non vis. Hoc autẽ
dixit: significans qua morte clarifica
turus esset deum. Et cũ hoc dixisset: di
cit ei. Sequere me. Cõuersus petrus. vidit
illũ discipulũ quẽ diligebat ihus seqn
tem: qui et recubuit in cena sup pectus
eius. et dixit. dñe quis est qui tradet te.
Hũc ergo cum uidisset petrus: dicit ihe
su. Dñe. hic autẽ quid: Dicit ei ihus.
Si eũ uolo manere donec ueniam. Qd
ad te: Tu me sequere. Exiuit ergo ser
mo iste inter fres: quia discipulus il
le non moritur. Et non dixit ei ihus nõ
moritur: sed si eũ uolo manere donec
veniam quid ad te. Hic est discipulus
qui testimoniũ phibet de hijs: et scripsit
hec. Et scimus quia verũ est testimoni
um eius. Sunt autẽ et alia multa q
fecit ihus. que si scribantur p singula.
nec ipm arbitror mũdũ capere eos qui
scribendi sunt libros.

Explicit euangeliũ Scdm Johannem.

Incipit pfacio bti Jheronimi pcbri: de
corpore eplarũ beati Pauli apostoli.

Rimū querē: q re post euangelia que supplementū legis sunt. et in q̄bus nobis exempla et p̄cepta viuendi plenissime digesta sūt. uolu erit aplūs has eplas ad singulas ecclesias destinare. Hac autē causa factū videtur: scilicet ut mox nascētis ecclie nouis causis existentibz et p̄ua a atq; obscura resecaret vitia. et post futuras excluderet q̄stiones. exemplo pphetaz qui post editam legē moysi in qua omnia mandata dei legebant. nichilomin⁹ tamē doctrina sua rediuiua semp ppli compellere pāa. et p̄ exemplū libros ad unūm eadē memoriā renouauerūt. Deinde q̄rit: cur non amplius q̄ decē eplas ad ecclias scripserit. Decem sunt enī cum illa que dicitur ad hebreos. Nam reliquę quatuor: ad discipulos specialit̄ sūt ponende. Vt ostenderet nouū nō discrepare a uetēri testamento. et se contra legem nō facē moysi: ad unūm p̄mor decalogi mandatorū. suas eplas ordinauit. Et quot ille p̄ceptis a pharaone iustitiā habe ratos: totidem hic eplis a dyabolo et p̄ idolatrie seruitute edocet acquisitos. Nam et duas tabulas lapideas duo testamentor figurā habuisse: unū eruditissimi tradiderūt. Eplam sanc que ad hebreos inscribit. quidā paulū non esse affirmant. eo qđ non sit eius nomē in titulata. et p̄ sermonis stiliq; distantiā: sed aut barnabe unusquisq; illorū. aut luce unus quoldā. uel certe demens discipuli aplor. et epi scopatū ecclie post aplos ordinati. Nobis tñ dicendū est. Ideo p̄terea paulū non erit quia eius nomē habet nomē: ergo nec alicui⁹ erit. quia nullius nomē intitulatur. Qđ si īcōueniens absurdū q̄ est: ipius magis credenda ē. q̄ tanto doctrine sue fulget eloquio. Dz quōm apud hebreoz ecclias quasi destructor legis falsa suspicione habebatur: nomē huic tacito nomē de figuris legis et veritate xp̄i reddē racionem: ne odiū nouis fidei p̄dicationi utilitatem excluderet laōnis. Non est sane mirū: si eloquentior videatur in p̄prio. id est hebreo q̄m in peregrino. id ē greco. quo certē eplē sūt scripte sermone. Nouerat enā quoldā quasi romanoz eplā in p̄mo sit posita: cum eam non p̄mo scripta racio manifestet. Nam hanc se placenter ihrlimā scripsisse testatur: cū chorinthios et alios iam ante ut mīstrū qđ secū portatus erat colligerent his adhortatus sit. Vnde intelligi quidā uolūt. ita oēs eplas ordinatas. ut p̄ma ponatur quōmus posterior sūt destinata: ut p singulas eplas gradibz ad plectora veniatur. Romanoz nāq; plerīq; tam rudes erant. ut non intelligerent dei se gāa. sed suis meritis ē saluatos. et ob hoc duo inter se ppli conflictarent. Ideo illos indigere alleit confirmari: vitia gentilitatis p̄ora cōmemorās. Chorinthus autē iam diat scientie gāam ē concessā: et non tam omnes increpat. q̄ aut peccantes non increpauerūt reprehendit sicut ait. Audit̄ inter uos fornicacō. Et iterū. Congregatis uobis cū meo spū: tradere hui⁹modi sathane. In scā uero laudant: et ut magis ac magis proficiat admonent. Galathe iam nullius crimīs arguūtur: nisi hoc tantū. qđ callidissime pseudo aplis credidērūt. Ephesij sane nulla reprehensione. sed multa laude sūt digni: quia fidem aplicam seruauerūt. Philippenses etiā multomagis collaudant: qui nec audire quidē falsos aplos voluerūt. Colosenses autē tales erant: ut cū aplo nisi corpaliter non fuissent. hac laude digni haberentur. Et si corpe mor absens sum. sed spū uobiscū sū. gaudens et videns or

dmeu vēm. Thessalonicenses nichilō
nus in duabz epīis omī laude psequit:
eo q non solū fidem inconcussam serua
uerūt ueritatis. sed etiam in psecucōe
omnī fuerīt constantes inuenta. De heb
is uero quid dicendū est: Quoz thessa
lonicenses qui plimū laudati sūt imi
tatores fīi ē dicūtur: sicut ipe ait. Et
uos fīes imitatores fīi ecclie dei
que sūt in iudea. Eadem enī passi estis
et uos a conuentibz uris: que et illi a
iudeis. Apud ipos quoz hebreos. eade
cōmemorat dicens. Nam et vinctis q
passi estis. et rapinam bonoz uroz cū
gaudio suscepistis: cognoscentes uos
habere melioē et manentē substanīa.
Explicat pīmo. Incipit argu'm in epl'a
Romani sūt pauli ad rōnos.
in pbz ycalie. Hy pmenti
sunt a fidelis apostolis: et ab
omnīe dñi nri ihu xpi in le
gem et pphetas erāt iducti. Hos reuo
cat aplūs ad ueram et euāgelicā fidem:
corbeus eos a chomncho. Explicat ar'm
Incipit epistola ad Romanos.
Paulus seruus
ihu xpi. uoca
tus aplūs. segr
gatus in euan
gelīū dei. qđ an
te promiserat p
pphas suos in
scripturis sanc
tis de filio suo.
qui factus est ei ex semīe dauid secdm car
nem: qui pdestinatus est filius dei in
uirtute secdm spīm sanctificacōnis ex resur
rectione mortuoz ihu xpi dñi nri: per
quē accepimus grām et aplātū ad obe
diendū fidei in omnibz gentibz pro nōe
eius in quibz estis et uos uocati ihu
xpi: omnibz qui sūt rome dilctis dei vo
catis sctis. Gracia uobis et pax a dō pa
tre nro. et dño ihu xpo. Primū quidē
grās ago deo meo p ihm xpm pro oīb
uobis: quia fides ura annūciat in vniuerso mūdo. Testis enī mihi est deus au
seruio in spū meo in euangelio filii ei
qđ sine intermissione memoriā uri facio
semp in oracionibz meis: obsecrans si q
modo tandem aliquā prosperū iter habeā
in uolūtate dei ueniendi ad uos. Desidero enī uidere uos. ut aliquid impartiar
grē uobis spūalis ad confirmandos
uos: id ē simul consolari in uob p eam
que inuicem ē fidem uram atq meā. Nolo enī uos ignorare fres: quia sepe propo
sui uenire ad uos. et prohibitus sū usq
adhuc: ut aliquē fructū habeam et in
uobis sicut et in ceteris gentibz. Grecis
ac barbaris sapientibz et insipientib
debitor sū: ita qđ in me promptū est et
uobis qui rome estis euangelizare. Non
enī erubesco euangeliū. Virtus enī dei ē
in salutē omī credenti: iudeo primū et gre
co. Justicia enī dei in eo reuelatur ex fi
de in fidem: sicut scriptū est. Justus aūt
ex fide uiuit. Reuelatur enī ira dei de ce
lo sup omnem impietatē et iustitiam ho
minū. eoz qui ueritatē dei in iniusticia
detinēt: quia qđ notum est dei. manifestum
est illis. Deus enī illis reuelauit. In
uisibilia enī ipsius a creatura mūdi.
p ea que facta sūt intellecta conspiciuntur:
sempiterna quoq eius virtus et diuini
tas: ita ut sint inexcusabiles. Quia
cū cognouissent deū. non sicut deum
glorificauerūt aut grās egerūt: sed
euanuerūt in cogitacionibz suis: et
obscuratum est insipiens cor eoz. Dicē
tes enī se ē sapientes: stulti fti sunt.
Et mutauerūt gloriam incorruptibilis
dei: in similitudinē ymaginis corrup
tibilis hominis. et uolucrū et quadru
pedum et serpentū. Propter qđ tradidit
illos deus in desideria cordis eoz. in im
mundicia: ut contumelijs afficiant
corpa sua in semetipsis. Qui cōmu
tauerūt ueritatē dei in mendacium: et
coluerūt et seruierūt creature potius
q creatori. qui est bndictus in secula.
amen. Propter hoc tradidit illos deus in

passiones ignominie. Nam femine
eorum immutauerunt naturalem usum: in eum
usum qui est contra naturam. Similiter
autem et masculi. relicto naturali usu
femine. exarserunt in desideriis suis. in inuicem
masculi in masculos turpitudinem ope
rantes: et mercedem quam oportuit erroris
sui in semetipsis recipientes. Et sicut
non probauerunt deum habere in noticiam:
tradidit illos deus in reprobum sensum.
ut faciant ea que non conueniunt: repletos
omni iniquitate. malicia. fornicacione.
auaricia. nequicia: plenos inuidia. ho
micidio. contencione dolo. malignitate.
susurrones. detractores deo odibiles. con
tumeliosos. superbos. elatos. inuentores
malorum. parentibus non obedientes. insipi
entes. incompositos: sine affectione. abs
que federe. sine misericordia. Qui cum iustici
am dei cognouissent: non intellexerunt.
quoniam qui talia agunt. digni sunt morte.
Non solum qui faciunt ea: sed etiam qui con
senciunt facientibus.

Propter quod inexcusabilis es o homo
omnis qui iudicas. In quo enim
iudicas alterum: teipsum condempnas. E
adem enim agis que iudicas. Scimus enim:
quoniam iudicium dei est secundum ueritatem. in eos
qui talia agunt. Existimas autem hoc o
homo. qui iudicas eos qui talia agunt.
et facis ea: quia tu effugies iudicium
dei: An diuicias bonitatis eius et paci
encie et longanimitatis contempnis: ig
norans quoniam benignitas dei ad penitenci
am te adducit: Secundum duriciam autem tuam
et cor impenitens thesaurizas tibi iram
in die ire. et reuelacionis iusti iudicii
dei: qui reddet unicuique secundum opera eius.
Hiis quidem qui secundum pacienciam boni
operis. gloriam et honorem et incorrupcio
nem: querentibus vitam eternam. Hiis autem
qui ex contencione et qui non acquiescunt
ueritati. credunt autem iniquitati: ira et in
dignacio. Tribulacio et angustia. in
omnem animam hominis operantis malum: iu
dei primum et greci. Gloria autem et honor et
pax omni operanti bonum: iudeo primum et gre
co. Non est enim personarum accepcio apud
deum. Quicumque enim sine lege peccaue
runt: sine lege peribunt. Et quicumque in le
ge peccauerunt: per legem iudicabuntur.
Non enim auditores legis iusti sunt apud
deum: sed factores legis iustificabuntur. Cum
enim gentes que legem non habent. natu
raliter ea que legis sunt faciunt: eiusmo
di legem non habentes. ipsi sibi sunt lex:
qui ostendunt opus legis scriptum in cor
dibus suis. testimonium reddente illis con
scientia ipsorum. et inter se inuicem cogitacionum
accusancium. aut etiam defendencium in die
cum iudicabit deus occulta hominum. secundum
euangelium meum per ihesum xpm. Si autem
tu iudeus cognominaris. et requiescis
in lege. et gloriaris in deo. et nosti uo
luntatem eius. et probas utiliora instruc
tus per legem: confidis teipsum ducem cecorum.
lumen eorum qui in tenebris sunt. eru
ditorem insipiencium. magistrum infancium.
habentem formam scientie et ueritatis in lege.
Qui ergo alium doces: teipsum non doces.
Qui predicas non furandum. furaris. Qui
dicis non mechandum. mecharis. Qui
abhominaris ydola: sacrilegium facis:
Qui in lege gloriaris: per preuaricaci
onem legis deum inhonoras. Nomen
enim dei per uos blasphematur inter gentes:
sicut scriptum est. Circumcisio quidem prodest:
si legem obserues. Si autem preuaricator le
gis sis: circumcisio tua preputium facta est. Si
igitur preputium iusticias legis custodiat:
nonne preputium illius in circumcisionem repu
tabitur: et iudicabit quod ex natura est
preputium legem consummans te qui per litteram
et circumcisionem preuaricator legis es: Non
enim qui in manifesto iudeus est. neque que
in manifesto in carne circumcisio: sed qui
in abscondito iudeus est. et circumcisio cor
dis in spiritu non littera: cuius laus non ex
hominibus sed ex deo est.

Quid ergo amplius est iudeo: aut
que utilitas circumcisionis: Mul
tum per omnem modum. Primum

quidē: quia credita sūt illis eloquia
dei. Quid enī si quidā illoꝝ non credi
derūt? Nūquid incredulitas illoꝝ fi
dem dei euacuauit? Absit. Est autē ds
uerax: omīs autē homo mendax: si
cut scriptū est. Vt iustificeris in sermo
nibꝫ tuis: et vincas cū iudicaris. Si
autē iniquitas nr̄a iusticiā dei cōmē
dat: quid dicem⁹? Nūquid ñquus
est deus. qui infert iram? Scd̄m homi
nem dico. Absit. Alioqn̄ quomō iudi
cabit deus hūc mūdū? Si enī ueritas
dei in meo mendacio habūdauit ī glo
riam ipīus: quid adhuc et ego tam
qm̄ peccor iudicor? Et non sicut blas
phemamur. Et sicut aiūt quidā dicē
nos. faciamus mala ut ueniant bo
na: quoꝝ dampnacio iusta ē. Quid
igitur? Precellim⁹ eos? Nequaqm̄.
Causati enī sum⁹ iudeos et grecos oēs
sub pcc̄o esse: sicut scriptū est. Quia
non est iustus quisqꝫ: non ē intelli
gens: non est requirens deū. Omēs
declinauerūt. simul ĩutiles fc̄i sūt: nō
est qui faciat bonū. nō est usqꝫ ad v
nū. Sepulchrū patens est guttur eoꝝ:
linguis suis dolose agebant: venenū
aspidū sub labiis eoꝝ. Quoꝝ os ma
ledc̄ione et amaritudine plenū est: ue
loces pedes eoꝝ ad effundendū sangui
nem. Contricio et infelicitas in viis
eoꝝ: et viam pacis non cognouerūt:
non ē timor dei ante oclos eoꝝ. Scim⁹
autē qm̄ quecūqꝫ lex loquit̄. hiis qui
in lege sūt loquitur: ut omē os obstru
atur. et subditus fiat omīs mūdus dō:
quia ex opibꝫ legis non iustificabitur
omīs caro coram illo. P legē enī cog
nicio pcc̄i. Nūc autē sine lege iustici
a dei manifestata ē: testificata a lege
et ꝓphetis. Iusticia autē dei p fidē ihu
xpī. sup omnes qui credūt. Non enī
est distinctio. Omēs enī peccauerunt:
et egent gloria dei. Iustificati gratis
p grām ipīus p redempcionē que est ī
xpō ihu: quē ꝓposuit deus ꝓpiciatorē
p fidem in sanguine ipīus ad ostensio
nem iusticie sue. ꝓpter remissionē pce
dencium delictoꝝ in sustentacōe dei: ad os
tensionē iusticie eius in hoc tēpe: ut sit
ipe iustus et iustificans eū qui ex fide ē
ihu xpī. Vbi est ergo gloriacio tua? Ex
clusa est. P quā legem? Factoꝝ? Non.
Sed p legem fidei. Arbitramur enī iusti
ficari hoīem p fidem sine opibꝫ legis.
An iudeoꝝ deus tantū? Nonne et gen
ciū? Ymmo et genciū. Qm̄quidē vn⁹
deus qui iustificat circūcisionē ex fide:
et ꝓpuciū p fidem. Legem ergo destrui
mus p fidem? Absit. Sed legem statuim⁹.

IIII

Quid ergo dice
mus inueīsse abraham patrē
nr̄m scd̄m carnē? Si enī abra
ham ex opibus legis iustificatus est:
habet gloriā. sed non apud deum. Qd
enī scriptura dicit? Credidit abrahā
deo: et reputatū est illi ad iusticiam.
Ei autē qui opatur: merces non ĩpu
tatur scd̄m grām. sed scd̄m debitū. Ei
uero qui non opatur. credenti autem
in eū qui iustificat ĩpiū. reputat̄ fides
eius ad iusticiā scd̄m ꝓpositū grē dei:
sicut et dauid dicit. btitudinē hoīs
cui deus accepto fert iusticiā sine opi
bus. Beati quoꝝ remisse sūt ñqtates:
et quoꝝ tecta sūt pcc̄a. Btūs uir cui nō
ĩputauit dn̄s pcc̄m. Btitudo ergo hec
in circūcisione tantū manet: an eciā
in ꝓpucio? Dicim⁹ enī: quia reputata
est abrahe fides ad iusticiā. Quomō
ergo reputata est? In circūcisione an
in ꝓpucio? Non in circūcisione: sed in
ꝓpucio. Et signū accepit circūcisionis
signaculū iusticie fidei que est in ꝓpu
cio: ut sit pater oīm credenciū. p ꝓpu
ciū ut reputet̄ et illis ad iusticiam. et
sit pater circūcisionis: non hiis tantū
qui sūt ex circūcisione: sed et hiis qui
sectant̄ uestigia fidei que est in ꝓpucō
patris nr̄i abrahe. Non enī p legem
ꝓmissio abrahe aut senū eius. ut he
res eēt mūdi: sed p iusticiā fidei. Si enī

qui ex lege heredes sunt: exinanita est fi
des. abolita est promissio. Lex enim iram operatur.
Ubi enim non est lex: nec preuaricacio. Ide
o ex fide: ut secundum gratiam firma sit promis
sio omni semini. Non ei qui ex lege est so
lum: sed et ei qui ex fide est abrahe qui
est pater omnium nostrum: sicut scriptum est. Qu
a patrem multarum gencium posui te an
te deum cui credidisti: qui viuificat mor
tuos. et uocat ea que non sunt. tamquam ea
que sunt. Qui contra spem in spem credidit.
ut fieret pater multarum gencium: secundum quod dic
tum est ei. Sic erit semen tuum sicut stelle
celi: et sicut arena que est in lictore ma
ris. Et non infirmatus est fide: nec con
siderauit corpus suum emortuum cum fere
centum annorum esset. et emortuam vuluam sa
re. In promissione etiam dei non hesitauit
diffidencia: sed confortatus est fide. dans
gloriam deo: plenissime sciens. quia quecum
que promisit potens est et facere. Ideo reputa
tum est illi ad iusticiam. Non est autem
scriptum tantum propter ipsum. quia reputatum
est illi ad iusticiam: sed et propter nos qui
bus reputabitur credentibus in eum. qui
suscitauit ihesum xpm dominum nostrum a mor
tuis: qui traditus est propter delicta nostra.
et resurrexit propter iustificacionem nostram.
Iustificati igitur ex fide pacem
habeamus ad deum per dominum nostrum ihesum
xpm: per quem et accessum habemus per fidem
in graciam istam. in qua stamus et glo
riamur in spe glorie filiorum dei. Non
solum autem. sed et gloriamur in tribula
cionibus: scientes quod tribulacio pacien
ciam operatur. paciencia autem probacio
nem: probacio uero spem. spes autem non
confundit: quia caritas dei diffusa est
in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus
est nobis. Ut quid enim xpus cum adhuc
infirmi essemus secundum tempus pro im
piis mortuus est: Vix enim pro iusto quis
moritur. Nam pro bono forsitan quis
audeat mori. Commendat autem suam ca
ritatem deus in nobis. quoniam cum adhuc pec
catores essemus xpus pro nobis mortuus

est. Multo igitur magis iustificati
nunc in sanguine ipsius: salui erimus
ab ira per ipsum. Si enim cum inimici essemus
reconciliati sumus deo per mortem filii eius:
multomagis reconciliati salui erimus
in vita ipsius. Non solum autem: sed et
gloriamur in deo. per dominum nostrum ihesum xpm:
per quem nunc reconciliacionem accepimus.
Propterea sicut per unum hominem in hunc mun
dum peccatum intrauit. et per peccatum mors:
et ita in omnes homines mors pertransiit.
in quo omnes peccauerunt. Usque ad legem
enim peccatum erat in mundo. Peccatum autem
non imputatur: cum lex non est. Sed reg
nauit mors ab adam usque ad moysen
eciam in eos qui non peccauerunt: in
similitudinem preuaricacionis ade qui est
forma futuri. Sed non sicut delictum.
ita et donum. Si enim unius delicto mul
ti mortui sunt: multomagis gratia dei
et donum in gracia unius hominis ihesu
xpi in plures habundauit. Et non sicut
per unum peccatum: ita et donum. Nam iudici
um ex uno in condempnacionem: gratia
autem ex multis delictis in iustificacio
nem. Si enim in unius delicto mors
regnauit per unum: multomagis ha
bundanciam gratie et donacionis et ius
ticie accipientes. in vitam regnabunt
per unum ihesum xpm. Igitur sicut per unius
delictum in omnes homines in condempna
cionem: sic et per unius iusticiam in omnes
homines in iustificacionem uite. Sicut enim
per inobedienciam unius hominis peccatores
constituti sunt multi: ita et per unius
obedienciam iusti constituuntur multi.
Lex autem subintrauit: ut habundaret
delictum. Ubi autem habundauit delictum.
superhabundauit gracia: ut sicut regna
uit peccatum in mortem: ita et gracia reg
net per iusticiam in vitam eternam. per ihesum
xpm dominum nostrum.

Quid ergo dicemus? Permanebi
mus in peccato. ut gracia habun
det? Absit. Qui enim mortui
sumus peccato: quomodo adhuc viuemus

m illo? An ignoratis quia quicūq; bap
tizati sumus in ihū xp̄o. in morte ip̄i
us baptizati sumus? Consepulti enī
sum⁹ cū illo p baptismū in mortē? ut
quomō xp̄us resurrexit a mortuis p
gloriam patris: ita et nos in nouita
te vite ambulem⁹? Si enī cōplantati
sum⁹ facti similitudini mortis eius:
simul et resurrc̄ois erim⁹? Hoc sciētes
quia vetus homo noster simul cruci
fixus est: ut destruatur corpus pec̄i.
ut ultra non seruiam⁹ pec̄o. Qui enī
mortuus est: iustificatus est a pec̄o.
Si autē mortui sum⁹ cū xp̄o: credim⁹
q̄a simul etiam viuem⁹ cū xp̄o. Sciē
tes q̄d xp̄us surgens ex mortuis iam
non moritur: mors illi ultra non do
minabit. Q̄d enī mortuus est pec̄o:
mortuus est semel. Q̄d autē viuit:
viuit deo. Ita et vos existimate vos
mortuos quidē ē pec̄o: viuētes autē
deo in xp̄o ihu. Non ergo regnet pec
cat̄ in vr̄o mortali corpe: ut obedi
atis concupiscētijs eius. Sed neq; exhi
beatis membra vra arma iniquitatis
pec̄o: sed exhibete vos deo tanq̄ ex
mortuos viuētes. et membra vra arma
iustitie deo. Pec̄m enī vobis non do
minabit. Non enī sub lege estis: sed
sub gr̄a. Quid ergo? Peccabim⁹? qm̄
non sum⁹ sub lege. sed sub gr̄a: Absit.
Nescitis q̄m cui exhibetis vos seruos
ad obediendū. serui estis eius cui obe
ditis? sive pec̄i ad mortē. sive obedi
entie ad iustitiā? Gr̄as autē d̄o
q̄d fuistis serui pec̄i: obedistis autē ex
corde. in eam formā doctrine in qua
traditi estis. Liberati autē a pec̄o: ser
ui facti estis iustitie. Humanū dico:
propter infirmitatē carnis vr̄e. Sicut
enī exhibuistis membra vra seruire i
mūdicie et iniquitati ad iniquitatē: ita
nūc exhibete membra vra seruire iusti
tie in sanctificatiōnē. Cum enī serui esse
tis pec̄i: liberi fuistis iustitie. Que
ergo fructū habuistis tūc in quibz
nūc erubescatis? Nam finis illor⁹ mor
est. Nūc vero liberati a pec̄o. serui aūt
facti deo: habetis fructū vr̄m in sanc
tificatiōnē. finem vero vitā eternam. Sti
pendia enī pec̄i mors. Gr̄a autē dei vi
ta eterna: in xp̄o ihu dn̄o nr̄o. VII

An ignoratis fr̄es. scientib⁹ enī
legem loquor: quia lex in ho
mine dominatur. quāto tempore
viuit? Nam que sub viro est mulier:
viuente viro alligata est legi. Si autē
mortuus fuerit vir eius: soluta ē a le
ge viri. Igitur viuente viro: vocabit
adultera. si fuerit cū alio viro. Si aūt
mortuus fuit vir eius: liberata est a
lege viri. ut nō sit adultera si fuit cū
alio viro. Itaq; fr̄es mei et vos mor
ificati estis legi p corpus xp̄i: ut sitis
alterius qui ex mortuis resurrexit. ut
fructificaremus deo. Cū enī essem⁹ in
carne: passiones peccor⁹ que p legem
erant operabantur in membris nris. ut
fructificarent morti. Nūc aūt soluti
sum⁹ a lege mortis in qua detinebā
mur: ita ut seruiam⁹ in novitate spūs.
et nō in vetustate lr̄e. Quid ergo dice
mus? Lex pec̄m est? Absit. Sed pec̄m
non cognovi: nisi p legem. Nam cō
cupiscentiā nesciebam: nisi lex dice
ret. non cōcupisces. Occasione aūt ac
cepta: pec̄m p mandatū operatū est in
me omnē concupiscentiā. Sine lege
enī pec̄m mortuū erat. Ego autem
viuebam sine lege aliqū. Sed cū ve
nisset mandatū: pec̄m revixit. Ego
aūt mortuus sum: et inventū ē mi
mandatū q̄d erat ad vitam. hoc esse
ad mortē. Nam pec̄m occasione ac
cepta p mandatū seduxit me: et per
illud occidit. Itaq; lex quidē sc̄a: et
mandatū sc̄m et iustū et bonū. Q̄d
ergo bonū est. mihi factū est mors? Absit.
Sed pec̄m ut appareat pec̄m. p bonū
michi operatū est mortē: ut fiat supra
modū peccans pec̄m p mandatū. Sci
mus enī q̄ lex spiritalis ē: ego aūt

carnalis sum venūdatus sub pcō. Qđ
eū operor: non intelligo. Non ei qđ
uolo bonū hoc ago: sed qđ odi malū
illud facio. Si autē qđ nolo illud fac
o: consentio legi qm bona est. Nunc
autē iam non ego operor illud: sz qđ
habitat in me pccm. Scio enī: qm nō
habitat in me. hoc est in carne mea
bonū. Nam velle adiacet michi: pfi
cere autē bonū nō inuenio. Non ei qđ
uolo bonū hoc facio: sed qđ nolo ma
lū hoc ago. Si autē qđ nolo illud fa
cio: non ego operor illud. sed qđ habi
tat in me pccm. Inueio igit legē uo
lenti mi facē bonū: qm michi malū
adiacet. Condelector enī legi dei: secū
dū interiorē hominē. Video autē aliā
legē in membris meis repugnantē le
gi mentis mee: et captiuantē me in le
ge pcī que est in membris meis. Infe
lix ego homo: quis me liberabit de
corpe mortis hui? Gracia dei: p ihe
sum xpm dnm nrm. Igit ego ipe mē
te seruio legi dei: carne aut legi pcī.

Nichil ergo nūc VIII
dampnacionis est his qui
sunt in xpo ihu: qui nō secm
carnē ambulāt. Lex enī spūs uite in
xpo ihu: liberauit me a lege pcī et
mortis. Nam qđ impossibile erat le
gi in quo infirmabat p carnē: deus
filiū suū mittens in similitudinem
carnis pcī. et de pcō dampnauit pec
catū in carne: ut iustificacio legis i
plēret in nob. qui nō secm carnem
ambulam? sed secm spm. Qui enī
secm carnē sunt: que carnis sunt sapi
unt. Qui uero secm spm: que sunt
spūs sencūt. Nam prudencia carnis
mors est. Prudencia autē spūs: vi
ta et pax. Quia sapīa carnis: inimi
ca est deo. Legi enī dei nō est subiecta:
nec enī potest. Qui autē in carne
sunt: deo placē non possūt. Vos au
tem in carne nō estis sed in spū: si ta
men spūs dei habitat in nobis. Si
quis autē spm xpi non habet: hic nō
est eius. Si autē xpūs in nobis est: cor
pus quidē mortuū est propter pccm. spi
ritus uero viuit propter iustificacionē.
Qđ si spūs eius qui suscitauit ihm
a mortuis habitat in nobis: qui sus
citauit ihm xpm a mortuis viuificā
bit et mortalia corpa nra. pp inha
bitantē spm eius in nobis. Ergo fra
tres debitores sumus non carni: ut se
cūdm carnē viuam?. Si enī secm car
nem vixeritis: moriemī. Si autē spi
ritu facta carnis mortificaueritis: viue
tis. Quicūq enī spū dei agūtur: hi
filij sūt dei. Non enī accepistis spm
seruitutis iterū in timore: sed accepi
stis spm adopcionis filior in quo
clamam? abba pater. Ipe enī spūs
testimoniū reddit spiritui nr̄o: qđ su
mus filij dei. Si autē filij: et heredes.
Heredes quidē dei: coheredes autem
xpi: si tamen cōpatimur. ut et con
glorificem. Existimo enī qđ nō sūt
condigne passiones hui? temporis:
ad futurā glām que revelabitur i
nobis. Nam expectacio creature: re
uelacionē filior dei expectat. Vanita
ti enī creatura subiecta ē non volēs:
sed propter eū qui subiecit eam in spe:
quia et ipa creatura liberabit a ser
uitute corrupcōnis in libertatē glo
rie filior dei. Scimus enī: qđ omnis
creatura ingemiscit et parturit usq; ad
huc. Non solū autē illa: sed et nos
ipi primicias spūs habentes: et ipi in
tra nos gemim? adopcionē filior dei.
expectantes redempcionē corpis nri.
Spe enī salui facti sum?. Spes autē q
videtur: non ē spes. Nam qđ videt
quis quid sperat? Si autē qđ nō vi
dem? spam?: p pacīam expectamus.
Simili autem et spūs adiuuat in
firmitatē nram. Nam quid oremꝰ
sicut oportet nescim?: sed ipe spūs pos
tulat pro nobis gemitibz inenarrabi
libus. Qui autē scrutat corda. scit

quid desideret spūs: quia scd̄m deum
postulat pro sanctis. Scim⁹ autē qm̄
diligentibꝫ deū omnia cooperantur in
bonū: hijs qui scd̄m ꝓpositū uocati
sūt sancti. Nam quos p̄sciuit et p̄
destinauit cōformes fieri ymaginis
filij eius: ut sit ipse p̄mogenit⁹ ī mlt
tis frībꝫ. Quos autē p̄destinauit:
hos et uocauit. Et quos uocauit:
hos et iustificauit. Quos autē iusti
ficauit: illos et magnificauit. Qd̄
ergo dicemus ad hec: Si deus ꝓ nob:
quis contra nos: Qui etiā ꝓprio fi
lio suo non pepcit: sed pro nobis oī
bus tradidit illū. Quomō non etiā
cū illo omnia nobis donauit: Quis
accusabit aduersus elcōs dei: Deus q̄
iustificat: quis est qui cōdempnet:
Xp̄us ihūs qui mortuus est. ymo q̄
et resurrexit: qui est ad dexterā dei: q̄
etiā intꝑpellat pro nobis. Quis ergo
nos separabit a caritate xp̄i: Tribula
cio an angustia. ꝑsecucio. an fames.
an nuditas. an ꝑiculū. an gladius:
Sicut scriptū est. Quia ꝓpt̄ te mortifi
camur tota die: estimati sum⁹ ut oues
occisionis. Sed in hijs omnibꝫ supam⁹:
ꝓpter eum qui dilexit nos. Certus sum
enī: quia neqꝫ mors neqꝫ vita. neqꝫ ā
geli. neqꝫ principatus. neqꝫ virtutes.
neqꝫ instancia. neqꝫ futura. neqꝫ forti
tudo. neqꝫ altitudo. neqꝫ ꝓfundū. neqꝫ
creatura alia poterit nos separare a ca
ritate dei. que ē in xp̄o ihū dn̄o nr̄o.

IX

Veritatem dico in
xp̄o non mencior testīonium
michi ꝑhibente consciā mea
in spū scō: qm̄ tristicia m̄ est magna.
et continuus dolor cordi meo. Optabā
enī ego ipse anathema esse a xp̄o pro
frībus meis. qui sūt cognati mei secū
dum carnē q̄ sūt israhelite: quorꝫ ad
opcio est filiorꝫ. et gl̄a et testamentū
et legislacio et obsequiū et ꝓmissa:
quorꝫ patres ex quibꝫ xp̄us scd̄m car
nem. qui est sup omnia deus bn̄dictus
in secula. amen. Non autē qd̄ exciderit
uerbū dei. Non enī omnes qui ex isrl̄.
hij sūt israhelite: neqꝫ qui semen sūt
abrahe. omnes filij: sed in ysaac uoca
bitur tibi semen: id est non q̄ filij carnis
hij filij dei: sed qui filij sūt ꝓmissionis.
estimant̄ in semīe. Ꝓmissionis enī ū
bū hoc est. Scd̄m hoc tēpus veniam.
et erit sare filius. Non solū autē illi: sꝫ
et rebecca ex vno concubitu habēs ysa
ac patris nr̄i. Cum enī nondū nati
fuissent a' aliq̄d egissent boni a' mali:
ut scd̄m elcīonem ꝓpositū dei maneret:
non ex opibꝫ sed ex uocante dictū est ei.
quia maior seruiet mīori. sicut scriptū
est. Jacob dilexi: esau autē odio habui.
Quid ergo dicem⁹: Nūquid iniq̄tas
apud deū: Absit. Moysi enī dicit. Mi
serebor cui⁹ miseror: et misericordiam
prestabo cui⁹ miserebor. Igitur nō uo
lentis neqꝫ currentis: sed miserentis ē
dei. Dicit enī scriptura pharaoni. Qr̄a
in hoc ip̄m excitaui te: ut ostendam in
te uirtutē meam. et ānūcietur nomē
meū in vniuersa tr̄a. Ergo cui⁹ vult mi
seretur: et quē vult indurat. Dicis ita
qꝫ m̄. Quid adhuc q̄ritur: Volūtati
enī eius quis resistit: O homo tu quis
es qui rn̄deas deo: Nūquid dicit figmē
tum ei qui se finxit: quid me fecisti sic:
An nō habꝫ ꝑtātem figulus luti. ex ea
dem massa facē aliud q̄dē uas in ho
norem: aliud uero in contumeliam:
Qd̄ si uolens deus ostendē iram et no
tam facē potenciā suam. sustinuit in
multa paciencia uasa ire apta in īte
ritū. ut ostendēt diuicias glorie sue in
uasa misericordie q̄ ꝑparauit in gloriā:
quos et uocauit nos. non solum ex iu
deis sed etiā ex gentibꝫ. sicut in osee di
cit. Vocabo nō plebē meā plebē meā: et nō
misericordiam consecutā. nūiam conse
cutam. Et erit in loco ubi dictū ē eis.
non plebs mea uos: ibi uocabūt filij
dei viui. Ysaias autē clamat pro isrl̄.
Si fuit nūs filiorꝫ isrl̄ tāq̄m arena

maris: reliquie salue fient. Verbū enī
consūmans et abbreuians in equita
te: quia uerbū breuiatū faciet dn̄s su
p terrā. Et sicut p̄dixit ysaias. Nisi
dn̄s sabaoth reliquisset nobis semen:
sicut sodoma fc̄i essemus. et sicut go
morra similes fuissem⁹. Quid ergo di
cem⁹? Qd̄ gentes que non sectabant̄
iusticiam. app̄henderūt iusticiā: iusti
ciam autē que ex fide est. Isrl̄ uo sectā
do legē iusticie: in legē iusticie nō pue
nit. Quare? Quia nō ex fide: sed q̄si
ex opibus. Offenderūt enī in lapidem
offensionis: sicut scriptū est. Ecce po
no in syon lapidem offensionis et pe
tram scandali: et om̄is qui credit in e
um non confundetur. X

Fratres uolūtas quidē cordis
mei et obsecratio ad deū fit p
illis in salutē. Testīoniū enī
p̄hibeo illis qd̄ emulacionē dei habēt:
sed nō secūdū sciencia. Ignorantes eī
dei iusticiā et suā q̄rentes statuē: ius
ticie dei non sūt subiecti. Finis enī legis
xp̄us. ad iusticiā om̄i credenti. Moyses
enī scripsit: q̄m iusticiā que ex lege est.
qui fecerit homo. viuet in ea. Que aūt
ex fide est iusticia: sic dicit. Ne dixeris
in corde tuo. Quis ascendit in celū:
Id est xp̄m deducē. Aut quis descendit
in abyssū: Hoc est xp̄m ex mortuis r̄
uocare. Sed quid dicit scriptura? Pro
pe est uerbū in ore tuo et in corde tuo.
Hoc est uerbū fidei qd̄ p̄dicam⁹. Qr̄a
si cōfitearis in ore tuo dn̄m ih̄m. et i
corde tuo credideris qd̄ deus illū excita
uit a mortuis: saluus eris. Corde eī
credit̄ ad iusticiā: ore autē confessio
fit ad salutē. Dicit enī scriptura. Om̄is
qui credit in illū: non cōfundetur. Nō
enī est distinctio iudei et greci. Nam
idem dn̄s om̄m: diues in om̄s qui īuo
cant illū. Om̄is enī quicūq; īuocaue
rit nomen dn̄i: saluus erit. Quomō
ergo īuocabūt. in quē non crediderūt?
Aut quomō credent ei. quē nō audie
runt? Quomō autē audient sine p̄
dicante? Quomō uero p̄dicabūt. ni
si mittant̄? Sicut scriptū est. Qm̄ spe
ciosi pedes euangelizanciū pacē: euā
gelizanciū bona. Sed non om̄es obe
diūt euāgelio. Ysaias enī dicit. Dn̄e
quis credidit auditui nr̄o? Ergo fides
ex auditu: auditus autē p uerbū xp̄i.
Sed dico. Nūquid nō audierūt? Et q̄
dem in omnē t̄ram exiuit sonus eor̄:
et in fines orbis t̄re uerba eor̄. Sz dico.
Nūquid isrl̄ nō cognouit? Primus
moyses dicit. Ego ad emulacionē uos
adducam in non gentē. in gentē insi
pientē: in iram uos mittam. Ysaias
autē audet et dicit. Inuentus sū nō
querentib; me: palam apparui hijs q̄
me nō interrogabant. Ad isrl̄ autē di
cit. Tota die expandi manus meas
ad p̄plm nō credentē. et contradicentē m̄.
Dico ergo. Nūquid reppulit deus po
pulū suū? Absit. Nam et ego israhe
lita sum: ex semīe abraham. de tribu
beniamin. Non reppulit deus plebē
suam quā p̄sciuit. An nescitis in he
lya quid dicit scriptura? quēadmodū
int̄pellat deū adūsū isrl̄? Dn̄e p̄phas
tuos occiderūt. altaria tua suffoderūt:
et ego relictus sū solus: et q̄rūt aīam
meam. Sed quid dicit illi responsū
diuinū? Reliqui m̄ septē milia viro
rū: qui non curuauerūt genua ante
baal. Sic ergo et in hoc tempe reliqui
e scd̄m elc̄ionem grē salue fc̄e sūt. Si
autē gracia: iam non ex opib; Alio
q̄n gracia iam non ē gr̄cia. Quid er
go? Qd̄ querebat isrl̄. hoc nō est conse
cutus: elc̄io autē consecuta est. Ceteri
uero excecati sūt: sicut scriptū est. De
dit illis deus sp̄m cōpūctionis: oc̄los
ut non videant: et aures ut nō audi
ant. usq; in hodiernū diem. Et dauid
dicit. Fiat mensa eor̄ in laqueū. et in
captionē et in scandalū et in retribu
cionē illis. Obscurēt̄ oc̄li eor̄ ne videāt:
et dorsū ip̄or̄ semp̄ īcurua. XI

+ hic scd̄m aliq̄s incipit. xi. caput

Dico ergo. Nunquid sic offende-
runt ut caderent? Absit. Sed illo-
rum delicto salus gentibus: ut il-
los emulentur. Quod si delictum illorum di-
uicie sunt mundi. et diminucio eorum diui-
cie gencium: quantomagis plenitudo eorum?
Vobis enim dico gentibus. Quamdiu qui-
dem ego sum gencium apostolus. ministerium
meum honorificabo: si quo modo ad e-
mulandum prouocem carnem meam. et saluos
faciam aliquos ex illis. Si enim amissio
eorum reconciliacio est mundi: que assumpci-
o nisi vita ex mortuis? Quod si delibacio
sancta est: et massa. Et si radix sancta: et ra-
mi. Quod si aliqui ex ramis fracti sunt:
tu autem cum oleaster eres insertus es in
illis. et socius radicis et pinguedinis
oliue factus es: noli gloriari aduersus
ramos. Quod si gloriaris: non tu radicem
portas. sed radix te. Dicis ergo. Fracti
sunt rami: ut ego inserar. Bene. Propter
incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide
sta. Noli altum sapere: sed time. Si enim de-
us naturalibus ramis non pepercit: ne
forte nec tibi percat. Vide ergo bonitatem
et seueritatem dei. In eos quidem qui ceci-
derunt seueritatem: in te autem bonitatem
dei si permanseris in bonitate. Alioquin
et tu excideris. Sed et illi si non permanse-
rint in incredulitate: inserentur. Po-
tens est enim deus iterum inserere illos. Nam
si tu ex naturali excisus es oleastro. et
contra naturam insertus es in bonam
oliuam: quantomagis hii secundum naturam
inserentur sue oliue? Nolo enim uos
ignorare fratres misterium hoc. ut non si-
tis uobisipsis sapientes: quia cecitas ex
parte contigit in israel: donec plenitudo
gencium intraret. et sic omnis israel salu-
us fieret. sicut scriptum est. Veniet ex syon
qui eripiat et auertat impietatem ab
iacob. Et hoc illis a me testamentum:
cum abstulero peccata eorum. Secundum euan-
gelium quidem inimici propter uos: secundum
electionem autem karissimi propter patres. Si-
ne penitencia sunt enim dona. et uocaci-
o dei. Sicut enim aliquando et uos non credi-
distis deo. nunc autem misericordiam consecuti es-
tis propter illorum incredulitatem: ita et isti
nunc non crediderunt in uestram misericor-
diam. ut et ipsi misericordiam consequantur.
Conclusit enim deus omnia in incredulitatem
tatem: ut omnium misereatur. O altitudo di-
uiciarum sapiencie et sciencie dei: quam incomprehen-
sibilia sunt iudicia eius. et inuestigabi-
les uie eius. Quis enim cognouit sensum
domini: aut quis consiliarius eius fuit?
Aut quis prior dedit illi: et retribuetur
ei? Quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso sunt
omnia: ipsi gloria in secula amen. XII

Obsecro itaque uos fratres per misericordiam
dei: ut exhibeatis cor-
pora uestra hostiam viuentem.
sanctam deo placentem: racionabile obsequi-
um vestrum. Et nolite conformari huic
seculo: sed reformamini in nouitate sen-
sus uestri: ut probetis que sit uoluntas dei
bona et beneplacens et perfecta. Dico enim per
graciam que data est mihi omnibus qui sunt
inter uos: non plus sapere. quam oportet
sapere. sed sapere ad sobrietatem. Et unicui-
que: sicut deus diuisit mensuram fidei. Si-
cut enim in uno corpore multa membra ha-
bemus. omnia autem membra non eundem actum
habent: ita multi unum corpus sumus
in xpo. Singuli autem alter alterius me-
bra. Habentes autem donaciones: secundum
graciam que data est nobis differentes.
Siue prophetiam: secundum racionem fidei. Siue
ministerium in ministrando. Siue qui docet:
in doctrina. Qui exhortatur: in exhor-
tando. Qui tribuit: in simplicitate.
Qui preest in sollicitudine. Qui miseri-
tur: in hilaritate. Dilectio sine simula-
cione. Odientes malum: adherentes bo-
no. Caritatem fraternitatis inuicem diligentes:
honore inuicem preuenientes. Sollicitudine
non pigri. Spiritu feruentes: domino seruien-
tes. Spe gaudentes: in tribulacione pa-
cientes. Oracioni instantes: necessitati-
bus sanctorum communicantes. Hospitalita-
tem sectantes. Benedicite persequentibus

vos: bñdicite et nolite maledicere. Gau
dere cū gaudentibz: flere cū flentibz. Id
ipm̄ īuicē sencientes. Non alta sapientes:
sed humilibz consencientes. Nolite ee pru
dentes apud uosmetipos: nulli malū
pro malo reddentes. Prudentes bona:
nō tantū corā deo. sed etiā corā omnibz
hominibz. Si fieri potest qd̄ ex uobis ē: cū
omnibz hominibz pacem habentes. Non
uosmetipos defendentes kmi: sed date
locū ire. Scriptū est enī. Michi vindic
tam: et ego retribuā dicit dn̄s. Sz si e
surierit inimicus tuus: ciba illū. Si si
tit: potū da illi. Hoc enī faciens: car
bones ignis congeres sup caput eius.
Noli vinci a malo: sz vince ī bono malū.

Omnis aīma XIII
ptātibz sublimioribz sbdita sit.
Non est enī ptās: nisi a dō. Q
autē sunt a deo: ordinata sūt. Itaqz q
resistit ptāti: dei ordinacōni resistit. Q
autē resistūt: ipi sibi dāpnacionē acq
runt. Nam principes nō sūt timori bo
ni opis: sed mali. Vis autē nō timere
ptātem: Bonū fac: et habebis laudē
ex illa. Dei enī mīster est tibi in bonū.
Si autē male feceris: time. Non eī si
ne causa gladiū portat. Dei enī mīst
est: vindex in irā ei qui malū agit. I
deo necessitate subditi estote: nō solum
ppter irā. sed et ppter consciam. Ideo eī
et tributa pstatis. Ministri eī dei sūt:
in hocipm̄ seruientes. Reddite ergo oī
bus debita. Cui tributū: tributū. Cui
vectigal: uectigal. Cui timorē: timo
rem. Cui honorē: honorē. Nemī quic
qm̄ debeatis: nisi ut īuicem diligatis.
Qui enī diligit pximū: legem īpleuit.
Nam non adulterabis. non occides.
nō furaberis. nō falsū testīoniū dices.
non concupisces. et si qd̄ est aliud man
datū. in hoc uerbo instaurat. Diliges
pximū tuū: sicut teipm̄. Dilcō pximi
malū nō opatur. Plenitudo ergo legis
est dilcō. Et hoc scientes tempus: qui
a hora ē iam nos de sompno surgere. Nūc
enī ppior est nr̄a salus: qm̄ cum credidi
mus. Nox pcessit: dies autē appropin
quauit. Abiciam⁹ ergo opa tenebrarū:
et induam̄ arma lucis: sicut in die ho
neste ambulem⁹. Non in cōmessacōni
bus et ebrietatibz. nō in cubilibz et īpu
diciciis. nō in contencione et emulacō
ne: sed induimī dn̄m ihm̄ xpm̄. Et car
nis curā ne feceritis in desideriis.

Infirmū autē in XIIII
fide assumite: non in disceptacōnibus
cogitacōnū. Alius enī credit manduca
re omīa. Qui autē infirmus est: olus
manducet. Is qui manducat: nō man
ducantē nō spnat. Et qui nō mādūcat:
manducantē non iudicet. Deus enim
illū assūpsit. Tu quis es. qui iudicas
alienū seruū: Suo dn̄o stat aut cadit.
Potens ē enī deus statuere illū. Nā ali⁹
iudicat diē int̄ diē: alius autē iudi
cat omnē diē. Vnusquisqz in suo sen
su habūdet. Qui sapit diem: dn̄o sa
pit. Et qui manducat: dn̄o mandu
cat. Gracias enī agit deo. Et qui non
manducat dn̄o non manducat: et gr̄
cias agit deo. Nemo enī urm̄ sibi viuit:
et nemo sibi morit. Siue enī viuimus
dn̄o viuim⁹: siue morim̄ dn̄o morim̄.
Siue ergo viuim⁹ siue morim̄: dn̄i su
mus. In hoc enī xpus mortuus est et
resurrexit: ut et mortuor et viuor dn̄e
tur. Tu autē quid iudicas frem̄ tuū:
Aut tu quare spnis fratrē tuū: Omīs
enī stabim⁹ ante tribunal xpi. Scrip
tum est enī. Viuo ego dicit dn̄s: qm̄
michi flectetur omē genu: et oīs ling
ua confitebit deo. Itaqz vnusqsqz ves
trū pro se rōnem reddet deo. Non ergo
ampli⁹ īuicē iudicem⁹: sz hoc iudicate
magis. ne ponatis offendiculū fratri
uel scandalū. Scio et confido in dn̄o ihu.
quia nichil cōmune p ipm̄: nisi ei qui
existimat qd̄ cōmune ee. illi cōmune
est. Si enī ppt̄ cibū frater tuus contris
tatur: iam nō scdm̄ caritatē ambulas.
Noli cibo tuo illū pdere: pro quo xps

mortuus est. Non ergo blasphemetur
bonum nostrum. Non est regnum dei esca et
potus: sed iustitia et pax. et gaudium
in spiritu sancto. Qui enim in hoc seruit
xpo. placet deo: et probatus est hominibus.
Itaque que pacis sunt sectemur: et que edi
ficationis sunt inuicem custodiamus. No
li propter escam destruere opus dei. Omnia
quidem munda sunt: sed malum est homini qui
per offendiculum manducat. Bonum est non
manducare carnem et non bibere vinum: ne
que in quo frater tuus offendit aut scan
dalizatur aut infirmatur. Tu fidem habes
penes temetipsum: habe coram deo. Be
atus qui non iudicat semetipsum. in eo
quod probat. Qui autem discernit. si man
ducauerit dampnatus est: quia ex fide
non est. Omne autem quod non est ex fide:
peccatum est.

XV

Debemus autem nos firmiores
imbecillitates infirmorum susti
nere: et non nobis placere. Unusquisque
nostrum proximo suo placeat in bonum: ad
edificationem. Etenim xpus non sibi pla
cuit: sed sicut scriptum est. Imperia impe
rantium tibi. ceciderunt super me. Quecum
que enim scripta sunt ad nostram doctrinam scrip
ta sunt: ut per pacientiam et consolacio
nem scripturarum spem habeamus. Deus
autem paciencie et solacii det uobis idipsum
sapere in alterutrum secundum ihesum xpm: ut
unanimes uno ore honorificetis deum
et patrem domini nostri ihesu xpi. Propter quod susci
pite inuicem: sicut et xpus suscepit uos
in honorem dei. Dico enim xpm ihesum minis
trum fuisse circumcisionis. propter ueritatem
dei ad confirmandas promissiones patrum:
gentes autem super misericordia honora
re deum. sicut scriptum est. Propter hoc con
fitebor tibi in gentibus domine: et nomini
tuo cantabo. Et iterum dicit. Letamini
gentes cum plebe eius. Et iterum. Lauda
te omnes gentes dominum: et magnificate
eum omnes populi. Et rursum. ysaias dicit.
Erit radix yesse. et qui exurget regere
gentes: in eum gentes sperabunt. Deus
autem spei repleat uos omni gaudio et pa
ce in credendo: ut habundetis in spe et vir
tute spiritus sancti. Certus sum autem fratres me
i et ego ipse de uobis: quoniam et ipsi pleni
estis dilectione. repleti omni sciencia: ita
ut possitis alterutrum monere. Audacius
autem scripsi uobis fratres ex parte tamquam
in memoriam uos reducens propter gratiam
que data est michi a deo: ut sim minister
xpi ihesu in gentibus. sanctificans euangelium
dei: ut fiat oblacio gentium accepta et sanc
ificata in spiritu sancto. Habeo igitur gloriam in
xpo ihesu ad deum. Non enim audeo aliquid
loqui eorum que per me non efficit xpus. in
obedienciam gentium. uerbo et factis. in vir
tute signorum et prodigiorum. in virtute spiritus
sancti: ita ut ab ihrlm per circuitum usque ad y
liricum repleuerim euangelium xpi. Sic autem
hoc predicaui euangelium: non ubi nomina
tus est xpus. ne super alienum fundamen
tum edificarem: sed sicut scriptum est. Qui
bus non est annunciatum de eo uidebunt: et
qui non audierunt intelligent. Propter quod et
impediebar plurimum venire ad uos. Nunc
uero ulterius locum non habens in hiis
regionibus. cupiditatem autem habens ue
niendi ad uos ex multis iam precedentibus
annis: cum in hispaniam proficisci cepero.
spero quod preteriens videam uos et a uo
bis deducar illuc: si uobis primum ex parte
fruitus fuero. Nunc igitur proficiscar in ihe
rusalem: ministrare sanctis. Probauerunt
enim macedonia et achaia collacionem
aliquam facere. in pauperes sanctorum qui sunt
ihrlm. Placuit enim eis: et debitores sunt
eorum. Nam si spiritalium eorum participes fra
sunt gentiles: debent et in carnalibus mini
strare eis. Hoc igitur cum consummauero
et assignauero eis fructum hunc: proficiscar
per uos in hispaniam. Scio autem: quoniam ve
niens ad uos. in habundancia benedictionis
xpi veniam. Obsecro igitur uos fratres per
dominum nostrum ihesum xpm et per caritatem spiritus
sancti. ut adiuuetis me in orationibus ad deum:
ut liberer ab infidelibus qui sunt in iude
a. et obsequii mei oblacio accepta fiat

in iherosolima sanctis: ut veniam ad vos
in gaudio per voluntatem dei. et refrige
rer vobiscum. Deus autem pacis sit cum
omnibus vobis amen. XVI

Commendo autem vobis phebem
sororem nostram. que est in ministe
rio ecclie que est cenchris: ut
eam suscipiatis in domino digne sanctis.
et assistatis ei in quocumque negocio vestri
indiguerit. Etenim ipsa quoque astitit mul
tis et michupi. Salutate priscam et aq
lam adiutores meos in xpo ihu: qui
pro anima mea suas cervices supposue
runt: quibus non solum ego gratias ago. sed
et cuncte ecclie gentium: et domesticam eorum
ecclesiam. Salutate ephenetum dilectum meum:
qui est primitivus asye in xpo. Salutate
mariam: que multum laboravit in vo
bis. Salutate andronicum et iuliam cog
natos et concaptivos meos: qui sunt
nobiles in apostolis qui et ante me fue
runt in xpo. Salutate ampliatum dilectis
simum michi in domino. Salutate urba
num adiutorem nostrum in xpo: et stachim
dilectum meum. Salutate appellen probum
in xpo. Salutate eos qui sunt ex aristobo
li domo. Salutate herodionem cogna
tum meum. Salutate eos qui sunt ex
narcisci domo: qui sunt in domino. Salu
tate triphenam et triphosam: que la
borant in domino. Salutate persidam ka
rissimam: que multum laboravit in domino.
Salutate ruphum electum in domino: et ma
trem eius et meam. Salutate ausincri
tum. flegonciam. hermen. patrobam.
hermam: et qui cum eis sunt fratres.
Salutate phylologum et iuliam. nere
um. et sororem eius et olimpiadem:
et omnes qui cum eis sunt sanctos. Saluta
te invicem in osculo sancto. Salutant vos
omnes ecclie xpi. Rogo autem vos fratres
ut observetis eos qui dissensiones et
offendicula preter doctrinam quam vos
didicistis faciunt: et declinate ab illis.
Huiusmodi enim xpo domino nostro non servi
unt sed suo ventri: et per dulces sermo
nes et benedictiones seducunt corda innocen
cium. Vestra enim obediencia in omni
loco divulgata est. Gaudeo igitur
in vobis: sed volo vos sapientes esse
in bono. et simplices in malo. Deus
autem pacis conteret sathanam sub pe
dibus vestris velociter. Gracia domini nostri
ihu xpi vobiscum. Salutat vos thymo
theus adiutor meus: et lucius et ia
son et sosipater cognati mei. Saluto
vos ego tercius: qui scripsi epistolam in
domino. Salutat vos gaius hospes me
us universe ecclie. Salutat vos eras
tus archarius civitatis: et quartus
frater. Gracia domini nostri ihu xpi cum om
nibus vobis amen. Ei autem qui potens
est vos confirmare iuxta evangelium
meum et predicacionem ihu xpi. secundum re
velacionem misterii temporibus eternis ta
citi. quod nunc patefactum est per scripturas
prophetarum. secundum preceptum eterni dei ad obe
dicionem fidei in cunctis gentibus: cogni
to soli sapienti deo per ihm xpm. cui ho
nor et gloria in secula seculorum amen.

Explicit epistola ad romanos. Incipit
argumentum in epistola ad chorinthios.

Chorinthii sunt achaici: et hii
similiter ab apostolis audierunt
verbum veritatis: et subver
si sunt multifarie a falsis a
postolis. Quidam a philosophie verbo
sa eloquencia: alii a secta legis iudaice
inducti. Hos revocat apostolus ad veram et
evangelicam sapienciam: scribens eis ab
epheso per thymotheum discipulum suum.

Explicit argumentum. Incipit epistola
ad chorinthios prima.

Paulus vocatus
apostolus xpi ihu
per voluntatem dei
et sostenes frater:
ecclie dei que est
chorinthi. sanctifi
catis in xpo ihe
su vocatis sanctis
cum omnibus qui

inuocant nomē dñi nr̄i ihu xp̄i. in oī
loco ip̄or et nr̄o. Gracia uobis et pax
a deo patre nr̄o et dño ihu xp̄o. Grās
ago deo meo semp̄ pro uobis. in grā
dei que data est uobis in xp̄o ihu: q̄a
in omnib; diuites fc̄i estis in illo. in oī
uerbo et in omī sciencia. sicut testīo
niū xp̄i confirmatū est in uobis: ita
ut nichil uobis desit in ulla grā. expec
tantib; reuelacionē dñi nr̄i ihu xp̄i:
qui et confirmabit uos usq; in finem
sine crimine in die aduentus dñi nr̄i
ihu xp̄i. Fidelis deus: p̄ quē uocati estis
in societatē filij eius ihu xp̄i dñi nr̄i.
Obsecro autē uos fr̄es p̄ nomē dñi nr̄i
ihu xp̄i: ut idip̄m dicatis omēs. ⁊ nō
sint in uobis scismata: sitis autē p̄fec
ti in eodē sensu et in eadem sciencia.
Significatū est eñ michi de uobis
fratres mei ab hijs qui sūt cloes: q̄a
contēciones sūt int̄ uos. Hoc autē di
co: qd̄ unusq̄sq; ur̄m dicat. Ego q̄dem
sum pauli. ego autē apollo: ego uero
cephe. ego autē xp̄i. Diuisus est xp̄us:
Nūquid paulus crucifixus est p̄ uob:
Aut in noīe pauli baptizati estis:
Gracias ago deo meo qd̄ neminē ues
trū baptizaui. nisi crispū et gaiū: ne
quis dicat qd̄ in noīe meo baptizati
estis. Baptizaui autem et stephane
domū. Ceterū uescio si quē aliū ur̄m
baptizauerim. Non eñ misit me xp̄s
baptizare: sed euangelizare. Non in
sapiencia uerbi: ut non euacuet̄ crux
xp̄i. Verbū eñ crucis p̄euntib; quidē
stulticia est: hijs autem qui salui fiūt.
id est nobis. virtus dei est. Scriptū est
eñ. Pdam sapienciā sapienciū: et pru
denciam prudenciū reprobabo. Vbi sa
piens: Vbi scriba: Vbi inquisitor
hui⁹ seculi: Nonne stultā fecit deus
sapienciā hui⁹ mūdi: Nam quia in
dei sapiencia non cognouit mūdus
p̄ sapienciā deū: placuit deo p̄ stultici
am p̄dicacionis saluos facere creden
tes. Qm̄ et iudei signa petūt: et gre
ci sapienciā querūt. Nos autē predi
cam⁹ xp̄m crucifixū: iudeis quidē scā
dalū. gentib; autē stulticiā. Ip̄is aut̄
uocatis iudeis atq; grecis: xp̄m dei ui
tutem et dei sapienciā. Quia qd̄ stul
tum est dei sapiencius est hominib;: et
qd̄ infirmū est dei forcius est hominib;.
Videte eñ uocacionē ur̄am fr̄es: qui
a non multi sapientes scd̄m carnem.
nō multi potentes. non multi nobi
les: sed que stulta sūt mūdi elegit ds̄.
ut confundat sapientes: et infirma
mūdi elegit deus ut confūdat forcia:
et ignobilia mūdi et contēptibilia e
legit deus. et ea que non sunt ut ea q̄
sunt destrueret: ut non gl̄etur omnis
caro in conspcū eius. Ex ip̄o autē uos
estis in xp̄o ihu. qui factus est sapien
cia nobis a deo et iusticia et scīficacio
et redempcio: ut quēadmodū scriptū
est. qui gloriat̄ in dño glorietur.

Et ego cū uenissem
ad uos fratres: ueni nō in sb̄
limitate sermonis aut sapiē
cie. annūcians uobis testimoniū xp̄i.
Non eñ iudicaui scire me aliquid ī
ter uos: nisi xp̄m ihm. et hūc cruci
fixū. Et ego in infirmitate et timore
et tremore multo fui apud uos. Et ser
mo meus et predicacō mea nō in p̄sua
sibilib; humane sapiēcie uerbis. sed ī
ostensione sp̄us et virtutis: ut fides
ur̄a non sit in sapiencia hoīm. s; in
virtute dei. Sapienciā autē loq̄mur
int̄ p̄fc̄os. Sapienciā uero nō huius
seculi. neq; principū hui⁹ seculi q̄ des
truūtur: sed loq̄mur dei sapienciā
in misterio que abscondita est: quā
p̄destinauit deus ante secula in glo
riam nr̄am. quā nemo principum
hui⁹ seculi cognouit. Si eñ cognouis
sent: nūq̄m dñm glorie crucifixissēt.
Sed sicut scriptū ē: qd̄ oculus non vi
dit. nec auris audiuit nec in cor ho
minis ascendit. que p̄parauit deus hijs
qui diligūt illū. Nobis autē reuela

nit deus p spm suu. Spiritus enī oīa scrutatur: etiā pfunda dei. Quis enī scit hoīm que sunt homīs: nisi spūs homīs qui in ipo est: Ita et que dei sūt: neno cognouit nisi spiritus dei. Nos aut̄ non spm hui⁹ mūdi accepimus. sed spm qui ex deo est: ut sciam⁹ que a deo donata sūt nobis: que et loq̄mur non in doctis humane sapiencie uerbis: sed in doctrina spiritus. spiritalibz spiritalia cōparantes. Animalis aut̄ homo nō percipit ea que sūt spūs dei. Stultitia est enī illi. et non potest intelligere: quia spiritalit̄ examinatur. Spiritalis aut̄ iudicat oīa: et ipe a nemīe iudicat̄. Quis enī nouit sensū dñi qui instruat eum: Nos aut̄ sensū xpi habem⁹.

Et ego fratres non potui uobis loqui quasi spiritalibus sed quasi carnalibus: tanq̄ puulis in xpo lac uobis potū dedi non escam. Nondū enī poterat: sed nec nūc quidē potestis. Adhuc enī estis carnales. Cum enī sit inī uos zelus et contencio: nōne carnales estis. et secm hominē ambulatis: Cum enī quis dicat ego quidē sum pauli. alius autē ego apollo: nōne homines estis: Qd igitur est apollo: Quid uero paulus: Ministri eius cui credidistis. Et unicuiq; sicut dns dedit. Ego plantaui: apollo rigauit: sed deus incrementū dedit. Itaq; neq; qui plantat est aliq̄d neq; qui rigat: sed qui incrementū dat deus. Qui plantat aut̄ et qui rigat: unū sunt. Unusquisq; aut̄ pprīā mercedē accipiet: secm suū laborem. Dei enī sum⁹ adiutores: dei agricultura estis: dei edificacio estis. Secūdū gratiā dei que data est mihi. ut sapiens architectus fundamentū posui: alius autē superedificat. Unusquisq; aut̄ uideat quomō superedificet. Fundamentū enī aliud nemo potest ponere. p̄ter id qd̄ positū est: quī est ihūs xp̄us. Si quis aut̄ superedificat sup̄ fundamentū hoc aut argentū. lapides pciosos. ligna fenū stipulam: unusquisq; opus manifestū erit. Dies enī dñi declarabit: quia in igne reuelabitur. Et unusquisq; opus quale sit: ignis pbabit. Si cuius opus manserit qd̄ superedificauit: mercedē accipiet. Si cui⁹ opus arserit: detrimentū patiet̄ur. Ipe aut̄ saluus erit: sic tamē q̄si p ignem. Nescitis quia templū dei estis: et spūs dei habitat in uobis: Si qs aut̄ templū dei uiolauerit: disperdet illū ds. Templū enī dei sanctū est: qd̄ estis uos. Nemo se seducat. Si quis uidetur inter uos sapiens ee in hoc seculo: stultus fiat ut sit sapiens. Sapiencia enī hui⁹ mūdi: stultitia est apud deū. Scriptū est enī. Comprehendā sapientes in astucia eor. Et iterū. Dns nouit cogitaciones sapiencū: quī sunt uane sūt. Itaq; nemo glorietur in hominibz. Omnia enim uestra sūt: siue paulus. siue apollo. siue cephas siue mūdus. siue uita. siue mors. siue p̄nia siue futura. Omnia enī uestra sūt. Uos aut̄ xpi: xpus autem dei.

Sic nos existimet homo ut ministros xpi: et dispensatores misteriorum dei. Hic iam quaeritur inter dispensatores: ut fidelis quis inueniatur. Michi aut̄ pro minimo est: ut a uob̄ iudicer. aut̄ ab humano die. Sed neq; me ipm iudico. Nichil enī mihi conscius sum: sed nō in hoc iustificatus sum. Qui aut̄ iudicat me: dns est. Itaq; nolite ante tempus iudicare: quoadusq; ueniat dns qui et illuminabit abscondita tenebrar. et manifestabit consilia cordium. Et tunc laus erit unicuiq; a deo. Hec aut̄ fratres transfiguraui in me et apollo. p̄pter uos: ut in nobis discatis ne supra q̄m scriptū est. unus aduersus alium inflemini pro alio. Quis enī te discernit: Quid aut̄ habes qd̄ non accepisti: Si aut̄ accepisti: quid gloriaris quasi non acceperis: Iam saturati estis: iam diuites fūt estis. Sine

nobis regnatis et utinam regnetis: ut
et nos uobiscum regnemus. Puto enim quod
deus nos apostolos nouissimos ostendit.
tamquam morti destinatos: quia spectacu
lum facti sumus mundo et angelis et hominibus.
Nos stulti propter xpm: uos autem pru
dentes in xpo. Nos infirmi: uos autem
fortes. Vos nobiles: nos autem igno
biles. Usque in hanc horam et esurimus
et sitimus et nudi sumus. et colaphis ce
dimur. et instabiles sumus: et laboramus
operantes manibus nris. Maledicimur:
et benedicimus. Persecutionem patimur: et
sustinemus. Blasphemamur: et obsecra
mus. Tamquam purgamenta huius mundi
facti sumus: omnium peripsima usque
adhuc. Non ut confundam uos hec scri
bo: sed ut filios meos karissimos
moneo. Nam si decem milia pedagogo
rum habeatis in xpo: sed non multos
patres. Nam in xpo ihesu per euangelium
ego uos genui. Rogo ergo uos imi
tatores mei estote. Ideo misi ad uos
thymotheum qui est filius meus ka
rissimus. et fidelis in domino: qui uos com
monefaciat uias meas que sunt in xpo
ihesu: sicut ubique in omni ecclia doceo.
Tamquam non uenturus sim ad uos:
sic inflati sunt quidam. Veniam autem ci
to ad uos si dns uoluerit: et cognos
cam non sermonem eorum qui inflati sunt:
sed virtutem. Non enim in sermone est
regnum dei: sed in virtute. Quid vul
tis: In uirga ueniam ad uos. an in ca
ritate et spiritu mansuetudinis.

Omnino auditur inter uos for
nicacio et talis fornicacio qualis
nec inter gentes: ita ut uxorem
patris aliquis habeat. Et uos infla
ti estis. et non magis luctum habuis
tis: ut tollatur de medio uestrum qui hoc
opus fecit. Ego quidem absens corpe.
presens autem spiritu. iam iudicaui ut
presens eum. qui sic operatus est. in nomine
domini nri ihesu xpi: congregatis uobis
et meo spiritu cum virtute domini ihesu

tradere huiusmodi sathane in interitum
carnis: ut spiritus saluus sit in die
domini nri ihesu xpi. Non bona gloriacio
uestra. Nescitis quia modicum fermentum
totam massam corrumpit: Expurga
te uetus fermentum: ut sitis noua con
spersio sicut estis azimi. Etenim pascha
nostrum immolatus est xpus. Itaque epule
mur. Non in fermento ueteri. neque in
fermento malicie et nequicie: sed in
azimis sinceritatis et ueritatis. Scrip
si uobis in epla: ne commisceamini for
nicariis. Non utique fornicariis huius
mundi: aut auaris. aut rapacibus. aut ydo
lis seruientibus. Alioquin debueratis de
hoc mundo exisse. Nunc autem scripsi uo
bis: non commisceri. Si is qui frater
nominatur est fornicator aut auarus.
aut ydolis seruiens. aut maledicus. aut
ebriosus aut rapax: cum eiusmodi nec ci
bum sumere. Quid enim michi de hiis qui
foris sunt iudicare: Nonne de hiis qui
intus sunt uos iudicatis: Nam eos qui
foris sunt deus iudicabit. Auferte ma
lum ex uobisipsis.

Audet aliquis uestrum habens ne
gocium aduersus alterum iudicari
apud iniquos: et non apud
sanctos: An nescitis quoniam sancti de hoc mun
do iudicabunt: Et si in uobis iudicabi
tur mundus: indigni estis qui de mi
nimis iudicetis: Nescitis quoniam angelos
iudicabimus: Quanto magis secularia:
Secularia igitur iudicia si habueritis:
contemptibiles qui sunt in ecclia. illos
constituite ad iudicandum. Ad uerecun
diam uestram dico. Sic non est inter uos
sapiens quisquam. qui possit iudicare
inter fratrem suum: sed frater cum fratre iudi
cio contendit: et hoc apud infideles.
Iam quidem omnino delictum est in uobis:
quod iudicia habetis inter uos. Quare
non magis iniuriam accipitis: Qua
re non magis fraudem patimini: Sed
uos iniuriam facitis et fraudatis: et hoc
fratribus. An nescitis quia iniqui regnum

dei non possidebunt: Nolite errare. Neq
fornicarij neq ydolis seruientes ne
q adulteri. neq molles. neq mascu
lorum concubitores. neq fures neq a
uari. neq ebriosi. neq maledici. neq
rapaces. regnum dei possidebunt. Et hec
quidem fuistis: sed abluti estis. sed sanctifica
ti estis. sed iustificati estis in nomine do
mini nostri ihesu xpi. et in spiritu dei nostri. Omnia
mihi licent: sed non omnia expediunt. Omnia
michi licent: sed ego sub nullius redigar
potestate. Esca uentri: et uenter escis. Deus
autem et hunc et has destruet. Corpus
autem non fornicationi sed domino: et dominus
corpori. Deus uero et dominum suscitauit: et
nos suscitabit per uirtutem suam. Nesci
tis quoniam corpora uestra membra xpi sunt: Tol
lens ergo membra xpi faciam membra me
tricis: Absit. An nescitis quoniam qui adhe
ret meretrici unum corpus efficitur: Erunt
enim inquit duo in carne una. Qui autem
adheret domino: unus spiritus est. Fugite
fornicationem. Omne enim peccatum quodcumque
fecerit homo: extra corpus est. Qui
autem fornicatur: in corpus suum peccat.
An nescitis quoniam membra uestra sunt templum
spiritus sancti. qui in uobis est. quem habe
tis a deo: et non estis uestri: Empti enim estis
precio magno: glorificate et portate de
um in corpore uestro.

VII

De quibus autem scripsistis mihi: bo
num est homini mulierem non tan
gere. Propter fornicationem au
tem unusquisque habeat uxorem suam.
et unaqueque suum uirum habeat. Uxori
uir debitum reddat: similiter autem et uxor
uiro. Mulier sui corporis potestatem non
habet: sed uir. Similiter autem et uir
sui corporis potestatem non habet: sed mu
lier. Nolite fraudare inuicem: nisi for
te ad tempus ex consensu. ut uacetis
orationi. Et iterum reuertimini in idipsum:
ne temptet uos sathanas propter incon
tinentiam uestram. Hoc autem dico secundum
indulgentiam: non secundum imperium. Volo
autem omnes homines esse. sicut meipsum. Sed

unusquisque proprium habet donum ex deo: ali
us quidem sic. alius uero sic. Dico autem
non nuptis et uiduis: bonum est illis
si sic maneant sicut et ego. Quod si non
se continent: nubant. Melius est enim
nubere quam uri. His autem qui matrimo
nio iuncti sunt. precipio non ego sed dominus:
uxorem a uiro non discedere. Quod si discesse
rit: manere innuptam. aut uiro suo re
conciliari. Et uir uxorem non dimittat.
Nam ceteris ego dico. non dominus. Si quis frater
uxorem habet infidelem. et hec consen
tit habitare cum illo: non dimittat illam.
Et si qua mulier habet uirum infidelem.
et hic consentit habitare cum illa: non di
mittat uirum. Sanctificatus est enim uir infi
delis per mulierem fidelem: et sanctificata est
mulier infidelis per uirum fidelem. Alioquin
filij uestri immundi essent. Nunc autem sancti sunt.
Quod si infidelis discedit: discedat. Non
est enim seruituti subiectus frater aut soror
in eiusmodi. In pace autem uocauit
nos deus. Unde enim scis mulier. si uirum
saluum facies: Aut unde scis uir si mu
lierem saluam facies: nisi unicuique sicut di
uisit dominus: Unumquemque sicut deus uoca
uit. ita ambulet: et sicut in omnibus ec
clesijs doceo. Circumcisus aliquis uoca
tus est: non adducat preputium. In prepu
cio aliquis uocatus est: non circumcida
tur. Circumcisio enim nichil est. et preputium
nichil est: sed obseruacio mandatorum
dei. Unusquisque in qua uocatione uo
catus est: in ea permaneat. Seruus uo
catus es: non sit tibi cure. Sed et si potes
liber fieri: magis utere. Qui enim in domino
uocatus est seruus: libertus est domini.
Similiter qui liber uocatus est: seruus
est xpi. Precio empti estis: nolite fieri
serui hominum. Unusquisque in quo uocatus
est frater: in hoc maneat apud deum. De
uirginibus autem preceptum domini non habeo:
concilium autem do tamquam misericordiam consecu
tus a domino. ut sim fidelis. Existimo er
go hoc bonum esse propter instantem necessita
tem: quoniam bonum est homini sic esse. Alliga

tus es uxori: noli querere solucionem. So
lutus es ab uxore: noli querere uxorem.
Si autem acceperis uxorem: non peccas
ti. Et si nupserit uirgo: non peccauit.
Tribulacionem tamen carnis habebunt
huiusmodi. Ego autem uobis parco. Hoc
itaque dico fratres: tempus breue est. Re
liquum est: ut et qui habent uxores tam
quam non habentes sint. et qui flent
tamquam non flentes. et qui gaudent tam
quam non gaudentes: et qui emunt tamquam
non possidentes: et qui utuntur hoc
mundo tamquam non utantur. Preterit e
nim figura huius mundi. Volo autem uos
sine sollicitudine esse. Qui sine ux
ore est sollicitus est que domini sunt: quo
modo placeat deo. Qui autem cum uxo
re est. sollicitus est que sunt mundi. quo
modo placeat uxori: et diuisus est. Et
mulier innupta et uirgo cogitat que
domini sunt: ut sit sancta et corpore et spiritu.
Que autem nupta est. cogitat que sunt
mundi: quomodo placeat uiro. Porro
hoc ad utilitatem uestram dico: non ut
laqueum uobis uinciam: sed ad id quod
honestum est et quod facultatem prebeat
sine impedimento domino obseruandi. Si
quis autem turpem se uideri existimat
super uirgine sua quod sit superadulta. et
ita oportet fieri: quod uult faciat: non
peccat si nubat. Nam qui statuit in
corde suo firmus non habens necessita
tem. potestatem autem habens sue uolun
tatis: et hoc iudicauit in corde suo ser
uare uirginem suam: bene facit. Igitur
et qui matrimonio iungit uirginem suam
bene facit: et qui non iungit melius
facit. Mulier alligata est: quanto tem
pore uir eius uiuit. Quod si dormierit
uir eius: liberata est. Cui uult nubat:
tantum in domino. Beatior autem erit: si sic
permanserit secundum meum concilium. Pu
to autem quod et ego spiritum dei habeam.

VIII

De hiis autem
que ydolis sacrificantur: scimus
quia omnes scienciam habemus.
Sciencia inflat: caritas uero edificat.
Si quis autem se existimat scire aliquid:
nondum cognouit quemadmodum opor
teat eum scire. Si quis autem diligit deum:
hic cognitus est ab eo. De escis autem
que ydolis immolantur: scimus quia nich
il est ydolum in mundo. et quod nullus deus
nisi unus. Nam et si sunt qui dican
tur dii siue in celo siue in terra: siquidem
sunt dii multi et domini multi: nobis ta
men unus deus pater. ex quo omnia et
nos in illo: et unus dominus ihesus xpistus.
per quem omnia. et nos per ipsum. Sed non in
omnibus est sciencia. Quidam autem consci
encia usque nunc ydoli quasi ydolotitum
manducant: et conscientia ipsorum cum sit in
firma polluitur. Esca autem nos non
commendat deo. Neque enim si non man
ducauerimus deficiemus: neque si mandu
cauerimus habundabimus. Videte autem
ne forte hec licencia uestra offendiculum
fiat infirmis. Si enim quis uiderit eum
qui habet scienciam in ydolio recumbentem:
nonne conscientia eius cum sit infirma edi
ficabitur ad manducandum ydolotitum:
et peribit infirmus in tua scientia frater.
propter quem xpistus mortuus est: Sic autem
peccantes in fratres et percucientes conscienciam
eorum infirmam: in xpistum peccatis. Qua
propter si esca scandalizat fratrem meum: non
manducabo carnem in eternum. ne fratrem
meum scandalizem.

IX

Non sum liber: Non sum apostolus:
Nonne xpistum ihesum dominum nostrum vi
di: Nonne opus meum uos estis
in domino: Et si aliis non sum apostolus: sed tamen
uobis sum. Nam signaculum apostolatus me
i uos estis in domino. Mea defensio apud
eos qui me interrogant hec est. Numquid
non habemus potestatem manducandi et bi
bendi: Numquid non habemus potestatem
sororem mulierem circumducendi. sicut et
ceteri apostoli et fratres domini et cephas: Aut so
lus ego et barnabas non habemus
potestatem hoc operandi: Quis militat
suis stipendiis umquam: Quis planta

uit vineam: et fructū eius non edit:
Quis pascit gregē: et de lacte gregis
non manducat: Nūquid scdm homi
nem hec dico: An et lex hec non dicit:
Scriptū est enī in lege moysi. Nō al
ligabis os boui trituranti. Nūquid
de bubus cura est deo: An ꝓpter nos u
tiq; dicit: Nam ꝓpter nos scripta sūt:
qm̄ debet in spe qui arat arare. et qui
triturat in spe fructus ꝑcipiendi. Si
nos uobis spiritalia seminauim⁹:
magnū est si nos carnalia ur̄a meta
mus: Si alij ꝑtātis ur̄e ꝑticipes sunt:
quare non pocius nos: Sed nō usi su
mus hac ꝑtāte: sed omīa sustinemus.
ne qd offendiculū demus euāgelio xp̄i.
Nescitis qm̄ qui in sacrario oꝑantur.
que de sacrario sūt edūt: et qui altari
deseruiūt cū altari ꝑticipantur: Ita
et dn̄s ordinauit hijs qui euāgeliū
annūciant: de euāgelio viuere. Ego
autē nullo horū usus sum. Non scrip
si autē hec: ut ita in me fiant. Bonū
est enī michi magis mori: qm̄ ut glo
riam meā quis euacuet. Nam si euā
gelizauero: non est m̄ gloria. Necessi
tas enī michi incūbit. Ve enī m̄ est: si
non euāgelizauero. Si autē uolēs hoc
ago: mercedem habeo. Si autē īuitus:
dispensacio m̄ credita est. Que est ergo
merces mea: Vt euāgeliū p̄dicans si
ne sūptu ponā euangeliū: ut nō abu
tar ꝑtāte mea in euāgelio. Nam cū li
ber essē ex omībz. oīm me seruū feci: ut
plures lucrifacerē. Et fc̄us sū iudeis tā
qm̄ iudeus: ut iudeos lucrarer. Hijs q̄
sub lege sūt q̄i sub lege eēm cū ipē non
essem sub lege: ut eos qui sub lege erāt
lucrifacerē. Hijs qui sine lege erant
tamq̄ sine lege eēm. cū sine lege dei nō
eēm. sed in lege essem xp̄i: ut lucriface
rem eos qui sine lege erant. Et fc̄us sū
infirmis infirm⁹: ut infirmos lucrifa
cerē. Omībz omīa fc̄us sum: ut om̄s
facerē saluos. Omīa autē facio ꝓpter
euāgeliū: ut ꝑticeps eius efficiar. Nes
citis quod hij qui in stadio currūt. oēs
quidē currūt: sed vnus accipit braui
um: Sic currite: ut cōprehendatis. O
nis autē qui in agone contendit: ab
omībz se abstinet. Et illi quidē ut cor
ruptibilem coronā accipiant: nos āt
incorruptam. Ego igitur sic curro: nō
quasi in incertū. Sic pugno nō quasi
aerem uerberans: sed castigo corpus
meū et in seruitutē redigo: ne forte cū
alijs p̄dicauerī ipē reprobus efficiar.

X

Volo enī uos ignorare
fr̄es qm̄ patres nr̄i om̄es sub
nube fuerūt: et omnes mare
transierūt: et om̄s in moyse baptiza
ti sūt in nube et in mari. Et omnes e
andē escam spiritalem manducaue
rūt: et om̄es eūdem potū spiritalem
biberūt. Bibebant autē de spiritali:
consequēte eos petra. Petra autē erat
xp̄us. Sed nō in pluribz eor̄ bn̄placitū
est deo. Nam ꝓstrati sūt in deserto. Hec
autē in figura fc̄a sūt nr̄i: ut nō sim⁹
concupiscentes malor̄. sicut et illi con
cupierūt. Neq; ydolatre efficiamū. sicut
quidam ex ipis: quēadmodū scriptū
est. Sedit ꝓplus manducare et bibere:
et surrexerunt ludere. Neq; fornicem̄.
sicut quidam ex ipis fornicati sūt: et
ceciderūt vna die viginti tria milia.
Neq; temptem⁹ xp̄m: sicut q̄dam eor̄
tēptauerūt. et a serpentibz ꝑierūt. Ne
q; m̄murauitis: sicut quidā eor̄ mur
murauerūt. et ꝑierūt ab extīminatore.
Hec autē omīa in figura contīgebāt
illis. Scripta sūt autē ad correpcionē
nr̄am: in quos fines seculor̄ deuenerūt.
Itaq; qui se existimat stare: videat ne
cadat. Temptacio uos non apprehendat:
nisi hūana. Fidelis autē deus est. q̄ nō
pacietur uos tēptari sup̄ id qd potestis:
sed faciet cū tēptacione etiā ꝓuentū. ut
possitis sustinere. ꝓpter qd kmū m̄ fugi
te ab ydolor̄ cultura. Vt prudentibz lo
quor: uos ipi iudicate qd dico. Calix be
nedcōnis cui bn̄dicim⁹: nōne cōmu

HO

ui cruo sanguis xpi est: Et panis q̄ frangim⁹: nōne participatio corporis dñi est: Quū unus panis unū corpus multi sumus: omnes qui de uno pane participamur. Videte israel secundū carnē. Nōne qui edūt hostias participes sūt altaris: Quid ergo dico: Quòd ydolis īmolatū sit aliquid: aut quòd ydolū sit aliquid: Sed quæ īmolant gentes: dæmonijs īmolant. et nō deo. Nolo autē uos socios fieri dæmoniorū. Non potestis calicem dñi bibere: et calicē dæmoniorū. Non potestis mensæ dñi participes esse: et mensæ dæmoniorū. An æmulamur dñm: Numquid fortiores illo sumus: Omnia mihi licent: sed nō omnia expediunt. Omnia mihi licet: sed nō omnia ædificant. Nemo quod suum est quærat: sed quod alterius. Omne quod in macello uenit manducate: nichil interrogantes propter conscientiam. Dñi est terra et plenitudo eius. Si quis uocat uos infidelium ad mensam et uultis ire: omne quod uobis apponitur manducate: nichil interrogantes propter conscientiam. Si quis autem dixerit hoc īmolatū est ydolis: nolite manducare propter illum qui indicauit. et propter conscientiam. Conscientiam autem dico non tuam: sed alterius. Ut quid enim libertas mea iudicatur ab aliena conscientia: Si ego gratia participo: quid blasphemor pro eo quod gratias ago: Sive ergo manducatis sive bibitis. uel aliud quid facitis: omnia in gloriam dei facite. Sine offensione estote iudeis et gentibus et ecclie dei: sicut et ego per omnia omnibus placeo: nō quæro quod mihi utile est. sed quod multis. ut salui fiant. XI

Imitatores mei estote: sicut et ego xpi. Laudo autem uos fratres quòd per omnia mei memores estis. et sicut tradidi uobis mea præcepta teneris. Volo autem uos scire: quòd omnis uir caput xpus est. Caput autem mulieris uir: caput uero xpi deus. Omnis uir orans aut prophetans uelato capite: deturpat caput suum. Omnis autem mulier orans aut prophetans non uelato capite: deturpat caput suum. Unum est enim: ac si decaluetur. Nam si non uelatur mulier: et tondeatur. Si uero turpe est mulieri tondere aut decalui: uelet caput suum. Uir quidem non debet uelare caput: quia imago et gloria dei. Mulier autem gloria uiri est. Non enim uir est ex muliere: sed mulier ex uiro. Etenim non est creatus uir propter mulierem: sed mulier propter uirum. Ideo debet mulier uelamen habere in capite propter angelos. Verumptamen neque uir sine muliere: neque mulier sine uiro in dño. Nam sicut mulier de uiro: ita et uir per mulierem. Omnia autem ex deo. Vos in uobis iudicate. Decet mulierem non uelatam orare deum: Nec ipsa natura docet uos. Quòd uir quidem si comam nutriat: ignominia est illi. Mulier uero si comam nutriat. gloria est illi: quia capilli pro uelamine ei data sunt. Si quis autem uidetur contentiosus esse: nos talem consuetudinem non habemus: neque ecclia dei. Hoc autem precipio non laudans: quòd non in melius sed in deterius conuenitis. Primum quidem conuenientibus uobis in ecclia: audio scissuras inter uos esse. et ex parte credo. Nam oportet et hereses esse: ut et qui probati sunt. manifesti fiant in uobis. Conuenientibus ergo uobis in unum: iam non est dominicam cenam manducare. Unusquisque enim suam cenam præsumit ad manducandum. Et alius quidem esurit: alius autem ebrius est. Numquid domos non habetis ad manducandum et bibendum: Aut ecclesiam dei contemnitis: et confunditis eos qui non habent: Quid dicam uobis: laudo uos: in hoc non laudo. Ego enim accepi a dño quod et tradidi uobis: quoniam dñs ihesus xpus in qua nocte tradebatur accepit panem. et gratias agens fregit et dixit. Accipite et manducate. Hoc est corpus meum: quod pro uobis tradetur. Hoc facite in meam commemorationem. Similiter et calicem: postquam cenauit dicens. Hic est calix nouum testamentum

in meo sanguine. Hoc facite quoci
enscūq; biberitis: in meā cōmemora
cionē. Quocienscūq; enī manduca
bitis panē hūc et calicem bibetis: mor
tem dñi annūciabitis donec veniat.
Itaq; quicūq; manducaverit panē
vel biberit calicē dñi indigne: reus
erit corpis et sanguinis dñi. Probet
autē seipm homo: et sic de pane illo
edat et de calice bibat. Qui enī man
ducat et bibit indigne: iudiciū sibi
manducat et bibit. nō diiudicans
corpus dñi. Ideo inter vos multi in
firmi et imbecilles: et dormiūt multi.
Qd si nosmetipos diiudicarem: nō
utiq; iudicarem. Dum iudicam aūt
a dño. corripim: ut non cū hoc mū
do dampnemur. Itaq; fratres mei cū
cōveniatis ad manducandū: īuicem
expectate. Si quis esurit domi man
ducet: ut non in iudiciū cōveniatis.
Cetera autē cū venero disponam.

De spiritalibz au XII
tem nolo vos ignorare fres.
Scitis qm cū gentes eētis: ad
simulachra muta pūt ducebamī eū
tes. Ideo notū vobis facio: qd nemo ī
spū dei loquens dicit anathema ihu.
Et nemo pt dicē dñs ihus: nisi in spū
scō. Divisiones vero grarū sūt: idem
autē spūs. Et divisiones mīstracōnū
sūt: idem autē dñs. Et divisiones opa
cionū sunt: idem vero deus qui opat
omīa in omībz. Unicuiq; autē datur
manifestacio spūs ad utilitatē. Alij q
dem p spm datur sermo sapie: alij aūt
sermo sciēcie scdm eūdem spm. Alteri fi
des in eodē spū. Alij grā sanitatū: in v
no spū. Alij opacio virtutū: alij pphecia
a: alij discrecio spirituū. Alij gnā ling
uarū: alij intrpretacio sermonū. Hec
autē omīa opatur unus atq; idē spūs:
dividens singulis pūt vult. Sicut enī
corpus unū est et mēbra habet multa:
omīa autē mēbra corpis cū sint mlta.
unū corpus sūt: ita et xpus. Etenī in
uno spū omēs nos in unū corpus bap
tizati sum. sive iudei sive gentiles. si
ve servi sive liberi: et omēs uno spiritu
potati sum. Nam et corpus nō est u
nū mēbrū: sed multa. Si dixerit pes
qm nō est manus. non sū de corpe:
nō ideo nō est de corpe: Et si dixerit au
ris quia nō sū oculus non sum de cor
pore: non ideo nō est de corpe: Si totū
corpus oculus: ubi auditus: Si totū
auditus: ubi odoratus: Nūc autē po
suit deus mēbra: et unū qdq; eorū ī cor
pore sicut voluit. Qd si essent omnia
unū mēbrū: ubi corpus: Nūc autē
multa quidē mēbra: unū autē corpus.
Non pt autē dicē oculus manui. opa
tua non indigeo: aut iterū caput pe
dibz nō estis michi necessarij: sed mul
to magis que videntur mēbra corpis in
firmiora esse. necessariora sūt. Et que
putamus ignobiliora mēbra eē corpis:
hijs honorem habūdanciorē circūdam.
Et que īhonesta sūt nrā: habundan
ciorē honestatē habent. Honesta aūt
nrā nullius egent. Sed deus tēpavit cor
pus. ei cui deerat. habūdanciorē tribu
endo honorē. ut non sit scisma ī corpe:
sed in idipm pro īuicem sollicita sint
mēbra. Et si quid patit unū mēbrū:
cōpaciūtur omīa membra. Sive glo
riat unū mēbrum: cōgaudent omīa
mēbra. Vos autē estis corpus xpi: et
mēbra de mēbro. Et quosdam quidē
posuit deus in ecclia: primū aplos. se
cundo pphetas. tercio doctores: deinde
virtutes. exīn grās curacionū. opicula
cōnes. gubernacōnes. genera linguar.
Nūquid omēs apli: Nūquid omēs p
phete: Nūquid omēs doctores: Nūqd
omēs virtutes: Nūquid omēs graciā
habent curacionū: Nūquid omēs lig
uis loquūtur: Nūquid omēs intrpre
tantur: Emulamī autē carismata
meliora. Et adhuc excellencio
rē viā vobis demōstro. X

Si linguis hoīm loquar III

et angelorum. caritatem autem non habeam: factus sum uelud es sonans aut cymbalum tynniens. Et si habuero prophetiam et nouerim misteria omnia. et omnem scientiam: et si habuero omnem fidem ita ut montes transferam: caritatem autem non habuero: nichil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas. et si tradidero corpus meum ita ut ardeam: caritatem autem non habuero: nichil mihi prodest. Caritas patiens est: benigna est. Caritas non emulatur. non agit perperam: non inflatur. non est ambiciosa: non querit que sua sunt. Non irritatur. non cogitat malum: non gaudet super iniquitate: congaudet autem ueritati. Omnia suffert: omnia credit. omnia sperat: omnia sustinet. Caritas numquam excidit. Siue prophetie euacuabuntur: siue lingue cessabunt: siue scientia destruetur. Ex parte enim cognoscimus: et ex parte prophetamus. Cum autem uenerit quod perfectum est: euacuabitur quod ex parte est. Cum essem paruulus: loquebar ut paruulus. sapiebam ut paruulus. cogitabam ut paruulus. Quando factus sum vir: euacuaui que erant paruuli. Videmus nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum. Nunc autem manent fides. spes. caritas: tria hec. Maior autem hiis est caritas.

XIIII

Sectamini caritatem: emulamini spiritalia: magis autem ut prophetetis. Qui enim loquitur lingua: non hominibus loquitur. sed deo. Nemo enim audit. Spiritus autem loquitur mysteria. Nam qui prophetat: hominibus loquitur ad edificationem. et exhortationem. et consolationem. Qui loquitur lingua. semet ipsum edificat: qui autem prophetat ecclesiam dei edificat. Volo autem uos omnes loqui linguis: magis autem prophetare. Nam maior est qui prophetat quam qui loquitur linguis: nisi forte interpretetur ut ecclesia edificationem accipiat. Nunc autem fratres si venero ad uos linguis loquens: quid uobis prodero. nisi uobis loquar aut in reuelacione. aut in scientia. aut prophetia. aut doctrina: Tamen que sine anima sunt uocem dancia. siue tybia. siue cythara. nisi distinctionem sonituum dederint: quomodo scietur quod canitur aut quod cytharizatur: Etenim si incertam uocem det tuba: quis parabit se ad bellum: Ita et uos per linguam nisi manifestum sermonem dederitis: quomodo scietur id quod dicitur: Eritis enim in aera loquentes. Tam multa uerbi gratia linguarum sunt in hoc mundo: et nichil sine uoce est. Si ergo nesciero virtutem uocis: ero ei cui loquor barbarus: et is qui loquitur mihi barbarus. Sic et uos quoniam emulatores estis spirituum: ad edificationem ecclesie querite ut habundetis. Et ideo qui loquitur lingua: oret ut interpretetur. Nam si orem lingua. spiritus meus orat: meus autem mea sine fructu est. Quid ergo est: Orabo spiritu: orabo et mente. Psallam spiritu: psallam et mente. Ceterum si bene dixeris spiritu: quis supplet locum ydiote: Quomodo dicet amen super tuam benedictionem: Quoniam quid dicas nescit. Nam tu quidem bene gratias agis: sed alter non edificatur. Gracias ago deo: quod omnium uestrum lingua loquor. Sed in ecclesia uolo quinque uerba sensu meo loqui ut et alios instruam: quam decem milia uerborum in lingua. Fratres nolite pueri effici sensibus: sed malicia paruuli estote: sensibus autem perfecti estote. In lege scriptum est. Quoniam in aliis linguis et labiis aliis loquar populo huic: et nec sic exaudient me dicit dominus. Itaque lingue in signum sunt. non fidelibus sed infidelibus: prophetie autem non infidelibus sed fidelibus. Si ergo conueniat uniuersa ecclesia in unum et omnes linguis loquantur. intrent autem ydiote aut infideles: nonne dicent quid

insanitis: Si autē oēs ꝓpheteē. intrat autē quis infidelis uel ydiota: cōuincatur ab oēibz. diiudicatur ab oēibz. Occulta eni cordis eius manifesta fiunt. Et ita cadens in faciē adorabit deū: pnūcians qđ uere deus in nobis sit. Quid ergo est fratres? Cū cōuenitis. unusquisq; hymnū psalmū habz. doctrinā habet apocalipsī habet. linguā habz. interpretatiōnē habz. Oīa ad edificationē fiant. Sive lingua quis loquit̄ secdm duos aut ut multū tres. et p ptes: et unus interpret̄. Si autē non fuit interpres: taceat in ecclia. Si bi autē loquatur et deo. ꝓpheteē duo aut tres dicant: et ceteri diiudicent. Qđ si alij reuelatū fuit sedenti: prior taceat. Poteritis eni oēs p singulos prophetare: ut oēs discant et oēs exhortentur. Et spūs ꝓphetaꝝ prophetis subiectus est. Non eni est dissensionis deus sed pacis: sicut in oēibz ecclijs scōrū doceo. Mulieres in ecclijs taceant. Nō eni permittitur eis loqui: sed subditas esse. sicut et lex dicit. Si quid autē uolunt discere: domi uiros suos interrogēt. Turpe est mulieri in ecclia loqui. An a uobis uerbū dei ꝓcessit: aut in uos solos puenit? Si quis uidetur ꝓphēta esse aut spūalis: cognoscat que scribo uobis. quia dñi sunt mandata. Si quis autē ignorat: ignorabit̄. Itaq; fres emulamini ꝓphetare: et loqui līgnis nolite prohibere. Oīa autē hōeste et secdm ordinē fiant in uob.

XV

Notū autē uobis facio fratres euāgeliū qđ predicauī uobis. qđ et accepistis in quo et statis p qđ et saluamini. qua racōne predicauerim uobis si tenetis: nisi frustra credidistis. Tradidi eni uobis in primis. qđ et accepi: qm̄ xp̄us mortuus est pro peccatis nr̄is secdm scripturas. et quia sepultus est et quia resurrexit tertia die secdm scripturas: et quia uisus est cephe et post hec undecim. Deinde uisus est plusq̄ quingentis fratribz simul: ex quibz multi manent usq; adhuc: quidam autē dormierūt. Deinde uisus est iacobo. deinde apis oēibz. Nouissime autē oīm tanq̄ abortiuo: uisus est et mihi. Ego eni sum minimus apl̄oꝝ: qui non sum dignus uocari apis: qm̄ persecutus sum ecclīam dei. Gratia autē dei sum id qđ sum. et gr̄a eius in me uacua nō fuit: sed habundantius illis oēibz laboraui. Non ego autē: sed gr̄a dei mecū. Sive eni ego sive illi: sic predicamus et sic credidistis. Si autē xp̄us predicatur qđ resurrexit a mortuis: quō quidā dicūt in nobis qm̄ resurrectio mortuoꝝ nō est? Si autē resurrectio mortuoꝝ nō est: neq; xp̄us resurrexit. Si autē xp̄us non resurrexit: inanis ergo predicatio nr̄a: inanis est et fides uestra. Inuenimur autē et falsi testes dei: quoniam testimoniū dicimus aduersus deū. qđ suscitauerit xp̄m. quē nō suscitauit. Nam si mortui non resurgūt: neq; xp̄us resurrexit. Qđ si xp̄s non resurrexit: uana est fides uestra. Adhuc eni estis in peccatis uris. Ergo et qui dormierūt in xp̄o: perierūt. Si in hac uita tantū in xp̄o sperantes sumus: miserabiliores sumus omnibus hoīb. Nunc autē xp̄us resurrexit a mortuis: primicie dormiencium. Quoniam quidem per hoīem mors: et per hoīem resurrectio mortuoꝝ. Et sicut in adam oēs moriuntur: ita et in xp̄o oēs viuificabunt̄. Unusquisq; autē in suo ordine. Primicie xp̄us. Deinde hi qui sunt xp̄i: qui in aduentu eius credide runt. Deinde finis cū tradiderit regnū deo et patri: cū euacuauerit omnem principatū et potestatem et uirtutē. Oportet autē illū regnare: donec ponat oēs inimicos sub pedibz eius. Nouissima autē inimica destruet̄ mors. Oīa eni subiecit sub pedibz eius. Cū autē dicat oīa subiecta sunt: sine dubio p̄ter eū: qui subiecit ei oīa.

Cum autē subiecta illi fuerīt omnia: tunc ipse filius subiectus erit illi qui sibi subiecit omnia: ut sit deus oīa in omnibz. Alioqn quid facient qui baptizantur pro mortuis: si oīno mortui non resurgūt: Vt quid et baptizantur pro illis: Vt quid et nos periclitamur omni hora: Cotidie morior ꝓpter uram gl'am fres: quā habeo in xpo ihu dno nro. Si scdm hoīem ad bestias pugnaui ephesi: quid mi ꝓdest si mortui non resurgūt: Manducemus et bibamus: cras enī moriemur. Nolite seduci. Corrūpūt mores bonos colloquia mala. Euigilate iusti: et nolite peccare. Ignorantiam enī dei qdam habent. Ad uerecūdiam uobis loquor. Sed dicat aliqs. Qo modo resurgūt mortui: Quali autē corpe veniunt: Insipiens tu qd seminas non viuificatur: nisi prius moriatur. Et qd tu seminas non corpus qd futurū est semīas: sz nudū granū utputa tritici aut alicuius ceterorum. Deus autē dat illi corpus sicut vult: et vnicuiqz seminū ꝓpriū corpus. Nō omīs caro eadē caro: sed alia hoīm. alia pecorū. alia uolucrū. alia autē piscium. Et corpa celestia: et corpa terrestria. Sz alia quidē celestiū gloria: alia autē terrestriū. Alia claritas solis: alia claritas lune: et alia claritas stellarū. Stella enī ab stella differt in claritate: sic et resurrcio mortuorum. Seminatur in corrupcione: surget in incorrupcione. Seminatur in ignobilitate: surget in gloriam. Seminatur in infirmitate: surget in virtutē. Seminatur corpus aīale: surget corpus spiritale. Si est corpus aīale: est et spiritale. Sicut scriptum est. Factus est primus homo adam in animā viuentē: nouissimus adā in spiritū viuificantē. Sz non prius qd spiritale est. sed qd aīmale est: deinde qd spiritale est. Primus homo de terra terrenus: secūdus homo de celo celestis. Qualis terrenus: tales et terreni. Et qualis celestis: tales et celestes. Igitur sicut portauimus ymaginē terreni: portemus et ymaginē celestis. Hoc autē dico fres: qm caro et sanguis regnū dei possidere non possūt. Neqz corrupcio īcorruptelam possidebit. Ecce misteriū uobis dico. Oēs quidē resurgemus: sz nō omēs īmutabimur. In momēto in ictu oculi: in nouissima tuba. Canet enī tuba: et mortui resurgent incorrupti: et nos īmutabimur. Oportet enī corruptibile hoc induere incorrupcionē: et mortale hoc induere īmortalitatē. Cum autē mortale hoc induerit īmortalitatē: tūc fiet sermo qui scriptus est. Absorta est mors in victoria. Vbi est mors victoria tua: Vbi est mors stimulus tuus: Stimulus autē mortis pccm est: virtus uero pccī lex. Deo autē grās: qui dedit nobis victoriā. ꝑ dnm nrm ihm xpm. Itaqz fres mei dilcī stabiles estote et īmobiles. habūdantes in ope dni semper: scientes qd labor ur non est inanis in domino.

XVI

De collectis autē que fiūt ī scōs: sicut ordinaui in ecclesiis galacie. ita et uos facite ꝑ vnā sabbati. Vnusquisqz urm apud se repouat. recondens qd ei bnplacuerit: ut nō cū venero tunc collcē fiant. Cū autē pns fuero: quos probaueritis ꝑ eplas. hos mittā ꝑferre grām uram in ihrlm. Qd si dignū fuerit ut et ego eam: mecū ibunt. Veniā autē ad uos: cū macedoniā ꝑtransiero. Nam macedoniā ꝑtransibo. Apud uos forsitan manebo ul' etiam hyemabo: ut uos me deducatis quocūqz iero. Nolo enī uos mō in trāsitu videre. Spero enī me aliqntū temꝑis manere apud uos: si dns ꝑmiserit. Pmanebo autē ephesi usqz ad penthecosten. Hostiū enī michi aptū est magnū et euidens: et aduersarij multi. Si autē uenerit thymotheus: uidete ut sine timore sit apud uos. Opus enī dni opatur: sicut et ego. Ne quis ergo illum

spnat. Deducate autē illū in pace: ut ue
niat ad me. Expecto enī illū cū fribus.
De apollo autē frēs rogaui eū ut ueniret ad uos
cū fribz: et utiqz non fuit uolūtas ei
ut nūc ueniret. Veniet autē: cū ei ua
cuū fuīt. Vigilate state in fide: uiriliē
agite et confortamīni. Omnia nīa in ca
ritate fiant. Obsecro autē uos frēs nos
tis domū stephane. et fortunati. qm̄ sūt
primicie achaie. et in ministeriū scōz ordi
nauerūt semēpsos: ut et uos subditi sitis
huiusmodi. et omī cooperanti et laboran
ti. Gaudeo autē in presencia stephane
et fortunati et achaici: qm̄ id qđ uobis
deerat. ipi supplenerūt. Refecerūt enī
et meū spm et uīm. Cognoscite ergo
qui eiusmōi sūt. Salutant uos eccle
sie asie. Salutāt uos in dño multū aqui
la et prisca cū domestica sua eccia: a
pud quos et hospitor. Salutant uos
frēs omnes. Salutate inuicem in osculo
sancto. Salutacio mea manu pauli.
Si quis non amat dnm nīm ihm xpm:
sit anathema maranatha. Gracia dnī
nī ihu xpi uobiscū. Caritas mea cū oī
bus uobis in xpo ihesu. amen.

Explicat epla ad chorinthios prima.

Incipit argumentū in epla secunda.

Ost actam penitēciā. consolationē scribit eis epl'am a
troade p titū: et collaudans
eos hortatur ad meliora: cōsolatos quidē eos. sz emēdatos oīdens.

Explicat argū'. Incipit epla ad chorinthios secunda.

Paulus apls ihu xpi p uolūtatem dei. et thimotheus frat: ecclie dei que ē
chorinthi cum omnibz sāis qui
sunt in uniuer
sa achaia. Gracia uobis et pax a dō pa
tre nō et dño ihu xpo. Benedctus deus
et pater dnī nī ihu xpi. pater miseri-
diar et deus tocius consolacionis: qui
consolatur nos in omī tribulacione
nīa: ut possim' et ipi consolari eos q̄
in omī pressura sūt. p exhortacionē
qua exhortam̄ et ipi a deo. Qm̄ sicut
habundant passiones xpi in nobis:
ita et p xpm habundat consolacio nos
tra. Sive autē tribulamur pro uestra
exhortacione et salute. sive exhortam̄
pro nīa exhortacione. que operatur tol
lerandā earūdē passionū quas et nos
patim̄. ut spes nīa firma sit pro uob:
scientes qm̄ sicut socij passionū estis.
sic eritis et consolacionis. Non enim
uolum' ignorare uos frēs de tribulac
one nīa que facta est in asia: quomō
supra modū grauati sum' supra vir
tutem: ita ut taderet nos etiā viuere. Sz
ipi in nobismet ipis sūlū mortis habuim':
ut non simus fidentes in nobis. sed in de
o qui suscitat mortuos. qui de tantis
malis eripuit nos et eruit: in quem
speramus qm̄ et adhuc eripiet adiuuā
tibz et uobis in orōne. p nobis: ut ex
multorū plonis facierū eius que in no
bis est donacionis. p multos gr̄ē agan
tur pro nobis. Nam gloria nīa hec ē
testimoniū consciē nīe: qđ in simpli
citate et sinceritate dei. et non in sapiē
cia carnali. sed in gracia dei conuisati
sum' in hoc mūdo: habundancius au
tē ad uos. Non enī alia scribim' uobis:
quā que legitis et cognoscitis. Spero
autē qđ usqz in finē cognoscetis sicut
cognouistis nos ex parte: quia gloria
uestra sum' sicut et uos nīa in die dnī
nī ihu xpi. Et hac confidencia uolu
bus uenire ad uos. ut sciam gr̄am ha
beretis: et p uos transire in macedoni
am: et iterū a macedonia uenire ad uos.
et a uobis deduci in iudeā. Cū ergo hoc
uoluissem: nūquid leuitate usus sum:
Aut que cogito secdm carnē cogito: ut
sit apud me est et nō: Fidelis autē deus:
quia sermo nr̄ qui fuit apud uos nō

est in illo est et non. Dei enim filius ihs
xpus qui in uobis p nos predicatus e
p me et siluanum et thymotheum no fuit
in illo est et non: sed est in illo fuit.
Quotqot enim pmissiones dei sunt: in il
lo est. Ideo et p ipm amen deo. ad glori
am nram. Qui autem confirmat nos
uobiscum in xpo. et qui unxit nos deus:
et qui signauit nos et dedit pignus sps
in cordibus nris. Ego autem testem deum
inuoco in aiam meam: qd pcens uobis
non veni ultra chorinthum. Non quia
dnamur fidei ure: sed adiutores sumus
gaudii uri. Nam fide statis.

Statui autem hoc ipe ante me:
ne iterum in tristicia uenire ad
uos. Si enim ego contristo uos.
et quis est qui me letificet: nisi qui co
tristatur ex me? Et hoc ipm scripsi uobis:
ut non cum uenero tristiciam sup tristiciam
habeam. de quibus oportuerat me gau
dere: confidens in omnibus uobis qa me
um gaudium oim urm est. Nam ex mul
ta tribulacone et angustia cordis scrip
si uobis p multas lacrimas: ut no co
tristemini. sed ut sciatis quam caritatem
habeam habundancius in uobis. Si quis
autem contristauit me no me contrista
uit: sz ex pte ut no onerem omes uos.
Sufficit illi qui eiusmodi e obiurgaci
o hec que fit a pluribus: ita ut econtrario
magis donetis et consolemini. ne forte
habundanciori tristicia absorbeatur
qui eiusmodi est. Propter qd obsecro uos:
ut confirmetis in illum caritatem. Ido
enim et scripsi: ut cognoscam expimen
tum urm. an in omnibus obedientes si
tis. Cui autem aliquid donastis: et ego.
Nam et ego qd donaui si qd donaui
ppter uos in psona xpi: ut no circumue
niamur a sathana. Non enim ignora
mus cogitacones eius. Cum uenissem
autem troadem ppter euangelium xpi. et
ostium michi aptum eet in dno: non ha
bui requiem spiritui meo eo qd non
inuenerim tytum fratrem meum: sed ualefa

ciens eis pfectus sum in macedoniam.
Deo autem gracias qui semp triumphat
nos in xpo ihu. et odorem noticie sue
manifestat p nos in omni loco: quia xpi
bonus odor sumus deo. in hijs qui salui
fiunt. et in hijs qui pereunt. Alijs quidem
odor mortis in mortem: alijs autem odor
vite in vitam. Et ad hec quis tam ydo
neus? Non enim sumus sicut plurimi ad
ulterantes uerbum dei: sed ex sinceritate
sed sicut ex deo coram deo in xpo loquimur.

Incipimus iterum nosmet
ipos comendare: Aut numquid egemus
sicut quidam comendaticijs eplis ad uos
aut ex uobis? Epla nra uos estis scrip
ta in cordibus nostris: que scitur et le
gitur ab omnibus hominibus. manifestati.
qm epla estis xpi ministrata a nobis et
scripta non atramento sed spu dei vi
ui: no in tabulis lapideis: sed in tabu
lis cordis carnalibus. Fiduciam autem talem
habemus p xpm ad deum: non qd sufficien
tes sumus cogitare aliqd a nobis qua
si ex nobis: sed sufficiencia nra ex deo e.
Qui et ydoneos nos fecit ministros no
ui testamenti: no lra sed spu. Ira enim
occidit: spus autem viuificat. Qd si mi
nistracio mortis litteris deformata in
lapidibus fuit in gloria. ita ut non pos
sent intendere filij isrl in faciem moysi
ppter gloriam vultus eius que euacuatur:
quomodo no magis ministracio spus erit
in gloria? Nam si ministracio dampna
cionis in gloria est: multo magis ha
bundat ministerium iusticie in gloria. Na
nec glorificatum est qd claruit in hac p
te: ppter excellentem gloriam. Si enim qd e
uacuatur p gloriam e: multo magis qd
manet. in gloria est. Habentes igitur
talem spem: multa fiducia vtimur. Et
non sicut moyses ponebat uelamen
sup faciem suam. ut non intenderet filij
isrl in faciem eius qd euacuatur: sed ob
tusi sunt sensus eorum. Vsque in hodiernum
diem enim idipm uelamen in lcione uete
ris testamenti manet no reuelatum: qm

in xpo euacuat. Sed usq; in hodiernū
diem cū legit moyses: uelamē est posi
tum sup cor eoꝝ. Cum autē cōuersus
fuerit ad deum: auferetur uelamen.
Dn̄s autē spūs est. Vbi autē spūs dn̄i:
ibi libertas. Nos uero omēs reuelata
facie gloriā dn̄i speculantes: in ean
dem ymaginē transformamur a cla
ritate in claritatē. tamq̄ a dn̄i spū.
Deo habentes hanc mīs IIII
tracionē. iuxta qd̄ mīam consecuti su
mus. non deficim⁹. sed abdicam⁹ occul
ta dedecoris: non ambulantes in astu
cia. neq; adulterantes uerbū dei: sed in
manifestacōne uitatis. cōmendantes
nosmetipos ad omnē conscienciā ho
minū corā deo. Qd̄ si eciam optū est
euangeliū nr̄m. in hijs qui peunt est
optū: in quibꝫ deus hui⁹ seculi exceca
uit mentes infideliū: ut non fulgeat
illuīacio euangelij glorie xpi. qui est y
mago dei. Non enī nosmetipos pdica
mus: sed ihm xpm dn̄m nr̄m. Nos aūt
seruos uros p ihm. Qm̄ deus qui dix
it de tenebris lucē splendescere: illuxit ī
cordibꝫ nr̄is. ad illuīacionē sciencie cla
ritatis dei in faciē xpi ihu. Habemus
autē thesaurū istū in uasis fictilibus:
ut sublimitas sit virtutis dei. et non ex
nobis. In omībꝫ tribulacionē patimur:
sed nō angustiam̄. Aporiam̄: sed nō desti
tuim̄. Psecucionē patim̄: sed nō delinq̄
mur. Deicim̄: sꝫ non pim⁹. Semp mor
tificacionē ihu in corpe nr̄o circūferentes:
ut et vita ihu in corpibꝫ nr̄is manifes
tetur. Semp enī nos qui viuim⁹ ī mor
tem tradimur ꝓpter ihm: ut et vita ihe
su manifestet in carne nr̄a mortali.
Ergo mors in nob̄ opatur: uita autem
in uobis. Habentes autē eūdem spm fi
dei. sicut scriptū est. credidi ꝓpter qd̄ lo
cutus sū. et nos credim⁹ ꝓpter qd̄ et loq̄
mur: scientes qm̄ qui suscitauit ihesū.
et nos cū ihu suscitabit. et constituet
uobiscū. Omīa enī ꝓpter uos: ut grā
habūdans p multas. graciaꝝ actiones

habūdet in gl'am dei. Ꝓpter qd̄ non defici
mus. Sed licet is qui foris est nr̄ homo
corrūpatur: tamen is qui intus ē rno
uatur de die in diem. Id enī qd̄ in p̄sen
ti est momentaneū et leue tribulacōis
nr̄e. sup modū in sublimitate eternū
glorie pondus opatur in nob̄: nō con
templantibꝫ nobis que uidentur. sed q̄
non uidētur. Que enī uidentur tempalia
sunt: q̄ autē nō uidētur etna sūt. V
Scim⁹ enī qm̄ si terrestris domus
nr̄a hui⁹ habitacōnis dissolua
tur: qd̄ edificacionē ex deo ha
beamus domū non manufactā. eter
nam in celis. Nam et in hoc īgemisci
mus. habitacionē nr̄am que de celo
ē supindui cupientes: si tamē uestiti
nō nudi īueniam̄. Nam et q̄ sumus
in tabernaculo isto īgemiscim⁹ grauati.
eo qd̄ nolum⁹ expoliari sed supuestiri:
ut absorbeatur qd̄ mortale est a uita.
Qui autē efficit nos in hocipm deus:
qui dedit nobis pignus spūs. Auden
tes igitur semp et scientes: qm̄ dū su
mus in corpe. pegrinam̄ a dn̄o. P fidem
enī ambulamus: et non p speciē. Aude
mus autē et bonā uolūtatem habem⁹
magis pegrinari a corpe: et pn̄tes esse
ad dn̄m. Et ideo contendim⁹ siue absen
tes siue pn̄tes placē illi. Omēs enī nos
manifestari oportet ante tribunal xpi:
ut referat unusquisq; ꝓpria corpis put
gessit. siue bonū siue malū. Scientes
ergo timorem dn̄i. hoībus suademus:
deo autē manifesti sum⁹. Spero autem
et in conscienciis uris manifestos nos
ee. Non iterū nos cōmendam⁹ uob̄: sꝫ
occasionē damus uobis gloriandi p no
bis: ut habeatis ad eos qui in facie glo
riantur et non in corde. Siue enī men
te excedim⁹ deo: siue sobrij sum⁹ uobis.
Caritas enī xpi urget nos: estimantes
hoc. qm̄ si unus pro omībꝫ mortuus ē.
ergo omēs mortui sūt. Et pro oībꝫ mor
tuus est xpus: ut et qui viuūt iam nō
sibi viuant: sed ei qui pro ipis mortu⁹

est et resurrexit. Itaq; nos ex hoc ne
minē nouim⁹ scd̄m carnē. Et si cog
nouim⁹ scd̄m carnē xp̄m: sz nūc iam
nō nouim⁹. Si qua ergo in xp̄o noua
creatura. ecce uetera transierūt: facta
sūt noua. Omnia autē ex deo: qui re
conciliauit nos sibi p xp̄m. et dedit no
bis mīsteriū recōciliacōnis. Quōmq̄dē
deus erat in xp̄o mūdū reconsiliās sibi.
non reputans illis delicta ip̄oꝝ: et po
suit in nobis uerbū reconciliacōnis.
Pro xp̄o ergo legacione fungim̄: tāq̄
deo exhortante p nos. Obsecram⁹ pro
xp̄o: reconciliamī deo. Eum qui non
nouerat pc̄m pro nobis pc̄m fecit:
ut nos efficerem̄ iusticia dei in ip̄o.

VI

Adiuuantes autē
exhortam̄: ne in uacuū gra
ciam dei recipiatis. Ait enim.
Tempe accepto exaudiui te: et in die
salutis adiuui te. Ecce nūc tempus
acceptabile: ecce nūc dies salutis. Ne
mini dantes ullam offensionē: ut nō
uituperetur mīsteriū nr̄m. Sed in oībz
exhibeam⁹ nosmetip̄os sicut dei mīstros:
in multa pacīa. in tribulacōnibz. in
necessitatibz. in angustijs. in plagis.
in carceribz. in sedicionibz. in laboribz.
in vigilijs. in ieiunijs. in castitate. in
scīa. in longanimitate. in suauitate.
in sp̄u scō. in caritate nō ficta. ī uerbo
ueritatis. in virtute dei. Per arma ius
ticie a dextris et a sinistris. Per glām ⁊
ignobilitatē: p infamiam et bonā fa
miam. Ut seductores: et ueraces. Sicut
qui ignoti: et cogniti. Quasi morien
tes: et ecce viuim⁹. Ut castigati: et non
mortificati. Quasi tristes: semp autē
gaudentes. Sicut egentes: multos au
tem locupletātes. Tamq̄ nichil habē
tes: et omnia possidentes. Os nr̄m pa
tet ad uos o chorinthij: cor nr̄m dila
tatū est. Non angustiamī in nobis:
angustiamī autē in uisceribz ur̄is. E
audem autē habentes remuneracōnē.
tāq̄m filijs dico: dilatamī et uos. No

lite iugū ducē cū infidelibz. Que enī
pticipacio iusticie cū iniquitate: Aut
que societas luci ad tenebras: Que aūt
cōuencio xp̄i ad belyal: Aut que pars
fideli cū infideli: Quis autē consensus
templo dei cū ydolis: Vos enī estis tē
plū dei viui: sicut dicit deus. Quōm in
habitabo in illis et īambulabo: et ero
illoꝝ deus. et ip̄i erūt m̄ ꝑplus. Propter
qd̄ exite de medio eoꝝ et sep̄amī dicit
dn̄s: et īmūdū ne tetigeritis: et ego r̄
cipiam uos. Et ero uobis in patrem:
et uos eritis m̄ in filios et filias. dicit
dn̄s omnipotens.

VII

Has igitur habentes promissi
ones kr̄ī. mūdemus nos ab
omī inq̄namento carnis et
sp̄us: pficientes scīficacionē in timore
dei. Capite nos. Neminē lesim⁹: ne
minē corrupim⁹: neīem circūuenim⁹.
Non ad condempnacionē ur̄am dico.
Predixi enī qd̄ in cordibz nr̄is estis:
ad cōmoriendū et ad cōuiuendū. Mul
ta m̄ fiducia est apud uos: multa m̄
gloriacio pro uobis. Repletus sū con
solacōne: sup habūdo gaudio. in omī
tribulacōne nr̄a. Nam et cū uenisse
mus macedoniā. nullā requiem ha
buit caro nr̄a: sed omnē tribulacionē
passi. Foris pugne: intus timores.
Sed qui consolat̄ hūiles: consolat⁹
est nos deus in aduentu tyti. Non so
lū autē in aduentu eius: sed eciā in
solacio quo consolatus ē in uob. refe
rens nobis vr̄m desideriū. ur̄m fletū.
ur̄am emulacionē pro me: ita ut ma
gis gauderē. Quōm et si contristaui in
epl̄a: nō me penitet. Et si peniteret
videns qd̄ epl̄a illa et si ad horā uos
contristauit. nūc gaudeo: non q̄a cō
tristati estis. sed quia contristati estis
ad penitenciā. Contristati enī estis se
cūdū deū: ut in nullo detrimentū paci
anū ex nobis. Que enī scd̄m deū tris
ticia est: penitenciā in salutē stabilē
opatur. Seculi autē tristicia: mortē

opatur. Ecce enī hoc pm sc̄m deū con
tristau uos. q̄ntam in uobis opatur
sollicitudinē: sed defensionē. sed īdig
nacionē. sed timorē. sed desideriū. sed e
mulacionē. sed vindictā. In oīb̄us
exhibuistis uos mcontaminatos esse
negocio. Igitur et si scripsi uobis: nō
ppter eum qui fecit iniuriam. nec ppt
eī qui passus est: sed ad manifestan
dam sollicitudinē nr̄am quā p uob̄
habem⁹ coram deo. Ideo consolati sum⁹.
In consolacōne aut̄e nr̄a habūdanci⁹
magis gauisi sum⁹ sup gaudiō tyti:
quia refectus est sp̄us eius ab oīb̄z
uobis. Et si quid apud illū de uob̄ glo
riatus sū: non sum confusus. Sz sicut
omnia uobis in ueritate locuti sumus:
ita et gloriacio nr̄a que ad tytū fuit ue
ritas facta est. Et uiscera eius habūdanci
us in uobis sunt. reminiscentis oīm uestrū
obediēciam: quomō cū timore et tremo
re excepistis eum. Gaudeo q̄ in oīb̄z
confido in uobis.

VIII

Notam aut̄e facim⁹ uob̄ frēs
grām dei que data est in eccle
sijs macedonie: q̄ in multo
experimento tribulacōnis habūdancia
gaudij ipor: et altissima paupcas eo
rū habundauit in diuicias simplicita
tis eor. Quia secm̄ virtutē testimoniu
um illis reddo: et sup̄ virtutē uoluntariā
facti sunt: cū multa exhortacōne obsecā
tes nos grām et cōmunicacionē ministe
rij q̄ fit in scōs. Et nō sicut spauimus:
sed semetipos dederūt p̄mū dño. deinde
nobis p uoluntatē dei: ita ut rogarem⁹
tytū. ut quēadmodū cepit ita et pfici
at in uobis eciā gr̄am istā. Sz sicut i
oīb̄z habūdatis fide et sermone et sci
encia et in oī sollicitudine. insup et
caritate uestra in nos: ut et in hac grā
habūderis. Non quasi imperans dico:
sed p aliox sollicitudinē eciā uestre cari
tatis ingenuū bonū cōprobans. Scitis
enī grām dñi nr̄i ihu xp̄i: q̄m ppt uos
egenus factus est cū diues esset: ut illi⁹ in
opia nos diuites essetis. Et consilium in
hoc do. Hoc enī uobis utile est: qui nō
solū facere sed et uelle cepistis ab anno pri
ore. Nunc uero et facto perficite: ut quēad
modū promptus est animⁱ uoluntas: ita
sit et perficiendi ex eo q̄d habetis. Si enī
uoluntas prompta est: secm̄ id q̄d habet
accepta est. nō secm̄ id q̄d non habet.
Non enī ut aliis sit remissio. uob̄ aut̄
tribulacio: sed ex equalitate in p̄sti tē
pore uestra habūdancia illox īopiā sup
pleat. ut et illox habūdancia uestre inopi
e sit supplementū: ut fiat equalitas si
cut scriptū est. Qui multū habuit nō
habūdauit: et qui modicū nō minora
uit. Gracias aut̄e deo qui dedit eande
sollicitudinē pro nobis in corde tyti: q̄
niam exhortacionē quidē suscepit: sed
cū sollicitior esset. sua uoluntate pfect⁹
est ad uos. Misim⁹ enī cū illo fratrem:
cui⁹ laus est in euangelio p omnes eccle
sias. Non solū aut̄: sed et ordinatus
ab ecclijs comes peregrinacōnis nostre
in hac gracia que ministratur a nob̄ ad
dñi gloriā. et destinatam uoluntatem
nr̄am: deuitantes hoc ne quis nos vi
tuper in hac plenitudine que ministra
tur a nobis in gloriam dei. Videm⁹ enī bo
na: nō solū coram deo. sed etiā coram homi
nibus. Misim⁹ aut̄e cū illis et frēm nos
trum: quē pbauim⁹ in multis sepe sol
icitū esse: nunc aut̄e multo sollicitiorē
confidencia multa in uos. siue p tytū
qui est socius meus et in uos adiutor.
siue frēs nr̄i apli ecclie⁹ glorie xp̄i. Os
tensionē ergo que est caritatis uestre
et nr̄e glorie pro uobis: in illos ostendi
te in facie ecclesiarum.

IX

Nam de ministerio q̄d fit in scōs:
ex habūdanti est mihi scribere uo
bis. Noui enī promptū animū ues
trū pro quo de uob̄ glorior apud macē
donas: q̄m et achaia parata est ab anno
p̄terito: et uestra emulacio prouocauit plu
rimos. Misimus aut̄e frēs. ut ne q̄d glo
riam̄ de uob̄ euacuet in hac pte: ut q̄

admodū dñi pati fins: ne cū uenerīt
mecū macedones et ūuenerint uos im
patos erubescam9 nos. ut nō dicamus
uos in hac substancia. ✠ Necessariū er
go existimaui rogare fratres: ut pre
ueniant ad uos. et ꝑparent repromis
sam būdāconem hanc paratam ee. sicq̄
si būdāconem. non quasi auariciam.
✠ Hoc autē dico. Qui pce seminat: pce
metet. Et qui seminat in būdāconibus:
de būdāconibz et metet. Unusquisq; p
ut destinauit in corde suo: nō ex tristi
a aut ex necessitate. Hylarē enī datorem
diligit deus. Potens est autē deus om
nē grām habūdare face in uobis: ut i
omnibus semp omnē sufficiencia habē
tes habūdetis in omne opus bonū. sicut
scriptū est. Dispsit dedit pauperibz: iusti
cia eius manet in seculū. Qui autē ami
nistrat semē seminanti. et panē ad mā
ducandū prestabit: et multiplicabit
semē vrm. et augebit incrementa fru
gū iustitie ure: ut in omnibz locuple
tati habūdetis in omnē simplicitatem.
que operatur p nos grīaz actionē deo.
Quia ministerii hui9 officium non solū sup
plet ea que deficiūt scis: sed etiā habun
dat p multas gracias actiones i dño:
p probacionē mīsterij hui9 glorificā
tes deū in obediencia confessionis ure in
euangeliū xpi. et simplicitate cōmu
nicacionis in illos et in omnes. et ipo
rū obsecracione pro uobis desiderantiū
uos. ꝓpter eminentē grām dei i uo
bis. Gracias deo: sup enarrabili dono
eius.

X

Ipse autē ego paulus obsecro uos p mā
suetudinē et modestiam xpi: qui in fa
cie quidē humilis sum inter uos: absens autē
confido in uobis. Rogo autē ne ꝑsens
audeam per eam confidencia qua existi
mor audere in quosdā: qui arbitrantur
nos tamq̄ secdm carnē ambulem9. In
carne enī ambulantes: nō secdm car
nē militamus. Nam arma militie mee
non carnalia: sed potencia deo ad des
tructionē munimentorū: consilia dest
uentes. et omnē altitudinē extollentē
se aduersus scientiā dei. et in captiuita
tem redigentes omnē intellectū in ob
sequiū xpi: et in promptu habentes ul
cisci omnē inobedientiā. cū impleta fue
rit ura obediencia. Que secdm faciem
sunt uidete. Si quis confidit sibi xpi se
e: hoc cogitet iterū apud se. qa sicut
ipe xpi est ita et nos. Nam et si amplius
aliquid gloriatus fuero de pte nra
qua dedit nobis dns in edificationem
et nō in destructionē uram: non erube
scā. Ut autē nō existimer tamq̄m
terrere uos p epistas quēquidē epistole inquiunt
graues sunt et fortes. ꝓsencia autem
corpis infirma. et sermo contemptibi
lis: hoc cogitet qui huiusmodi est: qd
quales sumus verbo p epistas absentes.
tales et ꝑsentes in factō. Non enī audemus
inserere aut comparare nos quibusdā qui
sepos cōmendant: sed ipi in nobis nos
metipos metientes. et comparantes nosmet
ipos nobis. Nos autē non in īmensis
gloriabimur: sed secdm mensuram regule
qua mensus est nobis deus. mensuram
pangendi usq; ad uos. Non enī quasi
non ptingentes ad uos superextendimus
nos. Usq; ad uos enī peruenimus in euan
gelio xpi. non in īmensis gloriantes in
alienis laboribz: spem autē habentes
crescentis fidei ure in uobis magnifica
ri secdm regulam nram in habūdantiā
eā in illa que ultra uos sunt euange
lizare. non in aliena regula in his que
ꝑparata sunt gloriari. Qui autē gloriat
ur in dño glorietur. Non enī qui seipm cō
mendat ille probatus est: sed quē deus
cōmendat.

XI

Utinā sustineretis modicū quid i
sipientie mee: sed et supportate
me. Emulor enī uos: dei emulacione.
Despondi enī uos uni uiro: virginē cas
tam exhibere xpo. Timeo autē ne sicut
serpens euā seduxit astucia sua: ita cor
rupta sint sensus uri. et excidant a simpli

citate que est in xpo. Nam si is q̄ ueīt
aliū xpm p̄dicat quē non p̄dicauimꝰ:
aut aliū spm accipitis quē non acce
pistis. aut aliud euangeliū qd̄ non re
cepistis: rcē patēnū. Existimo eīm ni
chil me minꝰ fecisse a magnis aplis.
Nam et si īperitus sermone: sed non
sciencia. In omībz autē maīfestatus
sum uobis. Aut nūquid pccm feci. me
ipm hūiliāns. ut uos exaltemī: qm̄
gratis euāgeliū dei euangelizaui uob:
Alias ecclias expoliaui: accipiens stipē
diū ad mīsteriū uīm. Et cū eēm apud
uos et egerem: nulli onerosus fui. Nā
qd̄ michi deerat: suppleuerūt frēs q̄ ue
nerūt a macedonia: et in omībz sine o
nere me uobis seruaui et seruabo. Est
ueritas xpi in me: qm̄ hec gloriacio nō
infringetur in me in regionibz achaie.
Quare? Quia non diligo uos? Deus
scit. Qd̄ autē facio et faciam. ut am
putē occasionē eoꝝ qui uolūt occasio
nem: ut in quo gloriantur īueniantur
sicut et nos. Nam eiusmōi pseudo a
pli opariī subdoli: transfigurātes se in
aplos xpi. Et nō mirū. Ipē eīm satha
nas trāsfigurat se in angelū lucis. Nō
est ergo magnū si mīstri eius trāsfigu
rentur uelut mīstri iusticie: quoꝝ finis
erit scdm opa ipoꝝ. Iterū dico: ne quis
me putet insipientē eē. Alioqn̄ uelut in
sipientē accipite me: ut et ego modicū
quid glorier. Qd̄ loquor non loquor
scdm deum: sed q̄i in insipiencia in hac
substancia glorie. Qm̄ multi glāntur
scdm carnē: et ego gloriabor. Libenter
eīm suffertis insipientes: cū sitis ipi sa
pientes. Sustinetis eīm si quis uos in
seruitutē redigit: si quis deuorat. si qs
accipit. si quis extollitur. si quis in faci
em uos cedit. Scdm ignobilitatē dico:
q̄i nos infirmi fuerimꝰ in hac pte. In
quo quis audet: in insipienciam dico.
audeo et ego. Hebrei sūt: et ego. Isrli
te sūt: et ego. Semen abrahe sūt: et e
go. Ministri xpi sūt: et ego. Vt minꝰ
sapiens dico: plus ego. In laboribz pli
mis. in carceribz habundancius. in pla
gis supra modū: in mortibz frequenter.
A iudeis quīquies quadragenas. vna
minꝰ accepi. Ter uirgis cesus sum. se
mel lapidatus sū: ter naufragiū feci.
Nocte et die in profundū maris fui.
In itineribz sepe. Piculis fluminū. pi
culis latronū. piculis ex genere. piculis ex
gentibz. piculis in ciuitate. piculis in so
litudine. piculis in mari. piculis ī fal
sis frībz. In labore et erūpna: in uigi
liis multis. In fame et siti. in ieiuniis
multis: in frigore et nuditate. Preter
illa que extrinsecus sūt: instancia me
a cotidiana. sollicitudo oīm ecclīarū.
Quis infirmatur. et ego nō infirmor:
Quis scandalizatur. et ego non vror:
Si gloriari optet: que infirmitatis
mee sūt gloriabor. Deus et pater dnī
nri ihu xpi scit qui est bndcus in scla:
quia non mencior. Damasci p̄positus
gentis arethe regis. custodiebat ciui
tatem damascenoꝝ: ut me cōprehende
ret. Et p fenestram in sporta dimissꝰ
sum p murū. et sic effugi manꝰ eius.

XII

Si gloriari optet:
non expedit quidē. Veniā aūt
ad uisiones et reuelacōnes do
mini. Scio hoīem in xpo. ante ānos
q̄tuordecī siue in corpe siue extra corpꝰ
nescio. deus scit: raptū huiusmōi usq̄
ad terciū celū. Et scio huiusmōi hoīem
siue in corpe siue extra corpus nescio.
deus scit: qm̄ raptus est in padisū. et
audiuit archana uerba que nō licet
homī loqui. Pro huiusmodi glabor: p
me autē nichil. nisi in īfirmitatibus
meis. Nam et si uoluero gloriari: nō
ero insipiens. Veritatē eīm dicā. Pco
autē: ne quis me existimet sup̄ id qd̄
uidet in me. aut audit aliqd̄ ex me. Et
ne magnitudo reuelacionū extollat
me: datus est mī stimulus carnis me
e. angelus sathane ut me colafizet.
Pter qd̄ ter dnm rogaui: ut discederet

a me: et dixit mi. Sufficit tibi gra me
a. Nam virtus in infirmitate pficit.
Libent gl'abor in infirmitatibz meis:
ut inhabitet in me uirtus xpi. Pp'ter qd
placeo michi in infirmitatibz: in con
tumeliis. in necessitatibz. et psecucio
nibz. in angustiis pro xpo. Cum enim
infirmor: tunc potens sum. Factus sum
insipiens: uos me coegistis. Ego enim
a uobis debui comendari. Nichil enim
minus fui ab hiis qui sunt sup modum
apli. Tamen et si nichil sum: signa tn
apl'atus mei facta sunt sup uos. in omni
paciencia. signis et pdigiis et virtu
tibz. Quid est enim qd minus habuis
tis p ceteris ecclis: nisi qd ego ipe non
grauaui uos? Donate michi hanc
iniuriam. XIII

Ecce tercio hoc patus sum ueni
re ad uos: et non ero grauis uo
bis. Non enim quero que ura sunt: sed
uos. Nec enim debent filii parentibus
thesaurizare: sed pntes filiis. Ego aut
libentissime ipendam et supipendar
ipe pro aiabz uris: licet plus uos diligens
minus diligar. Sed esto. Ego uos no gra
uaui: sed cum essem astutus dolo uos ce
pi. Numquid p aliquem eorum quos misi ad
uos circumueni uos? Rogaui tytum: et
misi cum illo fratrem. Numquid tytus uos
circumuenit? Nonne eodem spu ambula
uimus? Nonne hisdem uestigiis? Olim
putatis qd excusemus nos apud uos. Co
ram deo in xpo loquimur. Omnia autem
karissimi ppter uram edificacionem. Timeo enim
ne forte cum uenero no quales uolo inue
niam uos. et ego inueniar a uobis qlem
me no uultis: ne forte contenciones. e
mulaciones. animositates. dissenciones.
detractiones. susurraciones. inflacio
nes. sediciones sint inter uos: ne iterum
cum uenero humiliet me deus apud uos.
et lugeam multos ex hiis. qui ante pec
cauerunt. et no egerunt penitenciam sup
immundicia et fornicacione. et ipudicia
a quam gesserunt. Ecce tercio hoc uenio
ad uos. In ore duorum uel triu testium sta
bit omne uerbum. Predixi et pdico ut p
sens et nunc absens hiis qui ante pec
cauerunt. et ceteris omnibz: quam si uenero
iterum. no pcam. An experimentum queritis
eius qui in me loquitur xpus? Qui in
uobis non infirmatur: sed potens est
in uobis. Nam et si crucifixus est ex in
firmitate: sed viuit ex uirtute dei. Nam
et nos infirmi sumus in illo: sz viuimus
cum eo ex uirtute dei in uobis. Uosmet
ipos temptate. Si estis in fide: ipsi
uos pbate. An non cognoscitis uosip
sos quia xpus ihus in uobis est. nisi
forte reprobi estis? Spero autem qd cog
noscitis: quia nos non sumus reprobi.
Oramus autem deum ut nichil mali fa
ciatis: non ut nos probati pceamus:
sed ut uos qd bonum est faciatis. Nos
autem ut reprobi simus. Non enim pos
sumus aliquid aduersus ueritatem: sz
pro ueritate. Gaudemus enim qn nos in
firmi sumus: uos potentes autem estis.
Hoc et oramus. uram consummacionem.
Ideo hec absens scribo: ut no pns duri
us agam scdm ptatem quam dns dedit
michi. in edificacionem et no in destruc
tionem. De cetero fres gaudete. pfecti
estote: exhortamini. idem sapite. Pacem
habete: et deus pacis et dilcionis erit
uobiscum. Salutate inuicem in osculo
sco. Salutant uos omnes sci. Gracia
dni nri ihu xpi et caritas dei et comu
nicacio sci spus: sit cum oibz uobis amen.

Explicit epla ad chorinthios secunda.

Incipit argumentum in epl' ad galathas.

Galathe sunt greci. Hii uer
bum ueritatis primum ab aplo
acceperunt: sed post discessum
eius temptati sunt a falsis a
postolis ut in legem et circumcisionem
uerterentur. Hos aplus reuocat ad fidem
ueritatis: scribens eis ab epheso.

Explicit argumentum.

Incipit epis. tola ad Galathas.

Paulus aplus non ab hoīb⁹ neq; p̄ hoīne. sed per ihm xp̄m et deum patrē qui suscitauit eū a mortuis. et qui mecū sūt oēs frēs: ecclīs galathe. Gra uob⁹ et pax a deo patre et dño nr̄o ihu xp̄o: qui dedit semetipm pro pcīs nr̄is. ut eriperet nos de p̄nti seculo nequ. scdm uolūtatem dei et p̄is nr̄i. cui est gl̄a in secula scl̄or amen. Miror q̄ tam cito transferimi ab eo qui uos uocauit in gr̄am xp̄i. in aliud euangeliū: q̄ non est aliud nisi sūt aliq; qui uos conturbant. et uolūt conuertere euangeliū xp̄i. Sed licet nos aut angelus de celo euangelizet uobis p̄ter q̄m q̄ euāgelizauim uobis: anathema sit. Sicut p̄dixim: et nūc iterū dico. Si quis uobis euāgelizauit p̄ter id q̄d accepistis: anathema sit. Modo enī hoīb⁹ suadeo aut deo: Aut quero hoīb⁹ placē: Si adhuc hoīb⁹ placerem: xp̄i seruus non essem. Notū ei uobis facio frēs euangeliū q̄d euangelizatū est a me: quia non est scdm hoīem. Neq; enī ego ab hoīe accepi illud neq; didici: sed p reuelacionē ihu xp̄i. Audistis enī conuersacionē meam aliq̄n in iudaismo: q̄m sup̄ modū p̄sequebar ecclīam dei et expugnabā illā: et proficiebā in iudaismo supra multos coetaneos meos in gne meo: habundantius emulator existens. paternar meaq; traditionū. Cū autē placuit ei qui me segregauit de utero matris mee. et uocauit p gr̄am suā. ut reuelaret filiū suū in me. ut euangelizarem illū in gentib⁹: continuo nō acquieui carni et sanguini: neq; veni ihlm ad antecessores meos apl̄os: sed abij in arabiam. et iterū reuersus sū damasc̄o. Deinde post āños tres ueni ihlm uidere petrū: et mansi apud eum diebus quindecim. Alium autē apl̄orum uidi neminē: nisi iacobū fr̄em dñi. Quę autē scribo uobis: ecce coram deo quia non mentior. Deinde veni in p̄tes syrie et cilicie. Eram autē ignotus facie ecclīis iudee: que erant in xp̄o. Tantū autē auditū habebant. q̄m qui p̄sequebatur nos aliq̄n. nūc euangelizat fidem. quā aliq̄n expugnabat: et in me clarificabant deū.

Deinde post annos q̄tuordecim iterū ascendi ihlm hierosolimā cū barnaba assūpto et tyto. Ascendi autē scdm reuelacionē: et contuli cū illis euāgeliū q̄d predico in gētib⁹. Seorsū autē hīs qui uidebant aliquid ee: ne forte in uacuū currerem aut cucurrissem. Sed neq; tytus qui mecū erat. cū esset gentilis cōpulsus est circūcidi. sed p̄pter subintroductos falsos frēs qui subintrorierūt explorare libertatē nr̄am quā habemus in xp̄o ihu: ut nos in seruitutē redigerent. Quib⁹ neq; ad horam cessimus subiectioni: ut ueritas euangelij permaneat apud uos. Ab hīs autē qui uidebant esse aliquid quales aliquando fuerint: nichil mea refert. Deus p sonā hoīs nō accipit. Mihi enī q̄ uidebant ee aliq̄d: nichil contulerūt. Sed econtra cū uidissent q̄d creditū est mihi euāgeliū p̄putij: sicut petro circūcisionis. Qui enī operatus est petro in apl̄atū circūcisionis: operatus est et mihi inter gentes. Et cū cognouissent gr̄am que data est mihi. iacobus et cephas et iohannes qui uidebantur columpne ee. dextras dederūt mihi et barnabe societatis: ut nos in gentes. ipi autē in circūcisionē: tantū ut pauperū memores essemus. Q̄d eadē solicitus fui hoc ipm facere. Cum autē uenisset cephas antiochiam. in faciē ei restiti: quia reprehensibil⁹ erat. Prius

eum quam venirent quidam ab iacobo: cum
gentibus edebat. Cum autem venissent.
subtrahebat et segregabat se. timens
eos qui ex circumcisione erant: et simu
lacioni eius consenserunt ceteri iudei: ita
ut et barnabas duceretur ab eis in illam
simulacionem. Sed cum vidissem quod non
recte ambularent ad veritatem euange
lii: dixi cephe coram omnibus. Si tu cum
iudeus sis. gentiliter et non iudaice vi
vis: quomodo gentes cogis iudaizare:
Nos natura iudei: et non ex gentibus
peccatores. Scientes autem quod non iustifi
catur homo ex operibus legis nisi per fidem
ihesu xpi: et nos in xpo ihesu credimus.
ut iustificemur ex fide xpi. et non ex
operibus legis. Propter quod ex operibus legis non
iustificabitur omnis caro. Quod si querentes
iustificari in xpo. inventi sumus et
ipsi peccatores: numquid xpus peccati minis
ter est: Absit. Si enim que destruxi hec
iterum reedifico: preuaricatorem me con
stituo. Ego enim per legem legi mortuus
sum: ut deo viuam. Xpo confixus sum
cruci. Viuo autem iam non ego: viuit
vero in me xpus. Quod autem nunc viuo
in carne. in fide viuo filii dei: qui dilex
it me et tradidit semetipsum pro me. Non
abicio gratiam dei. Si enim per legem iusti
cia: ergo xpus gratis mortuus est.

O insensati gala
the. quis vos fascinauit non
credere veritati: ante quorum
oculos ihesus xpus prescriptus est in
vobis crucifixus: Hoc solum a vobis
volo discere. Ex operibus legis spiritum acce
pistis: an ex auditu fidei: Sic stulti
estis: ut cum spiritu ceperitis. nunc carne
consummamini. Tanta passi estis sine
causa: si tamen sine causa. Qui er
go tribuit vobis spiritum et operatur vir
tutes in vobis: ex operibus legis an ex
auditu fidei: Sicut abraham credi
dit deo: et reputatum est illi ad iusticiam.
Cognoscite ergo. quia qui ex fide sunt:
hii sunt filii abrahe. Prouidens autem
scriptura quia ex fide iustificat gentes de
us: prenunciauit abrahe. quia benedicen
tur in te omnes gentes. Igitur qui ex fide
sunt: benedicentur cum fideli abraham. Quo
cumque enim ex operibus legis sunt: sub maledic
to sunt. Scriptum est enim. Maledictus omnis
qui non permanserit in omnibus que scrip
ta sunt in libro legis: ut faciat ea. Quo
niam autem in lege nemo iustificatur
apud deum: manifestum est quia iustus ex
fide viuit. Lex autem non est ex fide: sed
qui fecerit ea viuet in illis. Xpus nos
redemit de maledicto legis. factus pro
nobis maledictum: quia scriptum est. ma
ledictus omnis qui pendet in ligno: ut
in gentibus benedictio abrahe fieret in xpo
ihesu: ut pollicitacionem spiritus accipiamus
per fidem. Fratres secundum hominem dico: tamen
hominis confirmatum testamentum nemo
spernit. aut superordinat. Abrahe dicte
sunt promissiones: et semini eius. Non
dicit et seminibus quasi in multis: sed qua
si in vno et semini tuo qui est xpus. Hoc
autem dico testamentum confirmatum a
deo: que post quadringentos et trigin
ta annos facta est lex. non irritam facit
ad euacuandam promissionem. Nam si ex
lege hereditas: iam non ex promissione. A
brahe autem per repromissionem donauit
deus. Quid igitur: Lex propter transgres
siones posita est. donec veniret semen
cui promiserat: ordinata per angelos in
manu mediatoris. Mediator autem
vnius non est: deus autem vnus est. Lex
ergo aduersus promissa dei: Absit. Si
enim data esset lex que posset viuificare:
vere ex lege esset iusticia. Sed conclusit
scriptura omnia sub peccato: ut promissio
ex fide ihesu xpi daretur credentibus. Pri
us autem quam veniret fides. sub lege
custodiebamur: conclusi in eam fi
dem que reuelanda erat. Itaque lex pe
dagogus noster fuit in xpo: ut ex fide
iustificemur. At ubi venit fides: iam non
sumus sub pedagogo. Omnes enim filii
dei estis per fidem in xpo ihesu. Quicum

q̄ enī in xp̄o baptizati estis: xp̄m in
duistis. Non est iudeus neq; grecus:
nō est seruus neq; liber: non est mas
culus neq; femīa. Omnes enī uos v
nū estis in xp̄o ihu. Si autē uos xp̄i:
ergo abrahe semen estis. scd̄m ꝓmissi
onem heredes. IIII
Dico autē. Quāto tempe heres
ꝑuulus est. nichil differt a ser
uo cum sit dn̄s oīm: sed sub tutoribus
et actoribꝫ est usq; ad p̄finitū tempus
a patre. Ita et nos cū ēēmus ꝑuuli:
sub elementis mūdi eram⁹ seruientes.
At ubi uenit plenitudo temꝑis. misit
deus filiū suū fc̄m ex muliere. fc̄m sb̄
lege: ut eos qui sub lege erant redi
meret: ut adopcionē filioꝝ recipem⁹.
Quī autē estis filij: misit deus sp̄m
filij sui in corda nr̄a clamantē abba
pater. Itaq; iam non est seruus: sed
filius. Qd̄ si filius: et heres ꝑ deum.
Sed tūc quidē ignorantes deum: hijs
qui natura non sūt dij seruiebatis. Nūc
autē cū cognoueritis deū. ymo cogni
ti sitis a deo: quomō cōuertimī iterū
ad infirma et egena elementa. quibꝫ
denuo seruire uultis: Dies obseruatis
et menses. et tempa et annos. Timeo
uos: ne forte sine causa laborauerim
in uobis. Estote sicut ego: quia et ego
sicut uos. Fr̄es. obsecro uos: nichil me
lesistis. Scitis autē quia ꝑ infirmita
tem carnis euangelizaui uobis iam
pridē: et temptacionē ur̄am in carne
mea nō spreuistis neq; respuistis: sed
sicut angelū dei excepistis me. sicut
xp̄m ihm. Ubi est ergo bt̄itudo ur̄a: Tes
timoniū enī ꝑhibeo uob̄: quia si fieri
posset. oclos ur̄os eruissetis et dedisse
tis michi. Ergo īimicus uobis factus
sum. Verū dicens uobis: Emulantur
uos non bene: sꝫ excludē uos uolunt.
ut illos emulemī. Bonū autē emula
mī in bono semꝑ: et non tantū cū pre
sens sū apud uos. Filioli mei quos ite
rū ꝑturio: donec formetur xp̄us in uo
bis. Vellem autē esse apud uos modo
et mutare uocem meam: qm̄ cōfun
dor in uobis. Dicite michi qui sub le
ge uultis ēē. Legem non legistis: Scp̄
tum est enī. qm̄ abraham duos filios
habuit: unū de ancilla et unū de libe
ra. Sed qui de ancilla: scd̄m carnē na
tus est. Qui autē de libera: ꝑ rep̄mis
sionē. Que sūt ꝑ allegoriam dicta. Hꝫ
enī sunt duo testamenta. Unū quidē
in monte syna in seruitutē generās:
que est agar. Syna enī mons ē in
arabia. qui cōiūctus est ei que nūc ē
ihrlm: et seruit cū filijs suis. Illa aūt
que sursū est ihrlm libera est: que ē
mater nr̄a. Scriptū est enī. Letare ste
rilis que nō paris: erūpe et clama q̄
nō ꝑturis: quia multi filij deserte. ma
gis q̄ eius que habet uirū. Nos autē
fratres. scd̄m ysaac ꝓmissionis filij su
mus. Sed quomō tunc qui scd̄m car
nem natus fuerat ꝑsequebat̄ eū qui
scd̄m sp̄m: ita et nunc. Sed quid dicit
scriptura: Eice ancillam et filiū eius.
Non enī heres erit filius ancille: cū
filio libē. Itaq; fr̄es: non sum⁹ ancil
le filij. sed libere. Qua libertate: xp̄s
nos liberauit V
State et nolite iterū iugo ser
uitutis contineri. Ecce ego pau
lus dico uobis: qm̄ si circūcidamī xp̄s
uobis nichil proderit. Testificor autē
rursū omī honū circūcidenti se: qm̄
debitor est uniuerse legis faciēde. Eua
cuati estis a xp̄o. Qui in lege iustifi
camī: a gr̄a excidistis. Nos enī sp̄ū
ex fide spem iusticie expectam⁹. Nam
in xp̄o ihu neq; circūcisio aliquid ua
let neq; ꝓpuciū: sed fides que ꝑ carita
tem opatur. Currebatis bene. Quis
uos fascinauit ueritati nō obedire:
Nemī consenseritis. Psuasio nō est
ex eo qui uocauit uos. Modicū fermen
tū totam massā corrūpit. Ego confi
do in uobis in dn̄o: qd̄ nichil aliud sa
pietis. Qui autē conturbat uos: por

trabit iudiciū quicūq; est ille. Ego aut̄ fratres si circūcisionē adhuc predico: quid adhuc persecutionē patior? Ergo euacuatū est scandalū crucis. Vtinā & abscidantur: qui uos conturbāt. Vos enī in libertatem uocati estis fratres: tantū ne libertatē in occasionē detis carnis: sz p caritatē seruite inuicē. Omis enī lex in uno sermone īpletur. Diliges proximū tuū sicut teipm. Qd si inuicem mordetis et comeditis: uidete ne ab inuicem consumamini. Dico aut̄. Spū ambulate: et desideria carnis nō perficietis. Caro enī concupiscit aduersus spm: spūs aut̄ aduersus carnē. Hec enī sibi inuicem aduersant̄: ut nō quecūq; uultis illa faciatis. Qd si spū ducimini: nō estis sub lege. Manifesta aut̄ sunt opa carnis: que sūt fornicatio. immūdicia. luxuria. ydolor seruitus. uenefica. inimicie. contentiones. emulationes. ire. rixe. dissensiones. secte. inuidie. homicidia. ebrietates. comessationes. et his similia: que predico uobis sicut predixi: quōm qui talia agūt regnū dei nō consequent̄. Fructus aut̄ spūs est: caritas. gaudiū. pax. patientia. longanimitas. bonitas. benignitas. mansuetudo. fides. modestia. continentia. castitas. Aduersus huiūmodi non est lex. Qui aut̄ sūt xpi: carnē suā crucifixerūt cū uitiis et concupiscentiis. Si uiuim⁹ spū: spū et ambulem⁹. Non efficiamur inanis glorie cupidi: inuicem prouocantes. inuicē inuidentes.

Fratres et si preoccupatus fuit homo in aliquo delicto: uos qui spirituales estis. huiūmodi instruite in spū lenitatis. Considerans teipm: ne et tu tēpteris. Alter alterius onera portate: et sic adimplebitis legem xpi. Nam si quis existimat se aliquid esse cū nichil sit: ipe se seducit. Opus aut̄ suū probet unusquisq;: et sic in semetipo tantū gloriā habebit. et nō in alio. Unusquisq; enī onus suū portabit. Cōmunicet aut̄ is qui catechizatur uerbo: ei qui se catechizat in omibus bonis. Nolite errare: deus nō irridet̄. Que enī seminauerit homo: hec et metet. Qui qui seminat in carne sua: de carne et metet corruptionē. Qui aut̄ seminat in spū: de spū metet uitā eternā. Bonū aut̄ facientes: nō deficiamus. Tempore enī suo metem⁹ non deficientes. Ergo dum tempus habem⁹ operemur bonū ad omes: maxime aut̄ ad domesticos fidei. Videte qualibz his scripsi uobis mea manu. Quicūq; enī uolunt placere in carne: hi cogūt uos circūcidi tantū ut crucem xpi persecutionē non patiant̄. Neq; enī qui circūcidunt legē custodiūt: sed uolūt uos circūcidi. ut in carne uestra glorientur. Mihi aut̄ absit gloriari. nisi in cruce dni nri ihu xpi: p quē mihi mundus crucifixus est et ego mundo. In xpo enī ihu. neq; circūcisio aliquid ualet neq; ppucium: sed noua creatura. Et quicūq; hanc regulam secuti fuerint: pax sup illos et misericordia. et sup isl dei. De cetero nemo mihi molestus sit. Ego enī stigmata dni ihu in corpe meo porto. Gracia dni nri ihu xpi cū spū uro fres amen.

Explicat epla ad galathas. Incipit argumentū in epla ad ephesios.

Ephesij sūt asiani. Hi accepto uerbo ueritatis plenissime in fide. Hos collaudat apls scribens eis a roma de carcere p tychicum diaconem.

Explicat argumentū. Incipit epla ad ephesios.

Paulus apls xpi ihu per uoluntatem dei: sanctis omibz qui sūt ephesi. et fidelibus in xpo ihu. Gracia uobis et pax a deo pre nro et dno ihu xpo. Benedictus deus et pater dni nri ihu xpi: qui benedixit nos in omi bene

dcione spiritali in celestibz in xpo: sicut
elegit nos in ipo ante mundi constitu
cionē. ut eēm⁹ sci et imaculati in con
spcu eius in caritate. Qui pdestinauit
nos in adopcionē filior p ihm xpm in
ipm scdm ppositū uoluntatis sue i lau
dem glorie gracie sue. in qua gratifica
uit nos in dilcō filio suo: in quo habe
mus redempcionē p sanguinē eius remis
sionē pccor. scdm diuicias gracie eius
que suphabūdauit in nobis in omi sa
piencia et prudencia: ut notū faceret nob
sacramentū uolūtatis sue. scdm bene
placitū eius qd ppositū in eo in dispen
sacione plenitudinis tēpor. instaurare
omia in xpo que in celis et que in tra
sūt in ipo. In quo eciā sorte uocati sum⁹
pdestinati scdm ppositū eius. qui omia
opatur scdm conciliū uolūtatis sue: ut
sim⁹ in laudem glorie eius qui ante spa
uim⁹ in xpo. In quo et uos cum audis
setis uerbū ueritatis euangeliū salutis
uē: in quo et credentes signati estis spū
pmissionis scō. qui est pignus hedita
tis uē in redempcionē acquisicōnis in
laudē glorie ipius. Pterea et ego audiēs
fidem uēam que est in xpo ihu. et dilcio
nem in omes scōs. non cesso grās agēs
pro uobis memoriā uri faciens in oroi
bus meis: ut deus dni nri ihu xpi. pr
glorie det uobis spm sapiēcie et reuela
cionis in agnicione eius. illuīatos o
culos cordis uri: ut sciatis que sit spes
uocacionis eius. que diuicie glorie he
ditatis eius in scis. et que sit supemi
nens magnitudo uirtutis eius in nos
qui credim⁹ scdm opacionē potencie
uirtutis eius. quā opatus est in xpo
suscitans illum a mortuis. et constitu
ens ad dexterā suā in celestibz. sup om
nem principatū et ptātem et uirtutē
et dnacionē. et omē nomē qd nomīa
tur nō solū in hoc seculo sed eciā in fu
turo. Et omia subiecit sub pedibz eius:
et ipm dedit caput sup omnē ecclīam
que est corpus ipius plenitudo ei⁹: qui
omia in omibz adimpletur. II

Et uos cū essetis mortui delic
tis et peccatis uris. in quibz
aliqn ambulastis scdm secu
lū mundi hui⁹ scdm principē ptātis ae
ris hui⁹ spiritus. qui nūc opatur in
filios diffidencie: in quibz et nos om
nes aliqn cōuersati sum⁹ in desideriis
carnis nre. facientes uolūtatē carnis
et cogitacionū: et eram⁹ natura filii i
re sicut et ceteri. Deus autē qui diues
est in mia. ppter nimiā caritatē suā q
dilexit nos cū eēmus mortui peccatis.
cōuiuificauit nos xpo. cui⁹ grā estis sal
uati: et conresuscitauit et consedē fecit
in celestibz in xpo ihu: ut ostenderet in
seculis supuenientibz habūdantes diui
cias gracie sue in bonitate sup nos in
xpo ihu. Gracia eni saluati estis p fidē:
et hoc non ex uobis. Dei eni donū est:
non ex opibz ut ne quis glorietur. Ip
sius eni sum⁹ factura creati in xpo ihe
su in opibz bonis: que ppauit deus ut
in illis ambulem⁹. Pter qd memores
estote qd aliqn uos gentes eratis i car
ne. qui dicimī ppuciū. ab ea que dicit
circūcisio in carne manufcta: quia era
tis illo tempe sine xpo. alienati a cōu
sacione isrl. et hospites testamentor.
pmissionis spem non habentes. et si
ne deo in hoc mundo. Nūc autē in xpo
ihu uos qui aliquādo eratis longe:
facti estis ppe in sanguīe xpi. Ipe eni
est pax nostra qui fecit utraqz unū:
et mediū pietem macerie soluēs inimi
cicias in carne sua. legem mandato
rū decretis euacuans. ut duos condat
in semetipo in unū nouū hoīem. faci
ens pacem. ut reconciliet ambos in
uno corpe deo. p crucē interficiens inimi
cicias in semetipo. Et ueniens euan
gelizauit pacē uobis qui longe fuis
tis. et pacem hijs qui prope: qm per
ipm habem⁹ accessū ambo in uno
spū ad patrē. Ergo iam non estis hos
pites et aduene: sed estis ciues scōrū

et domestici dei. supedificati sup fun
damentū aplor et pphar. ipo summo a
gulari lapide xpo ihu. In quo omis e
dificacio constructa crescit in templū
scm in dno. In quo et uos coedificamī
in hitaculū dei in spū scō. III

Huius rei gracia ego paulus
vinctus xpi ihu. pro uob gen
tibus. si tamen audistis dispē
sacionē grē dei. que data est mi in uo
bis: qm scdm reuelacionē notū mi
fcm est sacramentū sicut supra scripsi
in breui. pro ut potestis legentes intel
ligere prudenciā meā in misterio xpi:
qd aliis generacōnibz non est agni
tū filiis hoim. sicuti nūc reuelatū est
sanctis aplis eius et pphetis in spiritu.
esse gentes cohedes et concorpales et cō
pticipes pmissionis in xpo ihu. p euā
geliū cui fcus sum mister scdm donū
grē dei que data est mi. scdm opacionē
virtutis eius. Michi oim scor mimo
data est grā hec in gentibz euangeliza
re inuestigabiles diuicias xpi. et illumina
re omes. que sit dispensacio sacramē
ti absconditi a seculis in deo. qui omi
a creauit: ut innotescat principibz et po
testatibz in celestibz p ecclam multifor
mis sapiencie dei. scdm pfinicionē sclo
rū. quā fecit deus in xpo ihu dno nro:
in quo habem fiduciā et accessū in cō
fidencia p fidem eius. Pter qd peto ne
deficiatis in tribulacōnibz meis p uob:
que est gloria nra. Huius rei gracia
flecto genua mea ad patrē dni nri ihu
xpi. ex quo omis paternitas in celis et i
terra nominat: ut det uobis scdm diui
cias glorie sue uirtutē corroborari per
spm eius in interiori hoie. habitare
xpm p fidē in cordibz uris. In caritate
radicati et fundati: ut possitis compre
hendere cū omibz scis que sit latitudo et
longitudo et sublimitas et pfundum.
Scire eciā supeminētem sciencie cari
tatem xpi: ut impleamī in omnem
plenitudinē dei. Ei autē qui potēs est
omia facere suphabundant qm peti
mus aut intelligim scdm virtutē que
opatur in nobis: ipi gloria in ecclia et
in xpo ihu in omes generaciones secu
li seculorum amen. IIII

Obsecro itaq uos ego vinctus
in dno: ut digne ambuletis
uocacione qua uocati estis. cū
omi humilitate. et mansuetudine: cū
paciencia supportantes inuicē in carita
te. Solliciti seruare vnitatē spus: in
vinculo pacis. Vnū corpus et vnus
spus: sicut uocati estis in vna spe uoca
cionis ure. Vnus dns. vna fides: vnū
baptisma. Vnus deus et pater oim:
qui sup omes. et p omia. et in omibz
nobis. Vnicuiq autē nrm data ē gra
cia: scdm mensurā donacionis xpi.
Pter qd dicit. Ascendens in altū. capti
uam duxit captiuitatē: dedit dona ho
minibz. Qd autē ascendit. quid est nisi
quia et descendit primū in inferiores p
tes terre: Qui descendit. ipe est et qui as
cendit sup omes celos: ut adimpleret
omia. Et ipe dedit quosdam quidē a
postolos. quosdā autē pphetas. alios ue
ro euangelistas. alios autē pastores
et doctores ad cōsūmacionē sanctorū.
in opus misterij in edificacionē cor
poris xpi: donec occurram omes in
vnitatē fidei et agnicionis filij dei in
virū pfcm in mensurā etatis plenitu
dinis xpi: ut iam nō simus puuli fluc
tuantes. et circūferamur omni uento
doctrine. in nequicia hoim. in astuci
a. ad circūuencionē erroris. Veritatē
autē facientes in caritate: crescam
in illo p omia qui est caput xpus. Ex
quo totū corpus cōpactū et cōnexum
p omnē iuncturā subministracōnis. secū
dū opacionē in mensurā vnicuiusq mē
bri: augmentū corpis facit in edifica
cionē sui in caritate. Hoc igit dico et
testificor in dno: ut iam non ambu
letis sicut gentes ambulant in vani
tate sensus sui. tenebris obscuratū

habentes uicellam: alienati a uita de
i pigoraciam que est in illis, ppter ce
catatem cordis ipoy. Qui desperantes:
semetipos tradiderut impudicie in ope
acoem immundicie omis in auaricia. Vos
aute no ita didicistis xpm: si tamen il
lum audistis et in ipo edocti estis. sicut
ueritas est in ihu. Deponite uos secm
pristinam conuersacoem ueterem hoiem: q
corrumpitur secm desideria erroris. Re
nouamini aute spu mentis ure: et indu
ite nouum hominem qui secm deum creatus e
in iustitia et sctate ueritatis. ppter qd
deponentes mendacium. loquimini ueritate
unusquisq cum proximo suo: quia sumus
inuicem membra. Iracamini: et nolite pec
care. Sol no occidat sup iracundia uestra.
Nolite locum dare dyabolo. Qui
furabatur: iam non furet. Magis aut
laboret operando manibz suis qd bonum
est: ut habeat unde tribuat necessitati
tem patienti. Omis sermo malus ex
ore uro non procedat: sed si quis bonus
est ad edificacoem fidei. ut det gram
audientibz. Et nolite contristare spm
scm dei: in quo signati estis in die redem
cionis. Omis amaritudo et ira et indig
nacio et clamor et blasphemia tollatur
a uobis cum omni malicia. Estote aute
inuicem benigni misericordes: donan
tes inuicem. sicut et deus in xpo dona
uit uobis.

Estote ergo imitatores dei sicut
et filii karissimi: et ambulate in di
lacoe. sicut et xps dilexit nos: et tra
didit semetipm pro nob oblacoem et
hostiam deo in odorem suauitatis. Fornica
cio aute et omis immundicia. aut auari
cia. nec nominetur in uobis sicut decet
sanctos: aut turpitudo. aut stultiloqui
um. aut scurrilitas que ad rem non pti
net: sed magis gratiarum actio. Hoc enim
scitote intelligentes: qd omis fornica
tor aut immundus. aut auarus qd est ydolo
seruitus. non habet hereditatem in regno
xpi et dei. Nemo uos seducat inanibus
uerbis. Propter hec enim uenit ira dei in
filios dissidencie. Nolite ergo effici p
cipes eorum. Eratis enim aliquando tene
bre: nunc autem lux in dno. Vt filii lucis
ambulate. Fructus enim lucis est in om
bonitate et iustitia et ueritate: probantes
quid sit beneplacitum deo. Et nolite
communicare operibz infructuosis tene
brarum: magis autem redarguite. Que
enim in occulto fiunt ab ipis: turpe est
et dicere. Omnia autem que arguuntur:
a lumine manifestantur. Omne enim qd
manifestatur: lumen est. Propter qd di
cit. Surge qui dormis. et exurge a mor
tuis: et illuminabit tibi xps. Videte ita
que fratres. quomodo caute ambuletis: non
quasi insipientes sed ut sapientes: re
dimentes tempus. quoniam dies mali sunt.
Propterea nolite fieri imprudentes: sed intel
ligentes que sit uoluntas dei. Et nolite
inebriari uino in quo est luxuria: sed
implemini spu. loquentes uobismetipis
in psalmis. et ymnis et canticis spualibz:
cantantes et psallentes in cordi
bus uris dno. Gracias agentes semp
pro omnibz in nomine dni nri ihu xpi. deo
et patri. Subiecti inuicem in timore xpi.
Mulieres uiris suis subdite sint sicut
dno: quoniam uir caput est mulieris sicut
xps caput est ecclie: ipe saluator cor
poris eius. Sed sicut ecclia subiecta est
xpo: ita et mulieres uiris suis in om
nibz. Uiri diligite uxores uras sicut
et xps dilexit eccliam. et seipm tra
didit pro ea ut illam sanctificaret mun
dans lauacro aque in uerbo uite: ut
exhibeat ipe sibi gloriosam eccliam no
habentem maculam neq rugam. aut
aliqd eiusmodi: sed ut sit sancta et im
maculata. Ita et uiri debent diligere
uxores suas ut corpora sua. Qui suam
uxorem diligit: seipm diligit. Nemo
enim unquam carnem suam odio habuit: sed
nutrit et fouet eam sicut et xps ec
clesiam: quia membra sumus corporis
eius. de carne eius et de ossibz eius.

Pter hoc relinquet homo patrē ⁊ ma
trem suā. et adherebit uxori sue: et erūt
duo in carne una. Sacramentū hoc
magnū est. Ego autē dico. in xp̄o et
in ecclia. Verūptū et uos singuli unus
quisq; suā uxorē. sicut seipm̄ diligat.
Uxor autē timeat uirū suū. VI

Filij obedite p̄ntibz ur̄is ī dn̄o.
Hoc eiū iustū est. Honora
p̄rem tuū et matrē. qd̄ est pri
mū mandatū in p̄missione: ut bene
sit tibi et sis longeuus sup̄ t̄ram. Et
patres nolite ad iracūdiam p̄uocare fili
os ur̄os: sed educate illos in disciplina
et in correpcione dn̄i. Serui obedite do
minis carnalibz cū timore et tremore
in simplicitate cordis ur̄i. sicut xp̄o: nō
ad oculū seruientes q̄i hoībus placen
tes: sed ut serui xp̄i facientes uolūta
tem dei ex aīmo. cū bona uoluntate.
seruientes sicut dn̄o et nō hom̄ibus.
Scientes qm̄ unusquisq; qd̄cūq; fecerit
bonū. hoc p̄cipiet a dn̄o: siue seruus
siue liber. Et uos dn̄i eadē facite illis.
remittentes minas: scientes q̄a et illo
rū et ur̄ dn̄s est in celis: et p̄sonarū ac
cepcio nō est apud deū. De cetero fr̄es
confortamī in dn̄o: et in potencia vir
tutis eius. Induite uos armaturam
dei: ut possitis stare adūsus insidias
dyaboli. Quia nō est nobis collucta
cio adūsus carnē et sanguinē: sed ad
uersus principes et p̄tātes. aduersus
mūdi rc̄ores tenebrar̄ harū. cont̄ spiri
talia neq̄cie in celestibz. Pt̄ea accipite
armaturā dei: ut possitis resistē in die
malo et in om̄ibz p̄fc̄i stare. State er
go succincti lūbos ur̄os in ueritate: et
induti loricā iusticie. et calciati pedes
in p̄paracionē euangelij pacis. In oībus
sumentes scutū fidei: in quo possitis oī
a tela nequissimi ignea extinguē. Et
galeam salutis assumite: et gladiū
sp̄us qd̄ est uerbū dei. Pomnē orōnē
et obsecracionē. orantes omī tempe ī
sp̄u. et in ip̄o vigilantes in omī instā
cia et obsecracione pro om̄ibz sc̄is et p̄
me: ut detur m̄ sermo in ap̄cione oris
mei. cū fiducia notū facē misteriū eu
angelij. pro quo legacione fungor in
cathena. ita ut in ip̄o audeam p̄ut op̄
tet me loqui. Ut autē et uos sciatis q̄
circa me sunt. qd̄ agam. om̄ia uota
uobis faciet tyticus karissim⁹ fr̄ et fide
lis mīster in dn̄o: quē misi ad uos in
hocip̄m. ut cognoscatis que circa nos
sunt. et consolent̄ corda ur̄a. Pax fr̄i
bus et caritas cū fide a deo patre et dn̄o
ihu xp̄o. Gracia cū om̄ibz qui diligūt
dn̄m ur̄m ihm̄ xp̄m in incorrupcione
amen. Explicit epl̄a ad ephesios. In
cipit argumentū ī epl̄a ad philippen.

Philippenses sunt macedones
Hij accepto uerbo ueritatis
p̄stiterūt in fide: nec recepe
runt falsos apl̄os. Hos col
laudat apl̄us: scribens eis a roma de
carcere p̄ epafroditū. Explicit argu.
Incipit epl̄a ad philippenses.

Paulus et thymo
theus serui ihu
xp̄i: om̄ibz sc̄is
in xp̄o ihu qui
sūt philippis cū
ep̄is et dyaconi
bus. Gracia uo
bis et pax a deo
p̄rē nr̄o et dn̄o
ihu xp̄o. Gr̄as ago deo meo in oī mēo
ria ur̄i semp̄ in cūctis orōibz meis pro
om̄ibz uobis. cū gaudio dep̄cacionē faci
ens sup̄ cōmunicacionē ur̄am in euan
gelio xp̄i a p̄ma die usq; nūc: confidēs
hocip̄m. quia qui cepit in uob̄ opus bo
nū p̄ficiet usq; in diem xp̄i ihu. Sicut
est michi iustū hoc sentire pro om̄ibz
uobis: eo qd̄ habeam uos in corde et in
vinculis meis et in defensione et confir
macione euangelij. socios gaudij mei
om̄s uos ēē. Testis eiū m̄ est deus: quo
mō cupiā uos om̄es in visceribz ihu xp̄i.
Et hoc oro. ut caritas ur̄a magis ac

magis habūdet in sacīa. et in oīb; sen
su: ut pbens pcora ut sias sinceres &
sine offensa in diem xpi. repleti fructu
iustitie p ihm xpm in gloriā et laudē
dei. Idcirc autē uos uolo scīes. que circa
me sūt. magis ad pfectū uenerūt euā
gelij: ita ut uincula mea manifesta
fierent in xpo. in oī pretorio. et in cete
ris oīb;: ut plures e fīb; in dño cō
fidentes in uinculis meis. habūdantio
us auderent sine timore uerbū dei lo
qui. Quidā quidē et ppter īuidiā et cō
tentionē. quidā autē et pp bonā uolū
tatem xpm pdicant: quidā ex caritā
te. scientes quīm in defensione euāgelij
positus sum. Quidam autē ex contē
tione xpm annūciant. non sincē: ex
istimantes se suscitare pressurā vinculis
meis. Quid enī: dūmodo. siue p
occasionē siue p ueritatē xpus annū
cietur: et in hoc gaudeo: sed et gaude
bo. Scio enī qa hoc mi proueniet in sa
lutem p uestrā oratione et subministra
tionē spūs ihu xpi: secdm expectatio
nem et spem meā. quia in nullo cōfū
dar: sed in oī fiducia sicut semper
et nūc magnificabitur xpus in corpe
meo. siue p uitam siue p mortē. Mihi
enī uiuere xpus est: et mori lucrū.
Si autē uiuere in carne hoc mihi fructus o
peris est: et quid eligam ignoro. Coar
tor autē e duob;: desiderium habens. dis
solui et cū xpo esse. multo magis me
lius: permanere autē in carne necessari
um est. propter uos. Et hoc confidēs scio
quia manebo et permanebo oīb; uo
bis ad profectū uestrū et gaudiū fidei: ut
gratulatio uestra habūdet in xpo ihu
in me. p meū aduentū iterū ad uos.
Tantū digne euangelio xpi conuersa
mini: ut siue cū uenero et uidero uos. si
ue absens audiam de uob. qa statis
in uno spū unanimes. collaborantes
fidei euangelij: et in nullo terreamini ab
aduersariis. que est illis causa pditio
nis. uobis autē salutis. Et hoc a deo:
quia uobis donatū est pro xpo non so
lū ut in eū credatis: sed ut etiā pro illo
patiamini. idem certamē habentes qua
le et uidistis in me. et nūc auditis de me.

Si qua ergo consolatio in xpo. si qd solacij cari
tatis. si qua societas spūs. si
qua uiscera miserationis: implete
gaudiū meū ut idem sapiatis. eandē
caritatē habentes. unanimes idipm
sentientes. Nichil p contentionē neq; p
uanā gloriā: sed in humilitate superiores
sibi inuicem arbitrantes. Non que sua
sunt singuli considerantes: sed ea que
alior. Hoc enī sentite in uob: qd et in
xpo ihu. Qui cū in forma dei esset. non
rapinā arbitratus est esse se equalē deo:
sed semetipm exinaniuit formā serui
accipiens. in similitudinē hominū factus
et habitu inuentus ut homo. Humiliauit
semetipm factus obediens usq; ad
mortē: mortē autē crucis. Propter qd et
deus illū exaltauit. et donauit illi no
men qd est sup omē nomē: ut in nomi
ne ihu omne genu flectatur. celestium terrestrium
et infernor. Et omnis lingua confiteatur
quia dns ihus xpus in gria est dei
patris. Itaq; karissimi mei sicut semp obe
distis non ut in presentia mea tm: sed mul
to magis nūc in absentia mea. cum me
tu et timore uestram salutē operamini. De
us est enī qui operatur in nobis et uelle
et perficere: pro bona uoluntate. Omnia
autē facite sine murmurationibus et he
sitationibus: ut sitis sine querela et sim
plices filij dei. et sine reprehensione. in
medio nationis praue et peruerse. inter
quos lucetis sicut luminaria in mundo.
uerbū uite continentes ad gloriā me
am in die xpi: quia non in uacuū cucur
ri neq; in uacuū laboraui. Sed et si im
molor sup sacrificiū et obsequiū fidei
uestre: gaudeo et congratulor oīb; uo
bis: idipm autē et uos gaudete: et con
gratulamini mihi. Spero autē in dño
ihu thymotheū cito me mittere ad uos:

ut et ego bono animo sim. cognitis que
circa uos sunt. Neminem enim habeo tam
unanimem: qui sincera affectione pro uobis
sollicitus sit. Omnes enim sua querunt:
non que sunt xpi ihesu. Experimentum autem
eius cognoscite: quoniam sicut patri filius
mecum seruiuit in euangelio. Hunc igitur
spero me mittere ad uos: mox ut uidero
que circa me sunt. Confido autem in domino:
quoniam et ipse ueniam ad uos cito. Necessa
rium autem existimaui epafroditum fratrem
et cooperatorem et commilitonem meum. uestrum
autem apostolum. et ministrum necessitatis mee
mittere ad uos: quoniamquidem omnes uos de
siderabat et mestus erat. propterea quod au
dieratis illum infirmatum. Nam et infir
matus est usque ad mortem: sed deus mis
tus est eius. Non solum autem eius: uerum
etiam et mei: ne tristiciam super tristiciam
haberem. Festinancius ergo misi illum:
ut uiso eo iterum gaudeatis et ego sine
tristicia sim. Excipite itaque illum cum
omni gaudio in domino: et eiusmodi cum ho
nore habetote: quoniam propter opus xpi usque
ad mortem accessit: tradens animam suam.
ut impleret id quod ex uobis deerat erga me
um obsequium.

De cetero fratres mei. gaudete in domino.
Eadem uobis scribere michi qui
dem non pigrum: uobis autem necessari
um. Videte canes: uidete malos opa
rios: uidete concisionem. Nos enim sumus
circumcisio qui spiritu deo seruimus: et glo
riamur in xpo ihesu. et non in carne fiduci
am habentes: quamquam ego habeam con
fidenciam in carne. Si quis alius uide
tur confidere in carne: ego magis cir
cumcisus octaua die ex genere israel de tribu
benyamin. hebreus ex hebreis. secundum
legem phariseus. secundum emulacionem perse
quens ecclesiam dei. secundum iusticiam que
in lege est conuersatus sine querela. Sed que
mihi fuerunt lucra: hec arbitratus sum propter
xpm detrimenta. Verumptamen existimo omni
a detrimentum esse propter eminentem scien
ciam ihesu xpi domini mei: propter quem omnia

detrimentum feci et arbitror ut stercora.
ut xpm lucrifaciam. et inueniar in illo
non habens meam iusticiam que ex lege
est. sed illam que ex fide est xpi. que ex
deo est iusticia in fide. ad cognoscendum
illum. et uirtutem resurrectionis eius. et socie
tatem passionis illius. configuratus
morti eius. si quo modo occurram ad re
surrectionem que est ex mortuis: non quod iam
acceperim. aut iam perfectus sim. Sequor
autem: si comprehendam in quo et comprehen
sus sum a xpo ihesu. Fratres ego me non arbi
tror comprehendisse. Unum autem que qui
dem retro sunt obliuiscens. ad ea uero
que sunt priora extendens meipsum: ad des
tinatum persequor ad brauium superne uoca
cionis dei in xpo ihesu. Quicumque ergo per
fecti sumus: hoc senciamus. Et si quid aliter
sapitis: et hoc uobis deus reuelauit. Ve
rumptamen ad quod peruenimus: ut idem sapia
mus. et in eadem permaneamus regula.
Imitatores mei estote fratres: et obserua
te eos qui ita ambulant sicut habetis
formam nostram. Multi enim ambulant
quos sepe dicebam uobis: nunc autem
et fleus dico inimicos crucis xpi: quorum
finis interitus. quorum deus uenter est.
et gloria in confusione ipsorum qui terre
na sapiunt. Nostra autem conuersacio in
celis est. Unde etiam saluatorem expec
tamus dominum ihesum xpm: qui reforma
bit corpus humilitatis nostre configura
tum corpori claritatis sue. secundum operacio
nem qua possit etiam subicere sibi omnia.

Itaque fratres mei knum
et desiderantissimi gaudium meum et co
rona mea: sic state in domino knum. Eucho
diam rogo et sinthicen deprecor idipsum
sapere in domino. Etiam rogo et te germa
ne compar: adiuua illas que mecum
laborauerunt in euangelio cum clemente
et ceteris adiutoribus meis: quorum nomina
sunt in libro uite. Gaudete in domino sem
per: iterum dico gaudete. Modestia uestra
nota sit omnibus hominibus: dominus prope est.
Nichil solliciti sitis: sed in omni oratione

et obsecracone cū grāz actone. petā
ones uē ñotescant apud deum. Et pax
dei que exsuperat omnē sensū: custodiat
corda uestra et intelligencias uras. ī xpo
ihu. De cetero frēs quecūq; sūt uera. que
cūq; pudica. quecūq; iusta. quecūq; scā.
quecūq; amabilia. quecūq; bone fame.
si qua uirtus. si qua laus disciplne: hec
cogitate que et didicistis et accepistis et
audistis et uidistis in me. Hec agite:
et deus pacis erit uobiscū. Gauisus sum
autē in dño uehemēter: quū tandē aliq
quū refloruistis pro me sentire sicut et
sentiebatis. Occupati autē eratis. Non
quasi propter penuriā dico. Ego enī didi
ci in quibz sum sufficiens esse. Scio et
humiliari: scio et habundare. Ubiq; et in
omnibz instructus sū: et saciari et esuri
re. et habundare et penuriam pati. Oīa
possū in eo qui me confortat. Veruptā
bene fecistis cōmunicantes tribulacōi
mee. Scitis autē et uos philippenses qd
in principio euangelij quū profectus sū a
macedonia. nulla mihi ecclia cōmu
nicauit in racone dati et accepti. nisi
uos sola: quia et thessalonicam semel
et bis in usū mihi misistis. Non quia
quero datū: sed requiro fructū habun
dantē in racōne uīa. Habeo autē omnia:
et habundo. Repletus sum acceptis ab
epaphrodito. que misistis in odorem sua
uitatis. hostiam acceptam et placentē
deo. Deus autē meus impleat omne
desiderū uīm secdm diuicias suas in
gloria in xpo ihu. Deo autē et patri
nō gloria: in secula seculoz amen. Salu
tate omnē scm in xpo ihu. Salutant uos
qui mecū sūt frēs. Salutant uos omēs
scī: maxime autē qui de domo cesaris
sūt. Gracia dni nī ihu xpi cū spū uro
amen. Explicit epla ad philippenses.

Incipit argu" in epla ad colosenses.

Colosenses et hy sunt laodi
censes sūt asiani. Et ipi pre
dicti erant a pseudo apls.
Nec ad hos accessit ipe apls:
sed et hos p epistam corrigit. Audierūt et
uerbū ab epaphra: qui et ministerū me
os accepit. Ergo aplus iam ligatus scri
bit eis ab epheso p tychicū diaconem. Ex
plicit argume". Incipit epla ad Co
lossenses.

Paulus apostolus xpi ihu per
uolūtatem dei. et timotheus
frater: hys qui
sūt colosis scīs
et fidelibz frib⁹
in xpo ihu. Gra
cia uobis et pax a deo pē nrō. Grās agi
mus deo et patri dñi nri ihu xpi semp p
uobis orantes: audientes fidem uram in
xpo ihu. et dilacōnē quā habetis in scos
omnes, propter spem que reposita ē uob
in celis. quā audistis in uerbo ueritā
tis euangelij. qd̄ pruenit ad uos sicut
et in uniuerso mundo est et fructificat
et crescit. sicut in uobis ex ea qua die
audistis et cognouistis grām dei in ueri
tate: sicut didicistis ab epafra karissi
mo conseruo nro. qui est fidelis pro uo
bis minister xpi ihu: qui etiā manifesta
uit nobis dilacōnē uram in spū. Ideo
et nos ex qua die audiuimus non cessa
mus pro uobis orantes et postulātes.
ut impleamini agnicone uoluntatis ei⁹
in omni sapencia et intellcū spuali:
ut ambuletis digne deo p omnia place
tes. in omni ope bono fructificantes. et
crescentes in scīa dei: in omni uirtute
confortati. secdm potenciā claritatis
eius in omni pacencia et longanimi
tate cū gaudio: grās agentes deo pri
qui dignos nos fecit in ptem sortis scō
rum in lumine: qui eripuit nos de pote
te tenebraz. et transtulit in regnū filij
dilacōnis sue: in quo habemus redēp
cionē et remissionē peccatoz. qui est y
mago dei invisibilis primogenitus omis
creature: quia in ipo condita sunt uni
uersa in celis et in tra. visibilia et inui

sibilia: siue throni siue dn̄aciones siue
p̄ncipatus siue ptātes. Omnia p ipm̄ ⁊
in ipo creata sunt: et ipe est ante om̄s.
et omnia in ipo constant. Et ipe est ca
put corpis eccl̄ie: qui est principiū pri
mogenitus ex mortuis. ut sit in omni
bus ipe p̄mātū tenēs: quia in ipo cō
placuit omnē plenitudinē inhabitare.
et p eum reconciliare omnia. in ipm̄ pa
cificans p sanguinē crucis eius siue q̄
in celis siue que in t̄ris sunt. Et uos
cum essetis aliqn̄ alienati et inimici se
su in opibz malis: nūc autē recōcilia
uit in corpe carnis eius p mortē exhi
bere uos scōs et īmaculatos et irrep̄he
sibiles corā ipo: si tamē p̄maneatis ī
fide fundati. et stabiles et īmobiles a
spe euangelij qd audistis. qd p̄dicatum
est in vniuersa creatura que sub celo ē:
cui⁹ fc̄us sum ego paulus mīster. qui
nūc gaudeo in passionibz pro uobis.
et adimpleo ea que desunt passionū
xp̄i in carne mea pro corpe eius qd ē
eccl̄ia: cui⁹ fc̄us sum ego mīster scdm
dispensacionē dei que data est m̄ in uo
bis. ut impleam uerbū dei. misteriū
qd absconditū fuit a seculis et gn̄aci
onibz: nūc autē manifestatū est scīs e
ius. quibz uoluit deus notas facē diui
cias glorie sacramenti hui⁹ in gentibz
qd est xp̄us in uobis spes glorie: quē
nos annūciam⁹ corripientes omnē ho
minē. et docentes omnē hoīem in om
ni sapiencia. ut exhibeam⁹ omnē hoīez
p̄fc̄m in xp̄o ihu: in quo et laboro cer
tando scdm opacionē eius quā opatur
in me in virtute.

Volo eū uos scire qualē sollici
tudinem habeam pro uob̄ et
pro hijs qui sūt laodicie. et q̄cū
q̄z non uiderūt faciē meā in carne: ut
consolentur corda ipoꝝ. instructi in ca
ritate et in om̄es diuicias plenitudinis
intellc̄us in agnicionē misterij dei pa
tris xp̄i ihu: in quo sūt om̄es thesauri
sapiencie et sciencie absconditi. Hoc aūt
dico: ut nemo uos decipiat in sublimi
tate sermonū. Nam et si corpe absens
sum: sed sp̄u uobiscū sum gaudens et
uidens ordinē ur̄m. et firmamentū ei⁹
que in xp̄o est fidei ur̄e. Sicut ergo acce
pistis xp̄m ihm dn̄m nr̄m: in ipo am
bulate radicati et supedificati in ipo ⁊
confirmati fide. sicut et didicistis. habū
dantes in illo in gr̄aꝝ actione. Videte
ne quis uos decipiat p phylosophiam
et īanē fallaciā. scdm tradicionē hoīm.
scdm elementa mūdi et non scdm xp̄m:
quia in ipo inhabitat om̄s plenitudo
diuinitatis corpalit̄: et estis in illo re
pleti qui est caput om̄s principatus
et ptātis: in quo et circūcisi estis circū
cisione non manufacta. in expoliacio
ne corpis carnis. sed in circūcisione xp̄i.
consepulti ei in baptismo: in quo et re
surrexistis p fidem opacionis dei. qui
suscitauit illū a mortuis. Et uos cum
mortui essetis in delictis et p̄pucio car
nis ur̄e. cōuiuificauit cū illo. donans
uobis omnia delicta: delens qd aduersū
nos erat cyrographū decreti qd erat cō
trariū uobis: et ipm̄ tulit de medio
affigens illud cruci: expolians princi
patus et ptātes traduxit confidenter.
palā triūphans illos in semetipo. Ne
mo ergo uos iudicet in cibo aut in po
tu. aut in p̄te diei festi aut neomenie.
aut sabbatorū: que sūt vmbra futuro
rū. corpus autē xp̄i. Nemo uos sedu
cat. uolens in hūilitate et religione ā
geloꝝ. que non uidit ambulans frus
tra inflatus sensu carnis sue: et nō te
nens caput ex quo totū corpus p nex
us et cōiunctiones subm̄istratū et con
structū crescit in augmentū dei. Si mor
tui estis cū xp̄o ab elementis hui⁹ mū
di: quid adhuc tamq̄ viuētes in mundo
de cernitis: Ne tetigeritis neq̄z gustaue
ritis neq̄z contrectaueritis: que sūt oīa
in īteritū ipo usu scdm p̄cepta et doctri
nas hoīm: que sūt rōnem quidē habē
cia sapiencie in sup̄sticione et hūilita

te. et ad non pcendū corpi: non in ho
nore aliquo ad saturitatem carnis.
Igitur si consurrexistis
cū xpo: que sursū sunt querite. ubi
xpus est in dextera dei sedens. Que sur
sum sūt sapite: nō que sup terram. Mor
tui enī estis: et uita uā abscondita ē
cū xpo in deo. Cum eī xpus apparue
rit uita uā: tūc et uos apparebitis cū
ipo in gloria. Mortificate ergo mēbra
uā que sūt sup terrā: fornicacionem
īmūdiciā. libidinē. concupiscēciā ma
lam. et auariciā que est ydolor serui
tus. Pter que uenit ira dei sup filios
incredulitatis: in quibz et uos ambu
lastis aliqn cū viueretis in illis. Nūc
autē deponite et uos omīa: iram īdig
nacionē. maliciam. blasphemiā. tur
pem sermonē de ore uro. Nolite menti
ri īuicē: exspoliantes uos uetere homi
nem cū actibz suis: et induentes nouū
eum qui renouat in agnicionē scdm
ymaginē eius qui creauit eū. Ubi nō
est gentilis et iudeus. circūcisio et ppuci
um. barbarus et scita. seruus et liber:
sed omīa et in omībz xpus. Induite
uos ergo sicut elcī dei sancti et dilcī uis
cera misericordie. benignitatē. humilita
tem. modestiā. paciam: supportantes ī
uicem. et donantes uobismetipis. Si
quis aduersus aliquē habz querelam:
sicut et dns donauit uobis. ita et uos.
Sup omīa autē hec caritatē habete:
qd est vinculū pfectionis. Et pax xpi
exultet in cordibz vris. in qua et uocati
estis in vno corpe: et grati estote. Ver
bum xpi habitet in uobis habūdanter:
in omī sapiencia docentes et cōmonen
tes uosmetipos: in psalmis et ymnis
et canticis spiritalibz. in gracia cantā
tes in cordibz uris deo. Omē qdcūqz fa
citis in uerbo aut in ope: omīa in noīe
dnī nri ihu xpi facite. grās agentes dō
et pri p ipm. Mulieres subdite estote vi
ris: sicut optet in dno. Viri diligite ux
ores: et nolite amari eē ad illas. Filij

obedite pntibz p omīa. Hoc enī placitū
est in dno. Patres nolite ad indignaci
onem puocare filios uros: ut nō pusil
lo aīmo fiant. Serui obedite p omnia
dnis carnalibz: nō ad oculū seruiētes
quasi hominibz placentes: sed in simpli
citate cordis timentes dnm. Qdcūqz
facitis ex aīmo opanū sicut dno et nō
hominibz: sciētes qd a dno accipietis re
tribucionē hereditatis. Dno xpo serui
te. Qui enī īiuriam facit: recipiet id
qd inique gessit. Et nō est psonar ac
ceptio apud deum.

Domini qd iustū est et equū ser
uis pstate: scientes qm et uos
dnm habetis in celo. Orōni
instate: uigilantes in ea in grār acti
one. Orantes simul et pro nobis: ut
deus apiat nobis ostiū sermonis ad
loquendū misteriū xpi: ppter qd eciā
vinctus sum. ut manifestem illud. ita
ut oportet me loqui. In sapiencia am
bulate ad eos qui foris sūt: tēpus redi
mentes. Sermo uester semp in gracia
sale sit conditus: ut sciatis quomō o
porteat uos vnicuiqz rndere. Que cir
ca me sunt omīa uob nota faciet ty
ticus karissim frater et fidelis minister
et conseruus in dno: quē misi ad uos
ad hocipm ut cognoscat que circa uos
sunt. et consolentur corda uā cū onesi
mo kmo et fideli frē qui est ex uob: qui
omīa que hic aguntur nota faciet uob.
Salutat uos aristarcus cōcaptiuus
meus: et marcus consobrin barnabe.
de quo accepistis mandata: si uenerit
ad uos. excipite illū: et ihus qui dicit
iustus. qui sunt ex circūcisione. Hij so
li sunt adiutores mei in regno dei: qui
michi fuerūt solacio. Salutat uos epa
fras qui ex uob est seruus xpi ihu: sem
p sollicitus pro uob in orōnibz. ut stetis
pfecti et pleni in omī uolūtate dei. Tes
timoniū enī illi phibeo qd habz multū
laborē pro uobis et pro hijs qui sūt lao
dicie et qui ierapoli. Salutat uos lucas

medicus kmis: et demas. Salutate fra
tres qui sunt laodicie: et nimpham. et
que in domo eius ē ecclīam. Et cū lecta
fuerit apud uos epl'a: facite ut et in lao
dicensiū ecclīa legat'. et ea que laodicen
siū est uob' legatur. Et dicite archippo.
Vide mīsteriū qd' accepisti in dn̄o: ut il
lud īpleas. Salutacio mea manū pauli.
Memores estote vinculoꝝ meoꝝ. Grā
dn̄i ihu uobiscū amen. Explicit epl'a ad
colosenses. Incipit argumentū in e
pistola ad thessalonicenses prima.

Thessalonicēses sūt macedo
nes. Qui accepto ūbo ueri
tatis pstiterūt in fide: eciam
in psecucione ciuiū suoꝝ. P
terea nec receperūt falsos aplos: nec ea
que a falsis aplis dicebant'. Hos col
laudat aplus: scribens eis ab athenis
p tyticū et onesimū. Explicit argumē
tū. Incipit epl'a ad thessalonicēses p'a

Paulus et silua
nus et thymo
theus: ecclesie
thessalonicen
siū. in deo pr̄e
et dn̄o ihu xp̄o.
Gracia uobis
et pax. Grās
agim' deo sēp
pro omnibꝫ uobis. memoriā uri facien
tes in orōnibꝫ nr̄is sine intermissione:
memores opis fidei ur̄e. et laboris et ca
ritatis et sustinēcie spei dn̄i nr̄i ihesu
xp̄i. ante deū et patrē nr̄m. Scientes
fratres dilcī a deo elcīonem ur̄am': qa
euāgeliū nr̄m nō fuit ad uos in sermo
ne tantū. sz et ī uirtute et in sp̄u sanc
to et in plenitudine multa: sicut scitis
quales fuerim' in uob' ꝓpter uos. Et
uos imitatores nr̄i facti estis et dn̄i ex
cipientes uerbū in tribulacione mlta
cū gaudio sp̄us sc̄i: ita ut fc̄i sitis for
ma omnibꝫ credentibꝫ in macedonia et
in achaia. A uobis eni diffamatus ē
sermo dn̄i nō solū in macedonia et in
achaia': sed in omni loco fides ur̄a que
est ad deū pfecta est: ita ut nō sit nob'
necesse quicq̄ loqui. Ipi eni de nob' an
nūciant qualē introitū habuerim' ad
uos: et quomō conuersi estis ad deū a si
mulachris seruire deo viuo et uero. et
expectare filiū eius de celis quē suscita
uit ex mortuis ihm. qui eripuit nos ab
ira ventura.

Nam ipi scitis fr̄es introitū nos
trū ad uos. quia non īanis
fuit: sed ante passi et contumelijs af
fecti sicut scitis in philippis. fiduciam
habuim' in deo nr̄o loqui ad uos euā
geliū dei in multa sollicitudine. Exhor
tacio eni nr̄a nō de errore neq̄ de īmū
dicia neq̄ in dolo': sed sicut pbati sum'
a deo ut credētur nobis euangeliū ita
loqmur: nō quasi hominibꝫ placentes.
sed deo qui probat corda nr̄a. Neq̄ eī
aliqn̄ fuim' in sermone adulacionis
sicut scitis': neq̄ in occasione auaricie.
deus testis est: neq̄ querentes ab hoī
bus gloriā. neq̄ a uobis neq̄ ab alijs.
cū possem' oneri uob' esse ut xp̄i apli:
sed facti sum' puuli in medio ur̄m. Tā
qm̄ si nutrix foueat filios suos. ita de
siderantes uos cupide. uolebam' tradē
uobis non solū euangeliū dei. sed eciā
aīmas nr̄as: qm̄ kmū nobis facti estis.
Memores eni estis laboris nr̄i et fati
gacionis: nocte et die opantes. ne quē
ur̄m grauarem'. Predicauim' in uo
bis euangeliū dei. Vos testes estis et de
us. qm̄ sancte et iuste et sine querela uo
bis qui credidistis fuim': sicut scitis q̄
lit' vnūquēq̄ ur̄m tamq̄ pater filios
suos deprecantes uos et consolantes
testificati sum'. ut ambularetis digne
deo. qui uocauit uos in suū regnū et
gloriā. Ideo et nos grās agim' dō sine
intermissione': qm̄ cum accepissetis a
nobis ūbū auditus dei: accepistis illud
nō ut uerbū hoīm. sed sicut est uere ū
bū dei. qui opatur in uob' q' credidistis.
Vos eni imitatores facti estis fr̄es ecle

ciaꝝ dei que sunt in iudea in xpō ihu:
quia eadem passi estis et uos a cogna
tionibz uris. sicut et ipi a iudeis qui et
dnm occiderunt ihm et pphetas et nos
persecuti sunt. et deo nō placent. et omnibz
hominibz aduersantur: prohibentes nos
gentibz loqui ut salue fiant: ut impleant
peccata sua semp. Pervenit enim ira
dei sup illos usq; in finem. Nos autem fra
tres desolati a uobis ad tempus. ore.
aspectu. nō corde. habundantius festi
nauimus facie uram uidere cum mul
to desiderio: quia uoluimus uenire ad vos.
ego quidem paulus semel et iterum: sed in
pediuit nos sathanas. Quis est enim
nra spes aut gaudium aut corona glie:
Nōne uos ante dnm nrm ihm xpm
estis in aduentu eius? Vos enim estis
gloria nostra et gaudium.

Propter quod nō sustinentes āplius
placuit nobis remanere athenis
solis: et misimus timotheum
fratrem nrm et ministrum dei in euangelio
xpi ad confirmandos uos et exhortā
dos pro fide ura: ut nemo moueatur
in tribulationibz istis. Ipi enim scitis:
quod in hoc posita sumus? Nam et cum a
pud uos essemus predicebamus uobis pas
suros nos tribulationes: sicut et factum
est et scitis. Propter ea et ego amplius nō sus
tinens. misi ad cognoscendam fidem uram:
ne forte tēptauerit uos is qui temptat,
et inanis fiat labor noster. Nunc autem ue
niente timotheo ad nos a nobis et an
nunciante nobis fidem et caritatem uram.
et quia memoriam nri habetis bonam
semp desiderantes nos uidere. sicut et nos
quoq; nos: ideo consolati sumus fres in
nobis in omni necessitate et tribulatio
ne ura. p uram fidem quia nunc viuimus
si uos statis in dno. Quam enim gratiam
actionem possumus deo retribuere pro nobis
in omni gaudio quo gaudemus propter nos
ante deum nrm: nocte et die habun
dantius orantes. ut uideamus faciem
uram. et cōpleamus ea que desunt fi
dei ure? Ipse autem deus et pater noster
et dns ihs dirigat uiam uram ad
nos. Vos autem dns multiplicet: et ha
bundare faciat caritate in inuicem et
in omnes: quemadmodum et nos in nobis
ad confirmanda corda ura sine querela
in sanctitate ante deum et patrem nrm in ad
ventu dni nri ihu xpi cum omnibz sanctis e
jus amen.

Ceterum ergo fres rogamus
uos et obsecramus in dno ihu:
ut quemadmodum accepistis a nobis quo
modo oporteat uos ambulare et placere
deo. sicut et ambulatis. ut habundetis
magis. Scitis enim que precepta de
derim uobis: per dnm ihm. Hec est enim
voluntas dei sanctificatio ura: ut abstine
atis uos a fornicatione. ut sciat vnus
quisq; nrum suum uas possidere in sanc
tificatione et honore: non in passione
desiderii sicut et gentes que ignorant
deum. Et ne quis supergrediatur neq;
circumueniat in negotio fratrem suum: quo
nimam est dns de hijs omnibz. sicut pre
diximus nobis et testificati sumus? Non
enim uocauit nos deus in immundiciam:
sed in sanctificatione. Itaq; qui hec sper
nit. nō hominem spernit sed deum: qui
etiam dedit spiritum suum sanctum in nobis. De
caritate autem fraternitatis non necesse
habemus scribere uobis. Ipsi enim uos a de
o didicistis: ut diligatis inuicem. Etenim
facitis illud in omnes fres in vniuersa
macedonia. Rogamus autem uos fres ut
habundetis magis: et operam detis et
quieti sitis. et ut uram negotium agatis.
et operemini manibz uris sicut precepimus
uobis: et ut honeste ambuletis ad eos
qui foris sunt. et nullius aliquid desi
deretis. Nolumus autem uos ignorare fres
de dormientibz: ut non contristemini
sicut et ceteri qui spem nō habent. Si
enim credimus quoniam ihs mortuus est et
resurrexit: ita et deus eos qui dormie
runt per ihm adducet cum eo. Hoc enim
uobis dicimus in uerbo dni: quia nos

qui viuimus qui residui sumus in aduentu dni. non preueniemus eos qui dormierunt. Quoniam ipse dns in iussu et in voce archangeli et in tuba dei descendet de celo: et mortui qui in xpo sunt resurgent primi. Deinde nos qui viuimus qui relinquimur. simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam xpo in aera: et sic semper cum dno erimus. Itaque consolamini inuicem in verbis istis.

De temporibus autem et momentis fres: non indigetis ut scribamus vobis. Ipsi enim diligenter scitis: quia dies dni sicut fur in nocte ita veniet. Cum enim dixerint pax et securitas: tunc repentinus eis superueniet interitus sicut dolor in utero habentis: et non effugient. Vos autem fres non estis in tenebris: ut vos dies illa tamquam fur comprehendat. Omnes enim vos filii lucis estis et filii diei. Non estis noctis neque tenebrarum. Igitur non dormiamus sicut et ceteri: sed vigilemus et sobrii simus. Qui enim dormiunt nocte dormiunt: et qui ebrii sunt nocte ebrii sunt. Nos autem qui diei sumus sobrii simus: induti loricam fidei et caritatis et galeam spem salutis: quoniam non posuit nos deus in ira. sed in acquisicionem salutis per dnm nrm ihm xpm qui mortuus est pro nobis: ut siue vigilemus siue dormiamus simul cum illo viuamus. Propter quod consolamini inuicem: et edificate alterutrum sicut et facitis. Rogamus autem vos fres ut noueritis eos qui laborant inter vos et presunt vobis in dno. et monent vos. ut habeatis illos habundancius in caritate: propter opus illorum pacem habete cum eis. Rogamus autem vos fres. corripite inquietos: consolamini pusillanimes. suscipite infirmos: pacientes estote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper quod bonum est sectamini in inuicem et in omnes. Semper gaudete: sine intermissione orate: in omnibus gras agite. Hec enim voluntas dei est in xpo ihu: in omnibus vobis. Spiritum nolite extinguere: prophecias nolite spernere. Omnia autem probate: quod bonum est tenete. Ab omni specie mala abstinete vos. Ipse autem deus pacis sanctificet vos per omnia: ut integer spiritus vr et aia et corpus sine querela in aduentu dni nri ihu xpi seruetur. Fidelis est qui vocauit vos: qui etiam faciet. Fres orate pro nobis. Salutate fres omnes in osculo sco. Adiuro vos per dnm: ut legatur epla hec omnibus scis fribus. Gracia dni nri ihu xpi vobiscum amen. Explicit epla ad thessalonicenses prima. Incipit arm in epla ad thess secunda.

Ad thessalonicenses secundam scribit eplam: et notum facit eis de temporibus nouissimis et de aduersarii detectione: scribit hanc eplam ab athenis per tyticum dyaconem et onesimum acolitum. Explicit arm. Incipit epla ad thessalonicenses secunda.

Paulus et siluanus et thymotheus ecclesie thessalonicensium in deo patre nostro et dno ihu xpo. Gracia vobis et pax a deo patre nro et dno ihu xpo. Gracias agere debemus deo semper pro vobis fres. ita ut dignum est: quoniam supercrescit fides vra et habundat caritas vniuscuiusque vrm in inuicem: ita ut et nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis dei pro paciencia vra et fide in omnibus persecucionibus vris et tribulacionibus quas sustinetis in exemplum iusti iudicii dei: ut digni habeamini in regno dei pro quo et patimini. Si tamen iustum est apud deum retribuere tribulacionem hiis qui vos tribulant: et vobis qui tribulamini requiem nobiscum. in reuelacionem dni nri ihu de celo cum angelis virtutis eius. in flamma ignis dantis vindictam hiis qui non nouerunt deum: et qui non obediunt euangelio dni nri ihu xpi. Qui penas da

bunt in interitu eternas a facie dni et a
gloria virtutis eius. cum venerit glorifi
cari in scis suis. et admirabilis fieri in
omnibus qui crediderunt: quia creditum est tes
timonium nrm sup vos in die illo: in quo
etiam oramus semp pro vobis ut digne
tur vos vocacone sua deus nr. et imple
at omnem voluntatem bonitatis. et opus fi
dei in virtute: ut clarificetur nomen do
mini nri ihu xpi in vobis et vos in illo.
scdm gram dei nri et dni nri ihu xpi.

II

Rogamus autem vos
fratres p adventum dni nri ihu
xpi et nre congregacionis in id
ipm: ut non cito moveamini a vro sensu.
neque terreamini. neque p spm. neque p sermonem.
neque p eplam tamquam p nos missam. qui in
stet dies dni. Ne quis vos seducat ullo
modo. Quoniam nisi venerit discessio primum et
revelatus fuerit homo pcti filius pdicio
nis. qui adversatur et extollitur sup omne
qd dicitur deus aut qd colitur: ita ut in tem
plo dei sedeat. ostendens se tamquam sit deus.
Non retinetis qd cum adhuc essem apud vos
hec dicebam vobis: Et nunc quid detine
at scitis: ut reveletur in suo tempore. Nam
misterium iam operatur iniquitatis:
tantum ut qui tenet nunc teneat. donec de
medio fiat. Et tunc revelabitur ille ini
quus quem dns ihus interficiet spu oris
sui. et destruet illustracione adventus
sui: eum cui est adventus scdm operacionem
sathane in omni virtute et signis et pro
digiis mendacibus. et in omni seductione
iniquitatis. hiis qui pereunt: eo quod carita
tem veritatis non receperunt ut salvi fie
rent. Ideo mittet illis deus operacionem er
roris. ut credant mendacio: ut iudicentur
omnes qui non crediderunt veritati. sed con
senserunt iniquitati. Nos autem debemus
gracias agere deo semp pro vobis fres
dilci a deo qd elegit nos deus primicias
in salutem in scificacione spus et fide ve
ritatis: in qua et vocavit vos p evange
lium nrm. in acquisicionem glorie dni nri
ihu xpi. Itaque fres state et tenete tradi
ciones quas didicistis: sive p sermonem.
sive p eplam nram. Ipse autem dns nos
ter ihus xpus et deus pater nr qui di
lexit nos. et dedit consolacionem eternam
et spem bonam in gracia: exhortetur cor
da vra et confirmet in omni ope et ser
mone bono.

III

De cetero fres orate pro nobis.
ut sermo dei currat et clarifice
tur sicut et apud vos: et ut li
beremur ab importunis et malis hominibus.
Non enim omnium est fides. Fidelis autem dns
est: qui confirmabit vos et custodiet
a malo. Confidimus autem fres de vobis
in dno: quoniam quecumque precipimus et facitis
et facietis. Dns autem dirigat corda ves
tra: in caritate dei et paciencia xpi. De
nunciamus autem vobis fres in nomine do
mini nri ihu xpi: ut subtrahatis vos
ab omni fratre ambulante inordinate.
et non scdm tradicionem quam acceperunt
a nobis. Ipsi enim scitis quemadmodum o
porteat imitari nos. Quoniam non inquie
ti fuimus inter vos. neque gratis panem
manducavimus ab aliquo: sed in labore
et fatigacione. nocte et die operantes. ne
quem vrm gravaremus. Non quasi non ha
buerimus potestatem: sed ut nosmetipsos
formam daremus vobis ad imitandum nos.
Nam et cum essemus apud vos hoc denun
ciabamus vobis: quoniam si quis non vult o
perari nec manducet. Audivimus enim inter
vos quosdam ambulare inquiete: nichil
operantes. sed curiose agentes. Hiis autem
qui eiusmodi sunt denunciamus et obsecra
mus in dno ihu xpo: ut cum silencio ope
rantes. suum panem manducent. Vos autem
fres nolite deficere bn facientes. Qd si qs
non obedierit verbo nro p eplam hunc no
tate: et non commisceamini cum illo ut confun
datur. Et nolite qsi inimicum existimare: sed
corripite ut fratrem. Ipse autem dns pacis
det vobis pacem sempiternam in omni loco.
Dns cum omnibus vobis. Salutacio mea
manu pauli: qd est signum in omni epla:
ita scribo. Gra dni nri ihu xpi cum omnibus

nobis amen. Explicat epla ad thessal'.
sscda. Incipit ar'' i epl'' ad thymothiu prima.

Thymotheū instruit et docet
de ordinacōne epatus et dy
acoiy et oīūs ecclīastice dis
cipline: sanbens ei ab urbe
roma. Explicat argumentū. Incipit
epistola ad thymothaum prima ....

Aulus aplus
xpī ihu secdm
puī dei saluato
ris nīi et xpī
ihu spei nre:
thymotheo di
lecto filio in fi
de. Graca mi
sericordia a pa
a deo patre et xpō ihu dño nrō. Sicut ro
gaui te ut remaneres epheſi cū pe i ma
cedoniam. ut denūciares quibusdā ne a
liter docerent neq; intenderent fabulis
et genealogijs interminatis: que questio
nes prestant magis qm edificacionem
dei que est in fide. Finis aut pcepti e ca
ritas de corde puro et conscīencia bona et
fide nō ficta. A quibz quidā aberrantes
conūsi sūt in vaniloquiū. uolētes ee le
gis doctores: nō intelligentes neq; que
loquūtur neq; de quibz affirmant. Sci
mus aut quia bona est lex. si quis ea
legitime utatur: sciens hoc quia iusto
non est lex posita. sed iniustis et nō sub
ditis. impijs et peccatoribz scelleratis. et cō
taminatis. patricidis et matricidis. homi
cidis fornicarijs. masculoz cōcubitori
bus. plagiarijs mendacibz. periuris: et
si quid aliud sane doctrine aduersat.
que est secdm euāgeliū glorie bī dei.
qd creditū est mihi. Gracias ago ei
qui me confortauit xpō ihu dño nrō:
quia fidelem me existimauit ponens
in ministerio. qui prius fui blasphem
et persecutor et contumeliosus: sed mi
sericordiā dei consecutus sum. quia
ignorans feci in incredulitate. Super
abundauit aut gra dñi nri ihu xpi. cū
fide et dilacōne que est in xpō ihu. Fidel'
sermo et omī acceptacone dignus: quia
xpūs ihus uenit in hūc mundū peccato
res saluos facē: quoz primus ego sum. Sz id
o misericordiā consecutus sum: ut in
me primo ostenderet xpūs ihus omnē pa
cienciā. ad informacōnē eoz qui creditu
ri sūt illi in vitam eternā. Regi aut se
culoz īmortali. īuisibili. soli deo: honor
et gloria in secula seculoz amen. Hoc
pceptū cōmendo tibi fili thymothee. secdm
dū precedentes in te. ppheciās: ut milites
in illis bonā militiā. habens fidē et bo
nam conscīenciā. quā quidā repellentes
circa fidē naufragauerūt: ex quibz est
hymeneus et alexander: quos tradidi
sathane ut discant nō blasphemare.

Obsecro igit primo omīū fieri obsecracones. orōnes.
postulaciones. gīārū actiones.
pro omnibz hoībz. pro regibz et omnibz
qui in sublimitate sūt constituti: ut q;
etam et tranquillam vitā agamus in omni
pietate et castitate. Hoc enī bonū e et
acceptū cora saluatore nrō deo: q omnes
homines vult saluos fieri et ad agni
cionē ueritatis venire. Vnus enī deus. Vnus
unus et mediator dei et hoīm homo
xpūs ihus: qui dedit redempcionē se
metipm pro omnibz testimoniū temporibus
suis. in quo positus sum ego pdicator et
aplus. Veritatē dico nō mentior: doctor
gencium in fide et ueritate. Volo ergo vi
ros orare in omī loco: leuantes puras
manus sine ira et disceptacione. Simi
liter et mulieres in habitu ornato: cum
verecundia et sobrietate ornantes se. nō
in tortis crinibz. aut auro aut margari
tis. uel veste pciosa: sed qd decet mulie
res. promittentes pietatē per opa bona.
Mulier in silencio discat cū oī subiec
cione. Docere aut mulierē nō permitto. nec
q; dñari in virū: sed esse in silēcio. Adā
enī primus formatus e: deinde eua. Et
adam non e seductus: mulier aut se
ducta in preuaricacōne fuit. Saluabit

autē p filiox gñacionē: si pmanserit i
fide et dilcōne et cāsticacione cū sobrie
tate.

III

Fidelis sermo. Si quis epātum
deliderat: bonū opus deliderat.
Oportet ergo epm irreprehensibilē esse:
vnius uxoris virū. sobriū. prudentem.
ornatū. pudicā. hospitalem. doctorē.
non vinolentū. non paulsonem. sed mo
destū: non litigiosū. nō cupidū sue do
mui bene pōnicā. filios habentē subdi
tos cū oni castitate. Si quis autem
domui sue pesse nescit: quomō eccle
sie dei diligentiā habebit: Non neophitū:
ne in superbiam elatus in iudicium inci
dat diaboli. Oportet autem illum testi
monium habē bonū ab his qui foris sunt:
ne in obprobriū incidat et laqueos di
aboli. Diaconos similit pudicos. non
bilingues. nō multo vino dedictos. non
turpe lucrū sectantes: habentes mysteri
um fidei in conscientia pura. Et hi au
tem probentur primū: et sic ministrent. nullū crī
men habentes. Mulieres similit pudi
cas: nō detractrices. sobrias. fideles in
omnibz. Diacones sint vni uxoris vi
qui filios suos bene psunt et suos domi
bus. Qui enī bene ministrauerint: gra
dū sibi bonū acquirent. et multā fidu
ciam in fide que est in xpō ihu. Hec tibi
scribo: sperans me venire ad te cito. Si
autē tardauero. ut scias quomō opor
teat te in domo dei conuersari: q̄ est eccle
sia dei vivi. columpna et firmamentū veritā
tis. Et manifeste magnū est pietatis
sacramentū. qd manifestū est in carne
iustificatū est in spū: apparuit angelis.
predicatū est gentibz. creditū est in mundo:
assumptū est in gloria

III

Spiritus autē manifeste dicit:
quia in nouissimis tēpibz dis
cedent quidā a fide. attendentes
spiritibz erroris et doctrinis demoniorū.
in ypocrisi loquentiū mendaciū. et cau
teriatā habentes suā conscientiā. pro
hibentiū nubere. abstinere a cibis quos
deus creauit ad percipiendū cū gratiarū
actione fidelibz. et his qui nouerūt ve
ritatem: quia omnis creatura dei bona:
et nichil reiciendū qd cū grātiarū actione
percipitur. Sanctificatur enī p verbū dei et
oracionē. Hec proponens fratribz bonus eris
minister xpi ihu: enutritus verbis fidei
et bone doctrine quā assecutus es. Impias
tas autē et aniles fabulas devita: exer
ce autē teipm ad pietatem. Nam cor
poralis exercitacio ad modicū utilis est.
Pietas autē ad omnia utilis est: promis
sionē habens vite que nūc est et futu
re. Fidelis sermo et omni acceptione dig
nus. In hoc enī laboramus et maledicimur: quia sperā
mus in deū vivū qui est
saluator omīm hoīm. maxime fideliū.
Precipe hec et doce. Nemo adolescentiā
tuā contēnat: sed exemplū esto fideli
um. in verbo. in conuersacione. in cari
tate. in fide. in castitate. Dū venio: at
tende lectioni. exhortacioni. doctrine. Noli
negligere gratiam que in te est: que data
est tibi p prophetiā cū impositione ma
nuū presbiterii. Hec meditare. in hijs
esto: ut profectus tuus manifestus sit oī
bus. Attende tibi et doctrine: insta in il
lis. Hoc enī faciens: et teipm salvum fa
cies. et eos qui te audiunt. Seniorē ne
increpaueris: sed obsecra ut patrē. iu
uenes ut fratres. anus ut matres: iu
uenculas ut sorores in omni castitate.

V

Viduas honora que
vere vidue sunt. Si qua autē
vidua filios aut nepotes habz:
discat primū domui suā regere. et mutu
am vicē reddere parentibz. Hoc enī accep
tum est coram deo. Que autē vere vi
dua est et desolata. speret in deū: et in
stet obsecracionibz et orationibz nocte
ac die. Nam que in deliciis est viuens:
mortua est. Et hoc precipe: ut irreprehen
sibiles sint. Si quis autē suoz et maxi
me domesticoz curā non habet: fidē
negauit. et est infideli deterior. Vidua
eligatur nō minus sexagīta annoz.

que fuerit vnius vni uxor. ni opibus
bonis tesnonii habens: si filios educa
uit. si hospicio recepit. si scoꝝ pedes lauit.
si tribulacone pacientibz subuinistrauit:
si omne opus bonu subsecuta e. Adolesce
ones aute uiduas deuita. Cum enim
luxuriate fuerint. in xpo nube uolunt:
habentes dampnacone. qa pma fide
irrita fecerut. Simul aute et ociose dis
cunt circuire domos: no solu ociose. sz
et uerbose et curiose. loquetes que non
oportet. Volo ergo iuniores nubere et filios
procreare. matresfamilias e: nulla oc
casione dare aduersario maledi gratia.
Iam enim quedam conuerse sunt retro sathā
nam. Si quis fidelis. uel si qua fidelis
habet uiduas. subuinistret illis. et non
grauet ecclia: ut hys que uere uidue
sunt sufficiat. Qui bene presunt pbiteri
duplia honore digni habeant: maxi
me qui laborant in uerbo et doctrina.
Dicit enim scriptura. Non infrenabis
os bouis triturāti. Et dignus e operā
rius mercede sua. Aduersus pbiterū ac
cusacone noli recipe: nisi sub duobus
aut tribz testibz. Peccantes coram omnibz
argue: ut et ceteri timorem habeant. Tes
tor coram deo et xpo ihu et elis angelis
ut hec custodias: et sine piudicio nichil
faciens in alteram partem declinando. Ma
nus cito nemi ipposueris: neqz communi
caueris pcis alienis. Teipm casti
custodi. Noli adhuc aquam bibere: sed
modico uino utere. pter stomachum
tuum et frequentes tuas infirmitates.
Quorundam hoim peccata manifesta sunt
precedentia ad iudicium. quosdam aute et cō
sequuntur. Similiter et facta bona manifesta
sunt: et que aliter se habent abscon
di non possunt.

Quicūqz sunt sub iugo seruire dnos
suos omi honore dignos arbitren
tur: ne nomen dni et doc
trina blasphemetur. Qui aute fideles
habent dnos no contemnant. quia fra
tres sunt: sed magis seruiat quia fide
les sunt et dilecti. quia beneficium participes
sunt. Hec doce et exhortare. Si quis a
liter docet et no acquiescat sanis sermo
nibus dni nri ihu xpi et ei qui secm pie
tatem est doctrine. superbus nichil scit.
sed languens circa questiones et pug
nas uerboꝝ. ex quibz oritur inuidie. cō
tentiones. blasphemie. suspiciones ma
le. conflictationes hoim mente corrup
torum. et qui ueritate priuati sunt. existi
mantium questum esse pietatem. Est aute
questus magnus pietas cum sufficientia.
Nichil enim intulimus in hunc mundum:
haut dubium qa nec auferre quid pos
sumus? Habentes aute alimenta et qui
bus tegamur: his contenti simus? Nam
qui uolunt diuites fieri. incidunt in tēp
tacone et in laqueum diaboli. et desi
deria multa et inutilia et nociua: que mer
gunt homines in interitum et pdicionem.
Radix enim omnium malorum est cupiditas.
Quam quidam appetentes errauerunt a
fide: et inseruerunt se doloribz multis.
Tu aute o homo dei hec fuge. Sectare
uero iusticam. pietatem fidem. caritatem pa
cientiam. mansuetudinem. Certa bonum cer
tamen fidei. Apprehende vitam eternam: in qua
uocatus es. et confessus bonam confessio
nem coram multis testibz. Precipio tibi
coram deo qui uiuificat omnia et ihu xpo
qui testimonium reddidit sub pontio pyla
to bonam confessionem: ut serues mandatum
sine macula irreprehensibile. usqz in ad
ventum dni nri ihu xpi: quem suis tempo
ribus ostender beatus et solus potens rex
regum et dns dnantium: qui solus habet
immortalitatem. et lucem habitat inaccessibi
lem: quem nullus hoim uidit. sed nec vi
dere potest: cui honor et imperium sempi
ternum amen. Diuitibz huius seculi precipe non
sublime sapere. neqz sperare in incerto
diuitiarum: sed in deo uiuo qui prestat nobis
omnia habunde ad fruendum: bene agere.
diuites fieri in opibz bonis. facile tribu
ere. communicare. thesaurizare sibi fundamen
tum bonum in futurum ut apprehendat uere vitam.

O thymothee depositū custodi: deuitās phānas uocū nouitates et oppositiones falsi nois scientie: quā quidā promittētes circa fidē exciderūt. Gracia tecū amen.

Explicit epla ad thymothū pma. Incipit ar'' in epla ad thymothū ij.

Ceu thymotheo scribit de exhortatione martiriy et ouīs regule ueritatis. et quid futurū sit temporibz nouissimis. et de sua passione: scribens ei ab urbe roma.

Explicit argumentū. Incipit epla ad Thymotheum secunda .. ..

Paulus apls xpi ihu p uoluntatē dei scdm promissionem vite que est in xpo ihu: thymotheo karissimo filio. Gracia misericordia pax a deo patre et ihu xpo dño nro. Gracias ago deo cui seruio a progenitoribz in conscientia pura qđ sine intermissione habeam tui memoriā in orationibz meis. nocte ac die. desiderans te videre memor lacrimay tuay. ut gaudio replear recordationē accipiens eius fidei que est in te nō ficte: que et habitauit prius in auia tua loyde. et matre tua eunice: certus sū autē qđ et in te. Propter quā causā admoneo te: ut resuscites gratiā dei que est in te per impositionem manuū mearū. Non enī dedit nobis deus spīm timoris: sed virtutis et dilectionis et sobrietatis. Noli itaq; erubescere testimoniū dñi nri neq; me vinctū eius: sed collabora euāgelio scdm virtutē dei. qui liberauit nos et vocauit nos vocatione sua sancta. non scdm opera nra. sed scdm propriā suā et grām que data est nobis in xpo ihu ante tempa secularia: manifestata est autē nunc per illuminationē saluatoris nri ihu xpi: qui destruxit quidē mortē. illuminauit autē uitam et incorruptionē per euāgelium. in quo positus sum ego prdicator et aplus et magr gentiū: ob quā causam etiā hec patior. sed non confundor. Scio enī cui credidi et certus sū: quia potens ē depositū meū seruare in illū diem. Formā habens sanor ūbor que a me audisti in fide et dilectione in xpo ihu: bonū depositū custodi per spīm sanctū qui habitat in nobis. Scis hoc qđ auersi sunt a me omnes qui in asia sunt: ex quibz est phygelus et hermogenes. Det misericordiam dūs honesiphoro domui eius: quia sepe me refrigerauit et catenā meā non erubuit: sed cū romā uenisset sollicite me quesiuit et inuenit. Det illi dūs inuenire misericordiam a dño in illa die. Et quanta ephesi ministrauit: tu melius nosti.

Tu ergo fili mi confortare in gratia que est in xpo ihu: et que audisti a me per multos testes. hec commenda fidelibz hominibz qui idonei erūt et alios docere. Labora sicut bonus miles xpi ihu. Nemo militans deo implicat se negociis secularibz: ut ei placeat cui se probauit. Nam et qui certat in agone: non coronatur nisi qui legitime certauerit. Laborantem agricolam. oportet primum de fructibz capere. Intelligit que dico. Dabit enī tibi dūs in omnibz intellectū. Memor esto dñm ihm xpm resurrexisse a mortuis. ex semine dauid scdm euangeliū meū in quo laboro usq; ad vincula quasi malefactor: sed verbū dei non est alligatum. Ideo omnia sustineo propter electos: ut et ipi salutē consequantur. que est in xpo ihu cū gloria celesti. Fidelis sermo. Nam si commortui sumus: et conuiuemus. Si sustinem⁹: et conregnabim⁹. Si negauerim⁹: et ille negabit nos. Si non credim⁹: ille fidelis permanet: negare seipm non pōt. Hec commone. testificans coram deo. Noli verbis contendere: nichil utile ē. nisi ad subuersionē audientiū. Solicite cura seipm probabilem exhibere deo: ope

riū īconfusibilē. rectē tractantē ūbū ue
ritatis. Prophana autē et vaniloquia
deuita. Multū enī pficiūt ad īpietatē:
et sermo eorū ut cancer serpit. Ex q̄bus
est ymeneus et phyletus. qui a uerita
te exciderūt dicentes resurrcionē iam
fctām: et subūterūt quorūdam fidē. Sed
firmū fundamentū dei stat: habens
signaculū hoc. Cognouit dn̄s q̄ sunt
eius: et discedat ab iniquitate oīs qui
nomīat nomē dn̄i. In magna autē
domo non solū sunt uasa aurea et ar
gentea: sed et lignea et fictilia. Et que
dam quidē in honorem: quedā autē in
contumeliā. Si quis ergo emūdauerit
se ab istis. erit uas in honore sc̄ificatū
et utile dn̄o. ad omē opus bonū paratū.
Iuuenilia autē desideria fuge. Sectare
uero iusticiā. fidem. caritatē. pacem:
cū hijs qui īuocant dn̄m deū corde pu
ro. Stultas autē et sine disciplina q̄s
tiones deuita: sciens quia generāt li
tes. Seruū autē dn̄i nō oportet litiga
re: sed mansuetū ēē ad omēs. docibilē.
pacientē. cū modestia corripientē eos q̄
resistūt ueritati: nequādo det ill' deus
penitenciā ad cognoscendam veritatē.
et resipiscant a dyaboli laqueis a quo
capti tenētur ad ipius uoluntatem.

Hoc autē scito III

Hq̄d in nouissimis diebz īstabūt
tempa piculosa: et erūt hoīes
seipos amantes. cupidi. elati. superbi.
blasphemi. putibz īobedientes. ingrati.
scelesti. sine affectione. sine pace. crimi
natores. incontinētes. īmites. sine be
nignitate. proditores. protui. tumidi.
uoluptatū amatores magis q̄ dei: ha
bentes speciē quidē pietatis. uirtutē aūt
eius abnegantes. Et hos deuita. Ex
hijs enī sunt qui penetrāt domos et
captiuas ducūt mulierculas oneratas
peccatis: que ducūtur uarijs desiderijs:
semp discentes. et nūq̄m ad scienciā ue
ritatis pueīentes. Quēadmodū autē
iamnes et mābres restiterūt moysi:
ita et hij resistūt ueritati. Homīes cor
rupti mente reprobi circa fidem: sz ult'
non proficient. Insipiencia enī eorū ma
nifesta erit omībz: sicut et illorū fuit. Tu
autē assecutus es meā doctrinā. institu
cionē. ppositū. fidem. longanimitatem.
dilcionem. pacienciā. psecuciones. pas
siones. qualia michi facta sunt anthy
ochie. yconio. lystris: quales psecucio
nes sustinui: et ex omībz me eripuit do
minus. Et omēs qui uolūt pie viuere ī xp̄o
ihu: psecucionē pacient'. Mali autē ho
mines et seductores pficient in peius:
errantes et in errorem mittentes. Tu
uero pmane in hijs que didicisti et cre
dita sunt tibi: sciens a quo didiceris. et
quia ab infancia sacras lr̄as nosti que
te possunt instruere ad salutē p fidem que
est in xp̄o ihu. Omīs scriptura diuinitus
inspirata. utilis est ad docendū. ad ar
guendū. ad corripiendū. ad erudiendū
in iusticia: ut pfectus sit homo dei. ad oē
opus bonū instructus. IIII

Testificor corā deo et xp̄o ihesu
qui iudicaturus est viuos ac
mortuos. et aduentū eius et
regnū eius: predica uerbū. insta opor
tune īportune. Argue. obsecra. īcrepa:
in omni paciencia. et doctrina. Erit
enī tempus cū sanam doctrinā nō sus
tinebūt: sed ad sua desideria coacerua
būt sibi magr̄os prurientes auribz. Et
a ueritate quidē auditū auertent: ad
fabulas autē conūtentur. Tu uero vi
gila: in omībz labora. Opus fac euā
geliste: mīsteriū tuū īple: sobrius esto.
Ego enī iam delibor: et tēpus resoluci
onis mee instat. Bonū certamen cer
taui: cursū consūmaui: fidē seruaui.
In reliquo reposita est mi corona iusti
cie: quā reddet mi dn̄s in illa die iustus
iudex. Non solū autē michi: sed et hijs
qui diligūt aduentū eius. Festina ue
nire ad me cito. Demas enī me dereli
quit. diligens hoc seculū: et abijt thes
salonicam. crescens in galaciā. tytus

in dalmaciam. Lucas est mecum solus. Mar-
cum assume: et adduc tecum. Est enim mihi u-
tilis in ministerium. Tyticum autem misi ephe-
sum. Penulam quam reliqui troade apud
carpum. veniens affer tecum. et libros: maxi-
me autem membranas. Alexander erari-
us multa mala mihi ostendit. Reddet il-
li dominus secundum opera eius. Quem et tu devi-
ta. Valde enim restitit verbis nostris. In pri-
ma mea defensione nemo mihi affuit: sed
omnes me dereliquerunt. Non illis imputetur.
Dominus enim mihi astitit. et confortavit
me ut per me predicacio impleatur: et audiant
omnes gentes: et liberatus sum de ore leonis.
Liberavit me deus ab omni opere malo: et
salvum faciet in regnum suum celeste: cui
gloria in secula seculorum amen. Saluta
priscam et aquilam: et honesiphori domum.
Erastus remansit chorinthi: trofimum
autem reliqui infirmum mileti. Festina an-
te hyemem venire. Salutat te eubolus et
pudens. et linus. et claudia: et fratres omnes.
Dominus ihesus xpistus cum spiritu tuo: gratia vobiscum
amen. Explicit epistola ad thymotheum secunda.
Incipit argumentum in epistola ad tytum.

Tytum commonefacit et instru-
it de constitucione presbiterii
et de spiritali conversacione.
et hereticis vitandis. qui in scrip-
turis iudaicis credunt: scribens ei a nyco-
poli. Explicit argumentum. Incipit epistola ad
Tytum.

Paulus servus
dei apostolus autem
ihesu xpisti secundum fi-
dem electorum dei et
agnicionem veri-
tatis. que secun-
dum pietatem est in
spem vite eterne.
quam promisit qui non mentitur deus ante
tempora secularia: manifestavit autem
temporibus suis verbum suum in predicacione.
que credita est michi secundum preceptum sal-
vatoris nostri dei: tyto dilecto filio secundum com-
munem fidem. Gracia et pax a deo patre
et xpisto ihesu salvatore nostro. Huius rei gra-
cia reliqui te crete: ut ea que desunt corri-
gas. et constituas per civitates presbiteros.
sicut ego tibi disposui. Si quis sine cri-
mine est unius uxoris vir: filios habens
fideles. non in accusacione luxurie aut non
subditos. Oportet enim episcopum sine crimine
esse. sicut dei dispensatorem: non superbum. non
iracundum. non vinolentum. non percussorem.
non turpis lucri cupidum: sed hospitalem.
benignum. sobrium. iustum. sanctum. continentem.
amplectentem eum qui secundum doctrinam est fide-
lem sermonem: ut potens sit exhortari in
doctrina sana. et eos qui contradicunt
arguere. Sunt enim multi inobedientes vani-
loqui et seductores: maxime qui de cir-
cumcisione sunt. quos oportet redargui:
qui universas domos subvertunt. docentes
que non oportet turpis lucri gratia. Dixit
quidam ex illis proprius ipsorum propheta: creten-
ses semper mendaces. male bestie. ventris
pigri. Testimonium hoc verum est. Quam
ob causam increpa illos dure. ut sani sint
in fide: non intendentes iudaicis fabulis
et mandatis hominum aversancium se a verita-
te. Omnia munda mundis: coinquinatis
autem et infidelibus nichil mundum: sed inqui-
nate sunt eorum et mens et conscientia. Con-
fitentur se nosse deum. factis autem negant:
cum sint abhominati et incredibiles et ad
omne opus bonum reprobi.

Tu autem loquere que decet sanam
doctrinam. Senes ut sobrii sint.
pudici. prudentes: sani in fide in
dilectione. in paciencia. Anus similiter in
habitu sancto: non criminatrices. non vino
multo servientes. bene docentes. ut pru-
denciam doceant. Adolescentulas. ut viros
suos ament. filios suos diligant: pruden-
tes castas sobrias. domus curam habentes.
benignas. subditas viris suis: ut non
blasphemetur verbum dei. Iuvenes simi-
liter hortare: ut sobrii sint. In omnibus
teipsum prebe exemplum bonorum operum: in doc-
trina. in integritate. in gravitate. Ver-
bum sanum irreprehensibile. ut hiis qui ex

aduerso ē vereatur. nichil habens ma
lū dicē de nobis. Seruos dn̄is suis sub
ditos eē. in omnibz placentes. nō contra
dicentes. nō fraudantes. sed in omnibus
fidem bonā ostendentes: ut doctrinā
saluatoris nr̄i dei ornent in omnibz. Ap
paruit enī grā dei et saluatoris nr̄i oī
bus hominibz. erudiens nos: ut abne
gantes īpietatem et secularia desideria.
sobrie et iuste et pie viuam⁹ in hoc se
culo: expectantes bt̄am spem. et aduē
tū glorie magni dei et saluatoris nos
tri ihu xpi: qui dedit semetipm̄ pro no
bis. ut nos redimeret ab omni iniq̄tate.
et mūdaret sibi ppl̄m acceptabilem sec
tatorē bonor operū. Hec loquere et ex
hortare: et argue cū omni īpio. Nemo
te contēpnat.

III

Admone illos principibz et pt̄a
tibus subditos eē: dicto obedi
re. ad omne opus bonū paratos
esse. neminē blasphemare. nō litigiosos
eē sed modestos: omnē ostendentes man
suetudinē ad omnes hoīes. Eram⁹ enī ⁊
nos aliqn̄ insipientes increduli. erran
tes seruientes desideriis et voluptatibz
variis: in malicia et īuidia agentes. o
dibiles. odientes īuicē. Cū autē benig
nitas et hūanitas apparuit saluatoris
nr̄i dei: nō ex opibz iusticie que fecimus
nos. sed scdm̄ suā mīam saluos nos fe
cit. p lauachrū regeneracōis et renoua
cionis spūs sc̄i. quē effudit in nos ha
bunde p ihm̄ xpm̄ saluatorē nr̄m: ut
iustificati grā ipi⁹ heredes sim⁹ scdm̄ spē
vite eterne. fidelis sermo ē. Et de hiis vo
lo te confirmare: ut curent bonis opibz
p̄esse. qui credūt deo. Hec sūt bona et u
tilia hominibz. Stultas autē questiones
et genealogias et contencōnes et pug
nas legis deuita. Sunt enī īutiles ⁊ va
ne. Hereticū hoīem post vnā et scdam
correpcionē deuita: sciens quia subuer
sus est qui eiusmodi est: et delinquit
ppio iudicio condēpnatus. Cū misero ad
te artheman aut tyticū: festina ad me
uenire nycopolim. Ibi enī statui hye
mare. Zenam legisperitū et apollo solli
cite p̄mitte: ut nichil illis desit. Discāt
autē et nr̄is bonis opibz p̄esse ad usus
necessarios: ut nō sint infructuosi. Sa
lutant te qui mecū sūt omnes. Saluta
eos qui nos amant in fide. Gracia dei
cū omnibz vobis amen. Explicit epl̄a ad
tytū. Incipit argumētū in epl̄a ad
phylemonē

Phylemoni fa
miliares lr̄as facit pro one
simo seruo eius: scribens ei
ab urbe roma de carcere. Ex
plicit argumētū. Incipit epl̄a ad phy
lemonem.

Paulus vinctus
ihu xpi et thy
motheus frat̄.
phylemoni di
lecto et adiuto
ri nr̄o et appie
sorori kīne. et
archyppo cōmi
litoni nr̄o: et eccl̄ie que in domo tua ē.
Gracia vobis et pax a deo pr̄e nr̄o et do
mino ihu xpo. Gracias ago deo meo sē
p memoriā tui faciens in orōibz meis.
audiens caritatē tuā et fidē quā habes
in dn̄o ihu. et in omnes scōs: ut cōmu
nicacio fidei tue euidens fiat in agnici
one omnis boni in xpo ihu. Gaudiū enī
magnū habui et consolacionē in cari
tate tua: quia viscera scōr requieuerūt
p te frat̄. Pp̄t qd̄ multā fiduciā habēs
in xpo ihu īpandi tibi qd̄ ad rem pti
net: ppter caritatē magis obsecro. cū
sis talis ut paulus senex: nūc autem
et vinctus xpi ihu. Obsecro te pro me
o filio quē genui in vinculis onesimo:
qui tibi aliqn̄ īutilis fuit. nūc autem
et tibi et michi utilis: quē remisi tibi.
Tu autē illū id est mea viscera suscipe.
Quē ego voluerā mecū detinere: ut p
te michi mīstraret in vinculis euan
gelij. Sine consilio autē tuo nichil vo
lui facere: ut ne velud ex necessitate

bonū tuū esset. sed uolūtariū. Forsitan
enī ideo discessit ad horā a te: ut in eter
nū illū recipes iam non ut seruū sed p
seruo karissimū frēm. maxime michi:
quāto autē magis tibi et in carne ⁊ in
dn̄o: Si ergo habes me sociū: suscipe
illū sicut me. Si autē aliquid nocuit
tibi aut debet: hoc m̄ īputa. Ego pau
lus scripsi manu mea: ego reddam. ut
nō dicam tibi. qd̄ et teip̄m m̄ debes. I
ta frat̄ ego te fruar in dn̄o: refice uis
cera mea in dn̄o. Confidens de obedi
encia tua scripsi tibi: sciens qm̄ et sup
id qd̄ dico facies. Simul autē et para
michi hospiciū. Nam spero p orōnes
uestras donari me uobis. Salutat te e
pafras concaptiuus meus in xp̄o ih̄u:
marcus. aristarcus. demas. lucas. adiu
tores mei. Gracia dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i cum
sp̄u uestro amen. Explicit epl̄a ad phy
lemonē. Incipit ar.m ī epl̄a ad hebreos.

In p̄mis dicendū est cur aplus
paulus in hac epl̄a scribendo
nō seruauerit morē suū: ut ul'
uocabulū nōis sui ul' ordinis
scribēt dignitatē. Hec causa
est. qd̄ ad eos scribens q̄ ex circūcisione
crediderant quasi genciū aplus et non
hebreor̄: sciens quoq̄ eor̄ sup̄biā. suā
q̄ hūilitatē ip̄e demōstrans: meritū of
ficij sui noluit auteferre. Nam simili
mō etiā iohānes aplus ꝓpt̄ hūilitatem
in epl̄a sua nomē suū eadem rōne non
p̄tulit. Hanc ergo epl̄am fertur aplus
ad hebreos scriptā hebrayca lingua mi
sisse: cui⁹ sensū et ordinē retinēs lucas
euāgelista. post excessū bt̄i pauli apli
greco sermone
composuit. Ex
plicit argu.m
Incipit epl̄a
ad hebreos.

Multifariā mul
tisq̄ modis o
lim deus loquēs
pr̄ibus in ꝓphe
tis: nouissime diebꝫ istis locutus ē no
bis in filio: quē constituit h'edem uni
ūsor̄. p quē fecit et secula. Qui cū sit
splendor glorie et figura substancie ei⁹
portans q̄ omīa uerbo uirtutis sue. pur
gacionē pcc̄or̄ faciens. sedet ad dexterā
maiestatis in excelsis: tanto melior ā
gelis effc̄us q̄nto differencius pre illis
nomen hereditauit. Cui enī dixit ali
qn̄ angelor̄: filius meus es tu. ego ho
die genui te: Et rursū. Ego ero illi in
patrē: et ip̄e erit m̄ in filiū. Et cū iterū
introducit p̄mogenitū in orbē t̄re dicit.
Et adorent eū omēs angeli dei. Et ad ā
gl'os quidē dicit. Qui facit angelos su
os sp̄us: et mīstros suos flāmam ignis.
Ad filiū autē. Thronus tuus deus in
seculū seculi: uirga equitatis ūga reg
ni tui. Dilexisti iusticiā et odisti iniq̄
tatē: ꝓpt̄ea unxit te deus deus tuus oleo
exultacōnis p̄ ꝑticipibꝫ tuis. Et tu in
p̄ncipio dn̄e t̄ram fundasti: et op̄a ma
nuū tuar̄ sūt celi. Ipi p̄ibūt tu autē p
manebis: et omēs ut uestimentū uete
rascent. Et uelud amictū mutabis eos
et mutabūtur. Tu autē idem ip̄e es: et
anni tui nō deficiēt. Ad quē autē ange
lor̄ dixit aliqn̄. sede a dextris meis: q̄
adusq̄ ponam īimicos tuos scabellū
pedū tuor̄: Nōne omēs sūt āmīstrato
rij sp̄us. in mīsteriū missi. ꝓpter eos q̄
h'editatē capient salutis:

Propt̄ea habūdancius oportet
obseruare nos ea que audiui
mus: ne forte p̄effluam⁹. Si
enī qui p angelos dc̄us est sermo fc̄us
est firmus et omīs p̄uaricacio et ino
bediencia accepit iustam mercedis re
tribucionē: quomō nos effugiemus.
si tantā neglexerim⁹ salutē: Que cū
īiciū accepisset enarrari p dn̄m ab eis
qui audierūt. in nos confirmata est.
contestante deo signis et portentis et
uarijs uirtutibꝫ. et sp̄us sc̄i distribuci
onibꝫ sc̄dm suā uolūtatem. Non enī
angelis subiecit deus orbem t̄re futūr:

Ex epl̄a ad philemonē Inc. ar.m ī epl̄a ad hebreos Ex. ar.m Inc. epl̄a ad hebreos

de quo loquimur. Testatus est autem in
quodam loco quis dicens. Quid est
homo quod memor es eius: aut filius
hominis quoniam visitas eum? Minuisti eum
paulo minus ab angelis: gloria et ho
nore coronasti eum: et constituisti eum
super opera manuum tuarum. Omnia subie
cisti sub pedibus eius. In eo enim quod ei omni
a subiecit: nichil dimisit non subiec
tum ei. Nunc autem necdum videmus omnia
subiecta ei. Eum autem qui modico quam
angeli minoratus est. videmus ihesum propter
passionem mortis gloria et honore coro
natum: ut gracia dei pro omnibus gusta
ret mortem. Decebat enim eum propter quem
omnia et per quem omnia. qui multos fili
os in gloriam adduxerat: auctorem salu
tis eorum per passiones consummare. Qui
enim sanctificat. et qui sanctificantur: ex uno
omnes. Propter quam causam non confundi
tur fratres eos vocare dicens. Nuncia
bo nomen tuum fratribus meis: in medio ec
clesie laudabo te. Et iterum. Ego ero fidens
in eum. Et iterum. Ecce ego et pueri mei
quos mihi dedit deus. Quia ergo pueri
communicaverunt carni et sanguini. et
ipse similiter participavit eisdem: ut per mor
tem destrueret eum qui habebat mortis
imperium. id est dyabolum: et liberaret eos qui
timore mortis per totam vitam obnoxii e
rant servituti. Nusquam enim angelos ap
prehendit: sed semen abrahe apprehendit.
Unde debuit per omnia fratribus similari: ut
misericors fieret. et fidelis pontifex ad de
um: ut repropiciaret delicta populi. In eo enim
in quo passus est ipse et temptatus: po
tens est et eis qui temptantur auxiliari.

III

Unde fratres sancti
vocacionis celestis participes. con
siderate apostolum et pontificem con
fessionis nostre ihesum: qui fidelis est ei qui
fecit illum sicut et moyses in omni domo
illius. Amplioris enim glorie iste per moy
se dignus habitus est: quanto ampliorem
honorem habet domus qui fabricavit il
lam. Omnis namque domus fabricatur
ab aliquo. Qui autem omnia creavit:
deus est. Et moyses quidem fidelis erat in
tota domo eius tamquam famulus: in tes
timonium eorum que dicenda erant. Christus
vero tamquam filius in domo sua: que do
mus sumus nos si fiduciam et gloriam spei
usque ad finem firmam retineamus. Qua
propter sicut dicit spiritus sanctus: hodie si vo
cem eius audieritis nolite obdurare
corda vestra: sicut in exacerbacione secundum
diem temptacionis in deserto. ubi temptave
runt me patres vestri: probaverunt et viderunt o
pera mea quadraginta annis. Propter quod in
fensus fui generacioni huic: et dixi semper
errant corde. Ipsi autem non cognoverunt
vias meas: sicut iuravi in ira mea si
introibunt in requiem meam. Videte fratres
ne forte sit in aliquo vestrum cor malum in
credulitatis discedendi a deo vivo: sed ad
hortamini vosmetipsos per singulos dies.
donec hodie cognominatur: ut non obdu
retur quis ex vobis fallacia peccati. Par
ticipes enim christi effecti sumus: si tamen in
icium substancie eius usque ad finem firmum
retineamus: dum dicitur hodie si vocem eius
audieritis nolite obdurare corda vestra.
quemadmodum in illa exacerbacione. Quo
dam enim audientes exacerbaverunt: sed non
universi qui profecti sunt ab egypto per moy
sen. Quibus autem infensus est quadragin
ta annis: Nonne illis qui peccaverunt:
quorum cadavera prostrata sunt in deserto:
Quibus autem iuravit non introire in re
quiem ipsius: nisi illis qui increduli fu
erunt: Et videmus quia non potuerunt
introire propter incredulitatem.

IIII

Timeamus ergo ne forte relicta
pollicitacione introeundi in requi
em eius: existimetur aliquis ex
vobis deesse. Etenim et nobis nunciatum est
quemadmodum et illis. Sed non profuit illis
sermo auditus. non admixtus fidei ex
hiis que audierunt. Ingrediemur enim in
requiem qui credidimus: quemadmodum
dixit. sicut iuravi in ira mea si introi
bunt in requiem meam: et quidem operibus ab

nstitucione mũdi tẽs. Dixit enĩ quo
dam loco de die septimo sic. Et requeuit
deus die septimo ab omnibz opibz suis.
Et in isto rursũ. Si introibũt in requi
em meã. Cui ergo suppleb quotidiãe intro
re in illam. et hijs quibz pmũcias
tũ est non introierũt ppter incredulita
tem: iterũ diuinat diem quẽdam hodi
e in dauid dicendo. post tantũ temps
sicut supdictũ ẽ: hodie si uocẽ eius au
dieritis nolite obdurare corda uestra.
Nam si eos ihus requiẽ pstituisset: nũ
qm de alia loqueret post. hac die. Ita
q relinquit sabbatismꝰ pplo dei. Qui
enĩ ingressus est in requiem eius: etiã
ipe requieuit ab opibz suis sicut a suis
deus. Festinemꝰ ergo ingredi in illam
requiẽ: ut ne in idipm quis incidat in
incredulitatis exemplũ. Viuus enĩ est ser
mo dei et efficax. et penetrabilior omni
gladio ancipiti: et pertingens usq ad di
uisionẽ aiẽ ac spũs. Compagũ quoq
et medullax et discretor cogitacionũ et
intencionũ cordis: et non est ulla crea
tura ĩuisibil' in conspectu eius. Omnia
autẽ nuda et aperta sũt in oculis eius: ad
quẽ nobis sermo. Habentes ergo pon
tificem magnũ qui penetrauit celos
ihm filiũ dei: teneamꝰ confessionẽ. Non
enĩ habemꝰ pontificẽ qui nõ possit cõ
pati infirmitatibz nris: temptatũ pũ
ta pro similitudine absq peccõ. Adea
mus ergo cũ fiducia ad throno gratie:
ut misericordiam consequamur. et gratã
inueniamꝰ in auxilio oportuno.

Omnis nãq pontifex ex hoĩbz
assũptus pro hoĩbz constituit
in hijs que sũt ad deũ: ut offerat
dona. et sacrificia pro pccis: q condolere
possit hijs qui ignorant et errant: quã
et ipe circũdatus est infirmitate. Et ppter
a debet quemadmodũ pro plo: ita etiam
pro semetipo offerre p pccis. Nec quis
quã sumit sibi honorẽ: sed qui uocat
a deo tanq aaron. Sic et xps non se
metipm clarificauit ut pontifex fieret:
sed qui locutus est ad eũ filius meus es
tu ego hodie genui te. Quemadmodũ et
in alio loco dicit. Tu es sacerdos meus
secdm ordinẽ melchisedech. Qui in die
bus carnis siue pces supplicacõnes ex ad
eum. qui possit saluũ illũ a morte facẽ.
cũ clamore ualido. et lacrimis offerens:
exauditus est p sua reuerẽtia. Et quidẽ
cũ esset filius dei didicit ex hijs q passus
est obedienciã. et consummatus factus est
omnibz obtẽperantibz sibi causa salutis e
terne: appellatus est pontifex a deo sum
mus ordinẽ melchisedech. De quo nobis
grandis sermo et interpretabilis ad dicẽ
dũ: quia imbecilles facti estis ad audiendũ.
Etenim cũ debueritis magistri esse ppter tem
pus. rursus indigetis ut uos doceamus q
sint elementa exordij sermonũ dei: et fact
estis quibz lacte opus sit. non solido cibo.
Omis enĩ qui lactis est particeps: expers
est sermonis iustitie. Parulus enĩ est.
Perfector autẽ est solidus cibus: eoz qui
pro consuetudine exercitatos habent
sensus. ad discretionẽ boni ac mali.

Propter inicium
tes inchoacionis xpi sermonẽ:
ad perfectionẽ feramur. nõ rursũ
iacentes fundamentũ penitencie ab o
peribz mortuis. et fidei ad deũ baptis
matũ doctrine: ypocricos ex manuũ.
ac resurrectionis mortuoz. et iudicij eterni.
Et hec faciemꝰ: si quidẽ permiserit deus.
Impossibile ẽ enĩ eos qui semel facti sũt il
luminati. gustauerũt etiã donũ celeste
et participes facti spũs scĩ: gustaue
runt nichilominꝰ bonũ dei uerbũ. uirtu
tes ex secuturi sunt. et prolapsi sunt. ite
rum renouari rursus ad penitenciã: rursũ crucifi
gentes sibimetipis filiũ dei. et ostentui
habentes. Terra enĩ sepe uenientẽ sup
se bibens imbrẽ. et generãs herbam
oportunã illis a quibz colit: accipit be
nedictionẽ a deo. Proferens autẽ spinas
ac tribulos reproba ẽ et maledicto pxi
ma: cuius consummacio in combustionem.
Confidimꝰ autẽ de uobis dilectissimi

melioꝛa et viciniora salutis: ꝛamē et si
ita loq̄mur. Non eīm ūulnus deus ut
obliuiscat opis uī et dilāc̄onis quam
ostendistis in noīe ip̄ius: qui mīstrat
tis sās et mīstratis. Cupim⁹ aut̄ v
nūquēq; uīm eandē ostentare sollici
tudinē ad expleōnē spe usq; in finē:
ut nō segnes efficiamī: ueꝝ imitato
res eoꝛ. qui fide et pacientia hēditabūt
ꝓmissiones. Abrahe namq; ꝓmittens
deus: quī neīnē habuit p quē iuraret
maiozem. iurauit p semetip̄m dicens.
Nisi bñdicens bñdicam te: et multi
plicans multiplicabo te. Et sic longa
nimit̄ ferens: adeptus ē repmissionē.
Hoīes eīm p maioꝛē sui iurant: et oīs
controūsie eoꝛ finis ad confirmac̄onē
est iuramēti. In quo habundancius
uolens deus ostendē pollicitac̄onis hered
ibz īmobilitatē consilij sui. mediatoꝛ
uiuiurandū: ut p duas res īmobiles q̄
bus impossibile est mentiri deū. fortiss
mū solac̄iū habeam⁹ qui confugim⁹
ad tenendā spem ꝓpositā. quā sicut an
choram habem⁹ aīme tutā ac firmā.
et incedentē usq; ad interiora velaminis:
ubi p̄cursoꝛ pro nobis ingressus ihūs se
cundū ordinē melchisedech pontifex fac
tus in eternū. VII

Hic eīm melchisedech rex salemsa
cerdos dei sūmi. qui obuiauit
abrahe regressō a cede regū. et bñdixit
ei: cui et decimas oīm diuisit abrahām.
Primū quidē qui interpretatur rex iusti
cie: deinde autē rex salem. qui est rex pa
cis: sine patre sine matre sine genealo
gia. neq; ūcipiū dieꝝ neq; finē vite habēs:
assimilatus autē filio manet sacerdos
in ꝓpetuū. Intuemī autē quātus sit hic:
cui et decimas dedit de p̄cipuis abrahā
p̄triarcha. Et quidē de filijs leui sacerdo
tiū accipientes mandatū habent decimas
sumere a plō secundum legē. id est a fratꝛibz suis:
q̄uīq; et ipi exierint de lūbis abrahe. Cu
ius autē generac̄o nō annūmerat in eis.
decimas sumpsit ab abrahā: et hūc q̄ ha
bebat repmissiones benedixit. Sine ul
la autē contradic̄one qđ minꝰ ē a melio
ꝛe bñdicatur. Et hic quidē decimas mo
rientes hoīes accipiūt: ibi autē contes
tatur quia viuit. Et ut ita dictū sit: p
abrahā et leui qui decimas accepit dec
matus ē. Adhuc eīm in lūbis p̄is erat:
quī obuiauit ei melchisedech. Si ergo p
sūmac̄o p sacerdociū leuiticū erat. ppls
eīm sub ipso legē accepit: quid adhuc
necessariū fuit secm ordinē melchisedech
aliū surgē sacerdotē. et nō secm ordinē
aaron dici? Translato eīm sacerdocio: ne
cesse est ut et legis trāslac̄o fiat. In quo
eīm hec dicit̄ de alia tribu ē: de q̄ nul
lus altarī ꝑsto fuit. Manifestū est eīm
qđ ex iuda ortus sit dūs nr̄: in qua trību
nichil de sacerdotib⁹ moyses locutus est.
Et amplius adhuc manifestū est: si se
cūdū similitudinē melchisedech exurget a
lius sacerdos q̄ non secm legē mandati
carnalis factus est. sed secm uirtutē vite i
solubilis. Contestat eīm: quīa tu es sacer
dos in etīnū secm ordinē melchisedech.
Reprobac̄o quidē fit p̄cedentis manda
ti: ꝓp infirmitatē eius et inutilitatem.
Nichil eīm ad ꝑfectū adduxit lex. Introꝺ
ductio uero melioris spe p quā proxima
mus ad deū. Et quātū est nō sine iureiu
rando. alij quidē sine iureiurando sacer
dotes facti sūt. hic autē cū iureiurando
p eū qui dixit ad illū. iurauit dūs et nō
penitebit eū. tu es sacerdos in etīnū: i tan
tū melioris testamenti sponsoꝛ factus est
ihūs. Et alij quidē plures facti sūt sacer
dotes: idcirco qđ morte prohiberent̄ pma
nere. Hic autē eo qđ maneat in eternū:
sempit̄nū habet sacerdociū. Unde et sal
uare ī ꝑpetuū potest: accedentes p semet
ip̄m ad deū semp viuens ad interpellandū
pro nobis. Talis eīm decebat ut nobis ēet
pontifex. sanctus. īnocens. īpolluctus. segre
gatus a pcātoꝛibz. et excelsior celis factus:
qui nō habet cotidie necessitatē quēad
modū sacerdotes p̄ius pro suis delictis
hostias offerre. deinde pli. Hoc eīm fe

cit semel se offerendo. Lex enim homines con
stituit sacerdotes: infirmitatem habentes.
Sermo autem iurisiurandi qui post legem
est: filium in eternum perfectum. VIII

Capitulum autem super ea que dicuntur.
talem habemus pontificem qui con
sedit in dextera sedis magnitu
dinis in celis: sanctorum minister et tabernacu
li veri quod fixit dominus et non homo. Omnis
enim pontifex ad offerenda munera et hos
tias constituitur. Unde necesse est et hunc ha
bere aliquid quod offerat. Si ergo esset super
terram. nec esset sacerdos cum essent qui offe
rent secundum legem munera. qui exemplari
et umbre deseruiunt celestium: sicut responsum
est moysi cum consummaret tabernaculum.
Vide inquit omnia facito secundum exemplar
quod tibi ostensum est in monte. Nunc autem
melius sortitus est ministerium: quanto et me
lioris testamenti mediator est. quod in me
lioribus repromissionibus sancitum est. Nam
si illud prius culpa vacasset: non utique se
cundi locus inquireretur. Vituperans enim eos
dicit. Ecce dies veniunt dicit dominus: et con
summabo super domum israel. et super domum iu
da testamentum novum: non secundum testamen
tum quod feci patribus eorum in die qua appre
hendi manum illorum. ut educerem illos de
terra egypti. Quoniam ipsi non permanserunt
in testamento meo: et ego neglexi eos
dicit dominus. Quia hoc testamentum quod
disponam domui israel post dies illos dicit
dominus: dando leges meas in mentem eorum.
et in corda eorum superscribam eas: et ero eis
in deum. et ipsi erunt mihi in populum. Et non do
cebit unusquisque proximum suum. et unus
quisque fratrem suum dicens. cognosce dominum:
quoniam omnes scient me a minore usque ad
maiorem eorum: quia propicius ero iniquita
tibus eorum. et peccatorum illorum iam non memorabor.
Dicendo autem novum: veteravit prius.
Quod autem antiquatur et senescit: prope in
teritum est. IX

Habuit quidem et prius iustificacio
nes culture et sanctum seculare. Ta
bernaculum enim factum est primum: in quo
erant candelabra et mensa et propositio
panum. quod dicitur sancta. Post velamen
tum autem secundum tabernaculum quod dicitur
sancta sanctorum: aureum habens thuribulum
et archam testamenti circumtectam ex omni
parte auro: in qua urna aurea habens
manna. et virga aaron que fronduerat.
et tabule testamenti. Superque eam cheru
bin glorie obumbrancia propiciatorium: de
quibus non est modo dicendum per singula.
His vero ita compositis: in priori quidem
tabernaculo semper introibant sacerdo
tes. sacrificiorum officia consummantes. In
secundo autem semel in anno solus pontifex
non sine sanguine quem offerret pro sua et po
puli ignorancia: hoc significante spiritu
sancto nondum propalatam esse sanctorum viam. ad
huc priore tabernaculo habente statum.
Que parabola est temporis instantis: iux
ta quam munera et hostie offeruntur: que non
possunt iuxta conscienciam perfectum facere
servientem solummodo in cibis et in poti
bus et variis baptismatibus. et iusticiis
carnis usque ad tempus correctionis im
positis. Christus autem assistens pontifex
futurorum bonorum per amplius et perfectius
tabernaculum non manufactum. id est non huius
creacionis. neque per sanguinem hircorum et vi
tulorum: sed per proprium sanguinem introivit se
mel in sancta. eterna redempcione inventa. Si
enim sanguis hircorum et taurorum et cinis vi
tule aspersus inquinatos sanctificat ad emun
dacionem carnis: quanto magis sang
uis christi qui per spiritum sanctum semetipsum optu
lit immaculatum deo emundavit conscienciam
vestram ab operibus mortuis. ad serviendum
deo viventi: Et ideo novi testamenti me
diator est: ut morte intercedente in redemp
cionem earum prevaricacionum que erant sub pri
ore testamento. repromissionem accipiant
qui vocati sunt eterne hereditatis. Ubi enim
testamentum: mors necesse est intercedat
testatoris. Testamentum enim in mortuis
confirmatum est. Alioquin nondum valet:
dum vivit qui testatus est. Unde nec pri
mum quidem sine sanguine dedicatum est.

Lecto enim omni mandato legis a moyse
universo populo: accipiens sanguinem vitu
lorum et hyrcorum cum aqua et lana coccine
a et ysopo. ipsum quoque librum et omnem
populum aspersit dicens. Hic sanguis testa
menti: quod mandavit ad vos deus. Eti
am tabernaculum et omnia vasa minis
terii. sanguine similiter aspersit. Et omnia
pene in sanguine mundantur secundum legem:
et sine sanguinis effusione non fit re
missio. Necesse est ergo exemplaria qui
dem celestium hiis mundari: ipsa autem ce
lestia melioribus hostiis quam istis. Non enim
in manufactis sanctis ihesus introivit
exemplaria verorum. sed in ipsum celum: ut
appareat nunc vultui dei pro nobis. Ne
que ut sepe offerat semetipsum: quemadmo
dum pontifex intrat in sancta per singu
los annos in sanguine alieno. Alioquin
oportebat eum frequenter pati ab origine
mundi. Nunc autem semel in consummaci
one seculorum ad destitucionem peccati per hosti
am suam apparuit. Et quemadmodum sta
tutum est hominibus semel mori. post hoc autem
iudicium: sic et xpistus semel oblatus ad
multorum exhaurienda peccata. secundo sine
peccato apparebit expectantibus se in salutem.

X

Umbram enim habens
lex bonorum futurorum. non ipsam ymaginem rerum: per singulos an
nos hiisdem ipsis hostiis quas offerunt in
desinenter. numquam potest accedentes perfec
tos facere. Alioquin cessassent offerri: ideo
quod nullam haberent ultra conscienciam pec
cati cultores semel mundati. Sed in ip
sis commemoracio peccatorum per singulos an
nos fit. Impossibile enim est sanguine
taurorum et hyrcorum auferri peccata. Ideo in
grediens mundum dicit. Hostiam et obla
cionem noluisti: corpus autem aptasti mihi.
Holocaustomata et pro peccato non tibi pla
cuerunt. Tunc dixi: ecce venio. In capite
libri scriptum est de me: ut faciam deus vo
luntatem tuam. Superius dicens quia hosti
as et oblaciones et holocaustomata et
pro peccato noluisti. nec placita sunt tibi
que secundum legem offeruntur. tunc dixi ecce
venio ut faciam deus voluntatem tuam: au
fert primum ut sequens statuat. In qua
voluntate sanctificati sumus per oblacionem cor
poris ihesu xpisti semel. Et omnis quidem
sacerdos presto est. cotidie ministrans: et e
asdem sepe offerens hostias que numquam
possunt auferre peccata. Hic autem unam
pro peccatis offerens hostiam: in sempiternum
sedet in dextera dei. de cetero expectans do
nec ponantur inimici eius scabellum pedum
eius. Una enim oblacione consummavit
in sempiternum sanctificatos. Contestatur autem
et nos et spiritus sanctus. Postquam enim dixit.
hoc autem testamentum quod testabor ad il
los post dies illos dicit dominus. dando leges
meas in cordibus eorum. et in mentibus eorum
superscribam eas: et peccatorum et iniquitatum eorum
iam non recordabor amplius. Ubi autem
horum remissio: iam non oblacio pro peccato.
Habentes itaque fratres fiduciam in introitu
sanctorum in sanguine xpisti. quam iniciavit no
bis viam novam et viventem per velamen
id est carnem suam et sacerdotem magnum super
domum dei: accedamus cum vero corde in ple
nitudine fidei. aspersi corda a conscienciam
mala. et abluti corpus aqua munda: te
neamus spei nostre confessionem indeclinabi
lem. Fidelis enim est qui repromisit. Et con
sideremus invicem in provocacionem caritatis
et bonorum operum. non deserentes collacionem
nostram. sicut est consuetudinis quibusdam:
sed consolantes et tanto magis quanto
videritis appropinquantem diem. Voluntarie
enim peccantibus nobis post acceptam no
ticiam veritatis: iam non relinquitur pro
peccatis hostia. Terribilis autem quedam ex
pectacio iudicii: et ignis emulacio. que
consumptura est adversarios. Irritam quis
faciens legem moysi: sine ulla miseracio
ne duobus vel tribus testibus moritur. Quan
to magis putatis deteriora mereri suppli
cia qui filium dei conculcaverit: et sangui
nem testamenti pollutum duxerit. in quo
sanctificatus est et spiritui gracie contumeliam
fecerit: Scimus enim qui dixit. Michi vin

dictā: ego retribuā. Et iterū. Quia iudicabit dn̄s ꝑplm̄ suū. Horrendū ē incidere in manus dei viuētis. Rememoramī autē p̄stinos dies: in quibꝫ illuminati magnū certamen sustinuistis passionū. Et in alt̄o quidē obprobriis et tribulacionibꝫ spectaculū facti: ī altero autē socij talit̄ conuersanciū effecti. Nam et vinctis cōpassi estis. et rapinā bonoꝝ ur̄oꝝ cū gaudio suscepistis: cognoscētes uos habē meliorē et manentē substanciā. Nolite itaqꝫ amittē confidenciā ur̄am: que magnā habꝫ remuneracionē. Paciencia enī uobis necessaria est: ut uolūtatē dei facientes reportetis ꝓmissionē. Adhuc enī modicū aliq̄ntulū: qui venturus ē ueniet. et nō tardabit. Iustus autē meus ex fide viuit. Qd̄ si subtraxerit se: nō placebit anime mee. Nos autē nō sum⁹ subtractionis filij in ꝑdicionē: sed fidei in acquisicionē anime.

XI

Est autē fides sperandaꝝ substācia rerū argumentū nō apparenciū. In hac enī testimoniū consecuti sunt senes. Fide intelligim⁹ aptata eē secula uerbo dei: ut ex inuisibilibꝫ visibilia fierent. Fide plurimā hostiam abel q̄ cayn optulit deo: ꝑ quā testimoniū consecutus ē esse iustus. testimoniū ꝑhibente muneribꝫ eius deo: et ꝑ illam defunctus adhuc loquitur. Fide enoch tr̄slatus est ne videret mortē: et nō īueniebatur. quia transtulit illū deus. Ante translacionē enī testimoniū habuit placuisse deo. Sine fide aūt īpossibile est placē deo. Credē enī oportet accedentē ad deū. quia est: et inquirentibꝫ se remunerator fit. Fide noe responso accepto de hijs que adhuc nō uidebātur. metuens aptauit archam in salutem domus sue. ꝑ quā dampnauit mūdū: et iusticie que ꝑ fidē est. heres ē institutus. Fide qui uocatur abrahā obediuit in locū exire. quē acceptūrus erat in hereditatem: et exijt nesciēs quo iret. Fide demoratus est in terra rep̄missionis tamq̄ in aliena: in casulis habitādo cū ysaac et iacob coheredibꝫ rep̄missionis eiusdē. Expectabat enī fundamēta habentē ciuitatē: cui⁹ artifex et conditor deus. Fide. et ipa sara sterilis uirtutē in concepcione seniūs accepit etiā p̄ter tēpus etatis: qm̄ fidelem credidit eē eū qui repromiserat. ꝓpt̄ qd̄ et ab uno orti sunt: et hoc emortuo. tamq̄m sydera celi in multitudīe. et sicut arena que ē ad oram maris īnumerabilis. Iuxta fidē defuncti sūt omēs isti. nō acceptis rep̄missionibꝫ: sed alonge eas aspicientes. et salutantes. et confitentes quia ꝑegrini et hospites sūt super terrā. Qui enī hec dicūt significāt se patriā inquirē. Et si quidem illius meminissent de qua exierūt: habebant utiqꝫ tempus reuertendi. Nūc autē meliorem appetūt. id ē celestem. Ideo nō cōfunditur deus. uocari deus eoꝝ. Pauit enī illis ciuitatē. Fide optulit abraham ysaac cū temptaretur. et unigenitū offerebat qui suscepat repromissiones: ad quem dictū est. quia in ysaac uocabitur tibi semen: arbitrans quia et a mortuis suscitare potens ē deus. Unde eum et in ꝑabolam accepit. Fide et de futuris bn̄dixit ysaac iacob et esau. Fide iacob moriens singulos filioꝝ ioseph bn̄dixit: et adorauit fastigiū virge ei⁹. Fide ioseph moriens de ꝓfectione filioꝝ isrl̄ memoratus est: et de ossibꝫ suis mādauit. Fide moyses natus occultatus ē mensibꝫ tribus a ꝑntibꝫ suis. eo qd̄ uidissent elegantē infantē: et nō timuerūt regis edictū. Fide moyses grādis fc̄us negauit se eē filiū filie pharaonis: magis eligens affligi cū ꝑplō dei. q̄m tempalis pcc̄i habē iocūditatē: maiores diuicias estimans thesauro egyptiorū ꝓperiū xp̄i. Aspiciebat enī in remuneracionē. Fide reliquit egiptū: nō ueritus animositatē regis. Inuisibilem enī tamq̄ uidens sustinuit. Fide

celebrauit pascha. et sanguinis effusio
nem: ne qui uastabat primitiua tange
ret eos. Fide transierunt mare rubrum
tamquam per aridam terram: quod experti egyp
cij deuorati sunt. Fide muri iherichon
corruerunt. circuitu dierum septem. Fide ra
ab meretrix non periit cum incredulis: exci
piens exploratores cum pace. Et quid ad
huc dicam? Deficiet enim me tempus enar
rantem de gedeon. barach. samson. iepte.
dauid. samuel. et prophetis: qui per fidem
vicerunt regna. operati sunt iusticiam: adep
ti sunt repromissiones. Obturauerunt ora
leonum. extinxerunt impetum ignis. effu
gauerunt aciem gladij: conualuerunt de
infirmitate: fortes facti sunt in bello. Cas
tra uerterunt exterorum: acceperunt mulieres
de resurrectione mortuos suos. Alij autem
distenti sunt. non suscipientes redempci
onem: ut meliorem inuenirent resurrectio
nem. Alij uero ludibria et uerbera experti:
insuper et vincula et carceres. Lapidati
sunt. secti sunt. temptati sunt: in occisione
gladij mortui sunt. Circuierunt in me
lotis. in pellibus caprinis: egentes. angus
tiati. afflicti: quibus dignus non erat mun
dus. In solitudinibus errantes: et in mon
tibus et in speluncis et in cauernis terre.
Et hij omnes testimonio fidei probati. non
acceperunt repromissionem: deo pro nobis
melius aliquid prouidente ne sine nobis
consummarentur.

XII

Ideoque et nos tantam habentes impositam
nubem testium. deponentes omne pondus
et circumstans nos peccatum per pacienciam
curramus propositum nobis certamen: as
picientes in auctorem fidei et consumma
torem ihesum: qui proposito sibi gaudio sus
tinuit crucem confusione contempta. at
que in dextera sedis dei sedet. Recogita
te enim eum qui talem sustinuit a pecca
toribus aduersus semetipsum contradictio
nem: ut non fatigemini animis uestris de
ficientes. Nondum enim usque ad sangui
nem restitistis aduersus peccatum repugnan
tes: et obliti estis consolacionis que uobis

tamquam filijs loquitur dicens. Fili mi no
li negligere disciplinam domini: neque fatige
ris dum ab eo argueris. Quem enim diligit
dominus castigat: flagellat autem omnem fili
um quem recipit. In disciplina perseuera
te: tamquam filijs uobis offert se deus. Quis
enim filius. quem non corripit pater? Quod
si extra disciplinam estis. cuius participes facti
sunt omnes: ergo adulteri et non filij es
tis. Deinde patres quidem carnis nostre ha
buimus eruditores: et reuerebamur eos.
Non multo magis obtemperabimus patri
spirituum. et viuemus? Et illi quidem in tem
pore paucorum dierum secundum uoluntatem suam
erudiebant nos: hic autem ad id quod uti
le est in recipiendo sanctificacionem eius. Omnis
autem disciplina in presenti quidem uidetur
non esse gaudij sed meroris: postea autem
fructum pacatissimum exercitatis per eam
reddet iusticie. Propter quod remissas ma
nus et soluta genua erigite. et gressus
rectos facite pedibus uestris: ut non claudi
cans quis erret: magis autem sanetur.
Pacem sequimini cum omnibus. et sanctimoni
am sine qua nemo uidebit deum: con
templantes ne quis desit gracie dei: ne
qua radix amaritudinis sursum germi
nans impediat. et per illam inquinentur mul
ti. Ne quis fornicator aut prophanus
ut esau: qui propter unam escam vendidit
primitiua sua. Scitote enim quoniam et post
ea cupiens hereditare benedicionem. repro
batus est. Non enim inuenit penitencie
locum: quamquam cum lacrimis inquisisset eam.
Non enim accessistis ad tractabilem et ac
cessibilem ignem et turbinem et caliginem
et procellam et tube sonum et uocem uerborum:
quam qui audierunt excusauerunt se ne e
is fieret uerbum. Non enim portabant
quod dicebatur: et si bestia tetigerit mon
tem lapidabitur. Et ita terribile erat quod
uidebatur. Moyses dixit. Exterritus
sum et tremebundus. Sed accessistis
ad syon montem et ciuitatem dei viuentis
ihesum celestem. et multorum milium ange
lorum frequenciam. et ecclesiam primitiuorum

qui conscripti sunt in celis: et iudicem
omnium deum et spiritus iustorum perfectorum. et tes
tamenti noui mediatorem ihesum. et sang
uinis aspersionem melius loquentem quam a
bel. Videte ne recusetis loquentem. Si enim
illi non effugerunt recusantes eum qui super
terram loquebatur. multo magis nos qui
de celis loquentem nobis auertimus. Cuius
uox mouit terram tunc: nunc autem repro
mittit dicens. Adhuc semel: ego moue
bo non solum terram sed et celum. Quod autem
adhuc semel dicit. declarat mobilium
translacionem tamquam factorum: ut maneant e
a que sunt immobilia. Itaque regnum immo
bile suscipientes: habemus graciam per
quam seruiamus placentes deo cum metu et
reuerencia. Etenim deus noster ignis con
sumens est.

XIII

Caritas fraternitatis maneat in uo
bis: et hospitalitatem nolite ob
liuisci. Per hanc enim placuerunt
quidam: angelis hospicio receptis. Me
mentote vinctorum tamquam simul vincti:
et laborancium tamquam et ipsi in corpore
morantes. Honorabile conubium in
omnibus: et thorus immaculatus. Forni
catores enim et adulteros iudicabit deus.
Sint mores sine auaricia: contenti
presentibus. Ipse enim dixit. Non te deseram
neque derelinquam: ita ut confidenter dica
mus. Dominus mihi adiutor est: non timebo
quid faciat michi homo. Memento
te prepositorum uestrorum: qui uobis locuti sunt
uerbum dei. Quorum intuentes exitum con
uersacionis: imitamini fidem. Ihesus xpus
heri et hodie: ipse et in secula. Doctrinis
uariis et peregrinis: nolite abduci. Op
timum est enim g[illegible]cia stabilire cor: non
escis. q[illegible] non profuerunt ambu
lantibus in eis. Habemus altare: de
quo edere non habent potestatem qui ta
bernaculo deseruiunt. Quorum enim anima
lium infertur sanguis pro peccato in sancta
sanctorum per pontificem: horum corpora creman
tur extra castra. Propter quod et ihesus ut
sanctificaret per suum sanguinem populum: extra
portam passus est. Exeamus igitur ad eum
extra castra: improperium eius portantes.
Non enim habemus hic manentem ciui
tatem: sed futuram inquirimus. Per ipsum ergo
offeramus hostiam laudis semper deo: id est
fructum labiorum confitencium nomini eius.
Beneficencie autem et communionis no
lite obliuisci. Talibus enim hostiis promere
tur deus. Obedite prepositis uestris: et subia
cete eis. Ipsi enim peruigilant quasi racio
nem pro animabus uestris reddituri: ut
cum gaudio hoc faciant et non gementes.
Hoc enim non expedit uobis. Orate pro
nobis. Confidimus enim: quia bonam con
scienciam habemus in omnibus bene uolen
tes conuersari. Amplius autem deprecor uos
hoc facere: quo celerius restituar uobis.
Deus autem pacis qui eduxit de mortu
is pastorem magnum ouium in sanguine
testamenti eterni dominum nostrum ihesum xpm.
aptet uos in omni bono. ut faciatis uo
luntatem eius: faciens in uobis quod pla
ceat coram se per ihesum xpm. cui gloria in
secula seculorum. amen. Rogo autem uos
fratres: ut sufferatis uerbum solacii. Etenim
per paucis scripsi uobis. Cognoscite fratrem
nostrum tymotheum dimissum: cum quo si cele
rius venerit uidebo uos. Salutate om
nes prepositos uestros: et omnes sanctos.
Salutant uos de ytalia fratres. Gracia
cum omnibus uobis amen. Explicit epistola
ad hebreos. Incipit prologus in ac
tus apostolorum.

Lucas anthiocensis
nacione cyrus cu
ius laus in euan
gelio canitur apud
antyochiam me
dicine artis egre
gius. et apostolorum
xpi discipulus. postea usque ad confessi
onem paulum secutus apostolum: sine crimi
ne in virginitate permanens deo malu
it seruire. Qui octoginta et quatu
or annos etatis agens: in bithinia
obiit plenus spiritu sancto. Hic spiritu sancto

instigante in achaie ꝑtibꝫ euangelium
scribens. grecis fidelibꝫ incarnacionem
dn̄i fideli narracione ostendit: eūdēq̄
ex stirpe dauid descendisse monstrauit.
Cui non īmerito potestas scribendi ac
tus aplōr in mīsterio datur: ut deo in
deū pleno et filio ꝑdicionis extincto. o
racione ab aplis facta sorte dn̄i elcīonis
nūs cōpleretur. Dicq̄ paulus consūma
cionē aplicis actibꝫ daret: quē diu con
tra stimulū calcitrantē dn̄s elegisset.
Qd̄ legentibꝫ ac requirentibꝫ deū bre
ui uolui ostendere sermone. q̄ ꝓlixius
aliquid fastidientibꝫ ꝓdidisse: sciēs qd̄
opantē agricolam oꝑtet de suis fructi
bus edere. Quē ita diuina subsecuta
est gracia: ut non solū corpibꝫ. sed eci
am aīabus eius ꝓficeret medicina.

Explicit prologus. Incipiūt actus
apostolorum.

Primū quidem
sermonē feci de
omnibꝫ o theo
phile que cepit
ihus facere et do
cere: usq̄ ī diē
qua ꝑcipiens
aplis ꝑ spm̄ sāc
tū quos elegens assūptus est. Quibus
et ꝑbuit seipm̄ viuū post passionē su
am in multis argumentis. ꝑ dies qua
draginta apparens eis: et loquens de
regno dei. Et cōuescens ꝑcepit eis ab ihe
rosolimis ne discederent: sed expectarent
ꝓmissionē patris. quā audistis inquit
ꝑ os meū. Quia iohannes quidē bap
tizauit aqua: uos autē baptizabimū
spū sancto nō post multos hos dies. I
gitur qui cōuenerant: interrogabant
eū dicentes. Dn̄e: si in tempe hoc resti
tues regnū israhel: Dixit autē eis. Nō
est uīm nosse tempa uel momēta que
pater posuit in sua ꝑtate: sed accipie
tis uirtutē supuenientis spūs sancti
in uos: et eritis mi testes in ihlm et ī
omī iudea et samaria. et usq̄ ad ulti
mū tre. Et cū hec dixisset. uidentibꝫ ill
eleuatus ē: et nubes suscepit eū ab ocu
lis eor. Cumq̄ intuerentur in celū eū
tem illū: ecce duo uiri astiterūt iuxta
illos in uestibꝫ albis. qui et dixerūt. Vi
ri galilei. quid statis aspicientes in ce
lum: Hic ihus qui assūptus est a uo
bis in celū: sic ueniet quēadmodū ui
distis eū eūtem in celū. Tūc reuersi sunt
iherosolimā a monte qui uocat oliue
ti: qui ē iuxta ihlm. sabbati habens
iter. Et cum introissent in cenaculū:
ascenderūt ubi manebāt petrus et io
hannes. iacobꝫ et andreas. philyppus
et thomas. bartholomeus et mathe
us. iacobus alphei. et symon zelotes.
et iudas iacobi. Hij omēs erant ꝑseue
rantes vnanimit in orōne: cū muli
eribꝫ et maria matre ihu et frībꝫ eius.
In diebꝫ illis: exurgens petrus in me
dio frm̄ dixit. Erat autē turba hoīm
simul: fere centū uiginti. Viri fratres
oꝑtet īpleri scripturam quā ꝑdixit spi
ritus scūs ꝑ os dauid de iuda. qui fuit
dux eor qui cōprehenderūt ihm: qui
cōnūatus erat in nobis. et sortitus ē
sortē mīsterij hui⁹. Et hic quidē posse
dit agrū de mercede iniquitatis: ⁊ sus
pensus crepuit medius: et diffusa st
omīa uiscera eius. Et notū fcm̄ ē oī
bus habitantibꝫ ihlm: ita ut appel
laretur ager ille lingua eor acheldē
mach. hoc est ager sanguīs. Scptū
est enī in libro psalmor. Fiat cōmo
racio eor deserta: et nō sit qui habitet
in ea: et ēpatū eius accipiat alter. O
portet ergo ex hijs uiris qui nobiscū
congregati sūt in [illegible] omī tempe quo
intrauit et exiuit in [illegible] ter nos
dn̄s ihus incipiens a baptismate io
hannis usq̄ in diem qua assūptus
est a nobis: testem resurrcōis eius no
biscū fieri. vnū ex istis. Et statuerūt
duos: ioseph qui uocabatur barsa
bas qui cognomīatus ē iustus. ⁊ ma
thiam. Et orantes dixerūt. Tu dn̄e

qui corda nosti hoīm: ostende quē ele
geris ex hijs duobꝫ vnū accipe locum
mīsterij hui⁹ et aplatus. de quo p̄uari
catus est iudas. ut abiret in locū suū.
Et dederūt sortes eis. Et cecidit sors sup
mathiā: et ānuīatus est cū vndecī aplis.

Et cū cōplerentur
dies penthecostes: erant oīs
piter in eodem loco. Et factus
ē repente de celo sonus tamq̄ adueni
entis spūs uehementis: et repleuit to
tam domū ubi erant sedentes. Et appa
ruerūt illis dispertite lingue tamq̄ ig
nis: seditq̄ supra singulos eoꝝ. Et re
pleti sunt oīes spū scō: et ceperunt
loqui uarijs linguis ꝓut spūs sanct⁹
dabat eloqui illis. Erant autē in ihe
rusalem habitantes iudei viri religi
osi: ex oīū nacione que sub celo est.
Facta autē hac uoce. cōueniit multitu
do. et mente confusa est: qm̄ audiebat
vnusquisq̄ lingua sua illos loquen
tes. Stupebant autē omnes: et mira
bant dicentes. Nōne ecce oīes isti
qui loquūtur galylei sunt: Et quo
modo audiuim⁹ vnusquisq̄ linguā
nr̄am in qua nati sum⁹: Parthi et
medi et elamite et qui habitant me
sopotamiā. iudeam et capadociā. pō
tum et asiam. frigiam et pāphiliam.
egiptū et ꝑtes libie que est circa cyre
nen. et aduene romani. iudei q̄ꝫ et ꝓse
liti. cretes et arabes: audiuim⁹ eos lo
quētes nr̄is linguis magnalia dei. Stu
pebant autē omnes: et mirabantur
adīuicem dicentes. Quid nam hoc
vult esse: Alij autē irridentes dicebant:
quia musto pleni sunt isti. Stans āt
petrus cū vndecī eleuauit uocē suam:
et locutus est eis. Viri iudei et qui habi
tatis ihrlm vniūsi. hoc uobis notum
sit: et auribꝫ ꝑcipite uerba mea. Non
enī sicut uos estimatis hij ebrij sunt.
cū sit hora diei tercia: sed hoc est qd̄ dictū
ē ꝑ ꝓphēam iohel. Et erit in nouissimis
diebꝫ dicit dn̄s. effundam de spū meo
sup omnē carnē: et ꝓphetabūt filij uri
et filie urē. Et iuuenes uri visiones vi
debūt: et seniores uri sompnia sōpni
abūt. Et quidē sup seruos meos et sup
ancillas meas in diebꝫ illis effundam
de spū meo: et ꝓphetabūt. Et dabo pro
digia in celo sursū et signa in tr̄a deor
sum: sanguinē et ignem et uaporem
fumi. Sol conuertetur in tenebras et lu
na in sanguinē: anteq̄m ueniat dies
dn̄i magnus et manifestus. Et erit.
oīs quicūq̄ īuocauerit nomē dn̄i:
saluus erit. Viri israhelite audite u̇
ba hec. Ihm nazarenū virū approba
tū a deo in uobis. uirtutibꝫ et ꝓdigijs
et signis que fecit ꝑ illū deus in me
dio uestri sicut uos scitis: hūc defini
to concilio et p̄sciencia dei traditū ꝑ
manus iniquoꝝ. affigentes interemis
tis. Quē deus suscitauit solutis do
loribꝫ inferni: iuxta qd̄ īpossibile e
rat teneri illū ab eo. Dauid enī dicit
in eum. Puidebam dn̄m corā me sē
ꝑ: qm̄ a dextris est mi ne cōmouear.
Ꝓter hoc delectatū est cor meū. et ex
ultauit lingua mea: insup et caro
mea requiescet in spe. Qm̄ nō delin
ques aīam meā in inferno: nec da
bis scm̄ tuū uidere corrupcionē. No
tas mi fecisti vias uite: replebis me
iocūditate cū facie tua. Viri fratres
liceat audenter dicē ad uos de prīar
cha dauid. qm̄ et defunctus ē et sepul
tus est: et sepulchrū eius est apud nos
usq̄ in hodiernū diem. ꝓpheta igit
cū eēt. et sciret quia iureiurando iu
rasset illi deus de fructu lūbi eius se
dere sup sedem eius: ꝓuidens locutus
est de resurrcīone xp̄i: quia neq̄ dere
lictus ē in inferno. neq̄ caro eius vi
dit corrupcionē. Hunc ihm resusci
tauit deus: cui⁹ oīes nos testes su
mus. Dextera igitur dei exaltatus
et ꝓmissione spiritus sc̄i accepta a
patre: effudit hūc quē uos uidetis
et auditis. Non enī dauid ascendit

in celos. Dicit autē ipse. Dixit dn̄s dn̄o
meo sede a dextris meis: donec ponam
inimicos tuos scabellū pedū tuorū. Cer
tissime ergo sciat omnis domus isrl̄:
quia et dn̄m eū et xp̄m deus fecit hūc
ihm̄ quē uos crucifixistis. Hijs audi
tis cōpuncti sunt corde: et dixerūt ad
petrū et ad reliquos aplos. Quid fa
ciemus viri fratres? Petrus uero a
it ad illos. Penitenciā inquit agite:
et baptizetur vnusquisq; uīm in no
mine ihu xpi. in remissiōz pcōrū vr̄orū
et accipietis donū sci spūs. Vobis enī
est repmissio et filijs uris: et omnibz
qui longe sunt. quoscūq; aduocaue
rit dn̄s deus nr̄. Alijs enī uerbis plu
rimis testificatus est: et exhortabat
eos dicens. Saluamī a gnacione is
ta praua. Qui ergo receperūt sermo
nē eius baptizati sunt: et apposite sūt
in illa die anime circiter tria milia.
Erant autē pseuerantes in doctrina
aplorū: et cōmunicacōne fractionis
panis. et oracōibz. Fiebat autē omī
aīe timor. Multa quoq; pdigia et
signa p aplos fiebant in ihrlm: et
metus erat magnus in vniūsis. Oēs
eciā qui credebant erant pit: et ha
bebant omīa coīa. Possessiones et
substancias uendebant: et diuidebāt
illa omnibz, put cuiq; opus erat. Co
tidie quoq; pdurantes vnaīmit in
tēplo. et frangentes circa domos pa
nem sumebant cibū cū exultacione
et simplicitate cordis: collaudantes
deū et habentes graciā ad omnē ple
bem. Dn̄s autē augebat qui salui fi
erent cotidie in idipm̄.

III

Petrus autē et iohannes as
cendebant in tēplū: ad horā
orōnis nonā. Et quidam vir
qui erat claudus ex utero matris su
e baiulabatur: quē ponebant coti
die ad portā templi que dicit specio
sa. ut peteret elemosinā ab introeū
tibz in templū. Is cū uidisset petrū
et iohannē incipientes introire in tē
plū: rogabat ut elemosinā acciperet.
Intuens autē in eū petrus cū iohan
ne dixit. Respice in nos. At ille inten
debat in eos: sperans se aliquid accep
turū ab eis. Petrus autē dixit. Arge
tum et aurū non ē michi: qd autem
habeo hoc tibi do. In nomīe ihu xpi
nazareni surge et ambula. Et appre
hensa manu eius dextera. alleuauit
eū: et ptinus consolidate sūt bases e
ius et plante. Et exiliens stetit et am
bulabat. Et intrauit cū illis in tem
plū: ambulans et exiliens et laudās
deū. Et uidit omnis pplus eū ambulā
tem et laudantē deū. Cognoscebant
autē illū: qm̄ ipse erat qui ad elemo
sinā sedebat ad speciosam portā tem
pli. Et īpleti sunt stupore et extasi: ī
eo qd contigerat illi. Cū uiderēt autē
petrū iohannē et: cucurrit omnis po
pulus ad eos. ad porticū que appella
tur salomonis stupentes. Videns aūt
petrus: rndit ad pplm̄. Viri israheli
te quid miramī in hoc. aut nos qd
intuemī: quasi nr̄a virtute a pieta
te fecerimus hūc ambulare? Deus a
braham et deus ysaac et deus iacob
deus patrū nr̄orū glorificauit filiū
suū ihm̄: quē uos quidē tradidistis
et negastis ante faciē pylati. iudica
te illo dimitti. Vos autē scm̄ et iu
stum negastis: et petistis virū homi
cidam donari uobis: auctorē uero vi
te interfecistis. Quē deus suscitauit
a mortuis. cuius nos testes sumus: et ī
fide nōis eius hūc quē uidetis et nos
tis confirmauit nomē eius. Et fides
que p eum est: dedit integram sani
tatem istā. in conspcū oīm uestrū.
Et nūc fres scio quia p ignorāciam
fecistis: sicut et principes uri. Deus
autē qui pnūciauit p os oīm pphā
rū pati xp̄m suū: impleuit sic. Pe
nitenū igitur et conuertimī ut dele
antur uestra pcta: ut cū uenerint

tempa refrigerij a conspcu dni. et mi
serit eu qui pdicatus est uobis ihm
xpm. que optet celu quide suscipere
usq in tempa restitucois oim. que
locutus e deus p os scor suor a secu
lo pphetar. Moyses quide dixit. qm
pphetam suscitabit uobis dns deus vr
de frib uris: tamq meipm audietis.
iuxta omia quecuq locutus fuerit
uobis. Erit aute. omis aia qcuq no
audierit pphetam illu: extminabit
de plebe. Et oms pphete a samuel et de
inceps qui locuti sunt: et anuciaue
rut dies istos. Vos aute estis filij pro
phetar et testamenti qd disposuit de
us ad patres uros dicens ad abraha.
Et in semie tuo bndicent oms fami
lie terre. Vobis pmu deus suscitans
filiu suu misit eu bndicente uobis:
ut conuitat se unusquisq a nequicia
sua.

Loquentib aute illis ad pplm:
supuenerut sacerdotes et ma
gistratus templi et saducei dolentes
qd docerent pplm. et anunciarent i ihm
resurrcionem ex mortuis. Et iecerut
in eos man: et posuerut eos in custo
diam in crastinu. Erat aute ia ues
pera. Multi aute eor qui audierant
uerbu crediderut: et fcus est nus viro
ru quiq milia. Factu est aute in cras
tinu: ut congregarent pncipes eoru
et seniores et scribe in ihrlm. et anas
princeps sacerdotu et cayphas et io
hanes et alexander et quotqt erant
de gene sacerdotali. Et statuentes eos
in medio: interrogabant. In qua uir
tute aut in quo noie fecistis hoc uos:
Tunc petrus repletus spu sco: dixit
ad eos. Principes ppli et seniores au
dite. Si nos hodie diiudicam in be
nefacto homis infirmi. in quo iste e
saluus fcus est: notu sit omib uob
et omi plebi isrl. quia in noie ihu xr
nazareni que uos crucifixistis. que
deus suscitauit a mortuis. in hoc is
te astat coram uobis sanus. Hic est
lapis qui reprobatus e a uobis edifi
cantib. qui fcus est in caput anguli:
et no est in alio aliquo salus. Nec eni
aliud nomen est sub celo datu homib:
in quo oporteat nos saluos fieri. Vide
tes aute petri constancia et iohannis.
compto qd hoies essent sine lris et ydi
ote ammirabant: et cognoscebant e
os. qm cu ihu fuerant. Homine quo
q uidentes stante cu eis qui curatus
fuerat: nichil poterat contradice. Jus
serut aute eos foras extra conciliu sece
dere: et conferebant adinuicem dicentes.
Quid faciem homib istis: Qmq
dem notu signu factu est p eos omib
habitantib ihrlm: manifestu est. et no
possum negare. Sed ne amplius di
uulgetur in pplm: cominemur eis ne
ultra loquatur in noie hoc ulli hoim.
Et uocantes eos: denunciauerut ne oi
no loquerentur. neq docerent in nomie
ihu. Petrus uero et iohannes rnden
tes: dixerut ad eos. Si iustu est in con
spcu dei uos pocius audire q deu: iudi
cate. Non eni possum que vidim
et audiuim non loqui. At illi comi
nantes dimiserut eos: non inuenien
tes quomo punirent eos ppter pplm:
quia omes clarificabant id qd fcm
erat in eo qd acciderat. Annor eni erat
amplius quadraginta homo in quo
fcm erat signu istud sanitatis. Dimis
si aute uenerut ad suos: et anunciaue
runt eis quanta ad eos principes sa
cerdotu et seniores dixisset. Qui cu
audissent: unanimit leuauerut uoce
ad dnm et dixerut. Dne tu qui feci
sti celu et tram et mare et omia que
in eis sut qui spu sco p os pris nostri
dauid pueri tui dixisti. quare fremu
erut gentes et ppli meditati sut iani
a: astiterut reges fre. et principes co
uenerut in unu adusus dnm et ad
uersus xpm eius. Couenerut eni ve
re in ciuitate ista adusus scm pue

rū tuū ihm. quē vnxisti. herodes et pō
cius pylatus cū gentibz et pplis isra
hel: facere que manus tua et conciliū
tuū decreuerūt fieri. Et nūc dñe respi
ce in minas eoꝝ: et da seruis tuis cum
omī fiducia loqui uerbū tuū: in eo q
manū tuā extendas sanitates et sig
na et pdigia fieri p nomen sancti filij
tui ihu. Et cū orassent. motus ē locus
in quo erant congregati: et repleti sūt
omēs spū scō: et loquebantur uerbū dei
cū fiducia. Multitudinis autē credē
ciū erat cor vnū et aīa vna. Nec quis
q̄ eoꝝ que possidebat aliquid suū ēē
dicebat: sed erant illis omīa cōmu
nia. Et uirtute magna reddebant a
pli testimoniū resurrcīonis ihu xpi
dñi nri: et gracia magna erat in oī
bus illis. Neqz enī quisq̄ egens erat
int illos. Quotq̄t enī possessores a
groꝝ aut domoꝝ erant. uendentes af
ferebant pcia eoꝝ que uendebant: et
ponebant ante pedes aplōꝝ. Diuide
batur autē singulis: put cuiqz opus
erat. Joseph autē qui cognoīatus ē
barnabas ab aplis qd est intpretatū
filius consolacōnis. leuites cyprius
genē. cū habēt agrū uendidit illū:
et attulit preciū et posuit aū pedes a
postolorū.

Vir autē quidā noīe ananias
cū saphira uxore sua vendidit
agrū: et fraudauit de pcio agri con
scia uxore sua: et afferens ptem quā
dam ad pedes aplōꝝ posuit. Dixit aūt
petrus ad ananiam. Cur temptauit
sathanas cor tuū mentiri te spiritui
sancto: et fraudare de pcio agri? Nō
ne manēs tibi manebat: et venūda
tū in tua erat ptāte? Quare posuis
ti in corde tuo hanc rem? Non es mē
titus hominibz: sed deo. Audiens autē
ananias hec uerba: cecidit et expira
uit. Et fcūs est timor magnus in
omīs qui audierant. Surgentes aūt
iuuenes amouerūt eū: et efferentes
sepelierūt. Fcūm est autē quasi horarū
triū spaciū: et uxor ipius nesciens qd
fcūm fuerat introijt. Rndit autē ei pe
trus. Dic mi mulier: si tanti agrum
uendidistis. At illa dixit. Etiam tanti.
Petrus autē ad eam. Quid utiqz cō
uenit uobis temptare spm dñi? Ecce
pedes eoꝝ qui sepelierūt virū tuū ad
ostiū: et efferent te. Confestim cecidit
ad pedes eius: et expirauit. Intrantes
autē iuuenes īuenerūt illam mortu
am: et extulerūt et sepelierūt ad virū
suū. Et fcūs est timor magnus in v
niuersa ecclia: et in omēs qui audie
rūt hec. Per manus autē aplōꝝ. fie
bant signa et pdigia multa in plebe:
et erant omēs vnanimit in porticu
salomonis. Ceteroꝝ autē nemo aude
bat cōiūgere se illis: sed magnifica
bat eos pplus. Magis autē augeba
tur credenciū in dño multitudo uiro
rū ac mulierū: ita ut in plateis eice
rent infirmos. et ponerent in lcūlis
et grabatis: ut ueniente petro saltem
vmbra illius obūbraret quēq̄ eorū.
et liberarentur ab infirmitatibz suis.
Cōcurrebat autē et multitudo vicina
rū ciuitatū ihrlm. afferentes egros
et uexatos a spiritibz īmūdis: qui cu
rabantur omēs. Exurgens autē prī
ceps sacerdotū et omēs qui cū illo erant
que est heresis saduceoꝝ. repleti sunt
zelo: et īiecerūt manus in aplōs: et
posuerūt illos in custodia publica.
Angelus autē dñi p noctē aperiens
ianuas carceris: et educens eos dixit.
Ite et stantes loqnū in templo plebi
omīa uerba uite huius. Qui cū audis
sent: intrauerūt diluculo in templū.
et docebant. Audiens autē princeps
sacerdotū et qui cū eo erant. cōuoca
uerūt conciliū et omēs seniores filio
rū isrl: et miserūt ad carcerem ut ad
ducerētur. Cum uenissent autē mīs
tri et apto carcē nō īuenissent illos:
reuersi nūciauerūt dicentes. Carce

rem quidē ñcium⁹ clausū cū omī dili
gencia. et custodes stantes ad ianuas:
apientes autē neminē intus ñcium⁹.
Vt autē audierūt hos sermones ma
gistratus templi et principes sacerdo
tū: ambigebant de illis quid nā fier.
Aduenies autē quidā nūciauit eis:
quia ecce uiri quos posuistis in carce
re sūt in templo stantes et docentes po
pulū. Tunc abiit magīratus cū mīs
tris: et adduxit illos sine vi. Timebāt
enī plm: ne lapidarent⁹. Et cū adduxis
sent illos: statuerūt in concilio. Et in
terrogauit eos princeps sacerdotū dicēs.
Precipiendo p̄cepim⁹ uobis ne docerē
tis in nomīe isto: et ecce replestis ihrlm
doctrina uīa: et uultis introducē sup
nos sanguinē hominis istius. Respōdens
autē petrus et apli dixerūt. Obedire
oportet deo magis q̄ hominib⁹. Deus pa
trum nōr suscitauit ihm: quē uos
interemistis. suspendentes in ligno. Hūc
deus principem et saluatorem exalta
uit dextera sua: ad dandā penitenciā
isr'. et remissionē pecōr. Et nos sum⁹
testes horū uerborū: et spūs scūs quē de
dit deus omnib⁹ obedientib⁹ sibi. Hec
cū audissent dissecabant⁹: et cogitabāt
interficere illos. Surgens autē quidam
in concilio phariseus. nomīe gamalihel.
legis doctor. honorabilis uniūse plebi:
iussit foras ad breue hominēs fieri. Dixit
q̄ ad illos. Viri isrlite attendite uobis
sup hominib⁹ istis quid actur sitis. An
te hos enī dies exortus theodas dicens se
esse aliquē: cui consensit nūs uirorū
circr quadringentor. Qui occisus ē.
et omnes quicūq; credebant ei dissipati
sunt: et redacti sunt ad nichilū. Post
hunc exortus iudas galileus in diebus
professionis: et auertit plm post se. Et
ipe perijt: et omnes quotq̄t consenserūt
ei dispsi sunt. Et nūc itaq; dico uobis.
Discedite ab hominib⁹ istis et sinite il
los: quī si est ex hominib⁹ consiliū hoc
aut opus. dissoluetur. Si uero ex deo
est. nō potestis dissoluere eos: ne forte
deo repugnare inueniamī. Consenserūt
autē illi: et cōuocantes apl̄os. cesis de
nūciauerūt ne loquerent in nomīe
ihu: et dimiserūt eos. Et illi quidem
ibant gaudentes a conspectu concilij:
quī digni habiti sūt pro nomīe ihesu
contumelia pati. Omnī autē die in tē
plo et circa domos non cessabant do
centes et euāgelizantes xpm ihm...

In diebz autē illis crescēte VI
numo discipulor facta est murmur grecō
rum aduersus hebreos: eo q̄d despice
rentur in ministerio cotidiano uidue
eor. Conuocantes autē duodecim multi
tudinē discipulor. dixerūt. Non est e
quū nos derelinquere uerbū dei: et mīs
trare mensis. Considerate ergo frēs
uiros ex nobis boni testimonij septē
plenos spū scō et sapiencia: quos con
stituam⁹ sup hoc opus. Nos uero o
rationi et ministerio uerbi instantes el
mus. Et placuit sermo coram omī mul
titudine. Et elegerūt stephanū uirū
plenū fide et spū scō: et philippū. et p
chorū. et nychanorē. et timonē. et
parmenam. et nycolaū aduenā an
thiochenū. Hos statuerūt ante con
spectū apl̄or: et orantes īposuerunt
eis manū. Et uerbū dnī crescebat: et
multiplicabatur nūs discipulor in
ihlm ualde. Multa etiā turba sacer
dotū obediebat fidei. Stephanus aūt
plenus gratia et fortitudine: faciē
bat pdigia et signa magna in plō.
Surrexerūt autē quidā de synagoga
que appellatur libertinor et cyrenen
siū et alexandrinor. et eor qui erant
a cilicia et asya. disputantes cū ste
phano: et non poterant resistere sapi
encie et spū qui loquebat. Tūc sub
miserūt viros: qui dicerēt se audis
se eū dicentē uerba blasphemie in
moysen et deū. Cōmouerūt itaq;
plebem et seniores et scribas: et con
currentes rapuerūt eū. et adduxerūt

in concilium: et statuerunt testes falsos di
centes. Homo iste non cessat loqui uer
ba aduersus locum sanctum et legem. Audiuimus
enim eum dicentem: quoniam ihesus nazarenus
hic. destruet locum istum. et mutabit tra
diciones quas tradidit nobis moyses.
Et intuentes eum omnes qui sedebant in con
cilio: viderunt faciem eius tamquam faciem
angeli. Dixit autem princeps sacerdotum.
Si hec ita se habent: Quare ait. VII
Viri fratres et patres audite. Deus
glorie apparuit patri nostro
abraham cum esset in mesopota
mia priusquam moraretur in charram:
et dixit ad illum. Exi de terra tua et de cog
nacione tua: et ueni in terram quam
tibi monstrauero. Tunc exiit de terra
chaldeorum: et habitauit in charram. Et
inde postquam mortuus est pater eius trans
tulit illum in terram istam: in qua nunc
uos habitatis. Et non dedit illi here
ditatem in ea nec passum pedis: sed repro
misit dare illi eam in possessionem. et
semini eius post ipsum: cum non haberet
filium. Locutus est autem deus quia erit se
men eius accola in terra aliena: et ser
uituti eos subicient. et male tract a
bunt eos annis quadringentis: et gen
tem cui seruierint iudicabo ego dixit
dominus. Et post hec exibunt: et seruient
mihi in loco isto. Et dedit illi testamen
tum circumcisionis: et sic genuit ysaac
et circumcidit eum die octaua: et ysaac
iacob. et iacob duodecim patriarchas. Et
patriarche emulantes uendiderunt
ioseph in egiptum. Et erat deus cum eo:
et eripuit eum ex omnibus tribulacionibus
eius. Et dedit ei graciam et sapienciam
in conspectu pharaonis regis egipti:
et constituit eum prepositum super egiptum
et super omnem domum suam. Venit au
tem fames in uniuersam egiptum et cha
naan. et tribulacio magna: et non
inueniebant cibos patres nostri. Cum au
disset autem iacob esse frumentum in egip
to. misit patres nostros primum: et in se
cundo cognitus est ioseph a fratribus suis: et
manifestatum est pharaoni genus eius.
Mittens autem ioseph accersiuit iacob
patrem suum: et omnem cognacionem. in a
nimabus septuaginta quinque. Et descendit
iacob in egyptum: et defunctus est ipse
et patres nostri: et translati sunt in sy
chem. et positi in sepulchro quod emit a
braham precio argenti a filiis emor fi
lii sychem. Cum appropinquaret autem tem
pus repromissionis quam confessus fu
erat deus abrahe: creuit populus et mul
tiplicatus est in egipto. quoadusque sur
rexit rex alius in egipto qui non scie
bat ioseph. Hic circumueniens genus
nostrum. afflixit patres nostros: ut exponerent
infantes suos. ne viuificarentur. Eodem
tempore natus est moyses. et fuit gratus
deo: qui nutritus est tribus mensibus in
domo patris sui. Exposito autem illo.
sustulit eum filia pharaonis: et enutri
uit eum sibi in filium. Et eruditus est mo
yses omni sapiencia egipciorum: et erat
potens in uerbis et in operibus suis. Cum
autem impleretur ei quadraginta anno
rum tempus: ascendit in cor eius ut ui
sitaret fratres suos filios israel. Et cum ui
disset quendam iniuriam pacientem vin
dicauit illum: et fecit ulcionem ei qui iniuri
am sustinebat. percusso egipcio. Existi
mabat autem intelligere fratres: quoniam deus
per manum ipsius daret salutem illis. At
illi non intellexerunt. Sequenti uero die
apparuit illis litigantibus: et reconcili
abat eos in pace dicens. Viri fratres estis.
Ut quid nocetis alterutrum. Qui autem
iniuriam faciebat proximo suo: repulit
eum dicens. Quis te constituit iudi
cem et principem super nos: Numquid in
terficere me tu vis. quemadmodum inter
fecisti heri egipcium: Fugit autem moy
ses in uerbo isto: et factus est aduena in
terra madian: ubi generauit filios
duos. Et expletis annis quadraginta:
apparuit illi in deserto montis syna
angelus in igne flamme rubi. Moyses

autē uidens: āmiratus est uisū. Et accedente illo ut consideraret: facta est uox dñi ad eū dicens. Ego sū deus patrū tuor: deus abraham deus ysaac et deus iacob. Cōtremefactus autē moyses: non audebat considerare. Dixit autē illi dñs. Solue calceamentū pedū tuor: locus enī in quo stas. terra sancta est. Videns uidi afflictionē ppli mei qui est in egypto. et gemitū eor audiui: et descendi liberare eos. Et nunc et mittam te in egyptū. Hunc moysen quē negauerūt dicentes quis te constituit principē et iudicē sup nos: hūc deus principē et redemptorē misit cū manu angeli qui apparuit illi in rubo. Hic eduxit illos: faciens ꝓdigia et signa in terra egypti et in rubro mari. et in deserto ānis q̄dragīta. Hic est moyses: qui dixit filiis isrl. ꝓphetam uobis suscitabit deus de fratribz uris: tanq̄m me ipm audietis. Hic est qui fuit in ecclia in solitudine cū angelo qui loquebatur ei in monte syna et cū patrib suis: qui accepit uerba uite dare nobis. Cui noluerūt obedire patres nri: sed repulerūt et auersi sunt cordibz suis in egyptū. dicentes ad aaron. Fac nobis deos qui p̄cedant nos. Moysi enī huic qui eduxit nos de tra egypti: nescim⁹ quid factū sit ei. Et uitulum fecerūt in illis diebz: et obtulerūt hostiam simulacro: et letabant in operibz manuū suarū. Conuertit autem deus et tradidit eos seruire militie celi: sicut scriptū est in libro ꝓphetarū. Numquid uictimas aī hostias obtulistis mihi annis quadraginta in deserto dom⁹ isrl: Et suscepistis tabernaculū moloch et sydus dei uri remphan figuras quas fecistis adorare eas: et transferam uos trans babilonē. Tabernaculū testimonij fuit patribus nris in deserto: sicut disposuit loquens ad moysen. ut faceret illud secdm formā quā uiderat. Quē et inducentes susci-

pientes patres nri cū iesu in possessionem gentiū. quas expulit deus a facie patrū nrōr. usq; in diebz dauid: q̄ inuenit grām ante deū. et petijt ut inueniret tabernaculū deo iacob. Salomon autē edificauit illi domū: sz nō excelsus in manufactis habitat. sicut ꝓpheta dicit. Celū mihi sedes est: terra autē scabellū pedū meor. Quā domū edificabitis mihi dicit dñs: aut q̄s loc⁹ requietionis meē est: Nōne manus mea fecit hec oīa: Dure cervice et incircūcisis cordibz et auribz uos semp spiritui sancto resistitis: sicut et patres uestri. ita et uos. Quē ꝓphetar nō fuerūt patres uestri: Et occiderūt eos q̄ p̄nūciabant de aduentu iusti: cui uos nūc prodit⁹es et homicidas fuistis: q̄ accepistis legē in dispositionē angelor eū. et non custodistis. Audientes autē hec. dissecabant⁹ cordibz suis: et stridebant dentibz in eū. Cum autē esset plenus spū sancto: intendens in celū uidit gloriā dei. et ihm stantē a dextris dei. et ait. Ecce uideo celos apertos: et filium hominis a dextris stantē dei. Exclamantes autē uoce magna continuerūt aures suas: et impetū fecerūt unanimit in eū. Et eicientes eū extra ciuitatem. lapidabant. Et testes deposuerūt uestimenta sua secus pedes adolescentis: qui uocabatur saulus. Et lapidabant stephanū inuocantē et dicentē. Dne ihe su suscipe spm meū. Positis autē genibus: clamauit uoce magna dicēs. Dne ne statuas illis hoc pctm. Et cū hoc dixisset: obdormiuit in dño. Saulus autē erat consentiens nec ei⁹.

Acta est autē in illa die psecutio magna in ecclia que erat hierosolimis: et omēs dispsi sūt p regiones iudee et samarie p̄ter apl̄os. Curauerūt autē stephanū uri timorati: et fecerūt planctū magnū sup illū. Saulus uero deuastabat ecclam: p domos intrans

A C

et trahens viros ac mulieres trade
bat in custodiam. Igitur qui disp
si erant: ꝑtransibant euangelizan
tes uerbū. Philippus autē descēdens
in ciuitatem samarie: p̄dicabat ill'
xp̄m. Intendebant autē turbe hijs
que a philippo dicebant: vnanimiter
audientes. et uidentes signa que fa
ciebat. Multi enī eorꝫ qui habebāt
sp̄us īmūdos: clamantes uoce mag
na exibant. Multi autē paralitici et
claudi curati sunt. Factū est ergo mag
nū gaudiū in illa ciuitate. Vir aūt
quidam nomīe symon qui ante fu
erat in ciuitate magus seducens gē
tem samarie. dicens se eē aliquem
magnū: cui auscultabant omēs a
mīmo usq; ad maximū dicentes. H
est uirtus dei: que uocatur magna.
Attendebant autē eum: ꝓpter quod
multo tempe magicis suis demen
tasset eos. Cum uero credidissent
philippo euangelizanti de regno dei:
et nomīe ihu xp̄i baptizabant viri
ac mulieres. Tunc symon et ipe cre
didit. Et cū baptizatus esset: adhe
bat philippo. Videns eciā signa et
uirtutes maximas fieri: stupens ā
mirabatur. Cū autē audissent a
postoli qui erant iherosolimis. q̄a
recepit samaria uerbū dei: miserūt
ad eos petrū et iohannē. Qui cū ue
nissent: orauerūt ꝑ ipis. ut accipe
rent sp̄m scm̄. Nondū enī in quēq̄
illoꝝ uenerat: sed baptizati tantū e
rant in noīe dn̄i ihu. Tūc īponebāt
manus sup illos: et accipiebant spi
ritū scm̄. Cum uidisset autē symon
quia ꝑ īposicionē manus aplorꝫ da
retur sp̄us scūs: optulit eis pecuniam
dicens. Date et mi hanc ptātem: ut
cuicūq; īposuero manus. accipiat
sp̄m scm̄. Petrus autē dixit ad eū.
Pecunia tua tecū sit in ꝑdicione: qm̄
donū dei existimasti pecunia posside
ri. Non est tibi ꝑs neq; sors in sermo
ne isto. Cor enī tuū non ē rcm̄ corā
deo. Penitenciā itaq; age ab hac ne
quicia tua: et roga deum si forte re
mittatur tibi hec cogitacio cordis
tui. In felle enī amaritudinis et ob
ligacione iniq̄tatis uideo te eē. Rn̄
dens autē symon dixit. Pcanū uos
pro me ad dn̄m: ut nichil ueniat su
ꝑ me horū que dixistis. Et illi quidē
testificati et locuti uerbū dn̄i redibāt
iherosolimā: et multis regionibꝫ sa
maritanoꝝ euāgelizabant. Anglus
autē dn̄i locutus est ad philippū di
cens. Surge et uade contra meridi
anū. ad uiam que descendit ab ihe
rusalem. in gazam: hec est deserta.
Et surgens abijt. Et ecce vir ethiops
eunuchus potens candacis regine e
thiopū. qui erat sup omēs gazas ei⁹
uenerat adorare in ihrlm: et reuerte
batur sedens sup currū suū. legens q;
ꝓphetam ysaiam. Dixit autē sp̄s phi
lippo. Accede: et adiūge te ad currum
istū. Accurrens autē philippus. au
diuit eum legentē ysaiā ꝓphetā: et
dixit. Putas ne intelligis que legis:
Qui ait. Et quomō possū: si non
aliquis ostenderit michi: Rogauit
q; philippū: ut ascenderet. et sederet secū.
Locus autē scripture quā legebat e
rat hic. Tamq̄ ouis ad occisionem
ductus est: et sicut agnus corā tonde
te se. sine uoce. sic non aꝑuit os suū.
In hūilitate iudiciū eius sublatū ē.
Generacionē illius quis enarrabit:
Qm̄ tolletur de tra uita eius. Respō
dens autē eunuchus philippo dixit.
Obsecro te de quo ꝓpheta dicat hoc. de
se. an de alio aliquo: Aperiens autē
philippus os suū: et incipiens a scrip
tura ista. euāgelizauit illi ihm. Et
dū irent ꝑ uiam: uenerūt ad quādā
aquā. Et ait eunuchus. Ecce aqua.
Quis ꝓhibet me baptizari: Dixit
autē philippus. Si credis ex toto cor
de licet. Et rn̄dens ait. Credo dei filiū

esse ihm xpm. Et iussit stare currū.
Et descenderūt uterq; in aquā philip
pus et eunuchus: et baptizauit eum.
Cum autē ascendissent de aqua. sps
dnī rapuit philippū: et amplius nō
uidit eum eunuchus. Ibat eū p uiā
suā gaudens. Philippus autē inuent⁹
est in azoto. Et ptransiens euangeli
zabat ciuitatib; cunctis: donec ueni
ret cesaream.

IX

Saulus autē adhuc spirans
minar et cedis in discipulos
dnī. accessit ad pncipem sac
dotum. et pecijt ab eo epistolas in da
mascū ad synagogas: ut si quos in
uenisset hui⁹ uie viros ac mulieres
vinctos pduceret ihrlm. Et cum iter
faceret: contigit ut appropinquaret
damasco. Et subito circūfulsit eū lux
de celo: et cadens in terram audiuit uo
cem dicentē sibi. Saule saule qd me
psequeris? Qui dixit. Quis es dne?
Et ille. Ego sū ihus: quē tu psequeris.
Durū est tibi contra stimulū calcit
re. Et tremens ac stupens dixit. Do
mine quid me uis facere? Et dns ad
eū. Surge et ingredere ciuitatē: et di
cetur tibi quid te oporteat facere. Vi
ri autē illi qui comitabantur cum
eo stabant stupefacti: audientes qui
dem uocem. neminē autē uidentes. Su
rexit autē saulus de terra: aptisq; o
culis nichil videbat. Ad manus autē
illū trahentes: introduxerūt damas
cum. Et erat tribz diebz non videns:
et nō manducauit neq; bibit. Erat
autē quidā discipulus damasci: noīe
ananias. Et dixit ad illū in uisu dns.
Anania. At ille ait. Ecce ego dne. Et
dns ad illū. Surgens uade in vicū q
uocatur rectus: et quere in domo iude
saulū nomīe tharsensem. Ecce eū o
rat. Et uidit uirū ananiā noīe in
troeūtem et īponentē sibi manus:
ut uisū recipiat. Rndit autē anani
as. Dne audiui a multis de uiro hoc.
qnta mala sanctis tuis fecerit ī ihrlm:
et hic habz ptātem a principibz sacer
dotū alligandi omēs qui īuocant no
men tuū. Dixit autē ad eū dns. Va
de qm uas elcionis mi est iste: ut por
tet nomen meū coram gentibz et re
gibus et filijs isrl. Ego eū ostendam
illi: qnta oporteat eū pati pro noīe
meo. Et abijt ananias et introiuit
domū: et īponens ei manus dixit.
Saule frat. dns ihus misit me qui
apparuit tibi in uia qua ueniebas:
ut uideas et implearis spū scō. Et cō
festim ceciderūt ab oculis eius tamq;
squame: et uisū recepit. Et surgens
baptizatus est. Et cū accepisset cibū:
confortatus est. Fuit autē cū discipu
lis qui erant damasci p dies aliquot:
et continuo ingressus in synagogas
pdicabat ihm: qm hic est filius dei.
Stupebant autē omnes qui audie
bant: et dicebant. Nonne hic est q
expugnabat in ihrlm eos qui īuo
cabant nomen istud? Et huc ad hoc
uenit: ut vinctos illos duceret ad
principes sacerdotū. Saulus autē ma
gis cōualescebat et confundebat iude
os qui habitabant damasci: affirmās
qm hic est xpus. Cum īplerent autē
dies multi: conciliū fecerūt iudei ut
eum interficerent. Note autē facte sūt
saulo insidie eor. Custodiebant autē
et portas die ac nocte: ut eum inter
ficerent. Accipientes autē discipuli.
nocte p murū dimiserūt eum: sub
mittentes in sporta. Cum autē ue
nisset in ihrlm: temptabat iūgere
se discipulis. Et omnes timebant eū:
non credentes quia eēt discipulus.
Barnabas autē apprehensū illum
duxit ad aplos: et narrauit illis q
modo in via uidisset dnm. et quia
locutus est ei: et quomō in damas
co fiducialit egerit in nomīe ihesu.
Et erat cū illis intrans et exiens in
ihrlm: fiducialit agens in noīe dnī.

A C

loquebatur quoq; gentibz: et disputa
bat cū grecis. Illi autē querebāt occi
dere eum. Qd cū cognouissent fratres.
deduxerūt eum cesaream: et dimiserūt
tharsū. Ecclesia quidē p totam iudeā
et galyleam et samariam habebat
pacem: et edificabatur ambulans ī
timore dnī: et consolacione scī spūs
replebat. Fctm est autē ut petrus dū
transiret vniuersos deueniret ad sanc
tos qui habitabant lidde. Inuenit
autē ibi hoīem quēdā noīe eneam.
ab annis octo iacentē in grabato: q
erat paliticus. Et ait illi petrus. Ene
a sanet te dns ihus xpus. Surge et
sterne tibi. Et continuo surrexit. Et
uiderūt illū omnes qui habitabant
lidde et sarone: qui cōuersi sūt ad do
minū. In ioppe autē fuit quedā dis
cipula noīe tabita: que interpretata
dicitur dorchas. Hec erat plena opi
bus bonis: et elemosinis quas faci
ebat. Fctm est autē in diebz illis: ut
infirmata moreretur. Quā cū lauissēt:
posuerūt eam in cenaculo. Cū autem
ppe eēt lidda ab ioppe: discipuli audien
tes quia petrus eēt in ea. miserūt du
os viros ad eū. rogantes. ne pigriteris
uenire usq; ad nos. Exurgens autem
petrus: uenit cū illis. Et cū aduenis
set: duxerūt illū in cenaculū. Et circū
steterūt illū omēs uidue flentes: et os
tendentes tunicas et uestes. quas faci
ebat illis dorchas. Eiectis autē omni
bus foras. petrus ponēs genua orauit:
et conuersus ad corpus dixit. Tabita sur
ge. At illa aperuit oculos suos: et ui
so petro resedit. Dans autē illi ma
nū: erexit eam. Et cū uocasset sāctos
et uiduas: assignauit eā viuā. No
tū autē fctm est p vniuersam ioppen: et
crediderūt multi in dno. Fctm est autē.
ut dies multos moraret in ioppe: apud
quēdā symonē coriariū. X
Vir autē quidam erat in cesa
rea noīe cornelius. centurio
cohortis que dicitur ythalica. religio
sus et timens deum cū omni domo su
a: faciens elemosinas multas plebi.
et depcans deū semp. Vidit in visu ma
nifeste q̄si nona hora diei angelū dei
introeūtem ad se: et dicentē sibi. Cor
neli. At ille intuens eum: timore cor
reptus dixit. Quis es dne: Dixit aūt
illi. Oraciones tue et elemosine tue
ascenderūt in memoriā in conspcū dei.
Et nūc mitte viros in ioppen: et acer
si symonē quēdā qui cognomīat pe
trus. Hic hospitat apud symonē quē
dam coriariū: cui⁹ est domus iuxta
mare. Hic dicet tibi quid te oporteat
facere. Et cū discessisset angelus qui
loquebatur illi: uocauit duos domes
ticos suos et militē metuentē dnm ex
hijs qui illi parebant. Quibz cū nar
rasset omīa: misit illos in ioppen:
Postera autē die iter illis facientibz
et appropinquātibz ciuitati: ascendit
petrus in supiora ut oraret circa horā
sextā. Et cū esuriret: uoluit gustare.
Parantibz autē illis. cecidit sup eum
mentis excessus: et uidit celū apertum.
et descendens uas quoddā uelut linthe
um magnū q̄tuor īciis sūmitti de
celo in terrā: in quo erant omīa qua
drupedia et serpencia terre et uolatili
a celi. Et fcā est uox ad eū. Surge pe
tre: occide et manduca. Ait aūt petrus
Absit dne: quia nūq̄ manducaui oē
cōmune et īmūdū. Et uox iterū scdo
ad eū. Que deus purificauit: tu com
mune ne dixeris. Hoc autē fctm ē p ter:
et statim receptū est in celū. Et dum
intra se hesitaret petrus quidnā esset
uisio quā uidisset: ecce uiri qui missi
erant a cornelio inquirentes domū
symonis astiterūt ad ianuā. Et cum
uocassent: interrogabant si symon
qui cognoīatur petrus illic haberet
hospiciū. Petro autē cogitante de ui
sione: dixit spūs ei. Ecce uiri tres que
rūt te. Surge itaq; et descende. et uade

cū eis nichil dubitans: quia ego misi
illos. Descendens autē petrus ad viros
dixit. Ecce ego sū quē queritis. Q̄ cau
sa est ꝓpter quā uenistis? Qui dixerūt.
Cornelius centurio uir iustus et timēs
deū et testīoniū habens ab uniūsa gē
te iudeoꝝ: responsū accepit ab angelo
sancto accersiri te in domū suā. et au
dire uerba abs te. Introducens igitur
eos: recepit hospicio. Sequenti autem
die surgens ꝓfectus est cū eis: et quidā
ex frībz ab ioppe comitati sūt eū. Alte
ra autē die introiuit cesaream. Corne
lius uero expectabat illos: cōuocatis
cognatis suis et necessariis amicis.
Et fc̄m est cū introisset petrus obui
us uenit ei cornelius: et ꝓcidens an
te pedes eius adorauit. Petrus uero
eleuauit eū dicens. Surge: et ego ipē
homo sum. Et loquēs cum illo intra
uit: et īuenit multos qui cōuenerāt.
Dixitq; ad illos. Vos scitis quomodo
abhomīatū sit uiro iudeo cōiūgi aut
accedē ad alienigenā: sed mi ostendit
deus neīnem cōmunē aut īmūdum
dicē hoīem: ꝓpter qd̄ sine dubitacōe
ueni accersitus. Interrogo ergo quā ob
causā accersistis me. Et cornelius ait.
A nudius quarta die usq; ad hāc ho
ram orans eram hora nona in domo
mea: et ecce uir stetit ante me in ues
te candida. et ait. Corneli exaudita
est oracio tua: et elemosine tue cōme
morate sunt in conspcū dei. Mitte g̃
in ioppen: et accersi symonē qui cog
noīatur petrus. Hic hospitat̄ in do
mo symonis coriarij iuxta mare. Cō
festim igit̄ misi ad te: et tu bene fe
cisti ueniendo. Nunc ergo omēs nos
in conspcū tuo assumus: audire oīa
quecūq; tibi p̄cepta sūt a dn̄o. Apiens
autē petrus os suū dixit. In ueritate
comperi. quia non est ꝑsonaꝝ accep
tor deus: sed in omī gente qui timet
eum et opatur iusticiā. acceptus est
illi. Verbū misit filijs isrl̄: ānūciās

pacē ꝑ ihm̄ xp̄m. Hic est oīm dn̄s. Vos
scitis qd̄ fc̄m est uerbū ꝑ uniūsam iude
am: incipiens eū a galylea post bap
tismū qd̄ p̄dicauit iohannes ihm̄ a
nazareth: quomō unxit eū deus spiri
tu scō et uirtute. Qui ꝑtransiuit bn̄
faciendo et sanando omēs oppressos a
dyabolo: qm̄ deus erat cū illo. Et nos
testes sum⁹ oīm que fecit in regione
iudeoꝝ et ihrlm̄: quē occiderūt suspen
dentes in ligno. Hūc deus suscitauit
tercia die: et dedit eū manifestū fieri.
non omī ꝓplo: sed testibz p̄ordinatis
a deo. nobis qui manducauim⁹ et bi
bim⁹ cū illo postq̄ resurrexit a mortu
is. Et p̄cepit nobis p̄dicare ꝓplo et tes
tificari: quia ipē ē qui constitutus ē
a deo iudex viuoꝝ et mortuoꝝ. Huic
omēs ꝓphete testīoniū ꝑhibent: remis
sionē pccōꝝ accipe ꝑ nomē eius omēs
qui credunt in eum. Adhuc loquente
petro uerba hec: cecidit sp̄us scīs sup
omnes qui audiebant uerbū. Et ob
stupuerūt ex circūcisione fideles qui
uenerant cū petro: quia et in nacio
nes grā sp̄us scī effusa est. Audiebāt
eū illos loquentes linguis: et mag
nificantes deū. Tunc rndit petrus.
Nūquid aqua? Quis ꝓhibē potest:
ut nō baptizent̄ hij qui sp̄m scm̄ ac
ceperūt sicut et nos? Et iussit eos in
noīe ihu xp̄i baptizari. Tunc roga
uerūt eū: ut manēt apud eos aliquot
diebus.

XI

Audierūt autē apli et fratres
qui erant in iudea: qm̄ et gē
tes receperūt uerbū dei. Cū ascendisset
autē petrus iherosolimā: disceptabāt
aduersus illū qui erant ex circūcisione
dicentes. Quare introisti ad uiros p̄
puciū habentes: et manducasti cum
illis? Incipiens autē petrus: expone
bat illis ordinē dicens. Ego eram in
ciuitate ioppe orans: et uidi in exces
su mentis uisionē. descendens uas
quoddā uelud lintheū magnū q̄tu

on ñcis subuniit de celo: et uenit usq ad me. In quod intuens considerabam: et uidi quadrupedia terre et bestias et reptilia et uolatilia celi. Audiui autē et uocem dicentē mi. Surge petre: occide et manduca. Dixi autē. Nequaq̄m dñe: q̄a cōmune aut īmūdū nūq̄m introiuit in os meū. Respondit autē uox scdō de celo. Quod deus mūdauit: tu ne cōmune dixeris. Hoc autē factū est p ter: et recepta sunt rursū oīa in celū. Et ecce confestim tres uiri astiterūt in domo in qua eram: missi a cesarea ad me. Dixit autē spūs mi: ut irem cū illis nichil hesitans. Uenerūt autē mecū et sex fres isti: et ingressi sumꝰ in domū uiri. Narrauit autē nob: quomō uidisset angelū in domo sua stantē et dicentē sibi. Mitte in ioppen et accersi symonē qui cognoīatur petrus: qui loquetur tibi ūba in quib; saluus eris tu et uniūsa domus tua. Cum autē cepissem loqui: decidit spūs scūs sup eos. sicut et in nos in ñcio. Recordatus sum autē uerbi dñi: sicut dicebat. Johannes quidē baptizauit aqua: uos autē baptizabimī spū sancto. Si ergo eandē grām dedit illis deus sicut et nobis qui credidim⁹ in dñm ihm xp̄m: ego quis eram qui possim p hibere deum? Hijs auditis tacuerūt: et glorificauerūt deū dicentes. Ergo et gentib; deus penitenciā ad uitam dedit. Et illi quidē qui dispsi fuerāt a tribulacōne que facta fuerat sub stephano. pambulauerūt usq ad fenicem et cyprū et antiochiam: nemini loquētes uerbū nisi solis iudeis. Erant autē quidā ex eis uiri cyprij et cyrenei. Qui cū intrassent antiochiam: loquebant̄ ad grecos ānūciantes dñm ihm. Et erat manus dñi cū eis: multusq nūs credens cōuersus est ad dñm. Puenit autē sermo ad aures ecclie que erat ierosolimis sup istis: et miserunt barnabam usq antiochiā. Qui cum puenisset et uidisset grām dei. gauisus est et hortabatur oīes, ppōito cordis pmanere in dño: quia erat uir bonus et plenus spū scō et fide. Et apposita est turba multa dño. Profectus ē aut tharsū: ut quereret saulū. Quē cum inuenisset. pduxit antiochiam: et annū totū conuersati sunt in ecclia. Et docuerūt turbā multā: ita ut cognomīatrent̄ pmū antiochie discipulos xp̄ianos. In hys autē diebus supuenerūt ab ierosolimis pphete antiochiam. Et surgens unus ex eis nomine agabus significabat p spū famem magnā futurā in uniūso orbe terre: que facta est sub claudio cesare. Discipuli autē put quis habebat, ppositum est in ministeriū mittere habitantib; in iudea fratrib;. Quod et fecerūt: mittentes ad seniores p manus barnabe et saulī.

XII

Eodem autē tempe misit herodes rex manus: ut affligeret quosdam de ecclia. Occidit autē iacobū fratrē iohānis gladio. Videns autē quia placeret iudeis: apposuit apphendere et petrū. Erant autē dies azimorū. Quē cū apprehendisset misit in carcerem: tradens q̄tuor quaternionib; militū custodiendū: uolens post pascha pducere eū pplo. Et petrus quidē seruabatur in carcere. Oratio autē fiebat sine intermissione ab ecclia ad deum pro eo. Cum autē pducturus eū esset herodes: in ipa nocte erat petrus dormiens inter duos milites uinctus catenis duabus: et custodes ante ostium custodiebant carcerē. Et ecce angelus dñi astitit: et lumen refulsit in habitaculo. Percussoq latere petri: excitauit eū dicens. Surge uelociter. Et ceciderūt catene de manib; eius. Dixit autē angelus ad eū. Precingere:

et calcia te caligas tuas. Et fecit sic.
Et dixit illi. Circūda tibi uestimentū
tuū: et sequere me. Et exiens sequeba
tur eū: et nesciebat quia uerū est qd
fiebat p angelū. Estimabat autē se
uisū uidere. Transeūtes autē primā ⁊
secūdam custodiam. uenerūt ad portā
ferream que ducit ad ciuitatē: que
ultro apta est eis. Et exeuntes, pcesse
rūt uicū unū. et continuo discessit ā
gelus ab eo. Et petrus ad se reuersus
dixit. Nūc scio uere quia misit dn̄s
angelū suū: et eripuit me de manu
herodis. et de omī expectacōne plebis
iudeor. Considerans q̄ uenit in domū
marie mr̄is iohānis qui cognoīatus
est marcus: ubi erant multi congre
gati et orantes. Pulsante autē eo os
tiū ianue: pcessit puella ad uidendū
noīe rode. Et ut cognouit uocē petri.
pre gaudio nō aperuit ianuā: sed in
trocurrens nūciauit stare petrū an
te ianuā. At illi dixerūt ad eam. In
sanis. Illa autē affirmabat sic se ha
bere. Illi autē dicebāt. Angelus eius
est. Petrus autē pseuerabat pulsās.
Cū autē aperuissent ostiū uiderūt
eum: et obstupuerūt. Annuēs autē
eis manu ut tacerēt: narrauit quo
mō dn̄s eduxisset eum de carcere. Dix
itq̄. Nūciate iacobo et fr̄ib̄ hec. Et
egressus abijt in aliū locū. Fcā autē
die: erat non pua turbacio int' mili
tes quidnā de petro fcm̄ eēt. Herodes
autē cū requisisset eū et nō īueīsset:
inquisicione fcā de custodib̄ iussit
eos duci. Descendens q̄ a iudea ī ce
saream: ibi cōmoratus ē. Erat aut
iratus tyriis et sydoniis. At illi una
nimes uenerūt ad eum: et psuaso
blasto qui erat sup cubiculum regis
postulabant pacem: eo qd alerent
regiones eor ab illo. Statuto autem
die herodes uestitus ueste regia. sedit
pro tribunali: et concionabat ad e
os. Plus autē acclamabat dei uo
ces et non hom̄is. Confestim autē
pcussit eū angelus dn̄i. eo qd nō de
disset honorē deo: et consūptus a u
mib̄ exspirauit. Verbū autē dn̄i
crescebat et multiplicabatur. Bar
nabas autē et saulus reuersi sunt
ab iherosolimis expleto mūsterio:
assumpto iohāne qui cognoīatus
est marcus. XIII

Erant autē in ecclia que e
rat anthiochie pphete et doc
tores: in quib̄ barnabas et symeon
qui uocabatur niger. et lucius cy
renensis et manaen qui erat hero
dis tetrarche collactaneus. ⁊ saul⁹.
Ministrantib̄ autē illis dn̄o et ie
iunantib̄: dixit spūs scūs. Segre
gate m̄ barnabā et saulū: in opus
ad qd assūpsi eos. Tunc ieiunantes
et orantes. īponentes q̄ eis manus:
dimiserūt illos. Et ipi quidē missi
ab spū scō abierūt seleuciā: et inde
nauigauerūt cyprū. Et cū uenissent
salamina: pdicabant uerbū dei in
synagogis iudeor. Habebant autē
et iohannē in mūsterio. Et cū pam
bulassent uniūsam insulā usq̄ ad
paphū. īuenerūt quēdam uirū ma
gum pseudo pphetam iudeū cui no
men erat bariesu: qui erat cū pcon
sule sergio paulo uiro prudente. Hic
accersitis barnaba et paulo: desidera
bat audire uerbū dei. Resistebat aut
illis elymas magus. sic enī interpre
tatur nomen eius: querens auertere
pconsulē a fide. Saulus autē qui et
paulus repletus spū scō: intuens
in eū dixit. O plene omī dolo et oī
fallacia. fili dyaboli īimice omīs
iusticie: nō desinis subuertere uias do
mini rectas: Et nūc ecce manus dn̄i
sup te: et eris cecus. nō uidens solem
usq̄ ad tempus. Et confestim ceci
dit in eū caligo et tenebre: et circui
ens querebat qui ei manū daret. Tc̄
pconsul cū uidisset fcm̄. credidit:

A C

ãmirans sup doctrina dñi. Et cũ a
papho nauigasset paulus et q̃ cum
ipo erant: uenerũt pgen pamphilie.
Johãnes autẽ discedens ab eis: reuer
sus est iherosolimã. Illi uero ptrans
euntes pgen. venerũt anthiochiã psi
die: et ingressi synagogam die sab
batoꝝ sederũt. Post lcionem autem
legis et pphetaꝝ: miserũt principes
synagoge ad eos dicentes. Viri frẽs
si quis est in uobis sermo exhortaci
onis ad plebem. dicite. Surgens aũt
paulus: et manu silenciũ indicens
ait. Viri isrlite. et qui timetis deum
audite. Deus plebis isrl' elegit prẽs
nr̃os et plebem exaltauit cum essent
incole in tra egipti: et in brachio ex
celso eduxit eos ex ea: et p quadragi
ta ãnoꝝ tempus mores eoꝝ sustinu
it in deserto. Et destruens gentes sep
tem in terra chanaan: sorte distri
buit eis terrã eoꝝ. quasi post qua
dringentos et quinquaginta ãnos.
Et post hec dedit iudices usq; ad sa
muhel pphetã. Et ex inde postula
uerũt regem: et dedit illis deus saul
filiũ cys uirũ de tribu beniamin ã
nis quadraginta. Et amoto illo.
suscitauit illis dauid regem: cui et
testimoniũ phibens dixit. Inueni
dauid filiũ yesse uirũ scdm cor meũ:
qui faciet omẽs uolũtates meas. Hꝰ
deus ex semĩe scdm pmissionẽ edux
it isrl' saluatorem ihm: pdicante
iohanne ante faciem aduentus eiꝰ
baptismũ penitencie omĩ pplo isrl'.
Cum ĩpleret autẽ iohannes cursũ
suũ dicebat. Quẽ me arbitramini
esse non sũ ego: sed ecce uenit post
me cuiꝰ nõ sum dignus calciamen
ta pedũ soluere. Viri frẽs filij generis
abraham et qui in uobis timẽt deũ:
uobis uerbũ salutis huiꝰ missũ est.
Qui enĩ habitabant ihrlm et prin
cipes eius. hũc ignorantes et uoces
pphaꝝ que p omẽ sabbatũ legũtur:

iudicãtes ĩpleuerũt. Et nullã cau
sam mortis ĩuenientes in eũ: pecie
rũt a pylato ut interficerent eũ. Cũ
q; consũmassent omĩa que de eo scp
ta erant: deponentes eum de ligno
posuerũt in monumento. Deus ue
ro suscitauit eum a mortuis tercia
die. Qui uisus est p dies multos
hijs qui simul ascenderant cũ eo de
galylea in ihrlm: qui usq; nũc sũt
testes eius ad plebem. Et nos uobis
ãnũciamꝰ eam que ad prẽs nr̃os r
pmissio facta est: qm̃ hanc deus ad
impleuit filijs nr̃is. resuscitans ihe
sum. sicut et in psalmo scdo scriptũ
est. Filius meus es tu: ego hodie ge
nui te. Qd' autẽ suscitauerit eũ a
mortuis amplius iam non reuersu
rũ in corrupcionẽ: ita dixit. Quia
dabo uobis scã dauid fidelia. Ideoq;
et alias dicit. Non dabis scm̃ tuum
uidere corrupcionẽ. Dauid enĩ in su
a generacione cũ ãmĩstrasset uolũ
tati dei: dormiuit et appositus ẽ ad
prẽs suos et uidit corrupcionẽ. Quẽ
uero deus suscitauit: non uidit cor
rupcionẽ. Notũ igitur sit uobis viri
frẽs: quia p hũc uobis remissio pccto
rũ annũciatur. ab omĩbꝫ quibꝫ non
potuistis in lege moysi iustificari.
In hoc omĩs qui credit: iustificatur.
Videte ergo: ne supueniat uobis qd'
dictũ est in pphetis. Videte contemp
tores et ãmiranũ et dispdinũ: qui
a opus operor ego in diebꝫ nr̃is: opꝰ
qd' non credetis. si quis enarrauerit
uobis. Exeũtibꝫ autẽ illis: rogabant
ut sequenti sabbato loquerentur sibi
uerba hec. Cũq; dimissa eẽt synago
ga: secuti sunt multi iudeoꝝ et colẽ
ciũ aduenaꝝ paulũ et barnaban.
Qui loquentes suadebant eis: ut p
manerent in gracia dei. Sequẽti uero
sabbato. pene uniuersa ciuitas conue
nit audire uerbũ dñi. Videntes aũt
turbas iudei repleti sũt zelo: et cont

dicebant hys que a paulo dicebantur blasphemantes. Tunc constanter paulus et barnabas dixerūt. Vobis oportebat p̄muū loq̄ uerbū dei: sz q̄m repellitis illud et indignos uos iudicatis eēne uite: ecce conuertimur ad gentes. Sic enī p̄cepit nobis dñs. Posui te in lucē gentibz: ut sis in salutem usq; ad extremū terre. Audientes autē gentes gauise sunt. et glorificabant uerbū dñi: et crediderunt quotq̄t erāt p̄ordinati ad uitā eēnā. Disseminabatur autē uerbū dñi p̄ uniuersam regionē. Iudei autē concitauerūt religiosas mulieres et honestas et p̄nos ciuitatis: et excitauerūt p̄secuciōnē in paulū et barnabā: et eiecerūt eos de finibz suis. At illi excusso pulue pedū in eos: uenerūt y cōnuū. Discipuli quoz replebantur gaudio et spiritu scō.

XIIII

Actū est autē in yconio ut simul intrarent synagogam iudeoz et loquerent: ita ut credere iudeoz et grecoz copiosa multitudo. Qui uero incredduli fuerūt iudei: suscitauerūt et adu ersus aīas gentiū aduersus fres. Quito igitur tempe demorati sunt fiducialiē agentes in dño: testimoniū perhibente uerbo gracie sue. dante signa et p̄digia fieri p manus eoz. Diuisa est autē multitudo ciuitatis: et quidā quidē erant cū iudeis: quidā uero cū aplis. Cum autē factus esset impetus gentiliū et iudeoz cū principibus suis. ut contumelijs afficerent et lapidarent eos: intelligentes confugerūt ad ciuitates lycaonie. lystrā et derben et uniuersam in circuitu regionē: et ibi euangelizantes erant. Et quidā uir lustris infirmus pedibz sedebat claudus ex utero matris sue: qui nūq̄m ambulauerat. Hic audiuit paulū loquentē. Qui intuitus eū et uidens q̄a habet fidem ut saluus fiat: dixit magna uoce. Surge sup pedes tuos rectus. Et exiluit: et ambulauit. Turbe autem cū uidissent q̄d fecerat paulus: leuauerūt uocē suā lychaonice dicentes. Dii similes facti hominibz descenderūt ad nos. Et uocabant barnabam iouem: paulū uero mercurium: q̄m ipse erat dux uerbi. Sacerdos q̄q iouis qui erat ante ciuitatē tauros et coronas ante fores ad ianuas: cū plis uolebat sacrificare. Quod ubi audierūt apli barnabas et paulus: conscissis tunicis suis exiluerūt i turbas. clamantes et dicentes. Viri q̄d hec facitis? Et nos mortales simus similes uobis hoīes: annūciantes uobis ab hys uanis conuerti ad deū uiuū. qui fecit celū et terram et mare et oīa que in eis sunt: qui in p̄teritis generacionibz dimisit oēs gentes ingredi in uias suas. Et quidē non sine testimonio semetipm reliquit benefaciens: de celo dans pluuias et tempa fructifera: implens abo et letitia corda nra. Et hec dicentes: uix sedauerūt turbas ne sibi immolarent. Supuenerūt autē quidā ab antyochia et yconio iudei: et persuasis turbis lapidantes q̄ paulū traxerūt extra ciuitatē. estimantes eum mortuū esse. Circūdantibz autē eū discipulis surgens intrauit ciuitatem: et postera die p̄fectus est cum barnaba in derben. Cumq; euāgelizassent ciuitati illi et docuissent multos: reuersi sunt lystram et yconiū et antyochiā. confirmantes animas discipuloz. exhortantes q̄ ut permanerēt in fide: et quū p multas tribulaciones oportet nos intrare in regnū dei. Et cū constituissēt illis p singulas ecclias p̄sbiteros et orassent cum ieiunacionibz: cōmendauerūt eos dño in quē crediderūt. Transeūtes q̄ pisidiam uenerūt in

pamphiliā. Et loquētes in ꝑgen ū
bū dñi descenderūt in acthaliam: et
inde nauigauerūt anthiochiā: vn
de erant traditi gracie dei in opus
qd' compleuerūt. Cum autē uenis
sent et congregassent ecclīam: retu
lerūt q̄nta fecisset deus cū illis. quia
apuisset gentib; ostiū fidei. Mora
ti sunt autē temp⁹ non modicū cū
discipulis. XV

Et quidā descendentes de iude
a docebant frēs: quia nisi c̄
cūcidauū scdm morē moysi. nō potes
tis salui fieri. Fcā autē sedicione nō
nūma paulo et barnabe aduersū
illos: statuerūt ut ascenderent pau
lus et barnabas et quidā alij ex ali
is ad aplos et p̄sbiteros in ihrlm su
ꝑ hac questione. Illi igitur deducti
ab ecclīa. ꝑtrāsibant phenicē et sama
riam narrantes cōuersacionē genci
um: et faciebant gaudiū magnū oī
bus frib;. Cum autē uenissent ihēo
solimā: suscepti sūt ab ecclīa et ab a
plis et a senioribz. ānūciantes q̄nta
deus fecisset cū illis. Surrexerūt au
tem quidā de heresi phariseor q̄ credi
derūt: dicentes q̄a oꝑtet circūcidi eos.
p̄cipe quoq; seruare legē moysi. Con
uenerūtq; apli et seniores uidere de
uerbo hoc. Cum autē magna conq̄
sicio fieret: surgens petrus dixit ad
eos. Viri frēs uos scitis: q̄m ab anti
quis diebz in nobis elegit deus ꝑ os
meū audire gentes uerbū euange
lij et credere. Et qui nouit corda deus
testimoniū ꝑhibuit dans illis sp̄m
scm̄ sicut et nobis: et nichil discre
uit int' nos et illos: fide purificans
corda eor. Nūc ergo quid temptatis
deū. īponē iugū sup ceruicē discipu
lor: qd' neq; nos neq; p̄res nr̄i por
tare potuim⁹: Sed ꝑ grām dñi ihu
credim⁹ saluari: quēadmodū et il
li. Tacuit autē omīs multitudo: ⁊
audiebant barnaban et paulum
narrantes q̄nta fecisset deus signa
et prodigia in gentib; ꝑ eos. Et post
q̄m tacuerūt: rndit iacob; dicens.
Viri frēs audite me. Symon narra
uit quēadmodū p̄mū deus uisitauit
sumē ex gentib; ꝓplm nomī suo: et
huic concordāt uerba ꝓphetar. sicut
scriptū est. Post hec reuertar et edi
ficabo tabernaculū dauid qd' decidit.
et diruta eius reedificabo et erigam
illud: ut requirant ceti hoīm dñm.
et omēs gentes sup quas īuocatū ē
nomē meū. dicit dñs faciens hec.
Notū a seculo ē dño opus suū. Ꝓpt'
qd' ego iudico nō inquietari eos q̄
ex gentib; conuertūtur ad deū: sz scri
bere ad eos ut abstineant se a conta
mīacionib; simulachror et fornica
cione et suffocatis et sanguīe. Moy
ses enī a tempib; antiquis habz ī sin
gulis ciuitatib; qui eum p̄dicent in
synagogis: ubi ꝑ omē sabbatū legi
tur. Tunc placuit aplis et senioribz
cū omī ecclīa eligē uiros ex eis. ⁊ mit
tere anthiochiam. cū paulo et bar
naba. iudam qui cognoīat' barsa
bas et sylam uiros primos in frib;:
scribentes ꝑ manū eor. Apli et seni
ores frēs hijs qui sūt anthiochie et
syrie et cylicie frib; ex gentib;. salutē.
Qm̄ audiuim⁹ quia quidā ex uobis
exeūtes turbauerūt uos uerbis. euer
tentes aīmas ur̄as quib; nō man
dauim⁹: placuit nobis collcīs ī vnū
eligē uiros et mittē ad uos cū kmīs
nostris barnaba et paulo. hoīb;
qui tradiderūt aīmas suas pro no
mīe dñi nr̄i ihu xp̄i. Misim⁹ ergo
iudam et sylam: qui et ip̄i uobis u
bis referent eadem. Visū est enī spi
ritui scō et nobis nichil ultra īponē
uobis oneris q̄m hec necessaria: ut
abstineatis uos ab īmolatis simu
lachror. et sanguīe et suffocato et
fornicacōne. A quib; custodientes
uos: bene agetis. Valete. Illi igitur

dimissi descenderūt anthiochiam: et cō
gregata multitudine tradiderūt epis
colam. Quā cū legissent: gauisi sūt
sup consolacione. Iudas autē et sylas
et ipi cū essent pphete: uerbo plimo
consolati sunt fratres. et confirma
uerūt. Fcō autē ibi tempe: dimissi st
cū pace a frib; ad eos qui miserāt illos.
Visū est autē syle ibi remanē: iudas
autē solus abijt ihrlm. Paulus autē
et barnabas demorabant anthiochie:
docentes et euangelizantes cū alijs pli
bus uerbū dni. Post aliquot autem
dies. dixit ad barnaban paulus. Re
uertentes uisitemus fratres p uniuer
sas ciuitates in quib; pdicauim⁹ uer
bū dni: quomō se habeant. Barna
bas autē uolebat secū assumē et io
hannē qui cognoiatur marcus. Pau
lus autē rogabat eū: ut qui discessis
set ab eis de pamphilia et non isset cū
eis in opus. non debē recipi. Fcā est
autē dissensio ita ut discederēt ab īui
cem: et barnabas quidē assūpto mr
co nauigaret cyprū. Paulus uero e
lecto syla: pfcūs est traditus gracie
dei a frib;. Pambulabat autē syri
am et cyliciam confirmans ecclias:
pcipiens custodire pcepta aplor et se
nior. Puenit autē in derben et lystrā.

XVI

Et ecce disci
pulus quidā erat ibi nomīe
thymotheus: filius mulieris
iudue fidelis. patre gentili. Huic testi
moniū reddebant qui in lystris erant
et yconio frēs. Hūc uoluit paulus se
cum pficisci. Et assumēs circūcidit eū:
ppter iudeos qui erant in illis locis.
Sciebant eū omnes: qd pater eius
gentilis eēt. Cum autē ptransirent
ciuitates: tradebant eis custodire dog
mata que erant decreta ab aplis et se
nioribz qui erant iherosolimis. Et ec
clesie quidē confirmabantur fide: et
habūdabant nūo cotidie. Transeun
tes autē frigiam et galacie regionē:
uetati sūt a spū scō loqui uerbū in a
sya. Cum uenissent autē in mysiam.
tēptabant ire in bithiniā: et non per
misit eos spūs ihu. Cum autē ptrās
issent mysiam descenderūt troadem:
et uisio p noctē paulo ostensa ē. Vir
macedo quidā erat stans et depcans
eū et dicens. Transiens in macedoni
am adiuua nos. Vt autē uisū vidit.
statim quesiuim⁹ pficisci in macedo
niam: certi facti qd uocasset nos ds
euāgelizare eis. Nauigantes autē
a troade rcō cursu uenim⁹ samothra
chiam: et sequēti die neapolim: et
inde philippis que est pma ptis ma
cedonie. ciuitas colonia. Eram⁹ aūt
in hac urbe dieb; aliquot consisten
tes. Die autē sabbator egressi sum⁹
foras portam iuxta flumen: ubi ui
debatur orō esse. Et sedentes. loqueba
mur mulieribz que cōuenerant. Et
quedā mulier noīe lidia purpuraria
ciuitatis tyatirenor colens deū audi
uit: cui⁹ dns aperuit cor intendē hijs
que dicebant a paulo. Cū autē bap
tizata eēt et domus eius: depcata ē
dicens. Si iudicastis me fidelem dno
eē: introite in domū meam et mane
te. Et coegit nos. Fcm est autē eūti
bus nobis ad orōnem. puellā quā
dam habentē spm phitonē obuiare
nobis: que questū magnū pstabat
dnis suis diuinando. Hec subsecuta
paulū et nos: clamabat dicens. Is
ti hoīes serui dei excelsi sunt: qui an
nūciant uobis viam salutis. Hoc aūt
faciebat multis dieb;. Dolens aūt
paulus et conuersus spiritui dixit. P
cipio tibi in noīe ihu xpi exire ab ea.
Et exijt eadem hora. Videntes autē
dni eius quia exiuit spes questus
eor: apphendentes paulū et sylam
pduxerunt in forū ad principes: et
offerentes eos magistratib; dixerūt.
Hij hoīes conturbant ciuitatem
nrām cū sint iudei: et annūciant

morem quē non licet nobis suscipe
neq; facere. cū simus romani. Et cu
currit plebs aduersus eos: et magis
tratus scissis tunicis eoꝝ. iusserunt
eos virgis cedi. Et cū multas plagas
eis īposuissent: miserūt eos in carce
rem. p̄cipientes custodi ut diligenter
custodiret eos. Qui cū tale p̄ceptum
accepisset: misit eos in interiorē car
cerem. et pedes eoꝝ strinxit ligno. Me
dia autē nocte paulus et sylas ado
rantes laudabant deū: et audiebant
eos qui in custodia erant. Subito ue
ro t̄remotus fc̄us est magnus: ita
ut mouerentur fundamenta carce
ris. Et statim apta sūt omnia ostia:
et vniūsoꝝ vincula soluta sūt. Exp
gefc̄us autē custos carceris et uidens
aptas ianuas carceris: euaginato
gladio uolebat se interficere. estimās
fugisse vinctos. Clamauit autē pau
lus uoce magna dicens. Nichil fece
ris tibi mali: vniūsi enī hic sumus.
Petitoq; lumīe introgressus ē: et tre
mefc̄us p̄cidit paulo et syle ad pe
des. Et p̄ducens eos foras ait. Dn̄i
quid me oportet facere. ut saluus fiam:
At illi dixerūt. Crede in dn̄m ihesū:
et saluus eris tu et domus tua. Et
locuti sunt ei uerbū dn̄i: cū omnibz
qui erant in domo eius. Et tollens
eos in illa hora noctis. lauit pla
gas eoꝝ: et baptizatus est ip̄e et oīs
domus eius continuo. Cūq; p̄dux
isset eos in domū suam. apposuit
eis mensā: et letatus est cum omni
domo sua credens deo. Et cū dies fac
tus eēt: miserūt magistratus licto
res dicentes. Dimittite hoīes illos.
Nūciauit autē custos carceris uer
ba hec paulo: quia miserūt magistra
tus ut dimittamū. Nūc igitur exeū
tes ite in pace. Paulus autē dixit
eis. Cesos nos publice indep̄natos
hoīes romanos miserūt in car
cerem: et nūc occulte nos eiciunt:
Non ita: sed ueniant et p̄i nos eiciant.
Nūciauerūt autē magistratibz licto
res uerba hec. Timuerūtq; audito qd̄
romani essent: et uenientes dep̄cati
sunt eos. Et educentes rogabant ut
egrederentur de urbe. Exeūtes autē de
carcere: introierūt ad lidiam. Et ui
sis fratribz consolati sunt eos: et pro
fecti sunt.

XVII

Cum autē p̄ambulassent am
phipolim et appolloniam: ue
nerūt thessalonicam. ubi erat syna
goga iudeoꝝ. Scd̄m consuetudinem
autē paulus introiuit ad eos: et per
sabbata tria disserebat eis de scriptu
ris. adaperiens et insinuans quia
xp̄m oportuit pati et resurgere a mor
tuis: et quia hic est xp̄us ihūs quem
ego annūcio uobis. Et quidā ex eis cre
diderūt et adiuncti sunt paulo et sy
le: et de colentibz gentilibz q; multitu
do magna. et mulieres nobiles non
pauce. Zelantes autē iudei. assumē
tes q; de vulgo uiros quosdā malos
et turba fc̄a concitauerūt ciuitatē: et
assistentes domui iasonis querebant
eos p̄ducere in p̄plm. Et cū non īuenis
sent eos: trahebant iasonē et quosdā
fr̄es ad principes ciuitatis. clamātes.
Qui hi orbem concitant et huc ue
nerūt quos suscepit iason: et hi oēs
contra decreta cesaris faciūt. regē ali
um dicētes eē ihm. Concitauerūt autē
plebem et p̄ncipes ciuitatis: audien
tes hec. Et accepta satisfactione ab ia
sone et a ceteris: dimiserūt eos. Fr̄es
uero confestim p̄ noctē dimiserunt
paulū et sylam in beroeam. Qui cum
uenissent in synagogam iudeoꝝ in
troierūt. Hi autē erant nobiliores e
orū qui sunt thessalonice: qui susce
perūt uerbū cum omni auiditate. co
tidie scrutātes scripturas si hec ita se
haberent. Et multi quidē crediderūt
ex eis: et gentiliū mulierū honestaꝝ
et uiri non pauci. Cū autē cognouis

sent in thessalonica iudei quia et bero
ee p̄dicatū est a paulo uerbū dei: uene
runt et illuc cōmouentes et turban
tes multitudinē. Statīq; tūc paulū
dimiserūt frēs ut iret usq; ad mare:
sylas autē et thymotheus remanserūt
ibi. Qui autē deducebant paulū p
duxerūt eū usq; athenas: et accepto
mandato ab eo ad sylam et thimothe
um. ut q̄ celeriter uenirent ad illū p
fecti sūt. Paulus autē cū athenis eos
expectaret: incitabat̄ sp̄us eius in ip̄o.
uidens ydolatrie deditam ciuitatem.
Disputabat igitur in synagoga cū
iudeis et colentib; et in foro p omnes
dies ad eos qui audierant. Quidam
autē epycurei et stoyci phylosophi dis
serebant cū eo. Et quidā dicebant. Q̄
vult seminator uerbor hic dicē: Alij ue
ro. nouor demonior uidetur annūci
ator eē: quia ih̄m et resurrcionē an
nūciabat eis. Et app̄hensū eū ad ari
opagū duxerūt dicentes. Possumus
scire que est hec noua que a te dicit̄
doctrina: Noua enī quedā infers au
rib; nr̄is. Volum⁹ ergo scire quidnā
uelint hec eē. Athenienses autē om̄s
et aduene hospites ad nichil aliud ua
cabant: nisi aut dicē aut audire ali
quid noui. Stans autē paulus ī me
dio ariopagi ait. Viri athenienses:
p om̄ia quasi sup̄sticiosos uos uideo.
Preteriens enī et uidens simulachra
uestra: īueni et aram in qua scriptū
erat. ignoto deo. Qd̄ ergo ignorantes
colitis: hoc ego annūcio uobis. Deus
qui fecit mūdū et om̄ia que in eo sūt:
hic celi et t̄re cū sit dn̄s non in manu
factis templis habitat. nec manib;
humanis colitur indigens aliquo.
cum ip̄e det om̄ib; uitam et inspira
cionē et om̄ia. Fecitq; ex uno om̄e ge
nus hoīm inhabitare sup uniūsam
faciē terre: definiens statuta tempa et
t̄minos habitacoīs eor querē deū si for
te attrectent eū aut īueniant: q̄uis

non longe sit ab vnoquoq; nr̄m. In
ip̄o enī viuim⁹ mouem̄ et sumus: si
cut et quidā nr̄m poetar dixerūt. Ip
sius enī et genus sum⁹. Genus ergo
cū simus dei: non debemus estimare
auro aut argento aut lapidi sculptu
re artis et cogitacōnis hom̄is diuinū
eē simile. Et tempa quidē hui⁹ igno
rancie despiciens deus. nūc annūciat
hom̄ib; ut om̄s ubiq; penitenciā a
gant: eo qd̄ statuit diem in qua iu
dicaturus ē orbem in equitate in vi
ro in quo statuit. fidem p̄bens om̄ib;.
suscitans eum a mortuis. Cum au
dissent autē resurrcionē mortuorū.
quidā quidē irridebant: quidā uero
dixerūt. Audiemus te de hoc iterū. Sic
paulus exiuit de medio eor. Quidā
uero uiri adherentes ei crediderūt: in q̄
bus et dyonisius ariopagita et mu
lier noīe damaris. et alij cum eis.

XVIII

Post hec egres
sus ab athenis uenit chorin
thū: et īueniens quedam iu
deū nomīe aquilam ponticū genē.
qui nup uenerat ab ytalia et priscil
lam uxorē eius. eo qd̄ p̄cepisset clau
dius discedere om̄es iudeos a roma:
accessit ad eos. Et quia eiusdē erat ar
tis: manebat apud eos et opabatur.
Erant autē sceuofactorie artis. Et
disputabat in synagoga p om̄e sab
batū. intp̄onens nomen dn̄i ihesu:
suadebatq; iudeis et grecis. Cū uenis
sent autē de macedonia sylas et thy
motheus: instabat uerbo paulus
testificans iudeis esse xp̄m ih̄m. Con
tradicentib; autē eis et blasphemau
tibus: excuciens uestimenta sua dix
it ad eos. Sanguis uester sup caput
nr̄m: mūdus ego ex hoc ad gentes ua
dam. Et migrans inde intrauit ī do
mū cuiusdam noīe tyti iusti colentis
deum: cui⁹ domus erat cōiūcta syna
goge. Crispus autē archysinagogus
credidit dn̄o cū omī domo sua. Et mul

ti chorinthior audientes credebant:
et baptizabantur. Dixit autē dñs
nocte p uisionē paulo. Noli timere
sed loquere. et ne taceas, propter qđ ego
sum tecū: et nemo apponetur tibi ut
noceat te: quī plūs est mihi multus ī
hac ciuitate. Sedit autē annū et sex
menses: docens apud eos uerbū dei.
Gallione autē proconsule achaie. īsur
rexerūt uno animo iudei in paulū: et
adduxerūt eū ad tribunal dicentes:
quia contra legem hic persuadet hoī
bus colere deū. Incipiente autē paulo
aperire os: dixit gallio ad iudeos. Si q
dem esset iniquū aliqđ aut facinus
pessimū o uiri iudei: recte uos sustī
nerem. Si uero questiones sūt de uer
bo et nōibus legis uris: uos ipi uidetis.
Iudex ego horū nolo esse. Et minauit
eos a tribunali. Apprehendentes autem
omnes sosthenē principem synago
ge pcutiebant eum ante tribunal: et
nichil horū gallioni curae erat. Paū
lus uero cū adhuc sustinuisset dies
multos. fratres ualefaciens nauiga
uit syriam: et cū eo priscilla et aqui
la qui sibi totonderat in cencris caput
Habebat enī uotū. Deuenitq; ephe
sum: et illos ibi reliquit. Ipse uero
ingressus synagogam: disputabat
cum iudeis. Rogantibus autē eis ut
amplius tempus maneret. non consen
sit: sed ualefaciens et dicens. iterū re
uertar ad uos deo uolente: profectus est
ab epheso. Et descendens cesaream ascē
dit et salutauit ecclīam: et descendit
antyochiam. Et facto ibi aliquanto
tempore profectus est: perambulans ex ordi
ne galaticam regionē et phrygiam.
confirmans omnes discipulos. Iu
deus autē quidā apollo nōie alexan
drinus natione. uir eloquens deuenit
ephesū: potens in scripturis. Hic e
rat edoctus uiam dñi. et feruens spū
loquebatur: et docebat diligenter ea q
sunt ihu: sciens tantū baptisma iohā

nis. Hic ergo cepit fiducialiter agere
in synagoga. Quē cū audissent pris
cilla et aquila. assumpserūt eum: et di
ligentius exposuerunt ei uiam dñi.
Cum autē uellet ire achaiam: exhor
tati fratres scripserūt discipulis ut sus
ciperent eū. Qui cū uenisset: contu
lit multū his qui crediderūt. Ue he
menter enī iudeos reuincebat: publi
ce ostendens p scripturas esse xpm ihm.

Factū est autē cū XIX
apollo esset corinthi. et pau
lus peragratis superioribus par
tibus ephesum. et inuenisset quosdā
discipulos: dixitq; ad eos. Si spūm
sanctum accepistis credentes? At illi dixe
runt ad eum. Sed neq; si spūs sanctus est
audiuimus. Ille uero ait. In quo ergo
baptizati estis? Qui dixerūt. In io
hannis baptismate. Dixit autē pau
lus. Johannes baptizauit baptismo
penitentiae populum: dicens in eum qui ue
nturus esset post ipm ut crederent. hoc est
in ihm. His auditis: baptizati sūt in
nomine dñi ihu. Et cū iposuisset illis ma
nus paulus. uenit spūs sanctus sup eos:
et loquebantur linguis et prophetabant.
Erant autē omnes uiri fere duodecim.
Introgressus autē synagogam: cum
fiducia loquebat p tres menses. dis
putans et suadens de regno dei. Cum
autē quidam indurarent et non cre
derent maledicentes uiam dñi coram
multitudine: discedens ab eis segre
gauit discipulos. cotidie disputans
in schola tyranni quinta. Hoc autē
factum est p biennium: ita ut omnes qui ha
bitabant in asya audirent uerbū do
mini. iudei atq; gentiles. Uirtutes q
non quaslibet deus faciebat p manus
pauli: ita ut etiam sup languidos de
ferrent a corpe eius sudaria uel semi
cinctia: et recedebāt ab languoribus. et
spiritus nequā egrediebantur. Tem
tauerūt autē quidam et de circuien
tibus iudeis exorcistis īuocare sup eos

qui habebant spūs malos nomen
dñi ihu: dicentes. Adiuro uos p ihm
quē paulus pdicat. Erant autē qui
dam seue iudei principis sacerdotum
septem filij: qui hoc faciebant. Rū
dens autē spūs nequā: dixit eis. Ihe
sum noui et paulū scio: uos autem
qui estis? Et insiliens homo in eos
in quo erat demoniū pessimū. et do
minatus amboꝝ īualuit contra e
os: ita ut nudi et vulnerati effuge
rent de domo illa. Hoc autē notum
fcm est omībz iudeis atqz gentilibz
qui habitabant ephesi. Et cecidit ti
mor sup omēs illos: et magnificaba
tur nomē dñi ihu. Multiqz credenci
um ueniebant: confitentes et ānū
ciantes actus suos. Multi autē ex
eis qui fuerant curiosa sectati. con
tulerūt libros: et combusserūt corā
omībz. Et cōputatis pcijs illoꝝ: in
uenerūt pecuniam denarioꝝ quīq
ginta miliū. Ita fortiter uerbum
dei crescebat et confirmabat. Hijs
autē expletis: pposuit paulus ī spū
transita macedonia et achaia. ire ie
rosolimā dicens. Qm̄ postqm̄ fuero
ibi: oportet me et romam uidere.
Mittens autē in macedoniam du
os ex mīstrantibz sibi thymotheum
et erastū: ipe remansit ad tempus ī
asya. Fcā est autē illo tempe turba
cio non minima de via dñi. Deme
trius enī quidam noīe argentarius
faciens edes argenteas dyane: pres
tabat artificibz non modicū qstū.
Quos cōuocans et eos qui eiusmo
di erāt opifices. dixit. Viri scitis qz
de hoc acquisicio ē nobis: et uidetis
et auditis quia nō solū ephesi. sz pe
ne tocius asye. paulus hic suadens
auertit multā turbam dicens: qm̄
nō sūt dij qui manibz fiūt. Non so
lū autē hec pclitabitur nobis pars
in redarguciōnē uenire: sed et mag
ne dyane templū in nichilū reputa
bitur. Sed et destrui incipiet maies
tas eius: quā tota asya et orbis co
lit. Hijs auditis repleti sūt ira: et
exclamauerūt dicentes. Magna dy
ana ephesioꝝ. Et īpleta est ciuitas
confusione. Et impetū fecerūt vno
animo in theatrū: rapto gayo et a
ristarcho macedonibz comitibz pau
li. Paulo autē uolente intrare ī po
pulū: non pmiserūt discipuli. Qui
dam autē et de asye principibz qui
erant amici eius miserūt ad eum:
rogantes ne se daret in theatrū. A
lij autē aliud clamabant. Erat enī
ecclia confusa: et plures nesciebāt
qua ex causa cōuenissent. De tur
ba autē detraxerūt alexandrū: pro
pellentibz eū iudeis. Alexander ergo
manu silencio postulato: uolebat
racionē reddere pplo. Quē ut cogno
uerūt iudeū ēē: uox fcā est vna om
niū quasi p horas duas clamanci
um. Magna dyana ephesioꝝ. Et
cū sedasset scriba turbas: dixit. Viri
ephesij. quis est enī hoīm qui nesci
at ephesioꝝ ciuitatem cultricē esse
magne dyane. iouis qz prolis? Cū
ergo hijs contradici non possit: op
tet uos sedatos ēē. ⁊ nichil temere age
re. Adduxistis enī homīes istos neqz
sacrilegos neqz blasphemātes deam
urām. Qd si demetrius et qui cum
eo sunt artifices habent aduersum
aliquē causam: cōuentus forenses
agūtur et pconsules sūt: accusent
īuicem. Si quid autē alterius rei q
ritis: in legitima ecclia potit absol
ui. Nam et pclitamur argui sedi
cionis hodierne: cū nullus obnoxi
us sit de quo possimus reddere racio
nem concursus istius. Et cū hec dix
isset: dimisit ecclīam. XX

Postqm̄ autē cessauit tumul
tus. uocatis paulus discipu
lis et exhortatus eos uale
dixit: et pfcūs est ut iret in macedo

uiam. Cum autē pambulasset par
tes illas et exhortatus eos fuisset
multo sermone: uenit ad greciam.
Vbi cū fuisset menses tres. fcē sunt
illi insidie a iudeis nauigaturo ī sy
riam: habuitq; consiliū ut reuerteret
p macedoniā. Comitatus est autem
eū sosipater pirriberoenses: thessa
lonicensiū uero aristarchus et secun
dus et gayus. derbeus et thymotheus:
asyam uero tythicus et trophimus.
Hij cum pcessissent: sustinuerunt
nos troade. Nos uero nauigauimus
post dies azimor a philippis: et ue
nimus ad eos troadē in diebz quinq;:
ubi morati sumus diebz septem. Vna
autē sabbati cū uenissemus ad fran
gendū panem: paulus disputabat
cum eis pfcūrus in crastinū: ptrax
itq; sermonē usq; in mediā noctē.
Erant autē lampades copiose in ce
naculo: ubi eramus congregati. Se
dens autē quidā adolescens nomīe
euthicus sup fenestrā. cū mergeret
sompno grauī disputante diu pau
lo ductus sompno cecidit de tercio
cenaculo deorsū: et sublatus ē mor
tuus. Ad quē cū descendisset paulus
incubuit sup eum: et cōplexus dixit.
Nolite turbari: aīma enī ipius in
eo est. Ascendens autē frangens q;
panē et gustans. satis q; allocutus
est usq; ad lucē: et sic pfcūs est. Ad
duxerūt autē puerū viuentē: et con
solati sūt nō mīme. Nos autē ascē
dentes nauē. nauigauimus in asson
inde suscepturi paulū. Sic enī dispo
suerat ipē p terrā iter fcūrus. Cum
autē īuenisset nos in asson: assūp
to eo venimus miletenē. Et inde na
uigantes: sequēti die venimus contr
chium. Et alia die applicuimus samū:
et sequēti die uenimus miletū. Pposu
erat enī paulus transnauigare e
phesū: ne qua mora illi fieret in asy
a. Festinabat autē si possibile sibi es

set: ut diem penthecosten faceret ihō
solimis. A mileto autē mittens ephe
sum: uocauit maiores natu ecclesie.
Qui cū uenissent ad eū et simul es
sent: dixit eis. Vos scitis a pma die
qua ingressus sū in asyam qualit
uobiscū p omē tempus fuerī. seruiēs
dnō cū omī humilitate et lacrimis et
temptacionibz que mi acciderūt ex ī
sidijs iudeor: quomō nichil subtrax
erim uobis utiliū. quo minus annū
ciarem uobis et docerem uos publi
ce. et p domos. testificans iudeis atq;
gentilibz in deum penitenciā. et fidē
in dnm nrm ihm xpm. Et ecce nūc
alligatus ego spū uado in ihrlm. q ī
ea uentura sunt mi ignorans: nisi
qd spūs scūs p omnes ciuitates pro
testatur mi dicens. qm vincla et tri
bulaciones me manent. Sed nichil
horū uereor. nec facio aīam meā p
ciosiorē q me: dūmodo consūmem
cursū meū et mīsteriū qd accepi a
dnō ihu testificari euangeliū gracie
dei. Et nūc ecce scio ego: quia am
plius non uidebitis faciem meam
uos omēs p quos transiui predicans
regnū dei. Qua ppter contestor uos
hodierna die: quia mūdus sū a sāg
uine oīm. Non enī subtrfugi quo
minus annūciarē omē consiliū dei
uobis. Attendite uobis et vniuerso
gregi: in quo uos spūs scūs posuit
epos regē ecclīam dei. quā acquisi
uit sanguine suo. Ego scio qm in
trabunt post discessionem meā lu
pi rapaces in uos: non pcētes gregi.
Et ex uobisipis exurgent uiri loq
tes puersa: ut abducant discipulos
post se. Pter qd uigilate: memoria
retinentes qm p triēniū nocte et die
non cessaui cū lacrimis monens v
nūquēq; urm. Et nūc cmēdo uos deo
et uerbo gracie ipius: qui potens ē
edificare et dare hereditatem in scī
ficatis omībz. Argentū aut aurum

aut uestē nullius concupiui ipi sa
tis: qm̄ ad ea que michi opus erāt.
et hijs qui mecū sunt mīstrauerūt
manus iste. Omīa ostendi uob: qm̄
sic laborantes oportet suscipe infir
mos ac meminisse uerbi dn̄i ihu: qm̄
ipe dixit. Beacius est magis dare q̄
accipe. Et cū hec dixisset: positis ge
nibz suis cū omībz illis orauit. Mag
nus autē fletus factus est om̄n. Et pro
cūbentes sup collū pauli. osculabant
eū: dolentes maxime in uerbo qd̄ dix
erat. qm̄ amplius faciem eius non
eēnt uisuri. Et deducebant eū ad na
uem.

XXI

Cum autē factū eēt ut nauiga
remus: abstracti ab eis recto
cursu uenimus choum. et sequenti die
rodū. et inde patharam. Et cū īuenis
semus nauē transfretantē in fenicē:
ascendentes nauigauimus. Cū apparu
issemus autē cypro. relinquentes eā
ad sinistram nauigauimus in syriam:
et uenimus tyrū. Ibi enī nauis erat
expositura onus. Inuentis aūt dis
cipulis: mansimus ibi diebz septē.
Qui paulo dicebant p spm̄: ne as
cenderet iherosolimā. Et expletis die
bus pfecti ibamus: deducentibz nos
omībz cū uxoribz et filijs usqz foras
ciuitatē. Et positis in litore genibz o
rauimus. Et cū ualefecissemus īuicem.
ascendimus in nauē: illi autē redierūt
in sua. Nos uero nauigacione expli
cita a tyro. descendimus tholomaydā:
et salutatis frībz. mansimus die vna
apud illos. Alia autē die pfcī uenimus
cesaream. Et intrantes domū philip
pi euangeliste qui erat vnus de sep
tem: mansimus apud eū. Huic autē
erant filie quatuor uirgines pphetā
tes. Et cū moraremur p dies aliquot:
supuenit quidā a iudea ppheta noīe
agabus. Is cū uenisset ad nos. tulit
zonam pauli: et alligans sibi pedes
et manus dixit. Hec dicit spūs scūs.
Virū cuius ē zona hec. sic alligabūt
in ihrlm iudei: et tradent in manus
gentiū. Qd̄ cū audissemus: rogaba
mus nos et qui loci illius erant ne
ascenderet iherosolimam. Tūc rndit
paulus et dixit. Quid facitis flentes
et affligentes cor meū? Ego enī non
solū alligari: sed et mori in ihrlm pa
tus sum ppter nomen dn̄i ihu. Et cū
ei suadere non possemus: quieuimus dicē
tes. Dn̄i uoluntas fiat. Post dies aūt
istos ppati ascendebamus ihrlm. Ve
nerūt autem et ex discipulis a cesare
a nobiscū: adducentes apud quem
hospitaremur. iasonē quēdam cyp
rum antiquū discipulū. Et cū uenis
semus iherosolimā: libenter exceperūt
nos frēs. Sequēti autē die introibat
paulus nobiscū ad iacobū: omnesqz
collcī sunt seniores. Quos cū salutas
set: uarrabat p singula que fecisset
deus in gentibz p mīsteriū ipius. At
illi cum audissent: magnificabant
deū. Dixerūtqz ei. Vides frater quot
milia sint iudeis in qui crediderunt:
et om̄s emulatores sūt legis: Audie
rūt autē de te quia discessionē doceas
a moyse eoꝝ qui pgentes sūt iudeoꝝ:
dicens non debere eos circūcidere fili
os suos. neqz sedm̄ consuetudinē in
gredi. Quid ergo est? Vtiqz oportet cō
uenire multitudinē. Audient enī te
supuenisse. Hoc ergo fac qd̄ tibi dici
mus. Sūt nobis uiri quatuor: uotū
habentes sup se. Hijs assūptis scīfica
te cū illis: et īpende in illis ut radant
capita: et scient omnes quia que de
te audierūt falsa sunt: sed ambulās
et ipe custodiens legem. De hijs aūt
qui crediderūt ex gentibz nos scripsimus:
iudicantes ut abstineant se ab ydol.
īmolato et sanguīe et suffocato. et
fornicacōne. Tunc paulus assump
tis viris postera die purificatus cū
illis intrauit in templū: annūciās
explecionē dierū purificacōnis. do

nec offerretur pro vnoquoq; eor ob
lacio. Dū autē septē dies consūma
rentur: hij qui de asya erant iudei cū
uidissent eum in templo concitaue
rūt omnē ꝑplm: et īiecerunt ei man⁹
clamantes. Viri isrlite adiuuate. H
est homo qui adūsus ꝑplm et legem
et locū hunc. oīs ubiq; docens. īsu
ꝑ et gentiles induxit in templū: et
violauit scm̄ locū istū. Viderāt eū
trophimū ephesiū in ciuitate cū ip
so: quē estimauerūt qm̄ in templū
introduxisset paulus. Cōmotaq; ē
ciuitas tota: et fcā est concursio ꝑpli.
Et apprehendentes paulū trahebant
eū extra templū: et statim clause sūt
ianue. Querētib; autē eū occidē: nū
ciatū est tribuno cohortis q̄a tota cō
funditur ihrlm. Qui statim assūp
tis militib; et centurionib; decucur
rit ad illos. Qui cū uidissent tribu
nū et milites: cessauerūt ꝑcutē pau
lū. Tūc accedens tribunus apprehē
dit eum: et iussit alligari catheuis
duab; et interrogabat quis eēt et q̄d
fecisset. Alij aūt aliud clamabāt in
turba. Et cū nō posset certū cognos
cere pre tumultu: iussit duci eum ī
castra. Et cū uenisset ad gradus: cō
tigit ut portaret a militib; ꝓpter vim
ꝑpli. Sequebatur eū multitudo po
puli clamans. Tolle eum. Et cū ce
pisset induci in castra: paulus dicit
tribuno. Si licet m̄ loqui aliq̄d ad
te: Qui dixit. Grece nosti: Nōne
tu es egipcius qui ante hos dies tu
multū concitasti: et eduxisti in de
sertū q̄tuor milia viror sicarior: Et
dixit ad eum paulus. Ego homo sū
quidē iudeus a tharso cilicie: nō ig
note ciuitatis municeps. Rogo au
tem te: ꝑmicte m̄ loqui ad populū.
Et cū ille ꝑmisisset: paulus stans ī
gradib; annuit manu ad plebē. Et
magno silencio fcō: allocutus est he
brea lingua dicens. XXII

A C

Viri fratres et prēs audite quā
ad uos nūc reddo racionē. Cū
audissent autē quia hebrea
lingua loquerētur ad illos: magis ꝑs
titerunt silenciū. Et dixit. Ego sum
vir iudeus natus tharso cilicie. nutri
tus autē in ista ciuitate secus pedes
gamalihel: eruditus iuxta ueritatē
patrne legis. emulator legis sicut et
uos omnes estis hodie: qui hanc vi
am ꝑsecutus sum usq; ad mortē. al
ligans et tradens in custodias uiros
ac mulieres. sicut princeps sacerdotū
michi testimoniū reddit et oīes ma
iores natu: a quib; et eplās accipiens
ad frēs damascū ꝑgebam. ut adduce
rem inde vinctos in ihrlm ut punirē
tur. Fcm̄ est autē eūte me et appropin
quāte damasco. media die subito de ce
lo circūfulsit me lux copiosa: et decidēs
in tr̄am audiui uocē dicentē m̄. Sau
le saule quid me ꝑsequeris: Ego aūt
rndi. Quis es dn̄e: Dixitq; ad me. E
go sū ihus nazarenus: quē tu ꝑseque
ris. Et qui mecū erant lumē quidem
uiderūt: uocē autē non audierūt eius
qui loquebatur mecū. Et dixi. Quid
faciā dn̄e: Dn̄s autē dixit ad me.
Surgens uade damascū: et ibi tibi di
cetur de oīb; que oꝑteat te facē. Et
cū nō uiderē pre claritate lumīs illi⁹:
ad manū deductus a comitib; ueni
damascū. Ananias autē quidā uir
scdm̄ legem testimoniū habens ab
oīb; habitantib; iudeis: ueniens
ad me. et astans dixit m̄. Saule fr̄
respice. Et ego eadem hora respexi ī
eum. At ille dixit. Deus patrū nr̄o
rū ꝑordinauit te ut cognosceres uo
luntatē eius et uideres iustū. et audi
res uocem ex ore eius: quia eris testis
illius ad oīes hoīes eor que uidis
ti et audisti. Et nūc quid moraris:
Exurge et baptizare: et ablue pcca
tua īuocato noīe ipius. Fcm̄ est autē
reuertenti m̄ in ihrlm et oranti ī tēplo.

fieri me in stupore mentis: et uidere
illū dicentē michi. Festina et exi uelo
citer ex ihrlm: qm̄ non recipient tes
timoniū tuū de me. Et ego dixi. Do
mine ipi sciūt: quia ego eram con
cludens in carcerem. et cedens p syna
gogas eos qui credebant in te. Et cū
funderetur sanguis stephani testis
tui: ego astabam et consenciebam
et custodiebam uestimenta interfi
cienciū illū. Et dixit ad me. Vade:
qm̄ ego ad naciones longe mittam
te. Audiebant autē usq; ad hoc uer
bū: et leuauerūt uocē suam dicentes.
Tolle de terra eiusmoī. Non enī fas
est eū uiuere. Vociferantib; autē eis ⁊
pcientib; uestimenta sua. et pulue
rem iactantib; in aerem: iussit tri
bunus induci eū in castra. et flagell'
cedi et torqueri eū: ut sciret ppt quā
causā sic acclamarent ei. Et cū as
trinxissent eū loris: dixit astanti si
bi centurioni paulus. Si hominē
romanū et indēpnatū licet uobis
flagellare: Quo audito centurio.
accessit ad tribunū: et nūciauit di
cens. Quid acturus es: Hic enī ho
mo ciuis romanus est. Accedens aūt
tribunus dixit illi. Dic mi si tu ro
manus es. At ille dixit. Etiā. Et rn̄
dit tribunus. Ego multa sūma ciuili
tatem hanc consecutus sum. Et pau
lus ait. Ego autē et natus sum. P
tinus ergo discesserūt ab illo qui e
um torturi erant. Tribunus quoz
timuit postq̄ resciuit quia ciuis ro
manus eēt: et q̄a ligasset eū. Poste
ra autē die uolens scire diligencius
qua ex causa accusaretur a iudeis.
soluit eū: et iussit sacerdotes cōueni
re et omē consiliū: et pducens pau
lū statuit inter illos. XXIII

Intendens autē conciliū paulus a
it. Viri frēs: ego omī consciēcia bo
na conuersatus sū ante deū. usq; in
hodiernū diem. Princeps autē sa
cerdotū ananias pcepit astantibus
sibi pcutere os eius. Tūc paulus ad
eū dixit. Pcuciet te deus paries deal
bate. Et tu sedens iudicas me scdm
legem: et contra legem iubes me
pcuti: Et qui astabant dixerūt. Sū
mū sacerdotē dei maledicis: Dixit
autē paulus. Nesciebam frēs: qui
a princeps est sacerdotū. Scriptū ē
enī. Principē ppli tui non maledi
ces. Sciens autē paulus quia vna
ps esset saduceoꝝ et altera phariseoꝝ:
exclamauit in concilio. Viri fratres.
ego phariseus sū filius phariseorū:
de spe et resurrcōne mortuoꝝ ego iu
dicor. Et cū hec dixisset: fcā est disse
sio int' phariseos et saduceos. et solu
ta est multitudo. Saducei enī dicūt
non eē resurrcōnem: neq; angelū
neq; spm̄. Pharisei autē utraq; con
ficentur. Fcūs est autē clamor mag
nus. Et exurgentes quidā phariseoꝝ:
pugnabant dicentes. Nichil mali i
uenimus in hoīe isto. Quid si spūs lo
cutus ē ei aut angelus: Et cū mag
na dissensio fcā esset: timēs tribunus
ne discerpetur paulus ab ipis. iussit
milites descendere et rape eum de me
dio eoꝝ. ac deducē eū in castra. Seq̄
ti autē nocte assistens ei dn̄s ait. Cō
stans esto. Sicut enī testificatus es
de me in ihrlm: sic te oportet rome
testificari. Facta autē die collegerūt
se quidā ex iudeis: et deuouerunt se
dicentes. neq; manducaturos neq;
bibituros donec occiderēt paulū. E
rant autē plusq̄ quadragīta uiri:
qui hanc cōiuracionē fecerant. Qui
accesserūt ad principes sacerdotū et
seniores: et dixerūt. Deuocōne deuo
uimus nos nichil gustaturos: donec
occidamus paulū. Nūc ergo notū
uos facite tribuno cū concilio. ut ad
ducat illū ad uos: tāq̄m aliq̄d cerci
us cogituri de eo. Nos uero pusq̄
appropiet pati sumus interficere illū.

Qd cū audisset filius sororis pauli
insidias: uenit et intrauit in cas
tra. nūciauitq; paulo. Vocās aūt
paulus ad se vnū ex centurionibz
ait. Adolescentē hūc pduc ad tribu
nū: habet enī aliquid indicare il
li. Et ille quidē assumēs eū. duxit
ad tribunū: et ait. Vinctus paul⁹
rogauit me hūc adolescentē pducē
ad te: habentē aliquid loqui tibi.
Apphendens autē tribun⁹ manū il
lius secessit cū eo seorsū: et interoga
uit illū. Quid est qd habes indica
re michi? Ille autē dixit. Iudeis cō
uenit rogare te. ut crastina die pau
lū producas in conciliū: quasi aliq
certius inquisituri sint de illo. Tu ue
ro ne credideris illis. Insidiant eī ei
ex eis uiri amplius qm quadragīta:
qui se deuouerūt nō manducare neq
bibere donec interficiāt eū. Et nunc
pati sūt expectantes pmissū tuū. Tri
bunus igitur dimisit adolescentē: p
cipiens ne cui loqueretur qm hec no
ta sibi fecisset. Et cōuocatis duobz
centurionibz: dixit illis. Pate mili
tes ducētos ut eant usq; cesareā. et eq
tes septuagīta et lanceārios ducētos
a tercia hora noctis. et iumenta ppa
te: ut īponentes paulū eū saluū pdu
cerent ad felicē psidē: scribēs ei eplam
continentē hec. Claudius lysias op
timo psidi felici salutē. Virū hūc cō
phensū a iudeis et incipientē interfici
ab eis. supueniens cū exercitu eripui:
cognito quia roman⁹ est. Volens q
scire causam quā obiciebant illi: de
duxi eū in conciliū eoꝝ. Quē īueni
accusari de questionibz legis ipoꝝ:
nichil uero dignū morte aut vincul
habentē crimē. Et cū m̄ platū eēt de
insidijs quas pauerant ei: misi ad te
denūcians et accusatoribz ut dicant
apud te. Vale. Milites ergo scdm pre
ceptū sibi assumentes paulū: duxe
rūt p noctē in antipatridē. Et poste
ra die dimissis equitibz ut irēt cū eo:
reuersi sūt ad castra. Qui cū uenissēt
cesaream et tradidissent eplam psidi:
statuerūt ante illū et paulū. Cū legis
set autē et interrogasset de qua pūcia
eēt et cognoscens qr de cilicia: audiā
te inquit cū accusatores tui uenerīt.
Iussitq; in ptorio herodis custodiri
eum.

XXIIII

Post quīq; autē dies descendit
princeps sacerdotū ananias
cū senioribz quibusdā et tertullo quo
dam oratore: qui adierūt psidē adu
sus paulū. Et citato paulo: cepit ac
cusare tertullus dicens. Cum in mul
ta pace agamus p te. et multa corri
gant p tuā pūidenciam: semp et ubi
q; suscepimus optime felix cū omī
grāꝝ actione. Ne diucius autē te p
traham: oro breuiter audias nos p
tua clemencia. Inuenim⁹ hūc homi
nē pestiferū et concitantē sediciones
omībz iudeis in vniuso orbe. et auc
torē sedicionis secte nazarenoꝝ: qui
eciā templū violare conatus ē. Quē
et apphensū uoluim⁹ scdm legē nrām
iudicare. Supueniens autē tribun⁹
lysias cū vi magna eripuit eū de ma
nibz nris. iubens accusatores eius ad
te uenire: a quo poteris ipe iudicans
de omībz istis cognoscē. de quibz nos
accusam⁹ eū. Adiecerūt autē et iudei:
dicētes hec ita se habē. Rndit autem
paulus: ānuente sibi psidē dicē. Ex
multis ānis eē te iudicē genti huic
sciens: bono aīmo pro me satisfaciā.
Potes enī cognoscere quia non plus
sūt dies m̄ q̄ duodecī. ex quo ascendi
adorare in ihrlm: et neq; in templo
īuenerūt me cū aliquo disputantē.
aut concursū facientē turbe. neq; ī
synagogis neq; in ciuitate. neq; pro
bare possūt tibi de quibz nūc accu
sant me. Confiteor autē hoc tibi qd
scdm sectā quā dicūt heresim sic des
uio patri deo meo. credens omībz que

in lege et ꝓphetis scripta sūt: spem ha
bens in deum quā et hij ipi expectant
resurrectionē futurā iustoꝝ et iniquo
rū. In hoc et ipe studeo sine offendi
culo conscienciā habere ad deū et ad ho
mines semp. Post annos autē plu
res elemosinas facturus in gentē me
am veni et oblacōnes et uota: in q
bus inuenerūt me purificatū in tem
plo non cū turba neq; cū tumultu.
Quidā autē ex asya iudei quos op
tebat apud te p̄sto eē. et accusare si
quid haberent adūsū me: aut hij ipi
dicant si quid inuenerūt in me iniqui
tatis cū stem in concilio. nisi de vna
hac solūmodo uoce qua clamaui inter
eos stans. qm̄ de resurrectione mortuo
rū ego iudicor hodie a uobis. Distu
lit autē illos felix. certissime sciens de
via dicens. Cū tribunus lysias descen
derit: audiam uos. Iussit centurioni
custodire eū et habere requiē: nec quē
qm̄ ꝓhibere de suis ministrare ei. Post
aliquot autē dies ueniens felix cum
drusilla uxore sua que erat iudea.
uocauit paulū: et audiuit ab eo fi
dem que ē in ihm̄ xp̄m. Disputan
te autē illo de iusticia et castitate et
de iudicio futuro: tremefactus felix
rn̄dit. Qd nūc actinet uade: tempe
oportuno accersiam te: simul et spe
rans quia pecūia daret a paulo. ꝓp
ter qd et frequenter accersiens eū: loq
batur cū eo. Biēnio autē expleto: ac
cepit successorem felix porciū festū.
Volens autē graciā prestare iudeis
felix: reliqt paulū uinctū. XXV

Festus ergo cū uenisset in ꝓuin
ciam: post triduū ascendit
iherosolimā a cesarea. Adierūt
q; eū principes sacerdotū et p̄mi iude
orū adūsus paulū: et rogabant eū
postulantes grām adūsus eū. ut iu
beret ꝑduci eum in ihrlm̄: insidias
tendentes ut eū interficerēt in uia.
Festus autē rn̄dit seruari paulū in ce
sarea: se autē maturius ꝓfecturū. Qui
ergo in uobis ait potentes sūt: descen
dentes simul. si qd est in viro crimē ac
cusent eum. Demoratus autē inter
eos dies non amplius q̄ octo aut decē:
descendit cesaream. Et altera die sedit
pro tribunali: et iussit paulū addu
ci. Qui cū ꝑductus esset: circūstete
rūt eum qui ab iherosolima descen
derant iudei. multas et graues cau
sas obicientes quas non poterant ꝓ
bare. paulo autē racionē reddente:
qm̄ neq; in legē iudeoꝝ neq; in tem
plū neq; in cesare in quicqm̄ pecca
ui. Festus autē uolens iudeis grām
p̄stare: rn̄dens paulo dixit. Vis ihe
rosolimam ascendere: et ibi de hijs
iudicari apud me? Dixit autē pau
lus. Ad tribunal cesaris sto: ubi me
oportet iudicari. Iudeis non nocui:
sicut tu melius nosti. Si enī nocui aut
dignū morte aliquid feci: non recuso
mori. Si uero nichil est eoꝝ que hij
accusant me: nemo potest me illis
donare. Cesarem appello. Tūc festus
cū concilio locutus rn̄dit. Cesarem
appellasti: ad cesarem ibis. Et cum
dies aliquot transacti eēnt: agrippa
rex et bernice descenderūt cesaream.
ad salutandū festū. Et cū dies plu
res ibidē morarentur: festus regi indi
cauit de paulo dicens. Vir quidā est
derelictus a felice vinctus: de quo cū
eēm iherosolimis adierūt me princi
pes sacerdotū et seniores iudeoꝝ. pos
tulantes aduersus illū dampnacio
nem. Ad quos rn̄dit: quia non est con
suetudo romanis donare aliquē ho
minē p̄us q̄ is qui accusatur p̄ntes
habeat accusatores: locūq; defenden
di accipiat ad abluenda crimina. Cū
ergo huc cōuenissēt: sine ulla dilacio
ne sequēti die sedens pro tribunali.
iussi adduci uirū. De quo cū stetissēt
accusatores: nullā causā deferebāt
de quibꝫ ego suspicabar malū. Ques

tiones uero quasdam de sua superstitione habebant aduersus eū: et de quodam ihu defuncto. quē affirmabat paulus uiuere. Hesitans autē ego de huiusmodi questione: dicebam si uellet ire hierosolymā et ibi iudicari de istis. Paulo autē appellante ut seruaretur augusti cognitioni: iussi eum seruari donec mittam eum ad cesarem. Agrippa autē dixit ad festum. Volebam et ipe hominem audire. Cras inquit audies eum. Altera autē die cum uenisset agrippa et bernice cū multa ambitione et introissent in auditorium cū tribunis et uiris principalibus ciuitatis: iubente festo adductus est paulus. Et dixit festus. Agrippa rex et omnes qui simul adestis nobiscū uiri: videtis hunc hominem de quo omnis multitudo iudeorum me pellauit me hierosolymis, petentes et acclamantes non oportere eum uiuere amplius. Ego uero comperi nichil dignum eum morte admisisse. Ipso autē hoc appellante: ad augustum iudicaui mittere. De quo quid certum scribam domino non habeo. Propter quod produxi eum ad uos. et maxime ad te rex agrippa: ut inquisitione facta habeam quid scribam. Sine ratione enim mittere uinctum: et causas eius non significare.

AGrippa uero XXVI
ad paulum ait. Permittitur tibi loqui pro temetipso. Tunc paulus extenta manu cepit rationem reddere. De omnibus quibus accusor a iudeis rex agrippa existimo me beatum apud te. cū sim defensurus me hodie: maxime te sciente omnia que apud iudeos sunt consuetudines et questiones. Propter quod obsecro. patienter me audias. Et quidem uitam meam a iuuentute que ab initio fuit in gente mea hierosolymis nouerunt omnes iudei. scientes me ab initio. si uelint testimonium phibere: quia secundum certissimam sectam mee religionis uixi pharisеus. Et nunc in spe que ad patres nros repromissionis factā est a deo sto iudicio subiectus: in qua duodecim tribus nre. nocte ac die seruientes sperant deuenire: de qua spe accusor a iudeis rex. Quid incredibile iudicatur apud uos si deus mortuos suscitat? Et ego quidem existimaui me aduersus nomen ihu nazareni debere multa contraria agere: quod et feci hierosolymis. Et multos sanctorum ego in carceribus inclusi: a principibus sacerdotum potestate accepta. Et cum occiderentur detur sententiam: et per omnes synagogas frequenter puniens eos compellebam blasphemare: et amplius insaniens in eos. persequebar usque in exteras ciuitates. In quibus dum irem damascum cum potestate et permissu principum sacerdotum: die media in uia uidi rex de celo supra splendorem solis circumfulsisse me lumen. et eos qui mecum simul erant. Omnes autem nos cum decidissemus in terram: audiui uocem loquentem mihi hebraica lingua. Saule saule quid me persequeris? Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Ego autem dixi. Quis es domine? Dominus autem dixit. Ego sum ihus. quem tu persequeris. Sed exurge et sta super pedes tuos. Ad hoc enim apparui tibi. ut constituam te ministrum et testem eorum que uidisti et eorum quibus apparebo tibi: eripiens te de populis et gentibus in quas ego nunc mittam te aperire oculos eorum. ut conuertantur a tenebris ad lucem. et de potestate sathane ad deum: ut accipiant remissionem peccatorum et sortem inter sanctos. per fidem que est in me. Unde rex agrippa non fui incredulus celesti uisioni? sed his qui sunt damasci primum et hierosolymis et per omnem regionem iudee. et gentibus annunciabam ut penitentiam agerent: et conuerterentur ad deum digna penitentie opa facientes. Hac ex causa me iudei cum essem

in templo. cõprehensũ temptabant
uolentes me interficẽ. Auxilio autẽ ad
iutus dei usq; in hodiernũ diem sto.
testificans minori atq; maiori: nich
il extra dicens qm̃ ea que ꝓphete locu
ti sunt futura ẽ et moyses. Si passi
bilis xp̃us. si p̃mus ex resurrõne
mortuor: lumẽ annũciaturus est
et genti. Hec loquente eo et rac
nem reddente: festus magna voce
dixit. Insanis paule. multe te lit
tere ad insaniam conuertũt. Et pau
lus. Non insanio inquit optime
feste: sed ueritatis et sobrietatis ver
ba eloquor. Scit enim de his rex: ad q̃
et constanter loquor. Latere enim eum
horũ nichil arbitror: neq; enim in an
gulo quicq̃m horũ gestũ est. Credis rex
agrippa ꝓphetis? Scio quia credis.
Agrippa autẽ ad paulũ. In modico
suades me xp̃ianũ fieri. Et paulus.
Opto apud deũ et in modico et in mag
no nõ tantũ te. sed et omnes hos q̃ au
diunt hodie fieri tales qualis et ego sũ:
exceptis vinculis his. Et exsurrexit
rex et p̃ses et bernice: et qui assistebãt
eis. Cum secessissent. loquebantur
adinuicem dicentes: quia nichil mor
te aut vinculi digni quid fecit homo
iste. Agrippa autẽ festo dixit. Dimitti
ti poterat homo hic: si non appellas
set cesarem. XXVII

Cum autẽ iudicatũ est eum nauigare in italiam et tradi paulũ et ceteros custodis centurioni nomine iulio cohortis augustę: ascendentes autẽ nauem adrumentinã incipientes nauigare erga alye loca sitam: perseuerante nobiscũ aristarcho macedone thessalonicense. Sequenti autẽ die deuenimus sydonẽ. Humane autẽ tractans iulius paulũ: permisit ad amicos ire. et curam sui agere. Et inde cum sustulissemus subnauigauimus cypro: propterea q̃d essent uenti contrarii. Et pelagus cylicie et pamphilie
nauigantes: uenimus lystram. que est lycie. Et ibi inueniens centurio nauem alexandrinã nauigantẽ in italiam: transposuit nos in eam. Et cum multos dies tarde nauigaremus: et uix deuenissemus contra gnidũ, prohibente nos uento: aduauigauimus sub creta iuxta salmonẽ. Et uix iuxta nauigantes uenimus in locum quẽdam qui uocatur bonus portus: cui iuxta erat ciuitas thalassa. Multo autẽ tempore pacto et cum iam non esset tuta nauigatio eo q̃d ieiunium iam p̃teriisset: consolabatur eos paulus dicens eis. Uiri video quoniam cum iniuria et multo damno non solum oneris et nauis: sed etiam animarum nostrarum incipit esse nauigatio. Centurio autẽ gubernatori et nauclero magis credebat: q̃m his que a paulo dicebantur. Et cum aptus portus non esset ad hyemandum: plures statuerunt consiliũ nauigare inde: si quo modo possent deuenientes phenicen hyemare. portum crete respicientem ad affricum et ad chorum. Aspirante autẽ austro. estimantes ꝓpositum se tenere: cum sustulissent de asson. legebant cretam. Non post multum autẽ misit se contra ipsam uentus typhonicus: qui uocatur euro aquilo. Cumq; arrepta esset nauis et nõ posset conari in ventum: data naue. flatibus ferebamur. Insulam autẽ quandam decurrentes que uocatur clauda: potuimus uix obtinere scaphã. Quam sublata adiutoriis utebantur. accingentes nauem: timentes ne in syrtim inciderent submisso uase sic ferebantur. Valida autẽ nobis tempestate iactatis. sequenti die iactum fecerunt: et tertia die suis manibus armamenta nauis proiecerunt. Neq; sole autẽ neq; sideribus apparentibus p plures dies. et tempestate non exigua imminente: iam ablata erat spes omnis salutis nostre. Et cum multa ieiunatio fuisset: tunc stans paulus in medio eorum dixit. Oportebat

quidē o uiri audito me non tollere
a terra: lucriq; facē iniuriā hanc et
iacturam. Et nūc suadeo uobis bono
animo ēe. Amissio enī nullius aīme
erit ex uobis: ptergō nauis. Astitit eī
nī hac nocte angelus dei cui sum ego.
et cui deseruio. dicens. Ne timeas pe-
paule: cesari te oportet assistere. Et ec
ce donauit tibi deus omnes qui naui
gant tecū. Propter qđ bono aīmo este
te uiri. Credo enī deo meo: quia sic erit
quēadmodū dictū est mi. In insulā
autē quādam oportet nos deuenire.
Sed postea qm̄ quartadecima die nox
supuenit: nauigantibz nobis in a
dria circa mediam noctē suspicaba
tur nauta apparere sibi aliquā regio
nem. Qui et submittentes bolidem
inuenerūt passus uiginti: et pusillū
sepati inde inuenerūt passus quindecī.
Timentes autē ne in aspera loca in
cidamus: de puppi mittentes ancho
ras q̄tuor. optabant diē fieri. Nau
tis uero querentibz fugere de nauī.
cū misissent scapham in mare. sub
obtentu quasi inciperent a prora āchoras extendere: dixit paulus centu
rioni et militibz. Nisi hi in nauī
manserint: uos salui fieri non po
testis. Tūc absciderūt milites funes
scaphe: et passi sūt eam excidē. Et cū
lux inciperet fieri: rogabat paulus
omnes sumere cibū. dicens. Quartadecī
die hodie expectantes ieiunii pma
netis: nichil accipientes. Propter qđ ro
go uos accipe cibū pro salute uestra:
quia nullius uīm capillus de capi
te pibit. Et cum hec dixisset: sumes
panem gīas egit deo in conspectu
omīm. Et cū fregisset: cepit manducare. Animeqiores autē facti omnes:
et ipi assumpserūt cibū. Eramus uero o
mnes sāe aīme in nauī ducente septu
aginta sex. Et satiati cibo alleuabāt
nauē: iactantes triticū in mare. Cū
autē dies factus ēet terram non agnosce
bant: sinū uero quēdam considerabāt
habentē litus: in quē cogitabant si
possent eicere nauem. Et cum ancho
ras sustulissent. cōmittebant se ma
ri: simul laxantes iuncturas gubernaculoꝝ. Et leuato artemone: se
cundū aurā flatū tendebant ad litus.
Et cū incidissemus in locū bichalas
sū: impegerūt nauem. Et prora quidē
fixa mānebat īmobilis: puppis uē
soluebatur a ui maris. Militū autē
consiliū fuit ut custodias occiderent:
ne quis cū enatasset effugeret. Cen
turio autē uolens seruare paulū. p
hibuit fieri: iussitq; eos qui possent
natare mittere se in mare primos et e
uadere. et ad terrā exire. Et ceteros alios in tabulis ferebant: quosdā sup
ea que de nauī erant. Et sic factū est:
ut omnes aīe euaderent ad terram.

Et cum xxviii
euasissem⁹: tūc cognouimus
quia melite uocabatur. Barbari uero p̄stabant non
modicā humanitatē nobis. Accensa e
nim pyra: refocillabant nos omnes. ppter im
bremq; que imminebat et frigus. Cum
congregasset autē paulus sarmen
torū aliquātam multitudinē et im
posuisset sup ignē: uipera a calore ei
profugiens. inuasit manū eius. Ut ui
derūt barbari pendentē bestiā in
manu eius: adinuicē dicebant. Utiq;
homicida est homo hic. Qui cū eua
serit de mari: ultio eum non sinit u
iuere. Et ille quidē excutiens bestiā
in ignē: nichil mali passus ē. At illi
exhimabant eū in tumorē conuer
tendū: et subito casurū et mor. Di
autē illis sperantibz et uidentibz nichil mali in eo fieri: conuertentes se dice
bant eū ēe deū. In locis autē illis e
rant p̄dia principis insule nomīe pub
lii: qui nos suscipiens triduo benig
ne exhibuit. Contigit autē patrem
publii febribz et dissenteria uexatū

iacere. Ad quē paulus intrauit. Et
cū orasset et īposuisset ei manus: sal
uauit eū. Quo fcō: omēs qui in in
sula habebant infirmitates accede
bant. et curabantur. Qui eciā mul
tis honoribz nos honorauerūt: et na
uigantibz īposuerūt que necessari
a erant. Post menses autē tres na
uigauimus in naui alexandrina q̄
in insula hyemauerat: cui erat in
signe castor. Et cū uenissemus syra
cusam: mansimus ibi triduo. Inde c
cūlegentes: deuenimus regiū. Et post
unū diem flante austro: scda die ue
nimus puteolos. Ubi īuentis fratribz
rogati sumus manere apud eos dies sep
tem: et sic uenimus romā. Et inde
cū audissent frēs. occurrerūt nobis
usqz appij forū: et tribz tabernis. Quos
cū uidisset paulus: gracias agens
deo. accepit fiduciā. Cum uenissemus
autē romā: pmissū est paulo manere
sibimet foras extra castra cū custodi
ente se milite. Post terciū autē diē:
cōuocauit pmos iudeor. Cūqz con
uenissent: dicebat eis. Ego uiri fra
tres nichil aduersus plebem faciens
aut morem paternū: uinctus ab ihe
rosolimis traditus sū in manus ro
manor. Qui cū interrogacionē de
me habuissent: uoluerūt me dimit
tere. eo qd nulla causa mortis eēt in
me. Contradicētibz autē iudeis co
actus sum appellare cesarem: non
quasi gentē meā habens aliqd ac
cusare. Pter hanc igitur causam
rogaui uos uidere et alloqui. Pter
spem enī isrl. cathena hac circum
datus sū. At illi dixerūt ad eū. Nos
neqz lrās accepimus de te a iudea:
neqz aduenīens aliquis fratrū nū
ciauit aut locutus est quid de te ma
lū. Rogamus autē a te audire que
sentis. Nam de secta hac notū est
nobis: qa ubiqz ei contradicit. Cum
constituissent aūt illi diem: uenerūt
ad eū in hospicio plures. Quibz ex
ponebat testificans regnū dei: sua
densqz eis de ihu ex lege moysi et pro
phetis a mane usqz ad uesperam. Et
quidā credebant hijs que dicebant:
quidā uero nō credebant. Cūqz īui
cem nō eēnt consenciētes. discedebāt:
dicente paulo unū uerbū. quia be
ne spūs scūs locutus ē p ysaiā pphe
tam ad pres nros dicens. Uade ad
pplm istū: et dic ad eos. Aure audie
tis et non intelligetis: et uidentes vi
debitis et nō pspicietis. Incrassatū
est enī cor ppli huius: et auribz graui
ter audierūt. et oculos suos compres
serūt: ne forte uideant oculis et au
ribus audiant. et corde intelligant.
et conuertant et sanē illos. Notū er
go sit uobis qm gentibz missū est
hoc salutare dei: ipi et audiēt. Et cū
hec dixisset: exierūt iudei multā habē
tes inter se questionē. Mansit autem
biēnio toto in suo conductu: et sus
cipiebat omēs qui ingrediebant ad
eum. pdicans regnū dei: et docens q̄
sunt de dno ihu xpo. cū omni fiduci
a sine phibicione. Expliciūt actus
apostolor.

Incipit plogus scī iheronimi psbiti
in septem epistolas canonicas.

Non ita ordo est a
pud grecos qui
integre sapiunt.
et fidem rectam
sectantur eplar
septē que cano
nice nūcupantur.
sicut in latinis
codicibz īuenitur: qz quia petrus ē
primus in nūo aplor: prime sint eciā
eius eple in ordine ceterar. Sed sicut
euangelistas dudū ad ueritatis li
neam correximus: ita has pprio ordini
deo nos iuuante reddidimus. Est enī
prima earū una iacobi: petri due. io

Expliciūt acta aplor. Incipit plogus scī ihero' pbri in septem eplas canonicas

I A

hānis tres: et iude vna. Que si ut ab
eis digeste sūt ita quoq; ab interpretib;
fideliter in latinū eloquiū uerterent.
nec ambiguitatē legentib; facerent.
nec sermonū sese uarietas īpugna
ret: illo p̄cipue loco ubi de vnitate
trinitatis in p̄ma iohānis epl'a po
sita legim': in qua etiā ab infideli
b; translatorib; multū erratū ēē a
fidei ueritate comperim': triū tātū
modo uocabula hoc est aque sang
uinis et spūs in ipa sua edicione po
nentib;. et patris uerbiq; ac spiritus
testīoniū omittētib;: in quo maxi
me et fides catholica roborat': et pa
tris et filij et spūs scī vna diuinita
tis substancia cōprobatur. In ceteris
uero epl'is quātū a nr̄a alior distet
edicio: lcōris prudencie derelinquo.
Sed tu uirgo xp̄i eustochiū dum
a me impensius scripture ueritatē
inquiris. meā quodāmō senectutē
īuidor dentib; corrodendā exponis:
qui me falsariū corruptorēq; scār
pnūciant scripturar. Sed ego in ta
li ope nec emulor meor īuidenciam
ptimesco: nec scē scripture ueritatē
poscentib; denegabo. Explicit plog'
Incipit epl'a sancti iacobi apostoli.

Iacobus dei et dn̄i nr̄i
ihu xp̄i seruus: duo
decim tribub; que st
in dispsione salutē.
Omē gaudiū existi
mate fr̄es mei cū in
temptaciones uari
as incideritis: scien
tes qd' pbacio fidei
ur̄e paciēciā opat'.
Paciēcia autē opus
pfcm habeat: ut sitis pfcī et integri.
in nullo deficiētes. Si quis autē ues
trū indiget sapiencia: postulet a
deo qui dat omib; affluenter. et nō
sp̄perat: et dabitur ei. Postulet au
tem in fide: nichil hesitans. Qui
enī hesitat: similis est fluctui ma
ris. qui a uento mouet' et circūfer
tur. Non ergo estimet homo ille q
accipiat aliquid a dn̄o. Vir duplex
aīmo: inconstans est in omib; viis
suis. Glorietur autē frat' hūilis in exal
tacione sua: diues autē in hūilitate
sua: qm̄ sicut flos feni transibit. Ex
ortus est enī sol cū ardore et arefecit
fenū: et flos eius decidit. et decor vul
tus eius deperijt: ita et diues in itine
rib; suis marcescet. Bt̄us uir q' suf
fert tēptacionē: qm̄ cū pbatus fuit
accipiet coronā vite: quā repromisit
deus diligentib; se. Nemo cū tempta
tur dicat: qm̄ adeo temptor. Deus eī
intēptator malor ē. Ipe enī neminē
temptat. Vnusquisq; uero tēptatur
a concupiscencia sua abstractus et
illectus. Deinde concupiscencia cum
conceperit: parit pccm̄. Pccm̄ uero
cū consūmatū fuit: gn̄at mortē. No
lite itaq; errare fr̄es mei dilcīssimi.
Omē datū optimū et omē donū per
fectū desursū est descendens a patre
luminū: apud quē non est trans
mutacio nec uicissitudinis obūbra
cio. Volūtarie enī genuit nos uerbo
ueritatis: ut simus īiciū aliqd' cre
ature eius. Scitis fr̄es mei dilnū. Sit
autē omīs homo uelox ad audien
dū: tardus autē ad loquēdū: et tar
dus ad iram. Ira enī uiri iusticiam
dei non opatur. Pter qd' abicientes
omnē īmūdiciam et habūdanciam
malicie. in mansuetudine suscipite
insitū uerbū: qd' potest saluare ani
mas ur̄as. Estote autē fr̄ores uerbi
et non auditores tantū. fallentes uos
metipōs: quia si quis auditor ē uer
bi et non factor: hic cōpabitur uiro
consideranti vultū natiuitatis sue in
speculo. Considerauit enī se et abijt:
et statim oblitus ē qualis fuerit. Q'
autē pspexerit in lege pfcē libertatis
et pmanserit in ea non auditor ob

Explicit plogus incipit epl'a scī iacobi apl'i

humilis fris sed fcōr ops: hic beatus
in fō suo erit. Di quis autē putat se
religiosū ee. non refrenans linguam
suam. sed seducens cor suū: huius uana
est religio. Religio mūda et īmaculata
apud deū et pēm hec est: uisitare
pupillos et uiduas in tribulacone
eor. et īmaculatū se custodire ab hoc
seculo. II

Fratres mei nolite in psonar
acceptone habe fidem dñi nr
ihu xpi gloue. Ecce enī si introierit in
ecctm uīr aureū anulū habens
in ueste candida. introierit autē et
paup in sordido habitu. et intendatis
in eum qui indutus e veste pclara.
et dixeritis ei tu sede hic bene. paupi
autē dicatis tu illic sta. aut sede sub
scabello pedū meor: nōne iudicatis
apud uosmetipos. et fīi estis iudices
cogitaconū iniquar: Audite fres
mei dilēctissimi. Nōne deus elegit pau
peres in hoc mūdo. diuites in fide: et
heredes regni qd repromisit diligen
bus se: Vos autē exhonorastis pau
perem. Nonne diuites p potenciā op
primūt uos. et ipi trahūt uos ad iu
dicia: Nōne ipi blasphemant bonū
nomen qd īuocatū est sup uos: Si
tamen legem plectis regalem sedm
scripturas. diliges. primū tuū sicut
teipm: bene facitis. Si autē plonas
accipitis: pccm opamī. redarguti a
lege quasi transgressores. Quicūq;
autē totā legem seruauerit. offendat
autē in uno: factus est oīum reus. Qui
enī dixit non mechaberis: dixit et
non occides. Qd si non mechabeis.
occidas autē: factus es transgressor le
gis. Sic loqmī et sic facite: sicut p
legem libertatis incipientes iudica
ri. Iudicū enī sine mīa. illi q nō
fecit misericordiam. Superexaltat autē
misericordia iudicio. Quid pderit
fres mei si fidē quis dicat se habere:
opa autē non habeat: Nūquid po
terit fides saluare eum: Si autem
frēs aut soror nudi sint et indigeāt
victu cotidiano. dicat autē aliquis
de nobis illis. ite in pace. calefiamī
et saturamī. non dederitis autē eis
que necessaria sunt corpi: qd pdēt:
Sic et fides si non habeat opa: mor
tua est in semetipa. Sed dicet quis.
Tu fidē habes: et ego opa habeo.
Ostende mī fidem tuam sine opibz:
et ego ostendam tibi ex opibz fidem
meam. Tu credis qm unus est de:
bene facis. Et demones credūt: et
contremiscūt. Vis autē scire o homo i
anis. qm fides sine opibz otiosa e:
Abraham pater nr nonne ex opibz
iustificatus est. offerens ysaac fili
um suū sup altare: Videsne fides
cooperabatur opibz illius: et ex ope
ribz fides consummata e. Et suppleta
est scriptura dicens. Credidit a
braham deo: et reputatū est illi ad
iusticiam: et amicus dei appellatus
est. Videtis qm ex opibz iustificatur
homo: et non ex fide tantū: Simi
liter autē et raab meretrix. nonne
ex opibz iustificata est. suscepiēs nū
cios et alia via eiecit: Sicut enī
corpus sine spū mortuū est: ita et
fides sine opibz mortua e. III

Nolite plures magri fieri fra
tres mei: scientes qm magis
iudicū sumitis. In mul
tis enī offendimus oēs. Si quis
in uerbo non offendit: hic pfectus
est uir. Potest etiam frenos circūdu
cere totum corpus. Si autē equis
frenos in ora mittimus ad consenti
endū nobis: et oē corpus illoz
circūferimus: Et ecce naues cū mag
ne sint. et a uentis ualidis mineā
tur: circūferūtur autē a modico
gubernaculo. ubi impetus dirigē
tis uoluerit. Ita et lingua modicū
membrū est: et magna exaltat.
Ecce qntus ignis qm magnā sil

uam incendit. Et lingua ignis ē:
uniuersitas iniquitatis. Lingua q
stituitur in mēbris nr̄is que macu
lat totū corpus: et īflammat rotā
natiuitatis nr̄e īflāmata a iehen
na. Omn̄is enī natura bestiar̄ et uo
lucrū et serpenciū eciā ceteror̄ domā
tur: et domita sūt a natura huma
na. Linguā autē nullus hoīm do
mare potest. Inquietū malū: et
plena veneno mortifero. In ipā be
nedicim⁹ deū et pr̄em: et in ipā ma
ledicim⁹ hoīes qui ad similitudinē
dei facti sunt. Ex ipo ore ꝓcedit be
nedcīo et maledcīo. Non oportet fra
tres mei hec ita fieri. Nūquid fons
de eodem foramīe emanat dulcē et
amarā aquā? Nūquid potest fr̄es
mei ficus uuas facere? aut uitis fi
cus? Sic neq; salsa dulcē potest facē
aquam. Quis sapiens et disciplīa
tus inter uos: ostendat ex bona cō
uersacione opacionē suā. in man
suetudine sapiencie. Qd̄ si zelū a
marū habetis et contēciones sūt in
cordib; nr̄is. nolite gloriari. et men
daces ēē adūsus ueritatem. Non ē
enī ista sapiencia desursū descendēs:
sed terrena aīmalis dyabolica. U
bi enī zelus et contencio: ibi incon
stancia et omē opus prauū. Que
autē desursū est sapiencia. p̄mū q̄
dem pudica est: deinde pacifica. mo
desta. suadibilis. bonis consenciens.
plena misericordia et fructib; bonis.
non iudicans sine simulacione.
Fructus autē iusticie in pace semi
natur. facientib; pacē. IIII

Unde bella et lites in uobis?
Nōne ex concupiscenciis ues
tris. que militant in mem
bris nr̄is? Concupiscatis et nō habe
tis? occiditis et zelatis: et non po
testis adipisci. Litigatis et belligera
tis: et non habetis ꝓpter qd̄ non pos
tulatis. Petitis et nō accipitis. eo
qd̄ male petatis: ut in concupiscenci
is nr̄is insumatis. Adulteri? nescitis
quia amicicia hui⁹ mūdi īimica est
dei? Quicūq; ergo uoluerit amicus
ēē seculi hui⁹: īimicus dei constituet.
An putatis quia īaniter scriptura
dicat? ad īuidiā concupiscit sp̄us q̄
habitat in uobis? Maiorē autē dat
gr̄am: ꝓpter qd̄ dicit. Deus sup̄bis re
sistit: hūilib; autē dat gr̄am. Sub
dici igitur estote deo: resistite autem
dyabolo. et fugiet a uobis. Appropin
quate dn̄o: et appropinquabit uob.
Emūdate manus pc̄tores: et purifi
cate corda duplices aīmo. Miseri es
tote: et lugete. Risus uester in luctū
conūtatur: et gaudiū in merorem.
Hūilianū in conspcū dn̄i: et exalta
bit uos. Nolite detrahē alt̄ūtrū fr̄es.
Qui detrahit fr̄i aut qui iudicat
fr̄em suū: detrahit legi et iudicat le
gem. Si autē iudicas legē: non es
factor legis. sed iudex. Unus est enī
legislator et iudex: qui potest ꝑdere
et liberare. Tu autē quis es qui iu
dicas ꝓximū? Ecce nūc qui dicitis.
hodie aut crastino ibim⁹ in illā ciui
tatē. et faciem⁹ quidē ibi aīmū. et
mercabim̄ et lucrū faciem⁹: qui ig
noratis quid sit in crastinū. Que ē
enī uita nr̄a? Vapor ē ad modicum
parens. et deinceps exterminabitur:
pro eo ut dicatis. Si dn̄s uoluit et si
uixerim⁹: faciem⁹ hoc aut illud. Nūc
autē exultatis in sup̄biis uestris.
Omn̄is exultacio talis maligna est.
Scienti igitur bonū facere et nō fa
cienti: peccatū est illi. V

Agite nūc diuites: plorate u
lulantes in miseriis uestris
que aduenient uobis. Diui
cie nr̄e putrefacte sunt: et uestimen
ta nr̄a a tineis comesta sunt. Aurū
et argentū nr̄m eruginauit? et eru
go eor̄ in testimoniū uobis erit: et
manducabit carnes nr̄as sicut ig

tus. Thesaurizastis uob ira in no
uissimis diebz. Ecce merces opario
rū qui messuerūt regiones uestras
que fraudata est a uobis clamat:
et clamor eox in aures dñi sabaoth
introiuit. Epulati estis sup terram:
et in luxurijs enutristis corda uīa.
In die occisionis adduxistis: occidi
stis iustū et nō resistit uobis. Pacē
tes igitur estote frēs usq; ad aduen
tum dñi. Ecce agricola expectat p
riosū fructū terre: patienter ferens do
nec accipiat temporaneū et serotinū.
Patientes estote uos. et confortate
corda uestra: quīm aduentus dñi app
propinquabit. Nolite ingemiscere fratres
in alterutrū: ut nō iudicemini. Ecce in
dex ante ianuā assistit. Exemplum
accipite frēs labonis et patientie pro
phetas: qui locuti sūt in noīe dñi.
Ecce beatificamus eos qui sustinuerūt.
Sustinentiā iob audistis et finē dñi
uidistis: quīm misericors est dñs et mi
serator. Ante omnia autē frēs mei no
lite iurare: neq; p celū neq; p terrā:
neq; aliud quodcūq; iuramentū. Sit
autē sermo uester est est nō non: ut nō
sub iudicio decidatis. Tristatur aliquis
uestrū: oret equo animo et psallat. Iue
tatur aliquis ex uobis: inducat pres
biteros ecclie et orent sup eū. ungentes
eū oleo in noīe dñi: et oratio fidei sal
uabit infirmū. et alleuabit eū dñs:
et si in peccatis sit. dimittentur ei. Con
fitemini ergo alterutrū peccata uīa: et ora
te pro inuicem ut saluemini. Multū
enī ualet deprecatio iusti assidua. He
lyas homo erat similis nobis passi
bilis: et oratione orauit ut nō plu
eret sup terram: et nō pluit annos
tres et menses sex. Et rursū orauit:
et celū dedit pluuiam: et terra dedit
fructū suū. Frēs mei si quis ex uobis
errauerit a ueritate. et conuerterit quis
eum: scire debet quīm qui conuerti fecerit
ut peccatorem ab errore uie sue. saluabit

aiam eius a morte. et operit multitu
dinem peccatorū. Explicit epla sci iacob
ap̄li. ....
Incipit epla sci Petri apostoli prima.

Petrus aplus
ihu xpi: electis
aduenis. dis
persionis ponti.
galatie. capa
docie. asye et
bithynie. secū
dū prescientiā
dei patris in sāc
tificatione spūs in obedientiā et aspersionē sanguīs ihu xpi. Gratia uobis
et pax multiplicetur. Benedictus deus
et pat dñi nr̄i ihu xpi: qui secdm mag
nam miam suam regenerauit nos
in spem uiuam. p resurrectionē ihesu
xpi ex mortuis. in hereditatem incor
ruptibilem et incōtaminatā et īmarcessibilem conseruatam in celis. in uo
bis qui in uirtute dei custodimini per
fidem in salutem paratam reuelari in
tempe nouissimo: in quo exultabitis.
modicū nūc si oporter contristari in
uarijs temptationibz: ut pbatio uīe fi
dei multo pciosior sit auro qd̄ p ignē
probatur: inueniatur in laudē et glo
riam et honorē in reuelatione ihu
xpi. Quem cū non uideritis diligitis:
in quē nūc quoq; non uidentes credi
tis. credentes autē exultabitis letitia
inenarrabili et glorificata: reportan
tes finē fidei uīe. salutē aiarū uīa
rū. De qua salute exquisierūt atq;
scrutati sūt pphete. qui de futura in
uobis gīa pphetauerūt scrutantes in
qd̄ uel quale tempus significaret in
eis spūs xpi. p̄nūcians eas que in
xpo sūt passiones et posteriores glo
rias: quib⁹ reuelatū est quia non
sibimpis. uobis autē ministrabāt ea
que nūc nūciata sūt uobis p eos q̄
euangelizauerūt uobis spiritu scō
misso de celo: in quē desiderāt angli

Explicit epla sci Petri apli Incipit epla sci Iacobi apli

.pspicē. ꝓter qđ̄ succinctꝰ lūbos mentis uē: sobry. pfecti. sperate in eam
que offerē uobis gr̄am in reuelacone ih̄u xp̄i quasi filij obedientie: nō
configurati pristinis ignorantie uē
desideriis. sed scm eum qui uocauit
uos sanctū. ut et ip̄i sancti in oī cō
uersacone sitis: qm̄ scriptū est. Sā
cti estote: qm̄ ego sanctus sum. Et si patrē
inuocatis eū qui sine accepacone psō
nar iudicat scm uniuscuiusq; opus:
in timore incolatus uri tempe conuer
sam̄: scientes qđ̄ non corruptibilibus
auro uel argento redempti estis de va
na ura conuersacone patrie traditi
onis. sed pciosō sanguine quasi agni
incontaminati et imaculati xp̄i: pre
cogniti quidē ante constitucionē mun
di. manifestati autē nouissimis tē
pibus ꝓpter uos qui p ip̄m fideles es
tis in deo: qui suscitauit eū a mortu
is. et dedit ei gl̄am ut fides ura et spes
esset in deo. Animas uras castifican
tes in obediencia caritatis. in fratrū
tatis amore: simplici ex corde inuicem
diligite ardenciꝰ: renati non ex se
mine corruptibili. sed incorruptibi
li p uerbū dei uiui et pmanentis. Qꝛ
a oīs caro fenū: et oīs gloria e
ius tamq̄ flos feni. Exaruit fenū
et flos eius decidit: uerbū autē dn̄i
manet in eternū. Hoc est autē uerbū qđ̄
euangelizatū est in uob̄.

Deponentes igitur omnē ma
liciā et omnē dolū. et simu
lacones et inuidias. et omnes
detractiones: sicut modo geniti infan
tes racionabiles sine dolo lac concu
piscite. ut in eo crescatis in salutem:
si tamē gustastis qm̄ dulcis est dn̄s.
Ad quē accedentes lapidē viuū ab ho
minibꝰ quidē reprobatū. a deo autē elec
tum et honorificatū: et ip̄i tamq̄m
lapides viui superedificamini domus spi
rituales sacerdociū scm̄ offerre spiritu
les hostias acceptabiles deo p ihesū
xp̄m. ꝓter qđ̄ continet scriptura. Ec
ce pono in syon lapidē summū an
gularem electū pciosū: et qui credit
in eū non confundetur. Vobis igit̄
honor credentibꝰ: non credentibꝰ autē
lapis quē reprobauerunt edificantes.
hic factus est in caput anguli: et lapis
offensionis et petra scandali. hijs q̄
offendunt uerbo. nec credunt in quo et
positi sunt. Vos autē estis genus elec
tum. regale sacerdociū. gens scā. po
pulus acquisicionis: ut uirtutes an
nūcietis eius qui de tenebris uos uo
cauit in admirabile lumē suū. Qui
aliqū non ꝑplus: nunc autē ꝑplis dei.
Qui nō consecuti miam: nunc autē
miam consecuti. Karissimi obsecro uos
tamq̄m aduenas et pegrinos abstine
re uos a carnalibꝰ desideriis. que mili
tant aduersus aiam. Conuersacionē
inter gentes habentes bonā: ut in eo
qđ̄ detractant de uobis tamq̄m de ma
lefactoribꝰ. ex bonis operibꝰ uos consi
derantes glorificent deū in die uisita
cionis. Subiecti estote oī humane
creature ꝓpter deū. Siue regi: quasi
precellenti. Sive ducibꝰ quasi ab eo
missis. ad vindictā malefactoꝝ: lau
dem uero bonoꝝ. Quia sic est uolun
tas dei: ut benefacientes obmutescere
faciatis ignorancium hoim̄ igno
ciam. Quasi liberi. et nō quasi ve
lamen habentes malicie libertatem:
sed sicut serui dei. Oēs honorate:
fraternitatē diligite. Deū timete: re
gem honorificate. Serui subditi es
tote in oī timore dn̄i: non tan
tis bonis et modestis: sed etiā discolis.
Hec est enim gracia: si ꝓpter conscientiam
dei sustinet quis tristicias patiens
iniuste. Que enim est gr̄a: si peccantes
et colaphizati sufferetis: Sed si bene
facientes patienter sustinetis: hec est
gracia apud deū. In hoc enim uocati
estis: quia et xp̄us passus est ꝓ no
bis: uobis relinquens exemplum.

ut sequamur uestigia eius. Qui pec
catum non fecit: nec inuentus est dolus
in ore eius. Qui cum malediceretur:
non maledicebat. Cum pateretur: non com
minabatur. Tradebat autem iudicanti
se iniuste: qui peccata nostra ipse pertulit in
corpore suo super lignum. ut peccatis mor
tui iusticie viuamus: cuius liuore
sanati estis. Eratis enim sicut oues er
rantes: sed conuersi estis nunc ad pasto
rem et episcopum animarum uestrarum. III

Similiter et mulieres subdite
sint viris suis: ut et si qui non
credunt uerbo per mulierum conuer
sacionem sine uerbo lucrifiant. conside
rantes in timore sanctam conuersacionem
uestram. Quarum sit non extrinsecus ca
pillatura aut circumdacio auri. aut in
dumenti uestimentorum cultus: sed qui
absconditus cordis est homo incorrup
tibilitate quieti ac modesti spiritus.
qui est in conspectu dei locuplex. Sic e
nim aliquando et sancte mulieres sperantes in
deo ornabant se subiecte propriis viris:
sicut sara obediebat abrahe dominum
eum uocans: cuius estis filie benefacientes.
et non timentes ullam perturbacionem.
Viri similiter cohabitantes secundum sci
enciam quasi infirmiori vasculo mu
liebri impertientes honorem. tamquam et cohe
redibus gracie uite: ut ne impediantur
orationes uestre. In fide autem omnes vna
nimes: compacientes. fraternitatis amato
res. misericordes. humiles. Non red
dentes malum pro malo. nec maledic
tum pro maledicto: sed econtrario bene
dicentes: quia in hoc uocati estis ut
benedicionem hereditate possideatis. Qui
enim vult uitam diligere et uidere dies
bonos: coerceat linguam suam a malo.
et labia eius ne loquantur dolum. De
clinet autem a malo et faciat bonum:
inquirat pacem et sequatur eam: quia
oculi domini super iustos. et aures eius in
preces eorum. Vultus autem domini super facien
tes mala. Et quis est qui uobis noce
at: si boni emulatores fueritis: Sed
et si quid patimini propter iusticiam: beati.
Timorem autem eorum ne timueritis: et
non conturbemini. Dominum autem xpm sanc
tificate in cordibus uestris: parati semper ad sa
tisfactionem omni poscenti uos racionem
de ea que in uobis est spe: sed cum modes
tia et timore conscienciam habentes bo
nam. ut in eo quod detrahunt de uobis con
fundantur qui calumpniantur uestram bo
nam in xpo conuersacionem. Melius est
enim benefacientes si uelit uoluntas dei pa
ti quam malefacientes: quia et xpus se
mel pro peccatis mortuus est iustus pro
iniustis: ut nos offerret deo mortifica
tos quidem carne. viuificatos autem spi
ritu. In quo et hiis qui in carcere erant
spiritu ueniens predicauit: qui increduli
fuerant aliquando quando expectabant dei
pacienciam in diebus noe cum fabricaretur
archa: in qua pauci. id est octo ani
me salue facte sunt per aquam. Quod et uos
nunc similis forme saluos baptisma
facit. non carnis deposicio sordium.
sed conscientie bone interrogacio in de
um: per resurrectionem ihesu xpi qui est in
dextera dei. degluciens mortem. ut ui
te eterne heredes efficeremur: profectus in
celum. subiectis sibi angelis et potestatibus
et uirtutibus. IIII

Xpristo igitur passo in carne
et uos eadem cogitacione arma
num: quia qui passus est carne desiit
a peccatis: ut iam non hominum desideriis.
sed uoluntate dei. quod reliquum est in car
ne viuat temporis. Sufficit enim prete
ritum tempus ad uoluntatem gencium
consummandam: qui ambulauerunt
in luxuriis desideriis vinolenciis. com
messacionibus. potacionibus. et illicitis y
dolorum cultibus. in quo admirantur
non concurrentibus uobis in eandem luxu
rie confusionem blasphemantes: qui red
dent racionem ei qui paratus est iudicare
viuos et mortuos. Propter hoc enim et
mortuis euangelizatum est: ut iudicem

tur quidē scd̄m homīes in carne. vi
uant autē scd̄m deū in spū. Omni
um autē finis appropinquabit. Es
tote itaq; prudentes: et vigilate in
oroībz. Ante omīa autē mutuā in
uobismetipīs caritatē continuam
habentes: quia caritas opit multi
tudinē pccōr. Hospitales īuicē: sine
murmuracione. Vnusquisq; sicut
accepit grām in alterutrū illam āmi
nistrantes: sicut boni dispensatores
multiformis gracie dei. Si quis loq̄
tur: q̄i sermones dei. Si quis mīstrat
tāq̄m ex virtute quā āmīstrat deus:
ut in omībz honorificetur deus p ihe
sum xp̄m. cui est gloria et īperium
in secula seculor. Rnm̄ nolite pegri
nari in feruore qui ad temptacionē
uobis fit. q̄si noui aliquid uobis cō
tingat: sed cōmunicantes xp̄i passi
onibz gaudete: ut et in reuelacione
glorie eius gaudeatis exultantes. Si
exprobranū in noīe xp̄i. bt̄i eritis:
qm̄ qd̄ est honoris glorie et virtutis
dei. et qui est eius sp̄us. sup uos requies
cit. Nemo autē urm̄ paciat q̄i homi
cida aut fur aut maledicus: aut alie
norū appetitor. Si autē ut xp̄ianus
non erubescat: glorificet autē deū ī
isto noīe: qm̄ tempus est ut incipi
at iudiciū de domo dei. Si autē pri
mū a nobis: quis finis eor qui nō
credūt dei euangelio: Et si iustus q̄
dem uix saluabit: īpius et pccōr u
bi parebūt: Itaq; et hij qui paciū
tur scd̄m uolūtatem dei: fideli creato
ri cōmendant aīmas suas ī bn̄factis.

Seniores ergo qui
in uobis sunt obsecro conse
nior. et testis xp̄i passionū.
qui et eius que in futuro reuelanda
est glorie cōmunicator. pascite qui
in uobis ē gregē dei: pruidentes nō co
actos sed spontanee scd̄m deū. neq;
turpis lucri gracia sed uolūtarie: ne
q; ut dn̄antes in cleris. sed forme fc̄i
gregi ex aīmo. Et cū apparuerit prin
ceps pastor: pcipietis īmarcessibilē
glorie coronam. Similit̄ adolescen
tes. subditi estote senioribz. Omnes
eiū īuicem hūilitatem insinuate:
quia dn̄s supbis resistit: hūilibus
autē dat grāciā. Hūiliamī igitur
sub potenti manu dei: ut uos exal
tet in tempe uisitacōnis. Omnē sol
licitudinē urām pcientes in eū: qm̄
ipī cura est de uobis. Sobrij estote
et uigilate: quia aduersarius uester
dyabolus tamq̄ leo rugiens circuit.
querens quē deuoret. Cui resistite for
tes in fide: scientes eandē passionem
ei que in mūdo est urē frn̄itati fieri.
Deus autē omīs gracie qui uocauit
uos in eternā suā gloriā in xp̄o ihu
modicū passos ipē pficiet. confirma
bit. solidabitq;. Ipī gloria et īpium
in secula seculor amen. P siluanū
fidelē frem uobis ut arbitror breuit̄
scripsi: obsecrans et contestans hanc
eē uerā grām dei. in qua statis. Sa
lutat uos ecclia que est in babilone
coelecta: et marcus filius meus. Sa
lutate īuicē in osculo scō. Grā uobis
omībz qui estis in xp̄o amen. Expli
cit epl̄a sc̄i petri apl̄i prima.
Incipit epistola eiusdem secunda.

Symon petrus
seruus et apl̄s
ihu xp̄i: hijs
qui coequalē
nobiscū sorti
ti sūt fidē in
iusticia dei nos
tri et saluato
ris ihu xp̄i.
Gracia uobis et pax adīpleatur in
cognicione dn̄i nr̄i ihu xp̄i. Quom̄
omīa nob̄ diuine uirtutis sue q̄ ad
uitā et pietatē donata sūt p cogni
onē eius qui uocauit nos. ppa gl̄a
et uirtute. p quē maxima et pciosa
nobis pmissa donauit: ut p hec ef

fiasamꝰ dñmne consortes nature.
fugientes eius que in mūdo ē cōcu
pīscentie corrupcionē. Vos autē cu
ram omnē subiūferentes mūstrate
in fide vrā virtutem: in virtute aut
scīam. in scīa autē abstinencīā. in
abstinencia autē pacienciā. in pa
cientia autē pietatem. in pietate au
tem amorē fraternitatis: in amore fra
ternitatis caritatē. Hec enī si uo
bīscū adsint et superent: non uacuu
os nec sine fructu uos constituent
in dñi nī ihu xpi cognicione. Cui
enī non ꝑsto sunt hec. cecus est et
manu tangens: obliuionē acci
piens purgacionis veterī suoꝝ de
lictoꝝ. Quapter fīes magis sata
gite: ut ꝑ bona opa certam uram
uocacionē et elacionē facatis. Hec
enī facientes: non peccabitis aliquī.
Sic enī habūdanter mūstrabit uob
introitus in etnū regnū dñi nostri
et saluatoris ihu xpi. Propter qd
incipiam uos semp cōmonere de hys:
et quidē scientes et confirmatos uos
in ꝑsenti ueritate. Justū autē arbi
tror qm diu sum in hoc tabernacu
lo suscitare uos in cōmonicione. cer
tus qd uelox est depositio tabernacu
li mei: sicut qd et dñs nr ihūs xps
significauit mihi. Dabo autē ope
ram. et frequenter habē uos post obi
tū meū: ut horū memoriā faciatis.
Non enī indoctas fabulas secuti. no
tam fecim⁹ uobis dñi nri ihu xpi
virtutē et ꝑsencīam: sed speculatores
facti illius magnitudinis. Accipiēs
enī a deo patre honorē et gloriā uo
ce delapsa ad eū huiꝰmodi a magn
nifica gloria: hic est filius meus di
lectus in quo mihi cōplacui. ipsum au
dite. Et hanc uocē nos audiuimus
de celo allatā: cū essem⁹ cū ipso in mō
te scō. Et habem⁹ firmiorē ꝓphecīcī
sermonē: cui bñfacatis attendentes
qī lucrne lucenti in caliginoso loco:
donec dies illucescat. et lucifer ori
atur in cordibꝰ uris. Hoc primū intel
ligentes qd omnis ꝓphecia scripture
propria interpretacione non fit. Non en
uoluntate humana allata est aliq̄
ꝓphecia: sed spīu scō inspirati lo
cuti sūt scī dei hoīes.

Fuerunt uero et pseudo ꝓphe
te in ꝓplō. sicut et in uobis erūt
magistri mendaces qui introꝝ
ducent sectas pdicionis: et eū qui
emit eos dñm negant: superducen
tes sibi celerem pdicionē. Et multi
sequent eoꝝ luxurias. p quos uia
veritatis blasphemabitur: et in a
uaricia fictis uerbis de uobis nego
ciabūtur. Quibꝰ iudicium iam olī
non cessat: et pdicio eoꝝ nō dormi
tat. Si enī deus angelis peccantibꝰ
non pepercit. sed rudentibꝰ inferni de
tractos in tartarū tradidit in iudi
cium cruciandos reservari: et origina
li mūdo non peperit. sed octauū no
e iustīcie ꝓconem custodiuit. diluuio
um mūdo ipsoꝝ inducens. et ciuita
tes sodomoꝝ et gomorreoꝝ in cinerē
redigens eversione dampnauit. exē
plū eoꝝ qui impie actum sūt ponens:
et iustī loth oppressū a nefandorū
iniuria ac luxuriosa conuersacione e
ripuit: aspectū enī et auditu iustus
erat. habitans apud eos qui de die
in diem aīam iustā iniquis operibꝰ
cruciabant. Nouit deus pios de tēp
tacione eripe. iniquos uero in diem
iudicij cruciandos reservare: magis
autē eos qui post carnē in concupis
cencia immūdicie ambulant. dñacio
nemq; contempnūt: audaces. sibi
placentes. sectas non metuūt intro
ducē. blasphemantes. Ubi angeli
fortitudine et uirtute cū sint maio
res. non portant adūersus se execra
bile iudicium. Hi uero uelut irra
tionabilia pecora naturaliter in cap
tionē et in ꝑnicīem. in his que ig

norant blasphemantes in corruptio
ne sua peribunt. percipientes mercedem
iniusticie: uoluptatem existimantes
diei delicias coinquinacionis et ma
cule. delicijs affluentes in conuiuijs
suis luxuriantes uobiscum: oculos ha
bentes plenos adulterij et incessabilis
delicti. pellicientes animas instabiles.
cor exercitatum auaricia habentes:
maledicionis filij. derelinquentes rec
tam viam errauerunt. secuti viam ba
laam ex bosor. qui mercedem iniqui
tatis amauit: correpcionem uero habu
it sue uesanie. subiugale mutum a
nimal hominis uoce loquens prohibu
it prophete insipienciam. Hij sunt fon
tes sine aqua et nebule turbinibus
exagitate: quibus caligo tenebrarum
reseruatur. Superbia enim uanitatis
loquentes pelliciunt in desiderijs car
nis luxurie eos qui paululum effugi
unt: qui in errore conuersati. liber
tatem illis promittentes. cum ipsi serui
sint corrupcionis. A quo enim quis su
peratus est: huius et seruus est. Si e
nim refugientes coinquinaciones mun
di in cognicionem domini nostri et saluato
ris ihesu xpi. hijs rursus implicati su
perantur: facta sunt eis posteriora de
teriora prioribus. Melius enim erat
illis non cognoscere viam iusticie:
quam post agnicionem retrorsum conuer
ti ab eo quod illis traditum est sancto man
dato. Contigit enim eis illud ueri pro
uerbij. Canis reuersus ad suum uomi
tum: et sus lota in uolutabro luti.

Hanc ecce uobis III
karissimi secundam scribo epistolam in
quibus excito uestram in commo
nicionem sinceram mentem: ut memo
res sitis eorum que predixi uerborum a sanctis
prophetis et apostolorum uestrorum preceptorum domini
et saluatoris. Hoc primum scientes:
quod uenient in nouissimis diebus
in decepcionem illusores iuxta proprias
concupiscencias ambulantes. di
centes. Ubi est promissio aut aduen
tus eius? Ex quo enim patres dormi
erunt: omnia sic perseuerant ab inicio cre
ature. Latet enim eos hoc uolentes quod
celi erant prius et terra de aqua et per
aquam consistens dei uerbo: per que il
le tunc mundus aqua mundatus periit.
Celi autem qui nunc sunt et terra eodem
uerbo repositi sunt: igni reseruati in
diem iudicij et perdicionis impiorum ho
minum. Unum uero hoc non lateat uos
karissimi: quia unus dies apud dominum si
cut mille anni: et mille anni sicut di
es unus. Non tardat dominus promissis:
sed pacienter agit propter uos: nolens
aliquos perire. sed omnes ad penitenci
am reuerti. Adueniet autem dies domini
ut fur. in qua celi magno impetu trans
ient: elementa uero calore soluentur.
Cum hec igitur omnia dissoluenda sint:
quales oportet uos esse in sanctis conuersaci
onibus et pietatibus: expectantes et prope
rantes in aduentum diei per quam celi ar
dentes soluentur. elementa ignis ar
dore tabescent? Nouos uero celos et
nouam terram et promissa ipsius expec
tamus: in quibus iusticia habitat.
Propter quod karissimi hec expectantes sata
gite immaculati et inuiolati ei inueni
ri in pace: et domini nostri longanimita
tem salutem arbitramini: sicut et karissimus
frater noster paulus secundum datam sibi sapi
enciam scripsit uobis. sicut et in omni
bus epistolis. loquens in eis de hijs in qui
bus sunt quedam difficilia intellectu: que in
docti et instabiles deprauant sicut et
ceteras scripturas. ad suam ipsorum perdici
onem. Vos igitur fratres prescientes custo
dite: ne insipiencium errore traducti
excidatis a propria firmitate. Crescite
uero in gracia et cognicione domini nostri
ihesu xpi et saluatoris: ipsi gloria et
nunc et in diem eternitatis amen.

Explicit epistola beati petri apostoli secunda.

Incipit epistola sancti iohannis apostoli prima.

Quod fuit ab i-
nicio. qd audiui-
mus. qd uidi-
mus oculis nos-
tris qd perspexi-
mus et manus
nre contrecta-
uerunt de uerbo
uite et uita ma-
nifestata est: et uidimus et testamur.
et annunciamus uobis uitam eternam. que
erat apud patrem et apparuit nobis. Qd
uidimus et audiuimus annunciamus et uo-
bis: ut et uos societatem habeatis no-
biscum: et societas nra sit cum patre et cum fi-
lio eius ihu xpo. Et hec scribimus uo-
bis ut gaudeatis: et gaudium nrm sit
plenum. Et hec est annunciacio quam au-
diuimus ab eo et annunciamus uobis:
quoniam deus lux est. et tenebre in eo non
sunt ulle. Si dixerimus quoniam societatem
habemus cum eo. et in tenebris ambu-
lamus: mentimur. et non facimus ueri-
tatem. Si autem in luce ambulamus
sicut et ipse est in luce: societatem habe-
mus adinuicem: et sanguis ihu filii
eius emundabit nos ab omni peccato.
Si dixerimus quoniam peccatum non habemus:
ipsi nos seducimus: et ueritas in nobis
non est. Si confiteamur peccata nra. fide-
lis et iustus est ut remittat nobis pec-
cata nra: et emundet nos ab omni iniqui-
tate. Si dixerimus quoniam non pecca-
uimus. mendacem facimus eum: et uer-
bum eius non est in nobis. Filioli
mei hec scribo uobis: ut non peccetis.
Sed et si quis peccauerit. aduocatum
habemus apud patrem ihm xpm iu-
stum: et ipse est propiciacio pro peccatis
nris. Non pro nris autem tantum: sed
etiam pro tocius mundi. Et in hoc scimus
quoniam cognouimus eum: si mandata eius
obseruamus. Qui dicit se nosse deum et
mandata eius non custodit. mendax
est: et in hoc ueritas non est. Qui autem
seruat uerbum eius: uere in hoc caritas
dei perfecta est. In hoc scimus. quoniam in ipso
sumus. Qui dicit se in illo manere: debet
sicut ille ambulauit. et ipse ambula-
re. Rnum non mandatum nouum scribo
uobis: sed mandatum uetus qd habu-
istis ab inicio. Mandatum uetus est uer-
bum qd audistis. Iterum mandatum no-
uum scribo uobis qd est uerum. et in ipso
et in uobis: quia tenebre transierunt.
et lumen uerum iam lucet. Qui dicit
se in luce esse et fratrem suum odit: in tene-
bris est usque adhuc. Qui diligit fra-
trem suum. in lumine permanet: et scan-
dalum in eo non est. Qui autem odit
fratrem suum in tenebris est et in tenebris
ambulat: et nescit quo eat quia te-
nebre obcecauerunt oculos eius. II

Scribo uobis filioli: quoniam remit-
tuntur uobis peccata propter nomen
eius. Scribo uobis patres: quoniam
cognouistis eum qui ab inicio est. Scri-
bo uobis adolescentes: quoniam uicistis
malignum. Scribo uobis infantes:
quia cognouistis patrem. Scribo uo-
bis patres: quoniam cognouistis eum qui ab
inicio est. Scribo uobis iuuenes: quoniam
fortes estis. et uerbum dei in uobis ma-
net. et uicistis malignum. Nolite di-
ligere mundum: neque ea que in mundo
sunt. Si quis diligit mundum. non est
caritas patris in eo: quoniam omne qd est
in mundo concupiscencia carnis est.
et concupiscencia oculorum. et superbia
uite: que non est ex patre sed ex mun-
do est. Et mundus transibit: et con-
cupiscencia eius. Qui autem facit
uoluntatem dei: manet in eternum. Fili-
oli nouissima hora est. Et sicut au-
distis quia antixps uenit: nunc an-
tixpi multi facti sunt. Unde scimus quia
nouissima hora est. Ex nobis pro-
dierunt: sed non erant ex nobis. Nam
si fuissent ex nobis. permansissent
utique nobiscum: sed ut manifesti sint
quoniam non sunt omnes ex nobis. Sed uos
unctionem habetis a sco: et nostis omnia.

Non scripsi uobis q̄si ignorantibus
ueritatē. sed q̄i scientibꝫ eam: et q̄m
omē mendaciū ex ueritate nō ē. Q̄s
est mendax: nisi is qui negat quoni
am ihūs non ē xp̄us: Hic est anti
xp̄us: qui negat p̄rem et filiū. Omīs
qui negat filiū: nec patrē habet. Q̄
confitetur filiū: et p̄rem habet. Vos
qd̄ audistis ab inicio: in uobis p̄ma
neat. Si in uobis p̄manserit qd̄ ab
īcio audistis: et uos in filio et patre
manebitis. Et hec est repromissio q̄
ipē pollicitus est nobis: uitam etnā.
Hec scripsi uobis de hijs: qui seducūt
uos. Et uos vnctionē quā accepistis
ab eo: maneat in uobis. Et nō neces
se habetis ut aliquis doceat uos: sed
sicut vnctio eius docet uos de omībꝫ.
Et uerū est: et nō est mendaciū. Et
sicut docuit uos: manete in eo. Et
nūc filioli manete in eo: ut cū appa
ruerit habeam⁹ fiduciā: et nō confū
dam̄ ab eo in aduentu eius. Si scitis
q̄m iustus est: scitote q̄m et omīs q̄
facit iusticiā ex ip̄o natus ē. III

Videte qualē caritatē dedit no
bis pater: ut filij dei nomine
mur et simus. Ꝓpter hoc mū
dus non nouit nos: q̄r non nouit e
um. Rm̄. nūc filij dei sum⁹: et nondū
apparuit quid erim⁹. Scim⁹ q̄m cū ap
paruerit sil̄es ei erim⁹: q̄m uidebim⁹
eū sicuti est. Et omīs qui habet spem
hanc in eo: sc̄ificat se. sicut et ille sc̄s
est. Omīs qui facit pc̄m et īquita
tem facit: et pc̄m est īquitas. Et sci
tis quia ille apparuit ut pc̄a tollēt:
et pc̄m in eo non est. Omīs qui ī eo
manet: non peccat. Et omīs q̄ pec
cat: nō uidit eum nec cognouit eū.
Filioli. nemo uos seducat. Qui fac
iusticiā iustus ē: sicut et ille iustus
est. Qui facit pc̄m ex dyabolo est:
q̄m ab īcio dyabolus peccat. In hoc
apparuit filius dei: ut dissoluat opa
dyaboli. Omīs qui natus est ex deo.
pc̄m non facit. q̄m semē ip̄ius in eo
manet: et non potest peccare q̄m ex
deo natus est. In hoc manifesti sunt
filij dei. et filij dyaboli. Omīs qui nō
est iustus nō est ex deo: et qui non di
ligit frēm suū. Q̄m hec est annūcia
cio quā audistis ab inicio. ut diliga
tis alterutrū: non sicut cayn. qui ex
maligno erat. et occidit frēm suū. Et
ꝓpter quid occidit eū: Q̄m opa eius
maligna erant: frīs autē eius iusta.
Nolite mirari frēs: si odit uos mūd⁹.
Nos scimus q̄m translati sum⁹ de mor
te in uitā: q̄m diligim⁹ frēs. Q̄ non
diligit: manet in morte. Omīs qui
odit frēm suū: homicida ē. Et scitis q̄
a omīs homicida non habet uitā et
nam in semetip̄o manentē. In hoc
cognouim⁹ caritatem dei: q̄m ille p̄
nobis aīam suā posuit: et nos debe
mus pro frībꝫ aīmas ponē. Qui ha
buerit substanciā mūdi et uiderit fra
trem suū necessitatem habē. et clau
serit uiscera sua ab eo: quomō caritas
dei manet in eo: Filioli mei nō diliga
mus uerbo neqꝫ lingua: sed ope et ue
ritate. In hoc cognoscim⁹ q̄m ex ueri
tate sum⁹. et in conspcū eius suadebi
mus corda nr̄a: q̄m si rep̄henderit nos
cor nr̄m: maior est deus corde nr̄o. et
nouit omīa. Rm̄. si cor nr̄m non re
p̄henderit nos. fiduciā habem⁹ ad de
um: et quidq̄ pecierim⁹ accipiemus
ab eo: q̄m mandata eius custodim⁹.
et ea que sunt placita coram eo faci
mus. Et hoc est mandatū eius. ut
credam⁹ in noīe filij eius ihū xp̄i: et
diligamus alterutrū. sicut dedit man
datum nob. Et qui seruat mandata
eius: in illo manet. et ipē in eo. Et ī
hoc scim⁹ q̄m manet in nob: de sp̄u
quē nobis dedit. IIII

Rm̄ nolite omī spiritui credē:
sed ꝓbate sp̄us si ex deo sint:
q̄m multi pseudo ꝓphete exie
rūt in mūdū. In hoc cognoscit sp̄us

dei. Omnis spus qui confitetur ihesu
xpm in carne uenisse: ex deo est. Et o
nis spus qui soluit ihm: ex deo no e.
Et hic est antixpus. de quo audistis
qm uenit: et nunc iam in mundo est.
Vos ex deo estis filioli et uicistis eu:
qm maior est qui in uobis e qm qui
in mundo. Ipi de mundo sunt: ideo de mu
do loquuntur. et mundus eos audit.
Nos ex deo sum. Qui nouit deu au
dit nos: qui no est ex deo. non audit
nos. In hoc cognoscim spm uerita
tis: et spm erroris. Rnu diligamus
inuice: qm caritas ex deo est. Et om
nis qui diligit ex deo natus e: et cog
noscat deu. Qui no diligit no no
uit deu: qm deus caritas est. In hoc
apparuit caritas dei in nobis: qm fi
liu suu unigenitu misit deus in hunc
mundu. ut uiuamus p eu. In hoc e ca
ritas non qi nos dilexerim deu: sed
qm prior ipe dilexit nos: et misit fi
liu suu ppiciacione pro pccis nostris.
Rnu si deus dilexit nos: et nos debe
mus alterutru diligere. Deu nemo ui
dit unqm. Si diligamus inuice. deus
in nobis manet: et caritas eius in
nobis pfcta est. In hoc cognoscimus
qm in eo manem et ipe in nob: qm
de spu suo dedit nobis. Et nos uidim
et testificam: qm pater misit filiu su
um saluatore mundi. Quisqs confes
sus fuit qm ihus est filius dei: deus
in eo manet et ipe in deo. Et nos cog
nouim et credim caritati: qua ha
bet deus in nobis. Deus caritas e.
Et qui manet in caritate in deo ma
net: et deus in eo. In hoc pfcta e ca
ritas nobiscu: ut fiduciam habea
mus in die iudicij: quia sicut ille e.
et nos sum in hoc mundo. Timor no
est in caritate: sed pfecta caritas fo
ras mittit timore: qm timor pena
habz. Qui aute timet: non e pfcus
in caritate. Nos ergo diligam deu:
qm deus prior dilexit nos. Si quis
dixerit qm diligo deu. et frem suu o
derit: mendax est. Qui eu no dili
git frem suu que uidet: deu que no
uidet quomo potest diligere: Et hoc
mandatu a deo habem: ut qui dili
git deu diligat et frem suu.

Omnis qui credit qm ihus
est xpus: ex deo natus est.
Et omis qui diligit eu qui
genuit: diligit et eu q natus est ex e
o. In hoc cognouim qm diligim
natos dei: cum deu diligam. et ma
data eius faciam. Hec est eu cari
tas deuit mandata eius custodiam:
et mandata eius grauia no sunt. Qo
niam ome qd natu est ex deo: vin
cit mundu. Et hec est uictoria que
vincit mundu: fides ura. Quis est
qui vincit mundu: nisi qui credit
qm ihus est filius dei. Hic est qui
uenit p aqua et sanguine. ihs xps.
Non in aqua solu: sed in aqua et
sanguine. Et spus est qui testificat:
qm xpus est ueritas. Qm tres sunt
qui testimoniu dant in tra: sps et
aqua et sanguis. Et hij tres unu
sunt. Et tres sunt qui testimoniu dant
in celo: pater. uerbu. et spus scus. Et
hij tres unu sunt. Si testimoniu ho
minu accipim: testimoniu dei ma
ius est. Qm hoc testimoniu dei qd ma
ius e: quia testificatus est de filio su
o. Qui credit in filiu dei: habz testi
moniu dei in se. Qui non credit fi
lio. mendace facit eum: qm no cre
dit in testimonio qd testificatus e
deus de filio suo. Et hoc est testimo
niu qm uitam eterna dedit nobis
deus: et hec uita in filio eius est. Qui
habz filiu: habet uitam. Qui no
habz filiu dei: non habz uitam. Hec
scribo uobis: ut sciatis qm uitam
habetis eterna. qui creditis in noie
filij dei. Et hec est fiducia qua habe
mus ad eum: quia qdcuqz pecieri
mus scdm uoluntate eius. audit

nos. Et scimus quia audit nos: quicquid
petierimus. Scimus quoniam habemus peti
ciones: quas postulamus ab eo. Qui
scit fratrem suum peccare peccatum non ad
mortem: petat. et dabit ei uitam pec
canti non ad mortem. Est peccatum ad mor
tem: non pro illo dico ut roget quis.
Omnis iniquitas peccatum est: et est pec
catum ad mortem. Scimus quia omnis qui
natus est ex deo non peccat: sed gene
racio dei conseruat eum: et malignus
non tangit eum. Scimus quoniam ex deo su
mus: et mundus totus in maligno
positus est. Et scimus quoniam filius dei
dei uenit et dedit nobis sensum: ut cog
noscamus deum uerum. et simus in ue
ro filio eius. Hic est uerus deus: et
uita eterna. Filioli custodite uos a
simulachris. Explicit epistola sancti iohan
nis apostoli prima. Incipit epistola eiusdem

Senior secunda.
electe domine et na
tis eius. quos
ego diligo in ue
ritate: et non
ego solus sed et
omnes qui cog
nouerunt ueri
tatem: propter ueri
tatem que permanet in nobis. et no
biscum erit in eternum. Sit uobiscum gra
tia pax a deo patre. et a xpo ihesu
filio patris: in ueritate et caritate.
Gauisus sum ualde: quoniam inueni de fi
liis tuis ambulantes in ueritate: si
cut mandatum accepimus a patre. Et
nunc rogo te domina non tamquam manda
tum nouum scribens tibi. sed quod habui
mus ab inicio: ut diligamus alterutrum.
Et hec est caritas: ut ambulemus se
cundum mandata eius. Hoc est enim man
datum ut quemadmodum audistis ab in
icio. in eo ambuletis: quoniam multi se
ductores exierunt in mundum: qui non
confitentur ihesum xpm uenisse in carne.
Hic est seductor et antixpus. Videte

uosmetipsos. ne perdatis que operati estis:
sed ut mercedem plenam accipiatis. Omnis
qui precedit. et non permanet in doctri
na xpi: deum non habet. Qui permanet
in doctrina: hic et filium et patrem habet.
Si quis uenit ad uos et hanc doctrinam
non affert: nolite recipere eum in do
mum. ne aue ei dixeritis. Qui enim dicit
illi aue: communicat operibus illius ma
lignis. Plura habens uobis scribere:
nolui per cartam et atramentum. Spe
ro enim futurum me ad uos. et os ad os
loqui: ut gaudium uestrum plenum sit. Sa
lutant te filii sororis tue electe. Graci
a tecum. Explicit epistola sancti iohannis apostoli
secunda. Incipit epistola eiusdem tertia.

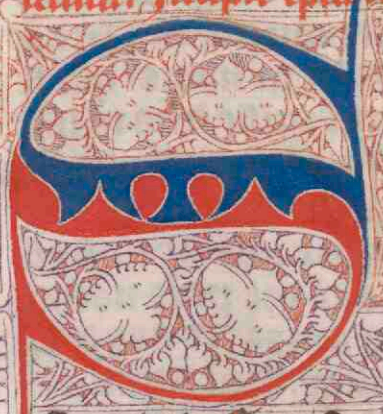

Senior gayo
kmo: quem ego
diligo in ueri
tate. Karissi
me de omnibus
orationem facio
prospere te ingre
di et ualere: si
cut prospere agit
anima tua. Gauisus sum ualde ueni
entibus fratribus. et testimonium perhibentibus
ueritati tue: sicut tu in ueritate am
bulas. Maiorem horum non habeo gratiam:
quam ut audiam filios meos in ueri
tate ambulare. Karissime fideliter facis quic
quid operaris in fratres et hoc in peregrinos:
qui testimonium reddiderunt caritati
tue in conspectu ecclesie: quos benefaciens
deduces digne deo. Pro nomine enim eius
profecti sunt: nichil accipientes a gentili
bus. Nos ergo debemus suscipere huius
modi: ut cooperatores simus uerita
tis. Scripsissem forsitan ecclesie: sed is
qui amat primatum gerere in eis dyotre
pes non recipit nos. Propter hoc si ue
nero commoneam eius opera que facit: ver
bis malignis garriens in nos. Et quasi
non ei ista sufficiant. neque ipse suscipit fra
tres: et eos qui suscipiunt prohibet et de
ecclesia eicit. Karissime noli imitari malum:

sed qd̄ bonū est. Qui bene facit ex de
o est: qui male facit. nō uidit deū. De
metrio testīoniū redditur ab omībz:
et ab ipa ueritate. Et nos testīoniū
ꝑhibemus: et nosti qm̄ testīoniū nos
trū uerū est. Multa habui scribere
tibi: sed nolui ꝑ atramentū et cala
mū scribere tibi. Spero autē ꝓtinꝰ te
uidere: et os ad os loq̄mur. Pax tibi.
Salutant te amici. Saluta tu ami
cos nomīatim. Explicit epl̄a sc̄i iohis
tcia. Incipit epl̄a sc̄i Iude apostoli.

Iudas ihu xpi seruus.
frater autē iacobi: hij
qui in deo patre dilec
tis et xpo ihu conser
uatis et uocatis. Mi
sericordia uob̄ et pax
et caritas adimplea
tur. Kmī omnē solli
citudinē faciens scri
bendi uobis de cōmu
ni ur̄a salute. necesse
habui scribere uobis: deprecans sup
certari semel tradite sanctis fidei. Sb
introierūt enī quidā hoīes qui olim
ꝑscripti sūt in hoc iudiciū impij: dei
nr̄i grām trāsferentes in luxuriam:
et solū dn̄atorem et dn̄m nr̄m ihm
xpm negantes. Cōmonere autē uos uo
lo scientes semel omīa: qm̄ ihus po
pulū de terra egipti saluans. secūdo
eos qui non crediderūt ꝑdidit. Ange
los uero qui non seruauerūt suū pn̄
cipatū sed dereliquerūt suū domicili
um: in iudiciū diei magni uincul'
eternis sub caligine reseruauit. Si
cut sodoma et gomorra et finitime
ciuitates simili modo exfornicate. ⁊
abeuntes post carnē alterā: facte sūt
exemplū. ignis eterni penā sustinen
tes. Similiter et hij carnē quidē ma
culant. dn̄acionē autē spernūt: ma
iestatem blasphemāt. Cū michael ar
changelus cū dyabolo disputans al
tricaretur de moysi corpe. nō est au
sus iudiciū inferre blasphemie: sz dix
it. imꝑet tibi dn̄s. Hij autē quecūq̄
quidem ignorant. blasphemant. Q̄
cūq̄ autem naturalit̄ tamq̄ muta a
uimalia norūt: in hijs corrūpūtur.

II

Ue illis qui uia cayn
abierūt: et errore balaam mer
cede effusi sunt et contradicti
one chore pierūt. Hij sunt in epulis
suis macule cōuiuantes. sine timore
semetipōs pascentes: nubes sine aq̄
que a ventis circūferūtur. Arbores
autūpnales. infructuose. bis mortu
e. eradicate: fluctus feri maris. de
spumantes suas confusiones: sydera
errancia. quibz ꝓcella tenebrar̄ con
seruata est in eternū. Phecauit aūt
de hijs septimꝰ ab adam enoch dicēs.
Ecce uenit dn̄s in sc̄is milibz suis fa
cere iudiciū contra om̄s: et arguere
om̄s ipios de omībz opibz ipietatis
eor̄ quibz ipie egerūt: et omībz de du
ris que locuti sunt contra eū pcc̄ores
ipij. Hij sūt murmuratores q̄relosi
scd̄m desideria sua ambulantes: et
os illor̄ loq̄tur supbiam: mirantes
ꝑsonas questus causa. Vos autem
kmī memores estote uerbor̄ que pre
dicta sunt ab aplis dn̄i ihu xpi: qui
dicebant uobis qm̄ in nouissimo tē
pore uenient illusores scd̄m sua desi
deria ambulantes ipietatū. Hij sūt
qui segregant semetipōs: aīales. spi
ritum non habentes. Vos autē kmī
supedificantes uosmetipōs sc̄issime
nr̄e fidei in spū sc̄o orantes. ipōs uos
in dilc̄ione dei seruate: expectantes
mīam dn̄i nr̄i ihu xpi in uitam et̄
nam. Et hos quidē arguite iudica
tos: illos uero saluate de igne rapiē
tes. Alijs autē miserēmī in timore: o
dientes eam que carnalis ē macula
tam tunicam. Ei autē qui potens ē
uos conseruare sine peccato et consti
tuere ante conspc̄m glorie sue īmacu
latos in exultacione in aduentū dn̄i

nri ihu xpi: soli deo saluatori nro
p ihm xpm dnm nrm. gloria mag
nificencia et imperiu et potestas an
te oia scla. et nunc et in omnia secu
la amen. Explicit epla sci iude apli.
Incipit liber apocalipsis bti iohan
nis apli.

Apocalipsis ihesu
xpi quam dedit
illi deus palam
facere seruis
suis que opor
tet fieri cito:
et significauit
mittens p an
gelum suum seruo suo iohanni: qui tes
timoni u phibuit uerbo dei. et testi
moniu ihu xpi quecumq uidit. Bea
tus qui legit et qui audiunt uerba p
phecie huius: et seruant ea que in ea
scripta sunt. Tempus enim prope est.
Iohannes septem ecclesiis que sunt in
asya. Gracia uobis et pax ab eo qui
est et qui erat et qui uenturus e: et
a septem spiritibz qui in conspectu thro
ni eius sunt. et ab ihu xpo qui est tes
tis fidelis primogenitus mortuorum. et
princeps regum terre: qui dilexit nos et
lauit nos a peccis nris in sanguine
suo: et fecit nos regnum et sacerdotes
deo et patri suo. Ipsi gloria et imperi
um in secula seculorum amen. Et ecce
uenit cum nubibz: et uidebit eum omnis
oculus. et qui eum pupugerunt. Et pla
gent se sup eum omnes tribus terre: ei
am amen. Ego sum alpha et o pri
cipium et finis dicit dns deus: qui e
et qui erat et qui uenturus e omps.
Ego iohannes frater uer et pticeps in
tribulacione et regno et paciencia i
ihu: fui in insula que appellatur path
mos ppter uerbum dei. et testimoniu ihe
su. Fui in spu in dnica die: et audi
ui post me uocem magnam tamquam tube
dicentis. Quod uides scribe in libro: et
mitte septem ecclesiis. epheso et smyr
ne. et pgamo et tyatire. et sardis. et
philadelphie. et laodicie. Et conuer
sus sum ut uiderem uocem que loque
batur mecum. Et conuersus uidi sep
tem candelabra aurea: et in medi
o septem candelabrorum aureorum similem
filio hominis uestitum podere: et pcinc
tum ad mamillas zona aurea. Ca
put autem eius et capilli erant can
didi tamquam lana alba et tamquam nix:
et oculi eius uelut flamma ignis: et
pedes eius similes auricalco sicut i
camino ardenti: et uox illius tamquam
uox aquarum multarum. Et habebat in
dextera sua stellas septem: et de ore e
ius gladius utraq pte acutus exi
bat: et facies eius sicut sol lucet in
uirtute sua. Et cum uidissem eum: ce
cidi ad pedes eius tamquam mortuus.
Et posuit dexteram sup me dicens. No
li timere. Ego sum primus et nouissimus:
et uiuus et fui mortuus: et ecce sum
uiuens in secula seculorum: et habeo
claues mortis et inferni. Scribe er
go que uidisti et que sunt: et que op
tet fieri post hec. Sacramentum septem
stellarum quas uidisti in dextera mea:
et septem candelabra aurea. Septem stel
le angeli sunt septem ecclesiarum. et candela
bra septem. septem ecclie sunt. II

Et angelo ephesi ecclie scribe.
Hec dicit qui tenet septem
stellas in dextera sua: qui am
bulat i medio candelabrorum aureorum.
Scio opa tua et laborem et paciencia
tuam: et quia non potes sustinere malos.
Et temptasti eos qui se dicunt aplos
ee et non sunt: et inuenisti eos menda
ces. Et paciencia habes. et sustinuis
ti ppter nomen meum: et non defecisti.
Sed habeo aduersus te pauca: quod ca
ritatem tuam prima reliquisti. Memor
esto itaq unde excideris. et age peni
tenciam: et prima opa fac. Si autem:
uenio tibi et mouebo candelabrum tu
um de loco suo. nisi penitenciam egre

tis. Sed hoc habes bonū: quia odisti facta nycolaitar. que et ego odi. Qui habet aurem: audiat quid spūs dicat ecclesiis. Vincenti dabo edere de ligno vite: qd est in paradiso dei mei. Et angelo synagoge ecclie sarde. Hec dicit qui habet septem spūs dei et septem stellas. Opa tua: qa nomen habes qd vivas et mortuus es. Esto vigilans: et confirma cetera que moritura erant. Non enī invenio opa tua plena coram deo meo. In mente ergo habe qualiter acceperis et audieris: et serua et penitentiam age. Si ergo non vigilaveris. veniam ad te tā qui fur: et nescies qua hora veniam ad te. Sed habes pauca nomina in sardis. qui non inquinaverūt vestimenta sua: et ambulabūt mecū in albis. qa digni sūt. Qui vicerit sic vestietur vestimentis albis: et nō delebo nomē ei de libro vite: et confitebor nomē eius coram pīe meo et coram angelis eius. Qui habet aurē: audiat quid spūs dicat ecclīs. Et angelo philadelphie ecclie scribe. Hec dicit sanctus et verus.

tis. Sed hoc habes bonū: quia odisti facta nycolaitar. que et ego odi. Qui habet aurem: audiat quid spūs dicat ecclesiis. Vincenti dabo edere de ligno vite: qd est in paradiso dei mei. Et angelo smyrne ecclie scribe. Hec dicit primus et novissimus: qui fuit mortuus et vivit. Opa tribulacionē tuā et paupertatem tuā: sed dives es et blasphemaris ab his qui se dicūt iudeos esse et nō sunt: sed sūt synagoga sathane. Nichil horū timeas que passurus es. Ecce missurus est diabolus ex vobis in carcerē ut temptemini: et habebitis tribulacionē diebus decē. Esto fidelis usq ad mortē: et dabo tibi coronā vite. Qui habet aurē: audiat quid spūs dicat ecclesiis. Qui vicerit: non ledetur a morte secūda. Et angelo pergami ecclie scribe. Hec dicit qui habet rūpheam ex utraq parte acutā. Opa ubi habitas. ubi sedes est sathana: et tenes nomē meū. et non negasti fidem meā. Et in diebus antiphas testis meus fidelis: qui occisus est apud vos. ubi sathanas habitat. Sed habeo adversus te pauca: quia habes ibi tenentes doctrinā balaam: q docebat balac mittere scandalū coram filiis isrl. edere et fornicari. Ita habes et tu tenentes doctrinā nycolaitar. Similiter penitenciā age. Si quo minus veniā tibi cito: et pugnabo cū illis in gladio oris mei. Qui habet aurē: audiat quid spūs dicat ecclīs. Vincenti dabo manna absconditum: et dabo illi calculū candidū: et in calculo nomen novū scriptū. qd nemo scit nisi qui accipit. Et angelo tyatire ecclie scribe. Hec dicit filius dei. qui habet oculos tanq flāmā ignis: et pedes eius similes aurichalco. Novi opera tua et fidē et caritatē. et ministerium et paciencia tua: et opa tua novissima plura prioribus. Sed habeo adversus te: quia permittis mulierē iezabel q se dicat ppheten docē et seducē servos meos. fornicari et manducare de ydolothitis. Et dedit illi tempus ut penitentiam ageret: et non vult penitere a fornicacione sua. Ecce mitto eam in lectum. et qui mechantur cū ea in tribulacionē maximā. nisi penitenciā egerint ab opibz suis: et filios eius interficiam in mortem. Et scient omnes ecclie. quia ego sum scrutans renes et corda: et dabo unicuiq uni secdm opera sua. Vobis autē dico ceteris q tyatire. Quicūq non habent doctrinam hanc. qui non cognoverūt altitudines sathane. quemadmodū dicūt. non mittā sup vos aliud pondus: tamē id qd habetis tenete donec veniam. Et qui vicerit et qui custodierit usq in finē opa mea. dabo illi potestatē sup gentes: et regget illas in virga ferrea. et tanq vas figuli confringetur. sicut et ego accepi a patre meo: et dabo illi stellam matutinā. Qui habz aurem: audiat quid spūs dicat ecclesiis.

Et angelo ecclie sardis scribe. Hec dicit qui habz septē spūs dei. et septem stellas. Opa tua: qa nomen habes qd vivas. et mortuus es. Esto vigilans: et confirma cetera que moritura erant. Non enī invenio opa tua plena coram deo meo. In mente ergo habe qualiter acceperis et audieris: et serua et penitenciam age. Si ergo non vigilaveris. veniam ad te tā qui fur: et nescies qua hora veniam ad te. Sed habes pauca nomina in sardis. qui non inquinaverūt vestimenta sua: et ambulabūt mecū in albis. qa digni sūt. Qui vicerit sic vestietur vestimentis albis: et nō delebo nomē ei de libro vite: et confitebor nomē eius coram patre meo et coram angelis eius. Qui habet aurē: audiat quid spūs dicat ecclīs. Et angelo philadelphie ecclie scribe. Hec dicit sanctus et verus.

qui habz clauē dauid : qui apit et nēo
claudit. claudit et nemo aperit. Scio
opa tua. Ecce dedi corā te ostiū apertū
qd' nemo potest claudere : quia modi
cam habes uirtutē : et seruasti uerbū
meū. et non negasti nomē meū. Ec
ce dabo de synagoga sathane qui di
cūt se iudeos esse et non sūt : sed men
ciūtur. Ecce faciā illos ut ueniant
et adorent ante pedes tuos : et scient
quia ego dilexi te. Quā seruasti uer
bū paciencie mee : et ego te seruabo ab
hora temptacionis. que uentura ē in
orbem uniuersū temptare habitan
tes in tra. Ecce uenio cito. Tene qd' ha
bes : ut nemo accipiat coronā tuam.
Qui uicerit faciam illū colūpnā in
templo dei mei : et foras non egredie
tur amplius. Et scribam sup eū no
men dei mei : et nomen ciuitatis dei me
i noue ihrlm que descendit de celo a de
o meo : et nomē meū nouū. Qui ha
bet aurē : audiat quid spūs dicat ec
clesiis. Et angelo laodicie ecclie scribe.
Hec dicit amen. testis fidelis et verus :
qui est principiū creature dei. Scio o
pera tua : quia neqz frigidus es neqz
calidus. Utinā frigidus ēēs aut cali
dus. Sed quia tepidus es et nec frigi
dus nec calidus. incipiā te euomere
ex ore meo : quia dicis qd' diues sum
et locupletatus et nullius egeo : et nes
cis quia tu es miser et miserabil'. et
paup et cecus et nudus. Suadeo tibi
emere a me aurū ignitū et pbatum
ut locuples fias : et uestimentis alb'
induaris et non appareat confusio
nuditatis tue : et collirio īunge ocu
los tuos ut uideas. Ego quos amo
arguo et castigo. Emulare ergo : et
penitenciā age. Ecce ego sto ad ostiū
et pulso. Si quis audierit uocē me
am et aperuerit ianuā : introibo ad
illū. et cenabo cū illo et ipe mecū. Qui
uicerit dabo ei sedere mecū in throno
meo : sicut et ego uici et sedi cū patre
meo in throno eius. Qui habz aurē :
audiat quid spūs dicat ecclesiis.

IIII

Post hec uidi : et
ecce ostiū aptū in celo. Et uox
pma quā audiui : tamqz tu
be loquentis mecū dicens. Ascende
huc : et ostendam tibi que oportet fie
ri post hec. Statim fui in spū. Et ecce
sedes posita erat in celo : et supra se
dem sedens. Et qui sedebat similis erat
aspectui lapidis iaspidis et sardini :
et yris erat in circuitu sedis similis vi
sioni smaragdine. Et in circuitu se
dis sedilia uiginti quatuor : et super
thronos uiginti quatuor seniores sedē
tes circūamictos uestimentis albis :
et in capitibz eor coronas aureas. Et
de throno pcedūt fulgura et uoces et
tonitrua : et septem lampades ardētes
ante thronū. que sūt septē spūs dei.
Et in conspcū sedis : tamqz mare uitre
um. simile cristallo. Et in medio se
dis et in circuitu sedis : quatuor aīa
lia plena oculis ante et retro. Et ani
mal pmū simile leoni. Et scdm aī
mal simile uiculo. Et terciū aīmal
habens qi faciem hom̄is. Et quartū
animal simile aquile uolanti. Et q
tuor animalia singula eor habebāt
alas senas : et in circuitu et intus ple
na sunt oculis. Et requiem non ha
bebant die ac nocte dicencia. Scūs.
scūs. scūs. dn̄s deus omnipotens : qui
erat et qui est et qui venturus ē. Et
cum darent illa quatuor aīmalia
gloriā et honorē et bn̄dictionē sedenti
sup thronū viuenti in secula seculor :
pcidebant viginti q̄tuor seniores ante
sedentē in throno et adorabant viuē
tem in secula seculor : et mittebant
coronas suas ante thronū dicentes.
Dignus es dn̄e deus noster accipere
gloriā et honorē et uirtutē : q'a tu cre
asti oīa : et ppt' uolūtatē tuā
erant et creata sunt.

V

Et uidi in dextera sedentis su

p thronū librū scriptū intus et foris:
signatū sigillis septē. Et uidi ange
lum fortē predicantē uoce magna.
Quis est dignus apire librū. et sol
uere signacula eius? Et nemo pote
rat in celo neq; in terra. neq; subtus
terrā apire librū: neq; respicere illū.
Et ego flebam multum: quia nemo
dignus īuentus est apire librū. nec
uidere eū. Et unus de senioribz dixit
michi. Ne fleueris. Ecce uicit leo de
tribu iuda radix dauid: apire librū
et septem signacula eius. Et uidi: et
ecce in medio throni. et q̄tuor aīmaliū.
et in medio seniorū agnū stantē tamq̄
occisū hn̄tem cornua septē et oculos
septem: qui sūt septē spūs missi ī om
nem terram. Et uenit: et accepit de
dextera sedentis in throno librū. Et cū
aperuisset librū: q̄tuor animalia et
uiginti q̄tuor seniores ceciderūt corā
agno. habentes singuli cytharas et
phyalas aureas plenas adoramen
torū. que sūt orōnes scōr. Et canta
bant canticū nouū dicentes. Dign⁹
es dn̄e accipe librū et apire signacula
eius: qm̄ occisus es et redemisti nos
deo in sanguine tuo ex omī tribu et
lingua et pplo et nacione: et fecisti
nos deo nr̄o regnū et sacerdotes. et reg
nabūt sup terram. Et uidi: et audiui
uocē angelorū multorū in circuitu thro
ni et animaliū et seniorū: et erat nu
merus eorū milia miliū uoce magna
dicenciū. Dignus est agnus qui occi
sus est accipe uirtutē et diuinitatem
et sapienciam. et fortitudinē et hono
rem et gloriam. et bn̄dictionē. Et om
nem creaturā que in celo est et q̄ sup
terram et sub terra et que sūt in ma
ri et que in eo sūt: omēs audiui dicē
tes sedenti in throno et agno. Bn̄dcī
o et honor et gloria et potestas in se
cula seculorū. Et quatuor aīmalia di
cebant amen. Et uiginti q̄tuor seni
ores ceciderūt in facies suas: et adora

Euerunt. VI
Et uidi qd̄ aperuisset agnus
unū de septem signaculis: et
audiui unū de q̄tuor aīmalibz dicens.
tamq̄ uocem tonitrui. Veni et uide.
Et uidi: et ecce equus albus: et qui se
debat sup illū habebat arcū. Et data
est ei corona: et exiuit uincens ut uī
ceret. Et cū aperuisset sigillū secūdū:
audiui secūdū aīmal dicens. Veni et
uide. Et exiuit alius equus rufus:
et qui sedebat sup illū datū est ei ut
sumeret pacē de terra: et ut īuicē se int̄
ficiant. Et datus est illi gladius mag
nus. Et cū aperuisset sigillū terciū:
audiui tcīū animal dicens. Veni et
uide. Et ecce equus niger: et qui sede
bat sup eū. habebat stateram in ma
nu sua. Et audiui tamq̄ uocē in me
dio q̄tuor animaliū dicenciū. Bilibs
tritici denario: et tres bilibres ordei de
nario: et uinū et oleū ne leseris. Et
cū aperuisset sigillū quartū: audiui
uocem quarti animal' dicentis. Veni
et uide. Et ecce equus pallidus: et q̄
sedebat desup nomen illi mors: et in
fernus sequebat' eum. Et data ē illi
ptās sup quatuor ptes t̄re: int̄ficē gla
dio et fame et morte. et bestijs terre.
Et cū aperuisset sigillū quītū: uidi
subtus altare aīmas interfectorū ppt̄
uerbū dei et ppter testīoniū qd̄ habe
bant: et clamabant uoce magna di
centes. Usq; quo dn̄e scūs et uerus nō
iudicas nr̄m sanguinē et uindicas
de hijs qui habitant in terra: Et da
te sunt illis singule stole albe: et dic
tum est illis ut requiescēnt tempus
adhuc modicū: donec īpleant' conser
ui eorū et frēs eorū qui int̄ficiendi sunt
sicut et illi. Et uidi cū aperuisset sigil
lū sextū: et ecce t̄remotus fcūs ē mag
nus. et sol factus est niger tamq̄m
saccus cilicin⁹. et luna tota fcā ē sicut
sanguis: et stelle celi ceciderūt super
terram: sicut ficus mittit grossos su

os cū a uento magno mouet. Et ce
lū recessit sicut liber īuolutus: et oīs
mons et insule de locis suis mote st.
Et reges terre et principes et tribuni
et diuites et fortes. et omīs seruus et
liber absconderūt se in spelūcis: et pe
tris monciū. Et dicūt montibꝫ et pe
tris cadite sup nos: et abscondite
nos a facie sedentis sup thronū. et ab
ira agni: qm̄ uenit dies magnus ire
ipoꝝ. Et quis poterit stare? VII

Post hec uidi quatuor angelos
stantes sup̄ q̄tuor angulos t̄
re: tenentes quatuor uentos
terre ne flarent sup terram. neqꝫ sup̄
mare. neqꝫ in ullam arborē. Et uidi
alterū angelū ascendentē ab ortu so
lis habentē signū dei viui: et clama
uit uoce magna q̄tuor angelis qui
bus datū est nocere terre et mari di
cens. Nolite nocere terre et mari neqꝫ
arboribꝫ: quoadusqꝫ signem⁹ seruos
dei nr̄i in frontibꝫ eoꝝ. Et audiui nu
merū signatoꝝ centū quadraginta
q̄tuor milia signati: ex omī tribu fi
lioꝝ isrl'. Ex tribu iuda: duodecī mili
a signati. Ex tribu ruben: duodecī mi
lia signati. Ex tribu gad: duodecī mi
lia signati. Ex tribu aser: duodecī mi
lia signati. Ex tribu neptalim: duode
cim milia signati. Ex tribu manasse:
duodecī milia signati. Ex tribu syme
on: duodecī milia signati. Ex tribu le
ui: duodecī milia signati. Ex tribu y
sachar: duodecī milia signati. Ex tri
bu zabulon: duodecī milia signati.
Ex tribu ioseph: duodecī milia signa
ti. Ex tribu beniamin: duodecī mili
a signati. Post hec uidi turbā mag
nam quā dinumerare nemo poterat.
ex omībꝫ gentibꝫ et tribubꝫ et ꝑplis et
linguis. stantes ante thronū et in cō
spectu agni. amicti stolis albis: et
palme in manibꝫ eoꝝ. Et clamabāt
uoce magna dicentes. Salus deo nr̄o.
qui sedet sup thronū: et agno. Et oēs
angeli stabant in circuitu throni. et se
nioꝝ et q̄tuor animaliū: et ceciderunt
in conspcū throni in facies suas: et ado
rauerūt deum dicentes amen. Bn̄dcīo
et claritas et sapiencia et grāꝝ actio. ⁊
honor et uirtus et fortitudo deo nr̄o: in
secula seculoꝝ amen. Et rn̄dit unus
de senioribꝫ: dicens michi. Hij q̄ amic
ti sūt stolis albis qui sūt. et unde ue
nerūt? Et dixi illi. Dn̄e mi tu scis. Et
dixit mi. Hij sūt qui uenerūt de tribu
lacione magna: et lauerūt stolas su
as in sanguine agni. Ideo sūt ante th
nū dei: et seruiūt ei die ac nocte in tē
plo eius. Et qui sedet in throno habi
tat sup illos. Non esurient neqꝫ sicient
amplius: neqꝫ cadet sup illos sol neqꝫ
ullus estus: qm̄ agnus q̄ in medio th
ni est reget illos. et deducet eos ad uite
fontes aquaꝝ. Et absterget deus om
nem lacrimā ab oculis eoꝝ. IIII

Et cū aperuisset sigillū septimū:
fcm̄ est silenciū in celo q̄si me
dia hora. Et uidi septē ange
los stantes in conspcū dei: et date sunt
illis septē tube. Et alius angelus uenit
et stetit ante altare habens thuribulū
aureū: et data sūt illi incensa multa:
ut daret de oroībꝫ scōꝝ oīm sup altare
aureū qd̄ est ante thronū. Et ascendit
fum⁹ incensoꝝ de orōnibꝫ scōꝝ: de manu
angeli corā deo. Et accepit angel⁹ thu
ribulū et īpleuit illud de igne altaris
et misit in terrā: et fcā sunt tonitru
a et uoces et fulgura et t̄re motus mag
nus. Et septē angeli q̄ habebāt septē
tubas pauerūt se: ut tuba cauerent.
Et p̄mus angelus tuba cecinit: et fcā
est grando et ignis mixta in sangui
ne et missū est in t̄ram. Et tercia ps
terre cōbusta est. et tercia ps arborū
cōbusta est: et omē fenū uiride com
bustū est. Et scd̄us angelus tuba ce
cinit: et tamq̄ mons magnus igne
ardens missus est in mare. Et facta
est t̄cia ps maris sanguis: et mortu

a est tercia ps creature que habebant
aīmas in mari: et tercia ps nauiū in
teriit. Et tercius angelus tuba cecinit:
et cecidit de celo stella magna ardens
tamq̄ facula: et cecidit in terciā ptē
fluminū ⁊ ī fōtes aq̄r. Et nomē stelle d̄
absinthiū. Et fcā ē tcia ps aq̄r ī absinthiū:
et multi hoīes mortui st̄ de aquis: qui
a amare fcē sunt. Et quart⁹ angel⁹
tuba cecinit: et pcussa est tercia ps
solis et tercia ps lune. et tercia pars
stellarū. ita ut obscuraret̄ tercia ps
eor: et diei non luceret ps tcia et noc
tis similit̄. Et uidi et audiui uocem
vnius aquile uolantis p mediū celū.
dicentis uoce magna. ve. ve. habitā
tibz in tra: de cetis uocibz triū ange
lorū. qui erant tuba canituri.

IX

Et quītus angelus
tuba cecinit: et uidi stellam
de celo cecidisse in tram. Et
data est illi clauis putei abyssi: et
aperuit puteū abyssi. Et ascendit
fum⁹ putei sicut fum⁹ fornacis mag
ne: et obscuratus est sol et aer de fu
mo putei. Et de fumo putei exierūt
locuste in tram: et data ē illis ptās
sicut habent ptātem scorpiones tre.
Et p̄ceptū est illis ne lederent fenū
terre neq; omē uiride. neq; omnē ar
borem: nisi tantū hoīes qui nō ha
bent signū dei in frontibz suis. Et
datū ē illis ne occiderent eos: sed ut
cruciarentur mēsibz q̄nq;. Et cruci
atus eor: ut cruciatus scorpij cum
pcutit hoīem. Et in diebz illis q̄rent
hoīes mortē et nō īuenient eā: et de
siderabūt mori. et fugiet mors ab ip
sis. Et similitudines locustar simi
les equis patis in p̄liū. Et sup capi
ta ear tamq̄ corone siles auro: et fa
cies ear sicut facies hoīm. Et habe
bant capillos sicut capillos mulier:
et dentes ear sicut leonū erant. Et ha
bebant loricas. sicut loricas ferreas.
Et uox alarū ear: sicut uox curruū
equor multor currenciū in bellū. Et
habebant caudas similes scorpionū:
et aculei erant in caudis ear. Potes
tas ear nocē hoīnibz mensibz quīq;.
Et habebant sup se regē angelū ab
yssi: cui nomē hebrayce abaddon. gre
ce autē apollion: et latīe habens no
men extrminās. Ve vnū abijt: et ec
ce veniūt ad duo ve post hec. Et sex
tus angelus tuba cecinit: et audiui
uocē vnā ex cornibz altaris aurei. qd̄
est ante oculos dei. dicentē sexto ange
lo qui habebat tubā. Solue quatu
or angelos: qui alligati sūt in flu
mine magno eufrate. Et soluti sūt
q̄tuor angeli: qui pati erant in ho
ram et diem et mensē et annū. ut oc
ciderent terciā ptē hoīm. Et numer⁹
equestris exercitus uicies milies: de
na milia. Audiui nūm eor. Et ita vi
di equos in uisione: et qui sedebant
sup eos habebant loricas igneas et
iacinctinas et sulphureas. Et capi
ta equor erant tamq̄ capita leonū:
et de ore ipor pcedit ignis et fumus
et sulphur. Ab hijs tribz plagis occi
sa est tercia ps hoīm: de igne et fumo
et sulphure. qui procedebant ex ore
ipor. Potestas eiū equor in ore eor
est: et in caudis eor. Nam caude eo
rū similes serpentibz habentes capi
ta: et in hijs nocent. Et cetei homīes
qui non sūt occisi in hijs plagis. ne
q; penitenciā egerūt de opibz manuū
suar. ut nō adorarent demoīa et simu
lachra aurea et argentea et erea et la
pidea et lignea. que neq; videre possūt.
neq; audire neq; ambulare: et nō ege
rūt penitenciā ab homicidijs suis. ne
q; a veneficijs suis. neq; a fornicacio
ne sua. neq; a furtis suis.

X

Et uidi aliū angelū fortē des
cendentē de celo amictū nube:
et yris in capite eius. Et fa
cies eius erat ut sol. et pedes eius tā
q̄m colūpna ignis: et habebat ī ma

nu sua libellū apertū. Et posuit pe
dem suū dexterū sup̄ mare: sinistrū
autē sup̄ terrā. Et clamauit uoce
magna: quēadmodū cū leo rugit.
Et cū clamasset: locuta sūt septem
tonitrua uoces suas. Et cū locuta
fuissent septē tonitrua uoces suas.
scripturus eram: et audiui uocē de ce
lo dicentē. Signa que locuta sunt
septē tonitrua: noli ea scribe. Et an
gelus quē uidi stantē sup̄ mare et
sup̄ terram leuauit manū suā ad ce
lū: et iurauit p uiuentē in secula se
culoy. qui creauit celū et ea que in
lo sūt. et terram et ea que in ea sunt.
et mare et ea que in eo sūt. quia tē
pus amplius nō erit: sed in diebus
uocis septimi angeli cū ceperit tuba
cane consūmabitur misteriū dei. si
cut euangelizauit p seruos suos pro
phetas. Et uox quam audiui de ce
lo iterū loquentē mecū et dicentē. Va
de et accipe libruū apertū de manu an
geli stantis supra mare et sup̄ terrā.
Et abiy ad angelū: dicens ei ut daret
michi librū. Et dicit mi. Accipe et de
uora illū: et faciet amaricari uentrē
tuū: sed in ore tuo erit dulce tanq̄m
mel. Et accepi librū de manu ange
li et deuoraui eū: et erat in ore meo
tanq̄m mel dulce. Et cū deuorassem
eū: amaricatus est uenter meus. Et
dicit mi. Oportet te iterū ꝓphetare
ꝑplis et gentibz et linguis. et regibz
multis.

Et datus est mi calamus si
milis uirge. dicens. Surge
et metire templū dei et altare: et ado
rantes in eo. Atriū autē qđ ē foris
templū ejce foras: et ne metiaris il
lud quīa datū est gentibz: et ciuitatē
sanctā calcabūt mensibz quadragin
ta duobz. Et dabo duobz testibus
meis: et ꝓphetabūt diebz mille du
centis sexaginta amicti saccis. Hy
sūt due oliue et duo candelabra: in
conspectu dui stantes. Et si quis
eos uoluerit nocere: ignis exiet de ore
illoy et deuorabit inimicos eoy. Et si q̄s
uoluerit eos ledere: sic oportet eū occi
di. Hy habent potestatem claudendi ce
lū: ne pluat diebz ꝓphetie ipoy. Et
potestatem habent sup̄ aquas conuertē
di eas in sanguinē: et percutere terrā oī
plaga quocienscūq̄ uoluerit. Et cum
finierit testimoniū suū: bestia que as
cendit de abysso faciet aduersus illos
bellū et uincet illos et occidet illos.
Et corpa eoy iacebūt in plateis ciui
tatis magne. que uocatur spiritali
ter sodoma et egiptus: ubi et dns eo
rū crucifixus est. Et uidebūt de pplis
et tribubus et linguis et gentibus
corpa eoy p tres dies et dimidiū: et
corpa eoy non sinent poni in monu
mentis. Et inhabitantes terram gau
debunt sup̄ illis et iocabūtur et mu
nera mittent inuicē: quīa hy duo pro
phete cruciauerūt eos qui habitant
sup̄ terram. Et post dies tres et dimi
diuum spūs uite a deo intrauit in eos:
et steterūt sup̄ pedes suos. Et timor
magnus cecidit sup̄ eos: qui uiderūt
eos. Et audierūt uocē magnā de ce
lo dicentē illis. Ascendite huc. Et as
cenderūt in celū in nube: et uiderūt
illos inimici eoy. Et in illa hora fac
tus est terremotus magnus: et decima
ps ciuitatis cecidit. Et occisi sūt in ter
remotu nomīa hoīm septē milia: et
reliqui in timore facti sunt missi. et de
derūt gloriam deo celi. Ve secdm abi
it: et ecce ve tertiū uenit cito. Et
septimus angelus tuba cecinit: et
facte sunt uoces magne in celo dicē
tes. Facta est regnū huiꝰ mūdi dnī nr̄i
et xp̄i eius: et regnabit in secula se
culoy amen. Et uigintiq̄tuor seni
ores qui in conspectu dei sedent in se
dibus suis ceciderūt in facies suas:
et adorauerūt deū dicentes. Gratias
tibi agimꝰ dne deus omnīps qui es et

qui eras: qui accepisti uirtutē tuam
magnā et regnasti. Et irate sūt gētes:
et aduenit ira tua et tempus mortu
orū. iudicari et reddē mercedē suis tu
is. ꝓphetis et scīs et timentibꝫ nomen
tuū pusillis et magnis: et extrimina
di eos qui corruperūt tīrā. XII
Et aptū est templū dei in celo:
et uisa est archa testamenti e
ius in templo eius. Et fcā sūt
fulgura: et uoces et tīremotus et grā
do magna. Et signū magnū apparu
it in celo. Mulier amicta sole et lu
na sub pedibꝫ eius: et in capite eius
corona stellar duodecī. et in utero ha
bens. et clamabat ꝑturiens: et cruci
atur ut pariat. Et uisū est aliud sig
nū in celo: et ecce draco magnus ru
fus habens capita septē et cornua de
cem: et in capitibꝫ suis septē dyade
mata. Et cauda eius trahebat terci
am ꝑtē stellar celi: et misit eas in
tīram. Et draco stetit ante mulie
rem que erat paritura: ut cū pepis
set filiū eius deuoraret. Et pepit fili
um masculū qui rcūrus erit omēs
gentes in uirga ferrea: et raptus est
filius eius ad deū et ad thronū eius.
Et mulier fugit in solitudinē ubi
habet locū ꝑatū a deo: ut ibi pascāt
illam diebꝫ mille ducentis sexagin
ta. Et fcm̄ est ꝑliū in celo: mychael
et angeli eius preliabant cū draco
ne. Et draco pugnabat et angeli eius:
et nō ualuerūt. neqꝫ locus īuentus
est eor amplius in celo. Et ꝓiectus ē
draco ille magnus serpens antiquus
qui uocat dyabolus et sathanas. q
seducit uniuersū orbem. Piectus ē
in terrā: et angeli eius cum illo mis
si sūt. Et audiui uocē magnā in ce
lo dicentē. Nūc fcā est salus et uirtus
et regnū dei nr̄i et ptās xp̄i eius: q̄a
ꝓiectus est accusator fratrū nr̄orū:
qui accusabat illos ante conspectū
dei nr̄i die ac nocte. Et ipi uicerunt
illū ꝓpter sanguinē agni et ꝓpt uer
bū testimonij sui: et non dilexerunt
aīmas suas usqꝫ ad mortē. Ꝓpterea
letamī celi: et qui habitatis in eis.
Ve tīre et mari: quia descendit dyabo
lus ad uos habens irā magnā: sciens
qd modicū tēpus habꝫ. Et postq̄ uidit
draco qd ꝓiectus est in tīram: ꝑsecutus
est mulierē que pepit masculū. Et da
te sunt mulieri due ale aquile mag
ne ut uolaret in desertū in locū suū:
ubi alitur ꝑ tēpus et tēpora et dimidi
um tēpis a facie serpentis. Et misit ser
pens ex ore suo post mulierē aquā tā
q̄ flumē: ut eam faceret trahi a flūie.
Et adiuuit terra mulierē. Et aꝑuit
terra os suū: et absorbuit flumen qd
misit draco de ore suo. Et iratus est
draco in mulierē: et abijt facē ꝑliū
cū reliquis de semīe eius. qui custodi
unt mandata dei. et habent testimo
niū ihū: et stetit sup arenā maris...
Et uidi de ma XIII
ri bestiā ascendentē habentē
capita septem et cornua decem:
et sup cornua eius decē dyademata:
et sup capita eius noīa blasphemie. Et
bestia quā uidi similis erat pardo: et
pedes eius sicut ursi: et os eius sicut
os leonis. Et dedit illi draco uirtutē
suā: et ptātem magnā. Et uidi unū
de capitibꝫ eius q̄i occisū in morte: et
plaga mortis eius curata est. Et am
mirata est uniuersa tīra post bestiam.
Et adorauerūt draconē qui dedit po
testatē bestie: et adorauerūt bestiā di
centes. Quis similis bestie: et q̄s po
terit pugnare cū ea: Et datū est ei os
loquens magna et blasphemias: et
data est illi ptās facē menses q̄dragī
ta duos. Et aꝑuit os suū in blasphe
mias ad deū: blasphemare nomē eius:
et tabernaculū eius. et eos qui in celo
habitāt. Et datū est illi bellū facē cū
sanctis: et uincē illos. Et data est ei
ptās in omnē tribū et ꝓplm et ling

uam et gentē. Et adorauerūt eā oēs
qui inhabitāt tram: quor nō sūt scp
ta noīa in libro uite agni. q occisus ē
ab origine mūdi. Si quis habz aurē
audiat. Qui in captiuitatē duxerit: i
captiuitatē uadet. Qui in gladio
occiderit: oportet eū gladio occidi. Hic
est patientia et fides scor. Et uidi a
liam bestiā ascendentē de terra: et ha
bentē cornua duo similia agni. et lo
quebat sicut draco: et potestatem pōris
bestie omnē faciebat in conspectu eius.
Et facit terrā et inhabitantes in ea ad
orare bestiā pmā: cui curata ē pla
ga mortis. Et facit signa magna:
ut etiā ignem faceret de celo descendē
in tram in conspectu hoīm. Et seducat
habitantes in terrā, ppter signa q data
sūt illi facē in conspectu bestie: dicens
habitantibz in tra ut faciant ymagi
nem bestie. que habz plagā gladij. et
uixit. Et datū est illi ut det spīm y
magini bestie. et ut loquat ymago
bestie: et faciet ut q̄cūq; nō adorauc
rint ymaginē bestie occidat. Et faciet
omnes pusillos et magnos et diuites
et pauperes. et liberos et seruos. habere
characterē in dextra manu. a in fron
tibus suis: et ne quis possit emere a
bendere nisi qui habet characterē noīs
bestie. aut numerū noīs eius. Hic
sapientia ē. Qui habz intellectū: cōpu
tet numerū bestie. Numerus enī hoīs
est: et numerus eius est. sexcēti sexagīta sex.

Et uidi et ecce XLIIII
agnus stabat sup montē syō: et cū illo centū q̄draginta q̄tuor milia. habentes nomē eius
et nomē patris eius scriptū in frontibz suis. Et audiui uocē de celo tanq̄
uocē aquar multarū: et tanq̄ uocē
tonitrui magni. Et uocē quam
audiui: sicut citharedor citharizan
tiū in citharis suis. Et cantabāt q̄si
canticū nouū: ante sedem et ante q̄
tuor animalia et seniores. Et nemo po
terat dicere canticū: nisi illa centū q̄d̄
ginta q̄tuor milia. qui empti sūt de
terra. Hi sunt qui cū mulieribz non
sūt coinq̄nati: uirgines enī sūt. Hi
sequūtur agnū quocūq; ierit. Hi empti
sūt ex oīnibz pmicie deo et agno: et
in ore ipor nō est inuentū mendacium.
Sine macula sūt ante thronū dei. Et
uidi alterū angelū uolantē p medium ce
lum hītem euangeliū eternū: ut euan
gelizaret sedentibz sup terrā et sup gen
tem. et tribū et linguam et plebem. dicēs
magna uoce. Timete deum et date illi
honorē: quia uenit hora iudicij eius.
Et adorate eū qui fecit celū et terrā ma
re et oīnia que in eis sūt: et fontes a
quar. Et alius angelus secutus ē di
cens. Cecidit cecidit babylon illa mag
na: que a uino ire fornicationis sue
potauit oīnes gentes. Et angelus ter
cius secutus ē illos: dicēs magna uo
ce. Si quis adorauerit bestiā et ymā
ginem eius et accepit characterē in fron
te sua a in manu sua: et hic bibet
de uino ire dei qui mixtus est merō i
calice ire ipius: et cruciabit igne et
sulphure in conspectu angelor scorū.
et ante conspectū agni: et fumus tormē
torū eor in secula seculor ascendet. Nec
habent requiē die ac nocte qui adora
uerūt bestiam et ymaginē eius: et si
quis acceperit characterem noīs eius.
Hic patientia scor est: qui custodi
unt mandata dei et fidē ihu. Et au
diui uocē de celo dicentē. Scribe. Bea
mortui qui in dño moriūt. Amodo
iam dicit spūs: ut requiescant a la
boribz suis. Opa enī illor sequūtur
illos. Et uidi. et ecce nubem candi
dam: et sup nubē sedentē similē filio
hoīs. habentē in capite suo coronā
aurēā. et in manu sua falcem acutā.
Et alter angelus exiuit de templo:
clamans uoce magna ad sedentem
sup nubē. Mitte falcem tuā et me
te: quia uenit hora ut metatur: qui

aruit messis terre. Et misit qui sede
bat sup nubē falcem suā in terrā: et
messuit terram. Et alius angelus exi
uit de templo qd̄ est in celo: habens
et ipe falcem acutam. Et alius an
gelus exiuit de altari qui habz potes
tatem sup̄ ignem: et clamauit uoce
magna ad eum q̄ habebat falcē acu
tam dicens. Mitte falcem tuā acutā.
et vindemia botros vinee terre: quoni
am mature sūt vue eius. Et misit
angelus falcē suā in terrā: et vinde
miauit vineā terre: et misit in lacū ire
dei magnū. Et calcatus est lacus extra
ciuitatem: et exiuit sanguis de lacu
usq; ad frenos equor p stadia mille
sexcenta. XV

Et uidi aliud signū in celo mag
nū et mirabile. angelos sep
tem. habentes plagas septem nouis
simas. qm̄ in illis consūmata est i
ra dei. Et uidi tamq̄ mare uitreum
mixtū igne: et eos qui uicerūt bestiā
et ymaginē eius. et nūm nois eius.
stantes sup̄ mare vitreū. habentes
cytharas dei: et cantantes canticum
moysi serui dei et canticū agni. dicen
tes. Magna et mirabilia opa tua do
mine deus omps: iuste et uere uie tu
e rex seculor. Quis non timebit te
dn̄e. et magnificabit nomen tuū. qr
solus pius es: Qm̄ omēs gentes ue
nient et adorabūt in conspcū tuo: q̄
niam iudicia tua manifesta sūt. Et
post hec uidi: et ecce aptū est templū
tabnaculi testiōnij in celo. Et exierūt
septē angeli hn̄tes septē plagas de tē
plo uestiti lapide mūdo candido: et p̄
cincti circa pectora zonis aureis. Et
vnū ex q̄tuor animalibz dedit septē
angelis septē fialas aureas: plenas
iracūdie dei viuentis in secula sclorū.
Et īpletū est tēplū fumo: a maiesta
te dei. et de uirtute eius. Et nemo po
terat introire in templū: donec cōsū
marentur septē plage septē anglorū.

Et audiui uocē XVI
magnā de tēplo dicentē septē
angelis. Ite et effundite septē
fialas ire dei in terram. Et abijt p̄m̄:
et effudit fialam suā in terram. Et fcm̄
est vulnus seuū ac pessimū in hoīes
qui habent caracterē bestie: et eos q̄
adorauerūt ymaginē eius. Et scd̄us
effudit fialam suam in mare: et fac
tus ē sanguis tamq̄ mortui: et oīs
anima viuens mortua est in mari.
Et tercius effudit fialā suā sup flu
mina et sup fontes aquar: et fcūs ē
sāguis. Et audiui angelū aquar di
centē. Iustus es qui es et q̄ eras scūs.
qui hec iudicasti: quia sanguinem
scōr et pphar fuderūt: et sāguinē eis
dedisti bibere ut digni sūt. Et audiui
alterū dicentē. Etiam dn̄e deus ops:
uera et iusta iudicia tua. Et q̄rtus
effudit fialā suā in solem: et datū est
illi estu affligē hoīes et igni. Et estua
uerūt hoīes estu magno: et blasphe
mauerūt nomē dei habentis ptātem
sup has plagas: neq; egerūt peniten
ciam ut darēt illi glam. Et q̄ntus ef
fudit fialā suā sup sedē bestie: et fcm̄
est regnū eius tenebrosū. Et cōman
ducauerūt līguas suas pre dolore: et
blasphemauerūt deū celi pre doloribz
et vulneribz suis: et non egerūt peni
tenciam ex opibz suis. Et sextus effu
dit fialam suā in flumen illud mag
nū eufraten: et siccauit aquā eius.
ut paretur uia regibz ab ortu sol. Et
uidi de ore draconis et de ore bestie. et
de ore pseudo pphete spūs tres īmūdos
īmodū ranar. Sūt enī spūs demoīo
rum facientes signa: et pcedent ad
reges tocius terre. congregare illos ī
p̄liū ad diem magnū dei oīpotentis.
Et ecce uenio sicut fur. Btūs qui ui
gilat et custodit uestimenta sua ne
nudus ambulet: et uideāt turpitudi
nem eius. Et congregauit illos in lo
cum q̄ uocatur hebrayce hermagedon.

Et septimus effudit fialam suam in aerem:
et exiuit uox magna de templo a thro
no dicens. Factum est. Et facta sunt fulgu
ra et uoces et tonitrua: et terremotus
factus est magnus qualis numquam fuit
ex quo homines fuerunt super terram. talis ter
remotus sic magnus. Et facta est ciuitas
magna in tres partes: et ciuitates gen
tium ceciderunt. Et babilon magna ue
nit in memoriam ante deum: dare illi ca
licem vini indignacionis ire eius. Et
omnis insula fugit: et montes non sunt
inuenti. Et grando magna sicut ta
lentum descendit de celo in homines. Et blas
phemauerunt homines deum propter plagam
grandinis: quoniam magna facta est ue
hementer. XVII

Et uenit unus de septem angelis
qui habebant septem fialas:
et locutus est mecum dicens. Veni osten
dam tibi dampnacionem meretricis
magne. que sedet super aquas multas:
cum qua fornicati sunt reges terre: et in
ebriati sunt qui inhabitant terram de vi
no prostitucionis eius. Et abstulit
me in desertum in spiritu. Et uidi mulie
rem sedentem super bestiam coccineam plenam
nominibus blasphemie: habentem capita
septem et cornua decem. Et mulier erat
circumdata purpura et coccino et inau
rata auro et lapide precioso. et marga
ritis: habens poculum aureum in manu
sua plenum abhominacione et immundi
cia fornicacionis eius: et in fronte
eius nomen scriptum misterium. Baby
lon magna mater fornicacionum et
abhominacionum terre. Et uidi muli
erem ebriam de sanguine sanctorum: et de san
guine martirum ihesu. Et miratus sum cum
uidissem illam admiracione magna. Et
dixit mihi angelus. Quare miraris: E
go tibi dicam sacramentum mulieris et
bestie que portat eam: que habet capita
septem et cornua decem. Bestia quam uidis
ti fuit et non est: et ascensura est de abys
so et in interitum ibit. Et mirabuntur inha
bitantes terram. quorum non sunt scripta nomina
in libro vite a constitucione mundi: uiden
tes bestiam que erat et non est. Et hic est sen
sus: qui habet sapienciam. Septem capita sep
tem montes sunt super quos mulier sedet:
et reges septem sunt. Quinque ceciderunt: unus
est et alius nondum uenit. Et cum uenerit:
oportet illum breue tempus manere. Et bes
tia que erat et non est. et ipsa octaua est.
et de septem est: et in interitum uadit. Et de
cem cornua que uidisti decem reges sunt
qui regnum nondum acceperunt: sed potestatem
tamquam reges una hora accipient post
bestiam. Hii unum concilium habent: et uir
tutem et potestatem suam bestie tradent. Hii
cum agno pugnabunt et agnus vincet il
los: quoniam dominus dominorum est et rex regum: et qui
cum illo sunt uocati electi et fideles. Et dixit
mihi. Aquas quas uidisti ubi meretrix
sedet: populi sunt et gentes et lingue. Et
decem cornua que uidisti et bestia. hii o
dient fornicariam: et desolatam facient
illam et nudam: et carnes eius mandu
cabunt. et ipsam igni concremabunt. De
us enim dedit in corda eorum ut faciant quod
illi placitum est: ut dent regnum suum bestie
donec consummentur uerba dei. Et mulier
quam uidisti est ciuitas magna: que ha
bet regnum super reges terre. XVIII

Et post hec uidi alium angelum
descendentem de celo habentem potes
tatem magnam: et terra illuminata
est a gloria eius: et exclamauit in forti uo
ce dicens. Cecidit cecidit babylon mag
na: et facta est habitacio demoniorum et cus
todia omnis spiritus immundi. et custodia omnis
uolucris immunde: quia de ira fornicacio
nis eius biberunt omnes gentes. et reges
terre cum illa fornicati sunt: et merca
tores terre de uirtute deliciarum eius diui
tes facti sunt. Et audiui aliam uocem de celo
dicentem. Exite de illa populus meus: et ne parti
cipes sitis delictorum eius. et de plagis eius
non accipiatis: quoniam peruenerunt peccata eius usque
ad celum: et recordatus est deus iniquitatum
eius. Reddite illi sicut ipsa reddidit uo

bis: et duplicate duplicia scdm opa e
ius. In poculo quo miscuit uobis: mis
cete illi duplū. Quantū glorificauit
se et in deliciis fuit. tantū date illi tor
mentū et luctū: q̄a in corde suo dicit.
Sedeo regina et uidua non sū: et luc
tū nō uidebo. Ideo in vna die uenient
plage eius. mors et luctus et fames.
et igni cōburetur: quia fortis est deus
qui iudicabit illā. Et flebūt et plan
gent se sup illā reges t̄re. qui cū illa
fornicati sūt et in deliciis uixerūt: cū
uiderīt fumū incendij eius. longe stā
tes ꝓpter timorē tormētoꝝ eius. dicen
tes. Ve ue ciuitas illa magna baby
lon ciuitas illa fortis: q̄m vna hora
uenit iudiciū tuū. Et negociatores t̄
re flebūt et lugebūt sup illam: quo
niā merces eoꝝ nemo emet amplius
merces auri et argenti. et lapidis p̄ci
osi. et margarite. et byssi et purpure.
et serici et cocci. et omē lignū thinū. ⁊
omīa uasa eboris et omīa uasa de la
pide p̄cioso. et eramento et ferro ⁊ mar
more. et cynamomū et amomū. et o
doramentoꝝ et vnguēti et thuris et
vini et olei et simile. et tritici: et iumē
torū et ouiū et equoꝝ et redaꝝ et man
cipioꝝ et aīmaꝝ hoīm. Et poma tua
desiderij aīme tue discesserūt a te. et oī
a pinguia et p̄clara perierūt a te: ⁊ ā
plius illa iam non īuenient mercato
res horū. Qui diuites fc̄i sūt ab ea. lō
ge stabūt ꝓpt̄ timorē tormentoꝝ eius:
flentes ac lugentes et dicentes. Ve ue.
ciuitas illa magna que amicta erat
bysso et purpura et cocco. et deaurata
est auro et lapide p̄cioso et margaritis:
q̄m vna hora destitute sūt tāte diuicie.
Et omīs gubernator et omēs qui in la
cū nauigant. et naute et qui in ma
ri opantur longe steterūt: et clama
uerūt uidentes locū incendij eius dicen
tes. Que similis ciuitati huic magne:
Et miserūt puluerē sup capita sua: ⁊
clamauerūt flentes et lugentes et dicē
tes. Ve ue. ciuitas illa magna ī qua
diuites fc̄i sūt omēs qui habēt naues
in mari de p̄ciis eius: q̄m vna hora de
solata est. Exulta sup eam celū et sc̄i
apli et ꝓphete: q̄m iudicauit deus iu
diciū ur̄m de illa. Et sustulit vn⁹ an
gelus fortis lapidē q̄i molarē mag
nū: et misit in mare dicens. Hoc im
petu mittet̄ babilon illa magna ciui
tas: et ultra iam non īuenietur. Et
uox cytharedoꝝ et musicoꝝ et tybia
canenciū et tuba nō audietur in ea
amplius: et omīs artifex oīs artis
non īuenietur in ea amplius: et uox
mole non audietur in ea amplius. Et
lux lucerne nō lucebit tibi amplius:
et uox sponsi et sponse non audiet̄
adhuc in te: quia mercatores tui e
rant principes t̄re. quia in veneficijs
tuis errauerūt omēs gentes. Et in ea
sanguis ꝓphetaꝝ. et sc̄oꝝ īuentus est.
et oīm qui intr̄ctī sūt in t̄ra. XIX

Post hec audiui quasi uocem
magnā tubaꝝ multaꝝ in ce
lo dicenciū alla. Laus et gl̄a ⁊
uirtus deo nr̄o: quia uera et iusta iu
dicia eius sūt: qui iudicauit de mere
trice magna que corrupit terrā in ꝓ
stitucōne sua et vindicauit sanguinē
seruoꝝ suoꝝ de maībz eius. Et iterum
dixerūt alleluya. Et fum⁹ eius ascen
dit in secula seculoꝝ. Et ceciderūt uigī
ti quatuor seniores et q̄tuor aīalia: et
adorauerūt deū sedentē sup thronū di
centes amen. alla. Et uox de throno ex
iuit dicens. Laudē dicite deo nr̄o omīs
serui eius: et qui timetis eū pusilli ⁊
magni. Et audiui q̄i uocem tube mg̃
ne. et sicut uocē aquaꝝ multaꝝ. et si
cut uocē tonitruoꝝ multoꝝ dicenciū
alla: q̄m regnauit dn̄s deus nr̄ ops.
Gaudeam⁹ et exultem⁹ et dem⁹ gloriā
ei: quia uenerūt nupcie agni. et uxor
eius p̄parauit se: et datū est illi ut coopi
at se byssino splendenti et candido.
Byssinū enī iustificacōnes sc̄oꝝ sunt.

Et dicit mi. Scribe. Bti qui ad cenam
nupciarum agni uocati sunt. Et dicit mi.
Hec uerba dei uera sunt. Et cecidi au
te pedes eius: ut adorarem eum. Et dicit
mi. Vide ne feceris. Conseruus tuus sum
et fratrum tuorum habencium testimonium ihesu.
Deum adora. Testimonium enim ihesu est spiritus
prophecie. Et uidi celum apertum: et ecce equus
albus. Et qui sedebat super eum uocaba
tur fidelis et uerax: et iusticia iudicat
et pugnat. Oculi autem eius sicut flam
ma ignis: et in capite eius dyadema
ta multa: habens nomen scriptum quod ne
mo nouit nisi ipse. Et uestitus erat ues
te aspersa sanguine: et uocabatur nomen
eius uerbum dei. Et exercitus qui sunt
in celo sequebantur eum in equis albis:
uestiti byssino albo et mundo. Et de ore
ipsius procedit gladius acutus: ut in ipso
percuciat gentes. Et ipse reget eas in uir
ga ferrea: et ipse calcat torcular uini
furoris ire dei omnipotentis. Et habet
in uestimento et in femore suo scriptum:
rex regum et dominus dominancium. Et uidi unum
angelum stantem in sole: et clamauit uo
ce magna dicens omnibus auibus que uo
labant per medium celi. Venite et congre
ganum ad cenam magnam dei: ut mandu
cetis carnes regum et carnes tribunorum.
et carnes forcium et carnes equorum et se
dencium in ipsis: et carnes omnium liberorum
ac seruorum et pusillorum ac magnorum. Et
uidi bestiam et reges terre et exercitus
eorum congregatos: ad faciendum prelium
cum illo qui sedebat in equo. et cum exer
citu eius. Et apprehensa est bestia et cum
illa pseudo propheta. et qui fecit signa
coram ipso quibus seduxit eos qui ac
ceperunt caracterem bestie. et qui ado
rant ymaginem eius: uiui missi sunt
hii duo in stagnum ignis ardentis sul
phure: et ceteri occisi sunt gladio sedentis
super equum qui procedit de ore ipsius: et omnes
aues saturate sunt carnibus eorum.

Et uidi angelum XX
descendentem de celo habentem cla
uem abyssi et cathenam magnam in ma
nu sua. Et apprehendit draconem serpen
tem antiquum qui est dyabolus et sa
thanas. et ligauit eum per annos mille:
et misit eum in abyssum. et clausit et sig
nauit super illum: ut non seducat am
plius gentes donec consummentur mille
anni. Et post hec oportet illum solui mo
dico tempore. Et uidi sedes. et sederunt su
per eas et iudicium datum est illis: et animas
decollatorum propter testimonium ihesu. et propter
uerbum dei. et qui non adorauerunt bestiam
neque ymaginem eius. nec acceperunt ca
racterem eius in frontibus aut in manibus
suis: et uixerunt et regnauerunt cum xpo
mille annis. Ceteri mortuorum non uix
erunt: donec consummentur mille anni.
Hec est resurrectio prima. Beatus et sanctus
qui habet partem in resurrectione prima.
In hiis secunda mors non habet potestatem:
sed erunt sacerdotes dei et xpi: et regna
bunt cum illo mille annis. Et cum consum
mati fuerint mille anni. soluetur satha
nas de carcere suo: et exibit et seducet ge
tes que sunt super quatuor angelos terre.
gog et magog. Et congregabit eos
in prelium: quorum numerus est sicut arena ma
ris. Et ascenderunt super latitudinem terre:
et circuierunt castra sanctorum. et ciuitatem
dilectam. Et descendit ignis a deo de ce
lo: et deuorauit eos. Et dyabolus qui
seducebat eos missus est in stagnum
ignis et sulphuris: ubi et bestia et pseu
do prophete et cruciabuntur die ac nocte
in secula seculorum. Et uidi thronum mag
num candidum. et sedentem super eum: a cuius
conspectu fugit terra et celum: et locus non
est inuentus ab eis. Et uidi mortuos
magnos et pusillos stantes in conspectu
throni: et libri aperti sunt. Et alius liber
apertus est: qui est liber uite. Et iudicati
sunt mortui ex hiis que scripta erant
in libris: secundum opera ipsorum. Et dedit ma
re mortuos qui in eo erant: et mors
et infernus dederunt mortuos qui in
ipsis erant: et iudicatum est de singulis

sedm opa ipor. Et infernus et mors missi sunt in stagnū ignis. Hec stag
nū ignis est mors secda. Et qui nō est
inuentus in libro uite scriptus: missus
est in stagnū ignis. XXI

Et uidi celū nouū et terā nouā.
Primū enī celū et prima terra
abiit: et mare iā non ē. Et e
go iohannes uidi ciuitatē scām ihrlm
nouā descendentē de celo: a deo paratam
sicut sponsam ornatā uiro suo. Et au
diui uocē magnā de throno dicentē.
Ecce tabnaculū dei cū hominibz: et ha
bitabit cū eis. Et ipi pplus eius erunt:
et ipe deus cū eis erit eor deus. Et abs
terget deus oēm lacrimā ab oculis
eor: et mors ultra nō erit. neq luctus
neq clamor neq dolor erit ultra: que
prima abierūt. Et dixit qui sedebat in
throno. Ecce noua facio oīa. Et dix
it mi. Scribe: qā hec uerba fidelissima
sunt et uera. Et dixit mi. Factū est. E
go sū alpha et ω: principiū et finis. Ego
sitienti dabo de fonte aque uite gra
tis. Qui uicerit possidebit hec: et ero
illi deus. et ille erit michi filius. Timi
dis autē et incredulis et execratis et
homicidis et fornicatoribz et veneficis
et ydolatris. et omnibz mendacibz. pars
illor erit in stagno ardenti igne. et
sulphure: qd ē mors secda. Et uenit un
de septem angelis habentibz fialas ple
nas septē plagis nouissimis: et locu
tus est mecū dicens. Veni ostendam
tibi sponsā uxorē agni. Et sustulit
me in spū in montē magnū et altū.
Et ostendit mi ciuitatē scām ihrlm
descendentē de celo a deo: habentē cla
ritatem dei. Lumē eius simile lapidi
pretioso: tanq lapidi iaspidis sicut
cristallū. Et habebat murū magnū
et altū: habens portas duodecim. et
in portis angelos duodecim et nomina
scripta que sunt nomina duodecim tribu
um filior isrl. Ab oriente porte tres.
et ab aquilone porte tres: ab austro
porte tres. et ab occasu porte tres. Et
murus ciuitatis habens fundamen
ta duodecim: et in ipis duodecim nomina du
odecim apl'or et agni. Et qui loquebat
mecū habebat mensurā arundineam
auream: ut metiret ciuitatē et portas e
ius et murū eius. Et ciuitas in qua
dro posita ē. Et longitudo eius tanta
est: quāta et latitudo. Et mensus est
ciuitatē de arundine: p stadia duodecim
milia. Longitudo et latitudo et altitu
do eius equalia sunt. Et mensus ē mu
ros eius centū quadragīta q̄tuor cu
bitor: mensura hois que ē angeli. Et
erat structura muri eius ex lapide ias
pide: ipa uero ciuitas auro mundo si
mile vitro mundo. Fundamenta muri
ciuitatis. omni lapide pretioso ornata.
Fundamentū primū iaspis. secdus sa
phirus. tertius calcedonius. quartus
smaragdus. quintus sardonix. sextus
sardius. septimus crisolitus. octauus be
rillus. nonus thopazius. decimus criso
prasius. undecimus iacinctus. duodeci
mus amethistus. Et duodecim porte du
odecim margarite sunt p singulas:
et singule porte erant ex singulis mar
garitis. Et platea ciuitatis au- rum
mundum: tanq uitrum pludum. Et
templū non uidi in ea. Dns enī deus
omps templū illius est: et agnus. Et
ciuitas non eget sole neq luna: ut lu
ceant in ea. Nam claritas dei illumi
nabit eam: et lucerna eius ē agnus. Et
ambulabunt gentes in lumine eius: et
reges terre afferent gl'iam suam et ho
norem in illam. Et porte eius nō clau
dentur p diem. Nox enī non erit illic.
Et afferent gloriā et honorē gentiū
in illam: nec intrabit in ea aliquid
coīquatū aut faciens abhominacio
nem et mendacium: nisi qui scripti sunt
in libro uite agni. XXII

Ostendit mi fluuiū aque vi
ue splendidū tanq̄ cristallū:
procedentē de sede dei et agni.

in medio platee eius. Et ex utraq; p
te fluminis lignum uite afferens fruct⁹
duodecim: p menses singulos reddens
fructum suum. et folia ligni ad sanita
tem gentium. Et omne maledictum non erit
amplius. Et sedes dei et agni in illa
erunt: et serui eius seruient illi: et ui
debunt faciem eius et nomen eius in fron
tibus eorum. Et nox ultra non erit. et non
egebunt lumine lucerne neq; lumine sol⁹:
quoniam dominus deus illuminat illos: et regna
bunt in secula seculorum. Et dixit michi.
Hec uerba fidelissima et uera sunt. Et
dominus deus spirituum prophetarum misit an
gelum suum: ostendere seruis suis que o
portet fieri cito. Et ecce uenio uelociter.
Beatus qui custodit uerba prophetie libri
huius. Et ego iohannes qui audiui et
uidi hec. Et postquam audissem et uidis
sem: cecidi ut adorarem ante pedes an
geli. qui mihi hec ostendebat. Et dixit
michi. Vide ne feceris. Conseruus tu
us sum et fratrum tuorum prophetarum: et eorum
qui seruant uerba libri huius. Deum ado
ra. Et dicit mihi. Ne signaueris uer
ba prophetie libri huius. Tempus enim
prope est. Qui nocet noceat adhuc: et
q[illegible] in sordibus est sordescat adhuc.
Et iustus iusticiam faciat adhuc:
et sanctus sanctificetur adhuc. Ecce uenio
cito: et merces mea mecum est reddere
unicuique secundum opera sua. Ego sum al
pha et o. primus et nouissimus: princi
pium et finis. Beati qui lauant stolas
suas: ut sit potestas eorum in ligno uite:
et per portas intrent in ciuitatem. Foris
canes et uenefici et impudici et homi
cide et ydolis seruientes: et omnis qui
amat et facit mendacium. Ego ihesus
misi angelum meum: testificari uobis
hec in ecclesiis. Ego sum radix et gen⁹
dauid: stella splendida et matutina.
Et spiritus et sponsa dicunt ueni: et
qui audit dicat ueni. Et qui sitit ue
niat: et qui uult accipiat aquam ui
te gratis. Contestor ego omni audien
ti uerba prophetie libri huius. Si quis ap
posuerit ad hec: apponet deus super illum
plagas scriptas in libro isto. Et si quis
diminuerit de uerbis libri prophetie hu
ius: auferet deus partem eius de libro
uite et de ciuitate sancta. et de hiis que scrip
ta sunt in libro isto. Dicit qui testimo
nium perhibet istorum. Etiam. uenio cito. a
men. Veni domine ihesu. Gracia domini nostri
ihesu xpi cum omnibus uobis amen.

Explicit liber apocalipsis beati iohannis apostoli.

